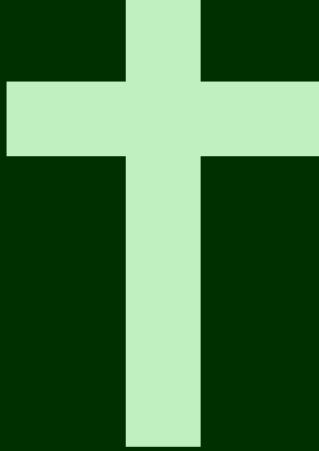

Topě vř rá

New Testament in Kaingang (BR:kgp:Kaingang)

Topě vĩ rá

New Testament in Kaingang (BR:kgp:Kaingang)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kaingang

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kaingang

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-04

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Nov 2022 from source files dated 26 Mar 2022

16af52c8-0e45-5e91-b36c-cd314d36d7fc

Contents

MATEUS	1
MARCOS	54
LUCAS	83
JOÃO	138
HAN KÃME	176
ROMA	223
1 CORINTO	248
2 CORINTO	271
GALÁCIA	284
ÉFESO	292
FILIPOS	300
COLOSSOS	306
1 TESSALÔNICA	311
2 TESSALÔNICA	316
1 TIMÓTEO	319
2 TIMÓTEO	325
TITO	330
FILEMOM	333
HEBREU	335
TIAGO	352
1 PEDRO	359
2 PEDRO	366
1 JOÃO	370
2 JOÃO	376
3 JOÃO	377
JUDAS	378
NÉN VENH KE	380

MATEUS TÛ RÁ

Jesus jóqjóg ve ag

(Lc 3.23-28)

¹ *Jesus Cristo jóqjóg ve ag rán hã vë. Jesus Cristo vÿ tÿ Davi krë'krë nÿ, kÿ Davi vÿ tÿ Abraão krë'krë nÿ.*

² *Abraão vÿ Isaque han. Kÿ Isaque vÿ Jacó han. Kÿ Jacó vÿ Judá han, ti mré ke ag ke gé. ³ Kÿ Judá vÿ Peres han. Zera ti kegé, ti prÿ tÿ Tamar fi ki. Kÿ Peres vÿ Esrom han. Kÿ Esrom vÿ Arão han. ⁴ Kÿ Arão vÿ Aminadabe han. Kÿ Aminadabe vÿ Nasom han. Kÿ Nasom vÿ Salmom han. ⁵ Kÿ Salmom vÿ Boaz han, ti prÿ tÿ Raabe fi ki. Kÿ Boaz vÿ Obede han, ti prÿ tÿ Rute fi ki. Kÿ Obede vÿ Jessé han. ⁶ Kÿ Jessé vÿ pâ'i mág tÿ Davi ên han.*

Kÿ pâ'i mág tÿ Davi vÿ Salomão han, ti prÿ tÿ tÿ Urias prÿ ja ên fi ki. ⁷ Kÿ Salomão vÿ Roboão han. Kÿ Roboão vÿ Abias han. Kÿ Abias vÿ Asa han. ⁸ Kÿ Asa vÿ Josafá han. Kÿ Josafá vÿ Jorão han. Kÿ Jorão vÿ Uzias han. ⁹ Kÿ Uzias vÿ Jotão han. Kÿ Jotão vÿ Acáz han. Kÿ Acáz vÿ Ezequias han. ¹⁰ Kÿ Ezequias vÿ Manassés han. Kÿ Manassés vÿ Amom han. Kÿ Amom vÿ Josias han. ¹¹ Kÿ Josias vÿ Jeconias han, ti jávy ag ke gé. Israel ag tÿ êmã tÿ Babilônia ra sigse kÿ mÿ mÿ ên kã tóg ag hynhan.

¹² *Ag tÿ êmã ên tá vÿnvÿn ke kar kÿ Jeconias vÿ Salatiel han. Kÿ Salatiel vÿ Zorobabel han. ¹³ Kÿ Zorobabel vÿ Abiúde han. Kÿ Abiúde vÿ Eliaquim han. Kÿ Eliaquim vÿ Azor han. ¹⁴ Kÿ Azor vÿ Sadoque han. Kÿ Sadoque vÿ Aquim han. Kÿ Aquim vÿ Eliúde han. ¹⁵ Kÿ Eliúde vÿ Eleazar han. Kÿ Eleazar vÿ Matã han. Kÿ Matã vÿ Jacó han. ¹⁶ Kÿ Jacó hã vÿ José han, Maria fi mén ên ti. Maria ên fi ki Jesus tóg mur ja nÿ, hã vÿ: Cristo, he mÿ.*

¹⁷ *Abraão krë'krë ag tóg 14 (ke) nÿtÿ, Davi mré nÿkrén kÿ. Kÿ Davi krë'krë ag tóg 14 (ke) nÿtÿ gé, ag tÿ ag nÿkrén kÿ, ag tÿ êmã tÿ Babilônia ra ag tatÿ mÿ mÿ ên kã. Ag tÿ tá vÿnvÿn ke ên kar kÿ ag krë'krë vÿ 14 (ke) nÿtÿ gé, Cristo mré nÿkrén kÿ. Cristo jóqjóg ve ag hã vë.*

Jesus Cristo mur

(Lc 2.1-7)

¹⁸ *Jesus Cristo mur vÿ ge nÿ, ha mÿ. Ti mÿnh fi vÿ tÿ José prÿnh ke fi nÿ. Hã ra fag tóg ver jagnë mré nÿ ja tÿ nÿgtÿ. Ên kã Topë kuprÿg tóg fi mÿ gÿr han, hã kÿ fi tóg kufy nÿ ha, fi tÿ ù mré nÿ tÿ ra. ¹⁹ Kÿ José tóg mÿg mÿ sir, kÿ tóg ti mÿ e tÿ. Ûn jykre kuryj vÿ mÿr, hã kÿ tóg fi mÿ'a han sór tÿ nÿ. Kÿ tóg fi pin kÿ fi mÿ: “kÿ inh hÿn ã tÿ prÿg ke tÿ nÿ ha,” he sór mÿ sir.*

²⁰ *Ti tÿ ver fi tovãnh to jykrén kÿ Topë tÿ jënë jafã tóg ti mÿ vënh ven mÿ sir, ti vënh péti kÿ. Kÿ tóg ti mÿ: “José,” he mÿ. “Tÿ ã Davi krë'krë ag kã ù nÿ,” he tóg. “Maria fi to jykrén kónãnh tÿg nÿ. Fi tovãnh sór tÿg nÿ. Û tÿ pijé', Topë kuprÿg tÿ fi mÿ gÿr han ja vë. ²¹ Gré ti nÿnh mÿ, ha vem nÿ. Kÿ ti mÿ: Jesus, hem nÿ. Ájag krenkren han jé tóg ke mÿ, ájag tÿ Topë vÿ mranh mÿ ra,” he tóg.*

²² *Hã ra Topë tóg vãsÿ ti vÿ tó tÿ ù mÿ: ²³ “Ûn mén ja tÿ fi vÿ kufy nÿnh mÿ. Fi tÿ ti ve kÿ ag tóg ti to: Emanuel, henh ke mÿ,” he ja nÿ. Emanuel to ken hã vë, hã vÿ: Topë vÿ êg ki rÿr há han ke mÿ, he mÿ.*

²⁴ *Kÿ tóg rÿr mÿ sir, ti vënh péti kar kÿ. kÿ tóg fi mÿ: “ã ki sóg rÿr ke mÿ,” he mÿ. Ti tÿ Topë tÿ jënë jafã vÿ to jykrén kÿ tóg, ti mÿ ki krov nÿ sir, ti tÿ fi tÿ prÿg ke ti. ²⁵ Hã ra tóg ver fi mré nÿ tÿ nÿgtÿ. Kejën fi tóg fi kósin vég mÿ. Kÿ tóg ti jijin kÿ ti mÿ: Jesus, he mÿ. Tag pãte tóg vãhã fi mré nÿ mÿ sir.*

2

Pã'i ag tÿ Jesus venh kãmũ

¹ Fi tÿ *Jesus* ve ên kã fag tóg êmã tÿ *Belém* tá nÿtĩ, ga tÿ *Judéia* tá. Ên kã *Herodes* vÿ tÿ pã'i mág nĩ. Kÿ kejên ù ag tóg kuvar há tá kãmũ mũ, rã jur ja tá. Ûn *estudo* mág ag vë, krĩg to ag tóg *estudar* he mág han tĩ. ² Ag tÿ *Jerusalém* tá junjun kÿ ag tóg sir: “ũ tÿ ùri mur mũ tag vÿ tÿ *Israel* ag pã'i mág nĩnh ke mũ,” he mũ. “Ti kri êg krĩg vé, êg tÿ êg jamã tá nÿtĩn kÿ. Êg tÿ ti mÿ nén ù há gé kãmũ vë,” he ag tóg. ³ Pã'i tÿ *Herodes* tÿ ag vĩ tag mē kÿ tóg ti mÿ e tĩ, kÿ tóg krĩ kufy nĩ sir. ⁴ Kÿ tóg Topē tũ to pã'i ag jé prer kÿ ag mÿ: “*Cristo* nēji hē tá mur ke mũ?” he mũ. ⁵ Kÿ ag tóg ti mÿ: “*Belém* tá ke nēji, ga tÿ *Judéia* tá,” he mũ. “Topē vĩ tó tĩ ù vÿ vãsÿ ti to tag rán ja nĩgtĩ, ha mē: ⁶ “Sĩ ti nĩ, êmã tÿ *Belém* ti, ga tÿ *Judéia* tá. Ti sĩ nĩ ra tóg êmã mág kar kãfór nĩ, pã'i mág ên tÿ tá mur ke tigrĩn. Tÿ tóg êg *povo* kri pã'i mág jēnh ke mũ,” he ja tóg nĩ,” he ag tóg.

⁷ Kÿ *Herodes* tóg vēnh péju kÿ fóg ên ag mÿ: “kurã tÿ hē ri ke kã ãjag krĩg ên ve vén?” he mũ. Kÿ ag tóg ti mÿ tó mũ. ⁸ Kÿ tóg *Belém* ra ag jēgnēg mũ sir. “Vēnh kar ki ti jēmēm nĩ. ãjag tÿ ti ve kÿ inh mÿ tónh kãmũm nĩ. Kÿ sóg ti venh tĩg ke mũ gé, sÿ ti mÿ nén ù há nũm jé,” he tóg.

⁹⁻¹⁰ Ag mũ ra ag tóg krĩg ên ve mãn mũ gé sir. Ag jo tóg tĩ nĩ. Ag tÿ tá junjun kÿ krĩg ên tóg ùn sĩ nĩgia ên kri sa nĩ sir. Kÿ ag fe tóg mrin ke mũ sir. ¹¹ Tá ag tóg ùn sĩ vég mũ, ti mÿnh fi ke gé. Kÿ ag tóg ti krēm grĩnhgrĩnh ke mũ, ti mÿ: “tÿ ã Topē kósin nĩ,” he jé. Kÿ ag tóg ti mÿ ag tũ ti vin mũ sir, *ouro* ti, ka jēnjo tÿ *incenso* ti ke gé, kar kÿ ka tÿ *mirra* jēnjo ke gé.

¹² Hã ra Topē tóg, ag vēnh péti ki ag mÿ: “*Herodes* mÿ tó tũg nĩ,” he mũ sir. Hã kÿ ag tóg êpyr ù jagma mũ kÿ ag jamã ra vÿnvÿn ke mũ sir, rã jur ja ra.

José fag tÿ vēnh pigju

¹³ Ag mũ kar kÿ *José* tóg kejên Topē tÿ jēnē jafã vég mũ, ti vēnh péti kÿ. Kÿ tóg ti mÿ: “ũn sĩ va tĩg, ga tÿ *Egito* ra, ti mÿnh fi mré. *Herodes* vÿ ti tén sór mũ. Kejên sóg ã mÿ: ha vÿn ké, henh ke mũ. *Egito* tá inh vĩ jãvãnh nĩ,” he tóg.

¹⁴ Kÿ tóg kuty ên hã kã fag tatĩn tĩ mũ sir, vēnh péju jé. ¹⁵ *Herodes* tÿ kejên ter kÿ tóg tá vÿn ke mũ. Hã ra ti tĩg ja tag vÿ rán kÿ nĩ gé, hã vÿ: “ga tÿ *Egito* ra sóg vēnh vĩ jēnē, inh kósin tÿ tá vÿn ke jé,” he mũ.

Herodes tÿ gĩr ag kãgtén

¹⁶ Hã ra *Herodes* tóg fagrĩnh mÿ fóg ên ag jãvãnh ja nĩ. Vãhã tóg: “ag tÿ inh mÿ tó tũg hÿn,” he mũ. Kÿ ti fe tóg gÿm ke mũ sir. Kÿ tóg ti porisa ag mÿ: “*Belém* ra gĩr ag kãgtén mũjēg, ùn kri prÿg tÿ 2 *anos* tá krÿg tũ ên ag tãvĩ,” he mũ. Ag mÿ tóg 2 *anos* tó, fóg ag tÿ ti mÿ: “1 *ano* kãfór ti nĩ ha, êg tÿ ti kri krĩg ve ja ti,” hen kÿ.

¹⁷ Hã ra tag tóg rán kÿ nĩ gé. Vãsÿ Topē vĩ tó tĩ tÿ *Jeremias* tóg tag rán ja nĩ, ha mē: ¹⁸ “êmã tÿ *Ramá* tá êg tóg vēnh kygfÿ mēnh mũ, vēsÿrēnh mág ke gé. *Raquel* fi krē ag vÿ tũ' he kãn, hã kÿ fi tóg vēsÿrēnh mũ,” he ja tóg nĩ.

José fag tÿ Egito tá vÿnvÿn ke

¹⁹ Kejên *Herodes* ên vÿ ter mũ sir. Kÿ Topē tÿ jēnē jafã vÿ *José* mÿ vēnh ven mũ, ti vēnh péti ki. ²⁰ Kÿ tóg ti mÿ: “ũn sĩ va tĩg, ti mÿnh fi mré, ga tÿ *Israel* ra. Û tÿ ti tén sór mũ ên vÿ hur ter,” he mũ.

²¹ Kÿ fag tóg mũ mũ sir, ùn sĩ ti ke gé. ²² Tá junjun kÿ fag tóg pã'i mág tãg jiji jēmēg mũ. Hã ra tóg tÿ *Arquelau* nĩ. *Herodes* kósin vë. Ti panh ri kén tóg tÿ pã'i mág nĩ, ga tÿ *Judéia* tá. Kÿ tóg ti kamēg mũ. Kÿ Topē tóg ti vēnh péti kÿ ti mÿ: “ga tÿ *Judéia* tá nĩ mãn sór tũg,” he mũ. Kÿ tóg ga tÿ *Galiléia* ra tĩ mũ sir. ²³ Kÿ tóg êmã tÿ *Nazaré* tá êmãn mũ. Hã

ra tóg rán kŷ nĩ gé: “ti to ag tóg: *Nazaré* tá ke vē, henh ke mũ,” he ja tóg nĩ, *Jesus* to.

3

João Batista tŷ ag jyvĕn
(*Mc 1.1-8; Lc 3.1-18; Jo 1.19-28*)

¹ Kejĕn *João Batista* tóg ěmã tũ ja ra tĩ mũ, ga tŷ *Judéia* tá ga kórég ěn ra. Tá jĕ kŷ tóg ag jyvĕn mũ sir. ² “Ājag jykre pãno tovãnh nĩ, Topĕ tŷ tŷ ājag pã'i nĩ jé,” he tóg. ³ Hã ra *Isaiás* tóg tag rán ja nĩ: “ěmã tũ ja tá tóg jĕnh ke mũ, ga kórég tá. Tá tóg ag mŷ jamã há ra: ”ĕg *Senhor* kãtĭg ke jo vēnh jãnhkrigkrig nĩ,” henh ke mũ. “Ēpry kurég ājag tóg tĩ, ājag pã'i mág jun ken kŷ. Kŷ tag ri ke han nĩ. Ājag jykre pãno tugvãnh nĩ,” he jé tóg ke mũ,” he ja tóg nĩ, *Isaiás* ti. Ti tŷ *João* mur to hã ti kãmĕn jan hã vē.

⁴ *João* ěn kur tóg tŷ kãvãru pãnĩ sór kyki tŷ há nĩ. Kŷ tóg nĕn ũ fãr hã tŷ vēsógfĭg tĩ gé. Ėpã hã ko ti tĩ, mŷg mrĕ.

⁵ Kŷ *Jerusalém* tá ke ag tóg ti tá junjun mũ sir, ga tŷ *Judéia* tá ke ag ke gé, goj tŷ *Jordão* tá ke kar ag ke gé. ⁶ Ti tŷ ag mŷ: “ājag jykre pãno tovãnh nĩ,” hen kŷ ũ ag tóg: “Topĕ vĩ mranh ja sóg nĭgtĩ,” he mũ. Ēn ag kygpĕg tóg mũ sir, goj tŷ *Jordão* ki.

⁷ Kŷ pã'i tŷ *Fariseu* ag vŷ ti tá junjun mũ gé sir, pã'i tŷ *Saduceu* ag ke gé. Ėn kŷ ag tóg ti to kãmũ mũ, ti tŷ ag kygpe jé. Kŷ tóg ag jyvĕn tar han mũ sir. “Pŷn ri ke ājag nŷtĩ, ājag jykre pãno nŷtĭn kŷ,” he tóg ag mŷ. “Ū nŷ ājag mŷ: Topĕ vŷ ājag to jũnh ke tũ nĩ, he tĩ?” ⁸ Ājag jykre pãno tovãnh nĩ, ti tŷ ājag to jũ tũ nĩ jé. Vĕjykre há han nĩ, ĕg tŷ ājag jykre tãg hã ve jé. ⁹ Hã ra ājag tóg jagnĕ mŷ: “*Abraão* vŷ tŷ ĕg jógjóg ve nĩ. Kŷ Topĕ vŷ ĕg to jũnh ke tũ nĩ,” he tĩ. Ke tũ vē hã ra. Ājag jykre kórég ěn to ājag tóg jagtar ke mũ, ha vem nĩ. Topĕ vŷ pó tag tŷ *Abraão* krĕ'krĕ

hynhan ki kanhró nĩ, ti tŷ *Abraão* krĕ'krĕ ũ ve sór kŷ. ¹⁰ Ēg tŷ ka tóg gŷn kŷ tŷ pĩ han ri ke tóg nĩ. Ājag tŷ vĕjykre há han sór tũ nŷtĭn kŷ Topĕ tóg, pĩ ki ājag vãm ke mũ,” he tóg.

¹¹ Kŷ tóg vēnh kar mŷ: “goj hã tŷ sóg ājag kygpĕg tĩ, ājag tŷ ājag jykre pãno tovãnh kŷ,” he mũ. “*Cristo* tóg inh nón kãtĭg ke mũ. Kŷ ti hã tóg Topĕ kuprĭg tŷ ājag jagrĕ han ke mũ. Kŷ tóg tŷ pĩ ve nĩ. Ti tŷ ājag kygpenh ken hã vē. Inh kãfór ti nĩ, jāvo sóg tŷ ti krĕm ke pĕ nĩ,” he tóg.

¹² “Ti kãtĭg vŷ ĕg tŷ rãgró rĕn ri ke nĩ. Ti rĕn kar kŷ ĕg tóg ti fãr pũn tĩ. Ti kanĕ hã vin han ĕg tóg tĩ. *Cristo* kãtĭg kŷ tóg ge nĭnh mũ. Ti to há nŷtĩ ag mŷ tóg: “ha kãmũ jĕg,” henh ke mũ. Kŷ tóg ti to há tũ ag vãm ke mũ, pĩ ki, hã ra tóg nhyn kenh ke tũ pĕ nĩ,” he tóg, *João* ti.

João tŷ *Jesus* kype
(*Mc 1.9-11; Lc 3.21-22*)

¹³ Ēn kã kejĕn *Jesus* tóg *João* tá jun mũ gé sir, goj tŷ *Jordão* tá. Ga tŷ *Galiléia* tá tóg kãtĩ mũ. Kŷ tóg *João* mŷ: “ha inh kypé,” he mũ sir. ¹⁴ Hã ra tóg *João* mŷ e tĩ, kŷ tóg ti mŷ: “ã hã tŷ inh kypĕnh ke vē vē,” he mũ. “Inh mŷ tóg e tĩ, ā tŷ inh mŷ: ha inh kypé, hen kŷ,” he tóg mũ. ¹⁵ Hã ra *Jesus* tóg ti mŷ: “hŷ,” he mũ. “Hã ra tóg isŷ Topĕ tŷ nĕn tó mũ han kãn há tĩ,” he tóg. Kŷ tóg vãhã ti kypĕg mũ sir.

¹⁶ Ti tŷ *Jesus* kype kar kŷ ag tóg, goj kã tá kãpa mũ sir. Kŷ *Jesus* tóg, kanhkã ki ĕvãnh kŷ ti nor nĩ ěn vĕg mũ, ha mĕ, kŷ tóg Topĕ kuprĭg kãtĕre ěn vĕg mũ. Sórãg tĕ ri ke tóg nĩ, ti kãtĕre ti. *Jesus* kri tóg góm ke mũ. ¹⁷ Kŷ vēnh vĩ tóg mĕ há tĩ, kanhkã tá, kŷ tóg: “inh kósĭn pir vĕgtĩ,” he mũ. “Inh fe pĕ vĕgtĩ,” he tóg.

4

Japo tŷ *Jesus* krĭn kónãn sór
(*Mc 1.12-13; Lc 4.1-13*)

¹ Kÿ Topê kuprîg vÿ *Jesus* mÿ: “ê mã tũ ja ra tîg,” he mũ. Kÿ tóg tĩ mũ. Ti tÿ ê mã tũ ja tá nĩn kÿ Japo vÿ, ti tÿ ti jóg vĩ mranh han sór mũ, hã ra tóg ke jãvãnh nĩ. ² Kurã tÿ 40 han tóg, ê mã tũ ja tá nĩ ki. Kÿ tóg jêg tũ nĩ, kurã tÿ 40 ên ki, kuty mré hã. Kÿ tóg, vãhã kókĩr mũ sir, vėjên tũ tĩn kÿ. ³ Kÿ Japo tóg, ti to kãtĩ mũ sir, ù tÿ êg tÿ Topê vĩ mranh han sór tĩ ên ti. Kÿ tóg ti mÿ: “Topê kósĩn vÿ tÿ ã nĩ,” he mũ. “Hã kÿ pó tag tÿ êmĩ han, ã tÿ ko jé,” he tóg ti mÿ. ⁴ Kÿ tóg ti mÿ: “hã ra tag tóg rán kÿ nĩ, ha mẽ,” he mũ. “Êg pijé êmĩ tãvĩ jamẽn kÿ rĩnrĩr mũgtĩ. Topê vĩ hã jamẽn kÿ êg tóg rĩnrĩr mũgtĩ, he tóg, Topê vĩ tÿ rán kÿ nĩ ki. Kÿ tóg isÿ ti vĩ mranh jãvãnh tĩ, êmĩ to,” he tóg.

⁵ Kÿ Japo vÿ ti pére ti mũ, ê mã mág tÿ *Jerusalém* ên ra. Kÿ ag tóg tá Topê ãn kri nÿtĩ nĩ. Hã ra tóg tá kãgnó nĩ, Topê ãn mã tá. ⁶ Kÿ tóg ti mÿ: “ã hã ne tóg tÿ Topê kósĩn nĩ,” he mũ. “Kÿ kema ki hũm,” he tóg. “Topê vĩ ki tag tóg rán kÿ nĩ, hã vÿ: “ti tÿ jêgnê jafã ag mÿ tóg tónh mũ, kÿ ag tóg ã jÿ nĩgãn ke mũ,” he mũ. “Kÿ ã tóg rÿj ke tũ nĩ. ã pẽn vÿ rÿj ke tũ nĩ,” he tóg. ⁷ Kÿ tóg ti mÿ: “hÿ. Kÿ tag vÿ rán kÿ nĩ gé, ha mẽ,” he mũ. “Topê mÿ: “ã mÿ ã tÿ nén tó ja ên han mũ vÿ?” he tũg nĩ, ti to é he tũg nĩ,” he tóg mũ gé. Hã kÿ sóg ti tÿ ãn mÿ nén to: “han ra,” he mũ ên hã han tĩ, hã kÿ sóg hũm ke tũ nĩ,” he tóg.

⁸ Kÿ Japo tóg, ti mré tĩg mãn mũ. Pãnónh tój ra ag tóg mũ mũ sir. Kÿ tóg, ti mÿ ga kar ven kãn mũ, ga kri mũ kar ag ke gé. Ti sĩnvĩ kar ên ven kãn tóg ti mÿ. ⁹ Kÿ tóg ti mÿ: “isũ vê, tag kar ti,” he mũ. “Hã ra sóg, ã mÿ tovãnh kãn sór mũ, ã tÿ ã jakrĩ tÿ grĩnh ken kÿ, ãn krêm, ãn mÿ: Topê vÿ tÿ ã nĩ, he jé,” he tóg. ¹⁰ Kÿ tóg ti mÿ: “ha tĩg, *Satanás*,” he mũ. “Êg pã'i tÿ Topê hã krêm êg tóg êg jakrĩ tÿ grĩnh ke tĩ, ti hã to êg tóg: “Topê vê,” he tĩ, hã kÿ tóg rán kÿ nĩ, Topê vĩ tÿ rán kÿ nĩ ki,” he tóg.

¹¹ Kÿ Japo vÿ tóg tĩ mũ sir, ti tovãnh kÿ. Kÿ Topê tÿ jêgnê jafã ag tóg ti tá junjun mũ sir, *Jesus* ki rĩr jé. Ti jóg vĩ mranh ja tũ tóg nĩ.

Jesus tÿ Galiléia tá Topê vĩ tó
(*Mc 1.14-15; Lc 4.14-15*)

¹² Kejên ag tóg *João* ség mũ sir, kÿ *Jesus* tóg mẽg mũ. Kÿ tóg ga tÿ *Galiléia* ra vÿn ke mãn mũ. ¹³ Ê mã tÿ *Nazaré* tá kãkutê kÿ tóg, ê mã tÿ *Cafarnaum* ra tĩ mũ, tá nĩ jé, goj nig mág ên tá, *Zebulom* ag jamã tá, *Naftali* ag jamã tá. ¹⁴ Hã ra tag tóg rán kÿ nĩ gé. Vãšÿ Topê vĩ tó tĩ tÿ *Isaías* tóg: ¹⁵ “*Zebulom* ag jamã tá ti nĩnh mũ, *Naftali* ag jamã tá, goj nig mág tá, goj tÿ *Jordão* mã tá. Fóg ag jamã tá ti nĩnh mũ, *Israel* tũ ag jamã tá, ù tÿ Topê ki kagtĩg ag jamã tá, goj nig mág tÿ *Galiléia* fyr ki. ¹⁶ Tá ag tóg Topê ki kagtĩg nÿtĩ, hã kÿ tóg tá ag kri kuty ri ke nĩ. Ti tÿ tá jun kÿ tóg ag kri kurã ên ri ke nĩ. Ag kãgter ke vê vê, hã ra tóg ag kanhrãn mũ, ag krenkren jé,” he tóg, Topê vĩ rán ki. ¹⁷ Ga ên tá nĩ kÿ tóg, ag mÿ Topê vĩ tó mũ, kÿ tóg ag mÿ: “ã jag jÿkre pãno tovãnh ra,” he mũ, “ã jag tÿ ùri ù tÿ kanhkã tá nĩ ên tÿ tÿ êg pã'i nĩ ve jé,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus tÿ ti mré mũ tĩ ag jé prêr
(*Mc 1.16-20; Lc 5.1-11*)

¹⁸ Kÿ tóg kejên, goj nig mág tÿ *Galiléia* ên fyr jagma tĩ mũ. Kÿ tóg tá ùn régre ag vэг mũ, hã vÿ: *Simão Pedro* mré ti jãvÿ tÿ *André*, he mũ. Kur tÿ pirã kugmĩ jafã tÿ ag tóg, goj kã ki fón mũ. Ag rãnrãj hã vê. ¹⁹ Kÿ *Jesus* tóg ag mÿ: “ãn mré kãmũjêg,” he mũ. “Pirã kugmĩ há ã jag nÿtĩ. ã jag kanhrãn jé sóg ke mũ, ã jag tÿ êprã ke ag tÿ ãn ki ge han jé,” he tóg. ²⁰ Kÿ ag tóg vêsÿmér ti mré mũ mũ, ag tÿ nén tovãnh kÿ.

²¹ Kÿ ag tóg mũ mũ, goj fyr jagma. Ag mũ sĩ han mũ ra tóg, ùn régre ù ag ve mãn mũ gé, hã vÿ: *Tiago* mré ti jãvÿ tÿ *João* he mũ. *Zebedeu* krê ag vê. *Canoa* kã ki ag nÿtĩ, kur tÿ pirã

kugmĩ jafã ki ag tóg han nýtĩ nĩ. Ag panh vỹ, ag mré nĩ nĩ. Kĩ *Jesus* tóg, ag mỹ: “inh mré kãmũjêg,” he mũ. ²² Kĩ ag tóg vêsýmér, ag tỹ nén tovãnh kỹ ti to kãmũ mũ, *canoa* tovãnh kỹ, ag panh ti tovãnh kỹ ke gé. *Jesus* mré ag tóg mũ mũ.

Jesus tỹ ag tỹ há' he
(Lc 6.17-19)

²³ Kĩ *Jesus* tóg, ga tỹ *Galiléia* kar mĩ tĩ mũ sir, ag mré. *Judeu* ag vènh kanhrãn jafã krêm tóg ag kanhrãn mũ. Ag mỹ tóg Topê vĩ sér tó mũ, ù tỹ kanhkã tá nĩ ên tỹ tỹ êg pã'i nĩ tĩ. Ûn kagyga kar ag hynhan tóg, fag kar ke gé, gĩr kar ke gé. ²⁴ Hã kỹ ti kãme tóg vènh kar kri rũm mũ sir, ga tỹ *Síria* tá ke kar kri. Kĩ ag tóg sir ùn kagyga ag tatĩ kãmũ mũ, ti to, vènh kaga vènh mỹ han mũ ag mré hã, kỹ tóg ag tỹ há' he kãn mũ sir. Vējagrê kórég ag pan kãn tóg mũ gé. Û ter tĩ han tĩ ag tỹ tóg há' he mũ gé, ùn kãnhgrĩn kỹ nýtĩ ag tỹ ke gé, fag kar tỹ ke gé. ²⁵ Hã kỹ ùn tỹ hèn ri ke ag tóg, ti mré mũ mũ sir. Û ag tóg, ga tỹ *Galiléia* tá kãmũ mũ, kỹ ù ag tóg, êmã tỹ *Decápolis* tá kãmũ mũ gé, *Jerusalém* tá ke gé, ga tỹ *Judéia* tá ke gé, goj tỹ *Jordão* mã tá ke gé.

5

Jesus tỹ ag kanhrãn
(Lc 6.20-23)

¹ Ûn e ag tỹ *Jesus* venh kãmũ kỹ tóg, ag mré krĩ ra tãpyr mũ. Tá tóg nĩ mũ, kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg, ti mré nĩgnĩ mũ, ti rã hã. ² Kĩ tóg ag kanhrãn kỹ ag mỹ:

³ “Topê vỹ ãjag ve há han mũ, ãjag tỹ: “kórég inh nĩ,” hen kỹ. “Sỹ Topê kuprĩg tỹ jagrèn kỹ nĩ tũ nĩ ra sóg tỹ, ùn kórég nĩnh mũ vè,” hem nĩ. Kỹ ãjag tóg, ti tỹ tỹ êg pã'i nĩ venh ke mũ, kanhkã tá,” he tóg.

⁴ “Topê vỹ ãjag ve há han mũ, ãjag fỹn kỹ. Kỹ tóg ãjag fỹ ên tỹ tũ' henh ke mũ,” he tóg.

⁵ “Topê vỹ ãjag ve há han mũ, ãjag tỹ vènh kar mỹ komêr hã vĩn kỹ. Kỹ ãjag tóg ga kar kri tỹ pã'i nýtĩnh ke mũ,” he tóg.

⁶ “Topê vỹ ãjag ve há han mũ, ãjag tỹ vèjykre kuryj ve sór nýtĩn kỹ, ti tỹ ãjag mỹ ãjag kókĩr ri ke nĩn kỹ. Kỹ ãjag tóg venh ke mũ,” he tóg.

⁷ “Topê vỹ ãjag ve há han mũ, ãjag tỹ jagnê jagãgtãn kỹ. Kỹ Topê vỹ ãjag jagãgtãn ke mũ gé,” he tóg.

⁸ “Topê vỹ ãjag ve há han mũ, ãjag jãnhkri nýtĩn kỹ. Kỹ ãjag tóg Topê venh mũ,” he tóg.

⁹ “Topê vỹ ãjag ve há han mũ, ãjag tỹ jagnê krĩ tỹ kãnhvy' hen kỹ. Kỹ Topê tóg ãjag to: “inh krê ag vè,” henh ke mũ,” he tóg.

¹⁰ “Topê vỹ ãjag ve há han mũ, ag tỹ vèjykre kuryj to ãjag vóg kónãn mũ ra. Kỹ ãjag tóg kanhkã tá jun ke mũ,” he tóg.

¹¹ “Topê vỹ ãjag ve há han mũ, ag tỹ isugrĩn ãjag mỹ vĩ kónãn mũ ra, ag tỹ ãjag vóg kónãn mũ ra. Ag tỹ ón kỹ ãjag to vĩ vĩ he kỹ tóg há tĩ, ag tỹ ón kỹ: “jykre pãno ag nýtĩ,” he mũ ra. ¹² Mỹ sér nýtĩm nĩ, krĩ kuprã nýtĩm nĩ. Kanhkã tá ãjag tóg nén há kar venh ke mũ, vènh kato. Ge ja ag tóg nĩgtĩ gé vãsỹ, Topê vĩ tó tĩ ag mỹ, ãjag jo ke ag mỹ. Ag ri kén ãjag tóg tag venh ke mũ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ti tovãnh ke tũ kãme
(Mc 9.50; Lc 14.34-35)

¹³ “Sa ri ke ãjag nýtĩ, ãjag tỹ ga kri mũn kỹ. Sa kãhór nĩn kỹ êg tóg tỹ sa há han mãn ki kagtĩg nýtĩ. Kórég ti nĩgtĩ, ti kãhór nĩn kỹ. Kỹ êg tóg ti vãm tĩ sir, kỹ tóg tũ' he tĩ sir,” he tóg, *Jesus* ti.

Êg tỹ êg jykre há ven ke kãme
(Mc 4.21-23; Lc 8.16-17)

¹⁴ “Ga kri mũn kỹ ãjag tóg, jèngrê ri ke nýtĩ, ãjag tỹ vèjykre há han kỹ, ag tỹ ãjag ki Topê jykre há ve jé. Êmã mág tỹ pãnónh kri nỹn kỹ tóg kuvar há tá ve há nĩgtĩ. Tĩ pijé vènh péju kỹ nỹ’.” ¹⁵ Ri ke ti nĩ, néj gru ti. Êg tỹ

grug kÿ ěg pijé *lata* krĕm fĕg tĭ'. Ti fĕg jafā hā kri ěg tóg fĕg tĭ. Kÿ ĩn kā tá nÿtĭ kar tóg ěn vĕg tĭ sir. ¹⁶ Gem nĭ, néj gru ri ke nÿtĭm nĭ. Topĕ jykre han nĭ, vĕnh kar tÿ ājag jykre há ve jé. Kÿ ag tóg, Topĕ mÿ vĭ há han ke mÿ, ěg jóg tÿ kanhkā tá nĭ ěn mÿ," he tóg, *Jesus* ti.

Topĕ tÿ Moisés mÿ vĕjykre nĭm ja

¹⁷ "Ājag hÿn iso: "*Moisés* tÿ ěg mÿ nĕn tó ja ěn tÿ tóg, tŭ' he sór mŭ'," he mŭ. "Hā tŭ vĕ. Sÿ ki króm kån sór vĕ," he tóg. ¹⁸ "Topĕ vÿ, ti jykre ěn tÿ tŭ' henh ke tŭ nĭ, ga tÿ ver tŭ' he tŭ nĭn kÿ. Sÿ ki króm kån ke vĕ, kÿ tóg ki krov kån kÿ nÿnh mŭ, mÿr, ha mĕ," he tóg. ¹⁹ "Kÿ ājag tÿ ti vĭ pir tÿ tŭ' hen kÿ tóg kórég nĭ. Vĕnh kar krĕm ke vÿ tÿ ājag nÿtĭnh mŭ, gen kÿ. Ājag tÿ hā ra han kån kÿ ājag tóg tÿ, ũn mág nÿtĭnh mŭ," he tóg.

²⁰ "*Fariseu* ag ri ke nÿtĭ sór tŭg nĭ. Ón kÿ ag tóg Topĕ vĭ ki króm sór tĭ, hā ra ag tóg, ki króm há han tŭ nĭgtĭ. Ag jykre pijé kuryj nÿ'. Ājag tÿ kanhkā ve sór nÿtĭn kÿ vĕjykre kuryj han nĭ," he tóg, *Jesus* ti.

Ĕg tÿ jagnĕ to há nÿtĭnh ke

²¹ "Topĕ tÿ vāsÿ ěg jo ke ag jyvĕn mĕ ājag huri, hā vÿ: "ŭ tén tŭg nĭ," he mŭ. "Ā tÿ ũ tén kÿ ag tóg, ā senh ke mŭ, ā tÿ ti mré ter jé," he ja tóg nĭ, Topĕ vĭ tÿ rán kÿ nĭ ki. ²² Sÿ ũri ājag jyvĕn hā vĕ, ha mĕ. Ā tÿ ā régre to ā fe tÿ gÿm ke kÿ tóg ā tÿ ti tén ri ke nĭ, fi ke gé. Ag tÿ tag to ā se kÿ tóg ĩnh mÿ há tĭnh mŭ. Kÿ ā régre mÿ féfĕn tŭg nĭ gé. Jāvo ā tóg, nŭgme ki kutĕnh ke mŭ, pĭ ěn ki," he tóg.

²³ "Ā tÿ Topĕ ĩn krĕm ti mÿ nĕn ũ pŭn sór kÿ, vĕso jykrĕn vĕn nĭ. "Īnh mÿ ũ to jŭ tŭ nĭ vÿ? Ū mÿ iso jykrĕn kónān tŭ nĭ vÿ?" hem nĭ. ²⁴ Ā tÿ ũ to jŭ nĭn kÿ ti venh tŭg nĭ ver. Ti mÿ: "ĭnh mÿ vĕnh pāte fón nĭ," hem nĭ ver, fi mÿ ke gé. Kar kÿ hā Topĕ mÿ nĕn ũ pŭn nĭ sir," he tóg.

²⁵ "Kejĕn ā tóg, ā mré ke ũ mÿ név jĕ, ā mré ke ũ fi mÿ ke gé. Kÿ fi tóg pā'i ag mÿ ā kāmĕn tŭg ke mŭ. Fi tÿ tónh tŭg ke ěn jo fi mré vĭm nĭ, ti mré ke gé. "Kajām jé sóg ke mŭ," hem nĭ. Ke tŭ nĭ mŭ ra pā'i vÿ, ā jykre pāno venh ke mŭ, kÿ tóg ti porisa mÿ: "ti se ra," henh ke mŭ. ²⁶ Ha mĕ, tá ā kånhmar kākutĕ mĕn ke tŭ nĭ. Ā tÿ kajām kån kar kÿ hā ā tóg, tá kākutĕ mĕn mŭ sir, hĕn ri ke mŭn," he tóg, *Jesus* ti.

Ĕg prŭ tŭ fi mré nÿnh ke tŭ

²⁷ "Topĕ tÿ vāsÿ ěg jo ke ag jyvĕn ũ tag mĕ ājag huri, ke gé, hā vÿ: "ā prŭ tŭ fi mré nÿ tŭg nĭ," he mŭ. ²⁸ Sÿ ũri ājag jyvĕn hā vĕ, ha mĕ: ā tÿ ũn tÿtá ũ fi ki vĕ'ĭ kÿ tóg, ā tÿ fi mré nÿ sĭ han ěn ri ke nĭ sir, ā tÿ fi ki vĕ'ĭ mŭ ti. Ā tÿ ũn tÿtá ũ fi mré nŭr sór kÿ tóg, ā tÿ fi mré nŭr ri ke nĭ sir, ā tÿ fi to ěn mŭ ti. Ke tŭg nĭ. ²⁹ Ā tÿ nĕn ũ ki vĕ'ĭ tŭgrĭn Topĕ vĭ mranh kÿ ā kanĕ tÿ nám kem nĭ, ā tÿ ki vĕ'ĭ mĕn tŭ nĭ jé. Ā kyvó nĭn kÿ tóg, ā mÿ jagy tĭ vĕ. Ā tÿ hā ra nŭgme ki kutĕ kÿ tóg, ti jagy kĕfór nĭ. Kÿ tag hā ve sór tŭg nĭ. ³⁰ Ā tÿ ā nĭgé tÿ nĕn ũ kórég han kÿ ā nĭgnó kym nĭ gé, ā tÿ ke mĕn tŭ nĭ jé. Ā nĭgnó pir nĭn kÿ tóg, jagy tĭ vĕ. Ā tÿ hā ra nŭgme ki kutĕ kÿ tóg, jagy kĕfór nĭ sir, kÿ tag hā kamĕg nĭ," he tóg, *Jesus* ti.

Ĕg prŭ fón ke tŭ

(*Mt 19.9; Mc 10.11-12; Lc 16.18*)

³¹ "Topĕ tÿ vāsÿ ěg jo ke ag jyvĕn ũ hā vÿ nÿ gé, hā vÿ: "ā tÿ ā prŭ fi fón sór nĭn kÿ tóg há tŭ nÿ," he mŭ. "Ā tÿ ge ra fi fón sór nĭn kÿ fi mÿ vĕnh rán kÿ nĭm nĭ, fi tÿ vĕnh rá ma tŭg jé," he ja tóg nĭ. ³² Sÿ ũri ājag jyvĕn hā vĕ, ha mĕ: ājag prŭ fón tŭg nĭ. Ā tÿ fi fón kÿ fi tÿ ũ tÿ mĕn mĕn kÿ fi tóg, ā tŭgrĭn Topĕ vĭ mranh mŭ sir, ā tÿ tÿ fi mĕn pĕ ra. Fi tÿ ā jāvo vĕsóg ki ũ mré nÿ ja nĭn kÿ tóg, há sĭ nÿ, ā tÿ fi mÿ: ha tŭg, hen kÿ. Kÿ fi mĕn tÿ fi fón kÿ fi tÿ prŭg sór tŭg nĭ gé. Ā prŭ

tũ fi vĕ, fi mĕn tŷ fi fón ja nĭn kŷ,” he tóg, *Jesus* ti.

Jagnĕ to ón ke tũ

³³ “Vāsŷ Topĕ tŷ ěg jo ke ag jyvĕn ũ tag mĕ ājag tóg huri ke gé, hā vŷ: “jagnĕ mŷ ón tũg nĭ,” he mũ. “Ā tŷ ũ mŷ: Topĕ vŷ ki kanhró nĭ, hen kŷ ti mŷ ón sór tũg nĭ. Ki hā tóm nĭ gé, ā tŷ Topĕ mŷ: tag hā han jé sóg ke mũ, hen kŷ. Ón kŷ vĭ tũg nĭ,” he ja tóg nĭ. ³⁴ Sŷ ũri ājag jyvĕn hā vĕ, ha mĕ: Ón kŷ “Topĕ vŷ ki kanhró nĭ,” he sór tũg nĭ. Ón kŷ “ũ tŷ kanhkā tá nĭ ěn vŷ, ki kanhró nĭ,” he sór tũg nĭ gé. Topĕ nĭgia vĕ, kanhkā tá, kŷ ón kŷ tag to sór tũg nĭ. ³⁵ Kŷ ón kŷ: “ũ tŷ tŷ ga kri ke ěn vŷ, ki kanhró nĭ,” he tũg nĭ gé. Topĕ tũ vĕ, ga ti. Kŷ ón kŷ: “ũ tŷ *Jerusalém* tá ke ag ki rĭr tĭ ěn vŷ, ki kanhró nĭ,” he tũg nĭ gé. Ěg pā'i mág tũ vĕ mŷr, *Jerusalém* ti. ³⁶ Kŷ ón kŷ: “ũ tŷ inh krĭ han mũ ěn vŷ ki kanhró nĭ,” he tũg nĭ gé. Ā tŷ ā gānh kuprig sór mũ ra ā tóg, ā tŷ nĕn tŷ ā gānh kuprig ke mũ ěn ki kagtĭg nĭ. Ā tŷ ā gānh sán sór mũ ra ā tóg, ā tŷ nĕn tŷ sán ke mũ ěn ki kagtĭg nĭ gé. ³⁷ Ki hā tóm nĭ, jagnĕ mŷ, ón sór tũg nĭ. Ũ tŷ ā mŷ ki hā tó kŷ: hŷ, hem nĭ. Tĭ tŷ ki hā ke tũ nĭ kŷ: vó, hem nĭ gé. Ā tŷ han ke nĭn kŷ: he, hem nĭ. Ā tŷ han ke tũ nĭ kŷ: nejé, hem nĭ. Ā tŷ ón sór kŷ ā tóg Nĕn-Kórég jykre hā han ke mũ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ěg tŷ vĕnh kajām ke tũ
(Lc 6.29-30)

³⁸ “Topĕ tŷ vāsŷ ěg jo ke ag jyvĕn ũ tag mĕ ājag huri, hā vŷ: “ũ tŷ ā kanĕ pir ki tǎnh kŷ vĕnh kato ti kanĕ pir ũ hā ki tǎnh nĭ gé,” he ja tóg nĭ. “Ũ tŷ ā jā pir ki tǎnh kŷ mranh kŷ vĕnh kato ti jā pir hā ki tǎnh kŷ mranh nĭ gé. Pātĕn tũg nĭ,” he ja tóg nĭ, Topĕ ti. ³⁹ Sŷ ũri ājag jyvĕn mũn hā vĕ, ha mĕ: ũ tŷ ā to jũ mũ ra ti to jũ tũg nĭ, fi to jũ tũg nĭ gé. Tĭ tŷ ā jamĕ ki tǎnh kŷ ti mŷ ā jamĕ ũ ven nĭ gé, ti tŷ ā mŷ ki tǎnh jé gé, fi ke gé. ⁴⁰ Tĭ tŷ ā pǎritó

mǎn sór kŷ ti mŷ ā *camisa* mré nĭm nĭ gé. ⁴¹ Tĭ tŷ ā mŷ: “mũ nŷ, tag tá, kakó ja tá inh fón jé,” hen kŷ ti mré tũg nĭ, kŷ ti mŷ: “kór há tá inh ā fón tũg mũ ha,” hem nĭ. ⁴² Tĭ tŷ ā mŷ nĕn ũ to: “inh mŷ nĭm,” hen kŷ ti mŷ nĭm nĭ, fi mŷ ke gé. Ũ tŷ ā mŷ: “inh mŷ *prestar* hem nĭ,” hen kŷ ti mŷ, fi mŷ: nejé, he tũg nĭ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ěg tŷ ěg kato vāsān mũ ag to há nŷtĭnh ke

(Lc 6.27-28, 32-36)

⁴³ “Topĕ tŷ vāsŷ ěg jo ke ag jyvĕn ũ mĕ ājag huri, hā vŷ: ā mré ke ag to há nĭm nĭ, kŷ ũ tŷ ā kato vāsānsān mũ ag to jũ nĭm nĭ gé, he mũ. ⁴⁴ Isŷ ũri ājag jyvĕn hā vĕ, ha mĕ: ũ tŷ ājag kato vāsānsān mũ ag to há nŷtĭm nĭ, ũ tŷ ājag vóg kónān mũ ra ag to Topĕ mré vĭm nĭ, fag to ke gé. ⁴⁵ Kŷ ājag tóg tŷ Topĕ krĕ nŷtĭ, ājag tŷ ěg jóg tŷ kanhkā tá nĭ ěn ri ke han kŷ. Tĭ hā ne tóg rá han”, ti tŷ vĕnh kar kri jĕngrĕg kŷ san jé, ũn jykre kuryj ag kri, ũn jykre pāno ag kri ke gé, fag kri ke gé. Ta han ti ke gé, ti tŷ vĕnh kar há han jé, ũn jykre kuryj ag, ũn jykre pāno ag ke gé, fag ke gé. Ver tóg vĕnh kar to há nĭ, Topĕ ti,” he tóg.

⁴⁶ “Ājag mré ke ũ ag tóg, ājag to há nŷtĭ. Ājag tŷ tag ag hā to há nŷtĭnh kŷ, fag hā to há nŷtĭnh kŷ tóg, tŷ nĕn ũ tũ nĭ ver. Ũn jykre kórég ag vŷ ge nŷtĭgtĭ gé, *governo* mŷ jānkamy mǎg tĭ ag. Ũ tŷ ag to há nŷtĭ ěn ag hā to ag tóg, há nŷtĭgtĭ, vĕnh kato. Há ti nĭ, hā ra tóg tŷ nĕn ũ tũ nĭ ver. ⁴⁷ Kŷ ājag tŷ ājag mré ke ag hā mŷ: “ā mŷ há?” hen kŷ tóg tŷ, nĕn ũ tũ nĭ gé ver. Ũ tŷ Topĕ vĭ ki kagtĭg ag vŷ, ge nŷtĭgtĭ gé. Ag mré ke ag hā mŷ ag tóg: “ā mŷ há?” he tĭ gé, hā ra tóg tŷ nĕn ũ tũ nĭ ver. ⁴⁸ Hā kŷ vĕnh kar to vĕjyre kuryj han kŷ nŷtĭm nĭ, ũ tŷ ājag kato vāsānsān mũ ag mré hā, fag mré hā. Ěg jóg tŷ kanhkā tá nĭ ěn ri ke han nĭ. Tĭ hā ne tóg, vĕnh

kar to vėjykre kuryj han kŷ nĩ nĩ'. Ti ri ke han nĩ," he tóg, *Jesus* ti.

6

Ēg tŷ ũ jagāgtān ke

¹ "Kŷ ājag tŷ Topē jykre han sór kŷ ũ tŷ vėjykre pāno han mŭ ag jykre ri ke han tŷg nĩ. Ón kŷ ag tóg, vėnh kar rĩnve Topē jykre han sór tĩ, vėnh kar tŷ ag ve jé. Kar kŷ ag tóg hā ra, hā tŷ han tĩ sir, fag ke gé. Kŷ ag ri ke han tŷg nĩ, ke tŷ nĩ mŭ ra ěg jóg tŷ kanhkā tá nĩ ěn vŷ tóg, ājag mŷ ti kaja ven ke tŷ nĩ," he tóg. ² "Hā kŷ ājag tŷ ũn jagtar ag jagāgtān kŷ ũ mŷ: ag jagāgtān inh tĩ, he tŷg nĩ. Ũ tŷ vėjykre régre han mŭ ag jykre ri ke han tŷg nĩ. Vėnh kar mŷ ag tóg: ag jagāgtān inh tĩ, fag ke gé, he tĩ. Ag *ganho* hā vē, kŷ ag tóg kanhkā tá *ganho* ũ ve mān ke tŷ nĩ ha, he tóg.

³ "Ag ri ke han tŷg nĩ. Ũ mŷ tó tŷg nĩ, ājag tŷ ũ jagāgtān kŷ, ājag mré ke fag mŷ tó tŷg nĩ gé. ⁴ Kŷ ājag tŷ ag jagāgtān kŷ ěg jóg tŷ kanhkā tá nĩ ěn tóg, ājag vég mŭ sir, kŷ tóg ājag mŷ nĩm ke mŭ sir, ājag *ganho* ti. Ēg tŷ vėnh vatānh tá nén han mŭ ěn ve kān tóg tĩ, Topē ti," he tóg, *Jesus* ti.

Ēg tŷ Topē mré vēmén
(*Lc 11.2-4*)

⁵ "Kŷ ājag tŷ Topē mré vēmén kŷ ũ tŷ vėjykre régre han mŭ ěn jykre ri ke han tŷg nĩ gé. Ag tŷ ón kŷ Topē mré vĩ kŷ ag tóg, *igreja* krēm jėgiė kŷ nŷtĩ, ke tŷ nĩ kŷ ĩn krēm. Kŷ vėnh kar vŷ ón kŷ ag to vĩ há han mŭ sir, fag to ke gé. Kanhkā tá tóg *ganho* ũ ve mān ke tŷ nĩ ha. Ājag mŷ sóg ki hā tó mŭ, ha mē. ⁶ Ag jāvo ājag tŷ Topē mré vēmén kŷ ājag ĩn kā ra gem nĩ. Kŷ jānkā nĩfėnh nĩ. Kŷ tá Topē mré vĩm nĩ sir, ěg jóg mré, ěg tŷ ũn vég tŷ ěn mré. Kŷ tóg kanhkā tá ājag mŷ nĩm ke mŭ, ājag *ganho* ti. Ēg tŷ vėnh kar vatānh tá nén han mŭ ěn vég tóg tĩ mŷr, Topē ti," he tóg, *Jesus* ti.

⁷ "Ājag tŷ ti mré vēmén kŷ fagrĩnh mŷ ti mré vēmén mág han tŷg nĩ. Ũ tŷ Topē vĩ ki kagtĩg ag ri ke han tŷg nĩ. Ag jānjān kŷ ag tóg ón kŷ vĩ jagy han tĩ. "Ēg tŷ vĩ jagy han kŷ ti hŷn ěg vĩ mėnh mŭ," he ag tóg tĩ, ón kŷ, fag ke gé. ⁸ Ag ri ke han tŷg nĩ. Ēg jóg vŷ nén kar ki kanhró nĩ. Ājag tŷ ti mŷ tó tŷ ra tóg ki kanhró nĩ," he tóg.

⁹ "Ājag tŷ Topē mré vĩ kŷ tag tóg nĩ, ha mē:

"Ēg jóg mág, kanhkā tá ā tóg nĩ nĩ.

Ā jiji tó ěg tóg tĩ, kŷ vėnh kar jé ā tŷ tŷ ũn mág nĩ vé.

¹⁰ Ēg jé kānhmar ā tŷ tŷ ěg pā'i nĩ vé. Vėnh kar jé ā tŷ nén to jykren mŭ ěn han sór, ga tá ke kar, ag jé kanhkā tá ke kar ag ri ke han.

¹¹ Ēg mŷ ũri ěg jėn ti nĩm, ěg tŷ kurā kar ki ko tĩ ěn.

¹² Kŷ ěg mŷ vėnh pāte fón nĩ, ěg tŷ ā vĩ mranh ja ti.

Hā jé ěg tóg, ěg tŷ jagnė to jŷ tŷ jagnė mŷ vėnh pāte fón ke mŭ gé.

¹³ Kŷ ěg tŷ ā vĩ mranh sór kŷ ěg kren han nĩ, ěg tŷ mranh tŷ nĩ jé.

Nén-Kórég jo ěg vem nĩ.

Ā hā ne tóg tar nĩ'.

Ā hā ne tóg mág nĩ inhā'.

Ā jykre tóg tŷ' henh ke tŷ nĩ,"

hem nĩ, Topē mŷ," he tóg.

¹⁴ "Hŷ, ge ti nĩ," he tóg. "Ũ tŷ ājag to jŷ kŷ ti mŷ vėnh pāte fón nĩ. Ũ tŷ ājag mŷ vĩ kónān kŷ ti mŷ vėnh pāte fón nĩ gé. Ājag tŷ gen kŷ ěg jóg vŷ ājag mŷ vėnh pāte fón ke mŭ gé.

¹⁵ Ājag tŷ tag han tŷ nĩn kŷ ěg jóg tóg, ājag mŷ vėnh pāte fón ke tŷ nĩ gé, ājag tŷ ti vĩ mranh ja ti," he tóg, *Jesus* ti.

Ēg vākre

¹⁶ "Kejėn ājag tóg vākreg tĩ. Jėg tŷ ājag nĩ, Topē mŷ há nŷtĩ jé. Kŷ fe ũ nŷtĩ tŷg nĩ. Vākre ki ũ tŷ vėjykre régre han mŷ ag jykre ri ke han tŷg nĩ. Ag tŷ ón kŷ vākre kŷ ag tóg, fe ũ

nýtĩgtĩ sir, vėnh kar tỹ ag vākre ve jé. Ag *ganho* hã vė. Kanhkã tá ag tóg, *ganho* ũ venh ke tũ nĩ ha. Ājag mỹ sóg ki hã tó mũ, ha mẽ. ¹⁷ Ājag vākre kỹ ājag gãnh tãg nĩ, ājag jamẽ kupem nĩ, fėnhta han nỹtĩ ve nĩm nĩ. ¹⁸ Hã kỹ ag tóg vėg tũ nĩ, ājag vākreg mũ ti. Ēg jóg hã ne vėg mũ inhhã', ěg tỹ ũn vėg tũ ěn hã vỹ vėg mũ. Kỹ tóg kanhkã tá ājag mỹ ājag *ganho* nĩm ke mũ. Ēg tỹ vėnh kar vatãnh tá nén han mũ vėg tóg tĩ, Topẽ ti," he tóg, *Jesus* ti.

Ēg rikon sór ke tũ
(Lc 12.33-34)

¹⁹ "Ga kri mũn kỹ rikon ke to vãsãn sór tũg nĩ. Ga vỹ ājag tỹ nén kar konh ke mũ. Kỹ ājag jãnkamy vỹ vėso jãgfanh ke mũ gé sir. Kỹ ag tóg pigju kỹ ma mũnh ke mũ gé sir, ājag tỹ nén ti, ti e nĩn kỹ. ²⁰ Ājag tỹ inhhã kanhkã tá tũ mág pẽ nỹtĩn kỹ tóg hã ra ājag mỹ há tĩnh mũ. Tá ti pijé tỹ ga nĩ', ājag tũ ti, tá ti pijé vėso jãgfanh mũ'. Tá ag pijé péju kỹ ma mũnh mũ'. Hã kỹ tá ājag tũ vin han sórm nĩ. ²¹ Ājag tỹ ga kri tỹ nén ũ mág nỹtĩn kỹ ājag tóg, ga kri mũ mág sór mũ. Ājag tỹ hã ra kanhkã tỹ tỹ nén ũ mág nỹtĩ sór kỹ ājag tóg, kanhkã ra mũ sór mũ, kỹ tag hã ne há nĩ'," he tóg, *Jesus* ti.

Ēg kanẽ tỹ ěg mỹ kurã han
(Lc 11.34-36)

²² "Ēg kanẽ tỹ ěg tóg vėg tĩ. Kỹ tóg ěg mỹ kurã nĩ, ěg kanẽ há nĩn kỹ. ²³ Ti kórég nĩn kỹ tóg, ěg mỹ kuty tĩnh mũ. kỹ kuty tag vỹ kuty kar kãfór nĩ. Ge ti nĩ, ěg jykre kórég nĩn kỹ. Ēg kanẽ kórég ri ke ti nĩ," he tóg, *Jesus* ti.

Ēg tỹ Topẽ hã tỹ jagrẽ nĩnh ke
(Lc 16.13; 12.22-31)

²⁴ "Ā jagrẽ régre nĩn kỹ tóg vėnh mỹ tĩ. Ā tỹ Topẽ hã tỹ jagrẽ nĩn kỹ jãnkamy tãn ěn tỹ jagrẽ nĩ sór tũg nĩ. Ā tỹ jãnkamy e ve sór kỹ ti hã vỹ tỹ

ã jagrẽ nĩnh mũ. Kỹ Ā tóg Topẽ tỹ ěg mỹ nén tó mũ ěn to jykrén há han ke tũ nĩ. Hã kỹ Ā tỹ Topẽ to há nĩn kỹ ga kri riko nĩ sór tũg nĩ. Topẽ kã jatun jé Ā tóg ke mũ, ha vem nĩ," he tóg. ²⁵ "Hã kỹ sóg ājag mỹ tó mũ. Ājag tỹ nén ve sór mũ to krĩ kufy han tũg nĩ. "Inh hỹn ũri ne konh mũ', inh hỹn ne tunh mũ'?" he tũg nĩ. Topẽ tỹ ěg han ja vė mỹr, ěg tỹ ga kri mũ jé. Hã kỹ tóg ěg mỹ ěg tỹ konh ke mũ ven tĩ gé sir, ěg kur ti ke gé. ²⁶ Sėsĩ to jykrén nĩ. Ag mỹ ěkrãn tĩ? Vó. Ag mỹ pãjó krēm vin tĩ? Vó. Ge ra ěg jóg tỹ kanhkã tá nĩ ěn tóg ag ki rĩr nĩ nĩ. Ājag mỹ jėsĩ kãfór tũ nỹtĩ', Topẽ mỹ'? Vó, sėsĩ kãfór ājag tóg nỹtĩ. ²⁷ Topẽ tỹ ěg kã ũ jé prěr kỹ ěg tóg ter ke mũ, ěg ter sór tũ ra. Ēg tỹ to krĩ kufy han mũ ra ěg tóg ter ke mũ. Ēg krĩ kufy ěn pijé ěg kren han mũ'.

²⁸ Kỹ kur to krĩ kufy han tũg nĩ gé. Ka fej to jykrén nĩ. Jatun mỹ tóg mog tĩ. Rãnrãr tũ tóg nĩgtĩ, kur han tũ tóg nĩgtĩ. ²⁹ Ge ra tóg sĩnvĩ nỹtĩ, ka fej ti, pã'i mág tỹ *Salomão* kur sĩnvĩ kãfór, ti tỹ ěprã ke ag kur sĩnvĩ kãfór ja ra. Ki hã sóg tó mũ mỹr. ³⁰ Topẽ hã ne, ka fej sĩnvĩ han. Hã ra tóg kãnhmar kãgter tĩ. Ũri tóg há nỹtĩ. Vaj kỹ tóg kógungun kỹ pũr mũ sir, re mré. Kỹ Topẽ tóg ājag ki rĩr kãfór han mũ, ājag kur mré hã. Hã kỹ ti vĩ kri fim nĩ. ³¹ Krĩ kufy han tũg nĩ. "Inh hỹn ne konh mũ'? Inh hỹn ne kron mũ'? Inh hỹn ne tunh mũ'?" he tũg nĩ. ³² Ũ tỹ Topẽ vĩ ki kagtũg ag vỹ tag to jykrén mág tĩ. Hã ra ěg jóg tỹ Topẽ vỹ ěg vėg tĩ. Kỹ to krĩ kufy han tũg nĩ. ³³ Topẽ tỹ tỹ ěg pã'i nĩ ěn hã ve sórm nĩ. Kỹ tag hã to vãsãn nĩ. Ti jykre kuryj tag hã to jykrén mág nĩ. Kỹ tóg ājag mỹ ājag tỹ nén ve sór mág mũ ěn vin ke mũ sir. ³⁴ Hã kỹ ājag tỹ vaj kỹ nén ve sór mũ to krĩ kufy han tũg nĩ. Vaj kỹ ājag tóg vėnh ke mũ, kỹ ājag tóg to jykrén ke mũ sir. Ũri ājag tỹ nén vėg mũ hã to jykrén nĩ," he tóg, *Jesus* ti.

7

Ēg t̄y ũ to vī kónān ke tũ
(Lc 6.37-38, 41-42)

¹ “Ā régre to vī kónān tũg nī, ti jykre kórég ra. K̄y Topē v̄y ā to vī kónān ke tũ nī gé. ² Ā t̄y ũ to vī m̄ũ ěn ri ke han jé tóg ke m̄ũ, Topē ti, ā to. Ā t̄y ũ m̄y kām̄un m̄ũ ri ke han jé tóg ke m̄ũ, ā m̄y, Topē ti. ³ Jykre kórég mág ā tóg nī gé, hā ra ā régre jykre pāno sī ěn tóg ā m̄y kórég nī’. ⁴ K̄y ā hā ne tóg ā régre m̄y, fi m̄y: “ā jykre kórég kuryñh jé sóg ke m̄ũ,” he t̄i’, ā t̄y ā jykre pāno ěn kuryñh jāvānh ra’. ⁵ Ke tũg nī. Ke tũ nī m̄ũ ra ā tóg jykre régre nī. K̄y ā jykre kuryñh vén nī. Kar k̄y ā tóg sir ā régre jykre kuryñh há han ke m̄ũ,” he tóg.

⁶ “Hā ra kasor jykre ri ke ag m̄y Topē jykre s̄invī ěn tó tũg nī. Porko jykre ri ke ěn ag m̄y ke gé, fag m̄y ke gé. Jykre kavéj ag n̄t̄i, hā k̄y ag tóg, Topē jykre to é henh ke m̄ũ. T̄y t̄ũ’ he sór ag tóg t̄i, ti s̄an k̄y, kar k̄y ag tóg sir, ā to jũ sór m̄ũ gé, ha vem nī, ā t̄y ag m̄y Topē jykre s̄invī tó ja hā ra,” he tóg, *Jesus* t̄i.

Topē t̄y t̄y ũn vī há nī
(Lc 11.9-13)

⁷ “Topē m̄y nén kar to v̄im nī, k̄y tóg ājag m̄y han ke m̄ũ. Ājag t̄y ti m̄y nén ũ to vī m̄ũ ěn jāvānh nī, k̄y ājag tóg venh ke m̄ũ. Ti mré vī k̄y ěg t̄y ti jānkā t̄y tórón tórón ke ěn ri ke han nī. K̄y tóg ājag m̄y nón ri ke han m̄ũ sir, ti t̄y ājag m̄y ājag t̄y nén to vī m̄ũ ěn han k̄y. ⁸ H̄y, hā vē. Ājag t̄y ti m̄y nén ũ to v̄in k̄y tóg, ājag m̄y han m̄ũ sir. Ājag t̄y jāvānh k̄y ājag tóg, venh ke m̄ũ sir,” he tóg.

⁹ “Kejēn ājag kósin tóg: “is̄y ěmī konh há tóg t̄i,” he m̄ũ. K̄y ājag pijé, ti m̄y pó n̄im ke m̄ũ’. ¹⁰ Ti t̄y ājag m̄y: “is̄y pirā konh há tóg t̄i,” hen k̄y ājag pijé ti m̄y p̄yn n̄im ke m̄ũ’. ¹¹ Jykre pāno ājag n̄t̄i. Ge ra ājag tóg ājag krē m̄y nén ũ há vin t̄i. Ge ti nī gé, ājag t̄y Topē m̄y nén ũ to v̄in k̄y. Nén ũ há t̄avī hā vin jé tóg ke m̄ũ. Hā ra tóg

ājag k̄áfór han t̄i, ěg jóg t̄y kanhkā tá nī ěn ti,” he tóg, *Jesus* t̄i.

Ēg t̄y jagnē m̄y nén han ke
(Lc 6.31)

¹² “Ājag t̄y ũ to: “ti t̄y inh m̄y tag han ra tóg há ti vē,” hen k̄y inh̄hā ti m̄y han nī, fi m̄y ke gé. *Moisés* t̄y ěg jyv̄en hā vē, Topē vī tó t̄i ag t̄y ěg jyv̄en hā vē,” he tóg, *Jesus* t̄i.

Jānkā kām̄e
(Lc 13.24)

¹³ “Ū t̄y inh ki rā m̄ũ v̄y, jānkā sī f̄in rām sór ri ke nī. F̄in rām jé ěg tóg, vāsān t̄i. Jānkā mág v̄y nī gé. F̄in rām há ti nī, ti mág n̄in k̄y. Hā k̄y ũ t̄y hēn ri ke ag v̄y f̄in rām t̄i. Hā ra ũ t̄y f̄in rām m̄ũ ěn ag v̄y, k̄agter pē han ke m̄ũ, nūgme ki vār k̄y. ¹⁴ Ag jāvo jānkā sī ěn f̄in rām sórm nī, ājag t̄y r̄ir kr̄y ja t̄ũ ve jé. Ti sī n̄in k̄y tóg f̄in rām jagy nī, hā k̄y ũn pipir ag hā v̄y jānkā sī f̄in rām ke m̄ũ,” he tóg, *Jesus* t̄i.

Ón k̄y Topē vī tó t̄i ag
(Lc 6.43-44)

¹⁵ “Ón k̄y Topē vī tó t̄i ěn ag vī kri n̄im tũg nī. Há n̄t̄i ve ag tóg nī, hā ra ag tóg, ājag kókén sór n̄t̄i. Ājag kókén sór to ag tóg, m̄ig jũ ěn ri ke n̄t̄i, m̄y, ha mē. ¹⁶ Ājag t̄y ag jykre tuḡn̄m k̄y ājag tóg, ag t̄y Topē vī mranh m̄ũ ěn ki kanhró n̄t̄i, fag ke gé. Ha vé, vānh t̄y jóhó ki ěg tóg, *uva* vég tũ n̄gt̄i m̄y. K̄y ěg tóg sónh ki pēnva vég tũ n̄gt̄i gé. ¹⁷ Ka v̄y ge n̄gt̄i. Ti há jēn k̄y tóg kanēn há han t̄i, k̄y ěg tóg ko t̄i. Ti kórég jēn k̄y tóg kanēn kónān t̄i gé, k̄y ěg pijé ko t̄i’. ¹⁸ Ka há v̄y kanēn kónān ki kagt̄ig jē, k̄y ka kórég v̄y kanēn há han ki kagt̄ig jē gé. ¹⁹ K̄y ěg tóg ka kórég ěn ḡyn t̄i, t̄y ěg p̄inh t̄i, ka t̄y kanēn há han vānh ěn t̄y. ²⁰ Ge ag n̄t̄i, ón k̄y Topē vī tó t̄i ag. Ag t̄y Topē vī mranh m̄ũ ra ag tóg, ón k̄y Topē vī tó t̄i. Ag t̄y nén han m̄ũ ki ěg tóg, ag jykre kórég vég m̄ũ, fag ke gé“ he tóg, *Jesus* t̄i.

Ēg tǵ Topě vī ki króm ke
(Lc 13.25-27)

²¹ “Věnh kar tóg iso: “pā'i vē, pā'i vē,” he tǵ. Hã ra ũ ag tóg, Topě tǵ nén tó mũ ěn han tǵ nĩgtǵ. Hã kǵ ag tóg, Topě tǵ tǵ ěg pā'i mág nĩ venh ke tǵ nĩ. Ũ tǵ inh jóg vī han mũ ěn ag hã vỹ, Topě tǵ tǵ ěg pā'i mág nĩ venh ke mũ, fag ke gé. ²² Kurã tǵ ěgno kã, isỹ věnh kar jykre tugnỹm ke kurã ěn kã ag tóg, inh mỹ: “*Senhor, Senhor,*” ģ jykre tó ěg mỹr,” henh ke mũ. “Ā jykre hã ki ěkrén kǵ ěg tóg, ěg tǵ nén han vãnh han ja nĩgtǵ mỹr. Ā jykre hã tǵ ěg tóg, vějagrě kórég pan mỹr,” he jé ag tóg ke mũ, inh mỹ. ²³ Hã ra sóg ag mỹ: ģjag pijé tǵ, inh mré ke nỹtǵ, henh ke mũ. Ājag ki kagtǵ sóg nĩ mỹr. Ha mũ jěg. Jykre kórég ģjag tóg nỹtǵ, he jé sóg ke mũ, ũ tǵ inh panh vī han jãvãnh ěn ag mỹ, fag mỹ ke gé,” he tóg, *Jesus* ti.

Đn nũna gunh gunh kãme
(Lc 6.47-49)

²⁴ “Ha mẽ, inh vī měj ģjag tóg nỹtǵ,” he tóg. “Ājag tǵ inh vī ki króm kǵ ģjag tóg sir tǵ, ũn jykre há ri ke nỹtǵ. Đn han ken kǵ tóg, to jykrén mũ. To jykrén há han kǵ tóg, ga kũm kǵ pãro kri ĩn nũna ka fěg mũ sir. ²⁵ Kejěn ta tóg kutě mũ, kǵ goj vỹ var mũ sir. Kóho jũ vỹ kãtǵ mũ gé, ĩn to, hã ra tóg kutě tũ nĩ sir, ĩn ti. Pãro kri tóg nỹtǵ, ti nũna ti, hã kǵ tóg kutě tũ nĩ. Ge ti nĩ, ģjag tǵ inh vī kri fi kǵ. ²⁶ Ājag tǵ inh vī měj mũ ra ki króm tũ nĩn kǵ ģjag tóg tǵ ũn jykre kórég ri ke nỹtǵ. Đn han ken kǵ tóg, to jykrén kónãn mũ, kǵ tóg ga rỹnhřj hã ki ka fěg mũ, krĩg mỹ, ĩn nũna ti. ²⁷ Kejěn ta tóg kutě mũ, kǵ goj vỹ var mũ sir. Kóho jũ vỹ kãtǵ mũ gé, ĩn to, kǵ ĩn tóg vom ke tere kǵ kutě mũ sir. Mráj kãn tóg mũ sir, ĩn ti. Ge ti nĩ, ģjag tǵ inh vī kri fig tũ nĩn kǵ,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus vĩ tǵ věnh kar vĩ kãfór nĩ

²⁸ Hã ki *Jesus* tóg krỹg he mũ sir, ag kanhrãn ki. Kǵ tóg věnh kar mỹ

e tǵ sir, ti vĩ ti. ²⁹ Ti vĩ tóg věnh kar vĩ kãfór nĩ, Topě vĩ to ěg kanhrãn tǵ ag vĩ kãfór ti nĩ, kǵ tóg pã'i vĩ kãfór pě nĩ gé, ti vĩ ti. Hã kǵ tóg ki hã tó mũ. Kǵ tóg ag mỹ e tǵ sir, fag mỹ ke gé.

8

Jesus tǵ ũn kaga kren vãnh tǵ há' he

(Mc 1.40-45; Lc 5.12-16)

¹ *Jesus* tǵ ag mỹ tó kãn kar kǵ tóg pãnónh ěn to tere mũ sir. Kǵ ũn e ěn ag tóg, ti nón mũ mũ sir, fag ke gé. ² Kǵ vãnh ũ tóg ti tá jun mũ. Věnh kaga kren vãnh han kǵ tóg nĩ, věnh kaga tǵ *lepra* he mũ ěn. Kǵ tóg ti krēm grĩnh ke kǵ ti mỹ: “*Senhor,*” he mũ. “Ā mỹ isỹ há' he sór tũ'?” Ā hã tóg isỹ há henh ke mũ, ģ tǵ isỹ há' he sór kǵ,” he tóg ti mỹ.

³ Kǵ *Jesus* tóg ti mỹ: “he,” he mũ. “Há' he ja há ģ tóg nĩ,” he tóg ti mỹ. Kǵ tóg ti kaga kren vãnh ěn tǵ há' he mũ věsỹmér. Jãnhkri' he tóg mũ, ti fãr ti. ⁴ Kǵ *Jesus* tóg ti mỹ: “ker ũ mỹ tó hě',” he mũ. “Ha tǵg. Topě tũ ki rĩr tĩ hã mỹ tóm nĩ. Kǵ Topě mỹ *Moisés* tǵ vãsỹ ěg mỹ nén tó ja ěn nĩm nĩ. Hã tugrĩn věnh kar vỹ ģ tǵ há' he mũ tag ki kanhrãn mũ,” he tóg ti mỹ. Kǵ tóg tĩ mũ sir.

Jesus tǵ pã'i mág camarada tǵ há' he

(Lc 7.1-10)

⁵ Kǵ *Jesus* tóg kejěn ěmã tǵ *Cafarnaum* tá jun mũ. Kǵ fóg tǵ *capitão* tóg, ti venh kãtǵ mũ. ⁶ Kǵ tóg ti mỹ: “*Senhor,*” he mũ. “Inh *camarada* tóg nỹ nĩ, inh ĩn tá. Kãnhgrĩn kãn kǵ tóg nỹ, hã ra tóg kaga jagy nỹ gé,” he tóg. ⁷ Kǵ tóg ti mỹ: “kǵ inh hỹn ģ mré ti venh tǵg mũ ha, sỹ ģ mỹ ti tǵ há' he jé,” he mũ. ⁸ Hã ra tóg: “ģ mỹn hỹn jagy nĩ, ģ tǵ inh ĩn kã ki sãn ke ti, isỹ tǵ fóg nĩn kǵ,” he mũ. “Ā vĩ pir ki tóg há' henh mũ. Ā vĩ hã tǵ ģ tóg ti tǵ há' henh ke mũ,” he tóg. ⁹ “Ha vé, tǵ sóg pã'i krēm ke nĩ gé, kǵ *soldado* ag tóg tǵ inh krēm ke nỹtǵ gé. Hã kǵ sóg pã'i jykre ki kanhró

nĩ. Isy *soldado* ũ mý: kutig, hen ky tóg tí mũ. Sý ti mý: kunig, hen ky tóg kãti mũ gé. Isy inh *camarada* mý: tag han ra, hen ky tóg han tí. Inh ví tý sóg ag jëgnëg tí. Ā ví hã tý ā tóg ti tý há' henh ke mũ," he tóg. ¹⁰ Ky tóg ti mý e tí. Ky tóg ti mré mũ ag mý: "ha mẽ, *Israel* ag vỹ ti ri ke tũ nýtĩ," he mũ. "Ki kanhró tóg nĩ mýr, ky tóg inh ki rã ky jë. Ge ve ja tũ sóg nĩ," he tóg. ¹¹ "Ha vé, ũ tý hën ri ke ag vỹ kãmũnh ke mũ, rã jur ja tá, rã pur ja tá ke gé. *Abraão* mré ag tóg ũ tý kanhkã tá nĩ ěn tý tý ěg pã'i nĩ venh ke mũ, *Isaque* mré, *Jacó* mré ke gé. Topë tóg ag ki rĩr ke mũ. ¹² Ag jãvo *Israel* krë'krë ag tóg, kuty ki vár ke mũ. Ag tý ũ tý kanhkã tá nĩ ěn tý tý ěg pã'i nĩ venh ke vë vë, hã ra ag tóg venh ke tũ nĩ. Ky ag tóg vësýrënh ke mũ, ag jã tý ag tóg gángán kenh mũ, vëso jũn ky, fag ke gé," he tóg, *Jesus* ti.

¹³ Ky tóg *capitão* mý: "Inh ki rã ky Ā tóg jë nĩ," he mũ. "Hã ky Ā tóg venh ke mũ sir. Ā *camarada* tý inh hur há' hé," he tóg. Ky tóg tí mũ sir. *Jesus* tý ti mý tó mũ ěn hã kã tóg há' he ja nĩ.

Jesus tý ũn kagyga tý hághá' he
(*Mc 1.29-34; Lc 4.38-41*)

¹⁴ Ky *Jesus* tóg sir *Pedro* in kã ra rã mũ. Hã ra ti prũ fi mýnh fi tóg kaga nỹ nĩ, rýg ky. ¹⁵ Ky tóg fi nĩgé mẽg mũ sir. Ky fi rýg ěn tóg tũ' he mũ sir. Ky fi tóg nĩ ky ag ki rĩr mũ sir. ¹⁶ Kuty ěn kã ag tóg ũn jagrë kórég ag tatĩ kãmũ mũ, ti to. Ky tóg ag mý ví mũ, ky ag jagrë tóg pa kãn mũ sir. ũn kagyga ag tý há' há' he tóg mũ gé sir, fag ke gé. ¹⁷ Hã ra tag tóg rán ky nĩ gé. Vãsý Topë ví tó tí tý *Isaiás* vỹ tag rán ja nĩ, ha mẽ: "ěg kaga nýtĩn ky tóg ěg tý há' há' he tí, ti tý ěg jagfy jagtar tugrĩn," he ja tóg nĩ.

Ũ tý Jesus mré mũ sór mũ ag
(*Lc 9.57-62*)

¹⁸ Kejën ag tóg, *Jesus* péñin e nýtĩ, fag ke gé, hã ky tóg ti mré mũ tí ag

mý: "mũ jé ha," he mũ. "Goj kafã ũ ra ěg tóg mũnh mũ," he tóg.

¹⁹ Ag mũnh ke to hã Topë ví to ěg kanhrãn tí ũ tóg, ti mré vĩnh kãti mũ. "*Senhor*," he tóg. "Sý Ā mré tĩg há tóg tí. Ā tý hë ra tĩg ky sóg, Ā mré tĩg mũ," he tóg. ²⁰ Hã ra *Jesus* tóg ti mý: "hã ra tóg jagy tí," he mũ. "Đn tũ sóg nĩ. Mĩg vỹ krë nýtĩ. Sësĩ vỹ jagfe nýtĩ gé. Ag jãvo isy hë tá nũr ke tóg tũ tí. Tý sóg ěprã ke fi kósin nĩ," he tóg.

²¹ Ky *Jesus* mré tí ũ tóg ti mý: "Ā mré sóg tí sór mũ, hã ra sóg ver inh panh ter ky ga ki ti fón sór mũ," he mũ gé. ²² Ky tóg ti mý: "vó," he mũ. "Tĩ kénh tí tũg," he tóg. "Inh mré kãtig. Inh ki ge tũ ag vỹ Ā panh kej han mũnh mũ," he tóg. ²³ Ky tóg *canoa* kã ra rã mũ sir. Ky ti mré mũ tí ag tóg ti mré ki ge mũ gé, ag tý goj kafã ũ ra mũ jé.

Jesus tý kóho jũ tý tũ' he
(*Mc 4.35-41; Lc 8.22-25*)

²⁴ Ag tý goj nig mág ěn kã mĩ mũ ra kóho jũ tóg krog he kãti mũ sir, ha mẽ. Ky goj tóg *canoa* kã ki krém krém ke mũ, ti fãn sór tóg mũ. Hã ra *Jesus* tóg nũr nỹ. ²⁵ Ky ag tóg ti rĩn ky ti mý: "*Senhor*, ěg krenkren han nĩ, ěg kãgter ha mẽ tóg tí," he mũ.

²⁶ Ky tóg ag mý: "Ājag tý nejé mũmëgmëg nẽ? Ājag mý inh ki ge há han tũ'?" he mũ. Ky tóg nĩ mũ sir, jëgnë ky tóg goj mý ví mũ, kóho mý. Ky tóg tũ' he mũ sir. Katy' he tóg mũ, katy tãví tóg tí mýr, ha mẽ. ²⁷ Ky tóg vënh kar mý e tí gé. "Ti jykre tóg ěg mý e tí," he ag tóg mũ. "Kóho tóg ti ví han mũ, goj ti ke gé," he ag tóg, fag ke gé.

Jesus tý vëjagrë kórég pan
(*Mc 5.1-20; Lc 8.26-39*)

²⁸ Ky *Jesus* tóg ti mré mũ tí ag mré fĩn rãm ky kafã ũ tá jun mũ sir, *Gadara* tá. Ky ũn régre ag tóg ti kato tëgtë mũ, ũn jagrë kórég ag. Vënh kej tá ag tóg kãmũ mũ. Ag jamã vë, vënh kej tí. Jũgũ mẽ ag tóg nýtĩ,

kỹ ù ag tóg hên ra mũ vãnh nýtĩ, ag kamêg kỹ. ²⁹ *Jesus* kato ag tóg kãmũ mũ. Ti ve kỹ ag tóg prênprêr mũ sir, ha mẽ. “!..Ă hỹn êg tỹ hê ri kenh mũ, Topê kósin'..!” he ag tóg mũ. “!..Ă mỹ êg vóg kónân sór mũ ha, êg kurã to hã..!” he ag tóg.

³⁰ Hã ra porko tóg tá e nýtĩ. Kakó tá ag tóg jêg nýtĩ. ³¹ Kỹ Nén-Kórég ag tóg *Jesus* mỹ: “ã tỹ êg pan kỹ tóg ã tỹ porko to êg jêgnênh há tí,” he mũ. ³² Kỹ tóg ag mỹ: “he,” he mũ. Kỹ ag tóg porko ag ki ge mũ, Nén-Kórég ag. Kỹ vãnhã porko ag tóg, rán ki re kãn mũ sir, goj nig mág ki ag tóg vár mũ. Nagnâr kãn ag tóg mũ sir; tũ' he ag tóg mũ sir, mýr, ha mẽ. ³³ Kỹ porko ki rĩr tí ag tóg, pêtê kãn mũ sir, êmã ra, kamêg kỹ. Tá ag tóg kãmén kãn mũ, *Jesus* tỹ ù ag ki vėjagrê kórég pan ja ên ti.

³⁴ Kỹ vãnhã êmã tá ke kar ag tóg, *Jesus* venh kãmũ mũ. Kãmũ kãn ag tóg mũ sir. Kỹ ag tóg tá junjun kỹ *Jesus* mỹ to vĩ mũ, ti tỹ tá kutê jé, ti tỹ ag rã hã nĩ mãn tũ nĩ jé.

9

Jesus tỹ ùn kãnhrĩn kỹ nỹ tỹ há' he
(*Mc 2.1-12; Lc 5.17-26*)

¹ Kỹ *Jesus* tóg, canoa ki rã kỹ goj nig mág kafã ù ra tũg mãn mũ sir, ti mré mũ tí ag mré. Kỹ tóg ti jamã tá jun mũ. ² Ti tỹ ti jamã tá jun kỹ ag tóg vãnhã, ti mỹ ùn kãnhrĩn vyn kỹ junjun mũ. Kĩmỹ kri tóg nỹ nĩ. Kỹ *Jesus* tóg, ag tỹ ti ki ge kỹ nýtĩ vэг mũ sir. Hã kỹ tóg ùn kãnhrĩn ên mỹ: “inh kósin',” he mũ. “Ă fe tỹ há' hé. Ă tỹ Topê vĩ mranh ja ên tỹ tũ' hen hã vê ha,” he tóg.

³ Hã ra Topê vĩ to êg kanhrãn tí ag vỹ tá nýtĩ gé. Ti vĩ mẽ kỹ ag tóg: “Topê to vĩ kónân tóg mũ mýr. Vêsỹ tóg Topê han mũ mýr,” he mũ. Kỹ ti jykre tóg ag mỹ tỹ ù nỹ.

⁴ Hã ra *Jesus* tóg, ag tỹ nén to jykrén mũ ki kanhrĩn nĩ. Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag ne tóg iso jykrén kónân

mũ,” he mũ. ⁵ “Ủ tũg vãnh tag mỹ sóg: ã tỹ Topê vĩ mranh ja tỹ tũ' hen vê ha,” he mũ. “Sỹ ti mỹ: nĩ ra, tũg ra, henh ke vê gé. Hã ran mỹ ãjag mỹ vãnh mỹ?” he tóg. ⁶ “Isỹ ãjag mỹ inh jykre ven sór vê. Tỹ sóg êprã ke fi kósin nĩ. Tá sóg krỹg ke mũ, Topê vĩ mranh tỹ vãnh pãte fón ke tá.

Hã kỹ sóg ùn kãnhrĩn mỹ: nĩ ra, jêg ra, ã kur gé tũg, ã ãn ra, he mũ,” he tóg. ⁷ Kỹ tóg vym ke nĩ mũ. Jêgnê kỹ tóg tí mũ sir, ti ãn ra. ⁸ Kỹ vãnh kar ên ag tóg vэг mũ. Kỹ tóg ag mỹ e tã vĩ tí. Topê mỹ ag tóg vĩ há han mũ, ti tỹ *Jesus* mỹ vėjykre há nĩm kỹ, ti tỹ tỹ êprã ke nĩ ra.

Jesus tỹ *Mateus* jé prêr
(*Mc 2.13-17; Lc 5.27-32*)

⁹ Kỹ *Jesus* tóg ti jamã tá kã kutê kỹ tí mũ sir. Kỹ tóg *Mateus* vэг mũ. *Governo* mỹ tóg jãnkamy mãg tí, *imposto* kaja ti, kỹ tóg ti rãnhrãj han nĩ nĩ. Kỹ tóg ti mỹ: “inh mré kãtũg,” he mũ. Kỹ tóg jêgnê kỹ ti mré tí mũ sir.

¹⁰ Kỹ tóg kejên ti mré jêg mũ. Kỹ ù tỹ hên ri ke ag tóg tá vãnh mãn mũ, ti ãn krêm, *governo* mỹ jãnkamy mãg tí ag, Topê vĩ mranh tí ag, *Jesus* mré mũ tí ag ke gé. ¹¹ Kỹ pã'i ag tóg vэг mũ. Kỹ ag tóg ti mré mũ tí ag mỹ: “ãjag pã'i ne tóg ùn jykre pãno ag mré jêg mũ,” he mũ.

¹² Hã ra *Jesus* tóg mэг mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “ùn kagyga tũ ag vỹ *médico* venh mũ tũ nĩgtĩ,” he mũ. “Hã ra ùn kagyga ag hã vỹ ti venh mũ tí,” he tóg. ¹³ “Ha vé, Topê vĩ tag to jykrén, ha mẽ. “Ăjag tỹ jagnê jagãgtãn kỹ tóg, inh mỹ há tí inhhã. Ájag tỹ inh mỹ nén ù pũn kãfór tóg nĩ,” he tóg. Hã kỹ jagnê jagãgtãn nĩ, jagnê to vĩ tũg nĩ,” he tóg. “Inh pijé, ù tỹ vėjykre kuryj han mũ ag mỹ: ãjag jykre tovãnh nĩ, he sór tí'. Ủ tỹ Topê vĩ mranh tí ên ag hã mỹ sóg: ãjag jykre kórég tovãnh nĩ, he sór tí,” he tóg, *Jesus* tí.

Jesus tÿ êg vâkre kâmén

(Mc 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴ Kÿ João Batista mré mÿ tÿ ag tóg, *Jesus* tá junjun kÿ ti mÿ: “êg hã ne tóg vâkrég tí, *Fariseu* mré ke ag ke gé. Êg jávo ã mré mÿ tÿ ag tóg vâkrég tÿ nÿgtÿ. Hê ri ken kÿ?” he ag tóg.

¹⁵ Kÿ tóg ag mÿ: “hÿ,” he mÿ. “Vênh kyprÿg venh kãmÿ mÿ ag pijé vâkrég tí,” he tóg. “Fénhta vê mÿr, kÿ ùn prÿg mÿ ên mré ke ag tóg ti venh kãmÿ tí. Hã ra sóg, ùn prÿg mÿ ên ri ke nÿ, hã kÿ tóg inh mré mÿ tÿ ag mÿ sér tí ver,” he tóg. “Vãhã tóg jun, inh kurã ti, ag tÿ inh pére mÿnh ke ti. Ên kã hã ag tóg vâkrenh ke mÿ,” he tóg.

¹⁶ “Êg pijé kur tâg tÿ kur si jar kã nÿm tí. Ke tÿ nÿ mÿ ra tóg jagnê ki par tÿ nÿm mÿ. Kÿ tóg kórég nÿ sir,” he tóg. Ti tÿ ti jykre tâg tón hã vê.

¹⁷ Kÿ tóg ag mÿ: “kÿ *vinho* vÿ ge nÿgtÿ gé,” he mÿ gé. “Êg pijé *uva* me kajãg mÿ tÿ nén ù fãr tÿ sako há si ki kujêg tí. Ke tÿ nÿ mÿ ra tóg, kunãnh kÿ jaran kenh mÿ. Kÿ *vinho* ên tóg tÿ henh mÿ, sako ke gé. *Vinho* kajãg mÿ tÿ nén ù fãr tâg ki kujên ke vê mÿr,” he tóg. Ti tÿ ti jykre tâg tón hã vê gé.

Jesus tÿ ùn kagyga fag tÿ há' he

(Mc 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸ Ti tÿ ver ag mré vémén nÿ ra pâ'i ù tóg, ti tá jun mÿ, ha mē. Ti krēm grÿnh ke kÿ tóg ti mÿ: “inh kósín fi vÿ krónh ke nÿ ha. ã nÿgé tÿ fi mēnh kãtÿg, kÿ fi fe tóg mrin kenh ke mÿ, ha vem nÿ,” he mÿ. ¹⁹ Kÿ *Jesus* tóg ti mré tí mÿ sir. ²⁰ Ag mÿ ra ù fi tóg, ti tá jun mÿ, ùn kaga ù fi. Kyvênh krÿg ja tÿ han kÿ fi tóg nÿ, prÿg tÿ 12 (ke) ki. ²¹ Ên fi vÿ: “sÿ ti kur mē kÿ inh hÿn hēn ri ke mÿn há' henh mÿ,” he mÿ, to jykren kÿ. Kÿ fi tóg ti kur tóg mēg mÿ sir. ²² Hã ra *Jesus* tóg vÿrÿn ke kÿ fi vég mÿ. Kÿ tóg fi mÿ: “inh kósín’,” he mÿ. “Kamēg tÿg nÿ. ã tÿ inh ki rã kÿ ã

tóg há' henh ke mÿ,” he tóg. Kÿ fi tóg há' he mÿ sir vēsÿmér, ha mē.

²³ Kÿ tóg tÿg mán mÿ. Kÿ ag tóg vãhã, pâ'i ên ùn tá junjun mÿ sir. Hã ra tóg tá fór nÿ, ùn kygfÿ mÿ fag, ùn vãkynkyn nÿtÿ ên ag ke gé, ti kósín fi ter kÿ. ²⁴ Kÿ *Jesus* tóg fag mÿ: “ha mÿjêg,” he mÿ. “ter tÿ fi nÿ. Nÿr fi nÿ nÿ,” he tóg. Hã ra fag tóg ti nyg mÿ. ²⁵ Hã ra tóg fag pan kãn mÿ sir. Kÿ tóg fi nÿgé kãgmÿ kÿ fi nÿm mÿ sir. ²⁶ Kÿ ti tÿ fi rÿn mán tag kãme tóg vênh kar kri rÿm mÿ sir, ga kar mÿ hã.

Jesus tÿ ùn kyvó ag tÿ há' he

²⁷ Kÿ *Jesus* tóg ùn ên tá kãkutē mÿ sir. Hã ra ùn kyvó régre ag tóg, ti nón mÿ mÿ. Kÿ ag tóg ti jé prēr kÿ ti mÿ: “!..*Davi* krê'krê'..! !..Êg jagãgtãn ra..!” he mÿ, prēnprēr kÿ.

²⁸ Kÿ *Jesus* tóg ùn ù kã ra rã mÿ sir. Kÿ ùn kyvó ên ag tóg ti nón ge mÿ gé sir. Kÿ tóg ag mÿ: “inh mÿ ãjag tÿ há' henh mÿ?” he mÿ. Kÿ ag tóg ti mÿ: “hÿ,” he mÿ. ²⁹ Kÿ tóg ag kanē mēgmēg mÿ sir, ti nÿgé tÿ. Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag tÿ inh ki ge kÿ nÿtÿn kÿ ãjag tóg há' henh mÿ,” he mÿ. ³⁰ Kÿ ag kanē tóg há' he mÿ sir. Êvãnh há' he ag tóg mÿ sir. Kÿ tóg ag mÿ vÿ tar han kÿ: “ker ù mÿ tó hē’,” he mÿ. ³¹ Hã ra ag tóg mÿ kÿ vênh kar mÿ tugtó mÿ. Kÿ ti kãme ên tóg vênh kar kri rÿm ke mÿ sir.

Jesus tÿ ùn vÿ vãnh vÿn

³² Kÿ ùn jagrē kórég tóg ti tá jun mÿ gé. Ti jagrē tóg ti vÿ vãnh han. ³³ Kÿ *Jesus* tóg, ti jagrē kórég kutēm mÿ sir. Kÿ tóg vÿ há' he mÿ sir. Kÿ tóg vênh kar mÿ e tí. “Ge ve ja tÿ êg tóg nÿtÿ, êg *povo* kar kãmÿ,” he ag tóg mÿ.

³⁴ Hã ra pâ'i ag tóg mēg mÿ. Kÿ ag tóg ón kÿ *Jesus* to vÿ kónãn mÿ. “Vējagrē kórég pan há tóg nÿgtÿ. Hã ra tóg vējagrē kórég ag pâ'i jykre tÿ ag pan tÿ, ti tÿ tÿ Japo mré ke nÿn kÿ,” he ag tóg, ón kÿ.

Jesus mÿ ùn jagtar ag

³⁵ Kÿ *Jesus* tóg ěmã kar mĩ tĩ mũ, ěmã kãsir mĩ ke gé. Věnh kanhrãn jafã krêm tóg ag kanhrãn tĩ. Ag mÿ tóg ù tÿ kankhã tá nĩ ěn tÿ tÿ ěg pã'i nĩ ěn kãmén tĩ. Kÿ tóg ùn kagyga ag hynhan tĩ gé sir. ³⁶ Věnh e ěn tóg ti mÿ jagtar nÿtĩ. Û tÿ ag ki rĩr há han ke tóg tũ tĩ, jo ag tóg věnh ki rĩr há han ki kagtũg nÿtĩ gé. Kÿ tóg *carneiro* tÿ mĕg mĩ ěkrég mũ sir. Û tÿ ki rĩr tũ nĩn kÿ ag tóg véké mũgtĩ. Tag ri ke ag tóg nÿtĩ, *Jesus* mÿ, ùn e ěn ag. ³⁷ Kÿ tóg ti mré mũ tĩ ag mÿ: “sÿ ag ve kÿ sóg ěg jakré mĩ ěkrég tĩ,” he mũ. “Tĩ ěhé nÿn kÿ ěg tóg kejĕn kre kãn tũ nĩgtĩ, ěg pir nÿtĩn kÿ. Ge ti nĩgtĩ. Ûn e ag tóg inh ki ge sór mũ, hã ra ù tÿ ag mÿ tónh ke tóg tũ tĩ,” he tóg. ³⁸ “Hã kÿ Topĕ mré vĩ, ti tÿ ù jĕgnĕ jé, ag tÿ ag mÿ ti vĩ tó jé,” he tóg, *Jesus* ti, ti mré mũ tĩ ag mÿ.

10

Jesus tÿ apóstolo ag kuprĕg
(*Mc 3.13-16; Lc 6.12-16*)

¹ Kÿ *Jesus* tóg ùn tÿ 12 ag jé prĕr mũ. Kÿ tóg ag mÿ vějykre nĩm mũ sir, ag tÿ vějagrĕ kórég pan jé, ag tÿ ùn kagyga ag hynhan jé ke gé. ² *Jesus* tÿ ùn vin mũ ag jijin hã vē, ha mĕ. Ûn ve vÿ tÿ *Simão* nĩ, kÿ ti jiji ù hã vÿ: *Pedro*, he mũ. Kar kÿ ti jãvy vÿ nĩ gé, hã vÿ: *André*, he mũ, *Tiago* ke gé, *Zebedeu* kósin tag ti, ti jãvy tÿ *João* ke gé, ³ *Filipe* ke gé, *Bartolomeu* ke gé, *Tomé* ke gé, *Mateus* ke gé, *governo* mÿ jãnkamy mäg tĩ ja ěn ti, *Tiago* ù ke gé, *Alfeu* kósin tag ti, *Tadeu* ke gé, ⁴ *Simão* ke gé, ag tÿ ù to: *Zelote*, he mũ tag ti, kar kÿ *Judas Iscariotes* ke gé, ù tÿ věnh kar vatánh tá pã'i ag mÿ *Jesus* fĕg mũ tag ti.

Jesus tÿ apóstolo ag jĕgnĕ
(*Mc 6.7-13; Lc 9.1-6*)

⁵ Û tÿ 12 ěn ag jĕgnĕg tóg mũ sir, *Jesus* ti, ag tÿ věnh kar mÿ Topĕ vĩ kãmén jé. Kÿ tóg ag mÿ: “ver fóg ag mÿ inh kãmén mũ tũg nĩ, kanhgág

ag mÿ kãmén tũg nĩ gé ver,” he mũ. “Kÿ *Samaria* tá ke ag jamã ki ge tũg nĩ gé,” he tóg. ⁶ “*Israel* ag tãvĩ mÿ tóm nĩ ver. Topĕ mÿ ag tóg tÿ *carneiro* vãgfor mũ ri ke nÿtĩ, kÿ ag hã mÿ tóm nĩ ver,” he tóg. ⁷ “Û tÿ kankhã tá nĩ ěn tÿ tÿ ěg pã'i nĩn ke vē, ùri,” hem nĩ, ag mÿ. ⁸ Ûn kaga ag tÿ há' hem nĩ. Ûn kãgter mũ ag rĩnrĩn mãn nĩ gé. Ûn kaga kren vãnh ěn kren han nĩ. Vĕjagrĕ kórég pan nĩ gé. Ājag mÿ sóg ge ra inh jykre nĩm mũ, hã kÿ ag mÿ: “inh mÿ kajãm,” he tũg nĩ. ⁹ Kÿ jãnkamy ma mũ tũg nĩ, *ouro, prata* ti ke gé. ¹⁰ Kÿ sako ma mũ tũg nĩ gé, *bolsa* ěn. Kur tÿ věnh kri rĩnh tũg nĩ, pĕn né ù gé mũ tũg nĩ gé, pĕn to ró ěn. Kÿ vátó va mũ tũg nĩ gé, kátó ti. Inh rãnrãj han ājag tóg mũ. Kÿ ag tóg to ājag jĕn ke mũ, věnh kato, ha vem nĩ,” he tóg.

¹¹ “Kÿ ājag tóg kejĕn, ěmã ù tá junjun ke mũ. Tá ùn jykre há jãvãnh nĩ. Kÿ ěn ĩn ra gem nĩ. ěn ĩn krĕm ājag tÿ kurã ki kã panh ke mũ ěn tá krÿg nĩ. ¹² Kÿ ĩn ěn krĕm nÿtĩ fag mÿ: “Topĕ jé ājag ki rĩr há han, kÿ ājag jé krĩ kuprã nÿtĩ nĩ,” hem nĩ. ¹³ Fag tÿ ājag mÿ vĩ há han kÿ fag tóg, krĩ kuprã nÿtĩnh mũ. Fag tÿ ājag mÿ vĩ há han tũ nĩn kÿ fag tóg, krĩ kuprã nÿtĩnh ke tũ nĩ. Fag jãvo ājag tóg, krĩ kuprã nÿtĩnh mũ. ¹⁴ Kejĕn ù tóg ājag mÿ: “kãge jĕg ra” henh ke tũ nĩ, ěmã ù tá. Kÿ tá kãpam nĩ, ag tÿ ājag vĩ mĕ jãvãnh nÿtĩn kÿ. Tá kãpa kÿ ājag pĕn hã kykũnh nĩ. Kÿ ag tóg Topĕ tÿ ag to kórég nĩ ki kanhrãn mũ. ¹⁵ Ha mĕ, ki hã sóg tó mũ. Kurã tÿ ěgno kã, isÿ věnh kar jykre tugnÿm ke kurã ěn kã ag tóg, jagtar nÿtĩnh mũ sir, ag tÿ ājag vĩ mĕ jãvãnh nÿtĩn kÿ. ěmã tÿ *Sodoma* mré ěmã tÿ *Gomorra* tá ke ag tóg jykre pãno nÿtĩ ja nĩgtĩ. Kÿ ag tóg jagtar nÿtĩnh ke mũ gé. Hã ra ùn tÿ ājag vĩ jĕmĕ jãvãnh ěn ag tóg ag jagtar kãfor han ke mũ mÿr, ha vem nĩ,” he tóg.

Ag tÿ Jesus tugrÿn ãg to jÿnh ke
(Mc 13.9-13; Lc 21.12-17; 12.11-12)

¹⁶ “Carneiro vÿ, vÿnh jy nÿgãn ki kagtÿg nÿtÿ, mÿg tÿ ag mãn sÿr mÿ ra. Ri ke ãjag nÿtÿ, hã ra sÿg ãjag jÿgnÿnh mÿ, ù tÿ tÿ mÿg ri ke ag to, hã ra Topê hã vÿ ãjag jy nÿgãn ke mÿ sir. Hã kÿ vÿnh ki rÿr há han nÿ. Pÿn jykre ri ke han nÿ. Vãjig tóg tÿ, kÿ ãg tóg kãnhmar ti tÿ hÿ ri ke tÿ nÿgtÿ. Kÿ sÿrãg jykre ri ke han nÿ gé. Jÿ vãnh pÿ ti nÿ, nÿn ù vÿnh mÿ han tÿ ti nÿgtÿ. ¹⁷ Êprã ke ag tóg, ãjag vóg kónãn ke mÿ, isugrÿn. Ag pã'i ag mÿ ag tóg ãjag kãmén ke mÿ, ag tÿ ãjag vóg kónãn jé. Ag vÿnh kanhrãn jafã krëm ag tóg, ãjag mrãnmrãn ke mÿ. ¹⁸ Fóg tÿ pã'i mág mÿ ag tóg, ãjag ven ke mÿ, pã'i mág ù ag mÿ ke gé. Isugrÿn ãjag tóg, vÿnh jagtar tag venh ke mÿ, ãjag tÿ ag mÿ inh vÿ ti tó jé, fóg ag kar mÿ, kanhgág ag kar mÿ ke gé. ¹⁹ Pã'i ag tÿ ãjag jé ke kÿ to jykrén tÿg nÿ, ãjag tÿ ag mÿ nÿn tónh ke mÿ to. Topê kuprÿg hã ne, ãjag krÿn ke mÿ', kÿ ãjag tóg ti tÿ ãjag mÿ nÿn tó mÿ ãn hã tónh ke mÿ, òra ãn kã. ²⁰ Hã kÿ ãjag tÿ tó tÿ vÿ sir. Ëg jóg kuprÿg tÿ ãjag mÿ tón hã vÿ,” he tóg.

²¹ “Û ag tóg, ag mré pafa mÿ fag kãmén ke mÿ, pã'i ag mÿ, ag tÿ fag kãgtén jé. Kÿ ù ag tóg ag krë kãmén ke mÿ gé. Kÿ ù ag tóg ag han mÿ fag kãmén ke mÿ gé, pã'i ag mÿ, ag tÿ fag kãgtén jé, mÿr, ha mÿ. ²² Vÿnh kar vÿ ãjag to jÿ kÿ ãjag vóg kónãn sÿr nÿtÿ, isugrÿn. Hã ra ù tÿ isovãnh tÿ ãn ag hã vÿ, krenkren ke mÿ, kurã tÿ ãgno ãn kã,” he tóg.

²³ “Ag tÿ ãmã ù tá ãjag vóg kónãn kÿ ãmã ù ra pÿtÿm nÿ. Ki hã sÿg tó mÿ, ha mÿ. Israel ag jamã fÿn rãm kãn ke tÿ ãjag tóg nÿ, kurã ãn kã. Sÿ ti nÿ, ag tÿ ãjag vóg kónãn ke kurã ãn ti. Kãtÿg jé sÿg ke mÿ, ag tÿ gen kÿ ãjag vóg mÿ ra. Tÿ sÿg ãprã ke fi kósin nÿ, mÿr, ha mÿ. ²⁴ Ûn vÿnh kanhrãn mÿ pijé ù tÿ ti kanhrãn mÿ kãfór nÿ'.

Ûn camarada pijé ti patrão kãfór nÿ'.
²⁵ Ûn vÿnh kanhrãn mÿ tÿ ù tÿ ti kanhrãn mÿ ri ke nÿn kÿ tóg há tÿ. Ûn camarada tÿ ti patrão ri ke nÿn kÿ tóg há tÿ gé. Iso ag tóg: *Belzebu*, he ja nÿgtÿ, inh kato vãsãnsãn mÿ ag, hã vÿ: Japo, he mÿ. Tÿ sÿg ù tÿ ãjag kanhrãn mÿ ri ke nÿ, ãjag patrão ri ke. Ag tÿ iso: Japo, hen kÿ ag tóg ãjag to vÿ kónãn mÿ gé, ha vem nÿ, ãjag tÿ inh jykre hã han ti kÿ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ëg tÿ Topê hã kamÿg ke
(Lc 12.2-7)

²⁶ “Ge ra ag kamÿg tÿg nÿ, pã'i ag. Ëg tÿ vÿnh péju kÿ nÿn han mÿ tóg vÿnh ven kãn ke mÿ. Ëg tÿ vÿnh kar vatãnh tá nÿn to jykrén mÿ tóg vÿnh ven kãn ke mÿ gé. ²⁷ Isÿ vÿnh kar vatãnh tá ãjag mÿ nÿn tó mÿ tag tÿ vÿnh kar mÿ tó kãn nÿ. Isÿ komÿr hã ãjag mÿ nÿn tó mÿ tag tÿ vÿnh kar mÿ jamã há ra tó mÿ nÿ. ²⁸ Mÿmÿg tÿg nÿ, ag kamÿg tÿg nÿ, pã'i ag. Ëg tén há ag nÿtÿ, hã ra ag tóg nÿgme ki ãg fón ki kagtÿg nÿtÿ. Ûn pir hã kamÿg nÿ, hã vÿ: Topê, he mÿ. Ti hã ne ãg tén kar kÿ nÿgme ki ãg fón ki kanhró nÿ'. Kÿ ti hã kamÿg nÿ. ²⁹ Ha vé, sÿsÿ vÿne he ag tÿ, kÿ ag tóg ùn régre to jãnkamy pir mäg tÿ. Hã ra Topê tóg sÿsÿ ag ki rÿr nÿgtÿ. Ti tÿ: he, hen kÿ ãg tóg ag pin tÿ, ke tÿ nÿ kÿ ãg tóg ag krenkren tÿ. ³⁰ Ëg ki rÿr tóg tÿ gé. Hã kÿ tóg ãg gãnh kar nÿgkrén ja nÿ gé, Topê ti. ³¹ Hã kÿ pã'i ag kamÿg tÿg nÿ. Sÿsÿ kãfór ãjag tóg nÿtÿ, Topê mÿ. ãjag kã mÿ ùn pir tóg sÿsÿ e kãfór nÿ, ti mÿ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ëg tÿ Jesus kãmén ke
(Lc 12.8-9)

³² “Hã kÿ inh kãmén nÿ, ãprã ke ag mÿ. Ag kamÿg tÿg nÿ. Kÿ sÿg inh jóg tÿ kanhkã tá nÿ ãn mÿ ãjag kãmén ke mÿ gé, kurã ãn kã. ³³ ãjag tÿ hã ra inh kãmén tÿ nÿn kÿ sÿg inh jóg tÿ kanhkã tá nÿ ãn mÿ ãjag kãmén ke tÿ nÿ gé, kurã ãn kã, ãjag tÿ iso: “ti ki

kagtīg sóg nĩ, hen kŷ,” he tóg, *Jesus* ti.

*Ēg tŷ ěg jykre finh ke
(Lc 12.51-53; 14.26-27)*

³⁴ “Ājag hŷn iso: vėnh kar tŷ jagnė to há han jé tóg ke mũ, he ti. Há tũ vė. Ũ tŷ hėn ri ke tŷ jagnė to jũ han jé sóg ke mũ, ha vem nĩ. ³⁵ Há kŷ ũ tóg ti panh kato tėnh mũ, kŷ ũ fi tóg fi mŷnh fi kato tėnh mũ gé. Kŷ ũ fi tóg fi má fi kato tėnh mũ gé, mŷr, ha mẽ. ³⁶ Ti mré ke ag vŷ ti kato vāsānsān ke mũ, kŷ fi mré ke fag tóg fi kato vāsānsān ke mũ gé, ha mẽ. ³⁷ Iso há kāfór nŷtīm nĩ, ājag han mũ fag kri, ke tũ nĩ mũ ra ājag tóg inh mŷ há tũ nŷtĩ. Iso há kāfór nŷtīm nĩ, ājag krė kri, ke tũ nĩ mũ ra ājag tóg inh mŷ há tũ nŷtĩ. ³⁸ Isŷ inh krunh va tīg ěn ri ke han nĩ gé, isŷ tá ter ke ěn ti, há vŷ: iser ěn ri ke han sór mũ, he mũ. Ke tũ nĩ mũ ra ājag tóg inh mŷ há tũ nŷtĩ. ³⁹ Ājag tŷ iser ri ke han sór tũ nŷn kŷ ājag tóg nŷgme ki vār ke mũ, ājag tŷ ājag jykre tovānh sór tũ nŷn kŷ. Ājag tŷ isugrĩn kāgter sór kŷ ājag tóg rĩr krŷg ja tũ ěn venh ke mũ, ājag tŷ ājag jykre tovānh kŷ,” he tóg, *Jesus* ti.

*Topė tŷ ěg mŷ nén ũ há tónh ke
(Mc 9.41)*

⁴⁰ “Ũ tŷ ājag mŷ: he, hen kŷ tóg inh mŷ: he, he mũ gé, kŷ tóg inh ki rā mũ sir. Ti tŷ inh ki rā kŷ tóg, ũ tŷ inh jėnėg mũ ěn ki rā mũ gé sir, há vŷ: Topė, he mũ. ⁴¹ Ũ tóg Topė vĩ tó tĩ ag mŷ: “ha kārā,” he tũ, ag tŷ Topė vĩ tó tĩ tugrĩn. Ti tŷ ag mŷ vĩ há han kŷ tóg, Topė mŷ há tĩ sir. Kŷ tóg kejėn ti mŷ nén ũ há tónh ke mũ, Topė ti. Ũ tóg ũn jykre kuryj ag mŷ: “ha kārā,” he tĩ gé, ag jykre kuryj nŷtĩ tugrĩn. Ěn mŷ tóg nén ũ há tónh ke mũ gé, Topė ti. ⁴² Ũ tóg kejėn ũn sĩ mŷ nén ũ nĩm tĩ, goj hėn ri ke mũn. Ũn sĩ tŷ inh ki rā kŷ nĩ tugrĩn tóg, ti mŷ nén ũ nĩm tĩ. Ěn mŷ tóg nén ũ há tónh ke

mũ gé, Topė ti. Nén ũ há ve jé tóg ke mũ mŷr,” he tóg, *Jesus* ti.

11

*João Batista tŷ Jesus ki jėmė
(Lc 7.18-35)*

¹ *Jesus* tŷ ti mré mũ tĩ ag mŷ tó kãn kŷ tóg, tá kākutė mũ sir, ũ tŷ 12 (ke) ag mré. Kŷ tóg ěmā kar mĩ tĩ mũ sir. Vėnh kar kanhrānrān tóg tĩ mũ, ag mŷ Topė vĩ tón kŷ. ² Kejėn *João Batista* tóg se kŷ nĩ nĩ. Ti tŷ se kŷ nĩ ra tóg *Jesus* kāme mėg mũ. Kŷ tóg ti mŷ vėnh vĩ jėnėg mũ, ti mré mũ tĩ ag tŷ. ³ Kŷ tóg *Jesus* mŷ: “ā há mŷ’?” he mũ. “Ēg tŷ ũn jāvānh mũ mŷ tŷ ā nĩ’? Topė tŷ ũn jėnėg mũ há mŷ tŷ ā nĩ’? Ēg mŷ ũ jāvānh mǎn ke tũ nĩ ha’, ā pāte’?” he tóg.

⁴ Kŷ tóg ag mŷ: “ha *João* mŷ ājag tŷ nén vėg mũ tag ti tó, ha mẽ,” he mũ. ⁵ “Tag han inh tĩ, ha mẽ: ũn kyvó ag vŷ, isugrĩn ěvānh há nŷtĩ. Ũn kǎnhgrĩ ag vŷ mũ há nŷtĩ, ũ tŷ vėnh kaga kren vānh han mũ ěn ag krenkren han inh tĩ. Ũn kutu ag vŷ ěmė há nŷtĩ ha, ũn kāgter mũ ag vŷ rĩnrĩr mǎn kŷ nŷtĩ. Ũn jagtar ag vŷ Topė vĩ mėg tĩ, ũ tŷ kanhkā tá nĩ ěn tŷ tŷ ěg pā’i nĩnh ke to. ⁶ Kŷ tóg ti tŷ iso jykren kónān tũ nŷn kŷ há tĩ. Kŷ Topė tóg ti ve há han mũ gé. Tag tóm nĩ, ti mŷ,” he tóg. ⁷ Kŷ ag tóg mũ mũ sir, *João* mŷ tó jé.

Ag mũ kar kŷ tóg, vėnh e ag mŷ ti kāmén mũ. “Ājag tŷ ěmā tũ ja ra mũn kŷ, ti ve jé, kŷ ti jykre hŷn ne ri ke nĩ, ājag mŷ?” he tóg. “Ti jykre mŷ kākā tŷ vānh tŷ man man ke ri ke nĩ? Vó, ri ke tũ ti nĩ. ⁸ Kŷ ti jykre mŷ ājag mŷ ũn kur sĩnvĩ ag jykre ri ke nĩ’? Vó, ũn kur sĩnvĩ ag vŷ, ěmā mág tá nŷtĩgtĩ, pā’i ag ĩn krēm. ⁹ Ti jykre mŷ, Topė vĩ tó tĩ jykre ri ke nĩ’? Hŷ, Topė vĩ tó tĩ vė mŷr. Há ra tóg ag kāfór kar nĩ. ¹⁰ Topė vŷ ti jėnė, ti tŷ ijo tīg jé. Há kŷ tag tóg, ti to rán kŷ nĩ gé: “ha vé, ā jo sóg ũ jėnėnh ke mũ, ti tŷ vėnh kar jykre tŷ há’ hen jé, ā tīg

ken jo. Ag jyvën jé tóg ke mü, ký tóg ëpry kure ri ke nĩ, ”he ja tóg nĩ, Topë ti, *João* to. ¹¹ Ki hã sóg tó mü, ha mẽ. Ëprä ke ag káfór kar ti nĩ, Topë ví tón ki. Ge ra ù tỹ Topë tỹ tỹ ãg pã'i nĩ vëg mü ag vỹ ti káfór nỹtĩnh mü, ag kãsir nỹtĩ ra, ” he tóg.

¹² “Ti kãtĩg kar ký ù ag tóg ag jykre tar tỹ ù tỹ kanhkã tá nĩ ën tỹ tỹ ãg pã'i nĩ han sór mü, vësóg ki. ¹³ Topë ví tó tí ag kar vỹ Topë tỹ tỹ ãg pã'i nĩnh ke ën kãmén ja nĩgtĩ, Topë tỹ ãg jyvën mü ën ti. Ký *João* tóg tag tó ja nĩ gé, ag nón. ¹⁴ *João* vỹ *Elias* ri ke nĩ, *Elias* kãtĩg mãn ke ën ti, *Cristo* kãtĩg ke ën jo. Rán ký tóg nĩ. Ti hã vë, *João* hã vë, *Elias* kãtĩg mãn ën ti. ¹⁵ To jyrén há han nĩ, ” he tóg.

¹⁶ “Ûri ãjag ge nỹtĩ gé, ha mẽ. Gĩr ri ke ãjag nỹtĩ. Gĩr ag vỹ, jagnë mré kanhinnhir mügtĩ. Ký ag tóg kejën jagnë to jügjũ tí gé. ¹⁷ “Ájag mỹ ãg tóg vãkyn tí, kanhinnhir ký, hã ra ãjag ne, vënh gringrén jávãnh nỹtĩ'. Ký ãg tóg vësýrénh mü sir, kanhinnhir ký, hã ra ãjag tóg, ãg mré kygfỹ jávãnh nỹtĩ gé, ” he ag tóg tí, ón ký jagnë to jũ ký. ¹⁸ Gĩr tag ag ri ke ãjag nỹtĩ, *João* to, iso ke gé. *João* vỹ vãkre ja nĩgtĩ, jëg tũ, kron tũ ke gé. Ký ãjag tóg ti to: jagrë kórég ti nĩ, he ja nĩgtĩ, ti vãkre to. ¹⁹ Ti jávo sóg vãkrég tũ nĩgtĩ. Jëg sóg tí, kron sóg tí gé. Ký ãjag tóg iso: “ti hã ne jëg tí', ti hã ne kron tí', ti hã ne *governo* mỹ jánkamy mãg tí ag to há nĩgtĩ', ti hã ne Topë ví mranh tí ag hã to há nĩgtĩ', ” he tí sir, ëprä ke fi kósin to. Ký *João* jykre tóg, ãjag mỹ kórég nỹ, ti vãkre to. Jávo ãnh jykre tóg ãjag mỹ kórég nỹ gé, ãnh vãkrég tũ to. Hã ra ãg tóg ãg tỹ ù jykre tugnỹm ký ti jykre há ën ki kanhró nĩ sir, ” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus tỹ ëmã ù tá ke ag mỹ ví kónãh
(*Lc 10.13-15*)

²⁰ Ký *Jesus* tóg ëmã ù tá ke ag mỹ ví kónãh mü sir, ù tỹ ti tỹ *milagre*

hynhan vëg mü ra ag jykre tovãnh sór tũ ag mỹ, ù tỹ ti ki ge sór tũ ag mỹ. ²¹ Ký tóg: “ëmã tỹ *Corazim* ki ke ag mỹ sóg tag tó sór mü, ëmã tỹ *Betsaida* tá ke ag mỹ ke gé, ha mẽ, ” he mü. “Kórég ve jé ãjag tóg ke mü. *Milagre* tỹ hën ri ke hynhan isóg ãjag mỹ, hã ra ãjag tóg, ãjag jykre tovãnh sór tũ nĩ. Ëmã tỹ *Tiro* tá, ëmã tỹ *Sidom* tá sóg hynhan ja tũ nĩ. Sỹ tá hynhan ra ag tóg vãsý, ag jykre tovãnh ke mü vë. Kygfỹ ag mü vë, ag jykre pãno tỹ ag mỹ e tĩn ký, ” he tóg. ²² “*Tiro* tá ke ag vỹ, vësýrénh ke mü, kurã tỹ ãgno ën kã, *Sidom* tá ke ag ke gé, ag jykre pãno to. Hã ra ãjag tóg, ag vësýrénh káfór han ke mü, ha vem nĩ, ãjag tỹ ãnh vëg mü ra ãnh ki ge sór tũ nĩn ký. Ki hã sóg tó mü, ” he tóg.

²³ “Sỹ ëmã tỹ *Cafarnaum* tá ke ag mỹ tag tó sór vë gé, ha mẽ. Ûri tóg ãjag mỹ sér tí. Kanhkã ra ãg mũnh mü, he ãjag tóg tí, to jyrén ký. Hã ra ãjag tóg nügme ki vár kãn ke mü, ha vem nĩ. Ëmã tỹ *Sodoma* tá ke ag vỹ, ag jykre pãno to kãgter. Ag tỹ sý nén han mü ve ra ag vãsý to jyrén mü vë, ký ag kãgter ke tũ nĩ vë. Ký ag ùri ãg mré nỹtĩnh mü vë. ²⁴ Kurã tỹ ãgno kã ag tóg vësýrénh ke mü. Hã ra ãjag tóg, ag vësýrénh káfór han ke mü, sỹ vënh kar jykre tugnỹm ke kurã ën kã, ãjag tỹ ãnh vëg mü ra ãnh ki ge sór tũ nỹtĩn ký, ” he tóg.

Jesus tỹ ãg krĩ tỹ kãnhvy' henh ke
(*Lc 10.21-22*)

²⁵ Ký tóg: “jóg, ” he mü. “Tỹ ã kanhkã tán ag káfór kar nĩ, kar ký ã tỹ ëprä ke ag káfór kar nĩ gé, ” he tóg. “Ënh mỹ tóg há tí, ã tỹ nén han mü ti. Û tỹ: ki kanhró mág ãnh nĩ, he mü ag mỹ ã tóg, ã jykre ven ja tũ nĩ. Ag mỹ ã tóg kãmén ja tũ nĩ gé. Û tỹ gĩr ri ke ki kagtĩg ag hã mỹ ã tóg ven ja nĩ, ã jykre ti, ” he tóg.

²⁶ “Hỹ, hã vë. Hã ra tóg há tãvĩ nĩ, jóg, ” he tóg.

²⁷ Kĩ tóg ag mĩ: “inh jóg tóg, inh mĩ tovãnh kãn, ti tĩ nãn han mũ kar ên ti,” he mũ. “Kĩ ù pijé ti kósin ki kanhró nĩ’. Inh jóg hã ne inh ki kanhró nĩ’. Kĩ ù pijé inh jóg ki kanhró nĩ gé’. Inh hã ne ti ki kanhró nĩ’, isĩ tĩ ti kósin nĩn kĩ. Hã ra sóg ãjag mĩ ti kãmén jé kãtĩ mũ, sĩ ùn kuprêg mũ ag mĩ, fag mĩ ke gé“ he tóg. ²⁸ “Ãjag tĩ Topê vĩ ki króm ki kagtĩg nĩtĩ tugrĩn jagtar nĩtĩn kĩ iso kãmũ jêg. Nãn ù tĩ ãjag mĩ jagy tĩn kĩ iso kãmũ jêg. ãjag krĩ tĩ sóg kãnhvy’ henh ke mũ mĩr, ha mẽ,” he tóg. ²⁹ “Inh mré kãmũ jêg. ãjag kanhrãn jé sóg ke mũ. Komêr hã sóg vĩ tĩ. Inh pijé vêsĩ ùn mág han tĩ’. Vĩ tar han vãnh sóg nĩ. ãjag tĩ iso kãmũ kĩ ãjag krĩ vỹ há’ henh mũ, ha vem nĩ. ³⁰ Ijykre pijé kufy nĩ’. Isĩ ãjag mĩ nãn tó mũ pijé han kórég nĩ’,” he tóg.

12

Jesus tĩ tĩ vẽnkhãn ke kurã to pã’i (Mc 2.23-28; Lc 6.1-5)

¹ Kejên *Jesus* tóg *trigo* kré mĩ tĩ mũ, ti mré mũ tĩ ag mré. Vẽnkhãn ke kurã ki ke vê, hã ra ag tóg kókĩnkĩr mũ. Hã kĩ ag tóg, *trigo* kanê tĩ kym ke kĩ ko mũ sir. ² Kĩ pã’i ag tóg ag vég mũ. Kĩ ag tóg *Jesus* mĩ: “ha vé, ã mré mũ tĩ ag ne tóg, ag tĩ nãn han ke tũ han mũ ha’, vẽnkhãn ke kurã ki’. Vẽnh rãnhràj vê mĩr,” he mũ.

³ Hã ra tóg: “vó,” he mũ. “*Davi* tĩ nãn han mũ to jykrén nĩ. Ti kókĩr nĩn kĩ tóg, ti tĩ nãn han ke tũ han gé, ti mré mũ tĩ ag mré, hã ra Topê pijé ti to jũ mũ’. ⁴ Tag han ja ti nĩ, ha mẽ. Topê ĩn kã ra rã kĩ tóg, tá Topê jamĩ ên kó, tĩ ti tĩ konh ke tũ ra. Kĩ tóg ti mré mũ tĩ ag mĩ vĩn gé. Topê tũ ki rĩr tĩ ag hã tĩ konh ke vê vê. Hã kĩ tóg rãn kĩ nĩ, Topê vĩ tĩ rãn kĩ nĩ ki,” he tóg.

⁵ “Kĩ Topê tũ ki rĩr tĩ ag jykre to jykrén nĩ gé. Tĩ vẽnkhãn ke kurã ra ag tóg rãnhràj mũgtĩ, Topê ĩn krêm ti tũ ki rĩr kĩ. Hã kĩ ag tóg, tĩ vẽnkhãn

ke kurã ra ki vẽnkhãn tũ nĩgtĩ gé, ge ra ag jykre tóg Topê mĩ há nĩ. Hã kĩ tóg rãn kĩ nĩ gé. ⁶ Ha mẽ, Topê ĩn vỹ tĩ ti tũ nĩ. Kĩ ag tóg ti tũ ki rĩr tĩ, tĩ vẽnkhãn ke kurã ra. Hã ra sóg Topê ĩn kãfór nĩ, Topê mĩ. Hã kĩ inh mré mũ tĩ ag tóg Topê mĩ há nĩtĩ, ag tĩ vẽnkhãn ke kurã ki vẽnkhãn tũ ra,” he tóg.

⁷ “Kĩ Topê vĩ tag to jykrén nĩ gé, ha mẽ. ãjag tĩ jagnê jagãgtãn kĩ tóg ãjag tĩ inh mĩ nãn ù pũn kãfór nĩ, he ja tóg nĩ. ãjag tĩ tag to jykrén ra ãjag tóg, inh mré ke ag to jũnh ke tũ nĩ vê. Ag kókĩr vê mĩr. Nãn ù kórég han ja tũ ag nĩ. ⁸ Hã ra sóg tĩ vẽnkhãn ke kurã to pã’i nĩ. Tĩ sóg êprã ke fi kósin nĩ” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus tĩ vẽnh kãn ke kurã ki ù tĩ há’ he (Mc 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Kĩ tóg êmã ên tá kutê kĩ êmã ù ra tĩ mũ, kĩ tóg vẽnh kanhrãn jafã kã ra rã mũ sir. ¹⁰ Hã ra ù nĩgé tóg vỹ tá nĩ nĩ. Kĩ ag tóg òn kĩ *Jesus* mĩ: “mĩ há nỹ, êg tĩ vẽnkhãn ke kurã ki ù kygtãg ke tag ti?” he mũ. Ag tĩ pã’i ag mĩ: “vẽnkhãn ke kurã ki tóg Topê vĩ mranh tĩ, ti tĩ ù kygtãg kĩ,” he sór vê.

¹¹ Hã ra *Jesus* tóg ag mĩ: “ãjag mẽg tĩ vẽnkhãn ke kurã ki kãgnó ki kutê kĩ ãjag tóg ti kunũnh ke mũ,” he mũ. ¹² “Êg mré ke vỹ tĩ, êg mẽg kãfór nĩ mĩr. Kĩ tóg há nĩ, êg tĩ êg mré ke kygtãg ti kĩ, tĩ vẽnkhãn ke kurã ra,” he tóg.

¹³ Kĩ tóg ùn nĩgé tóg ên mĩ: “ã nĩgé tĩ krỹg’ hé,” he mũ. Kĩ tóg tĩ krỹg’ he kĩ há’ he mũ sir.

¹⁴ Kĩ pã’i ag tóg, jũgũ kĩ pa mũ sir. “Êg hỹn hẽ ri kenh mũ, êg tĩ ti tén jé?” he ag tóg mũ, *Jesus* to. ¹⁵ Hã ra tóg ki kanhró nĩ, ag tĩ ti tén sór ên ki. Kĩ tóg tá kãkutê mũ sir.

Isaiás tĩ Jesus kãmén ja

Ti tĩg kĩ ùn tĩ hãn ri ke ag tóg, ti nón mũ mũ, ùn kagyga ag ke gé, fag ke gé. Kĩ tóg ag tĩ há’ he kãn mũ sir,

fag tÿ ke gé. ¹⁶ Kÿ tóg ag mÿ: “ker isÿ ãjag tÿ há' he tag kãmén hÿ,” he mÿ. ¹⁷ Hã ra tag tóg rán kÿ nÿ gé. Vãsÿ Topê vÿ tó tÿ *Isaiás vÿ Jesus* to tag rán ja nÿ, ¹⁸ ha mÿ: “sÿ ùn kuprêg mÿ ên, he tóg, Topê ti. Inh mÿ rãnrãj tÿn hã vÿ. Inh fe pÿ vÿgtÿ, sÿ ti ve kÿ tóg inh mÿ sér tÿ. Ti hã mÿ sóg inh kuprÿg jÿnÿnh ke mÿ, kÿ tóg inh vÿ tónh ke mÿ sir, fóg ag mÿ, kanhgág ag mÿ ke gé, isÿ ag jykre tugnÿm ke ti, he tóg, Topê ti. ¹⁹ Vÿ jÿ han ke tÿ ti nÿ, jÿ kÿ vÿ tar han ke tÿ ti nÿ gé. Re tá ag tóg ti vÿ mÿnh ke tÿ nÿ gé. Komêr hã tóg vÿnh ke mÿ, he tóg, Topê ti. ²⁰ Êprã ke ag tÿ inh vÿ mranh kÿ ag tóg vãn tóg tÿ kamkam ke ên ri ke nÿtÿ. Hã ra ti pijé ag tÿ kamkam ke kãn ke mÿ', isÿ ù to: inh fe, he mÿ ên ti. Néj gru tÿ nhyn ke sór ên ri ke ag nÿtÿ gé. Ti pijé ag tÿ nhyn kenh ke mÿ'. Ag mÿ tóg vÿ há han ke mÿ. Tag kar kÿ sóg kejÿn vÿnh kar jykre tugnÿm ke mÿ. ²¹ Ên kã ù tÿ ti ki ge kÿ nÿtÿ ag hã vÿ krenkren ke mÿ, fóg ag mré hã, kanhgág ag mré hã ke gé, he tóg, Topê ti,” he ja tóg nÿ, *Isaiás* ti, *Jesus* to.

Jesus tÿ Japo jykre tó

(*Mc 3.20-30; Lc 11.14-23*)

²² Kejÿn ag tóg, *Jesus* to ù pére kãmÿ mÿ, ùn kyvó. Vÿ vãn tóg nÿ gé. Hã ra tóg jagrê kórég nÿ gé. Kÿ *Jesus* tóg ti tÿ há' he mÿ sir. Kÿ tóg vÿ há' he mÿ sir. Vãhã tóg ve há han mÿ gé sir. ²³ Kÿ tóg vÿnh kar mÿ e tãvÿ tÿ. Kÿ ag tóg jagnê mÿ: “*Davi* krê'krê ên tÿ mÿ?” he mÿ sir, *Jesus* to. “Û tÿ vãsÿ rán kÿ nÿ ên tÿ mÿ?” he ag tóg mÿ. Ag mÿ tóg tÿ ti hã ve nÿ.

²⁴ Kÿ Pã'i ag tóg mÿg mÿ sir, *Jesus* tÿ ti tÿ há' he ên ti. Hã kÿ ag tóg *Jesus* to: “jagrê kórég ti nÿ,” he mÿ. “Nén-Kórég ag pã'i tÿ ti jagrê nÿ, *Belzebu* ên tÿ. Hã kÿ tóg Nén-Kórég ag pan tÿ,” he ag tóg mÿ.

²⁵ Hã ra *Jesus* tóg, ag tÿ nén to jykrén mÿn ki kanhró nÿ. Kÿ tóg ag

mÿ: “pã'i pir krêm ke ag tÿ jagnê kato tÿgtÿn kÿ ag tóg jagnê kãgtÿn kãn ke mÿ,” he mÿ. “Êmã pir ki ke ag tÿ jagnê kato tÿgtÿ kÿ, ïn pir krêm ke fag tÿ jagnê kato tÿgtÿ kÿ fag tóg, vÿnh kãpãm kÿ nÿtÿnh mÿ, kÿ fag tóg jagnê kãgtÿn kãn ke mÿ. ²⁶ Ge ti nÿ gé. Nén-Kórég tÿ Nén-Kórég ù kutêm kÿ tóg Nén-Kórég ag tÿ jagnê kato tÿgtÿ han mÿ sir. Kÿ ag tóg jagnê tÿ tÿ' henh ke mÿ gé, Nén Kórég ag. ²⁷ “*Belzebu* tÿ tóg Nén-Kórég ag pan tÿ,” he ãjag tóg tÿ iso. Jãvo ãjag mré ke ag hÿn vÿjykre tÿ ne tÿ vÿjagrê kórég pan tÿ? Ag mÿ Nén-Kórég ag jykre tÿ ag pan tÿ gé', Topê jykre tÿ, vó? Topê jykre tÿ ag tóg ag pan tÿ. ãjag tÿ tag to jykrén kÿ ãjag tóg inh jykre há ên ki kanhrãn ke mÿ vÿ,” he tóg. ²⁸ “Topê kuprÿg jykre tÿ sóg Japo ag pan tÿ mÿr. Topê kuprÿg tÿ Japo ag pan kãn kÿ Topê tóg tÿ êg pã'i nÿ vÿ mÿr. Tag to jykrén nÿ,” he tóg, *Jesus* ti.

²⁹ “Êg tÿ ùn jÿ mÿ tÿ mãn sór kÿ êg tóg ti se vén tÿ, ke tÿ nÿ mÿ ra tóg ti tÿ ki rÿr ke mÿ. Êg tÿ ti se kar kÿ hã êg tóg ti tÿ mãn ke mÿ sir,” he tóg. “Ge ti nÿgtÿ, sÿ nén han mÿ ti. Japo vÿ tar nÿ. Hã ra sóg hur ti sé, hã kÿ sóg ti tÿ ag kygvãn ke mÿ sir. Ag jagrê kórég pan jé sóg ke mÿ gé,” he tóg.

³⁰ “ãjag tÿ tÿ inh mré ke tÿ nÿtÿn hã kÿ ãjag tóg, inh kato tÿgtÿ mÿ. ãjag tÿ inh mré êprã ke ag tÿ Topê to kãmÿ han tÿ nÿn kÿ ãjag tóg, ag kãmÿ kamêg mÿ,” he tóg.

³¹ “Ha mÿ, ãjag tÿ Topê vÿ mranh mÿ ra tóg, ãjag mÿ vÿnh pãte fón sór mÿ, ãjag tÿ Topê to vÿ kónãn mÿ ra ke gé. ãjag tÿ hã ra Topê kuprÿg tÿ ù krÿn kÿ to: Japo tÿ ti jagrê nÿ, hen kÿ tóg, ãjag mÿ vÿnh pãte fón mãn ke tÿ nÿ sir, Topê ti. ³² ãjag tÿ iso vÿ kónãn mÿ ra tóg, ãjag mÿ vÿnh pãte fón sór mÿ gé, ãjag tÿ êprã ke fÿ kósín to vÿ kónãn mÿ ra. ãjag tÿ Topê kuprÿg to vÿ kónãn kÿ tóg, ãjag mÿ vÿnh pãte fón mãn ke tÿ nÿ. ãjag tÿ ga kri mÿn

kỹ tóg, tag tỹ vãnh pãte fón ke tũ nĩ, Topê ti, ãjag ter kar kỹ ke gé,” he tóg, *Jesus* ti, pã'i ag mỹ.

Ka há mré ka kórég kãme
(Lc 6.43-45)

³³ “Ëg tỹ ka kanê ko há krãn kỹ ti kanê vỹ, ko há nĩ, Ëg tỹ ka kanê ko vãnh krãn kỹ ti kanê vỹ, ko kórég nĩ gé. Ëg tỹ ti kanê ve kỹ Ëg tóg: “Ûn kanê ko vãnh ja vễ,” he tĩ. Ge ti nĩgtĩ, Ëg jykre ti. Ûn jykre há tóg há nĩ, jãvo Ûn jykre kórég tóg kórég nĩ gé.

³⁴ Pỹn ri ke ãjag nỹtĩ. Kórég tãvĩ ãjag nỹtĩ, hã ra ãjag tóg, ón kỹ nén ù há tó sór tĩ. Ëg jẽnky ki tóg kãkutê tĩ, Ëg tỹ nén to jykrén mũ ti. Ëg jykre kórég tãvĩ nỹtĩn kỹ Ëg tóg, nén ù kórég tãvĩ tó tĩ. Hã kỹ ãjag piế tó há han tĩ'. ³⁵ Ûn jykre há vỹ, nén ù há kar to jykrén tĩ, kỹ tóg Ëg mỹ tó há han tĩ gé. Ûn jykre kórég vỹ, nén ù kórég kar to jykrén tĩ gé, kỹ tóg Ëg mỹ tó kónãn tĩ gé sir,” he tóg.

³⁶ “Ha mẽ, kurã tỹ Ëgno kã, isỹ vãnh kar jykre tugnỹm ke kurã Ën kã sóg, ãjag vỹ tugnỹm ke mũ. ãjag tỹ ón kỹ vỹ ja Ën ve jé sóg ke mũ gé. ãjag tỹ nén tó ja kar tugnỹm jé sóg ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg. ³⁷ “ãjag tỹ vỹ há han ja nĩn kỹ ãjag tóg, inh mỹ há nỹtĩ gé. ãjag tỹ vỹ kónãn ja nĩn kỹ ãjag tóg, inh mỹ kórég nỹtĩ. Kỹ ãjag tóg to jagtar ke mũ,” he tóg. Ti tỹ ti kato tẽ mũ ag mỹ Topê jykre tón hã vễ.

Ag tỹ milagre ve sór
(Mc 8.11-12; Lc 11.29-32)

³⁸ Kỹ Topê vỹ to Ëg kanhrãn tĩ ù ag tóg *Fariseu* ù ag mré *Jesus* mỹ: “*Senhor*; Ëg tỹ ã tỹ *milagre* ù han venh há tóg tĩ,” he mũ.

³⁹ Kỹ tóg ag mỹ: “kórég ãjag nỹtĩ,” he mũ. “Topê ki ge sór vãnh ãjag tóg nỹtĩ. ãjag tỹ *milagre* ve sór mũ tag venh ke tũ ãjag tóg nĩ. Nén pir hã ve jé ãjag tóg ke mũ, hã vỹ: *Jonas* tỹ nén ve ja Ën ri ke, he mũ. ⁴⁰ *Jonas* Ën vỹ, goj tãn nug kã kã nĩ ja nĩgtĩ,

kurã tãgtũ ki. Tag ri ke ve jé sóg ke mũ gé. Ga krêm sóg nỹnh mũ, kurã tãgtũ ki. Tỹ sóg Ëprã ke fi kósín nĩ,” he tóg.

⁴¹ “Kỹ *Nínive* tá ke ag vỹ, ãjag kato vĩnh ke mũ sir, kurã tỹ Ëgno kã, ha vem nĩ. Ag tỹ *Jonas* vỹ mẽ kỹ ag tóg ag jykre kórég tovãnh. Tỹ sóg *Jonas* kãfór nĩ, hã ra ãjag tóg ãjag jykre kórég tovãnh sór tũ nỹtĩ. ⁴² Kỹ pã'i mág Ën fi, ù tỹ kuvar há tá kãtĩg ja Ën fi vỹ ãjag mré nĩnh ke mũ gé, kurã tỹ Ëgno kã. Kỹ fi tóg ãjag mỹ vỹ kónãn ke mũ gé. Kuvar há tá fi tóg kãtĩg ja nĩgtĩ, vãsỹ, fi tỹ pã'i mág tỹ *Salomão* vỹ mẽ jé. *Salomão* kãfór vỹ tỹ inh nĩ, hã ra ãjag tóg inh vỹ jẽmẽ jãvãnh nỹtĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

Vějagrẽ kórég jykre
(Mc 11.24-26)

⁴³ Kỹ tóg: “kejẽn sóg ù ki vějagrẽ kórég kutẽm mũ,” he mũ. “Kỹ tóg ga kórég ra tĩ mũ, ti jagrẽ Ën ti. Goj venh ke tũ tóg nĩ, tá. Vẽnhkãn ke tũ tóg nĩ gé, ti tỹ hẽ ri ken kỹ vẽnhkãn ke tũ tĩn kỹ. ⁴⁴ Kỹ tóg vãhã to jykrén kỹ: “inh jé hỹn tĩg mãn ha, sỹ ù tá kãkutê ja Ën ra. Inh mỹ tóg tỹ ïn ri ke ja nĩ,” he mũ. Kỹ tóg ti venh tĩ mũ sir. Hã ra tóg krĩ há nĩ, kỹ tóg ti mỹ ïn há ri ke nĩ sir, ïn prur, ïn kuprã, ïn sĩnvĩ ri ke. ⁴⁵ Kỹ tóg Nén-Kórég tỹ 7 (ke) ag mỹ tónh tĩ mũ sir. Kỹ ag kar tóg ù Ën kã ra ge mũ sir. Hã ra ag jykre pãno tóg ti jykre pãno kãfór nĩ. Hã kỹ tóg kórég tãvĩ nĩ sir. Ti jagrẽ pir kutẽm inh vễ vễ, hã ra ù tỹ 8 (ke) ag tóg sir tỹ ti jagrẽ nỹtĩ ha, ti tỹ inh ki rã tũ nĩn kỹ. ãjag mỹ tóg ge nĩnh mũ, kurã tỹ Ëgno kã. ãjag jykre pãno to ãjag tóg jagtar ke mũ,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus mré ke pẽ fag
(Mc 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶ Ti tỹ ver tỹ vẽnẽn jẽ ra ti mỹnh fi tóg, tá jun mũ sir, ti jãvy ag mré. Ti mỹ fag tóg vẽnẽn vỹ jẽnẽg mũ, fag tỹ ti mré vẽnẽn jé. ⁴⁷ Kỹ ù tóg ti mỹ tónh kãtĩ mũ. “ã mỹnh fi vỹ re tá jẽ,

ã jãvy ag mré. Fag tỹ ã mré vémén ke nêji,” he tóg, *Jesus* mỹ. ⁴⁸ Kĩ tóg ù tỹ ti mỹ tó mũ ên mỹ: “mê’,” he mũ. “Inh mỹnh fi mỹ’? Inh jãvy ag mỹ’?” he tóg. ⁴⁹ Kĩ tóg ti mỹ ti mré mũ tĩ fag ven mũ sir, ti nĩgé tỹ. Kĩ tóg: “inh mỹnh pẽ fi hã vễ, inh jãvy pẽ ag hã vễ gé,” he mũ, ti mré mũ tĩ ag to. ⁵⁰ “Ủ tỹ inh panh tỹ kanhkã tá nĩ ên vĩ ki króm mũ ag hã vỹ tỹ, inh jãvy pẽ nỹtĩnh mũ, inh ve pẽ fag ke gé, inh mỹnh pẽ fi ke gé,” he tóg, *Jesus* ti.

13

Nén fy kãmê

(*Mc 4.1-9; Lc 8.4-8*)

¹ Kurã ên kã *Jesus* tóg, ãn tá kãkutẽ mũ, kỹ tóg goj nig mág ra tĩ mũ. Tá tóg nĩ nĩ sir. ² Kĩ ù tỹ hên ri ke ag vỹ tá vễnh măn mũ sir, ti rã hã, kỹ tóg *canoã* kã ra rã kỹ kã kã nĩ mũ sir, jo ùn e ên ag tóg nig fyr tá nỹtĩ. ³ Kĩ tóg ag kanhrãn mũ sir. Ag mỹ tóg: “ủ tỹ Topẽ vĩ tó ti ag vỹ ge nỹtĩnh mũ, ha mẽ.” he mũ. “Kejên ù tóg nén fy krãn jé tĩ mũ. ⁴ Ti tỹ krãn kỹ ti fy ù tóg, êpny kri kutẽ mũ, kỹ sêsi tóg ko mũ sir. ⁵ Ti fy ù tóg, pãró kri krãn kỹ nĩ, ga e tũ ki. Ge ra tóg kãnhmar mur mũ vễ, ga sĩ ên ki. ⁶ Hã ra tóg rã tỹ êg nĩno kã sa kỹ ti pũn mũ. Ti jãre han tũ nĩn kỹ tóg, tóg mũ. ⁷ Ti fy ù tóg, sónh kã ki krãn kỹ nĩ gé, kỹ sónh tóg ti mré mur mũ, kỹ tóg ti kri rũm ke mũ. Kỹ tóg tũ’ he mũ sir. ⁸ Ti fy ù tóg vãhã, ga há ki krãn kỹ nĩ, kỹ tóg mur há han mũ, mog há han tóg mũ gé, kanên há han tóg mũ gé sir. Ủ tóg kanê tỹ 100 han mũ, jo ù vỹ kanê tỹ 60 han mũ gé, jo ù vỹ tóg kanê tỹ 30 han mũ. ⁹ Ha to jykrén há han,” he tóg, *Jesus* ti.

Êg tỹ Topẽ jykre to vễnh kanhrãn ke

(*Mc 4.10-12; Lc 8.9-10*)

¹⁰ Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti to kãmũ mũ, kỹ ag tóg ti mỹ: “ã tỹ ne tó nê’?” he mũ.

¹¹ Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag hã ne, ù tỹ kanhkã tá nĩ ên tỹ tỹ êg pã’i nĩ ên ki kanhró nỹtĩnh mũ,” he mũ. “Jãvo ùn e ên ag vỹ, ki kanhrãn kãn ke tũ nĩ. ¹² Hã kỹ tóg ge nĩ. Ủ tỹ nén ù to jykrén há han kỹ tóg ù to jykrén măn’, ù to jykrén măn’ he tĩ. Komêr hã tóg to jykrén kãn ke mũ. Ủ tỹ nén ù to jykrén tũ nĩn kỹ tóg ti mỹ tũ tĩ, ti tỹ to jykrén sĩ han mũ ra. ¹³ Hã kỹ sóg ùn e ên ag mỹ nén kãmê hã tó mũ, ag tỹ mễg mũ ra han sór tũ nỹtĩn kỹ. Kỹ ag tóg ón kỹ mẽ ja nĩ sir, hã kỹ ag ki kagtĩg nỹtĩ, to jykrén tũ ag nỹtĩ sir. ¹⁴ Hã ra *Isaías* tóg tag rãn ja nĩ gé, ha mẽ. “Mê jé ãjag tóg ke mũ, ón kỹ, hã ra tóg ãjag tỹ to jykrén tũ tĩnh mũ, hã kỹ ãjag tóg ki kagtĩg nỹtĩnh mũ. ¹⁵ *Povo* tag ag vỹ, kri tũ nỹtĩ. Nĩgrêg kutu ag nỹtĩ. Kanê kyvó ag nỹtĩ gé, ag tỹ inh ki ge sór tũ nỹtĩn kỹ. Hã kỹ sóg ag tỹ há’ henh ke tũ nĩ gé,” he tóg, Topẽ ti, he ja tóg nĩ, *Isaías* ti, *povo* tag to,” he tóg.

¹⁶ “Ag jãvo ãjag hã vỹ, nĩgrêg há nỹtĩ, hã kỹ ãjag tóg, jêmê há han mũ. ¹⁷ Ha mẽ, vãsỹ ke tỹ hên ri ke ag vỹ, inh ve sór e ja nĩgtĩ, ãjag tỹ ùri vэг mũ tag ti. Hã ra ag tóg inh kãtĩg ke jo kãgter kãn. Topẽ vĩ tó ti ag vễ. Jykre kuryj ja ag nỹtĩ. Ge ra ag tóg inh ve ja tũ nĩgtĩ. ãjag hã ne inh vĩ mễg mũ’, inhhã’,” he tóg, *Jesus* ti, ti mré mũ tĩ ag mỹ.

Jesus tỹ nén fy kãmén

(*Mc 4.13-20; Lc 8.11-15*)

¹⁸ “Kỹ sóg ãjag mỹ êg tỹ nén fy krãn kãmén há han mũ, ha mẽ. ¹⁹ Ủ tóg kejên, ón kỹ Topẽ vĩ mễg mũ. Hã ra tóg to jykrén tũ nĩ. Kỹ Nén-Kórég vỹ, ti mỹ tỹ tũ’ he mũ sir, ti tỹ mẽ ja ti tỹ. Kã jatu tóg nĩ sir. Nén fy tỹ êmĩn kri kutẽ mũ ên hã vễ. ²⁰ Kỹ ti fy ù tóg, pãró kri krãn kỹ nĩ. Ủ vễ gé. Topẽ vĩ mễg tóg mũ gé. Kỹ tóg kãnhmar: he, he mũ sir. Ti mỹ tóg sér tĩ. ²¹ Hã ra tóg tỹ nén ù kre jãre tũ ên ri ke nĩ mỹr. Hã kỹ tóg tĩg sĩ han mũ, Topẽ mré. Nén ù jagy

kutê ky tóg, Topê tovãnh mũ sir, ù ty Topê vĩ tugrĩn ti kato tẽ ky. ²² Ti fy ù tóg sỏnh kã ki krãn ky nĩ. Û vẽ gé. Topê vĩ mễg tóg mũ gé. Hã ra tóg ti rãnhrãj hã mũ êkrẻg mũ sir. Nẻn kar to ẻn tóg mũ sir. Ồn ky tóg riko nĩ sỏr mũ. Hã ky tóg Topê vĩ kã jatũ' he mũ sir. Ky tóg kanẻn há han tũ nĩ sir. ²³ Ti fy ù tóg ga há ki krãn ky nĩ. Û vẽ gé. Topê vĩ mễg tóg mũ gé. Mễ ky tóg to jykrẻn mũ sir. Ky tóg kanẻn há han mũ sir. Ky ù vĩ tóg kanẻ ty 100 han, jo ù vĩ tóg kanẻ ty 60 han mũ, jo ù vĩ tóg kanẻ ty 30 han mũ gé," he tóg.

Vãnh kãme

²⁴ Ky tóg vãnh to kãmẻn ky: "Nẻn-Kỏrẻg ty ẻnh rãnhrãj kỏkẻn sỏr mũ vĩ ge nẻnh mũ, ha mẽ," he mũ. "Kejẻn ù tóg ti japỹ tá nẻn ù fy krãn mũ. ²⁵ Ky tóg nửr tĩ mũ, ti camarada ag ke gé. Ky ti kato tẽ ẻn tóg kutyg ky ti japỹ ra tĩ mũ, ky tóg tá jun ky vãnh fy krãn mũ, ti jakrẻ ẻn kãmĩ. Ky tóg tĩ mũ sir. ²⁶ Ky ti jakrẻ tóg mur mũ, mog tóg mũ, kanẻn tóg mũ gé sir. Hã ra vãnh tóg ti mrẻ mur mũ gé. ²⁷ Ky ti camarada ag tóg ti mỷ: "nẻn ù fy krãn ẻg tóg mũ vễ, hã ra vãnh tóg ti mrẻ mur mũ. Ne nẻ hỷn?" he mũ.

²⁸ Ky tóg ag mỷ: "ẻg kato tẽ ẻn rãnhrãj hã vễ," he mũ. "ẻn hã vĩ isũ kỏkẻg mũ". "Ky ag tóg ti mỷ: "ky ẻg mỷ vãnh ẻn kunũnh ke tũ nĩ?" he mũ.

²⁹ Ky tóg ag mỷ: "hỷ," he mũ. "Ajag ty vãnh ẻn kunũnh ky tóg ẻnh mỷ ajag ty ti pẻn ù kunũnh ha mẽ tĩ, vãnh mrẻ. Ky kunũnh tũg nĩ. ³⁰ Vãnh hỷn tóg ẻnh jakrẻ mrẻ mog mũ gé. Ky sỏg ẻg ty krenh ken ky ù ty krẻg mũ ag mỷ: "vãnh kre vẻn nĩ," hẻnh ke mũ. "Ky tugfĩn nĩ, ẻg ty pũn jẻ. Kar ky ajag tóg ẻnh jakrẻ krenh ke mũ, sỷ pãjỏ krẻm vin han jẻ," he tóg, ag patrão ti," he tóg, *Jesus* ti. Tĩ ty ù ty ỏn ky Topê ki ge ky nỷtĩ ẻn ag tón hã vễ.

Topê vĩ ty vẻnh kar kri rũm ke (Mc 4.30-32; Lc 13.18-21)

³¹ Ky tóg ag mỷ: "ủ ty kanhkã tá nĩ ẻn ty ty ẻg pã'i nĩ vĩ ge nẻnh mũ, ha mẽ," he mũ gé. "Ka ty kren ri ke tóg nĩ. Ti krãn ẻg tóg tĩ. ³² Ti mog ky tóg vãnh vãnh kãfỏr kar nĩ. Hã ky sẻsỉ ag vĩ ti fẻj kã ki ti jagfe han ky kã ki krẻg tĩ," he tóg.

³³ Ky tóg fag mỷ: "Topê ty ty ẻg pã'i nĩ vĩ ùn tỳtã fag ty ẻmỉ han ri ke nĩ," he mũ gé. "ẻmỉ han jẻ fag tóg, ẻmỉ jãgia jafã ty *fermento* ẻn ty farẻnh mrẻ jãgiãg tĩ. Ky tóg ty sỏn ke kãn tĩ," he tóg.

Jesus ty nẻn ù ty ẻg kanhrãn (Mc 4.33-34)

³⁴ Nẻn ty hẻn ri ke kãmẻn tóg tĩ, *Jesus* ti, vẻnh kar mỷ. "Topê ty ty ẻg pã'i nẻnh ke vĩ tag ri ke nĩ," he tãvỉ han tóg tĩ ag mỷ. ³⁵ Hã ra tóg rãn ky nỉ gé. Vãsỷ Topê vĩ tó tĩ ù tóg *Jesus* to tag rãn ja nỉ, ha me: "nẻn ty hẻn ri ke kãmẻn jẻ sỏg ke mũ. ẻnh jo tỏ ja tũ ẻn tỏ jẻ sỏg ke mũ. Û vĩ tag mẽ ja tũ nỉ ver, sỷ tỏnh ke mũ tag," he ja tóg nỉ, Topê vĩ tỏ tĩ ẻn, *Jesus* to.

Jesus ty vãnh kãmẻn

³⁶ Ag mỷ kãmẻn kãn kar ky tóg, vẻnh e ẻn rẻ ky ẻn kã ra rã mũ, *Jesus* ti. Ky ti mrẻ mũ tĩ ag tóg, ti to kãmũ mũ, ti ki jẻmẻ jẻ. "ẻg mỷ ã ty ag mỷ kãmẻn ja ẻn ti tỏ mãn nĩ, ã ty ag mỷ ẻkrẻ mrẻ vãnh tỏ ja ẻn ti. ẻg ty ver to jykrẻn tũ tóg tĩ," he ag tóg mũ.

³⁷ Ky tóg ag mỷ: "ẻprã ke fi kỏsin vĩ nẻn ù fy krãn mũ. ẻnh hã vễ," he mũ. ³⁸ "Ga hã to sỏg: ẻpỹ, he mũ. Ky ẻnh jakrẻ vĩ ty, Topê krẻ ag ri ke nỷtĩ, ky vãnh vĩ ty, Nẻn-Kỏrẻg krẻ ag ri ke nỷtĩ gé. ³⁹ Û ty ag han mũ vĩ ty, Japo ti nỉ, Nẻn-Kỏrẻg ẻn krẻ ag. Ti krenh ke kurã hã vĩ: kurã ty ẻgno, he mũ. Û ty ẻnh jakrẻ krenh ke mũ ag vĩ ty, Topê ty jẻgnẻ jafã ag nỷtĩ. ⁴⁰ Kurã ty ẻgno kã ag tóg, ẻg ty vãnh pũn ẻn ri ke han ke mũ, Japo tũ ag ty. ⁴¹ ẻprã

ke fi kósin ên, inh hã vỹ, isỹ jêgnê jafã ên ag jêgnênh ke mũ sir, ký ag ag tóg, ù tỹ vễjyre pãno han mũ kar ag gênh kãn ke mũ, ù tỹ ù ag mỹ: “ha jatun mỹ Topê vĩ mranh,” he mũ kar ag ke gé. ⁴² Ag gênh ký ag tóg, pĩ gru mág ên ki ag vãm ke mũ sir. Tá ag tóg vễsýrênh távĩ han ke mũ. Ag jã tỹ ag tóg gyngyn kenh ke mũ, jũ ký, vễsýrênh ký ke gé. ⁴³ Ag jãvo ùn jykre kuryj ag vỹ, hapê nỹtĩnh mũ, sĩnvĩ, kókov, rã gru ri ke, ag tỹ ag jóg tá nỹtĩn ký sir, ag tỹ ù tỹ kanhkã tá nĩ ên tỹ tỹ êg pã'i nĩ ven ký. Ha mẽ há han,” he tóg, *Jesus* ti.

Êpỹ ki jãnkamy kãmê

⁴⁴ “Kỹ êg tỹ kanhkã tá nĩ ên tỹ tỹ êg pã'i nĩ venh ke vỹ, tag ri ke nĩ gé, ha mẽ. Û tỹ ti *patrão* japỹ tá jãnkamy ne kunũnh ký pēju mãn ký nĩm ên ri ke tóg nĩ. Ti pēju mãn kar ký tóg, ti tỹ nén kar fón kãn mũ sir, ti kaja to êpỹ ên vyn jé sir. Ti tỹ êpỹ ên vyn kar ký jãnkamy ên vỹ tỹ, ti tũ nĩ sir,” he tóg. Ti tỹ êg tỹ ti ki rã há han ke kãmén hã vễ.

Pérola kãmê

⁴⁵ “Êg tỹ ù tỹ kanhkã tá nĩ ên tỹ tỹ êg pã'i nĩ venh ke vỹ tag ri ke nĩ gé, ha mẽ.” he tóg mũ gé. “*Negociante* ù tóg jãnka han jafã tỹ *negociar* he tĩ, *pérola* tỹ. Hã ký tóg ùn há kuprêg tĩgtĩ. ⁴⁶ Kejênh tóg ùn hapê ù vэг mũ sir, ùn kaja e. Ký tóg ti tũ vãm kãn mũ sir, ti tỹ ùn sĩnvĩ pẽ ên kũpra he jé,” he tóg, *Jesus* ti. Ti tỹ êg mỹ êg tỹ ti ki rã há han ke kãmén mãn hã vễ gé.

Rede kãmê

⁴⁷ “Êg tỹ Topê tỹ tỹ êg pã'i nĩ venh ke kãmê ù vễ gé, ha mẽ,” he tóg mũ gé. “*Rede* ri ke tóg nĩ, êg tỹ tỹ pirã kugmĩ jafã ên. Ti fón êg tóg tĩ, goj kã ki, êg tỹ pirã kugmĩ jé, kãkufár ke gé. ⁴⁸ Goj kí fón kar ký êg tóg nỹgnỹn tĩ sir, ký êg tóg, pirã mré kãkufár gég tĩ. Gênh ký êg tóg, ùn mág hã kuprêg tĩ, ma mũ jé. Ûn kãsir ên tugvãnh êg tóg tĩ. ⁴⁹ Ge ti nĩnh mũ, kurã tỹ

êgno kã. Topê tỹ jêgnê jafã ag tóg, ùn jykre kuryj ag kuprêg ke mũ, Topê mỹ. ⁵⁰ Ûn jykre pãno ag vãm jé ag tóg ke mũ, pĩ gru mág ên ki. Tá ag vễsýrênh ke vễ sir. Ag jã tỹ ag tóg gyngyn kenh ke mũ, tỹ ag gangan kenh ke mũ, jũ ký, vễsýrênh ký,” he tóg, *Jesus* ti.

Êg panh kãmê

⁵¹ Ký tóg ti mré mũ tĩ ag mỹ: “ãjag mỹ tag to jykren kãn mũ ha?” he mũ. Ký ag tóg ti mỹ: “hỹ,” he mũ sir.

⁵² Ký tóg ag mỹ: “kỹ tóg há tĩ,” he mũ. “Û tỹ Topê vĩ to êg kanhrãn tĩ ên, ti tỹ kanhkã tá nĩ ên jykre han ký tóg ge nĩ, ha mẽ. Êg panh ri ke ti nĩ. Kejênh tóg êg mỹ ti tỹ nén sĩnvĩ ven tĩ, ti tỹ ùri mäg mũ ti, ti tỹ vãsỹ mãn ja ên ke gé,” he tóg. Ti tỹ êg tỹ Topê vĩ to vễnh kanhrãn mág han tón hã vễ.

Jesus tỹ Nazaré ra vỹn ke

(*Mc 6.1-6; Lc 4.16-30*)

⁵³ Ag mỹ kãmén kãn kar ký tóg, tá kãkutê mũ sir. ⁵⁴ Ký tóg ti jamã ra tĩ mũ sir. Tá jun ký tóg, vễnh kanhrãn jafã krêm ag kanhrãn mũ. Ký tóg ag mỹ e tĩ, ti vĩ ti. Ký ag tóg ti to vĩ kónãn mũ. “Hên tán hỹn ki kanhrãn, vễjyre tag ki? Û nỹ hỹn ti kanhrãn, ti tỹ nén han vãnhan tag hynhan jé? ⁵⁵ Đn han tĩ ên kósin vễ mỹr. Ti mỹnh fi vỹ tỹ *Maria* fi nĩ, ký ti jãvy ag vỹ ki nỹtĩ, *Tiago, José, Simão, Judas*. ⁵⁶ Ký ti ve fag vỹ, tag ki nỹtĩ gé, êg mré. Ti tỹ ne jé êg kãfór nĩ sór nẽ hỹn?” he ag tóg mũ sir, *Jesus* to.

⁵⁷ Ký tóg ag mỹ tỹ ù nỹ. Ký *Jesus* tóg ag mỹ: “êmã ù tá ag tóg Topê vĩ tó tĩ to é he tũ nĩgtĩ. Jãvo ti jamã tá ke ag tóg ti to é he tĩ, ti mré ke ag, ti kanhkã ag,” he mũ.

⁵⁸ Ký tóg tá *milagre* e hynhan tũ nĩ, ag tỹ ti ki ge jãvãnh nỹtĩn ký.

14

João Batista ter

(*Mc 6.14-29; Lc 9.7-9*)

¹ Kÿ kejën pã'i mág tÿ *Herodes* vÿ mæg mü, *Jesus* kãme ti. ² Kÿ tóg ti *camarada* ag mÿ: “*João Batista* hÿn, äjag tÿ inh mÿ ù tó mü ên ti,” he mü. “Ti hÿn rÿr mãn, sÿ ti tén kar kÿ, hã kÿ tóg *milagre* tÿ hên ri ke hynhan tÿgtÿ,” he tóg, *Herodes* ti, *Jesus* to.

³ *Herodes* vÿ *João* se ja nÿ, *Herodias* fi tugnÿn. Ti jävy tÿ *Filipe* prÿ ja fi vë, hã ra tóg fi tÿ prüg mü, *Herodes* ti. Hã kÿ *João* tóg ti mÿ: ⁴ “ã hã ne tóg, ã mré ke prÿ fi tÿ prüg mü,” he ja nÿ. “Fi ki ã tóg *Topê* vÿ mranh mü,” he tóg, *João* ti, *Herodes* mÿ.

⁵ Kÿ *Herodes* tóg ti tén sór mü, hã ra tóg vënh kar kamæg mü. Vënh kar tóg *João* to: “*Topê* vÿ tó tÿ ù vë,” he tÿ. ⁶ Hã ra tóg kejën *Herodes* mur ja kurã tá krÿg mü. Kÿ fénhhta ên kã *Herodias* fi kósin fi vÿ ag jo vënh grén mü sir, ti mré jëg mü ag jo. Kÿ tóg *Herodes* mÿ sÿnvÿ nÿ. ⁷ Kÿ tóg fi mÿ: “ã tÿ nén to vÿ mü kar nÿm jé sóg ke mü ã mÿ, sÿ ke há vë,” he mü.

⁸ Kÿ fi tóg fi mÿnh fi mÿ tó mü. Kÿ fi mÿnh fi tóg, fi krÿn mü, fi tÿ *João* krÿ to vÿ jé. Kÿ fi tóg: “inh mÿ ùri *João Batista* krÿ tÿ pénky kã kã nÿm,” he mü.

⁹ Kÿ tóg ti mÿ e tÿ sir, ti tÿ ti tén jé. Hã ra tóg fi mÿ: “sÿ ke há vë,” he ja nÿ, kÿ ti mré jëg mü ag vÿ mē kãn ja nÿ. Kÿ tóg fi mÿ: “he,” he mü sir. ¹⁰ Kÿ tóg *soldado* ù jënëg mü, ti tÿ *João* krÿ kym jé. Hã ra *João* tóg vëse ja kã kã nÿ nÿ. ¹¹ Kÿ tóg ti krÿ kym mü sir. Pénky kã kã nÿm kÿ tóg, fi mÿ nÿm mü, tytäg fi mÿ, ti krÿ ti. Kÿ fi tóg fi mÿnh fi mÿ ma tí mü. ¹² Kÿ ti mré mü tÿ ag tóg, ag tÿ mē kÿ ti vyn kãmü mü, vënh kej tá ti péju jé. Ti péju kar kÿ ag tóg *Jesus* mÿ tónh mü mü.

Jesus tÿ ùn e jën

(*Mc* 6.30-44; *Lc* 9.10-17; *Jo* 6.1-14)

¹³ *Jesus* tóg, ti tÿ *João* ter mē kÿ tá kãkutē mü, *canoa* kãmÿ. Kÿ tóg êmä tÿ ja ra tÿ mü sir, ti pir mÿ nÿ jé. Hã

ra vënh e ên ag tóg ti tÿg mæg mü. Kÿ ag tóg ti nón mü mü, ag pën kã, êmä kar tá kãmü kÿ. ¹⁴ Kÿ *Jesus* tóg kafã ù tá vag ke mü, kÿ tóg tá ùn e ên ag vëg mü sir, ti nón kãmü mü ên ag. Kÿ ag tóg ti mÿ jagtar nÿtÿ. Ag jagãgtãn kÿ tóg, ag kã mÿ ùn kagyga ag tÿ há' he mü sir.

¹⁵ Hã ra tóg rãké nÿ sir, kÿ ti mré mü tÿ ag tóg ti mÿ: “rãké ti nÿ ha,” he mü. “Tag mÿ tóg êmä tÿ tÿ. Kÿ tóg ã tÿ ag jëgnënh há tÿ, ag tÿ êmä ù ra mü jé, vëjën kÿpra he jé,” he ag tóg mü.

¹⁶ Hã ra *Jesus* tóg ag mÿ: “ha inhhã ag jën, kÿ ag tóg hë ra mÿnh ke tÿ nÿ,” he mü.

¹⁷ Kÿ ag tóg ti mÿ: “hã ra tóg tÿ tÿ, vëjën tÿ,” he mü. “Êmÿ tÿ 5 (ke) hã vÿ ki nÿtÿ, pirã régre ke gé,” he ag tóg.

¹⁸ Kÿ tóg ag mÿ: “inh mÿ ma kãmü jëg ge,” he mü. ¹⁹ Kÿ tóg ùn e ên ag mÿ tó mü, ag tÿ re tá nÿgnÿ kÿ nÿtÿ jé. Kÿ tóg êmÿ tÿ 5 (ke) ên mæg mü, pirã régre ên ke gé. Kÿ tóg kanhkã ki êvãnh mü sir. Vëjën ên to tóg *Topê* mré vÿ mü sir. Kÿ tóg vãhã êmÿ kénh kÿ ti mré mü tÿ ag mÿ vin mü sir, ag tÿ kãnhkrén jé, ùn e ên ag mÿ. ²⁰ Kÿ vënh kar tóg ko kãn kÿ funfór mü sir. Hã ra tóg kén mü. Kēj tÿ 12 (ke) fãn ag tóg mü, ti ke tÿ. ²¹ Êmÿ ko mü ên ag tóg tÿ ùn tÿ 5 *mil* (ke) ag nÿtÿ, ùn tÿtã mré tó tÿ, fag krē mré tó tÿ, hã ra fag tóg tá e nÿtÿ gé mÿr, ha mē.

Jesus tÿ goj nig mág kri tÿg
(*Mc* 6.45-52; *Jo* 6.15-21)

²² Kÿ tóg ti mré mü tÿ ag mÿ tó mü, ag tÿ *canoa* kã mÿ mü jé, ag tÿ ti jo kafã ù ra mü jé. “Isÿ ver ùn e tag ag mÿ: ha mÿjëg, henh ke vë,” he tóg ag mÿ. ²³ Ag mü kar kÿ tóg, ti pir mÿ krÿ ra tãpÿ mü, *Topê* mré vÿ jé. Tÿ tÿ tá nÿ ra tóg kutyg mü sir. ²⁴ Kÿ *canoa* tóg goj nig mág ên kã mÿ tÿ mü sir, kafã ù ra. Nig fyr tóg kuvar gy nÿ. Kãka vÿ ag kato tē mü gé, hã kÿ ag tóg mü kónã mü. Kÿ goj tóg krém krém ke sa nÿ, kÿ tóg ag kutãn mü, goj ti. ²⁵ Hã ra *Jesus* tóg kurã

ke ra ag to kätī mü, goj kri tīg kŷ, ti pēn kā. ²⁶ Kŷ ti mré mü tī ag tóg ti vég mü, ti tŷ goj kri tīg kŷ, kŷ ag fe tóg jürün ke mü. “Vēnh kuprīg vē,” he ag tóg mü. Ti kamēg kŷ ag tóg vēkrēnrēr mü sir. ²⁷ Hā ra *Jesus* tóg ag mŷ: “inh kamēg tūg nī, inh hā vē, jürün ke tūg nī,” he mü.

²⁸ Kŷ *Pedro* tóg ti mŷ: “ā hā mŷ’? Kŷ inh mŷ tó, isŷ ā to tīg jé, goj kri tīg kŷ,” he mü.

²⁹ Kŷ *Jesus* tóg ti mŷ: “kunīg ge,” he mü. Kŷ *Pedro* tóg *canoa* ki kākutē kŷ goj kri tī mü sir, *Jesus* to. ³⁰ Ti tŷ goj kri tīg kŷ tóg vāhā, kāka ki ēvānh mü, kŷ tóg mŷmēg mü sir. Mŷmēg kŷ tóg goj ki pun ke kŷ ter kren mü. Kŷ tóg prēr mü. “*Senhor*, inh kren han nī,” he tóg.

³¹ Kŷ *Jesus* tóg vēšmēr ti kāmīg mü. Kŷ tóg ti mŷ: “inh ki rā há han tū ā tóg nī, vŷ,” he mü. “Ā hā ne tóg: inh mŷ tá jun mü vŷ? he mü’, hā kŷ ā tóg ki pun ke kren mü,” he tóg.

³² Kŷ ag tóg *canoa* kā ki ge mü sir. Kŷ kāka ēn tóg tū’ he mü sir, vēšmēr. ³³ Kŷ tóg ag mŷ há tī. Kŷ ag tóg *Jesus* ki ge há han kŷ ti mŷ: “Topē kósın vŷ tŷ ā nī, mŷr,” he mü.

Jesus tŷ Genesaré tá jun
(Mc 6.53-56)

³⁴ Kŷ ag tóg kafā ū tá junjun mü sir, ga tŷ *Genesaré* tá. ³⁵ Tá ke ag tóg, ag tŷ *Jesus* ve kŷ ti ki kanhrān mü. Kŷ ag tóg vēnh kar mŷ vēnh vī jēgnēg mü sir, ag tŷ ūn kagyga ag tatī kāmū jé, *Jesus* to. ³⁶ Kŷ ag tóg *Jesus* mŷ to vī mü, ag tŷ ti kur tóv mē jé. Kŷ ū tŷ ti kur mēg mü ag tóg há’ he kán mü sir.

15

Judeu ag jykre si
(Mc 7.1-13)

¹ Kŷ kejēn pā’i ū ag tóg *Jerusalém* tá junjun mü, *Jesus* tá, Topē vī to ēg kanhrān tī ag mré há. *Jesus* mŷ ag tóg: ² “ā mré mü tī ag ne tóg ēg jykre si mranh tī’,” he mü. “Ēg jykre si ki

ēg tóg ēg jēn ke jo nīgpég tī. Jāvo ag tóg ag nīgpég tū ra jēg tī, ā mré mü tī ag’ he ag tóg.

³ Kŷ *Jesus* tóg ag mŷ: “ājag hā vŷ Topē vī mranh tī, inhhā, ājag tŷ ājag jykre si han kŷ,” he mü. ⁴ “Topē tŷ ēg mŷ tón hā vē, ha mē: “ā mŷnh fi mré ā panh kamēg nī, fag jagāgtān nī,” he ja tóg nī. Kŷ tóg tag tó mü gé, ha mē: “ū tŷ ti han mü fag mŷ vī kónān mü ēn tén jé ā tóg ke mü,” he ja tóg nī gé, Topē ti. ⁵ Ti jāvo ājag tóg tag tó tī, ha mē: “ā panh mŷ nén ū nīm tūg nī, ā mŷnh fi mŷ nīm tūg nī gé, ā tŷ fag mŷ: “sŷ ājag mŷ nén ū nīm ke vē vē, hā ra sóg Topē mŷ nīm sór mü,” hen kŷ. “Ū tŷ tag han kŷ tóg há tī,” he ājag tóg tī. ⁶ Hā kŷ ājag tóg Topē vī tŷ tū’ he tī, ājag tŷ ājag jykre si há han kŷ,” he tóg.

⁷ “Jykre régre ājag nŷtī, ha mē. Hā kŷ *Isaias* vŷ ājag to vī ja nīgtī, ti tŷ tag tó kŷ, ha mē. ⁸ “*Povo* tag vŷ ag nūnē hā tŷ inh mŷ vī há han tī, hā ra ag jykre pijé tŷ inh jykre nŷ’,” he ja tóg nī. ⁹ “*Fagrīnh* mŷ ag tóg iso grīnhgrīnh ke tī, hā ra ag tóg ēprā ke ag jykre to: Topē tŷ tón hā vē, he tī,” he ja tóg nīgtī, *Isaias* ti. Ki hā tóg tó ja nī, ājag to, ājag jykre régre nŷtīn kŷ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ne tŷ ēg kavénh
(Mc 7.14-23)

¹⁰ Kŷ tóg vēnh kar jé prēr mü sir, ag tŷ ti rā hā nŷtī jé, ti vī jēmē há han jé. Kŷ tóg ag mŷ: “ha mē, sŷ nén tó mü ti, kŷ to jykren nī gé,” he mü. ¹¹ “Ēg jēn pijé ēg kavénh tī’. Ēg jēnky kā ra ēg tóg rāg tī, vējēn tŷ. Nén ū tŷ ēg ki kāpa hā vŷ ēg kavénh tī, ha mē,” he tóg.

¹² Kŷ ti mré mü tī ag tóg ti to kāmū kŷ ti mŷ: “ha mē,” he mü. “Pā’i ag vŷ ā to jū nŷtī, ā tŷ ag mŷ: vējēn pijé ēg kavénh tī’, hen kŷ,” he ag tóg ti mŷ.

¹³ Kŷ tóg ag mŷ: “ēg jóg mág tŷ nén krān ja tū ēn vām kán kŷ nīnh ke vē, ēg jóg tŷ kanhkā tá nī tŷ nén krān ja

tũ ên ti," he mũ. "Ag pijé tỹ Topê krê nỹtĩ, pã'i ên ag, hã kỹ tóg ag vãm ke mũ," he tóg. ¹⁴ "Hã kỹ ag to jykrén tũg nĩ. Ûn kyvó ag mỹ ag tóg: "sỹ ã jãmĩ tĩg ke vê," he tĩ, hã ra ag tóg ag kóm kyvó nỹtĩ gé, kỹ ùn kyvó tỹ ùn kyvó jãmĩ tĩg kỹ ag tóg kãgnó ki vár kãn ke mũ, ha vem nĩ," he tóg. Ag tỹ nũgme ki vár ke to ken hã vê, hã vỹ: kãgnó ki vár, he mũ.

¹⁵ Kỹ *Pedro* tóg ti mỹ: "êg mỹ kãmén há han nĩ, ã vĩ tag," he mũ. ¹⁶ Kỹ *Jesus* tóg ag mỹ: "kỹ ãjag mỹ ver ki kanhrân tũ?" he mũ. ¹⁷ "Mỹ ãjag tỹ to jykrén tũ tĩ?" he tóg. "Ha vé, êg tỹ êg jên tỹ êg jênky kã ra rãg kỹ tóg êg nug kã ra rã mũ, kar êg tóg fón mũ sir. ¹⁸ Nén tỹ êg ki kãpa mũ vỹ tỹ êg jykre nĩ, hã kỹ tóg êg kavénh tĩ. ¹⁹ Nén tỹ êg ki kãpa mũn hã vê, ha mẽ: jykrén kónân, ù tén, ti prũ tũ fi mré nỹ, fi mén tũ mré nỹ, ùn mén tũ fag to ên, nén ù péju, ù to ón, ù to vĩ kónân. ²⁰ Nén tỹ êg ki kãpan hã vê, êg kavénh tĩn hã vê. Êg tỹ nĩgpég tũ ra jên kỹ ti pijé êg kavénh tĩ," he tóg, *Jesus* ti.

Canaã tá ke fi tỹ Jesus mré vēmén (Mc 7.24-30)

²¹ Kỹ *Jesus* tóg tá kãkutê kỹ ga ù ra tĩ mũ, êmã tỹ *Tiro* ra, êmã tỹ *Sidom* ra. ²² Tĩ tỹ tá jun kỹ fóg ù fi tóg ti venh kãtĩ mũ. Ga tỹ *Canaã* tá ke fi vê. Kỹ fi tóg *Jesus* tá jun kỹ prêr mũ. "...*Senhor, Davi* krê'krê..!" he fi tóg. "...Inh jagãgtãn ra..!" he fi tóg. "...Inh kósin fi vỹ jagrê kórég tãvĩ nĩ, inh mỹ tóg ã tỹ fi mỹ kutêm há tĩ..!" he fi tóg, prêr kỹ.

²³ Hã ra *Jesus* tóg fi mỹ vĩ tũ nĩ. Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ: "ã mỹ fi ve sór tũ? Êg nón fi tóg êg jé prêr mũ, kỹ tóg êg mỹ e tĩ," he mũ.

²⁴ Hã ra tóg ag mỹ: "hỹ," he mũ. "Topê vỹ inh jênê, sỹ *Israel* ag hã tỹ há' he jé, ù tỹ *Israel* kã mĩ Topê vĩ mranh mũ ag tỹ," he tóg. Hã ra fi tóg tỹ fóg nĩ, hã kỹ *Jesus* tóg fi ve sór tũ nĩ.

²⁵ Ge ra fi tóg ti tá jun mũ sir. Ti krêm fi tóg grĩnh ke mũ. Kỹ fi tóg ti mỹ: "*Senhor,*" he mũ. "Á mỹ inh jagãgtãn ke tũ?" he fi tóg.

²⁶ Hã ra *Jesus* tóg fi mỹ: "há tũ tóg nĩ, ã tỹ nén to vĩ mũ ti," he mũ. "Êg krê jamĩ vỹ tỹ êg krê tũ nĩ, kỹ êg tóg kasor mỹ fón tũ nĩgtĩ," he tóg.

²⁷ Kỹ fi tóg: "hỹ, hã ra kasor sĩ tóg êmĩ vár ko tĩ," he mũ. "Hã kỹ inh mỹ êmĩ vár nũm, hã vỹ: inh kósin fi tỹ há' henh ke, he mũ," he fi tóg.

²⁸ Kỹ tóg fi mỹ: "ã hã ne tóg inh ki rã há han'. Hã kỹ sóg ã mỹ han mũ," he mũ. Ti tỹ tag tó kỹ fi kósin fi tóg há' he mũ, óra ên hã kã.

Jesus tỹ ùn e ag tỹ há' he

²⁹ Kỹ *Jesus* tóg êmã ên tá kãkutê kỹ goj nig mág tỹ *Galiléia* ên fyr jagma tĩ mũ. Kỹ tóg krĩ to tãpyr kỹ tá nĩ mũ. ³⁰ Kỹ ùn tỹ hên ri ke ag vỹ tá junjun mũ, ùn kagyga ag ke gé, ùn kãnhgrĩ ag ke gé, fag mré hã. Ti ki ag tóg junjun mũ, kỹ tóg ag tỹ há' he kãn mũ. ³¹ Kỹ tóg vênh kar ên mỹ e tĩ. Ûn vĩ vãnh ag tóg vĩ há nỹtĩ, ùn kãnhgrĩ ag tóg mũ há nỹtĩ, ùn kyvó ag tóg êvãnh há nỹtĩ gé. Kỹ ag tóg Topê mỹ vĩ há han mũ sir.

Jesus tỹ ùn e ù jên mãn (Mc 8.1-10)

³² Kỹ *Jesus* tóg ti mré mũ tĩ ag jé prêr mũ. Kỹ tóg ag mỹ: "inh mỹ ag tóg jagtar nỹtĩ, ùn e tag ag," he mũ. "Kurã tãgtũ han ag tóg huri êg mré. Hã ra ag tóg ver vễjên vég tũ nĩ. Kỹ tóg sỹ ag jêg tũ ra ag jêgnê jãvãnh tĩ, ag jamã ra. Ag mũn kỹ ù ag hỹn kãgter ke mũ, kókĩnkĩr kỹ," he tóg.

³³ Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ: "ki tóg êmã tũ nĩ, ki tóg ga kórég nĩ," he mũ. "Êg hỹn hê tá vễjên venh mũ, êg tỹ ùn e tag ag jên jé?" he ag tóg ti mỹ.

³⁴ Kỹ *Jesus* tóg ag mỹ: "êmĩ tỹ hê ri ke vỹ ki nỹtĩ ge?" he mũ. Kỹ ag tóg: "ũ tỹ 7 (ke) vê, kãkufár pipir ke gé," he mũ.

³⁵ Kÿ tóg ùn e ên ag mÿ: “nĭgnĭ ra, ga kri,” he mÿ. ³⁶ Kÿ tóg êmĭ tÿ 7 (ke) măg mÿ, piră mré, kÿ tóg to Topě mré vĭ mÿ. Kÿ tóg vĕnh kăkugpăg mÿ, êmĭ ti. Kÿ tóg ti mré mÿ tĭ ag mÿ vin mÿ, ag tÿ vĕnh e ên ag mÿ kănhkrén jé. ³⁷ Kÿ ag tóg ko kăn mÿ, funfór ag tóg mÿ, hă ra tóg kén mÿ. Kre tÿ 7 (ke) făn tóg mÿ sir, *Jesus* mré mÿ tĭ ag tÿ génh kÿ. ³⁸ Ū tÿ ko mÿ ag vÿ tÿ ũ tÿ 4 mil (ke) nÿtĭ, ag tăvĭ, ùn tÿtă mré tó tÿ, ag krě mré tó tÿ. Hă ra fag tóg tá e nÿtĭ gé.

³⁹ Kÿ *Jesus* tóg ag jĕgnĕg mÿ, ag jĕn kar kÿ, ag jamă ra. Kÿ tóg *canoa* ki ră mÿ sir, êmă tÿ *Magadă* tá ga ra tĭg jé, ti mré mÿ tĭ ag mré.

16

Ag tÿ Jesus mÿ milagre to vĭ
(*Mc 8.11-13; Lc 12.54-56*)

¹ Kÿ păi' ũ ag tóg *Jesus* tá junjun mÿ. Ag tÿ ón kÿ ti ki jĕmĕ sór vĕ, ag tÿ kar kÿ ti kato vĭ jé. Kÿ ag tóg ti mÿ *milagre* to vĭ mÿ. Ag tÿ ti jykre to: “Topě jykre mÿ vÿ?” he sór vĕ. ² Hă ra *Jesus* tóg ag mÿ: “ta to jykrén há ăjag nÿtĭ, êmé to ke gé,” he mÿ. “Răkănh kÿ ăjag tóg kănhkă ki êvănh tĭ. Răren kÿ ăjag tóg: “êmăn ke vĕ,” he tĭ. ³ Kÿ ăjag tóg kusăg ki kănhkă ki êvănh tĭ gé. Kănhkă pÿr kÿ ăjag tóg sir: “ta vÿ kutĕnh mÿ, kănhkă vÿ pÿr mÿ” he tĭ. Tó há han ăjag tóg tĭ, răre ve kÿ, kănhkă pÿr ve kÿ ke gé. Hă ra ăjag tóg inh ki kagtĭg nÿtĭ, ăjag tÿ sÿ nĕn han mÿ vég mÿ ra. Hă kÿ ăjag tóg: “Topě jykre mÿ vÿ?” he tĭ. ⁴ Kórég ăjag nÿtĭ, ăjag tÿ Topě ki ge jăvănh nÿtĭn kÿ. Ūri ke kar vÿ kórég nÿtĭ gé, ăjag ri ke. *Milagre* venh ke tÿ ăjag tóg nĭ. Văsÿ Topě vĭ tó tĭ ũ tóg nĭgtĭ, hă vÿ: *Jonas*, he mÿ. *Jonas* tÿ nĕn ve ja ên ri ke hă ve jé ăjag tóg ke mÿ, ũri,” he tóg, *Jesus* ti. Kÿ tóg ag ré kÿ tĭ mÿ sir.

Fermento kăme ũ
(*Mc 8.14-21*)

⁵ Kÿ tóg ti mré mÿ tĭ ag mré tĭ mÿ, goj nig mág kafă ũ ra. Tá junjun kÿ

ag tóg êmĭ to jykrén mÿ sir. Kă jatun kÿ ag tóg mÿ ja nĭ. ⁶ Kÿ *Jesus* tóg tag to ag kănhrăn mÿ. “*Fariseu* mré *Saduceu* ag tÿ *fermento* há kamĕg nĭ,” he tóg mÿ.

⁷ Kÿ ag tóg jagnĕ mÿ: “ti tÿ ĕg tÿ êmĭ măg tÿ ên tó hÿn,” he mÿ.

⁸ Hă ra *Jesus* tóg ki kănhró nĭ, kÿ tóg ag mÿ: “inh ki ge há han tÿ ăjag tóg nĭ ver. Hă kÿ ăjag tóg jagnĕ mÿ: “êmĭ tÿ mÿ’,” he mÿ. ⁹ Ver tóg ăjag tÿ to jykrén tÿ tĭ. Êmĭ tÿ 5 (ke) ên mĭ ĕkrén nĭ. Ū tÿ 5 mil (ke) ag tóg ko kăn, hă ra tóg kén, ag kar tÿ ko mÿ ra. Ti ke hÿn kĕj tÿ hĕ ri ke făn?“ he tóg. Kÿ ag tóg ti mÿ tó mÿ sir. ¹⁰ Kÿ tóg ag mÿ: “jo êmĭ tÿ 7 (ke) ên ti, ũ tÿ 4 mil (ke) ag vÿ kó, hă ra tóg kén mÿ gé, ag kar tÿ ko mÿ ra. Ti ke hÿn kĕj tÿ hĕ ri ke făn?“ he tóg. Kÿ ag tóg ti mÿ tó mÿ gé sir. ¹¹ Kÿ tóg ag mÿ: “kÿ inh vĭ to jykrén nĭ,” he mÿ. “Êmĭ tó tÿ sóg nĭ. *Fermento* pĕ tó tÿ sóg nĭ gé. To jykrén há han nĭ, ha mĕ. *Fariseu* mré *Saduceu* ag tÿ *fermento* há kamĕg nĭ,” he tóg, *Jesus* ti.

¹² Kÿ ag tóg văhă to jykrén há han mÿ sir. Ti tÿ *fermento* pĕ tó pijĕ'. Ti tÿ *Fariseu* mré *Saduceu* ag jykre tó ja vĕ. Ag jykre régre nÿtĭ hă to tóg: “ĕn kamĕg nĭ,” he ja nĭ, *Jesus* ti.

Pedro tÿ Jesus kămĕn
(*Mc 8.27-30; Lc 9.18-21*)

¹³ Kÿ *Jesus* tóg êmă tÿ *Cesarĕia Filipe* ra tĭ mÿ. Kÿ tóg ag mÿ: “tÿ sóg ĕpră ke fi kósin nĭ. Kÿ ag iso hĕ ri ke tĭ?“ he mÿ.

¹⁴ Kÿ ag tóg ti mÿ. “ũ ag tóg ă to: “*Joăo Batista* vĕ,” he tĭ. Jăvo ũ ag tóg: *Elias* vĕ, he tĭ. Jăvo ũ ag tóg: *Jeremias* vĕ, he tĭ gé, jăvo ũ ag tóg: Topě vĭ tó tĭ ũ vĕ, he tĭ gé,” he mÿ.

¹⁵ Kÿ tóg ag mÿ: “ag jăvo ăjag hĕ ri ke tĭ, iso?“ he mÿ.

¹⁶ Kÿ *Simăo Pedro* tóg ti mÿ: “tÿ ă *Cristo* nĭ. Topě kósin vÿ tÿ ă nĭ. Ūn rĭr nĭ ĕn kósin vÿ tÿ ă nĭ,” he mÿ.

¹⁷ Kÿ *Jesus* tóg ti mÿ: “*Simăo*, *Joăo* kósin’,” he mÿ. “ĕpră ke tÿ ă mÿ tó

pijé', inh jóg tỹ kanhkā tá nĩ ên tỹ ã mỹ tó vê. Hã kỹ tóg ã ve há han mũ, Topê ti," he tóg. ¹⁸ "Ha mē, tỹ ã *Pedro* nĩ, hã vỹ: pó, he mũ. Pó tag kri sóg isũ han mũ, tỹ ã ri ke ên, hã vỹ: "ã tỹ ag mỹ inh vĩ tó tugrĩn ag tóg inh ki genh ke mũ," he mũ. Kỹ ù tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ag vỹ tỹ Topê ãn ri ke nỹtĩ. Ag fár tỹ tũ' he mũ ra ag tóg rĩnrĩr mǎn ke mũ. Tũ' henh ke tũ ag tóg nĩ. ¹⁹ Êprã ke ag vỹ kanhkā ra mũnh ke mũ, ã vĩ ki. ã hã mỹ sóg ti nón jafã finh ke mũ sir, save ti. Kỹ ã tỹ ù mỹ: "kanhkā ra tĩg jé ã tóg ke mũ," hen kỹ tóg ra tĩg mũ. Kỹ ã tỹ ù mỹ: "kanhkā ra tĩg ke tũ ã nĩ," hen kỹ tóg ra tĩg ke tũ nĩ," he tóg, *Pedro* mỹ.

²⁰ Kỹ tóg ti mré mũ tĩ ag tỹ ti kãmén kamēg mũ ver. "Ker ù mỹ sỹ tỹ *Cristo* nĩ tó hê" he tóg mũ ag mỹ.

Jesus tỹ ti ter ke tó vén
(*Mc 8.31-9.1; Lc 9.22-27*)

²¹ Kỹ tóg komēr hã ti mré mũ tĩ ag mỹ ti jagtar ke kãmén mũ. "Kãnhmar sóg *Jerusalém* ra tĩg mũ ha," he tóg. "Tá sóg hã ra jagtar ke mũ. Kófa ag vỹ iso kórég nỹtĩnh mũ, ha vem nĩ, Topê tó to pã'i ag, Topê vĩ to êg kanhrãn tĩ ag ke gé. Ag tỹ isén ke vê, hã ra sóg kurã tágtũ ki rĩr mǎn ke mũ," he tóg, *Jesus* ti.

²² Kỹ *Pedro* tóg ti pin kỹ ti mỹ: "Senhor, Topê jé ã jy nĩgã, ã tỹ ã jagtar ke tag vég tũ nĩ jé," he mũ.

²³ Hã ra *Jesus* tóg vēsỹjãm êvãnh kỹ ti mỹ vĩ tar han mũ sir, ti to jũ kỹ. "Kutĩg, *Satanás*," he tóg, *Pedro* mỹ. "Isỹ Topê vĩ mranh han sór ã tóg mũ. ã pijé Topê jykre tó mũ'. Êprã ke jykre vê, ã tỹ inh mỹ nén tó mũ tag ti," he tóg.

²⁴ Kỹ tóg ti mré mũ tĩ ag mỹ: "ãjag tỹ inh mré kãmũ kỹ tóg há tĩnh mũ," he mǎn mũ. "Kỹ ãjag jykre tovãnh nĩ, ãjag tỹ isũ hã han jé. Ha vé, ag tỹ inh krunh tỹ inh kri fi kỹ sóg tĩg ke mũ, ag tỹ to isa kỹ isén jé, ha vem nĩ. Vênh nenh ke tũ sóg nĩ. Isỹ tag han

ri ke han nĩ, ãjag tỹ inh mré mũ sór kỹ," he tóg. ²⁵ "ãjag tỹ ãjag jykre hã han kỹ ãjag tóg nũgme ki vár ke mũ. Jãvo ãjag tỹ isugrĩn ãjag jykre tovãnh kỹ ãjag krenkren ke mũ, ãjag kãgter ke mũ hã ra. ²⁶ Hên ri ke mũn ãjag hỹn êprã nén ù há kar ve sór mũ, hã ra ãjag kuprĩg vỹ vãfor ke mũ. Kỹ tóg kórég nỹ. Êg tỹ ne tỹ êg kuprĩg kajãm ke tóg tũ tĩ, êg tỹ ti ve mǎn jé," he tóg. ²⁷ "Tỹ sóg êprã ke fi kósin nĩ. Kãtĩg mǎn jé sóg ke mũ, kanhkā tá, isỹ jêgnê jafã ag mré, inh jóg tỹ isỹ ùn mág han kỹ. Kỹ sóg vênh kar mỹ ag tỹ nén han ja ên kajãm ke mũ. ²⁸ Ha vé, ki hã sóg tó mũ. ãjag kã mĩ ù ag tóg Topê tỹ tỹ êg pã'i nĩ venh ke mũ, ag ter ke to hã, tag ki êg mré nỹtĩ ù ag. Êprã ke fi kósin ên ve jé ag tóg ke mũ, ti tỹ tỹ pã'i nĩ ti. Inh hã vê," he tóg, *Jesus* ti.

17

Jesus tỹ Moisés mré Elias mré vēmén

(*Mc 9.2-13; Lc 9.28-36*)

¹ Kar kurã tỹ 6 tũg kỹ *Jesus* tóg ag mỹ: "mũ nỹ, vyr mỹ," he mũ. *Pedro* mỹ tóg ke mũ. *Tiago* mỹ ke gé, ti jãvy tỹ *João* mỹ ke gé. Ag hã mré tóg ti mũ, pãnónh ra. ² Kỹ tóg ag jo vênh ve ù han mũ sir, kỹ ti kakã tóg kókov nĩ. Rã ri ke tóg nĩ, ti kakã ti. Tĩ kur vỹ kópréj nĩ gé, jêngrê ri ke. ³ Kỹ vãhã *Moisés* tóg ag mỹ vênh ven mũ sir, *Elias* ti ke gé. *Jesus* mré ag tóg vēmén mũ. ⁴ Kỹ *Pedro* tóg *Jesus* mỹ: "Senhor," he mũ. "Tag ki tóg sér tĩ," he tóg. "Êg mỹ pãjô tágtũ han mũ', ã mỹ', *Moisés* mỹ', *Elias* mỹ ke gé'?" he tóg.

⁵ *Pedro* tỹ ver vēmén jê ra kanhkā góg kókov tóg ag kri rũm ke mũ. Kỹ vãhã vênh vĩ tóg mē há tĩ', kanhkā góg ên kã tá, kỹ tóg: "inh kósin pir hã vê," he mũ. "Ti vĩ jēmê ra," he tóg, Topê ti.

⁶ Kỹ *Jesus* mré mũ tĩ ag tóg mēg mũ, kỹ tóg ag mỹ e tĩ. Kỹ ag tóg

mũgmũg ke mũ sir. ⁷ Kĩ *Jesus* tóg ag to kãtĩg kĩa ag mẽg mũ sir, ti nĩgẽ tỹ, kĩa tóg ag mũ: “nĩgnĩ ra, mũmẽg tũg nĩ,” he mũ.

⁸ Kĩa ag tóg mũ ěvãnh mũ, hã ra ag tóg *Jesus* hã vėg mũ. Ti mré vėmėn mũ ag ve mũn tũ ag tóg nĩ, kanhkã tá kãmũ mũ ěn ag.

⁹ Kĩa ag tóg pãnónh tá kãre mũ sir. Ag mũn kĩa *Jesus* tóg ag mũ: “ker ũ mũ tó hẽ', ãjag tỹ ũri nėn vėg mũ tag ti. Isỹ iser ja tá vỹn ke kar hã kãmėn nĩ,” he mũ.

¹⁰ Kĩa ti mré mũ tĩ ag tóg ti mũ: “hã ra Topẽ vĩ to ěg kanhrãn tĩ ag tóg *Elias* tó tĩ,” he mũ. “Kãtĩg jé tóg ke mũ nėji, *Cristo* kãtĩg ke to hã, *Elias* ti. Hã mũ?” he ag tóg mũ.

¹¹ Kĩa tóg ag mũ: “hỹ,” he mũ. “Kãtĩg jé tóg ke mũ mũr, nėn kar han mũn jé. ¹² Ha mẽ, kãtĩg ti huri. Hã ra ag tóg ti ki kagtĩg ja nỹtĩgtĩ. Hã kĩa ag tóg ti vóg kónãn ja nĩgtĩ. Hã ra ěprã ke fi kósın ěn tóg ag tugrĩn jagtar ke mũ gé, ag tỹ inh vóg kónãn ken kĩa,” he tóg.

¹³ Kĩa ag tóg vãhã to jykrėn mũ. “*João Batista* to ke ja vė, ěg kygpėg tĩ ěn to, hã vỹ: *Elias*, he mũ, ti tỹ tỹ *Elias* ěn ri ke ja nĩn kĩa,” he ag tóg mũ sir, ti mré mũ tĩ ag.

Jesus tỹ kyrũ tỹ há' he
(*Mc 9.14-29; Lc 9.37-43a*)

¹⁴ Kĩa ag tóg vėnh e ěn tá junjun mũ sir. Kĩa ag kã mũ ke ũ tóg, *Jesus* to kãtĩ mũ. Tĩ krėm tóg grĩnh ke mũ, ti jakrĩ tỹ, kĩa tóg ti mũ: ¹⁵ “*Senhor*,” he mũ. “Inh kósın jagãgtãn nĩ. Ter tĩ han tĩ tóg nĩgtĩ, to tóg jagtar tĩ. Kejėn tóg pĩ ki kutė tĩ, ter tĩ ěn han kĩa, kejėn tóg goj ki kutė tĩ gé. ¹⁶ Kĩa sóg ã mré mũ tĩ ag mũ ti ven ja nĩgtĩ, ag tỹ ti tỹ há' he jé, hã ra ag tóg ti tỹ hẽ ri ke ja tũ nĩ,” he tóg.

¹⁷ Kĩa *Jesus* tóg ti mũ: “ã ne tóg inh ki rã há han ja tũ nĩ,” he mũ. “Topẽ tóg ã mũ krój nĩ ve nĩ, inh mũ tóg e tĩ, sỹ ãjag to krónh kenh ha mẽ tóg tĩ. Inh mũ kyrũ pére kãtĩg,” he tóg.

¹⁸ Ag tỹ ti mré kãmũ kĩa *Jesus* tóg ti jagrė mũ vĩ jũ han mũ sir, ti tỹ ti tovãnh jé. Kĩa tóg vėsỹmér ti ki kãkutė mũ sir, kĩa tóg há' he mũ vãhã, kyrũ ti.

¹⁹ Kĩa *Jesus* mré mũ tĩ ag tóg ti ki jėmė sór mũ. Vyr mũ ag tóg *Jesus* mũ: “ěg ne tóg ti tỹ hẽ ri ke ja tũ nĩ,” he mũ. “Hẽ ri ken kĩa hỹn?” he ag tóg mũ.

²⁰ Kĩa tóg ag mũ: “ãjag tỹ inh ki ge tũ nỹtĩ tugnĩn ke vė, ãjag tỹ inh vĩ kri fig tũ tugrĩn ke vė,” he mũ. “Ha mẽ, ãjag tỹ inh ki ge sĩ han kĩa nỹtĩ ra ãjag tóg pãnónh tag mũ: “ha tag ra tĩg,” he há nỹtĩnh mũ vė, ha mẽ. Ka tỹ *mostarda* fy vỹ sĩ tãvĩ nĩ. ãjag tỹ ka tỹ *mostarda* fy sĩ ěn ri ke nỹtĩ ra tóg há tĩnh mũ vė. Kĩa ãjag tóg nėn kar han há nỹtĩnh mũ vė, ãjag tỹ inh ki ge kĩa nỹtĩn kĩa. ²¹ Hã ra vėjagrė kórėg tỹ ge kutėm ke tóg jagy nĩ. Topẽ mré ěg tóg vĩnh ke mũ, kĩa ěg tóg ti mré vĩ kĩa vãkrenh ke mũ gé, nėn ũ konh ke tũ ěg tóg nĩ, kĩa tóg vãhã kutėnh ke mũ, vėjagrė kórėg tỹ ge ti,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus tỹ ti ter ke tó mũn
(*Mc 9.30-32; Lc 9.43b-45*)

²² Kejėn ag tóg ga tỹ *Galilėia* tá nỹtĩ. Kĩa *Jesus* tóg ag mũ: “ěprã ke fi kósın vỹ jagtar nĩnh mũ. Inh hã vė,” he mũn mũ. “ěprã ke ag vỹ ag tỹ inh ki nėn han sór mũ ěn han ke mũ. ²³ Ag tỹ isėn ke vė. Ag tỹ isėn kar kĩa sóg hã ra rĩr mũn mũ, kurã tãgtũ tũg kĩa,” he tóg. Ag tỹ ti vĩ tag mẽ kĩa tóg ag mũ e tãvĩ tĩ sir. Fe kaj ag tóg mũ sir, ti mré mũ tĩ ag.

Jesus tỹ imposto kajãm

²⁴ Kĩa ag tóg mũ mũn kĩa ěmã tỹ *Cafarnaum* tá junjun mũ sir. Kĩa *imposto* kaja mũg tĩ ag tóg *Pedro* mũ vĩ mũ, Topẽ ĩn jé *imposto* mũg tĩ ag. *Imposto* ěn kaja hã vỹ: jãnkamy rėgre, he mũ. *Pedro* mũ ag tóg: “ãjag *Senhor* mũ kajãm tũ nĩgtĩ?” he mũ.

²⁵ Kĩa tóg ag mũ: “vó, kajãm ti tĩ,” he mũ. Kĩa tóg ti ĩn tá jun mũ sir.

Ti tỹ ver nén ù tó tũ ra *Jesus* tóg ti mỹ: “*Simão*, pã'i ag mỹ ã mỹ: “ha *imposto* kajãm,” he ja tũ nĩ?” he mũ. “Tag to jykrén, ha mẽ. Ēprã pã'i ag mỹ ag krê mỹ: “kajãm nĩ,” he tĩ’, ag mré ke tũ ag mỹ, vó’?” he tóg. ²⁶ *Kỹ Pedro* tóg: “ag mré ke tũ ag mỹ ag tóg: “kajãm nĩ,” he tĩ,” he mũ. *Kỹ Jesus* tóg: “hỹ, hã vễ,” he mũ. “*Kỹ* ěg kajãm ke tũ nĩ vễ. ²⁷ Hã ra ag tóg ěg to jykrén kónãn sór mũ, ěg tỹ tỹ *Topê* krê nỹtĩ ra. *Kỹ* ěg hỹn tóg kajãm ke mũ. Hã *kỹ* pirã sygsam tũg, nig ěn tá. Ā tỹ ùn sam vén mũ ěn jẽnky kã tá tugnỹm nĩ. Jãnkamy vỹ kã kã nĩ, ã tỹ ijo kajãm jé, vẽnho jo ke gé,” he tóg. *Kỹ Pedro* tóg tĩ mũ sir. Jãnkamy vэг tóg mũ sir. *Kỹ* tóg tỹ *imposto* kajãm tĩ mũ.

18

Ũ tỹ ěg kãfór nĩ

(*Mc 9.33-37; Lc 9.46-48*)

¹ *Kỹ Jesus* mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ: “kejẽn ěg tóg *Topê* tỹ tỹ ěg pã'i nĩ venh ke mũ. Ēg tỹ ti ve *kỹ* ù tỹ hẽ nỹ hỹn ěg kãfór kar nĩnh mũ?” he mũ. ² *Kỹ Jesus* tóg gĩr ù jé prêr mũ, *kỹ* tóg ag kuju kã ti fэг mũ. ³ *Kỹ* tóg: “gĩr tag ri ke han nĩ, ãjag tỹ *Topê* tỹ tỹ ěg pã'i nĩ ve sór *kỹ*. Ke tũ nĩ mũ ra ãjag tóg venh ke tũ nĩ. Hã *kỹ* ãjag jykre tovãnh nĩ, gĩr jykre han jé,” he mũ. ⁴ “Gĩr pijé ùn sanh kãfór nĩ sór tĩ’. Hã *kỹ* jagnẽ kãfór nĩ sór tũg nĩ. Ũn sĩ vỹ tỹ inh nĩ, gĩr ri ke, hem nĩ, ãjag tỹ kar *kỹ* tỹ ùn mág nỹtĩ jé, *Topê* tỹ tỹ ěg pã'i nĩnh *kỹ*. ⁵ ãjag hã vỹ tỹ inh mré ke nỹtĩ. ãjag tỹ isugrĩn gĩr tag to há nỹtĩn *kỹ* ãjag tóg, iso há nỹtĩ gé,” he tóg, *Jesus* ti.

Inferno ki kutẽ tỹ jagy pẽ nĩ

(*Mc 9.42-48; Lc 17.1-2*)

⁶ “Ũn sĩ tag tóg inh ki rã *kỹ* jẽ. Hã ra ù tóg kejẽn ti tỹ isovãnh han sór mũ. Ēn jykre vỹ kórég tãvĩ nĩ. Ũ tỹ pó mág tỹ ěn nunh to sa *kỹ*, goj nig mág ki ti fón *kỹ* tóg há nỹnh mũ vễ, ti tỹ goj ki ter jé. Jagy tãvĩ tóg nĩ,” he

tóg. ⁷ “*Topê* vỹ ěn vóg kónãn pẽ han ke mũ. Ũ tỹ hẽn ri ke ag tóg ag krĩn kónãn tĩ. Hã ra ag tóg to jagtar tãvĩ han ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg.

⁸ “Ā tỹ nén ù vóg *kỹ* *Topê* vỹ mranh *kỹ* ã nĩgnó kym nĩ. Ā tỹ hẽ kã tá tũg *kỹ* *Topê* vỹ mranh *kỹ* ã pẽn kym nĩ, ã tỹ ke mãn tũ nĩ jé. Jagy ti nĩ, ã nĩgnó pir nĩ ti, ã tũg vãnh ti ke gé. Hã ra ã tỹ nĩgnó régre ra, pẽn régre ra nũgme ki kutẽ *kỹ* tóg jagy kãfór nĩ,” he tóg. ⁹ “Ā tỹ nén ù ki vễ’ĩ *kỹ* *Topê* vỹ mranh *kỹ* ã kanẽ ù nám nĩ, ã tỹ ke mãn tũ nĩ jé. Jagy ti nĩ, ã kyvó nĩ ti. Ā tỹ hã ra kanẽ régre ra nũgme ki kutẽ *kỹ* tóg jagy kãfór nĩ. Ā tỹ rĩr krỹg ja tũ ěn ve *kỹ* tóg hã ra há tĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

Carneiro vãfor kãme

(*Lc 15.3-7*)

¹⁰ “Hã *kỹ* gĩr to é he tũg nĩ. Ũ tỹ ag ki rĩr mũ ag vỹ kanhkã tá nỹtĩ, mỹr, ha mẽ. *Topê* tỹ jěgnẽ jafã ù ag vễ. Inh jóg mré ag tóg nỹtĩ, ti vэг ag tóg nỹtĩ. ¹¹ Tỹ sóg ěprã ke fi kósin nĩ. Ũn vãgfor mũ ěn ag krenkren han hã jé sóg jun ja nĩ, mỹr, ha mẽ,” he tóg.

¹² “Tag to jykrén nĩ. Ũ tóg *carneiro* tỹ 100 tỹ mэг nĩ. Hã ra kejẽn ti mэг pir tóg vãfor mũ. *Kỹ* tóg ti mэг ěn ag ré *kỹ* ùn pir ěn jãvãnh tĩ mũ sir. ¹³ Vãhã tóg ti vэг mũ sir. *Kỹ* tóg ti mỹ sér pẽ tĩ sir, ha mẽ. Ti mэг e ěn ag tóg ti mỹ há nỹtĩ, ù tỹ 99 ěn. Hã ra tóg ti tỹ ùn pir ěn ve mãn *kỹ* ti mỹ há tãvĩ tĩ sir, ùn e ěn tỹ ti mỹ há nỹtĩ kãfór. ¹⁴ Hã *kỹ* tóg *Topê* mỹ kórég nĩ, ùn sĩ pir vãfor *kỹ*, ti kren tũ nĩnh *kỹ*, gĩr sĩ pir mỹr. *Topê* pijé tag to há nĩ’, inh jóg tỹ kanhkã tá nĩ ěn ti,” he tóg, *Jesus* ti.

Ēg mré ke ù tỹ *Topê* vỹ mranh

¹⁵ “Kejẽn ã régre vỹ *Topê* vỹ mranh mũ. *Kỹ* ti venh tũg nĩ, ã tỹ ti mré vémén jé, to. Vyr mỹ ti mré vémén ven nĩ. Hẽn ri ke mũn tóg ã vĩ jẽmẽn mũ, *kỹ* ã tóg ti kren han mũ sir. ¹⁶ Ti tỹ ã vĩ jẽmẽ sór tũ nĩnh *kỹ*

ũ mý: “inh mré ti jyvên tǵ,” hem nĩ, ùn pir mý, ke tú nĩ ký ùn régre ag mý. Ký ti mré vémén mǎn nĩ, ag rĩve, ag tǵ ã tǵ ti mré vĩ mẽ jé. ¹⁷ Ti tǵ ãjag vĩ jěmẽ sór tú nĩn ký vėnh kar mý tóm nĩ sir, ãjag mré ke kar ag mý, fag mý ke gé. Ti tǵ vėnh kar vĩ mẽ sór tú nĩn ký ti mré vĩ mǎn tũg nĩ sir. “Topẽ vĩ ki kagtǵ ti nĩ, fóg kórég ag ri ke ti nĩ,” hem nĩ ti to. “Topẽ vĩ mranh sór ti mũ, *governo* mý jǎnkamy mǎg tĩ ag ri ke,” hem nĩ ti to. ¹⁸ Ki hǎ sóg tó mũ, hǎ ký sóg ke mũ, ha mẽ. Ájag tǵ tag ki ù mý: “kanhkǎ venh ke tú ã tóg nĩ,” hen ký tóg venh ke tú nĩ. Jǎvo ãjag tǵ ù mý: “kanhkǎ ve jé ã tóg ke mũ,” hen ký tóg venh ke mũ,” he tóg.

¹⁹ “Ha mẽ, sý ãjag mý nén tónh ke mũ ti. Kejėn ãjag kǎ mĩ ùn régre ag tóg nén ù to jykrén mũ, ag tǵ Topẽ mý nén ù to vĩ jé. Ký ag tóg ti mý to vĩ mũ sir. Ký inh jóg tǵ kanhkǎ tá nĩ tóg ag mý han ke mũ, ag tǵ nén to vĩ mũ ěn ti, fag mý ke gé,” he tóg. ²⁰ “Kejėn ãjag kǎ mĩ ùn régre ag vỹ iso vémén ke mũ, kejėn ùn tǎgtũ ag. Inh jiji tó jé ag tóg vėnh mǎn ke mũ, fag ke gé. Ký sóg ag mré nĩ nĩ sir, fag ke gé, ag tǵ inh vég tú ra. Hǎ ký Topẽ tóg ag mý han ke mũ,” he tóg.

Ũ camarada kórég kǎme

²¹ Ký *Pedro* tóg ti to kǎtǵ ký ti mý: “*Senhor*,” he mũ. “Kejėn inh régre tóg vėjykre pǎno han ja nĩnh mũ. Ký inh mý ti mý vėnh pǎte fón e han mũ? Vėnh pǎte fón tǵ hẽ ri ke nỹ hỹn há nĩnh mũ? Ke tǵ 7 mý há nĩ?” he tóg, *Pedro* ti.

²² Ký *Jesus* tóg ti mý: “vó,” he mũ. “Vėnh pǎte fón tǵ 7 (ke) vỹ pir nĩ,” he tóg. “Vėnh pǎte fón tǵ 70 tǵ 7 (ke) vỹ pǎgsĩ nĩ,” he tóg. ²³ “Ha vé, ù tǵ kanhkǎ tá nĩ ěn tǵ tǵ ěg pǎ'i nĩnh ke vỹ tag ri ke nĩ, ha mẽ. Pǎ'i mǎg ri ke ti nĩ. *Camarada* e ti nĩ. Ký tóg kejėn ag tú ve sór mũ, ag tǵ ti mý név ti. ²⁴ Ký tóg vég mũ. Hǎ ra ti *camarada* ù tóg ti mý név mǎg jě, hǎ

vỹ: 10 *mil* (ke), he mũ. ²⁵ Hǎ ra ti tǵ ne tǵ kajǎm ke tóg tú tĩ, ký ti *patrão* vỹ ti fón sór mũ, jǎnkamy to, ti prũ fi ke gé, ti krẽ ke gé, ti tú kar mýr, ti tǵ ti kaja tǵ ti név kajǎm jé. ²⁶ Hǎ ra tóg ti mý jagy tĩ, ký tóg ti krẽm ti jakrĩ tǵ jě mũ. Ti krẽm grĩnh ke ký tóg ti mý: “*Senhor*, ver isovǎnh sĩ han, kajǎm jé sóg ke mũ ha, vǎhǎ,” he mũ.

²⁷ Ký ti *patrão* tóg ti jagǎgtǎn mũ sir, ký tóg ti tovǎnh mũ. Ti mý tóg ti név tǵ tú' he mũ. “Ha tǵ, jatun mý,” he tóg mũ sir. ²⁸ Ký ti *camarada* ěn tóg tĩ mũ sir. Ký tóg ti mré *camarada* ù vég mũ sir. Ti mý tóg név sĩ jě, jǎnkamy pir mýr. Ký tóg ti kǎgmĩg mũ sir. Ti nunh kǎgũg tóg mũ, ký tóg ti mý: “inh mý kajǎm, ã név ti,” he mũ, ùn név mǎg ja ěn ti, ù tǵ ti mý név sĩ ěn mý.

²⁹ Ký tóg ti krẽm grĩnh ke ký ti jakrĩ tǵ jě mũ. Ký tóg ti mý: “ver isovǎnh, vǎhǎ sóg kajǎm kǎn ke mũ ha,” he mũ.

³⁰ Hǎ ra tóg mẽ jǎvǎnh nĩ. Ký tóg vėse ja kǎ tá ti fón mũ sir, ti tǵ ti mý kajǎm jé. ³¹ Hǎ ra ti mré *camarada* ù ag vỹ vég mũ, ký tóg ag mý e tĩ. Ký ag tóg ag *patrão* mý tó kǎn mũ sir, ti tǵ nén han mũ ti. ³² Ký ti *patrão* tóg ti jé prěr mũ sir. Ký tóg ti to jũ mũ. “Vėjykre kórég pẽ han ã. ã név mǎg tǵ sóg tú' he vė, ã tǵ inh mý to vĩn ký. ³³ Ký ã tǵ ã mré *camarada* ěn jagǎgtǎn ke vė vė, isỹ ã jagǎgtǎn ri ke,” he tóg. ³⁴ Ký tóg ti to jũ mǎg han ký ti ség mũ. Ag mý tóg: “ha ti vóg kónǎn,” he mũ gé, ti tǵ ti *patrão* mý kajǎm kǎn jé, ti név mǎg ěn ti,” he tóg, *Jesus* ti.

³⁵ “Hǎ han jé tóg ke mũ, inh jóg tǵ kanhkǎ tá nĩ ti, ãjag tǵ ãjag régre ag mý vėnh pǎte fón pẽ han sór tú nĩn ký, ag tǵ kygnẽ ja ti,” he tóg.

19

Ĕg tǵ ěg prũ fón ke tú
(*Mc 10.1-12*)

¹ Ký *Jesus* tóg ag mý tó kǎn ja nĩ, ti tǵ nén tó sór mũ ti. Ký tóg *Galilėia* tá

kăkutê ky goj tÿ *Jordão* măra tÿ mÿ sir. *Israel* ag jamă ũ vê gé. ² Ky ũn e ag tóg ti nón mÿ mÿ. Ky tóg tá ag kygtag kăn mÿ sir.

³ Ky pă'i ag tóg ti tá junjun mÿ gé sir. Ag tÿ ón ky ti vÿ mẽ sór vê, vênh prÿ fón ke to. Ky ag tóg ti mÿ: “mÿ êg tÿ nén ũ ũ to êg prÿ fag fón jé há nÿ?” he mÿ.

⁴⁻⁵ Ky tóg ag mÿ: “Topê vÿ rá ki vem nÿ,” he mÿ. “Ki tóg rán ky nÿ, Topê tÿ nén han mÿ ti. Ti tÿ nén kar han ve ki tóg ti mré fi han. Hă ky tóg tag tó mÿ, ha mẽ. “Hă ky ũn gré tóg ti prÿ fi to ti panh tovănh ky tÿg mÿ, ti mÿnh fi tovănh ky ke gé. Ti prÿ fi mré tóg tÿnh mÿ. Fi mré tóg tÿ ũn pir nÿ sir, ti prÿ fi mré,” he tóg, Topê ti. ⁶ Hă ky fag tóg tÿ ũn pir nÿtÿ. Fag pijé tÿ ũn régre nÿtÿ. Hă ky fag tÿ vênh kăpăm tÿg nÿ. Topê tÿ fag tÿ ũn pir han vê mÿr,” he tóg.

⁷ Ky ag tóg ti mÿ ke măn mÿ. “Hă ra *Moisés* tóg êg mÿ: “fi mÿ vênh rá nÿm kar ky fi fón nÿ,” he ja nÿ. Ti tÿ ne jé êg mÿ tag tó ja nê?” he ag tóg.

⁸ Ky tóg ag mÿ: “hÿ,” he mÿ. “Tag tó ja ti nÿ, âjag mÿ, âjag tÿ to jykrén sór tÿ nÿtÿn ky. Hă ky tóg âjag mÿ: “ha fi fón ge,” he ja nÿ. Hă ra Topê tóg tag han ja tÿ nÿ, ti tÿ nén kar han ve ki. ⁹ Hă ky sóg âjag mÿ ke mÿ. Âjag tÿ âjag prÿ fi fón ky ũ fi tÿ prÿg măn ky âjag prÿ tÿ fi vê sir, ha mẽ. Âjag tÿ fi tÿ ũ mré nÿ tugrÿn fi fón ky tag hă ne păgsi nÿ,” he tóg, *Jesus* ti.

¹⁰ Ky tóg ti mré mÿ tÿ ag mÿ e tÿ, ti vÿ tag, hă ky ag tóg ti mÿ: “ă tÿ ge ky tóg tÿ ũ nÿ, êg prÿg ky,” he mÿ. “Êg tÿ êg prÿ fi fón sór mÿ ra fi fón tÿ nÿn ky tóg vênh mÿ nÿ, ky êg hÿn prÿg sór ke tÿ nÿ,” he ag tóg.

¹¹ Ky tóg ag mÿ: “ũn pipir ag tóg tag han ke mÿ,” he mÿ. “Topê tóg ũ ag mÿ: ha prÿg tÿg, henh ke mÿ, ên ag hă vÿ prÿg ke tÿ nÿ. ¹² Ũ ag tóg kurÿ nÿtÿ, ag mur mÿ kă. Ky ũ ag tóg kurÿ nÿtÿ gé, ag tÿ ag grăfy kym ky. Ky ũ ag tóg kurÿ ri ke nÿtÿ gé, ag tÿ Topê to jykrén ky, ag tÿ ũ tÿ kănhkă

tá nÿ ên tugrÿn prÿg sór tÿ nÿtÿn ky. Ũ tÿ to jykrén mÿ ên jé to jykrén,” he tóg.

Jesus tÿ gÿr ag to há nÿ

(*Mc 10.13-16; Lc 18.15-17*)

¹³ Ky fag tóg gÿr taſi kămÿ mÿ, ti tÿ ti nÿgé tÿ ag mẽ jé, ti tÿ ag to Topê mré vÿ jé. Ky *Jesus* mré mÿ tÿ ag tóg fag to jÿ mÿ. ¹⁴ Hă ra *Jesus* tóg ag mÿ: “vÿ tÿg nÿ, gÿr ag mÿ. Gÿr fag tÿ iso kămÿ kămêg tÿg nÿ,” he mÿ. “Ũ tÿ ge hă vÿ ũ tÿ kănhkă tá nÿ ên tÿ tÿ pă'i nÿ ên krêm nÿtÿ nÿ,” he tóg. ¹⁵ Ky tóg ag mẽgmê kăn mÿ sir, ti nÿgé tÿ. Fag mẽgmê kăn kar ky tóg tá kăkutê mÿ sir.

Kyrÿ riko kăme

(*Mc 10.17-31; Lc 18.18-30*)

¹⁶ Hă ra văhă ũ tóg ti tá jun ky ti mÿ: “*Senhor*, há ă tóg jé,” he mÿ. “Sÿ inh rÿr krÿg ja tÿ venh há tóg tÿ. Isÿ ve jé inh hÿn vÿjykre há tÿ ne han ke mÿ?” he tóg.

¹⁷ Ky *Jesus* tóg ti mÿ: “ă tÿ ne jé inh ki vÿjykre há jêmê sór nê?” he mÿ. “Ũn pir tóg há nÿ, ha mẽ. Topê tÿ êg jyvên ên ki króm nÿ,” he tóg.

¹⁸ Ky tóg ti mÿ: “ti tÿ êg jyvên tÿ hê nê?” he mÿ. Ky *Jesus* tóg: “tag hă vê, ha mẽ: ũ tén tÿg nÿ, ă prÿ tÿ fi mré nÿ tÿg nÿ, nén ũ péju tÿg nÿ, ũ to ón tÿg nÿ, ¹⁹ ă nÿ mré ă jóg kămêg nÿ, ă régre ki rÿr há han nÿ, ă tÿ vênh ki rÿr há han ri ke han nÿ, ă régre ki,” he tóg.

²⁰ Ky kyrÿ tóg: “tag kar ki sóg króm tÿ, ky ne nÿ hÿn ver inh mÿ tÿ tÿ?” he mÿ. ²¹ Ky *Jesus* tóg: “ă tÿ vÿjykre há han sór ky ă tÿ văm kăn tÿg,” he mÿ. “Ky ũn jagtar ag mÿ vin, jănkamy ti, ky ă tóg kănhkă tá tÿ mág nÿ sir. Kar kătÿg nÿ, ă tÿ inh mré tÿg jé,” he tóg. ²² Kyrÿ ên tÿ ti vÿ tag mẽ ky tóg fe kaj han ky tÿ mÿ sir. Ti tÿ vÿ e nÿtÿ, hă ky tóg ti mÿ vênh mÿ tÿ.

²³ Ky *Jesus* tóg ti mré mÿ tÿ ag mÿ: “sÿ ke há vê. Jagy pê ti nÿ, ũn riko tÿ Topê tÿ tÿ êg pă'i nÿ venh ke ti,” he

mũ. ²⁴ “Kāvāru pānī sór vỹ préj nor fín kutē tũ nĩgtĩ m̃r. Tĩ tỹ fín kutē há nĩ ra tóg há tĩ vē, ũn riko tỹ Topē tỹ tỹ ěg pā'i nĩ venh ke ti,” he tóg.

²⁵ K̃y tóg ti mré mũ tĩ ag m̃ e tí, ti vĩ tag. K̃y ag tóg to kanē jur mũ. “K̃y ũ h̃yn kren ke tũ nĩ,” he ag tóg. ²⁶ K̃y *Jesus* tóg ag ki ěvānh mũ, k̃y tóg ag m̃: “ěprā ke ag vỹ vēsóg ki tá jun ke tũ nĩ,” he mũ. “Topē há tóg ājag tỹ tá jun han ki kanhró nĩ, ti tỹ nén ũ kar tỹ hē ri ken há ñn k̃y,” he tóg, *Jesus* ti.

²⁷ K̃y *Pedro* tóg ti m̃: “ha vé, nén kar ré k̃y ěg mũ mũ, ā mré. Tag to ěg h̃yn ne venh ke mũ?” he mũ.

²⁸ K̃y *Jesus* tóg: “s̃y ke há vē,” he mũ. “Inh mré ājag tóg mũ mũ. Tỹ sóg ěprā ke fi kósín nĩ. Kejēn sóg inh nĩgja kri ñnh mũ, is̃y vēnh kar jykre tugñm jé. S̃invĩ inh ñnh mũ, kurā ěn k̃ā. K̃y ājag tóg ājag nĩgja kri ñgnĩ k̃y ñyt̃nh mũ gé, nĩgja tỹ 12 (ke) kri, ājag tỹ *povo* tỹ *Israel* tỹ 12 (ke) ag jykre tugñm jé,” he tóg. ²⁹ “Jó ũ tóg isugr̃n ti jamā ré k̃y tĩ mũ, ti k̃āke, ti jāvy, ti ve, ti panh, ti m̃ynh, ti jap̃y ré k̃y tóg tĩ mũ, inh jykre tugr̃n. ěn vỹ tóg vēnh kato ti tỹ ěprā ré k̃y t̃ig ja ěn e ri ke venh ke mũ, tag ki, ěprā. K̃y tóg r̃r kr̃y ja tũ ěn venh ke mũ gé,” he tóg. ³⁰ “Jāvo tag ki ũn mág ũ ag k̃āsir ñyt̃nh ke vē, tá tére k̃y, k̃y tag ki ũn k̃āsir ũ ag tỹ tỹ ũn mág ñyt̃nh ke vē, tá tỹ pā'i ñyt̃nh ke vē,” he tóg, *Jesus* ti. Tĩ tỹ ag m̃y kanhk̃ā jykre to vē.

20

Uva ki rānhrāj tĩ ag

¹ K̃y *Jesus* tóg ag m̃y: “Topē tỹ tỹ ěg pā'i nĩ vỹ *patrāo* tỹ ti *camarada* jāvānh ri ke nĩ,” he mũ. “Kusā ki 6 *horas* ki tóg, ag jāvānh tĩ mũ, ag tỹ ti jakré tỹ *uva* ki r̃r jé. ² K̃y tóg ũ ag ve k̃y ag mré vēnh rānhrāj kaja to jykren mũ, há vỹ: jānkamy pir, he mũ, *por dia* kaja ti. K̃y tóg ag m̃y: “ha ki r̃r m̃jěg,” he mũ sir. ³ K̃y ag tóg mũ mũ. Óra tāgtũ tũg k̃y, 9

horas ki tóg t̃ig m̃n mũ, ũ ag jāvānh jé. Véké ag tóg ěmā kaju tá ñyt̃. ⁴ K̃y tóg ag m̃y: “inh m̃y inh jakré ki r̃r m̃jěg,” he mũ gé. “Kajām jé sóg ke mũ,” he tóg. ⁵ K̃y ag tóg mũ mũ.

Óra tāgtũ ũ tũg k̃y, *meio dia* ki tóg ũ ag jāvānh t̃ig m̃n mũ, kar k̃y tóg 3 *horas* ki t̃ig m̃n mũ gé. Ag ve k̃y tóg ag m̃y ke mũ gé, k̃y ag tóg mũ mũ gé, ti jakré ki r̃r jé. ⁶ Vāhā tóg rākānh mũ sir. 5 *horas* ki t̃ig m̃n k̃y tóg ũ ag vég mũ gé, k̃y tóg ag m̃y: “ājag tỹ ne jé rānhrāj tũ nĩ nē?” he mũ. “Kurā kar ki ājag tóg tag ki ñyt̃, ājag rānhrāj tũ ra,” he tóg ag m̃y. ⁷ K̃y ag tóg: “hā ra ũ tóg ěg m̃y: ha inh rānhrāj han, he ja tũ nĩ,” he mũ. K̃y tóg: “ha inh jakré ki r̃r m̃jěg ge,” he mũ sir. K̃y ag tóg mũ mũ gé.

⁸ Rāké ra 6 *horas* ki *patrāo* ěn tóg ti tũ ki r̃r tĩ m̃y: “ha ag jé pr̃r,” he mũ. “Ag m̃y ti kaja ti ñm. ũn tỹ rākānh k̃y kāmũ mũ ag m̃y ñm vén, kar k̃y ũ tỹ kusāg ki kāmũ mũ ag m̃y ñm r̃n,” he tóg.

⁹ K̃y ũ tỹ rākānh k̃y junjun mũ ag vỹ ag tũ kaja ti m̃g mũ, há vỹ: jānkamy pir, he mũ. Ag rānhrāj s̃i ra ag tóg *por dia* kaja vég mũ sir. ¹⁰ K̃y ũ tỹ kusāg ki rānhrāj mũ ag tóg: “tĩ h̃yn ěg m̃y ti kaja k̃āfór ñm ke mũ, ěg tỹ kurā kar ki rānhrāj k̃y,” he mũ, to jykren k̃y. Hā ra tóg ag m̃y jānkamy pir ěn ñm mũ gé sir, *por dia* kaja ěn. ¹¹ K̃y ag tóg ag *patrāo* ti to jũ mũ. ¹² K̃y ag tóg ti m̃y: “kurā kar ki ěg tóg rānhrāj m̃r, to ěg ron, ti r̃y jagy ra ěg tóg to krónh ke ja tũ nĩ. Jāvo tag ag vỹ óra pir há ki rānhrāj, há ra ā tóg ag m̃y ěg kaja ri ke ñm,” he ag tóg, ag *patrāo* m̃y.

¹³ K̃y tóg ag k̃ā m̃ ũ m̃y: “s̃y ā ki kygnē pijé,” he mũ. “Inh mré ā tóg jānkamy pir to jykren ja nĩ, há k̃y sóg ā m̃y ñm mũ. ¹⁴ K̃y ā tũ m̃n k̃y t̃ig. Hā ra sóg ag m̃y ñm sór mũ gé, s̃y ā m̃y ñm ja ěn ri ke. ¹⁵ Is̃u vē m̃r, jānkamy ti, k̃y sóg s̃y tỹ ñn han sór mũ ěn han mũ. Hā ra ā tóg jũ mũ,

isÿ ag mÿ vÿ há han to,” he tóg ti mÿ, *patrão* ti.

¹⁶ Hã kÿ êgno tá kãmũ mũ ag vÿ ùn kãmũ vén mũ ag ri ke nÿtĩnh mũ, tâpÿ kÿ, jãvo ùn kãmũ vén mũ ag vÿ êgno tá kãmũ mũ ag ri ke nÿtĩnh mũ gé,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus tÿ ti ter ke tó mãn
(*Mc 10.32-34; Lc 18.31-34*)

¹⁷ Kÿ *Jesus* tóg *Jerusalém* ra tí mũ. Kÿ tóg vÿrmÿ ù tÿ 12 (ke) ên ag mré vémén mũ, êpÿ jagma mũn kÿ. ¹⁸ “Ha vé,” he tóg, “*Jerusalém* ra êg tóg mũ mũ. Êpÿ ke fi kósín ên vÿ jagtar ke mũ. Ình hã vè. Topê tũ to pã'i ag tóg ag tÿ isÿ nén han sór mũ ên han ke mũ, Topê vÿ to êg kanhrân tí ag ke gé. Ag tÿ iso: “ter jé tóg ke mũ.” henh ke vè. ¹⁹ Kÿ ag tóg fóg ag mÿ ình fêg ke mũ sir, ên ag tÿ iso é he jé, ag tÿ ình mrânmrân jé, ag tÿ ka to isa jé. Kurã tâgtũ ki sóg hã ra rÿr mãn ke mũ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ùn régre ag tÿ tÿ ùn mág nÿtĩ sór
(*Mc 10.35-45*)

²⁰ Kÿ *Zebedeu* krê ag mÿnh fi tóg *Jesus* venh kãtĩ mũ, fi krê ag mré. Kÿ fi tóg ti krêm mũg ke mũ. ²¹ Kÿ tóg fi mÿ: “ã tÿ ne to vÿ sór nê?” he mũ. Kÿ fi tóg: “kejên ã tóg tÿ pã'i mág ình mũ, kÿ tóg ình krê tag ag tÿ ã rã hã nÿtĩnh há tí, ag tÿ ã mré tÿ pã'i mág nÿtĩ jé,” he mũ.

²² Kÿ *Jesus* tóg fi krê ag mÿ: “ã jag tÿ nén to vÿ mũ ki kagtũg ã jag tóg nÿtĩ,” he mũ. “Jagy ti nÿ. ã jag mÿ ình ri kén jagtar sór mũ?” ã jag mÿ tovãnh ke tũ nÿ?” he tóg. Kÿ ag tóg ti mÿ: “hÿ, tovãnh ke tũ êg nÿ,” he mũ. ²³ Kÿ tóg: “hÿ, jagtar jé ã jag tóg ke mũ, ình ri kén,” he mũ. “Hã ra isũ tũ vè, sÿ ã jag tÿ pã'i han ke ti. Topê tÿ ùn mÿ: “há tí rã hã nÿtĩ,” he mũ ên ag hã vÿ ình rã hã nÿtĩnh ke mũ,” he tóg, *Jesus* ti.

²⁴ Hã ra ù tÿ 10 ag tóg mēg mũ, ùn régre ag tÿ *Jesus* mÿ tag to vÿ ja ti. Kÿ ag tóg ag to jũ mũ. ²⁵ Hã ra *Jesus* tóg ag jé prér kãn kÿ ag mÿ: “fóg ag pã'i

ag jÿkre ki kanhró ã jag tóg nÿtĩ,” he mũ. “Vènh kar jēgnēg ag tóg tí mÿr, kÿ ag mág ag tóg vènh kar mÿ: “gem nÿ, ge tũg nÿ,” he tí, vÿ tar han kÿ.

²⁶ Ag ri ke han tũg nÿ. ã jag mÿ tÿ ùn mág nÿtĩ sór mũ?” Kÿ tÿ jagnē *camarada* ri ke nÿtĩm nÿ, jagnē tũ ki rÿr kÿ. ²⁷ ã jag mÿ tÿ pã'i nÿtĩ sór mũ?” Kÿ tÿ jagnē krēm ke nÿtĩm nÿ, tÿ ùn kãsir nÿtĩm nÿ. ²⁸ Hã kÿ sóg *camarada* tũ nÿ gé. Sÿ tÿ *camarada* nÿ jé sóg kãtĩg, sÿ ã jag mré rãnrãj jé. Hã kÿ sóg vènh kar jagfy ter ke mũ, sÿ ag krenkren han jé. Tÿ sóg êpÿrã ke fi kósín nÿ,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus tÿ ùn kyvó ag tÿ há' he
(*Mc 10.46-52; Lc 18.35-43*)

²⁹ Hã ki ag tóg *Jerusalém* ra mũ mũ. Kejên ag tóg êmã tÿ *Jericó* fÿn rãm kÿ tá pa mũ, hã ra ù tÿ hên ri ke ag tóg *Jesus* nón mũ mũ. ³⁰ Hã ra ùn kyvó ag tóg êpÿrã kri nÿgnÿ kÿ nÿtĩ nÿ, ùn régre ag. Vãhã ag tóg *Jesus* tÿ jagma tũg mēg mũ. Kÿ ag tóg ti jé prér mũ. “!..*Senhor*..!” he ag tóg. “!..*Davi* krê'krê', êg jagãgtãn ra..!” he ag tóg. ³¹ Kÿ ag tóg ag to jũgũ mũ, ti nón mũ ù ag. “Mē kã nÿtĩ,” he ag tóg mũ. Hã ra ag tóg prér mãn', prér mãn' he mũ, jamã há ra. “!..*Senhor, Davi* krê'krê', êg jagãgtãn ra..!” he ag tóg mũ.

³² Kÿ *Jesus* tóg krÿg he mũ, kÿ tóg ag mÿ: “ne to ã jag vÿ, sÿ ã jag mÿ han jé?” he mũ. ³³ Kÿ ag tóg: “êg tÿ venh há tóg tí,” he mũ. ³⁴ Kÿ *Jesus* tóg ag jagãgtãn kÿ ag kanē mēgmēg mũ sir. Kÿ ag tóg êvãnh há' he mũ sir. Ti nón ag tóg mũ mũ sir.

21

Jesus tÿ Jerusalém tá jun
(*Mc 11.1-11; Lc 19.28-40; Jo 12.12-19*)

¹ Ag mũn kÿ ag tóg *Jerusalém* to hã junjun mũ, êmã tÿ *Betfagé* tá, krÿ tÿ *Oliveiras* tá. Kÿ *Jesus* tóg ùn régre ag mÿ: ² “êmã ên ra mũjēg, êg jo êmã nÿ ên ra,” he mũ. “Tá ã jag tóg *burrica*

fi venh mũ. Se kÿ fi jê. Fi kósın vÿ fi mré jê nĩ. Ên fi kavân kÿ fi pére kãmũm nĩ. ³ Hên ri ke mũn ag tóg ãjag mÿ vĩ sór mũ, fi to. Kÿ ag mÿ: “êg *Senhor* vÿ fi ve sĩ han sór mũ. Kânmar tóg fi jênê mân mũ,” hem nĩ,” he tóg.

⁴ Hã ra tag tóg rán kÿ nĩ gé, ha mẽ. ⁵ “*Sião* tá ke fag mÿ: “ha vé, ãjag pã'i mág tóg ãjag ki jun ke mũ,” hem nĩ. Vênh kar to tóg fe há nĩ, jũ vãnh nĩn kÿ, ãjag *Senhor* ti. *Burrica* kri tóg nĩ nĩ, fi kósın kri, êg tu tĩ ên fi kósın kri mÿr,” he tóg, Topê vĩ tÿ rán kÿ nĩ ki.

⁶ Kÿ ag tóg *burrica* fi to mũ mũ sir. ⁷ Fi pére ag tóg kãmũ mũ, fi kósın mré. Kÿ ag tóg ag kur tÿ fi kri vãm mũ, kÿ tóg kri nĩ mũ. ⁸ Kÿ vênh e ên ag tóg ag kur tÿ êpÿ kri kugjén mũ. Kÿ ù ag tóg ka féj kre kÿ êpÿ kri vāvãm mũ sir. Ag tÿ ti jamĩn sĩnvĩ han sór vê. ⁹ Kÿ ù ag tóg ti jãmĩ mũ mũ, jo ù ag tóg ti nón mũ mũ. Ên ag tóg prênprêr mũ sir. “!..*Viva, Davi* krê'krê..!” he ag tóg mũ. “!..*Sér* tóg tĩ, pã'i vÿ êg tá jun, êg Pã'i mág tÿ ti jênên kÿ..! !..Topê tá tóg kãtĩg, ù tÿ kynhmÿ nĩ ên tá, *viva..!*“ he ag tóg, prênprêr kÿ.

¹⁰ Hã ki ag tóg *Jerusalém* tá junjun mũ. Kÿ tá ke kar ag vÿ ti venh kãmũ mũ. Ag mÿ tóg e tĩ, kÿ ag tóg ti to: “ũ nê?” he mũ. ¹¹ Kÿ ag tóg ag mÿ: “Topê vĩ tó tĩ ên vê,” he mũ. “*Jesus* vê, *Nazaré* tá ke ên vê, *Galiléia* tá ke ên,” he ag tóg mũ sir.

Jesus tÿ Topê ãn tá ag pan

(*Mc 11.15-19; Lc 19.45-48; Jo 2.13-22*)

¹² Kÿ *Jesus* tóg Topê ãn jÿ ró kã ra rã mũ. Hã ra ag tóg tá ag *bodega* han ja nĩ. *Jãnkamy trocar* he tĩ ag tóg tá nÿtĩ gé. Kÿ tóg ag pan kãn mũ sir, nén vêne he tĩ ag, nén kũpra he tĩ ag ke gé. Ag tÿ nén tÿ kri vin jafã tÿ tóg vyryn ke mũ sir, sórãg vêne he tĩ ag nĩgnĩ jafã tÿ ke gé. ¹³ Ag mÿ tóg: “Topê vĩ rá to jykrén nĩ, ha mẽ,” he mũ. “Inh ãn jĩi vÿ tÿ Topê

mré vĩ jafã nĩ, he tóg, Topê vĩ rá ki. Hã ra ãjag tóg Topê mré vĩ jafã tag krêm nén kar pigju mũgtĩ, kÿ tóg tÿ *bandido* ag jamã ri ke nĩ ha,” he tóg. Ag pan kÿ tóg ke mũ, *Jesus* ti.

¹⁴ Kÿ ùn kyvó ag tóg ti tá junjun mũ sir, ùn kãnhgrĩ ag ke gé, ti tÿ Topê ãn krêm jê ra. Kÿ tóg ag tÿ há' he kãn mũ sir.

¹⁵ Hã ra Topê tũ ki rĩr tĩ ag tóg tá nÿtĩ, Topê vĩ to êg kanhrãn tĩ ag ke gé. Tĩ tÿ ag tÿ há' he vég ag tóg mũ. Gĩr ag vĩ mẽg ag tóg mũ gé. Topê ãn krêm ag tóg nÿtĩ, gĩr ag, kÿ ag tóg *Jesus* mÿ prênprêr mũ. “!..*Viva, Davi* krê'krê..!” he ag tóg mũ, prênprêr kÿ. Kÿ pã'i ag tóg ti to jũgũ mũ. ¹⁶ Hã kÿ ag tóg ti mÿ: “ã mÿ ag prênprêr mẽg tũ?” he mũ. Kÿ tóg ag mÿ: “hã ra Topê vĩ rá to jykrén nĩ,” he mũ. “Ûn kãsir ag vÿ iso vĩ há han tĩ. Ûn pafa tĩ ag vÿ inh mÿ vĩ há han tĩ. Á hã ne tag han', ùn kãsir ag tÿ inh mÿ vĩ há han jé, he tóg, Topê vĩ tÿ rán kÿ nĩ ki,” he tóg, *Jesus* ti.

¹⁷ Tag tó kar kÿ tóg ag ré kÿ tĩ mũ sir. Êmã ên tá tóg kãkutê mũ, êmã tÿ *Betfagé* ra tĩg jé. Tá tóg sir nũr mũ.

Ka tÿ figueira tóg

(*Mc 11.12-14, 20-24*)

¹⁸ Tÿ vaj kÿ kusãg ki tóg êmã ra tĩg mân mũ. Tĩ tĩg kÿ tóg kókĩr mũ. ¹⁹ Kÿ tóg ka tÿ *figueira* vég mũ sir, kÿ tóg ra tĩ mũ, ti kanê ko jé. Hã ra tóg kanê tũ jê. Féj tãvĩ tóg jê, kÿ tóg ti mÿ vĩ mũ. “Kanên mân ke tũ ã nĩ ha,” he tóg mũ. Kÿ tóg tóg mũ sir vêsÿmér, ka ti. ²⁰ Kÿ ti mré mũ tĩ ag tóg vég mũ sir, kÿ tóg ag mÿ e tĩ. “Vêsÿmér tóg tóg ja nĩ. Tĩ hê ri ké?” he ag tóg.

²¹ Kÿ *Jesus* tóg ag mÿ: “ki hã sóg tó mũ,” he mũ. “Inh ri ke han jé ãjag tóg ke mũ. Isÿ ka tÿ *figueira* mÿ: “tóg ra,” hen kÿ tóg tóg ja nĩ. Inh vĩ tag ri ke han jé ãjag tóg ke mũ, ãjag tÿ inh ki ge há han kÿ. Hã ra to: “Topê mÿ inh vĩ mẽg mũ vÿ?” he

tũg nĩ. “Hỹ mỹ vỹ?” he tũg nĩ. Kĩ ãjag tỹ kejẽn pãnõnh mỹ: “ha kutẽ, goj nig mág ki,” hen kĩ tóg kutẽnh mũ, ãjag tỹ ti kutẽnh ke to: “hỹ mỹ vỹ?” he tũ nĩn kĩ. ²² Kĩ ãjag tỹ Topẽ mỹ nén ù to vĩn kĩ to: “han jé tóg ke mũ,” hem nĩ. Kĩ tóg ãjag mỹ han ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

*Jesus tỹ ù tỹ ti jẽnẽg mũ tó tũg
(Mc 11.27-33; Lc 20.1-8)*

²³ Kĩ tóg ẽmã tá jun kĩ Topẽ ìn kã ra rã mãn mũ sir. Kĩ Topẽ tũ to pã'i ag vỹ ti to kãmũ mũ, kófa ag mré hã. Kĩ ag tóg ti mỹ: “ù nỹ ã mỹ: tag han nĩ, hé? ù nỹ ã jẽnẽ?” he mũ.

²⁴ Kĩ *Jesus* tóg: “ãjag ki sóg jẽmẽnẽh ke mũ gé, vẽnẽ kato,” he mũ. “ãjag tỹ ình mỹ tó há han kĩ sóg ãjag mỹ ù tỹ ình jẽnẽg mũ tónh ke mũ gé,” he tóg. ²⁵ “*João* vỹ ag kygpég tí ja nĩgtĩ. Kĩ ti mỹ kanhkã tá vỹjyre han ja nĩgtĩ', ẽprã vỹjyre vó? ù nỹ ti jẽnẽ?” he tóg.

Kĩ ag tóg ti vỹ to jykrén mũ jagnẽ mré. “Èg tỹ ti mỹ: Topẽ tỹ ti jẽnẽ ja vẽ, hen kĩ tóg ẽg mỹ: kĩ ãjag tỹ ne jé ti vỹ kri fig tũ nĩ nẽ? henh ke mũ. ²⁶ Èg tỹ hã ra ti mỹ: ẽprã ke jykre ja vẽ, hen kĩ ẽg tóg vẽnẽ kar kato tẽ mũ sir. Vẽnẽh kar vỹ *João* to: Topẽ vỹ tó tí pẽ ja vẽ, he tí. Kĩ ẽg tóg ag kamẽg mũ, vẽnẽ e ẽn,” he ag tóg mũ, jagnẽ mỹ, pã'i ag. ²⁷ To jykrén kĩ ag tóg *Jesus* mỹ: “ẽg pijẽ *João* jykre ki kanhró nỹtĩ',” he mũ. Ón kĩ ag tóg ke mũ. Kĩ tóg ag mỹ: “kĩ sóg ãjag mỹ tónh ke tũ nĩ gé, ù tỹ ình jẽnẽg mũ ti,” he mũ.

Ûn krẽ régre kãme

²⁸ Kĩ tóg ag kanhrãn kĩ ag mỹ: “tag to jykrén nĩ, ha mẽ,” he mũ sir. “Û tóg kósìn régre nĩ. Kejẽn tóg ùn sanh mỹ: “ình kósìn, ùri ình jakré tugnỹm tĩg,” he mũ. ²⁹ Kĩ tóg ti panh ti mỹ: “vó,” he mũ. Kar kĩ tóg to jykrén mãn kĩ tí mũ sir, ẽpỹ ra. ³⁰ Kĩ ti panh tóg ti jãvy mỹ ke mũ gé sir. “Ûri ình jakré tugnỹm tĩg,” he

tóg mũ gé. Kĩ ti jãvy tóg: “he,” he mũ, ti panh ti mỹ. Hã ra tóg tí tũ nĩ. ³¹ Kĩ ù tỹ hẽ nỹ ti panh vỹ ki króm hỹn? he mũ. Kĩ ag tóg ti mỹ: “ùn sanh ti,” he mũ. Kĩ *Jesus* tóg “hỹ, hã vẽ,” he mũ. “Hã kĩ sóg ãjag mỹ ke mũ. Û tỹ *governo* mỹ jãnkamy mág tí ù ag vỹ Topẽ vỹ mranh, hã ra ag tóg to jykrén mãn kĩ ag jykre kórég tovãnh. Kĩ ùn mén tũ ù fag vỹ fag jykre kórég tovãnh gé. Hã kĩ ag tóg Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ venh ke mũ, fag ke gé. Tĩ kósìn sanh ri ke ag hã vẽ. Ag jãvo ãjag tóg kanhkã venh ke tũ nĩ, ãjag tỹ ón kĩ Topẽ mỹ: he, he mũ ra. ³² *João* vỹ ãjag mỹ Topẽ vỹ tó ja nĩgtĩ, ãjag tỹ ti jykre kuryj jagma mũ jé. Hã ra ãjag tóg ti vỹ kri nĩm ja tũ nĩ. ãjag jãvo ù tỹ *governo* mỹ jãnkamy mág tí ag vỹ ti vỹ kri fi ja nĩ, ùn mén tũ fag ke gé. Tag ve ãjag mỹr. Ge ra ãjag tóg ãjag jykre tovãnh tũ nĩ. *João* vỹ kri nĩm tũ ãjag nĩ,” he tóg.

*Ûn camarada kórég ag
(Mc 12.1-12; Lc 20.9-19)*

³³ “Sỹ ãjag mỹ ãjag tỹ Topẽ tovãnh kãmén mãn ke vẽ, ha mẽ,” he tóg mũ. “Kejẽn ù tóg nĩgtĩ. *Uva* kré tóg nĩgtĩ, tỹ *vinho* han jafã ẽn. Tĩ jakré to tóg rón mũ. Kĩ tóg kũm kĩ *uva* jẽgmĩ jafã han mũ. Kĩ tóg ki pãjó han mũ gé. Kĩ tóg ù tỹ ki rĩr tí ag mỹ tovãnh mũ, ag tỹ ti mré ti kanẽ vẽnẽh kãpãm jé. Kĩ tóg tí mũ, ga ù ra. ³⁴ Tĩ kanẽn kĩ tóg ti *camarada* ag jẽgnẽg mũ, ag tỹ ag mỹ ti tũ vin jé, *uva* kanẽ ti. ³⁵ Hã ra ag tóg ag vóg kónãn mũ sir. Û mrãnmrãn ag tóg mũ, ù tén ag tóg mũ, ù pin ag tóg mũ, pó tỹ. ³⁶ Kĩ tóg ag mỹ ti *camarada* ù ag jẽgnẽ mãn mũ gé sir, ùn e ag sir, hã ra ag tóg ag vóg kónãn kãn mũ gé. ³⁷ Vãhã tóg ag mỹ ti kósìn jẽnẽg mũ. “Ag hỹn tí kamẽg mũ, ình kósìn tí,” he tóg, hã kĩ tóg tí jẽnẽg mũ. ³⁸ Kĩ ag tóg tí kósìn ti ve kĩ jagnẽ mỹ: “kejẽn ẽkré tag vỹ tỹ ti tũ nỹnh ke mũ,” he mũ. “Mũ nỹ, tí tén nỹ, tí tũ tag tỹ tỹ ẽg tũ nỹn jé,” he ag tóg mũ, *patrão*

kósin to. ³⁹ Kÿ ag tóg ti kãgmĩg mũ sir. Ró pãte ag tóg ti tén kÿ ti fón mũ sir.

⁴⁰ Kejën ag *patrão* vÿ kãtĩg ke mũ, ù tÿ nén krãn ja ãn ti. Kÿn hÿn hẽ ri kenh mũ, ti *camarada* ag tÿ?“ he tóg, *Jesus* ti. ⁴¹ Kÿ ag tóg ti mÿ: “vẽjykre pãno han ag tóg mũ mÿr,” he mũ. “Ag kãgtén jé tóg ke mũ, jũ kÿ, ag *patrão* ti, kÿ tóg *uva* kré ãn tÿ ù mÿ tovãnh ke mũ, ag tÿ ti mré vãnh kãpãm jé, ti kanẽ ti,” he ag tóg, *Jesus* mÿ.

⁴² Kÿ tóg ag mÿ: “hÿ,” he mũ. “Kÿ Topẽ vÿ rá tag to jykrén nĩ gé, ha mẽ: “pó tÿ ãn han jafã fón ag tóg, pó tÿ ãn han tĩ ag. Ag mÿ tóg kórég ja nĩ. Hã ra Topẽ tóg hã tÿ ãn nũna han mũ. Ëg *Senhor* mág tÿ há vẽ mÿr, hã kÿ tóg ãg mÿ e tĩ,” he ja tóg nĩ, Topẽ vÿ rá ki,” he tóg, *Jesus* ti.

⁴³ “Hã kÿ sóg ãjag mÿ: ãjag tÿ Topẽ tÿ tÿ ãg pã'i nĩ venh ke vẽ vẽ, hã ra ãjag tóg venh ke tũ nĩ,” he mũ. “Û ag hã vÿ venh ke mũ, *povo* ù ag, ag tÿ ãn vÿ kri fi kÿ,” he tóg. ⁴⁴ “Û tÿ hẽn ri ke ag vÿ pó tag kri vár ke mũ, kÿ ag tóg tũ' henh ke mũ. Kÿ pó tag vÿ ù tÿ hẽn ri ke ag kri kutẽnh ke mũ gé, kÿ tóg ag tÿ tũ' he kãn mũ,” he tóg, *Jesus* ti. Ti tÿ ãg tÿ ti ki rá tũ tugrĩn nũgme ki vár ke tón hã vẽ.

⁴⁵ Kÿ pã'i ag tóg vãhã *Jesus* vÿ tag mẽ kÿ to jykrén mũ. “Ëg hã to tóg: *uva* ki rĩr tĩ kórég ag, he ja nĩ,” he ag tóg mũ sir. ⁴⁶ Hã kÿ ag tóg ti se sór mũ. Hã ra ag tóg vãnh e ãn kamẽg mũ, ag tÿ *Jesus* to: “Topẽ vÿ tó tĩ pẽ vẽ,” hen kÿ.

22

Vãnh prũg kãme
(*Lc 14.15-24*)

¹ Kÿ *Jesus* tóg ag mÿ: “Topẽ tÿ tÿ ãg pã'i nĩ vÿ ge nĩ, ha mẽ,” he mãn mũ. ² “Pã'i mág ri ke ti nĩ. Ti kósin prũg ken kÿ tóg to fénhta mág han sór mũ. ³ Hã kÿ tóg vãnh kar mÿ vãnh vÿ jẽnẽg mũ. Hã ra ag tóg kãmũ sór tũ nĩ. ⁴ Kÿ tóg: “hẽn ri ke mũn ag

mẽ há han tũ nĩ, ti kurã ti,” he mũ. Kÿ tóg ag mÿ vãnh vÿ jẽnẽ mãn mũ, ag mÿ: “Ûri ke vẽ,” he jé.

⁵ Ge ra ag tóg kãmũ sór tũ nĩ. Û tóg ti japÿ ra tĩ mũ, jó ù tóg ti tÿ nén han sór mũ nón tĩ mũ gé, pã'i ãn to é he kÿ. ⁶ Û ag tóg ti tÿ ùn jẽnẽg mũ ag kugmĩ kÿ ag vóg kónãn mũ. Û ag kãgtén ag tóg mũ sir, mÿr, ha mẽ. ⁷ Kÿ pã'i mág tóg ag to jũ mũ. Kÿ tóg ti porisa ag jẽgnẽ kÿ ag kãgtén mũ gé sir, ù tÿ ti to é he mũ ãn ag. Ag ãn kugprũg ag tóg mũ sir. ⁸ Kÿ tóg ti tũ ag mÿ: “inh fénhta vÿ kar kÿ nĩ ha,” he mũ. “Hã ra ag tóg kãmũ jãvãnh nÿtĩ, ag jykre kórég nÿtĩn kÿ. ⁹ Ha ãpÿ ra mũjẽg, ãmĩn vãnh kãpóv ja ra ke gé. ãjag tÿ ù ve kÿ ti mÿ ãn fénhta ti tóg nĩ,” he tóg, pã'i mág ti. ¹⁰ Kÿ ag tóg mũ mũ sir. Vãnh kar mÿ ag tóg tóg mũ, ùn jykre há ag mÿ, ùn jykre kórég ag mÿ ke gé. Hã kÿ tóg fór mũ sir, *clube* ti.

¹¹ Kÿ pã'i mág tóg kãrã mũ sir, ag vigve jé. Kÿ ù tóg tá jẽ nĩ, hã ra tóg fénhta to kur tu tũ nĩ. ¹² Kÿ tóg ti mÿ: “isÿ ã mÿ fénhta to kur nĩm mũ ra ã tóg tu tũ nĩ, vÿ,” he mũ. “ã hã ne tóg ã kur pẽ tu sór mũ', ãn fénhta ki',” he tóg. Hã ra tóg vÿ tũ nĩ sir. ¹³ Kÿ tóg: “ti mrĩnh ra, ti pẽn, ti nĩgẽ. Re tá ti fón,” he mũ. Re tán kuty nĩ. Tá ag tóg jagtar tĩ. Ag jã tÿ ag tóg gángán ke tĩ sir, vẽso jũgũ kÿ. ¹⁴ Ge ti nĩ. Û tÿ hẽn ri ke tóg mẽgmẽg mũ, hã ra tóg pipir nÿtĩ, ùn kuprẽg kÿ nÿtĩ ag, ù tÿ to jykrén há han mũ ag,” he tóg, *Jesus* ti.

Ag tÿ imposto to ti ki jẽmẽ
(*Mc 12.13-17; Lc 20.20-26*)

¹⁵ Kÿ pã'i ag tóg jagnẽ mÿ: “ti vÿ tÿ hẽ to ãg hÿn ti senh mũ?“ he mũ. ¹⁶ Kÿ ag tóg *Jesus* to ù ag jẽgnẽg mũ, pã'i mág tÿ *Herodes* mré ke ù ag mré hã, ag tÿ ón kÿ ti ki jẽmẽ jé. “*Senhor*,” he ag tóg mũ. “ã jykre kurÿj nĩn kÿ ã tóg, Topẽ to ãpÿ ki ãg kanhrãn há han tĩ. Û tÿ vÿjykre há hã han ve ra ã tóg, ti jykre ki kanhró

kar nĩ. ¹⁷ Hã kÿ êg mÿ ã tÿ nén to jykren mũ tóm nĩ. Mÿ há nÿ', êg tÿ *governo* mÿ *imposto* kajãm jé'? Êg mÿ hÿn ti mÿ nĩm mũ', vó mÿ vó?' he ag tóg mũ.

¹⁸ Hã ra *Jesus* tóg ag jykre pãno ki kanhró nĩ. Hã kÿ tóg ag mÿ: "ãjag ne tóg ón kÿ inh ki jẽmẽ sór mũ'," he mũ. "Jykre régre ãjag nÿtĩ mÿr. ¹⁹ Inh mÿ jãnkamy jun, *imposto* kajãm jafã ên ti," he tóg. Kÿ ag tóg ti mÿ ù jun mũ sir. ²⁰ Kÿ tóg ag mÿ: "ù jiji nÿ kã nĩ, ù kãgrá nÿ kã nĩ?" he mũ. ²¹ Kÿ ag tóg ti mÿ: "pã'i mág tÿ *governo* kãgrá vë," he mũ. Kÿ tóg ag mÿ: "kÿ pã'i mág mÿ ti tũ nĩm nĩ, hã ra Topẽ mÿ ti tũ nĩm nĩ gé," he mũ sir.

²² Ag tÿ ti vĩ mẽ kÿ ti jykre tóg ag mÿ e ti sir. Kÿ ag tóg ti tovãnh kÿ mũ mũ sir.

Êg tÿ êg ter ja tá vÿn kenh ke
(Mc 12.28-34; Lc 10.25-28)

²³ Kÿ kejẽn *Saduceu* ag tóg, ón kÿ *Jesus* ki jẽmẽ sór mũ gé. Ên ag tóg: "êg ter ja tá êg vÿnvÿn kenh ke tũ nĩ, rĩr mãn ke tũ êg tóg nĩ," he tĩ. ²⁴ Kÿ ag tóg: "*Senhor*," he mũ gé. "*Moisés* tÿ êg mÿ vëjyre nĩm kÿ tóg: "ã régre tÿ krẽ tũ ra ter kÿ ã tÿ ti prũ fi tÿ prũg ke vë. ã tÿ ã régre mÿ ã krẽ han ke vë, fi ki," he ja nĩgtĩ. ²⁵ Kÿ ù tÿ jagnẽ mré pafa ja tÿ 7 (ke) vÿ nÿtĩgtĩ. Ag kãke tóg prũg mũ, hã ra tóg ti kósin tũ ra ter mũ. Kÿ ti jãvy tóg fi tÿ prũg mũ, hã ra tóg ti kósin tũ ra ter mũ gé. Kÿ ti jãvy ù tóg, fi tÿ prũg mũ gé sir, ²⁶ hã ra tóg ti kósin tũ ra ter mũ gé, ti jãvy ù ke gé, hã ki ag kar vÿ, kósin tũ ra kãgter kãn mũ sir. ²⁷ Kÿ vãhã ag kar prũ fi tóg, ter mũ gé sir. ²⁸ Kÿ fag kãgter ja tá rĩnrĩr mãn kÿ fi hÿn, mén tÿ 7 (ke) nĩnh mũ vë. Ag kar vÿ fi tÿ prũg ja nĩ mÿr. Hã kÿ tóg vënh mÿ nÿ, ag tÿ: "rĩr mãn jé êg tóg ke mũ," hen kÿ," he ag tóg, *Saduceu* ag, *Jesus* mÿ.

²⁹ Hã ra *Jesus* tóg: "kygnẽ ãjag huri," he mũ. "ãjag pijé Topẽ vĩ tÿ

rán kÿ nĩ ki kanhró nÿtĩ', ãjag pijé Topẽ jykre ki kanhró nÿtĩ'. ³⁰ Êg rĩnrĩr mãn kÿ êg tóg, prũg mãn ke tũ nĩ sir, kÿ fag mén mãn ke tũ nĩ gé. Topẽ tÿ jëgnẽ jafã ri ke êg nÿtĩnh mũ, kãnhkã tá.

³¹ Kÿ Topẽ vĩ rá ù to jykren nĩ, ti tÿ êg ter ja tá vÿn ke tó ti. Topẽ hã ne tÿ vëmén ja nĩ mÿr, hã kÿ tóg tag tó ja nĩ, ha mẽ. ³² "*Abraão* vÿ iso: Topẽ, he tĩ, *Isaque* ke gé, *Jacó* ke gé," he ja tóg nĩ, Topẽ ti. Kãgter ag huri, *Abraão*, *Isaque*, *Jacó*. Hã ra Topẽ tóg: "tÿ inh ag Topẽ nĩ," he ja nĩgtĩ, ag kãgter kar kÿ. Hã kÿ ag tóg rĩnrĩr nÿtĩ, Topẽ tÿ tÿ ùn rĩnrĩr nÿtĩ ag hã kri ke nĩn kÿ," he tóg, *Jesus* ti. ³³ Kÿ ag tóg ti vĩ mẽg mũ sir, kÿ ti jykre tóg ag mÿ e pẽ tĩ, ti vĩ ti.

Topẽ tÿ êg jyvẽn kãfór
(Mc 12.28-34; Lc 10.25-28)

³⁴ Kÿ *Fariseu* ag tóg mẽg mũ, *Jesus* tÿ *Saduceu* ag mÿ vĩ há han ja ti, kÿ ag tÿ ti mÿ kafãn ke tóg tũ tĩ sir. ³⁵ Kÿ ag tóg ti to vënh mãn mũ sir. Kÿ Topẽ vĩ to êg kanhrãn tĩ ù tóg *Jesus* mÿ: ³⁶ "*Senhor*, Topẽ tÿ êg jyvẽn tÿ hẽ nÿ hÿn, ti tÿ êg jyvẽn kar kãfór nÿnh mũ?" he mũ. ³⁷ Kÿ *Jesus* tóg: "êg jóg mág to há távĩ nÿtĩm nĩ, ti ki ge há han nĩ, ti to jykre pir nÿtĩm nĩ," he mũ. ³⁸ "Topẽ tÿ êg jyvẽn kar kãfór hã vë. ³⁹ Kÿ ti tÿ êg jyvẽn ù tóg, hã ri ke nĩ gé, hã vÿ: ãjag régre ki rĩr há han nĩ, ãjag tÿ vënh ki rĩr há han ri ke, he mũ. ⁴⁰ Vënh jyvẽn tag vÿ vënh jyvẽn kar kãfór nÿtĩ. Régre ti nÿtĩ, Topẽ tÿ êg jyvẽn kãfór ti. Êg tÿ tag ki króm kÿ êg tóg Topẽ jykre ki króm kãn mũ," he tóg, *Jesus* ti.

Cristo tÿ tÿ Davi krẽ'krẽ nĩ ra ti kãfór nĩ, Topẽ kósin
(Mc 12.35-37; Lc 20.41-44)

⁴¹ *Jesus* tóg *Fariseu* ag mÿ: ⁴² "*Cristo* to ãjag hẽ ri ke tĩ?" he mũ. "Û krẽ'krẽ nẽ hÿn?" he tóg. Kÿ ag tóg ti mÿ: "*Davi* krẽ'krẽ vë," he mũ. ⁴³ Kÿ tóg: "hã ra *Davi* tóg ti to: inh

Senhor, he ja nĩ, Topě kuprĩg tỹ ti krĩn kỹ. Kỹ tóg: ⁴⁴ ěg jóg tỹ Topě vỹ inh *Senhor* mỹ: “nĩ ra ve, inh pėgia tá,” he ja nĩ. “Sỹ ver ã kato vãsãnsãn mũ ag sigsenh ke vė,” he ja tóg nĩ, Topě ti, he tóg, *Davi* ti. ⁴⁵ Hã kỹ *Davi* tóg *Cristo* to: “inh *Senhor*,” he ja nĩ. Ti tỹ tỹ ti krě'krě nĩ ra ti mỹ tỹ ti kri ke nĩnh mũ vė'?” he tóg, *Jesus* ti. ⁴⁶ Hã ra ag tỹ ti mỹ ne tónh ke tóg tũ tĩ, ag tỹ ti vĩ kafãn sór mũ ra. Vãhã ag tóg ti ki jěmě sór mãn tũ nĩ. Ti kaměg ag tóg mũ sir.

23

Ón kỹ Topě vĩ to ěg kanhrãn tĩ ag
(*Mc 12.38-39; Lc 11.43-46; 20.45-46*)

¹ Kỹ *Jesus* tóg vyr mỹ *Fariseu* ag mré vėmėn kar kỹ vãhã vėnh kar kanhrãn mũ sir. Kỹ tóg ag mỹ: ² “*Moisės* vỹ ěg jóg ag kanhrãn ja nĩgtĩ,” he mũ. “Ti nón Topě vĩ to ěg kanhrãn tĩ ag tóg, ěg kanhrãn sór mũ gé, pã'i ũ ag ke gé. ³ Ag vĩ ki króm nĩ. Ag tỹ nėn han mũ ri ke han tũg nĩ jãvo, ag jykre kórėg ěn han tũg nĩ. Ājag kanhrãn há han ag tóg tĩ, hã ra ag tóg ki króm sór tũ nĩgtĩ. ⁴ Ājag mỹ ag tóg, vėjykre kufy vin tĩ, hã ra ag hã tóg han sór tũ nĩgtĩ, vėjykre kufy ěn tĩ. ⁵ Ag tỹ nėn ũ há han kỹ ag tóg tỹ ũn mág nỹtĩ sór mũ sir, vėnh kar tỹ ag ve jė. Ag tỹ Topě mré vĩ jė ag tóg, ti vĩ rá tỹ ag nĩgė tógfĩg tĩ, ag kakã ke gé. Vėsógfĩn ja tãpėr tỹ ag tóg vėsógfĩg tĩ. Topě jykre han jė ag tóg kur tóv mág tu tĩ gé. ⁶ Fėnhhta ki ag tóg jėn vėn sór tĩ. Vėnh kanhrãn jafã krėm ag tóg vėnh kãpóv kỹ nỹtĩ. ⁷ Ěmã kuju ki vėnh kar tóg ag mỹ: “ã mỹ há?” he tĩ, kỹ tóg ag mỹ sér tĩ. Kỹ ag tóg ag to: “*Senhor*,” he tĩ gé, kỹ tóg ag mỹ sér tĩ. ⁸ Ag jãvo jagnė mỹ: “*Senhor*,” he sór tũg nĩ, kỹ ag tỹ Ājag mỹ: “*Senhor*,” he mũ ra ag mỹ: “inh pijė tỹ ũn mág nĩ,” hem nĩ. ũn pir vỹ tỹ Ājag kri ke nĩ, hã vỹ: Topě, he mũ, jóg Ājag tóg tỹ jagnė mré

ke nỹtĩ. ⁹ Kỹ ũ mỹ: “ěg jóg,” he tũg nĩ gé, ěprã. ũn pir vỹ tỹ Ājag jóg nĩ, hã vỹ: Topě, he mũ, kanhkã tá nĩ ěn tĩ. ¹⁰ Kỹ ũ tỹ Ājag mỹ: “ěg kri tỹ ũn mág nĩm nĩ,” he kỹ ag mỹ: “vó, kenh ke tũ inh nĩ,” hem nĩ gé. ũn pir vỹ Ājag kri tỹ ũn mág nĩ, hã vỹ: *Cristo*, he mũ. ¹¹ Ājag kã mĩ ũn mág ag jė Ājag ki rĩr há han, Ājag *camarada* tỹ Ājag rãnhrãj ki rĩr há han tĩ ěn ri ke. ¹² Ājag tỹ tag ki vėsỹ ũn mág han sór nỹtĩn kỹ Ājag tóg, tá tėrenh ke mũ, ha vem nĩ. Ājag tỹ hã ra: “tỹ inh ũn sĩ nĩ,” hen kỹ Ājag tóg, tá jãprynh ke mũ, tỹ ũn mág Ājag nỹtĩnh mũ, ha vem nĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

Topě vĩ to ěg kanhrãn tĩ ag jagtar
ke
(*Mc 12.40; Lc 11.39-42, 52; 20.47*)

¹³ “Ón kỹ Topě vĩ to ěg kanhrãn tĩ,” he tóg. “*Fariseu*,” he tóg. “Jykre rėgre Ājag nỹtĩ. Topě vỹ Ājag ve kónãn,” he tóg. “Ū ag tóg ũ tỹ kanhkã tá nĩ ěn tỹ tỹ ěg pã'i nĩ ve sór nỹtĩ, hã ra Ājag tóg ag mỹ kanhkã ti nenh tĩ. Ag jãvo Ājag tóg, ve sór tũ nĩgtĩ,” he tóg.

¹⁴ “Ón kỹ Topě vĩ to ěg kanhrãn tĩ,” he tóg. “*Fariseu*,” he tóg. “Jykre rėgre Ājag nỹtĩ. Topě vỹ Ājag ve kónãn,” he tóg. “Ājag ne tóg ũn mėn ter ja fag tũ mãn kãn tĩ'. Kar kỹ Ājag tóg ón kỹ Topě mré vĩ tėj han mũgtĩ, ěg tỹ Ājag to: “há ag nỹtĩ,” he jė. Hã kỹ Topě vỹ, Ājag vóg kónãn kãfór han ke mũ,” he tóg.

¹⁵ “Ón kỹ Topě vĩ to ěg kanhrãn tĩ,” he tóg. “*Fariseu*,” he tóg. “Jykre rėgre Ājag nỹtĩ. Topě vỹ Ājag ve kónãn,” he tóg. “Ājag ne tóg kuvar há ra mũ tĩ', ga mĩ, goj mĩ ke gé, Ājag tỹ ũ tỹ *Israel* ag jykre han sór mũ ũ jãvãnh jė. Ājag tỹ ũ ven kỹ Ājag tóg ti tỹ Japo krě han mũ sir, ti tỹ ón kỹ Topě vĩ mė jė, Ājag ri ke, ti tỹ Ājag mré nũgme ki kutė jė. Kỹ ti jykre pãno vỹ Ājag jykre pãno kãfór nỹ sir,” he tóg, *Jesus* ti.

16 “Topě vỹ ājag ve kónān m̄yr,” he tóg. “Kyvó ājag n̄ytī, hā ra ājag tóg ũ tỹ ki kagtīg ag tatīn sór mū. Kỹ ājag tóg ag kanhrān kónān tī. “Ēg tỹ ón k̄y: tag han jé sóg ke mū, he sór k̄y ěg tóg: Topě ĩn krēm n̄ ěn vỹ ki kanhró n̄, henh ke mū,” he ājag tóg tī. “Ēg tỹ hā ra: Topě ĩn krēm *ouro* t̄an ěn vỹ ki kanhró n̄, hen k̄y ěg tóg ón ke tū n̄,” he ājag tóg tī gé. 17 Vēnh m̄y ti n̄, ājag vī tag. Krī tū ājag tóg n̄ytī, kyvó ājag tóg n̄ytī. *Ouro* m̄y Topě ĩn k̄āfór n̄? Vó!. *Ouro* vỹ tỹ Topě tū n̄, ti tỹ Topě ĩn krēm n̄n k̄y. Hā k̄y tóg tỹ, Topě tū kar n̄ sir, *ouro* ti, ti ĩn ti ke gé. Ón k̄y: “Topě hā vỹ ki kanhró n̄,” he tūg n̄,” he tóg. 18 “Ājag vī vēnh m̄y ũ vỹ n̄ gé. Ón k̄y ěg tóg: ěg tỹ *mesa* kri ũn m̄y nén ũ pūn mū ěn vỹ ki kanhró n̄, henh ke mū,” he ājag tóg tī gé. “Ēg tỹ hā ra: ěg tỹ ũn m̄y ěg mēg pūn tī ěn vỹ ki kanhró n̄, hen k̄y ěg ón ke tū n̄,” he ājag tóg tī gé. 19 Vēnh m̄y ti n̄ gé, ājag vī tag ti. Kyvó ājag n̄ytī m̄yr. Ēg tỹ Topě m̄y ěg mēg pūn mū m̄y *mesa* k̄āfór n̄? Vó!. Topě ĩn krēm *mesa* kri ěg tóg ěg mēg ti pūn tī, hā k̄y tóg Topě m̄y há tī, ěg mēg ti, ěg tỹ ti ĩn tá ti m̄y *mesa* kri pūn tugrīn. 20 Ājag tỹ Topě ĩn krēm *mesa* tón k̄y, k̄y ājag tóg ěg tỹ ěg mēg tỹ *mesa* ěn kri pūn mū ěn tó tī gé. 21 Ājag tỹ Topě ĩn tón k̄y, k̄y ājag tóg Topě ti tó tī gé. 22 Ājag tỹ kanhkā tón k̄y, k̄y ājag tóg Topě n̄gia tó tī gé, k̄y ājag tóg Topě ti tó tī gé sir. Nén ũ pir vē, ti kar ti. Hā k̄y ón k̄y: “Topě hā vỹ ki kanhró n̄,” he tūg n̄,” he tóg.

23 “Ón k̄y Topě vī to ěg kanhrān tī,” he tóg. “*Fariseu*,” he tóg. “Krī régre ājag n̄ytī, k̄y Topě vỹ ājag ve kónān,” he tóg. “Ón k̄y ājag tóg, Topě m̄y ājag jakré ki *dízimo* vin tī. Ājag jakré tỹ *hortelā* tỹ 10 (ke) n̄ytīn k̄y ājag tóg Topě m̄y ũn pir n̄m tī, ājag jakré tỹ *erva doce* tỹ ke gé, ājag jakré tỹ *cominho* tỹ ke gé. Há ti n̄ vē. Hā ra ājag tóg, ti tỹ ěg jyvēn mū

ěn han tū n̄gtī. Vějykre kuryj han tū ājag tóg n̄gtī. Ūn jagtar ag jagāgtān tū ājag tóg n̄gtī. Topě vī kri fig tū ājag tóg n̄gtī. Ājag tỹ ti vī ki króm mré hā ājag jakré ki *dízimo* vin ra tóg, há tī vē, ha mē. Hā ra ājag tóg ki króm sór tū n̄gtī. 24 Kyvó ājag n̄ytī, hā ra ājag tóg ag tatīn mū sór mū. Topě vī ũ ki króm sór ājag tóg tī, ti tỹ Topě m̄y tỹ nén ũ sī hā ra, k̄y ājag tóg ti vī ũ mranh tī, ti tỹ Topě m̄y kórég pē hā ra. K̄y tóg goj ki ka ri ke n̄. Ājag tỹ ka gón tū n̄ jé ājag tóg kur ki kujēg tī, k̄y tóg pa tī, goj ti. Hā ra ājag tóg k̄āvāru tỹ goj ki ter mū ra goj kórég ěn kron tī,” he tóg.

25 “Ón k̄y Topě vī to ěg kanhrān tī,” he tóg. “*Fariseu*,” he tóg. “Krī régre ājag n̄ytī, k̄y Topě vỹ ājag ve kónān,” he tóg. “Kópa venja kupég ājag tóg tī, pēnky venja, hā ra tóg k̄ā tá kavéj n̄. K̄y ājag ge n̄ygtī gé. Jykre há n̄ytī ve ājag tóg n̄ytī gé, hā ra ājag tóg vějykre pāno han tī, hā vỹ: jānkamy to ag *lograr* he tī, he mū, ājag prū tū fag mré n̄y tī, he mū gé. 26 Kyvó ājag n̄ytī, ājag tỹ tỹ *Fariseu* n̄ytī ra. Ājag jykre pāno tovānh n̄, ājag jānhkri n̄ytī jé. K̄y vāhā vēnh kar vỹ, ājag jykre há venh mū,” he tóg.

27 “Ón k̄y Topě vī to ěg kanhrān tī,” he tóg. “*Fariseu*,” he tóg. “Krī régre ājag n̄ytī, k̄y Topě vỹ, ājag ve kónān,” he tóg. “Vēnh kej s̄ĩnvī ri ke ājag n̄ytī. S̄ĩnvī n̄ ve ti n̄, vēnh kej tī, ěg tỹ pó tỹ kri tam k̄y, kar *tinta* tỹ to t̄ĩn k̄y. Tī s̄ĩnvī n̄ ve ra tóg ti k̄ā tá kórég n̄. Vēsér vỹ krēm n̄y n̄, vēsér vag mū ti, ti kuka. 28 Tag ri ke ājag n̄ytī. Há n̄ytī ve ājag n̄ytī. Jykre kuryj n̄ytī ve ājag n̄ytī, hā ra tóg ājag k̄ā tá kórég n̄, ājag jykre régre n̄ytīn k̄y, ājag tỹ Topě vī ki króm sór tū n̄ytīn k̄y m̄yr, ha mē,” he tóg, *Jesus* tī.

Ūn jykre régre ag jagtar ke
(Lc 11.47-51)

29 “Ón ký Topě ví to ěg kanhrân tí,” he tóg. “Fariseu’,” he tóg. “Kří régre ājag nýtí, ký Topě vŷ ājag ve kónân,” he tóg. “Ājag jógjóg ag vŷ Topě ví tó tí ag kăgtén ja nĭgtí. Jāvo ājag tóg ag kej sĭnvĭ han tí, ũn jykre kuryj ja ag kej tí. 30 Ký ājag tóg ag to: “ěg tŷ ěg jógjóg ag mré ga kri mŷ ra ěg tóg, ag kăgtén ke tŷ nĭ vē,” he tí. “Ag mré ěg ag vóg ke tŷ nĭ vē,” he ājag tóg tí, ón ký. 31 Hā ki ājag tóg ājag jógjóg ag tó tí. “Ěg jógjóg ag vŷ ag kăgtén, Topě ví tó tí ag,” he ājag tóg tí. “Ū tŷ ag kăgtén mŷ ag krĕ'krĕ vŷ tŷ ěg nýtí,” he ājag tóg tí. 32 Kuri ājag jógjóg ag ri ke han nĭ, kuri ājag jógjóg ag tŷ ũn kăgtén ja tŷ ěn ag kăgtén nĭ, ājag tŷ tŷ ājag jógjóg ag krĕ'krĕ nýtĭn ký,” he tóg. 33 “Pŷn ri ke ājag nýtí, mĭg ri ke ājag nýtí. Ājag pijĕ nŷgme ki vār tŷ nĭnh mŷ, *inferno* ki’. 34 Hā ký sóg ājag mŷ, Topě ví tó tí pĕ ag jĕgnĕnh ke mŷ, vĕnh ví hapĕ tó mŷ ag, Topě ví rán tí pĕ ag, ag tŷ ājag jyvĕn jĕ. Ký ājag tóg ag kăgtén ke mŷ gé, ha vem nĭ. Ka to ājag tóg ag sanh ke mŷ. Ag mrânmrân jĕ ājag tóg ke mŷ, ājag tŷ vĕnh kanhrân jafā krĕm. Ěmā kar mĭ ājag tóg ag nón mŷnh mŷ, ājag tŷ ag vóg kónân jĕ. 35 Hā ký tóg ājag tŷ ũn jykre kuryj kar kăgtén mŷ ri ke nĭ. Ūn tŷ hĕn ri ke ag kăgtén ag tóg huri, ěprā ke ag, hā ra tóg, ājag tŷ ag kăgtén kân ri ke nĭ sir, *Abel* tí, tí nón ke ag mré hā, *Zacarias* ěn mré hā, *Baraquias* kósĭn ěn. Ěn tŷ ājag tóg Topě ĭn krĕm tí tén ja nĭ, Topě mŷ nĕn ũ pŷn jafā ěn tá, *Zacarias* ěn. 36 Ājag mŷ sóg tó mŷ, ha mĕ. Ājag hā to tí jŷnh ke mŷ, Topě tí, ājag jógjóg ag tŷ ag kăgtén tugrĭn, ājag tŷ ag kăgtén tugrĭn ke gé,” he tóg, *Jesus* tí.

Jesus tŷ Jerusalém tá ke ag to há (Lc 13.34-35)

37 Ký tóg *Jerusalém* ki ke ag to vĕmĕn mŷ. Fe kaj han ký tóg: “Topě ví tó tí ag kăgtén ag tóg tí, pó tŷ ag

pin ký,” he mŷ. “Isŷ ag vĕnh mĕn há tóg tí vē, isŷ ag ki rĭr jĕ, hā ký sóg ag jĕ prĕr tŷ hĕn ri ke han mŷ. Garĭnh fi vŷ fi krĕ kri jĕ nĭ. Fi tŷ ag vĕsŷrĕnh tí nĭ jĕ ke vē. Ěn ri ke han sór sóg mŷ vē, hā ra ag tóg ke jāvĕnh nýtí. 38 Hā ký fóg ag tóg, ag jamā pŷn kân ke mŷ, ký vāpŷr vē sir. Ū vŷ kĕnhmar tá nĭ mĕn ke tŷ nĭ ha, ag tŷ ěmā kókĕn ja tá. 39 ĭnh ve mĕn ke tŷ ag nĭ ha mŷr. Kejĕn ag tóg iso: “Topě tŷ tí jĕnĕ ja vē,” hĕnh ke mŷ. “Topě vŷ tí ve há han, tí tŷ tí jĭji tónh kătĭg ký,” he jĕ ag tóg ke mŷ iso. Ěn kĕ ag tóg ĭnh ve mĕn ke mŷ,” he tóg, *Jesus* tí.

24

Topě ĭn kókĕn ký nĭnh ke (Mc 13.1-2; Lc 21.5-6)

1 Ký *Jesus* tóg Topě ĭn tá kăkutĕ ký tí mŷ sir. Ký tí mré mŷ tí ag tóg, tí tá junjun mŷ, ký ag tóg tí mŷ Topě ĭn ěn ag vinven mŷ sir. 2 Ký tóg ag mŷ: “ājag mŷ pó tŷ ĭn mág tag vigvĕg mŷ?” he mŷ. “Kejĕn pó tag tóg jagnĕ kri nýtĭ mĕn ke tŷ nĭ. Gŷm ke kân jĕ tóg ke mŷ. Ki hā sóg tó mŷ,” he tóg

Ěg jagtar ke (Mc 13.3-13; Lc 21.7-19)

3 Kar ký tóg krĭ tŷ *Oliveiras* ra tí mŷ sir. Tí tŷ tá nĭ ký tí mré mŷ tí ag tóg tí mŷ: “ěg tŷ ne ve ký ěg ki kanhró nýtĭnh mŷ, ā kătĭg mĕn ke kurā ěn tí, nĕn kar tŷg ke kurā ěn tí?” he mŷ. 4 Ký tóg: “ker ũ ājag mŷ ón hĕ’,” he mŷ. 5 “*Cristo* vŷ tŷ ĭnh nĭ,” he jĕ ag tóg ke mŷ, ĭnh jĭji tó ký, ũ tŷ hĕn ri ke ag. Ký ũ tŷ hĕn ri ke ag tóg ag vĭ kri nĭm ke mŷ. 6 Vĕnh génh kĕme mĕgmĕ jĕ ājag tóg ke mŷ, tag ki vĕnh génh to, kuvar há tá vĕnh génh to ke gé. Mŷmĕg tŷg nĭ, hā ra. Vĕnh génh ěnh ke vē. Hā ra kurā tŷ ěgno to hā ke vē ver. 7 *Nação* ag tŷ jagnĕ kato tĕgtĕnh ke vē, pā’i ag ke gé. Ū tŷ hĕn ri ke ag tŷ, jagnĕ to jŷnh ke vē gé. Ga tŷ ragra ke tŷ hĕn ri ke han

ke vē, ěmā tŷ hĕn ri ke mĭ. Vĕjĕn tŷ tŷ' hĕnh ke vē gé. ⁸ Hã ra ājag jagtar ke vĕnh ven vĕn vē ver;” he tóg.

⁹ “Kar kŷ ājag jagtar ke mŷ, ājag tŷ inh ki ge kŷ nŷtĭ tugrĭn. Ājag vóg kónãn jé ag tóg ke mŷ, ājag kãgtĕn jé ag tóg ke mŷ gé. *Nação* kar vŷ, ājag to vĭ kónãn ke mŷ, ājag tŷ inh jiji tó tugrĭn. ¹⁰ Kŷ ũ tŷ hĕn ri ke vŷ, isogvãnh ke mŷ sir, ěn kã. Ājag mré ke fag tó jé ag tóg ke mŷ, inh kato vãsãnsãn mŷ ag mŷ, kŷ ag tóg jagnĕ to vĭ kónãn ke mŷ gé. ¹¹ Ón kŷ inh vĭ tó tĭ ag vŷ junjun ke mŷ gé, ag tŷ ũn e krĭn jé sir, ag tŷ isogvãnh jé. ¹² Kŷ vĕnh kar vŷ vĕjykre pãno han ke mŷ, hã kŷ ũ tŷ ón kŷ iso há nŷtĭ ve ěn ag tóg, isogvãnh ke mŷ gé, ũn e ag. ¹³ Hã ra ũ tŷ isovãnh tŷ pĕ ěn ag tóg, krenkren ke mŷ. ¹⁴ Kŷ *nação* kar vŷ, vĕnh vĭ sér ěn mĕnh mŷ, ga kar mĭ hã, kŷ ag tóg, Topĕ tŷ tŷ ěg pã'i nĭnh ke ěn mĕnh mŷ. Ag tŷ mĕ kãn kŷ kurã tŷ ěgno vē sir;” he tóg, *Jesus* ti.

Ěg jagtar mág pĕ ti
(*Mc 13.14-23; Lc 21.20-24*)

¹⁵ “Kejĕn ājag tóg, ājag tŷ nĕn kamĕg tĭ ěn venh ke mŷ sir, ěg kavĕnh tĭ ěn ti;” he tóg. “Topĕ vĭ tó tĭ tŷ *Daniel* vŷ tĭ tó ja nĭgtĭ. Topĕ ĩn tá tóg jĕnh mŷ, ěg kavĕnh tĭ ěn ti. Ũ tŷ vĕnh rá tag to ke mŷ jé ki kanhró nĭ. ¹⁶ Ājag tŷ tĭ ve kŷ ga tŷ *Judĕia* ki ke kar jé, vĕnh pigjunh mŷjĕg, pãnónh ra. ¹⁷ Kŷ ũ tŷ re tá nĭ ěn jé, ti ĩn kã ra rá tŷg, ti tŷ mãn jé. Vĕsŷmĕr tóg vĕnh péjunh tĭg ke mŷ. ¹⁸ Kar kŷ ũ tŷ tĭ japŷ tá jĕ ěn jé, vŷn ke tŷg gé, ti kur mãn jé. Vĕsŷmĕr tóg vĕnh péjunh tĭg ke mŷ gé. ¹⁹ Ũn kufy fag jagtar mág ke vē, kurã ěn kã, ũ tŷ gĭr pygfãm mŷ fag ke gé. ²⁰ Topĕ mré vĭm nĭ, ti tŷ kusa kã vĕnh ven tŷ nĭ jé, ti tŷ vĕnhkãn ke kurã ki vĕnh ven tŷ nĭ jé. ²¹ Jagtar mág tŷ ge han ja tŷ ěg tóg nŷtĭ, Topĕ tŷ *mundo* han jãn ki. Kŷ ěg ge han mãn ke tŷ nĭ gé, kar kŷ. ²² Ěg tŷ kurã ki jagtar ke mŷ ěn vŷ e

nŷtĭnh mŷ vē, hã ra tóg tĕrem kŷ nŷtĭ nĭ, Topĕ tŷ ũn kuprĕg ja ěn ag tugrĭn. Tĭ tŷ tĕrem tŷ nĭ ra ũ vŷ, kren ke tŷ pĕ nĭ vē, vĕnh jagtar mág ěn to;” he tóg, *Jesus* ti.

²³ “Ěn kã ũ tŷ ājag mŷ: “*Cristo* vŷ tag kã jĕ nĭ;” he mŷ ra kri nĭm tŷg nĭ, ag tŷ: “tãtã ti jĕ;” he mŷ ra. ²⁴ Ón kŷ *Cristo* ag vŷ vĕnh venven ke mŷ, ón kŷ Topĕ vĭ tó tĭ ag ke gé. Ěn ag vŷ ěg tŷ nĕn han vãnh hynhan ke mŷ, *milagre* tŷ hĕn ri ke ti. Ag tŷ vĕnh kar krĭn kónãn sór vē, ag tŷ kygnĕ jé, Topĕ tŷ ũn kuprĕg ja ěn ag mré hã, hĕn ri ke mŷn. ²⁵ Ājag mŷ sóg tó kãn mŷ, ti kutĕnh ke to hã;” he tóg, *Jesus* ti.

²⁶ “Kejĕn ag tóg ājag mŷ: “ěmã kórĕg tá tóg jĕ, *Cristo* ti;” hĕnh ke mŷ. Ra ti venh mŷ tŷg nĭ. Ag tŷ ājag mŷ: “ĭn kã tá tóg nĭ nĭ;” he mŷ ra kri fi tŷg nĭ. ²⁷ Inh kãtĭg mãn ke vŷ, ta tŷ kóm kóm ke ri ke nĭnh mŷ. Tĭ tŷ kóm kóm ke kŷ ěg tóg, nĕn kar vĕg tĭ, rá jur ja tá, rá pur ja tá ke gé. Inh kãtĭg mãn ke vŷ ri ke nĭnh mŷ. Tŷ sóg ěprã ke fi kósin nĭ;” he tóg.

²⁸ “Nĕn ũ ter nŷgja ri ke ti nĭ gé. Hã tá tóg vĕnh mãn tĭ, jãtã ti. Tag ri ke ti nĭnh mŷ, inh kãtĭg mãn ke ti;” he tóg.

Topĕ kósin kãtĭg mãn ke
(*Mc 13.24-27; Lc 21.25-28*)

²⁹ “Vĕnh jagtar ěn kar kŷ rá vŷ nhyr ke mŷ, kŷ kysã vŷ jĕngrĕg mãn ke tŷ nĭ gé. Krĭg vŷ vár ke mŷ gé, kanhkã krĕm. Ěg tŷ kanhkã tá nĕn vĕg tŷ kar ěn vŷ ragra ke kãn mŷ gé. ³⁰ Kŷ vãhã ěprã ke fi kósin vŷ vĕnh ven ke mŷ, kanhkã tá. Kŷ ga kri mŷ kar vŷ kygfŷ kãn ke mŷ sir, *povo* kar ti, vĕnh kar tŷ inh kãtĭg ven kŷ. Kanhkã góg kã mĭ sóg kãtĕrenh ke mŷ. Tar pĕ sóg nĭnh mŷ, ha vem nĭ, kŷ inh ve vŷ kókov pĕ nĭnh mŷ gé. ³¹ Kŷ sóg isŷ jĕgnĕ jafã ag jĕgnĕnh mŷ, ag tŷ tĕntĕn kynkyn jé, kŷ ag tóg isŷ ũn kuprĕg mŷ ag jé prĕnprĕr kãn

ke mŭ sir, ga kar mĭ hā, kanhkā fyr mĭ hā,” he tóg, *Jesus* ti.

Ka tŷ figueira kāme
(*Mc 13.28-31; Lc 21.29-33*)

³² “Ka tŷ *figueira* to jykrén nĭ. Ti pē tánh kŷ, ti féj tåg han kŷ ěkré tygtánh ke kurā tóg kakó tĭ sir. ³³ Ri ke tĭ nĭ, ājag tŷ inh kătĭg măn ke kurā ki kanhró nŷtĭnh ke ti. Ājag tŷ isŷ ājag mŷ nén tó mŭ tag ve kŷ tóg, kakó távĭ tĭ sir, inh kătĭg măn ke tĭ, ěn kã. ³⁴ Sŷ ke há vĕ, ha mĕ: ŭri ũn rĭnrĭr nŷtĭ ag tŷ nén kar ěn venh ke vĕ, ag kăgter ke to hã. ³⁵ Kanhkā vŷ tŷ henh ke mŭ, ga ti ke gé. Jãvo inh vĭ vŷ tŷ henh ke tŷ nĭ,” he tóg.

Jesus kătĭg măn ke kurā
(*Mc 13.32-37; Lc 17.26-30, 34-36*)

³⁶ “Hã ra ũ pijé, isŷ kurā ki kătĭg măn ke mŭ ki kanhró nĭ, óra ki ke gé. Topĕ tŷ jĕgnĕ jafã ag pijé ki kanhró nŷtĭ. Inh pijé ki kanhró nĭ gé. Ēg jóg mág hã vŷ ti pin kŷ ki kanhró nĭ, kurā kã nén kutĕnh ke mŭ ěn ki. ³⁷ Inh kătĭg măn ke kurā vŷ *Noé* tŷ ga mĭ tĭg ja ěn ri ke nĭnh mŭ. ³⁸ Ta kutĕnh ke to hã ag tóg jĕn ja nĭgtĭ, kron ja nĭgtĭ, jagnĕ tŷ prŭg ja nĭgtĭ, jagnĕ tŷ mén ja nĭgtĭ, *Noé* mré ke ag. Ēn kã *Noé* tóg kejĕn *canoa* tŷ ĩn kã ra rã mŭ. ³⁹ Hã ra tóg ag mŷ tŷ nén ũ tŷ tĭ, ti tŷ *canoa* kã ra rã ěn ti. Kejĕn ta tóg kutĕ mŭ, kŷ goj tóg var mŭ sir. Kŷ ag tóg vãhã, kăgter kãn mŭ sir. Ge ti nĭnh mŭ, ěprã ke fi kósin kătĭg măn kŷ mŷr. ⁴⁰ Ēn kã ũn régre ag vŷ ag japŷ ki rãnrãj ke mŭ. Kŷ sóg ũn pir jé prĕr ke mŭ, jãvo ti régre vŷ tá jĕnh mŭ sir. ⁴¹ Kŷ ũn régre fag vŷ ěgtynyn nŷtĭnh ke mŭ, jagnĕ mré. Kŷ sóg ũn pir fi jé prĕr ke mŭ, jãvo fi régre fi vŷ tá jĕnh mŭ gé sir. ⁴² Vĕnh ki ěmĕm nĭ, nŭr ri ke han tŷg nĭ. Inh kătĭg ke óra ki kagtĭg ājag tóg nŷtĭ. Ājag *Senhor* vŷ tŷ inh nĭ,” he tóg.

⁴³ “Kŷ tag to jykrén nĭ, ha mĕ. Ēg pijé, ũ tŷ ěg tŷ nén péju sór mŭ kătĭg ke ki kanhró nŷtĭ. Ēg tŷ ki kanhró

nŷtĭ ra ěg tóg, ti jo ěg tŷ nén ki rĭr ke mŭ vĕ, kŷ ũ pijé, ěg ĩn kã ra rãnh ke mŭ vĕ. ⁴⁴ Ge ti nĭ, ěprã fi kósin kătĭg măn ke ti. Ha vĕnh kãn, ha vĕnh ki ěmĕ. Ājag tŷ inh kătĭg ke to jykrén tŷ ra sóg kătĭg ke mŭ,” he tóg, *Jesus* ti.

Camarada ag kãme
(*Lc 12.41-48*)

⁴⁵ Kŷ tóg ag mŷ ti kătĭg măn ke tó măn mŭ. “Kejĕn *patrão* tóg hĕn ra tĭg sór mŭ. Kŷ tóg ti *camarada* ag kã ũ kuprĕg mŭ, ti tŷ ti jo ti mré *camarada* ag ki rĭr jé, ag mŷ vĕjĕn ven jé, vĕjĕn ke *horan* ki. ⁴⁶ Ti tŷ ag ki rĭr há han kŷ ti *patrão* vŷ ti mŷ vĭ há han ke mŭ, ti kătĭg măn ke ěn kã. ⁴⁷ Ti tŷ tóg pã'i han ke mŭ, ti tŷ ti tŷ ki rĭr kãn jé sir. Ki hã sóg tó mŭ, ha mĕ. ⁴⁸ Kejĕn ti *camarada* ũ tóg hã ra jykre pãno nĭ. Kŷ tóg: “Ēg *patrão* vŷ kătĭg vãnh han mŭ,” he mŭ sir. ⁴⁹ Kŷ tóg ti mré *camarada* ag vóg kónãn mŭ sir, ag mrãnmrãn kŷ. Kŷ tóg ũ ag mré kron mŭ gé, jĕn mág tóg mŭ gé sir. ⁵⁰ Hã ra ũn jykre kórĕg ěn *patrão* vŷ, ti kãnhmŷ kătĭg ke mŭ sir, ha vem nĭ. ⁵¹ Tĭ kătĭg kŷ tóg ti kapãn mŭ sir, kŷ tóg ti fón ke mŭ gé, ũn jykre régre ag mré. Tá ag tóg jagtar ke mŭ, ag jã tŷ ag tóg gyngyn kenh mŭ, jŷ kŷ, ũn jykre kórĕg ěn ag,” he tóg, *Jesus* ti. Ti tŷ ũ tŷ ti rãnrãj han kónãn mŭ kãmĕn hã vĕ.

25

Tytåg tŷ 10 (ke) fag kãme

¹ Kŷ *Jesus* tóg ag mŷ ti kătĭg măn ke ěn kãmĕn măn mŭ. “Tytåg fag ri ke ti nĭnh mŭ,” he tóg. “Tytåg tŷ 10 (ke) fag vŷ nŷtĭ. Vĕnh kyprŭg ve jé fag tóg, *lampião* vyn kŷ mŭ mŭ, ũn prŭg mŭ ěn kato. ² Ũ tŷ 5 fag vŷ jykre kórĕg nŷtĭ, jãvo ũ tŷ 5 (ke) fag vŷ jykre há nŷtĭ. ³ Kŷ ũn jykre kórĕg fag vŷ vyrmŷ *lampião* vyn kŷ mŭ mŭ, hã ra fag tóg tŷ ki mĭn jafã ma mŭ ja tŷ nĭ. ⁴ Fag jãvo ũn jykre há fag vŷ vyrmŷ tŷ ki mĭn jafã ma

mũ mũ. ⁵ Hã ra ùn prüg mũ ên tóg kätig vánh han mũ. Ký tóg kejên fag nõgnür hapê tí, ti jun tũg ki. Hã ký fag tóg nõgnür kãn mũ sir.

⁶ Kutu kaju ki vênh vĩ tóg mẽ há tí, ký tóg: “ùn prüg mũ vĩ hur kätig..!” he mũ. “!..Hã ti venh kãmũ jeg..!” he tóg. ⁷ Ký tytäg ên fag vĩ fag *lampião* grugrug mũ sir. ⁸ Hã ra ùn jykre kórég fag tũ vĩ nhyhnhyn ke sór mũ. Ký fag tóg ù fag mẽ: “êg mẽ äjag tũ vênh kápãm,” he mũ. ⁹ Hã ra fag tóg fag mẽ: “êg tý äjag mẽ vênh kápãm ký tóg êg mẽ kã kyn kenh ke mũ gé, äjag ri kén. Û kanênh mũjêg,” he mũ. ¹⁰ Ký fag tóg mũ mũ. Fag gunja tá tóg jun mũ sir, ùn prüg mũ tí. Ký fag tóg ti mré mũ mũ sir, ùn *lampião* gru nýtĩ fag. Tá junjun ký ag tóg jänkã ti nífénh mũ sir, ùn jykre kórég fag jy. ¹¹ Hã ra ù fag tóg vánh tá junjun mũ gé sir, ký fag tóg ti mẽ: “*Senhor'*, *Senhor'*, êg jy nón,” he mũ sir. ¹² Hã ra tóg fag mẽ: “äjag ki sóg kagtig nĩ, mẽr, ha mẽ,” he mũ,” he tóg, *Jesus* ti. ¹³ “Hã ký sóg äjag mẽ: vênh ki rĩr, nür tũg ri ke han nĩ, he mũ. Kätig jé sóg ke mũ. Hã ra äjag tóg inh kätig ke kurã ki kagtig nýtĩ, inh óra ki ke gé. Hã ký inh jävánh to krónh ke tũg nĩ,” he tóg.

Patrão tý ti camarada ag mẽ ti tũ vin

(Lc 19.11-27)

¹⁴ Ký tóg: “inh kätig mãn ke vĩ tag ri ke nĩnh mũ gé, ha mẽ,” he mũ. “Kejên *patrão* tóg ga ù ra tĩg sór mũ. Ký tóg ti *camarada* ag mẽ ti tý nén kar vin mũ, ti jänkamy ke gé. ¹⁵ Û mẽ tóg jänkamy kãmur tý 5 (ke) vin mũ, ù mẽ tóg ti kãmur régre vin mũ, ù mẽ tóg ti kãmur pir nĩm mũ. Ûn krĩ há ên mẽ tóg ti kãmur e vin mũ. ¹⁶ Ký ù tý ti kãmur tý 5 (ke) mäg mũ ên vĩ ti jänkamy ên tý rãnrãj mäg han mũ. Ký tóg kejên, ù tý 5 (ke) ù mäg mũ, ký ti tũ vĩ tý ti kãmur tý 10 (ke) nýtĩ sir. ¹⁷ Ký ù tý ti kãmur

régre mäg mũ ên vĩ tý rãnrãj mũ gé. Ti kãmur régre ù mäg tóg mũ gé sir, ký tóg tý ti kãmur tý 4 (ke) nýtĩ. ¹⁸ Ag jãvo ù tý ti kãmur pir mäg mũ ên vĩ ti tũ nóg mũ sir, tý rãnrãj mẽ kã, mẽr, ha mẽ.

¹⁹ Kejên ag *patrão* tóg vĩn ke mũ sir, si há tí ký. ²⁰ Ký ù tý ti kãmur tý 5 (ke) mãn ja ên tóg ti mẽ: “inh mẽ ã tóg ù tý 5 (ke) vin, hã ra sóg tý rãnrãj ký ù tý 5 (ke) ù mãn ja nĩ. Hã vè ha,” he mũ. ²¹ Ký tóg ti mẽ: “jykre há ã nĩ,” he mũ. “Á tũ ki rĩr há han ja ã nĩ mẽr, nén sĩ ki. Ký sóg ã mẽ nén ù e vin sór mũ,” he tóg. ²² Ký ù tý ti kãmur régre mãn ja ên tóg ti mẽ: “inh mẽ ã tóg ti kãmur régre vin ja nĩ. Hã ra sóg tý rãnrãj ký ùn régre ù mã. Hã vè ha,” he mũ gé. ²³ Ký tóg ti mẽ: “jykre há ã nĩ,” he mũ gé. “Á tũ ki rĩr há han ja ã nĩ mẽr, nén sĩ ki. Ký sóg ã mẽ nén ù e vin sór mũ,” he tóg.

²⁴ Ký ù tý ti kãmur pir mãn ja ên tóg ti mẽ: “*Senhor'*,” he mũ. “Vĩ tar han ã tóg tĩgtĩ, ki sóg kanhró nĩ. Á tý nén krãn ja tũ ên mãn sór ã tóg tĩgtĩ, ã tý ti fy krãn tũ ra ã tóg ti kanè ve sór tĩgtĩ. ²⁵ Hã ký sóg inh mũmêg ký ã tũ ên né. Hã vè ha,” he tóg. ²⁶ Ký tóg ti mẽ: “jykre kórég ã tóg nĩ,” he mũ. “Inh mẽ isỹ nén krãn ja tũ mãn sór tĩgtĩ? Inh mẽ isỹ nén ù fy krãn tũ ra ti kanè ve sór tĩgtĩ? Hã ki kanhró ã mẽ nĩ?” ²⁷ Á tý ne jé inh jänkamy tý *banco* tá vin ja tũ nĩ nẽ? Á tý tá vin ra sóg isũ kãfór mãn ke mũ vè,” he tóg. ²⁸ Ký tóg porisa ag mẽ: “ti tũ ma ra. Ký ù tý ti kãmur tý 10 (ke) mäg mũ ên mẽ nĩm,” he mũ. ²⁹ “Ûn tũ mäg vĩ ù mãn mãn ke mũ, ký tóg ti mẽ tũ' henh ke tũ pè nĩ. Jo ùn tũ sĩ ên tóg ti tũ kren kãn ke mũ,” he tóg. ³⁰ “Ký inh *camarada* kórég tag fón, kutyg ja ên kã tá. Tá ag tóg jagtar tí, ag jã tý ag tóg gangan ke tí, veso jũ ký,” he tóg, *patrão* ti,” he tóg, *Jesus* ti, ti tý ti kätig mãn ke kãmén ký.

Jesus tỹ vènh kar jykre tugnỹm ke

³¹ Kỹ *Jesus* tóg ag mỹ: “èprã ke fi kósìn kãtĩg mãn kỹ tóg ge nĩnh mũ, ha mẽ,” he mãn mũ. “Isỹ jègnè jafã ag vỹ inh mré kãmũnh ke mũ. Kỹ sóg inh nĩgja sĩnvĩ èn kri nĩnh ke mũ sir, kỹ inh jykre tar vỹ vènh ven ke mũ. ³² Kỹ èprã ke kar vỹ inh jo vènh mãn kãn ke mũ sir. Kỹ sóg vènh kar tỹ vènh kãpãm ke mũ sir, ha mẽ. *Carneiro* mré *cabrito* ki rĩr tĩ èn vỹ kejèn ti mềg tỹ vènh kãpãm tĩ. ³³ Kỹ tóg *carneiro* tỹ ti pègja tá vin tĩ, jó tóg *cabrito* tỹ ti jakãnh tá vin tĩ. Tag ri ke han jé sóg ke mũ. ³⁴ Tỹ sóg vènh kar kri pã'i mág nĩnh mũ, kurã èn kã. Kỹ sóg inh pègja tá nỹtĩnh ke mũ ag mỹ: inh panh vỹ àjag mỹ vỹ há han ke mũ. Topè tỹ ga tãg mré kanhkã tãg venh kãmũ jèg. Ti tỹ ga si han kurã èn kã tóg àjag hã kuprèg ja nĩ. ³⁵ Kejèn sóg kókĩr nĩ ja nĩgtĩ, kỹ àjag tóg inh jèn. Isỹ kron há tĩn kỹ àjag tóg inh mỹ goj ven. Isỹ àjag ìn tá jun kỹ àjag tóg inh mỹ: “kãrã ra, èg mré nĩ jé,” he ja nĩgtĩ gé. ³⁶ Inh kur tũ nĩn kỹ àjag tóg inh mỹ kur vin. Inh kaga nĩn kỹ àjag tóg inh ki rĩr' he ja nĩgtĩ. Ise kỹ jè kỹ àjag tóg inh venh mũ' he ja nĩgtĩ gé, he jé sóg ke mũ ag mỹ,” he tóg.

³⁷ “Kỹ ùn jykre kuryj ag vỹ inh mỹ: “Èg hẽ ri ke kã ã kókĩr nĩ vé? Èg hẽ ri ke kã ã kron há tĩ vé? ³⁸ ã hẽ ri ke kã èg ìn tá jun? Èg hẽ ri ke kã ã kur tũ vé? ³⁹ Èg hẽ ri ke kã ã kaga vé, èg hẽ ri ke kã ã se vé? Ki kagtĩg èg nỹtĩ,” henh ke mũ, inh mỹ.

⁴⁰ Kỹ sóg ag mỹ: ùn jagtar ag jagãgtãn ja àjag tóg nĩgtĩ, inh mré ke ag, fag mré hã, kỹ tóg tỹ àjag tỹ inh jagãgtãn ri ke nĩ, henh ke mũ, isỹ tỹ pã'i mág nĩ kurã èn kã,” he tóg.

⁴¹ “Kỹ sóg inh jakãnh tá nỹtĩ ag mỹ: inh panh vỹ àjag mỹ vỹ kónãn. Pĩ nhyr vãn ra mũjèg. Nén-Kórég mỹ tóg kar kỹ nĩ, pĩ nhyr vãn èn ti, ti tỹ jègnè jafã ag mỹ ke gé. Èn ra mũjèg. ⁴² Inh kókĩr ra àjag pijé, inh

mỹ vèjèn ven'. Isỹ kron há ra àjag pijé, inh mỹ goj ven'. ⁴³ Isỹ àjag ìn tá jun mũ ra àjag pijé, inh mỹ: kãrã ra, he ja nĩgtĩ'. Isỹ kur tũ ra àjag pijé, inh mỹ ù vin'. Inh kaga nỹ ra, ise kỹ jè ra àjag pijé, inh venh mũ' he ja nĩgtĩ', he jé sóg ke mũ,” he tóg.

⁴⁴ “Kỹ ag tóg inh mỹ: “Èg hẽ ri ke kã ã kókĩr vé, ã kron há ti? ã hẽ ri ke kã èg ìn tá jun'? Èg hẽ ri ke kã ã kur tũ vé', ã kaga ti', ã se ti'? Ki kagtĩg èg nỹtĩ,” henh ke mũ gé.

⁴⁵ Kỹ sóg ag mỹ: ùn jagtar ag jagãgtãn ja tũ àjag tóg nĩgtĩ, fag ke gé, hã kỹ tóg tỹ, àjag tỹ inh jagãgtãn tũ ri ke nĩ, mỹr, ha mẽ, henh ke mũ. ⁴⁶ Kỹ ag tóg jagtar ke mũ, hã ra tóg tũ' henh ke tũ nĩ, ag jagtar ke ti. Ag jãvo ùn jykre há ag vỹ rĩr krỹg ja tũ èn venh ke mũ,” he tóg, *Jesus* ti.

26

Ag tỹ Jesus tén sór

(*Mc 14.1-2; Lc 22.1-2; Jo 11.45-53*)

¹ Vãhã tóg tó kãn ja nĩ sir, ti tỹ nén tónh ke mũ ti. Kỹ tóg ti mré mũ tĩ ag mỹ: ² “kurã régre tũg kỹ tóg tỹ, èg fénhta mág tỹ *Páscoa* nĩ,” he mũ. “Èn kã ag tóg, èprã ke fi kósìn ti senh ke mũ, kỹ ag tóg, ka to ti sanh ke mũ. Inh hã vè,” he tóg, *Jesus* ti.

³ Hã ra Topè tũ to pã'i ag vỹ vènh mãn mũ sir, Topè vỹ to èg kanhrãn tĩ ag mré hã, kófa ag ke gé, Pã'i mág tỹ *Caifás*, he mũ ìn tá. ⁴ Kỹ ag tóg *Jesus* se to jykren mũ sir. Ag tỹ ti vatánh tá ti kãgmĩ sór vè, ti tén jé. ⁵ Kỹ ag tóg: “Èg hỹn fénhta tag to mènkh ke mũ ver. Èg tỹ fénhta kã ti se kỹ vènh génh mág vỹ tóg kutènh mũ, ha vem nĩ,” he mũ.

Jesus tỹ Betânia tá nĩ

(*Mc 14.3-9; Jo 12.1-8*)

⁶ Èn kã *Jesus* tóg kejèn èmã tỹ *Betânia* tá nĩ nĩ, *Simão* ìn krèm, vènh kaga kren vãn han ja èn ti. ⁷ Ti jèg nĩ ra ù fi ti, tá jun mũ, *garrafa* vyn kỹ. Pó kupri tânãj tỹ tóg há jè,

garrafa ti. Ti ki jê vỹ tỹ, nén ger há jê, ùn kaja e ên. Ti gãnh tãg fi tóg mũ, ger há ên tỹ. ⁸ Kĩ ti mré mũ ti ag tóg, fi vég mũ, kĩ tóg ag mỹ kórég nĩ. Kĩ ag tóg: “fi tỹ ne jé nén kaja e kókén nê?” he mũ. ⁹ “Êg tỹ ger há tag fón ke vê vê, kaja há to, êg tỹ ùn jagtar ag mỹ vin jé,” he ag tóg mũ.

¹⁰ Hã ra *Jesus* tóg mẽ kĩ ag mỹ: “ãjag tỹ ne jé fi mỹ kaga han nê?” he mũ. “Inh jykre ki króm fi tóg. ¹¹ Inh hã tóg ver, ãjag mré nĩ sĩ han mũ, jãvo ù jagtar ag vỹ, kurã kar ki ãjag mré nỹtĩ nĩ. ¹² Fi tỹ inh kãn vê, ag tỹ vãnh kej tá inh fón ke jo, hã jé fi tóg, ger há tag tỹ inh kri kujêg mũ. ¹³ Ag tỹ vãnh vĩ sér tugtón kĩ ag tóg, fi tỹ nén han mũ tag tónh ke mũ gé, ga kar mũ hã. Kĩ vãnh kar vỹ, fi tỹ nén han mũ mênh ke mũ, ha vem nĩ. Ki hã sóg tóg mũ,” he tóg.

Judas tỹ pã'i ag mỹ Jesus ven ke
(Mc 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴ Kar kĩ ù tỹ 12 (ke) ên ag kã ù tóg, Topê tũ to pã'i ag venh tĩ mũ. Ûn tĩ mũ jijin hã vỹ: *Judas Iscariotes*, he mũ. ¹⁵ Tá jun kĩ tóg ag mỹ: “sỹ ãjag mỹ *Jesus* fêg ke vê, ãjag tỹ ti se jé. ãjag mỹ inh mỹ kajãm mũ?” he mũ. Kĩ ag tóg: “hỹ,” he kĩ ti mỹ jãnkamy tỹ 30 (ke) vin mũ sir. ¹⁶ Kĩ tóg to jykrén mũ. “Inh hỹ hẽ ri kenh mũ, sỹ vãnh kar vatánh tá ag mỹ ti fêg jé,” he tóg mũ sir.

Jesus tỹ Páscoa ko
(Mc 14.12-21; Lc 22.7-14, 21-23; Jo 13.21-30)

¹⁷ Kejên tóg êmĩ konh ke kurã tá krỹg mũ, kĩ *Jesus* mré mũ ti ag tóg ti mỹ: “êg hỹn hẽ tá *carneiro* sĩ tãnh kĩ konh mũ?” he mũ. ¹⁸ Kĩ tóg ag mỹ: “êmã mág ên ra ù tỹ êg to há nĩ ên venh mũjêg,” he mũ. “Ti mỹ: “êg *Senhor* vỹ ã mỹ: inh kurã vỹ kakó tĩ ha, kĩ tóg sỹ ã ìn krêm *Páscoa* konh há tĩ, inh mré mũ ti ag mré, he ti,” hem nĩ ti mỹ,” he tóg. ¹⁹ Kĩ ag tóg mũ mũ sir. Hã tá ag tóg mé sĩ tãnh mũ sir.

²⁰ Rã pur kar kĩ *Jesus* tóg tá jun kĩ ù tỹ 12 (ke) ag mré ko mũ sir. ²¹ Ag jêg nỹtĩ kĩ tóg ag mỹ: “ãjag kã mĩ ù tóg, pã'i ag mỹ inh fêg ke mũ, ag tỹ ise jé,” he mũ. ²² Kĩ tóg ag fe kaj tĩ sir, kĩ ag tóg ti mỹ: “inh mỹ vó? Inh mỹ vó?” he kãn mũ sir.

²³ Kĩ tóg ag mỹ: “ũ tỹ inh mré ti nĩgê tỹ êmĩ mãn kĩ pênky kã ki kã punpun mũ ên hã vê,” he mũ. ²⁴ “Tig jé sóg ke mũ, isỹ tỹ êprã ke fi kósín nĩn kĩ, hã kĩ tóg rán kĩ nĩ. Hã ra Topê tóg ù tỹ ag mỹ inh fêg ke mũ ên mỹ vĩ kónãn pẽ han ke mũ. Ti mur tũ nĩ ra tóg ti mỹ há tĩ vê,” he tóg.

²⁵ Kĩ *Judas* ên, ù tỹ pã'i ag mỹ ti fêg ke mũ ên tóg ti mỹ: “*Senhor*”, inh hã mỹ?” he mũ gé. Kĩ tóg ti mỹ: “ki hã ã tóg tóg mũ,” he mũ.

Santa Ceia
(Mc 14.22-26; Lc 22.15-20; 1 Co 11.23-25)

²⁶ Kĩ ag tóg jêg mũ. Ag jêg nỹtĩ ra *Jesus* tóg êmĩ mãng mũ sir. Kĩ tóg to Topê mré vĩ mũ. Kĩ tóg vãnh kã kupãn kĩ ti mré mũ ti ag mỹ: “té, ha kó,” he mũ. “Inh hã vê,” he tóg, êmĩ to.

²⁷ Kar kĩ tóg kópa vãg mũ gé sir, *vinho* tỹ ki jê ên. To tóg Topê mré vĩ mũ gé. Ag mỹ kópa fêg kĩ tóg: “ha kronkron,” he mũ. ²⁸ “Inh kyvãnh hã vê,” he tóg, *vinho* to. “Inh kyvãnh tỹ vãnh kar jagfy kutênh ke vê. Sỹ vãnh e mré vỹjykre tãg han to ken hã vê, hã vỹ tỹ inh kyvãnh ti nĩ. Hã tugrĩn Topê vỹ ãjag mỹ vãnh pãte fón ke mũ, ãjag tỹ ti vĩ mranh ja ti,” he tóg. ²⁹ “Ha mẽ, ãjag mré sóg *vinho* kron mãn ke tũ nĩ ha. Kejên sóg ãjag mré kron mãn ke mũ, inh panh tỹ tỹ êg pã'i nĩnh ke kurã ên kã, ha vem nĩ,” he tóg.

³⁰ Kĩ ag tóg jãn mũ sir, ag jên kar kĩ. Ag tỹ Topê mỹ jãn kar kĩ ag tóg krĩ tỹ *Oliveiras* ra mũ mũ sir.

Jesus tỹ Pedro mỹ tó
(Mc 14.27-31; Lc 22.31-34; Jo 13.36-38)

³¹ Ag mün ky *Jesus* tóg: “kuty tag kã äjag tóg inh ré ky mü kãn ke mü,” he mü. “Hã ky tóg rán ky nĩ. Û tỹ *carneiro* ki rĩr tĩ ên tânj jé sóg ke mü, ky ti mëg ag vỹ, krig ke kãn ke mü, he tóg, Topẽ vỹ tỹ rán ky nĩ ki, iso“ he tóg. ³² “Hã ra sóg iser kar ky rĩr mãn ke mü. Ên kã sóg äjag jo tĩg ke mü, ga tỹ *Galiléia* ra,” he tóg.

³³ Ky *Pedro* tóg ti mỹ: “inh pijé, ã ré ky tĩg mü’, ag kar tỹ ã ré ky mü mü ra,” he mü. ³⁴ Hã ra *Jesus* tóg ti mỹ: “ũri, kuty tag kã ã tóg iso: ti ki kagtĩg sóg nĩ, he tägtũ han ke mü, *galo* kyr ke to hã, ha vem nĩ,” he mü. ³⁵ Ky *Pedro* tóg: “hã ra sóg ã mré ter ke mü. Ky sóg ã to: ti ki kagtĩg sóg nĩ, henh ke tũ pẽ nĩ,” he mü. Ky ti mré mü tĩ ag tóg hã tó mü gé sir.

Getsêmani tá
(*Mc 14.32-42; Lc 22.39-46*)

³⁶ Ky *Jesus* tóg ag mré ka kré tá jun mü sir. Ka kré jijin hã vỹ: *Getsêmani*, he mü. Ky tóg ag mỹ: “ha ver nĩgnĩ, tag ki,” he mü. “Sỹ ver Topẽ mré vĩnh ke vẽ, zëbátá,” he tóg. ³⁷ Ky tóg *Pedro* mré *Zabedeu* krẽ ag mỹ: “inh mré kãmũ jëg,” he mü. Fe kaj tóg nĩ sir. Mũmëg tóg mü gé. ³⁸ Ky tóg ag mỹ: “inh fe kaj mág tóg tĩ,” he mü, “ky tóg inh mỹ tỹ iser ri ke nĩ,” he tóg. “Tag ki nỹtĩm nĩ, nũgnũr tũg nĩ, inh mré,” he tóg.

³⁹ Ky tóg tĩg sĩ han ky mũg ke mü sir, ga kri tóg nỹ mü. Topẽ mré tóg vỹ mü. “Panh’,” he tóg. “Mỹ ã tỹ inh jagtar ke tag tỹ tũ’ he jãvãnh?” he tóg. “Hã ra isỹ ã mỹ nén to vỹ mü tag han tũg nĩ. ã tỹ nén han ke mü ên hã han nĩ,” he tóg.

⁴⁰ Kar ky tóg, ti mré mü tĩ ag venh tĩ mü sir, hã ra ag kar tóg nũgnũr ja nĩ. Ky tóg *Pedro* mỹ: “mỹ óra pir ki nũr tũg kórëg?” he mü. ⁴¹ “Nũgnũr tũg nĩ, Topẽ mré vĩm nĩ, äjag tỹ ti vỹ mranh tũ nĩ jé, ù tỹ äjag kutãn mü ra. Äjag tỹ mranh sór tũ vẽ vẽ, hã ra äjag tóg krój nỹtĩ, he tóg.

⁴² Ky tóg tĩg mãn mü sir, ky tóg Topẽ mré vỹ mãn mü. Ky tóg: “panh’,” he mãn mü. “ã tỹ inh jagtar ke tag tỹ tũ’ he jãvãnh tĩn ky sóg jagtar ke mü. ã tỹ isỹ nén han ke mü ên han nĩ,” he tóg. ⁴³ Ky tóg ag venh tĩg mãn mü gé sir, hã ra ag tóg nũgnũr mãn ja nĩ, ag nũgnũr hapẽ tĩn ky. ⁴⁴ Ky tóg ag mỹ vỹ mẽ kã tĩ mü sir, Topẽ mré vỹ mãn jé. Ti mỹ tóg ti tỹ tó ja ên tó mãn mü. ⁴⁵ Ky tóg ag venh tĩg mãn ky ag mỹ: “äjag ne tóg ver nũgnũr nỹtĩ’,” he mü. “Vënhkãn ja äjag tóg nĩ’. Pëtëm ti huri, óra ti. Ti tỹ Topẽ vỹ mranh tĩ ag mỹ inh fëg ke nẽ ha, isỹ tỹ êprã ke fi kósın nĩn ky,” he tóg. ⁴⁶ “Nĩgnĩ ra, ag kato mü jé ha. Û tỹ ag mỹ inh ven mü tóg jun ke mü ha,” he tóg.

Ag tỹ Jesus se

(*Mc 14.43-50; Lc 22.47-53; Jo 18.3-12*)

⁴⁷ Ti tỹ ver vëmén jë ra *Judas* tóg jun mü sir, ù tỹ 12 (ke) ag kã ù ên ti. Hã ra porisa ag tóg ti mré kãmũ mü, rógro génh ky, ka kykyv génh ky ke gé. Topẽ tũ to pã’i ag tỹ ag jëgnë vë, kófa ag ke gé. ⁴⁸ Hã ra ù tỹ ag mỹ *Jesus* fëg mü ên tóg ag mỹ: “sỹ ùn ki nhun ke mü ên hã sem nĩ,” he ja nĩ. ⁴⁹ Hã ky tóg vësỹmër *Jesus* to grën ke ky ti mỹ: “ã mỹ há, *Senhor*?” he mü. Ky tóg ti ki nhun ke mü, *Judas* ti. ⁵⁰ Hã ra *Jesus* tóg ti mỹ: “rëgre’, ã tỹ nén han ke mü ên han nĩ,” he mü.

Ky porisa ag tóg vësỹmër ti kãgmĩ ky ti ség mü sir. ⁵¹ Ky *Jesus* mré tĩ tĩ ù tóg rógro kunũnh ky porisa ù nĩgrëg kym mü. Topẽ tũ to pã’i mág *camarada* vë. ⁵² Hã ra *Jesus* tóg ti mỹ: “ã rógro fi han ra. Êg tỹ rógro tỹ ke ky ag tóg rógro tỹ êg tén ke mü gé, “ he mü. ⁵³ “Isỹ inh panh mỹ to vỹ ra tóg inh mỹ ti tỹ jëgnë jafã ag jëgnënh ke mü vë, ùn tỹ 12 *mil* (ke) kãfór ên, ag tỹ ijy nĩgãn jé. ⁵⁴ Hã ra sóg nén tỹ iso rán ky nĩ ên ve kãn sór mü,” he tóg.

55 Ēn kā tóg porisa ag mý: “ājag ne tóg, rógro génh ký kāmū mū', ka kykyv mré', ise jé',” he mū. “Inh pijé tý *bandido* nī'. Kurā kar ki sóg ājag mré jē ja nīgtī, Topē ĩn krēm. Vēnh kar kanhrān sóg jē ja nīgtī, hā ra ājag tóg tá ise ja tū nī vē mýr. 56 Hā ra sóg nén tý iso rán ký nī ěn vég mū,” he tóg.

Ký ti mré mū tī ag tóg ti ré ký pétē kán mū sir, vēnh pigju jé.

Pā'i ag tý Jesus ki jēmē

(Mc 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jo 18.12-14, 19-24)

57 Ký ũ tý ti ség mū ag tóg ti pére mū mū, Topē tū to pā'i mág tý *Caifás* ĩn ra. Tá Topē vī to ěg kanhrān tī ag vỹ vēnh mán ký nýtī, kófa ag, vēnh jyvēn tī ag ke gé. Ag kar tý ti tén sór vē.

58 Hā ra *Pedro* tóg, *Jesus* nón kātī mū, kuvar há tá, ký tóg Topē tū to pā'i mág ĩn kā ra rā mū. Ti tý ag tý *Jesus* tý hēn ri ke ěn ve sór vē.

59 Ký pā'i kar ag tóg ũ ag jāvānhvānh mū, ũ tý ti jykre kórég tónh ke mū ag. 60 Hā ra ag tóg vég tū nī. Ũ tý hēn ri ke ag tóg, ón ký ti jykre kórég tó mū, hā ra tóg ki krov tū nī. Ký vāhā ũ ag tóg: 61 “tī vī vēnh mý mē ěg,” he mū. “Topē ĩn kókén kar sóg ũ han mán ke mū, kurā tāgtū ki, he ja tóg nī, *Jesus* ti,” he ag tóg mū. Ũn régre ag tý ti to tag tó ký tóg vāhā ki krov nī, ag mý.

62 Ký Topē tū to pā'i mág vỹ, jēgnē mū sir, ký tóg ti mý: “ā tý ne tónh ke mý tū'?” he mū. “Ag hā ne ā vī kónān tag tó ja nī gé?” he tóg. 63 Hā ra *Jesus* tóg nén ũ tó tū nī. Ký pā'i mág tóg ti mý: “Topē vỹ rīr nī,” he mū. “Tī rīnve sóg ā ki jēmēg mū. Ā mý tý *Cristo* nī', ā mý tý Topē kósín nī'? Ha ěg mý tó,” he tóg, pā'i mág ti. 64 Ký *Jesus* tóg: “ki hā ā tóg tó mū,” he mū. “Ký sóg ājag mý tag tó mū gé, ha mē. Ēprā ke fi kósín vỹ tý ĩnh nī,” he tóg. “Ký ājag tóg ũ tý nén ũ kar han mū ěn pēgia tá ĩnh venh ke

mū. Kanhkā góg kā mī sóg kátérenh ke mū gé,” he tóg.

65 Ký pā'i mág tóg, jū ký ti kur tý jaran' ke mū sir. Ký tóg: “Topē kato vī kónān ti huri,” he mū. “Mē kán ěg tóg, ký ěg tóg ũ tý ti jykre kórég tónh ke mū ũ jāvānh mán ke tū nī ha. 66 Ēg hýn ti tý hē ri kenh mū ha?” he tóg. Ký ag tóg ti mý: “ter jé tóg ke mū, ti vī tag to,” he kán mū sir. 67 Ký ag tóg ti kakā to sugug mū sir, ti kakā ki ag tóg tānh mū gé. Ký ũ tóg ti vatānh tá ti tānh ký ti mý: 68 “*Cristo* nēji tý ā nī, ký ā nēji nén kar ki kanhró nī,” he mū. “Ũ ný ā tānh?” he tóg. Gen ký ag tóg ti to é he mū.

Pedro tý Jesus to ón

(Mc 14.66-72; Lc 22.56-62; Jo 18.15-18, 25-27)

69 Hā ra *Pedro* vỹ, re tá nī nī, ĩn vāso kā. Ký pā'i *camarada* ũ fi tóg ti venh kākutē ký ti mý: “*Jesus* mré ā tóg tī ja nī gé, *Galiléia* tá ke ěn mré,” he mū. 70 Hā ra tóg: “vó, ā tý ne tó nē hýn'?” he mū. Ký ag kar vỹ ti vī mēg mū. 71 Kar ký tóg jānkā ra rā sór mū. Hā ra ũ fi tóg ti vég mū gé, ký fi tóg ag mý: “*Jesus* mré ke ũ vē, *Nazaré* tá ke ěn mré,” he mū gé. 72 Hā ra tóg: “vó,” he mán mū. “Ti ki kagtīg sóg nī, Topē vỹ ki kanhró nī,” he tóg, *Pedro* ti. 73 Ver si há tū ra tá nýtī ũ ag tóg ti venh kāmū ký ti mý: “ha mē, ti mré ke ũ vỹ tý ā nī,” he mū. “Ā vī to ěg tóg ā ki kanhrān mū,” he ag tóg. 74 Hā ra tóg: “vó,” he mán mū. “Inh pijé, ti ki kanhró nī'. ĩnh ón ký Topē vỹ ĩnh vóg kónān ke mū,” he tóg. Hā ra vāhā *galo* tóg kyr mū. 75 Ký *Pedro* tóg *Jesus* vī ja ěn to jykren mū, ti tý ti mý: “iso ā tóg: ti ki kagtīg sóg nī, he tāgtū han ke mū, *galo* kyr ke to hā,” he ja ěn mī. Ký *Pedro* tóg mī ěkrén ký tá kākutē mū sir. Fý jagy han tóg mū sir.

27

Ag tỹ *Pilatós* mỹ *Jesus* ven
(*Mc 15.1; Lc 23.1-2; Jo 18.28-32*)

¹ Tỹ vaj kỹ kusãg ki ag tóg *Jesus* tén ke to jykrén mũ sir, Topê tũ to pã'i kar ag. ² Kỹ ag tóg ti mrĩnh mũ sir. Ti pére mũ kỹ ag tóg pã'i mág tỹ *governador* mỹ ti fêg mũ sir, *Pilatós* mỹ.

Judas Iscariotes ter
(*Hk 1.16-19*)

³ Hã ra *Judas* tóg, ag tỹ ti tén ke vég mũ. Kỹ tóg vãhã ti mỹ e tĩ. Ti tỹ to jykrén mãn kỹ tóg jãnkamy tỹ 30 (ke) ên ma kãtĩg kỹ Topê tũ to pã'i ag mỹ ven mũ, kófa ag mỹ. ⁴ Kỹ tóg ag mỹ: “ti kórég han inh,” he mũ. “Ti pijé, nén ù kórég han ja nĩgtĩ, hã kỹ tóg vènh mỹ nĩ, ti tỹ inh vĩ to ter kỹ,” he tóg.

⁵ Hã ra ag tóg ti mỹ: “Êg tũ pijé, ã tũ hã nè!,” he mũ. Kỹ tóg jãnkamy ên vãm mũ sir, Topê ĩn krêm, kar kỹ tóg hên ra tĩ mũ sir. Tá tóg ti nunh kã vènh jãján mũ, kỹ tóg ter mũ sir.

⁶ Kỹ Topê tũ to pã'i ag vỹ, jãnkamy ên mãn kỹ to jykrén mũ. “Êg tỹ Topê mỹ jãnkamy tag nĩm kỹ tóg vènh mỹ tĩ. Tỹ tóg vènh kyvènh kajãm ja nĩ, hã kỹ êg tóg Topê mỹ nĩm sór tũ nĩ,” he ag tóg. ⁷ Kỹ ag tóg vènh mãn kỹ to jykrén kỹ: “êg hỹn tỹ êpỹ kajãm mũ,” he mũ. Ag tỹ tá go'or vég tĩ ên tá ag tóg, fóg ag kej han sór mũ, fóg tỹ *Jerusalém* ra pygsa tĩ ag mỹ. ⁸ Hã kỹ êg tóg êpỹ ên to: “êpỹ kyvènh,” he tĩ.

⁹ Hã ra Topê vĩ tó tĩ tỹ *Jeremias* vỹ *Judas* to tag rán ja nĩgtĩ, ha mē: “jãnkamy tỹ 30 (ke) tỹ tóg, êprã ke ù kajãm vén ke mũ, ti kaja tỹ ag mỹ há nỹn kỹ. ¹⁰ Êprã ke ên kajãm kar kỹ ag tóg tỹ êpỹ kajãm mũ sir, ag tỹ go'or vég tĩ ên tá. Hã tó ja tóg nĩ, inh mỹ, êg jóg tỹ Topê ti,” he ja tóg nĩgtĩ, *Jeremias* ti.

Pilatós tỹ *Jesus* ve

(*Mc 15.2-5; Lc 23.3-5; Jo 18.33-38*)

¹¹ Hã ra *Jesus* tóg, fóg tỹ pã'i mág rã hã jê nĩ. Kỹ tóg ti ki jêmêg mũ, kỹ tóg: “ã mỹ tỹ *Judeu* ag pã'i nĩ?” he mũ. Kỹ *Jesus* tóg ti mỹ: “ki hã ã tóg tó mũ,” he mũ. ¹² Kỹ Topê tũ to pã'i ag tóg ti kato vĩ mág mũ, kófa ag ke gé, hã ra tóg hun ke kỹ jê nĩ. ¹³ Kỹ *Pilatós* tóg ti mỹ: “mỹ ã mỹ tỹ nén ù tũ nĩ, ag tỹ ã kato vĩ mág han mũ tag ti?” he mũ. ¹⁴ Hã ra *Jesus* tóg vĩ mãn tũ nĩ, kỹ tóg *Pilatós* mỹ e tĩ sir.

Ag tỹ *Jesus* to: ter jé tóg ke mũ, he
(*Mc 15.6-15; Lc 23.13-25; Jo 18.39-19.16*)

¹⁵ Hã ra *Pilatós* tóg ag mỹ fénhta tỹ *Páscoa* kar ki vèse pir kavãg tĩ, ag tỹ ùn to vĩ mũ. Ti jykre vè. ¹⁶ Ên kã ù tóg se kỹ jê nĩ, vènh kar tỹ ùn ki kanhró ên, ti jijin hã vỹ: *Jesus Barrabás*, he mũ.

¹⁷ Jãvo ag tóg tá vènhmãn kỹ nỹtĩ, *Judeu* kar ag. Kỹ *Pilatós* tóg ag mỹ: “inh ã jag mỹ ù tỹ hê kavãn ha? Mỹ *Jesus Barrabás*, *Jesus Cristo* mỹ vó?” he mũ. ¹⁸ *Pilatós* vỹ pã'i ag jykre ki kanhró nĩ, ag tỹ ón kỹ *Jesus* to jũ nỹtĩn ki. Ti há nĩ hã tugrĩn ag tóg ti to jũ mũ. Hã kỹ tóg ti kavãn sór mũ.

¹⁹ Ti tỹ vènh jyvèn jafã tá nĩ ra ti prũ fi tóg, ti mỹ vènh vĩ jênêg mũ, kỹ fi tóg ti mỹ: “vèjykre kuryj han tĩ tĩ,” he mũ, *Jesus* to. “Hã kỹ ti vóg sór tũg nĩ. Kuty tag kã sóg ti to vènh péti kónãn. Êg tỹ ti tugrĩn jagtar ke ve inh, inh vènh péti ki,” he fi tóg. ²⁰ Hã ra Topê tũ to pã'i ag tóg, vènh kar krĩn mũ sir, kófa ag mré, vènh kar tỹ *Barrabás* kavãr ve sór jé, ag tỹ *Jesus* ter hã ve sór jé.

²¹ Kỹ fóg tỹ pã'i tóg, ag ki jêmê mãn mũ. “Inh hỹn ùn régre tag ag kã ù tỹ hê kavãn ha?” he tóg. Kỹ ag tóg ti mỹ: “*Barrabás*” he mũ. ²² Kỹ tóg ag mỹ: “kỹ inh *Jesus* tỹ hê ri kenh mũ, ag tỹ ù to: “*Cristo* vỹ tỹ ti nĩ,” he tĩ ên tỹ,” he mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: “krunh to ti sã,” he kãn mũ sir. ²³ Kỹ tóg ag mỹ: “ti kórég tỹ ne han ti?” he mũ. Hã ra ag tóg prênprêr mũ sir.

“!.Krunh to ti sã..!“ he ag tóg mũ sir, prênprêr kÿ.

²⁴ Ag tÿ tóg hê ri ke tũ nĩ. Vênh génh kutê ri ke tóg nĩ, hã kÿ tóg goj jê prêr mũ. Kÿ tóg nĩpég mũ sir, vênh kar rĩnve, kÿ tóg ag mÿ: “inh jykre pijé!,” he mũ. “Inh nĩgé kavénh ke tũ sóg nĩ, ti kyvénh tÿ. Ûn jykre kuryj vê, kÿ sóg ti tén sór tũ nĩ. Ajag jykre vê,” he tóg. ²⁵ Kÿ vênh kar ag tóg ti mÿ: “êg jykre vê,” he kãn mũ. “Êg hã ne ti tén sór mũ! Kÿ Topê vÿ, êg hã vóg kónãn ke mũ, êg krê ag ke gé,” he ag tóg.

²⁶ Kÿ *Pilatos* tóg *Barrabás* kavâg mũ sir. *Jesus* to tóg porisa ag mÿ: “ha ti mrãnmrãn,” he mũ sir. Ag tÿ ti mrãnmrãn kar kÿ tóg ag mÿ ti fêg mũ, ag tÿ ka to ti sa jê.

Porisa ag tÿ Jesus vóg kónãn
(*Mc 15.16-20; Jo 19.2-3*)

²⁷ Kÿ fóg tÿ pã'i krêm porisa ên ag tóg, *Jesus* pére mũ mũ, pã'i tÿ *governador* ãn ra, *palácio* ên ra. Kÿ ag tóg porisa ù ag jê prêr kãn mũ. ²⁸ Ti kur kunũg ag tóg mũ, kÿ ag tóg kur kusũg tÿ ti kri fón mũ. ²⁹ Sónh rêr téj pirĩn kÿ ag tóg, tÿ ti krĩ tógfĩg mũ sir. Vãn tã ag tóg, ti nĩgé kã fêg mũ, ti pêgja tá. Kÿ ag tóg, ti krêm grĩnhgrĩnh ke mũ sir, ón kÿ. Ti to é he kÿ ag tóg: “viva, *Judeu* ag pã'i!,” he mũ. ³⁰ Kÿ ag tóg ti to sugsgũ mũ gé. Vãn ên tÿ ag tóg ti krĩ mũ rêg mũ sir.

³¹ Ag tÿ ti nyg kar kÿ ag tóg, ti ki kur kusũg ên kunũg mũ. Kÿ ag tóg, ti tũ pê tÿ ti kã ra rãg mãn kÿ ti pére mũ mũ, krunh to ti sa jê sir.

Jesus tÿ krunh to sa
(*Mc 15.21-32; Lc 23.26-43; Jo 19.17-27*)

³² Ag mũn kÿ ag tóg, ù kato tẽ mũ, *Cirene* tá ke ù, ti jijin hã vÿ: *Simão*, he mũ. Ên mÿ ag tóg vĩ tar han mũ, ti tÿ *Jesus* krunh vyn kÿ tũg jê, ti jo.

³³ Kÿ ag tóg, *Gólgota* tá junjun mũ sir. *Gólgota* to êg tóg: vênh krĩ kuka, he tĩ, êg vĩ ki. ³⁴ Tá junjun kÿ ag tóg,

ti mÿ *vinagre* ven mũ, nén ù tÿmê jynh mré hã. Kÿ tóg kãmê sĩ han mũ, hã ra tóg kron sór tũ nĩ, vênh kagta ti. ³⁵ Kÿ ag tóg, krunh to ti sãg mũ sir. Ti kur tÿ ag tóg, jagnê mÿ vênh kãpãm mũ sir, to ag tóg joga he mũ. ³⁶ Kÿ ag tóg nĩgnĩg kÿ nÿtĩ nĩ, ti ki rĩr jê. ³⁷ Ag tÿ nén tÿ ti kato vĩ mũ vÿ, ti kri rán kÿ sa, hã vÿ: “*Jesus*, *Judeu* ag pã'i mág vê,” he mũ. Ti tÿ vêsÿ pã'i mág han to ag nêji ti tén mũ. ³⁸ Ti kóm ag tóg, ùn régre ag tÿ krunh to sãg mũ gé, *bandido* ag. Kÿ ù tóg ti pêgja tá sa, jó ù tóg ti jakãnh tá sa.

³⁹ Kÿ ù tÿ mĩ mũ mũ ag tóg, ti nyg mũ gé, vÿn vÿn hen kÿ. ⁴⁰ “Ã mÿ Topê ãn kókén kar kÿ kurã tãgtũ ki ù han mãn sór mũ?” he ag tóg mũ. “Vênh kren han ra kema', krunh to kãtére, ã tÿ tÿ Topê kósin nĩn kÿ,” he ag tóg ti mÿ. ⁴¹ Kÿ Topê tũ to pã'i ag tóg ti nyg mũ gé, Topê vĩ to êg kanhrãn tĩ ag mré hã, kófa ag ke gé. Kÿ ag tóg jagnê mÿ: ⁴² “ù ag krenkren han tóg, hã ra tóg vênh hã kren han ki kagtũ nĩ,” he mũ. “Êg pã'i mág jê krunh to kãtére kema', êg tÿ ve jê, êg tÿ ti ki ge jê,” he ag tóg. ⁴³ “Topê ki ti nêji rã kÿ jê, kÿ Topê jê ti kren han, ti tÿ ti to há nĩn kÿ. Topê kósin vÿ tÿ ãn nĩ, he ti mÿr,” he ag tóg ti to, ti nyg kÿ. ⁴⁴ Kÿ ù tÿ ti kóm krunh to nÿtĩ ên ag tóg ti nyg mũ gé, *bandido* ag.

Jesus ter
(*Mc 15.33-41; Lc 23.44-49; Jo 19.28-30*)

⁴⁵ Rã tÿ êg nĩno kã sa ra tóg kuty' he mũ sir, ga kar mĩ hã. Kuty ên tóg óra tãgtũ han mũ. ⁴⁶ 3 (ke) óra ki *Jesus* tóg prêr mũ sir, kÿ tóg: “*Eli, Eli, lemá sabactani?*” he mũ. Êg vĩ ki tóg tag to: “Topê, Topê, ã tÿ ne jê isovãnh nê?” he mũ. ⁴⁷ Kÿ ù tÿ tá nÿtĩ ag tóg, ag tÿ mêg kÿ jagnê mÿ: “*Elias* jê tóg prêr mũ,” he mũ. ⁴⁸ Kÿ ù tóg vênhvãg mũ, kÿ tóg *esponja* mrãn mũ sir, *vinho* kaja pir tÿ. Ka jurÿn kÿ tóg, tÿ kusón kÿ ti mÿ ven

mũ sir, ti tÿ ki ùnh' ùnh' he jé. ⁴⁹ Hã ra ù ag tóg: “toreg’,” he mũ. “Hên ri ke mũn *Elias* kätig mũ, ti kren han jé,” he ag tóg. ⁵⁰ Hã ra *Jesus* tóg, prêr mág han mán kÿ hun ke mũ sir.

⁵¹ Hã ra Topê ìn krêm kur tÿ jänkã nife tóg, vènh kã hã jaran ke mũ, ha mẽ, ti jar tóg vènh käkym ke kãn mũ sir. ⁵² Kÿ ga tóg, ragra ke mũ sir, pãró vÿ, gũm ke mũ gé, vènh kej vÿ, nugnor mũ gé, kÿ ù tÿ Topê ki ge kÿ nÿtÿ tÿ hên ri ke ag tóg, rìnrìr mán mũ, ùn kãgter mũ ag. Ag kej tá ag tóg kãpa mũ. ⁵³ Kÿ ag tóg *Jerusalém* kã ra ge mũ, kÿ ag tóg, ù tÿ hên ri ke ag mÿ vènh venven mũ sir. Kÿ ag tóg ag vigvég mũ, *Jerusalém* tá ke ag.

⁵⁴ Hã ra *capitão* tóg, porisa ag mré *Jesus* ki rÿr jè nÿ. Ga tÿ ragra ke ên vég ag tóg mũ, nén kar ti, *Jesus* ter ên kã. Kÿ tóg ag mÿ e tÿ. Kÿ ag tóg: “Topê kósìn ja vè mÿr,” he mũ.

⁵⁵ Kÿ ùn tÿtá fag vÿ, tá nÿtÿ gé, ù tÿ hên ri ke fag. Kuvar há tá nÿtÿ kÿ fag tóg ti vég nÿtÿ nÿ. Ti mré fag tóg kãmũ ja nÿ, ga tÿ *Galiléia* tá. Ti ki fag tóg rÿr ja nÿgtÿ. ⁵⁶ Fag kã ù fi vÿ tÿ *Maria Madalena* fi nÿ, jo ù fi tóg tÿ *Maria* fi nÿ gé, *José* mré *Tiago* mÿnh fi. Kÿ ù fi vÿ tÿ *Zebedeu* krê ag mÿnh fi nÿ gé. Fag mré ke ù fag vÿ tá nÿtÿ gé.

Ag tÿ vènh kej kã kã Jesus fi

(*Mc 15.42-47; Lc 23.50-56; Jo 19.38-42*)

⁵⁷ Ráké tóg nÿ ha, kÿ ùn há tóg jun mũ. *Arimatéia* tá tóg kätig ja nÿ. Ti jijin hã vÿ: *José*, he mũ. *Jesus* mré ke ù vè gé. ⁵⁸ Ên tóg, *Pilatós* venh tÿ mũ, kÿ tóg ti mÿ *Jesus* to vÿ mũ, ti ter kar kÿ. Kÿ *Pilatós* tóg: “he,” he mũ. ⁵⁹ Kÿ *José* tóg *Jesus* vyn kÿ tÿ mũ sir, kur jãnhkri tÿ ti pãg kÿ. ⁶⁰ Kÿ tóg, vènh kej kã kã ti fig mũ sir. Pó kã ki tóg han ja nÿgtÿ, kÿ tóg tãg nÿ, vènh kej ti. *José* tÿ vè. Ên kã kã tóg ti fig mũ sir, kÿ tóg, pó tãpér tÿn kÿ tÿ vènh kej jänkã nifènh mũ sir. Kar kÿ

tóg tÿ mũ. ⁶¹ Hã ra *Maria Madalena* fi vÿ tá nÿ nÿ, *Maria* ù fi ke gé. Ti kej rã fag tóg nÿgnÿ kÿ nÿtÿ nÿ.

Ag tÿ ti kej ki rÿr

⁶² Tÿ vaj kÿ, vènh kán ke kurã ki Topê tÿ to pã'i ag tóg, vènh mán mũ sir. Kÿ ag tóg, *Pilatós* venh mũ mũ. ⁶³ Ti mÿ ag tóg: “vènh kar krÿn kónãn tÿ ên tóg tag tó ja nÿ, ha mẽ: “kurã tãgtũ ki sóg rÿr mán ke mũ,” he ja ti nÿ. Êg tÿ tag to jykrén kÿ êg tóg, ã mÿ nén ù to vÿ sór mũ. ⁶⁴ Êg mÿ tóg, porisa ag tÿ ti kej ki rÿr há tÿ, kurã tãgtũ ki. Jãvo tóg êg mÿ, ti mré mũ tÿ ag tÿ ti to nón kÿ ti péjunh ha mẽ tÿ, kÿ tóg êg mÿ ag tÿ vènh kar mÿ: “rÿr mán ti, ti ter kar kÿ,” henh ha mẽ tÿ gé,” he ag tóg, *Pilatós* mÿ. ⁶⁵ Kÿ *Pilatós* tóg ag mÿ: “he,” he mũ. “Vÿ nÿtÿ, ti kej ki rÿr ke mũ ag,” he tóg, porisa ù ag to. “Ti kej ki rÿr há han nÿ, ge kÿ,” he tóg. ⁶⁶ Kÿ ag tóg, mũ kÿ ti kej to ag vin mũ, ag tÿ ki rÿr jé sir. Ti kej nife ên jy ag tóg tógfÿn mũ gé, vãfe tÿ, pãró to. Ên ki ag tóg nÿtÿ nÿ, porisa ag, ù tÿ ti kej nife kunũg tũ nÿ jé.

28

Jesus rÿr mán

(*Mc 16.1-10; Lc 24.1-12; Jo 20.1-10*)

¹ Vènhkán ke kurã tÿ *semana* kurã ve ki *Maria Madalena* fi tóg, ti kej venh tÿ mũ, kusãg pè ki, *Maria* ù fi mré. ² Hã ra ga tóg, ragra ke tar han mũ sir. Kÿ Topê tÿ jènè jafã tóg, kanhkã tá kãtére mũ. Kÿ tóg pó tÿ ti kej jänkã nifé ên tÿn mũ, kÿ tóg kri nÿ mũ sir, pó ên kri. ³ Tÿ tóg ta tÿ kóm kóm ke ve nÿ gé, Topê tÿ jènè jafã ên tÿ. Ti kur vÿ kópréj nÿ, kukryr kó ri ke. ⁴ Kÿ porisa ag tóg jÿrũn ke mũ, kamèg kÿ ag tóg kãgter ve nÿ. ⁵ Kÿ Topê tÿ jènè jafã tóg, ùn tÿtá fag mÿ: “kamèg tóg nÿ,” he mũ. “*Jesus* kanèg ãjag tóg mũ, ag tÿ krunh to ùn sãg mũ ên ti. ⁶ Ki ti tũ nÿ, rÿr ti huri, há kÿ tóg ãjag mÿ tó ja nÿgtÿ. Ha kãge

jêg, ãjag tỹ ti nỹgja ve jé. ⁷ Kuri, ha ti mré mũ tĩ ag mỹ tónh mũjêg, ti rĩr măn ti. Ha vé, ãjag jo tóg tĩg mũ, *Galiléia* ra. Tá ãjag tóg ti venh mũ, ha vem nĩ. Inh ví kã jatun tũg nĩ,” he tóg, Topê tỹ jênê jafã ti, ù tỹtã fag mỹ. ⁸ Kĩ fag tóg, ti kej tá kãpa kũ fũrũrũn mũ mũ sir. Fag mỹ tóg e tĩ. Ge ra tóg fag mỹ sér pẽ tĩ, hã kũ fag tóg pêtê mũ sir, fag tỹ *Jesus* mré mũ tĩ ag mỹ tó jé.

⁹ Fag mũ ra *Jesus* tóg, fag kato tẽ mũ, kũ tóg fag mỹ: “mỹ sér nỹtĩm nĩ,” he mũ. Vãhã fag tóg, ti to grẽn ke mũ sir. Ti pẽn kãgmĩg fag tóg mũ, kũ fag tóg, ti krêm mũg ke mũ gé. ¹⁰ Kĩ *Jesus* tóg fag mỹ: “kamêg tũg nĩ,” he mũ. “Ha mũjêg, inh rêgre ag mỹ tó jé, ag tỹ ga tỹ *Galiléia* ra mũ jé. Tá ag tóg inh venh ke mũ,” he tóg.

Porisa ag ón

¹¹ Fag mũn kũ porisa tỹ *Jesus* kej ki rir mũ ên ag tóg, êmã ra mũ mũ. Tá junjun kũ ag tóg, Topê tũ to pã'i ag mỹ tó kãn mũ, ag tỹ nén vég mũ ên ti. Kĩ tóg ag mỹ e tĩ. ¹² Kĩ ag tóg, kófa ag mré vênh mãn kũ: “êg hỹn hẽ ri kenh mũ?” he mũ jagnê mỹ. Kĩ ag tóg, porisa ag mỹ jãnkamy e vin mũ sir. ¹³ “Ón kũ vênh kar mỹ: “êg nũgnũr mũ jãvo *Jesus* mré mũ tĩ ag tóg, ti péju ja nĩ, kuty si há tá,” hem nĩ,” he ag tóg. ¹⁴ “Hẽn ri ke mũn pã'i tỹ *governador* tóg mênh mũ, ãjag nũgnũr ja ti. Kĩ êg tóg, ti mré vémén ke mũ, ti tỹ ãjag vóg kónãn tũ nĩ jé,” he ag tóg, porisa ag mỹ. ¹⁵ Kĩ porisa ag tóg, jãnkamy ên mãn kũ vênh kar mỹ ónón mũ mũ sir, *Jesus* mré mũ tĩ ag to. Hã kũ *Judeu* ag tóg, ver tag tó tĩ, ùnri.

Jesus tỹ ti mré mũ tĩ ag mỹ vênh ven

(*Mc 16.14-18; Lc 24.36-49; Jo 20.19-23; Hk 1.6-8*)

¹⁶ Kĩ ti mré mũ tĩ ag tóg, ga tỹ *Galiléia* ra mũ mũ, pãnónh ra, *Jesus* tỹ ag mỹ: “ên ra mũm nĩ,” he ja ên ra. ¹⁷ Tá ag tóg ti vég mũ sir, kũ ag

tóg, ti krêm mũgmũg ke mũ sir. Hã ra tóg ù ag mỹ vênh mỹ tĩ. Ag mỹ tóg tỹ, ki hã ke tũ nĩ ve nĩ. ¹⁸ Kĩ *Jesus* tóg, ag rã hã jê kũ, ag mỹ: “nén kar vỹ tỹ, inh krêm ke nĩ ha, kanhkã tá ke kar, ga tá ke kar ke gé,” he mũ. ¹⁹ “Hã kũ mũjêg, *povo* kar kanhrãn jé. Ag tỹ inh ki ge kũ nỹtĩn kũ ag kygpem nĩ gé. Inh panh jiji tó kũ, ti kósin jiji tóm nĩ gé, kũ Topê kuprĩg jiji tóm nĩ gé, ãjag tỹ ag kygpe kũ, fag ke gé. ²⁰ Kĩ isỹ ãjag mỹ nén tó mũ kãmén kãn nĩ gé, ag tỹ ki króm jé. Ha mẽ, ãjag mré sóg jê nĩ, kurã kar ki, ãjag tovãnh ke tũ sóg nĩ ha, ga tũg ke kurã ki ke gé,” he tóg, *Jesus* ti, ti tỹ ti mré mũ tĩ ag jêgnên kũ.

MARCOS TÛ RÁ

João Batista tÛ Jesus tó

(Mt 3.1-12; Lc 3.1-18; Jo 1.19-28)

¹ Sÿ *Jesus Cristo* káme sér tónh ke vē, Topē kósin ti. ² Vāsÿ Topē vī tó tī tÿ *Isaías* vÿ *Jesus* to tag rán ja nī, kÿ tóg: “ã jo sóg ù jēnhēnh mū, ti tÿ vēnh kar kân jé, ã tīg ken jo,” he mū. “Ag jyvēn jé tóg ke mū, kÿ tóg ēpry prun ri ke nī. ³ Ēmā tū ja tá tóg jēnh ke mū, ga kórég tá. Tá tóg ag mÿ: “Ēg *Senhor* kätīg ke jo vēnh jānhkrigkrig nī,” hēnh ke mū. “Ājag jykre pāno tovānh nī, ěg *Senhor* kätīg ken jo,” he jé tóg ke mū,” he ja tóg nī. *João Batista* to tóg ke mū.

⁴ Kÿ *João Batista* tóg ěmā tū ja tá jē nī. Ag jyvēn tóg tī, kÿ tóg: “ã kype jé sóg ke mū, ã tÿ ã jykre kórég tovānh kÿ, Topē tÿ ã tÿ ti vī mranh tÿ ã mÿ vēnh pāte fón jé,” he tī sir, vēnh kar mÿ.

⁵ Kÿ ga tÿ *Judéia* tá ke ag tóg ti to kāmū kân mū sir, ěmā tÿ *Jerusalém* tá ke ag ke gé. Kÿ tóg ag kygpég mū sir, goj tÿ *Jordão* ki, ag tÿ: “Topē vī mranh ja sóg nġtī, tag han kÿ,” hēnh kÿ. ⁶ Jó ti kur tóg tÿ kāvāru pānī sór kyki tÿ há nī. Kÿ ti vēsógfġn ja vÿ tÿ nēn ù fār tÿ há nī gé. Ópā hā ko ti tī, mÿg mré. Ti jēn hā vē. ⁷ Kÿ tóg ag mÿ *Jesus* kāmén kÿ: “ū tóg inh nón kätīg mū, ha mē,” he mū. “Inh jykre há káfór ti nī. Sÿ tÿ ti *camarada* nġnh ke vē vē, sÿ ti pēn né kunūnh ke vē vē, hā ra sóg tÿ ti krēm ke pē jē,” he tóg. ⁸ “Goj hā tÿ sóg ājag kygpēnh ke mū. Jāvo ù tÿ inh nón kätīg ke mū ěn vÿ Topē kuprġg tÿ ājag jagrē han ke mū. Ti tÿ ājag kygpēnh ken hā vē,” he tóg, vēnh kar mÿ.

João tÿ Jesus kype

(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹ Kejēn *Jesus* tóg ěmā tÿ *Nazaré* tá kätī mū, ga tÿ *Galiléia* tá. Kÿ tóg *João* tá jun mū, kÿ *João* tóg ti kypég mū

sir, goj tÿ *Jordão* ki. ¹⁰ Ti tÿ goj kätá kākutē kÿ kanhkā vÿ nor' he mū sir vēsÿmēr. Kÿ *Jesus* tóg Topē kuprġg vēg mū. Sórāg ri ke tóg kätēre mū. Kÿ tóg *Jesus* kri góm ke mū sir. ¹¹ Kÿ tóg kanhkā tá vēnh vī mēg mū gé sir, kÿ tóg: “tÿ ã inh kósin pir jē, tÿ ã inh fe pē jēgtī,” he mū, vēnh vī ěn ti.

Satanás tÿ Jesus krġn kónān sór

(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

¹² Kÿ vēsÿmēr Topē kuprġg tóg *Jesus* krġn mū, ti tÿ ěmā tū ja ra tīg jé. ¹³ Kurā tÿ 40 (ke) han tóg mū, ěmā tū ja tá nī ki. Kÿ vāhā *Satanás* vÿ ti tÿ ti jóg vī mranh han sór mū, hā ra tóg ke tū nī. Tá misu ag vÿ nēn kā mī mġgtī gé, ěmā tū ja ěn tá. Hā ra Topē tÿ jēgnē jafā ag tóg tá ti ki rġr mū sir.

Jesus tÿ Galiléia ra vÿn ke

(Mt 4.12-22; Lc 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Kejēn ag tóg *João* ség mū. Ag tÿ ti se kar kÿ *Jesus* tóg ga tÿ *Galiléia* ra tī mū. Tá tóg ag mÿ Topē tÿ tÿ ěg pā'i nġnh ke kāmén mū, vēnh vī sér ěn ti. ¹⁵ Kÿ tóg: “Pétēm ti huri, ěg tÿ Topē tÿ tÿ ěg pā'i nī venh ke ti,” he mū. “Kÿ ājag jykre kórég tovānh nī. Ti vī kri fim nī, ājag tÿ ti tÿ tÿ ěg pā'i nī ěn ve jé,” he tóg.

¹⁶ Kejēn tóg goj nig mág tÿ *Galiléia* ěn fyr jagma tī mū. Ti tī ra tóg *Simão Pedro* vēg mū, ti jāvy tÿ *André* ke gé. Pirā kugmī jafā tÿ ag tóg goj ki fón nÿtī nī, *rede* tÿ, ag tÿ pirā kugmī jé. Ag rānhraj hā vē. ¹⁷ Kÿ tóg ag mÿ: “inh mré kāmġjēg,” he mū. “Pirā kugmī há ājag nÿtī. Ājag kanhrān jé sóg ke mū, ājag tÿ ēprā ke ag tÿ inh ki ge han jé,” he tóg. ¹⁸ Kÿ ag tóg vēsÿmēr ag *rede* tovānh kÿ ti mré mū mū, *Pedro* ti, *André* ti ke gé.

¹⁹ Ag mū sī han mū ra ag tóg ūn régre ù ag ve mán mū gé, *Tiago* ti, ti jāvy tÿ *João* ti ke gé. *Zebedeu* krē ag vē. *Canoa* kā ki ag tóg pirā kugmī jafā ki han nÿtī nī. ²⁰ Kÿ *Jesus* tóg vēsÿmēr ag jé prēr mū. Kÿ ag tóg ag panh ré kÿ mū mū. Ag mÿ rānhraj ti

ag vỹ ag panh mré *canoa* kã ki nỹtĩ nĩ. Ag rë kỹ ag tóg *Jesus* mré mũ mũ sir.

Jesus tỹ vëjagrë kórég kutëm
(Lc 4.31-37)

²¹ Kỹ ag tóg ãmã tỹ *Cafarnaum* tá junjun mũ sir. Vënhkãn ke kurã ki tóg *Judeu* ag vënh kanhrãn jafã kã ra rã mũ, ag kanhrãn jé, *Jesus* ti. ²² Kỹ ti vỹ tóg ag mỹ e tĩ. Vënh kar vỹ kãfór ti nĩ, Topë vỹ to ãg kanhrãn tĩ ag mré hã. Hã ra tóg ki hã tó mũ. ²³ Hã ra ù tóg tá jun mũ. Jagrë kórég ti nĩ. ²⁴ Kỹ tóg prër mũ. “Á tỹ ãg tỹ hë ri ke në, *Nazaré* tá *Jesus*?” he tóg. “Á mỹ ãg kókén sór tũ? Á ki sóg kanhró nĩ. Tỹ ã tóg ã pir mỹ Topë mré ke nĩ. Tĩ tũ pë vỹ tỹ ã nĩ,” he tóg.

²⁵ Hã ra tóg ti jagrë mỹ vỹ tar han mũ, kỹ tóg: “vỹ tũg ra,” he mũ. “Tĩ tovãnh ra,” he tóg.

²⁶ Kỹ ti jagrë tóg ti ter tĩ han mũ sir. Prër tóg mũ. Kỹ tóg ti tovãnh mũ. ²⁷ Kỹ tóg vënh kar mỹ e tĩ sir. Jagnë mỹ ag tóg: “ne nẽ vé? Vënh vỹ tãg mỹ vó?” he mũ. “Vëjagrë kórég ag mỹ tóg vỹ tĩ, kỹ ag tóg ki ke tĩ, ti kamëg kỹ. Ag kri ke hỹn,” he ag tóg mũ. ²⁸ Kỹ ti kãme tóg vënh kar kri rùm mũ, *Galiléia* tá ke kar kri.

Jesus tỹ Pedro má fi tỹ há' he
(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

²⁹ Kar kỹ *Jesus* tóg ag vënh kanhrãn jafã tá kãkutë kỹ *Simão Pedro* ãn kã ra rã mũ sir. *André* mré ti ãn vë. *Tiago* vỹ *João* mré ra rã mũ gé. ³⁰ Hã ra *Pedro* prũ fi mỹnh fi vỹ kaga nỹ nĩ. Rỹg fi tóg nỹ nĩ. Kỹ ag tóg *Jesus* mỹ fi tó mũ. ³¹ Kỹ tóg fi nĩgë kãgmĩ kỹ fi nĩm mũ. Kỹ fi rỹ ãn tóg tũ' he mũ sir. Ag ki fi tóg rĩr mũ sir, *Pedro* má fi.

Jesus tỹ ùn kagyga ag tỹ há' he
(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

³² Kurã ãn kã kuty tá ag tóg ùn kagyga ag tatĩ kãmũ mũ, ùn jagrë kórég ag mré hã. ³³ Ëmã ãn ki ke kar ag vỹ ti ãn jãnkã tá nỹtĩ mũ. ³⁴ Kỹ

Jesus tóg ag tỹ há' há' he kãn mũ sir, fag tỹ ke gé. Vëjagrë kórég pan kãn tóg mũ gé. Kỹ vëjagrë kórég ag tóg ti mỹ vỹ sór mũ, ag tỹ ti ki kanhró nỹtĩn kỹ. Hã ra tóg ag mỹ: “vỹ tũg ra!” he mũ.

Jesus tỹ ti jóg mré vỹ
(Lc 4.42-44)

³⁵ Tỹ vaj kỹ tóg kurã ke ra nĩ mũ. Kỹ tóg ãmã tũ ja ra tĩ mũ sir, tá Topë mré vỹ jé. ³⁶ Kỹ *Simão* ag tóg ti kanënh mũ mũ, ti jãvãnh kỹ. ³⁷ Kỹ ag tóg ti mỹ: “vënh kar vỹ ã kanëg mũ,” he mũ. ³⁸ Hã ra tóg ag mỹ: “mũ nỹ, ãmã ù ra,” he mũ. “Sỹ vënh kar mỹ Topë vỹ tó hã jé sóg kãtĩg,” he tóg.

³⁹ Kỹ ag tóg ga tỹ *Galiléia* kar mĩ mũ mũ. Vënh kanhrãn jafã krëm tóg ag mỹ Topë vỹ tó mũ sir. Ag jagrë kórég pan tóg mũ gé.

Jesus tỹ ùn kaga kren vãnh tỹ há' he
(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

⁴⁰ Kỹ kejën ùn kaga kren vãnh vỹ ti to kãtĩ mũ, vënh kaga tỹ *lepra* han kỹ nĩ ù. Kỹ tóg ti mỹ: “ã mỹ isỹ há' he sór tũ?” he mũ. “Á hã tóg ãnh mỹ isỹ há' henh ke nĩ,” he tóg. ⁴¹ Kỹ tóg *Jesus* mỹ jagtar nĩ. Kỹ tóg ti nĩgë tỹ ti mẽ kỹ ti mỹ: “hej, há' he jé ã tóg ke mũ,” he mũ.

⁴² Kỹ ti kaga kren vãnh ãn tóg tũ' he mũ vësýmér. Kỹ tóg jãnhkri nĩ sir, ti fár ti. ⁴³ Kỹ tóg ti mỹ vỹ tar han kỹ: ⁴⁴ “ker ù mỹ tó hë'. Topë tũ ki rĩr tĩ hã mỹ tóm nĩ, kỹ Topë mỹ *Moisés* tỹ vãsỹ ãg mỹ nén tó ja ãn nĩm nĩ. Hã tugrĩn vënh kar vỹ ã tỹ há' he mũ tag ki kanhrãn mũ,” he tóg.

⁴⁵ Ge ra ùn kaga ja ãn tóg vënh kar mỹ *Jesus* tỹ ti tỹ há' he tó mũ sir. Kỹ ti kãme ãn vỹ vënh kar kri rùm mũ. Hã kỹ *Jesus* tóg ãmã ù ki vënh ven tũ nĩgtĩ. Ëmã tũ mĩ tóg tĩgtĩ, hã ra ag tóg ãmã kar tá ti to kãmũ tĩ.

2

Jesus tÿ ùn kânhrîn ký nÿ tÿ há' he
(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

¹ Kejën *Jesus* tóg kurã ù kã ãmã tÿ *Cafarnaum* tá jun mãn mũ, ký ag tóg mēg mũ sir, ti tÿ tá nĩ ãn ti. ² Ký ùn e ag vÿ ti tá junjun mũ, ký ag tóg ti to vãnh mãn mũ, ký tóg fór nĩ, jänkãmĩ hã. Ký tóg ag mÿ Topẽ vĩ tó mũ sir. ³ Hã ra ù ag tóg ùn kânhrĩ vyn ký tá junjun mũ sir. Û tÿ 4 (ke) ag vẽ. ⁴ Hã ra ag tóg vãnh e ãn tugrĩn ti pêtẽm tũ nĩn ký ti kri ãn nón mũ. Ký ag tóg nor ãn ki ùn kaga ãn térem mũ, kur kã kã ti fi ký. ⁵ Ký *Jesus* tóg ag tÿ ti ki ge ký nÿtĩ vėg mũ sir. Ký tóg ùn kaga ãn mÿ: “inh kósin, ã tÿ Topẽ vĩ mranh ja ãn vÿ tũ ti ha,” he mũ.

⁶ Hã ra Topẽ vĩ to ěg kanhrãn tĩ ù ag vÿ tá nÿtĩ gé. Ký ag tóg ti vĩ to jýkrén kónãn ký: ⁷ “ti tÿ ne tó nẽ? “ he mũ, jagnẽ mÿ, komẽr hã. “Topẽ to vĩ kónãn vẽ. Topẽ hã ne ti pin ký ěg tÿ Topẽ vĩ mranh tÿ tũ' he há nĩnh mũ. Ti tÿ vėsÿ Topẽ han vẽ,” he ag tóg mũ.

⁸ Hã ra *Jesus* tóg ag jýkre ki kanhrõ nĩ, ti fe tÿ. Ký tóg ag mÿ: “ãjag tÿ ne to jýkrén kónãn nẽ?” he mũ. ⁹ “Ne nÿ ãjag mÿ vãnh mÿ nÿ? Ûn kânhrĩn ký nÿ tag mÿ sóg: ã tÿ Topẽ vĩ mranh ja ãn vÿ tũ ti ha, hé. Kÿn mÿ ãjag mÿ vãnh mÿ? Sÿ ti mÿ: nĩ ra, ã kur gég tÿg, henh ke nẽ ha. Kÿn mÿ ãjag mÿ vãnh mÿ ke gé? ¹⁰ Isÿ ãjag mÿ inh jýkre ven sór vẽ ha. Tÿ sóg ěprã ke fi kósin nĩ. Tá sóg krÿg ke mũ, Topẽ vĩ mranh tÿ vãnh pãte fón ke tá. Sÿ tá krÿg mũ ven jé sóg ke mũ, ãjag mÿ,” he tóg. Hã ký tóg ùn kânhrĩn ký nÿ ãn mÿ: ¹¹ “nĩ ra, ã kur gé tÿg,” he mũ.

¹² Ký tóg vãhã jėgnẽ mũ sir. Ti kur gég tóg mũ sir, ký tóg ag rĩnve tÿg há han mũ sir, ùn kânhrĩn ký nÿ ja ãn ti.

Vãnh kar mÿ tóg e tĩ, ký ag tóg Topẽ to: “ěg jýkre kãfór ti nĩ,” he

mũ. “Ge ve ja tũ ěg nÿtĩ,” he ag tóg mũ sir.

Jesus tÿ Levi jé prẽr
(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³ Ký *Jesus* tóg tÿg mãn mũ, goj nig mág tÿ *Galiléia* ra. Ký vãnh e ag tóg ti pėnĩn vãnh mãn mãn mũ sir. Ký tóg ag kanhrãn mũ, fag ke gé. ¹⁴ Tĩ tÿg mãn ký tóg *Levi* vėg mũ, *Alfeu* kósin. Hã ra tóg ti rãnrãj han nĩ nĩ. *Governo* mÿ tóg *imposto* kaja mǎg tĩ. Ký *Jesus* tóg ti mÿ: “inh mré kãtÿg,” he mũ. Ký tóg jėgnẽ ký ti mré tĩ mũ sir.

¹⁵ Ký tóg kejën ti ãn krẽm jėg mũ. Hã ra ag tóg ti mré e nĩ, *governo* mÿ jänkamy mǎg tĩ ag, Topẽ vĩ mranh tĩ ù ag ke gé. Tĩ nón mũ mũ ag tóg e tãvĩ nÿtĩ.

¹⁶ Hã ra Topẽ vĩ to ěg kanhrãn tĩ ù ag vÿ tÿ *Fariseu* nÿtĩ gé. *Jesus* vėg ag tóg mũ, ti tÿ Topẽ vĩ mranh tĩ ag mré jėn ký. Ký ag tóg ti mré mũ tĩ ag mÿ: “ti ne tóg ùn jýkre pãno ag mré jėg mũ',” he mũ.

¹⁷ Hã ra *Jesus* tóg mēg mũ. Ký tóg ag mÿ: “ùn kagyga tũ ag vÿ *médico* venh mũ tũ nĩgtĩ'. Hã ra ùn kagyga ag hã vÿ ti venh mũ tĩ,” he mũ. “Inh pijé ù tÿ vėjýkre kuryj han mũ ag mÿ: ãjag jýkre tovãnh nĩ, he sór tĩ'. Û tÿ Topẽ vĩ mranh mũ ãn ag hã mÿ sóg: ãjag jýkre tovãnh nĩ, he sór tĩ,” he tóg.

Jesus tÿ vãkre kãmén
(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸ Kejën *João* mré mũ ti ag tóg vãkrég mũ, *Fariseu* ag ke gé. Jėg tũ ag nĩ, ag tÿ Topẽ mÿ há nÿtĩ jé. Ký ag tóg *Jesus* mÿ: “*João* mré mũ tĩ ag vÿ tóg vãkrég mũ, *Fariseu* mré mũ tĩ ag ke gé,” he mũ. “Jo ã mré mũ tĩ ag ne tóg vãkrég tũ nĩ',” he ag tóg.

¹⁹ Ký tóg ag mÿ: “vãnh kyprũg venh kãmũ mũ ag pijé vãkrég tĩ',” he mũ. “Fénhta vẽ mÿr, vãnh kyprũg tĩ, ký ùn prũg mũ ãn mré ke ag tóg tĩ venh kãmũ tĩ. Ge ti nĩ, inh mré mũ tĩ ag mÿ. Isÿ ag mré nĩn ký tóg ver ag mÿ sér tĩ. ²⁰ Hã ra tóg kejën jun

mũ, inh kurā ti, kŷ ag tóg inh pére mũnh mũ. Ēn kã hã ag tóg vākrenh ke mũ,” he tóg.

²¹ “Fag pijé vāfe kygnej tũ tŷ kur si jar ki hynhan tĩ'. Fag tŷ ũn kygnej tũ tŷ ki hynhan kŷ tóg jaran kenh mũ. Kŷ kur si jar ěn tóg mág mũ sir. Ũn kygnej hã tŷ fag tóg ki hynhan tĩ, kŷ tóg jaran ke tũ nĩgtĩ,” he tóg, ti jykre tãg to.

²² “Kŷ *vinho* vŷ ge nĩgtĩ gé,” he tóg mũ gé. “Ēg pijé *vinho* kajã tŷ ti fár si tŷ sako ki kujĕg tĩ mŷr'. Ke tũ nĩ mũ ra tóg kunãnh kŷ jarn kenh mũ. Kŷ *vinho* tóg tũ' henh mũ, sako ti ke gé. *Vinho* kajã tŷ ti fár tãg ki kujĕn ke vĕ mŷr,” he tóg, ti jykre tãg to.

Jesus tŷ vĕnhkán ke kurā kãmén
(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³ Kejĕn tóg, ti mré mũ tĩ ag mré *trigo* kré mĩ tĩ mũ. Vĕnhkán ke kurā vĕ. Ag mũn kŷ ag tóg *trigo* mó tŷ kym ke mũ, ag tŷ ko jé. ²⁴ Kŷ *Fariseu* ũ ag tóg *Jesus* mŷ: “ha vé, ag tŷ ne jé vĕnhkán ke kurā ki ag tŷ nĕn han ke tũ han nĕ?” he mũ.

²⁵ Kŷ tóg ag mŷ: “vó,” he mũ. “*Davi* tŷ nĕn han mũ to jykren nĩ. Ti kókĩr nĩn kŷ tóg ti tŷ nĕn han ke tũ han gé, ti mré mũ tĩ ag mré, hã ra Topĕ pijé ti to jũ mũ', ha mẽ. ²⁶ Topĕ ĩn kã ra tóg rã. Ēn kã *Abiatar* vŷ tŷ Topĕ tũ to pã'i nĩ. Tá tóg Topĕ jamĩ ěn kó, tŷ ti tŷ konh ke tũ ra. Topĕ tũ ki rĩr tĩ ag hã tŷ konh ke vĕ vĕ. Hã ra tóg kó, ti mré mũ ag ke gé. Rán kŷ tóg nĩ nĩ,” he tóg.

²⁷ “Ha mẽ, Topĕ vŷ ěg mŷ vĕnhkán ke kurā nĩm, ěg tŷ ki vĕnhkán jé. Hã ra tóg tŷ kurā kórég han tũ nĩ. ²⁸ Hã kŷ sóg tŷ vĕnhkán ke kurā to pã'i nĩ gé. Tŷ sóg ěprã ke fi kósin nĩ mŷr,” he tóg.

3

Jesus tŷ ũn nĩgé tóg tŷ há' he
(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

¹ Kejĕn tóg vĕnh kanhrãn jafã ra rã mãn mũ. Hã ra ũ tóg tá jĕ nĩ,

ti nĩgé tóg tóg ja nĩ. ² Kŷ ag tóg ti tugnŷm mũ sir. “Kema ti tŷ vĕnhkán ke kurā ki ti tŷ há' he ve jé,” he ag tóg mũ. Ag tŷ pã'i ag mŷ ti tó sór vĕ, ti tŷ vĕnhkán ke kurā ki Topĕ vĩ mranh kŷ. ³ Hã ra *Jesus* tóg ũn nĩgé kórég ěn mŷ: “kunĩg,” he mũ. ⁴ Kŷ tóg ag kar mŷ: “vĕnhkán ke kurā ki ěg hŷn ne han mũ', ěg tŷ Topĕ vĩ ki króm jé'? Ēg mŷ hŷn nĕn ũ há han mũ'? Ēg tŷ ũ tũ kókén kŷn mŷ kórég tũ nĩnh mũ'? Ēg mŷ ũ kren han mũ hŷn'? Ēg tŷ ũ tén kŷn mŷ há nĩnh mũ hŷn'?” he tóg. Hã ra ag tóg ti mŷ vĩ tũ nĩ sir.

⁵ Kŷ tóg jũ mũ sir. Fe kaj tóg nĩ sir, ag krĩ tũ nŷtĩn kŷ. “Ā nĩgé tŷ krŷg' hé,” he tóg ti mŷ. Kŷ tóg há' he mũ sir, vãhã.

⁶ Kŷ vãhã *Fariseu* ag tóg mũ mũ sir, jagnĕ mré ti to jykren jé, pã'i mág tŷ *Herodes* mré ke ag mré ke gé. “Ēg hŷn hĕ ri ken kŷ ti tén mũ?” he ag tóg mũ.

Jesus tŷ goj nig fyr tá ag kanhrãn

⁷ Hã ra *Jesus* tóg ti mré mũ tĩ ag mré goj nig mág tŷ *Galilĕia* ra tĩ mũ, vĕnh e tũg ja ra. Ge ra vĕnh e ag tóg ti nón mũ mũ. Ga tŷ *Galilĕia* tá ag tóg kãmũ mũ, ga tŷ *Judĕia* tá ke gé, ⁸ ěmã tŷ *Jerusalém* tá, ga tŷ *Idumĕia* tá, goj tŷ *Jordão* mã tá, ěmã tŷ *Tiro* tá, ěmã tŷ *Sidom* tá ke gé. E tãvĩ ag nŷtĩ, e pĕ. Ti tŷ nĕn han mũ kar mẽ kŷ ag tóg ti to kãmũ mũ. ⁹ Kŷ *Jesus* tóg vĕnh e tŷ ti kutãn kŷ ti mré mũ tĩ ag mŷ tó mũ, ag tŷ ti mŷ *canao* jãján jé. ¹⁰ Ũ tŷ hĕn ri ke tŷ tóg há' he ja nĩ. Hã kŷ ũn kagyga tŷ hĕn ri ke ag tóg ti pĕnĩn nŷtĩ. Ag tŷ ag nĩgé tŷ ti mẽ sór vĕ, fag ke gé. ¹¹ Kŷ ũn jagrĕ kórég ag vŷ tá nŷtĩ gé. Ag tŷ *Jesus* ve kŷ ag tóg prĕnprĕr mũ sir. “!..Tŷ ã Topĕ kósin ne..!” he ag tóg mũ. ¹² Kŷ tóg ag mŷ vĩ tar han mũ. “Ker inh kãmén hĕ,” he tóg.

Jesus tŷ ũ tŷ 12 (ke) ag vin
(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³ Kejĕn tóg pānónh ra tĩ mũ. Kĩ tóg tá ag jé prĕr kĭ ag kuprĕg mũ, ag vin jé. ¹⁴ Ũ tỹ 12 (ke) ĕn ag kuprĕg tóg mũ sir, ag tỹ tỹ ti mré mũ tĩ nỹtĩ jé, ti tỹ ag jĕgnĕ jé, Topĕ vĩ tó jé. ¹⁵ Ag mỹ tóg vĕjykre nĩm mũ, ag tỹ vĕjagrĕ kórĕg pan to tar nỹtĩ jé. ¹⁶ Ũ tỹ 12 (ke) ag hã vĕ, ha mĕ: *Simão, Jesus tỹ ti jiji ũ hã vỹ: Pedro, he mũ, Tiago ke gé, ti jãvy tỹ João mré, Zebedeu krĕ tag ag. Jesus tỹ ag jiji ũ hã vỹ: Boanerges, he mũ, ĕg vĩ ki ke hã vỹ: ta tỹ tỹrỹr he ri ke ag, he mũ, André ke gé, Filipe ke gé, Bartolomeu ke gé, Mateus ke gé, Tomé ke gé, Tiago ke gé, Alfeu kósın tag ti, Tadeu ke gé, Simão ke gé, ag tỹ ũ to: Zelote, he mũ tag ti, Judas Iscariotes ke gé, ũ tỹ pã'i ag mỹ Jesus ven mũ ĕn ti.*

Topĕ vĩ to ĕg kanhrãn tĩ ag tỹ Jesus to vĩ kónãn

(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

²⁰ Kĩ Jesus tóg ag mré tĩg kĭ ti jamã tá jun mũ. Kĩ vĕnh e tóg sir tá vĕnh mãn mãn mũ, kĭ tóg ag jĕn ke mũ ra vĕnh mỹ tĩ. ²¹ Kĩ ti kanhkã fag vỹ ti kãme mĕ kĭ ti kãgmĩnh kãmũ mũ. “Krĩ vĕnh mỹ nĩ ve ti nĩ,” he fag tóg. Hã ra tóg fag mré tĩ tũ nĩ.

²² Kĩ Topĕ vĩ to ĕg kanhrãn tĩ ag tóg tá junjun mũ gé, ti ve jé. *Jerusalém tá ag tóg kãmũ jĕg. Ag tỹ ti to: “Japo tỹ tóg jagrĕ nĩ. Hã kĭ tóg vĕjagrĕ kórĕg ag pan tĩ,” hen kĭ. “Belzebu jykre han tóg tĩ, Nĕn-Kórĕg ag pã'i mág ĕn jykre ti,” he ag tóg.*

²³ Kĩ Jesus tóg ag jé prĕr kĭ: “*Satanás vỹ vĕjagrĕ kórĕg pan tũ nĩgtĩ mỹr,*” he mũ. ²⁴ “Pã'i pir krĕm ke ag tỹ jagnĕ kato tĕgtĕn kĭ ag tóg jagnĕ kãgtĕn kãn ke mũ. ²⁵ Đn pir krĕm ke fag tỹ jagnĕ kato tĕ kĭ fag tóg jagnĕ kãgtĕn kãn ke mũ gé. ²⁶ *Satanás krĕm ke ag tỹ jagnĕ kato tĕ kĭ ag tóg jagnĕ tỹ tũ' henh ke mũ gé, kĭ tóg tũ' he mũ sir, Satanás ti. 27 ĕg tỹ ũ tar ĩn tá ti tỹ nĕn ũ pĕju sór kĭ ĕg tóg, ti se vĕn tĩ. Kar kĭ hã ĕg tóg ti tũ mãn*

ke mũ sir. Ge ti nĩgtĩ, sỹ nĕn han mũ ti. Japo vỹ tar nĩ, hã ra sóg hur ti sé. Hã kĭ sóg ti tũ ag kygvãg mũ sir. Ag jagrĕ kórĕg ĕn pan sóg mũ sir,” he tóg.

²⁸ “Sỹ ke há vĕ, hã kĭ sóg tó mũ. Topĕ vỹ ĕjag mỹ vĕnh pãte fón kãn mũ, ĕjag tỹ ti vĩ mranh ja kar ĕn tỹ, ĕjag tỹ ti to vĩ kónãn ĕn mré hã. ²⁹ Jãvo ĕjag tỹ Topĕ kuprĭg to vĩ kónãn kĭ tóg ĕjag mỹ vĕnh pãte fón mãn ke tũ nĩ. ĕn vỹ ĕjag hã kã nĩ nĩ. Kurã tũ ti nĩ,” he tóg.

³⁰ Ag mỹ tóg ke mũ, ag tỹ ti to: “Japo tỹ tóg jagrĕ nĩ,” hen kĭ.

Jesus mré ke pĕ fag

(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹ Kĩ ti mỹnh fi tóg ti jãvy ag mré ti vĕnh kãtĩ mũ. Re tá fag nỹtĩ. Kĩ fag tóg ũ jĕnĕg mũ, ti to. ³² *Jesus pĕnĩn tóg fór tĩ, kĭ tóg ti mỹ: “ã mỹnh fi vỹ re tá jĕ, ã jãvy ag mré. Fag tỹ ã mré vĕmĕn sór vĕ,” he mũ.*

³³ Kĩ tóg: “mĕ’,” he mũ. ³⁴ Hã ra tóg ũn nĩgnĭg kĭ nỹtĩ ag ki ĕvãnh kĭ ag to: “inh mỹnh fi hã vĕ, inh jãvy ag hã vĕ gé,” he mũ. ³⁵ “Ũ tỹ Topĕ vĩ han mũ ĕn ag hã vỹ tỹ inh jãvy nỹtĩ, inh ve fag ke gé, inh mỹnh fi ke gé,” he tóg.

4

Jesus tỹ nĕn fy kãmĕn

(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Kejĕn *Jesus* tóg goj nig mág tỹ *Galiléia* fyr tá ag kanhrãn mãn mũ. Hã ra vĕnh e vỹ ti pĕnĩn nỹtĩ, vĕnh e tãvĩ, hã kĭ tóg *canoa* kã ra rã kĭ kã kã nĩ mũ. Hã ra vĕnh e vỹ nig fyr tá vĕnh mãn kĭ nỹtĩ. ² Kĩ tóg ag mỹ: ³ “kejĕn ũ tóg nĕn ũ fy krãn tĩ mũ,” he mũ. ⁴ “Tĩ tỹ krãn kĭ ti fy ũ tóg ĕmĩn kri kutĕ mũ. Kĩ sĕsĩ tóg ti ko mũ sir. ⁵ Tĩ fy ũ tóg pãró kri kutĕ mũ, ga e tũ ki, kĭ tóg kãnhmar mur mũ vĕ, ga sĩ ĕn ki. ⁶ Hã ra tóg rã tỹ ĕg nĩno kã sa kĭ ti pũn mũ. Tĩ jãre han tũ nĩn kĭ tóg tóg mũ. ⁷ Tĩ fy ũ tóg sónh kã ki kutĕ mũ, kĭ tóg ti mré

mur mũ. Ti kri tóg rùm ke mũ sir. Kĩ tóg kanên tũ nĩ. ⁸ Ti fy ù tóg ga há kri kutê mũ. Kĩ tóg ti mur kĩ mog há han mũ. Kanên há han tóg mũ gé. Û tóg kanê tỹ 30 (ke) han, jo ù vỹ kanê tỹ 60 (ke) han, jo ù vỹ kanê tỹ 100 (ke) han. ⁹ Û nĩgrêg nỹtĩ tỹ tỹ jêmê jé,” he tóg.

*Jesus tỹ nén fy kãmén
(Mt 13.10-23; Lc 8.9-15)*

¹⁰ Ûn e ên ag mũ kar kĩ ti mré nỹtĩ ag tóg, ti ki nén fy kãmê jêmêg mũ. Kĩ ag tóg ti mỹ: “ã tỹ êg mỹ ne to nê?” he mũ.

¹¹ Kĩ tóg: “ãjag hã tóg Topê tỹ tỹ êg pã'i nĩ ki kanhró nỹtĩnh mũ, ijo tó ja tũ ên ki,” he mũ. “Hã ra sóg ên ag mỹ: tag ri ke ti nĩ, he tãvĩ han mũ. ¹² Û tỹ ón kĩ mễg mũ ag mỹ sóg tó há han ke tũ nĩ. Kĩ ag tóg ag tỹ vэг mũ ra ki kagtĩg nỹtĩnh mũ. Ag tỹ mễg mũ ra ag tóg to jykrén ke tũ nĩ. Kĩ ag tóg Topê ki ge tũ nỹtĩ gé. Kĩ Topê tóg ag mỹ vènh pãte fón ke tũ nĩ gé,” he tóg.

¹³ Kĩ tóg ag mỹ: “ãjag tỹ to jykrén tũ tóg tĩ', sỹ ãjag mỹ nén fy kãmén kĩ,” he mũ. “Kĩ ãjag mỹ ù to jykrén há nỹtĩnh mũ', sỹ kar kĩ ãjag mỹ nén ù kãmén mãn kĩ?” he tóg.

¹⁴ Kĩ tóg ag mỹ: “ù tóg nén fy krân tũ, kĩ ti tỹ Topê vĩ to vè, hã vỹ: krân, he mũ. Nén fy krân ri ke vè,” he tóg. ¹⁵ “Ti fy ù vỹ êmĩn kri kutê mũ. Topê vĩ mễg mũ ù ag vè. Ag tỹ mễg mũ ra *Satanás* tóg ag mỹ tỹ tũ' he mũ, vèsýmér. Kĩ ag tóg ki kagtĩg nỹtĩ ha. Êpny kri kutê mũ ri ke ag hã vè sir. ¹⁶ Hã ri ken hã vè gé, ti tỹ pãró kri krân mũ ên ti. Ag tỹ Topê vĩ mễ kĩ ag tóg vèsýmér: hej, he mũ sir. Ag mỹ tóg sér tĩ. ¹⁷ Hã ra ag tóg nén fy kré jãre tũ ri ke nỹtĩ, kĩ ag tóg mũ sĩ han mũ, Topê mré. Nén ù jagy kutê kĩ ag tóg sir tovãnh mũ vèsýmér, ù tỹ Topê tigrĩn ag kato tẽ kĩ. ¹⁸ Ti tỹ sónh kã ki krân mũ ên hã vè gé, hã vỹ tỹ, Topê vĩ mễg mũ ag nỹtĩ gé. ¹⁹ Hã ra ag tóg, ag rãnhrũ hã mũ

êkrég mũ, ón kĩ riko nĩ sór kĩ. Nén ù kar to ag tóg ên tũ, hã kĩ Topê vĩ tóg, ag mỹ tũ' he mũ sir. Kĩ ag tóg kanên há han tũ nĩ. ²⁰ Kĩ ti tỹ ga há ki krân mũ ên vỹ tỹ Topê vĩ mễg mũ ag nỹtĩ gé. Hej, he ag tóg mũ sir, kanên há han ag tóg mũ, ù tóg kanê tỹ 30 (ke) han mũ, ù tóg kanê tỹ 60 (ke) han mũ, ù tóg kanê tỹ 100 (ke) han mũ,” he tóg.

*Jesus vĩ ki kanhrãn kãmê
(Lc 8.16-18)*

²¹ Kĩ tóg ag mỹ: “êg pijé néj grug kĩ kěj krêm fêg tĩ', êg pijé kỹmỹ krêm fêg tĩ,” he mũ. “Ti fêg jafã kri êg tóg fêg tĩ, ti tỹ êg mỹ jengrê han jé. ²² Hã kĩ ãjag tỹ, ãjag tỹ nén ki kagtĩg ên ki kanhrãn kãn ke vè. ²³ Ûn nĩgrêg nỹtĩ tỹ tỹ jêmê jé,” he tóg.

²⁴ “Hã kĩ jêmê há han, inh vĩ ti. ãjag mré ke ag jykre tugnyĩm ãjag tóg tĩ, kĩ ãjag tóg ag mỹ vĩ tar han tĩ. Hã ra Topê vỹ ãjag mỹ vĩ tar han ke mũ gé, ha vem nĩ,” he tóg. ²⁵ “Û tỹ ti vĩ to jykrén há han mũ ên tar han jé tóg ke mũ. Jãvo tóg ù tỹ nén ù to jykrén há han tũ nĩn kĩ tóg ti mỹ tũ' he mũ sir, ti tỹ nén ù to jykrén sĩ han mũ ra,” he tóg.

Jesus kãtĩg mãn ke kãmê

²⁶ Kĩ *Jesus* tóg ag mỹ: “Topê tỹ tỹ êg pã'i nĩ vỹ ge nĩnh mũ, ha mễ,” he mũ. “Kejên ù vỹ tóg nén ù fy krân mũ, ti japỹ ki. ²⁷ Krân kar kĩ tóg jatun mỹ nĩ nĩ. Kejên tóg vãhã venh tĩ mũ. Hã ra ti fy ên vỹ mur ja nĩ. Mog ja tóg nĩ. Kĩ tóg: “ti hẽ ri ken kĩ mur?” he mũ. ²⁸ Jãvo tóg vèsóg ki mog, kar tóg mó han, kĩ tóg vãhã kanên mũ sir, ti mó kã ki. ²⁹ Ti tỹ tóg' he kĩ tóg krég mũ sir, ke tũ nĩ kĩ tóg fãg mũ sir,” he tóg.

*Topê vỹ tỹ vènh kar kri rùm ke
(Mt 13.31-32, 35; Lc 13.18-19)*

³⁰ Kĩ *Jesus* tóg: “Topê tỹ tỹ êg pã'i nĩ vỹ ³¹ ka tỹ krén ri ke nĩ,” he mũ. “Ti krân êg tóg tĩ. ³² Ti mog kĩ tóg

vāhā vānh kāfór kar nī. Kǵ sēsī vǵ ti féj kā ki ti jagfe han kǵ kā ki krēg tī.

³³ Kāmén tǵ hēn ri ke han tóg, ag tǵ to jykrén jé. ³⁴ “Tag vǵ ge nǵnh mǵ,” he tóg tī, ũn e ag mǵ. Hā ra tóg ti mré mǵ tǵ ag hā mǵ kāmén há han mǵ, ag pin kǵ.

Jesus tǵ kóho tǵ tǵ' he

(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

³⁵ Hā tǵ kuty tá tóg ag mǵ: “mǵ nǵ, goj nig mág kafā ũ ra,” he mǵ.

³⁶ Hā kǵ ag tóg vēnh e ēn ré kǵ ti mré *canoā* kā mǵ mǵ mǵ sir. Hā ra ũ ag tóg ti mré mǵ mǵ gé, *canoā* ũ kāmī.

³⁷ Kejēn kāka tar tāvī vǵ tóg vāhā krog he mǵ. Kǵ goj tóg *canoā* kā ki krém krém ke kǵ fān sór mǵ sir.

³⁸ Hā ra *Jesus* tóg nǵr nǵ, fakrǵnh kǵ, *canoā* nér tá. Kǵ ag tóg ti rǵn kǵ ti mǵ: “*Senhor*, ēg kǵgter ha mē tóg tī. Mǵ ā mǵ tǵ nén ũ tǵ?” he mǵ.

³⁹ Kǵ tóg rǵr mǵ sir, kǵ tóg kóho mǵ vǵ tar han mǵ, ti mǵ: “krǵg he ra,” hen kǵ. Kǵ tóg tǵ' he mǵ. Katy' he tóg mǵ. ⁴⁰ Kǵ tóg ag mǵ: “ājag tǵ ne jé kanē junjur nē? Ajag mǵ inh ki ge há han tǵ?” he mǵ. ⁴¹ Kǵ ti jykre tóg ag mǵ e pē tāvī tǵ sir. Jagnē mǵ ag tóg: “kóho vǵ ti vǵ han, goj ti ke ge,” he mǵ.

5

Jesus tǵ vējagrē kórég tǵ mil ag pan

(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

¹ Kǵ ag tóg goj nig mág kafā ũ tá junjun mǵ sir, *Gerasa* tá ke ag tá.

² *Jesus* tǵ *canoā* kā tákakutē mǵ ra ũ tóg ti kato tē mǵ. Jagrē kórég ti nǵ. Vēnh kej tá tóg kǵtī mǵ. ³ Tá tóg ēmā nǵ. Ag tǵ ti senh ke mǵ ra tóg vēnh mǵ tǵ. ⁴ Ti se tǵ hēn ri ke han ja ag tóg nǵgtī vē, *ferro* tǵ, ti nǵgé, ti pēn ke ge. Hā ra tóg ēn kykym kǵn ja nǵgtī. Ag tǵ ti kanhrān sór mǵ ra ag tóg ti tǵ hē ri ke ja tǵ nǵgtī. ⁵ Kuty mré kurā ki tóg prēr tǵgtī, vēnh kej tá. Pāró ēn ki pó génh kǵg tǵ vēsānh tǵgtī. ⁶ Ti tǵ kuvar há tá *Jesus* ve kǵ

tóg ti kato vēnhvāg kǵtī mǵ, kǵ tóg ti krēm grǵnh ke mǵ. ⁷ Prēr tóg mǵ, kǵ tóg: “!..*Jesus*’..!” he mǵ, “!..kynhmǵ Topē kósin’..! Ā isǵ hē ri kēnh mǵ,” he tóg. “!..Topē jiji tó kǵ sóg ā mǵ to vǵ mǵ, ā tǵ inh vóg kónān tǵ nǵ jé..!” he tóg. ⁸ Hā ra tóg ti mǵ: “ti tovānh ra, Nén-Kórég’,” he ja nǵ.

⁹ Kǵ tóg ti mǵ: “ā jiji hē ri ke tǵ,” he mǵ. Kǵ tóg: “*Mil*,” he mǵ. “E tāvī ēg nǵtǵ,” he tóg, Nén-Kórég ti.

¹⁰ Kǵ tóg to vǵ, to vǵ, he mǵ, ti tǵ ēmā ēn ki ti kutēm tǵ nǵ jé.

¹¹ Hā ra ag mēg tǵ porko ag tóg jēg nǵtǵ, pānónh ēn kri. ¹² Kǵ Nén-Kórég ag tóg ti mǵ: “ag mēg to ēg jēgnē, ēg tǵ ag ki ge jé,” he mǵ.

¹³ Kǵ tóg ag mǵ: “hej,” he mǵ. Kǵ ag tóg ēn ti tovānh kǵ porko ag ki ge mǵ sir. Kǵ ag tóg rǵn ki re mǵ sir, porko ag. Nāgnār kǵn ag tóg mǵ sir, goj nig mág ki, porko tǵ *mil* régre ag hǵn.

¹⁴ Kǵ porko ki rǵr tǵ ag tóg pétē mǵ sir, ēmā ra. Tá ag tóg kāmén kǵn mǵ, ũ tǵ Nén-Kórég tǵ jagrē ja ēn ti. Kǵ ag tóg *Jesus* to mǵ kǵn mǵ sir, nén ēn ve jé. ¹⁵ Hā ra ũn jagrē kórég ja ēn tóg kur tu kǵ nǵ nǵ. Kǵ há tóg nǵ gé. Kǵ ag fe tóg jǵrǵn ke mǵ. ¹⁶ Kǵ ũ tǵ vég mǵ ag tóg ti kāmén mǵ sir. ¹⁷ Hā kǵ ag tóg *Jesus* mǵ: “ha ēmā tag ki kutē,” he mǵ, ti tǵ ag rā hā nǵ tǵ nǵ jé.

¹⁸ Ti tǵ *canoā* kā ki rǵ kǵ ũn jagrē kórég ja tóg: “nhǵ ā mré tǵg mǵ,” he mǵ. ¹⁹ Hā ra tóg ti mǵ: “nejé. Ha tǵg, ā ĩn ra, ā tǵ ā mré ke ag mré nǵ jé,” he mǵ. “Ag mǵ kāmén nǵ, ēg jóg mág tǵ ā tǵ há’ he mǵ ti, ti tǵ ā jagāgtān mǵ ti,” he tóg. ²⁰ Kǵ tóg tǵ mǵ. ēmā tǵ *Decápolis* tá tóg *Jesus* tǵ ti tǵ há’ he ēn kāmén mǵ. Kǵ tóg vēnh kar mǵ e tǵ sir.

Jairo tǵ ti kósin fi kaga tǵ Jesus mǵ tó

(Mt 9.18-19; Lc 8.40-42)

²¹ Kǵ *Jesus* tóg goj nig mág kafā ra tǵg mǵn mǵ, *canoā* kāmī. Kǵ vēnh e tóg ti jo vēnh mǵn mǵ, goj fyr tá.

22 *Kỹ Judeu* ag vènh kanhrân jafã to pã'i tỹ *Jairo* tóg tá jun *kỹ Jesus* krêm mũg ke mũ. 23 Ti mỹ tóg: “inh kósín fi vỹ tũg sór mũ. Kunĩg, ã tỹ ã nĩgê tỹ fi mẽ jé, fi tỹ há' he jé, fi kren jé,” he mũ. 24 *Kỹ tóg* ti mré tĩ mũ. Hã ra ùn e ag tóg ti nón mũ *kỹ* ti kutãn mũ.

Ûn tỹ tá kaga fi
(*Mt 9.20-22; Lc 8.43-48*)

25 Ag mũ ra ùn tỹ tá ù fi tóg ag nón tĩ mũ. Kyvènh krỹg ja tũ han *kỹ* fi tóg nĩ, prỹg tỹ 12 (ke) ki. 26 *Médico* ag mỹ fi tóg vènh ven tỹ hèn ri ke han, to fi tóg fi tỹ nén vãm kãn, hã ra fi tóg há' he tũ nĩ, ke han han fi tóg. 27 Hã ra fi tóg *Jesus* kãme mẽ ja nĩgtĩ. 28 *Kỹ* fi tóg: “sỹ hèn ri ke mũn ti kur mēg *kỹ* sóg há' henh mũ,” he mũ. *Kỹ* fi tóg vènh e kã mĩ tĩg *kỹ* ti nón ti kur mēg mũ sir. 29 *Kỹ* vãhã fi kyvènh tóg gám ke mũ sir, *kỹ* fi tóg ki kanhró nĩ, fi kaga tỹ há' he ên ti.

30 Hã ra *Jesus* tóg ti fe tỹ ki kanhró nĩ gé. *Kỹ* tóg vènh e kã ki vĩrĩn ke *kỹ*: “ũ nỹ inh kur mẽ?” he mũ. 31 *Kỹ* ti mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ: “vènh kar tỹ ã kutãn vè,” he mũ. 32 *Kỹ* tóg tã mĩ êvãnh *kỹ* fi vég mũ. 33 *Kỹ* fi tóg jũrũn ke mũ. Ti krêm mũg ke *kỹ* fi tóg ti mỹ kãmén kãn mũ sir. 34 Hã ra tóg fi mỹ: “inh kósín,” he mũ. “Á tỹ inh ki rã hã *kỹ* ã tóg há' hé. Ha tĩg, jatun mỹ. Á tỹ há' he vè ha,” he tóg.

Jairo kósín fi rĩr mãn
(*Mt 9.23-26; Lc 8.49-56*)

35 Ti tỹ ver fi mré vēmén jẽ ra *Jairo* mré ke ù ag tóg ti tá junjun mũ. “Á kósín fi vỹ hur ter. Ti kutãn mãn tũg nĩ,” he ag tóg mũ. 36 Hã ra *Jesus* tóg: “to krĩ kufy han tũg nĩ, inh vĩ hã kri nĩm nĩ,” he mũ. 37 *Kỹ* tóg ùn e ag mũ kamēg *kỹ* ag mỹ: “*Pedro* hã vỹ tĩg mũ inh mré, *Tiago* ke gé, *Tiago* jãvy tỹ *João* ke gé,” he mũ.

38 Ag tỹ *Jairo* ãn tá junjun *kỹ* tóg ùn kygfỹ mũ fag mỹ: 39 “ãjag tỹ ne jé kygfỹ nẽ,” he mũ. “ãjag tỹ ne jé vèsỹrènh nẽ? Ter tũ fi nĩ. Fi nũr vè,”

he tóg. Ûn vèsỹrènh jagy han mũ ên fag mỹ tóg ke mũ.

40 Hã ra fag tóg ti to é he mũ. *Kỹ* tóg fag pan *kỹ* gĩr fi mỹnh fag mré fi venh rã mũ, ti mré kãmũ mũ ag mré. 41 Fi nĩgê kãgmĩ *kỹ* tóg fi mỹ: “*talitá cumi*,” he mũ. Êg vĩ ki ke, hã vỹ: “nĩ ra, jỹ,” he mũ.

42 *Kỹ* vãhã gĩr fi tóg, nĩ *kỹ* kynẽ tĩ nĩ sir. Kri prỹg tỹ 12 (ke) fi nĩ. *Kỹ* tóg ag mỹ e tãvĩ tĩ. 43 Hã ra tóg ag mỹ: “ker ù mỹ tó hẽ!” he mũ. “Ha fi mỹ vèjèn ven,” he tóg.

6

Jesus jamã tá ke ag tỹ ti to é he
(*Mt 13.53-58; Lc 4.16-30*)

1 *Kỹ Jesus* tóg ti mré mũ tĩ ag mré êmã tỹ *Nazaré* tá jun mũ sir, ti jamã tá. 2 Vènhkãn ke kurã ki tóg ag vènh kanhrân jafã krêm ag kanhrân mũ. Ag tỹ ti vĩ mẽ *kỹ* tóg ag mỹ e tĩ. “Hẽ tán hỹn ki kanhrân. Û nỹ hỹn ti kanhrân?” he ag tóg. “Êg tỹ nén han vãnh hynhan tóg tũgtĩ. 3 Đn han tĩ ên vè mỹr. *Maria* fi kósín vè, *Tiago*, *José*, *Judas*, *Simão* ag kãke vè mỹr, *kỹ* ti ve fag vỹ êg mré nỹtĩ gé. Ti tỹ ne jé êg kãfór nĩ sór nẽ?” he ag tóg. *Kỹ* tóg ag mỹ ù nỹ.

4 *Kỹ* tóg ag mỹ: “êmã ù tá ke ag tóg Topẽ vĩ tó tĩ to é he tũ nĩgtĩ,” he mũ. “Tĩ jamã tá ke ag tóg ti to é he tĩ jãvo, ti mré ke ag, ti kanhkã ag,” he tóg.

5 *Kỹ* tóg tá nén ù han tũ nĩ sir. Ûn kagyga pipir ag hã tỹ há' he tóg, ti nĩgê tỹ ag mẽ *kỹ*. 6 *Kỹ* tóg ti mỹ e tĩ, ag tỹ ti ki ge tũ nỹtĩn *kỹ*. Hã *kỹ* tóg êmã kãsir mĩ tĩg *kỹ* ag kanhrân tĩ nĩ sir.

Jesus tỹ ù tỹ 12 (ke) ag jègnẽ
(*Mt 10.5-15; Lc 9.1-6*)

7 *Kỹ* tóg ù tỹ 12 (ke) ag jé prẽr mũ. *Kỹ* tóg ag jègnẽg mũ, ùn régre tĩn', ùn régre tĩn' he tóg. Ag mỹ tóg vèjykre nĩm mũ, ag tỹ vèjagrè kórég pan jé.

8 *Kỹ* tóg ag mỹ: “ãjag mũn *kỹ* emĩ ma mũ tũg nĩ, sako ke gé, jãnkamy ke gé,” he mũ. 9 “Vátó hã va mũm

nĩ, pẽ né ke gé, pẽn to ró ti,” he tóg.
 10 “Ajag tỹ ẽmã ù tá junjun kỹ, ajag tỹ
 ãn kãra ge mũ hã ki nũgnũr' hem nĩ,
 hã ki ajag tỹ kurã ki panh ke mũ ẽn
 tá krỹg nĩ,” he tóg. 11 “Êmã ù tá ke ag
 tóg kejẽn ajag mũ: “kãgem nĩ,” henh
 ke tũ nĩ, ag tỹ ajag kãmẽn mẽ sór tũ
 nỹtĩn kỹ. Kỹ ajag pẽn hã kykũnh nĩ,
 ajag tỹ tá pa kỹ. Kỹ ag tóg Topẽ tỹ ag
 to kórég nĩ ki kanhrãn mũ, ha mẽ.
 Ki hã sóg tó mũ. Kurã tỹ ẽgno kã,
 isỹ vẽn kar jykre tugnyẽm ke kurã
 ẽn kã ag tóg jagtar nỹtĩnh mũ, ag tỹ
 ajag vỹ jẽmẽ jãvãnh nỹtĩn kỹ,” he tóg.

12 Kỹ ag tóg mũ mũ sir. “Ajag
 jykre tovãnh nĩ,” he ag tóg mũ, vẽn
 kar mẽ. 13 Vẽjagrẽ kórég pan ag tóg
 mũ, ha mẽ. Ûn kagyga ag to ag tóg
 azeite tĩn mũ, kỹ ag tóg ag tỹ há' he
 kãn mũ sir.

João Batista ter

(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

14 Kỹ pã'i mág tỹ Herodes tóg Je-
 sus kãmẽ mẽg mũ. Vẽn kar vỹ ti
 kãmẽn tĩ, hã kỹ tóg mẽg mũ. Kỹ tóg:
 “João Batista hỹn,” he mũ. “Ti ter ja
 tán hỹn vỹn ké. Hã kỹ tóg ẽg tỹ nẽn
 han vãnh hynhan tĩ,” he tóg, Jesus
 to.

15 Hã ra ù ag tóg Jesus to: “Elias
 vẽ,” he mũ. Kỹ ù ag tóg: “Topẽ vỹ tó
 tĩ vẽ, vãsỹ Topẽ vỹ tó tĩ ag ri ke vẽ,”
 he mũ gé.

16 Kỹ Herodes tóg ti tỹ ti kãmẽ mẽ
 kỹ: “João hỹn ti ter ja tá vỹn ké, sỹ
 ùn krĩ kym ja ẽn ti,” he mũ.

17 Herodes vỹ João se ja nĩ, vẽn
 ja kã ki tóg ti fón ja nĩ, Herodias fi
 tugrĩn. Tỹ fi Filipe prũ fi nĩ, ti jãvy,
 hã ra tóg fi tỹ prũg mũ. 18 Kỹ João
 tóg ti mẽ: “ã hã ne tóg ã jãvy prũ
 fi tỹ prũg mũ'. Kỹ ã tóg Topẽ vỹ
 mranh mũ,” he ja nĩ. 19 Tag tugrĩn
 Herodias fi tóg ti to kórég ja nĩ, hã
 kỹ fi tóg ti tẽn sór ja nĩ, hã ra fi tóg ti
 tỹ hẽ ri ke ja tũ nĩ. 20 Herodes vỹ ti
 kamẽg ja nĩ, ti hỹ jykre kuryj nĩn kỹ.
 Topẽ jykre há han tóg ti ja nĩgtĩ. Kỹ
 Herodes tóg ti jy nĩgãn ja nĩ, ti jykre

há tugrĩn. Ti vỹ tóg ti mẽ mẽ há ja nĩ,
 ge ra tóg to jykrẽn ja tũ nĩ.

21 Kejẽn tóg fi tỹ ti tẽn ke ki króm
 ke mũ. Herodes tóg ti mur ja kurã
 ẽn ki fẽnhta mág han mũ, tenente ag
 mẽ, soldado ag pã'i ag mẽ ke gé, ùn
 riko ag mẽ ke gé.

22 Fẽnhta ẽn ki fi kósin tytãg fi
 tóg ag mẽ vẽn grẽn mũ, kỹ fi tóg
 Herodes ag mẽ sĩnvĩ tãvĩ jẽ. Kỹ tóg
 fi mẽ: “ã tỹ nẽn to vỹ mũ tỹ sóg ã mẽ
 nĩm mũ,” he mũ. 23 Fi mẽ tóg: “sỹ
 ke há vẽ,” he mũ. “Ã tỹ nẽn to vỹ
 mũ kar nĩm jẽ sóg ke mũ, isỹ nẽn kar
 kuju mré hã,” he tóg.

24 Kỹ fi tóg fi mẽnh fi to tĩg kỹ fi
 mẽ: “Inh hỹn ne to vĩnh mũ?” he
 mũ. Kỹ fi tóg: “João krĩ to vĩm nĩ,”
 he mũ. 25 Kỹ fi tóg vẽnymér ti to
 vẽnhvãg tĩ kỹ ti mẽ: “inh mẽ ùri João
 Batista krĩ tỹ pẽnky kã kã nĩm,” he
 mũ.

26 Kỹ Herodes tóg fe kaj mág han
 mũ sir. Hã ra tóg fi mẽ: “sỹ ke há
 vẽ,” he ja nĩ, hã kỹ tóg fi mẽ han sór
 mũ, ti mré nỹtĩ ag tỹ mẽ kãn ja nĩn
 kỹ. 27 Hã kỹ tóg porisa ù jẽnẽg mũ,
 vẽnse ja ra, ti tỹ João krĩ kym kỹ ma
 kãtĩg jẽ. 28 Kỹ tóg ti krĩ ma kãtĩ mũ
 sir. Pẽnky kã kã nĩm kỹ tóg tytãg fi
 mẽ nĩm mũ. Kỹ fi tóg fi mẽnh fi mẽ
 ma tĩ mũ.

29 Kỹ João mré mũ tĩ ag tóg ti venh
 mũ mũ, ti ter mẽ kỹ. Kỹ ag tóg ti há
 va mũ mũ, vẽnh kej tá ti pẽju jẽ sir.

Hã to jykrẽn kỹ Herodes tóg Jesus
 to: “João hỹn ti ter ja tá rĩr mãn, hã
 kỹ tóg nẽn ve vãnh ẽn hynhan mũ,”
 he mũ.

Jesus tỹ ù tỹ 5 mil (ke) ag jẽn

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jo 6.1-14)

30 Jesus tóg ti tỹ ùn vin mũ ag
 jẽgnẽ ja nĩgtĩ, ag tỹ vẽn kar mẽ ti
 kãmẽn jẽ, ùn kagyga ag tỹ há' he jẽ
 ke gé. Hã ra ag tóg kejẽn ti to vỹnvỹn
 ke mũ sir, ti mẽ ag tỹ nẽn han ja
 ẽn kãmẽn jẽ. 31 Hã ra ag tóg tá e
 nĩ. Kãmũ ag tóg nỹ nĩ, hã kỹ tóg ag
 jẽn ke mũ ra vẽnh mẽ tĩ. Kỹ tóg ag

mỹ: “mũ nỹ, ěg pir mỹ ěmã tũ ja ra mũ jé, ěg vĕnhkãn sĩ han jé,” he mũ. ³² Kĩ ag tóg ag pir mỹ *canoa* kã mĩ goj nig mág ěn kã mĩ mũ mũ sir, ěmã tũ ja ra.

³³ Hã ra ũn e ěn ag tóg ag mũ ve kỹ ag ki kanhrãn mũ. Kĩ ag tóg goj fyr jagma pétĕ mũ, ag jy. Ag jo ag tóg tá junjun mũ sir. ěmã kar tá ag tóg kãmũ ja nĩ, hã kỹ ag tóg e nỹtĩ.

³⁴ *Jesus* tỹ tá jun kỹ tóg sir ũn e ag vég mũ, kỹ ag tóg ti mỹ jagtar nỹtĩ. Ti mỹ ag tóg tỹ ěg mĕg tỹ mé ri ke nỹtĩ. Ũ tỹ ěg mĕg ki rĩr tũ nĩn kỹ tóg jagtar nỹtĩgtĩ.

³⁵ Hã ra tóg rãké nỹ sir, kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ: “rãké ti nỹ ha, ki ti ěmã tũ nĩ,” he mũ. ³⁶ “Ă tỹ ag mỹ ha mũjĕg’, hen kỹ tóg há tĩ vĕ. Kỹ ag tóg ěmã kar mĩ mũnh mũ, vĕjĕn jãvãnh jé,” he ag tóg ³⁷ Hã ra tóg ag mỹ: “ha inhhã ag jĕn ge,” he mũ. Kỹ ag tóg: “kỹ ěg mỹ jãnkamy tỹ hĕn ri ke tỹ ěmĩ kajãm mũ?” he mũ.

³⁸ Kĩ tóg ag mỹ: “ěmĩ tỹ hĕ ri ke nỹ ki nỹtĩ? Ha venh mũ jĕg,” he mũ. Ag tỹ ve kỹ ag tóg: “ũ tỹ 5 (ke) vĕ, pirã régre ke gé,” he mũ.

³⁹ Kỹ tóg ag mỹ: “nĩgnĩ ra, vĕnhmãn kỹ, re kri, mrugmru há kri,” he mũ. ⁴⁰ Kỹ ag tóg vĕnhmãn kỹ nĩ’, vĕnhmãn kỹ nĩ’ he mũ. Ũ vỹ tóg 100 (ke) nĩ’ he mũ, jo ũ tóg 50 (ke) nĩ’ he mũ, ag vĕnhmãn ũ. ⁴¹ Kỹ tóg ěmĩ mré pirã génh kỹ kanhkã ki ěvãnh mũ. Kỹ tóg Topĕ mré vĩ mũ sir. Kỹ tóg ěmĩ kupãg mũ sir. Ti mré mũ tĩ ag mỹ tóg vin mũ, ag tỹ ũn e ěn mỹ kãnhkrĕj. Pirã régre tỹ tóg vĕnh kãpópãm mũ gé sir. ⁴² Kỹ vĕnh kar vỹ ko kãn kỹ funfór mũ sir. ⁴³ Kĕj tỹ 12 (ke) fãn ag tóg mũ sir, ěmĩ ke tỹ, pirã ke tỹ. ⁴⁴ ěmĩ ěn ko mũ ag tóg tỹ ũn tỹ 5 *mil* (ke) ag nỹtĩ, ũn tỹtã fag tó tũ.

Jesus tỹ goj kri tĩg
(Mt 14.22-33; Jo 6.15-21)

⁴⁵ Vĕsỹmér *Jesus* tóg ti mré mũ tĩ ag mỹ: “ijo kafã ũ ra mũjĕg, ěmã tỹ

Betsaida ra,” he mũ. “Isỹ ũn e tag ag mỹ: ha mũjĕg, henh ke vĕ ver,” he tóg. ⁴⁶ Ag mũ kar kỹ tóg pãnõnh to tãpry mũ, Topĕ mré vĩ jé.

⁴⁷ Kuty ěn kã *canoa* tóg ver tĩ nĩ, goj kãmĩ. Jo *Jesus* tóg tar tá jĕ nĩ, ti pir mỹ. ⁴⁸ Hã ra ag tóg *canoa* vóg kỹ ronron mũ sir. Mũ kónãn ag tóg mũ sir, kãka tỹ ag kato tĕn kỹ. Hã ra *Jesus* tóg kurã ke ra ag to kãtĩ mũ, goj kri tĩg kỹ, ti pĕn kã mỹr. Kỹ tóg ag tá jun kỹ ag pãtĕn sór ve nĩ. ⁴⁹ Kỹ ag tóg jũrũn ke kỹ: “vĕnh kuprĩg vĕ,” he mũ. Kỹ ag tóg kamĕgmĕg kỹ vĕkrĕnrĕr mũ. ⁵⁰ Ag kar tỹ ti ve kỹ ag tóg jũrũn ke mũ. Hã ra tóg vĕsỹmér ag mỹ: “kamĕg tũg nĩ, inh hã vĕ,” he mũ.

⁵¹ Kỹ tóg *canoa* kã ki rã mũ sir ag mré. Kỹ kãka tóg tũ’ he mũ sir. Kỹ tóg ag mỹ e tãvĩ tĩ. ⁵² Ag tỹ to jykřn tũ tóg tĩ. Ver ag tóg krĩ tũ nỹtĩ, hã kỹ ag tóg *Jesus* jykře ki kagtĩg nỹtĩ ver, ti tỹ ěmĩ pir tỹ ũn e jĕn ja ra.

Jesus tỹ Genesaré mĩ tĩg
(Mt 14.34-36)

⁵³ Kỹ ag tóg *canoa* kã mĩ pa kỹ ga tỹ *Genesaré* tá junjun mũ. Tá ag tóg *canoa* nỹgnỹn mũ sir. ⁵⁴ Ag kãpa kỹ tá ke ag tóg vĕsỹmér ti ki kanhrãn mũ. ⁵⁵ Kỹ ag tóg ĩn kar mĩ pétĕ mũ sir, ag tỹ ũn kagyga ag gé kãmũ jé. Kur kã ki ag vin kỹ ag tóg ag gé kãmũ mũ. Ti jĕg jan ra ag tóg ti nón mũ mũ.

⁵⁶ Ti tỹ ěmã ũ tá jun kỹ ag tóg vĕnh kaga gé kãmũ tĩ. Kỹ ag tóg ĩn prur ki ag vin tĩ. ěmã mág tá ag tóg ge tĩ, ěmã kãsir mĩ, vãnh kã mĩ ke gé. “Mỹ ã mỹ há, ěg tỹ ã kur tóv mĕ jé?” he ag tóg tĩ. Kỹ ag tóg há’ há’ he kãn tĩ sir, ag tỹ ti kur tóv mĕn kỹ.

7

Judeu ag si ag jykře ti
(Mt 15.1-9)

¹ Kejĕn *Fariseu* ag tóg *Jesus* to vĕnhmãn mũ, Topĕ vĩ to ěg kanhrãn tĩ ag mré. *Jerusalém* tá ag kãmũ ja nĩ. ² Hã ra ag tóg ti mré mũ tĩ ũ ag

tý nĩgpég mē kā jēn vég mū, hā kŷ tóg ag tý ag jēgry tí. ³ *Fariseu* ag tóg nĩgpe kar kŷ tý jēg tí, ag tý *Judeu* ag si ag jykre han kŷ. ⁴ Ag tý *negocio* tá kāmū kŷ ag tóg vēso tý kó'kó' he tí, goj tý. Vēso tý kó he kar hā ag tóg jēg tí. Vējykre si tý hēn ri ke han ag tóg tí. *Caneca* mré kukrū to ag tý kó he tí, *lata* to ke gé, nén kar to.

⁵ Kŷ *Fariseu* ag tóg *Jesus* mŷ: “ā mré mū tí ag tý hē ri ken kŷ ěg si ag jykre han tū nĩ nē? Ag tý ne jé ag nĩgé to tý kó he tū ra jēn nē?” he mū. ⁶ Hā ra tóg ag mŷ: “*Isaiás* vŷ ājag to vĩ ja nĩgtĩ, vāsŷ, kŷ tóg rán kŷ nĩ,” he mū. “Tĩ vĩn hā vē, ha mē: “*povo* tag vŷ ag nūnē hā tý inh mŷ vĩ há han tí, hā ra ag jykre pijé tý inh jykre nŷ’.” ⁷ *Fagrĩnh* mŷ ag tóg iso grĩnh ke tí, hā ra ag tóg ěprā ke ag jykre to: Topē tý tón hā vē, he tí,” he ja tóg nĩgtĩ, *Isaiás* tí,” he tóg, *Jesus* tí. “Hā ra tóg ājag to ki hā tó ja nĩ, ājag jykre régre nŷtĩn kŷ. ⁸ Topē vĩ tovānh ājag tóg mū. Hā ra ājag tóg ěprā ke jykre hā han tí,” he tóg.

⁹ “Ājag hā vŷ Topē vĩ mranh tí’, ājag tý ājag jykre si han kŷ,” he tóg. “Hā ra tóg ājag mŷ há nŷ. ¹⁰ *Moisés* tý ājag mŷ Topē vĩ tó kŷ tóg ājag mŷ: “ā mŷnh fi mré ā panh kaměg nĩ, fag jagāgtān nĩ,” he ja nĩgtĩ. “Ū tý ti han mū fag mŷ vĩ kónān mū ěn tén jé ā tóg ke mū,” he ja tóg nĩgtĩ. ¹¹⁻¹² *Moisés* jāvo ājag tóg: “ā tý ā han mū fag jagāgtān sór tū nĩn kŷ fag mŷ ón kŷ: “Topē tū vē, isŷ nén ti,” hem nĩ,” he tí. Gen kŷ tóg fag jagāgtān tū nĩ. Ti tý fag to é he vē. Ājag jykre kórég hā vē,” he tóg. ¹³ Kŷ tóg ag mŷ: “Topē vĩ mranh ājag tóg tí, ti jēgja ki ājag tóg ěprā ke ag jykre hā ki króm sór tí. Ge tý hēn ri ke han ājag tóg tí, ón kŷ,” he mū.

Nén tý ěg kavénh mū
(*Mt 15.10-20*)

¹⁴ Kŷ tóg vēnh kar jé prēr mān kŷ ag mŷ: “inh vĩ jēmē ra,” he mū. ¹⁵ “Vējēn pijé ěg kavénh tí’. Nén tý

ěg ki kāpa mū hā vŷ ěg kavénh tí. ěg tý nén ū vēnh mŷ han mū hā vŷ ěg kavénh tí. ¹⁶ Ū nĩgrěg nŷtĩ tý tý jēmē jé,” he tóg.

¹⁷ Tĩ tý ti pir mŷ ĩn kā ra rā kŷ ti mré mū tí ag tóg ti mŷ: “ěg mŷ kāmén há han nĩ, ā vĩ tag,” he mū.

¹⁸ Kŷ tóg ag mŷ: “kŷ ājag mŷ ver ki kanhrān tū’?” he mū. “ěg jēn tý ěg jēnky kā ra rā kŷ tóg ěg kavénh tū nĩgtĩ mŷr. ¹⁹ ěg nug kā ra tóg rā mū, kar ěg tóg fón tí. Hā kŷ tóg tý nén ū tū nĩ,” he tóg. Hā kŷ *Jesus* tóg vējēn kar to: “há ti nĩ,” he mū.

²⁰ Kŷ tóg: “nén tý ěg ki kāpa hā vŷ ěg kavénh tí,” he mū, ²¹ “hā vŷ: jykren kónān, ũn mén tū fag to én, nén ū péju, ū tén, ti prŷ tū fi mré nŷ, fi mén tū mré nŷ, ²² nén kar to én, vējykre pāno han, ti tý nén ū nenh mē, ū kato vĩ kónān, vēnh mŷ inh ag káfór kar nĩ, he tí, krĩ tū, he mū. ²³ Nén kar kórég ěn tóg ěg ki kāpa tí, hā kŷ tóg ěg kavénh tí,” he tóg.

Jesus tý tytāg sĩ fi jagrē kórég kutēm
(*Mt 15.21-28*)

²⁴ Kŷ tóg tá kākutē mū sir, ěmā tý *Tiro* ra tĩg jé, ěmā tý *Sidom* ra ke gé. Tá tóg ĩn ū krěm rā mū, kŷ tóg: “ker ū inh nĩgja ki kanhrān hē’,” he mū. Ge ra ag tóg ki kanhrān mū.

²⁵ Kŷ vēsŷmér fóg ū fi tóg kātĩ mū. Fi kósĩn fi vŷ jagrē kórég nĩ. Kŷ fi tóg ti krěm mŷg ke mū, ti tý fi mŷ fi kósĩn fi jagrē kórég ěn kutēm jé. ²⁶ Hā ra fi tóg *Grego* vĩ hā tó tí. Ga tý *Siro-Fenícia* tá ke fi vē. Tĩ mŷ fi tóg to vĩ mān’, to vĩ mān’ he mū.

²⁷ Vāhā tóg fi mŷ: “ěg jēn vŷ tý ěg krě tý ko jafā nĩ,” he mū. “Vēnh mŷ ti nĩ, ěg tý ěg krě jamĩ tý kasor mŷ fón kŷ,” he tóg.

²⁸ Hā ra fi tóg: “hŷ,” he mū. “Hā ra kasor sĩ tóg ěg krě jamĩ mru vár ěn ko tí,” he fi tóg. ²⁹ Kŷ tóg: “tó há han ā tóg. Ha tĩg, fi jagrē kórég tóg hur kutē, ā kósĩn fi ki,” he mū.

³⁰ Kÿ fi tóg fi ĩn ra tĩ mũ sir. Fi tỹ tá jun mũ ra fi kósın fi tóg nỹ nĩ, kÿmỹ kri, hã ra fi jagrê kórég ên vỹ kutê ja nĩ.

Jesus tỹ ùn vỹ vãnh vĩn

³¹ Kÿ *Jesus* tóg êmã tỹ *Tiro* ki ga ki kutê mũ. Kÿ tóg êmã tỹ *Sidom* mĩ tĩ mũ gé sir. Êmã tỹ 10 (ke) fĩn rãm kÿ tóg ga tỹ *Galiléia* ki goj nig mág tá jun mũ sir. ³² Kÿ ag tóg ti to ùn kutu pére kãmũ mũ, ùn vỹ kar vãnh. Kÿ ag tóg ti mỹ: “ã nĩgé tỹ ti mẽ,” he mũ. ³³ Hã ra tóg ti pére tĩ mũ, ti pin kÿ. Kÿ tóg ti nĩgé juféj tỹ ti nĩgrêg nor nĩgfénh mũ. Kÿ tóg ti nũnê to sug mũ sir. ³⁴ Kÿ tóg kanhkã ki êvãnh kÿ ÿnh' ÿnh' ke mũ sir. Kÿ tóg ti mỹ: “*efatã*,” he mũ. Êg vỹ ki ke hã vỹ: “ti nĩgrêg jé nor' hé,” he mũ. ³⁵ Kÿ ti nĩgrêg tóg nor' he mũ sir. Ti nũnê tóg kavar mũ sir. Vĩ tóg mũ sir. Há' he tóg mũ sir vêsÿmér. ³⁶ Kÿ tóg ag tỹ tó kamêg mũ, hã ra ag tóg tugtó kãn mũ, ti tỹ: “ker tó hẽ', ker tó hẽ',” he mũ ra. ³⁷ Kÿ ag fe tóg hên ri ke mũ. “Ti tỹ nén han mũ vỹ tóg há tâvĩ nĩ,” he ag tóg. “Ùn kutu ag êmê han tóg, ùn vỹ vãnh ag vỹ han tóg mũ gé,” he ag tóg.

8

Jesus tỹ ù tỹ 4 mil (ke) ag jên
(Mt 15.32-39)

¹ Kejên ùn e ag tóg vênhmãn kÿ nỹtĩ mãn mũ, hã ra ag tỹ nén ù konh ke tóg tũ tĩ. Kÿ tóg ti mré mũ tĩ ag mỹ: ² “inh mỹ ag tóg jagtar nỹtĩ,” he mũ. “Kurã tágtũ han ag tóg huri, êg mré, hã ra ag tóg vễjên ve ja tũ nĩgtĩ. ³ Sÿ ag kókĩnkĩr ra ag mỹ: ha mũjêg, hen kÿ tóg inh mỹ ù ag kãgter ha mẽ tĩ, êmĩn kri. Kuvar gy tóg nĩ, ù ag jamã ti,” he tóg.

⁴ Kÿ ag tóg ti mỹ: “êg hẽ ri ken kÿ êmĩ venh mũ, êmã tũ ja tag ti ki, êg tỹ ag jên jé?” he mũ.

⁵ Hã ra tóg: “êmĩ tỹ hẽ ri ke nỹ ki nỹtĩ ge?” he mũ. Kÿ ag tóg: “ũ tỹ 7 (ke) vỹ ki nỹtĩ,” he mũ.

⁶ Kÿ tóg vãnh kar mỹ: “nĩgnĩ ra, ga kri,” he mũ. Kÿ tóg êmĩ tỹ 7 (ke) ên mãn kÿ Topê mré vỹ mũ. “Inh mỹ tóg há tĩ,” he tóg. Kÿ tóg kupãg' mũ sir. Ti mré mũ tĩ ag mỹ tóg vin mũ sir, ag tỹ vãnh kar mỹ kãnhrén jé sir. ⁷ Kãkufár pipir vỹ ki nỹtĩ gé. Kÿ tóg to Topê mré vỹ mũ gé, kÿ tóg ag mỹ: “ha kãnhré,” he mũ gé. ⁸ Kÿ ag tóg ko kãn mũ sir. Funfór ag tóg mũ. Hã ra tóg kén mũ sir. Kre tỹ 7 (ke) fãn tóg mũ, ti ke ên ti, ag tỹ génh kÿ. ⁹ Û tỹ 4 mil (ke) ag vễ, hên ri ke mũn, êmĩ ko mũ ag.

Kar kÿ tóg ag mỹ: “mũ nỹ,” he mũ. ¹⁰ Kÿ tóg vêsÿmér ag mré *canoa* kã ki rã mũ, kÿ ag tóg ga tỹ *Dalmanuta* ra mũ mũ.

Fariseu ag tỹ milagre ve sór
(Mt 16.1-4)

¹¹ Kÿ *Fariseu* ag tóg ti tá junjun mũ, ón kÿ ti ki jêmê jé. Kÿ ag tóg ti mỹ nén han vãnh to vỹ mũ, ti tỹ ag mỹ han jé. Ag tỹ ti jykre to: “Topê jykre mỹ vỹ?” he sór vễ.

¹² Kÿ tóg ti fe tỹ jenger jagy han mũ. Kÿ tóg ag mỹ: “ãjag ne tóg êg tỹ nén han vãnh hã ve sór mũ,” he mũ. “Sÿ ke há vễ, hã kÿ sóg ke mũ: venh ke tũ ãjag nĩ. Ûri ke ag vỹ êg tỹ nén han vãnh venh ke tũ pẽ nĩ,” he tóg, ag mỹ. ¹³ Kÿ tóg ag ré kÿ tĩ mũ sir. *Canoa* kã ki tóg rã mãn mũ, kÿ tóg kafã ù ra tĩ mũ sir.

Vễjykre kórég kãme
(Mt 16.5-12)

¹⁴ Hã ra ti mré mũ tĩ ag tóg êmĩ ki êkrén ja tũ nĩ. Êmĩ pir hã vỹ *canoa* kã kã nĩ.

¹⁵ Hã ra tóg ag mỹ: “ha mẽ, *Fariseu tỹ fermento* há kamêg nĩ. *Herodes tỹ fermento* há kamêg nĩ gé,” he mũ. ¹⁶ Kÿ ag tóg jagnê mỹ: “êmĩ kã êg jatun, hã kÿ tóg tag tó mũ,” he mũ.

¹⁷ Hã ra *Jesus* tóg ki kanhró nĩn kÿ ag mỹ: “êmĩ tũ ti tĩ, he tũg nĩ,” he mũ. “Inh vỹ ki kagtĩg nỹtĩ ve ãjag tóg nỹtĩ. Sÿ nén han mũ to jykrén

tũ nýtĩ ve ājag tóg nýtĩ. Krĩ tũ nýtĩ ve ājag tóg nýtĩ. ¹⁸ Ājag kanē ra ājag kyvó nýtĩ ve nĩ. Ājag nĩgrēg ra ājag tóg kutu nýtĩ ve nĩ. Mĩ ěkrén nĩ, ¹⁹ sý ěmĩ tỹ 5 (ke) tỹ ũn e jēn ja ēn mĩ. Ũ tỹ 5 mil (ke) ag vỹ kó, mýr, hã ra tóg kén. Ājag kěj tỹ hē ri ke fãn, ěmĩ ke tỹ?“ he tóg. Kỹ ag tóg: “kěj tỹ 12 (ke),” he mũ.

²⁰ Kỹ tóg: “kỹ ěmĩ tỹ 7 (ke) to jykren nĩ gé. Ũ tỹ 4 mil (ke) ag vỹ kó, hã ra kre tỹ hē ri ke vỹ fór, ti ke tỹ?“ he mũ. Kỹ ag tóg: “kre tỹ 7 (ke),” he mũ.

²¹ Kỹ tóg ag mý: “ge ra ājag tóg ki kagtũg nýtĩ,” he mũ. Tĩ tỹ ag mý *Fariseu* ag jykre tó jan hã vė, *Herodes* jykre ti. Ag jykre hã to tóg: ag tỹ *fermento* há, he ja nĩ.

Jesus tỹ ũn kyvó tỹ há' he

²² Kỹ ag tóg kafã ũ tá junjun mũ sir, ěmã tỹ *Betsaida* tá. Kỹ tá ke ag tóg ũn kyvó pére kãmũ mũ, ti tỹ ti nĩgé tỹ ti mẽ kỹ ti tỹ há' he jé. ²³ Kỹ tóg ti nĩgé kãgmĩ kỹ ti pére kutē mũ. Kỹ tóg ti nĩgé to sug kỹ ti kanē mĩ tĩn mũ. Kỹ tóg ti mý: “ã mý nén ũ vég mũ?“ he mũ.

²⁴ Kỹ tóg ěvãnh kỹ ti mý: “ag ve inh, hã ra ag tóg inh mý tỹ ka mũ ěn ve nýtĩ,” he mũ.

²⁵ Kỹ tóg ti nĩgé tỹ ti kanē mẽ mãn mũ, kỹ tóg ěvãnh há han mũ sir. Há' he tóg mũ. Tã mĩ tóg ve há han kãn mũ, ũn kyvó ja ti. ²⁶ Kỹ tóg ti mý: “ha vėsýmér ã jamã ra tũg. ěmã tag ra vỹn ke tũg nĩ,” he mũ. Kỹ tóg ti mũ sir.

Pedro tỹ Jesus tó

(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷ Kỹ *Jesus* tóg ti mré mũ tĩ ag mré tũg mãn mũ gé sir, ěmã tỹ *Cesaréia Filipe* tá ga ra. ěpry jagma tũg kỹ tóg ag mý: “ag iso hē ri ke tĩ?“ he mũ.

²⁸ Kỹ ag tóg ti mý: “*João Batista* vė, he ag tóg tĩ, ã to. Jãvo ũ ag tóg: *Elias* vė, he tĩ. Jãvo ũ ag tóg: Topē vĩ tó tĩ ũ vė, he tĩ gé, “ he mũ.

²⁹ Kỹ tóg: “ag jãvo ājag iso hē ri ke tĩ?“ he mũ. Kỹ *Pedro* tóg ti mý: “tỹ ã *Cristo* nĩ,” he mũ. ³⁰ Kỹ tóg ag mý: “hỹ,” he kar kỹ ag jyvėn mũ, ag tỹ ũ mý ti kãmén tũ nĩ jé.

Jesus tỹ ti jagtar ke tó

(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

³¹ Kỹ tóg: “tỹ sóg ěprã ke fi kósin nĩ,” he mũ. “Jagtar jagy han ke vė. Kófa ag tỹ iso: “kórég ti nĩ,” henh ke vė, Topē tũ ki rĩr tĩ ag ke gé, Topē vĩ to ěg kanhrãn tĩ ag ke gé. Ag tỹ isén ke vė, kurã tãgtũ tũg kỹ sóg rĩr mãn mũ hã ra,” he tóg. ³² Ag mý tóg jamã há ra tó mũ.

Hã ra *Pedro* tóg ti pin kỹ ti mý: “vĩ tỹ ge han tũg nĩ,” he mũ. ³³ Hã ra *Jesus* tóg vėsýjãm ti mré mũ tĩ ag ki ěvãnh kỹ *Pedro* to jũ mũ. “Kutũg, *Satanás!* Ā pijé Topē jykre tó mũ,” he tóg. “Ěprã ke jykre vė, ã tỹ inh mý nén tó mũ tag ti,” he tóg.

³⁴ Kỹ tóg ti mré mũ tĩ ag mré vėnh kar jé prér mũ, kỹ tóg ag mý: “ājag tỹ inh mré kãmũ kỹ tóg há tĩnh mũ. Kỹ ājag jykre tovãnh nĩ, ājag tỹ isũ tãvĩ han jé. Ha vé, ag tỹ krunh tỹ inh kri fi kỹ sóg tũg ke mũ, ag tỹ to isa kỹ isén jé, ha vem nĩ. Vėnh nenh ke tũ sóg nĩ. Isý tag han ri ke han nĩ, kurã kar ki, ājag tỹ inh mré mũ sór nýtĩn kỹ. Isũ hã han to tar nýtĩm nĩ,” he tóg. ³⁵ “Ājag tỹ ājag jykre hã han sór kỹ ājag tóg nũgme ki vár ke mũ. Jãvo ājag tỹ isugrĩn ājag jykre tovãnh kỹ ājag krenkren ke mũ,” he tóg. ³⁶ “Hėn ri ke mũn ājag hỹn ga kri nén ũ kar gỹjỹ henh ke mũ, hã ra ājag kuprĩg tóg vãfor ke mũ. Kỹ tóg kórég nỹ. ³⁷ Ěg tỹ ne tỹ ěg kuprĩg kajãm ke tóg tũ tĩ, ěg tỹ ti ve mãn jé. ³⁸ Ũri ke ag tóg vyr mý topē ũ hynhan tĩ, kỹ ag tóg Topē vĩ mranh tĩ gé. Ag kã mĩ iso mý'ãg tũg nĩ. Ājag tỹ ũri inh vĩ to mý'ãg kỹ sóg, inh kãtũg mãn kỹ ājag to mý'ãg ke mũ gé, isý Topē tỹ jėgnė jafã mág ag mré kãtũg kỹ. Ijóg vỹ tóg isý ũn mág han ke mũ. Tỹ sóg ěprã ke fi kósin nĩ,” he tóg.

9

¹ Kÿ tóg ag mÿ: “ha vé, ki hã sóg tó mũ,” he mũ. “Ájag kã mĩ ù ag vÿ Topê tÿ tÿ ãg pã'i nĩ venh ke mũ, ag ter ke to hã, tag ki ãg mré nÿtĩ ù ag. Topê vÿ tar nĩ. Ti tar nĩ ve jé ag tóg ke mũ,” he tóg.

Jesus tÿ vënh ve ù han
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

² Kurã tÿ 6 (ke) tũg kar kÿ *Jesus* tóg ag mÿ: “mũ nÿ, vyr mÿ,” he mũ. *Pedro* mÿ tóg ke mũ, *Tiago* mÿ ke gé, *João* mÿ ke gé. Ag hã mré tóg pãnónh ra tĩ mũ. Kÿ tóg ag jo vënh ve ù han mũ. ³ Ti kur vÿ tóg kókov tãvĩ nĩ sir, kópréj. Fag tÿ kur kupri fa kÿ ti kupri kãfór tóg nĩ. ⁴ Kÿ *Elias* tóg sir vënh ven mũ, *Moisés* ke gé. *Jesus* mré ag tóg vëmén mũ.

⁵ Kÿ *Pedro* tóg *Jesus* mÿ: “*Senhor*, tag ki tóg há nĩ,” he mũ. “Ëg tÿ tag ki pãjó tãgtũ han kÿn hÿn há nÿnh mũ vë, ã mÿ, *Moisés* mÿ, *Elias* mÿ ke gé,” he tóg. ⁶ Hã ra tóg ti tÿ nén tónh ke mũ ki kagtĩg nĩ, ag fe tÿ jürün ken kÿ. ⁷ Kÿ vësÿmër kanhkã góg vÿ ag kri rùm ke mũ sir. Kÿ vënh vÿ tóg mē há' he mũ, kanhkã góg kã tá. Kÿ tóg: “inh kósin hã vë. Inh fe pē vë. Ti vÿ jēmē ra,” he mũ. ⁸ Kÿ vãhã ti mré mũ tĩ ag tóg *Jesus* hã vëg mũ sir. Ti mré nÿtĩ ag ve măn tũ ag tóg nĩ.

⁹ Kÿ ag tóg pãnónh tá kãre mũ sir. Kÿ tóg: “ker ù mÿ ájag tÿ ùri nén vëg mũ tó hē'. Èprã ke fi kósin tÿ ti ter ja tá vÿn ke kar hã inh kãmén nĩ,” he mũ. ¹⁰ “Ne nē hÿn, ti tÿ: iser ja tá vÿn ke, he mũ tag ti?” he ag tóg mũ, jagnē mÿ. ¹¹ Kÿ ag tóg ti mÿ: “hã ra Topê vÿ to ãg kanhrãn tĩ ag tóg: “*Cristo* kãtĩg ke to hã *Elias* tóg kãtĩg vén ke mũ,” he tĩ. Hã mÿ?” he mũ.

¹² Kÿ tóg: “hÿ, kãtĩg jé tóg ke mũ, *Elias* ti, nén kar han măn jé,” he mũ. “Hã ra sóg rãn kÿ nĩ gé. Tÿ sóg èprã ke fi kósin nĩ mÿr. Jagtar jagy han jé sóg ke mũ. Ag tÿ iso é henh ke vë. ¹³ Kÿ *Elias* vÿ hur kãtĩg gé, kÿ ag tóg

ag tÿ ti ki nén han sór mũ ãn han. Hã kÿ tóg rãn kÿ nĩ,” he tóg.

Jesus tÿ kyrũ jagrē kórég kutēm
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43a)

¹⁴ Vãhã ag tóg *Jesus* mré mũ tĩ ù ag tá junjun mũ. Vënh e tóg ag pënĩn nÿtĩ. Kÿ Topê vÿ to ãg kanhrãn tĩ ag tóg ag vÿ kato vÿ ù han mũ. ¹⁵ Ag tÿ *Jesus* ve kÿ tóg vãhã ag mÿ e tĩ, vënh e ãn mÿ. Kÿ ag tóg ti to pétē kãmũ kÿ ti mÿ: “ã mÿ há?” he mũ. ¹⁶ Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag tÿ ne tÿ vëmén nē?” he mũ.

¹⁷ Kÿ ag kã ù tóg ti mÿ: “*Senhor*, inh kósin pére sóg kãtĩg, ã to,” he mũ. “*Jagrē kórég* ti nĩ, hã kÿ tóg vÿ vãnh pē nĩ. ¹⁸ Ti *jagrē kórég* tÿ ti kã vyryn ke kÿ tóg kutē' he tĩ. Kÿ tóg jãrãn tĩ. Ti jã tÿ tóg gángán ke tĩ. Tar' he tóg tĩ. Á mré mũ tĩ ag mÿ sóg to vÿ vë, hã ra ag tóg tÿ hē ri ke tũ nĩ,” he tóg.

¹⁹ Kÿ *Jesus* tóg: “ãjag ne tóg inh ki ge há han tũ nĩgtĩ,” he mũ. “Topê tóg ájag mÿ krój nĩ ve nĩ, ájag kar mÿ. Inh mÿ tóg e tĩ, sÿ to krónh kenh ha mē tóg ti. Inh mÿ ti pére kãmũjēg,” he tóg. ²⁰ Ti *jagrē kórég* tÿ *Jesus* ve kÿ tóg kyrũ kã vyryn ke măn mũ gé. Kÿ tóg kutē măn mũ gé sir. Vĩrĩn', vĩrĩn' he tóg mũ. Jãrãn tóg mũ gé sir.

²¹ Kÿ tóg ti panh mÿ: “mÿ si há tĩ ha?” he mũ. Kÿ tóg: “hÿ, ti sĩ kã tóg ge nĩ,” he mũ. ²² “Kejēn tóg pĩ ki ti fón mũ, goj ki ke gé. Ti tÿ ti tén sór vë. Á tÿ hē ri ken há nÿn kÿ ãg jagãgtãn nĩ, ti tÿ há' hem nĩ,” he tóg.

²³ Kÿ tóg: “ã tÿ hē ri ken há nÿn kÿ, he tũg nĩ, inh mÿ. Û tÿ Topê ki rã mũ ãn tÿ inh hē ri ken há han tĩ, nén kar tÿ,” he mũ.

²⁴ Kÿ vësÿmër kyrũ panh tóg: “ti ki sóg rãnh mũ,” he mũ, jamã há ra. “Isÿ ti ki rã tũ ãn tÿ inh ki tÿ tũ' hem nĩ,” he tóg.

²⁵ Hã ra tóg ù tÿ hēn ri ke fag vënhmãn vëg mũ, kÿ tóg ti *jagrē kórég* to jũ mũ. “Vējagrē vÿ vãnh',

vějagrě kutu' kăkutě ra, ti ki rã măn tũg," he tóg.

²⁶ Kÿ tóg prěr mũ sir. Ti tÿ jũrũn ke han tóg mũ. Kÿ tóg kyrũ ki kăkutě mũ sir. Kÿ tóg ter ve nĩ, kÿ ag tóg ti to: "tũg ja ti nĩ," he mũ.

²⁷ Hã ra *Jesus* tóg ti nĩgě kăgmĩ kÿ ti nĩm mũ, kÿ tóg jěgně mũ sir. Há' he tóg mũ sir.

²⁸ Kÿ tóg ĩn kã ra rã mũ. Tá ti mré mũ tĩ ag tóg ti pin kÿ ti mÿ: "ĕg ne tóg ti tÿ há' he ja tũ nĩ. Hẽ ri ken kÿ, hÿn?" he mũ.

²⁹ Kÿ tóg: "vějagrě kórég tÿ ge kutēm tóg jagy nĩ," he mũ. "Topě mré ĕg vĩ tĩ, kÿ ĕg tóg văkrég tĩ gé sir. Kÿ tóg vâhã kăkutě tĩ," he tóg.

Jesus tÿ ti ter ke tó măn
(Mt 17.22-23; Lc 9.43b-45)

³⁰ Kÿ ag tóg tá kãpa kÿ *Galiléia* mũ mũ. Kÿ tóg: "ker ũ ĕg tÿ mĩ mũ ki kanhrãn hẽ'," he mũ. ³¹ Ti tÿ ti mré mũ tĩ ag kanhrãn sór vĕ, hã kÿ tóg ke mũ. Kÿ tóg ag mÿ: "ĕprã ke fi kósın ĕn vÿ jagtar nĩnh mũ," he mũ. "Inh hã vĕ. ĕprã ke ag vÿ ag tÿ isÿ nĕn han sór mũ ĕn han ke mũ. Ag tÿ isĕn ke vĕ. Hã ra sóg kurã tâgtũ tũg kÿ rĩr măn mũ," he tóg.

³² Kÿ tóg ag tÿ ti tÿ nĕn tó mũ tag to jykrĕn tũ tĩ. Hã ra ag tóg ag tÿ ti kamĕg kÿ ti ki jĕmĕg tũ nĩ.

Ũ tÿ tÿ ũn mág nĩ
(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Kÿ ag tóg mũ măn kÿ ĕmã tÿ *Cafarnaum* tá junjun mũ sir, ũ tÿ 12 (ke) ag mré. Ĕn krĕm nÿtĩn kÿ tóg ag mÿ: "ĕpry jagma mũn kÿ ĕjag ne tó ja nĩ?" he mũ.

³⁴ Hã ra ag tóg ti mÿ tó tũ nĩ. Jagnĕ mÿ ag tóg: "ĕg kã ũ tÿ hẽ nÿ hÿn tÿ ũn mág nĩ?" he ja nĩ.

³⁵ Kÿ *Jesus* tóg ag mÿ: "ãjag mÿ tÿ ũn mág nÿtĩ sór mũ'?", he mũ. "Kÿ tÿ ũn sĩ ri ke nÿtĩm nĩ. Ũ tÿ ĕjag mÿ nĕn tó mũ han nĩ, ti há nĩn kÿ," he tóg. ³⁶ Kÿ tóg gĩr ũ mÿ: "kunĩg," he mũ. Ag kjuj kã ti fĕg kÿ tóg ti nunh jagma ti pĕ fón mũ sir. Kÿ tóg ag mÿ:

³⁷ "Gĩr tÿ ge ri ke nÿtĩm nĩ. Ājag tÿ isugrĩn ũn sĩ to há nÿtĩn kÿ tóg ĩnh mÿ há tĩ, kÿ ĕjag tóg ũ tÿ jĕnĕg mũ ĕn to há nÿtĩ gé sir. Tÿ ũn mág nĩ to ken hã vĕ," he tóg.

Ũ tÿ Jesus mré ke
(Lc 9.49-50)

³⁸ Kÿ *João* tóg *Jesus* mÿ: "Senhor, ũ ve ĕg tóg. Hã ra ĕn tóg ĕ jiji tó kÿ vějagrĕ kórég pan ja nĩgtĩ," he mũ. "Hã ra tóg tÿ ĕg mré ke tũ nĩ, kÿ ĕg tóg ti mÿ: ke tũg nĩ, hé," he tóg.

³⁹ Hã ra tóg: "vó, ti tÿ vějagrĕ kórég pan kamĕg tũg nĩ," he mũ. "Ũ tÿ ĩnh jiji tó kÿ nĕn ũ há han kÿ tóg iso há nĩ," he tóg. ⁴⁰ "Ũ tÿ ĕg kato tĕ tũ nĩn kÿ tóg tÿ ĕg mré ke nĩ sir," he tóg. ⁴¹ "Sÿ ke há vĕ. Kejĕn ũ tóg ĕjag mÿ, nĕn ũ sĩ ven mũ, goj hĕn ri ke mũn, ĕjag tÿ tÿ ĩnh mré ke nÿtĩ tugrĩn. Ĕn tóg vĕnh kato nĕn ũ há venh ke mũ gé, ha vem nĩ," he tóg.

Ĕg tÿ Topĕ vĩ mranh
(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

⁴² Kÿ tóg "ũn sĩ tag vÿ ĩnh ki rã kÿ jĕ," he mũ. "Kejĕn ũ tóg ti tÿ ĩnh vĩ mranh han sór mũ. Ĕn jykre vÿ kórég tâvĩ nĩ. Ũ tÿ pó mág tÿ ĕn nunh to sa kÿ goj nig ki ti fón kÿ tóg há nĩnh mũ vĕ. Jagy tâvĩ tóg nĩ, ũ tÿ gĩr tÿ isovãnh han kÿ," he tóg.

⁴³ "Ā tÿ nĕn ũ pĕju to Topĕ vĩ mranh kÿ ĕ nĩgnó kym nĩ, ĕ tÿ ke măn tũ nĩ jĕ. Jagy tóg nĩ, ĕ nĩgnó pir nĩ ti. Jãvo ĕ tÿ rĩr krÿg ja tũ venh ke tóg ĩnhã há nĩ. Ā tÿ ĕ nĩgnó régre ra nũgme ki kutĕn kÿ tóg jagy kãfór tĩnh mũ. ⁴⁴ Tá ga ga tóg ĕ konh mũ, hã ra tóg tũ' hĕnh ke tũ nĩ. Tá pĩ ĕn vÿ nhyr ke tũ nĩ gé, nũgme ki.

⁴⁵ Ā tÿ hĕn kã tátũg to Topĕ vĩ mranh kÿ ĕ pĕn kym nĩ, ĕ tÿ ke măn tũ nĩ jĕ. Jagy ti nĩ, ĕ tũg vãnh nĩn ti. Jãvo ĕ tÿ rĩr krÿg ja tũ venh ke tóg ĩnhã há nĩ. Ā tÿ ĕ pĕn régre ra nũgme ki kutĕn kÿ tóg jagy kãfór tĩnh mũ. ⁴⁶ Tá ga vÿ ĕ konh mũ gé,

hã ra tóg tũ' henh ke tũ nĩ. Tá pĩ ên vỹ nhyr ke tũ nĩ gé, nũgme ki.

⁴⁷ ã tỹ nén ù ki vēĩ to Topě vĩ mranh kỹ ã kaně tỹ nám kem nĩ, ã tỹ ke mǎn tũ nĩ jé. Jagy ti nĩ, ã kyvó nĩ ti. Jãvo tóg há nĩ, ã tỹ Topě tỹ tỹ ěg pã'i nĩ ven kỹ. ã tỹ ã kaně régre ra nũgme ki kutěn kỹ tóg jagy kãfór tĩnh mũ. ⁴⁸ Tá ga tóg ã konh mũ, hã ra tóg tũ' henh ke tũ nĩ. Tá pĩ ên vỹ nhyr ke tũ nĩ gé, nũgme ki," he tóg.

⁴⁹ "Ājag tỹ tag ki jagtar nỹtĩ pĩ tỹ ājag pũn ri ke nĩ. Kỹ tóg, ěg tỹ Topě mỹ nén ù pũn mũ ri ke nĩ. Sa ri ken hã vē," he tóg. ⁵⁰ "Sa vỹ há nĩ. Hã ra ti kãhór nĩn kỹ tóg kórég nĩ, kỹ ěg tỹ ne tỹ tỹ kajã' henh ke tóg tũ tĩ. Kỹ sa há ri ke nỹtĩm nĩ. Jagně to krĩ kusa nỹtĩm nĩ," he tóg.

10

Ěg tỹ ěg prũ fi fón ke tũ
(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

¹ Kỹ tóg tá kutě kỹ ga tỹ *Judéia* ra tĩ mũ sir, goj tỹ *Jordão* mã ra. Kỹ vėnh e ag tóg ti pėnĩn vėnhmǎn mũ sir, kỹ tóg ag kanhrǎn mǎn mũ gé. Ti tỹ nén han tĩ ên han mǎn tóg mũ. ² Kỹ *Fariseu* ag tóg ti tá junjun mũ gé sir. Ag tỹ ón kỹ ti ki vėnh prũ fón ke jėmė sór vē. Kỹ ag tóg ti mỹ: "ěg tỹ ěg prũ fi mỹ: ha tĩg, he tag mỹ kórég nỹ'?" he mũ. ³ Kỹ tóg: "*Moisés* vỹ ājag mỹ hě ri ké?" he mũ. ⁴ Kỹ ag tóg: "ã tỹ ã prũ fi fón sór kỹ fi mỹ vėnh rán kỹ nĩm nĩ, fi tỹ kar kỹ tĩg jé, he ja tóg nĩ," he mũ.

⁵ Hã ra tóg ag mỹ: "ājag jykre kórég nỹtĩn kỹ, hã kỹ tóg ājag mỹ tag tó ja nĩ," he mũ. ⁶ "Topě tỹ nén kar han ve ki tóg ti mré fi han," he tóg. ⁷ "Hã kỹ ùn gré tóg ti prũ fi to ti panh ré kỹ tĩ mũ, ti mỹnh fi ré kỹ tóg tĩ mũ gé, ti prũ fi mré. ⁸ Fi mré tóg tỹ ùn pĩr nĩ sir, he ja tóg nĩ, Topě ti. Hã kỹ fag tóg tỹ ùn pĩr nỹtĩ. Fag pijé tỹ ùn régre nỹtĩ'. ⁹ Hã kỹ fag tỹ vėnh kãpãm tũg nĩ. Û mỹ: "hã ã prũ fi

fón," he tũg nĩ. Topě tỹ fag tỹ ùn pĩr há vē mỹr," he tóg.

¹⁰ Ag tỹ ùn kã tánỹtĩn kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti ki jėmė mǎn mũ, vėnh prũ fón ke to. ¹¹ Kỹ tóg ag mỹ: "ājag tỹ ājag prũ fi fón kar kỹ ù fi tỹ prũg mǎn kỹ ājag prũ tũ fi vē, ha mě," he mũ. ¹² "Kỹ fi tỹ fi mén fón kar ù tỹ mén mǎn kỹ fi mén tũ vē gé," he tóg.

Jesus tỹ gĩr mỹ vĩ há han
(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

¹³ Jo fag tóg gĩr tatĩ kãmũ mũ, *Jesus* tỹ ti nĩgé tỹ ag mě jé. Hã ra ti mré mũ tĩ ag tóg fag to jũ mũ.

¹⁴ Kỹ tóg vég mũ, kỹ tóg ti mré mũ tĩ ag to jũ mũ. "Vĩ tũg nĩ, gĩr ag mỹ. Gĩr fag tỹ iso kãmũ kamėg tũg nĩ. Û tỹ ge hã vỹ Topě krēm nỹtĩ nĩ, ti tũ vỹ tỹ fag nỹtĩ'," he tóg. ¹⁵ "Sỹ ke há vē. Gĩr ag vỹ iso hapě nỹtĩ. ùn kãsir tag fag ri ke nỹtĩm nĩ. Ke tũ nĩ mũ ra ājag tóg fag jãvo vėnh ke tũ pě nĩ," he tóg.

¹⁶ Kỹ tóg gĩr nunh jagma ti pě fón mũ sir. Ti nĩgé tỹ tóg ag mě kãn mũ sir. Fag to tóg Topě mré vỹ mũ sir.

Ùn riko kãme
(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

¹⁷ Kỹ *Jesus* tóg tĩg mǎn mũ gé sir. Hã ra kyrũ ù tóg ti to vėnhvǎg kãtĩ mũ, kỹ tóg ti jakrĩ tỹ jė mũ, kỹ tóg ti mỹ: "*Senhor*, hapě ã tóg jě," he mũ. "Sỹ inh rĩr krỹg ja tũ vėnh há tóg tĩ. Kỹ inh hỹn vėjykre há tỹ ne han mũ?" he tóg.

¹⁸ Kỹ *Jesus* tóg ti mỹ: "ã tỹ ne jé inh mỹ: há ã tóg jě, he ně?" he mũ. "Ěg pijé há nỹtĩ'. Topě hã ne ti pĩr mỹ há nĩ'," he tóg. ¹⁹ "Topě tỹ nén to ěg jyvėn mũ ki kanhró ã tóg nĩ, hã vỹ: ù tén tũg nĩ, ã prũ tũ fi mré nỹ tũg nĩ, nén ù pėju tũg nĩ, ù to ón tũg nĩ, ù tũ to én tũg nĩ, ã nỹ mré ã jóg kamėg nĩ, he mũ," he tóg ti mỹ.

²⁰ Hã ra tóg ti mỹ: "tag kar ki sóg króm kãn, isĩn kã," he mũ.

²¹ Kỹ tóg ti ki ěvǎnh mũ, ti to há nĩn kỹ. "Nén ù pĩr vỹ tũ nĩ ver," he tóg mũ. "Ā tũ kar vãm tĩg, ã tỹ ùn

jagtar ag mÿ vin jé, jãnkamy ti. Kÿ ã tóg kanhkã tá tú mág nĩ sir. Kar kãtíg nĩ, ã tÿ inh mré tíg jé,” he tóg. ²² Kÿ *Jesus* ví tag tóg ti mÿ vènh mÿ tí. Fe kaj tí tóg mũ sir, ti tú e nĩn kÿ.

²³ Kÿ tóg vènh pènnĩn êvãnh kÿ ti mré mũ tí ag mÿ: “jagy ti nĩ, ùn riko tÿ Topè tÿ tÿ êg pã'i nĩ venh ke ti,” he mũ. ²⁴ Kÿ ti ví tóg ti mré mũ tí ag mÿ e tí. Hã ra tóg ag mÿ ke mãn mũ. “Inh krê’i,” he tóg. “Jagy tâvĩ ti nĩ, mÿr, êg tÿ Topè tÿ tÿ êg pã'i nĩ venh ke ti,” he tóg. ²⁵ “Kÿ tóg ùn riko ag mÿ jagy han tí. Kãvãru pãnĩ sór vÿ préj nor fĩn kutê tú nĩgtĩ mÿr,” he tóg. “Tĩ tÿ fĩn kutê há nĩ ra tóg há tí vè, ùn riko ag tÿ Topè tÿ tÿ êg pã'i nĩ venh ke ti,” he tóg.

²⁶ Kÿ tóg ag mÿ e pè tâvĩ tí. “Kÿ ù hÿn kren ke tú pè nĩ,” he ag tóg, jagnê mÿ.

²⁷ Kÿ tóg ag mÿ: “êprã ke ag vÿ vènh kren han ki kagtíg nÿtĩ,” he mũ. “Ag jãvo Topè tóg êg krenkren han ki kanhró nĩ. Topè hã tóg nén kar han ke ki kanhró nĩ inhhã,” he tóg.

²⁸ Kÿ *Pedro* tóg ti mÿ: “ha vé, êg tÿ nén ù kar ré kÿ êg tóg ã mré mũ mũ,” he mũ.

²⁹ Kÿ tóg: “sÿ ke há vè. ãjag kã mĩ ù tóg kejèn isugrĩn ti jamã ré kÿ tí mũ, ti jãvy ag, ti kãke ag, ti ve fag, ti mÿnh fi, ti panh ti, ti krê ti, ti japÿ ré kÿ ke gé, vènh ví sér tugrĩn,” he tóg. ³⁰ “Èn vÿ tóg sir vènh kato ù tÿ 100 (ke) venh ke mũ, ùri hã ra, hã vÿ: êmã kar, jãvy kar, kãke kar, ve kar, mÿnh kar, êpÿ kar ve jé tóg ke mũ. Hã ra ag tóg ti vóg kónãnh ke mũ gé. Kar kÿ tóg vãhã sir rĩr krÿg ja tú venh ke mũ gé,” he tóg. ³¹ “Jãvo tag ki ùn mág ù tÿ tá térenh ke vè, kÿ tag ki ùn kãsir ù tÿ tá jãpryn ke vè,” he tóg.

Jesus tÿ ti jagtar ke tó mãn
(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³² Kar kÿ *Jesus* tóg ti mré mũ tí ag mré tí nĩ sir, *Jerusalém* ra. Ag jãmĩ tóg tí nĩ. Hã ra tóg ag mÿ e tí.

Mũmêg ag tóg mũ sir. Kÿ tóg ù tÿ 12 (ke) ag mÿ ti tÿ nén venh ke mũ ên kãmén mãn mũ, vyr mÿ. ³³ “Ha vé, *Jerusalém* ra êg tóg mũ mũ,” he tóg. “Êprã ke fi kósin ên vÿ jagtar ke mũ. Inh hã vè. Ón kÿ Topè tú to pã'i ag tóg ag tÿ isÿ nén han sór mũ ên han ke mũ,” he tóg. “Ag tÿ iso: “ter jé tóg ke mũ,” henh ke vè, kÿ ag tóg fóg ag mÿ inh fêg ke mũ. ³⁴ Kÿ fóg ag tÿ iso é henh ke vè. Ag tÿ iso sug ke vè. Ag tÿ inh mrãnmrãn ke vè. Isén ke ag tóg ke mũ. Hã ra isóg kurã tâgtũ ki rĩr mãn mũ sir,” he tóg.

Tiago mré João ag tÿ tÿ pã'i jê sór
(Mt 20.20-28)

³⁵ Kÿ *Tiago* mré *João* ag tóg ti kukãm mũ mũ, *Zebedeu* krê ag. “*Senhor*, êg mÿ êg tÿ nén to ví mũ tag ti han,” he ag tóg. ³⁶ Kÿ tóg ag mÿ: “ne nê,” he mũ. ³⁷ Kÿ ag tóg ti mÿ: “kejèn ã tóg tÿ pã'i nĩnh mũ,” he mũ. “Kÿ tóg sÿ ã pègja tá nĩnh há tí vè,” he tóg, jo ù tóg: “sÿ ã jakãnh tá nĩnh há tóg tí vè,” he mũ gé. “Êg tÿ ã rã hã nÿtĩnh há tóg tí vè, ã tÿ tÿ pã'i nĩn kÿ,” he ag tóg.

³⁸ Hã ra tóg ag mÿ: “ãjag tÿ nén to ví mũ ki kagtíg ãjag tóg nÿtĩ,” he mũ. “ãjag mÿ inh ri kén jagtar sór mũ?” ãjag mÿ ãjag jagtar jagy han kÿ to krónh kenh ke tú nĩ vÿ?” he tóg.

³⁹ Kÿ ag tóg: “hÿ, ke jé êg tóg ke mũ,” he mũ. Hã ra *Jesus* tóg ag mÿ: “hÿ, jagtar jé ãjag tóg ke mũ, inh ri kén,” he mũ. “Vèsÿrénh jé ãjag tóg ke mũ, inh ri kén. ⁴⁰ Hã ra isũ tú vè, sÿ ãjag mÿ: ha inh pègja tá nĩ, ha inh jakãnh tá nĩ, he jé. Û tÿ inh rã nÿtĩnh ke mũ ên ag hã tÿ inh rã nÿtĩnh ke vè,” he tóg.

⁴¹ Hã ra ù tÿ 10 (ke) ag tóg mễg mũ, kÿ ag tóg ag to jũ mũ sir. ⁴² Kÿ tóg ag jé prêr kãn kÿ ag mÿ: “fóg tÿ pã'i ag jykre ki kanhró ãjag tóg nÿtĩ,” he mũ. “Vènh kar jègnêg ag tóg tí, kÿ ag mág ag tóg vènh kar mÿ: gem nĩ, ge tũg nĩ, he tí, ví tar han kÿ. ⁴³ Ag ri ke han tũg nĩ. ãjag mÿ

tý ũn mág nýtĩ sór mũ'? Kĩ tý jagně mĩ rãnrãj tí ri ke nýtĩm nĩ. ⁴⁴ Ājag mĩ tý pã'i nýtĩ sór mũ'? Kĩ tý jagně krēm ke nýtĩm nĩ, tý ũn kãsir ri ke nýtĩm nĩ. ⁴⁵ Hã kĩ sóg ũ mĩ rãnrãj tí tú nĩ gé. Sỹ tý ājag mĩ rãnrãj tí nĩ jé sóg kãtĩg. Tý sóg ěprã ke fi kósin nĩ. Hã kĩ sóg vėnh kar jagfy ter ke mũ, sỹ ag krenkren han jé," he tóg.

Ũn kyvó tý há' he

(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶ Kejėn tóg ti mré mũ tí ag mré ěmã tý Jericó tá jun mũ. Ag tý Jerusalém ra mũ vė. Kĩ ag tóg Jericó ki pa mũ gé. Vėnh e tãvĩ tóg ag mré mũ mũ. Hã ra ag tóg ũn kyvó vėg mũ. Bartimeu vė, Timeu kósin vė. Ěpry kri nĩ kĩ tóg vėnh kar mĩ: "inh mĩ nén ũ nĩm," he nĩgtĩ. ⁴⁷ Ěn tóg Jesus tý ěmĩn jagma tĩg mėg mũ sir. Kĩ tóg prěr mũ sir. "!.Jesus'!" he tóg. "!.Davi krė'krė'!.! !.Ijagãgtãn ra..!" he tóg. ⁴⁸ Hã ra ag tóg ti to jũgũ kĩ "mė kã nĩ nĩ," he mũ. Hã ra tóg prěr mãn!, prěr mãn!, he mũ. "!.Davi krė'krė'!.! he tóg. "!.Ijagãgtãn ra..!" he tóg.

⁴⁹ Kĩ tóg ti to krỹg he mũ. Kĩ tóg ti jé prěr mũ sir. Kĩ ag tóg ti mĩ: "ã fe tý há' hé, jėg ra, ā jé tóg prěr mũ," he mũ. ⁵⁰ Kĩ tóg ti pãritó fón kĩ jėgně mũ sir. Jesus to tóg tí mũ sir.

⁵¹ Kĩ tóg ti mĩ: "inh ã tý hė ri kenh mũ?" he mũ. Kĩ tóg: "Senhor, sỹ vėnh há tóg tí," he mũ. ⁵² Kĩ tóg: "hej, ã tý há' henh ke nė ha, ã tý inh ki rã tugrĩn" he mũ. Kĩ tóg vėsỹmėr ěvãnh há' he mũ sir, kĩ tóg ti nón tí mũ sir, ěpry jagma.

11

Jesus tý Jerusalém tá jun

(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jo 12.12-19)

¹ Vãhã ag tóg Jerusalém to hã nýtĩ. Kĩ ag tóg ěmã tý Betânia tá junjun vėn mũ, ěmã tý Betfagė tá, krĩ tý Oliveiras tá ke gé. Kĩ Jesus tóg ti

mré mũ tí rėgre ag jėgně kĩ ag mĩ: ² "ha ěg jo ěmã nĩ ěn ra mũjėg," he mũ. "Tá ājag tóg burrica fi krė vėnh ke mũ. Se kĩ tóg jė. Ũ vỹ ver ti kri nĩ ja tú nĩ. Ti kavãn kĩ ti pėre kãmũm nĩ," he tóg. ³ "Hėn ri ke mũn ag tóg ājag mĩ: ājag tý ne jé ti kavãn nė? henh ke mũ. Kĩ ag mĩ: ěg Senhor tóg ti ve sĩ han sór mũ, kãnhmar tóg ti jėnė mãn mũ, hem nĩ," he tóg.

⁴ Kĩ ag tóg mũ mũ sir. Burrica fi krė vėg ag tóg mũ. Jãnkã rã tóg se kĩ jė. Kĩ ag tóg ti kavãg mũ sir. ⁵ Kĩ ag tóg ag mĩ: "ājag tý ne jé burrica sĩ kavãn nė?" he mũ.

⁶ Kĩ ag tóg Jesus tý ag mĩ nén tó ja ěn ti tó mũ. Kĩ ag tóg: "ha ma mũjėg ge," he mũ. ⁷ Kĩ ag tóg burrica krė ma mũ mũ sir, Jesus to. Ag kur tý ag tóg ti kri kugjėn mũ, kĩ tóg kri nĩ mũ sir. ⁸ Kĩ vėnh kar tóg ěpry kri ag kur kugjėn mũ sir, jo ũ ag tóg ka fėj kre kĩ ti jo vãvãm mũ gé. ⁹ Kĩ ũ ag tóg ti jãmĩ mũ mũ, jo ũ ag tóg ti nón mũ mũ. Ěn ag tóg prėnprěr mũ sir. "!.Viva..! !.pã'i vỹ ěg tá jun, ěg Senhor mág tý ti jėnėn kĩ..! ¹⁰ !.Sėr tãvĩ tóg tí..! !.Ěg pã'i vė mỹr, ěg jógjóg tý Davi ri kėn..! !.Topė tá tóg kãtĩg, ũ tý kynhmỹ nĩ ěn tá, viva..!" he ag tóg mũ, prėnprěr kĩ.

¹¹ Gen kĩ tóg Jerusalém ra rã mũ sir, Topė ĩn ra. Kĩ tóg nén kar ki ěvãnh mũ, kar kĩ tóg rãké ra Betânia ra tĩg mãn mũ, ũ tý 12 (ke) ag mré.

Ka tý figueira

(Mt 21.18-19)

¹² Tý vaj kĩ, ag tý Betânia tá kãmũ kĩ tóg kókĩr mũ. ¹³ Kĩ tóg ka tý figueira fėj vėg mũ. Kĩ tóg to tí mũ, ti kanė ko jé. Tá jun kĩ tóg ti fėj tãvĩ vėg mũ, ti kanėn ke pėtėm tú nĩn kĩ. ¹⁴ Kĩ tóg figueira ěn mĩ: "ũ tóg ã kanė ko mãn ke tũ nĩ ha," he mũ. Hã ra ti mré mũ tí ag tóg ti vỹ mėg mũ.

Jesus tý Topė ĩn krēm ag pan

(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jo 2.13-22)

¹⁵ Kÿ ag tóg mũ mãn kÿ *Jerusalém* tá junjun mũ sir. Topê ìn ra tóg rã mũ. Tá tóg nèn ù vène he tĩ ag ve kÿ ag pan kãn mũ sir, nèn ù kũmpa he tĩ ag ke gé. Topê ìn krêm ag tóg nèn kar kygãm tĩ, jãnkamy *trocar* he ag tĩ gé. Ag *mesa* tÿ tóg vyryn ke mũ, *Jesus* ti. Sórãg vène he tĩ ag nĩgnĩ jafã tÿ tóg vyryn ke mũ gé sir. ¹⁶ Kÿ tóg ag tÿ Topê ìn fĩn nèn gé mũ kamêg mũ gé sir. ¹⁷ Kÿ tóg ag mÿ: “Topê vĩ rá to jykrén nĩ,” he mũ. “Inh ìn jiji hã vÿ: *nação* kar tÿ Topê mré vĩ jafã, he mũ, he tóg, Topê vĩ rá ki. Hã ra ãjag tóg krêm nèn kar pigju mũgtĩ,” he tóg.

¹⁸ Hã ra Topê tũ to pã'i ag vÿ *Jesus* vĩ mēg mũ. Kÿ ag tóg: “ĕg hÿn hē ri ken kÿ ti tén ke mũ?” he mũ. Hã ra ag tóg ti kamêg mũ. Vènh kar mÿ tóg há tĩ, ti vĩ ti. Hã kÿ ag tóg ti vóg tũ nĩ sir.

¹⁹ Kutyg kÿ ag tóg ĕmã mág ki pa mãn mũ sir.

Ka tÿ figueira tóg (Mt 21.20-22)

²⁰ Tÿ vaj kÿ ag tóg ĕmã mág ĕn ra mũ mãn mũ sir. Mũ kÿ ag tóg sir ka tÿ *figueira* ĕn ve mãn mũ, hã ra tóg tóg ja nĩ, ti jãre mré hã. ²¹ Kÿ *Pedro* tóg *Jesus* vĩ ja ĕn mĩ ĕkrén kÿ ti mÿ: “ha vé, *Senhor*,” he mũ. “Ã vĩ ja ĕn hã vè. Á tÿ ka tÿ *figueira* mÿ vĩ kónãn ja ĕn vÿ tóg ja nĩ,” he tóg.

²² Kÿ tóg ag mÿ: “Topê ki ge pē han nĩ,” he mũ. ²³ “Sÿ ke há vè: kejēn ãjag tóg krĩ mÿ: ha goj nig ki ráj kutē, henh ke mũ. Kÿ tóg ki ráj ke mũ, ãjag tÿ ãjag fe tÿ: ti mÿ ki ráj mũ vÿ? he tũ nĩn kÿ,” he tóg. ²⁴ “Hã kÿ sóg ãjag mÿ ke mũ. Ájag tÿ Topê mÿ nèn ù to vĩ kÿ to: han jé tóg ke mũ, hem nĩ, kÿ ãjag tóg venh ke mũ sir,” he tóg.

²⁵ “Ájag tÿ kejēn Topê mré vĩ kÿ, ãjag tÿ ù to jũ mũ mĩ ĕkrén kÿ, ti mÿ vènh pãte fón nĩ. Ájag tÿ gen kÿ tóg vènh kato ãjag mÿ vènh pãte fón ke mũ gé, ĕg jóg mág tÿ kanhkã tá nĩ ti.

²⁶ Ájag tÿ hã ra ag mÿ vènh pãte fón tũ nĩn kÿ ĕg jóg mág vÿ vènh kato ãjag mÿ vènh pãte fón ke tũ nĩ gé,” he tóg.

Jesus tÿ ù tÿ ti jēnēg mũ to tũg (Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

²⁷ Kÿ ag tóg mũ mãn kÿ *Jerusalém* tá junjun mãn mũ sir. Topê ìn ra tóg tĩ mũ. Kÿ Topê tũ to pã'i ag tóg ti venh kãmũ mũ. ²⁸ “Û nÿ ã mÿ: tag han nĩ, hé? Û nÿ ã jēnē?” he ag tóg.

²⁹ Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag ki sóg jēmēnh ke mũ gé, vènh kato,” he mũ. “Ájag tÿ inh mÿ tó há han kÿ sóg ãjag mÿ ù tÿ inh jēnēg mũ tónh ke mũ gé,” he tóg. ³⁰ “*João* vÿ ag kygpég tĩ ja nĩgtĩ. Ti mÿ kanhkã tá vējykre han, ĕprã vējykre vó? Û nÿ ti jēnē?” he tóg.

³¹ Kÿ ag tóg jagnē mÿ: “ĕg tÿ ti mÿ: Topê tÿ ti jēnē ja vè, hen kÿ tóg ĕg mÿ: ãjag tÿ ne jé ti vĩ kri fi ja tũ nĩ nē? henh ke mũ. ³² Ēg tÿ hã ra ti mÿ: ĕprã ke jykre ja vè, hen kÿ tóg vènh mÿ nÿ gé,” he ag tóg, ag tÿ vènh kar kamêg kÿ. Vènh kar tóg *João* to: “Topê vĩ tó tĩ pē ja vè,” he tĩ. ³³ Hã kÿ ag tóg ti mÿ: “ĕg pijé ki kanhró nÿtĩ,” he mũ. Ón kÿ ag tóg ke mũ. Kÿ tóg ag mÿ: “kÿ sóg ãjag mÿ ù tÿ inh jēnēg mũ tónh ke tũ nĩ gé,” he mũ.

12

Û mÿ rãnrãj tĩ kórég ag (Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

¹ Kÿ tóg ag kanhrãn kÿ ag mÿ: “kejēn ù tóg *uva* krãn mũ. Pénin tóg rón mũ, kã ki tóg kũm mũ, *uva* jēgmĩ jafã han jé. Ki tóg pãjô han mũ gé,” he mũ. “Kÿ tóg ù tÿ ki rĩr tĩ ag mré to jykrén kar kÿ tĩ mũ, ga ù ra, ag tÿ ti jo ki rĩr jé. ² Ti tÿ kejēn kanēn kÿ tóg ag mÿ, ti mÿ rãnrãj tĩ ù jēnēg mũ, ag tÿ ti mÿ *uva* vènh kãpãm jé. ³ Hã ra ag tóg ti kãgmĩg mũ sir. Ti mrãnrãn ag tóg mũ sir. Kÿ ag tóg ti mÿ: “ha tĩg,” he mũ sir, ti mÿ nèn ù nĩm mē kã.

⁴ Kÿ tóg ag mÿ ti mÿ rânhräj tí ù jênê mân mũ gé sir, kÿ ag tóg ti krî ki tânh mũ sir, ti to é he kÿ. ⁵ Kÿ tóg ag mÿ ù jênê mân mũ gé sir, hã ra ag tóg ti tén mũ gé sir. Ti mÿ rânhräj tí kar to ag tóg jũ mũ, ù mrânmrân ag tóg, ù tén ag tóg.

⁶ Kÿ hã ra ù tóg kén mũ. Hã ra ti kósin vê. Ti fe pẽ vê hã ra. Kÿ tóg vâhã ag mÿ ti jênêg mũ sir. “Hên ri ke mÿn ag inh kósin kamêg mũ,” he tóg.

⁷ Ti tÿ tá jun kÿ ag tóg jagnê mÿ: “kejên êkré kar vÿ tÿ ti tũ nÿnh mũ, ha vem nÿ. Mũ nÿ, ti tén jé, ti tũ tag tÿ tÿ êg tũ nÿ jé,” he mũ. ⁸ Kÿ ag tóg ti kãgmî kÿ ti tén mũ sir. Ró pãte ag tóg ti fón mũ sir,” he tóg.

⁹ “Kÿ êkré tÿ tũn mũ ên hê ri kenh ke mũ? Jun jé tóg ke mũ, ti mÿ rânhräj tí ag kãgtén jé. Kÿ tóg êkré ki rÿr tí ù ag mÿ fÿnh ke mũ, ti tũ ti,” he tóg.

¹⁰ Kÿ tóg ag mÿ: “Topê vÿ rá tag to jykren nÿ, ha mē,” he mũ. “Pó fón ag tóg, pó tÿ ïn han tí ag. Ag mÿ tóg kórég ja nÿ. Hã ra Topê tóg pó ên hã tÿ ïn nũna han mũ. ¹¹ Topê tÿ há vê, hã kÿ tóg êg mÿ e tí, êg tÿ ven kÿ, he tóg, Topê vÿ tÿ rán kÿ nÿ ki,” he tóg ag mÿ.

¹² Kÿ ag tóg ki kanhró nÿtÿ. Ag kato tóg tag tó ja nÿ. Hã kÿ ag tóg ti se sór mũ. Hã ra ag tóg vênh e ên kamêg mũ. Kÿ ag tóg ti ség tũ nÿ. Ti ré kÿ ag tóg mũ mũ sir.

*Êg tÿ imposto kajãm ke
(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)*

¹³ Hã ra ag tóg ti to *Fariseu* ù ag jêgnêg mũ gé sir, pã'i tÿ *Herodes* mré ke ù ag ke gé, ag tÿ ti vÿ to ti se jé. ¹⁴ Ag tÿ ti tá junjun kÿ ag tóg ón kÿ ti mÿ: “*Senhor*, ã jykre kuryj nÿ ki kanhró êg nÿtÿ,” he mũ. “Vêjykre pir hã han ã tóg tí, vênh kar mÿ. Hã kÿ ã tóg Topê japyro to êg kanhrân há han tí. Mÿ há nÿ', êg tÿ *governo* mÿ jãnkamy nÿm ke tí', *imposto* kajãm ke tí'? ¹⁵ Êg mÿ hÿn nÿm mũ', vó mÿ

vó?” he ag tóg. Hã ra *Jesus* tóg ag jykre régre nÿtÿn ki kanhró nÿ. Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag ne tóg ón kÿ inh ki jêmê sór mũ”, he mũ. “Inh mÿ jãnkamy jun, sÿ ve jé,” he tóg. ¹⁶ Kÿ ag tóg ti mÿ ù jun mũ sir. Kÿ tóg: “ù jiji nÿ kã nÿ? ù kãgrá nÿ kã nÿ?” he mũ. Kÿ ag tóg ti mÿ: “pã'i mág tÿ *imperador* kãgrá vê,” he mũ.

¹⁷ Kÿ tóg ag mÿ: “kÿ pã'i mág mÿ ti tũ nÿm nÿ, hã ra Topê mÿ ti tũ nÿm nÿ gé,” he mũ. Kÿ ti vÿ tóg ag mÿ e tí. Ag tÿ nén ù to ti senh ke mũ vэг tũ ag tóg nÿ.

*Êg tÿ êg ter ja tá vÿn kenh ke
(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)*

¹⁸ Kÿ *Saduceu* ag tóg ti tá junjun mũ gé, ti ki jêmê jé. Hã ra *Saduceu* ag tóg: êg ter ja tá êg vÿn kenh ke tũ nÿ,” he tí. Kÿ ag tóg ti mÿ: ¹⁹ “*Senhor*, *Moisés* tóg êg mÿ vêjykre tag nÿm ja nÿ, ha mē,” he mũ. “Êg mÿ tóg: ã régre tÿ ti krê tũ ra ter kÿ ti prÿ fi tÿ prÿg nÿ, ã tÿ ã régre mÿ ã krê han jé, fi ki, he ja nÿ,” he ag tóg.

²⁰ “Kÿ ù tÿ jagnê mré pafa ja tÿ 7 (ke) ag vÿ nÿtÿ ja nÿgtÿ. Ag kãke tóg prÿg mũ, hã ra tóg ti kósin tũ ra ter mũ sir. ²¹ Kÿ ti jãvy tóg fi tÿ prÿg mũ, hã ra tóg ti kósin tũ ra ter mũ gé sir. Kÿ ti jãvy ù vÿ fi tÿ prÿg mũ gé. ²² Hã ra ag kar tóg fi kósin tũ ra kãgter kãn mũ sir, ag kãke ti nón, ù tÿ 7 (ke) ên ag. Kejên fi tóg vâhã ter mũ gé sir. ²³ Kÿ fag kãgter ja tá vÿnvÿn ke kÿ fi hÿn mén tÿ 7 (ke) nÿnh mũ vê. Ag kar vÿ fi tÿ prÿg ja nÿgtÿ. Hã kÿ tóg vênh mÿ nÿ, ag tÿ: rÿr mân jé êg tóg ke mũ, hen kÿ,” he ag tóg.

²⁴ Hã ra tóg ag mÿ: “ãjag pijé Topê vÿ tÿ rán kÿ nÿ ki kanhró nÿtÿ,” he mũ, “Topê jykre ki kagtÿg ãjag nÿtÿ. Hã kÿ ãjag tóg kygnê ja nÿ. ²⁵ Êg tÿ êg ter ja tá vÿn ke kÿ êg tóg tÿ Topê tÿ jêgnê jafã ag ri ke nÿtÿnh mũ, kanhkã tá. Kÿ êg prÿg ke tũ nÿ. Mén ke tũ fag nÿ gé,” he tóg. ²⁶ “Topê vÿ ù to jykren nÿ. Topê tóg vãn pÿr kã ki *Moisés* mÿ: “*Abraão* vÿ iso:

Topê, he tĩ, *Isaque* ke gé, *Jacó* ke gé,” he ja nĩ. Kãgter ag huri, hã ra Topê tóg: “tỹ inh ag Topê nĩ,” he ja nĩ, ag kãgter mũ ra. ²⁷ Hã ký ag tóg rĩnrĩr nỹtĩ mỹr. Topê vỹ tỹ ùn rĩnrĩr nỹtĩ ag hã kri ke nĩ,” he tóg, *Saduceu* ag mỹ. Ký ag tỹ ti mỹ ne tónh ke tóg tũ tĩ.

Topê tỹ ãg jyvẽn kãfór
(Mt 22.34-40; Lc 10.25-28)

²⁸ Hã ra Topê vĩ to ãg kanhrãn tĩ ù tóg tá jun mũ gé sir. Ký tóg *Jesus* tỹ *Saduceu* ag mỹ tó há han ja ãn mẽg mũ. Hã ký tóg: “Topê tỹ ãg jyvẽn tỹ hẽ nỹ hỹn ti tỹ ãg jyvẽn kar kãfór nỹnh mũ?” he mũ.

²⁹ Ký tóg ti mỹ Moisés tỹ ag jyvẽn ja tó mũ, hã vỹ: “ha mẽ, *povo* tỹ *Israel!* ãg pã'i vỹ tỹ Topê nĩ, ãg pã'i vỹ tỹ ùn pir nĩ. ³⁰ Topê to, ãg jóg mág to há távĩ nỹtĩm nĩ! Ti ki ge há han nĩ! Ti to jykre pir nỹtĩm nĩ, krĩ pir! Ti to tar nỹtĩm nĩ! Û tỹ kãfór nỹn hã vẽ,” he mũ. ³¹ “Kỹ ù tóg hã ri ke nĩ gé, hã vỹ: ãjag régre ki rĩr há nỹtĩm nĩ, ãjag tỹ vẽn ki rĩr há han ri ke, he mũ. Ti tỹ ãg jyvẽn ù pijé tag kãfór nĩ,” he tóg,

³² Ký Topê vĩ to ãg kanhrãn tĩ ãn tóg ti mỹ: “ke tóg tĩ. ã tỹ ke há vẽ. Pir ti nĩ, Topê ti, ù pijé ti ri ke nĩ,” he mũ. ³³ “ãg jé ti to fe há nỹtĩ, ãg jé ti to krĩ há nỹtĩ gé, jykre pir ke gé. ãg jé ti to tar nỹtĩ gé. ãg jé ãg régre ki rĩr há nỹtĩ gé, ãg tỹ vẽn ki rĩr há han ri ke,” he tóg. “Tag tóg ti tỹ ãg jyvẽn kãfór nĩ. ãg tỹ Topê mỹ nén ù pũn kãfór tóg nĩ gé,” he tóg.

³⁴ Ký tóg ti tỹ tó há nĩ ve ký ti mỹ: “Tó há han ã, ký ki króm kãn sórm nĩ,” he mũ. Kar ký ù tóg *Jesus* ki jẽmẽ mãn tũ nĩ sir. Ti kamẽg ag tóg mũ sir.

Cristo tỹ tỹ Davi krẽ'krẽ nĩ ra ti kãfór nĩ

(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵ Ký *Jesus* tóg Topê ãn krẽm ag kanhrãn ký ag mỹ: “Topê vĩ to ãg kanhrãn ti ag tóg: *Cristo* vỹ tỹ vãsỹ ãg pã'i mág tỹ *Davi* krẽ'krẽ ag kã ù

nĩ,” he mũ. “To há han ag tóg. ³⁶ Hã ra *Davi* vỹ *Cristo* to: Topê vỹ inh *Senhor* mỹ: “nĩ ra ver, inh pẽgia tá,” he ja nĩ. “Sỹ ver ã kato vãsãnsãn mũ ag sigsenh ke vẽ, he ja tóg nĩ, Topê kuprĩg tỹ ti krĩn ký. ³⁷ Hã ký *Davi* tóg *Cristo* to: inh *Senhor* vẽ, he ja nĩ. Ti tỹ tỹ ti krẽ'krẽ nĩ ra ti mỹ tỹ ti kri ke nĩnh ke mũ vẽ?” he tóg. Hã ra ag tỹ ti mỹ ne tónh ke tóg tũ tĩ. Ti vĩ tag tóg vẽn kar mỹ há nỹ.

Ón ký Topê vĩ to ãg kanhrãn tĩ ag jagtar ke

(Mt 23.1-36; Lc 20.45-47)

³⁸ Ký tóg: “ón ký Topê vĩ to ãg kanhrãn tĩ ag kamẽg nĩ,” he mũ. “Kur kaja e rĩnh (ka)mẽ ag nỹtĩ. Ký tóg vẽn kar tỹ ag to: pã'i mág ag vẽ, hen ký ag mỹ sér tĩgtĩ,” he tóg. ³⁹ “ãg tỹ vẽn kanhrãn jafã krẽm ag tóg vẽn kãpãm ký nỹtĩgtĩ. Fénhta ki ag tóg jẽn vén tĩ, ag tỹ tỹ ùn mág nỹtĩn ký,” he tóg. ⁴⁰ “Hã ra ag tóg ùn mẽn ter ja fag tũ mãn kãn tĩ. Fag tũ mãn kãn ký ag tóg ón ký Topê mré vĩ mág han mũgtĩ, ãg tỹ ag to: “ũn há vỹ tỹ ag nỹtĩ,” he jé. Hã to ag vêsỹrénh mág távĩ han ke mũ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ûn jagtar fi tỹ fi tũ vin kãn
(Lc 21.1-4)

⁴¹ Ký tóg kejẽn Topê ãn tá jãnkamy vin jafã ra hã nĩ mũ. Ký tóg ag tỹ kã ki nén vin mũ vég mũ sir. Ûn riko ag tóg jãnkamy mág tỹ kã ki vin mũ. ⁴² Ký ùn jagtar fi vỹ tá jun mũ gé, ùn mẽn ter ja fi. Hã ra fi tóg jãnkamy kãsir régre hã vin mũ sir, hã vỹ: 1 *centavo*, he mũ.

⁴³ Ký tóg ti mré mũ tĩ ag jé prẽr ký ag mỹ: “ve ra ha. Ûn riko tỹ vin kãfór han fi tóg, fi tũ sĩ hã ra,” he mũ. “Tỹ nén ù tũ fi tóg nĩ. Fi mẽn vỹ hur ter. ⁴⁴ Ký fi tóg fi tũ vin kãn ja nĩ, fi jẽn mré hã. Jãvo ùn riko ag vỹ ag tũ ke hã tỹ Topê mỹ vin mág tĩ. Hã ki fi tóg ag tỹ nĩm kãfór han, fi tỹ nĩm sĩ pẽ han mũ ra. Ki hã sóg tó mũ mỹr,” he tóg.

13

Ĕg jagtar ke

(Mt 24.1-14; Lc 21.5-19)

¹ Kŷ tóg Topě ĩn tá kăkutě mũ sir. Re tá ti mré tí ũ tóg ti mŷ: “ve ra ha, *Senhor*,” he mũ. “Pó sĭnvĭ tăvĭ tŷ tóg há nŷtĭ, ĩn tag ti”, he tóg, Topě ĩn to. ² Hă ra tóg ti mŷ: “ă mŷ ĩn mág tag ti vég mũ? Kejĕn pó tag tóg jagně kri nŷtĭ măn ke tũ nĭ. Ag rănhrăj kăn ke vĕ,” he mũ.

³ Kar kŷ tóg krĭ tŷ *Oliveiras* ra tĭg kŷ tá nĭ nĭ sir, Topě ĩn kakăm. Kŷ *Pedro, Tiago, João, André* ag tóg ag pin kŷ ti mŷ: ⁴ “ĕg mŷ ag tŷ kókén ke kură ti tó. Ĕg ne ve kŷ ti kură ki kanhró nŷtĭnh mũ? Kură tŷ hĕ ki ĕg hŷn tag venh ke mũ?” he mũ.

⁵ Kŷ tóg ag mŷ: “ker ũ âjag *lograr* hé hĕ,” he mũ. ⁶ “*Cristo* vŷ tŷ inh nĭ,” he jé ag tóg ke mũ, ijiji tó kŷ. Ũ tŷ hĕn ri ke ag tóg tag tónh mũ, kŷ ũ tŷ hĕn ri ke ag tóg ag vĭ kri nĭm ke mũ. ⁷ “Vĕnh génh kăme mĕgmĕ jé âjag tóg ke mũ, tag ki vĕnh génh ke to, kuvar há tá vĕnh génh to ke gé. To jŷrŷn ke tŷg nĭ hă ra. Vĕnh génh enh ke vĕ. Hă ra kură tŷ ĕgno to hă ke vĕ ver,” he tóg. ⁸ “*Nação* ag tŷ jagně kato tĕgtĕnh ke vĕ. Pă'i krĕm ke ag tŷ pă'i ũ krĕm ke ag to jŷnh ke vĕ gé. Kŷ ga tŷ ragrag ke tŷ hĕn ri ke han ke vĕ gé, ĕmă tŷ hĕn ri ke ki. Vĕjĕn tŷ tũ' henh ke vĕ gé. Ājag jagtar ke vĕnh ven vén vĕ ha,” he tóg.

⁹ “Rĕngag nĭ. Ājag jyvĕn tar han jé ag tóg ke mũ. Vĕnh kanhrăn jafă krĕm ag tóg âjag mrănmrăn ke mũ, isŷrĭn. Ājag jé ag tóg prĕr ke mũ gé, pă'i mág tŷ âjag ve jé, pă'i mág kar ti, âjag tŷ ag mŷ inh vĭ tugtó jé. ¹⁰ Kŷ inh kătĭg ke to hă *povo* kar vŷ inh vĭ sér mĕnh ke mũ,” he tóg. ¹¹ “Ag tŷ văhă sir âjag sigse kŷ, âjag tŷ nĕn tónh ke mũ to jykrĕn tŷg nĭ! Jatu nŷtĭm nĭ! Ag tŷ âjag ki jĕmĕn kŷ Topě kuprĭg tóg âjag mŷ tónh ke mũ. Tĭ vĭ hă tó jé âjag tóg ke mũ. Ājag tŷ tó tũ

vĕ sir, ti tŷ tó vĕ sir,” he tóg. ¹² “Ũ vŷ tóg ti rĕgre senh ke mũ, ti ter jé, ĕn kă. Kŷ ũ panh tóg ti kósin senh ke mũ gé. Kŷ ũ krĕ tóg ti han mũ fag sigsenh ke mũ gé, fag kăgtĕn jé. ¹³ Vĕnh kar vŷ tóg âjag to vĭ kónăn ke mũ gé, ijiji tugrĭn. Hă ra ũ tŷ isovănh tũ pĕ ĕn kren ke vĕ,” he tóg.

Vĕsŷrĕnh mág ke

(Mt 24.15-28; Lc 21.20-24)

¹⁴ Kŷ tóg ag mŷ: “kejĕn âjag tóg văhă âjag tŷ nĕn kamĕg tĭ ĕn venh ke mũ, ĕg kavĕnh mũ ĕn ti,” he mũ. “Topě vĭ tó tĭ tŷ *Daniel* vŷ ti tó ja nĭgtĭ. Tĭ jĕnh ke tũ tá tóg jĕnh mũ. Ũ tŷ to ke mũ ĕn jé ki kanhró nĭ. Kŷ *Judéia* ki ke kar ag jé vĕnh pigjunh mũjĕg, pănónh ra, fag mré hă. ¹⁵ Ũ tŷ re tá nĭ ĕn jé ti ĩn kă ra ră tŷg, ti tũ măn jé. ¹⁶ Kŷ ũ tŷ ti japŷ tá jĕ ĕn jé vŷn ke tŷg gé, ti kur măn jé. ¹⁷ Ũn kufy fag tŷ vĕsŷrĕnh ke vĕ, kură ĕn kă, ũ tŷ gĭr pygfăm mũ fag ke gé. ¹⁸ Topě mré vĭm nĭ, ti tŷ kusa kă vĕnh ven tũ nĭ jé! ¹⁹ Vĕsŷrĕnh tŷ ge ve ja tũ ĕg nŷtĭ, Topě tŷ ga han jăn ki. Kŷ ĕg ge venh ke tũ nĭ gé, kar kŷ. ²⁰ Ĕg tŷ kură ki vĕsŷrĕnh ke mũ vŷ e nŷtĭ vĕ, hă ra tóg tĕrem kŷ nŷtĭ nĭ, Topě tŷ ũn kuprĕg ja ĕn ag tugrĭn. Tĭ tŷ tĕrem tũ nĭ ra ũ vŷ kren ke tũ nĭ vĕ, ag vĕsŷrĕnh ĕn to,” he tóg.

²¹ “Kŷ ũ tŷ âjag mŷ: ha vé, *Cristo* vŷ tag kă jĕ nĭ, tătă ti jĕ nĭ, he mũ ra kri nĭm tŷg nĭ. ²² Őn kŷ *Cristo* vŷ vĕnh venven ke mũ, ón kŷ Topě vĭ tó tĭ ag ke gé. Kŷ ag tóg ón kŷ *milagre* tŷ hĕn ri ke hynhan ke mũ. Ag tŷ vĕnh kar krĭn kónăn sór vĕ, Topě tŷ ũn kuprĕg ja ĕn ag mré hă, hĕn ri ke mũn. ²³ Ha vé, sŷ âjag mŷ tó kăn vĕ, ti kutĕnh ke to hă,” he tóg, *Jesus* ti.

Topě kósin kătĭg măn ke

(Mt 24.29-31; Lc 21.25-28)

²⁴ “Hă ra kură ĕn kă, vĕsŷrĕnh ĕn kar kŷ ra vŷ nhyr ke mũ, kŷ kysă vŷ jĕngrĕg măn ke tũ nĭ gé. ²⁵ Kŷ krĭg vŷ var ke mũ gé, kanhkă krĕm. Ĕg tŷ kanhkă tá nĕn vég tũ kar ĕn

vỹ ragrag ke kãn mũ gé. ²⁶ Kĩ vãhã vãnh kar vỹ ãprã ke fi kósin kãtère venh ke mũ sir, kanhkã góg kãmĩ, inh jykre tar pẽ nĩn kỹ. Inh ve vỹ kókov pẽ nĩnh mũ gé. ²⁷ Kĩ sóg isỹ jẽgnẽ jafã ag mỹ: ha mũjẽg, henh ke mũ, ag tỹ isỹ ùn kuprẽg ja ag vẽnhmãn jé, ga kar tá, kanhkã fyr mĩ hã,” he tóg.

Ka tỹ figueira kãme

(Mt 24.32-35; Lc 21.29-33)

²⁸ “Ka tỹ *figueira* to ki kanhrãn nĩ. Ti pẽ tánh kỹ, ti féj tãg han kỹ tóg kakó tĩ sir, ãkré tygtánh ke kurã ti. ²⁹ Ri ke ti nĩ, ãjag tỹ inh kãtĩg mãn ke kurã ki kanhró nỹtĩ ti. ãjag tỹ sỹ ãjag mỹ nén tó mũ tag ve kỹ tóg kakó tãvĩ tĩ ha, inh kãtĩg mãn ke ti. ³⁰ Sỹ ke há vễ, ha mẽ. Ûri ùn rĩnrĩr mũ ag tỹ nén kar ẽn venh ke vễ, ag kãgter ke to hã. ³¹ Kanhkã vỹ tũ¹ henh ke mũ, ga ti ke gé. Jãvo inh vỹ tũ¹ henh ke tũ nĩ,” he tóg.

Jesus kãtĩg mãn ke kurã

(Mt 24.36-44)

³² “Hã ra ù pijé isỹ kurã kã kãtĩg mãn ke mũ ki kanhró nĩ”, óra ki ke gé. Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã ag pijé ki kanhró nỹtĩ¹. Inh pijé ki kanhró nĩ gé, isỹ tỹ Topẽ kósin ra. Ëg jóg mág hã vỹ ti pin kỹ ki kanhró nĩ, kurã kã nén kutẽnh ke mũ ẽn ki. ³³ ãjag kanẽ nĩm nĩ, rinfĩg nỹtĩm nĩ. Topẽ mré vỹ, ãjag tỹ ti kurã ki kagtĩg nỹtĩn kỹ. ³⁴ Û pasanh tĩg ri ke vễ. Ti tỹ ti ãn ki kutẽ kỹ tóg ti mỹ rãnrãj tĩ ag mỹ: “ijo ki rĩr,” he mũ. Kỹ tóg ù tỹ jãnkã ki rĩr tĩ ẽn mỹ: “ã kanẽ nĩm nĩ,” he mũ gé. ³⁵ Hã kỹ sóg ãjag mỹ: “ãjag kanẽ nĩm nĩ,” he mũ gé. ãjag pijé ti jun ke ki kanhró nỹtĩ¹, Hẽn ri ke mũn tóg kutyg ke ra jun mũ, hẽn ri ke mũn tóg kuty kuju ki jun mũ, hẽn ri ke mũn tóg *galo* kyr mũ ra jun mũ, hẽn ri ke mũn tóg kusãg ki jun mũ. ³⁶ “Vẽnhi ki ẽmẽm nĩ, nũr tũg nĩ. ãjag tỹ ijãvãnh tũ ra sóg jun mũ. ³⁷ Vẽnhi kar mỹ sóg tó mũ, sỹ ãjag mỹ

tó mũ tag, hã vỹ: vẽnhi ki ẽmẽm nĩ, he mũ,” he tóg, *Jesus* ti.

14

Ag tỹ Jesus tén sór

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jo 11.45-53)

¹ Hã ra fénhta tỹ *Páscoa* kã tákurã tãgtũ vễ sir, ẽmĩ jãgia tũ konh ke kã tá. Kỹ Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag tóg, *Jesus* vatánh tá ti se sór mũ, ti tén jé. ² Hã ra ag tóg: “fénhta tag to ẽg tóg mẽnh ke mũ ver,” he mũ. “Ëg tỹ fénhta kã ti se kỹ vẽnhi gẻnh mág hỹn kutẽnh mũ, ha vem nĩ,” he ag tóg.

Maria fi tỹ Jesus gãnh tãg

(Mt 26.6-13; Jo 12.1-8)

³ Ẽn kã tóg kejẽn ẽmã tỹ *Betânia* tá nĩ nĩ, *Simão* ãn krẽm, vẽnhi kaga tỹ *lepra* han ja ẽn ãn krẽm. Ti jẽg nĩ ra ù fi tóg tá jun mũ, *garrafa* vyn kỹ. Pó tỹ *alabastro* tỹ tóg há jẽ, *garrafa* ti. Ti ki jẽ vỹ tỹ nén ger há nĩ, hã vỹ: *nardo*, he mũ. Ûn kaja e pẽ vễ. *Garrafa* ẽn nunh mranh kỹ fi tóg ti ki jẽ ẽn tỹ *Jesus* gãnh tãg mũ sir.

⁴ Hã ra ù tỹ tá nỹtĩ ag kã ù ag tóg jagnẽ mỹ: “fi tỹ ne jé nén kaja e tag kókén nẽ? ⁵ Ëg tỹ nén ger há tag fón ke vễ vễ, kaja mág to. Ëg tỹ ùn jagtar ag mỹ vin ke vễ vễ,” he mũ. Kỹ ag tóg fi mỹ vỹ tar han mũ.

⁶ Hã ra *Jesus* tóg ag mỹ: “fi mỹ vỹ tũg! ãjag tỹ ne jé fi fe kaj han nẽ? Nén ù há han fi tóg,” he mũ.

⁷ “ãjag mré sóg nĩg sĩ han mũ, jãvo ùn jagtar ag vỹ ãjag mré nỹtĩg mág han mũ. Isĩg kar kỹ ag mỹ nĩm nĩ, ãjag tỹ ag mỹ nén nĩm ke mũ ti,” he tóg. ⁸ “Fĩ tỹ nén han sór mũ han fi tóg huri. Inh kãn fi tóg huri, vẽnhi kej tá inh fón ke to. ⁹ Ag tỹ vẽnhi vỹ sér tugtó kỹ ag tóg fi tỹ nén han mũ tag tónh ke mũ gé, kỹ vẽnhi kar vỹ fi tỹ nén han mũ tag mẽgmẻnh mũ sir, ha vem nĩ. Ki hã sóg tó mũ,” he tóg.

Ag tỹ Jesus vatánh tá ti kãgmĩnh ke to jykrén

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Kar kỹ Judas Iscariotes tóg tí mũ, Topê tũ ki rĩr tí ag mré Jesus to jykrén jé, ù tỹ 12 (ke) ag kã ù vê, ¹¹ Ag tỹ tí vĩ mẽ kỹ tóg ag mỹ sér tí sir. “Á mỹ êg tóg jãnkamy vin mũ,” he ag tóg tí mỹ. Kỹ tóg to jykrén kỹ: “inh hỹn hẽ ri kenh mũ, ag tỹ tí kãgmĩ jé?” he mũ.

Ag tỹ Páscoa ko mũ

(Mt 26.17-25; Lc 22.7-14, 21-23; Jo 13.21-30)

¹² Êmĩ jãgja tũ konh ke kurã ve vê sir, mé sĩ tãnh ke kurã vê sir, Páscoa kã. Kỹ ti mré mũ tí ag tóg Jesus mỹ: “êg hỹn hẽ tá ã mỹ *carneiro* sĩ tãnh mũ, êg tỹ kon jé?” he mũ. ¹³ Kỹ tóg ùn régre ag mỹ: “ha êmã mág ra mũjêg. Tá ãjag tóg ù tỹ goj vyn kỹ tí venh ke mũ. Ên nón mũm nĩ,” he mũ. ¹⁴ “Ti tỹ ãn kã ra rã kỹ ãn tãn ên mỹ: êg *Senhor* vỹ ã mỹ vênh vĩ jênêg mũ. Ti tỹ ã ãn krêm Páscoa konh há tóg tí, ti mré mũ tí ag mré, hem nĩ ti mỹ,” he tóg. ¹⁵ “Kỹ tóg ãjag mỹ, krogrog tỹ kynhmỹ nỹ ven ke mũ. Éhé ti nĩ. Tá nén kar vỹ kynkar kỹ nỹtĩ. Nĩgja vỹ tá nỹtĩ gé. Tá êg jo han nĩ,” he tóg.

¹⁶ Kỹ ag tóg mũ mũ sir, êmã mág ra, kỹ ag tóg sir vég mũ,. Kỹ ag tóg vėjên kãn mũ sir.

¹⁷ Rã pur ja ra Jesus tóg ù tỹ 12 (ke) ag mré tá jun mũ sir. ¹⁸ Ag jên kỹ tóg ag mỹ: “ãjag kã ù tóg inh vatánh tá inh kato vãsãnsãn mũ ag mỹ inh ven ke mũ,” he mũ. “Inh mré jêg mũ ù vê, ki hã sóg tó mũ,” he tóg. ¹⁹ Kỹ tóg ag fe kaj tí sir. Ti mỹ ag tóg: “inh mỹ vó? Inh mỹ vó?” he kãn mũ. ²⁰ Hã ra tóg ag mỹ: “ãjag kã ù vê. Inh mré êmĩ tỹ pênky kã ki kã punpun mũ ên vê mỹr. ²¹ Ter jé sóg ke mũ, isỹ tỹ êprã ke fi kósin nĩn kỹ. Hã kỹ iser ke vỹ rãn kỹ nĩ, vãsỹ. Hã ra tóg ù tỹ pã'i ag mỹ inh ven ke mũ

ên mỹ vĩ kónãn tãvĩ han ke mũ. Ti mur tũ nĩ ran há tí vê,” he tóg.

Santa Ceia

(Mt 26.26-30; Lc 22.15-20; 1 Co 11.23-25)

²² Ag tỹ ver jêg nỹtĩ ra Jesus tóg êmĩ mág mũ. To tóg Topê mré vĩ mũ sir. Kỹ tóg vênh kã kupãn kỹ ti mré mũ ti ag mỹ: “té, ha kó,” he mũ. “Inh hã vê,” he tóg, êmĩ to.

²³ Kar kỹ tóg kópa vãg mũ gé sir. Uva mé tỹ ki jê ên to tóg Topê mré vĩ mũ gé sir. Kỹ ùn pir tóg kã kron' kron' he kãn mũ sir. ²⁴ Kỹ tóg ag mỹ: “inh kyvénh hã vê. Vênh kar jagfy tóg inh ki kã kuténh ke mũ. Topê vỹ vênh kar to há nĩ sór mũ, inh kyvénh tugrĩn,” he mũ. ²⁵ “Ha mẽ, inh pijé *vinho* kron mãn mũ ha'. Topê tỹ tỹ êg pã'i nĩ ên kã sóg kejên kron mãn mũ,” he tóg.

²⁶ Ag jên kar kỹ ag tóg Topê mỹ jãn mũ sir. Jãn kar kỹ ag tóg sir krĩ tỹ *Oliveiras* ra mũ mũ.

Jesus tỹ Pedro mỹ tó

(Mt 26.31-35; Lc 22.31-34; Jo 13.36-38)

²⁷ Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag kar vỹ inh ré kỹ mũ kãn ke mũ,” he mũ. “Hã kỹ tóg rãn kỹ nĩ, hã mẽ. “Û tỹ *carneiro* ki rĩr tí ên tãnh jé sóg ke mũ, kỹ ti mæg vỹ krig ke kãn ke mũ,” he tóg, iso, Topê ti, ti vĩ rá ki. Hã ve jé ãjag tóg ke mũ. ²⁸ Hã ra sóg iser kar kỹ rĩr mãn ke mũ. Ên kã sóg ãjag jo tũg ke mũ, ga tỹ *Galiléia* ra,” he tóg.

²⁹ Kỹ Pedro tóg ti mỹ: “ag kar tỹ ã ré kỹ mũ mũ ra isóg ã ré kỹ tũg ke tũ nĩ,” he mũ. ³⁰ Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “ha vé, ùri, kuty tag kã ã tóg iso: ti ki kagtũg sóg nĩ, he tãgtũ han ke mũ, *galo* kyr régre han ke to hã. Ki hã sóg tó mũ,” he mũ.

³¹ Hã ra Pedro tóg vĩ tar han mũ. “Sỹ ã mré ter sór kỹ sóg ã to: ti ki kagtũg sóg nĩ, henh ke tũ pẽ nĩ,” he tóg. Kỹ ti mré mũ tí ag tóg há tó kãn mũ gé sir.

Getsêmani tá
(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

³² Kÿ ag tóg ka kré ra mũ mũ sir. Ka kré ên jijin hã vÿ: *Getsêmani*, he mũ. Kÿ tóg ti mré mũ tí ag mÿ: “nũgnĩ ra ver, tag ki. Sÿ ver Topê mré vēmén ke vê,” he mũ. ³³ Kÿ tóg *Pedro, Tiago, João* ag mÿ: “inh mré kãmũ jêg,” he mũ. Vãhã tóg ti mÿ e tí, fe kaj han tóg mũ sir. ³⁴ Kÿ tóg ag mÿ: “inh fe kaj mág tóg tí, kÿ tóg inh mÿ tÿ iser ri ke nĩ. Tag ki nÿtĩm nĩ, nũgnũr tũg nĩ,” he mũ. ³⁵ Kÿ tóg tũg sĩ han mãn kÿ mũg ke mũ. Ga kri tóg nÿ mũ sir. Ti jóg mré tóg vĩ mũ sir, “isÿ hên ri ke mũn nén venh ke mũ ên vэг tú nĩ jé, óra ên ki,” he tóg. ³⁶ Kÿ tóg: “*Aba'*, panh', nén kar han ki kanhró ã tóg nĩ. Kÿ tóg inh mÿ ã tÿ inh jagtar ke tag tÿ tũ' henh há tóg tí vê. Hã ra isÿ ã mÿ nén to vĩ mũ tag han tũg nĩ, ã tÿ nén han ke mũ ên hã han nĩ,” he mũ. ³⁷ Kÿ tóg ti mré mũ tí ag venh tí mũ, hã ra ag tóg nũgnũr ja nĩ, kÿ tóg *Pedro* mÿ: “*Simão*, ã mÿ nũr’? Mÿ ã tÿ óra pir ki nũr tũg jé hê ri ke?” he mũ. ³⁸ “Nũr tũg nĩ! Topê mré vĩm nĩ, ãjag tÿ ti vĩ mranh tú nĩ jé, ù tÿ ãjag kutãn mũ ra. ãjag tÿ mranh sór tú vê vê, hã ra ãjag tóg krój nÿtĩ,” he tóg.

³⁹ Kÿ tóg tũg mãn mũ sir, Topê mré vĩ mãn jé. Ti vĩ ên hã tó mãn tóg mũ. Kar tóg vÿn ke mũ. ⁴⁰ Kÿ tóg ag tá jun mãn mũ gé sir. Hã ra ag tóg nũgnũr mãn nÿtĩnĩ, ag kanê krój nÿtĩnĩ kÿ. Hã kÿ ag tÿ ti mÿ ne tónh ke tóg tú tí. ⁴¹ Kÿ tóg tá jun tagtũ han mãn mũ. Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag ne tóg nũgnũr ja nĩ'. Vênhkán ja ãjag tóg nĩ,” he mũ. “Pétêm ti huri, óra ti. Û tÿ Topê vĩ mranh tí ag tÿ isenh ke nê ha. Tÿ sóg êprã ke fi kósin nĩ mÿr. ⁴² Nĩgnĩ ra, ag kato mũ jé ha. Û tÿ ag mÿ inh ven mũ tóg kãtĩ ha,” he tóg.

Ag tÿ Jesus se
(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jo 18.3-12)

⁴³ *Jesus* tÿ ver vēmén jê ra *Judas Iscariotes* tóg jun mũ sir. Û tÿ 12 (ke) ag kã ù vê, Ti mré porisa ag tóg kãmũ mũ gé, rógro génh kÿ, ka kykyv génh kÿ ke gé. Topê tú to pã'i ag vÿ ag jêgnê, Topê vĩ to êg kanhrãn tí ag ke gé, kófa ag ke gé. ⁴⁴ Û tÿ ag mÿ *Jesus* ven mũ ên vÿ ag mÿ vèjykre nĩm ja nĩ. “Sÿ ùn ki nhun ke mũ ên hã sem nĩ. Ên hã pére mũm nĩ,” he ja tóg nĩ. ⁴⁵ Ti tÿ tá jun kÿ tóg vêsÿmêr *Jesus* to grên ke kÿ ti mÿ: “*Senhor*,” he mũ. Kÿ tóg ti ki nhun ke mũ sir, ón kÿ.

⁴⁶ Kÿ ag tóg ti kãgmĩ kÿ ti ség mũ sir. ⁴⁷ Ti mré tí tí ù tóg rógro kunũnh kÿ porisa ù nĩgrêg kym mũ sir. Topê tú to pã'i mág mÿ rãnhràj tí vê, tí tÿ ùn nĩgrêg kym mũ ên ti.

⁴⁸ Hã ra *Jesus* tóg ag mÿ: “ãjag ne tóg rógro génh kÿ kãmũ mũ', ka kykyv génh kÿ ke gé'. Inh pijé tÿ *bandido* nĩ'. ⁴⁹ Kurã kar ki sóg ãjag mré jê ja nĩgtĩ, mÿr, Topê ãn krêm, vênh kar kanhrãn kÿ. Hã ra ãjag tóg tá iség tú nĩ vê mÿr. Hã ra vãsÿ iso nén rãn kÿ nĩ ên hÿn,” he tóg.

⁵⁰ Kÿ ti mré mũ tí ag tóg ti ré kÿ pétê kãn mũ, vênh pigju jé, mÿr, ha mẽ.

⁵¹ Hã ra kyrũ ù tóg ti nón tí mũ. Vênh kãtor távĩ ti nĩ. Tĩ kãgmĩg ag tóg mũ gé. ⁵² Kÿ tóg ti mũmêg kÿ ti kur ré kÿ vênhvãg mũ, ti kator ra.

Pã'i tÿ Jesus mré vĩ
(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jo 18.13-14, 19-24)

⁵³ Kÿ ag tóg *Jesus* pére mũ mũ, Topê tú to pã'i ãn ra. Tá Topê tú ki rĩr tí ag tóg kófa ag mré vênhmãn kÿ nÿtĩ, Topê vĩ to êg kanhrãn tí ag ke gé.

⁵⁴ Hã ra *Pedro* tóg *Jesus* nón kãtĩ mũ, kuvar há tá. Kÿ tóg Topê tú to pã'i ãn vãso ra rã mũ. Kÿ tóg tá porisa ag mré pĩ to tón nĩ nĩ.

⁵⁵ Kÿ Topê tú to pã'i ag tóg, vênh jÿvên tí kar ag mré, ù tÿ ón kÿ *Jesus* jÿkre kórég tónh ke mũ jãvãnhvãnh mũ. Ag vĩ tugrĩn ag tóg *Jesus* tén sór

mũ. Hã ra tóg ag mý ki krov tũ nĩ.
⁵⁶ Ũ tỹ hên ri ke ag tóg ón kýt *Jesus*
 jykre kórég tó mũ, hã ra tóg ag mý
 ki krov tũ pẽ nĩ sir, ag tỹ vėjykre ũ
 tó', vėjykre ũ tó' he mũ ra.

⁵⁷ Kýt ũ ag tóg vãhã ón kýt ti jykre
 kórég ũ kãmén mũ sir. ⁵⁸ "Ti tỹ tó
 mẽ ěg," he ag tóg. "Topẽ ĩn tag kókén
 jé sóg ke mũ, vãnh nĩgẽ tỹ há tag ti,
 he ja tóg nĩ, hã ra sóg kurã tãgtũ ki
 ũ han mãn ke mũ. ěg tỹ ěg nĩgẽ tỹ
 han vãnh ěn han jé sóg ke mũ, he ja
 tóg nĩ," he ag tóg. ⁵⁹ Ge ra tóg ag mý
 ki krov tũ nĩ. Ti jykre kórég ěn vэг
 tũ ag tóg nĩ.

⁶⁰ Kýt Topẽ tũ to pã'i mág tóg jěgně
 kýt ag kujũ kã jě kýt *Jesus* mý: "Á tỹ
 ne tónh ke mý tũ? Ag hã ne tóg ã vĩ
 kónãn tag tó mũ," he mũ. ⁶¹ Hã ra
 tóg hun ke kýt jě nĩ, nén ũ tó mẽ kã.
 Kýt pã'i mág ěn tóg ti mý: "ã mý tỹ
Cristo nĩ? Á mý tỹ Topẽ kósin nĩ?"
 he mãn mũ.

⁶² Kýt *Jesus* tóg ti mý: "hỹ, inh hã
 vě," he mũ. "Ěprã ke fi kósin ěn vỹ
 tỹ inh nĩ. Inh ve jé ãjag tóg ke mũ
 ha. Ũ tỹ nén kar han mũ ěn pějja tá
 sóg nĩnh ke mũ. Kanhkã góg kã mĩ
 sóg kãtérénh ke mũ gé," he tóg.

⁶³ Kýt pã'i mág ěn tóg ti kur tỹ
 jaran' ke mũ sir, jũ kýt. Kýt tóg: "ũ tỹ
 ti jykre kórég tónh ke ũ jãvãnh mãn
 ke tũ ěg nĩ ha," he mũ. ⁶⁴ "Ti tỹ Topẽ
 kato vĩ kónãn tag mẽ ěg huri. ěg hỹn
 ti tỹ hẽ ri kenh mũ ha?" he tóg.

Kýt ag kar ěn tóg: "ter jé tóg ke mũ,
 ti vỹ tag tugrĩn," he mũ.

⁶⁵ Kýt ũ ag tóg ti to sugsgũ mũ sir.
 Ti kaně pãg ag tóg mũ gé sir, kýt ag
 tóg ti tânh kýt ti mý: "ũ nỹ ã tânh?"
 he mũ. Kar kýt porisa ag tóg ti kakã
 ki tânh mũ gé sir.

Pedro tỹ Jesus to ón

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jo
 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Hã ra *Pedro* tóg ver ĩn vãso kã
 nĩ nĩ, kýt Topẽ tũ to pã'i mág mý
 rãnhraj tĩ fag kã ùn pir fi tóg ti to kãtĩ
 mũ. ⁶⁷ Kýt fi tóg ti tỹ pĩ to tón nĩ ra ti

vэг mũ sir. Kýt fi tóg ti mý: "*Jesus*
 mré tĩ tĩ ũ vỹ tỹ ã nĩ, *Nazaré* tá ke ěn
 mré," he mũ.

⁶⁸ Hã ra *Pedro* tóg: "vó, inh pijé
 ti ki kanhró nĩ'. Ā tỹ ne tó nẽ?" he
 mũ. Kýt tóg ĩn jãnkã ra tĩg kýt ra rã
 sór mũ sir. Hã ra *galo* tóg kyr mũ.

⁶⁹ Hã ra fi tóg tá ti ve mãn mũ gé.
 Kýt fi tóg tá nỹtĩ ag mý: "jě ěn tóg tỹ
 ag kã ũ jě gé," he mãn mũ.

⁷⁰ Hã ra tóg: "vó'," he mãn mũ.
 Kar kýt tá nỹtĩ ag tóg *Pedro* mý: "ã
 hỹn tỹ ag kã ũ nĩ. Ā vỹ vỹ *Galilėia* tá
 ke ag vĩ ri ke nĩ," he mũ gé.

⁷¹ Hã ra *Pedro* tóg ag mý: "ãjag tỹ
 nén tó mũ ěn ki sóg kagtĩg nĩ mýr.
 Inh ón kýt Topẽ tóg inh vóg kónãn ke
 mũ, hã kýt sóg ón ke tũ pẽ nĩ," he mũ.

⁷² Hã ra vėsýmér *galo* tóg kyr mãn
 mũ. Kýt *Pedro* tóg *Jesus* vĩ ja to
 jykren mũ sir, ti tỹ ti mý: "iso ã tóg:
 ti ki kagtĩg sóg nĩ, he tãgtũ han ke
 mũ, *galo* kyr rėgre han ke to hã," he
 ja ěn mĩ. Vãhã tóg ti mý e tĩ. Kýt tóg
 vãnh pėju kýt nĩ kýt fỹ jagy han mũ
 sir.

15

Pilatos tỹ Jesus mré vĩ

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jo
 18.28-38)

¹ Tỹ vaj kýt vãnh jyvěn tĩ kar ěn
 ag tóg kusãg ki *Jesus* to jykren mũ
 jagně mré, Topẽ tũ to pã'i ag, kófa
 ag mré hã, Topẽ vĩ to ěg kanhrãn tĩ
 ag mré hã ke gé. Kýt ag tóg ti mrĩnh
 kýt ti pére mũ mũ, *Pilatos* mý ti fěg
 jé. ² Kýt tóg ti mý: "ã mý tỹ *Judeu*
 ag pã'i nĩ?" he mũ. Kýt tóg: "ki hã ã tóg
 tó mũ," he mũ.

³ Hã ra Topẽ tũ to pã'i ag tóg ti
 kato vỹ tỹ hên ri ke han mũ sir. ⁴ Kýt
 tóg ti mý ke mãn mũ. "Mý ã tỹ ag mý
 nén ũ tó jãvãnh? Ha mẽ, ã to ag tóg
 vỹ kónãn mũ," he tóg. ⁵ Hã ra tóg vỹ
 mãn tũ nĩ, kýt tóg *Pilatos* mý e tĩ sir.

Ag tỹ Jesus to: "ter jé tóg ke mũ,"
 he

(Mt 27.15-26; Lc 23.13-25; Jo
 18.39-19.16)

⁶ Hã ra *Pilatós* tóg ag mý vëse ag kã ùn pir kavãg tí, fénhta tý *Páscoa* kar ki. Ag tý ù to ví mũ ãn kavãg tóg tí. Ti jýkre vë. ⁷ Hã ra ù tóg se ký nĩ, ti jijin hã vỹ: *Barrabás*, he mũ. Vënh génh kutêm tí ag mré tóg se ký jë nĩ. Vënh génh ký ag tóg ù kãgtën ja nĩgtĩ, hã ký ag tóg sigse ký nỹtĩ. ⁸ Ký vënh e ãn ag tóg *Pilatós* to mũ mũ sir, ti mý: “ëg mý ã tý nén han tí ãn han nĩ,” he jé.

⁹ Ký tóg ag mý: “mý sỹ *Judeu* ag pã'i kavãn há?” he mũ. ¹⁰ Pã'i ag tóg *Jesus* to jũ nỹtĩ, hã ký ag tóg nén ù tú to ti se ja nĩ. Hã ra *Pilatós* tóg ki kanhró nĩ, hã ký tóg ti kavãn sór mũ. ¹¹ Hã ra pã'i ag tóg vënh kar krĩn ja nĩ, ag tý ti mý: “*Barrabás* hã kava ra,” he jé.

¹² Ký *Pilatós* tóg ag mý: “kỹ inh ãjag tý ù to: *Judeu* ag pã'i, he mũ ãn tý hẽ ri kenh mũ?” he mũ. ¹³ Ký ag tóg prënrënr mũ sir. “!..Krunh to ti sã..!” he ag tóg mũ sir, prënrënr ký.

¹⁴ Ký tóg ag mý: “hẽ ri kenh ký? Ti kórég tý ne han ti?” he mũ. Hã ra ag tóg prër mãn', prër mãn' he mũ sir. “!..Krunh to ti sã..!” he ag tóg, prënrënr ký.

¹⁵ Ký tóg ag mý *Barrabás* kavãg mũ sir. *Jesus* mrãnmrãn tóg mũ sir, mrãn ke jafã tý, ký tóg ag mý ti fëg mũ sir, ag tý ka to ti sa jé.

Soldado ag tý Jesus vóg kónãn
(Mt 27.27-31; Jo 19.2-3)

¹⁶ Ký *soldado* ag tóg pã'i mág ãn kã ra ti pére ge mũ sir, ag vënh jyvën jafã ãn kã ra. Ký ag tóg *soldado* kar ag jé prër mũ sir. ¹⁷ Ti kri ag tóg kur kusüg fón mũ. Ký ag tóg sónh pirĩn ký tý ti krĩ tógfíg mũ sir. ¹⁸ Ký ag tóg ti nyg ký ti mý: “viva, *Judeu* ag pã'i,” he mũ sir. ¹⁹ Ký ag tóg vãn tý ti krĩ mũ mrãnmrãn mũ sir. Ti to ag tóg sugsgug mũ sir. Ký ag tóg ti jo grĩnhgrĩnh ke mũ sir, ag tý ón ký ti to: “ëg *Senhor*,” hen ký. ²⁰ Ag tý ti nyg kar ag tóg ti ki kur kusüg ãn kunũnh ký ti kur pë tý ti kã ra rãg

kỹ ti pére mũ mũ, ag tý krunh to ti sa jé.

Jesus tý krunh to sa

(Mt 27.32-34; Lc 23.26-43; Jo 19.17-27)

²¹ Hã ra ù tóg vãnh kã tákãtĩ mũ, ti jiji hã vỹ: *Cirene* tá *Simão*, he mũ. Ti krë ag vỹ tý *Alexandre* mré *Rufo* nỹtĩ. ãn mý ag tóg ví tar han mũ, ti tý *Jesus* krunh vỹn jé.

²² Ký ag tóg ti mré *Gólgota* tá junjun mũ sir. *Gólgota* to ken hã vë, hã vỹ: vënh krĩ kuka, he mũ. ²³ Ký ag tóg ti mý *vinho* ven mũ, ka tý *mirra* jënjo mré, hã ra tóg kron jãvãnh nĩ, vënh kagta ti. ²⁴ Ký ag tóg krunh to ti sãg mũ sir. Ti kur tý ag tóg jagnë mý vënh kãpãm mũ sir, to joga hen ký. ²⁵ Kusã ki 9 óra vë sir.

²⁶ Ag tý nén tý ti kato ví mũ vỹ ti kri rán ký sa, hã vỹ: “*Judeu* ag pã'i mág vë,” he mũ. Ti tý nëji vësy pã'i mág han mũ to ag tóg ti tén mũ. ²⁷ Ti kóm ag tóg krunh to *bandido* régre ag sãg mũ gé, ù vỹ ti pëgja tá sa, jó ù vỹ ti jakãnh tá sa. ²⁸ Hã ký *Jesus* tóg nén tý ti to rán ký nĩ ãn vé, hã vỹ: “ag mý tóg tý ùn jýkre pãno ag mré ke nĩ,” he mũ, Topë ví rán ki.

²⁹ Ký ù tý mũ mũ mũ ag tóg ti nyg' he mũ gé, vỹn vỹn he ký. “Ó', ã ne tóg: Topë ãn kókén jé sóg ke mũ, he gé',” he ag tóg. “Kurã tãgtũ ki sóg ù han mũ, he ã tóg mũ gé'.” ³⁰ Vënh kren han ra kema'. Krunh to kãtére kema',” he ag tóg, ti to é he ký.

³¹ Ký Topë tú to pã'i ag tóg ti nyg mũ gé. Jagnë mý ag tóg: “ù krenkren han tóg, hã ra tóg vënh hã kren han ki kagtĩg nĩ,” he mũ. ³² “*Cristo* jé krunh to kãtére kema', *Judeu* ag pã'i ti, ãg tý ve jé, ãg tý ti ví kri nĩm jé,” he ag tóg. Ký ti kóm krunh to nỹtĩ ãn ag tóg, ti nyg mũ gé.

Jesus ter

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jo 19.28-30)

³³ Rã tý ãg nĩno kã sa ra tóg kuty' he mũ sir, ga kar mũ hã. Ký kuty ãn

tóg óra tágtũ tũg mũ. ³⁴ 3 óra ki *Jesus* tóg prër mũ sir; jamã há ra, kũ tóg: “*Eloí, Eloí, lemã sabactani?*” he mũ. Ëg vĩ ki Ëg tóg tag to: “Topê, Topê, ã tỹ ne jé isovãnh nê?” he mũ.

³⁵ Kũ tá nỹtĩ ù ag tóg ti vĩ tag mẽ kũ jagnê mỹ: “ha vé, *Elias* jé tóg prër mũ,” he mũ. ³⁶ Kũ ù tóg vënhvãg tĩ mũ. Kũ tóg ka jurỹn kũ tỹ *esponja* kusón kũ *vinho* kã ra rãg mũ sir. Kũ tóg ti mỹ ven mũ sir; ti tỹ ki ùnh' ùnh' he jé. “Toreg’,” he tóg. “Hën ri ke mũn *Elias* kãtũg mũ, ti kãtérem jé,” he tóg, ag mỹ.

³⁷ Hã ra *Jesus* tóg prër mág pë han kũ hun ke mũ sir. ³⁸ Kũ Topê ïn krëm kur tỹ jãnkã nife tóg jaran ke mũ. Hã tóg vënh kãkym ke kãn mũ sir.

³⁹ Hã ra *capitão* tóg ti vëg jë nĩ. Ti prër mëg tóg mũ. Ti tỹ hun ke ãn vëg tóg mũ. Kũ tóg: “vënh vĩ há ja vë,” he mũ. “Topê kósın ja vë” he tóg.

⁴⁰ Kũ ùn týtã fag tóg tá nỹtĩ gé. Kuvar há tá nỹtĩ kũ fag tóg ti vëg nỹtĩ nĩ. Fag kã ù fi vỹ tỹ *Maria Madalena* fi nĩ, kũ ù fi tóg tỹ *Salomé* fi nĩ gé, kũ ù fi tóg tỹ *Maria* fi nĩ gé, *José* mré *Tiago* sĩ mỹnh tag fi. ⁴¹ Ùn týtã ãn fag tóg ti nón mũ ja nĩgtĩ, ti tỹ *Galiléia* tá tĩ mũn kã. Tá fag tóg ti ki rĩr ja nĩgtĩ gé. Kũ ùn týtã tỹ hën ri ke fag tóg ti vëg nỹtĩ gé, ti tỹ krunh to sa kũ, ti mré *Jerusalém* ra mũ ja ãn fag.

Ag tỹ vënh kej tá ti fi

(*Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jo 19.38-42*)

⁴² Rãké tóg nỹ ha, vënh kãn ke kurã to hã. ⁴³ Hã kũ *Arimatéia* tá *José tóg Pilatos* mỹ *Jesus* fãr to vĩ mũ. Tỹ tóg vënh jyvën tĩ ag kã ù nĩ. Jykre kuryj tóg nĩ. Topê tỹ tỹ Ëg pã'i nĩ ve sór tóg ti gé. Ën hã vỹ mũmëg vãnh nĩ kũ ti fãr to vĩ mũ.

⁴⁴ Kũ tóg: “kũ ti mỹ ter huri?” he mũ. Kũ tóg *capitão* jé prër kũ ti ki jëmëg mũ. ⁴⁵ Kũ tóg: “hỹ, ter ti huri,”

he mũ. Kũ tóg *José* mỹ ti fãr ti fig mũ sir.

⁴⁶ Kũ tóg kur kupri kaja e kym mũ. Kũ tóg ti kãtérem mũ. Kur ãn tỹ tóg ti pãg mũ. Kũ tóg vënh kej kã táti finh tĩ mũ sir, ag tỹ pãró nor han ja kã kã. Kũ tóg pó tỹ ti jy nĩfënh mũ sir. ⁴⁷ Hã ra *Maria Madalena* fi tóg vëg mũ, *Maria* tỹ *José* mỹnh fi ke gé.

16

Jesus rĩr mãn

(*Mt 28.1-8; Lc 24.1-12; Jo 20.1-10*)

¹ Vënhkãn ke kurã tũg kũ, kuty ãn kã fag tóg nén ger há mäg mũ. *Maria Madalena* fi vë, kar kũ *Salomé* fi ke gé, kar kũ *Maria* tỹ *Tiago* mỹnh fi ke gé. Fag tỹ ti fãr ger há han sór vë. ² Tỹ vaj kũ kusãg pë ki fag tóg ti kej ra mũ mũ. Fag mũ ki rã tóg jun ke kũ sa nĩ. *Semana* kurã ve ki ke vë. ³ Kũ fag tóg jagnê mỹ: “ũ nỹ hỹn Ëg mỹ ti kej ti nón mũ', tá', pó tỹ nife ãn ti?” he mũ. ⁴ Fag tỹ tá junjun mũ ra ti kej nife tóg nor nĩ nĩ. Pó mág ãn tóg tĩn kũ nĩ nĩ.

⁵ Kũ fag tóg ti kej kã ra ge mũ sir. Kã táfag tóg kyrũ vëg mũ. Kur kupri tu kũ tóg Ëg pëgja tá nĩ nĩ. Kũ fag tóg ti kamëg mũ. ⁶ Kũ kyrũ ãn tóg fag mỹ: “vënh mỹ' he tũg,” he mũ. “ãjag hỹn *Jesus* jãvãnh mũ, *Nazaré* tá ke ti, ag tỹ krunh to ùn sãg mũ ãn ti. Rĩr ti jë nĩ, tag ki ti tũ nĩ ha. Ag tỹ ti fi jan hã vë ha,” he tóg. ⁷ “Kur *Pedro* ag mỹ tónh mũ jëg, ti mré mũ tĩ kar ag mỹ ke gé. Ag mỹ: ãjag jãmĩ tóg tũg mũ nëji, *Galiléia* ra, hem nĩ. Tá ãjag ti venh mũ, hã kũ tóg ãjag mỹ tó ja nĩ, hem nĩ,” he tóg.

⁸ Kũ fag tóg ti kej tá fũrũrũn kãpa mũ. Pëtë fag tóg mũ mũ sir, fag mỹ e tĩn kũ, fag tỹ jũrũn ke kũ. Fag pijé ù mỹ nén ù tó mũ mỹr', fag kanë jur kũ.

Maria Madalena fi tỹ ti ve

(*Mt 28.9-10; Jo 20.11-18*)

⁹ *Semana* kurã ve ãn ki *Jesus* tóg ti rĩr mãn kũ, kusãg ki *Maria*

Madalena fi mÿ vënh ven vén mÿ, ti tÿ ùn ki vëjagrë kórég tÿ 7 (ke) pan ja ên fi mÿ. ¹⁰ Kÿ fi tóg ti mré ke ag mÿ tónh tĩ mÿ, ag fe kaj nÿtĩn kÿ, ag kygfÿ' hen kÿ. ¹¹ Hã ra ag tóg fi vĩ kri nĩm tũ nĩ.

vĩ kóm tóg êg tÿ nén han vãnh ên hynhan mÿ. Hã vë.

Ûn régre ag tÿ ti ve

(Lc 24.13-35)

¹² Kar kÿ *Jesus* tóg ùn régre ag mÿ vënh ven mÿ gé sir. Ag mÿ ra ag tóg êpÿy kri ti vég mÿ. Ag mÿ tóg vësÿ ùn kÿ tĩ nĩ. ¹³ Kÿ ag tóg vÿnvÿn ke kÿ ti mré ke ag mÿ tó mÿ gé sir. Hã ra ag tóg ag vĩ kri fig tũ nĩ gé.

Jesus tÿ ti mré mÿ tĩ ag mÿ vënh ven

(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jo 20.19-23; Hk 1.6-8)

¹⁴ Vãhã tóg ù tÿ 11 (ke) ag mÿ vënh ven mÿ gé, ag pin kÿ, ag jëg nÿtĩ ra. Kÿ tóg ag mÿ vĩ tar han kÿ: “ãjag ne tóg ù tÿ inh rĩr mãn vég mÿ ên fag fi vĩ kri nĩm ja tũ nĩ,” he mÿ.

¹⁵ Kÿ tóg ag mÿ: “ga kri mÿ kÿ êmã kar mĩ vënh vĩ sér kãmén nĩ, Topë tÿ há kar ag mÿ,” he mÿ.

¹⁶ “Û tÿ ãjag vĩ kri fig mÿ ên ag vÿ krenkren ke mÿ, fag ke gé, ù tÿ inh ki ge kÿ kygpe kÿ nÿtĩ ên ag,” he tóg. “Hã ra ù tÿ kri fig tũ ên vÿ kren ke tũ nĩ, ù tÿ inh ki rã tũ ên,” he tóg. ¹⁷ “Û tÿ inh ki ge mÿ ên ag vÿ *mĩlagre* venh ke mÿ, fag ke gé,” he tóg. “Vëjagrë kórég pan jé ag tóg ke mÿ, ijykre tÿ. Ûn vĩ ù ag vĩ tó jé ag tóg ke mÿ,” he tóg. ¹⁸ “Ag tÿ kejën pÿn kãgmÿg mÿ ra, *veneno* kron mÿ ra tóg, ag tÿ hë ri kenh ke tũ nĩ,” he tóg. “Ûn kagyga ag mÿgmÿ jé ag tóg ke mÿ gé, ag nĩgé tÿ, kÿ ag tóg sir krenkren ke mÿ, fag ke gé” he tóg.

Jesus tÿ ti jóg ra tĩg

(Lc 24.50-53; Hk 1.9-11)

¹⁹ Kar kÿ *Jesus* tóg kanhkã ra tãpÿy mÿ sir, kÿ tóg tá jun kÿ Topë pëgja tá nĩ mÿ. ²⁰ Kÿ ti mré mÿ tĩ ag tóg êmã kar mĩ mÿ mÿ sir. Vënh vĩ sér ên tugtó ag tóg mÿ sir. Kÿ êg *Senhor* tóg ag tar han tĩ nĩ. Ag

LUCAS Tÿ RÁ

¹ Lucas tÿ rá vĕ. Sÿ ā mÿ rán vĕ, *Teófilo*'. Ũ tÿ hĕn ri ke ag tóg *Jesus* kāme rán huri. ² Ũ tÿ ti vég mŭ ag tóg ěg mÿ ti kāmén ja nĭgtĭ, ũ tÿ ti vĭ tó tĭ ag, ũ tÿ ti mré mŭ ja ěn ag. ³ Ge ra sóg vāhā rán ke to jykrén mŭ gé, ha mĕ. *Jesus* kāme mĕ kān inh, ti mur mré hā. Ũn e ag ki sóg jĕmĕ. Hā kÿ sóg komĕr hā ā mÿ ti kāme rán kān sór mŭ.

Tÿ ā tóg pā'i mág nĭ, *Teófilo*'. ⁴ *Jesus* kāme mĕ ā huri. Sÿ ā mÿ rán mŭ tag tugnÿm nĭ. Kĭ hā ke ti nĭ, ha vem nĭ.

João Batista mur ke tó

⁵ Kejĕn *Herodes* tóg tÿ *Israel* ag pā'i mág nĭ, ga tÿ *Judéia* tá. ěn kā Topĕ tŭ ki rĭr tĭ tÿ *Zacarias* tóg nĭ nĭ. Ti jógjóg ve jĭjin hā vÿ: *Abias*, he mŭ. *Arão* krĕ'krĕ ũ vĕ. Ti prŭ fi jĭjin hā vÿ: *Isabel*, he mŭ. *Arão* krĕ'krĕ fi vĕ gé. ⁶ ěn fag vÿ Topĕ jykre hā han tĭ. Kynĕ sór tŭ fag nĭgtĭ. Hā kÿ fag tóg Topĕ mÿ há nÿtĭ. ⁷ Hā ra fag tóg krĕ tŭ nÿtĭ. Kurĭ fi tóg nĭ, *Isabel* fi. Kÿ fag tóg krĕ tŭ nÿtĭ ki kófa nÿtĭ ha.

⁸ Kejĕn tóg *Zacarias* tÿ Topĕ tŭ ki rĭr tĭg ke pétĕm mŭ sir. Kÿ tóg *Jerusalém* ra tĭ mŭ, ti tÿ tá ũ ag mré Topĕ tŭ ki rĭr jé. Tá ag tóg *sorteio* han tĭ, ag tÿ ũ tÿ Topĕ mÿ nĕn ger há pŭn ke mŭ ěn ve jé. ⁹ Ag tÿ to joga he kÿ tóg *Zacarias* hā ki kutĕ mŭ sir. Kÿ tóg Topĕ ĩn kā ra rā mŭ, ti mÿ nĕn ger há ěn pŭn jé. ¹⁰ Hā ra vĕnh kar tóg Topĕ mré vĕmĕn nÿtĭ nĭ, re tá, ti tÿ Topĕ mÿ pŭn mŭ jāvo.

¹¹ Vāhā Topĕ tÿ jĕnĕ jafā vÿ, ti mÿ vĕnh ven mŭ. Topĕ mÿ nĕn ger há pŭn jafā pĕgja tá tóg jĕ nĭ. ¹² Ti tÿ ti ve kÿ tóg jŭrŭn ke mŭ. Ti mÿ tóg e tĭ, ti tÿ ti ven kÿ. ¹³ Hā ra tóg ti mÿ: “ĭnh kamĕg tŭg nĭ,” he mŭ. “Topĕ vÿ ā vĭ ěn mĕ, kÿ tóg ā mÿ han ke mŭ ha. Ā prŭ fi kufyg jé ā tóg ke mŭ,

Isabel fi. vÿ kósin ke mŭ. Fi tÿ ti ve kÿ tóg gré nÿnh mŭ. Kÿ ā tÿ ti jĭjin kÿ ti mÿ: *João*, hem nĭ,” he tóg. ¹⁴ “Kÿ tóg ā mÿ sér tŭnh mŭ. Ā fe tóg mrin kenh mŭ. Ũ tÿ hĕn ri ke ag mÿ tóg há tŭnh mŭ gé, fi tÿ ti ven kÿ. ¹⁵ Topĕ vÿ ti tÿ ũn mág han ke mŭ. *Vinho* kron ke tŭ tóg nĭ. Goj fa kron ke tŭ ti nĭ gé, nĕn ũ fa kar ti. Topĕ kuprĭg vÿ tÿ ti jagrĕ nĭnh mŭ, fi tÿ ver ti vég tŭ hā ra. ¹⁶ *Israel* ag mÿ tóg Topĕ vĭ tónh mŭ, kÿ ũ tÿ hĕn ri ke ag vÿ ti vĭ mĕ kÿ, kri fi kÿ, ag jykre pāno tovānh ke mŭ, Topĕ jykre kuryj hā han jé, fag ke gé. ¹⁷ ěg *Senhor* jo tóg tŭg ke mŭ gé. Vāsÿ Topĕ vĭ tó tĭ tÿ *Elias* jykre han jé tóg ke mŭ. *Elias* vÿ Topĕ kuprĭg tÿ jagrĕ ja nĭgtĭ. ěn ri ke han jé tóg ke mŭ. Ti tÿ ag jyvĕn kÿ ag panh tóg ag krĕ mré vĕjykre pir han ke mŭ. Topĕ mÿ tóg ag jykre tÿ há' hĕnh ke mŭ, *Cristo* kātĭg ken jo, ā kósin tag ti,” he tóg, Topĕ tÿ jĕnĕ jafā ti, *Zacarias* mÿ.

¹⁸ Kÿ tóg ti mÿ: “hā ra sóg kófa nĭ ha. Kar inh prŭ fi tóg kófa nĭ ha ke gé. Kÿ ěg mÿ tá krÿg mŭ vÿ?” he mŭ. ¹⁹ Kÿ tóg ti mÿ: “tÿ sóg *Gabriel* nĭ,” he mŭ. “Topĕ nĭgja tá inh jĕgtĭ. Hā ra tóg inh jĕnĕ, sÿ ā mÿ vĕnh vĭ sér tag tó jé,” he tóg. ²⁰ “Ha vé, vĭ vānh nĭ jé ā tóg ke mŭ ha, ha vem nĭ. Vĭ vānh nĭ ki ā tóg isÿ ā mÿ nĕn tó mŭ tag kurā ěn pétĕm ke mŭ. Ā hā ne tóg sÿ ā mÿ nĕn tó mŭ tag kri fig tŭ nĭ'. Ti kurā ki ā tóg venh mŭ,” he tóg.

²¹ Hā ra vĕnh kar ěn tóg re tá ti jāvānh nÿtĭ nĭ. Ag mÿ tóg e tĭ, ti tÿ Topĕ ĩn kā tá kākutĕ vānh han kÿ. ²² Vāhā tóg kākutĕ mŭ. Hā ra tóg vĭ vānh jĕ sir. Kÿ tóg ag mÿ kāgran mŭ, ti nĭgé tÿ. Hā ki ag tóg ki kanhrān mŭ sir, ti tÿ Topĕ ĩn kā tá nĕn nĕ ve ja ěn ki.

²³ Ti vĭ vānh nĭ hā ra tóg ti tÿ Topĕ tŭ ki rĭr ěn fin rām mŭ sir. Kar kÿ tóg ti ĩn ra tĭ mŭ sir. ²⁴ Kejĕn ti prŭ fi tóg kufyg mŭ sir, *Isabel* fi. Kÿ fi

tóg kysã tý 5 (ke) ki hẽ kã tá tĩ tú nĩ, fi mỹ sér tĩn kỹ. ²⁵ “Topẽ hã ne inh jagãgtãn’,” he fi tóg. “Inh ve tóg, kỹ tóg inh mỹ’ãg tý tú’ hé. Inh kurĩ to fag tóg: Topẽ hỹn fi to kórég nĩ, he ja nĩgtĩ. Hã ra tóg fag vĩ tý tú’ hé,” he fi tóg mũ.

Jesus mur ke tó

²⁶ Isabel fi kufy nĩ ki kysã tý 6 (ke) vẽ sir. Kỹ Topẽ vỹ ti tý jẽnẽ jafã tý Gabriel jẽnẽ mãn mũ, ti tý Jesus mur ke tónh tĩg jé. Kỹ tóg ga tý Galiléia ra tĩ mũ, êmã tý Nazaré ra. ²⁷ Tá tytãg ù fi tóg nĩ nĩ. Ûn mén ja tũ fi vẽ. Fi jiji hã vỹ: Maria, he mũ. Fi mén ke vỹ tý José nĩ. Davi krẽ’krẽ ù vẽ, José ti. ²⁸ Fi hã mỹ tóg vẽn ven mũ sir. Kỹ tóg fi mỹ: “ã mỹ há?” he mũ. “Topẽ vỹ ã jagãgtãn, kỹ tóg ã ve há han mũ,” he tóg mũ. ²⁹ Fi tý ti ve kỹ fi tóg jũrũn ke mũ. Ti vỹ tóg fi mỹ e tĩ. “Ti tý ne tó nẽ, hỹn?” he fi tóg mũ.

³⁰ Kỹ Topẽ tý jẽnẽ jafã tóg fi mỹ: “inh kamẽg tũg ra,” he mũ. “Topẽ vỹ ã jagãgtãn mỹr,” he tóg. ³¹ “Ha vé, kufyg jé ã tóg ke mũ. Kỹ ã tóg kósin ke mũ. Æ tý ti jijin kỹ ti mỹ: Jesus, hem nĩ. ³² Tý tóg ùn mág jẽn h ke mũ. Kỹ ag tóg ti to: ù tý kynhmỹ nĩ ãn kósin vẽ, henh ke mũ. Ëg jóg tý Topẽ vỹ, ti tý pã’i mág han ke mũ, vãsỹ ti jógjóg ve tý Davi jẽgia kã. ³³ Kỹ tóg tý pã’i mág nĩnh mũ sir, Jacó krẽ kar to. Ti tý tý pã’i mág nĩ tag vỹ tú’ henh ke tũ nĩ,” he tóg.

³⁴ Kỹ fi tóg ti mỹ: “hã ra sóg ù mré nỹ ja tũ nĩ ver,” he mũ. “Kỹ inh hẽ ri kenh mũ?” he fi tóg, ti mỹ. ³⁵ Kỹ tóg fi mỹ: “Topẽ kuprĩg vỹ ã kri tĩnh ke mũ, ti kãnhvẽg ti,” he mũ, “kỹ tóg ti jykre tý ã kósin ti han ke mũ. Hã kỹ ag tóg ti to: Topẽ kósin vẽ, henh ke mũ. ³⁶ Ha vé, ã mré ke tý Isabel fi vỹ kufy nĩ ha, fi kófa ra. Kysã tý 6 (ke) han fi tóg huri, kufy nĩ ki. Fi to ãjag tóg: kurĩ fi tóg nĩ, he ti vẽ, hã ra fi tóg kufy nĩ ha. ³⁷ Topẽ hã ne nén kar han há nĩ’. Hã kỹ tóg isỹ ã mỹ tó

mũ tag han ke mũ gé,” he tóg. ³⁸ Kỹ fi tóg ti mỹ: “tỹ sóg Topẽ mỹ rãnhraj tĩ fi nĩ,” he mũ. “Kỹ tóg inh mỹ há tí, ã tý inh mỹ tó mũ tag ti,” he fi tóg. Kỹ tóg ti mũ sir, Topẽ tý jẽnẽ jafã ti.

Maria fi tý Isabel fi venh tĩg

³⁹ Ti tĩg kar kỹ fi tóg fũrũn tĩ mũ sir, Isabel fi jamã ra. Ga tý Judéia tá pãnónh e ãn tá tóg nĩ. ⁴⁰ Fi tý Zacarias ãn tá jun kỹ fi tóg fi mỹ: “ã mỹ há?” he mũ. ⁴¹ Fi tý fi vỹ mẽ kỹ fi kósin tóg fi kã ki vo mũ. Kỹ Topẽ kuprĩg vỹ fi krĩn mũ. ⁴² Kỹ fi tóg jamã hára Maria fi mỹ: “Topẽ vỹ ã ve há han, fag kar kã mĩ tóg ã kuprẽg,” he mũ. “Kỹ Topẽ vỹ ã kósin ve há han mũ gé, ã tý ùn venh ke mũ tag ti. ⁴³ Inh Senhor mỹnh fi hã ne tóg inh venh kãtĩ mũ’, kỹ tóg inh mỹ sér pẽ tĩ’,” he fi tóg. ⁴⁴ “Ha vé, isỹ ã vỹ mẽ kỹ inh kósin tóg inh kã ki vo mũ. Ti mỹ tóg sér tĩ. ⁴⁵ Æ hã ne tóg Topẽ vỹ kri fi’, ti tý ã mỹ vẽn vỹ jẽnẽn kỹ. Hã kỹ tóg ã ve há han. Kỹ ã tóg venh ke mũ, ti tý ã mỹ nén tó ja ti,” he fi tóg, Isabel fi, Maria fi mỹ.

Maria fi jãn

⁴⁶ Kỹ Maria fi tóg: “Topẽ mỹ sóg vỹ há han ke mũ gé,” he mũ. “Inh mỹ tóg tý ùn mág nĩ, ãg Senhor ti. ⁴⁷ Kỹ inh fe tóg mrin ke mũ, isỹ tý Topẽ tũ nĩn kỹ, isỹ tý ãg kren han tĩ ãn tũ nĩn kỹ. ⁴⁸ Inh ki tóg ãvãnh mỹr. Tý sóg ti mỹ rãnhraj tĩ fi nĩ. Inh pijé tý ùn mág fi nĩ’, hã ra tóg inh ki ãvãnh. Kỹ vẽn kar tóg iso: Topẽ vỹ fi ve há han, henh ke mũ. ⁴⁹ Topẽ hã ne inh mỹ ãg tý nén ve vãn han’, ti tar nĩn kỹ, hã kỹ tóg inh mỹ ti tý nén tó ja tag han. Jykre kuryj ti nĩ, Topẽ ti, kỹ ti jiji tóg ãg mỹ mẽ há tí. ⁵⁰ Ëg jagãgtãn tóg tĩ, ãg jógjóg ve ag, ãg han mũ fag, ãg krẽ ke gé. Û tý ti vỹ kri fig mũ kar jagãgtãn tóg nĩgtĩ mỹr, ha mẽ. ⁵¹ Jykre e tóg nĩ, kỹ tóg ãg tý nén han vãn hynhan ti. Û tý: vêsóg ki inh nén kar han tĩ, he mũ: ãn ag jykre tý tóg tũ’ henh ke mũ,”

he fi tóg. ⁵² “Pá'i mág ag tỹ tóg ùn kāsir han tí. Kỹ tóg ùn kāsir ag tỹ ùn mág han tí. ⁵³ Ùn jagtar ag mỹ tóg nén ù há kar vin tí, ù tỹ ti ví mẽ sór mũ ên ag kar mỹ. Ùn riko ag mỹ tóg: ha mũ jêg, he tí. Kỹ tóg ag mỹ nén ù nĩm tú nĩgtĩ, kỹ ag tóg jagtar nỹtĩ ha, ù tỹ ti ví mẽ jāvãnh ên ag, fag ke gé. ⁵⁴ *Israel* ag jagãgtãn tóg mũ, ti mỹ rãnhrãj tí ag, ti tỹ vãsỹ ag jagãgtãn ke ên to jykrén kỹ. Êg hã vê, êg jagãgtãn tóg. ⁵⁵ Êg jógjóg ve ag mỹ tóg ti tỹ êg jagãgtãn ke tó ja nĩgtĩ, *Abraão* mỹ, ti krê'krê ag mỹ ke gé. Kỹ tóg vãhã ti ví ên to jykrén kỹ han mũ, ti tỹ vãsỹ nén tó ja ên ti. Hã kỹ ti tỹ êg jagãgtãn ke ên tóg tũ' henh ke tũ nĩ,” he fi tóg, Topê mỹ ví há han kỹ.

⁵⁶ Kỹ fi tóg *Isabel* fi mré kysã tãgtũ han mũ sir. Kar kỹ fi tóg fi jamã ra vỹn ke mũ sir.

João Batista mur

⁵⁷ Fi tĩg kar kỹ *Isabel* fi tóg kejên fi kósin venh ke kurã tá krỹg mũ sir. Kỹ fi tóg vég mũ. Hã ra tóg gré nỹ. ⁵⁸ Kỹ fi rã nỹtĩ fag vỹ ti vég mũ gé, fi kanhkã fag ke gé. Topê tỹ fi jagãgtãn mēg fag tóg mũ. Kỹ fag tóg fi mré fi kósin to mỹ sér nỹtĩ sir.

⁵⁹ Ti mur kar kỹ kurã tỹ 8 (ke) ki ag tóg ti gré fãr junun kym kãmũ mũ. Kỹ ag tóg ti panh jiji tỹ ti jijin sór mũ, hã vỹ: *Zacarias*, he mũ. ⁶⁰ Hã ra ti mỹnh fi tóg: “vó,” he mũ. “*João* vê,” he fi tóg mũ. ⁶¹ Kỹ ag tóg fi mỹ: “ã kanhkã jiji tũ vê hã ra,” he mũ. ⁶² Kỹ ag tóg ti panh ki jēmēg mũ. Ag nĩgé tỹ ag tóg ti mỹ: “ti jiji hỹn hẽ ri kenh mũ?” he mũ. ⁶³ Kỹ tóg ag mỹ ki rán jafã to ví mũ. Kỹ tóg ki rán kỹ: “ti jijin hã vỹ: *João*, he mũ,” he mũ. Kỹ tóg ag mỹ e tí sir. ⁶⁴ Kỹ tóg vãhã ví há' he mãn mũ sir. Kỹ tóg Topê mỹ ví há han mũ, ti mỹ sér tĩn kỹ.

⁶⁵ Kỹ fag rã nỹtĩ kar vỹ kamēg mũ. Vēnh kar tỹ vēnh ví ên tỹ vēmén kỹ tóg, ga tỹ *Judéia* mũ vēnh kar kri rũm

mũ. ⁶⁶ “Gĩr tag hỹn hẽ ri kenh mũ?” he fag tóg mũ. Topê tỹ ti ki rĩr há han tóg ve há tí, hã kỹ tóg fag mỹ e tí.

Zacarias tỹ Topê mỹ ví há han

⁶⁷ Kỹ Topê kuprĩg vỹ ti panh tỹ *Zacarias* krĩn mũ, kỹ tóg: ⁶⁸ “tỹ ti ùn mág jê, êg povo tỹ *Israel* kri, êg *Senhor* ti, hã vỹ: Topê, he mũ. Êg ki tóg êvãnh nĩgtĩ, ti tỹ ti tũ ag krenkren han jé. Êg hã vỹ tỹ ti tũ nỹtĩ,” he tóg. ⁶⁹ “Ti mỹ rãnhrãj tí tỹ *Davi* krê'krê ag kã ùn pir ên vỹ êg krenkren han ke mũ, êg tỹ ti ví jēmēn kỹ. Ùn mág pẽ vê, *Davi* krê'krê ên ti. Topê tỹ êg mỹ nén han mũn hã vê. ⁷⁰ Hã kỹ tóg vãsỹ tó ja nĩ. Ti ví tó tí ag vỹ tag tugtó ja nĩgtĩ, ti tũ ên ag. ⁷¹ Ù tỹ hēn ri ke ag vỹ êg kókén sór mũgtĩ, hã ra tóg ag jo êg krenkren han mũ, ù tỹ êg to kórég tãví nỹtĩ ag jo. ⁷² Topê tỹ êg jógjóg ve ag mỹ tó ja ên han ja tóg nĩ, êg jagãgtãn kỹ. Ag mré tóg vějykre han ja nĩ, kỹ tóg vãhã ên ki króm mũ sir. ⁷³ Êg jógjóg ve tỹ *Abraão* mỹ tóg: ⁷⁴ “ã krê'krê ag krenkren han jé sóg ke mũ, ù tỹ ag kókén sór mũ ag jo, ha vem nĩ,” he ja nĩ. “Sỹ ag krenkren han kỹ ag tóg sir jatun mỹ isũ han ke mũ, mũmēg tũ nĩn kỹ,” he ja tóg nĩgtĩ. ⁷⁵ “Nén ù vēnh mỹ han ke tũ ag tóg nĩ, kurã kãtĩg ke mũ ên kã. Ag tỹ ga kri mũn kỹ ag tóg vějykre kuryj tãví han ke mũ, isũ han kỹ. Kurã kar ki ag tóg sir inh jykre hã han ke mũ,” he ja tóg nĩgtĩ, Topê ti, *Abraão* mỹ,” he tóg, *Zacarias* ti.

⁷⁶ Kỹ tóg ti kósin mỹ: “ha mẽ!” he mũ. “Sĩ ã tóg nĩ ver. Ù tỹ kynhmỹ nĩ ên ví tó jé ã tóg ke mũ, kỹ ag tóg ã to: Topê ví tó tĩ vê, henh ke mũ. Êg *Senhor* jo ã tóg tĩn mũ, ã tỹ vēnh kar mỹ Topê ví tó jé, kỹ ã tóg ti japry kure ri ke han ke mũ,” he tóg. ⁷⁷ “Ag kanhrãn jé ã tóg ke mũ, Topê tỹ êg krenkren han sór ên to. Êg tỹ ti ví mranh tỹ tóg êg mỹ vēnh pãte fón ke mũ, hã ki tóg êg krenkren han ke

mũ, Topê ti,” he tóg. ⁷⁸ “Topê tỹ ãg jagãgtãn hã vë, ti tỹ ãg to há tãvĩ nĩn kỹ. ãg ve jé tóg kãtĩg ke mũ, kỹ tóg rã tỹ jun ke ri ke nĩ, *Cristo* mur ke ti. ⁷⁹ ãg tỹ ti ki kãgtĩg nỹtĩn kỹ tóg ãg mỹ kuty ri ke nĩ. Hã ra tóg ti kãtĩg kỹ ãg mỹ kurã han mũ. Kỹ tóg ãg mỹ ti japry ven ke mũ. Jagma mũn kỹ ãg tóg ti jykre kusa venh ke mũ,” he tóg, ti kósĩn mỹ.

⁸⁰ *Zacarias* fag tỹ *João* ve jan hã vë, fag tỹ kófa nỹtĩ ra. Kỹ tóg fag mỹ mog mũ sir. Tar tóg jë sir. Krĩ há tóg nĩ gé. Kỹ tóg ãmã tũ mĩ ti mũ ver, ti tỹ *povo* tỹ *Israel* ag mỹ Topê vĩ kãmén ke jo.

2

Jesus mur

(Mt 1.18-25)

¹ *João* mur kar kỹ ga kri pã'i mág tỹ *Augusto* vỹ kejën vënh vĩ jënëg mũ, vënh kar tỹ ag jiji rãnrãn mũ jé. Ti ga ki ke kar ag mỹ tóg vënh vĩ ãn jëgnëg mũ. ² Ag tỹ vãhã vëjykre tag han. *Cirênio* vỹ tỹ ga tỹ *Síria* kri pã'i tỹ *governador* nĩ, *Augusto* tỹ vënh vĩ jënëg mũ ãn kã. ³ Kỹ ag tóg mũ kãn mũ, ag jógióg ve ag jamã ja ãn ra, ag tỹ tá ag jiji rãnrãn jé.

⁴⁻⁵ Kỹ *José* tóg ti mũ gé, ti prũnh ke fi mré, *Maria* fi. ãmã tỹ *Nazaré* tá fag tóg pa mũ. Kỹ fag tóg ga tỹ *Judéia* ra mũ mũ, ãmã tỹ *Belém* ra, *Davi* jamã ja ra. *Davi* krẽ'krẽ vë, *José* ti. Kỹ ti prũnh ke fi vỹ ti mré ti mũ, hã ra fi tóg kufy jagy nĩ. ⁶ Fag tỹ tá nỹtĩ ki fi tóg fi kurã pétëm mũ. ⁷ Kỹ fi tóg fi kósĩn vëg mũ sir. Gré ti nỹ, fi kósĩn ve tag ti. Kỹ fi tóg ti pãg kỹ koso kã kã ti fig mũ. ðn vỹ funfór nỹtĩ, hã kỹ fag tóg vënh mëg jo ãn krëm nỹtĩ ja nĩgtĩ.

Mé ki rĩr tĩ ag

⁸ Kuty ãn kã ù tỹ mé ki rĩr tĩ ag vỹ ag japỹ tá ag mëg ki rĩr nỹtĩ. ⁹ Hã ra vãhã Topê tỹ jënë jafã vỹ ag mỹ vënh ven mũ, kãnhkã tá. Topê tỹ jëngrë vỹ ag kri rũm ke mũ. Kỹ ag

tóg kãmëg kỹ jũrũn ke mũ sir. ¹⁰ Kỹ tóg ag mỹ: “inh kãmëg tũg ra,” he mũ. “Isỹ ãjag mỹ vënh vĩ há tónh ke vë, kỹ tóg ãjag mỹ sér tĩnh mũ. Kỹ vënh kar vỹ mënh ke mũ gé, *povo* kar, kỹ ag fe tóg mrin kenh mũ sir. ¹¹ ãjag krenkren han tĩ vỹ ùri mur, hã vỹ: *Cristo*, he mũ. *Davi* jamã ja tá tóg mur. Tỹ tóg ãg *Senhor* nĩ ha mỹr. ¹² Ha mũ jëg, ãjag tỹ gĩr ãn ve jé. Koso kã kã tóg pãg kỹ nỹ nĩ. Hã ki ãjag tóg ti ki kãnhró nỹtĩnh mũ,” he tóg ag mỹ.

¹³ Kỹ ù tỹ hën ri ke ag vỹ vãhã vënh ven mũ sir, kãnhkã tá. ãn ag vỹ Topê mỹ vĩ há han mũ. ¹⁴ “Topê vỹ tỹ ùn mág pë nĩ,” he ag tóg mũ. “Kynhmỹ ti nĩ, vënh kar kãfór ti nĩ. Kỹ ãprã ke ag vỹ jatun mỹ nỹtĩ, ag krĩ kusa tĩn kỹ, Topê tỹ ù to há ag, fag mré hã,” he ag tóg mũ. ¹⁵ Kar ag tóg tũ' he mũ sir, ag tỹ kãnhkã ra mũn kỹ.

Ag tỹ tũ' he kar kỹ ag tóg jagnë mỹ: “mũ nỹ, ãg tỹ ti ve jé. ãg *Senhor* hã ne tóg ãg mỹ vënh vĩ jënë,” he mũ. ¹⁶ Kỹ ag tóg fũrũnrũn mũ mũ sir. Ag tỹ tá junjun kỹ ag tóg *Maria* fi vëg mũ, *José* ti ke gé, gĩr sĩ ti ke gé. Koso kã kã tóg pãg kỹ nỹ nĩ. ¹⁷ Hã kỹ ag tóg vënh kar mỹ kãmén mũ. ¹⁸ Kỹ tóg ag kar mỹ e tĩ sir, ge ra tóg ag mỹ sér tĩ. ¹⁹ Kỹ *Maria* fi tóg to jykrén mũ gé sir. Fi pijé kã jatun mũ', to jykrén tãvĩ han fi tóg nĩ nĩ.

²⁰ Kỹ ag tóg sir ag mëg to vỹnvỹn ke mũ gé. Topê mỹ ag tóg vĩ há han mũ. “Ti hã ne tóg ãg mỹ ti tỹ jëgnë jafã ag tỹ vënh vĩ jënë ja nĩ', hã kỹ ãg tóg vë,” he ag tóg mũ sir.

Fag tỹ Jesus jijin

²¹ Kar kurã tỹ 8 (ke) vỹ tũg mũ. Kỹ tóg gĩr sĩ ãn gré fãr junun kym ke kurã pétëm mũ sir. Kỹ fag tóg ti jijin kỹ ti mỹ: *Jesus*, he mũ. Topê tỹ jënë jafã vỹ ti jiji tag tó ja nĩ, ti mỹnh fi tỹ ver ti tỹ kufy tũ ki.

Fag tỹ Topê mỹ Jesus ven

22 Kurā tỳ 40 (ke) tũg kỳ fi vākre tóg tũ' he mũ. *Moisés* vỹ vāsỹ *Judeu* ag mỳ vėjykre tag rán ja nĩ, fag tỳ gĩr ve kar kỳ vėnh kykũnh ke ti. 23 Topě vĩ ki tag vỹ rán kỳ nĩ gé, hã vỹ: “*Judeu* fag kósın ve tỳ gré nỹn kỳ tóg tỳ ěg *Jóg Mág* tỳ Topě tũ nỹ,” he mũ. 24 Hã kỳ José fag tóg Topě mỹ fag kósın ve ven sór mũ gé. Ti mỹ fag tóg nén ũ pũn sór mũ, hã vỹ: sórãg régre, ke tũ nĩ kỳ ton régre, he mũ.

Hã jé fag tóg Jerusalém ra mũ mũ.

25 Hã ra *Jerusalém* tá ũ tóg nĩ nĩ, ti jiji hã vỹ: *Simeão*, he mũ. Ūn jykre kuryj vė. Topě kaměg tóg tĩ, ti kuprĩg tỳ tóg jagrě nĩ. Ti tỳ *Israel* ag krenkren han ke mũ ěn jãvãnh tóg tĩgtĩ. 26 Kỳ Topě kuprĩg vỹ ti mỹ: “*Cristo* ve jé ě tóg ke mũ, ě ter ke to hã, Topě tỳ ti jėnėn kỳ,” he ja nĩgtĩ.

27 Topě kuprĩg tỳ ti krĩn kỳ tóg kejėn Topě ĩn ra tĩ mũ. Ti tỳ tá jė ra fag tóg *Jesus* va kãmũ mũ, fag tỳ Topě mỹ sórãg pũn jé. 28 *Simeão* tỳ fag ve kỳ tóg *Jesus* vãg mũ sir, kỳ tóg ti to Topě mỹ vĩ há han mũ. 29 “Ěg *Jóg Mág*,” he tóg. “Vãhã ě tóg ĩnh jé prěr ke mũ, kỳ sóg jatun mỹ tũg ke mũ ha. Ā tỳ ĩnh mỹ nén tó jan han ě tóg huri,” he tóg. 30 “Ū tỳ ěg krenkren han ke mũ tag ti ve ĩnh huri, *Cristo* ti. 31 Vėnh kar mỹ ě tóg ě tỳ ěg krenkren han ke mũ tag ven huri. 32 Kỳ tóg ěg mỹ jėngrě ri ke nĩ. Kỳ *povo* kar vỹ ti jėngrě tag venh ke mũ, fóg ag kar, kanhgág ag kar ke gé. Ěg *povo* tỳ *Israel* tỳ ě tóg ũn mág han huri,” he tóg, *Simeão* ti, Topě mỹ.

33 Kỳ *Jesus* mỹnh fag vỹ ti vĩ męg mũ, kỳ tóg fag mỹ e tĩ, ti tỳ *Jesus* to nén tó mũ ěn ti.

34 Kỳ *Simeão* vỹ fag mỹ vĩ há han mũ gé. “Topě vỹ ějag ve há han mũ,” he tóg. Kỳ tóg fi mỹ: “ha vé, *Israel* tỳ hėn ri ke ag vỹ ti tugrĩn mũ há han ke mũ, jãvo ũ tỳ hėn ri ke ag vỹ ti tugrĩn mũ kũnãn ke mũ gé. Kỳ ag tóg ti kato vĩnh ke mũ gé, Topě tỳ ti

jėnėg mũ ra,” he mũ. 35 “Kỳ ě tóg ti tugrĩn vėsỹrėnh ke mũ,” he tóg fi mỹ. “Kỳ tóg rógro tỳ ě fe tỳ gynh ke ri ke nĩnh mũ, ě vėsỹrėnh ke ti,” he tóg.

36 Kỳ ũ fi tóg tá nĩ gé, fi jiji hã vỹ: *Ana*, he mũ. Topě vĩ tó tĩ ũ fi vė. *Fanuel* kósın fi vė. Kỳ fi jógjóg ve vỹ tỳ *Aser* nĩ. Kófa pě fi nĩ ha. Fi tỳ fi mén mré prỹg tỳ 7 (ke) han kar kỳ tóg ter ja nĩ. 37 Kỳ fi tóg vãhã prỹg tỳ 84 (ke) han mũ sir, mén tũ nĩ ki. Kurā kar ki fi tóg Topě ĩn hã krēm nĩgtĩ. Tá fi tóg Topě tũ han nĩgtĩ. Ti mré fi tóg vėmén tĩ, nén ũ ko mẽ kã. 38 Ěn fi vỹ *Simeão* tỳ Topě ĩn krēm *Jesus* va jė ra: “ĩnh mỹ tóg há tĩ, sỹ ti ven kỳ,” he mũ gé, Topě mỹ. Kar kỳ fi tóg vėnh kar mỹ gĩr sĩ ěn kãmén mũ, ũn krenkren sór mũ ag mỹ, *Jerusalém* tá.

Fag tỳ Nazaré ra vỹnvỹn ke

39 Kỳ fag tóg *Moisés* tỳ vėnh kykũnh to nén rán ja ěn han kãn mũ sir. Kar kỳ fag tóg sir fag jamã ra vỹnvỹn ke mũ, *Nazaré* ra. 40 Kỳ gĩr tóg mog mũ sir. Koměr hã tóg tar jė sir. Kỳ tóg vėnh kanhrãn há han mũ. Topě vỹ ti ve há han mũ gé.

Jesus tỳ ti pir mỹ Topě ĩn tá nĩ

41 Prỹg kar ki fag tóg *Jerusalém* ra mũ tĩ, fėnhta tỳ *Páscoa* ve jé. Fag jykre vė. 42 *Jesus* tỳ 12 (ke) anos han kỳ tóg fag mré tĩ mũ gé. 43 Fėnhta tỳ tũ' hen kỳ fag tóg vỹnvỹn ke mũ. Hã ra tóg *Jerusalém* tá nĩ nĩ. 44 Fag tỳ ti vėg tũ nĩn kỳ fag tóg: “ti hỹn ěg jo vyr, ěg mré kãmũ mũ fag mré,” he mũ. Kỳ fag tóg kurā ěn ki mũ mũ, jatun mỹ. Hã tỳ kuty tá fag tóg ti jãvãnh mũ, fag to há kar fag kãmĩ. 45 Hã ra fag tóg ti vėg tũ nĩ. Kỳ fag tóg tỳ vaj kỳ *Jerusalém* ra vỹnvỹn ke mãn mũ gé. 46 Vãhã fag tóg tá ti vėg mũ. Topě ĩn krēm tóg nĩ nĩ, ěg kanhrãn tĩ ag mré. Ag vĩ męg tóg nĩ nĩ, kỳ tóg ag ki jėmėg mũ gé. 47 Ti vĩ tóg vėnh kar mỹ e tĩ. To jykren há

han tóg mû. Kÿ ãg kanhrân tĩ ag tóg ti mré vémén nÿtĩ nĩ.

⁴⁸ Ti mÿnh fag tÿ ti ve kÿ tóg fag mÿ e tĩ gé sir. Kÿ fi tóg ti mÿ: “inh kósin’,” he mû. “Á tÿ tag kã ne han nĩ nê? Á jóg mré sóg ã jãvãnh to kanê jur,” he fi tóg, ti mÿ. ⁴⁹ Hã ra tóg fi mÿ: “ãjag ne tóg inh jãvãnh ja nĩ,” he mû. “Inh panh pẽ ãn krêm sóg nĩ nĩ mÿr, kÿn mÿ ãjag mÿ vènh mÿ?” he tóg. ⁵⁰ Hã ra tóg fag tÿ to jykren tũ tĩ.

⁵¹ Kÿ tóg fag mré *Nazaré* ra tĩ mû. Tá tóg jatun mÿ fag mré nĩ nĩ sir. Fag tÿ ti mÿ nén tó mû han tóg mû. Hã ra ti mÿnh fi pijé nén kar ên kã jatun mû’.

⁵² Kÿ tóg mog mû sir. Krĩ há tãvĩ tóg nĩ. Topẽ vÿ ti ve há han mû gé. Kÿ ti jykre tóg vènh kar mÿ há nĩ sir.

3

João Batista ti

(Mt 3.1-12; Mc 1.1-8; Jo 1.19-28)

¹ Kejën tóg *Tibério* tÿ *Roma* tá tÿ vènh kar kri pã’i mág pẽ nĩ kri 15 (ke) anos han mû. Ên kã *Pôncio Pilatos* vÿ tÿ, ga tÿ *Judéia* kri pã’i tÿ *governador* nĩ. Kÿ *Herodes* vÿ tÿ *Galiléia* kri pã’i tÿ *governador* nĩ gé. Jo ti jãvÿ tÿ *Filipe* vÿ tÿ ga tÿ *Ituréia* tá pã’i tÿ *governador* nĩ gé, ga tÿ *Traconites* tá ke gé. Jãvo *Lisânia* vÿ tÿ ga tÿ *Abilene* tá tÿ pã’i tÿ *governador* nĩ.

² Ên kã *Caifás* vÿ tÿ Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag pã’i mág nĩ, *Anás* mré. Kÿ vãhã Topẽ vÿ *Zacarias* kósin tÿ *João* mÿ: “há *Israel* ag mÿ vènh ven tũg,” he mû, ti tÿ êmã tũ ja tá nĩn kÿ. ³ Kÿ tóg tĩ mû sir, goj tÿ *Jordão* jagma. Tĩg kÿ tóg vènh kar jyvèn mû. Ag mÿ tóg: “ã kype jé sóg ke mû, ã tÿ ã jykre kórég tovãnh kÿ. Kÿ Topẽ tóg ã tÿ ti vĩ mranh ja tÿ ã mÿ vènh pãte fón mû,” he mû.

⁴ Vãšÿ tóg rán kÿ nĩ. Topẽ vĩ tó tĩ tÿ *Isaiás* vÿ: “êmã tũ ja tá tóg jènh ke mû, ga kórég tá,” he ja nĩ. “Tá tóg ag mÿ: “ãg *Senhor* kãtĩg ke jo vènh

jãnhkrikrig nĩ,” henh ke mû. “Ëpÿr kurég ãjag tóg tĩ, ãjag pã’i mág jun ken kÿ. ⁵ Ti kãgnó tÿ ãjag tóg kyjer’ he tĩ. Kar kÿ ãjag tóg ãpÿr sór kar kũm tĩ gé. Ti jonjor kugrynh kãn ãjag tóg tĩ. Ti sunsór vãvãm kãn ãjag tóg tĩ gé, ãjag tÿ êmĩn han kÿ. Kÿ tag ri ke han nĩ, ãjag jykre kórég tÿ. ⁶ Hã kÿ êprã ke kar vÿ Topẽ tÿ ãg krenkren han ke ti venh ke mû,” he ja tóg nĩ.

⁷ Gen kÿ tóg ag jyvèn mû, ag tÿ ti to kãmũn kÿ, ti tÿ ag kygpe jé. E tãvĩ ag nÿtĩ. Ag jyvèn kÿ tóg ag mÿ: “pÿn ri ke ãjag tóg nÿtĩ, ãjag jykre pãno tãvĩ nÿtĩn kÿ,” he mû. “Û nÿ ãjag mÿ: “Topẽ jũ venh ke tũ ãjag nĩ,” he tĩ’?

⁸ ãjag jykre pãno tugvãnh ra, ãjag tÿ ti jũ ve jãvãnh tĩn kÿ. Vèjykre há han ra, ãg tÿ ãjag jykre tãg ve jé. Hã ra ãjag tóg jagnê mÿ: “*Abraão* krê vÿ tÿ ãg nÿtĩ, kÿ Topẽ hÿn ãg to jũnh ke tũ nĩ,” he tĩ. Hã tũ vè hã ra. ãjag jykre pãno ên to ãjag tóg jagtar ke mû, ha vem nĩ. Topẽ vÿ pó tag tÿ *Abraão* krê krê hynhan ki kanhró nĩ, ãjag jègja kã. ⁹ ãjag tÿ tóg tũ’ henh ke mû, ãjag tÿ ãjag jykre pãno tovãnh tũ nĩn kÿ,” he tóg,

“Ëg tÿ ka gÿn ri ke tóg nĩ. Ti kanên vãnh jèn kÿ ãg tóg tÿ pĩ han tĩ. Tag ri ke han jé tóg ke mû, ãjag tÿ vèjykre há han tũ nĩn kÿ,” he tóg ag mÿ.

¹⁰ Kÿ ùn e ag tóg ti mÿ: “kÿ ãg hÿn hẽ ri kenh mû, ãg tÿ Topẽ jykre han jé?” he mû. ¹¹ Kÿ tóg ag mÿ: “ã kur régre nĩn kÿ ùn kur tũ ên mÿ ù nĩn nĩ,” he mû. “Á vèjèn tÿ ùn kókĩr ên mÿ vènh kãpãm nĩ gé,” he tóg.

¹² Kÿ ù tÿ *governo* mÿ *imposto* kaja mãg tĩ ag vÿ *João* to kãmũ mû gé. Kÿ ag tóg ti mÿ: “ãg kanhrân tũ’, ãg hÿn hẽ ri kenh mû?” he mû gé. ¹³ Kÿ tóg ag mÿ: “pã’i mág tÿ jãnkamy to ãjag mÿ nén tó mû ên hã ri ke mãn nĩ,” he mû. “Ker kãfãn kÿ mãn sór hẽ’,” he tóg ag mÿ.

¹⁴ Kÿ porisa ag vÿ: “kÿ ãg hÿn hẽ ri kenh mû?” he mû gé sir. Kÿ tóg

ag mÿ: “ũ tũ mǎn sór tũg nĩ,” he mũ. “Ũ to vāsān tũg nĩ. Ũ to ón tũg nĩ. Ag jǎnkamy mǎn tũg nĩ. Ājag rǎnhrāj to ājag tóg jǎnkamy vég tĩ. Kÿ ti kǎfór mǎn sór tũg nĩ,” he tóg.

¹⁵ Kÿ vènh kar ag tóg *João* to: “ti mÿ tÿ *Cristo* tũ nĩ vÿ?” he mũ. ¹⁶ Kÿ tóg ag mÿ: “inh pijé tÿ *Cristo* nĩ,” he mũ. “Goj hǎ tÿ sóg ājag kygpég tĩ. *Cristo* vÿ Inh nón kǎtīg mũ, ha mẽ. Inh kǎfór ti nĩ. Sÿ tÿ ti mÿ rǎnhrāj tĩ nĩnh ke vè vè, sÿ ti pèn né kunũnh jé. Hǎ ra sóg tÿ ti krēm ke pè jè. Topè kuprīg tÿ tóg ājag jagrè han ke mũ, kÿ tóg pĩ ri ke nĩ,” he tóg.

¹⁷ “Ti kǎtīg vÿ tÿ ěg tÿ rǎgró rèn ri ke nĩ. Ti rèn kar kÿ ěg tóg ti fár pũn tĩ, kar kÿ ěg tóg pājó krēm ti kanè vin han tĩ. *Cristo* kǎtīg kÿ tóg ri ke nĩ. Ũ tÿ ti to há ag mÿ tóg: “ha kǎmũ jèg,” henh ke mũ. Ũ tÿ ti to kórég ag vām jé tóg ke mũ, pĩ ki, hǎ ra tóg nhyn kenh ke tũ pè nĩ,” he tóg. ¹⁸ Hǎ kÿ *João* tóg vènh kar mÿ Topè vĩ sér tó mũ, ag jyvèn kÿ.

¹⁹ Kÿ tóg pǎ'i mág tÿ *Herodes* jyvèn mũ gé, ti prũ fi to, hǎ vÿ: *Herodias* fi, he mũ. Ti jǎvy prũ ja fi vè, hǎ ra tóg fi pèju kÿ fi tÿ prũg mũ. Nén ù vènh mÿ e han tóg tĩ, hǎ kÿ tóg ti jyvèn mũ. ²⁰ Kar kÿ tóg nén ù vènh mÿ ù han mǎn mũ gé sir. *João* ség tóg mũ, ti tÿ ti jyvèn tigrĩn.

João tÿ Jesus kype
(Mt 3.13-17; Mc 1.9-11)

²¹ Ti tÿ ver se kÿ jè tũ nĩn kÿ tóg ag kygpe kǎn mũ. Kÿ tóg kejèn *Jesus* kypég mũ gé. Kÿ *Jesus* tóg Topè mré vĩ mũ, ti tÿ ti kype kar kÿ. Kÿ vǎhǎ kanhkǎ tóg nor' he mũ. ²² Kÿ Topè kuprīg vÿ kanhkǎ tá kǎtère mũ, ti krí. Tÿ tóg sórag ve nĩ. Kÿ kanhkǎ tá vènh vĩ tóg mẽ há tĩ. Kÿ tóg: “tÿ ã inh kósín pir jè, tÿ ã tóg inh fe pè jègtĩ,” he mũ.

Jesus jógjóg ve ag
(Mt 1.1-17)

²³ *Jesus* vÿ 30 anos han mũ, ti tÿ vènh kar mÿ Topè kǎmén ve ki.

“*José* kósín vè,” he ag tóg tĩ ti to, hǎ ra tóg tÿ ti kósín tũ nĩgtĩ. *Eli* kósín vè, *Jesus* ti, kÿ *Eli* èn vÿ tÿ ti vovò nĩ.

Ti jo ke ag jigjin hǎ vè, hǎ vÿ: *Eli*, ²⁴ *Matate, Levi, Melqui, Janai, José*, ²⁵ *Matatias, Amós, Naum, Esli, Nagai*, ²⁶ *Maate, Matatias, Semei, José, Jodá*, ²⁷ *Joanã, Resa, Zorobabel, Salatiel, Neri*, ²⁸ *Melqui, Adi, Cosã, Elmadã, Er*, ²⁹ *Josué, Eliézer, Jorim, Matate, Levi*, ³⁰ *Simeão, Judá, José, Jonã, Eliaquim*, ³¹ *Meleá, Mena, Matatá, Natã, Davi* ³² *Jessé, Obede, Boaz, Sala, Nassom*, ³³ *Aminadabe, Admim, Arni, Esrom, Peres, Judá*, ³⁴ *Jacó, Isaque, Abraão, Tera, Naor*, ³⁵ *Serugue, Reú, Pelegue, Éber, Selá*, ³⁶ *Cainã, Arpaxade, Sem, Noé, Lameque*, ³⁷ *Matusalém, Enoque, Jarede, Malalel, Cainã*, ³⁸ *Enos, Sete, Adão. Adão* vÿ tÿ Topè tÿ há nĩ. *Jesus* jóg'jóg ve ag hǎ vè.

4

Jesus tÿ Topè vĩ mranh tũ
(Mt 4.1-11; Mc 1.12-13)

¹ *Jesus* vÿ Topè kuprīg tÿ jagrè nĩ. Hǎ kÿ tóg goj tÿ *Jordão* tá vÿn ke mũ, ti kype kÿ jèn kÿ. Ti tīg kÿ Topè kuprīg vÿ ti krĩn mũ. ² Kÿ tóg ěmǎ tũ ja ra tĩ mũ sir, ga kórég ra. Tá tóg kurǎ tÿ 40 (ke) han mũ, ěmǎ tũ ja tá. Kÿ Japo vÿ ti tÿ ti jóg vĩ mranh han sór mũ, hǎ ra *Jesus* tóg ke tũ nĩ. Jèg tũ tóg nĩ, kurǎ tÿ 40 (ke) ki. Kÿ tóg kókĩr mũ sir.

³ Ti kókĩr nĩn kÿ Japo vÿ ti mÿ: “tÿ ã tóg Topè kósín nĩ mÿr. Hǎ kÿ pó tag tÿ ěmĩ han nĩ, ã tÿ ko jé,” he mũ.

⁴ Kÿ tóg ti mÿ: “hǎ ra tag tóg rán kÿ nĩ, ha mẽ: “ẽmĩ tǎvĩ jamèn kÿ ěg rĩnrĩr tũ nÿtĩ, Topè vĩ hǎ jamèn kÿ ěg rĩnrĩr nÿtĩ.” Hǎ kÿ tóg sÿ ti vĩ mranh jǎvǎnh tĩ, ěmĩ to,” he mũ.

⁵ Kÿ tóg ti mré krĩ ra tǎpry mũ. Kÿ tóg ti mÿ ga kar ven kǎn mũ, ù tÿ kri mũ kar ag ke gé. ⁶ Kÿ tóg ti mÿ: “isũ vè mÿr,” he mũ. Japo ti. “ǎ mÿ sóg tovǎnh kǎn sór mũ, ã tÿ tÿ vènh kar tag ag pǎ'i jè jé. Kÿ nén sĩnvĩ tag kar

vỹ tỹ ã tũ nĩnh mũ. Ủ tỹ han mũ ên tỹ inh mỹ: “té,” hen kỹ sóg isỹ ùn kuprêg mũ ên mỹ nĩm tĩ sir. ⁷ Ǻ hã mỹ sóg tovãnh sór mũ ha, ã tỹ inh krêm grĩnh ke kỹ inh mỹ: “Topê vỹ tỹ ã nĩ, hen kỹ,” he tóg. ⁸ Kỹ tóg ti mỹ: “tag vỹ rán kỹ nĩ, ha mē: “êg pã'i tỹ Topê hã krêm êg tóg êg jakrĩ tỹ grĩnh' ke tũ, ti hã to êg tóg: Topê vê, he tĩ,” he tóg, Topê vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki. Hã kỹ tóg sỹ mranh jãvãnh tĩ,” he tóg.

⁹ Kỹ tóg ti mré tĩg mãn mũ, *Jerusalém* ra. Tá ag tóg Topê ãn to jãpry kỹ ti nĩno tá nỹtĩ nĩ. Kỹ tóg tá *Jesus* mỹ: “Topê kósĩn vỹ tỹ ã nĩ,” he mũ. “Kỹ ki hũm nĩ. ¹⁰ Tag vỹ rán kỹ nĩ, ha mē: “ti tỹ jêgnê jafã ag mỹ tóg tónh mũ, kỹ ag tóg ã ki rĩr ke mũ. ¹¹ Ag nĩgê tỹ ag tóg ã kãgmĩnh ke mũ, kỹ ã tóg rỹj ke tũ nĩ. Ǻ pẽn vỹ rỹj ke tũ nĩ gé,” he tóg, Topê vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki. Kỹ jatun mỹ hũm nĩ,” he tóg. ¹² Kỹ tóg ti mỹ: “kỹ tag vỹ rán kỹ nĩ gé, ha mē,” he mũ. “Topê mỹ: ã mỹ ã tỹ nén tó ja ên han mũ vỹ? he tũg nĩ,” he tóg mũ gé, Topê vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki. Hã kỹ sóg hũm ke tũ nĩ,” he tóg.

¹³ Kỹ Japo vỹ ti tỹ nén tónh ke mũ ên tó kãn ja nĩ, hã kỹ tóg *Jesus* tovãnh mũ ver, ti tỹ kejẽn ti mré vỹ mãn jé, kurã ù kã.

Jesus tỹ Galiléia tá ag kanhrãn
(Mt 4.12-17; Mc 1.14-15)

¹⁴ Kỹ tóg tĩ mũ sir, Topê kuprĩg tỹ ti krĩn kỹ. Ga tỹ *Galiléia* ra tóg tĩ mũ. Kỹ vãnh kar tóg ti kãme mē kãn mũ sir, ga ên tá ke kar ag. ¹⁵ Kỹ tóg ag kanhrãn mũ sir, ag vãnh kanhrãn jafã krêm. Kỹ ti vỹ tóg ag mỹ e tũ. Hã kỹ ag tóg ti to vỹ há han mũ sir.

Jesus tỹ Nazaré ra vỹn ke
(Mt 13.53-58; Mc 6.1-6)

¹⁶ Kỹ tóg *Nazaré* tá jun mũ gé, ti tỹ hẽ tá mog ja ên tá. Kỹ tóg ti tỹ nén han tĩ ên han mũ. Vãnh kãn ke kurã ki tóg *culto* venh tĩ mũ. Tá tóg sir jêgnê mũ, Topê vỹ rá to ke

jé. ¹⁷ Kỹ ag tóg ti mỹ *Isaiás* tỹ rá jun mũ. Kỹ tóg *livro* kavãn kỹ to ke kỹ tag tó mũ, ha mē: ¹⁸ “Topê kuprĩg vỹ inh krĩn mũ. Inh jagrê vê mỹr. “Ủn jagtar ag mỹ inh vỹ tóm nĩ,” he tóg inh mỹ. Inh jênêg tóg mũ, isỹ ùn sigse kỹ nỹtĩ ag kygvãn jé, isỹ ùn kyvó ag tỹ êvãnh há han jé, isỹ ag tỹ ùn vóg kónãn mũ ag ki rĩr há han jé, ag jatun nỹtĩ jé, ¹⁹ isỹ vãnh kar mỹ: ùri êg jóg mág vỹ êg kren han sór mũ, he jé,” he tóg, *Isaiás* ti, vãnh rá ên ki. Hã to tóg ke mũ.

²⁰ To ke kar kỹ tóg ù tỹ ki rĩr tĩ ên mỹ nĩm mãn mũ. Kỹ tóg nĩ mũ sir. Hã ra vãnh kar tóg ti ki êvãnh mũ, ti vỹ mē jé. ²¹ Kỹ tóg: “vãsỹ rán kỹ nĩ tag mē ãjag tóg,” he mũ. “Ủri ke vê. Inh hã to tóg tag rán ja nĩ, *Isaiás* ti,” he tóg.

²² Kỹ tóg ag mỹ e tĩ sir. “Ki hã tóg tó mũ,” he ag tóg mũ. Kỹ ag tóg ti to: “*José* kósĩn vê mỹr, êg mré ke ên, hã ra tóg êg kãfór nĩ sór mũ,” he mũ. ²³ Kỹ *Jesus* tóg ag mỹ: “ãjag hỹn iso jykrén kónãn sór mũ,” he mũ. “*Médico* mỹ êg tóg: kur vêsỹ há' hé,” he tũ nĩgtĩ. Ǻjag hỹn inh mỹ: êmã tỹ *Cafarnaum* tá ã tóg ùn kagyga ag tỹ há' hé, kỹ kur tag ki êg tỹ há' hé gé, ã tỹ vãnh kar tỹ há' he sór nĩn kỹ, he sór mũ,” he tóg.

²⁴ Kỹ tóg ag mỹ: “ti jamã tá ke ag tóg Topê vỹ tó tĩ to é he tĩ,” he mũ. “Hã kỹ ãjag tóg iso é he tĩ gé. ²⁵ Ha mē. *Elias* to jykrén nĩ. Ti tỹ ga kri tĩ mũn kã Topê tóg ti mỹ ta kutê vãnh han ke tó ja nĩgtĩ. Kỹ ta tóg kutê vãnh han mũ, prỹg tãgtũ kri kysã tỹ 6 (ke) ki. Kỹ tóg prỹg tĩ sir, ga ên mũ, vějẽn tóg tũ' he mũ sir. ²⁶ Kỹ tóg *Elias* jênê, ti tỹ êmã tỹ *Sarepta* ra tĩg jé, *Sidom* to hã. Tá fóg ù fi tóg nĩ nĩ, ùn mén ter ja fi. Fi hã mré tóg jêg mũ sir. Topê tỹ fi hã to ti jênê ja vê, ti tỹ fi kren han jé. *Elias* jamã tá fag tóg e ja nỹtĩgtĩ gé, ùn mén ter ja fag. Hã ra Topê tóg fóg ên fi hã to ti jênê ja nĩgtĩ,” he tóg.

27 “Ký *Eliseu* to jykrén nĩ gé, vāsý Topě ví tó tí ěn to. Ti tỳ ga kri tí mũn kã ù tỳ vĕnh kaga kren vānh han mũ ag tóg e ja tĩgtĩ gé. Hã ra ag tóg ti mỳ to vĩ ja tũ nĩgtĩ, ti tỳ ag tỳ há' hen jé. Kuvar há tá fóg tóg kãtĩg ja nĩgtĩ, *Naamã* ti, ga tỳ *Sírĩa* tá. Ký ěn hã ne *Eliseu* mỳ to vĩ ký há' he ja nĩgtĩ, inhhã. Ge ājag tóg nýtĩgtĩ, iso,” he tóg.

28 Ký ù tỳ ti vĩ mĕg mũ ag fe tóg gỹm ke mũ sir, *Jesus* to. 29 Jĕgĕg nĕgnĕ ký ag tóg ti pãnfón kãpa mũ sir. Ag tỳ kãgnó ki ti fón sór vĕ, ti tỳ ki kutĕ ký ter jé sir. *Nazaré* vỹ pãnónh tá nĩ, ag jamã ti. 30 Hã ra *Jesus* tóg ag fĩn rãm ký ag ré ký tí mũ. Ti tỳ ag tóg hĕ ri ke tũ nĩ sir. Ti vĩ kri ag tóg fi jãvānh nýtĩ, ti jamã tá ke ag.

Jesus tỳ vĕjagrĕ kórég kutĕm
(*Mc 1.21-28*)

31 Ký tóg *Cafarnaum* ra tí mũ. Tá jun ký tóg vĕnh kán ke kurã ki ag kanhrãn mũ. 32 Ký ti vĩ tóg ag mỳ e tí. Vĕnh kar vĩ kãfór ti nĩ.

33 Hã ra ùn jagrĕ kórég tóg tá nĩ nĩ. Ký tóg prĕr ký: 34 “ha mĕ, ã tỳ ĕg tỳ hĕ ri kenh ke nĕ, *Nazaré tá Jesus?*” he mũ. “Ā mỳ ĕg tũg sór mũ? Ā ki kanhró sóg nĩ. Ā pir mỳ ã tóg tỳ Topě mré ke nĩ. Ti tũ pĕ vỹ tỳ ã nĩ,” he tóg. 35 Hã ra tóg vĩ tar han ký: “vĩ tũg ra!” he mũ. “Ti tovānh ra!” he tóg. Ký ti jagrĕ kórég ěn tóg ti ter tí han ký ti ki kutĕ mũ sir. Ti kókég tũ tóg nĩ.

36 Ký tóg vĕnh kar mỳ e pĕ tãvĩ tí sir. Jagnĕ mỳ ag tóg: “ne nĕ hỹn?” he mũ. “Vĕjagrĕ kórég ag mỳ tóg vĩ tí, ký ag tóg ki ke tí, ti kamĕg ký. Ti hỹn tỳ ag kri ke nĩ,” he ag tóg mũ sir. 37 Ký ti kãme tóg vĕnh kar kri rũm ke kãn mũ sir, ga ěn tá.

Jesus tỳ ùn kagyga e ag tỳ há' he
(*Mt 8.14-17; Mc 1.29-34*)

38 Ký tóg vĕnh kanhrãn jafã ěn ki kutĕ ký *Simão Pedro* ĩn ra tí mũ. Hã ra ti má fi vỹ kaga ký nỹ nĩ. Rỹg jagy

han ký fi tóg nỹ nĩ. Ký ag tóg ti mỳ fi tó mũ. 39 Ký tóg fi mỳ: “rỹg mãn tũg nĩ,” he mũ. Ký fi rỹ ěn tóg tũ' he mũ sir. Ký fi tóg vĕsýmĕr nĩ ký ag ki rĩr mũ sir.

40 Rã tỳ pun ke kar ký ag tóg ùn kagyga ag tatĩ kãmũ mũ. Ký tóg ti nĩgĕ tỳ ag mĕgmĕ ký ag tỳ hághá' he kãn mũ. 41 Vĕjagrĕ kórég pan kãn tóg mũ gé, ag to jũ ký. Ag panh ke to hã ag tóg prĕr tí, ký ag tóg: “Topě kósin vỹ tỳ ã nĩ,” he tí. Ti ki kanhró ag tóg nýtĩ, ti tỳ tỳ *Cristo* nĩ ti. Hã ra tóg ag mỳ: “vĩ tũg ra,” he mũ.

Jesus tỳ Topě ví tó
(*Mc 1.35-39*)

42 Tỳ vaj ký *Jesus* tóg ĕmã tũ ja ra tí mũ, vĕnh péju ký. Ký vĕnh kar tóg ti jãvānh kãn mũ. Vãhã ag tóg ti vĕg mũ. Ký ag tóg ti mỳ: “ĕg ré ký tí tũg nĩ,” he mũ. 43 Hã ra tóg: “vó, ĕmã ù tá sóg ag mỳ Topě ví tónh ke mũ gé,” he mũ. “Hã jé Topě tóg inh mỳ: ha ag mỳ vĕnh ven, he ja nĩ,” he tóg. 44 Ký tóg ga tỳ *Judéia* mĩ tí mũ sir. Tĩg ký tóg ag mỳ Topě ví tó mũ sir, ag vĕnh kanhrãn jafã krĕm.

5

Jesus tỳ Pedro kanhrãn
(*Mt 4.18-22; Mc 1.16-20*)

1 Kejĕn tóg goj nig mág tỳ *Galilĕia* fyr tá Topě vĩ kãmĕn jĕ nĩ. Hã ra vĕnh e tãvĩ vỹ ti pĕnĩn nýtĩ nĩ, ký ag tóg ti kutãn mũ sir. 2 Hã ra tóg goj fyr tá *canoã* rĕgre vĕg mũ. Tỳ ù tũn mũ ag tóg kãpa ký pirã kugmĩ jafã kupĕg nýtĩ nĩ. 3 Ký tóg *Simão canoã* kã ra rã ký ti mỳ: “goj kaju kã tá tĩn sĩ han,” he mũ. Vãhã tóg kã kã nĩ ký jatun mỳ vĕnh e ěn ag kanhrãn mũ sir.

4 Ag kanhrãn kar ký tóg *Simão* mỳ: “goj kaju ra tĩn, ti nig ja ra,” he mũ. “Tã ã *rede* tỳ goj ki fón, ã tỳ pirã kugmĩ jé,” he tóg. 5 Ký tóg ti mỳ: “kuty tag kã ĕg tóg *rede* tỳ ki fón”, ki fón' he ja nĩgtĩ vĕ. Hã ra ĕg tóg nĕn ù kãgmĩ ja tũ nĩ. Hã ra sóg ã vĩ tugrĩn ki fón mãn ke mũ ha,” he mũ. 6 Ti

tý ki fón ký tóg kugmĩ mág mũ. Fór tóg mũ, *rede* ti, ký tóg jaran ke mũ, ti kufy jagy távi nĩn ký. ⁷ Ký tóg ti régre ag mý: “kuri, êg mré kél” he mũ, ti nĩgé tý ag mý ven ký. Ký ag tóg *canoa* régre ên fãn mũ, pirã tý. Hã ký tóg ki punpun ke kren mũ sir.

⁸ Ký tóg *Simão* mý e tĩ. Ký tóg *Jesus* krêm grĩnh ký ti mý: “ã hỹn inh ré ký tĩg mũ ha. Topê vĩ mranh ja inh nĩgtĩ. Kórég inh nĩ,” he mũ. ⁹ Pirã e pẽ tý ge ve ja tũ ti nĩ. Hã ký *Jesus* jykre tóg ti mý e tĩ, ¹⁰ *Zebedeu* krẽ tý *Tiago* mré *João* mý ke gé. *Simão* mré ag tóg rãnrãj mũgtĩ.

Simão tý ti mý: “ã hỹn inh ré ký tĩg mũ ha,” hen ký tóg ti mý: “vó, mũmẽg tũg nĩ,” he mũ. “Pirã kugmĩ há ã tóg nĩ. ã kanhrãn jé sóg ke mũ, ã tý êprã ke ag tý inh ki ge han jé,” he tóg.

¹¹ Ký ag tóg ag *canoa* tý nig fyr tá fi han kar ký, ag tũ tovãnh kãn ký *Jesus* mré mũ mũ sir.

Jesus tý ùn kaga kren vãnh tý há' he

(Mt 8.1-4; Mc 1.40-45)

¹² Ký tóg kejẽn êmã ù tá nĩ nĩ. Hã ra ù tý vẽn kaga kren vãnh han ký nĩ ù tóg ti tá jun mũ. *Lepra* he mũ ên tóg ti kri rũm ke kãn ja nĩ. *Jesus* krêm grĩnh ke ký tóg ti mý: “ã mý isỹ há' he sór tũ? To tar ã tóg nĩ,” he mũ.

¹³ Ký tóg ti nĩgé tý ti mẽg ký: “he,” he mũ. Ký ti kaga kren vãnh ên tóg há' he mũ sir vêsýmér. ¹⁴ Ký tóg ti mý: “ker ù mý tó hẽ,” he mũ. “Topê tũ ki rĩr tĩ há mý tóm nĩ. Ký Topê mý *Moisés* tý vãsỹ nén tó ja ên nĩm nĩ. Hã tugrĩn vẽn kar vỹ ã tý há' he mũ tag ki kanhrãn mũ,” he tóg.

¹⁵ Ký ti kãme tóg vẽn kar kri rũm ke mũ. Ký ù tý hẽn ri ke ag tóg ti vĩ mẽnh kãmũ mũ, ti tý ag tý há' he jé gé. ¹⁶ Hã ra tóg ag ré ký êmã tũ ja ra tũ mũ, Topê mré vẽnén jé.

Jesus tý ùn tĩg vãnh tý há' he
(Mt 9.1-8; Mc 2.1-12)

¹⁷ Kejẽn tóg ag kanhrãn nĩ nĩ. Pã'i tý hẽn ri ke ag tóg ti vĩ mẽg nỹtĩ, *Fariseu* ag, Topê vĩ to êg kanhrãn tĩ ag, kuvar há tá ke ag, ga tý *Galiléia* tá ke ag, ga tý *Judéia* tá ke ag, *Jerusalém* tá ke ag ke gé. Hã ra Topê tóg ti tar han, há ký tóg ùn kaga tý hẽn ri ke tý há' he kãn mũ.

¹⁸ Ký vãhã ù ag tóg ùn kãnhgrĩ vyn ký kãmũ mũ. Ag tý *Jesus* mý ti ven sór vẽ. ¹⁹ Hã ra tóg tá fór távi nĩ, ký ag tóg ti tá junjun tũ nĩ sir. Ký ag tóg ìn to jãpny ký ti kri ìn kunũg mũ. Ti nor ki ag tóg ti térem mũ, *Jesus* jé ên kukãm. ²⁰ Ký tóg ag tý ti ki ge ký nỹtĩ vэг mũ. Hã ký tóg ùn kãnhgrĩ mý: “ã tý Topê vĩ mranh ja ên tý tũ' he vẽ ha, vỹ,” he mũ.

²¹ Hã ra ti vĩ tóg pã'i ag mý e tĩ. Ký ag tóg ti to jykrén kónãn mũ. “Ti tý ne tó nẽ hỹn'? Topê to vĩ kónãn vẽ mýr. Topê hã ne ti pir mý ù tý ti vĩ mranh mũ ên mý tý tũ' he há nĩnh mũ,” he ag tóg mũ.

²² Hã ra tóg ag tý nén to jykrén mũ ki kanhró nĩ. Ký tóg ag mý: “ãjag tý ne jé iso jykrén kónãn nẽ?” he mũ. ²³ “Ne nỹ ãjag mý vẽn mý nỹ?” he tóg. “Ùn tĩg vãnh tag mý sóg: “ã tý Topê vĩ mranh ja ên tý tũ' he vẽ ha,” hé. Sỹ ti mý: “nĩ ra, tĩg ra,” henh ke vẽ gé. Hã ran mý ãjag mý vẽn mý?” he tóg. ²⁴ “Isỹ ãjag mý inh jykre ven sór vẽ. Tý sóg êprã ke fi kósin nĩ. Topê vĩ mranh tý vẽn pãte fón ke tá sóg krỹg ke mũ. Hã ven jé sóg ke mũ ãjag mý,” he tóg. Hã ký tóg ùn kãnhgrĩ mý: “nĩ ra, ã kur gé tĩg, ã ìn ra,” he mũ. ²⁵ Ký tóg vãhã jègnẽ mũ sir. Ti kur gég tóg mũ, ag rĩnve. Ti ìn ra tóg tũ mũ, Topê mý vĩ há han ký, ùn kãnhgrĩ ja ên ti.

²⁶ Ký tóg vẽn kar mý e távi tĩ. Topê mý ag tóg vĩ há han mũ gé, “êg kãfór ti nĩ,” hen ký. “Ge ve ja tũ êg nỹtĩ,” he ag tóg mũ sir.

Jesus tý *Levi* jé prẽ
(Mt 9.9-13; Mc 2.13-17)

²⁷ Kar kÿ tóg tÿg mǎn mǔ. Kÿ tóg ù tÿ *governo* mÿ *imposto* kaja mǎg tÿ vég mǔ, ti jiji hǎ vÿ: *Levi*, he mǔ. Ti rǎnrǎj han tóg nǐ nǐ. Kÿ tóg ti mÿ: “inh mré kǎtÿg,” he mǔ. ²⁸ Kÿ tóg jÿgnĕ kÿ ti mré tÿ mǔ sir, ti tǔ kar ré kÿ.

²⁹ Kÿ *Levi* tóg ti mÿ fénhta mǎg han mǔ. Kÿ ù tÿ *governo* mÿ jǎnkamÿ mǎg tÿ ù ag vÿ tá nÿtĭ gé, ag mré ke ù ag ke gé.

³⁰ Kÿ tóg pǎ'i ag mÿ kórég nǐ. Hǎ kÿ ag tóg ti mré mǔ tÿ ag mÿ: “ǎjag ne tóg *governo* mÿ jǎnkamy mǎg tÿ ag mré jĕg mǔ'. Topĕ vĭ mranh tÿ ag vĕ,” he mǔ.

³¹ Hǎ ra tóg ag mÿ: “hÿ, ag mré sóg jĕg mǔ,” he mǔ. “Hǎ mĕ, ùn kaga tǔ ag vÿ *médico* venh mǔ tǔ nĭgtĭ. Ùn kaga ag hǎ vÿ ti venh mǔ tĭ,” he tóg. ³² “Inh pijé ù tÿ vĕjykre kuryj han mǔ ag mÿ: ǎjag jykre tovǎnh ra, he sór tĭ'. Û tÿ Topĕ vĭ mranh tĭ ĕn ag hǎ mÿ sóg: ǎjag jykre kórég tovǎnh ra, he sór tĭ. Hǎ jé sóg ǎjag mÿ vĕnh ven,” he tóg, *Jesus* ti.

Vǎkre tǎg

(Mt 9.14-17; Mc 2.18-22)

³³ Kÿ *Fariseu* ag tóg ti mÿ: “*João Batista* mré mǔ tÿ ag vÿ vǎkrég tĭ, vĕjĕn ki. Kÿ ag tóg Topĕ mré vĭ mǎg han tĭ gé. Kÿ *Fariseu* mré ke ag tóg vǎkrég tĭ gé. Jo ǎ mré mǔ tÿ ag ne tóg vǎkrég tǔ nĭgtĭ. Jĕg ag tóg tĭ, kurǎ kar ki,” he ag tóg mǔ. ³⁴ Kÿ tóg ag mÿ: “hÿ,” he mǔ. “Vĕnh prŭg venh kǎmŭ mǔ ag pijé vǎkrég tĭ'. Fénhta vĕ mÿr, kÿ tóg vĕnh kar mÿ sér tĭ. Tÿ sóg, ùn prŭg mǔ ĕn ri ke nǐ, hǎ kÿ tóg, inh mré mǔ tÿ ag mÿ sér tĭ,” he tóg. ³⁵ “Hǎ ra tóg kejĕn jun mǔ, inh kurǎ ti, ha vem nǐ. Kÿ ag tóg inh pére mŭnh mǔ. ĕn kǎ hǎ ag tóg vǎkrenh ke mǔ,” he tóg.

³⁶ Kÿ tóg fag mÿ: “inh jykre tǎg vÿ, ge nÿnh mǔ, ha mĕ,” he mǔ. “ĕg pijé, ĕg kur tǎg kókég tĭ', ĕg tÿ ĕg kur si jar kǎ nĭm jé. ĕg tÿ jagnĕ mré ki

sigse kÿ tóg ki par tǔ nĭnh mǔ,” he tóg.

³⁷ Kÿ tóg ag mÿ: “*vinho* vÿ ge nĭgtĭ gé,” he mǔ gé. “ĕg pijé *vinho* tǎg tÿ nĕn fǎr si tÿ sako há ki kujĕg tĭ'. Kunǎnh kÿ tóg jar ke mǔ, sako ti, kÿ *vinho* ĕn tóg tǔ' henh ke mǔ. ³⁸ *Vinho* tǎg tÿ sako tǎg ki kujĕn ke vĕ mÿr,” he tóg. Ti tÿ ti jykre tǎg tón hǎ vĕ. Hǎ ra tóg *vinho* kǎjǎg mǔ ri ke nǐ.

³⁹ Kÿ tóg ag mÿ: “ĕg pijé *vinho* si kron kar kÿ ùn tǎg kron sór tĭ',” he mǔ gé. “Ti si hǎ tóg inh mÿ kron há nǐ, he ĕg tóg tĭ,” he tóg, ti jykre tǎg tó kÿ. Hǎ ra ag jykre si tóg ag mÿ há nǐ, ù tÿ ti vĭ mĕg mǔ ag mÿ.

6

Vĕnhkán ke kurǎ ki vĕjykre

(Mt 12.1-8; Mc 2.23-28)

¹ Kejĕn tóg vĕnhkán ke kurǎ ki *trigo* kré mĭ tĭ mǔ, ti mré mǔ tĭ ag mré. Kÿ ag tóg *trigo* mó ĕn tÿ kam ke mǔ sir. Ag nĭgé tÿ rynhranh kÿ ag tóg ti kanĕ ko mǔ sir. ² Hǎ ra *Fariseu* ù ag tóg ag vég mǔ. Ag mÿ vĕnh rǎnrǎj vĕ, ag tÿ *trigo* rynhranh mǔ ĕn ti. Hǎ kÿ ag tóg ag mÿ: “ǎjag ne tóg nĕn han ke tǔ han mǔ nǐ', vĕnhkán ke kurǎ ki,” he mǔ.

³ Hǎ ra tóg ag mÿ: “vó,” he mǔ. “Ag kókĭnkĭr vĕ mÿr,” he tóg. “*Davi* to jykren nǐ, ti mré mǔ tĭ ag to ke gé. Ti kókĭr kÿ tóg ti tÿ nĕn han ke tǔ han gé, hǎ ra Topĕ pijé ti to jǔ mǔ'. ⁴ Topĕ ĩn kǎ ra tóg rǎ, *Davi* ti. Tá tóg Topĕ jamĭ ĕn kó. Ti tÿ konh ke tǔ vĕ vĕ, Topĕ tǔ ki rĭr tĭ ag hǎ tÿ konh ke vĕ vĕ. Hǎ ra tóg kó, ti mré mǔ tĭ ag mÿ tóg vĕnh kǎpópǎm gé. Rán kÿ tóg nǐ nǐ mÿr,” he tóg. ⁵ Kÿ tóg ag mÿ: “tÿ sóg vĕnhkán ke kurǎ to pǎ'i nǐ mÿr,” he mǔ. “Tÿ sóg ĕprǎ ke fi kósĭn nǐ,” he tóg.

Jesus tÿ vĕnhkán ke kurǎ ki ù tÿ há'he

(Mt 12.9-14; Mc 3.1-6)

⁶ Vĕnhkán ke kurǎ ù ki tóg vĕnh kanhrǎn jafǎ krĕm ag kanhrǎn mǔ.

Tá ũ tóg nĩ. Ti nĩgé vỹ tóg ja nĩ. ⁷ Kĩ ěg kanhrãn tí ag tóg *Jesus* tỹ rĩr mũ, *Fariseu* ag ke gé. “Ti mỹ ti tỹ há' he sór tũ, tỹ vènhkán ke kurã ra? Ti tỹ ti tỹ há' he kũ ěg tóg pã'i ag mỹ ti kãmén mũ,” he ag tóg.

⁸ Hã ra *Jesus* tóg ag tỹ nén to jykrén mũ ki kanhró nĩ. Kĩ tóg ũn nĩgé tóg ěn mỹ: “kunĩg,” he mũ. “Tag kã jènh kãtĩg,” he tóg ti mỹ. Kĩ tóg kãtĩg kũ kã jè mũ sir. ⁹ Kĩ tóg ag mỹ: “sỹ ajag ki jëmènh ke,” he mũ. “Vènhkán ke kurã ki ěg hỹn ne han mũ', ěg tỹ Topè vĩ ki króm jé? ěg mỹ hỹn nén ũ há han mũ'? ěg mỹ hỹn nén ũ kórég han mũ'? ěg mỹ ũ kren han mũ hỹn'? ěg tỹ ũ tén kỹn mỹ há nĩnh mũ hỹn'?” he tóg. Hã ra ag tóg ti mỹ nén ũ to tũ nĩ.

¹⁰ Kĩ tóg ag ki ěvãnh kãn kũ ũn nĩgé tóg ěn mỹ: “ã nĩgé tỹ krỹg hé,” he mũ. Kĩ tóg tỹ krỹg he mũ sir. Ti tỹ tỹ krỹg he kũ tóg há' he mũ, ti nĩgé tóg ěn ti. ¹¹ Kĩ tóg vènh kar mỹ e tí. Ag fe tóg gỹm ke mũ, kũ ag tóg jagnè mỹ: “ěg ti tỹ hẽ ri kenh mũ hỹn',” he mũ, “ti kãgmĩnh mũ, vó?” he ag tóg.

Jesus tỹ apóstolo ag kuprèg
(Mt 10.1-4; Mc 3.13-19)

¹² ěn kã tóg kejèn pãnóh ra tí mũ, Topè mré vémén jé. Kuty ěn kã tóg Topè mré vĩ nĩ ki kurãg mũ. ¹³ Tỹ vaj kũ tóg ti mré mũ tí ag jé prèr kãn mũ, kũ tóg ag kã mũ ũ tỹ 12 (ke) ag hã kuprèg mũ. Ag to tóg: “sỹ ũn vin mũ ag,” he mũ, hã vỹ: *apóstolo*, he mũ. ¹⁴ Ag hã vè, ha mẽ: *Simão*, ti jiji ũ hã vỹ: *Pedro*, he mũ, ti jãvy tỹ *André* ke gé, *Tiago* ke gé, ti jãvy tỹ *João* mré, *Filipe* ke gé, *Bartolomeu* ke gé, ¹⁵ *Mateus* ke gé, *Tomé* ke gé, *Tiago* ke gé, *Alfeu* kósin tag ti, *Simão* ke gé, ag tỹ ũ to: *Zelote*, he mũ tag ti, ¹⁶ *Judas* ke gé, *Tiago* kósin tag ti, *Judas Iscariotes* ke gé, ũ tỹ *Jesus* vatánh tá pã'i ag mỹ ti kãmén ke mũ tag ti.

Jesus tỹ ũn e ag ki rĩr
(Mt 4.23-25)

¹⁷ Kĩ *Jesus* tóg ag mré pãnóh ěn tá kãtère mũ sir, kũ tóg kyjer tá jè nĩ. Ti mré mũ tí tỹ hèn ri ke ag vỹ tá nỹtĩ gé, fag ke gé. ũ tỹ hèn ri ke ag vỹ ti ki junjun ja nĩgtĩ, ga tỹ *Judéia* tá kãmũ kũ, ěmã tỹ *Jerusalém* tá ke gé, ěmã tỹ *Tiro* tá ke gé, *Sidom* tá, goj kafã tũ fyr tá kãmũ kũ ke gé. Hã kũ tóg fór pẽ távĩ nĩ. ¹⁸ Kĩ tóg ũn jagrè kórég ag tỹ há' he mũ, ag jagrè kórég pan kũ, fag mré hã. ¹⁹ Kĩ vènh kar vỹ ti kã krỹ' he sór mũ sir, hã jé ag tóg ti ki junjun mũ. Kĩ ũ tỹ ti kã krỹ' he mũ ěn ag vỹ há' he kãn mũ, ti tỹ ti jykre tar tỹ ag tỹ há' hen kũ.

Jesus tỹ ag kanhrãn
(Mt 5.1-12)

²⁰ Kĩ tóg ti mré mũ tí ag ki ěvãnh mũ, kũ tóg ag mỹ: “Topè vỹ ajag ve há han mũ, ajag tỹ: “kórég ěg tóg nỹtĩ,” hen kũ,” he mũ. “Kũ ajag tóg Topè tỹ tỹ ěg pã'i nĩ venh ke mũ,” he tóg.

²¹ “Topè vỹ ajag ve há han mũ, ajag tỹ: inh kókĩr ri ke tóg tí, sỹ vèjykre kuryj ve sór tí ěn ti, hen kũ. Kũ ajag tóg venh ke mũ,” he tóg.

“Topè vỹ ajag ve há han mũ, ajag vèsỹréh mũn kũ, ěprã. Ajag mỹ tóg sér tĩnh mũ, tá,” he tóg.

²² “Topè vỹ ajag ve há han mũ, ag tỹ isugrĩn ajag to kórég nỹtĩn kũ, ajag mỹ: “ha mũ jèg, hen kũ. Ag tỹ isugrĩn ajag mỹ vĩ kónãn kũ tóg há tí, ag tỹ ón kũ ajag jykre kórég tó kũ. Tỹ sóg ěprã ke fi kósin nĩ mỹr,” he tóg. ²³ “Mỹ sér nỹtĩm nĩ, krĩ kuprã nỹtĩm nĩ, ag tỹ isugrĩn ajag vóg kónãn mũ ra. Kũ ajag tóg kanhkã tá nén ũ há kar venh ke mũ, vènh kaja jé, isugrĩn. Ge ja ag tóg nĩgtĩ, ũ tỹ ajag vóg kónãn mũ ag jógjóg ag. Vãsỹ Topè vĩ tó tí ag vóg kónãn he ja ag tóg nĩgtĩ gé,” he tóg.

²⁴ “Hã ra Topè vỹ ajag ve kónãn mũ, ajag tỹ: “há ěg tóg nỹtĩ,” hen kũ. Ga krĩ mũn kũ ajag tóg nén ũ há vèg tí, kũ ajag tóg kanhkã tá jun ke tũ nĩ,” he tóg.

25 “Topê vỹ ãjag ve kónãn mũ, ti tỹ ón kỹ ãjag mỹ sér tĩn kỹ, êprã, ãjag tỹ vỹjkre kuryj ve sór tũ nỹtĩn kỹ, ti tỹ ãjag mỹ ãjag kókĩnkĩr ri ke tũ nĩ kỹ, êprã. Kỹ ãjag tóg venh ke tũ nĩ. Vēsỹrénh jé ãjag tóg ke mũ. Kỹ tóg ãjag kókĩnkĩr ri ke tĩnh mũ, tá. Kygfỹ jé ãjag tóg ke mũ,” he tóg.

26 “Topê vỹ ãjag ve kónãn mũ, vènh kar tỹ ãjag to vĩ há han mũn kỹ. ãjag mỹ ti há tĩ, hã ra tóg Topê mỹ kórég nĩ. Ge ja ag tóg nĩgtĩ, ù tỹ ãjag mỹ vĩ há han mũ ag jógjóg ag, ón kỹ Topê vĩ tó tĩ ên ag mỹ, vãsỹ. Ag mỹ ag tóg vĩ há han ja nĩgtĩ gé. Ag ri ke ãjag tóg nỹtĩ, vènh kar tỹ ãjag mỹ vĩ há han kỹ. Hã kỹ tóg ãjag ve kónãn mũ, Topê ti,” he tóg.

Êg tỹ êg kato tẽ mũ ag to há nỹtĩnh ke

(Mt 5.38-48)

27 “Û tỹ ãjag kato vãsãnsãn mũ ên ag to fe nỹtĩm nĩ, inhhã. Û tỹ ãjag to jũ mũ ag mỹ nén ù há han nĩ jãvo. 28 Û tỹ ãjag mỹ vĩ kónãn mũ ag mỹ vĩ há han nĩ gé. Û tỹ ãjag mỹ féfén mũ ag to Topê mré vĩm nĩ gé. 29 Û tỹ ãjag jamẽ ki tãnh kỹ ti mỹ ãjag jamẽ ù ven nĩ gé, ti tỹ ãjag mỹ ki tãnh jé gé. Û tỹ ãjag pãritó mãn sór kỹ ti mỹ ãjag *camisa* mré nĩm nĩ gé. 30 Û tỹ ãjag mỹ nén ù to: “inh mỹ nĩm, hen kỹ ti mỹ nĩm nĩ. Û tỹ ãjag tỹ nén ù mãn kỹ ti mỹ: “inh mỹ isũ nĩm,” he tũg nĩ. 31 ãjag tỹ ù to: “ti tỹ inh mỹ tag han ra tóg há tĩ vè,” hen kỹ inhhã ti mỹ han nĩ, fi mỹ ke gé,” he tóg.

32 “Û ag tóg ãjag to há nỹtĩ. ãjag tỹ tag ag hã to há nỹtĩn kỹ tóg tỹ nén ù tũ nĩ ver. Vènh kar vỹ ge nỹtĩ gé. Û tỹ ag to há nỹtĩ ên ag hã to ag tóg há nỹtĩgtĩ gé, vènh kato. Hã ra tóg tỹ nén ù tũ nĩ ver. 33 Û ag tóg ãjag mỹ vĩ há han tĩ. ãjag tỹ ên ag hã mỹ vĩ há han kỹ tóg tỹ nén ù tũ nĩ ver. Ge ag tóg nỹtĩ gé, Topê vĩ mranh tĩ ag. ãjag tỹ ag mỹ vĩ há han kỹ ag tóg ãjag mỹ vĩ há han mũ gé, vènh kato. Há ti nĩ,

hã ra tóg tỹ nén ù tũ nĩ ver. 34 Û ag vỹ, ãjag tỹ ag mỹ *prestar* hen kỹ ãjag mỹ nĩm mãn mũ, ãjag tũ ti. ãjag tỹ ag hã mỹ *prestar* he mãn kỹ tóg tỹ nén ù tũ nĩ ver. Topê vĩ mranh tĩ ag vỹ ge nỹtĩ gé. ãjag tỹ ag mỹ nĩm mãn kỹ ag tóg ãjag mỹ *prestar* he mãn mũ sir, ãjag tũ ti. Há ti nĩ, hã ra tóg tỹ nén ù tũ nĩ ver.

35 Ag jãvo ù tỹ ãjag kato vãsãnsãn mũ ag to há nỹtĩm nĩ, ha mẽ. Vènh kar mỹ *prestar* hem nĩ, ag tỹ ãjag mỹ ãjag tũ nĩm tũ hã ra. Kỹ ãjag tóg kanhkã tá venh ke mũ, ãjag tỹ ùri nén han mũ tag ri ke ti. Hã ki ãjag tóg tỹ Topê krẽ nỹtĩ, ãjag tỹ ti ri ke han kỹ. Ti hã ne vènh kar mỹ vĩ há han kãn tĩ ver”, ùn jykre kórég kar ag mré hã. 36 Vènh kar jagãgtãn kãn nĩ, êg jóg ri ke,” he tóg.

Êg tỹ kãnhmar ù to vĩ kónãn ke tũ
(Mt 7.1-5)

37 “Kãnhmar ù to vĩ kónãn tũg nĩ, kỹ Topê vỹ ãjag to vĩ kónãn ke tũ nĩ gé. Kãnhmar ù to: “kórég ti nĩ,” he tũg nĩ, kỹ Topê vỹ ãjag to: “kórég ti nĩ,” henh ke tũ nĩ gé. Vènh kar mỹ vènh pãte fón nĩ, ke tũ nĩ mũ ra Topê vỹ ãjag mỹ vènh pãte fón ke tũ nĩ gé. 38 Ag mỹ nén ù há kar nĩm nĩ, kỹ Topê vỹ ãjag mỹ nén ù há kar nĩm ke mũ gé sir, hã ra tóg ãjag mỹ ên kãfór nĩm ke mũ, nén ù há kar tỹ. Hỹ, ge ti nĩ. ãjag tỹ ù mỹ nén ù há han kỹ Topê vỹ ãjag mỹ nén ù há han ke mũ gé. ãjag tỹ ù mỹ nén ù kórég han kỹ tóg ãjag mỹ hã ri ke han ke mũ gé,” he tóg.

39 Kỹ tóg ag kanhrãn kỹ ag mỹ: “tag ri ke ti nĩ,” he mũ gé. “Ûn kyvó tỹ ùn kyvó ù mỹ: sỹ ã pére tĩg ke vè, hen kỹ ag tóg kãgnó ki vár kãn ke mũ. 40 *Aluno* pijé ti kanhrãn tĩ kãfór nĩnh mũ”. Ti tỹ kanhrãn há han kỹ tóg kejèn ti kanhrãn tĩ ri ke nĩnh mũ. 41 Jykre kórég mág ãjag tóg nỹtĩ, hã ra ãjag régre jykre pãno sí ên tóg ãjag mỹ kórég nỹ”. 42 Kỹ ãjag tóg ti mỹ: “sỹ ã mỹ ã jykre kórég kurynh há

tóg tĩ,” he tĩ', ājag tỹ ājag jykre pāno tāvĩ ěn kurynh jāvānh hā ra. Ke tũg ra. Ke tũ nĩ mũ ra ājag tóg jykre régre nỹtĩ. Ājag jykre kurynh vén nĩ, kar ājag tóg ājag régre ag jykre kurynh há han mũ,” he tóg.

Ěg jykre tỹ ka há ri ke nĩ
(Mt 7.16-20; 12.33-35)

⁴³ “Ha vé, ka há pijé, kaně kórég han tĩ'. Kỹ ka kórég pijé, kaně há han tĩ gé'. ⁴⁴ Ěg tỹ ti kaně ve kỹ ěg tóg: ũn kaně ko há ja vē, henh ke mũ. Ke tũ nĩn kỹ ěg tóg: ũn kaně ko vānh ja vē, henh ke mũ. Sónh to ěg tóg, pēnva vég tũ nĩgtĩ mỹr', kar ěg tóg, vānh tỹ jóhó to uva vég tũ nĩgtĩ gé. ⁴⁵ Ge tóg nỹgtĩ, ěg jykre ti. Ěg jykre há nĩn kỹ ěg tóg, nén ũ há kar to jykren tĩ. Kỹ ěg tóg, jagně krĩn há han tĩ gé sir. Jāvo ěg tỹ jykre kórég nĩn kỹ ěg tóg, nén ũ kórég kar to jykren tĩ. Kỹ ěg tóg, jagně krĩn kónān tĩ gé sir. Hỹ, ge ti nĩgtĩ. Ěg tỹ nén to jykren tĩ ěn hā kāmén ěg tóg tĩ, jagně mỹ,” he tóg.

Ďn nũna gunh gunh kāme
(Mt 7.24-27)

⁴⁶ “Ājag ne tóg inh mỹ: *Senhor'*, he tĩ'. Hā ra ājag tóg isỹ ājag mỹ nén tó mũ ěn han vānh nỹtĩgtĩ. Kỹ tóg vėnh mỹ nỹ. ⁴⁷ Ājag tỹ inh ki ge kỹ, inh vĩ ki króm kỹ ājag tóg sir, tag ri ke nỹtĩ, ha mẽ. ⁴⁸ Ũ tóg, ti tỹ ĩn han jé kũm tĩ, ga kā há tá. Kỹ tóg ti nũna gunh gunh mũ sir. Kỹ vāhā goj tóg var mũ, kỹ tóg, ĩn kri rũm ke mũ. Hā ra tóg kókég tũ nĩ, goj ti. ⁴⁹ Ājag tỹ inh vĩ ki króm tũ nĩn kỹ tóg sir, tag ri ke nĩ, ha mẽ. Ũ tóg, ti tỹ ĩn han mũ ra krĩgmỹ ti nũna kafėg mũ. Kỹ vāhā goj var ěn vỹ, ti ĩn kri rũm ke mũ sir, kỹ tóg kutě mũ sir. Mráj kān tóg mũ sir, ti nũna tỹ krĩgmỹ nỹtĩn kỹ. Ge ti nĩ, ũ tỹ inh vĩ jēmě jāvānh ěn ti,” he tóg.

7

Fóg tỹ capitāo tỹ Jesus ki rā
(Mt 8.5-13)

¹ *Jesus tỹ vėnh kar kanhrān kān kar tóg ěmā tỹ Cafarnaum ra tĩ mũ.* ² Tá fóg tỹ *capitāo* tóg nĩ nĩ. Ti mỹ rānhrāj tĩ tóg kaga nỹ nĩ. Krój pē tóg nỹ, kỹ tóg: “tĩ hỹn ter mũ ha,” he mũ. Ti to tóg há tāvĩ nĩ. ³ Ti tỹ *Jesus kāme mẽ kỹ tóg ti mỹ vėnh vĩ jėnėg mũ, Israel kófa ag tỹ, ti tỹ ti mỹ rānhrāj tĩ ěn kren han jé.* ⁴ Kỹ ag tóg *Jesus mỹ:* “ā mỹ ti venh tĩg ke tũ'?” he mũ. “Fóg há vē. ⁵ Ěg povo to tóg há tāvĩ nĩ. Ěg mỹ tóg ĩn han ja nĩ, ěg tỹ krēm Topē vĩ tó jé,” he ag tóg mũ.

⁶ Kỹ tóg ag mré tĩ mũ. Ti tỹ ti ĩn to hā tĩ ra *capitāo* tóg ti mỹ vėnh vĩ jėnė mān mũ gé, ti mré ke ag tỹ. “Ti venh kārānh ke tũ ā nėji nĩ, ti tỹ tỹ fóg nĩn kỹ,” he ag tóg. “Ā mỹn hỹn jagy nỹ, ā tỹ fóg ĩn kā ki sān ken kỹ,” he ag tóg. ⁷ “Hā kỹ ti nėji ā venh kātĩg ke tũ nĩ gé, hā ra tóg ā mỹ vėnh vĩ jėnėg mũ. Ā vĩ pir ki ā nėji ti tỹ há' henh mũ,” he ag tóg. ⁸ “Ha vé, tỹ ti nėji pā'i krēm ke nĩ gé, kỹ porisa ag nėji tỹ ti krēm ke nỹtĩ gé. Hā kỹ ti nėji pā'i jykre ki kanhró nĩ. Ti tỹ porisa ũ mỹ: kutĩg, hen kỹ ti nėji tĩ tĩ, ti tỹ ti mỹ: kunĩg, hen kỹ ti nėji kātĩ tĩ gé. Ti tỹ ti mỹ rānhrāj tĩ mỹ: tag han ra, hen kỹ tóg han tĩ. Ti vĩ tỹ tóg ag jėgnėg tĩ. Hā kỹ tóg ki kanhró nĩ. Ā vĩ tỹ ā nėji ti mỹ rānhrāj tĩ tỹ há' henh mũ,” he ag tóg mũ, *capitāo* mré ke ag.

⁹ Kỹ tóg ti mỹ e tĩ. Kỹ tóg ag mỹ: “*Israel ũ pijé ti ri ke nĩ, ti tỹ tỹ fóg hā ra,*” he mũ. “Ki kanhró tóg nĩ mỹr, kỹ tóg inh ki rā kỹ jě. Ge ve ja tũ sóg nĩ. Há' he kỹ ti nĩ ha, ti mỹ rānhrāj tĩ ti,” he tóg.

¹⁰ Kỹ ag tóg vỹnvỹn ke mũ, *capitāo* ĩn ra, ti tỹ ũn jėgnėg mũ ag. Ag tỹ tá junjun mũ ra tóg há' he ja nĩ sir.

Jesus tỹ ũn ter mũ rĩn mān

¹¹ Kỹ *Jesus* tóg tĩ mũ gé sir, ěmā tỹ *Naim* ra. Ti mré mũ tĩ ag tóg mũ

mũ gé, fag mré hã. Kÿ vënh e ag tóg tí nón mũ mũ gé. ¹² Ag tÿ êmã jy ró jänkã tá junjun mũ ra ag tóg tá vëser va kãmũ nĩ. Ag tÿ vënh kej tá ti péjunh mũ vë. Ti mÿnh fi tóg ag mré tí nĩ. Fi kósin pir vë. Ti panh tóg ter ja nĩ. Kÿ ù tÿ hën ri ke ag vÿ fi mré mũ nĩ, fag ke gé.

¹³ Kÿ *Jesus* tóg fi vég mũ, kÿ fi tóg ti mÿ jagtar nĩ. Kÿ tóg fi mÿ: “fÿ tũg nĩ,” he mũ. ¹⁴ Kÿ tóg vëser ti mæg mũ. Kÿ ù tÿ ti va mũ ên ag vÿ krÿg' krÿg' he mũ. Kÿ tóg vëser mÿ: “kyrũ', nĩ ra, he sóg mũ ã mÿ,” he mũ. ¹⁵ Kÿ vëser ên tóg nĩ mũ sir, ha mẽ. Kÿ tóg vÿ mũ sir. Kÿ tóg ti mÿnh fi mÿ ti fëg mũ.

¹⁶ Kÿ tóg vënh kar mÿ e tí, kÿ ag tóg Topê to vÿ há han mũ sir. “Topê vÿ tó tí káfór vÿ êg ki jun,” he ag tóg mũ. “Topê vÿ êg ve há han, hã kÿ tóg ti jënê,” he ag tóg mũ. ¹⁷ Kÿ ti kãme tóg vënh kar kri rũm ke mũ sir, ga tÿ *Judéia* kar tá, ga kar ên mĩ hã ke gé, ti tÿ ùn ter mũ rĩn mãn ja ên ti.

João Batista tÿ Jesus mÿ vënh vÿ jënê

(Mt 11.2-19)

¹⁸ Ên kã *João Batista* vÿ se kÿ jë nĩ. Kÿ ti mré mũ tí ag tóg ti mÿ *Jesus* tÿ nén han mũ tó kãn mũ sir. ¹⁹ Kÿ tóg ti mÿ e tí. Kÿ tóg ti to: “Topê tÿ ùn jënêg mũn hã mÿ vÿ?” he mũ. Hã kÿ tóg ti mré mũ tí régre ag jëgnêg mũ, ag tÿ *Jesus* mÿ: “ã hã mÿ?” he jé. “Êg mÿ ù jãvãnh mãn ke tũ nĩ ha', ã pãte?” he sór ag tóg mũ.

²⁰ Kÿ ag tóg ti mÿ: “*João Batista* vÿ êg jëgnê, êg tÿ ã ki jëmê jé,” he mũ. “Á hã mÿ?” he tóg. Êg mÿ ù jãvãnh mãn ke tũ nĩ ha', ã pãte? he tóg, *João* tí,” he ag tóg mũ.

²¹ Hã ra *Jesus* tóg ùn kagyga ag tÿ há' he mũ, ag tÿ ti mré vÿnh kãmũ kÿ. Vëjagrê kórég pan tóg mũ gé. Ùn kyvó ag tÿ tóg há' he mũ gé. ²² Kÿ tóg ag mÿ: “*João* mÿ ãjag tÿ nén vég mũ tag tóh mũ jëg,” he mũ. “Tag

han inh tí, ha mẽ: ùn kyvó ag vÿ isugrĩn êvãnh há nÿtĩ ha. Ùn kãnhgrĩ ag vÿ mũ há han mũ ha, ù tÿ *lepra* han mũ ag vÿ há nÿtĩ. Ùn kutu ag vÿ êmê há nÿtĩ ha. Ùn kãgter mũ ag vÿ rĩnrĩr mãn gé. Ùn jagtar e ja ag vÿ Topê vÿ sér mæg mũ ha ke gé, Topê tÿ tÿ êg pã'i nĩnh ke to. ²³ Kÿ tóg ti tÿ iso jykrén kónãn tũ nĩn kÿ há tĩnh mũ. Kÿ Topê tóg ti ve há han mũ sir. Tag tóm nĩ, *João* mÿ,” he tóg. ²⁴ Kÿ ag tóg mũ mũ sir, *João* mÿ tó jé.

Ag mũ kar kÿ *Jesus* tóg ùn e ên ag mÿ *João* kãmén mũ. “Êmã tũ ja ra ãjag tóg mũ ja nĩgtĩ, *João* ve jé,” he tóg. “Kÿ ti jykre hÿn ne ri ke nĩ, ãjag mÿ? Kejën kãka tóg goj jagma krã tÿ man man ke tí. *João* jykre mÿ ãjag mÿ tag ri ke tũ nĩ? Hÿ, ri ke tũ ti nĩ. ²⁵ Ti mÿ ãjag mÿ ùn kur sĩnvĩ ag jykre ri ke nĩ? Vó. Ùn kur sĩnvĩ ag vÿ êmã mág tá nÿtĩ, pã'i mág ãn krêm, ùn jën mág tí ag. Ag pijé êmã tũ ja mĩ mũ tí'. ²⁶ Ti jykre mÿ ãjag mÿ Topê vÿ tó tí ag jykre ri ke nĩ? Hÿ, ri ke ti nĩ. Topê vÿ tó tí vë mÿr, hã ra tóg Topê vÿ tó tí ag káfór kar nĩ. ²⁷ Topê vÿ *João* jënê, ti tÿ ijo tĩg jé. Hã kÿ tóg rán kÿ nĩ, Topê vÿ ki, ha mẽ. “Ha vé, ã jo sóg ù jënênh mũ, ti tÿ vënh kar tÿ há' he jé, ã tĩg ken jo. Ag jyvën jé tóg ke mũ, ti tÿ ag jykre kurynh jé,” he tóg, Topê vÿ tÿ rán kÿ nĩ ki, *João* to,” he tóg. ²⁸ “*João Batista* tóg êprã ke ag káfór kar nĩ, Topê vÿ tón ki. Û tÿ hã ra Topê tÿ tÿ êg pã'i nĩ vég mũ tóg ti káfór nĩ ha,” he tóg.

²⁹ “Jo ù tÿ hën ri ag tóg *João* vÿ mẽ há han ja nĩgtĩ, *governo* mÿ jãnkamy mæg tí ag mré hã. Hã kÿ tóg ag kygpe ja nĩgtĩ. ³⁰ Hã ra *Fariseu* ag tóg *João* vÿ jëmê jãvãnh ja nÿtĩgtĩ, Topê vÿ to êg kanhrãn tí ag ke gé. Hã kÿ ag tóg Topê tÿ ag mÿ nén han sór mũ ên tÿ ti mÿ nenh ja nĩgtĩ gé. Hã kÿ *João* tóg ag kygpe ja tũ nĩgtĩ gé,” he tóg.

³¹ “Ûri ke ag vÿ ge nÿtĩ gé, ha

mě. ³² Gír ri ke ag tóg nýtí. Gír ag vỹ jagně mré kanhinnhir mügtí. Kĩ ag tóg kejĕn jũ tí. “Ājag mỹ ěg tóg vākyn tí, hā ra ājag tóg vĕnh gringrĕn jāvānh nýtí. Kar kĩ ěg tóg kygfỹ mü gé sir, hā ra ājag tóg ěg mré kygfỹ jāvānh nýtí gé,” he ag tóg tí, ón kĩ jagně to jũ kĩ. ³³ Gír tag ag ri ke ājag tóg nýtí, *João* to, iso ke gé,” he tóg. “*João* vỹ vākre ja nĩgtí, jĕg tũ, kron tũ. Kĩ ājag tóg ti to: “jagrĕ kórĕg ti nĩ,” he ja nĩgtí, ti vākre to. ³⁴ Ti jāvō sóg vākreg tũ nĩgtí. Jĕg sóg tí, kron sóg tí gé. Kĩ ājag tóg iso: “tí hā ne jĕg tí. Ti hā ne kron tí. Ti hā ne Topĕ vỹ mranh tí ag to há nĩ,” he tí, ěprā ke fi kósin to. ³⁵ Hā ra ũ tỹ Topĕ jykre to há kar ag tóg ti tỹ ki hā to mü ki kanhró nýtí, komĕr hā, fag mré hā,” he tóg, *Jesus* ti. Ti tỹ ag mỹ *João Batista* kāmĕn hā vĕ.

Jesus tỹ Simão ũn krĕm jĕn

³⁶ Kejĕn *Fariseu* ũ tóg ti kógfyn mü, ti tỹ ti ĩn ra tĩg jé, ti mré jĕn jé. ³⁷ Ti tỹ ti mré jĕg nỹ ra ũ fi tóg ti ki jun mü, ũn mĕn ja e fi. *Garrafa* va fi tóg kātí mü. ěg gānh tåg jafā tóg ki jĕ, nĕn ger há ěn ti. ³⁸ Kĩ fi tóg ti pĕn rā hā jĕ kỹ fỹ mü sir, fi tỹ Topĕ vỹ mranh ja ěn tugrĭn. Fi kynthme tỹ fi tóg ti pĕn kupĕg mü. Kĩ fi tóg fi gānh tỹ ti pĕn kykũg mü gé. Ti pĕn ki fi tóg nhun ke mü gé. Kĩ fi tóg ti pĕn tåg mü sir, *garrafa* ki jĕ ěn tỹ.

³⁹ Kĩ *Fariseu* ěn tóg to jykrĕn mü. “Ti tỹ tỹ Topĕ vỹ to tí nĩ ra tóg fi ki kanhró nĩnh mü vĕ,” he tóg. “Hā ra tóg ki kagtĩg nĩ ve nĩ. Topĕ vỹ mranh fi tóg tĩgtí mỹr. Hā ra tóg fi tỹ ti vóg kamĕg tũ nĩ,” he tóg.

⁴⁰ Hā ra *Jesus* tóg ki kanhró nĩ. Kĩ tóg ti mỹ: “*Simão*, sỹ ā mré vĕmĕn ke vĕ,” he mü. Kĩ tóg ti mỹ: “há tó,” he mü. ⁴¹ Kĩ tóg: “kejĕn *patrão* ũ tóg nĩgtí,” he mü. “Ti mỹ rānhrāj tí rĕgre ag tóg ti mỹ nĕv nýtí. ũn nĕv vỹ tỹ 500 (ke) nĩ, kar ũn nĕv vỹ tỹ 50 (ke) nĩ gé. ⁴² Hā ra ag tỹ ne tỹ kajām ke tóg tũ tí, kĩ tóg ag mỹ tỹ tũ’ he mü,

ag nĕv tỹ. Kĩ ti mỹ rānhrāj tí tỹ ě ěn nỹ ĩn ti to há káfór nĩ?” he tóg.

⁴³ Kĩ *Simão* tóg ti mỹ: “ũn nĕv mág ja ěn ĩn ti to há káfór nĩ,” he mü. Kĩ tóg: “ki hā ā tóg to mü,” he mü. ⁴⁴ Kĩ tóg ũn tỹtá kórĕg ěn fi jé vĩrĭn ke kĩ *Simão* mỹ: “ā mỹ fi vég mü?” he mü. “Fi kynthme tỹ fi tóg ĩnh pĕn kugpĕg mü, kar fi tóg fi gānh tỹ ĩnh pĕn kykũg mü gé. Fi jāvō ā tóg ĩnh mỹ goj ven tũ nĩ, isỹ ĩnh pĕn kugpe jé. ⁴⁵ ĩnh ki nhun ke ja tũ ā tóg nĩ, ā jāvō fi tóg ĩnh pĕn ki nhun ke tỹ ěn ri ke han mü. To krónh ke tũ fi nĩ. ⁴⁶ Ā pijé ĩnh gānh tåg ja nĩ’, ā jāvō fi tóg ĩnh pĕn tåg. ⁴⁷ Hỹ, Topĕ vỹ mranh tỹ ěn ri ke han fi tóg. Hā ra tóg fi mỹ vĕnh pāte fón kām mü sir, Topĕ ti, fi tỹ iso há tāvĩ nĩn kỹ, isỹ tỹ fi fe nĩn kỹ. ũ mỹ tóg kejĕn vĕnh pāte fón pir han tí, Topĕ ti, ũ tỹ *patrão* ki nĕv sĩ ěn ri ke mỹ. Kĩ ěn tóg ti to há sĩ nĩ gé sir, fi tỹ iso há tāvĩ jāvō,” he tóg. ⁴⁸ Kĩ tóg fi mỹ: “ā tỹ Topĕ vỹ mranh ja ěn tỹ sóg vĕnh pāte fón mü,” he mü.

⁴⁹ Kĩ ti mré jĕg mü ag tóg jagnĕ mỹ: “ti mỹ ěg tỹ Topĕ vỹ mranh tỹ vĕnh pāte fón ke mü vỹ?” he mü. “Topĕ hā ne vĕnh pāte fón há nĩ’, hā kĩ tóg ěg mỹ vĕnh mỹ tí,” he ag tóg. ⁵⁰ Hā ra *Jesus* tóg fi mỹ ke mām mü. “Ā tỹ ĩnh ki rā kỹ sóg ā kren han mü,” he tóg. “Ha jatun mỹ tĩg,” he tóg, ũn tỹtá kórĕg ja ěn fi mỹ.

8

Ŭn tỹtá fag tỹ Jesus ki rĩr

¹ Tag pāte *Jesus* vỹ ěmā kar mĩ tĩg kām mü, ěmā kāsir mĩ hā ke gé. Topĕ vỹ tó tóg tí mü. Ag mỹ tóg: “Topĕ tỹ tỹ ājag pā’i nĩ sór vĕ,” he mü. Kĩ ũ tỹ 12 (ke) ag tóg ti mré mü mü.

² Kĩ ũn tỹtá fag tóg ti mré mü mü gé sir, ti tỹ fag tỹ há’ hen kỹ. ũ fag tóg kaga ja nỹtĩgtí. ũ fag tóg jagrĕ kórĕg ja nỹtĩgtí gé. Hā ra tóg fag tỹ há’ he kām ja nĩ. ũ fi vỹ tỹ *Maria* fi nĩ, *Madalena* he mü tag fi. *Jesus* vỹ

fi jagrē kórég tỹ 7 (ke) pan ja nĩ, ha mē. ³ Kar ũ fi vỹ tỹ *Joana* fi nĩ gé. *Cuza* prũ fi vē, pã'i mág tỹ *Herodes* tũ ki rĩr tĩ ěn prũ fi vē. Kar ũ fi vỹ tỹ *Suzana* fi nĩ gé. Kar ũ fag vỹ ti mré mũ mũ gé. Fag tũ hã tỹ fag tóg ti mỹ vějĕn han tĩ, ti mré mũ tĩ ag mỹ ke gé.

Nén fy kãme
(Mt 13.1-9; Mc 4.1-9)

⁴ Kejĕn ũn e ag vỹ, vĕnh mãn mũ sir, ěmã tỹ hĕn ri ke tá kãmũ kỹ. Kỹ tóg, ag kanhrãn kỹ ag mỹ: ⁵ “kejĕn ũ tóg, nĕn ũ krãn mũ, gãr hĕn ri ke mũn. Hã ra ti fy ũ tóg ga kri vár mũ, kỹ ag tóg ti sãn mũ, kỹ sĕsĩ vỹ ko mũ gé sir. ⁶ Ti fy ũ tỹ tóg, pãró kri krãn mũ. Kỹ tóg, mur mũ vĕ, hã ra tóg tóg mũ sir, ga tỹ sĩ nĩn kỹ. ⁷ Ti fy ũ tỹ tóg, sónh kã ki krãn mũ. Kỹ sónh tóg, ti mré mur mũ, ti kri tóg rũm ke mũ sir. Kỹ tóg ter mũ sir, sónh kã ki. ⁸ Ti fy ũ tỹ tóg ga há ki krãn mũ. Kỹ tóg mur há han mũ. Kanĕn há han tóg mũ. Kanĕ tỹ 100 (ke) han tóg mũ sir, ga há ěn ki,” he tóg. Kỹ tóg prĕr mũ. “!..Ũ nĩgrĕg nỹtĩ tỹ tỹ jĕmĕ jĕ..!” he tóg, prĕr kỹ, *Jesus* ti.

Jesus tỹ nĕn fy kãmĕn
(Mt 13.10-23; Mc 4.10-20)

⁹ Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ: “ne to ke nĕ, nĕn fy kãmĕ tag ti?” he mũ. ¹⁰ Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag hã mỹ sóg, kãmĕn há han ke mũ, Topĕ tỹ tỹ ěg pã'i nĩ ti,” he mũ. “Hã ra sóg ũ ag mỹ: tag ri ke ti nĩ, he tãvĩ han mũ, ũ tỹ ón kỹ mĕg mũ ag mỹ. Kỹ ag tóg mĕg mũ ra ki kagtĩg nỹtĩnh mũ. To jykrĕn ke tũ ag nĩ gé,” he tóg.

¹¹ “Topĕ vĩ vỹ, nĕn fy ri ke nĩ. ¹² Ũ ag tóg, Topĕ vĩ jĕmĕg tĩ. Ag tỹ jĕmĕ kar kỹ Japo tóg, ag mỹ tỹ tũ' he tĩ, Topĕ vĩ tỹ. Kỹ ag tóg sir, ti ki ge tũ nĩgtĩ. Krenkren ke tũ ag tóg nĩ sir. Kỹ ag tóg ga kri vár mũ ěn ri ke nỹtĩ. ¹³ Kar ũ ag tóg tỹ pãró kri krãn kỹ nỹtĩ ěn ri ke nỹtĩ gé. Mĕg ag tóg tĩ vĕ. Kỹ ag tóg: he, he tĩ. Ag mỹ tóg sér tĩ sir. Hã ra ag tóg tỹ, ěkré jãre tũ

ri ke nỹtĩ mỹr, ha mē. Mũ sĩ han ag tóg mũ, Topĕ mré. Nĕn ũ jagy kutĕ kỹ ag tóg, vãhã tovãnh mũ sir. ¹⁴ Kỹ ti fy tỹ sónh kã ki krãn kỹ nỹtĩ vỹ, ge nỹtĩgtĩ gé. Topĕ vĩ mĕg ag tóg tĩ gé. Hã ra ag tóg, ag rãnrãj hã tỹ vĕnh kutãn tĩ. Ón kỹ ag tóg riko nỹtĩ sór mũ, ag rãnrãj to. Nĕn kar to ag tóg ěn tĩ, kỹ tag hã ne ag kókég tĩ'. Hã kỹ ag tóg, Topĕ vĩ mĩ ěkrĕn mãn tũ nĩ sir. Kanĕn há han tũ ag tóg nĩ gé sir. ¹⁵ Kar ga há ki krãn kỹ nỹtĩ ag vỹ, ge nỹtĩgtĩ gé. Jĕmĕg ag tóg tĩ. Kỹ ag tóg, ag fe tỹ ti ki rã mũ sir, ag tỹ ti vĩ ki króm jĕ. Kỹ ag tóg, kanĕn há han mũ sir. Komĕr hã ag tóg, kanĕn há han', han', he mũ, ag tỹ nĕn ũ jagy vég mũ ra,” he tóg.

Nĕj gru kãme
(Mc 4.21-25)

¹⁶ Kỹ tóg: “ĕg tỹ nĕj grug kỹ ěg pijĕ, kĕj krĕm fĕg tĩ’,” he mũ. “Ĕg pijĕ, kỹmỹ krĕm fĕg tĩ gé'. Ti fĕg jafã kri ěg tóg fĕg tĩ. Kỹ vĕnh kar tóg vég mũ sir, ag tỹ ěg ĩn kã ra kãgen kỹ. ¹⁷ Ge ti nĩ, sỹ ãjag mỹ nĕn tó mũ kar ti. Ver ãjag tóg to jykrĕn tũ nĩgtĩ. ãjag tỹ vãhã to jykrĕn kãn ke vĕ. Ver ãjag tóg ki kagtĩg nỹtĩ. ãjag tỹ vãhã ki kanhrãn kãn ke vĕ,” he tóg. ¹⁸ “Hã kỹ jĕmĕ há han nĩ. Ũ tỹ to jykrĕn há han kỹ tóg, ũ to jykrĕn mãn', ũ to jykrĕn mãn', hĕnh ke mũ. Ũ tỹ inh vĩ to jykrĕn há han tũ nĩn kỹ tóg ti mỹ tũ' he kãn ke mũ, ti tỹ nĕn ũ to jykrĕn mũ kar ěn mré hã,” he tóg.

Jesus mré ke pĕ fag
(Mt 12.46-50; Mc 3.31-35)

¹⁹ Kejĕn *Jesus* mỹnh fi vỹ ti venh kãtĩ mũ, ti jãvy ag mré. Hã ra fag tóg ti ki junjun tũ nĩ, ti pĕnĩn fór tãvĩ tĩn kỹ. ²⁰ Kỹ ũ tóg ti mỹ: “ã mỹnh fi vỹ re tá jĕ, ã jãvy ag mré,” he mũ. ²¹ Hã ra *Jesus* tóg ti mỹ: “mĕ’,” he mũ. “Hã ra ũ tỹ Topĕ vĩ jĕmĕg mũ fag vỹ tỹ inh mỹnh pĕ fi ri ke nỹtĩ, inh jãvy pĕ ri ke ke gé, ũ tỹ Topĕ vĩ ki króm mũ ag,” he tóg.

Jesus tỹ kóho tỹ tũ' he
(Mt 8.23-27; Mc 4.35-41)

²² Kejën tóg canoa kã ra rã mũ, ti mré mũ ti ag mré. Kỹ tóg ag mỹ: “mũ nỹ, goj nig mág kafã ù ra,” he mũ. ²³ Ag mũn kỹ *Jesus* tóg nũr mũ sir. Hã ra vãhã kóho jũ tóg kraug he mũ sir. Kỹ goj tóg canoa kã ki krém ke mũ. Ti fãn sór tóg mũ sir. Kỹ tóg ag mỹ ag kãgter ha mẽ tí. ²⁴ Kỹ ag tóg ti rĩn mũ sir. “*Senhor', Senhor',* ãg mỹ tóg ãg kãgter ha mẽ tí,” he ag tóg. Kỹ tóg rĩr mũ sir. Kỹ tóg kóho mỹ vĩ mũ, goj mỹ ke gé. Kỹ tóg krỹg' he mũ sir, kóho ti. Katy' he tóg mũ sir. ²⁵ Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag tỹ ne jé inh ki ge há han tũ nĩ nẽ?” he mũ. Kỹ tóg ag mỹ e tí. Kanẽ jur ag tóg mũ, kỹ ag tóg jagnẽ mỹ: “ti jykre tóg ãg mỹ e tí,” he mũ. “Kóho mỹ tóg vĩ mũ, kỹ tóg ki ke mũ, goj ti ke gé,” he ag tóg.

Jesus tỹ ùn jagrẽ kórég tỹ há' he
(Mt 8.28-34; Mc 5.1-20)

²⁶ Kỹ ag tóg *Gerasa* ag jamã tá junjun mũ sir. Goj nig mág kafã ù tá tóg nĩ, ga tỹ *Galiléia* to hã. ²⁷ Kỹ tóg canoa kã ki kãkutẽ mũ. Hã ra ùn jagrẽ kórég tỹ hên ri ke tóg ti kato tẽ mũ. Si há tóg tí ha, ti jagrẽ e nĩ tí. Kỹ tóg kur tũ nĩ. Kator tóg nĩ. Đn tũ ti nĩ gé. Vẽn keh tá tóg jẽgtĩ, pãró tỹ vẽn keh tá. ²⁸ Ën tóg ti kato tẽ kỹ ti krém mũg ke mũ. Prẽr kỹ tóg: “!..ã isỹ hẽ ri kenh mũ, *Jesus'*..!” he mũ. “!..Kynhmỹ Topẽ kósin'..!” he tóg. “!..Ã mỹ sóg to vĩnh mũ, ã tỹ inh vóg kónãn tũ nĩ jé..!” he tóg. ²⁹ Hã ra *Jesus* tóg Nén-Kórég ag mỹ: “ti ki pa jẽg,” he ja nĩ, hã kỹ tóg prẽr mũ. Ti kãgmĩ tỹ hên ri ke han ja ag tóg nĩgtĩ, Nén-Kórég ag. Kỹ ti mré ke ag tóg *corrente* tỹ ti se ja nĩgtĩ gé, ti mĩnh kỹ, ti nĩgé, ti pẽn ke gé. Hã ra tóg ti se ja kykym kãn ja nĩgtĩ. Kỹ Nén-Kórég ag tóg ãmã tũ ja ra ti pére mũ ja nĩgtĩ.

³⁰ Kỹ *Jesus* tóg ti mỹ: “ã jiji hẽ ri ke tí?” he mũ. Kỹ tóg: “*Mil,*” he

mũ, Nén-Kórég tỹ hên ri ke ag tỹ tỹ ti jagrẽ nỹtĩn kỹ.

³¹ Kỹ ag tóg *Jesus* mỹ to vĩ mũ, ti tỹ nũgme ra ag jẽgnẽg tũ nĩ jé, *inferno* ra. ³² Hã ra porko e ag tóg tá jẽg nỹtĩ nĩ, pãnónh tá. Kỹ Nén-Kórég ag tóg *Jesus* mỹ to vĩ e han mũ, ti tỹ ag mỹ: “ha porko ki gejẽg, ge kỹ,” he jé. Kỹ tóg ag mỹ ke mũ. ³³ Kỹ ag tóg ti ki kãpa mũ sir. Porko ag ki ag tóg ge mũ sir. Kỹ porko ag tóg rãn ki re mũ. Goj ki ag tóg vár mũ sir. Nãgnãr kỹ ag tóg tũ' he kãn mũ sir.

³⁴ Kỹ ù tỹ porko ki rĩr tí ag tóg pétẽ mũ, ãmã ra. Tá ag tóg kãmén mũ, ãmã kãsir mĩ hã ke gé. ³⁵ Kỹ tá ke ag tóg ra mũ kãn mũ, nén ãn ve jé. Ag tỹ *Jesus* tá junjun kỹ ag tóg ti vóg mũ sir, ùn jagrẽ kórég ja ãn tí. Nĩ tóg mũ ha, *Jesus* rã hã. Kur tóg nĩ ha, krĩ há tóg nĩ ha. Kỹ ag fe tóg jũrũn ke mũ sir. ³⁶ Û tỹ *Jesus* tỹ ti tỹ há' he mũ vэг mũ ãn ag tóg kãmén kãn mũ sir. ³⁷ *Gerasa* tá ke kar ag tóg kanẽ jur nỹtĩ. Hã kỹ ag tóg ti mỹ: “ã tĩg kỹ tóg ãg mỹ há tĩnh mũ,” he mũ. Kỹ tóg canoa kã ra rã kỹ tí mũ, ti mré mũ tí ag mré. ³⁸ Kỹ ùn jagrẽ kórég ja tóg ti mỹ to vĩ e han mũ, “nhỹ ã mré tĩg mũ,” hen kỹ. Hã ra *Jesus* tóg ti pére tĩg jãvãnh nĩ. ³⁹ “Ã jamã ra vỹn kẹ,” he tóg ti mỹ. “Tá ag mỹ kãmén nĩ, Topẽ tỹ ã tỹ há' he tag ti,” he tóg. Kỹ tóg ãmã kar mĩ tí mũ. Ag mỹ tóg kãmén kãn mũ sir.

Jesus tỹ Jairo kósin fi rĩn mãn
(Mt 9.18-26; Mc 5.21-43)

⁴⁰ Kỹ *Jesus* tóg vỹn ke mũ, nig kafã ù ra. Kỹ tóg vẽn e ãn mỹ sér tí. Ti jãvãnh ja ag tóg nĩ. ⁴¹ Kỹ vãhã ù tóg ti ki jun mũ. *Israel* ag vẽn kanhrãn jafã to pã'i vè, ti jijin hã vỹ: *Jairo*, he mũ. Ën tóg ti mỹ to vĩ mũ, ti tỹ ti ãn ra tĩg jé. ⁴² Ti kósin pir fi vỹ kaga jagy nỹ, kỹ fi kaga ãn vỹ fi tén sór mũ. Kri prỹg tỹ 12 (ke) fi nĩ. Kỹ tóg ti mré tí mũ.

Ti tĩg kỹ ùn e ag tóg ti nón mũ mũ. ⁴³ Kỹ ag kã ù fi tóg ag pétẽm mũ. Kyvẽn krỹg ja tũ han kỹ fi tóg

nĩ, prÿg tÿ 12 (ke) ki. Hã ra *médico* ag tóg fi kaga tÿ hẽ ri ke ja tũ nĩ. ⁴⁴ Ën fi tóg ti nón ti kur tóv mẽg mũ. Kÿ vësÿmér fi kyvénh tóg tũ' he mũ. ⁴⁵ Kÿ *Jesus* tóg: “ũ nÿ inh kur mẽ?” he mũ. Hã ra vënh kar tóg: “ha,” he mũ. Kÿ *Pedro* tóg: “ã kur mẽ kãn ãg tóg, hã ra ã tóg: “ũ nÿ inh kur mẽ?” he mũ,” he mũ. ⁴⁶ Hã ra tóg: “vó, ù tóg inh kur mẽ,” he mũ. “Inh kuprĩg vÿ inh mÿ tó, hã kÿ sóg ki kanhrãn mũ,” he tóg. ⁴⁷ Kÿ ùn tÿtá ãn fi tóg: “Ti hÿn inh vé,” he mũ. Hã kÿ fi tóg jũrũn ke mũ. Ti krẽm fi tóg grĩnh ke mũ. Vënh kar rĩnve fi tóg ti mÿ tó kãn mũ. “Isÿ ã kur mẽ kÿ sóg vësÿmér há' hé,” he fi tóg. ⁴⁸ Kÿ tóg fi mÿ vĩ há han kÿ: “inh kósin', ã tÿ inh ki rã kÿ ã tóg há' hé. Ha tũg, jatun mÿ,” he mũ.

⁴⁹ Ti tÿ ver fi mré vëmén jẽ ra ù tóg jun mũ, pã'i tÿ *Jairo* ãn ãn tá. “Á kósin fi vÿ hur tũg. Hã kÿ ti kutãn mãn tũg nĩ,” he tóg.

⁵⁰ Hã ra tóg mẽg mũ, kÿ tóg ti mÿ: “ã fe vóg tũg nĩ,” he mũ. “Inh vĩ hã kri fim nĩ, kÿ ã kósin fi tóg há' henh mũ,” he tóg. ⁵¹ Kÿ ag tóg mũ kÿ *Jairo* ãn tá junjun mũ sir. Kÿ tóg: “*Pedro* hã vÿ inh mré rãnh mũ, *João* ke gé, *João* kãke tÿ *Tiago* ke gé, gĩr fi panh ke gé, fi mÿnh fi ke gé,” he mũ. ⁵² Hã ra ùn e fag vÿ tá nÿtĩ gé. Kygfÿ fag tóg mũ. Kÿ *Jesus* tóg fag mÿ: “kygfÿ tũg ra,” he mũ. “Fi pijẽ ter mũ'. Fi nũr vẽ,” he tóg. ⁵³ Hã ra fag tóg ti to é he mũ. Fi ter ki kanhró fag tóg nÿtĩ, hã kÿ fag tóg ti nyg mũ. Hã ra tóg fag mÿ: “re ra pajẽg,” he mũ.

⁵⁴ Fag pa kar kÿ *Jesus* tóg fi nĩgẽ kãgmĩg mũ. Kÿ tóg prẽr mũ sir. “!.Nĩ ra, já..!” he tóg, jamã há ra. ⁵⁵ Kÿ fi kuprĩg tóg fi to vÿn ke mũ. Nĩ fi tóg mũ sir, mÿr, ha mẽ, ùn ter mũ ãn fi. Kÿ *Jesus* tóg fag mÿ: “ha fi mÿ vëjẽn ven,” he mũ. ⁵⁶ Kÿ tóg fi han mũ fag mÿ e tãvĩ tĩ sir. Hã ra tóg fag mÿ: “ker ù mÿ fi rĩr mãn tag tó hẽ',” he mũ.

9

Jesus tÿ ti mré mũ tĩ ag jẽgnẽ
(Mt 10.5-15; Mc 6.7-13)

¹ Kÿ tóg ù tÿ 12 (ke) ãn ag jé prẽr mũ. Ag vënh mãn kÿ tóg ag tar han mũ sir, ag tÿ vëjagrẽ kórég pan jé, ag tÿ ùn kagyga ag tÿ há' he jé gé. ² Kÿ tóg ag jẽgnẽg mũ sir, ag tÿ vënh kar mÿ Topẽ tÿ tÿ ãg pã'i nĩ ãn kãmén jé, ag tÿ ùn kagyga ag tÿ há' he jé gé. ³ Hã kÿ tóg ag mÿ: “ãjag mũn kÿ nén ù ma mũ tũg nĩ. Vátó va mũ tũg nĩ, sako ke gé, ãmĩ ke gé, jãnkamy ke gé. Kur régre rĩnh tũg nĩ gé,” he mũ. ⁴ “Ájag tÿ ãn ra ge mũ hã ki nũgnũr' hem nĩ, hã ki ãjag tÿ kurã ki kãpanh ke tá krÿg nĩ,” he tóg. ⁵ “Ag tÿ ãjag mÿ: “kãge jẽg ra,” he jãvãnh nÿtĩn kÿ tá kãpam nĩ. Tá kãpa kÿ ãjag pãn hã kykũkũnh nĩ, ag tÿ to ki kanhró nÿtĩ jé sir, Topẽ tÿ ag tovãnh ken ki,” he tóg.

⁶ Kÿ ag tóg mũ mũ sir. Ëmã kar mĩ ag tóg mũ mũ. Topẽ kãmén ag tóg mũ mũ sir. ùn kagyga ag tÿ há' he ag tóg mũ gé sir, fag ke gé.

Jesus kãme tÿ pã'i tÿ Herodes mÿ
e (Mt 14.1-12; Mc 6.14-29)

⁷ Kÿ pã'i mág tÿ *Herodes* vÿ ti tÿ nén han mũ mẽg mũ sir. Kÿ tóg ti mÿ e tĩ. Ti tÿ to jykrén tũ tóg tĩ. Hã ra ù ag tóg ti to: “*João Batista* vẽ,” he tĩ. “*João* hÿn ti ter kar kÿ rĩr mãn,” he ag tóg tĩ. ⁸ Jo ù ag tóg ti to: “*Elias* vẽ, vãsÿ Topẽ vĩ tó tĩ ãn hÿn vënh ven mãn,” he tĩ gé. Kÿ ù ag tóg ti to: “vãsÿ Topẽ vĩ tó tĩ ù hÿn rĩr mãn,” he tĩ gé. ⁹ Hã mẽg tóg, *Herodes* ti, kÿ tóg: “*João* mÿ vó?” he mũ. “Hã ra sóg *João* krĩ kym. Kÿ ù nẽ, hÿn? Nén han vãnh tÿ hẽn ri ke hynhan tóg huri,” he tóg. Kÿ tóg kejẽn ti ve sór mũ, hã ra *Jesus* vÿ ti venh tĩ tũ nĩ.

Jesus tÿ ù tÿ 5 mìl (ke) ag jẽn
(Mt 14.13-21; Mc 6.30-44; Jo 6.1-14)

¹⁰ Kejĕn *Jesus* tÿ ũn vin mŭ ag vÿ ti to vÿnvÿn ke mŭ, ti tÿ ag jĕgnĕ ja ĕn tá. Ti mÿ ag tóg kámĕn mŭ sir. Kÿ tóg ag mré vĕnh péju kÿ ti mŭ, ĕmã tÿ *Betsaida* ra, vyr mÿ ag mré vĕmén jé. ¹¹ Hã ra ũn e ĕn ag tóg mĕg mŭ, kÿ ag tóg ti nón mŭ mŭ. Ag tÿ ti pétĕm kÿ tóg ag mÿ vÿ há han mŭ. Ag mÿ tóg Topĕ tÿ tÿ ĕg pã'i nÿnh ke kámĕn mŭ. Kÿ tóg ag kã mÿ ũn kagyga tÿ há' he mŭ gé, fag mré hã.

¹² Ti tÿ ag mÿ tó jĕ ki tóg rãké nÿ sir, kÿ ũ tÿ 12 (ke) ag tóg ti mÿ: “ã tÿ ag jĕgnĕnh há tóg ti, ag tÿ ĕmã kar mÿ vĕjĕn kŭmpra he jé, tá nŭgnŭr jé ke gé. Tag ki tóg ĕmã tŭ nÿ,” he mŭ. ¹³ Hã ra tóg: “ha inhã ag jĕn,” he mŭ. Kÿ ag tóg: “hã ra ĕmÿ tÿ 5 (ke) hã vÿ ki nÿtÿ, pirã régre mré ke gé. Ēg mÿ ag mÿ kŭmpra hĕnh mŭnh mŭ vó, vĕjĕn ti?” he ag tóg, *Jesus* mÿ. ¹⁴ Ũ tÿ 5 *mil* (ke) ag vĕ mÿr, ag tãvÿ, fag mré tó tŭ ra. Hã ra fag tóg tá e nÿtÿ gé, gÿr mré ke gé.

Kÿ *Jesus* tóg ag mÿ: “ag mÿ tugtó, ag nÿgnĭ jé,” he mŭ. “Ũ tÿ 50 (ke) ag tÿ vyr mÿ vĕnh mãn kÿ nÿ nÿ he jé,” he tóg. ¹⁵ Kÿ vĕnh kar tóg nÿgnĭ mŭ sir. ¹⁶ Kÿ tóg ĕmÿ tÿ 5 (ke) ĕn gég mŭ, pirã régre ĕn mré. Kÿ tóg, kanhkã ki ĕvãnh kÿ Topĕ mré vÿ mŭ sir. Kÿ tóg ti mré mŭ tÿ ag mÿ vin mŭ, ag tÿ ũn e ĕn ag mÿ kãnhkrĕn jé, pirã ĕn mré hã. ¹⁷ Kÿ vĕnh kar tóg ko kãn kÿ funfór mŭ sir. Kÿ ti mré mŭ tÿ ag tóg ti ke ĕn gég mŭ. Kĕj tÿ 12 (ke) fãn tóg.

Pedro tÿ Jesus tó

(Mt 16.13-19; Mc 8.27-29)

¹⁸ Kejĕn *Jesus* tóg Topĕ mré vÿ mŭ, ti pin kÿ. Hã ra ti mré mŭ tÿ ag tóg ti mré nÿtÿ nÿ. Kÿ tóg ag mÿ: “ag iso hĕ ri ke tÿ?” he mŭ. ¹⁹ Kÿ ag tóg ti mÿ: “ũ ag vÿ: *João Batista* vĕ, he tÿ, jãvo ũ ag vÿ: *Elias* vĕ, he tÿ gé, jãvo ũ ag vÿ: vãsÿ Topĕ vÿ tó tÿ ũ vÿ rÿr mãn, he tÿ gé, ã to,” he mŭ. ²⁰ Kÿ tóg ag

mÿ: “ag jãvo ãjag hĕ ri ke tÿ, iso?” he mŭ. Kÿ *Pedro* vÿ ti mÿ: “tÿ ã *Cristo* nÿ, Topĕ tÿ ĕg mÿ ũn jĕnĕg mŭ ĕn vÿ tÿ ã nÿ,” he mŭ. ²¹ Kÿ tóg ti mÿ vÿ tar han mŭ, ag tÿ ũ mÿ tó tŭ nÿ jé ver, ti tÿ tÿ *Cristo* nÿ ĕn.

Jesus tÿ ti jagtar ke tó vén

(Mt 16.20-28; Mc 8.30-9.1)

²² Kÿ tóg ag mÿ: “tÿ sóg, ĕprã ke fi kósin ĕn nÿ,” he mŭ. “Ijagtar jagy han ke vĕ. Kófa ag tÿ iso: kórĕg ti nÿ, hĕnh ke vĕ, Topĕ tŭ to pã'i ag ke gé, Topĕ vÿ to ĕg kanhrãn tÿ ag ke gé. Ag tÿ isĕn ke vĕ. Kurã tágtŭ tŭg kÿ sóg rÿr mãn mŭ hã ra,” he tóg.

²³ Kÿ tóg vĕnh kar mÿ: “ãjag tÿ inh mré kãmŭ kÿ tóg há tÿnh mŭ,” he mŭ. “Kÿ ãjag jykre tovãnh nÿ, ãjag tÿ isŭ tãvÿ han jé. Ha vé, ag tÿ inh krunch tÿ inh kri fi kÿ sóg tŭg ke mŭ, ag tÿ to isa kÿ isĕn jé, ha vem nÿ. Vĕnh nĕnh ke tŭ sóg nÿ. Isÿ tag han ri ke han nÿ, kurã kar ki,” he tóg.

²⁴ “ãjag tÿ ãjag jykre hã han kÿ ãjag tóg nŭgme ki vãr ke mŭ. Jãvo ãjag tÿ isugrÿn ãjag jykre tovãnh kÿ ãjag tóg krenkren ke mŭ, ãjag kãgter ke mŭ hã ra. ²⁵ ãjag tÿ ga kri mŭn kÿ ãjag tóg nĕn kar gÿjÿ he sór mŭ. Kÿ ãjag kuprĭg vÿ vãfor ke mŭ. Kÿ tóg kórĕg nÿ sir, ãjag riko tãvÿ nÿtÿ ra. Gÿj há venh ke tŭ ãjag tóg nÿ, gen kÿ. ²⁶ Iso mÿ'ãg tŭg nÿ, inh vÿ to. ãjag tÿ ũri iso mÿ'ãg kÿ sóg ãjag to mÿ'ãg ke mŭ gé, inh kãtĭg mãn kÿ. Tÿ sóg ĕprã ke fi kósin nÿ. Sÿnvÿ ti nÿnh mŭ, inh kãtĭg mãn kÿ, inh jóg tÿ inh jĕnĕn kÿ. Kÿ ti tÿ jĕgnĕ jafã ag vÿ inh mré kãmŭnh mŭ gé, Topĕ tŭ ag,” he tóg. ²⁷ “Ki hã sóg tó mŭ, ha mĕ. ãjag kã mÿ ũ ag vÿ Topĕ tÿ tÿ ĕg pã'i nÿ venh ke mŭ, ag kãgter ke to hã, tag ki ĕg mré nÿtÿ ũ ag,” he tóg.

Jesus tÿ vĕnh ve ũ han

(Mt 17.1-13; Mc 9.2-8)

²⁸ Ti tÿ tag tó kar kÿ kurã tÿ 8 (ke) vÿ tŭg mŭ. Kÿ tóg kejĕn ag mÿ: “mŭ nÿ, vyrmÿ,” he mŭ. *Pedro* mÿ tóg ke mŭ, *João* mÿ ke gé, *Tiago* mÿ ke

gé. Ag hã mré tóg tĩ mũ, pãnónh ra, Topê mré vēmén jé. ²⁹ Tá jun kũ tóg Topê mré vĩ mũ sir. Kũ tóg vãhã vĕnh ve ũ han mũ. Vĕnh ve kupri han tóg mũ. Ti kur tóg kópréj nĩ, kókov tóg nĩ. ³⁰ Kũ ũn régre ag tóg vãhã tá vĕnh ven mũ sir. Kũ ag tóg *Jesus* mré vēmén mũ sir. *Moisés* vĕ, *Elias* mré. ³¹ Ag ve vỹ ti ve ri ke nĩ gé. *Jesus* mré ag tóg vēmén mũ, ti tỹ *Jerusalém* tá ter ke to.

³² *Pedro* ag mỹ tóg nũgnũr há tãvĩ tĩ, ge ra ag tóg ve kãn mũ. ³³ Kũ ũ tỹ ti mré vēmén nỹtĩ ěn ag tóg mũ sór mũ sir. Kũ *Pedro* tóg *Jesus* mỹ: “*Senhor*,” he mũ. “Tag ki tóg há nĩ,” he tóg. “Ĕg tỹ tag ki pãjó tãgtũ han kỹn hỹn há nĩnh mũ, ã mỹ, *Moisés* mỹ, *Elias* mỹ ke gé,” he tóg. Hã ra tóg kri tũ nĩ, hã kũ tóg pãjó tó mũ.

³⁴ Ti tỹ ver ti mỹ vēmén jĕ ki kanhkã góg tóg ag kri rũm ke mũ sir. Kũ ag tóg kamĕg mũ. ³⁵ Kũ vĕnh vĩ tóg mĕ há' e mũ, kanhkã góg ěn kã tá. “Inh kósín hã vĕ. Inh fe pĕ vĕgtĩ. Ti vĩ jĕmĕ ra,” he tóg, vĕnh vĩ ěn ti, Topê ti.

³⁶ Kũ vãhã *Jesus* tóg ti pir mỹ tá jĕ nĩ sir. Ti mré vēmén nỹtĩ ěn ag ve mãn tũ ag tóg nĩ sir. Kũ ag tóg mũ mũ. Hã ra ag tóg ũ mỹ tó tũ nĩ ver, ag tỹ nĕn ve ja ěn ti.

Jesus tỹ kyrũ jagrĕ kórég kutĕm
(Mt 17.14-21; Mc 9.14-29)

³⁷ Tỹ vaj kũ ag tóg pãnónh ěn tá kãre mũ. Kũ ag tóg ũ tỹ hĕn ri ke ag vigvĕg mũ sir. *Jesus* kato ag tóg kãmũ mũ. ³⁸ Kũ vãhã ũ tóg ag kã mĩ prĕr mũ, ha mĕ. “!..*Senhor*..!” he tóg. “!..Inh kósín ve ra..! Inh kósín pir vĕ. ³⁹ Jagrĕ kórég ti nĩ. Kũ tóg kejĕn ti kã vyryn ke tĩ. Vãhã tóg prĕr tĩ. Ti ter tĩ han tóg tĩ sir, kũ tóg jãrãn tĩ. Jãrãn kũ tóg jũrũn' jũrũn' ke tĩ gé, kũ tóg kejĕn ti tovãnh mũ sir, komĕr hã, ti rỹj kar kũ. ⁴⁰ Ā mré mũ tĩ ag mỹ sóg tó vĕ, ag tỹ ti jagrĕ kórég kutĕm jé, hã ra ag tóg ti tỹ hĕ ri ke tũ nĩ,” he tóg.

⁴¹ Kũ tóg ti mỹ: “ã ne tóg inh ki rã há han tũ nĩ,” he mũ. “Topê tóg ã mỹ krój nĩ ve nĩ, ãjag kar mỹ. Inh mỹ tóg e tĩ. Sỹ ãjag to krónh kenh ha mĕ tóg tĩ. Inh mỹ ti pére kãtĩg,” he tóg. ⁴² Ti jun kũ ti jagrĕ tóg ti kã vyryn ke mãn mũ. Kũ tóg kutĕ mũ sir. Kũ tóg ti jagrĕ mỹ vĩ jũ han mũ, ti tỹ ti ki kãkutĕ jé. Hã ki tóg kyrũ ěn tỹ há' he mũ sir. Kũ tóg ti panh mỹ: “té,” he mũ sir.

⁴³ Kũ tóg vĕnh kar mỹ e tãvĩ tĩ. “Topê ne tóg tỹ ũn mág pĕ nĩ,” ti jykre tóg há tãvĩ nĩ,” he ag tóg mũ sir.

Jesus tỹ ti jagtar ke tó mãn
(Mt 17.22-23; Mc 9.30-32)

Kũ tóg ti mré mũ tĩ ag mỹ: ⁴⁴ “ha mĕ há han,” he mũ. “Ĕprã ke fi kósín ěn vỹ jagtar nĩnh ke mũ. Inh hã vĕ,” he tóg. “Ĕprã ke ag vỹ ag tỹ inh ki nĕn han sór mũ ěn han ke mũ,” he tóg. ⁴⁵ Hã ra tóg ag tỹ ti tỹ ti ter ke kãmén mũ tag to jykrén tũ tĩ. Ag tỹ to jykrén mũ ra ag tóg ki kagtĩg nỹtĩ. Kũ ag tóg ti ki jĕmĕ sór tũ nĩ, ag tỹ ti kamĕg kũ, hã kũ ag tóg ti mỹ: “ã tỹ ne tó nĕ?” he tũ nĩ.

Ũn mág

(Mt 18.1-5; Mc 9.33-37)

⁴⁶ Kejĕn *Jesus* mré mũ ag vỹ jagnĕ mỹ vĩ jũ han mũ. “Ĕg kã ũ tỹ hĕ nỹ tỹ ũn mág nĩ?” he ag tóg jagnĕ mỹ. ⁴⁷ Hã ra *Jesus* tóg ki kanhró nĩ, ag tỹ nĕn to jykrén mũn ki. Kũ tóg gĩr jĕ prĕr mũ, ti tỹ ti mré jĕ jé. ⁴⁸ Kũ tóg ag mỹ: “gĩr tỹ ge to há nỹtĩm nĩ, isugrĩn,” he mũ. “Ājag tỹ isugrĩn ti to há nỹtĩn kũ ãjag tóg iso há nỹtĩ gé sir. Ājag tỹ iso há nỹtĩn kũ ãjag tóg ũ tỹ inh jĕnĕg mũ to há nỹtĩ gé sir. Kũ ãjag kã ũn sĩ ěn vỹ tỹ ãjag kãfór kar nĩnh mũ, ha mĕ,” he tóg.

Ũ tỹ ĕg kato tĕ tũ ag

(Mc 9.38-40)

⁴⁹ Kũ *João* tóg ti mỹ: “*Senhor*,” he mũ. “Ũ ve ĕg tóg. Vĕjagrĕ kórég pan ti tĩ, ã jiji tó kũ. Hã ra tóg tỹ ĕg mré ke tũ nĩ, hã kũ ĕg tóg ti mỹ: “vĕjagrĕ

kórég pan sór tũg nĩ,” hé,” he tóg.
⁵⁰ Kĩ tóg ti mĩ: “ũ mĩ: vėjagrē kórég pan tũg nĩ, he tũg nĩ,” he mũ. “Ũ tỹ ěg kato tē tũ nĩn kũ tóg tỹ ěg mré ke nĩ sir,” he tóg.

Samaria tá ke ag tỹ Jesus mĩ:
“kārā ra,” he sór tũ

⁵¹ Kejēn ti tỹ kanhkā ra tĩg ke kurā tóg kakó tĩ sir. Kĩ tóg to jykrén kũ Jerusalém ra tĩg sór mũ, ag tỹ tá ti tén jé. Kĩ tóg vėnh jo ũ ag jėgnėg mũ, ag tỹ ěmā kāsir tá ti jun ke tó jé.
⁵² Kĩ ag tóg ěmā sĩ ũ ki junjun mũ. *Samaria tá ke ag jamā ũ vė.* Tá ag tóg ti nũr ke ve sór mũ. ⁵³ Hā ra tá ke ag tóg ag mĩ: “ājag tỹ hē ra mũ nē?” he mũ. Kĩ ag tóg: “*Jerusalém* ra,” he mũ. Kĩ tóg ag mĩ kórég nĩ, hā kũ ag tóg ag mĩ ag nũgnũr ke ven sór tũ nĩ. ⁵⁴ Kĩ *Tiago* tóg jũ mũ, *João* ke gé. Kĩ ag tóg ti mĩ: “ěg tỹ Topē mĩ: “kanhkā tá pĩ tỹ ag pũn nĩ,” henh há tóg tĩ, *Elias* tỹ nėn han ja ri ke,” he mũ. ⁵⁵ Hā ra tóg ag jé vĩrĩn ke kũ ag mĩ: “ke tũg ra,” he mũ. “Topē jykre pijé! Inh pijé ag tũg sór mũ! Isỹ ag krenkren han sór vė jāvo,” he tóg. ⁵⁶ Kĩ ag tóg ěmā ũ ra mũ mũ, tá nũgnũr jé sir.

Ěg tỹ Jesus mré mũnh ke
(Mt 8.18-22)

⁵⁷ Ag mũn kũ ũ tóg ti mĩ: “sỹ ā mré tĩg há tóg tĩ,” he mũ. “Ā tỹ hėn kā tá tĩg jamĩ sóg ā mré tĩg ke mũ,” he tóg. ⁵⁸ Kĩ tóg ti mĩ: “hā ra tóg jagy tĩ,” he mũ. “Đn tũ sóg nĩ. Mĩg vỹ kré nỹgtĩ, jėsĩ vỹ jagfe nỹgtĩ gé. Ag jāvo isỹ hē tá nũr ke tóg tũ tĩ. Tỹ sóg ěprā ke fi kósin nĩ,” he tóg,

⁵⁹ Kĩ *Jesus* tóg kejēn ũ mĩ: “mũ nỹ, inh mré,” he mũ. Hā ra tóg ti mĩ: “inh hỹn ver tĩg mũ ha, sỹ inh panh ter kũ ga ki ti fón jé ver,” he mũ. ⁶⁰ Hā ra *Jesus* tóg ti mĩ: “vó, inh ki ge tũ ag vỹ ā panh kej han mũnh mũ. Hā kũ tóg ā tỹ inh mré tĩg há tĩ, ā tỹ Topē tỹ tỹ ěg pā'i nĩnh ke ěn kāmén jé,” he mũ.

⁶¹ Kĩ ũ tóg ti mĩ: “sỹ ā mré tĩg há tóg tĩ. Hā ra sóg inh jamā ra tĩg sór mũ ver, sỹ inh mré ke fag mỹ isĩg ke tó jé,” he mũ. ⁶² Kĩ tóg ti mĩ: “vó,” he mũ gé. “Ěg tỹ *arado* tỹ ga kũm kũ ěg pijé vėsỹjām ěvānh tĩ! Ge ti nĩ, ā tỹ inh mré tĩg sór kũ. Inh mré ā tóg tĩg mũ. Ā tỹ ā jykre han sór kũ ā tóg Topē tỹ tỹ ěg pā'i nĩ tá krỹg ke tũ nĩ,” he tóg.

10

Ũ tỹ 70 (ke) ag tỹ Jesus vĩ kāmén mũ

¹ Kĩ *Jesus* tóg ũ tỹ 70 (ke) ag vin mũ gé sir, ag tỹ ti jo mũ jé. Ũn régre tĩn', ũn régre tĩn' he tóg. Ag mĩ tóg: “ěmā kar mĩ Topē vĩ kāmén mũjėg,” he mũ. Ag nón tóg ra tĩg sór mũ gé. ² Kĩ tóg ag mĩ: “ũ tỹ mē ja tũ ag tóg inh mỹ ěkré ri ke nỹtĩ,” he mũ. “Kejēn ěg jakré tóg éhé nỹgtĩ, hā ra ag pipir nỹtĩ, ũ tỹ krenh ke mũ ag. Ge ti nỹgtĩ, inh vĩ ti. Ũn e ag tóg inh ki ge sór mũ nĩ, hā ra ũ tỹ ag mỹ tónh ke tóg tũ tĩ. Hā kũ Topē mré vĩm nĩ, ti tỹ ũ tỹ ag mỹ tónh ke mũ ag jėgnė jé,” he tóg.

³ “Ha mũjėg. Ha vé, mé krē vỹ vėnh jy nĩgān ki kagtĩg nỹtĩ, mĩg tỹ ag mān sór kũ. Mé krē ěn ri ke ājag nỹtĩ. Ge ra sóg ājag jėgnėg mũ. Kĩ Topē vỹ ājag jy nĩgān mũ,” he tóg. ⁴ “Kĩ ājag mũn kũ sako ma mũ tũg nĩ, jānkamy tũ ke gé. Pėn né vėnh kafā gé mũ tũg nĩ gé. Kĩ ājag tỹ ũ ven kũ ti mĩ: “ā mỹ há?” he tũg nĩ gé. Jatun mỹ mũm nĩ.

⁵ Kejēn ājag tóg ěmā ũ tá junjun ke mũ. Kĩ ājag tỹ tá ĩn ũ ra ge kũ ĩn ěn krēm ke fag mỹ: “Topē jé ājag ki rĩr, kũ ājag jé krĩ kuprā nỹtĩ,” hem nĩ,” he tóg. ⁶ “Kĩ tá ke ũ tỹ inh ki rā kũ tóg krĩ kuprā nĩ sir, ti tỹ tỹ Topē kósin nĩn kũ. Tá ke ũ tỹ inh ki rā jāvānh nĩn kũ tóg krĩ kuprā nĩnh ke tũ nĩ sir. Ti jāvo ājag tóg krĩ kuprā nỹtĩnh mũ sir inhhā.

7 Ājag tỹ ĩn ra ge mũ ěn hã krĕm nũgnũr hem nĩ. Fag tỹ ājag mỹ nĕn nĩm mũ ěn hã kom nĩ gĕ. Ũn rãnrãj mũ ěn tóg ti kaja venh ke mũ, hã kỹ ag tóg ājag jĕn ke mũ sir, vĕnh kaja jĕ. Đn ũ ra ge tũg nĩ, ěmã ěn tá. 8 Ājag tỹ ěmã ũ tá junjun kỹ ĩn pir krĕm nỹtĩm nĩ. Ag tỹ ājag mỹ nĕn nĩm mũ hã kom nĩ. 9 Ũn kaga ag tỹ há' hem nĩ. Ag mỹ: “Topĕ vỹ tỹ ājag pã'i nĩnh mũ, ũri,” hem nĩ.

10 Kejĕn ěmã ũ tá ke ag tóg ājag mỹ: “kãgĕjĕg ra,” he jãvãnh nỹtĩnh mũ. Kỹ ěmã ěn ĩn rãm kỹ ag mỹ tag tóm nĩ, ha mĕ: 11 “ha vé, ěg pĕn nug hã kykũgkũg ěg tóg mũ, ājag tỹ ěg kavĕnh tũ nĩ jĕ,” hem nĩ. “Ge ra ěg tóg ājag mỹ tó mũ, ěg tỹ ājag mỹ nĕn tónh kãmũ jan ti, hã vỹ: “Topĕ vỹ tỹ ěg pã'i nĩnh mũ, ũri,” he mũ,” hem nĩ ag mỹ,” he tóg. 12 “Ha mĕ, kurã tỹ ěgno kã ag tóg vĕsỹrĕnh ke mũ, ag tỹ ājag vĩ mĕ jãvãnh nỹtĩn kỹ. ěmã tỹ Sodoma tá ke ag vĕsỹrĕnh kãfór han jĕ ag tóg ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg.

Jesus tỹ ũ ag mỹ vĩ kónãn

(Mt 11.20-24)

13 Kỹ tóg: “sỹ ěmã tỹ Corazim ki ke ag mỹ tag tó sór vĕ, ěmã tỹ Betsaida ki ke ag mỹ ke gĕ,” he mũ. “Kórĕg ve jĕ ājag tóg ke mũ,” he tóg. “Ēg tỹ nĕn han vãnh tỹ hĕn ri ke hynhan isóg ājag mỹ, hã ra ājag tóg ājag jykre tugvãnh sór tũ nĩgtĩ,” he tóg. “Ēmã tỹ Tiro tá, ěmã tỹ Sidom tá sóg ěg tỹ nĕn han vãnh ěn hynhan ja tũ nĩ. Sỹ tá hynhan ra ag tóg ag jykre kórĕg tugvãnh ke mũ vĕ, vãsỹ,” he tóg. “Ag jykre pãno to ag jykrĕn ke mũ vĕ, kygfỹ jĕ ag tóg ke mũ vĕ, ag mỹ ti e tĩnh mũ vĕ, sỹ ag mỹ tó ra. Ag jãvo ājag tóg to jykrĕn sór tũ pĕ nĩ,” he tóg. 14 “Tiro tá ke ag vỹ vĕsỹrĕnh kãn ke mũ, kurã tỹ ěgno ěn kã, Sidom tá ke ag ke gĕ, ag jykre pãno to. Ag vĕsỹrĕnh kãfór han jĕ ājag tóg ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg.

15 Kỹ tóg: “sỹ ěmã tỹ Cafarnaum ki ke ag mỹ tag tó sór vĕ gĕ, ha mĕ,”

he mũ. “Ũri tóg ver ājag mỹ sér tĩ. “Kanhkã ve jĕ ěg tóg ke mũ,” he ājag tóg tĩ, òn kỹ. Hã ra ājag tóg nũgme ki vár ke mũ,” he tóg.

16 Kỹ tóg ti mrĕ ke ag mỹ: “ũ tóg ājag vĩ mĕ sór mũ, ha vem nĩ,” he mũ. “Kỹ tóg sir inh vĩ mĕg mũ. Ũ tóg ājag vĩ mĕ sór ke tũ nĩ, ha vem nĩ. Kỹ tóg inh vĩ mĕ sór ke tũ nĩ gĕ. Ti tỹ inh vĩ mĕ sór tũ nĩn kỹ tóg ũ tỹ inh jĕnĕg mũ ěn vĩ mĕ sór ke tũ nĩ gĕ sir, Topĕ vĩ ti,” he tóg.

Ũ tỹ 70 (ke) ag tỹ Jesus to vỹnvỹn ke

17 Kejĕn ag tóg ti to vỹnvỹn ke mũ, kỹ ag tóg ti mỹ vĩ sér han mũ sir. “Senhor’,” he ag tóg mũ. “Ā jiji tó kỹ ěg tóg vĕjagrĕ kórĕg ag mỹ vĩ, kỹ ag tóg ěg vĩ ki hã han,” he ag tóg mũ.

18 Kỹ tóg: “vãsỹ inh Japo vé, ti tỹ kanhkã tá kãtĕre kỹ,” he mũ. “Ti ĩn rãm sóg, hã kỹ sóg ti fón. Tỹ tóg ta tỹ kóm kóm ke ri ke nĩ ja nĩ. 19 Ti kri ke vỹ tỹ inh nĩ. Ha vé, ājag to sóg vãsãn mũ, pỹn tỹ ājag kókĕg tũ nĩ jĕ, ājag tỹ ti sãn mũ ra, pỹn kakrã ke gĕ, Nĕn-Kórĕg kar ag ke gĕ. Ũ vỹ ājag kókĕn ke tũ pĕ nĩ gĕ. 20 Hã ra tag to mỹ há nỹtĩ tũg nĩ ver. Tag vỹ tỹ nĕn ũ tũ nĩ ver. Vĕjagrĕ kórĕg vỹ ājag vĩ han, vĕnh kuprĩg ke gĕ. Hã ra tag to mỹ sér nỹtĩ tũg nĩ. Nĕn ũ vỹ ha pĕ nĩ, hã vỹ: ājag jiji vỹ kanhkã tá rãnrãn kỹ nỹtĩ, he mũ, Topĕ *livro* ki, ājag tỹ tá junjun jĕ,” he tóg.

Jesus tỹ mỹ sér nĩ

(Mt 11.25-27; 13.16-17)

21 Kỹ tóg ti mỹ sér tĩ, òra ěn kã. Topĕ kuprĩg tỹ ti krĩn kỹ tóg: “jóg’,” he mũ. “Tỹ ã tóg kanhkã tãn ag kãfór kar nĩ, kar ã tóg tỹ ěprã ke ag kãfór nĩ gĕ,” he tóg. “Inh mỹ tóg há tĩ, ã tỹ nĕn han mũ ti. Ũ tỹ: “ki kanhró mág inh nĩ,” he mũ ag mỹ ã tóg ã jykre ven ja tũ nĩ. Ũ tỹ ki kagtũg ag hã mỹ ã tóg ã jykre nĩm ja nĩ. Kỹ tóg há tãvĩ nĩ, jóg’,” he tóg. 22 Kỹ tóg ti mrĕ mũ tĩ ag mỹ: “inh jóg tóg inh mỹ tovãnh kãn, ti tỹ nĕn han

ja kar ti,” he mŭ. “Kŷ ũ pijé ti kósin ki kanhró nĩ. Inh jóg hã ne inh ki kanhró nĩ. Kŷ ũ pijé ijóg ki kanhró nĩ gé. Inh hã ne ti ki kanhró nĩ. Hã kŷ sóg ãjag mŷ ti kãmén jé kãtĩ mŭ. Isŷ ũn kuprêg mŭ ag hã mŷ sóg ti kãmén tĩ,” he tóg.

²³ Kŷ tóg vyr mŷ ti mré mŭ tĩ ag mŷ: “ãjag hã ne Topê jykre vég mŭ,” he mŭ. “Sér pē ti tĩ. ²⁴ Ki hã sóg tó mŭ, ha mē. Ũ tŷ hēn ri ke ag vŷ inh ve sór tãvĩ ja nŷtĩgtĩ, vãsŷ. Hã ra ag tóg inh mur ke jo kãgter kãn. Topê vĩ tó tĩ ag ja vē, pã'i mág ag ja vē, hã kŷ ag tóg ãjag tŷ nén vég mŭ ve sór tãvĩ ja nŷtĩgtĩ. Hã ra ag tóg ve ja tũ nĩ. Mē ja tũ ag tóg nĩ gé, ãjag tŷ ũri nén mēg mŭ ti. ãjag hã ne mēg mŭ inhhã,” he tóg.

Jesus tŷ êg tŷ jagnē jagãgtãn ke kãmén

²⁵ Kŷ vãhã Topê vĩ to êg kanhrãn tĩ ũ vŷ, ag kã mĩ jēgnē mŭ. Ti tŷ ón kŷ *Jesus* ki jēmē sór vē. Kŷ tóg ti mŷ: “*Senhor*,” he mŭ. “Inh hŷn vējykre tŷ ne han mŭ, isŷ rĩr krŷg ja tũ ve jé?” he tóg.

²⁶ Kŷ tóg ti mŷ: “ne nŷ hŷn rán kŷ nĩ, Topê vĩ ki?” he mŭ. “Topê jykre tŷ ne han jé ã ke mŭ, hŷn'? To ke há ã tóg nĩ, ha inh mŷ tó,” he tóg.

²⁷ Kŷ tóg: “Topê vŷ tŷ, êg kri ke nĩ, kŷ ti hã to há nĩm nĩ, ti ki rã há han nĩ, ti to jykre pir nĩm nĩ, ti to tar nĩm nĩ. Kŷ ã régre kar ki rĩr há han nĩ gé, ã tŷ vēnh ki rĩr há han ri ke. Topê tŷ êg mŷ nén tó mŭn hã vē,” he tóg.

²⁸ Kŷ tóg: “hŷ, ki hã ã tóg tó mŭ,” he mŭ. “Tag han ra, kŷ ã tóg rĩr krŷg ja tũ venh ke mŭ,” he tóg.

²⁹ Hã ra tóg ti mŷ há tũ nĩ, *Jesus* vĩ ti. Hã kŷ tóg ti mŷ: “kŷ ũ nŷ tŷ inh régre nĩ?” he mŭ.

³⁰ Kŷ tóg ti mŷ: “*Judeu* ũ tóg nĩgtĩ. Hã ra tóg *Jerusalém* tá kãtĩg kŷ êmã tŷ *Jerico* ra tĩ mŭ. Ēpry kri ũn jykre kórég ag tóg, ti jo vãjig mŭ, *bandido* ag. Kŷ ag tóg, ti kãgmĩ kŷ, ti kur nũnh kãn kŷ ti mrãnmrãn mŭ. Ti tén

kren ag tóg mŭ, kŷ ag tóg ěpry fyr tá ti fón kar kŷ mŭ mŭ sir, ti tũ mãn kãn kŷ.

³¹ Ti tŷ tá nŷ ra ũ tóg, ěpry ěn jagma kãtĩ mŭ. Topê tũ ki rĩr tĩ ag kã ũ vē. Kŷ tóg ti vég mŭ. Hã ra tóg ti venh rã sór tũ nĩ. Ēmĩn jagma tóg tĩ mŭ.

³² Kŷ vãhã ũ tŷ Topê ĩn ki rĩr tĩ ag kã ũ tóg ěpry jagma kãtĩ mŭ gé. Tá jun kŷ tóg ti vég mŭ gé, hã ra tóg ti venh rã sór tũ nĩ gé. Ēmĩn jagma tóg tĩ mŭ gé sir.

³³ Kŷ vãhã *Samaria* tá ke ũ tóg ěpry jagma kãtĩ mŭ gé. Kŷ tóg tá jun kŷ ti vég mŭ. ³⁴ Kŷ tóg inhhã ti kŷgtãg mŭ sir. *Azeite* mré *vinho* tŷ tóg, ti mŷ to tũn mŭ. Ti kur ũ tŷ tóg ti pãg mŭ sir. Kŷ tóg ti mēg kri ti nĩm kŷ ti ra ma tĩ mŭ. Kŷ tóg ag tŷ ĩn krēm nũgnŷr jafã tá jun mŭ sir. Tá tóg ti ki rĩr mŭ.

³⁵ Tŷ vaj kŷ tóg tĩg mãn sór mŭ, kŷ tóg ũ tŷ ĩn ki rĩr mŭ ěn mŷ jãnkamy régre vin mŭ, kŷ tóg ti mŷ: “ti ki rĩr há han nĩ,” he mŭ. “Jãnkamy tag tŷ ã mŷ tá krŷg tũ nĩn kŷ sóg ã mŷ kajãm mãn mŭ, sŷ vŷn ken kŷ,” he tóg.

³⁶ Kŷ tóg: “ũn tãgtũ ag vŷ ti ve ja nĩ. Kŷ ag kã ũ tŷ hē nŷ tŷ ag tŷ ũn vóg kónãn mŭ ěn régre ja nĩ? Ha to jykren kema,” he tóg.

³⁷ Kŷ tóg: “ũ tŷ ti jagãgtãn mŭ ěn vŷ tŷ ti régre ja nĩ,” he mŭ, ũ tŷ ón kŷ ti ki jēmēg mŭ ěn mŷ.

Kŷ tóg ti mŷ: “hŷ, tó há han ã,” he mŭ. “Kŷ ěn ri ke han nĩ. Ũn vēsŷrénh mŭ ag jagãgtãn nĩ, ti ri kén,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus tŷ Maria fi mré Marta fag venh tĩg

³⁸ Kejēn tóg ti mré mŭ tĩ ag mré êmã sĩ ũ tá jun mŭ. Tá *Marta* fi tóg nĩ nĩ. Kŷ fi tóg *Jesus* mŷ: “inh mré kãmũjêg, inh ĩn mĩ,” he mŭ.

³⁹ Kŷ fi jãvy fi vŷ nĩ gé, hã vŷ: *Maria*, he mŭ. Ēn fi vŷ ti rã hã nĩ kŷ ti vĩ jēmēg nĩ nĩ. ⁴⁰ Hã ra *Marta* fi tóg ag mŷ vējēn han to vēnh kutãn mŭ.

Kỹ *Marta* fi tóg ti mý: “*Senhor*,” he mũ. “Rãnrãj mág han tĩ sóg nĩ, hã ra fi tóg nĩ nĩ. Fi mý ké, fi tỹ inh mré vễjên ki rĩr jé,” he fi tóg mũ.

⁴¹ Hã ra tóg fi mý: “krĩ kufy ã tóg nĩ, nén ù tũ to, hã ra fi tóg inh vĩ jêmễg nĩ nĩ,” he mũ. “Vễjên to vễnh kutãn tũg nĩ. ⁴² Nén pir hã ne há nĩ’, hã vỹ: inh vĩ, he mũ. *Maria* fi vĩ inh vĩ hã jêmễ sór mũ. Kỹ sóg fi mý: “ha nén ù han,” he sór tũ nĩ. Nén ù há kuprễg fi tóg, fi tỹ inh vĩ jêmễ sór kỹ,” he tóg.

11

Êg tỹ Topễ mré vễmén
(Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Kejên tóg Topễ mré vĩ mũ. Ti tỹ Topễ mré vễmén kar kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mý: “*Senhor*,” he mũ. “Êg kanhrãn nĩ, êg tỹ Topễ mré vĩ há nỹtĩ jé, *João* tỹ ti mré mũ tĩ ag kanhrãn ri ke,” he ag tóg.

² Kỹ tóg ag mý: “Topễ mré vĩ kỹ tag tóm nĩ, ha mẽ,” he mũ.

“Êg jóg mág, ã jiji tó êg tóg tĩ. Kỹ vễnh kar jé ã tỹ tỹ ùn mág nĩ vé. Êg jé kãnhmar ã tỹ tỹ êg pã'i nĩ vé.

³ Êg mý êg jên ti nĩm, êg tỹ kurã kar ki ko tĩ ên ti.

⁴ Kỹ êg mý vễnh pãte fón nĩ, êg tỹ ã vĩ mranh ja ti, hã jé êg tóg êg tỹ jagnễ to jũ tỹ jagnễ mý vễnh pãte fón ke mũ gé.

Kỹ êg tỹ ã vĩ mranh sór kỹ êg kren han nĩ, êg tỹ mranh tũ nĩ jé,” hem nĩ,” he tóg.

⁵ Kỹ tóg ag mý, êg tỹ Topễ mré vễmén ke ù kãmén mũ. Kỹ tóg: “kejên ù tóg nĩgtĩ,” he mũ. “Kuty si há tá tóg ti rẻgre ãn tá jun mũ. Kỹ tóg ti rẻgre mý: “inh mý ã jamĩ tãgtũ nĩm,” he mũ. ⁶ “Inh mré ke ù vĩ jun. Kór há tá tóg kãtĩg. Hã ra sỹ ti mý ne han ke tóg tũ tĩ,” he tóg.

⁷ Kỹ tóg ti mý: “hã ra sóg nỹ nĩ. Kỹ inh krễ ag tóg nũgnũr nỹtĩ ha ke gé,” he mũ. “Jãnkã vỹ nĩfẻnh kỹ jẻ ha. Hã kỹ tóg vễnh mý tĩ,” he tóg.

⁸ Hã ra tóg sir to vĩ mãn', to vĩ mãn' he mũ. Hã kỹ tóg nĩ kỹ ti mý nĩm mũ sir. Ti rẻgre vễ. Ge ra tóg ti mý nĩm ke tũ nĩ vễ. Hã ra tóg ti tỹ ti mý to vĩ mãn', to vĩ mãn' he tugrĩn ti mý nĩm mũ sir,” he tóg.

⁹ “Ha mẽ, Topễ mý nén kar to vĩm nĩ, kỹ tóg ãjag mý han mũ sir. ãjag tỹ ti mý nén to vĩ mũ ên jãvãnh nĩ, kỹ ãjag tóg venh ke mũ sir. Ti mré vĩ kỹ êg tỹ ti jãnkã tỹ tórón tórón ke ri ke han nĩ, kỹ tóg ãjag mý ti nón ri ke han mũ, ti tỹ ãjag mý ãjag tỹ nén to vĩ mũ ên han kỹ. ¹⁰ Hỹ, hã vễ. ãjag tỹ ti mý nén ù to vĩn kỹ tóg ãjag mý han ke mũ. ãjag tỹ jãvãnh kỹ ãjag tóg venh ke mũ. ãjag tỹ jãnkã tỹ tórón tórón ke ri ke han kỹ tóg ãjag mý nón ri ke han mũ. ¹¹ Kejên ãjag kósin tóg ãjag mý pirã to vĩ mũ. Kỹ ãjag pijé ti mý pỹn nĩm ke mũ'. Pirã hã nĩm jé ãjag tóg ke mũ. ¹² Kejên tóg ãjag mý garĩnh ovo to vĩ mũ. Kỹ ãjag pijé ti mý pỹn kakrã nĩm ke mũ'. Garĩnh ovo hã nĩm jé ãjag tóg ke mũ. ¹³ Jykre pãno ãjag nỹtĩ. ãjag jykre pãno hã ra ãjag tóg ãjag krễ mý nén ù há nĩm tĩ. Ge ti nĩ gé, ãjag tỹ Topễ mý nén ù to vĩn kỹ. Nén ù há hã nĩm jé tóg ke mũ. Hã ra tóg ãjag kãfór han tĩ, êg jóg tỹ kanhkã tá nĩ ti. ãjag tỹ ti mý to vĩn kỹ tóg ti kuprĩg tỹ ãjag jagrễ han ke mũ mýr, Topễ ti,” he tóg.

Jesus tỹ Japo kãfór nĩ
(Mt 12.22-30; Mc 3.20-27)

¹⁴ Kejên *Jesus* tóg ù mý ti jagrễ kórẻg kutẻm mũ. Ti vĩ vãnh han ja tóg nĩgtĩ, ti jagrễ ti. Ti tỹ ti jagrễ kutẻm kar tóg vĩ há nĩ sir. Kỹ tóg vễnh kar mý e tĩ. Ag mý tóg sér tĩ sir. ¹⁵ Hã ra ù ag tóg ti to: “jagrễ kórẻg ti nĩ,” he mũ. “Nén-Kórẻg ag pã'i vĩ tỹ, ti jagrễ nĩ, *Satanás* he mũ ên. Hã kỹ tóg Nén-Kórẻg ag pã'i jykre tỹ ag jagrễ kórẻg pan tĩ,” he ag tóg ón kỹ. ¹⁶ Hã ra ù ag tóg ón kỹ ti jykre ve sór mũ gé, kỹ ag tóg ón kỹ ti tỹ êg tỹ nén

han vānh han mū ve sór mū sir, ti tỹ ag mỹ kanhkā tá vėjykre ven jé.

¹⁷ Hā ra tóg, ki kanhró nĩ. Hā kỹ tóg ag mỹ: “pā'i pir krēm ke ag tỹ jagnē kato tēn kỹ ag tóg, jagnē kāgtēn kān ke mū,” he mū. “Ďn pir krēm ke fag tỹ jagnē kato tēn kỹ fag tóg, jagnē kāgtēn kān ke mū gé sir. ¹⁸ Ge ti nĩ, Nén-Kórég ag jykre ti. Nén-Kórég ag tỹ jagnē kato tēn kỹ ag tóg, jagnē tỹ tú' henh ke mū gé. Hā kỹ tóg vēnh mỹ nĩ, ājag tỹ iso: “Satanás jykre tỹ tóg, Nén-Kórég ag pan tĩ,” he mū ti,” he tóg. ¹⁹ “Ājag mré ke ag to jykrén nĩ. Nén-Kórég ag pan ag tóg tĩ gé. Ag pijé Satanás jykre tỹ ag pan tĩ'. Topē jykre tỹ ag tóg ag pan tĩ mỹr'. Ājag tỹ tag to jykrén kỹ ājag tóg inh jykre há ki kanhrān ke mū vē,” he tóg. ²⁰ “Topē kuprĩg jykre hā tỹ sóg Nén-Kórég ag pan tĩ mỹr, ha mē. Isỹ ag pan kān kỹ Topē tóg tỹ ěg pā'i nĩnh mū. Tag to jykrén nĩ,” he tóg.

²¹ “Ū tỹ é he mē tóg ti tũ ki rĩr há han tĩ. Tĩ rógro vyn kỹ tóg ti ĩn ki rĩr tĩ sir, ū tỹ ti tũ mäg tũ nĩ jé. ²² Kejēn ū tỹ ti tar káfór nĩ ěn tóg ti ĩn tá jun mū. Kỹ tóg ti rógro vāg mū. Tĩ tũ génh kān tóg mū gé sir. Ge ti nĩ. Ū tỹ é he mē ri ke ti nĩ, Japo ti. Hā ra sóg ti tar káfór nĩ. Hā kỹ sóg ag jagrē kórég pan tĩ,” he tóg.

²³ “Ājag tỹ tỹ inh mré ke tũ nỹtĩn hā kỹ ājag tóg, inh kato tēgtē mū. Ājag tỹ inh mré ěprā ke ag tỹ Topē to kāmū han kỹ tóg há tĩ vē, hā ra ājag tóg, ag kāmū kamēg mū,” he tóg, *Jesus* ti.

Vėjagrē kórég tỹ vỹn kenh ke
(Mt 12.43-45)

²⁴ Kỹ *Jesus* tóg: “kejēn sóg, vėjagrē kórég ū kutēm mū,” he mū. “Kỹ tóg ga kórég ra tĩ mū. Goj venh ke tũ tóg nĩ, tá. Kỹ ti tỹ hē tá vēnhkán ke tóg tũ tĩ. Kỹ tóg vāh ū tá jykrén mū sir. “Inh kỹ hỹn sỹ ū tá kākutē ja ěn ra tĩg mān ha, sỹ ti kā ra rā mān jé, he tóg mū, ti jagrē ěn ti. ²⁵ Kỹ tóg ti venh

kātĩ mū. Hā ra tóg sir krĩ há nĩ. Kỹ tóg ti mỹ ĩn há ri ke nĩ sir, ĩn prur, ĩn sĭnvĩ ri ke. ²⁶ Kỹ tóg Nén-Kórég tỹ 7 (ke) ag mỹ tónh ti mū sir. “Ha kāmū jēg,” he jé tóg ke mū. Kỹ ag tóg sir ū ěn kā ra ge mū, tỹ ag tóg ti jagrē nỹtĩ mān mū sir, isỹ ūn mỹ ti jagrē pir kutēm ja ěn ti. Hā kỹ tóg kórég tāvĩ nĩ sir. Ti jagrē kórég pir kutēm ja inh nĩ vē, hā ra ū tỹ 8 (ke) ag tóg tỹ ti jagrē nỹtĩ ha, ti tỹ inh ki rā tũ nĩn kỹ,” he tóg.

Topē tỹ ěg ve há han ke

²⁷ Kỹ ū tỹ ti vĩ mēg mū ū fi tóg prēr mū sir, fi tỹ ti vĩ tag mē kỹ. Ūn e ěn ag kā kā fi tóg jē nĩ, kỹ fi tóg: “!..Topē vỹ ā mỹnh fi ve há han, fi tỹ ā han tugren, fi tỹ ā pafām tugren..!” he fi tóg, prēr kỹ. ²⁸ Kỹ *Jesus* tóg fi mỹ: “hỹ,” he mū. “Hā ra Topē vỹ ā ve há han ke mū gé, ā tỹ ti vĩ mē kỹ ki króm kỹ,” he tóg.

Jesus tỹ ón kỹ milagre han ke tũ
(Mt 12.38-42)

²⁹ Hā ra ū tỹ hēn ri ke ag tóg sir, tá junjun mū, ti vĩ mē jé. Kỹ tóg fór tāvĩ tĩ. Kỹ *Jesus* tóg ag mỹ: “kórég ājag nỹtĩ,” he mū. “Ōn kỹ ājag tóg, nēn han vānh ve sór mū. Venh ke tũ ājag tóg nĩ. Nēn ū pir hā ve jé ājag tóg ke mū, hā vỹ: *Jonas* tỹ nēn ve ja ěn ri ke, he mū,” he tóg. ³⁰ “*Jonas* vỹ, ěmā tỹ *Nĭnive* tá ke ag mỹ Topē vĩ to ja nĩgtĩ, kỹ ag tóg ti vĩ mē há han ja nĩgtĩ. ěn ri ke han jé sóg ke mū, ājag mỹ. Tỹ sóg ěprā ke fi kósĭn ěn nĩ,” he tóg. ³¹ “Vāsỹ pā'i mág fi tóg, kanhkā fyr tá kātĩg ja nĩgtĩ, fi tỹ pā'i mág tỹ *Salomāo* vĩ mē jé. *Salomāo* káfór vỹ tỹ inh nĩ, hā ra ājag tóg inh vĩ mē jāvānh nỹtĩ, fi jāvo. Hā kỹ Topē tóg, kurā tỹ ěgno ěn kā ājag mỹ vĩ kónān ke mū, fi ve kỹ, ha vem nĩ,” he tóg. ³² “Kỹ Topē tóg *Nĭnive* tá ke ag ve kỹ ājag mỹ vĩ kónān ke mū gé, kurā tỹ ěgno ěn kā, ha vem nĩ. *Nĭnive* tá ke ag tỹ *Jonas* vĩ mē kỹ ag tóg ag jykre tugvānh ja nĩgtĩ. Tỹ sóg *Jonas* káfór nĩ, hā ra ājag tóg ājag jykre tugvānh

jävānh nýtī, sý ājag mý tó mū ra,” he tóg.

*Jēngrē ri ke ēg nýtī
(Mt 5.15; 6.22-23)*

³³ “Ēg tŷ néj grug kŷ ēg pijé, péju kŷ fēg tí'. Ēg pijé, kěj krēm fēg tí'. Ti fēg jafā kri ēg tóg fēg tí. Kŷ ēg tóg ēg tŷ ĩn kā ra káge kŷ ve há han tí,” he tóg.

³⁴ “Ēg kanē hā tóg tŷ, ēg tŷ ve jafā nī. Kŷ tóg ēg jo kurā han tí. Ti há nīn kŷ tóg ēg jo kurā kar nī sir. Jāvo ēg kanē kórég nīn kŷ tóg, ēg jo kuty kar nī sir. Kŷ tóg ge nī, ēg jykre kórég ti. Ēg kanē kórég ri ke ti nī. Ēg jo tóg kuty han tí. ³⁵ Kŷ vēnh kanhrān nī. Ke tū nī mū ra tóg, ājag jo kuty ri ke nī. Vējykre kórég hā vē. Kŷ vējykre kórég han sór tūg nī. ³⁶ Ājag jo kurā nīn kŷ tóg há tāvī nī. Ājag jykre há tāvī nīn kŷ tóg, ājag jo kurā ri ke nī sir. Kŷ ājag tóg sir néj gru ri ke nýtī gé. Néj gru mág nīn kŷ tóg ēg kanē jo jēngrē há han tí. Ge ēg nýtī, ēg jykre há tāvī nīn kŷ,” he tóg *Jesus* ti.

Jesus tŷ ũn jykre régre ag mŷ vī kónān

(Mt 23.1-36; Mc 12.38-40)

³⁷ Ti tŷ ag mré vēmén kar kŷ *Fariseu* ũ tóg ti mŷ: “inh mré jēn kātīg,” he mū. Kŷ tóg ti mré tí mū. ³⁸ Hā ra *Jesus* tóg *Judeu* ag jykre han ja tū nī. *Judeu* ag tóg ag jēn jé vēnh nīpég tí. Kŷ tóg *Fariseu* ēn mŷ e tí, *Jesus* tŷ vēnh nīpég tū nīn kŷ. Kŷ tóg to jykrén kónān mū sir.

³⁹ Hā ra *Jesus* tóg ki kanhró nī, kŷ tóg ti mŷ: “*Fariseu* vŷ tŷ ājag nýtī,” he mū. “Kŷ ājag tóg kópa ven ja kupég tí, pénky ven ja ke gé, hā ra ti kā tá ke tóg kavéj nī. Kŷ ājag jykre vŷ ge nī gé. Jykre há nýtī ve ājag tóg nī, hā ra ājag tóg vējykre pāno kar han tí. ⁴⁰ Krī tū pē ājag nýtī. Ũ tŷ ēg ven ja han mū vŷ ēg jykre han mū gé mŷr. Ēg jykre há nīn kŷ ēg ven ja vŷ há nī gé. ⁴¹ Ũ jagāgtān ra, ājag tŷ nén ũ tŷ. Vējykre há kar han ra, kŷ

tóg ājag tŷ nén ũ kar jānhkri nī ri ke nī sir,” he tóg.

⁴² “*Fariseu*’, Topē vŷ ājag ve kónān. Őn kŷ ājag tóg Topē mŷ ājag jakré tŷ *dízimo* han kān tí. Ājag jakré tŷ *hortelā* tŷ 10 nīn kŷ ājag tóg Topē mŷ ũn pir nīm tí, ājag jakré tŷ *arruda* tŷ ke gé, ājag jakré kar tŷ mŷr. Hā ra ājag tóg vējykre kuryj han tū nī jāvo. Topē to há tū ājag tóg nýtī, ti vī jēmē jāvānh ājag tóg nýtī. Ājag tŷ ti tŷ ēg jyvēn ki króm mré hā ājag jakré tŷ *dízimo* han kŷ tóg há tāvī tīnh mū vē. Hā ra ājag tóg ki króm sór tū nīgtī,” he tóg.

⁴³ “*Fariseu*’, Topē vŷ ājag ve kónān. Vēnh kanhrān jafā krēm ājag tóg vēnh kápām kŷ nýtī, vēnh kar tŷ ājag to: ũn mág ag vē, he jé. Ēmā kuju tá ājag tóg mūgtī, kŷ tóg vēnh kar tŷ ājag mŷ: “Ēg kanhrān tí, ā mŷ há?” hen kŷ ājag mŷ sér tí. ⁴⁴ Topē vŷ ājag ve kónān mŷr. Vēnh kej si ri ke ājag nýtī, vēnh kej to ró tū ri ke. Vēnh kar tóg kri mū tí, kŷ ag tóg vēnh vatānh tá vēnh kavēnh tí. Tag ri ke ājag tóg nýtī,” he tóg,

⁴⁵ Kŷ Topē vī to ēg kanhrān tí ũ tóg ti mŷ: “ā tŷ *Fariseu* ag mŷ tag tó kŷ ā tóg ēg to vī kónān mū gé, ag mré,” he mū.

⁴⁶ Kŷ tóg: “ón kŷ ēg kanhrān tí,” he mū. “Hŷ, Topē vŷ ājag ve kónān gé,” he tóg. “Vēnh kar mŷ ājag tóg vējykre kufy nīm tí. Ti kufy jagy nīn kŷ ājag tóg han sór tū nīgtī. Ge ra ājag tóg ag mŷ: “ki króm nī,” he tí. ⁴⁷ Topē vŷ ājag ve kónān mŷr. Ājag jógjóg ve ag vŷ Topē vī tó tí ag kágtén. Jāvo ājag tóg ón kŷ ag kej ki rīr há han tí. ⁴⁸ Hā ki ājag tóg ājag jógjóg ve ag tŷ ag kágtén to: “há ti nī,” he tí. ⁴⁹ Hā kŷ Topē vŷ ājag to vī ja nī. Ki kanhró ti nī, hā kŷ tóg ājag to vī kónān ja nī, ha mē. “Inh vī tó tí ag jēgnē jé sóg ke mū, isŷ ũn vin mū ag ke gé, ag tŷ ag mŷ inh vī tó jé. Hā ra ag tóg ag vóg kónān ke mū, ag kágtén jé ag tóg ke mū,” he ja

tóg nĩ, Topě ti. ⁵⁰ Ājag jógjóg ve ag vỹ ag kãgtén kãn, hã ra tóg ājag mỹ há tí, hã kỹ Topě vỹ, to ājag vóg kónãn ke mũ. Ũ tý hên ri ke ag kãgtén ag tóg, ājag jógjóg ve ag, Topě tý ěprã ke ag han kar kỹ. ⁵¹ *Abel* kãke tóg ti tén. Kỹ ājag jógjóg ve ag tóg ti nón ke ag kãgtén ja nĩgtĩ gé. Vãhã ag tóg *Zacarias* tén mũ gé, Topě ĩn krêm, Topě mỹ nén ũ pũn jafã ěn tá. Hã kỹ tóg, ājag tý ag kãgtén ri ke nĩ. Kỹ ājag tóg ag kãgter tag kajãm kãn ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg.

⁵² “Ón kỹ Topě vĩ to ěg kanhrãn tí, Topě vỹ ājag vóg kónãn ke mũ. Ũ tý Topě ki rã sór mũ ra ājag tóg, ti mỹ tó há han tũ nĩgtĩ, ti tý ki rã tũ nĩn jé. Kỹ tóg, ěg tý ũ jo ĩn nĩfénh ěn ri ke nĩ,” he tóg.

⁵³ Tag pãte tóg, hên ra tí mũ sir. Kỹ Topě vĩ to ěg kanhrãn tí ag tóg, ti mré mũ kỹ ti tugnỹm tí, *Fariseu* ag ke gé. Ag tý ti vĩ to ti se sór vë. ⁵⁴ Ón kỹ ag tóg ti ki jëmëg tí gé sir. Hã ra ag tóg ti vĩ mē há han tũ nĩ sir. Nén ũ pir hã to ag tóg jykrén mũ, hã vỹ: ti kãgmĩnh ke, he mũ.

12

Ũn jykre régre ag
(Mt 10.26-27)

¹ Hã ra ũ tý hên ri ke *mil* (ke) ag vỹ, vënh mãn kỹ nỹtĩ. Kỹ ag tóg, jagnë sãnsãn mũ sir. Kỹ *Jesus* tóg ag kanhrãn mũ. Tĩ mré mũ tí ag kanhrãn vén tóg mũ, kỹ tóg ag mỹ: “*Fariseu* ag jykre han sór tũg nĩ,” he mũ. “Ěmĩ jãgja jafã ri ke ti nĩ, ag jykre ti. Hã kỹ tóg Topě mỹ kórég tãvĩ nĩ,” he tóg. ² “Ěg tý péju kỹ nén han mũ vỹ, vënh ven kãn ke mũ. Ěg tý vënh kar vatãnh tá nén to jykrén mũ vỹ, vënh ven kãn ke mũ, kurã tý ěgno kã,” he tóg. ³ “Ājag tý vënh kar vatãnh tá vëmëh ja ěn mē kãn jé ag tóg ke mũ, vënh kar. Ājag tý kékén kỹ nén tó ja ěn tó kãn jé ag tóg ke mũ, jamã há ra, ājag tý ĩn kã tá nén

tó ja ěn. Hã kỹ vëjykre régre han tũg nĩ,” he tóg.

Ěg tý ěprã pã'i ag kamëg ke tũ
(Mt 10.28-31)

⁴ “Ha mē, iso há ājag nỹtĩ. Pã'i ag tý kejën ěg tén sór mũ ra ag kamëg tũg nĩ. Ag tý ěg tén kar kỹ ag tóg, ěg tý hē ri kenh ke tũ nĩ sir. Hã kỹ ag kamëg tũg nĩ. ⁵ Ājag mỹ sóg tónh ke mũ ha, ājag tý ũn kamëg ke ti, hã vỹ: Topě, he mũ. Tĩ hã ne ěg tén kar kỹ nũgme ki ěg vãm ki kanhró nĩ, mỹr ha mē. Kỹ ti hã kamëg nĩ. ⁶ Sēsĩ tý 5 (ke) kato ag tóg jãnkamy pir nĩm tí, ag tý ko jé. Hã ra Topě pijé ag kã jatun mũ'. Ag ki rĩr tóg nĩ nĩ. ⁷ Ěg ki rĩr tóg nĩ gé. Ěg tý nén vëg mũ kar ki kanhró tóg nĩ. Hã kỹ tóg, ěg gãnh nĩkrén kãn ja nĩ gé. Sēsĩ kãfór ājag tóg nỹtĩ, Topě mỹ. Ājag kã mĩ ũn pir tóg sēsĩ e kãfór nĩ. Hã kỹ ag kamëg tũg nĩ, ũ tý ěg tén sór mũ ag,” he tóg.

Ěg tý Jesus kãmén ke
(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ “Hã kỹ sóg ājag mỹ tag tó mũ. Ěprã ke ag mỹ: “tỹ sóg ti mré ke nĩ,” hem nĩ, iso. Ag kamëg tũg nĩ. Kỹ sóg ājag tónh ke mũ gé, Topě tý jëgnë jafã ag mỹ, kurã ěn kã, ājag tý tý ĩnh mré ke nỹtĩ ti. Tý sóg ěprã ke fi kósín nĩ, mỹr, ha mē. ⁹ Ājag tý ěprã ke ag mỹ ĩnh kãmén tũ nĩn kỹ sóg ājag kãmén ke tũ nĩ gé, Topě tý jëgnë jafã ag mỹ, ājag tý iso: “tĩ ki kagtũg sóg nĩ,” hen kỹ,” he tóg.

¹⁰ “Tỹ sóg ěprã ke fi kósín nĩ. Ag tý iso vĩ kónãn mũ ra sóg ag mỹ vënh pãte fón sór mũ. Ag tý hã ra Topě kuprĩg to vĩ kónãn kỹ Topě tóg ag mỹ vënh pãte fón mãn ke tũ nĩ,” he tóg.

¹¹ “Ājag vin jé ag tóg ke mũ, pã'i ag mỹ, *governador* ag mỹ ke gé, ag tý ājag sigse jé. Ěg vënh kanhrãn jafã krêm ag tóg ājag ki jëmë sór ke mũ, ājag tý ĩnh ki ge kỹ nỹtĩ ti, ha vem nĩ. Hã ra to krĩ kufy han tũg nĩ, ājag tý ag mỹ ĩnh kãmén ke ěn to. ¹² Topě

kuprīg hã vỹ ãjag kanhrãn ke mũ', kurã ên kã. Hã kỹ ãjag tóg tónh ke mũ sir," he tóg.

Ēg tỹ nén ũ to én ke tũ

¹³ Kỹ ũn e ag kã mũ ũ tóg *Jesus* mỹ: "Senhor," he mũ. "Ēg panh vỹ tóg ter. Kỹ inh kãke mré vĩm nĩ, ěg tỹ ti tỹ nén kar tỹ vẽn kãpãm jé," he tóg.

¹⁴ Hã ra tóg ti mỹ: "vó," he mũ. "Isũ pijé," he tóg. "Inh pijé ã mỹ ã kuge ve sór mũ'. Inh pijé ã tũ tỹ vẽn kãpãm sór mũ'," he tóg.

¹⁵ Kỹ tóg ag kar mỹ: "ker nén ũ to én hẽ'," he mũ. "Ēg tỹ nén kar nĩ pijé ěg rĩr han ke mũ'. Ēg tũ mág nĩ tigrĩn ěg pijé mũ há han ke mũ'," he tóg.

¹⁶ Kỹ tóg ag mỹ: "vẽjykre há vỹ ge nỹnh mũ, ha mẽ," he mũ. "Ũn riko tóg nĩ ja nĩgtĩ mỹr," he tóg. "Ti japỹ vỹ nén kar kanẽ e han ja nĩgtĩ.

¹⁷ Kỹ tóg: "inh hỹn ne han mũ ha? Sỹ krẽm inh jakrẽ kanẽ kar nĩm jé," he mũ. ¹⁸ "Inh pãjó kókén jé sóg ke mũ, sỹ ti jẽgia ki ũn mág han jé, kỹ sóg krẽm isũ kar vin mũ, inh jakrẽ kanẽ kar ti," he tóg mũ, to jykrén kỹ. ¹⁹ "Kỹ sóg jatun mỹ nĩnh mũ sir. Isũ vỹ prỹg tỹ hẽn ri ke pêtẽm mũ. Kỹ sóg rãnrhãj mãn ke tũ nĩ ha. Jatun mỹ sóg jẽg nĩnh ke mũ, kron sóg nĩnh ke mũ gé, inh mỹ sér tĩn kỹ," he tóg, to jykrén kỹ, ũn riko ti.

²⁰ Hã ra Topẽ tóg ti mỹ: "krĩ tũ ã nĩ," he mũ. "Kuty tag kã ã tóg ter ke mũ ha. Kỹ ã tũ mág tag vỹ tỹ, ũ tũ nĩnh ke mũ ha? Ma tĩg ke tũ ã tóg nĩ," he tóg ti mỹ, Topẽ ti," he tóg.

²¹ "Ge tóg nĩ, ěg tỹ ga kri nén ũ há ve sór kỹ. Ma mũnh ke tũ ěg tóg nĩ, kanhkã ra. Ēg tỹ kanhkã tá tũ mág nỹtĩnh ke tag hã ne há nĩ'," he tóg.

Ēg tỹ nén ũ to krĩ kufy han ke tũ
(Mt 6.25-34)

²² Kỹ tóg ti mré mũ tĩ ag mỹ: "ha vé," he mũ. "Nén ũ to jykrén kỹ krĩ kufy han tũg nĩ," he tóg, "vẽjẽn to, ke tũ nĩ kỹ kur to. Inh hỹn ne konh

mũ'? Inh hỹn ne tunh mũ'? he tũg nĩ. ²³ Topẽ tỹ ěg han ja vẽ mỹr, ěg tỹ ga kri mũ jé. Hã kỹ tóg ěg jẽn ki rĩr ke mũ gé, ěg kur ki ke gé. ²⁴ Sẽsĩ to jykrén nĩ. Ag mỹ ěkrãn tĩ'? Vó. Ag mỹ ag jakrẽ kunũg tĩ'? Vó. Ag mỹ pãjó han tĩ'? Vó, ke tũ ag tóg nĩgtĩ. Ge ra Topẽ tóg ag jẽn tĩ. Jẽsĩ kãfór ãjag tóg nỹtĩ, Topẽ mỹ. ²⁵ Kỹ ěg tóg Topẽ tỹ ěg jé prěr kỹ mũnh ke mũ gé. Ēg pijé mũnh ke tũ nĩ'. Ēg tỹ to krĩ kufy han mũ ra ěg tóg tũg mũ. ²⁶ Ēg pijé ěg krĩ kufy tigrĩn, ěg krĩ há tigrĩn mũnh ke tũ nĩ'. Mũ jé ěg tóg ke mũ, ti tỹ ěg jé prěr kỹ. Hã kỹ nén ũ ũ to krĩ kufy han tũg nĩ.

²⁷ Ka fej to jykrén nĩ gé. Jatun mỹ tóg mog tĩ. Rãnrhãj tũ tóg nĩgtĩ, kur han tũ tóg nĩgtĩ. Hã ra tóg sĩnvĩ nỹtĩgtĩ. Kỹ pã'i mág tỹ *Salomão* ên kur tóg ri ke tũ nỹtĩ ja nĩgtĩ, ti sĩnvĩ ja ra. Ki hã sóg tó mũ mỹr. ²⁸ Topẽ hã ne ka fej sĩnvĩ han tĩ'. Hã ra tóg kãnhmar kãgter tĩ. Ũri tóg há nỹtĩ, tỹ vaj kỹ tóg kógungur nỹtĩgtĩ. Topẽ tỹ ka fej sĩnvĩ han kỹ tóg ãjag kur ki rĩr ke mũ gé, ha vem nĩ. Kỹ ti to: "ti mỹ ěg mỹ kur nĩm mũ vỹ?" he tũg nĩ. ²⁹ "Inh hỹn ne konh mũ', ũri?" he tũg nĩ gé. To krĩ kufy han tũg nĩ. ³⁰ Topẽ ki ge tũ ag vỹ tag to jykrén mág tĩ. Hã ra ěg jóg tỹ Topẽ vỹ ki kanhrõ nĩ, ěg tỹ nén konh ke mũ ki, ěg kur ti ke gé. Kỹ to krĩ kufy han tũg nĩ. ³¹ Topẽ tỹ tỹ ěg pã'i nĩ ên hã ve jé vãsãnsãn nĩ. Tag hã to jykrén nĩ. Kỹ Topẽ vỹ ãjag mỹ ãjag tỹ nén ve sór mág mũ ên vin ke mũ sir," he tóg.

Kanhkã tá ěg tũ
(Mt 6.19-21)

³² "Kamẽg tũg nĩ, ãjag pipir nỹtĩ ra. Ēg jóg tỹ Topẽ vỹ ãjag to há nĩ, hã kỹ tóg ãjag mỹ kanhkã ti ven sór mũ, ha mẽ. ³³ Ājag tỹ nén kar vin nĩ, ũn vêsýrẽnh mũ ag mỹ. Kỹ ãjag tóg kanhkã tỹ tỹ nén ũ mág nỹtĩnh mũ. Tá ãjag kuge tóg tũ' he mãn ke tũ nĩ. Tag ki ěg tóg ěg jãnkamy fón tĩ,

nén ũ kar to. Tá tóg tú' he jávãnh nĩ, ěg kuge ti. Tá ũ tóg péjunh kãtĩg ke tú nĩ gé, tá ti ga tóg kagrãnh ke tú nĩ gé. ³⁴ Ājag tỹ ga kri tỹ nén ũ mág nỹtĩn kỹ ājag tóg ga kri mũ mág sór mũ. Ājag tỹ hã ra kanhkã tỹ tỹ nén ũ mág nỹtĩ sór kỹ tag hã ne há nĩ," he tóg.

Jesus kãtĩg mãn jávãnh ke

³⁵ "Ěg kur tỹ ěg tóg vėsógfĩg tĩ, ěg tỹ rãnrãj há han jé. Ěg néj grug ěg tóg tĩ, kuty kỹ, ěg tỹ ve há han jé. Ěn ri ke han nĩ, ājag tỹ inh kãtĩg mãn ke jávãnh kỹ, nén ũ tỹ ājag kutãn tũ nĩ jé, ājag tỹ inh mré mũnh ke to. ³⁶ Kỹ ājag tóg tỹ ũ *camarada* ri ke nỹtĩ. Kejẽn ag *patrão* vỹ hẽn kã tá tĩg mũ, ti prũ ke ki fénhta mág han jé. Kỹ ti *camarada* ag vỹ ti tỹ tá vỹn ke jávãnh nỹtĩ. Ag tỹ ti jávãnh há han kỹ tóg há tĩ, ag nũgnũr tũ nĩn kỹ. Kỹ ag tóg kãnhmar ti tỹ jãnkã tỹ tórón tórón ke mẽnũ mũ. ³⁷ Hã ra tóg kejẽn jun mũ sir. Kỹ tóg sér tĩ, ti *camarada* ag tỹ ti jávãnh nỹtĩn kỹ. Kỹ tóg ag mỹ vĩ há han ke mũ sir. Kỹ tóg vėsógfĩn kỹ ag mỹ: "nĩgnĩ ra ver, *mesa to,*" henh ke mũ sir. Kỹ tóg ti *camarada* ag mỹ vėjẽn ven ke mũ, ag *patrão* ti. Ki hã sóg tó mũ," he tóg. ³⁸ "Hẽn ri ke mũn tóg *meia noite* ki jun ke mũ, hẽn ri ke mũn tóg *galo* kyr mũ ra jun ke mũ. Ti *camarada* ag tỹ ti jávãnh nỹtĩn kỹ tóg ag mỹ vĩ há tãvĩ han ke mũ sir, ha vem nĩ," he tóg.

³⁹ "Kỹ tag to jykrén nĩ, ha mẽ. Inh kãtĩg mãn ke vỹ tỹ ũ tỹ nén ũ pigju tĩ kãtĩg ri ke nĩnh mũ. Ũ tỹ ti ĩn krẽm nĩ ěn pijé ki kanhró nĩ, ti kãtĩg ke ki. Ti tỹ ki kanhró nĩ ra tóg ti tỹ nén ki rĩr ke mũ vè, ti tỹ ti tũ mæg tũ nĩ jé. Hã ra tóg ki kagtĩg nĩ. ⁴⁰ Ge ti nĩ, inh kãtĩg mãn ke ti. Ha vẽnũ ki rĩr. Ěprã ke fi kósĩn vỹ kãtĩg ke mũ, ājag tỹ ti kãtĩg ke to jykrén tũ hã ra," he tóg.

Ũn camarada kãme
(Mt 24.45-51)

⁴¹ Kỹ *Pedro* vỹ ti mỹ: "Senhor," he mũ. "Ā tỹ ũ mỹ ke nẽ? Ā tỹ ũ tỹ ā ki ge tú ag mỹ ke mỹ, ěg mỹ ke mỹ vó?" he tóg.

⁴² Kỹ tóg: "kejẽn *patrão* tóg hẽn ra tĩg sór mũ. Kỹ tóg ti *camarada* ag kã ũ kuprẽg mũ, ti tỹ ti jo ag ki rĩr jé. Ũ tỹ ti rãnrãj ki rĩr há han tĩ ěn kuprẽg tóg mũ, ti tỹ ag mỹ vėjẽn ven jé. ⁴³ Ti tỹ ag ki rĩr há han kỹ ti *patrão* vỹ, ti mỹ vĩ há han ke mũ, ti kãtĩg mãn kỹ. ⁴⁴ Ti tỹ tóg pã'i han ke mũ, ti tỹ ti tũ ki rĩr kãn jé sir. Ki hã sóg tó mũ mỹr, ha mẽ. ⁴⁵ Ti *camarada* ěn jykre kórég nĩn kỹ tóg vẽnũ mỹ nĩ jávo, ha mẽ. To jykrén kỹ tóg: ěg *patrão* vỹ kãtĩg vãnũ han mũ, he mũ. Kỹ tóg ti mré ke ag vóg kónãn mũ. Ag mrãnrãn tóg mũ sir, fag ke gé. Kỹ tóg jatun mỹ jẽn mág han mũ. Ũn kronron tỹ ag mré tóg kron kỹ pępév tĩ nĩ sir. ⁴⁶ Kỹ ti *patrão* vỹ ti kãnhmỹ jun ke mũ, ha vem nĩ, ti tỹ ti jun ke kurã ki kagtĩg nĩn kỹ. Kỹ tóg ti vóg kónãn ke mũ gé sir. Kỹ tóg ti fón ke mũ, Topẽ vĩ mranh tĩ ag mré," he tóg.

⁴⁷ "Ti *camarada* ũ vỹ ti *patrão* kãtĩg ke jo ki rĩr há han tũ nĩgtĩ, ti *patrão* tỹ ti mỹ tó mũ ra. Ti vĩ ki tóg króm tũ nĩgtĩ. Kỹ tóg ti mrãnrãn mág ke mũ. ⁴⁸ Ũ tóg ti tỹ nén han ke mũ mẽ há han tũ nĩ. Kỹ tóg vėjykre kórég han mũ gé. Kỹ ti *patrão* vỹ ti mrãnrãn ke mũ gé. Ti mrãnrãn sĩ han jé tóg ke mũ, jávo.

Ũ tóg vẽnũ kanhrãn mág han tĩ. Kỹ Topẽ tóg ti tỹ vėjykre há han ěn ve sór mũ," he tóg.

Ũ tỹ Jesus tugrĩn ěg kato tẽnũ ke
(Mt 10.34-36)

⁴⁹ Kỹ *Jesus* tóg: "ga kri inh mur, isỹ re pũr tĩg ri ke han jé," he mũ, "hã vỹ: ũn e tỹ inh ki ge, he mũ. Sỹ re pũr tĩg ri ke ěn venh há tóg tĩ, hã ra tóg ver grug tũ nĩ. ⁵⁰ Ti grug to hã sóg vėsỹrẽnũ ke mũ. Iser ke vè, kỹ tóg inh mỹ e tĩ. Sỹ ve jávãnh tóg tĩ vè," he tóg.

51 “Ājag h̄yn iso: “vēnh kar t̄y jagnē to há han jé tóg ke m̄ũ,” he t̄i. Hã tũ vē. Ū t̄y h̄en ri ke t̄y jagnē kato tēgtē han jé sóg ke m̄ũ, ha vem n̄i. 52 Ha vē, ĩn pir krēm ke fag v̄y jagnē kato tēnh ke m̄ũ. Ūn tãgtũ fag v̄y ũn régre fag kato tēgtēnh ke m̄ũ. Kar k̄y ũn régre ěn fag v̄y ũn tãgtũ fag kato tēgtēnh ke m̄ũ gé sir. 53 Jagnē kato fag tóg jagnē to jũgĩnh ke m̄ũ. Ū tóg ti kósın kato tēnh ke m̄ũ, k̄y ũ tóg kejēn ti panh kato tēnh ke m̄ũ gé. Ū fi v̄y fi kósın fi kato tēnh ke m̄ũ, k̄y ũ fi v̄y fi m̄ynh fi kato tēnh ke m̄ũ gé. K̄y ũ tóg ti má fi kato tēnh ke m̄ũ, k̄y fi tóg fi jamré kato tēnh ke m̄ũ gé sir. Ge ti n̄igt̄i,” he tóg.

*Jesus jykre ki kanhrān
(Mt 16.2-3)*

54 K̄y tóg vēnh kar m̄y: “kanhkā ve k̄y ājag tóg ta ki kanhró n̄yt̄i,” he m̄ũ. “Kanhkā góg t̄y tátã kãt̄in k̄y ājag tóg: “ta v̄y kutēnh m̄ũ,” he t̄i. K̄i kanhró ājag tóg n̄yt̄igt̄i. 55 Kar ājag tóg kãka ki kanhró n̄yt̄i gé. “Tag tán kãt̄i m̄ũ, kãka ti, k̄yn jũ jagy han m̄ũ, ha vem n̄i,” he ājag tóg t̄i gé. 56 K̄i kanhró ājag tóg n̄yt̄i, ta jykre ti, kãka jykre ti. Hã ra ājag tóg ĩnh jykre ki kanhrānrān sór tũ n̄i, s̄y ũri ājag m̄y tó m̄ũ tag ti. Kutu ājag n̄yt̄i,” he tóg.

*Ēg t̄y jagnē m̄y vēnh pãte fón
(Mt 5.25-26)*

57 “K̄y ājag tóg vējykre kuryj to jykren tũ n̄i gé, ājag t̄y jagnē m̄y vēnh pãte fón jé, ājag t̄y ver ga kri m̄un k̄y. 58 Kejēn ājag tóg n̄en ũ tugr̄in jagnē to jũ m̄ũ. K̄y ājag kã ũ tóg h̄en ri ke m̄un pã'i m̄y tónh m̄ũ sir. Ti t̄ig ken jo ti m̄y: “ĩnh m̄y vēnh pãte fón,” hem n̄i. Ke tũ n̄i m̄ũ ra pã'i v̄y ā jykre pãno venh ke m̄ũ, k̄y tóg porisa m̄y: “ti se ra,” henh ke m̄ũ. K̄y tóg ā senh ke m̄ũ sir. 59 Ha m̄ẽ, tá ā kãnhmar kãkutē mãn ke tũ n̄i. Ā t̄y kajām kãn kar k̄y ā h̄en ri ke m̄un tá kãkutē mãn ke m̄ũ sir,” he tóg.

13

Ēg t̄y ěg jykre pãno tovãnh ke

1 Kejēn fóg t̄y pã'i t̄y Pilatos tóg, ga t̄y Galilėia tá ke ũ ag kãgtén ja n̄i, ag t̄y Topē m̄y ag m̄ẽg tãnh k̄y p̄un m̄ũ ěn kã. K̄y ag kyvėnh tóg, ag m̄ẽg kyvėnh mré kutē ja n̄i.

K̄y ũ ag tóg, Jesus m̄y kãmén m̄ũ, ag t̄y Pilatos t̄y ũn kãgtén m̄ũ ag to: “ag h̄yn Topē v̄i mranh mág,” hen k̄y. 2 K̄y tóg ag m̄y: “ājag h̄yn Galilėia tá ũn kãgter m̄ũ ag to jykren sór m̄ũ,” he m̄ũ. “Ag h̄yn Galilėia tá ke ag jykre pãno kãfór han m̄ũ n̄i, hã k̄y Topē h̄yn tóg ag vóg kónãn mág, he ājag tóg t̄i ag to. 3 Hã tũ vē hã ra. Ājag ri ke ag tóg n̄yt̄i, m̄y, ha m̄ẽ. Ājag t̄y ājag jykre tovãnh tũ n̄in k̄y ājag tóg nũgme ki vár ke m̄ũ, ha vem n̄i,” he tóg. 4 “Ū t̄y 18 (ke) ěn ag to jykren n̄i, ũ t̄y goj t̄y Siloé tá kãgter m̄ũ ěn ag. Ęn t̄ej ěn tóg, ag kri kutē, hã k̄y ag tóg kãgter m̄ũ. Jerusalém tá ke kar ag jykre ri ke ja ag tóg n̄yt̄i. Ag pijé, ag jykre pãno kãfór ja n̄yt̄i, ha m̄ẽ. 5 K̄y sóg ājag m̄y ke m̄ũ. Ājag t̄y ājag jykre pãno tovãnh tũ n̄in k̄y ājag tóg, nũgme ki vár ke m̄ũ,” he tóg.

Ka t̄y kanēn vãnh kãme

6 K̄y tóg ag m̄y: “ũ t̄y Topē jykre han sór tũ ag v̄y, ge n̄yt̄inh m̄ũ, ha m̄ẽ,” he m̄ũ. “Kejēn ũ tóg n̄igt̄i. Ka há krãn ja tóg n̄igt̄i, ka t̄y figueira. Ka kanē ko há vē. Uva kré kã m̄ũ tóg krãn ja n̄i. K̄y tóg kejēn ti kanē ko sór m̄ũ, k̄y tóg venh t̄i m̄ũ. Hã ra tóg kanēn ja tũ n̄i. 7 K̄y tóg uva ki r̄ir t̄i m̄y: “ti ḡyn ra,” he m̄ũ. “Pr̄yg tãgtũ vē ha, s̄y ti kanē v̄eg tũ ki. Kanēn vãnh ti h̄yn j̄ẽ. K̄y ti ḡyn n̄i, ti t̄y ga kókég tũ n̄i jé,” he tóg. 8 Hã ra tóg ti patrão m̄y: “ti tovãnh ra ver,” he m̄ũ. “Ti p̄en̄in sóg kũm m̄ũ ver, s̄y ti p̄en̄in ga vãvãm jé ver. 9 H̄en ri ke m̄un tóg kanēn ke m̄ũ ha. Ti kanēn tũ n̄in k̄y sóg vãhã ā m̄y ti ḡyn ke m̄ũ,” he tóg.

Vēnhkán ke kurā ki ūn kaga tỳ há' he

¹⁰ Kejēn tóg vēnh kanhrān jafā krēm ag kanhrān mū, vēnhkán ke kurā ki. ¹¹ Hā ra ū fi tóg tá jē nī. Jagrē kórég fi nī, hā kỳ fi tóg pānh ke kỳ jē nī. Vēnh ra hā fi tóg jē kórég nī, fi jagrē tigrīn. Prýg tỳ 18 (ke) han fi tóg, fi jagrē tỳ fi kagāg tī ki. ¹² Kỳ Jesus tóg fi vэг mū. Kỳ tóg fi jé prēr mū. “Kunīg, jý,” he tóg. “Á kaga tỳ sóg tū' henh ke mū,” he tóg fi mý. ¹³ Kỳ tóg ti nīgé tỳ fi kri fig mū. Kỳ fi tóg vēnh ra hā jég há' he mū, ha mē. Kỳ fi tóg Topē mý vī há han mū sir.

¹⁴ Hā ra vēnh kanhrān jafā to pā'i tóg Jesus to jū mū, ti tỳ vēnhkán ke kurā ki fi tỳ há' hen kỳ. Kỳ tóg vēnh kar jyvēn kỳ ag mý: “kurā tỳ 6 (ke) hā ki ēg tóg rānhraj ke mū ha,” he mū. “Hā kỳ kurā tỳ 6 (ke) ēn ki kāmūm nī, ti tỳ ājag tỳ há' hen jé. Vēnhkán ke kurā ki vēnh kytgāg kāmū tūg nī,” he tóg mū.

¹⁵ Hā ra Jesus tóg ti vī kāfān kỳ: “jykre régre ā nī mýr,” he mū. “Vēnhkán ke kurā ki ājag tóg ājag mēg ki rīr tī gé, monh ki, kāvāru ki ke gé, ha mē. Ājag mēg kygvāg ājag tóg tī, ag tỳ goj kron mūn jé, ti tỳ ĩn kā kā se kỳ jē kỳ, cocho to. ¹⁶ Kỳ tag fi vý se kỳ jē ēn ri ke ja nī gé, ha mē. Satanás hā vý fi sé', prýg tỳ 18 (ke) ki. Ēg jógjóg ve tỳ Abraão krē'krē ū fi vē. Ēg mēg kāfór fi tóg jē. Hā ra ā tóg jū sór mū, isý vēnh kán ke kurā ki fi tỳ há' hen kỳ. Isý fi kavān ri ke vē,” he tóg.

¹⁷ Ti vī tag to ag tóg mý'āg'āg mū sir, ti kato tē mū ag. Hā ra tóg vēnh e ēn mý sér tī sir. Ag mý tóg nēn ū há kar han tī, hā kỳ tóg ag mý sér tī sir.

Topē vī tỳ vēnh kar kri rūm ke (Mt 13.31-33; Mc 4.30-32)

¹⁸ Kỳ tóg ag mý: “Topē tỳ tỳ ēg pā'i nīnh ke vý tỳ ka tỳ krén ri ke nī,” he mū. ¹⁹ “Tī krān ēg tóg tī. Kỳ tóg mog

há han tī. Hā kỳ sēsī tóg ti féj kā ki jagfénh tī,” he tóg.

²⁰ Kỳ tóg fag mý: “Topē tỳ tỳ ēg pā'i nīnh ke vý ūn týtá fag tỳ ēmī han ri ke nī,” he mū gé. ²¹ “Fermento sī tỳ fag tóg farīnh e mré jégjāg tī, hā ra tóg tỳ són ke kán tī,” he tóg, Jesus ti.

Jānkā sī kāmē (Mt 7.13-14, 21-23)

²² Kỳ tóg tīg mán kỳ ēmā e fīn rām mū, ēmā mág, ēmā kāsir ke gé. Tīg kỳ tóg ag kanhrānrān mū sir. Kỳ tóg vāhā, ēmā tỳ Jerusalem kukām tī mū. ²³ Kỳ ū tóg ti mý: “Senhor,” he mū. “Ūn krenkren mū ag mý pipir nýtī, e nýtī vó?” he tóg. Kỳ tóg ti mý: ²⁴ “ĭnh ki rā vý, jānkā sī ra rā ri ke nī,” he mū. “Vāsān nī, ā tỳ ra rā jé. Kejēn ū tóg, ra rā mán ke tū nī ha. Ēn kā ū tỳ hēn ri ke ag vý, ra ge sór ke mū, hā ra ag tóg, tỳ hē ri kenh ke tū nī sir. ²⁵ Ĕn ki rīr tī ēn tỳ nīfénh ja vē mýr, hā kỳ ag tóg, kā ra genh ke tū nī ha. Kanhkā to ken hā vē, ĩn ti. Ĕn ki rīr tī ēn hā ne nīfénh ke mū', kỳ ājag tóg sir re tá nýtī kỳ tỳ tóron' tóron' kenh ke mū. “Senhor”, ēg mýr róm, ēg jy nón, jānkā ti,” he jé ājag tóg ke mū. Hā ra tóg sir ājag mý: “ājag ki kagtīg sóg nī,” henh ke mū. ²⁶ Kỳ ājag tóg ti mý: “ēg hā vý ā mré jēn ja nī, ā mré ēg tóg kron ja nī, ēg kanhrān ja ā tóg nī, ēg jamā tá. Ēg hā vē,” henh ke mū. ²⁷ Hā ra tóg ājag mý: “ĭnh pijé ājag ki kanhró nī',” henh ke mū. “Ājag pijé tỳ ĭnh mré ke nýtī'. Ha mūjég. Vējykre pāno han ājag tóg mūgtī,” he jé tóg ke mū. ²⁸ Ājag tỳ ra mūnh ke tá ājag tóg vēsýrēnh ke mū, tá ājag tóg ājag jā tỳ gāngān kenh ke mū. Kór há tá ājag tóg Abraão venh ke mū, tá, Isaque ke gé, Jacó ke gé, Topē vī tó tī ag kar ke gé. Ēn ag kar vý, Topē tỳ tỳ ēg pā'i nī venh mū sir, ājag jāvo. ²⁹ Ēn kā Topē ki ge kỳ nýtī kar ag tóg kāmūnh mū, rā jur ja tá, rā pur ja tá, kanhkā fyr kar tá. Kāmū kỳ ag tóg, Topē tỳ ag ki rīr nī

ti venh ke mũ, ãjag jãvo. ³⁰ Ën kã tag ki ùn kãsir ù ag tóg tỹ ùn mág nỹtĩnh mũ, tá. Kỹ tag ki ùn mág ù ag tóg tỹ ùn kãsir nỹtĩnh mũ gé, tere kỹ,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus tỹ Jerusalem ra tĩg ke

³¹ Kurã ãn kã *Fariseu* ù ag tóg ti mỹ: “ha mẽ,” he mũ. “Pã'i mág tỹ *Herodes* vỹ ã tén sór mũ. Hã kỹ vènh pèjunh tĩg,” he tóg.

³² Kỹ tóg ag mỹ: “mĩg sĩ ri ke ti nĩ, hã kỹ tóg ke mũ,” he mũ. “Kỹ ti mỹ: “ver sóg vèjagrẽ kórég pan mũ, ver sóg ùn kagyga ag tỹ há' henh ke mũ, ùri, vaj kỹ ke gé. Kurã tãgtũ ki sóg han kãn ke mũ, he ti,” hem nĩ. ³³ “Ùri sóg ver tĩnh mũ, vaj kỹ ke gé, vaj ùn kỹ ke gé. Iser ken kỹ sóg *Jerusalém* hã tá ter ke mũ. Tag ki ke pijé'. *Jerusalém* tá ke ag hã tóg Topẽ vĩ tó tĩ ag kãgtén tĩ, he ti,” hem nĩ ti mỹ,” he tóg.

Jesus tỹ Jerusalem tá ke ag to fe kajnĩ

(Mt 23.37-39)

³⁴ Kỹ tóg: “*Jerusalém* tá ke',” he mũ. “Topẽ vĩ tó tĩ ag kãgtén ãjag tóg tĩ. Topẽ tỹ ãjag mỹ ùn jègnèg tĩ ag pin ãjag tóg tĩ, pó tỹ. Isỹ ãjag ki rĩr há tóg tĩ vè. Garĩnh fi vỹ fi krẽ ki jèg tĩ. Fi tỹ ag vèsýrènh tũ nĩ jé ke vè. Ën ri ke han sór sóg mũ vè, hã ra ãjag tóg ke jãvãnh nỹtĩ. ³⁵ Hã kỹ ag tóg ãjag jamã pũn kãn ke mũ, kỹ ù vỹ kãnhmar tá nĩg mãn ke tũ nĩ ha. Inh ve mãn ke tũ ag nĩ ha mỹr. Kejèn ãjag tóg iso: “Topẽ tỹ ti jènè ja vè,” henh ke mũ. Ën kã hã ãjag tóg inh ve mãn ke mũ,” he tóg.

14

Jesus tỹ vènhkãn ke kurã ki ù tỹ há' he

¹ Kejèn tóg vènhkãn ke kurã tá krỹg mũ. Kỹ tóg *Fariseu* ag pã'i ù ìn krèm nĩ nĩ, ti mré jèn jé. Hã ra ag tóg tá ti tỹ rĩr mũ. “Ti mỹ vènhkãn ke kurã ki rãnhraj ke tũ?” he ag tóg mũ.

² Hã ra ùn kaga ù tóg tá jun mũ. Kãnhpar kãn kỹ tóg jè. ³ Kỹ *Jesus* tóg pã'i ag mỹ: “èg tỹ vènhkãn ke kurã ki ù tỹ há' henh mỹ há nĩ, mỹ kórég nĩ, vó?” he mũ. ⁴ Hã ra ag tóg ti mỹ nén ù tó tũ nĩ. Kỹ tóg ùn kaga ãn vóg kỹ ti tỹ há' he mũ. Kỹ tóg ti mỹ: “ha tĩg ge,” he mũ. ⁵ Kỹ tóg ag mỹ: “kejèn ãjag kósin ù tóg goj ki kutènh mũ, ke tũ nĩ kỹ ãjag mèg tỹ monh,” he mũ. “Vènhkãn ke kurã ki tóg ki kutènh mũ, hèn ri ke mũn. Kỹ ãjag tóg ti kunũnh ke mũ gé,” he tóg. ⁶ Kỹ ag tỹ ti mỹ ne tónh ke tóg tũ tĩ sir.

Fénhta to vèjykr

⁷ Hã ra tóg ti mré jèg nỹtĩ ag tỹ jèn vén sór vèg mũ, ag tỹ tỹ ùn mág nỹtĩ jé. Hã kỹ tóg ag mỹ: ⁸ “kejèn ù tóg ãjag kógfyn mũ, ãjag tỹ ti prũg ke to fénhta ve jé,” he mũ. “Kỹ ti fénhta kã jèn vén sór tũg nĩ. Hèn ri ke mũn ã kãfór nĩ ù tóg tá jun mũ. ⁹ Kỹ fénhta ki rĩr mũ ãn tóg ã mỹ: “toreg ver'. Ti jèn kar kỹ hã ã tóg jèn ke mũ,” henh ke mũ. Kỹ tóg ã mỹ' a tĩnh mũ sir, ha mẽ. ¹⁰ Kỹ ã tỹ fénhta venh tũg kỹ mẽ kã nĩm nĩ ver. Kỹ fénhta ki rĩr mũ vỹ ã mỹ: “ha jèn vén, fag mré,” henh ke mũ. Kỹ ã pijé mỹ' ag ke mũ,” he tóg. ¹¹ “Hã kỹ tóg ù tỹ ag kãfór nĩ sór mũ tèrem ke mũ, vèsýkã, Topẽ ti, ha vem nĩ. Jãvo tóg ù tỹ: “tỹ inh ùn sĩ nĩ,” he mũ ãn jãnfyn ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

Èg tỹ ùn jagtar ag jagãgtãn

¹² Kỹ tóg ù tỹ ti kógfyn mũ ãn mỹ kãmén mũ gé. Ti mỹ tóg: “ã tỹ fénhta han sór kỹ ùn riko ag mỹ tó sór tũg nĩ, ã mré ke fag mỹ, ã kãke ag mỹ, ã jãvy ag mỹ. Æ rã nỹtĩ ag mỹ tó tũg nĩ gé,” he mũ. “Æ tỹ ùn riko ag mỹ tó kỹ ag tóg vènh kaja jé ã mỹ fénhta han sór mũ gé. Kỹ ã tóg ã fénhta kaja ti vèg mũ sir, èprã. ¹³ Æ tỹ fénhta han sór kỹ ùn kaga kỹ rãnhraj vãnh ag mỹ tóm nĩ, ùn kãnhgrĩ ag mỹ, ùn kyvó ag mỹ. ¹⁴ Æ tỹ tag han kỹ Topẽ vỹ ã ve há han ke mũ, ha vem nĩ. Æ

mỹ ag tóg fénhta han ke tũ nĩ, ag tỹ tỹ nén ù tũ nýtĩn kỹ. Kỹ ã tóg ã rĩr mǎn kỹ ti kaja venh ke mũ, Topê tỹ ùn jykre kuryj kar ag rĩnrĩn mǎn ke kurã ên kã,” he tóg.

*Fénhta mág to vějykre
(Mt 22.1-10)*

¹⁵ Kỹ tóg tá ti mré jěg nĩ ù mỹ mẽ há tĩ, ti vĩ tag ti. Kỹ tóg ti mỹ: “ù tỹ Topê tỹ tỹ ěg pã'i nĩ vég mũ mýn hýn sér pẽ tĩn mũ, ù tỹ tá fénhta vég mũ ên mỹ,” he mũ.

¹⁶ Kỹ tóg ti mỹ: “hỹ, kanhkã tá fénhta vỹ ge nĩn mũ, ha mẽ,” he mũ. “Kejẽn ù tóg nĩgtĩ. Fénhta mág han sór tóg mũ, kỹ tóg ù tỹ hẽn ri ke ag mỹ tó ja nĩ, ti tỹ fénhta han ke to há. ¹⁷ Ti fénhta kurãn kã tóg ti camarada jẽněg mũ, ti tỹ ùn kógfyn kỹ nýtĩ ag mỹ: “ha kãmũjěg, kar kỹ tóg nĩ ha,” he jé. ¹⁸ Há ra ag tóg ve sór tũ nĩ, ag kar ti. Û tóg ti mỹ: “ga kajãm inh, há kỹ sóg venh tĩ mũ ver. Ûri tóg inh mỹ vẽn mỹ tĩ,” he mũ. ¹⁹ Kỹ ù tóg ti mỹ: “monh gé sóg, monh tỹ 5 (ke) régre,” he mũ gé. “Kỹ sóg ag venh tĩ mũ ver,” he tóg mũ gé sir. ²⁰ Kỹ ù tóg ti mỹ: “ùri sóg prũg mũ ha, há kỹ tóg vẽn mỹ tĩ,” he mũ gé.

²¹ Kỹ ti camarada tóg ti mỹ tónh kãtĩ mũ. Kỹ tóg jũ mũ. Ti mỹ tóg: “êmĩn mág ra tĩg, ěpyr kãsir ra ke gé, ěmã kar ki,” he mũ. “Kỹ ùn jagtar ag tatĩ kãtĩg, ùn kãnhgrĩ ag, ùn kyvó ag, ùn tĩg vãn h ag ke gé,” he tóg. ²² Kỹ tóg tĩg mǎn mũ. Tá vỹn ke kỹ tóg ti mỹ: “ke kãn inh huri. Há ra tóg fór tũ nĩ ver, fénhta jo ĩn ti,” he mũ.

²³ Kỹ ti patrão tóg: “vēsýkã tĩg mǎn ge,” he mũ. “Vãn h kã mĩ tĩg, ěmã kãsir pẽ kã mĩ ke gé, ěpyr ra, ěmĩn jagma,” he tóg. “Ag kutãn nĩ, fénhta jo ĩn fór jé,” he tóg.

²⁴ Há kỹ sóg ãjag mỹ ke mũ. Û mỹ sóg tó vén ja nĩ, há ra ag tóg inh fénhta venh ke tũ pẽ nĩ,” he tóg. *Jesus tỹ Fariseu* ag mré jẽn kỹ ag mỹ kãmén há vẽ.

*Ěg tỹ ěg jykre tovãnh
(Mt 10.37-38)*

²⁵ Kejẽn ùn e ag tóg ti nón mũ mũ. Kỹ tóg ag jé vĩrĩn ke kỹ ag mỹ: ²⁶ “ù tỹ inh mré tĩg pẽ han sór mũ jé inh há to há kãfór nĩ, ti han mũ fag kri, ti prũ fi kri, ti krẽ kri, ti kãke ag kri, ti jãvy ag kri, ti ve fag kri, vẽn h kri ke gé, mýr, ha mẽ,” he mũ. “Ke tũ nĩ mũ ra tóg inh mré kãtĩg ke tũ nĩ, kỹ tóg tỹ inh mré ke nĩn h ke tũ nĩ gé. ²⁷ Ha vé, ag tỹ inh krunh tỹ inh kri fi kỹ sóg tĩg ke mũ, ag tỹ to isa kỹ isén jé, ha vem nĩ. Vẽn nenh ke tũ sóg nĩ. Û tỹ inh ri ke han sór tũ nĩn kỹ tóg inh mré kãtĩg ke tũ nĩ, kỹ tóg tỹ inh mré ke nĩn h ke tũ nĩ gé,” he tóg.

²⁸ “Û tỹ ĩn mág han sór mũ to jykren. Ti jãnkamy nĩkrén vén jé tóg ke mũ. Kỹ tóg ĩn kaja to jykren ke mũ gé sir. Ti tỹ ti mỹ há nĩn kỹ tóg vãn h ĩn han sór ke mũ. ²⁹ Ti tỹ to há to jykren há han tũ nĩn kỹ tóg vẽn h mỹ tĩ. Kỹ tóg ĩn jěg ken ki kũm kỹ ti krogrog han ke mũ sir. Ti tỹ ti krogrog han mũ ra ti jãnkamy tóg tũ' henh ke mũ, kỹ tóg tovãnh ke mũ sir. Kỹ ti mré ke ag tóg ti to vĩ kỹ ti nynh mũ sir. ³⁰ Ti to ag tóg: “ĩn mág han sór tóg mũ vẽ, há ra tóg to jykren há han ja tũ nĩ, há kỹ tóg kar tũ nĩ,” henh ke mũ,” he tóg.

³¹ “Kar kỹ pã'i mág to jykren nĩ gé. Pã'i ù tỹ ti mré vẽn h génh han sór kỹ tóg ti krẽm ke ag nĩkrén vén ke mũ gé sir, vẽn h génh ke to há. “10 mil (ke) ěg nýtĩ,” he jé tóg ke mũ. “Ěg mỹ ag tỹ hẽn ri kenh mũ vỹ? 20 mil (ke) ag nýtĩ. Ag mỹ ěg tỹ tũ' he kãn ke tũ nĩ vỹ?” he jé tóg ke mũ. ³² Kỹ tóg pã'i ù ěn mỹ vẽn h vĩ jẽněnh mũ, ti tỹ kór há tá nĩ há ra. Kỹ tóg ti mỹ: “inh ã mỹ ne nĩm mũ, ã tỹ isovãn h jé?” henh ke mũ,” he tóg.

³³ “Hã kỹ inh mré mũ pẽ han ke to jykren nĩ. Iso há kãfór nýtĩm nĩ, ãjag tũ kar kri. Ke tũ nĩ mũ ra ãjag pijé inh mré mũ pẽ han mũ,” he tóg.

Sa to vėjykre

(Mt 5.13; Mc 9.50)

³⁴ “Sa vỹ há nĩ. Hã ra ti kãhór nĩn kỹ ěg tỹ ne tỹ tỹ kajã’ he mãn ke tóg tũ tĩ,” he tóg. ³⁵ “Tĩ kãhór nĩn kỹ tóg kórég nĩ. Fón ěg tóg tĩ. Ěg pijé ěg japỹ ki ti fón tĩ, ěg jakré tỹ tóg há’ henh ke tũ nĩ gé. Tĩ fón pẽ han jé ěg tóg ke mũ. Ri ke ãjag nỹtĩ, ãjag tỹ inh mré mũ pẽ han tũ nĩn kỹ. Jẽmẽ há han nĩ, sỹ ãjag mỹ nén tó mũ tag tĩ,” he tóg.

15

Ovelha vãfor kãme

(Mt 18.12-14)

¹ Kejẽn ũ tỹ imposto mãg tĩ ag tóg ti to kãmũ mũ, Topẽ vỹ mranh tĩ ag ke gé. Ag tỹ ti vỹ mẽ sór vẽ. ² Kỹ tóg Fariseu ag mỹ kórég nỹ, Topẽ vỹ to ěg kanhrãn tĩ ag mỹ ke gé. Kỹ ag tóg ti to vỹ vĩ he mũ sir. “Topẽ vỹ mranh tĩ ag to tóg há nĩgĩ. Ag mré tóg jẽg tĩ mỹr,” he ag tóg mũ.

³ Kỹ tóg fag mré ag mỹ: “ũ tỹ Topẽ vỹ mranh mũ tỹ ti jykre kórég tovãnh kỹ tóg ge nỹnh mũ, ha mẽ,” he mũ. ⁴ “Ũ mẽg tỹ mé vỹ tỹ ũ tỹ 100 (ke) nỹtĩ. Hã ra kejẽn ti mẽg pir tóg vãfor mũ. Kỹ tóg ti kanẽnh tĩ mũ sir, ũn e ěn ag ré kỹ. ⁵ Ti tỹ ti ve kỹ ti fe tóg mrin ke mũ sir. Kỹ tóg ti nunh kri ti fi kỹ kãtĩ mũ sir. ⁶ Kỹ tóg ti ĩn tá jun mũ. Tá tóg ti kanhkã fag jé prẽr mũ, ti rã hã nỹtĩ fag kar. Kỹ tóg fag mỹ: “inh mré ti to mỹ sér,” he mũ. “Inh mẽg vỹ vãfor ja nĩ, hã ra sóg ti ve mãn mũ,” he tóg. ⁷ “Kỹ tóg ge nĩ, ha mẽ. ũ tỹ 99 (ke) ag tỹ vėjykre kuryj han kỹ tóg há tĩ sir. Kỹ tóg kanhkã tá ke ag mỹ sér tĩ sir. Hã ra tóg sér kãfór tĩ, ũn pir tỹ ti jykre kórég tovãnh kỹ, ti tỹ ti tỹ Topẽ vỹ mranh mũ ěn tovãnh kỹ,” he tóg Jesus ti.

Jãnkamy vãfor kãme

⁸ “Kỹ ũn tỹtã fag tóg ge nỹtĩ tĩ gé, ha mẽ. ũ fi tóg jãnkamy tỹ 10 (ke) tỹ tũ nĩ. Kejẽn ũn pir tóg fi mỹ vãfor

mũ. Kỹ fi tóg néj grug kỹ fi ĩn kã mĩ prun kãn mũ gé, jãnkamy ěn kanẽn jé. ⁹ Vãhã fi tóg ve mãn mũ sir. Kỹ fi tóg fi mré ke kar fag jé prẽr mũ. Kỹ fi tóg fag mỹ: “inh mré to mỹ sér,” he mũ. “Inh jãnkamy vỹ vãfor ja nĩ, hã ra sóg ve mãn mũ,” he fi tóg mũ. ¹⁰ Kỹ tóg ge nĩ, kanhkã tá, ha mẽ. Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã ag mỹ tóg sér tãvĩ tĩ, ũ fi tỹ fi tỹ Topẽ vỹ mranh ěn tovãnh kỹ, ha mẽ,” he tóg, Jesus ti.

Ũ kósin vãfor kãme

¹¹ Kỹ tóg: “ũ vỹ tóg kósin régre ja nĩgĩ gé,” he mũ. ¹² “Kỹ ti kósin tỹ ěgno tóg ti panh mỹ: “ha ũri inh mỹ isũ nĩm, ã tỹ inh mỹ nén nĩm ke mũ ěn ti,” he mũ. Kỹ ti panh tóg ti krẽ mỹ ti tũ vẽnũ kãpãm mũ sir. ¹³ Kãnhmar ti kósin kyrũ tóg ti tũ mãn kỹ ěmã ũ ra tĩ mũ. Tá tóg vãm kãn mũ, nén ũ kórég kar to. ¹⁴ Kejẽn tóg tá prỹg han mũ sir, ěmã ěn tá. Kỹ tóg kókĩr mũ sir. ¹⁵ Kỹ tóg tá ke ũ mré vēmẽn mũ, ti tỹ ti mỹ vẽnũ rãnhraj nĩm jé. Kỹ tóg ti tỹ ti mỹ ti mẽg tỹ porko ki rĩr jé ti jẽnẽg mũ sir, ti safra ra. ¹⁶ Kỹ tóg ti mẽg jẽn ko sór mũ, ti kókĩr tãvĩ nĩn kỹ. ¹⁷ Kỹ tóg kejẽn krĩ há han mũ. To jykrén tóg mũ sir. “Inh panh mỹ rãnhraj tĩ ag vỹ ěmĩ ko mág tĩ. Ag jẽn tóg ag mỹ kén tĩ. Jo sóg kókĩr kỹ ter sór mũ ha,” he tóg. ¹⁸ “Inh jé hỹn inh panh kukãm tĩg mãn ha,” he tóg. “Kỹ sóg ti mỹ: “panh’,” henh ke mũ. “Kanhkã tá nĩ ěn vỹ mranh inh, ã vỹ ti ke gé. ¹⁹ Kỹ sóg vẽnũ mỹ tỹ ã kósin tũ nĩ. Vẽnũmỹ sóg tỹ ã camarada nĩnh ke nĩ ha,” he jé sóg ke mũ,” he tóg mũ, to jykrén kỹ. ²⁰ Kỹ tóg tĩ mũ sir, ti panh kukãm.

Hã ra ti panh tóg kuvar há tá ti kãtĩ ěn vэг mũ. Kỹ tóg ti kato tĩg kỹ ti ki póm ke mũ sir. Ti ki nhun ke tóg mũ gé sir. ²¹ Kỹ ti kósin tóg ti mỹ: “panh’,” he mũ. “Kanhkã tá nĩ ěn vỹ mranh inh, ã vĩ ke gé. Hã kỹ sóg vẽnũ mỹ tỹ ã kósin tũ nĩ ha,” he tóg.

²² Hã ra tóg ti mý: “vó, vènh pãte fón ký tóg nĩ,” he mũ. Ký tóg ti *camarada* ag mý: “kur há tâvĩ ên gé kãmũjêg,” he mũ. “Ti nĩgé kã rãg gé, nĩgé kã nĩm jafã tỹ, pẽn né ên ke gé.”²³ Monh tâgy ên venh mũjêg. Ti tân h ra, êg tỹ ko jé. ²⁴ Inh kósin vỹ inh mý ter ri ke han, hã ra tóg rĩr mãn ri ke han. Vãfor ja ti nĩ vè, hã ra tóg kãtĩg mãn mũ,” he tóg. Ký tóg ag mý sér tĩ sir, ag tỹ fénhta han ký.

²⁵ Hã ra ti kósin sanh tóg ti japỹ tá rãnrãj tĩ. Ký tóg vãhã tá kãtĩg ký ti ãn tá jun ký vãkyr mæg mũ. Fag vènh gringrén ên vég tóg mũ. ²⁶ Ký tóg ti *camarada* mý: “fénhta tỹ ne nê hỹn?” he mũ. ²⁷ Ký tóg ti mý: “ã jãvy vỹ jun, ký ã panh vỹ monh tâgy ên tân h,” he mũ. “Ti mý tóg sér tĩ, ti tỹ ti ve mãn ký. Kaga tũ tóg jê, há tóg jê, hã ký tóg ã panh mý sér tĩ,” he tóg. ²⁸ Ký tóg jũ mũ sir. Ký tóg ãn kã ra rã tũg mũ, jũ ký.

Ký ti panh tóg ti mý jã han tĩ mũ. Ti mý tóg: “êg mré fénhta venh kãrã,” he mũ. ²⁹ Hã ra tóg ti mý: “nejé,” he mũ. “Prỹg tỹ hên ri ke ki sóg ã rãnrãj ti han, ha mẽ. Inh pijé ã vĩ mranh ja nĩgtĩ’. Ge ra ã tóg inh mý nén ã nĩm ja tũ nĩ. ã pijé inh mý *cabrito* fêg tĩ’, sỹ inh mré ke ag mý fénhta han jé. ³⁰ Hã ra ã kósin ên tóg jun mũ sir, ký ã tóg ti mý monh tâgy ên tân h. Kórég ti nĩ. ã tũ fón kãn tóg mýr, ãn tỹtã kórég fag to, hã ra ã tóg fénhta mág han mũ, ti kãtĩg ký,” he tóg.

³¹ Hã ra ti panh tóg: “vó,” he mũ. “Inh mré ã tóg jê nĩ, ký tóg inh mý sér tĩ. Ký isũ kar vỹ tỹ ã tũ nỹtĩ, mýr, ha mẽ. ³² Hã ra fénhta tag vỹ há nĩ, ha mẽ. Êg mý tóg sér tâvĩ tĩ. ã jãvy vỹ inh mý ter ri ke han, hã ra tóg rĩr mãn ri ke han. Vãfor ja ti nĩ vè, hã ra tóg kãtĩg mãn mũ,” he tóg, ti panh ti, ti kósin sanh mý,” he tóg, *Jesus* ti.

16

Êg tỹ êg tũ vènh kãpãm ke

¹ Ký tóg ti mré mũ tĩ ag mý, fag mý: “kejên ãn riko tóg nĩgtĩ,” he mũ. “Ký ti tũ ki rĩr tĩ tóg nĩgtĩ gé. Kejên ag tóg ti tũ ki rĩr tĩ ên to vĩ mũ. Ti *lograr* he mẽ ti nêji nĩ. ² Ký tóg ti mý: “ã tỹ han mũ mẽ inh,” he mũ. “Sỹ ã rãnrãj tugnỹm ke vè. Ki rĩr mãn ke tũ ã tóg nĩ ha,” he tóg mũ. ³ Ký tóg to jykrén ký: “inh hỹn hê ri kenh mũ ha?” he mũ. “Inh *patrão* tỹ inh kutêm ký inh hỹn ne konh ke mũ ha? Inh êpỹ jé sóg krój nĩ. Ký sóg vènh kar mý: “inh mý nén ã nĩm, inh mý jãnkamy nĩm,” he sór tũ nĩ gé. Inh mý’a tóg tĩ,” he tóg. ⁴ Kejên tóg: “vãhã inh ki kanhró nĩ ha,” he mũ. “Sỹ tag han ký ag tóg iso há nỹtĩnh mũ, ký ag tóg inh mý: “inh mré nĩnh kãtĩg,” henh ke mũ,” he tóg. ⁵ Ký tóg ã tỹ ti *patrão* mý néve nỹtĩ ên ag jé prêr kãn mũ sir. Ký tóg ã mý: “ã néve tỹ hê ri ke nĩ?” he mũ. ⁶ Ký tóg ti mý: “*azeite lata* tỹ 100 (ke) ki inh néve jê,” he mũ. Ký tóg ti mý: “hỹn, ã vènh rán ti, sỹ ã mý ã néve térem ký 50 (ke) rán jé,” he mũ. ⁷ Ký tóg ã mý: “jo ã?” he mũ gé. Ký tóg ti mý: “*trigo* sako tỹ 100 (ke) vè,” he mũ. Ký tóg ti mý: “hỹn, ã vènh rán ti, sỹ ã mý térem ký 80 (ke) rán jé,” he mũ gé.

⁸ Ký ti *patrão* tóg mæg mũ. Ký tóg ti mý: “jykre mẽ ã tóg nĩ, ký ã tóg ã tỹ hên ri ke tỹ ã to há nĩ han, ã tỹ ag mý ag néve rem ký,” he mũ,” he tóg.

“Ký hã vè. ã tỹ inh ki ge tũ ag vỹ ag tũ to jykrén há han tĩ, inhhã, ha mẽ. Tỹ ag êprã ke nỹtĩ, hã ký ag tóg tag ki nén to jykrén há han tĩ, ã tỹ inh ki ge ký nỹtĩ ag kãfór,” he tóg.

⁹ “Hã ký sóg ãjag mý tó mũ. ãjag tũ tỹ vènh kãpãm nĩ, Ký ag tóg ãjag to há nỹtĩnh mũ. Kejên ãjag tóg ãjag tũ ré ký mũnh mũ. Ên kã ãjag tóg mũ há han ke mũ gé. Kanhkã tá ag tóg ãjag mý: kunĩg, henh ke mũ.

¹⁰ ã tỹ nén ã sĩ ki rĩr há han ký tóg nén ã ki rĩr há han kãn ke mũ gé. Jãvo ã tỹ nén ã sĩ ki rĩr kónãn ký tóg nén ã ki rĩr kónãn kãn ke mũ

gé sir. ¹¹ Ēg t̄y ga kri nén vég m̄ũ v̄y k̄anhmar t̄ũ' henh ke m̄ũ. Ājag t̄y h̄a ra ga kri ājag t̄ũ ki r̄ir há han t̄ũ n̄in k̄y ājag tóg kanhk̄a t̄y t̄y nén ũ t̄ũ n̄yt̄inh m̄ũ gé. ¹² Ājag t̄y ēpr̄a nén vég m̄ũ v̄y t̄y Topē t̄ũ n̄i. Ti h̄a m̄y ājag tóg ki r̄ir ke m̄ũ. Ājag t̄y ti t̄ũ ki r̄ir há han t̄ũ n̄in k̄y tóg sir ājag m̄y ājag t̄ũ pē ēn n̄im ke t̄ũ n̄i gé, kanhk̄a tá," he tóg, *Jesus* ti.

Ēg jagrē régre
(Mt 6.24)

¹³ "Ā jagrē régre n̄in k̄y tóg vēnh m̄y t̄i. Ā t̄y Topē h̄a t̄y jagrē n̄in k̄y j̄ankamy t̄an ēn t̄y jagrē n̄i sór t̄ũg n̄i. Ā t̄y j̄ankamy e ve sór k̄y ti h̄a v̄y t̄y ā jagrē n̄inh m̄ũ. K̄y ā tóg Topē t̄y ā m̄y nén tó m̄ũ ēn to jykren há han ke t̄ũ n̄i, ha vem n̄i," he tóg, *Jesus* ti.

Topē jykre

(Mt 11.12-13; 5.31-32; Mc 10.11-12)

¹⁴ H̄a ra *Fariseu* ag tóg m̄ēg m̄ũ. J̄ankamy mág h̄a to ag tóg há n̄yt̄i. H̄a k̄y ag tóg ag t̄y *Jesus* v̄i mē k̄y ti to é he m̄ũ. ¹⁵ H̄a ra tóg ag m̄y: "ēpr̄a ke ag m̄y ājag tóg t̄y ũn jykre há n̄yt̄i ve n̄i," he m̄ũ. "H̄a ra Topē v̄y ājag t̄y nén to jykren m̄ũ ēn vég n̄i, ti m̄y ājag tóg kavéj n̄yt̄i," he tóg. "Ēpr̄a ke m̄y nén s̄inv̄i n̄i ve tóg Topē m̄y kórég n̄i," he tóg.

¹⁶ "*Moisés* t̄y ēg m̄y Topē v̄i tó ja ēn v̄y *João* tá kr̄yg, v̄as̄y Topē v̄i tó t̄i ag t̄y ēg m̄y nén tó ja kar ēn ti. *João* tá jun k̄y vējyke t̄ag vē sir, h̄a v̄y: Topē t̄y t̄y ēg p̄a' i n̄i, he m̄ũ. K̄y ũ t̄y h̄en ri ke ag tóg v̄as̄ans̄an t̄i, ag t̄y ve jé.

¹⁷ H̄a ra Topē jykre si ēn tóg t̄ũ' henh ke t̄ũ n̄i gé, *Moisés* t̄y ēg m̄y nén tó m̄ũ ēn ti. Ga v̄y t̄ũ' henh ke m̄ũ, kanhk̄a ti ke gé. J̄avo Topē jykre v̄y t̄ũ' henh ke t̄ũ n̄i," he tóg.

¹⁸ "Ēg pr̄ug k̄y tóg ge n̄i, ha mē. Ā t̄y ā pr̄ũ fi fón kar k̄y ũ fi t̄y pr̄ug m̄an k̄y ā pr̄ũ fi ve sir. K̄y ā t̄y ā pr̄ũ fi fón kar k̄y ũ t̄y fi t̄y pr̄ug m̄an k̄y fi mén t̄ũ vē gé sir," he tóg, *Jesus* ti.

Ū t̄y Topē v̄i mē j̄av̄anh ag t̄y n̄ũgme ki v̄ar ke

¹⁹ K̄y tóg ag m̄y: "kejēn ũ tóg n̄igt̄i, ũn riko pē," he m̄ũ. "Kur kaja e tu ti t̄igt̄i, kur hapē. Kurā kar ki tóg vējēn há ko t̄i. Fénhta ri ke han tóg t̄i, kurā kar ki.

²⁰ K̄y ũn jagtar tóg n̄igt̄i gé. Ti jiji h̄a v̄y: *Lázaro*, he m̄ũ. Vēnh kaga fugfo han v̄anh ēn han k̄y tóg n̄i, k̄y tóg n̄y n̄i, ũn riko ēn ĩn j̄ank̄a k̄a. ²¹ Ēn v̄y kók̄ir t̄igt̄i, ti kaga to. K̄y tóg ũn riko jēn v̄ar ko sór t̄igt̄i, h̄a ra tóg ti m̄y n̄im t̄ũg t̄i. Kasor h̄a ne ti p̄en̄in e n̄yt̄i. Vēnh fugfo han v̄anh ēn tugm̄ag ag tóg t̄i. ²² Kejēn tóg ter m̄ũ, ũn jagtar ēn ti. K̄y Topē t̄y j̄egnē jaf̄a ag v̄y ti va m̄ũ m̄ũ, ti kupr̄ig ti, kanhk̄a ra. Tá *Abraão* tóg n̄i n̄i, ēg jóg' jóg ve ti, k̄y tóg ti mré n̄i n̄i sir, ti t̄y t̄y ti krē'krē n̄in k̄y.

Kar ũn riko tóg ter m̄ũ gé sir. K̄y ag tóg ga k̄a tá ti péju m̄ũ. ²³ H̄a ra tóg n̄ũgme ki kutē m̄ũ, ti kupr̄ig ti. *Inferno* tá ti vēs̄yrénh jagy han m̄ũ sir. Kejēn tóg kanhk̄a ki ēv̄anh m̄ũ, k̄y tóg tá *Abraão* vég m̄ũ, *Lázaro* ke gé, kuvar há tá. ²⁴ K̄y tóg ag m̄y pr̄er m̄ũ. "!.Ijóg'!.! *Abraão*!.." he tóg. "!.Ijaḡagt̄an ra!.." he tóg. "*Lázaro* j̄enē ra, ti t̄y ti n̄iĵua junun mr̄an k̄y inh n̄unē mr̄an s̄i han jé. Inh m̄y tóg r̄yĵy tāv̄i t̄i, p̄i k̄a ki," he tóg.

²⁵ K̄y *Abraão* tóg ti m̄y: "inh kós̄in," he m̄ũ. "Ā t̄y ga kri t̄i ja ēn ki ēkré. Tá ā tóg há t̄i ja n̄igt̄i, j̄avo *Lázaro* tóg jagtar ja n̄igt̄i. K̄y tóg tag ki há t̄i n̄i, jo ā tóg vēs̄yrénh jē n̄i, ā t̄y ti jaḡagt̄an ja t̄ũ n̄in k̄y. ²⁶ K̄y ēg kuju ki tóg t̄y k̄agnó n̄i, k̄y ũ tóg p̄ate r̄eg ke t̄ũ n̄i. Tag ki ke pijé ēn ra t̄ũg m̄ũ', ēn tá ke pijé tag ra k̄at̄ig m̄ũ gé', k̄agnó tag tugr̄in'," he tóg.

²⁷ K̄y ũn riko ja tóg ti m̄y: "k̄y sóg ā m̄y nén ũ tó sór m̄ũ, ha mē," he m̄ũ. "Ā m̄y inh jóg ĩn ra *Lazaro* j̄enēnh ke t̄ũ? Tá inh mré ke ag v̄y n̄yt̄i. ²⁸ 5 (ke) ag n̄yt̄i, inh mré pygfa ja ag. Ti t̄y ag m̄y tónh t̄ũg jé, ag t̄y

tag ki junjun tũ nĩ jé, ag tỹ inh mré vėsýrénh tũ nĩ jé,” he tóg.

²⁹ Kĩ *Abraão* tóg ti mĩ: “vó, tá ag tóg *Moisés* tỹ ěg mĩ nén tó ja ěn mēnh mũ, Topě vĩ tó tĩ kar ag vĩ ke gé. Hã kĩ ag tóg Topě vĩ jēmēnh mũ, ag tỹ mẽ sór kĩ,” he mũ.

³⁰ Hã ra tóg: “vó, vēsēr tỹ ag tá jun kĩ ag tóg jēmē há han ke mũ vē, kĩ ag tóg ag jykre pãno ěn tovãnh ke mũ vē,” he mũ.

³¹ Hã ra tóg: “vó, ag tỹ *Moisés* vĩ jēmē sór tũ nĩn kĩ ag tóg vēsēr vĩ mēnh ke tũ nĩ gé, ag tỹ Topě vĩ tó tĩ ag vĩ mẽ jãvãnh nỹtĩn kĩ,” he mũ, *Abraão* ti, ùn riko ja ěn mĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

17

Topě vĩ mranh tỹ jagy nĩ
(Mt 18.6-7, 21-22; Mc 9.42)

¹ Kĩ tóg ti mré mũ tĩ ag mĩ: “ũ tỹ hēn ri ke ag vĩ ù tỹ iso há ěn tỹ isovãnh han sór mũ, ha mẽ,” he mũ. “Hã ra ag tóg tag to vėsýrénh tãvĩ han ke mũ. Topě vĩ ag ve kónãnh tãvĩ han ke mũ. ² Ũ tỹ ùn sĩ tỹ inh ki rã tovãnh han mũ mĩ tóg há tĩ vē, ěg tỹ pó mág tỹ ag nunh to sa kĩ goj nig mág kujú ki ag vãm jé. Tag vĩ ag mĩ jagy tĩ vē. Hã ra ag tóg ti jagy tag kãfór venh ke mũ. ³ To jykren, vēnh ki rĩr kĩ.

Kejēn ã régre vĩ Topě vĩ mranh mũ. Kĩ ti mĩ tóm nĩ, ti tỹ kygnē ti. Ti tỹ tovãnh sór kĩ ti mĩ vēnh pãte fón nĩ. ⁴ Hēn ri ke mũn tóg ti tỹ Topě vĩ mranh ěn han mãn', han mãn', he sór mũ. Kurã pir ki tóg mranh tỹ hēn ri ke han sór mũ, hēn ri ke mũn. Hã ra tóg tónh kãtĩg mãn', tónh kãtĩg mãn', he mũ gé. Kĩ ti mĩ vēnh pãte fón to krónh ke tũg nĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ěg tỹ Topě ki rã há han ke

⁵ Kĩ *Jesus* tỹ ùn vin mũ ag tóg ti mĩ: “ěg tỹ Topě ki ge há han há tóg tĩ,” he mũ. “Kỹ to ěg tar han nĩ,” he ag tóg. ⁶ Kĩ tóg ag mĩ: “ãjag tỹ Topě ki ge kĩ tóg há tĩ,” he mũ. “Ka tỹ

kren to jykren nĩ,” he tóg. “Sĩ ti nĩ, ěg tỹ ti krãn ve ki. Hã ra tóg mog há han tĩ. Tag ri ke han nĩ, Topě ki rã kĩ. Kĩ ãjag tóg nén ùn kar to tar nỹtĩnh mũ. Ka tag ve ra ha. ãjag tỹ ti mĩ: “ã jěgja ki kã kãkutē kĩ goj ki vēnh krãn,” hen kĩ tóg kenh mũ, ãjag tỹ Topě ki rã há han kĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

Tỹ ěg Topě camarada nỹtĩ

⁷ “ãjag camarada jykre to jykren nĩ,” he tóg. “ãjag japỹ ki tóg rĩr tĩ, ke tũ nĩ kĩ ãjag měg ki. Rãkãnh kĩ tóg ti rãnhraj ja tá kãtĩ tĩ. Kĩ ãjag pijé ti mĩ: “kunĩg, jěn jé,” he tĩ'. ⁸ Ti mĩ ãjag tóg: “inh mĩ vějěn han, ijěn jé, isỹ kron jé,” he tĩ. “Kar kĩ ã tóg jěn ke mũ gé, kron ke mũ gé sir, ijěn kar kĩ,” he ãjag tóg tĩ, ãjag camarada mĩ. ⁹ Kĩ ãjag tóg ti mĩ vĩ há han tũ nĩ gé, ti tỹ ãjag vĩ ki króm mũ ra. ãjag camarada vē mỹr, hã kĩ tóg ãjag vĩ ěn han ke mũ. ¹⁰ Kĩ ãjag camarada ag ri ke han nĩ, Topě mĩ, ha mẽ. ãjag tỹ Topě tỹ ěg mĩ nén tó mũ ěn han kãn kĩ, jagnē mĩ: “Topě camarada vĩ tỹ ěg nỹtĩ,” hem nĩ. “Ěg tỹ ti tỹ ěg mĩ nén tó mũ ěn han mũ ra tóg ver tỹ nén ù tũ nĩ,” hem nĩ, jagnē mĩ. “Ti vĩ han kãn tugrĩn ěg tóg há nỹtĩ,” he tũg nĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus tỹ ùn kagyga e ag tỹ há' he

¹¹ Kĩ tóg *Jerusalém* ra tĩg sór mũ. Hã kĩ tóg ga tỹ *Samaria* mré ga tỹ *Galilėia* fyr mĩ tĩ mũ. ¹² Tá tóg ěmã ù ki rã mũ. Hã ra ù tỹ 10 (ke) ag tóg ti kato kãmũ nĩ, vēnh kaga kren vãnh hynhan kĩ nỹtĩ ag. Ag tỹ ti ve kĩ ag tóg kór há tá nỹtĩ nĩ. ¹³ Kĩ ag tóg jamã há ra prěnprěr kĩ: “!..*Jesus*..!” he mũ. “!..*Senhor*..! !..Ěg jagãgtãn ra..!” he ag tóg mũ. ¹⁴ Kĩ tóg ag mĩ: “Topě tũ ki rĩr tĩ ag mĩ vēnh ven mũjěg,” he mũ.

Ag mũn kĩ ag tóg hághá' he kãn mũ sir, ag tỹ tá junjun to hã. ¹⁵ Kĩ ag kã ùn pir tóg kyrã mũ, ti to. Topě

mỹ tóg vī há han mũ, ti tỹ há' hen kỹ. Kỹ vènh kar vỹ ti vī mēg mũ. ¹⁶ Ti tỹ tá jun kỹ tóg ti krēm mūg ke mũ. Ti mỹ tóg: “inh mỹ tóg há tí, ã tỹ isỹ há' hen kỹ,” he mũ. *Samaria* tá fóg ù vè, ù tỹ *Jesus* to kyrã mũ ên ti.

¹⁷ Kỹ tóg: “ũ tỹ 10 (ke) ag vỹ há' he kãn,” he mũ. “Hã ra ùn pir ne kyrã'. Hỹn, ù ag, ù tỹ 9 (ke) ên ag?” he tóg. ¹⁸ “Fóg tag há vỹ ti pir mỹ kyrã, Topè to: ùn mág vỹ tỹ ti nĩ, he jé,” he tóg. ¹⁹ Kỹ tóg fóg ên mỹ: “jēgnē ra,” he mũ. “Ha tĩg,” he tóg. “Ã tỹ inh ki rã há kỹ ã tóg há' he mũ,” he tóg.

Topè tỹ tỹ ěg pã'i nĩ to vỹjyre
(Mt 24.23-28, 37-41)

²⁰ Kejèn *Fariseu* ag tóg *Jesus* ki jēmènh kãmũ mũ. “Topè tỹ tỹ ěg pã'i nĩ ên mỹ ver kór gy nĩ?” he ag tóg. Kỹ tóg ag mỹ: “ti vég tũ ěg tóg nĩ, ěg kanē tỹ,” he mũ. ²¹ “Hã kỹ ěg tóg ti to: tag kã ti nĩ, tátã ti nĩ, henh ke tũ nĩ gé. Ha mẽ, ãjag kã mĩ ti hur vènh ven, ãjag tỹ ti vég tũ há ra,” he tóg.

²² Kỹ tóg ti mré mũ tĩ ag mỹ: “kejèn tóg ãjag tỹ Topè tỹ tỹ ěg pã'i nĩ vènh hapè tĩnh mũ,” he mũ. “Ti tỹ kurã pir ki ãjag mỹ vènh ven ra tóg ãjag mỹ há tĩnh mũ vè, há ra ãjag tóg vènh ke tũ nĩ ver,” he tóg. ²³ “Kejèn ag tóg ãjag mỹ: “tag ki ti jun,” henh ke mũ. “Ên tá tóg jē,” he jé ag tóg ke mũ gé. Kỹ vènh mũ tũg nĩ há ra. ²⁴ Inh kãtĩg mãn ke vỹ tỹ ta tỹ kóm kóm ke ri ke nĩnh mũ. Vènh kar vỹ inh ve kãn ke mũ. Tỹ sóg ěprã ke fi kósín nĩ,” he tóg. ²⁵ “Inh kãtĩg mãn ke to há sóg há ra vēsýrènh mág han ke mũ ver. Ûri ke ag vỹ iso é henh ke mũ ver,” he tóg.

²⁶ “Kỹ inh kãtĩg mãn ke kurã ên kã ěprã ke ag tóg han kãn ke mũ, ag tỹ *Noé* tỹ ga mĩ tĩ mũ kã nén han ja ên ti. ²⁷ Ta kutē to há ag tóg jèn ja nĩgtĩ. Kronkron ja ag tóg nĩgtĩ gé. Vènh prũg kutēm ja ag nĩgtĩ gé. Ên kã *Noé* tóg kejèn *canoã* tỹ ìn kã ra rã ja nĩgtĩ. Ti tỹ kã ra rã kar kỹ, ta

tóg sir kutē ja nĩ, kỹ ag tóg goj var ki kãgter kãn ja nĩ. ²⁸ *Ló* tỹ ga mĩ tĩg ki tóg há ri ke pè ja nĩ gé. Jèn ja ag tóg nĩgtĩ gé. Kronkron ja ag tóg nĩgtĩ gé. Nén vène he ja ag tóg nĩgtĩ gé. Èkrãn ja ag tóg nĩgtĩ gé. Đn hynhan ja ag tóg nĩgtĩ gé. ²⁹ Ên kã *Ló* tóg kejèn ěmã tỹ *Sodoma* tá kãkutē ja nĩ, kỹ pĩ tóg kanhkã tá kãtère ja nĩ, ěmã ên kri, pó tỹ *enxofre* nĩja ke gé. Kỹ ên tóg ag kãgtén kãn ja nĩ. Topè tỹ ag vóg kónãn ke to jykrén ja tũ ag tóg nĩgtĩ. ³⁰ Ge ti nĩnh mũ gé, ěprã ke fi kósín tỹ vènh ven mãn ke kurã ên kã. To jykrén ke tũ ag tóg nĩ gé, ti to há tũ ag. ³¹ Û tỹ kurã ên kã ti ìn to há tĩn kỹn jé ti tũ mãn rã sór tũg. Û tỹ ěpỹ tá tĩ ên jé ti tũ to vỹn ke tũg. ³² *Ló* prũ fi to jykrén nĩ, ãjag tỹ fi tỹ vēsýjãm ěvãnh ên ri ke han tũ nĩ jé. ³³ ãjag tỹ ãjag jykre há han sór kỹ ãjag tóg nũgme ki vár ke mũ, ha vem nĩ. ãjag tỹ isugrĩn ãjag jykre fi mãn kỹ ãjag krenkren ke vè, ha vem nĩ,” he tóg.

³⁴ “Hã kỹ sóg tag tó mũ, ha mẽ. Kuty ên kã, inh kãtĩg mãn ke kã kuty ên kã ùn régre ag vỹ jagnē mré nũgnũr nỹtĩnh mũ. Kỹ sóg ag kã ùn pir jé prèr ke mũ, kỹ tóg inh mré tĩg mũ, jãvo ti régre vỹ kã nỹnh mũ, ha vem nĩ. ³⁵ Ûn régre fag vỹ ěgtyryn nỹtĩnh mũ, jagnē mré, ên kã. Kỹ sóg ùn pir fi jé prèr ke mũ, kỹ fi tóg inh mré tĩg ke mũ. Jãvo fi régre fi vỹ kã jènh ke mũ, ha vem nĩ. ³⁶ Ûn régre ag vỹ ěpỹ tá rãnhraj mũnh mũ, ên kã. Kỹ sóg ùn pir jé prèr ke mũ, kỹ tóg inh mré tĩg ke mũ. Jãvo ti régre vỹ tá tĩnh ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg.

³⁷ Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg: “há ra tag vỹ tỹ hẽ tá ke nĩnh mũ hỹn?” he mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “kurã ên kã ãjag tóg ki kanhró nỹtĩnh mũ,” he mũ. “Nén ù ter nỹg ja ri ke ti nĩ. Hã tá tóg vènh mãn tĩ, jãtã ti. Tag ri ke ti nĩnh mũ, ha vem nĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

18

Ēg tŷ Topē mré vī to krónh kenh ke tũ

¹ Kŷ tóg ag kanhrân mŷ, ag tŷ kurā kar ki Topē mré vēmén jé, to krónh ke tũ nī jé. Kŷ tóg: ² “kejĕn pā'i tóg nĭgtī, ěmā ũ tá,” he mŷ. “Topē kamĕg vānh tóg nī, ti jykre pāno nĭn kŷ. Kŷ tóg ti mré ke ag kamĕg vānh pē nĭgtī gé. Kórég pē ti nĭgtī. ³ Ēn jamā tá ũ fi tóg nĭgtī gé, ũn mén ter ja fi. Ēn fi vŷ kejĕn ti mŷ: “inh *lograr* he sór mŷ ěn ag jo inh ki rĭr,” he mŷ. ⁴ Hā ra tóg mē jāvānh nī. Jatun mŷ tóg nī nī, kysā tŷ hĕn ri ke ki. Kŷ fi tóg ti tá jun tŷ hĕn ri ke han mŷ gé. To krónh ke tũ fi nī. Kŷ tóg kejĕn to jykren mŷ. “Topē kamĕg vānh inh nĭgtī,” he tóg. “Ū kamĕg vānh inh nĭgtī gé. ⁵ Hā ra fi tóg isovānh tũ pē nī. Kurā kar ki fi tóg inh mŷ to vĭnh kātī mŷ. Kŷ inh hŷn fi jy nĭgān mŷ ha, ke tũ nī mŷ ra fi tóg ijũ han ke mŷ, fi tŷ inh venh kātĭg to krónh ke tũ nī kŷ, ha vem nī,” he tóg, pā'i kórég ti,” he tóg.

⁶ Kŷ tóg ag mŷ: “ti vī jĕmĕ ra,” he mŷ. “Jykre pāno ti nī, hā ra tóg fi tŷ ti mŷ vī e ěn to fi kren han sór mŷ,” he tóg. ⁷ “Hā kŷ Topē vŷ ājag krenkren han ke mŷ gé. Ājag kuprĕg ja tóg nī mŷr, kŷ ti mré vēmén nī. Kurā ki ti mré vĭm nī, kuty tá ke gé. Ājag kren han tũ nī ve ti nī, kejĕn. ⁸ Hā ra tóg ājag krenkren han ke mŷ, kānhmar, ha vem nī. Ki hā sóg tó mŷ,” he tóg. “Hā ra ag mŷ ěprā ke fi kósĭn ěn kātĭg mǎn kŷ ti mré mŷ sór mŷ vŷ?” he tóg.

Ēg tŷ: “tŷ inh ũn há nī,” hĕnh ke tũ

⁹ Ū tŷ ti vī mĕg mŷ ěn ag kā mī ũ ag tóg vĕso: “tŷ ěg tóg ũn há nŷtī,” he tī. “Jo ũ ag ne kórég nŷtī, inhhā,” he ag tóg tī. Ēn ag kanhrân sór tóg mŷ. Kŷ tóg ag mŷ: ¹⁰ “kejĕn *Fariseu* ũ tóg nĭgtī,” he mŷ. “Topē ĩn ra tóg tī mŷ, tá ti mré vī jé. Ti mré ũ tóg ra

tī mŷ gé, ũ tŷ *governo* mŷ jānkamy mǎg tī ti. Ti mré vī sór tóg mŷ gé. ¹¹ Kŷ *Fariseu* tóg: “Topē,” he mŷ. “Inh mŷ tóg há tī, isŷ jykre kórég tũ nĭn kŷ. Ū ag tóg nĕn ũ pĕju tī, ũ ag tóg nĕn ũ vĕnh mŷ han tī inhhā, jāvo inh pijé han tī. Ag prũ tũ fag mré ag tóg nŷgnŷ tī. Kŷ *governo* mŷ jānkamy mǎg tī tag ti vŷ kórég nī gé, inhhā. ¹² Ag jāvo sóg vĕjykre há han tī. *Semana* kar ki sóg vākre régre han tī, jĕg tũ nĭn kŷ. Isũ kar tŷ sóg *dízimo* han tī, ā mŷ,” he tóg, *Fariseu* ti, Topē mŷ. ¹³ Hā ra *governo* mŷ jānkamy mǎg tī ěn tóg kuvar há tá jĕ nī, mŷ'āg kŷ. Kŷ tóg kanhkā ki ěvānh tũ nī gé. Ti fe kri tóg kǎgmĭg mŷ, kŷ tóg: “Topē,” he mŷ gé. “Ā vī mranh inh mŷr. Ā mŷ inh jagāgtān ke tũ hā ra?” he tóg.

¹⁴ “Ha mĕ, Topē vŷ ti mŷ vĕnh pāte fón, hā kŷ tóg jatun mŷ vyr. Jāvo tóg *Fariseu* ěn mŷ vĕnh pāte fón tũ nī. Ge ti nĭgtī. Ēg tŷ vĕso: “há inh nī,” hĕn kŷ Topē tóg ěg mŷ vĕnh pāte fón ke tũ nī. Ēg tŷ hā ra vĕso: “jykre kórég inh nī,” hĕn kŷ Topē vŷ ěg to há nī, kŷ tóg ěg tŷ ũn mǎg han ke mŷ gé sir, ěg jykre kurynh kŷ,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus tŷ gĭr to há

(Mt 19.13-15; Mc 10.13-16)

¹⁵ Kŷ fag tóg gĭr tatī kāmũ mŷ ti to, ti tŷ ag.kri ti nĭgé fi jé. Hā ra ti mré mŷ tī ag tóg fag to jũ mŷ. ¹⁶ Hā ra tóg fag jé prĕr kŷ ag mŷ: “gĭr mŷ vī tũg nī,” he mŷ. “Fag tŷ iso kāmũ kamĕg tũg nī,” he tóg. “Ū tŷ ge hā vŷ tŷ ěg *Senhor* tŷ Topē tũ nŷtī,” he tóg. ¹⁷ “Sŷ ke há vĕ. Gĭr ag vŷ iso há nŷtī. Ūn kāsĭr tag fag ri ke nŷtĭm nī, ke tũ nī mŷ ra ājag tóg Topē tŷ tŷ ěg pā'i nī venh ke tũ nī mŷr,” he tóg.

Ūn riko ag

(Mt 19.16-30; Mc 10.17-31)

¹⁸ Kŷ kejĕn pā'i ũ tóg ti mŷ: “*Senhor*”, há ā tóg jĕ,” he mŷ. “Sŷ rĭr krŷg ja tũ venh há tóg tī. Sŷ ve jé inh hŷn

vějykre há tỳ ne han ke mũ?“ he tóg. ¹⁹ KỠ tóg ti mỳ: “inh mỳ: “há ã tóg jê,” he sór tũg nĩ. Ēg pijé há nýtĩ. Topê há ne ti pir mỳ há nĩ,” he mũ. ²⁰ “Topê tỳ nén to ěg jyvĕn mũ ěn ki kanhrô ã tóg nĩ, há vỹ: ã prũ tũ fi mré nỹ tũg nĩ, ũ tén tũg nĩ, nén ũ péju tũg nĩ, ũ to ón tũg nĩ, ã nỹ mré ã jóg kamĕg nĩ, he mũ,” he tóg. ²¹ Hã ra tóg: “tag kar ki sóg króm kãn, isĩn kã,” he mũ. ²² KỠ tóg ti mỳ: “nén ũ pir vỹ tũ nĩ ver,” he mũ. “Á tũ vãm kãn nĩ, ã tỳ ũn jagtar ag mỳ vin jé, jãnkamy ti. KỠ ã tóg kanhkã tá tũ mág nĩnh mũ sir. Kar kãtĩg nĩ, ã tỳ inh mré tĩg jé,” he tóg. ²³ KỠ tóg ti mỳ vĕnh mỳ tĩ, ti riko pĕ nĩn kỹ.

²⁴ Hã ra *Jesus* tóg ti mỳ vĕnh mỳ ěn ki kanhrãn mũ. KỠ tóg ti mré mũ tĩ ag mỳ: “jagy ti nỹ, ũn riko tỳ Topê tỳ tỹ ěg pã'i nĩ venh ke ti,” he mũ. ²⁵ “Kãvãru pãnĩ sór vỹ prĕj nor fĩn kutĕnh ke tũ nĩ,” he tóg. “Ti tỹ fĩn kutĕ há nĩ ra tóg há tĩ vĕ, ũn riko tỳ Topê tỳ tỹ ěg pã'i nĩ venh ke ti,” he tóg.

²⁶ KỠ ti vỹ mĕg mũ ag tóg jagnĕ mỳ: “kỹ ũ hỹn kren ke tũ pĕ nĩ,” he mũ. ²⁷ KỠ tóg ag mỳ: “ĕprã ke ag vỹ tá junjun ke tũ nĩ vĕ,” he mũ. “Hã ra Topê há tóg ěg tỹ tá junjun han ke mũ,” he tóg.

²⁸ KỠ *Pedro* vỹ: “ha vé, ěg tỳ nén ũ kar ré kỠ ěg tóg ã mré mũ mũ,” he mũ. ²⁹ KỠ tóg ag mỳ: “sỹ ke há vĕ. Ũ tóg kejĕn ti jamã ré kỠ tĩ mũ, ti prũ fi, ti kãke, ti jãvy, ti han mũ fag, ti krĕ ré kỠ tóg ti mũ, Topê tỳ tỹ ěg pã'i nĩ tũgrĩn, ti tỳ ti vĩ ki króm jé,” he mũ.

³⁰ “Ēn vỹ tóg sir vĕnh kaja jé nén kar ěn venh ke mũ, ag jĕgia kã, ga kri, kar kỠ tóg vãhã sir ěg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ gé sir, kanhkã tá,” he tóg.

Jesus tỳ ti ter ke tó mãn
(Mt 20.17-19; Mc 10.32-34)

³¹ KỠ tóg ũ tỹ 12 (ke) ag jé prĕr mũ, vỹrmỹ. “Ha vé, *Jerusalém* ra ěg mũnh mũ, kỠ sóg tá ve kãn ke mũ,

vãšỹ Topê vĩ tó tĩ ag tỳ iso nén rán ja ěn ti,” he tóg. ³² “Fóg ag mỳ ag tóg inh fĕg ke mũ, *Jerusalém* tá, ha vem nĩ, ag tỳ iso é he jé, ag tỳ inh vóg kónãn jé, ag tỳ iso sug jé gé, ³³ ag tỳ inh mrãnmrãn jé. Ag tỳ isĕn ke vĕ. Hã ra sóg kurã tãgtũ tũg kỠ rĩr mãn ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg. ³⁴ Hã ra ag tóg ti vỹ tag to jykrĕn tũ nĩ. Ti vỹ tóg ag mỳ vĕnh mỳ tĩ. “Ti tỳ ne tó nĕ hỹn?” he ag tóg mũ sir.

Jesus tỳ ũn kyvó tỳ há' he
(Mt 20.29-34; Mc 10.46-52)

³⁵ Ag mũn kỠ ag tóg *Jericó* to há mũ nĩ. Hã ra ũn kyvó tóg ĕpry kri nĩ nĩ. “Inh mỳ jãnkamy nĩm,” he tóg tĩ, vĕnh kar mỳ. ³⁶ Ēn vỹ vĕnh kar tỳ ĕpry jagma mũ mĕg tĩ. KỠ tóg ag mỳ: “ũ nĕ?” he mũ. ³⁷ KỠ ag tóg ti mỳ: “*Jesus* vĕ, *Nazaré* tá ke ěn vĕ,” he mũ. ³⁸ KỠ tóg prĕr mũ sir. “!..*Jesus*..! !..*Davi* krĕ'krĕ'..! !..Ijagãgtãn ra..!” he tóg mũ. ³⁹ KỠ ti jãmĩ mũ ag vỹ ti mỳ vỹ jũ han mũ, “mĕ kã nĩ nĩ,” hen kỠ. Hã ra tóg prĕr mãn', prĕr mãn' he mũ. “!..*Davi* krĕ'krĕ'..! !..Ijagãgtãn ra..!” he tóg.

⁴⁰ KỠ *Jesus* tóg krỹg he kỠ: “ti jé prĕr,” he mũ. Ti tỳ ti ki jun kỠ tóg ti mỳ: ⁴¹ “inh ã tỹ ě ri kenh mũ?” he mũ. KỠ tóg: “sỹ venh há tóg tĩ,” he mũ. ⁴² KỠ tóg ti mỳ: “he, ha tã mĩ vé,” he mũ. “Á tỳ inh ki rã kỠ ã há' hĕnh ke mũ,” he tóg. ⁴³ KỠ tóg vĕšmĕr ĕvãnh há' he mũ sir. Ti há mré tóg tĩ mũ sir. Topê mỳ tóg vỹ há han mũ. KỠ tóg vĕnh kar mỳ há tĩ. Topê mỳ ag tóg vỹ há han mũ gé sir.

19

Jesus tỳ Zaqueu venh tĩg

¹ KỠ tóg ĕmã tỳ *Jericó* ki rã kỠ fĩn rãm kỠ tĩg sór mũ. ² Hã ra ũ tóg tá nĩ nĩ, ti jiji há vỹ: *Zaqueu*, he mũ. *Governo* mỳ jãnkamy mãg tĩ ag pã'i vĕ. KỠ tóg riko tãvĩ nĩ. ³ Ēn tóg *Jesus* ve sór mũ. Hã ra tóg rur jĕ, há kỠ tóg vĕnh ĕ ag tũgrĩn ti vég tũ nĩ. ⁴ Hã kỠ tóg ti jy vĕnhvãg tĩ mũ, kỠ tóg ka tỹ

krén to tãpry mũ, ti tỹ kri nĩg kỹ ti ve jé. ⁵ Kỹ tóg ka ên tá jun mũ. Kỹ tóg kri êvãnh kỹ ti vég mũ. Kỹ tóg ti mỹ: “*Zaqueu*,” he mũ. “Kur kãtère to fũrũn. Isỹ ã ãn krẽm nũr ke vè,” he tóg. ⁶ Kỹ tóg tère tỹ mrãnh ke mũ sir. *Jesus* mỹ tóg: “mũ jé ha,” he mũ. Ti mỹ tóg sér tĩ, *Jesus* tỹ ti ãn krẽm nũr sór kỹ.

⁷ Hã ra vènh e ên tóg *Jesus* to jũ kỹ ti mỹ: “Topè vĩ mranh tĩ vè, hã ra tóg ti ãn krẽm nũr sór mũ,” he mũ.

⁸ Kỹ tóg ti ãn krẽm nĩ nĩ. Kỹ *Zaqueu* tóg vèso jykrén kỹ ti mỹ vènh kãmén mũ. “Ha vé, isũ kjuu vin jé sóg ke mũ, ãn jagtar ag mỹ. Û ag *lograr* he ja sóg nĩgtĩ, ag tũ ki, hã ra sóg ag mỹ ti kãfór nĩm sór mũ ha. Sỹ jãnkamy pir ki ù *lograr* he jan ki sóg ti mỹ ù tỹ 4 (ke) vin sór mũ,” he tóg mũ.

⁹ Kỹ tóg ti mỹ: “ũri ã tóg kren ke mũ, ã mré ke fag mré hã. *Abraão* krè'krè vỹ tỹ ã nĩ gé,” he mũ. ¹⁰ “Tỹ sóg êprã ke fi kósın nĩ. Ûn vãfor mũ ên jãvãnh jé sóg kãtĩg, sỹ ag krenkren han jé, ãn jykre pãno ên,” he tóg.

Jãnkamy kãme

(Mt 25.14-30)

¹¹ Hã ra ãn e ag tóg ti vĩ mæg mũ. *Jerusalém* to hã tóg nĩ, hã kỹ ag tóg ti to: “Topè tỹ tỹ êg pã'i nĩ hỹn vènh ven ke mũ, ti tỹ tá jun kỹ,” he mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “hã tũ vè,” he sór mũ. Hã kỹ tóg: ¹² “kejèn pã'i tóg nĩgtĩ,” he mũ. “Èn tóg ga ù ra tĩg sór mũ, kór há ra, tá ke ag tỹ ti tỹ pã'i mág han jé. Tag pãte tóg tá vỹn ke sór mũ. ¹³ Ti tĩg ke to hã tóg ti *camarada* tỹ 10 (ke) ag mỹ jãnkamy pir nĩm' nĩm' he mũ. Ag mỹ tóg: “ha inh mỹ tỹ rãnrãj,” he mũ. “Kejèn sóg vỹn kenh mũ, kỹ sóg ãjag rãnrãj tugnỹm ke mũ, ti,” he tóg. Kar tóg ti mũ sir.

¹⁴ Hã ra ti krẽm ke ù ag vỹ ti to há tũ nỹtĩ. Kỹ ag tóg ti nón vènh vĩ jènæg mũ. “Ã tỹ êg kri tỹ pã'i nĩn kỹ tóg vènh mỹ nĩ. Êg tỹ tag ve jãvãnh

tóg tĩ,” he ja ag tóg nĩgtĩ. ¹⁵ Kejèn tóg, vèsỹ pã'i mág han kỹ vỹn ke mũ. Kỹ tóg ti *camarada* ag jé prèr mũ sir, ti tỹ ãn mỹ jãnkamy vin ja ên ag. ¹⁶ Kỹ ù tóg ti tá jun kỹ ti mỹ: “jãnkamy pir nĩm ã tóg. Hã ra sóg kri ù tỹ 10 (ke) gỹjỹ hé,” he mũ. ¹⁷ Kỹ tóg: “jykre há tãvĩ ã tóg nĩ,” he mũ. “Nén sĩ ki rĩr há han ã tóg, hã kỹ ã tóg êmã tỹ 10 (ke) ki rĩr ke mũ ha,” he tóg. ¹⁸ Kỹ ù tóg ti mỹ: “jãnkamy pir nĩm ã tóg, hã ra sóg kri ù tỹ 5 (ke) gỹjỹ hé,” he mũ gé. ¹⁹ Kỹ tóg ti mỹ: “êmã tỹ 5 (ke) ki rĩr jé ã tóg ke mũ ha,” he mũ gé.

²⁰ Kỹ ù tóg: “ha vé, ã tũ ti,” he mũ. “Inh krĩ pãgia kã ki vin kỹ sóg kri tógfĩn kỹ nĩm han. ²¹ ã kamæg ja inh nĩ, ã vĩ tar to. ã tỹ nén vin ja tũ ên mãn sór ã tóg tĩ. ã tỹ nén krãn ja tũ kunũnh sór ã tóg tĩ,” he tóg. ²² Kỹ tóg ti mỹ: “ã vĩ tóg ã jykre pãno han mũ, ha mæg,” he mũ. “Inh mỹ vĩ tar han tĩ? Inh mỹ sỹ nén vin ja kãfór mãn sór tĩ? Inh mỹ sỹ nén krãn ja tũ kunũnh sór tĩ?” ²³ Kỹ ã tỹ ne jé inh jãnkamy tỹ *banco* tá nĩm ja tũ nĩ nẽ? ã tỹ tá nĩm han ra sóg ti *juro* venh ke mũ vè, kỹ sóg isũ kãfór mãn ke mũ vè,” he tóg. ²⁴ Kỹ tóg tá nỹtĩ ag mỹ: “ti nĩgã ti tũ mã,” he mũ. “Û tỹ jãnkamy tỹ 10 (ke) mãn ja ên mỹ nĩm, ti tũ pir ti,” he tóg mũ sir. ²⁵ Kỹ ag tóg ti mỹ: “mè'. Hã ra tóg tũ mág nĩ ha,” he mũ. ²⁶ Kỹ tóg: “hỹ,” he mũ. “Hã kỹ sóg tóg mũ. Ûn tũ mág vỹ mãn mãn ke mũ. Û tũ sĩ nĩ ên tũ mãn kãn jé ag tóg ke mũ gé,” he tóg. ²⁷ “Kỹ inh kato té mũ ag tatĩ kãmũm nĩ, ù tỹ iso: “ti tỹ êg kri tỹ pã'i jèn kỹ tóg êg mỹ kórég nĩ,” he mũ ên ag. Ag kãgtén ra, inh rĩnve,” he tóg, pã'i ti,” he tóg.

Jesus tỹ Jerusalém tá jun

(Mt 21.1-11; Mc 11.1-11; Jo 12.12-19)

²⁸ Kar tóg tá kãkutè kỹ êmã tỹ *Jerusalém* ra tĩ mũ. ²⁹ Kỹ tóg êmã tỹ *Betfagé* to hã jun mũ, êmã tỹ *Betânia* tá, pãnónh tỹ *Oliveiras* he mũ ên tá.

Tá jun ký tóg ti mré mũ tĩ régre ag mý: ³⁰ “êmã ên ra mũm nĩ, êg jo êmã nĩ ên ra,” he mũ. “Tá junjun ký ãjag tóg *burrica* fi kósin venh mũ. Kri nĩ ja tũ tóg jê ver. Ên kavãn ký ti pére kãmũm nĩ,” he tóg. ³¹ “Hên ri ke mũn ag tóg ãjag mý: “ãjag tỹ ne jé ti kavãn nê?” henh mũ. Ký ag mý: “êg *Senhor* vỹ ti ve sór mũ,” hem nĩ,” he tóg.

³² Ký ag tóg mũ mũ. Ti tỹ ag mý tó mũ ve kãn ag tóg mũ sir. ³³ Ký ag tóg ti kavãg mũ. Ký tỹ ùn mêng mũ ag tóg ag mý: “ãjag tỹ ne jé *burrica* kósin tag kavãn nê?” he mũ. ³⁴ Ký ag tóg: “êg *Senhor* vỹ ti ve sór mũ,” he mũ. ³⁵ Ký ag tóg ti pére kãmũ ký ag kur tỹ ti kri vin mũ, *Jesus* tỹ kri nĩ jé. ³⁶ Ti tĩg ký ag tóg ag kur kugjén mũ sir, êpřy jagma. ³⁷ Gen ký ag tóg, pãnónh tỹ *Oliveiras* to re ký *Jerusalém* to hã mũ nĩ sir.

Kỹ vãhã ag kar ên tóg Topẽ mý vĩ há han mũ, jamã há ra, fag mré hã. *Jesus* tỹ nén han mũ ve ja ag tóg nĩgtĩ. Hã ký ag tóg ên mũ êkren ký Topẽ mý vĩ há han mũ sir. ³⁸ “!..Sér tóg tĩ, êg mý..!” he fag tóg mũ. “!..Êg *Senhor* vỹ êg ki jun..! !..êg jóg mág tỹ ti jênên ký..!” he ag tóg. “!..Kanhkã tá ke ag mý tóg sér te..! !..Topẽ mý êg tóg vĩ há han sór mũ, kynhmỹ nĩ ên mý..!” he ag tóg, prênprêr ký.

³⁹ Hã ra *Fariseu* ù ag tóg tá nỹtĩ gé, vênh e ên kãmĩ. Ký ag tóg: “ã mré mũ tĩ ag mý: prênprêr tũg ra, hé,” he mũ. ⁴⁰ Hã ra *Jesus* tóg ag mý: “vó, ag prênprêr tũ nĩ ra pó hỹn prênprêr mũ vê, ag mýn sér tĩnh mũ vê,” he mũ.

Jesus tỹ Jerusalém to fỹ

⁴¹ Gen ký ag tóg *Jerusalem* tá junjun mũ sir. Êmã ên ve ký tóg fỹ mũ. ⁴² “*Jerusalém* tá ke’,” he tóg. “Ki kanhrãn sór tũ ãjag tóg nĩ,” he tóg. “ãjag tỹ ùri ki kanhrãn há tóg tĩ vê, hã ra ãjag tóg ke jãvãnh nỹtĩ. ãjag tỹ ki kanhrãn ra ãjag tóg krĩ kuprã nỹtĩnh mũ vê, mýr, ha mẽ. Hã ra

ãjag tóg jêmẽ sór tũ nĩ. Kutu ãjag tóg nỹtĩ. ⁴³ Hã ký ãjag tóg vãhã kurã kórég pẽ venh ke mũ. ãjag kato tẽ ag vỹ ãjag to rárãnh ke mũ. Komêr hã ag tóg ãjag to grêngrên kenh ke mũ. Ký ag tóg ãjag êmã jy ró pênĩn vỹrỹn kenh ke mũ sir. ⁴⁴ ãjag tỹ tũ’ he kãn jé ag tóg ke mũ, ãjag krê ke gé. ãjag ãn kókén kãn jé ag tóg ke mũ gé. Ký ãn tỹ pó pijé jagnẽ kri nỹtĩnh mũ’. Kurã há ki ãjag tóg Topẽ vĩ mẽ jãvãnh nỹtĩ, ùri. Hã ký ãjag tóg ti kórég venh ke mũ,” he tóg. Fỹ pẽ han ký tóg tó mũ, êmã mũ tĩg ký.

Jesus tỹ Topẽ ãn tá ag pan

(Mt 21.12-17; Mc 11.15-19; Jo 2.13-22)

⁴⁵ Ký tóg Topẽ ãn tá jun ký ti jy ró kã ra rã mũ sir. Ký tóg ù tỹ tá nén ù vênh he tĩ ag pan mũ. ⁴⁶ “Topẽ vĩ rá to jykrén nĩ,” he tóg. “Inh ãn jiji vỹ tỹ Topẽ mré vĩ jafã nĩ, hã ra ãjag tóg krêm nén kar pigju mũgtĩ,” he tóg. Ag pan ký tóg ag mý tó mũ.

⁴⁷ Hã ki tóg kurã kar ki ag kanhrãn mũ, Topẽ ãn krêm. Hã ra tóg Topẽ tũ to pã’i ag mý kórég nĩ, pã’i kar ag mý. Hã ký ag tóg ti tén ke to jykrén mũ sir. ⁴⁸ Hã ra tóg ag mý ki króv tũ nĩ. Vênh kar mý tóg mẽ sér tĩ, ti vĩ ti, hã ký tóg vênh mý tĩ sir, pã’i ag tỹ ti tén sór mũ ra.

20

Ûn nỹ Jesus jênẽ

(Mt 21.23-27; Mc 11.27-33)

¹ Kurã kar ki tóg Topẽ vĩ tó jê nĩ, vênh vĩ sér ên, Topẽ ãn krêm. Kejên Topẽ tũ to pã’i ag tóg ti to kãmũ mũ, kófa ag ke gé. ² Ti mý ag tóg: “êg tỹ ã ki jêmênh há tóg tĩ,” he mũ. “ã vỹjke tỹ ne tỹ tag han tĩ’? Û nỹ ã jênẽ?” he ag tóg. ³ Ký tóg ag mý: “ãjag ki sóg jêmênh ke mũ gé, vênh kato,” he mũ. ⁴ “*João* vỹ ag kygpég tĩ ja nĩgtĩ. Ký ti mý kanhkã tá vỹjke han’, êprã vỹjke vó’?” he tóg. “Û nỹ ti jênẽ? Inh mý tó,” he tóg. ⁵ Ký ag tóg jagnẽ mré to jykrén mũ sir. “Êg

tý ti mý: Topě tý ti jěně vě, hen ký tóg ěg mý: ājag tý ne jé ti ví kri fi ja tũ nĩ nē? henh ke mũ,” he ag tóg. ⁶ “Ěg tý hã ra ti mý: ěprã ke jykre ja vě, hen ký vėnh kar vỹ ěg pin sór ke mũ, pó tý, ha vem nĩ. *João* to ag tóg: Topě ví tó ti pē ja vē, he tí, hã ký ag tóg ěg to jũnh ke mũ,” he ag tóg. ⁷ “Topě jykre han ja ti nĩ,” he sór tũ ag nĩ, ký ag tóg: “ěprã vējykre han ja ti nĩ,” he sór tũ nĩ gé. Hã ký ag tóg ti mý: “ěg pijé ki kanhró nýtĩ,” he mũ. ⁸ Ký *Jesus* tóg ag mý: “ký sóg ājag mý ũ tý ijěněg mũ tónh ke tũ nĩ gé,” he mũ.

*Ūn camarada kórég ag
(Mt 21.33-46; Mc 12.1-12)*

⁹ Ký tóg vėnh kar mý: “ěg tý Topě kato tē ký tóg ge nỹnh mũ, ha mẽ,” he mũ. “Kejěn ũ tóg *uva* krãn ja nĩ, tý *vinho* han jafã ěn. Ký tóg ũ tý ki rĩr tí ag mré to jykren ký ag mý tovãnh mũ sir. Kar tóg ga ũ ra tí mũ. Hã ra tóg kãtĩg vãnh han mũ. ¹⁰ *Uva* ěn kaněn ký tóg ag mý ti *camarada* ũ jěněg mũ, ũ tý ki rĩr tí ag mý, ag tý ti mý ti tũ jěně jé, ěkré kaně ěn tí. Hã ra ag tóg ti mý vin tũg mũ. Ti mrãnmrãn ag tóg mũ. Ký ag tóg ti mý: “ha tĩg, nén ũ mãg mẽ kã ã tóg vỹn kenh mũ,” he mũ. ¹¹ Ký tóg ti *camarada* ũ jěně mãn mũ gé sir. Hã ra ag tóg ti mrãnmrãn mũ gé. Ti mý féfén kar ký ag tóg ti mý: “ha tĩg, nén ũ mãg mẽ kã ã tóg vỹn kenh ke mũ,” he mũ gé sir. ¹² Ký tóg ag mý ũ jěně mãn mũ gé sir, hã ra ag tóg ti mrãnmrãn ký ti rỹnh rỹnh ký ti tĩn mũ gé sir.

¹³ Ký *uva* kré tý tũn mũ tóg to jykren mũ. “Inh hỹn hěn ri kenh ha,” he tóg. “Inh kósin jěně jé sóg ke mũ ha, inh fe pē ěn, hěn ri ke mũn ag tóg ti kaměg ke mũ,” he tóg. ¹⁴ Ti kósin tý ag tá jun ký nén kré ki rĩr tí ag tóg ti vėg mũ. Ký ag tóg ti to jykren mũ, jagně mré. “Kejěn ěkré tag vỹ tý ti tũ nỹnh mũ,” he ag tóg. “Mũ nỹ, ti tén jé, ti tũ tag tý tý ěg tũ

nỹn jé,” he ag tóg. ¹⁵ Ký ag tóg ró mã ra ti pėre mũ ký tá ti tén mũ sir. Kýn hỹn hě ri kenh ke mũ', ěkré tý tũn mũ ěn tí?” he tóg, ¹⁶ “Kãtĩg jé tóg ke mũ, ěkré ki rĩr tí ag kãgtén jé. Ký tóg *camarada* ũ ag mý finh mũ sir, ti jakré ti,” he tóg.

Ký ag tóg mēg mũ, ti ví ti. Ký tóg ag mý e tí. “Ěg jé hã ra tag vėg tũ nĩgtĩ,” he ag tóg mũ. ¹⁷ Hã ra tóg ag ki ěvãnh ký ag mý: “Topě ví rá tag to jykren nĩ, ha mẽ,” he mũ. “Pó fón ag tóg, pó tý ěn han tí ag. Ag mý tóg kórég ja nĩ. Hã ra Topě tóg pó ěn hã tý ěn nũna han mũ,” he tóg. ¹⁸ Ū tý hěn ri ke ag vỹ pó tag kri vãr ke mũ, ký ag tóg kri vãr ký tũ' henh ke mũ. Ký pó tag vỹ ũ tý hěn ri ke ag kri kutěnh ke mũ gé, ký tóg ag tý nám nám ke kãn mũ sir, ag kri kutě ký,” he tóg, Topě ví tý rán ký nĩ ki,” he tóg, *Jesus* ti.

Ěg tý imposto kajãm

(Mt 22.15-22; Mc 12.13-17)

¹⁹ Ký Topě tũ to pã'i ag vỹ ti ví mẽg mũ. Ký ag tóg: “ěg hã to tóg kãmén ja nĩ, ěg tý Topě kato vãsãn tag vỹ ge nỹnh mũ, he mũ ěn tí,” he mũ. Hã ký ag tóg ti se sór mũ. Hã ra ag tóg vėnh e ěn kaměg mũ. ²⁰ Ký ag tóg hã ra ti tý rĩr mũ. Ti to ag tóg vãjig mũ, ag tý ti ví to fóg tý pã'i mý: “ha ti vóg kónãn,” he jé. Hã jé ag tóg ũn jykre kuryj nýtĩ ve ag jěgněg mũ, ag tý *Jesus* ki jěmě jé. ²¹ Ký ag tóg ón ký *Jesus* mý: “*Senhor*,” he mũ. “Vějykre kuryj hã tó ã tóg tí, hã kãmén ã tóg tí. Hã ký ěprã ke ag ve tóg ã mý tý nén ũ tũ nĩ. Hã ký ã tóg Topě japry to ěg kanhrãn há han tí,” he ag tóg. ²² “Kỹn mý há nỹ, ěg tý fóg tý pã'i mág tý *imperador* mý jãnkamy nĩm ti, *imposto kajãm* jé? Ěg mý hỹn nĩm mũ', nĩm ke tũ nĩ vó?” he ag tóg. ²³ Hã ra tóg ag jykre régre nýtĩn ki kanhró nĩ. Hã ký tóg ag mý: “ājag ne tóg ón ký ěn ki jěmě sór mũ',” he mũ. ²⁴ “Inh mý jãnkamy ven. Ū jiji nỹ kã nĩ? Ū kãgrã nỹ kã

nĩ?“ he tóg. Kĩ ag tóg ti mĩ: “pã'i mág kãgrá vë,” he mũ. ²⁵ Kĩ tóg ag mĩ: “kĩ pã'i mág mĩ ti tũ nĩm, jo Topê mĩ ti tũ nĩm gé,” he mũ. ²⁶ Hã kĩ ag tĩ ne to ti senh ke tóg tũ tĩ, ti vĩ há han tĩn kĩ. Kĩ tóg ag mĩ e tĩ. Vënh kar vĩ ti vĩ mēg nĩtĩ nĩ. Kĩ ag tóg ti mĩ vĩ mãn tũ nĩ sir.

Ũn kãgter mũ ag tĩ rĩnrĩr mãn ke (Mt 22.23-33; Mc 12.18-27)

²⁷ Kĩ Saduceu ag tóg ti tá junjun mũ gé, ti ki jēmē jé. Hã ra Saduceu ag tóg: “ēg ter ja tá ēg tóg vĩn ke mãn ke tũ nĩ. Rĩr mãn ke tũ ēg tóg nĩ,” he tĩ. ²⁸ Ēn ag vĩ ón kĩ Jesus ki jēmē sór mũ gé. Kĩ ag tóg ti mĩ: “*Senhor*,” he mũ gé. “*Moisés* vĩ ēg mĩ vëjykre tag nĩm, hã vĩ: ã régre tĩ ti krē tũ ra ter kĩ ã tĩ ti prũ fi tĩ prũg ke vë, he mũ. ã tĩ ã régre mĩ ã krē han ke vë, fi ki, he tóg mũ,” he ag tóg. ²⁹ “Kĩ ũ tĩ jagnē mré pafa ja tĩ 7 (ke) ag vĩ nĩtĩgtĩ. Ag kãke vĩ prũg mũ, hã ra tóg ti kósin tũ ra ter mũ. ³⁰ Kĩ ti jãvy vĩ fi tĩ prũg mũ sir, hã ra tóg ti kósin tũ ra ter mũ gé. ³¹ Kĩ ti jãvy ũ tóg fi tĩ prũg mũ gé, hã ra tóg ter mũ gé, ti kósin tũ ra. Gen kĩ ag tóg kãgter kãn mũ kejēn, ũ tĩ 7 (ke) ěn ag. ³² Kĩ vãhã ag prũ fi vĩ ter mũ gé sir. ³³ Kĩ fag tĩ fag kãgter ja tá rĩnrĩr mãn kĩ fi hĩn mén tĩ 7 (ke) nĩnh mũ vë. Ag kar vĩ fi tĩ prũg ja nĩtĩgtĩ. Hã kĩ tóg vënh mĩ nĩ, ag tĩ: “rĩnrĩr mãn jé ēg tóg ke mũ,” hen kĩ,” he ag tóg.

³⁴ Kĩ tóg ag mĩ: “ēprã ke ag vĩ kyprũg tĩ, kĩ fag vĩ ag tĩ mén tĩ gé,” he mũ. ³⁵ “Ag kã ũ ag tóg ag kãgter ja tá rĩnrĩr mãn ke mũ, ti kurã tá krỹg kĩ. Ēn ag vĩ prũg mãn ke tũ nĩ sir, mén mãn ke tũ fag tóg nĩ gé sir, rĩnrĩr mãn kĩ. ³⁶ Ter mãn ke tũ ag tóg nĩ gé, mĩr, ha mē. Hã kĩ ag prũg mãn ke tũ nĩ. Kĩ fag mén mãn ke tũ nĩ gé. Topê tĩ jēgnē jafã ag ri ke fag nĩtĩnh mũ. Topê krē vĩ tĩ fag nĩtĩ sir, fag tĩ fag kãgter ja tá rĩnrĩr mãn kĩ. ³⁷ Rĩnrĩr mãn jé ag tóg ke mũ, ũn kãgter mũ ag,

ha vem nĩ. Hã kĩ *Moisés* tóg Topê to tag tó ja nĩ, ha mē. Ti tĩ vãnh pũr nĩ ěn tá ti mré vēmēn kar kĩ tóg Topê to: “*Abraão* mré *Isaque* mré *Jacó* ag tĩ ũn to: Topê, he mũ ěn vë,” he ja nĩ. ³⁸ Kãgter ag huri, *Abraão*, *Isaque*, *Jacó*, hã ra *Moisés* tóg Topê to: “*Abraão* tĩ ũn to: Topê, he mũ ěn vë,” he ja nĩ. Ti tĩ tĩ ag Topê nĩn kĩ ag tóg rĩnrĩr nĩtĩ, ha mē, ag kãgter mũ ra. ũn kãgter mũ ag kar vĩ Topê mĩ rĩnrĩr nĩtĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

³⁹ Kĩ ũ tĩ Topê vĩ rán tĩ ũ ag tóg ti mĩ: “vĩ há han ã, ēg tĩ ēg ter ja tá vĩn kenh ke mũ tag to,” he mũ. ⁴⁰ Kĩ ũ tóg ti ki jēmē mãn sór tũ nĩ sir. Ti kamēg ag tóg mũ. Hã kĩ ag tóg ti ki jēmē mãn sór tũ nĩ ha.

Cristo mĩ tĩ ēprã ke nĩ, Topê kósin mĩ vó

(Mt 22.41-46; Mc 12.35-37)

⁴¹ Kĩ *Jesus* tóg ag ki jēmēg mũ gé sir. Kĩ tóg ag mĩ: “Topê vĩ rán tĩ ag ne tóg: “*Cristo* vĩ tĩ *Davi* krē'krē nĩ,” he tĩ,” he mũ. ⁴² “Hã ra *Davi* tóg *Cristo* tó ja nĩ, ti tĩ Topê mĩ jãn kĩ. Kĩ tóg: “ēg jóg mág tĩ Topê vĩ inh *Senhor* mĩ: “nĩ ra ver, inh pēgja tá,” he ja nĩ. ⁴³ “*Isy* ã kato vãsãnsãn mũ ag tĩ ã krēm ag vin ke vë, kĩ ag sigse ri ke vë sir. Tag jãvãnh nĩ ver,” he ja ti nĩ, Topê ti, he ja tóg nĩ, *Davi* ti,” he tóg, *Jesus* ti. ⁴⁴ “Hã kĩ *Davi* tóg *Cristo* to: “inh *Senhor*,” he ja nĩgtĩ. Kĩ ti krē'krē mĩ tĩ ti kri ke nĩ nĩ?” he tóg mũ.

Hã ra ti kato tē ag tĩ ne tónh ke tóg tũ tĩ.

Ón kĩ Topê vĩ tó tĩ ag kamēg jé ēg ke mũ

(Mt 23.1-36; Mc 12.38-40)

⁴⁵ Vënh kar tóg mēg mũ, *Jesus* vĩ ti. Kĩ tóg ti mré mũ tĩ ag mĩ: ⁴⁶ “ón kĩ Topê vĩ to ēg kanhrãn tĩ ag kamēg nĩ,” he mũ. “Kur tēj rĩg ag tóg tĩ,” he tóg. Kĩ tóg vënh kar tĩ ag mĩ: “ã mĩ há?” he kĩ ag mĩ sér tĩgtĩ, ag tĩ ěmã kuju kã mĩ mũn kĩ. Vënh kanhrãn jafã krēm ag tóg

vènh kâpâm ký nýtĩgtĩ. Fénhta ki ag tóg jèn vén tí, ag tý tý pã'i nýtĩn ký," he tóg. ⁴⁷ "Hã ra ag tóg ùn mén ter ja fag tú mân kân tí. Kar ký ag tóg ón ký Topè mré vĩ mág han mũgtĩ, ěg tý ag to: "ùn há vỹ tý ag nýtĩ," he jé. Hã to ag vèsýrénh mág távĩ han ke mũ," he tóg, *Jesus* ti.

21

Ùn mén ter ja fi tý fi tú vin.
(*Mc 12.41-44*)

¹ Ký tóg Topè ìn tá jè ký tã mĩ ěvãnh ký ùn riko ag vigvég mũ. Jãnkamy vin jafã ki ag tóg ag tú vin tí. Topè mý ag tóg vin mág tí. ² Ký ùn mén ter ja fi vỹ tá jun mũ gé sir. Tý nèn ù tú fi tóg nĩ, hã ra fi tóg jãnkamy kãsir régre vin mũ, Topè mý. ³ Ký tóg fi to: "ve ra ha," he mũ. "Ùn riko tý vin kãfór han fi tóg, fi tú sĩ hã ra. Tý nèn ù tú fi tóg nĩ. Fi mén vỹ hur ter. ⁴ Ký fi tóg fi tú vin kãn ja nĩ, fi jèn mré hã. Jãvo ùn riko ag vỹ ag tú ke hã tý Topè mý vin mág tí. Hã ki fi tóg ag tý nĩm kãfór han, fi tý nĩm sĩ pè han mũ ra. Ki hã sóg tó mũ mýr," he tóg.

Topè ìn kókén ký nĩnh ke
(*Mt 24.1-2; Mc 13.1-2*)

⁵ Ěn kã ù ag tóg Topè ìn to vĩ há han mũ. "Sĩnvĩ pè ti jè," he ag tóg mũ. "Ti pó ve ra ha. Mág ti nýtĩ. Ti sĩnvĩ tóg e nýtĩ gé," he ag tóg.

⁶ Ký tóg: "mý ãjag mý sĩnvĩ?" he mũ. "Kejèn tóg kókén kãn ký nỹnh mũ, ha vem nĩ, ký pó vỹ jagnè kri nýtĩ mãn ke tú nĩ ha. Gũm ke kãn jé tóg ke mũ, tag ti," he tóg.

Vènh jagtar to rã
(*Mt 24.3-14; Mc 13.3-13*)

⁷ Ký ag tóg ti mý: "kurã tý ne kã ke nè hỹn?" he mũ. "Ěg hỹn hèn ri ken ký ti kurã ki kanhró nýtĩnh mũ? Topè hỹn ne han vén ke mũ, ěg tý kurã ěn ki kanhró nýtĩ jé?" he ag tóg.

⁸ Ký tóg ag mý: "ker ù vỹ jēmè hẽ," he mũ. "Û tý hèn ri ke ag vỹ

ón ký ijiji tónh kãmũnh mũ. "*Cristo* vỹ tý inh nĩ. Inh kurã vỹ hur jun," he jé ag tóg ke mũ. Ag nón mũ tũg nĩ. ⁹ Jagnè kato vãsãnsãn mũ ag tý vènh génh mēgmē jé ãjag tóg ke mũ. Kamēg tũg nĩ hã ra. Vènh génh tý hèn ri ke han jé ag tóg ke mũ, kurã tý ěgno to hã. Ti kurã kã ke pijé'," he tóg.

¹⁰ Ký tóg ag mý: "*povo* ag tý jagnè kato vãsãnsãn ke vè, pã'i krēm ke ag tý pã'i ù krēm ke ag to jũnh ke vè," he mũ. ¹¹ "Ga tý ragrag ke jagy tý hèn ri ke han ke vè gé, ěn kã. Ký vėjèn tóg tú' henh ke mũ gé. Vènh kaga kórég vỹ vènh vinven ke mũ, ěn kã sir. Nèn ù vènh mý vỹ vènh vinven ke mũ gé, kanhkã tá, ký vènh kar vỹ kanē junjur ke mũ," he tóg.

¹² "Tag to hã ag tóg ãjag sigsenh ke mũ gé. Ĥjag vóg kónãn jé ag tóg ke mũ gé. Vènh kanhrãn jafã krēm ag tóg ãjag jykre vigvenh ke mũ gé. Pã'i mág ag mý ag tóg ãjag venven ke mũ, pã'i tý *governador* ag mý ke gé, ãjag tý ijiji tó ja tugrĩn. ¹³ Ĥjag tý inh ví tó jé, hã jé ag tóg ãjag tý genh ke mũ. ¹⁴ Ěn kã ãjag tý nèn ù tónh ke to jykren tũg nĩ, to krĩ kufy han tũg nĩ gé. ¹⁵ Inh hã vỹ ãjag ví han ke mũ. Inh jykre nĩm jé sóg ke mũ ãjag mý, ãjag tý ag mý tó há han jé. Ký tóg ag tý ãjag ví kafãn sór mũ ra ag mý vènh mý tĩnh mũ, ãjag kato tē ag tý ne tónh ke tóg tú tĩnh mũ, ha vem nĩ.

¹⁶ Ěn kã ãjag han mũ ěn vỹ ãjag senh ke mũ, ãjag mré pafa mũ ag ke gé, ãjag mré ke ag ke gé, ãjag to há kar ag mýr. Ĥjag kã mĩ ù ag kãgtén jé ag tóg ke mũ gé, ha vem nĩ. ¹⁷ Vènh kar vỹ ãjag to kórég távĩ nýtĩnh mũ, ijiji tugrĩn. ¹⁸ Hã ra ãjag véké vèsýrénh ke tú nĩ, ãjag gãnh pir vỹ fagrĩnh mý kutènh ke tú nĩ, ha vem nĩ. ¹⁹ To tar nýtĩm nĩ, ãjag vèsýrénh ke to, ký ãjag tóg rĩr krỹg ja tú ěn venh ke mũ," he tóg, *Jesus* ti.

Jerusalém kókén kŷ nŷnh ke
(Mt 24.15-21; Mc 13.14-19)

²⁰ “Kejĕn *soldado* ag tóg *Jerusalém* jy nŷtĭnh mũ, ag tŷ ĕmã ĕn kókĕn jĕ. Ājag tŷ tag ve kŷ ājag tóg ki kanhró nŷtĭnh mũ. Ag tŷ ti kókĕn kãn ke kurã vŷ jun ke mũ, kurã ĕn kã. ²¹ Kŷ vĕnh pigjunh mũm nĭ, pãnónh ra, ājag tŷ *Judéia* ki nŷtĭn kŷ. Ājag tŷ ĕmã tá nŷtĭn kŷ pétĕm nĭ, vãnh kã ra. Ājag tŷ vãnh kã tá nŷtĭn kŷ ĕmã ra mũ tũg nĭ. ²² Topĕ tŷ ag vóg kónãn ke kurã vĕ sir, ag jykre kórĕg to, hã kŷ tóg vãsŷ rán kŷ nĭ. Vĕnh rá ĕn ve jĕ ājag tóg ke mũ, kurã ĕn kã. ²³ Kŷ ũn kufy fag vŷ vĕsŷrĕnh mág han ke mũ, kurã ĕn kã, gĭr pygfãm mũ fag ke gé. Ēprã ke ag vĕsŷrĕnh mág tãvĭ han ke vĕ, Topĕ tŷ *povo* tag to jũ jagy han ke vĕ, kurã ĕn kã. ²⁴ Ājag kã mĭ ũn e tãvĭ kãgter ke vĕ, rógro tŷ. Kŷ ājag kã mĭ ũ ag vŷ sigse kŷ mũnh mũ, *povo* kar kãmĭ. Kŷ *Jerusalém* vŷ kókĕn kãn kŷ nĭnh ke mũ. Fóg ag vŷ sãnsãn ke mũ, ājag jamã ti. Kejĕn fóg ag tŷ tũ' henh ke kurã vŷ jun ke mũ gé hã ra,” he tóg, *Jesus* ti.

Topĕ kósin kãtĭg mãn ke
(Mt 24.29-31; Mc 13.24-27)

²⁵ “Kurã ĕn kã rã vĕnh mŷn ke vĕ, kysã ti ke gé, krĭg ti ke gé. Kŷ ga kri mũ ag vŷ kamĕgmĕg kãn ke mũ. Kanĕ junjur mág jĕ ag tóg ke mũ, *povo* kar ĕn ag. Kŷ goj vŷ krém kenh mũ, goj kafã tũ vŷ jũnh ke mũ, ti kurã jun kŷ. ²⁶ Kŷ ĕprã ke ag fe vŷ vo kónãn ke mũ, ag tŷ jũrũn ke vŷ ag kãgtĕn ke mũ, ag tŷ ag tŷ nĕn ve ja tũ ĕn ven kŷ. Ēg tŷ kanhkã tá nĕn vĕg tũ kar ĕn vŷ ragrag ke kãn mũ mŷr, ha mĕ. ²⁷ Kŷ vãhã vĕnh kar vŷ inh kãtĭg venh ke mũ. Kanhkã góg kã mĭ sóg kãtĭg ke mũ. Kŷ sóg tar nĭnh mũ, inh ve vŷ kókov nĭnh mũ. Ājag tŷ tag ve kŷ ājag tóg isŷ tŷ ĕpra ke fi kósin nĭ ĕn ki kanhró nŷtĭnh mũ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ka tŷ figueira
(Mt 24.32-35; Mc 13.28-31)

²⁸ “Ājag tŷ isŷ ājag mŷ nĕn tó mũ ĕn ve sĭ han kŷ ājag kanĕ nĭm nĭ, ti tŷ ājag mŷ sér pĕ tũn kŷ. Isŷ vãhã ājag krenkren han ke vĕ sir, isŷ kurã ĕn kã jun kŷ,” he tóg.

²⁹ Kŷ tóg ag mŷ: “inh kãtĭg mãn ke vŷ ge nŷnh mũ, ha mĕ,” he mũ. “Ka tŷ *figueira* to ki kanhrãn nĭ, ka ũ to ke gé,” he tóg. ³⁰ “Ti pĕ tánh kŷ, ti féj tãg han kŷ ĕkře tygtãnh kurã tóg kakó tí sir. ³¹ Ēn ri ke ti nĭ, ājag tŷ inh kãtĭg mãn ke kurã ki kanhró nŷtĭ ti. Ājag tŷ sŷ ājag mŷ nĕn tó ja ĕn ve kŷ inh kãtĭg ke tóg kakó tãvĭ tí ha,” he tóg. ³² Sŷ ke há vĕ, hã kŷ sóg tag tó mũ, ha mĕ. Ũ tŷ nĕn kar ĕn vĕg mũ ag vŷ inh kãtĭg mãn ke venh ke mũ, ũri, ag kãgter ke to hã,” he tóg. ³³ “Kanhkã vŷ tũ' henh ke mũ, ga ti ke gé. Jãvo inh vĭ vŷ tũ' henh ke tũ nĭ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ēg tŷ vĕnh ki ĕmĕnh ke

³⁴ “Vĕnh ki ĕmĕ, ājag tŷ fĕnhhta tãvĭ to vĕnh kutãn tũ nĭ je, vĕnh kanhir e to ke gé. Kŷ vĕjĕn to krĭ kufy han tũg nĭ gé, kur to, tag ki nĕn ũ kar to. Ke tũ nĭ mũ ra inh kãtĭg mãn ke kurã ĕn vŷ ājag vatãnh tá jun ke mũ. ³⁵ Ājag tŷ to vĕnh kãn kŷ nŷtĭ tũ nĭn kŷ tóg ājag mŷ sĕsĭ tŷ ĕgje tŷ sa ri ke nĭ. Vĕnh vatãnh tá tóg tŷ sa tĭ. Ge ti nĭnh mũ, inh kãtĭg mãn ke ti. Ga kri mũ ag kar vatãnh tá sóg jun ke mũ. ³⁶ Hã kŷ ājag kanĕ nĭm nĭ, nũr sór tũg nĭ. Inh kãtĭg ke kã jatu to ken hã vĕ, hã vŷ: nũr, he mũ. Topĕ mré vĭ to krónh ke tũg nĭ, ājag tŷ nĕn ũ jagy ĕn vĕg mũ ra tar nŷtĭ jĕ. Kŷ ājag tóg ĕprã ke fi kósin rĭnja tá nŷtĭnh ke mũ sir. Mŷ'ãg ke tũ ājag nĭn sir, isŷ vĕnh kar jykre tugnŷm ke kurã ĕn kã,” he tóg, *Jesus* ti.

³⁷ Hã ki tóg kurã kar ki Topĕ ĩn krĕm ag kanhrãn tĭ. Kutyg kŷ tóg ĕmã tá kãkutĕ kŷ pãnónh tŷ *Oliveiras* ra tĭ tĭ, tá nur jĕ. ³⁸ Ti tŷ tŷ vaj kŷ Topĕ ĩn tá jun mãn kŷ ag

tóg tá ti ví jēmēnh kāmū tī, ū tỹ hēn ri ke ag.

22

Ag tỹ Jesus se sór

(Mt 26.1-5; Mc 14.1-2; Jo 11.45-53)

¹ Ēn kã fénhta tóg kakó tī sir, ěmī jãgja tũ konh ke ti. Fénhta ěn jijin hã vỹ: *Páscoa*, he mũ. ² Kỹ Topě tũ to pã'i ag vỹ ěg kanhrãn tĩ ag mré *Jesus* to jykrén mũ. Ag tỹ ti tén sór vē. Hã ra ag tóg *povo* kaměg mũ.

Judas tỹ pã'i ag mỹ Jesus ven sór
(Mt 26.14-16; Mc 14.10-11)

³ Ēn kã *Judas Iscariotes* he mũ ěn vỹ *Satanás* tỹ ti jagrě vég mũ sir, *Jesus* tỹ ũn vin mũ ag kã ũ ěn ti. ⁴ Kỹ tóg Topě tũ to pã'i ag venh tĩ mũ sir. Tĩ tỹ ag mỹ *Jesus* ven sór vē, ag tỹ ti se jé.

⁵ Kỹ tóg ag mỹ sér pě tĩ sir. Kỹ ag tóg ti mỹ jãnkamy tó mũ. ⁶ Kỹ tóg: “he,” he mũ. Kỹ tóg to jykrén mũ, ag mỹ: “ha ti kãgmĩ,” henh ke to. Ag tỹ vėnh kar vatánh tá ti se sór vē.

Pedro tỹ João mré fénhta tỹ Páscoa han
(Mt 26.17-25; Mc 14.12-21; Jo 13.21-30)

⁷ Kỹ tóg ěmī jãgja tũ ěn konh ke kurã tá krỹg mũ sir. Kurã ěn ki ag tóg mé sĩ tãnh tĩ, ag tỹ kurã tỹ *Páscoa* kã ko jé. ⁸ Kỹ tóg *Pedro* jěněg mũ, *João* mré. Kỹ tóg ag mỹ: “ha fénhta kãn mũjěg,” he mũ. ⁹ Kỹ ag tóg ti mỹ: “kỹ ěg hē tá mé tãnh mũ hỹn’?” he mũ. ¹⁰ Kỹ tóg ag mỹ: “ěmã ěn tá ãjag tóg ũ venh mũ. Goj vyn kỹ tóg tĩnh mũ. Ēn hã nón mũm nĩ,” he mũ. “Tĩ ĩn tá junjun kỹ ti nón gem nĩ. ¹¹ Kỹ tá nĩ ěn mỹ: “ěg *Senhor* vỹ ã mỹ vėnh vỹ jěněg mũ,” hem nĩ. “Inh hỹn hē tá *ovelha* konh ke mũ, inh mré mũ tĩ ag mré?” he ti, ěg *Senhor* ti,” hem nĩ. “Mỹ ki vėnh kãnkãn jafã tũ’?” hem nĩ. ¹² Kỹ tóg ãjag mỹ, krogrog tỹ kynhmỹ nỹ ěn ven ke mũ sir. Ęhé ti nĩ, kỹ *mesa* to

nỹtĩ jafã vỹ tá nỹtĩ gé. Ēn tá ti kãn nĩ ěg mỹ,” he tóg. ¹³ Kỹ ag tóg mũ kỹ tá mé tãnh mũ sir.

Santa Ceia

(Mt 26.26-30; Mc 14.22-26; 1 Co 11.23-25)

¹⁴ Kỹ tóg ag tỹ konh ke óra tá krỹg mũ. Kỹ tóg, ti tỹ ũn vin ja ag mré tá nĩ nĩ. ¹⁵ Kỹ tóg ag mỹ: “sỹ *ovelha* tag konh hapě tóg tĩ vē ãjag mré, inh vėsýrėnh ke to hã,” he mũ. ¹⁶ “Hã ra sóg ko mãn ke tũ nĩ ha, ha vem nĩ. Topě tỹ tỹ ěg pã'i nĩ vỹ vėnh ven ke mũ. Ēn kã sóg ko mãn ke mũ, kejěn,” he tóg.

¹⁷ Kỹ tóg kópa vãg mũ sir. To tóg Topě mré ví mũ, kỹ tóg ag mỹ: “ha kron,” he mũ. “Ha vėnh kãpãm,” he tóg. ¹⁸ “Tag kron mãn ke tũ inh nĩ ha, ke gé, ha vem nĩ. Topě tỹ tỹ ěg pã'i nĩnh ke ěn hã kã sóg kron mãn ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg.

¹⁹ Kỹ tóg ěmī mãg mũ sir. To tóg Topě mré ví mũ. Kupãn kỹ tóg ag mỹ kãnhkrég mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “inh hã vē,” he mũ. “Ājag jagfy sóg vėnh fěg ke mũ. Kỹ inh mĩ ěkrén nĩ, ãjag tỹ ěmī tag konh ken kỹ,” he tóg.

²⁰ Ag tỹ ko kar kỹ tóg kópa vãg mũ gé. Kỹ tóg ag mỹ: “kópa ki jě tag vỹ tỹ inh kyvėnh ri ke nĩ,” he mũ. “Ājag jagfy tóg inh ki kãkutėnh mũ. Inh jykre tãg to ken hã vē, isỹ inh kyvėnh tugrĩn ãjag mỹ vėnh pãte fón jé,” he tóg.

²¹ “Hã ra ãjag kã ũ tóg inh vatánh tá isónh ke mũ, inh kato tē ag mỹ. Inh mré tóg *mesa* tag to nĩ nĩ. ²² Tĩg jé sóg ke mũ, isỹ tỹ ěprã ke fi kósĩn nĩn kỹ. Vãsý Topě tóg to jykrén ja nĩ, hã kỹ sóg tĩg mũ. Hã ra tóg ũ tỹ isónh ke mũ ěn mỹ ví kónãn tãvĩ han ke mũ, Topě ti,” he tóg. ²³ Kỹ ag tóg jagně mỹ: “ěg kã ũ tỹ hē nē hỹn’?” he mũ sir.

Ū tỹ hē nē tỹ ũn mág nĩ

²⁴ Ēn kã ag tóg jagně kãfór nĩ sór mũ. Hã kỹ ag tóg jagně to jũ mũ. ²⁵ Kỹ *Jesus* tóg ag mỹ: “fóg ag pã'i ag

vỹ ag krēm ke ag mỷ vĩ tar han tĩ, kỷ ag tóg ù tỹ ag káfór ag mỷ: “эг jóg,” he tĩ, ti tỹ ag mỷ vĩ tar han mũ ra,” he mũ. ²⁶ “Ag ri ke han tũg nĩ. Ajag mỷ tỹ ùn mág nỹtĩ sór mũ?” Kỷ tỹ ùn kásir ri ke nỹtĩm nĩ, jagně mré,” he tóg. “Ủ tỹ inh jykre ki tỹ pã'i nĩn kỷ tóg tỹ ti krēm ke ag *camarada* ri ke nĩnh ke mũ, ag ki rĩr kỷ. ²⁷ Kejěn ęg tóg *mesa* to nỹtĩ, kỷ ù tóg *mesa* ki rĩr tĩgtĩ. Ủ tỹ hě nỹ hỹn *mesa* ki rĩr tĩ? Ag *patrão* mỷ', ti *camarada* mỷ vó'? Ti *camarada* vĩ ki rĩr tĩgtĩ. Jo sóg ajag ki rĩr tĩgtĩ, ajag *camarada* ri ke. ²⁸ Ajag hã ne inh mré mũgtĩ'. Isovãnh ja tũ pẽ ajag tóg nỹtĩ. Isỹ nén ù jagy vég mũ ẽn ve kãn ajag tóg tĩ, inh mré. ²⁹ Inh panh vĩ isỹ pã'i han ke mũ, kỷ sóg ajag tỹ pã'i han ke mũ gé, ti kóm, ³⁰ ajag tỹ inh mré jěn jé tá. Kỷ ajag tóg ajag nĩgja kri nĩgnĩ kỷ nỹtĩnh mũ, ajag tỹ *povo* tỹ *Israel* ag jykre tugnỹm jé, *povo* tỹ 12 (ke) ẽn ag,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus tỹ Pedro mỷ tó
(Mt 26.31-35; Mc 14.27-31; Jo 13.36-38)

³¹ Kỷ tóg *Pedro* mỷ: “*Simão'*, *Simão'*,” he mũ. “*Satanás* vĩ ajag to vĩ, Topẽ mỷ. Ti tỹ ajag jykre ve sór vễ. *Trigo* tỹ ęg tóg *peneira* ki kākag tĩ, ęg tỹ ti fár pan jé. Ẽn ri ke han jé tóg ke mũ, ajag tỹ, *Satanás* ti. ³² Hã ra sóg hur ã jagfỹ vĩ, ã tỹ inh ki rã tovãnh pẽ han tũ nĩ jé. Kỷ ã tóg kejěn ã jykre si to jykren mãn ke mũ, ã tỹ inh jykre hã han jé. Ẽn kã ã tóg ã mré ke ag jyvẽn kỷ ag tỹ tar' henh ke mũ,” he tóg.

³³ Hã ra *Pedro* tóg ti mỷ: “ã mré sóg se kỷ jěnh mũ, ã mré sóg ter ke mũ gé,” he mũ. ³⁴ Hã ra tóg: “vó,” he mũ. “Ha vé, ùri ã tóg iso: “ti ki kagtĩg sóg nĩ,” he tãgtũ han ke mũ, *galo* kyr ke to hã, ha vem nĩ,” he tóg.

Jesus tỹ ag mỷ ti jagy tĩnh ke tó
³⁵ Kỷ tóg ag kar mỷ: “ajag jěgně ja inh nĩ. Kỷ ajag tóg nén ù ma mũ ja

tũ nĩgtĩ, *bolsa* tũ, pẽn né tũ. Ẽn kã ajag mỷ jagtar ja nĩgtĩ?” he mũ. Kỷ ag tóg: “vó,” he mũ. ³⁶ Kỷ tóg ag mỷ: “hã ra tóg ùri ke tũ nĩgtĩ,” he mũ. “Hã kỷ ajag jãnkamy ma mũjěg, ajag *bolsa* ma mũjěg. Ajag tỹ nén ù tũ nỹtĩn kỷ ajag kur vễne hem nĩ, rógro kajãm jé sir. ³⁷ Nén ù tóg iso rán kỷ nĩ, hã vĩ: ag mỷ tóg tỹ ùn jykre pãno nĩ, he mũ. Sỹ vãnh tag venh ke vễ ha. Sỹ iso nén rán kỷ nĩ ẽn ve kãn ke vễ ha, vãnh,” he tóg.

³⁸ Kỷ ag tóg ti mỷ: “rógro régre vĩ ki nỹtĩ,” he mũ. Hã ra tóg ag mỷ: “hã tũ vễ,” he mũ.

Jesus tỹ ti panh mré vĩ
(Mt 26.36-46; Mc 14.32-42)

³⁹ Kỷ tóg ag mré ti tũg jafã ẽn ra tĩ mũ sir, hã vĩ: pãnónh tỹ *Oliveiras*, he mũ. ⁴⁰ Tá jun kỷ tóg ag mỷ: “эг tỹ nén jagy venh ke nễ ha. Topẽ mré vĩ, ajag tỹ ti vĩ mranh tũ nĩ jé,” he mũ.

⁴¹ Kỷ tóg tĩg sĩ han mũ, kỷ tóg ti jakrĩ tỹ jě kỷ Topẽ mré vĩ mũ sir. ⁴² Kỷ tóg: “panh', mỷ ã tỹ inh vễsỹrénh ke tag tỹ tũ' he jãvãnh? Hã ra isỹ ã mỷ nén to vĩ mũ tag han tũg nĩ. ã tỹ nén han ke mũ ẽn hã han nĩ,” he mũ.

⁴³ Kỷ Topẽ tỹ jěnh jafã ù vĩ ti mỷ vễnh ven mũ sir, kanhkã tá, kỷ tóg ti tar han mũ. ⁴⁴ Hã ra tóg ti ter ke to kaně jur mũ, hã kỷ tóg Topẽ mré vĩ mãn', vĩ mãn', he mũ. Kỷ ti kãrãn vĩ kyvẻnh mũ sir, kỷ tóg ga kri nãg' nãg' he mũ.

⁴⁵ Kỷ tóg ti mré mũ tĩ ag to kãtĩ mũ. Hã ra ag tóg nũgnũr nỹtĩ nĩ. Krónh' krónh' ke ja ag tóg nĩ, ag fe kaj tugrĩn. ⁴⁶ Kỷ tóg ag mỷ: “ajag ne tóg nũgnũr nỹtĩ nĩ'. Nĩgnĩ ra, Topẽ mré vĩ, ajag tỹ ti vĩ mranh tũ nĩ jé, ajag tỹ nén ù jagy ve kỷ,” he mũ.

Ag tỹ Jesus se
(Mt 26.47-56; Mc 14.43-50; Jo 18.3-11)

⁴⁷ Ti tỹ ver tỹ vẻmẻn jẻ ra ùn e ag tóg junjun mũ sir, *Judas* mré, ù tỹ

12 (ke) ag kã ù ên ti. Ti tỹ ag tatĩn kãtĩg hã vê, ag tỹ ti se jé. Kỹ tóg sir *Jesus* to grên ke kỹ ti ki nhun ke mũ. ⁴⁸ Kỹ tóg ti mỹ: “*Judas*,” he mũ. “Á ne tóg inh ki nhun ke kỹ iso: “ti hã vê,” he mũ, inh kato tê ag mỹ,” he tóg.

⁴⁹ Kỹ ti mré mũ ag tóg ti mỹ: “êg mỹ rógro tỹ ag fynh ke tũ’?” he mũ. ⁵⁰ Kỹ ag kã ù tóg porisa ù fynh mũ. Ti nĩgrêg tỹ tóg rãm ke mũ, ti pêgja tá. Topê tũ to pã'i krêm ke ù vê. ⁵¹ Hã ra tóg: “ag vóg tũg ra, há ti nĩ,” he mũ. Kỹ tóg ti nĩgrêg mãn kỹ to tỹ grên ke mũ sir.

⁵² Pã'i tỹ hên ri ke ag vỹ tá junjun ja nĩ, Topê tũ to pã'i ag, kófa ag ke ke gé. Ag kar tỹ ti senh kãmũ mũ, ka kylv génh kỹ ke gé,” he mũ. “Inh pijé tỹ *bandido* nĩ,” he tóg. ⁵³ “Kurã kar ki sóg Topê ìn krêm ãjag mré nĩ ja nĩgtĩ, hã ra ãjag tóg tá ise sór ja tũ nĩ, ãjag tỹ ag kamêg kỹ. Hã ra tóg ùri jun, ãjag kurã ti, Japo tỹ ti tỹ nén han sór mũ ên han jé, ãjag tỹ. Jykre ki kuty ti nĩ,” he tóg.

Pedro tỹ Jesus to ón

(Mt 26.57-58, 69-75; Mc 14.53-54, 66-72; Jo 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Kỹ ag tóg ti ség mũ sir. Ag tỹ ti pére mũ kỹ ag tóg Topê tũ to pã'i mág ìn tá junjun mũ.

Hã ra *Pedro* vỹ kuvar há tá ag nón kãtĩ mũ. ⁵⁵ Đn vãso tá *soldado* ag tóg pĩ grug mũ, kỹ ag tóg tugtón nỹtĩ nĩ. Kỹ *Pedro* vỹ ag mré tón nĩ nĩ. ⁵⁶ Kỹ pã'i *camarada* ù fi vỹ tá ti vég mũ. Kỹ fi tóg ti tugnỹm kỹ ag mỹ: “inh mỹ ti mré tĩ ti ù vê,” he mũ. ⁵⁷ Hã ra *Pedro* tóg: “vó,” he mũ. “Ti ki kagtĩg sóg nĩ, jỹ,” he tóg.

⁵⁸ Kar kỹ ù tóg ti tugnỹm mũ gé, kỹ tóg ti mỹ: “ag kã ù vỹ tỹ ã nĩ,” he mũ. Hã ra tóg ti mỹ: “inh hã tũ vê, vỹ,” he mũ gé.

⁵⁹ Tag kar kỹ, óra pir tũg kỹ hên ri ke mũn, ù tóg ti tugnỹm mũ gé. Kỹ tóg tá nỹtĩ ag mỹ: “ha vé, *Galiléia*

tá ke vỹ tỹ ti nĩ,” he mũ. “Inh mỹ tóg tỹ ti mré ke ù nĩ,” he tóg mũ gé. ⁶⁰ Hã ra *Pedro* tóg ti mỹ: “inh pijé ti ki kanhró nĩ, vỹ’! Á tỹ ne tó nê?” he mũ. Ti tỹ ver tỹ vémén nĩ ra *galo* vỹ kyr mũ sir. ⁶¹ Kỹ êg *Senhor* vỹ vêsỹjãm *Pedro* ki êvãnh mũ. Kỹ *Pedro* vỹ to jykrén mũ, êg *Senhor* tỹ ti mỹ: “iso ã tóg: “ti ki kagtĩg sóg nĩ,” he tãgtũ han ke mũ, *galo* kyr ke to hã,” he ja ên mĩ. ⁶² Kỹ tóg tá kãkutê mũ, kỹ tóg fỹ mág han mũ sir.

Ag tỹ Jesus vóg kónãn

(Mt 26.67-68; Mc 14.65)

⁶³ Kỹ ù tỹ *Jesus* ség mũ ag vỹ ti to é he mũ. Ti tãnh ag tóg mũ gé. ⁶⁴ Ti kanê pãg kỹ ag tóg ti kakã ki tãnh kỹ ti mỹ: “ã mỹ êg kã ù tỹ hê nỹ ã tãnh?” he mũ. “Á tỹ nén kar ki kanhró nĩn kỹ ã hỹn ki kanhró nĩ,” he ag tóg ti mỹ. ⁶⁵ Gen kỹ ag tóg ti mỹ vĩ kónãn tỹ hên ri ke han mũ, ti to é he kỹ.

Pã'i ag tỹ Jesus ki jêmê

(Mt 26.59-66; Mc 14.55-64; Jo 18.19-24)

⁶⁶ Tỹ vaj kỹ kófa kar ag tóg vènh mãn mũ, Topê tũ to pã'i ag mré hã, Topê vỹ to êg kanhrãn tĩ ag mré hã. Ag vènh mãn kỹ ag tóg ti jé prêr kỹ ag rĩnja tá ti fêg mũ, ag tỹ ón kỹ ti jykre ve jé. Ag tỹ ti tén sór vê. ⁶⁷ Hã kỹ ag tóg ti mỹ: “ã mỹ tỹ *Cristo* nĩ?” he mũ. “Ha êg mỹ tó,” he ag tóg. Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag pijé inh vỹ kri fig tĩ’, isỹ ãjag mỹ tó mũ ra,” he mũ. ⁶⁸ “Isỹ ãjag ki jêmê sór mũ ra ãjag tóg inh mỹ tó tũ nĩgtĩ gé. Kỹ ãjag tóg isovãnh tũ nĩ gé,” he tóg. ⁶⁹ “Hã kỹ êprã ke fi kósìn vỹ Topê pêgja tá nĩnh ke mũ ha. Topê vỹ tar nĩ. Sỹ ti pêgja tá nĩnh ke vê ha,” he tóg.

⁷⁰ Kỹ ag kar tóg ti mỹ: “kỹ ã mỹ tỹ Topê kósìn nĩ?” he mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “ki hã ãjag tóg tó mũ,” he mũ. “Inh hã vê,” he tóg ag mỹ. ⁷¹ Kỹ ag tóg: “ti ki êg tóg nén ù jêmê mãn ke tũ nĩ ha,” he mũ. “Ti jênky ki kãkutê mẽ êg tóg huri. Topê to vỹ kónãn ti

huri. Ti ter ke vĕ ha,” he ag tóg mũ sir.

23

Pilatos tỹ Jesus ki jĕmĕ

(Mt 27.1-2, 11-14; Mc 15.1-5; Jo 18.28-38)

¹ Hã ra tá ke kar ag vỹ *Jesus* pére mũ mũ, fóg tỹ pã'i tỹ *Pilatos* mỹ.

² Tá ag tóg ti mỹ: “vĕnh kar krĭn kónãn tóg tĩ, ag tỹ vĕjykre há tovãnh jé,” he mũ. “Kỹ tóg ĕg mỹ: “pã'i mág tỹ *imperador* mỹ *imposto* nĩm tũg nĩ,” he tĩ gé. Kỹ tóg vĕso: “tỹ inh *Cristo* nĩ, pã'i mág ti,” he tĩ gé,” he ag tóg mũ. ³ Kỹ *Pilatos* tóg ti mỹ: “ã mỹ tỹ *Judeu* ag pã'i mág nĩ?” he mũ. Kỹ tóg ti mỹ: “ki hã ã tóg tó mũ,” he mũ.

⁴ Kỹ *Pilatos* tóg ag kar mỹ: “ti tỹ nén ù kórég han ja vég tũ sóg nĩ,” he mũ. ⁵ Hã ra ag tóg ti tovãnh jãvãnh pĕ nỹtĩ. Kỹ ag tóg ti mỹ: “hã ra tóg vĕnh kar krĭ rỹ han tĩgtĩ,” he mũ. “Ga tỹ *Judéia* kar mĩ tóg tũg ja nĩ, ga tỹ *Galiléia* mĩ ke gé, tag mĩ ke gé. Tĩg kỹ tóg vĕnh kar krĭn kónãn tĩgtĩ,” he ag tóg.

Herodes tỹ Jesus ki jĕmĕ

⁶ Kỹ *Pilatos* tóg: “ti mỹ tỹ *Galiléia* tá ke nĩ?” he mũ. ⁷ Kỹ ag tóg ti mỹ: “hỹ,” he mũ. Hã ra *Herodes* vỹ tỹ ga tỹ *Galiléia* tá pã'i mág nĩ. Hã kỹ *Pilatos* tóg ti hã mỹ ti jĕnĕg mũ. Ĕn kã tóg *Jerusalém* tá nĩ gé, *Herodes* ti.

⁸ Kỹ tóg *Herodes* tá jun mũ sir. Ti tỹ ti ve kỹ tóg ti mỹ sér tĩ. Ti tỹ ti ve sór ja vĕ. Ti kãme mẽ ja tóg nĩ, hã kỹ tóg ti ve sór ja nĩgtĩ. “Hĕn ri ke mũn tóg nén han vãnh han ke mũ, sỹ ve jé,” he tóg.

⁹ Ti tỹ tá jun kỹ tóg ti ki nén tỹ hĕn ri ke jĕmĕ sór mũ, hã ra tóg ti mỹ vĩ tũg mũ. ¹⁰ Hã ra pã'i ag vỹ tá nỹtĩ nĩ, kỹ ag tóg ti kato vĩ mág han mũ sir, Topĕ vĩ to ĕg kanhrãn tĩ ag ke gé. Hã ra *Jesus* tóg ag mỹ vĩ tũg mũ gé. ¹¹ Kỹ *Herodes* vỹ ti to é he mũ gé, ti mrĕ ke kar ag ke gé, kỹ ag tóg ti nyg mũ. Kur kupri pĕ tỹ tóg ti kri fôn

mũ, ón kỹ. Kỹ tóg *Pilatos* mỹ ti jĕnĕ mãn mũ sir.

¹² Kurã ĕn kã *Pilatos* vỹ *Herodes* mỹ vĩ há han mũ. Jagnĕ to há' he mãn ag tóg mũ. Ag tỹ *Jesus* venh ke jo ag tóg jagnĕ kato tĕ ja nĩgtĩ.

Ag tỹ Jesus tén sór

(Mt 27.15-26; Mc 15.6-15; Jo 18.39–19.6)

¹³ Kỹ *Pilatos* vỹ pã'i ag jé prĕr mũ sir. ¹⁴ Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag ne inh mỹ ti fĕg’,” he mũ, “kỹ ãjag ne ti to: “vĕnh kar krĭn kónãn tóg tĩ,” he mũ’.

Ãjag rĩnve sóg ti ki jĕmĕ huri, hã ra sóg ve ja tũ nĩ, ãjag tỹ ti to nén tó ja ti. Nén ù kórég han ja tũ tóg nĩ. ¹⁵ Kỹ *Herodes* vỹ vég tũ nĩ gé. Sỹ ti mỹ ti jĕnĕ ja vĕ, ãjag ke gé. Hã ra tóg inh mỹ ti jĕnĕ mãn mũ gé. Ĕg hĕ ri ken kỹ ti tén mũ hỹn’? Sỹ ki kagtĩg tóg tĩ. ¹⁶ Hã kỹ sóg ti mrãnmrãn kar ti tovãnh ke mũ,” he tóg.

¹⁷ Fénhta tỹ *Páscoa* ki tóg ag mỹ vĕse pir tovãnh tĩ, prỹg kar ki. Ti jykre vĕ. Hã kỹ tóg: “*Jesus* tovãnh jé sóg ke mũ,” he mũ. ¹⁸ Hã ra vĕnh kar ag tóg vãhã prĕnprĕr mũ sir. “!..Ti tén ra..!” he ag tóg mũ. “!..*Barrabás* tovãnh ra..!” he ag tóg. ¹⁹ *Barrabás* vỹ vĕnh génh to se kỹ jĕ nĩ. Ĕmã tá tóg vĕnh génh han ja nĩgtĩ, ĕn kã tóg ù tén ja nĩgtĩ, hã to tóg se kỹ jĕ nĩ.

²⁰ Kỹ *Pilatos* vỹ ag mỹ vĩ mãn mũ. Ti tỹ *Jesus* tovãnh sór vĕ. ²¹ Hã ra ag tóg prĕnprĕr kỹ: “!..krunch to ti sã, krunch to ti sã..!” he mũ. ²² Kỹ tóg ag mỹ vĩ tãgtũ han mũ gé. “Ti kórég tỹ ne han ti? Sỹ vég tũ tóg tĩ. Ti tỹ ne to ter ke nĕ? Sỹ ki kagtĩg tóg tĩ. Hã kỹ sóg ti mrãnmrãn kar kỹ ti tovãnh ke mũ,” he tóg. ²³ Hã ra ag tóg prĕnprĕr tãvĩ han mũ sir, hã kỹ ag tóg ti kutãn mũ. Ti mỹ ag tóg: “!..krunch to ti sã..!” he tãvĩ han mũ. Kỹ tóg ag prĕnprĕr to ag mỹ han sór mũ sir. ²⁴ To tóg jykrĕn mũ, kỹ tóg ag mỹ: “he,” he mũ, ag tỹ ti kutãn to. ²⁵ Kỹ tóg ù ĕn kavãg mũ sir, ù tỹ vĕnh génh to se kỹ jĕ ĕn ti, ù tỹ ù tén

ja ên ti. Kÿ tóg ag mÿ *Jesus* ti fêg mÿ sir, ag tÿ ti ki ag tÿ nén han sór mÿ ên han jé. ²⁶ Kÿ ag tóg ti pére mÿ mÿ, krunh to ti sa jé.

Jesus tÿ krunh to sa

(Mt 27.32-44; Mc 15.21-32; Jo 19.17-27)

Ag mÿn kÿ ag tóg ù kâtĭg vég mÿ. Êpÿ tá tóg kâtĭ mÿ. Ti jĭjin hã vÿ: *Êrene tá Simão*, he mÿ. Ti kri ag tóg *Jesus* krunh ti fig mÿ, ti tÿ ti jé va tĭg jé, ti nón.

²⁷ Kÿ ù tÿ hên ri ke ag vÿ *Jesus* nón mÿ mÿ, ùn tÿtá fag ke gé. Ên fag vÿ vêsÿrénh mÿ. Kygfÿ mág han fag tóg mÿ sir. ²⁸ Hã ra *Jesus* tóg vêsÿjã m̄vãnh kÿ fag mÿ: “*Jerusalém tá ke*,” he mÿ. “*Ijé kygfÿ tĭg nĭ*,” he tóg. “*Vĕjé kygfÿm nĭ, ãjag krĕ jé kygfÿm nĭ*,” he tóg. ²⁹ “*Ha vé, kurã kórég pĕ vÿ jun ke mÿ, ãjag mÿ. Ên kã ù ag tóg: “ùn kurĭ fag mÿn pãgsĭ nĭnh mÿ, fag tÿ fag krĕ ter vég tũ nĭn kÿ,*” henh mÿ. “*Ûn krĕ tũ fag mÿn pãgsĭ nĭnh mÿ, ù tÿ ġĭr pygfã m̄ tũ fag mÿ ke gé,*” he jé ag tóg ke mÿ. ³⁰ Ên kã ag tóg pãnónh mÿ: “*inh kri tÿ tam ké,*” henh ke mÿ gé, kÿ ag tóg sór mÿ: “*inh péju ra, vĕnh krĕm,*” henh ke mÿ gé. ³¹ Êg kato tĕ ag tÿ ka tánh ġÿn kÿ ag hÿn ka tóg tovãnh ke tũ pĕ nĭ. Ka tánh ên ri ke sóg nĭ. Jo ãjag tóg ka tóg ri ke nÿtĭ. Hã kÿ ãjag tóg inh vêsÿrénh kãfór venh ke mÿ, ha vem nĭ,” he tóg. *Jerusalém* fĭn rã m̄ kÿ tóg ke mÿ.

³² Ag tÿ *Jesus* pére mÿn kÿ ag tóg ùn régre ag pére mÿ mÿ gé, ùn jykre pãno ag. Ag tÿ ka to ag sanh ke vĕ gé. ³³ Kÿ ag tóg pãnónh tá junjun mÿ sir, ti jĭjin hã vÿ: Krĭ Kuka, he mÿ. Tá ag tóg krunh to ti sãg mÿ sir. Ûn jykre pãno ag tÿ ag tóg krunh to ag sãg mÿ gé, ti kóm, kÿ ù vÿ ti pĕgja tá sa, jo ù vÿ ti jakãnh tá sa.

³⁴ Kÿ *Jesus* vÿ: “*panh*’, ag mÿ vĕnh pãte fón nĭ,” he mÿ. “*Ag pijé ki kanhró nÿtĭ*’, ag tÿ nén han mÿ tag ki,” he tóg.

Kÿ *soldado* ag tóg ti kur tÿ jagnĕ mÿ vĕnh ken mÿ, to ag tóg joga he mÿ sir. ³⁵ Kÿ vĕnh e ag vÿ tá vég nÿtĭ. Hã ra pã’i ag tóg ti nÿg mÿ. Kÿ ag tóg jagnĕ mÿ: “*ù ag krenkren han ja tóg nĭgtĭ*,” he mÿ. “*Cristo jé vĕnh kren han, Topĕ tÿ ti fĕg ja nĭn kÿ, ti tÿ ti kuprĕg ja nĭn kÿ. Hã ra tóg vĕnh kren han ki kagtĭg nĭ*,” he ag tóg mÿ, ti to é he kÿ. ³⁶ Kÿ *soldado* ag vÿ ti nÿg mÿ gé. Ti rã hã nÿtĭ kÿ ag tóg ti mÿ *vinagre* ven mÿ sir. ³⁷ Kÿ ag tóg ti mÿ: “*ã mÿ tÿ Judeu ag pã’i mág nĭ*’?” he mÿ. “*Vĕnh kren han ra, ã tÿ tÿ pã’i nĭn kÿ*,” he ag tóg mÿ, ti to é he kÿ. ³⁸ Hã ra ag tóg ti to rán ja nĭ, ti tÿ krunh to sa ên ti. Ti to rán hã vĕ, hã vÿ: “*Judeu* ag pã’i mág hã vĕ,” he mÿ. Ti kri tóg krunh to rán kÿ sa.

³⁹ Kÿ ti kóm krunh to sa ù tóg ti to é he mÿ gé, ùn jykre pãno ên. Kÿ tóg ti mÿ: “*ã mÿ tÿ Cristo nĭ*’?” he mÿ. “*Vĕnh kren han ra, kÿ ĕg krenkren han nĭ gé*,” he tóg mÿ. ⁴⁰ Hã ra ti kóm krunh to sa ù tóg ti mÿ vĭ jũ han mÿ. Ti mÿ tóg: “*kÿ ã mÿ Topĕ kamĕg tũ*’?” he mÿ. “*Vĕsÿrénh ã tóg mÿ gé, ti kóm. ã ĕg tÿ ĕg tÿ nén han ja kajã m̄ vĕ jãvo. ĕg jykre pãno to ĕg vĕsÿrénh nÿtĭ nĭ. ĕg jãvo tóg jykre kuryj nĭ. Ti pijé nĕn ù kórég han ja nĭ*’,” he tóg. ⁴² Kÿ tóg *Jesus* mÿ: “*Senhor*’, inh ki ĕkrĕn nĭ, ã tÿ tÿ pã’i ki rán kÿ,” he mÿ. ⁴³ Kÿ tóg ti mÿ: “*ha mĕ, ùri ã tóg inh mrĕ ĕmã há ên tá nĭnh mÿ, Paraiso* he mÿ ên tá, kanhkã tá. Ki hã sóg tó mÿ,” he mÿ, *Jesus* ti.

Jesus ter

(Mt 27.45-56; Mc 15.33-41; Jo 19.28-30)

⁴⁴ Kejĕn rã tóg ĕg nĭno kã sa nĭ sir. Hã ra tóg kuty’ he mÿ sir, ga kar mĭ hã. Kuty ên tóg óra tãgtũ han mÿ. ⁴⁵ Hã ra Topĕ ĭn krĕm kur mág pĕ vÿ jãnkã kã sa nĭ. Ên vÿ jaran ke mÿ. Kuju mĭ tóg jaran ke kãtĕre mÿ sir, fĭn rã m̄ kãn tóg mÿ.

46 Kÿ *Jesus* vÿ prër mág pë han mü. Kÿ tóg: “!..panh'..!” he mü. “!..Sÿ ã mÿ vënh fëg vë, inh kuprîg ti..!” he tóg. Tag tó kar tóg hun ke mü sir.

47 Hã ra fóg tÿ *capitão* tóg ti ter vég mü. Kÿ tóg Topë mÿ vî há han mü. “Vënh vî ja vë, ùn há ja vë,” he tóg mü. 48 Kÿ vënh e ên vÿ ti ter vég mü gé. Kÿ ag tóg ag tÿ nén han ja to jykren mü sir. Vãhã tóg ag mÿ e tÿ. “Topë hÿn êg tÿ hë ri kenh mü ha, êg tÿ ti tén kÿ?” he ag tóg mü sir. Tag tó kÿ ag tóg ag ïn ra vÿnvÿn ke mü.

49 Hã ra ti to há ag vÿ ti vég nÿtÿ nÿ, kakó ki, ùn tÿtá fag ke gé. *Galiléia* tá ke fag tóg ti mré kãmü ja nÿgtÿ gé. Ti ter ve kãn fag tóg mü sir.

Ag tÿ vënh kej tá Jesus fi

(Mt 27.57-61; Mc 15.42-47; Jo 19.38-42)

50 Kÿ ù tóg tá nÿ gé, vënh jyvën tÿ ù. Ti jiji hã vÿ: *José*, he mü. Tÿ tóg êmã tÿ *Arimatéia* tá ke nÿ, ga tÿ *Judéia* tá. Jykre kuryj tóg nÿ, jykre há. 51 Ti pijé ag tÿ *Jesus* tén ke to jykren mü ên kã: “he,” he ja nÿgtÿ. Topë tÿ tÿ êg pã'i nÿnh ke ve sór tóg mü gé. 52 Ên vÿ *Pilatós* venh tÿ mü. Kÿ tóg ti mÿ *Jesus* to vî mü, ti ter kar kÿ. 53 Kÿ tóg krunh to ti kätérem mü. Kÿ tóg kur há tÿ ti pãg mü sir. Kÿ tóg pãró nor kã ki vënh kej ên tá ti fig mü. Vënh kej tãg vë, ag pijé ver kã kã ù fi ja nÿgtÿ. 54 Hã ra *sexta-feira* vë sir. Vënhkãn ke kurã ki tóg rã ha, *sábado* ki. 55 Kÿ ùn tÿtá fag vÿ ag nón mü mü, ti kej ve jé, ag tÿ ti finh mü ja tá. Ti mré *Galiléia* tá kãmü ja ên fag vë. 56 Ve kar kÿ fag tóg kyrãgrã kÿ nén ger há han mü sir, ti tãg jafã ti, ti to tÿn jé. Hã ra fag tóg vënhkãn mü ver, vënhkãn ke kurã kã, Topë tÿ *Judeu* ag mÿ kurã nÿm ja ên ki króm jé.

24

Jesus rÿr mãn

(Mt 28.1-10; Mc 16.1-8; Jo 20.1-10)

1 Kÿ *semana* kurã ve tóg tá krÿg mü sir. Kÿ fag tóg kusãg pë ki ti kej venh mü mü. Vëser ger há han jafã ên ma fag tóg mü mü. 2 Hã ra fag tóg pó tÿ ti kej nÿfe kunÿnh kÿ nÿ vég mü. 3 Kÿ fag tóg ti kej tá junjun kÿ kã ra ge mü. Hã ra fag tóg vëser vég tÿ nÿ, êg *Senhor* ti. 4 Kÿ tóg fag fe kaj tÿ sir. Kÿ vãhã ùn régre ag vÿ kãge mü gé, kur kupri rÿnh kÿ, kur kókov. Topë tÿ jënê jafã ag vë. 5 Kÿ fag tóg kanê junjur mü sir. Êprã fag tóg êvãnh mü. Hã ra ag tóg fag mÿ: “ãjag ne tóg vëser jãvãnh mü', ti rÿr ja ra,” he mü. 6 “Ki ti tÿ nÿ, rÿr ti jë ha. Hã kÿ tóg ãjag mÿ tó ja nÿgtÿ, ãjag tÿ *Galiléia* tá nÿtÿ ên kã. 7 Kÿ tóg ãjag mÿ: “êprã ke fi kósin ên fëg jé ag tóg ke mü, ù tÿ Topë vÿ mranh tÿ ag mÿ,” he ja nÿ. “Ka to ag tóg ti sanh ke mü, hã ra tóg kurã tãgtÿ ki rÿr mãn ke mü,” he ja tóg nÿgtÿ, vëso,” he ag tóg mü.

8 Kÿ fag tóg *Jesus* tÿ nén tó ja ên mÿ êkren mãn mü sir. 9 Kÿ fag tóg ti kej tá kãpa kÿ mü mü sir, ù tÿ 11 (ke) ag mÿ tó jé, ti mré mü tÿ kar ag mÿ ke gé. 10 *Maria Madalena* fi vë, kar kÿ *Joana* fi ke gé, *Maria* ù fi ke gé, *Tiago* mÿnh tag fi, ù fag ke gé. Fag hã ne *Jesus* tÿ ùn vin mü ag mÿ kãmën mü, *apóstolo* ag mÿ. 11 Hã ra tóg ag mÿ tÿ vënh ó nÿ ve nÿ, hã kÿ ag tóg kri fi ja tÿ nÿgtÿ.

12 Kÿ *Pedro* vÿ jëgnê kÿ ti kej ra vënh vãg tÿ mü. Tá jun kÿ tóg kã tá pãnh ke kÿ ti kur há vég mü sir, ti pãg ja ti. Kÿ tóg ti mÿ e tÿ. Ti tÿ to jykren tÿ tóg tÿ sir. Kÿ tóg tÿg mãn mü.

Ag tÿ Emaús ra mü

(Mc 16.12-13)

13 Kurã ên kã ti mré mü tÿ régre ag tóg êmã sÿ ra mü mü. *Jerusalém* tán kakó nÿ, 12 (ke) *quilômetros* hÿn. Êmã ên jijin hã vÿ: *Emaús*, he mü. 14 Ag mÿn kÿ ag tóg jagnê mré vëmén mü nÿ sir, ag tÿ nén ve ja ên to.

15 Vãhã *Jesus* tóg ag mré tÿ mü. 16 Hã ra ag tóg ti ki kagtÿg nÿtÿ, ag

tý ti vég mũ hã ra. ¹⁷ Kĩ tóg ag mý: “ãjag tý ne tó nê?” he mũ. “Vêmén mág ãjag tóg mũ nĩ,” he tóg.

Kĩ ag tóg krýg he mũ sir. Ve ù han ag tóg mũ, ag fe kaj tigrĩn. ¹⁸ Kĩ *Cleopas* he mũ ên tóg ti mý: “kỹ ã mý mēg tũ? Û tý fénhta venh kãmũ ja ag vỹ mē kãn. Æ hã mý ã pir mý mēg tũ?” he mũ. ¹⁹ “Ne nê?” he tóg. Kĩ ag tóg: “*Jesus* ti, *Nazaré* tá ke ên,” he mũ. “Topê vĩ tó tĩ vê. Êg tý nén han vãn hynhan ja tóg nĩgtĩ. Topê vĩ tó há han ja tóg nĩgtĩ, kỹ Topê vỹ ti mré han tĩ, *milagre* kar ti. Kĩ *povo* kar ag vỹ vég tĩ, kỹ tóg êg kar mý e tĩ. ²⁰ Kĩ Topê tũ ki rĩr tĩ ag vỹ ti fēg, êg pã'i kar ag, fóg tý pã'i tý ti tén jé, krunh to ti sa jé, hã kỹ tóg tũg mũ. ²¹ Êg tý ti ve kỹ êg tóg ti to: “ti hỹn êg *povo* tý *Israel* ag krenkren han ke mũ,” he ja nĩ vê. Hã ra tóg ter ja nĩ. Ûri tóg kurã tãgtũ han, ti ter kri,” he ag tóg. ²² “Kỹ êg kã ù fag vỹ êg mý nén ù tó gé, kỹ tóg êg mý e tĩ gé. Kusã pē ki fag tóg ti kej ra mũjēg. ²³ Hã ra fag tóg ti vég tũ nĩ, ti tý tá nỹ tũ nĩn kỹ. Kĩ fag tóg: “nén nê ve êg,” he mũ gé. Topê tý jēnē jafã nēji, kỹ tóg nēji fag mý: “rĩr ti jē nĩ,” he. ²⁴ Kĩ êg kã ù ag vỹ ra mũ mũ, ti kej ra. Kĩ ag tóg vég mũ gé. Hã ra ag tóg ti vég tũ pē nĩ,” he ag tóg.

²⁵ Kĩ tóg ag mý: “ãjag tý ne jé vãsỹ Topê vĩ tó tĩ ag vĩ kri fi ja tũ nĩ nê?” he mũ. “Kri tũ ãjag nỹtĩ, to jykrén há han tũ ãjag tóg nĩ,” he tóg. ²⁶ “*Cristo* vēsýrénh ke vê, vēsýrénh kar kỹ tóg tý ùn mág nĩnh ke mũ vãhã,” he tóg. ²⁷ Kĩ tóg ti to nén rán ja kãmén kãn mũ sir, *Moisés* tý rá ti, Topê vĩ tó tĩ ag kar tý rá ti.

²⁸ Ti tý ag mý kãmén tĩ ki ag tóg êmã ên tá junjun mũ sir. Kĩ tóg mã ra tĩg sór mũ. ²⁹ Kĩ ag tóg ti mý: “êg mré nĩm nĩ. Rãké tóg nỹ ha. Kutyg tóg rã ha,” he mũ. Kĩ tóg ag mré rã mũ. ³⁰ Ag mré jēn ke jo tóg êmĩ mãg mũ. Kĩ tóg Topê mré vĩ mũ, kar tóg kupãn kỹ tý vênh ken mũ. ³¹ Kĩ ag

tóg vãhã ti ki kanhrãn mũ. Ti ve há han ag tóg mũ sir. Hã ra tóg ki tũ nĩ ha, ti ve mãn tũ ag tóg nĩ.

³² Kĩ ag tóg jagnē mý: “ti tý êg mré vēmén kỹ tóg êg fe ki rã,” he mũ. “Êg mý tóg ti to rán kỹ nĩ ên kãmén kãn, êg mũn kỹ. Ti hã ja vê,” he ag tóg mũ.

³³ Kĩ ag tóg vēsỹmér *Jerusalém* ra vỹnvỹn ke mũ sir. Tá ag tóg ù tý 11 (ke) ag vég mũ, ag mré ke ù ag mré hã. ³⁴ Hã ra ên ag tóg ag mý: “êg *Senhor* vỹ rĩr mãn,” he vén mũ. “*Simão Pedro* mý tóg vênh ven, mýr, ha mē,” he ag tóg mũ sir. ³⁵ Kĩ ag tóg ag mý: “hỹ, ti ve êg ke gé,” he mũ gé. Kĩ ag tóg ag mý ag tý nén ve ja ên tó mũ sir, ag tý ag mũ ki ti ve ja ti, ti tý ag mý êmĩ kupãn ja ti ke gé. “Hã ki êg tóg ti ki kanhrãn mũ,” he ag tóg mũ.

Jesus tý ag kar mý vênh ven

(Mt 28.16-20; Mc 16.14-18; Jo 20.19-23; Hk 1.6-8)

³⁶ Ag tý ver tý vēmén nỹtĩ ra *Jesus* tóg vãhã ag mré jē nĩ, ti tý hē tá kãrãnh ke tũ hã ra. Kĩ tóg ag mý: “mý sér nỹtĩm nĩ,” he mũ. ³⁷ Hã ra ag tóg jũrũn ke mũ. Ti kamēg ag tóg mũ. “Vênh kuprĩg hỹn,” he ag tóg mũ, ti to. ³⁸ Kĩ tóg ag mý: “ãjag ne tóg jũrũn ke mũ,” he mũ. “ãjag tý ne jé: vênh kuprĩg hỹn, he nê, iso?” he tóg. ³⁹ “Inh nĩgé ve ra, inh pēn ve ra, inh hã vê. Inh mēgmē ra, isugnỹm han ra. Vênh kuprĩg pijé fãr nĩgtĩ, ti pijé kuka nĩ. Inh fãr ve ra, inh kuka ti,” he tóg. ⁴⁰ Vĩ kỹ tóg ag mý ti nĩgé ven mũ, ti pēn ke gé. ⁴¹ Hã ra tóg ver ag mý e tĩ, ag fe tý mrin ke pē han kỹ. Hã kỹ tóg ag mý: “mý ki vējēn tũ?” he mũ. ⁴² Kĩ ag tóg ti mý pirã grã nĩm mũ. ⁴³ Kĩ tóg mãn kỹ ko mũ, ag rĩnve.

⁴⁴ Kĩ tóg ag mý: “hã tó ja inh nĩ, ãjag mý, iser ke to hã, isỹ ãjag mré nĩ mũ ên kã,” he mũ. “Vãhã sóg ve kãn ja nĩgtĩ, *Moisés* tý iso nén rán ja ti, Topê vĩ tó tĩ ag kar tý nén rán ja ti ke

gé, Topê to jãn ki ke gé,” he tóg. ⁴⁵ Kĩ tóg ag mĩ kãmén há han mũ. Hã kĩ ag tóg ti to nén rán ja ki kanhrãn kãn mũ. To jykren há han ag tóg mũ sir.

⁴⁶ Kĩ tóg ag mĩ: “hã kĩ *Cristo* vỹ vësýrénh kĩ rĩr mãn gé, ti ter kar kĩ, kurã tãgtũ tũg kĩ. Tag ve kãn sóg huri,” he mũ. ⁴⁷ “Kĩ ù ag tỹ vènh kar mĩ inh kãmén ke vè. Ijiji tó jé ag tóg ke mũ. Vènh kar mĩ ag tóg: “ãjag jykre pãno tovãnh ra. Kĩ Topê vỹ ãjag mĩ vènh pãte fón ke mũ, ãjag tỹ ti vĩ mranh ja ti,” henh ke mũ. *Povo* kar mĩ ag tóg tónh ke mũ, hã ra ag tóg tag ki tó vén ke mũ, *Jerusalém* ki.

⁴⁸ ãjag to ken hã vè. Ve kãn ãjag tóg mỹr, hã kĩ ãjag tóg tónh ke mũ. ⁴⁹ ãjag mĩ sóg inh panh tỹ ãjag mỹ ti kuprĩg tó ja ên jènènh ke mũ. Hã kĩ tag ki nỹtĩm nĩ ver, êmã tỹ *Jerusalém* tag ki. Hẽ ra mũ tũg nĩ. Ti kuprĩg tỹ kanhkã tá kãtĩg kĩ ãjag tar han ke ên jãvãnh nĩ,” he tóg.

Jesus tỹ kanhkã ra tĩg

(Mc 16.19-20; Hk 1.9-11)

⁵⁰ Kĩ tóg ag jãmĩ tĩ mũ, êmã tỹ *Betânia* ra. Tá tóg ti nĩgé tỹ ag kri ven mũ. Kĩ tóg ag mỹ vĩ há han mũ sir. ⁵¹ Ag mỹ vĩ há han kar tóg ag ré kĩ tĩ mũ. Kanhkã ra tóg tãpry mũ. ⁵² Kĩ ag tóg ti to: “Topê vỹ tỹ ti nĩ,” he mũ sir. Kĩ ag tóg *Jerusalém* mũ kãmũ mãn mũ, vësýkã. Ag mỹ tóg sér pẽ tĩ vãhã, fag mré hã. ⁵³ Kurã kar ki ag tóg Topê ãn ra mũ tĩ, tá Topê mỹ vĩ há han jé, ti mỹ nén ù há kar tó jé, ti tỹ ag mỹ sér tĩn kĩ, fag mré hã.

Hã vè.

JOÃO TỸ RÁ

Topê tỹ ti vĩ tỹ nén ù kar han

¹ Topê tỹ nén ù kar han tũg ki tóg nĩ ja nĩ, êg tỹ ù to: Topê vĩ, he mũ ên ti. Hã to êg: *Jesus*, he mũ. Topê mré tóg nĩ nĩ. Topê vĩ tỹ ti nĩ gé. ² Nén kar han to hã tóg Topê mré nĩ nĩ. ³ Ti vĩ hã tỹ tóg nén ù kar hynhan, Topê ti. Ti pir mẽ tóg nén ù han tũ nĩ, ti hã mré tóg hynhan kãn. ⁴ Êg tỹ ù to: Topê vĩ, he mu ên vĩ rĩr nĩ, hã kỹ tóg êg rĩnrĩr han ke mũ gé. Jẽngrê ri ke ti nĩ. Ti tỹ êg kanhrãn to ken hã vê. ⁵ Êg mẽ tóg jẽngrê han tí. Êg ki kuty ên tỹ tóg tũ' he tí. Kỹ Nén-Kórég vĩ ti tỹ tũ' he sór ja nĩ, hã ra tóg ti tỹ hẽ ri ke ja tũ nĩ.

⁶ Kỹ kejẽn Topê tóg êprã ke ù jẽnê, ti jiji hã vĩ: *João*, he mũ. ⁷ Ti mẽ tóg: “ag mẽ ù tỹ ag mẽ jẽngrê han ke mũ ên kãmén” he ja nĩ. Hã kỹ tóg ke mũ, êg kar tỹ ti vĩ mẽ kỹ kri fi jé. ⁸ *João* pijé êg mẽ jẽngrê han ja nĩ'. Ti tỹ êg mẽ: “ên hã vê,” henh kãtĩg ja vê. ⁹ Jẽngrê pẽ ên hã vê. Êprã tóg jun, ti tỹ êg kanhrãn jé, êprã ke kar.

¹⁰ Ga han tóg. Kỹ tóg êg mré kri tĩnh kãtĩg gé. Hã ra êprã ke ag tóg ti ki kanhrãn ja tũ nĩ. ¹¹ Ti *povo* kar mẽ tóg tũg ja nĩ, hã ra ti mré ke ag pijé ti ki ge sór ja nĩgtĩ'. ¹² Û ag tóg hã ra ti ki ge mũ. Ên ag to tóg: “Topê krê,” he mũ, ù tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ tãvĩ ag hã to. ¹³ Êg tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ tũgrĩn êg tóg tỹ ti krê nỹtĩ. Êg mur tũgrĩn êg tóg ver tỹ ti krê tũ nỹtĩ. Êg panh tỹ êg mẽnh fi mré nỹ tũgrĩn êg tóg mur mũ gé. Topê tỹ êg han mân tũgrĩn êg tóg tỹ ti krê nỹtĩ jãvo.

¹⁴ Êg tỹ ù to: Topê vĩ, he mũ ên vĩ êg ri ke mur, kỹ tóg tỹ êprã ke jê sir. Êg mré tóg tí ja nĩgtĩ. Hã kỹ sóg ti vê. Pã'i mág vĩ tỹ ti nĩ, ùn tar, tag ve inh. Êg to há tãvĩ ti nĩ. Kỹ tóg ki hã tó tí gé. Tỹ tóg Topê kósĩn pir nĩ.

¹⁵ *João* vĩ ti kãmén ja nĩ gé. Ti kãmén há han tóg. Kỹ tóg: “inh nón kãtĩg ke mũ ên vĩ inh kãfór nĩ,” he ja nĩ. “Ti tỹ inh nón kãtĩg ke mũ ra tóg tỹ ijo ke nĩ. Ên tó inh huri ãjag mẽ. Ti hã vê,” he ja tóg nĩ.

¹⁶ Êg to há tãvĩ tóg nĩ, hã kỹ tóg êg mẽ nén ù há kar han, êg jagãgtãn kỹ. Êg jagãgtãn tag tovãnh ke tũ pẽ tóg nĩ. ¹⁷ *Moisés* vĩ êg mẽ Topê tỹ êg jyvẽn mũ ên tó ja nĩgtĩ, êg tỹ ti vĩ ki króm jé. Hã ra *Jesus* tóg êg mẽ: “Topê vĩ ãjag mẽ vẽn pãte fón sór mũ, ti tỹ ãjag to há nĩn kỹ,” he mũ. Ti hã ne êg mẽ vẽn vĩ sér ên tó mũ'. ¹⁸ Êg pijé Topê vэг tí'. Kỹ êg kã mẽ ke ù vĩ ti ve ja tũ nĩ gé. Ti kósĩn pir hã vĩ êg mẽ ti kãmén tí. Ti hã vĩ ti jóg mré nĩ nĩ, Topê mré.

João Batista tỹ Jesus kãmén

(Mt 3.1-12; Mc 1.1-8; Lc 3.1-18)

¹⁹ Kejẽn *Judeu* ag pã'i ag vĩ *João* mẽ vẽn vĩ jẽnêg mũ. Topê tũ ki rĩr tí ag jẽnêg ag tóg mũ. *Levi* krê'krê ag mré, ag tỹ ti mẽ: “ù nỹ tỹ ã nĩ?” he jé. ²⁰ Kỹ tóg: “inh pijé tỹ *Cristo* nĩ',” he mũ. Ag mẽ tóg tó há han.

²¹ Kỹ ag tóg ti mẽ: “kỹ ã hỹn tỹ ù nĩ? ã mẽ tỹ *Elias* nĩ'?” he mũ. Hã ra tóg: “vó” he mũ gé.

Kỹ ag tóg ti mẽ: “Topê vĩ tó tí ù nêji kãtĩg ke mũ gé. Ti hã mẽ tỹ ã nĩ?” he mũ. Hã ra tóg: “vó,” he mũ gé.

²² Kỹ ag tóg: “ù nỹ tỹ ã nĩ, ge kỹ? Pã'i ag vĩ êg jẽnêg, êg tỹ ã ki jẽnê jé. Êg hỹn ag mẽ ne tónh ke mũ'? Vêso ã hẽri ke ti?” he mũ.

²³ Kỹ tóg ag mẽ *Isaiás* tỹ rá tó mũ, hã vĩ: “ù tỹ êmã tũ ja tá jê kỹ vẽn kar mẽ Topê jykre kãmén mũ ên vĩ tỹ inh nĩ,” he mũ. “Û tỹ vẽn kar mẽ: “êg *Senhor* japry kure ra, ti jamĩn kurynh ra,” he tí ên vĩ tỹ inh nĩ,” he tóg.

²⁴ Jãvo ù tỹ ti ki jẽnêg mũ ag vĩ tỹ pã'i tỹ *Fariseu* ag mré ke nỹtĩ. ²⁵ Kỹ ag tóg: “ã tỹ hẽ ri ken kỹ ag kygpe sór nê, ã tỹ tỹ *Cristo* tũ hã ra?” he

mũ. “Inh pijé tỹ *Elias* nĩ'. Inh pijé tỹ Topê vĩ tó tí ên nĩ',” he ã tóg tí, hã ra ã tóg ag kygpég tí, he ag tóg. ²⁶ Kĩ tóg: “goj tỹ sóg ag kygpég tí,” he mũ. “Hã ra ù tóg ãjag kã mũ tĩnh mũ ha, ãjag tỹ ùn ki kagtĩg ù. ²⁷ Ên vỹ inh nón kãtĩg ke mũ, hã ra tóg inh kãfór nĩ. Sỹ tỹ ti mũ rãnhraj tĩ nĩnh ke vë vë, sỹ ti pẽn né kunũnh ke vë vë. Hã ra sóg tỹ ti krêm ke pë jë,” he tóg, *João* ti.

²⁸ Êmã tỹ *Betânia* tá ag tóg ti venh kãmũ ja nĩgtĩ, goj tỹ *Jordão* mã tá. Tá tóg ag kygpég jë nĩ.

Topê cordeiro

²⁹ Tỹ vaj kũ tóg *Jesus* vég mũ sir. Kĩ tóg ti to: “ti hã vë,” he mũ. “Êg tỹ Topê mũ *cordeiro* tãnh ên ri ke ti nĩ. Ti hã vỹ êg kar tỹ Topê vĩ mranh ên jagfỹ ter ke mũ. ³⁰ Sỹ ùn kãmén mũ ên hã vë. Û tỹ ijo jë mũ vỹ inh nón kãtĩg ke mũ, he ja inh nĩ, ti to. Inh kãfór ti nĩ, ti tỹ tỹ inh jo ke nĩnh kũ. ³¹ Inh pijé ti ki kanhró ja nĩ', hã ra sóg *povo* tỹ *Israel* ag kar kygpé, ag tỹ ti ki kanhrãn kãn jë,” he tóg.

³² Kĩ tóg: “Topê kuprĩg ve inh,” he mũ gé. “Kanhkã tá kãtère kũ tóg ti jẽnĩmanh kri nĩ nĩ. Tỹ tóg sórãg ve nĩ. ³³ Inh pijé *Jesus* ki kanhró nĩ vë'. Hã ra Topê tóg inh mũ: “ha ag kygpenh tĩg,” he ja nĩ. Kĩ tóg inh mũ: “ã tỹ inh kuprĩg ve kũ ã tóg ti ki kanhró nĩnh mũ,” he ja nĩ gé. “Kanhkã tá kãtère kũ tóg ag kã ùn pir kri góm kenh ke mũ. Ên vỹ inh kuprĩg tỹ ag kygpenh ke mũ,” he ja tóg nĩ inh mũ, Topê ti, *Jesus* to. ³⁴ Tag ve inh, hã kũ sóg ãjag mũ: ti hã vỹ tỹ Topê kósin nĩ, he mũ,” he tóg.

Jesus tỹ ti mré mũ tĩ ag jé prër

³⁵ Tỹ vaj kũ *João* tóg ti mré mũ tĩ régre ag mré vëmén jë nĩ. ³⁶ Kĩ tóg *Jesus* tỹ mũ tĩg vég mũ, kũ tóg ag mũ: “êg tỹ Topê mũ êg mæg tỹ *cordeiro* tãnh ên ri ke ti nĩ,” he mũ.

³⁷ Ti vĩ tag tugrĩn ag tóg *Jesus* nón mũ mũ. ³⁸ Kũ tóg ag mũ: “ne nẽ?” he

mũ. Kũ ag tóg: “*Rabi*' , ã hẽ tá êmã nĩ?” he mũ. *Rabi* to ken hã vë, hã vỹ: êg kanhrãn tí, he mũ. ³⁹ Kũ tóg: “mũ jé ha, ve jé,” he mũ. Kũ ag tóg ti mré mũ mũ sir. Ti mré ag kurã ên tũg mũ. Rã ké ti nỹ ha, 4 óra hỹn hẽn ri ke mũn.

⁴⁰ Ag kã ù vỹ tỹ *André* nĩ, *Simão Pedro* jãvy. ⁴¹ Kũ tóg vësỹmér ti kãke venh tí kũ ti mũ: “*Messias* ve inh,” he mũ. *Messias* to ken hã vë, hã vỹ: *Cristo*, he mũ, hã vỹ: Topê tỹ ùn jẽnëg mũ, he mũ. ⁴² Kũ tóg ti mré ti venh tí mũ. Kũ *Jesus* vỹ ti ki êvãnh mũ, kũ tóg: “*Simão* vỹ tỹ ã nĩ, *João* kósin,” he mũ. “Sỹ ã jijin mãn ke vë, hã vỹ: *Cefas*, he mũ,” he tóg. *Cefas* to ken hã vë, hã vỹ: *Pedro*, he mũ, hã vỹ: pãró, he mũ.

Jesus tỹ Filipe mré Natanael jé prër

⁴³ Tỹ vaj kũ tóg ga tỹ *Galiléia* ra tĩg sór mũ. Kũ tóg *Filipe* mũ: “inh mré kãtĩg,” he mũ. ⁴⁴ Hã ra *Filipe* vỹ tỹ *Betsaida* tá ke nĩ, *André* mré *Simão* jamã ên tá ke. ⁴⁵ Kũ tóg *Natanael* venh tí mũ. Ti mũ tóg: “*Cristo* ve inh huri,” he mũ. “*Moisés* vỹ ti kãtĩg ke rán ja nĩgtĩ, ù ag ke gé. *Jesus* to ken hã vë, *Nazaré* tá ke ên, *José* kósin ên ti,” he tóg. ⁴⁶ Kũ tóg: “hã ra sóg *Nazaré* tá ùn há ve ja tũ nĩ ver,” he mũ. Hã ra tóg ti mũ: “ge ra ti venh kãtĩg,” he mũ. Kũ tóg ti mré tí mũ.

⁴⁷ Ag tỹ *Jesus* tá junjun mũ ra tóg, ù tỹ tá nỹtĩ ag mũ ti kãmén mũ. “Ûn kãtĩ ên ve ra. *Israel* krê'krê pë vë, ùn há, ùn ón vãnh,” he tóg. ⁴⁸ Hã ra *Natanael* tóg ti vĩ tag mæg mũ. Kũ tóg ti mũ: “kũ ã mũ inh ki kanhró nĩ?” he mũ. Kũ tóg: “*Filipe* tỹ ã jé prër to hã sóg ã vé, ã tỹ ka tỹ *figueira* krêm jë ên kã,” he mũ.

⁴⁹ Kũ tóg ti mũ e tí. “Topê kósin vỹ tỹ ã nĩ, *Rabi*' ,” he tóg. “Êg *povo* tỹ *Israel* kri pã'i vỹ tỹ ã nĩ,” he tóg.

⁵⁰ Kũ tóg: “isỹ ã mũ: ã ve ja inh nĩ, ã tỹ ka krêm jë ra, hen kũ tóg ã mũ e tí,” he mũ. “Hã ra tóg ver tỹ nén ù

tũ nĩ. Isy kar ky nén han ke mũ vỹ ã my e pẽ tâvĩ tĩnh mũ, ha vem nĩ,” he tóg. ⁵¹ “Ha vé, ki hã sóg tó mũ, ha mẽ. Kanhkã nor ky nĩ ve jé ãjag tóg ke mũ. Tá Topẽ ty jêgnẽ jafã ag vỹ kãrenh ke mũ, iso, kar ky ag tóg ra mũ mãn ke mũ gé. Ty sóg êprã ke fi kósin nĩ myr,” he tóg.

2

Jesus ty vênh prũg venh tũg

¹ Kurã tãgtũ tũg ky ù tóg vênh prũg han mũ, ãmã ty *Caná* tá, ga ty *Galiléia* tá. *Jesus* mynh fi vỹ venh tũg ja nĩ. ² Ky ag tóg *Jesus* my tó mũ gé, ti ty fénhta venh kãtũg jé, ti mré mũ ti ag mré. ³ Ag ty tá nỹti ra vãhã *vinho* tóg tũ' he mũ. Ky ti mynh fi tóg ti my: “*vinho* vỹ hur tũg,” he mũ. ⁴ Hã ra tóg fi my: “*toreg'*, *mynh'*, inh mré ke tũ vẽ ver,” he mũ. ⁵ Hã ra fi tóg ù ty fénhta ki rĩr ti ag my: “ti ty ãjag my nén ù tó ky han nĩ,” he mũ.

⁶ Hã ra goj né ty 6 (ke) vỹ tá nỹti. Pó ty há vẽ, goj né ên ti. Éhé ti nỹti, *balde* fór ty 10 (ke) ty êg tóg ùn pir fãn ti. *Judeu* ag vỹ vênh kygpe e han ti, ag ty Topẽ my há nỹti jé. Hã jé goj né ên tóg tá nỹti. ⁷ Ky *Jesus* tóg fénhta ki rĩr ti ag my: “goj né ên fónfãn ra, goj runrun ky,” he mũ. Ky ag tóg fónfãn kãn mũ. ⁸ Ky tóg ag my: “goj tag ty fénhta to pã'i my ven,” he mũ. Ky ag tóg ke mũ. ⁹ Ky tóg kãmêg mũ. Hã ra tóg ty *vinho* há tâvĩ nĩ sir, ag ty goj run ja ti. Hã ra tóg ki kagtũg nĩ, *Jesus* ty goj ty *vinho* han mũn ki. Û ty fénhta ki rĩr ti ag hã vỹ ki kanhró nỹti, pã'i ên krêm ke ag.

Hã ky tóg ùn prũg mũ ên jé prêr ky ti my: ¹⁰ “vỹjyke vênh my han ã,” he mũ. “Ag ty kronkron vén ky ã tóg ag my *vinho* há tâvĩ nĩm ke mũ vẽ. Kar ky *vinho* pãgsĩ vỹ há nĩ vẽ. Hã ra ã tóg ag my *vinho* pãgsĩ ên nĩm vén. Ky ã tóg *vinho* há tâvĩ tag nĩm sór mũ ha vãhã,” he tóg.

¹¹ *Jesus* ty ãmã ty *Caná* tá nén han mũn hã vẽ, *Galiléia* tá. Êg ty nén han ki kagtũg hynhan tóg ti, ky tóg tag han vén. Hã ky ti mré mũ ti ag tóg ti ki ge pẽ han mũ sir, ag ty ti jykre tar ên ven ky.

¹² Kar ky tóg ãmã ty *Cafarnaum* ra tĩ mũ, ti mynh fi mré, ti jãvy ag mré hã, ti mré mũ ti ag mré ke gé. Tá ag tóg nỹtũg mág sĩ han.

Jesus ty Topẽ ãn ra tũg

(Mt 21.12-13; Mc 11.15-17; Lc 19.45-46)

¹³ Ên kã *Judeu* ag fénhta ty *Páscoa* vỹ kakó ti sir. Ky *Jesus* vỹ ãmã ty *Jerusalém* ra tĩ mũ, ti mré mũ ti ag mré. ¹⁴ Ti ty Topẽ ãn tá jun ky tóg ù ty monh vêne he ti ag vég mũ, *carneiro* vêne he ti ag ke gé, sórag vêne he ti ag ke gé. Topẽ ãn krêm ag tóg ag nĩgoso hynhan ti. Kar ky jãnkamy *trocãr* he ti ag tóg tá nỹti gé. ¹⁵ *Jesus* ty ag ve ky tóg ti my e ti, ag ty Topẽ ãn kavénh mũn ky. Hã ky tóg mrãn ke jafã fy ên vyn ky ty ag pan mũ, Topẽ ãn tá, *carneiro* ti ke gé, monh ti ke gé. Û ty jãnkamy *trocãr* he ti ag jãnkamy ên vãm tóg mũ gé, êprã. Ky tóg ag *mesa* ty vyryn ke mũ gé. ¹⁶ Û ty sórag vêne he ti ag my tóg: “ãjag tũ ma mũjêg,” he mũ. “Inh panh ãn krêm nĩgoso han sór tũg nĩ. *Bodega* pijé', inh panh ãn ti,” he tóg.

¹⁷ Ti mré mũ ti ag ty tag ve ky ag tóg ti to rán ky nĩ ên mũ êkrég mũ, ha mẽ: “ã ãn tóg inh my sĩnvĩ jê. Ag tyn kavénh ky ag tóg inh krĩ rỹ han mũ. Ky tóg kejên isén ke mũ sir, ha vem nĩ,” he tóg.

¹⁸ Ky *Judeu* ag pã'i ag vỹ *Jesus* ty ag pan mũ vég mũ gé. Ky ag tóg ti my: “ã ty hẽ ri ke nẽ?” he mũ. “Û nỹ ã my: tag han nĩ, hé? *Milagre* ù han nĩ, êg ty ù ty ã jênêg mũ ki kanhrãn jé,” he ag tóg.

¹⁹ Hã ra tóg ag my: “ãjag ty Topẽ ãn tag kókén ky sóg ti jêgia ki ù han mãn ke mũ, kurã tãgtũ ki, ha vem nĩ,” he mũ. ²⁰ Ky tóg ag my e ti. “Û

tỹ Topẽ ãn tag han mũ ag vỹ prỹg tỹ 46 (ke) ki rãnrãj kỹ ti han. Jãvo ã mỹ kurã tãgtũ ki ù han sór mũ', ãn ti'?" he ag tóg. ²¹ Hã ra *Jesus* tóg ag mỹ ti ter ke tó ja nĩgtĩ. Vẽnh kãmén ja ti nĩgtĩ, ti tỹ vẽso: "Topẽ ãn ri ke ãn hã nĩ," hen kỹ. ²² Ti tỹ kejẽn ti ter kar kỹ rĩr mãn kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti vĩ tag ki êkrén kỹ ki kanhrãn mũ. Kỹ ag tóg Topẽ vĩ ki rãn kỹ nĩ ãn to jykren há han mũ vãhã, ti vĩ to ke gé. Kỹ ag tóg ti ki ge há han mũ vãhã.

Jesus tỹ vẽn kar jykre ki kanhró

²³ Fénhta tỹ *Pãscóa* ãn kã ù tỹ hẽn ri ke ag vỹ ti ki ge mũ, *Jerusalém* tá, ag tỹ ti tỹ nén han mũ ve kỹ. ²⁴ Hã ra tóg ag jykre ki kanhró nĩ. Ón kỹ ag tóg ti ki ge mũ, hã kỹ ag tóg to jykren há han mũ nĩ sir. ²⁵ Kỹ ù tỹ ti mỹ: "ũ ãn jykre vỹ ge nĩ," hen kỹ tóg: "hỹ, ki kanhró ãn hã nĩ," he tĩ. Vẽsóg ki tóg ag jykre ki kanhró nĩgtĩ.

3

Nicodemos tỹ Jesus mré vẽnén

¹ ãn kã ù tóg nĩgtĩ, ti jijin hã vỹ: *Nicodemos*, he mũ. *Judeu* ag pã'i ù vẽ, *Fariseu* ù vẽ. ² ãn vỹ *Jesus* ve sór mũ, kỹ tóg kuty ra ti venh tĩ mũ, ti mré vẽnén jé. Kỹ tóg ti mỹ: "Topẽ vỹ ã jẽnẽ. Hã kỹ ã tóg ãn tỹ nén han vãn hẽn hynhan tĩ. Topẽ tỹ ã mré han mũ nĩ ra ã tóg han ki kãgtĩg nĩnh mũ vẽ," he mũ.

³ Kỹ *Jesus* tóg: "ũn mur mãn kỹ nỹtĩ ag hã vỹ Topẽ tỹ tỹ ãn pã'i nĩ venh ke mũ. Ki hã sóg tó mũ mỹr," he mũ.

⁴ Kỹ tóg ti mỹ: "kỹ ùn sanh hỹn hẽ ri kenh mũ, ti mur mãn jé?" he mũ. "Ti mỹ vẽn sĩ' he mãn kỹ ti mỹnh fi nug ki rã mãn ke mũ'?" he tóg.

⁵⁻⁶ Hã ra tóg: "vó," he mũ. "Êprã ke ag krẽ vỹ tỹ êprã ke nỹtĩ, ag mỹnh fag ri ke. Jãvo Topẽ kuprĩg tỹ ù han kỹ tóg Topẽ kuprĩg tỹ jagrẽ nĩ. Mur mãn to ken hã vẽ, hã vỹ: ãn hã rã, he mũ. Goj tỹ ke vẽ, Topẽ kuprĩg tỹ

ke vẽ gé. ù tỹ gen kỹ mur mãn ja tũ nĩn kỹ tóg Topẽ tỹ tỹ ãn pã'i nĩ venh ke tũ pẽ nĩ. ⁷ Hã ra tóg ãn mỹ e tĩ, sỹ ã mỹ: mur mãn jé ã tóg ke mũ, hen kỹ. ⁸ Kãka to jykren nĩ. Ti tỹ mũ tĩg sór mũ ãn mũ tóg tĩ tĩ. Ti tỹ krog he ãn hã mẽg ãn tóg tĩ, hã ra ãn tóg ti vэг tũ nĩgtĩ. Ge ti nĩgtĩ. Topẽ kuprĩg vэг tũ ãn tóg nĩgtĩ, hã ra tóg ãn mỹ ti jykre tãg nĩm tĩ," he tóg.

⁹ Kỹ *Nicodemos* tóg: "tag hỹn hẽ ri ke tĩ?" he mũ. ¹⁰ Kỹ tóg: "*Israel* ag kanhrãn ã tóg tĩ, hã ra ã tóg sỹ ã mỹ nén tó mũ tag ki kãgtĩg nĩ'," he mũ. ¹¹ "Ki hã sóg tó mũ. Sỹ nén ù ki kanhrãn mũ ãn hã tó sóg tĩ. Isỹ nén ù ve ja ãn hã kãmén sóg tĩ. Hã ra ãn tóg mẽ jãvãn nỹtĩ'. ¹² Isỹ ãn tóg mỹ ga kri vỹjyre kãmén mũ ra ãn tóg jẽmẽ sór tũ nĩgtĩ. Kỹ ãn tóg hỹn hẽ ri kenh ke mũ', sỹ ãn tóg mỹ kãnhkã tá vỹjyre kãmén kỹ?" he tóg. ¹³ "Hã vé, ãn tóg kã mũ ù vỹ kãnhkã ra tãpry tũ nĩ, tá vỹjyre ãn ve jé. ãn tóg jãvo isóg tá kãkutẽ ja nĩ, hã kỹ sóg tó tĩ. Jãmãn hã vẽ. Tỹ sóg êprã ke fi kósin nĩ," he tóg.

¹⁴ "*Moisés* vỹ pỹn kãgrã tỹ ka to sa ja nĩgtĩ, pỹn tỹ ùn kyprãg mũ ag tỹ ki ãn tóg tũgrĩn krenkren jé, ga kórég ãn tá. Tag ri ke han jé ag tóg ke mũ, isỹ. ¹⁵ Kỹ ù tỹ ãn hã kãmén ãn vỹ kren ke mũ. Rĩr krỹg ja tũ ve jé tóg ke mũ. Hã jé ag tóg ka to isanh ke mũ. ¹⁶ Topẽ vỹ ga kri mũ ag to há nĩ. Hã kỹ tóg ti kósin pir fẽg, vẽn kar tỹ ti ki ge jé, ãn tóg tỹ tũ' he tũ nĩ jé, ãn tóg tỹ ãn krỹg ja tũ ãn ve jé. ¹⁷ Topẽ vỹ ti kósin jẽnẽ, ti tỹ ãn tóg krenkren han jé, êprã ke kar. Ti pijé isỹ ãn tóg vóg kónãn jé ãn hã jẽnẽ'," he tóg.

¹⁸ "ũ tỹ ãn hã kãmén tũ nĩ. Jãvo tóg ù tỹ ãn hã kãmén tũ nĩ ãn ge tũ ãn ag hã to jũnh ke mũ, isỹ tỹ ti kósin pir nĩn kỹ", he tóg.

¹⁹ "Ti tỹ ù tỹ ãn hã kãmén tũ nĩ ãn ge tũ ag to jũ vỹ ge nĩ, hã mẽ. Ga kri mũ ag kanhrãn sóg tĩ, hã ki sóg ãn tóg mỹ jẽngrẽ ri ke nĩ. Hã ra ù ag tóg mỹ sór tũ nĩgtĩ. Kuty mũ ag tóg mũ sór mũ, jẽngrẽ tóg

ag mý kórég nĩ, ag jykre pãno nýtĩn kŷ. ²⁰ Ū tŷ vĕjykre pãno han mũ kar vŷ kurã to kórég nýtĩ, kŷ ag tóg kurã ki vĕnh ven sór tũ nĩ, vĕnh kar tŷ ag jykre pãno venh ha mẽ tĩn kŷ. ²¹ Ū tŷ Topĕ vĩ ki króm mũ ag vŷ kurã ki vĕnh ven sór tĩ. Kurã tóg ag mŷ sér tĩ, vĕnh kar tŷ ag jykre há ven jé. Topĕ vŷ ag tar han tĩ, ag tŷ nĕn ũ há han jé. Hã ve jé ag tóg ke mũ, vĕnh kar;” he tóg, *Jesus* ti.

João Batista tŷ Jesus kãmén mãn

²² Ēn kã kejĕn *Jesus* tóg ti mré mũ tĩ ag mré ga tŷ *Judéia* ra tĩ mũ. Kŷ ag tóg tá nýtĩ. Vĕnh kar kygpég ag tóg mũ. ²³ Hã ra *João* vŷ ag kygpég mũ gé, ĕn kã, vãnh tŷ *Enom* tá. *Salim* tóg tá kakó nĩ. Tá goj vŷ ĕhé nĩ. Hã kŷ tóg ag tŷ tá vĕnhmãn kŷ ag kygpég mũ. ²⁴ Ēn kã tóg ver se kŷ jĕ tũ nĩ.

²⁵ Kejĕn *Judeu* ũ tóg tá nĩ gé, hã ra tóg *João* mré mũ tĩ ag vĩ kafãn mũ, vĕnh kype kŷ nýtĩnh ke to. ²⁶ Kŷ ti mré mũ ag tóg *João* mŷ: “ũ tŷ *Jordão* mātá ã mré nĩ ja ĕn vŷ ag kygpég jĕ nĩ, ã tŷ ĕg mŷ ũn kãmén ja ĕn ti. Hã ra vĕnh kar vŷ ti mré mũ mũ ha, hã kŷ ag tóg ã venh kãmũ mãn tũ nĩ ha,” he mũ. Ag tŷ *Jesus* to vĕ. ²⁷ Hã ra *João* tóg ag mŷ: “há ti nĩ,” he mũ. “Topĕ tŷ ĕg mŷ nĕn nĩm mũ ĕn hã vĕg ĕg tóg tĩ,” he tóg. ²⁸ “Mĩ ĕkrĕn nĩ, sŷ ãjag mŷ nĕn tó ja ti, hã vŷ: inh pijé tŷ *Cristo* nĩ”, he mũ. Sŷ ti jo tĩg ke hã jé tóg inh jĕnĕ, Topĕ ti, he ja sóg nĩ ãjag mŷ,” he tóg. ²⁹ “Vĕnh prŷg to jykkrĕn nĩ. Ūn prŷg mũ hã vŷ ti prŷnh ke fi mré nĩ nĩ. Kŷ ti régre tóg ũn prŷg mũ ĕn rã hã jĕ, kŷ tóg ti vĩ mĕg mũ, hã ra tóg ti mŷ mẽ sér pĕ tĩ. Ge ti nĩ, inh mré. Inh mŷ tóg sér tĩ, vĕnh kar tŷ *Jesus* mré mũn kŷ, ti tŷ tŷ ũn prŷg mũ ri ke nĩn kŷ. ³⁰ Ūn e tŷ ti mré mũn kŷ tóg há tĩ. Kŷ tóg tŷ ũn mág nĩnh mũ ha. Jãvo sóg tŷ nĕn ũ tũ nĩnh mũha,” he tóg, *João* ti.

Jesus tŷ kynhmŷ kãtĩg

³¹ “Ūn tŷ kynhmŷ kãtĩ mũ ĕn vŷ vĕnh kar kafór nĩ. Ēprã ke ag vŷ tŷ ĕprã ke nýtĩ, kŷ ag tóg ĕprã ke jykre tŷ vĕmén tĩ. Ū tŷ kanhkã tá kãtĩ mũ ĕn vŷ tŷ vĕnh kar kri ke jĕ. ³² Kŷ tóg ti tŷ tá nĕn ve ja ĕn hã tó mũ, ti tŷ tá nĕn mẽ ja ĕn, hã ra ag tóg ti vĩ mẽ sór tũ nĩ. ³³ Ū tŷ ti vĩ mĕg mũ ag hã ra Topĕ to: “ki hã tóg tó tĩ,” he mũ. ³⁴ Topĕ tŷ ũn jĕnĕg mũ ĕn vŷ ti vĩ kãmén mũ. Topĕ kuprĩg vŷ *Jesus* tar han mũ, ti tŷ tŷ ti jagrĕ pĕ nĩn kŷ, ti tŷ ti ve mág han kŷ. ³⁵ Topĕ vŷ ti kósin to há távĩ nĩ, kŷ tóg ti mŷ nĕn (ũ) kar tovãnh, ti hã tŷ ki rĩr jĕ. ³⁶ Hã kŷ ũ tŷ ti kósin ki rã mũ vŷ ter mãn ke tũ nĩ. Rĩr krŷg ja tũ ve jé tóg ke mũ. Ū tŷ ti vĩ han sór tũ ĕn vŷ rĩr krŷg ja tũ tag venh ke tũ pĕ nĩ. Topĕ vŷ ti vóg kónãn ke mũ. Kŷ ti jagtar ke tóg tũ’ henh ke tũ nĩ,” he tóg, *João* ti.

4

Jesus tŷ Samaria tá ke fi mré vĕmén

¹ Kŷ *Fariseu* ag vŷ mĕg mũ, ũn tŷ hĕn ri ke ag tŷ *Jesus* mré mũ mũ ĕn ti. Ūn e ag kygpég tóg mũ gé, *Jesus* ti, *João* tŷ ũn kygpe ja ag kãfór. ² Hã ra *Jesus* vŷ ag kygpe ja tũ nĩ. Ti mré mũ tĩ ag hã vŷ ag kygpe ja nĩgtĩ. ³ Kŷ *Jesus* tóg mĕg mũ, *Fariseu* ag tŷ ti tŷ tŷ ũn mág nĩ mẽ ja ĕn ti. Hã kŷ tóg ga tŷ *Judéia* tá kãkutĕ kŷ ga tŷ *Galiléia* ra tĩ mũ, ti mré mũ tĩ ag mré. ⁴ *Galiléia* ra tĩg jé tóg ver ga tŷ *Samaria* fĩn rãm mũ. ⁵ Tá tóg ĕmã ũ tá jun mũ, hã vŷ *Sicar*, he mũ. *Israel* jógjóg ve tŷ *Jacó* japŷg’ he ja vŷ tá kakó nĩ. Ēpŷ ĕn fi ja tóg nĩ, ti kósin tŷ *José* mŷ. ⁶ Kŷ *Jacó* poço vŷ tá nĩ gé. *Jesus* tŷ poço ĕn tá jun kŷ tóg tá vĕnhkãn kŷ nĩ nĩ, poço ĕn rã hã. Rã tŷ ĕg nĩno kã sa ra ke ja vĕ.

⁷ Kŷ tá ke ũ fi tóg tá jun mũ, goj run jĕ. Kŷ tóg fi mŷ: “inh mŷ goj jun, sŷ kron jĕ,” he mũ. ⁸ Ti mré mũ ti

ag vỹ êmã ra kagáv ja nĩ, vễjên kũpra he jé. Hã kỹ tóg ti pir mỹ tá nĩ nĩ.

⁹ Ha ra tóg fi mỹ e tĩ. Kỹ fi tóg ti mỹ: “*Judeu vỹ tỹ ã nĩ, hã ra ã tóg inh mỹ goj to vĩ mũ, isỹ tỹ Samaria tá ke nĩ ra,*” he mũ. *Judeu* ag vỹ *Samaria* tá ke ag to é he tĩ.

¹⁰ Kỹ tóg fi mỹ: “Topẽ tỹ ã mỹ nén han sór mũ tag ki kagtĩg ã nĩ ver,” he mũ. “Kỹ ã tóg inh ki kagtĩg nĩ gé. ã tỹ inh mỹ: “inh mỹ goj nĩm,” henh ke vễ vễ, kỹ sóg ã mỹ goj ror tỹ goj nĩm ke mũ vễ,” he tóg mũ.

¹¹ Kỹ fi tóg: “runja tũ ã nĩ, kỹ ã hỹn hẽ ri kenh mũ, ã tỹ goj ror tỹ goj ên run jé? Téj gy ti nĩ, *poço* ti,” he mũ.

¹² “Êg jógjóg ve tỹ *Jacó* vỹ *poço* tag han, kỹ ag tóg goj kron, ti krê ke gé, ti mễg ke gé. ã mỹ ti kãfór nĩ, hã kỹ ã mỹ goj ror tỹ run sór mũ?” he fi tóg.

¹³ Kỹ tóg fi mỹ: “ã tỹ goj tag kron kỹ ã tóg kãnhmar kron măn sór mũ,” he mũ. ¹⁴ “Isỹ ã mỹ goj nĩm kỹ ã tóg kron pir han kar kỹ há nĩ ha. Kron măn sór ke tũ ã nĩ sir. ã kã ki tóg goj ror han ke mũ. Kỹ goj tag vỹ ã ter ke tũ han ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg. ¹⁵ Kỹ fi tóg: “inh mỹ nĩm ge. Kỹ sóg tag ki run măn ke tũ nĩ ha. Kỹ sóg kron sór măn ke tũ nĩ ha,” he mũ.

¹⁶ Kỹ tóg fi mỹ: “kỹ ã mén jé prêrm nĩ ge, ã tỹ ti mré inh venh kãtĩg jé,” he mũ. ¹⁷ “Hã ra sóg mén tũ nĩ,” he fi tóg. “Hỹ, mén tũ ã nĩ, ki hã ã tóg tó mũ. ¹⁸ ã mén ag vỹ tỹ ù tỹ 5 (ke) ja nĩgtĩ, kỹ ã tỹ ùri ùn mré nĩ tag pijé tỹ ã mén nĩ. Ki hã ã tóg tó mũ,” he tóg.

¹⁹ Kỹ fi tóg: “Topẽ vĩ tó tĩ vỹ tỹ ã nĩ, vég isóg nĩ nĩ,” he mũ. “Kỹ inh mỹ tag tó, ha mẽ. Êg jógjóg ve ag vỹ tag ki Topẽ mré vễmên' he ja nĩgtĩ, pãnónh tag kri, kỹ êg tóg ùri ke tĩ gé. ²⁰ Hã ra tóg ãjag mỹ há tũ nĩ, ãjag tỹ tỹ *Judeu* nỹtĩn kỹ. “*Jerusalém* hã tá êg Topẽ mré vễmên ke mũ, hã tá êg tóg ti mỹ: ùn mág vỹ tỹ ã nĩ, henh ke

mũ,” he ãjag tóg tĩ. Kỹ êg hỹn hẽ tá Topẽ mré vễmên ke mũ?” he fi tóg.

²¹ Hã ra tóg: “ha mẽ, kãnhmar ãjag tóg pãnónh tag kri êg jóg tỹ Topẽ mré vễmên măn ke tũ nĩ ha. Kỹ êg *Jerusalém* tá ti mré vễmên măn ke tũ nĩ gé. ²² Topẽ mré ãjag tóg vễmên sór tĩ. Hã ra ãjag tóg ãjag tỹ ùn mré vễmên mũ ki kagtĩg nỹtĩ. ãjag jãvo êg tóg ti ki kanhró nỹtĩ, ù tỹ vễnh kar krenkren han ke mũ ên tỹ tỹ *Judeu* krêkrê ag kã ù nĩn kỹ. ²³ Kãnhmar vễnh kar vỹ Topẽ mré vễmên há nỹtĩnh ke mũ. Kakó ti tĩ ha, kurã tag. Kỹ ù tỹ ti mré vễmên mũ ag vỹ Topẽ kuprĩg tỹ jagrẽ nỹtĩ. Hã kỹ ag tóg ti mré vễmên há han ke mũ. ù tỹ ge hã ve sór ti mũ, êg jóg mág ti,” he tóg. ²⁴ “Êg pijé Topẽ vég tĩ. Hã ra tóg êg mré nĩ nĩ. Êg tỹ ti mré vễmên sór kỹ êg tóg, ti kuprĩg tỹ jagrẽ nỹtĩnh mũ, êg tỹ ti mré vễmên há han jé. Êg tỹ ti mỹ: “ùn mág vỹ tỹ ã nĩ,” hen kỹ êg tóg ti mỹ ón ke tũ nĩ. Vễnh vĩ há hã tó jé êg tóg ke mũ,” he tóg.

²⁵ Kỹ fi tóg: “hỹ, *Messias* ên vỹ kãtĩg ke mũ, êg tỹ ù to: *Cristo*, he mũ ên. Ti hã vỹ êg mỹ tag kar kãmén kãn ke mũ,” he mũ. ²⁶ Kỹ tóg fi mỹ: “ù tỹ ã mré vễmên jên hã vễ,” he mũ sir. “Inh hã vễ,” he tóg.

Jesus mré mũ tĩ ag tỹ tá jun mũ

²⁷ Ti tỹ fi mỹ tag tó kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti tá junjun mũ. Kỹ ag tóg ti tỹ fi mré vễmên mũ vég mũ, kỹ tóg ag mỹ e tãvĩ tĩ. Hã ra ag tóg ti mỹ nén ù tó tũ nĩ. “ã tỹ ne mẽ sór nẽ, fi ki? ã tỹ fi mỹ ne tó nẽ?” he tũ ag tóg nĩ.

²⁸ Hã ra fi tóg fi runja ré kỹ tĩ mũ, fi jamã ra. Kỹ fi tóg tá ke ag mỹ, fag mỹ: ²⁹ “mũ nỹ, ù ve jé. Inh mỹ tóg sỹ nén han ja tó kãn. Ti mỹ tỹ *Cristo* tũ nĩ vỹ?” he mũ. ³⁰ Kỹ ag tóg fi mré kãmũ mũ sir, ti ve jé.

³¹ Fi tĩg kar kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ: “vễjên ti ko ra,” he mũ. ³² Hã ra tóg ag mỹ: “ijên vỹ nĩ nĩ, hã ra tóg ãjag jên ri ke tũ nĩ,” he mũ. ³³ Kỹ ag

tóg jagnē mý: “ũ ný ti mý vĕjĕn nĭm hĕn?” he mŭ. ³⁴ Hã ra tóg: “ijĕn to ken hã vĕ, hã vŷ: isŷ Topĕ rãnrãj han kãn ke, he mŭ. Isŷ ũ tŷ inh jĕnĕg mŭ ĕn vĭ han ke vĕ. ³⁵ Ājag mŷ ti kysã tŷ 4 (ke) nĭ ver, ĕg tŷ ĕg jakré kanĕ venh ke ti. Ha *Sicar* tá kãmŭ mŭ ag vigvé. Ūri ag tóg inh ki ge sór mŭ, kŷ ag tóg inh mŷ ĕg jakré tóg nŷ ĕn ri ke nŷtĭ. ³⁶⁻³⁷ “Ū vŷ krãn tĭ, kar kŷ ũ vŷ ti kanĕ mæg tĭ,” he ĕg tóg tĭ. Ki hã tó vĕ, tag, ĕg tŷ ĕprã ke ag tŷ inh ki genh ke to jykřen kŷ. Kŷ tóg ũ tŷ ag mŷ tó mãn mŭ mŷ sér tĭ, ti tŷ ag tŷ inh ki ge mŭ ven kŷ. Ti rãnrãj kaja vég tóg mŭ sir. Hã ra tóg ũ tŷ ag mŷ tó ven ja ĕn mŷ sér tĭ gé, ag tŷ inh ki ge mŭ ti. Ti rãnrãj kaja vég ti tĭ gé. ³⁸ Fi mŷ sóg Topĕ vĭ tó, kŷ fi tóg fi mré ke nŷtĭ fag mŷ tó. Hã ra sóg ājag mŷ: ha fag mŷ tó mãn, fag tŷ inh ki ge jé, he mŭ. Kŷ ājag tóg ũ jakré kym ri ke han mŭ, ājag tŷ *Sicar* tá ke ag tŷ inh ki ge mŭ ven kŷ,” he tóg, *Jesus* ti.

Tá ke ag tŷ *Jesus* ki ge mŭ

³⁹ Hã ra ũn tŷtã ĕn fi tóg fi mré ke kar fag mŷ: “inh mŷ tóg sŷ nĕn han ja tó kãn,” he ja nĭ. Kŷ ag tóg *Jesus* ki ge mŭ, fi vĭ tugrĭn. ⁴⁰ Kŷ ag tóg *Jesus* tá junjun kŷ: “hĕ ra tĭ tŷg nĭ. Ēg mré nĭm nĭ,” he mŭ. Kŷ tóg ag mré kurã régre tŷg mŭ. ⁴¹ Kŷ ũ tŷ hĕn ri ke ag tóg ti vĭ jĕmĕ kŷ ti ki ge mŭ sir. ⁴² Fi mŷ ag tóg: “ã vĭ tugrĭn ĕg tóg ti ki ge ja nĭ. Hã kŷ ĕg tóg ũri ti vĭ mĕg mŭ. Kŷ ĕg tóg ti vĭ tugrĭn ti ki ge pĕ han kŷ nŷtĭ, ũri. Ti ki kanhró ĕg tóg nŷtĭ ha. Vĕnh kar kren han tĭ ĕn vĕ mŷr,” he mŭ.

Jesus tŷ pã'i kósin tŷ há' he

⁴³ Ti tŷ ag mré kurã régre tŷg kar tóg ga tŷ *Galiléia* ra tĭ mŭ sir. ⁴⁴ “Ū tŷ Topĕ vĭ tó ti ĕn jamã tá ke ag ne tóg Topĕ vĭ tó tĭ ĕn to é he tĭ,” he ja tóg nĭ. ⁴⁵ Hã ra ag tóg, ti tŷ tá jun kŷ ti mŷ vĭ há han mŭ. Ti ve ja ag tóg nĭ, *Jerusalém* tá, fĕnhhta tŷ *Páscoa* ĕn tá. Kŷ ag tóg ti tŷ tá nĕn hynhan ja

ĕn ve kãn. Hã kŷ ag tóg ti mŷ vĭ há han mŭ.

⁴⁶ Kŷ tóg ĕmã tŷ *Caná* ra tŷg mãn mŭ. Tá tóg goj tŷ *vinho* han ja nĭgtĭ.

Cafarnaum tá pã'i mág tóg nĭgtĭ. Ti kósin vŷ kaga nŷ nĭ. ⁴⁷ Kŷ tóg *Jesus* tŷ *Judéia* tá kãtŷg ja ti mĕg mŭ. Kŷ tóg ti venh kãtĭ mŭ. “Inh mré inh kósin venh kãtŷg,” he tóg mŭ. “Kaga jagy tóg nŷ nĭ, kŷ tóg inh mŷ ti ter ha mĕ tĭ. Ā mŷ ti tŷ há' hĕnh ke tŷ?” he tóg. ⁴⁸ Hã ra *Jesus* tóg ti mŷ: “isŷ ĕg tŷ nĕn han vãnĕ han mŭ hã ve sór ājag tóg mŭ, ājag tŷ hĕn ri ke mŭn inh ki ge jé,” he mŭ. ⁴⁹ Hã ra pã'i ĕn tóg *Jesus* ti mŷ: “vó, kur inh mré tŷg, ti ter tŷ nĭ jé,” he mŭ. ⁵⁰ Kŷ *Jesus* tóg: “ha ã hã tŷg. Há tóg nĭ ha, ã kósin tĭ,” he mŭ. Kŷ tóg *Jesus* vĭ tag kri fi kŷ tĭ mŭ sir.

⁵¹ Ti tŷg kŷ tóg ti *camarada* ag kato tĕ mŭ. Tŷ vaj kŷ ke vĕ. Ti ĩn tá ag tóg kãmŭ mŭ, kŷ ag tóg ti mŷ: “ã kósin tóg há' hé huri,” he mŭ. ⁵² Kŷ tóg: “ti rã tŷ hĕ kã sa ra há' hé?” he mŭ. Kŷ ag tóg ti mŷ: “rãké tá, *meio dia* pãte sĭ ki ti rŷ tóg tŷ' hé,” he mŭ. ⁵³ Ūra ĕn kã *Jesus* tóg ti mŷ: “ã kósin vŷ há nĭ,” he ja nĭ. Kŷ tóg to jykřen há han mŭ sir, pã'i ĕn ti. Kŷ tóg *Jesus* ki rã mŭ, ti prŷ fi ke gé, ti krĕ kar ag ke gé, ti *camarada* kar ag ke gé. ⁵⁴ *Jesus* vŷ *milagre* ĕn han, ti tŷ ga tŷ *Judéia* tá kãtŷg kŷ ga tŷ *Galiléia* ra tŷg ja nŷn kŷ. Kŷ tóg tŷ régre nŷtĭ, ti tŷ tá ĕg tŷ nĕn ũ han vãnĕ hynhan mŭ ti.

5

Jesus tŷ ũn grĭngrĭn kŷ nŷ tŷ há' he

¹ Tag pãte *Judeu* ag tŷ fĕnhhta há ũ tóg keĵĕn kutĕ mŭ, kŷ *Jesus* vŷ *Jerusalém* ra tĭ mŭ. ² Tá goj nig tóg nĭgtĭ, ĕmã jy ró jãnkã rã hã. Jãnkã ĕn jĭjin hã vŷ: *carneiro* jo jãnkã, he mŭ. Goj ĕn pĕnĭn vĕnh kaga jo ĩn tŷ 5 (ke) vŷ nŷtĭ. Goj ĕn jĭji hã vŷ: *Betesda*, he mŭ. ³ Ēn tá vĕnh kaga tŷ hĕn ri ke ag vŷ nŷtĭgtĭ, ũn kyvó ag, ũn tŷg vãnĕ ag, ũn grĭn grĭn kŷ nŷtĭ ag ke gé. ⁴ Goj tŷ vŷnvŷn he jãvãnĕ

ag tóg nýtí. Kejën Topê tÿ jënê jafã vÿ goj ki rã ký tÿ vÿnvÿn he tí. Ên kã ù tÿ kã ra rã vén mÿ ên tóg há' he tí. Vënh kaga kar tÿ tóg há' he tí, goj vÿnvÿn ên, ù tÿ ki ge vén mÿ ag kar tÿ.

⁵ Ên tá ùn kaga ù tóg nÿgtí. Kaga nÿ ki tóg 38 (ke) anos han mÿ. ⁶ Ký Jesus tóg tá jun ký ti vég mÿ, ti tÿ tá nÿn ký. Hã ra tóg ki kanhró nÿ, ti tÿ vãsÿ tá kaga nÿ ki. Ký tóg ti mÿ: “ã mÿ há' he sór tÿ?” he mÿ. ⁷ Hã ra tóg ti mÿ: “vó”, hã ra tóg tÿ tí, ù tÿ goj kã kã inh fêg ke ti,” he mÿ. “Goj tÿ vÿnvÿn he ký ag tóg ijo kã ra ge tí, ijo tá jun ký,” he tóg.

⁸ Ký tóg: “jêg ra, ã kÿmÿ va tÿg,” he mÿ. ⁹ Vësÿmér tóg há' he mÿ, ký tóg ti kÿmÿ va tí mÿ sir. Vënhkán ke kurã ki ke vë, Jesus tÿ ti tÿ há' he mÿ tí.

¹⁰ Ti tÿ vënhkán ke kurã ki ti kÿmÿ va tÿg ký pã'i ag tóg ti mÿ: “vënhkán ke kurã ki êg tóg nén ù va tÿg ke tÿ nÿ vë,” he mÿ. ¹¹ Ký tóg: “ù tÿ isÿ há' he mÿ ên vÿ inh mÿ: “ã kÿmÿ va tÿg,” hé, hã ký sóg va tí mÿ,” he mÿ. ¹² Ký ag tóg ti mÿ: “ù nê?” he mÿ. ¹³ Hã ra tóg ki kagtÿg nÿ. Jesus vÿ ti tÿ há' he kar tÿg ja nÿ, vësÿmér. E ag nÿtí, goj ên tá. Ký tóg ti jiji mÿ ja tÿ nÿ.

¹⁴ Kar ký tóg Topê ìn tá ti ve măn mÿ. Ký tóg ti mÿ: “ha vé, ã tÿ inh há' hé. Topê vÿ mranh măn sór tÿg nÿ. Æ tÿ ti vÿ mranh măn mÿ ra ã tóg ã kaga kãfór venh ke mÿ, ha vem nÿ,” he mÿ.

¹⁵ Hã ra tóg tí mÿ, pã'i ag mÿ ti tóg jé. ¹⁶ Ký ag tóg ti tén sór mÿ sir, ti tÿ vënhkán ke kurã ki ùn kaga ên tÿ há' hen ký. ¹⁷ Hã ra tóg pã'i ag mÿ: “inh panh vÿ rãnrãj nÿ nÿ, êg jóg mág tí. Ký sóg ver ti kóm isÿ han ke mÿ gé,” he mÿ. ¹⁸ Ký ag tóg ti to jÿ jagy han ký ti tén sór mÿ sir. Vënhkán ke kurã ên ki tóg ti tÿ nén han ke tÿ ên han ja nÿ, Judeu ag jykre tovãnh ký. Hã ra tóg Topê to: “inh panh” he ja nÿ gé. Ti tÿ vëso: “Topê ri ke inh nÿ,” he vë.

Jesus tÿ ti tÿ tÿ Topê kósin nÿ kãmén

¹⁹ Ký tóg ag mÿ vënh kãmén mÿ. “Ki hã sóg tóg mÿ, ha mÿ. Êg jóg mág kósin vÿ ti pir mÿ nén ù han ki kagtÿg nÿ. Ti panh vég ti tí, ký tóg ti tÿ ti panh ki nén vég mÿ ên hã han tí. Êg jóg mág tÿ nén han mÿ ên hã han tóg tí gé. ²⁰ Ti kósin to tóg há tãvÿ nÿgtí. Hã ký tóg ti mÿ ti tÿ nén han mÿ ên ven kãn mÿ. Ti tÿ nén han mÿ ù ve ãjag huri. Hã ra ãjag tóg ti kãfór venh ke mÿ ver, ha vem nÿ. Ký tóg ãjag mÿ e tÿnh mÿ. ²¹ Êg jóg mág tóg ùn kãgter mÿ ag rÿnrÿn măn tí. Ên ri ke han jé tóg ke mÿ gé, ti kósin tí. Ti tÿ ùn rÿn măn sór mÿ ên rÿn măn jé tóg ke mÿ, ha vem nÿ. ²² Ký êg jóg mág vÿ vënh kar jykre tugnÿm ke mÿ. Hã ra tóg ti kósin mÿ tag tovãnh, ²³ vënh kar tÿ ti to: “ùn mág vÿ tÿ ti nÿ,” he jé, ag tÿ êg jóg mág to: “ùn mág vÿ tÿ ti nÿ,” he mÿ tag ri ke. Û tÿ ti kósin mÿ: “ùn mág vÿ tÿ ã nÿ,” he tÿ nÿn ký tóg êg jóg mág mÿ tag tónh ke tÿ nÿ gé. Ti hã vÿ ti kósin jënê ja nÿgtí. Inh hã vë, ti kósin tí,” he tóg, Jesus tí.

²⁴ “Æjag mÿ sóg tag tóg mÿ, ha mÿ. Ki hã sóg tóg mÿ, ha mÿ. Û tÿ inh vÿ jëmêg mÿ ên vÿ ter ke tÿ nÿ. Rÿr krÿg ja tÿ ve jé tóg ke mÿ, ti tÿ ù tÿ inh jënêg mÿ ên ki rã ký jën ký. Ên to tóg jÿnh ke tÿ nÿ, Topê tí. Ti ter ke vë vë, hã ra tóg ter ke tÿ nÿ. ²⁵ Ki hã sóg tóg mÿ, ha mÿ. Kãnhmar ùn kãgter mÿ ag vÿ Topê kósin vÿ mën h ke mÿ, ký ùn tÿ ti vÿ mÿg mÿ ag vÿ rÿnrÿr măn ke mÿ. Kakó tãvÿ ti tí ha, ag rÿnrÿr măn ke kurã tí. ²⁶ Inh panh vÿ ti pir mÿ vënh kar rÿnrÿr han ki kanhró nÿ. Hã ra tóg inh mÿ ti jykre tag nÿm gé, sÿ vënh kar rÿnrÿr han măn jé gé, isÿ tÿ ti kósin nÿn ký. ²⁷ Ký tóg inh mÿ: “êprã ke kar jykre tugnÿm nÿ,” he ja nÿgtí, isÿ tÿ êprã ke fÿ kósin nÿn ký. ²⁸ Tag hÿn tóg ãjag mÿ e tí, sÿ ãjag mÿ: vënh kar rÿnrÿr han jé sóg ke mÿ, hen ký. Sÿ ke há vé, hã ra.

Kejĕn ũn kăgter mŭ kar ag vŷ inh vŷ mĕnh ke mŭ, kŷ ag tóg ag kej tá kăpa kăn ke mŭ. ²⁹ Kŷ ũn tŷ vĕjykre há han mŭ ag vŷ, rŷnrŷ măn kŷ, rŷr krŷg ja tŷ ĕn venh ke mŭ. Jăvo ũn tŷ vĕjykre păno han mŭ ag vŷ, rŷnrŷ măn sŷ han kŷ, nŷgme ki văr kăn ke mŭ,” he tóg.

³⁰ “Inh pijé isŷ vĕsóg ki nĕn to jykrĕn mŭ ĕn han tŷ. Inh panh tŷ inh mŷ nĕn tó mŭ ĕn hă tó sóg tŷ, isŷ vĕnh kar jykre tugnŷm ken kŷ. Hă kŷ sóg ki hă tó tŷ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ũ tŷ *Jesus kămĕn mŭ*

³¹ Kŷ tóg: “isŷ vĕso: ĕg jóg mág vŷ inh jĕnĕ, he mŭ ra ājag tóg inh mŷ: “ă ón nĕ,” henh ke mŭ vĕ,” he mŭ.

³² “Ũ vŷ iso: “Topĕ vŷ ti jĕnĕ,” he mŭ. Hă ra tóg ki hă tó mŭ. ³³ *Joăo* ki jĕmĕ sór ja ājag tóg nŷ, hă kŷ ājag tóg ti mŷ vĕnh vŷ jĕnĕ ja nŷgtŷ. Kŷ tóg ājag mŷ inh kămĕn há han ja nŷgtŷ.

³⁴ Hă ra tóg inh mŷ tŷ nĕn ũ tŷ nŷ, ĕpră ke tŷ iso: “Topĕ vŷ ti jĕnĕ,” hen kŷ. Hă ra sóg ājag mŷ *Joăo* vŷ tó mŭ, ājag tŷ ti vŷ kri fi jĕ, ājag tŷ inh ki ge jĕ, ājag krenkren jĕ,” he tóg.

³⁵ “*Joăo* vŷ ājag mŷ néj gru ri ke ja nŷ, ājag mŷ kură sŷ han kŷ, ti tŷ ājag mŷ Topĕ vŷ kămĕn ja nŷn kŷ. Kŷ tóg ājag mŷ sér tŷ ja nŷ. Hă ra tóg kură e han ja tŷ nŷ. ³⁶ Ājag mŷ tóg inh kămĕn ja nŷ. Hă ra nĕn ũ vŷ inh kămĕn tŷ gé, kŷ tóg *Joăo* vŷ kăfór nŷ. Inh panh vŷ inh mŷ: “ĕpră ke ag tŷ nĕn han vănh hynhan nŷ, *milagre* ti,” he ja nŷ, hă kŷ sóg hynhan tŷ. Ājag tŷ *milagre* tag ven kŷ ājag tóg inh ki kanhrăn ke mŭ vĕ. ³⁷ Kar kŷ ĕg jóg mág vŷ, inh kămĕn tŷ gé. Ti vŷ jĕmĕg tŷ ājag nŷ. Kŷ ājag tóg ti vĕg tŷ nŷ gé. ³⁸ Kŷ ājag tóg ti vŷ to jykrĕn há han tŷ nŷ gé, ājag tŷ inh ki ge sór tŷ nŷtŷn kŷ. Ti hă vŷ inh jĕnĕ. ³⁹ Topĕ vŷ to ājag tóg ke tŷ. Há ti nŷ. “ĕg tŷ Topĕ vŷ rá to ken kŷ ĕg hŷn rŷr krŷg ja tŷ venh ke mŭ,” he ājag tóg tŷ. Inh hă vŷ ki răn kŷ nŷ, ha mĕ. Hă kŷ ki ve há han nŷ. ⁴⁰ Hă ra ājag tóg inh

ki ge sór tŷ nŷ. Ājag tŷ inh ki ge kŷ nŷtŷ ra ājag rŷnrŷ kŷ nŷtŷnh mŭ vĕ,” he tóg.

⁴¹ “ĕpră ke ag tŷ inh mŷ vŷ há han tŷ ra tóg inh mŷ tŷ nĕn ũ tŷ nŷ. ⁴² Hă ra sóg ājag jykre ki kanhró nŷ. Ājag pijé Topĕ to há nŷtŷ. ⁴³ Ājag mŷ sóg: “ĕg jóg mág vŷ inh jĕnĕ,” henh kătŷg ja nŷ. Hă ra ājag tóg inh vŷ mĕ sór tŷ nŷtŷ. Ũ tóg kejĕn ājag mrĕ vĕmĕn kătŷg ke mŭ, Topĕ tŷ ti jĕnĕg tŷ (hă) ra. ĕn vŷ jĕmĕ jĕ ājag ke mŭ, ha vem nŷ. ⁴⁴ Inh ki ge sór tŷ ājag nŷtŷ, ājag tŷ ĕpră ke ag vŷ jĕmĕn kŷ. Ag tŷ ājag mŷ vŷ há han kŷ tóg ājag mŷ sér tŷ. Kŷ ājag tóg Topĕ tŷ ājag mŷ nĕn tónh ke mŭ mŷ ĕkrĕg tŷ nŷgtŷ. “Inh jykre mŷ ti mŷ há nŷ vŷ?” he sór tŷ ājag nŷ. ⁴⁵ Ājag hŷn iso: “ti hŷn ĕg to vŷ kónăn sór mŭ, ĕg jóg mág mŷ,” he tŷ. Hă tŷ vĕ. Ũ tŷ ājag to vŷ kónăn ke mŭ hă vŷ tŷ *Moisĕs* ti nŷ, ājag tŷ ũ to: “ti hŷn ĕg to há tăvŷ nŷ,” he mŭ ĕn ti. ⁴⁶ Ājag tŷ *Moisĕs* vŷ kri fi (hă) ra ājag tóg inh vŷ kri finh ke mŭ vĕ. *Moisĕs* vŷ iso *livro* han ja nŷ, ha mĕ. ⁴⁷ Hă ra ājag tóg ti vŷ rá kri fi sór tŷ nŷ. Hă kŷ ājag tóg inh vŷ kri fi sór tŷ nŷ gé,” he tóg, *Jesus* ti, pă'i ag mŷ vĕnh kămĕn kŷ.

6

Jesus tŷ ũn e jĕn

(Mt 14.13-21; Mc 6.30-44; Lc 9.10-17)

¹ Tag păte tóg kejĕn goj nig mág tŷ *Galilĕia* fin răm mŭ. Goj ĕn jiji ũ hă vŷ: *Tiberiades* tŷ goj, he mŭ. ² Kŷ ũ tŷ hĕn ri ke ag vŷ ti venh kămŭ mŭ, ti nón, ũn e tăvŷ ag. Ti tŷ nĕn han vănh hynhan mŭ ĕn ve ja ag tóg nŷ, ti tŷ ũn kagyga ag tŷ há' he mŭ ti. ³ Hă ra tóg pănónh tá ti mrĕ mŭ tŷ ag mrĕ nŷ nŷ. ⁴ Fĕnhhta tŷ *Păscoa* ĕn vŷ kakó tŷ ha. ⁵ Kŷ tóg ũn e ĕn ki ĕvăn h mŭ. Kŷ tóg *Filipe* mŷ: “ĕg hŷn hĕ tá vĕjĕn venh ke mŭ, ĕg tŷ ag mŷ ven jĕ?” he mŭ. ⁶ Ti tŷ ti jykre ve sór vĕ. Jăvo tóg ti tŷ nĕn han ke mŭ ki kanhró nŷ.

⁷ *Ky Filipe* tóg: “ëg tÿ ag mÿ nén ù sÿ ven jé ëg hÿn jänkamy tÿ hën ri ke to küpra henh ke mü, ge ra tóg käkyn kenh ke mü, ha vem nÿ,” he mü.

⁸ *Ky* ag mré tÿ tÿ *André* he mü ën, *Simão* jävy ën tóg *Jesus* mÿ: ⁹ “kyrÿ ù tóg *cevada* tÿ ëmÿ tÿ 5 (ke) ma kätÿg ja nÿ, käkufár régre mré. Hã ra tóg tÿ nén ù tÿ pë nÿ. E tävi ag nÿtÿ,” he mü.

¹⁰ Hã ra tóg: “ag mÿ: nÿgnÿ ra, hé,” he mü. *Ky* ag tóg nÿgnÿ mü. Tá tóg re gÿnh nÿ. Ûn tÿ 5 *mil* (ke) ag hÿn tá nÿtÿ, ëg tÿ ag tävi tón ky. Hã ra fag tóg tá nÿtÿ gé, gÿr tÿ hën ri ke ke gé.

¹¹ Ag nÿgnÿ ky tóg ëmÿ ën mäg mü, ky tóg Topë mÿ: “há ti nÿ,” he mü. *Ky* tóg ag mÿ kãnhkrég mü sir, käkufár ën ke gé. *Ky* vënh kar vÿ ko mü sir.

¹² Ag funfór nÿtÿn ky tóg ti mré mü tÿ ag mÿ: “ag tÿ ko ja tÿ ën génh müjég, ti vägfor tÿ nÿ jé,” he mü. ¹³ *Ky* ag tóg kÿj tÿ 12 (ke) fãn mü, ëmÿ tÿ 5 (ke) ën ke tÿ.

¹⁴ *Ky* tóg ag mÿ e tÿ, ag tÿ *milagre* tag ven ky. *Ky* ag tóg ti to: “Topë vÿ tó tÿ ën hã vë, ëg tÿ ùn jävãnh mü ën,” he mü. ¹⁵ *Ky* ag tóg ti tÿ pä'i mág han sór mü. Hã ra tóg ki kanhró nÿ. Hã ky tóg ti pir mÿ pãnonh ra vënh péjunh tÿ mü.

Jesus tÿ goj nig mág kri tÿg
(Mt 14.22-33; Mc 6.45-52)

¹⁶ Kutyg rã ra ti mré mü tÿ ag tóg goj nig mág ra mü mü. ¹⁷ Kejen tóg kuty pë nÿ, hã ra tóg ver ag to vÿn ke ja tÿ nÿ. *Ky* ag tóg *canoa* kã mÿ goj fÿn rãm ky *Cafarnaum* ra mü sór mü. ¹⁸ Ag mü ki kóho jÿ vÿ kätÿ mü, ky goj vÿ krém ke mü. ¹⁹ Mü sÿ han ja ag nÿ ver, 5 (ke) *quilômetros*, hÿn, ke tÿ nÿ ky 6 (ke), goj kri. Vãhã ag tóg ti vëg mü sir, ti tÿ goj kri tÿg ky. Ag ki tóg jun mü. *Ky* ag tóg jÿrÿn ke mü. ²⁰ Hã ra tóg ag mÿ: “inh hã vë, mÿmëg tÿg nÿ,” he mü. ²¹ *Ky* tóg ag mÿ sér tÿ. *Ky* tóg ag mré *canoa* kã ra rã mü sir. Ti tÿ ag mré nÿn ky ag tóg kãnhmar kafã ù tá junjun mü.

Vënh kar tÿ Jesus ve sór

²² Hã ra vënh e ën vÿ kafã ù tá nÿtÿ ver. Tÿ vaj ky ag tóg *Jesus* jävãnh mü, tá. Ti jävãnh nÿtÿn ki ag tóg jagnë mÿ: “*canoa* pir vÿ kã nÿ ja nÿ, kuty tá. *Ky* ti mré mü tÿ ag vÿ *canoa* ën ki ge ky mü ja nÿ, hã ra tóg ag mré tÿg ja tÿ nÿ,” he mü. ²³ *Ky canoa* ù tóg ag ki junjun mü, ëmã tÿ *Tiberiades* tá kãmü ù. *Jesus* tÿ tá ëmÿ to Topë mré vÿ ja ën tá ag tóg junjun mü, vënh e tÿ ko tá ja ën tá. ²⁴ Ag tÿ ti vëg tÿ nÿn ky ag tóg *canoa* tÿ tá junjun mü ki ge ky mü mü sir, *Cafarnaum* ra, ti ve jé.

Kanhkã tá ëmÿ

²⁵ Ag tÿ tá junjun ky ag tóg tá ti vëg mü sir, goj nig mág kafã ù tá. *Ky* ag tóg ti mÿ: “hë ri ken ky ã ki jun?” he mü.

²⁶ *Ky* tóg: “ha më, äjag tÿ ëmÿ ko ja tugrÿn äjag tóg inh ve sór mü. Sÿ *milagre* hynhan tÿ ën vëg äjag tóg tÿ, hã ra äjag tóg to jykrén há han tÿ nÿgtÿ. Äjag tógã nÿtÿ tag hã ve sór äjag tóg mü. ²⁷ Ëg tÿ tag ki vëjën vëg mü ën vÿ kãnhmar tÿ'ÿ henh ke mü, ky tag to vãsãn sór tÿg nÿ. Vëjën ù jé vãsãn nÿ, ëmÿ tÿ äjag rÿnrÿr pë han ke mü ën jé. Sÿ äjag mÿ ëmÿ ën nÿm sór vë. Ëg jóg tÿ Topë tÿ inh mÿ vënh rãnhraj nÿm jan hã vë. Tÿ sóg ëprã ke fi kósin nÿ mÿr,” he tóg.

²⁸ *Ky* ag tóg ti mÿ: “ky ëg hÿn hë ri kenh ke mü, ëg tÿ Topë jykre han jé?” he mü. ²⁹ *Ky* tóg: “Topë tÿ ùn jëñëg mü ën ki gem nÿ, inh ki. Ti jykre hã vë,” he mü. ³⁰ *Ky* ag tóg: “ky ã hÿn ne han ke mü, ëg tÿ ve ky ã ki gen jé?” he mü. “Ä hÿn ne han há nÿgtÿ? ³¹ Ëg jógjóg ve ag vÿ kanhkã tá ëmÿ ën kó, *maná* he mü ën, ag tÿ ga kórég ën mÿ mÿn ky. “Kanhkã tá tóg ag mÿ ëmÿ jëñë, ag tÿ ko jé,” he ja tóg nÿ, Topë vÿ tÿ rán ky nÿ ki. Jávo ã hÿn ëg mÿ ñe han ke mü?” he ag tóg, ti vÿ kãfãn ky.

³² *Ky* tóg: “*Moisés* pijé äjag mÿ kanhkã tá ëmÿ pë nÿm ja nÿ,” he mü.

“Ki hã sóg tó mũ, ha mẽ. Û tỹ ãjag mỹ kanhkã tá ẽmĩ pẽ nĩm mũ ẽn vỹ tỹ inh panh nĩ. ³³ Topẽ jamĩ vỹ kanhkã tá kãtẽre mũ. Ẽn vỹ ẽprã ke kar rĩnrĩr han mũ,” he tóg.

³⁴ Kỹ ag tóg: “ẽg mỹ ẽmĩ ẽn nĩm, kurã kar ki,” he mũ. ³⁵ Kỹ tóg: “inh hã vỹ tỹ ẽmĩ ẽn ri ke?? nĩ. Inh hã vỹ ãjag rĩnrĩr han ke mũ,” he mũ. “Û tỹ iso kãtĩ mũ ẽn vỹ kókĩr mãn ke tũ nĩ. Û tỹ inh ke rã mũ vỹ goj kron mãn sór ke tũ nĩ gé,” he tóg.

³⁶ “Hã ra ãjag tóg inh vэг mũ ra inh ki ge sór tũ nĩ. ³⁷ Inh panh vỹ ù ag kuprэг mũ, ag tỹ tỹ isũ nỹtĩ jé. Û tỹ iso kãmũ kar vỹ inh mỹ há nỹtĩ. Inh pijé ù mỹ: “inh mré kãtĩ tũg,” henh ke mũ. ³⁸ Inh pijé isỹ vèsóg ki nén to jykrén mũ ẽn han sór mũ. Û tỹ inh jẽnẽg mũ tỹ inh mỹ nén tó mũ ẽn hã han sóg tĩ, hã jé sóg kanhkã tá kãtẽre ja nĩ. ³⁹ “Isỹ ã mỹ ùn jẽnẽnh ke mũ ẽn ki rĩr há han nĩ, ag vãgfor tũ nĩ jé,” he ja tóg nĩ inh mỹ, inh panh ti. Hã kỹ sóg ag rĩnrĩn mãn ke mũ, kurã tỹ ẽgno kã. ⁴⁰ Hỹ, tag vỹ inh panh mỹ há nĩ. Û tỹ ti kósĩn to kãmũ mũ ẽn mỹ tóg rĩr krỹg ja tũ ven ke mũ, ù tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ag kar mỹ. Kỹ sóg kurã tỹ ẽgno kã ag rĩnrĩn mãn kãn ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ẽg tỹ Jesus nĩ konh ke

⁴¹ Kỹ ag tóg ti kato vĩ mũ, ti vĩ to, ti tỹ ag mỹ: “ẽmĩ tỹ kanhkã tá kãtẽre mũ ẽn ri ke?? inh nĩ,” hen kỹ. ⁴² “Ti ki kanhró ẽg nỹtĩ. *José* kósĩn vè. Ti han mũ fag ki kanhró ẽg nỹtĩ. Hã ra tóg vèso: “kanhkã tá sóg kãtẽre,” he sór mũ,” he ag tóg.

⁴³ Hã ra tóg: “iso vĩ kónãn tũg nĩ, jagnẽ mỹ,” he mũ. ⁴⁴ “Inh panh tỹ ùn krĩn mũ ag hã vỹ iso kãmũnh mũ. Û tỹ iso kãmũ mũ ag rĩnrĩn mãn jé sóg ke mũ, kurã tỹ ẽgno kã. ⁴⁵ Topẽ vĩ tó tĩ ù vỹ tag rán ja nĩ, ha mẽ: “Topẽ vỹ vènh kar kanhrãn ke mũ,” he ja ti nĩ. Hã kỹ ù tỹ inh panh vĩ mẽg mũ ag hã tóg iso kãmũnh ke

mũ. ⁴⁶ Ẽprã ke ù pijé inh panh ve ja nĩ. Û tỹ Topẽ tá kãtĩ mũ ẽn hã vỹ ti ve ja nĩ, inh,” he tóg.

⁴⁷ “Sỹ ãjag mỹ ki hã tó mũn hã vè. Û tỹ inh ki rã mũ ẽn vỹ rĩr krỹg ja tũ ẽn venh ke mũ. ⁴⁸ Inh hã vỹ ẽmĩ pẽ ri ke nĩ, inh hã vỹ ãjag rĩnrĩr han ke mũ. ⁴⁹ ãjag jógjóg ve ag vỹ, ag tỹ ga kórég mĩ mũn kỹ kanhkã tá ẽmĩ ẽn ko ja nĩgtĩ, *maná* he mũ ẽn. Ag tỹ ko mũ (hã) ra ag tóg kãgter kãn. ⁵⁰ Û tỹ ẽmĩ tỹ ẽg rĩnrĩr han mũ ẽn ko kỹ, ù tỹ kanhkã tá kãtẽre ja ẽn ki rã kỹ tóg ter ke tũ pẽ nĩ. ⁵¹ Ẽmĩ ẽn hã vỹ tỹ inh nĩ, inh hã vỹ kanhkã tá kãtẽre, inh hã vỹ ãjag rĩnrĩr han ke mũ. ãjag tỹ ẽmĩ tag ko kỹ ãjag ter ke tũ pẽ nĩ. Isỹ vènh kar mỹ vèjẽn nĩm ke mũn hã vè, hã vỹ: inh nĩ, he mũ. ãjag tỹ inh nĩ ko' hen kỹ ãjag rĩnrĩr nỹtĩnh mũ,” he tóg.

⁵² Kỹ ag tóg jagnẽ mỹ: “ti mỹ ẽg mỹ ti nĩ nĩm ke mũ, ẽg tỹ ko jé?” he mũ. “Vènh mỹ ti nĩ, tag,” he ag tóg.

⁵³ Kỹ tóg: “isỹ ãjag mỹ ke há vè,” he mũ. “ãjag tỹ inh nĩ ko sór tũ nĩn kỹ, ãjag tỹ inh kyvènh kron sór tũ nĩn kỹ ãjag rĩnrĩr ke tũ pẽ nĩ. Tỹ sóg ẽprã ke fi kósĩn nĩ,” he tóg. ⁵⁴ “Û tỹ inh nĩ ko kỹ, ù tỹ inh kyvènh kron kỹ tóg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ. Kỹ sóg ti rĩn mãn ke mũ, kurã tỹ ẽgno kã. ⁵⁵ Inh nĩ vỹ tỹ vèjẽn pẽ nĩ, inh kyvènh vỹ tỹ ẽg tỹ kron jafã pẽ nĩ gé. ⁵⁶ Û tỹ inh nĩ kon kỹ, ti tỹ inh kyvènh kron kỹ tóg inh ki rã kỹ jẽ nĩ. Kỹ sóg ti kã kã nĩ gé. Jagnẽ mré ke vỹ tỹ ẽg nỹtĩ. ⁵⁷ Inh panh vỹ rĩr nĩ. Ti hã vỹ inh jẽnẽ. Ti tũgrĩn sóg rĩr jẽ. Kỹ ù tỹ inh ki rã mũ ẽn vỹ isũgnĩn rĩr ke mũ gé. ⁵⁸ Ẽmĩ tỹ kanhkã tá kãtẽre mũn hã vè. ãjag jógjóg ve ag tỹ ẽmĩ ko ja ẽn ri ke tũ ti nĩ. Ag hã vỹ ag tỹ ko mũ ra kãgter kãn ja nĩgtĩ. Û tỹ ẽmĩ pẽ tag ko kỹ tóg ter mãn ke tũ nĩ. Inh ki rã to ken hã vè,” he tóg.

⁵⁹ *Cafarnaum* tá tóg ag kanhrãn mũ, ag tỹ vènh kanhrãn jafã ẽn

krēm.

Ũ ag tỹ Jesus tovãnh

⁶⁰ Kỹ ti vĩ tóg ti mré mũ ti ù ag mỹ e tĩ. Kỹ ag tóg: “mẽ jagy ti tĩ. Ęg tỹ mẽ jãvãnh tóg tĩ,” he mũ.

⁶¹ Hã ra tóg ki kanhró nĩ. Hã kỹ tóg ag mỹ: “tag mỹ ãjag mỹ mẽ há tũ’?” he mũ. ⁶² “Kỹ ãjag hỹn hẽ ri kenh ke mũ, ãjag tỹ isỹ kanhkã ra tĩg mãn ãn ve kỹ, isỹ tỹ ãprã ke fi kósin nĩn kỹ?” he tóg. ⁶³ “Ũ tỹ Ęg rĩnrĩr han mũ vỹ tỹ Topẽ kuprĩg ti nĩ. Isỹ ãjag tỹ inh nĩ ko’ henh ke tag to ken hã vẽ, hã vỹ: inh ki rã, he mũ. Inh vĩ tag ki króm tugrĩn ãjag rĩnrĩr nỹtĩnh ke mũ. ⁶⁴ Hã ra ãjag tóg inh vĩ kri fi sór tũ nỹtĩ,” he tóg. Ũ tỹ ón kỹ ti ki ge mũ ãn ag ki kanhró tóg nĩ, vėsóg ki. Kỹ tóg ũ tỹ pã’i ag mỹ ti tónh ke mũ ãn ki kanhró nĩ gé. ⁶⁵ Kỹ tóg ag mỹ: “hã kỹ sóg ãjag mỹ: inh panh tỹ ãn krĩn mũ ag hã vỹ iso kãmũnh ke mũ, he ja nĩ,” he mũ.

⁶⁶ Ti vĩ tag tugrĩn ti mré mũ ti ù ag tóg ti tovãnh mũ sir. Ti mré ag mũ mãn tũ nĩ. ⁶⁷ Kỹ tóg ũ tỹ 12 (ke) ag mỹ: “ãjag hỹn isovãnh sór mũ gé,” he mũ.

⁶⁸ Kỹ *Simão* tóg ti mỹ: “Ęg tỹ ã tovãnh mũ ra Ęg hỹn ù mré mũnh ke mũ? Ā hã vỹ Ęg mỹ Topẽ vĩ tó tĩ, kỹ Ęg tóg rĩr krỹg ja tũ vẽn h ke mũ, Ęg tỹ ã vĩ kri fi kỹ,” he mũ. ⁶⁹ “Ā ki Ęg ge kỹ nỹtĩ, kỹ Ęg tóg ã ki kanhró nỹtĩ. *Cristo* vỹ tỹ ã nĩ, Topẽ hã vỹ ã jẽnẽ Ęg to,” he tóg.

⁷⁰ Kỹ tóg ũ tỹ 12 (ke) ag mỹ: “ãjag kuprẽg inh, hã kỹ ãjag tóg tỹ ũ tỹ 12 (ke) nỹtĩ. Hã ra ãjag kã mũ ãn pir vỹ tỹ Japo tũ nĩ jãvo,” he mũ. ⁷¹ Ti tỹ *Judas* ãn tó vẽ, *Simão Iscariotes* kósin ãn. Ęn vỹ kejẽn ti tovãnh kỹ pã’i ag mỹ ti fẽg mũ, ag tỹ ti se jé. Hã ra *Jesus* tóg ti tỹ nẽn han ke mũ ãn ki kanhró ja nĩ.

7

Jesus jãvy ag tỹ ti ki ge sór tũ

¹ Tag pãte *Jesus* tóg *Galiléia* mũ tĩ mũ. *Judéia* ra tĩg sór tũ tóg nĩ ver, ag tỹ tá ti tén sór kỹ, *Judeu* ag pã’i ag.

² Kejẽn tóg *Judeu* ag fẽnhta ũ tá krỹg mũ. Fẽnhta ãn kurã ki ag tóg pãjò krēm nỹtĩ, *Jerusalém* tá. ³ Kỹ *Jesus* jãvy ag tóg ti mỹ: “Ĕmã mág ra tĩg nĩ, *Jerusalém* ra,” he mũ. “Ā tỹ tag hã ki *milagre* hynhan kỹ tá ã mré ke ag tóg vėg tũ nĩgtĩ. ⁴ Ęg tỹ tỹ ãn mág nĩn kỹ Ęg tóg vẽn h kar rĩnve Ęg tỹ nẽn han ke mũ ãn han tĩ. Hã ra ã tóg ag vatãnh tá *milagre* hynhan tĩ,” he ag tóg mũ. ⁵ Ag pijé ti ki ge kỹ nỹtĩ’, hã kỹ ag tóg ti to é he mũ.

⁶ Hã ra *Jesus* tóg ag mỹ: “inh kurã vỹ jun ja tũ nĩ ver, hã kỹ sóg tĩg sór tũ nĩ ver,” he mũ. “Ājag hỹn kurã tũ nỹtĩ, jãvo sóg kurã nĩ. ⁷ Ũ tỹ iso jũ mũ ag pijé ãjag to kórég nỹtĩ’. Inh ã to tóg kórég nỹtĩ, isỹ ag mỹ: ãjag jykre vỹ kórég nĩ, hen kỹ. ⁸ Ha fẽnhta venh mũjẽg inhhã. Inh pijé tĩg sór mũ’, ver’. Inh kurã vỹ jun ja tũ nĩ ver,” he tóg. ⁹ Kỹ tóg ver ga tỹ *Galiléia* mũ tĩ mũ.

Jesus tỹ fẽnhta venh tĩg

¹⁰ Ti jãvy ag mũ kar kỹ tóg kejẽn *Jerusalém* ra tĩ mũ gé, vẽn h kar vatãnh tá, vẽn h pėju kỹ. ¹¹ Kỹ pã’i ag tóg fẽnhta ki tĩ jãvãnh mũ: “tĩ hẽ kã nĩ?” hen kỹ. ¹² Vẽn h kar ag tóg ti to vĩ mũ. Ũ ag tóg: “ũn há vỹ tỹ ti nĩ,” he mũ. Jãvo ũ ag tóg: “vó, Ęg mỹ tóg ón tĩ,” he mũ gé. ¹³ Hã ra ag tóg jamã há ra ti to vẽn h tũ nĩgtĩ, pã’i ag kamẽg kỹ.

¹⁴ Fẽnhta kuju ki *Jesus* tóg kejẽn Topẽ ãn ra tĩ mũ, ag kanhrãn jé. ¹⁵ Kỹ ti vĩ tóg vẽn h kar mỹ e tĩ. “Vẽn h kanhrãn mág han ja tũ ti nĩ, hã ra tóg ki kanhró pẽ nĩ,” he ag tóg mũ ti to, pã’i ag.

¹⁶ Kỹ *Jesus* tóg: “isỹ ãjag mỹ Topẽ vĩ tó vẽ,” he mũ. “Inh jykre pijé’. Ũ tỹ inh jẽnẽg mũ ãn jykre vẽ. ¹⁷ Ũ tỹ Topẽ vĩ ki króm sór mũ ag vỹ ki kanhró nỹtĩnh mũ, sỹ ti jykre tó mũn ki. Isỹ vėsóg ki sỹ nẽn to jykren

mũ tó pijé! 18 Ū tỹ vēsóg ki ti tỹ nén to jykrén mũ ên tó kỹ tóg tỹ ùn mág nĩ sór mũ. Hã ra sóg ũ tỹ inh jênêg mũ ên to: ùn mág vỹ tỹ ti nĩ, he mũ. Inh pijé vỹjykre vênh mỹ tó tĩ! 19 *Moisés* vỹ ãjag jyvên ja nĩgtĩ. ãjag tỹ ne jé ti vỹ han tũ nĩ nê? Isỹ ti vỹ ki króm mũ ra ãjag tóg isén sór mũ!,” he tóg.

20 Kỹ ùn e ên ag tóg ti mỹ: “krĩ vênh mỹ ã tóg nĩ, ã tén sór tũ êg nĩ,” he mũ.

21 Hã ra *Jesus* tóg ag mỹ: “*milagre* pir han ja inh nĩ, vênhkán ke kurã ên ki, kỹ tóg ãjag mỹ e tĩ,” he mũ. 22 *Moisés* tóg êg mỹ: “gĩr mur pãte kurã tỹ 8 (ke) ki ti gré fár kym nĩ,” he ja nĩ. Hã kỹ ãjag tóg tỹ vênh kán ke kurã ra kym tĩ. Kórég tũ ti nĩ. Hã ra ũ tỹ ti krê gré fár kym vén mũ pijé tỹ *Moisés* nĩ ja nĩ! Ti jógióg ve ja vê. 23 ãjag tỹ *Moisés* vỹ ki króm jé ãjag tóg vênhkán ke kurã ki rãnrãj tĩ. Hã ra ãjag tóg iso jũ sór mũ, isỹ vênhkán ke kurã ki ùn kaga pir tỹ há! hen kỹ. 24 Ón kỹ ãjag tóg iso jũ sór mũ. Inh jykre vỹ ãjag mỹ kórég nĩ ve nĩ. ãjag tỹ to jykrén há han ra ãjag tóg inh jykre há nĩ vênh mũ vê,” he tóg.

Ag tỹ Jesus to: “ti mỹ tỹ Cristo nĩ vỹ?” he

25 Kỹ *Jerusalém* tá ke ag tóg *Jesus* to: “ti tén sór ja ag tóg nĩ,” he mũ. 26 “Hã ra tóg jatun mỹ vênh kar mré vémén jê nĩ. Pã'i ag mỹ ti to: “*Cristo* vỹ tỹ ti nĩ, Topê tỹ ùn jênêg mũ vỹ tỹ ti nĩ,” he tũ nĩ vỹ?” he ag tóg mũ. 27 “*Cristo* ên kãtĩg kỹ êg tóg ti tỹ hẽ tá kãtĩ mũ ki kagũg nỹtĩnh mũ. Hã ra tóg tỹ *Nazaré* tá ke nĩ, kỹ ti hỹn tỹ *Cristo* tũ nĩ,” he ag tóg mũ.

28 Hã ra *Jesus* tóg Topê ìn tá vênh kar kanhrãn mũ. Kỹ tóg jamã há ra: “ti tỹ hẽ tá kãtĩ mũ ki kanhró êg tóg nỹtĩ, he ãjag tóg mũ, iso. Hã ra ãjag tóg ũ tỹ inh jênêg mũ ên ki kagũg nỹtĩ. 29 Inh há vỹ Topê ki kanhró nĩ.

Ti hã tá sóg kãtére, ti tỹ inh mỹ: “ha ag vênh tĩg,” hen kỹ,” he tóg.

30 Kỹ ag tóg ag tỹ ti se sór mũ ra ti vóg tũ nĩ ver. Ti ter ke kurã vỹ jun ja tũ nĩ ver. 31 Ag jãvo ùn e ag tóg ti ki ge mũ sir. Ti to ag tóg: “*Cristo* kãtĩg kỹ ti nêji *milagre* hynhan ke mũ. Ti tỹ *milagre* hynhan vỹ e nỹtĩ. Êg mỹ tóg tỹ *Cristo* nĩ,” he mũ.

Pã'i ag tỹ Jesus se sór

32 Kỹ *Fariseu* ag tóg ag vỹ tag mẽg mũ. Kỹ ag tóg pã'i ag mré ti senh ke to vémén mũ. Kỹ ag tóg porisa ag jênêg mũ, ag tỹ ti se jé. 33 Hã ra *Jesus* tóg: “ãjag mré sóg nĩ sĩ han ke mũ ver,” he mũ. “Tag pãte sóg tĩg ke mũ, isỹ ũ tỹ inh jênêg mũ ên ve jé. 34 Ên kã tóg ãjag tỹ inh vênh há tĩnh mũ, hã ra ãjag tóg inh vênh ke tũ nĩ. Ên tá junjun ke tũ ãjag tóg nĩ, isỹ hên ra tĩg ke mũ ên tá,” he tóg.

35 Kỹ ag tóg jagnê mỹ: “ti hỹn hẽ ra tĩg sór mũ?” he mũ. “Êg hỹn hẽ tá ti vênh ke tũ nĩ? Ti hỹn hên ri ke mũn ga tỹ *Grécia* ra tĩg sór mũ, tá êg mré ke ag kanhrãn jé. 36 Ne to ke nê, hỹn, há vỹ: “ãjag tỹ inh vênh há ra ãjag tóg inh vênh ke tũ nĩ, he mũ?” he ag tóg mũ. *Jesus* vỹ vỹ ag mỹ e tĩ, há kỹ ag tóg ti tỹ nén tó mũ ki kagũg nỹtĩ.

Topê kuprĩg tỹ goj ri ke nĩ

37 Vãhã tóg fénhta tỹ kurã tỹ êgno tá krỹg mũ. Kurã mág pẽ vê, há kỹ ag tóg e távĩ nỹtĩ, *Jerusalém* tá. Kỹ *Jesus* tóg jê kỹ vênh kar mỹ prêr kỹ: “!..ãjag tỹ goj kron sór kỹ inh mỹ to vỹ, isỹ ãjag mỹ goj há ven jé..!” he mũ. 38 “!..Topê vỹ ki tag vỹ rán kỹ nĩ, ha mẽ: !..ãjag tỹ inh ki ge kỹ tóg ãjag kã ki goj ror han ke mũ, isỹ ãjag mỹ goj nĩm ke ti.. !..kỹ goj tag vỹ ãjag rĩnrĩr pẽ han ke mo..!” he tóg. 39 Ti tỹ ag mỹ Topê kuprĩg tón há vê, há to tóg: goj, he mũ. Topê kuprĩg tỹ tóg ag jagrên ke mũ, ù tỹ ti ki ge mũ ag. Hã ra tóg fénhta ên kã ag mỹ ti jênê ja tũ nĩ ver, ti tỹ ver ti ter kar

kỹ rĩr mǎn ja tũ nĩn kỹ, ti tỹ ti panh ra tĩg mǎn ja tũ nĩn kỹ ver.

Ag tỹ Jesus ki kagtĩg

⁴⁰ Kỹ Jesus vĩ mềg mũ ù ag tóg ti to: “Topê vĩ tó tĩ pẽ ên vễ,” he mũ. ⁴¹ Kỹ ù ag tóg ti to: “Cristo vĩ tỹ ti nĩ, Topê tỹ êg mỹ ùn jẽnêg mũ ên vĩ tỹ ti nĩ,” he mũ gé. Hã ra ù ag tóg: “Cristo mỹ hỹn ga tỹ Galiléia tá kǎtĩ mũ vĩ?” he mũ. ⁴² “Topê vĩ rá ki tóg: “Davi krê'krê vĩ tỹ ti nĩ, Cristo ti,” he mũ, “êmã tỹ Belém tá ke vĩ tỹ ti nĩ, Davi jamã ja ên tá,” he tóg, Topê vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki. Hã kỹ tóg êg mỹ tỹ Cristo tũ nĩ,” he ag tóg. ⁴³ Hã kỹ ag tóg vễnh kǎpǎm kỹ nỹtĩ, ti tugnĩn. ⁴⁴ Kỹ ag kǎ ù ag vĩ ti se sór mũ, hã ra ag tóg ti kǎgmĩg tũ nĩ, ti kamêg kỹ.

Pǎ'i ag tỹ Jesus ki ge sór tũ

⁴⁵ Kỹ porisa ag tóg pǎ'i ag to vĩnvỹn ke mũ. Kỹ ag tóg ag mỹ: “hỹn, ti?” he mũ. ⁴⁶ Kỹ ag tóg: “hã ra tóg vĩ há tǎvĩ han mũ. Vễnh vĩ tỹ ge mễ ja tũ êg nỹtĩ, hã kỹ êg tóg ti kǎgmĩ ja tũ nĩ,” he mũ. ⁴⁷ Kỹ pǎ'i ag tóg: “kỹ ãjag mỹ ti vĩ kri fi sór mũ', ti ón mũ ra?” he mũ. ⁴⁸ “Êg mỹ ti vĩ kri fig mũ'? Vó, kri fig tũ êg nĩ. ⁴⁹ Û tỹ kri fig mũ ag tóg Topê vĩ rá ki kagtĩg nỹtĩ, kỹ Topê tóg ag mỹ vĩ kónǎn ke mũ, ha vem nĩ,” he ag tóg mũ.

⁵⁰ Hã ra Nicodemos vĩ ag mré nĩ gé, ù tỹ kuty tá Jesus mré vêmén ja ên ti. Kỹ tóg ag mỹ: ⁵¹ “êg tỹ ti vóg kónǎn sór kỹ êg tóg ti ki jêmễ vén ke mũ,” he mũ. “Ti tỹ nén han ja to jykrén há han jé êg tóg ke mũ, êg tỹ kar kỹ ti vóg kónǎn jé. Topê tỹ êg mỹ vĩjykre nĩm jan hã vễ,” he tóg.

⁵² Hã ra pǎ'i ag tóg: “ã hỹn tỹ Galiléia tá ke nĩ gé', hã kỹ ã tóg ti jy nĩgǎn sór mũ',” he mũ. “Topê vĩ ki ve há han nĩ, kỹ ã tóg venh ke mũ. Galiléia tá ke ù vĩ Topê vĩ tónh ke tũ pẽ nĩ,” he ag tóg mũ.

8

Jesus tỹ ùn tỹtǎ kórég fi mỹ vễnh pǎte fón

¹ Hã ra Jesus tóg pǎnónh tỹ Oliveiras ra tĩ mũ, tá nũr jé. ² Kurã ke ra tóg Jerusalém ra tĩg mǎn kỹ Topê ìn tá nĩ mǎn mũ sir, kỹ vễnh kar ag tóg ti vĩ mễnh kǎmũ mũ. Tá nĩ kỹ tóg ag kanhrǎn mũ. ³ Kỹ Topê vĩ to êg kanhrǎn tĩ ag vĩ ùn tỹtǎ fi pére kǎmũ mũ. Fi ve ja ag tóg nĩ, fi tỹ fi mén tũ mré nỹn kỹ. Vễnh kaju kǎ ag tóg fi fêg mũ. ⁴ Kỹ ag tóg Jesus mỹ: “Senhor, fi ve êg, fi tỹ fi mén tũ mré nỹ ti,” he mũ. ⁵ “Moisés vĩ êg mỹ: “ãjag kǎ mĩ ù fi tỹ fi mén tũ mré nỹn kỹ fi tén nĩ, pó tỹ fi pin kỹ,” he ja nĩ. Jo ã hỹn hễ ri ke tĩ?” he ag tóg. ⁶ Ag tỹ ón kỹ ti vĩ mễ sór vễ, ag tỹ ti vĩ to ti se jé. Hã ra tóg pǎnh ke kỹ nĩ kỹ ga kri rán mũ, ti nĩgê tỹ. Vĩ tũ tóg nĩ.

⁷ Hã ra ag tóg ti tovǎnh sór tũ nĩ. Kỹ tóg vǎhã ag ki êvǎnh kỹ ag mỹ: “ãjag kǎ mĩ ù tỹ Topê vĩ mranh ja tũ nĩn kỹ ti jé fi pin vén,” he mũ. ⁸ Kỹ tóg pǎnh ke mǎn kỹ ga kri rán mǎn mũ.

⁹ Kỹ ti vĩ tóg ag mỹ e tĩ. Ag kar tóg ag tỹ Topê vĩ mranh ja ên mĩ êkrég mũ sir, hã kỹ ag tóg mũ kǎn mũ sir. Ûn sanh há ag vĩ mũ vén mũ, kar kỹ vễnh kar ag tóg komêr hã mũ kǎn mũ. Vǎhã Jesus vĩ ti pir mỹ nĩ, fi mré. Fi hã vĩ tá jé nĩ, ti mré. ¹⁰ Kỹ tóg fi ki êvǎnh kỹ fi mỹ: “ag hễ ra kagáv? Ag mỹ ã vóg kónǎn tũ?” he mũ. Ag mũ kar kỹ tóg fi mỹ ke mũ.

¹¹ Kỹ fi tóg: “hỹ,” he mũ. Kỹ tóg fi mỹ: “kỹ ình hỹn ã vóg kónǎn ke tũ nĩ gé,” he mũ. “Ha tĩg, jatun mỹ. Hã ra Topê vĩ mranh mǎn sór tũg nĩ,” he tóg. Ûn tỹtǎ kórég ên fi vóg kónǎn sór ja tũ ti nĩ, Jesus ti.

Jesus tỹ jẽngrê ri ke nĩ

¹² Kỹ Jesus tóg Topê ìn krêm nĩ kỹ vễnh kar kanhrǎn mǎn mũ. “Jẽngrê ri ke ình nĩ,” he tóg. “ãjag tỹ ình mré mũn kỹ ãjag tóg kuty mĩ mũ tũ nĩgtĩ. Jẽngrê mĩ ãjag tóg mũgtĩ, kurã mĩ. ãjag tỹ vĩjykre tǎg han ke to ken hã vễ,” he tóg.

¹³ Hã ra *Fariseu* ag tóg ti vī kafān mū, kŷ ag tóg: “vēnh kāmén ā tóg mū ha. Ēg tŷ vēnh kāmén kŷ ěg tóg ón kŷ vī tī,” he mū. ¹⁴ Hã ra tóg ag mŷ: “hŷ, vēnh kāmén inh tī, hã ra sóg ki hã tó tī,” he mū. “Isŷ hē tá kãtī mū ěn ki kanhró inh nĩ, isŷ hēn ra tŷg ke mū ti ke gé. Hã ra ājag tóg inh ki kagtŷg nŷtī. Ēprã ke vŷ tŷ ājag nŷtī. ¹⁵ Kãnhmar ājag tóg ũ to: “jykre kórég ti nĩ,” he tī. Ājag jāvo sóg vēnh kar jykre to nén ũ tó tũ nĩ ver. ¹⁶ Isŷ hã ra ũ jykre to nén ũ tó sór kŷ sóg tó há han ke mū vē. Inh pijé inh pir mŷ nén ũ to jykren tī. Ũ tŷ inh jēnēg mū vŷ inh mré nén ũ kar to jykren tī. ¹⁷ Kŷ tóg ũn régre ag tŷ vēnh vī pir han kŷ ājag mŷ tŷ ki hã ke nĩ. Hã kŷ tóg rán kŷ nĩ, Topē vī tŷ rán kŷ nĩ ki. ¹⁸ Hã kŷ sóg vēnh kāmén mū. Hã ra inh panh tóg inh jēnē, kŷ ti hã tóg inh kāmén mū gé. Régre ěg nŷtī, he tóg.

¹⁹ Kŷ ag tóg: “hŷn, ā panh ti?” he mū. Kŷ tóg: “ājag pijé inh ki kanhró nŷtī,” he mū. “Hã kŷ ājag tóg inh panh ki kagtŷg nŷtī gé. Ājag tŷ inh ki kanhró nŷtī ra ājag tóg inh panh ki kanhró nŷtīnh ke mū gé vē vē,” he tóg.

²⁰ Ti tŷ ag mŷ vēnh kāmén hã vē. Topē ĩn krēm nĩ kŷ tóg ag mŷ vēnh kāmén mū, jānkamy vin jafã rã hã nĩ kŷ. Kŷ pã'i ag tóg ti se sór mū, hã ra ag tóg ti kãgmŷg tũ nĩ, ag tŷ ti kamēg kŷ. Tī ter ke kurã vŷ jun ja tũ nĩ ver, hã kŷ ag tóg ti tŷ hē ri ke tũ nĩ ver.

Jesus tŷ hēn ra tŷg ke

²¹ Kŷ tóg ag mŷ: “tŷg jé sóg ke mū, kŷ ājag tóg inh ve sór ke mū, hã ra ājag tóg inh venh ke tũ nĩ,” he mū. “Inh vēg tũ ki ājag tóg kãgter ke mū, kŷ ājag tŷ Topē vī mranh ja ěn vŷ ājag kã kã nĩnh mū. Ājag pijé isŷ hēn ra tŷg ke mū ěn ki kanhró nŷtī. Tá jun ke tũ ājag nĩ gé,” he tóg. ²² Kŷ ag tóg jagnē mŷ: “ti mŷ vēsēn sór tũ nĩ vŷ, hã kŷ tóg: “ājag pijé isŷ hēn ra tŷg ke mū ěn tá jun ke mū,” he mū?”

he ag tóg. ²³ Hã ra tóg: “ěprã ke vŷ tŷ ājag nŷtī. Ājag jāvo sóg tŷ kanhkã tá ke nĩ. Ga tag ki ke vŷ tŷ ājag nŷtī, jāvo inh pijé tŷ ga tag ki ke nĩ,” he mū. ²⁴ “Hã kŷ sóg ājag mŷ: kãgter jé ājag tóg ke mū, kŷ ājag tŷ Topē vī mranh ja ěn vŷ ājag kã kã nĩnh mū, he ja nĩ. Ha vé, ājag tŷ inh ki ge sór tũ nĩn kŷ tóg ājag kã kã nĩnh mū, ājag tŷ Topē vī mranh ja ěn ti. Ũ ěn vŷ tŷ inh nĩ, he ja inh nĩ ājag mŷ. Kŷ: hŷ, hem nĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

²⁵ Kŷ ag tóg ti mŷ: “tŷ ā ũ nĩ?” he mū. Kŷ tóg: “vãsŷ sóg ājag mŷ tó huri, isŷ ājag mré vēmén vén kŷ,” he mū. “Ājag mŷ sóg vēnh kāmén tŷgtī. ²⁶ Hã ra sóg ājag mŷ tó kãn ja tũ nĩ ver. Sŷ ājag mŷ vī kónãn ke vŷ kã nĩ gé ver. Hã ra sóg ũ tŷ inh jēnēg mū ěn vī hã tó tī, ti tŷ inh mŷ tó ja kar ěn ti. Ki hã tóg tó tī, he tóg. ²⁷ Hã ra tóg ag tŷ to jykren tũ tŷgtī, ti tŷ ag mŷ ti panh tó mū ra.

²⁸ Kŷ tóg ag mŷ tó mãn mū. “Ājag tŷ ka to isa kŷ, ěn kã ājag tóg inh ki kanhrãn ke mū,” he tóg. “Tŷ sóg ěprã ke fi kósin nĩ. Kurã ěn kã ājag tóg inh ki kanhró nŷtīnh ke mū, isŷ tŷ ũ ěn nĩ ti. Inh pijé vēsóg ki nén ũ to jykren tī. Inh panh tŷ inh mŷ nén tó mū ěn hã tó sóg tī. ²⁹ Kŷ ũ tŷ inh jēnēg mū vŷ inh mré nĩ nĩ. Tī mŷ nén há nĩ ěn hã han sóg tī, hã kŷ tóg inh mré nĩ nĩ,” he tóg. ³⁰ Ag tŷ ti vī tag mē kŷ ũn e ag vŷ ti ki ge mū, kurã ěn kã.

Jesus tŷ ěg tar han ke

³¹ Kŷ *Jesus* tóg ũ tŷ ti ki ge kŷ nŷtī ag mŷ: “inh vī tovãnh tŷg nĩ, kŷ ājag tóg tŷ inh mré ke pē nŷtī,” he mū. ³² “Kŷ ājag tóg Topē vī pē ki kanhró nŷtīnh mū. Topē vī pē ki kanhró tugrĩn ājag tóg *patrão* kórég ve mãn ke tũ nĩ,” he tóg.

³³ Kŷ ag tóg ti mŷ: “*Abraão* krē'krē vŷ tŷ ěg nŷtī,” he mū. “Ēg pijé tŷ ũ *camarada* nŷtī', ũri, vãsŷ ke gé. Ne to ke nē, hã vŷ: *patrão* kórég ve mãn

ke tũ ãjag nĩ, he mũ tag ti?“ he ag tóg.

³⁴ Hã ra tóg: “ki hã sóg tó mũ,” he mũ. “Ájag tỹ Topê vĩ mranh kỹ ãjag tóg tỹ ti vĩ mranh jafã nỹtĩ, kỹ tóg êg tỹ *patrão* kórég vég mũ ri ke nĩ. ³⁵ Ti *camarada* ag pijé ti ãn krêm êmã nỹtĩgtĩ. Ti kósin hã vỹ ti ãn krêm nĩgtĩ jãvo. ³⁶ Kỹ Topê kósin tỹ ãjag tỹ Topê krê han kỹ ãjag tóg, *patrão* kórég ve mãn ke tũ nĩ ha. ³⁷ *Abraão* krê vỹ tỹ ãjag nỹtĩ. Ki kanhró inh nĩ. Hã ra ãjag tóg isén sór mũ, ãjag tỹ inh vĩ to há tũ nỹtĩn kỹ. ³⁸ Inh panh tỹ inh mũ nén tó mũ ên hã tó sóg tĩ. Kỹ ãjag tóg ãjag panh tỹ ãjag mũ nén tó mũ ên hã tó tĩ gé,” he tóg.

³⁹ Kỹ ag tóg ti mũ: “hỹ, *Abraão* vỹ tỹ êg panh nĩ,” he mũ.

Kỹ *Jesus* tóg: “ãjag tỹ tỹ *Abraão* krê nỹtĩn kỹ ti jykre han nĩ ge,” he mũ. ⁴⁰ “Hã ra ãjag tóg isén sór mũ. Ájag mũ sóg Topê vĩ pẽ tó ja nĩ, Topê tỹ inh mũ nén tó mũ ên ti, hã ra ãjag tóg isén sór mũ. *Abraão* vỹ tag han ja tũ nĩ. ⁴¹ Vyrmy ãjag panh tũ hã han ãjag tóg tĩ,” he tóg.

Kỹ ag tóg: “panh êg nỹtĩ, hã vỹ: Topê, he mũ. Êg pijé panh tũ nỹtĩ,” he mũ.

⁴² Hã ra *Jesus* tóg ag mũ: “Topê tỹ tỹ ãjag panh nĩ ra ãjag tóg iso há nỹtĩn mũ vê,” he mũ. “Inh panh tá sóg kãtère, hã kỹ sóg ãjag mré nĩ nĩ. Inh pijé vêsóg ki to jykrén kỹ kãtère mũ. Ti hã vỹ inh jênê. ⁴³ Hã ra ãjag tóg inh vĩ ki kagtĩg nỹtĩ. Mẽ sór tũ ãjag nỹtĩ, hã kỹ ãjag tóg ki kagtĩg nỹtĩ. ⁴⁴ Japo krê vỹ tỹ ãjag nỹtĩ, kỹ ãjag tóg ti tỹ nén tó mũ ên hã han tĩ. Topê tỹ êprã ke ag hynhan ên kã tóg ag kãgtén sór tĩgtĩ, Japo ti. Vãsỹ ti jykre vê, kỹ tóg ùri tỹ ti jykre nĩ gé ver. Ti pijé ki hã tó tĩ. Kĩ hã tó to ti kórég pẽ nĩ, Japo ti. Vênh ó vỹ tỹ ti tũ pẽ nĩ. Ti hã vỹ tỹ ãn ón tĩ ag jóg kar nĩ. ⁴⁵ Ti jãvo sóg ki hã tó tĩ. Hã ra ãjag tóg inh vĩ kri fi sór tũ nĩgtĩ. ⁴⁶ Inh hỹn ne ki Topê vĩ mranh? Ha inh mũ tó. Mranh ja tũ sóg nĩ. Hã ra sóg

ãjag mũ Topê vĩ pẽ tó tĩ. Ájag hẽ ri ken kỹ inh vĩ kri fi sór tũ nĩ? ⁴⁷ Topê krê ag vỹ Topê vĩ mæg tĩ. Jãvo ãjag tóg inh vĩ jêmê sór tũ nĩ. Hã kỹ ãjag pijé tỹ Topê krê nỹtĩ,” he tóg.

Jesus tỹ Abraão kãfór nĩ

⁴⁸ Kỹ *Judeu* ag tóg ti mũ: “*Samaria* tá ke ag ri ke ã tóg Topê vĩ ki kagtĩg nĩ, kỹ ã jagrê kórég nĩ gé,” he mũ.

⁴⁹ Hã ra tóg: “inh pijé jagrê kórég nĩ,” he mũ. “Inh panh to sóg: ãn mág vỹ tỹ ti nĩ, he tĩ. Hã ra ãjag tóg iso é he tĩ. ⁵⁰ Inh pijé vêsỹ ãn mág han sór mũ. Û tỹ isỹ ãn mág han ke mũ vỹ nĩ nĩ, ên vỹ vênh kar jykre tugnỹm ke mũ. ⁵¹ Kĩ hã sóg tó mũ, ha mẽ. Ájag tỹ inh vĩ kri fi kỹ ãjag kãgter ke tũ pẽ nĩ,” he tóg.

⁵² Kỹ *Judeu* ag tóg ti mũ: “jagrê kórég ã nĩ,” he mũ. “Vãhã tóg ve há tĩ, ã jagrê kórég ti. *Abraão* vỹ ter, kỹ Topê vĩ tó tĩ ag kar vỹ kãgter. Hã ra ã tóg ón kỹ: “ãjag tỹ inh vĩ kri fi kỹ ãjag kãgter ke tũ pẽ nĩ,” he mũ. ⁵³ Á mũ vêsỹ êg jógjóg ve tỹ *Abraão* kãfór han sór mũ, ã tỹ êg mũ: kãgter ke tũ ãjag nĩ, hen kỹ? Ter ja ti nĩ, *Abraão* ti, kỹ Topê vĩ tó tĩ ag kar vỹ kãgter kãn gé. Vêsỹ ãn mág han ve ã tóg nĩ,” he ag tóg, *Jesus* mũ.

⁵⁴ Kỹ tóg ag mũ: “isỹ vêsỹ ãn mág han kỹ sóg ón kỹ ke mũ vê,” he mũ. “Hã ra inh panh hã vỹ isỹ ãn mág han ke mũ, ãjag tỹ ù to: êg jóg mág, he mũ ên ti. ⁵⁵ Hã ra ãjag tóg ti ki kagtĩg nỹtĩ, ãjag jãvo sóg ti ki kanhró nĩ. Isỹ ãjag mũ: ti ki kagtĩg inh nĩ, hen kỹ sóg ãjag ón tag ri ke han mũ vê. Hã ra sóg ti ki kanhró nĩ, kỹ sóg ti vĩ ki króm tĩ gé. ⁵⁶ Ájag jógjóg ve tỹ *Abraão* vỹ inh kurã ve sór ja nĩgtĩ, kỹ tóg kejên vé, kỹ tóg ti mũ sér pẽ tĩ, ti tỹ inh kurã ven kỹ,” he tóg.

⁵⁷ Kỹ *Judeu* ag tóg ti mũ: “50 (ke) anos han tũ ã nĩ ver,” he mũ. “Hã ra ã tóg: *Abraão* ve inh, he mũ. Vĩ vênh mũ han ã tóg,” he ag tóg.

⁵⁸ Hã ra tóg: “kĩ hã sóg tó mũ, ha mẽ,” he mũ. “*Abraão* mur tũ ra sóg

nĩ nĩ,” he tóg. ⁵⁹ Kĩ ag tóg jũgũ mũ, ti tĩ v̄eso: “Topē v̄y tĩ inh nĩ,” hen k̄y. Hã k̄y ag tóg pó m̄an k̄y ti pin sór mũ. Hã ra *Jesus* tóg Topē ĩn k̄a tá k̄akutē k̄y tĩ mũ sir, v̄enh péju jé.

9

Jesus t̄y ũn kyvó t̄y há' he

¹ Kej̄en *Jesus* tóg t̄ig k̄y ũn kyvó v̄ég mũ. Ti mur m̄un k̄a tóg kyvó nĩ. ² Kĩ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré ti v̄ég mũ gé. Kĩ ag tóg ti m̄y: “ti han mũ fag h̄yn Topē v̄i mranh', ha k̄y tóg kyvó nĩ'. Ti t̄y v̄ésóg ki Topē v̄i mranh k̄yn m̄y kyvó nĩ vó?” he mũ. ³ Kĩ *Jesus* tóg: “ti t̄y Topē v̄i mranh to ke pijé',” he mũ. “Ti han mũ fag t̄y Topē v̄i mranh to ke pijé'. Topē t̄y v̄enh kar m̄y ti t̄y n̄en han sór mũ ěn ven sór v̄e, ti ki. ⁴ Is̄y ũ t̄y inh j̄en̄eg mũ ěn t̄y inh m̄y n̄en to mũ ěn han sór v̄e. Ver tóg inh m̄y kurã nĩ, s̄y r̄anhr̄aj jé. K̄anhmar tóg kuty n̄ynh mũ, k̄y ũ tóg r̄anhr̄aj m̄an ke tũ nĩ, iser ke kurã ěn k̄a,” he tóg. ⁵ “Ver sóg ãjag mré t̄inh mũ, k̄y sóg ãjag m̄y j̄engr̄e ri ke nĩ ver,” he tóg. ⁶ Tag tó kar k̄y tóg ga kri sug mũ, k̄y tóg óré s̄i han mũ. Óré ěn t̄y tóg ũn kyvó kan̄e to t̄in mũ. ⁷ Kĩ tóg ti m̄y: “ha t̄ig, goj t̄y *Siloé* ki v̄enh kype jé,” he mũ. Goj t̄y *Siloé* to ke h̄a v̄y: “ũ t̄y inh j̄en̄e ja,” he mũ, ěg v̄i ki. Kĩ tóg tĩ mũ, ũn kyvó ti. Kĩ tóg tá k̄at̄ig k̄y v̄ah̄a ěv̄anh há nĩ sir.

⁸ Ti t̄y v̄ah̄a ěv̄anh há n̄in k̄y tóg ti r̄a h̄a n̄ȳtĩ kar ag m̄y e tĩ. V̄enh kar v̄y ti ki kanhró n̄ȳtĩ. Kĩ ag tóg: “ũ t̄y ěg m̄y: inh m̄y n̄en ũ n̄im, he n̄igtĩ ěn h̄a tũ m̄y'?” he mũ. ⁹ Kĩ ag k̄a m̄i ũ tóg: “ti h̄a v̄e,” he mũ. Hã ra ũ ag tóg: “t̄y tóg ti h̄a ve nĩ, h̄a ra tóg ěg m̄y t̄y ti h̄a tũ nĩ gé,” he mũ. Hã ra tóg v̄eso: “inh h̄a v̄e,” he mũ. ¹⁰ Kĩ ag tóg ti m̄y: “k̄y ã h̄e ri ké, ã t̄y ěv̄anh há' he jé?” he mũ. ¹¹ Kĩ tóg ag m̄y: “ag t̄y ũ to: *Jesus*, he mũ ěn v̄y óré han, k̄y tóg inh kan̄e to t̄in, k̄y tóg inh m̄y: “goj t̄y *Siloé* ra v̄enh kupenh t̄ig,” hé. Kĩ sóg vyr. Kĩ sóg ěv̄anh há' he mũ

sir,” he tóg. ¹² Kĩ ag tóg ti m̄y: “h̄yn, ti?” he mũ. Hã ra tóg ag m̄y: “ha'?” he mũ.

Pã'i ag t̄y ũn kyvó ja ki j̄em̄e

¹³ Kĩ ag tóg pã'i ag m̄y ti pére mũ mũ. ¹⁴ Hã ra tóg t̄y v̄enhk̄an ke kurã nĩ. ěn k̄a *Jesus* tóg óré han k̄y ti t̄y há' hé. ¹⁵ Kĩ pã'i ag tóg ti m̄y: “ã h̄e ri ké, ã t̄y ěv̄anh há' he jé?” he mũ gé. Kĩ tóg: “óré t̄y tóg inh kan̄e to t̄in, k̄y sóg v̄enh kupenh vyr, k̄y sóg ěv̄anh há' he mũ sir,” he mũ.

¹⁶ Hã ra pã'i ag k̄a m̄i ũ ag tóg *Jesus* to: “Topē pijé ti j̄en̄e',” he mũ. “V̄enhk̄an ke kurã ki tóg v̄enhk̄an v̄anh n̄igtĩ, k̄y tóg kórég nĩ,” he ag tóg mũ. Hã ra ũ ag tóg ti to: “h̄a ra tóg n̄en ũ há t̄av̄i han,” he mũ gé. “Ti kórég nĩ ran h̄yn tag han ki kaḡt̄ig n̄inh mũ v̄e,” he ag tóg, pã'i ũ ag. Hã k̄y ag v̄enh k̄ap̄am k̄y n̄ȳtĩ. ¹⁷ Kĩ ag tóg ũn kyvó ja ěn ki j̄em̄e m̄an mũ. “Ti m̄y t̄y ũn há nĩ', ũn kórég m̄y vó?” he ag tóg mũ. “Á t̄y tóg há' hé m̄y,” he ag tóg. Kĩ tóg: “inh m̄y tóg t̄y Topē v̄i tó tĩ p̄e nĩ,” he mũ.

¹⁸ Hã ra ag tóg ti v̄i kri fi sór tũ nĩ. “Ti m̄y kyvó ja nĩ v̄y?” he ag tóg mũ. Kĩ ag tóg ti han mũ fag jé ke mũ. ¹⁹ Kĩ ag tóg fag m̄y: “ãjag kósin h̄a m̄y'?” he mũ. “Ti m̄y ti mur mũ k̄a kyvó ja nĩ? K̄yn h̄yn h̄e ri ké, ti t̄y ũri ěv̄anh há nĩ jé?” he ag tóg mũ.

²⁰ Kĩ fag tóg: “h̄y, ěg kósin h̄a v̄e,” he mũ. “Ti mur mũ k̄a tóg kyvó ja nĩ. ²¹ Hã ra tóg ũri ěv̄anh há nĩ. H̄e ri ken k̄y? Ha? Ũ n̄y ti han'? Ti ki j̄em̄em nĩ. Sanh há ti nĩ ha. ãjag m̄y ti tónh mũ,” he fag tóg.

²² Hã ra fag tóg pã'i ag kam̄eg mũ, h̄a k̄y fag tóg: “ti ki j̄em̄em nĩ,” he mũ. Pã'i ag tóg *Jesus* to: “ãjag k̄a m̄i ũ t̄y ti to: *Cristo* v̄y t̄y ti nĩ, hen k̄y ěg ti kut̄em ke mũ, ti t̄y t̄y ěg mré ke tũ nĩ jé, ti t̄y ěg mré v̄enhm̄an tũ nĩ jé, ěg v̄enh kanhr̄an jafã kr̄em,” he ja n̄igtĩ. ²³ Hã k̄y ũn kyvó ja ěn han mũ h̄a v̄y *Jesus* to n̄en ũ tó sór tũ nĩ.

²⁴ Kÿ ag tóg ùn kyvó ja ên jé ke mǎn mǔ. Kÿ ag tóg ti mÿ: “ker ón hê', Topê vÿ ã vÿ mēg mǔ,” he mǔ. “Û tÿ ã tÿ há' he mǔ ên vÿ kórég nǐ. Topê vÿ mranh ti tǐ,” he ag tóg mǔ ti mÿ. ²⁵ Kÿ tóg: “mê', ti mÿ Topê vÿ mranh tǐ'? Sÿ ki kagtǐg tóg tǐ,” he mǔ. “Nén ù pir há ki kanhró sóg nǐ. Kyvó inh vê vê, há ra sóg êvǎnh há nǐ ha,” he tóg mǔ.

²⁶ Kÿ ag tóg ti mÿ: “ti hê ri ké, ti tÿ ã tÿ há' he jé?” he mǎn mǔ. ²⁷ Há ra tóg ag mÿ: “ãjag mÿ inh hur tó, há ra ãjag tóg mê sór tǔ nǐ,” he mǔ. “ãjag tÿ ne jé jēmē mǎn sór nê? ãjag mÿ ti mré mǔ sór mǔ gé?” he tóg.

²⁸ Kÿ ag tóg ti nyg mǔ. “ã há vÿ tÿ ti mré ke nǐ. Jǎvo êg tóg tÿ *Moisés* mré ke nÿtǐ,” he ag tóg, pǎ'i ag. ²⁹ “Topê vÿ *Moisés* mré vēmén ja nǐgtǐ, tag ki kanhró êg tóg nÿtǐ. Há ra êg pijé ên ki kanhró nÿtǐ'. Ti hÿn tÿ hê tá ke nǐ'?” he ag tóg, *Jesus* to.

³⁰ Kÿ ùn kyvó ja ên tóg ag mÿ: “mê',” he mǎn mǔ. “ãjag mÿ ti ki kagtǐg nÿtǐ, ti tÿ tÿ hê tá ke nǐn ki? Isÿ tóg há' hé mÿr, inh kanê tÿ. ³¹ Há ra Topê tóg êg vÿ mēg tǔ nǐgtǐ, êg tÿ tÿ ti vÿ mranh tǐ nÿtǐn kÿ. Û tÿ Topê kamēg mǔ ên vÿ há mēg ti tǐ. Û tÿ ti vÿ ki króm mǔ ên vÿ há mēg ti tǐ, Topê ti. ³² Inh mur mǔ kǎ inh kyvó nǐ ja nǐ. Û tÿ ge tÿ há' he mǔ tag ve ja tǔ inh nǐ ver. Há ra tóg isÿ há' hé. ³³ Ti tÿ Topê tá kǎtǐ tǔ nǐ ra tóg nén ù há han ki kagtǐg nǐnh mǔ vê,” he tóg, pǎ'i ag mÿ.

³⁴ Kÿ ag tóg ti to jǔ mǔ. “Topê vÿ mranh kÿ ã tóg mur, há ra ã tóg êg kanhrǎn sór mǔ,” he ag tóg. Kÿ ag tóg ti kutēm mǔ, vēnh kanhrǎn jafǎ krēm.

Jesus tÿ ùn kyvó ja ên mré vēmén

³⁵ Há ra *Jesus* tóg mēg mǔ, ag tÿ ti kutēm ja ti. Kÿ tóg ti venh ti mǔ. Kÿ tóg ti mÿ: “ã mÿ êprǎ ke fi kósin ên ki rǎ sór tǔ?” he mǔ. ³⁶ Kÿ tóg: “kÿ ùn nê ge? Sÿ ti ki rǎ sór vê,” he mǔ.

³⁷ Kÿ tóg ti mÿ: “ti ve ã huri,” he mǔ. “Û tÿ ã mré vēmén jê mǔ há vÿ tÿ ti nǐ, inh há vÿ tÿ ti nǐ,” he tóg.

³⁸ Kÿ ùn kyvó ja tóg ti mÿ: “*Senhor*,” he mǔ. “ã ki rǎ kÿ inh jê nǐ,” he tóg. Kÿ tóg ti krēm mǔg ke kÿ ti mÿ: “Topê kósin vÿ tÿ ã nǐ,” he mǔ.

³⁹ Kÿ tóg ti mÿ: “ga tag ki sóg jun, sÿ vēnh kar jykre tugnÿm jé,” he mǔ. “Ûn kyvó ag tÿ êvǎnh há han jé sóg ke mǔ. Ag tÿ iso jykren há han ke to ken há vê. Kÿ sóg ù tÿ ve há han mǔ ag kyvó han ke mǔ gé. Ag tÿ iso jykren há han ki kagtǐg to ken há vê,” he tóg.

⁴⁰ Há ra pǎ'i ù ag tóg ti vÿ mēg mǔ. Kÿ ag tóg ti mÿ: “ã tÿ êg to ke mÿ'? Kÿ êg mÿ kyvó nÿtǐ gé'?” he mǔ.

⁴¹ Kÿ *Jesus* tóg: “Hÿ,” he mǔ. “ãjag tÿ: kyvó êg nÿtǐ, ki kagtǐg êg nÿtǐ, hen kÿ Topê tóg ãjag to jǔnh ke tǔ nǐ vê. Há ra ãjag tóg: êvǎnh há êg nÿtǐ, ki kanhró êg nÿtǐ, he tǐ. Há kÿ Topê tóg ãjag to jǔnh ke mǔ. Vēnh pǎte fón ke tǔ ti nǐ, ãjag tÿ ti vÿ mranh ja ti,” he tóg.

10

Vēnh mēg tÿ carneiro kǎme

¹ Kÿ *Jesus* tóg: “ha mē,” he mǔ. “Êg tÿ êg mēg tÿ *carneiro* jy ró han kÿ êg tóg, ti jǎnkǎ ra rǎ tǐ. Jǎvo ù tóg kejēn, ró to tǎpny kÿ pǎte rǎ sór tǐ, ti tÿ *carneiro* péju sór kÿ. ² Ti jǎvo ù tÿ *carneiro* ki rǐr tǐ vÿ jǎnkǎ ra rǎ mǔ. ³ Jǎnkǎ ki rǐr tǐ ên vÿ ti mÿ ró nón tǐ, jǎnkǎ ti. Kÿ tóg *carneiro* jygji tó kǎn mǔ sir. Ti vÿ ki kanhró fag nÿtǐ. ⁴ Kÿ tóg fag jo tǐ mǔ, re ra. Kÿ tóg ti mēg fag jé prēr kǎn mǔ sir, kÿ fag tóg ti nón mǔ mǔ, fag tÿ ti ki kanhró nÿtǐn kÿ. ⁵ Fag pijé ù nón mǔnh ke mǔ', fag tÿ ùn ki kagtǐg nón. Û jo fag vēnh pigjunh ke mǔ, fag tÿ ùn ki kagtǐg ên jo. Fag pijé ti vÿ ki kanhró nÿtǐ',” he tóg. ⁶ *Jesus* tÿ ag mÿ vēnh mēg kǎmēn há vê. Ti mÿ êg tóg vēnh mēg tÿ *carneiro* ri ke nÿtǐ, êg tÿ ti

nón mŭn ký. Hã ra tóg pã'i ag tý ti vĩ to jykrén tũ tí.

Věnh mễg kãme ù

⁷ Hã ra *Jesus* tóg ag mỷ: “ki hã sóg tó mŭ,” he măn mŭ. “*Carneiro* jy ró jãnkã ri ke inh nĩ,” he tóg. ⁸ “Ủ tý inh jo kãmũ mŭ ag vỹ tý *carneiro* pigju(g) tí ag nỹtĩ ja nĩgtĩ, tý ag ùn jũ (ka)mẻ ag nỹtĩ ja nĩgtĩ. Hã ra *carneiro* fag vỹ ag vĩ mẽ ja tũ nĩgtĩ. ⁹ Inh hã vỹ fag mỷ jãnkã ri ke nĩ. Ủ tý inh ki rã mŭ vỹ kren ke mŭ, ký tóg ti tý jãnkã ra rã ri ke nĩ. Kã ra tóg rã tí. Kar ký tóg tá kãkutẻ tí gẻ, ti tý vễjẻn há ve je. ¹⁰ Vẻnh mễg tý *carneiro* pigju(g) tí ẻn vỹ *carneiro* pigju hã jẻ kãtĩ tí, fag kãgtẻn jẻ, fag kókẻn jẻ. Ti jãvo sóg fag ki rĩr há han hã jẻ kãtĩg, fag tý jagtar tũ nĩ jẻ, fag mỷ sẻr tí jẻ,” he tóg.

¹¹ “Ủ tý *carneiro* ki rĩr há han tí ri ke inh nĩ gẻ. Ti hã vỹ ti mễg jagfy ter ke mŭ, fag krenkren jẻ. ¹² Ký ù *camarada* vỹ tag ri ke tũ nĩgtĩ. Mĩg kamễg jẻ tóg ke mŭ. Ti tý mĩg ve ký tóg vẻnhvãg tĩg ke mŭ, ti *patrão* mễg tovãnh ký. Ký mễg vỹ fag kugmĩnh ke mŭ. Ký fag tóg vẻnh kãpugpỏv ke mŭ gẻ, mĩg tugrĩn. Ti *camarada* mễg pijẻ', ti *patrão* mễg vẻ, hã ký tóg fag jy nĩgãn há han tũ nĩ. ¹³ Mĩg ve ký tóg vẻnh vãg tí mŭ. Jãnkamy hã to tóg rãnrhãj jẻ nĩ, hã ký tóg mũg kamễg mŭ. ¹⁴ Ti jãvo sóg *carneiro* ki rĩr há han tí. Inh mễg ki kanhrỏ sóg nĩ, ký fag tóg inh ki kanhrỏ nỹtĩ gẻ. ¹⁵ Ri ke ti nĩ gẻ, inh panh mrẻ. Inh ki kanhrỏ tóg nĩ, ký sóg ti ki kanhrỏ nĩ gẻ. Ký sóg inh mễg jagfy ter ke mŭ.

¹⁶ Inh mễg ù vỹ nỹtĩgtĩ gẻ ver, inh mễg tý hẻ tá ke fag. Ajag *povo* kã mĩ ke pijẻ'. ẻn jẻ prẻr jẻ sóg ke mŭ gẻ, ký fag tóg inh mrẻ kãmũnh ke mŭ gẻ. Inh vĩ mẽ jẻ fag ke mŭ gẻ. Ký fag tóg tý tag ki inh mễg fag mrẻ ke nỹtĩnh mŭ. Ký sóg fag kar jy ró pir han ke mŭ, inh pir mỷ sóg fag ki rĩr ke mŭ,” he tóg.

¹⁷ “Inh panh vỹ iso há nĩ, isỷ inh mễg jagfy ter ken ký, kar ký sóg rĩr măn ke mŭ. ¹⁸ Iser sỏr tũ nĩ ra ù pijẻ isẻn ke mŭ vẻ'. Hã ra sóg fag jagfy ter sỏr mŭ. Iser sỏr ký sóg ter ke mŭ. Inh rĩr măn sỏr ký sóg rĩr măn ke mŭ gẻ. Inh panh tý inh mỷ nẻn tó mŭn hã vẻ,” he tóg.

¹⁹ *Judeu* ag tý ti vĩ tag mẽ ký ag tóg vẻnh kãpãm ký nỹtĩ măn mŭ gẻ. ²⁰ Ủn e tóg ti to: “jagrẻ kỏrẻg ti nĩ, krĩ vẻnh mỷ ti nĩ, ti vĩ mẽ sỏr tũg nĩ,” he mŭ. ²¹ Hã ra ù ag tóg: “ ù pijẻ ti jagrẻ kỏrẻg hã ra vẻnh vĩ há tỏ tí,” he mŭ. “Ủn kyvỏ tý há' he ki kagtĩg tóg nĩ gẻ, ùn jagrẻ kỏrẻg ti,” he ag tóg mŭ, ù tý *Jesus* to há nỹtĩ ag.

Judeu ag tý Jesus tẻn măn sỏr

²² Kejẻn tóg *Judeu* ag tý fẻnhta há' ù tá krỹg mŭ. Vãsỷ ù tý *Judeu* ag kato vãsãnsãn mŭ ag vỹ Topẻ ẻn kókẻn ja nĩgtĩ, hã ra *Judeu* ag tóg kejẻn ti ẻn han măn. Ag tý ẻn han măn to fẻnhta hã vẻ sir. Prỷg kar ki ag tóg kusa kã han tí. ²³ Hã ra *Jesus* tóg vẻnh tĩg ja nĩ, ký tóg Topẻ ẻn mĩ pasa tí nĩ, *Salomão* tý jãnkã han ja ẻn tá. ²⁴ Ký *Judeu* ag tóg ti vẻnh kãmũ mŭ, ag tý ón ký ti ki jẻmẻ jẻ. “Ả hẻ ri ke kã ẻg mỷ vẻnh kãmẻn há han ke mŭ'?” he ag tóg mŭ. “Ả mỷ tý *Cristo* nĩ? Topẻ tý ẻg mỷ ùn jẻnẻnh ke mŭ ẻn mỷ tý ã nĩ'?” he ag tóg mŭ, ón ký.

²⁵ Hã ra *Jesus* tóg ag mỷ: “ãjag mỷ sóg hur tỏ, hã ra ajag tóg kri fi sỏr tũ nĩ,” he mŭ. “*Milagre* hynhan sóg tí gẻ, inh panh tý inh mỷ nẻn tỏ ja ẻn. ẻn ve ký ajag tóg inh ki kanhrỏ nỹtĩnh mŭ vẻ. ²⁶ Hã ra ajag tóg kri fi sỏr tũ nĩ. Ajag pijẻ inh mễg tý *carneiro* ri ke nỹtĩ', hã ký ajag tóg kri fi sỏr tũ nĩ. ²⁷ Inh mễg fag vỹ inh vĩ mẽg tí, fag ki kanhrỏ sóg nĩ, hã ký fag tóg inh mrẻ mũgtĩ. ²⁸ Fag jagfy sóg ter ke mŭ, ký fag tóg kãgter ke tũ nĩ. Mĩg vỹ fag kugmĩnh ke tũ pẻ nĩ gẻ, isỷ fag jy nĩgãn ký. ²⁹ Inh panh tý inh mỷ ùn vịn mŭ fag hã vẻ, inh

mêg fag. Vênh kar kãfór ti nĩ. Kĩ ù pijé ti tũ ag pigju tí', ti tỹ tỹ vênh kar kri ke nĩn kỹ. ³⁰ Inh panh mré sóg tỹ ùn pir nĩ," he tóg.

³¹ Ag tỹ ti vĩ tag mẽ kỹ ag tóg pó tỹ hên ri ke mǎg mũ sir, pã'i ag, ag tỹ tỹ ti pin kỹ ti tén jé.

³² Hã ra *Jesus* tóg ag mỹ: "nén ù há hã hynhan ja inh nĩ," he mũ. "Inh panh tỹ inh mỹ: "tag han ra," he mũ ên hã han inh tí. Sỹ nén han ja tỹ hê nỹ hỹn ãjag mỹ kórég nĩ', hã kỹ ãjag tóg isén sór mũ?" he tóg.

³³ Hã ra ag tóg ti mỹ: "êg pijé nén ù há to ã tén sór mũ'," he mũ. "Êprã ke vỹ tỹ ã nĩ, êg mré ke vỹ tỹ ã nĩ, hã ra ã tóg vêso: "Topê kósin vỹ tỹ inh nĩ," he mũ. "Á tỹ Topê to vĩ kónãn hã vê. Tag to êg tóg ã tén ke mũ, pó tỹ ã pin kỹ," he ag tóg mũ.

³⁴ Kỹ tóg ag mỹ: "Topê vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki tóg êprã ke ag to: "Topê ri ke ag nỹtĩ," he tí. ³⁵ Kỹ tóg ù tỹ ti vĩ mēg mũ ên ag mỹ: "Topê ri ke ãjag nỹtĩ," he ja nĩ, Topê tí. Hã ra tóg ón tũ nĩgtĩ. ³⁶ Hã kỹ tóg vênh mỹ tũ nĩ gé, sỹ ãjag mỹ: Topê kósin vỹ tỹ inh nĩ, hen kỹ. Inh panh vỹ inh kuprêg, kỹ tóg inh jênê gé, isỹ ãjag ki jun jé. Topê to vĩ kónãn pijé'. ³⁷ Isỹ inh panh vĩ ki króm tũ nĩ ra tóg há nĩnh mũ vê, ãjag tỹ inh vĩ kri fi sór tũ nỹtĩ ti. ³⁸ Hã ra sóg ti vĩ ki króm tí. Kỹ inh vĩ tỹ ãjag mỹ kórég nĩn kỹ isỹ *milagre* hynhan mũ ên vem nĩ. Hã ki tóg ve há tí, isỹ inh panh ri ke nĩ ti, kỹ tóg inh ri ke nĩ gé," he tóg.

³⁹ Kỹ ag tóg ti vĩ to ti se sór mǎn mũ sir, hã ra tóg kren mǎn mũ gé.

⁴⁰ Kỹ tóg vênh péju kỹ tí mũ, goj tỹ *Jordão* mǎra. *João* vỹ ên tá vênh kar kygpég jê ja nĩgtĩ, ti tỹ ag kygpe vén kỹ. Ên ra tóg tí mũ sir, kỹ tóg tá nĩ nĩ, ti mré mũ tí ag mré. ⁴¹ Kỹ ù tỹ hên ri ke ag vỹ tá ti venh kãmũ mũ. Ti to ag tóg jagnê mỹ: "há vé, *João* vỹ *milagre* han ja tũ nĩ," he mũ. "Hã ra tóg *Jesus* kãmén. Tó há han ja tóg nĩ.

Ki hã tóg tó ja nĩ," he ag tóg. ⁴² Kỹ tá ù tỹ hên ri ke ag tóg ti ki ge mũ sir.

11

Lázaro ter

¹ Kejên ù tỹ *Jesus* to há ù tóg kaga nỹ nĩ, êmã tỹ *Betânia* tá. Ti jijin hã vỹ: *Lázaro*, he mũ. Ti ve fi vỹ tỹ *Maria* fi nĩ, *Marta* fi ke gé. *Betânia* tá fag êmã nỹtĩ gé. ² *Maria* ên fi vỹ kar kỹ kejên *Jesus* pên kri nén ger há kujêg mũ, kỹ fi tóg fi gǎnh tỹ ti pên kyküg mũ gé. Ên fi mré pafa mũ vỹ kaga nỹ nĩ. ³ Kỹ ti ve fag vỹ *Jesus* mỹ vênh vĩ jênêg mũ. "Á tỹ ù to há nĩ ên vỹ kaga nỹ nĩ," he fag tóg. ⁴ Kỹ tóg ti mré mũ tí ag mỹ: "ti pijé vênh kaga tag to ter ke mũ'," he mũ. "Topê tỹ tỹ ùn mág nĩ vỹ vênh ven ke mũ, ti kaga tugrĩn, ti kósin tỹ tỹ ùn mág nĩ ti ke gé," he tóg. ⁵ *Jesus* vỹ *Marta* fi to há tãvĩ nĩ, fi jãvỹ fi to ke gé, *Lázaro* to ke gé.

⁶ Hã ra *Jesus* tóg, ti tỹ *Lázaro* kaga mēg mũ ra ver ti venh tí tũ nĩ. Ti tỹ hê tá nĩ ên tá tóg ver kurã régre han. ⁷ Tag pãte tóg ti mré mũ tí ag mỹ: "mũ nỹ, ti ve jé," he mũ. ⁸ Kỹ ag tóg ti mỹ: "*Senhor*, êg tỹ tá nỹtĩn kỹ pã'i ag tóg ã tén sór ja nĩ, pó tỹ ã pin kỹ. Ra tĩg sór tũg nĩ," he mũ. ⁹ Hã ra tóg: "jatun mỹ sóg tĩg mũ, isũ han jé," he mũ. "Êg tỹ kurã ki hên ra mũn kỹ êg tóg krĩm ke tũ nĩgtĩ. Ve há han êg tí. ¹⁰ Êg tỹ há ra kuty ra hên ra mũn kỹ êg tóg krĩm ke tí," he tóg.

¹¹ Kỹ tóg ag mỹ: "ũ tỹ êg to há nĩ ên vỹ nũr nỹ, *Lázaro* tí," he mũ. "Isỹ ti tỹ mrin ke han tĩg ke nê ha," he tóg. ¹² Kỹ ag tóg ti mỹ: "ti nũr nỹn kỹn kren ke mũ," he mũ. ¹³ Hã ra tóg ti ter tó ja nĩ. Jó ag tóg: "ti nũr vê, ti vênhkán vê," he mũ, to jykrén kỹ. ¹⁴ Kỹ tóg ag mỹ: "ter ti huri," he mũ. ¹⁵ "Ájag tugrĩn tóg inh mỹ sér tí, isỹ ti ter ve ja tũ nĩn kỹ. Ájag tỹ isỹ nén han mũ ven kỹ ãjag tóg inh ki ge há han ke mũ. Mũ jé ha, ti ve jé," he tóg.

¹⁶ *Ký Tomé* he mü ěn, ag tÿ ũ to: “ŭn věgni,” he tí ěn vÿ ti mré mü tí ag mÿ: “mü jé ha, ti mré, ěg tÿ ti mré kăgtér jé,” he mü. *Ký* ag tóg mü mü sir.

Jesus tÿ věnh kar rĭnrĭr han ke

¹⁷ *Ký* ag tóg *Betânia* tá junjun mü. Hã ra *Lázaro* vÿ věnh kej tá nÿ nĭ. Kurã tÿ 4 (ke) vē sir, ag tÿ věnh kej tá ti fón ja kri. ¹⁸ Hã ra ag tóg *Jerusalém* kakó ki nÿtĭ, 3 (ke) *quilómetros* hÿn, ěmã tÿ *Betânia* ki. ¹⁹ *Judeu* tÿ hĕn ri ke fag vÿ *Marta* fi venh kãmũ ja nĭ, *Maria* fi ke gé, fag mré kygfÿ jé, vēser kri. ²⁰ *Ký Marta* fi tóg ti kătĭg mĕg mü. *Ký* fi tóg tim ke tí mü, ti ve jé. Jãvo *Maria* fi tóg fi ĩn krĕm nĭ nĭ. ²¹ *Ký Marta* fi tóg ti kato tĕ kÿ ti mÿ: “*Senhor*,” he mü. “*Ā tÿ kãnĭ ra ti ter ke tũ nĭ vē*,” he fi tóg. ²² “*Hã ra sóg ā ki kanhró nĭ. Ā tÿ Topĕ mÿ nĕn ũ to vĭn kÿ tóg ā mÿ nĭm ke mü*,” he fi tóg.

²³ *Ký* tóg fi mÿ: “*ā mré ke vÿ rĭr mãn ke mü*,” he mü. ²⁴ *Ký* fi tóg: “*hÿ*,” he mü. “*Vĕnh kar rĭnrĭr mãn ken kÿ tóg rĭr mãn ke mü gé, ki kanhró sóg nĭ. Kurã tÿ ěgno kã ke vē*,” he fi tóg.

²⁵ Hã ra *Jesus* tóg fi mÿ: “*inh hã vÿ věnh kar rĭnrĭr mãn han tí*,” he mü. “*Vĕnh kar rĭnrĭn mü vÿ tÿ inh nĭ. Ũ tÿ inh ki rã mü ěn vÿ rĭr ke mü, ti ter kÿ nÿ (hã) ra. 26 Ký ũn rĭr jĕ tóg, ti tÿ inh ki rã kÿ ter mãn ke tũ pĕ nĭ. Ā mÿ inh vĭ tag kri fig mü’?*” he tóg.

²⁷ “*Hÿ, Cristo vÿ tÿ ā nĭ, Topĕ kósĭn tí, ũ tÿ ga kri jun ke mü ěn tí. Tag vÿ inh mÿ tÿ hã nĭ*,” he fi tóg. ²⁸ *Ký* fi tóg tí mü, fi jãvy fi jĕ prĕr jé.

Jesus fÿ

Ký Marta fi tóg *Maria* fi tá jun kÿ fi mÿ: “*ěg Senhor vÿ jun, kÿ tóg ā ve sór mü*,” he mü. ²⁹ *Ký* fi tóg tim ke tí mü, ti ve jé. ³⁰ Hã ra tóg ěmã ěn ra rã ja tũ nĭ ver. Ver tóg tá nĭ nĭ, *Marta* fi tÿ hĕ tá ti mré vēmĕn ja ěn tá. ³¹ *Ký Judeu* fag vÿ vēg mü, *Maria* fi tÿ tim ke tĭg ěn tí. Fi mré kygfÿ jé fag kãmũ

ja nĭ. Fag tÿ fi tĭg ve kÿ fag tóg fi nón kãmũ mü gé. “*Fi hÿn ti kej ra tĭg sór mü, tá fÿ jé*,” he fag tóg mü, hã kÿ fag tóg fi nón kãmũ mü.

³² *Ký Maria* fi tóg *Jesus* tá jun mü. Fi tÿ ti ve kÿ fi tóg ti pĕn krĕm mĭg ke mü. Ti mÿ fi tóg: “*Senhor, ā tÿ kã nĭ ra ti ter ke tũ nĭ vē*,” he mü gé. ³³ *Ký* tóg fi fÿ vēg mü, ũ tÿ hĕn ri ke fag ke gé, fi nón kãmũ mü fag. *Ký* tóg ti mÿ e tãvĭ tí. ³⁴ “*Ti hĕ kã nÿ?*” he tóg mü sir. *Ký* ag tóg ti mÿ: “*mü nÿ, ti ve jé*,” he mü. ³⁵ *Ký Jesus* tóg fÿ mü. ³⁶ *Ký* ag tóg: “*ha vé, ti to há tãvĭ tóg nĭ, hã kÿ tóg fÿ mü*,” he mü. ³⁷ Hã ra ag kã mĭ ũ tóg: “*ti tÿ há’ he ja tũ tóg nĭ*,” he mü. “*Ũn kyvó kanĕ tÿ há’ he ja tóg nĭ, ti tÿ hĕ ri ken kÿ ti tÿ há’ he ja tũ nĭ nĕ, ti ter tũ nĭ jé? Ti mÿ tÿ hĕ ri ke tũ nĭ vÿ, ti kaga tÿ?*” he ag tóg, *Jesus* to.

Jesus tÿ Lázaro rĭn mãn

³⁸ *Ký* tóg *Jesus* mÿ e tãvĭ tí. *Ký* tóg věnh kej ěn ra tí mü. Hã ra ti kej vÿ tÿ pãró nor tÿ há nĭ, kÿ ti kej tóg pó mág tÿ nĭfĕnh kÿ nĭ. ³⁹ *Ký* tóg ag mÿ: “*ha pó tag kunũ*,” he mü. *Ký Marta* fi, ũn ter kÿ nÿ ěn ve fi vÿ ti mÿ: “*Senhor, ti hÿn ger nÿ ha. Kurã tÿ 4 (ke) vē ha, ěg tÿ ti fón ja kri*,” he mü. ⁴⁰ Hã ra *Jesus* tóg fi mÿ: “*ā mÿ sóg: ā tÿ inh ki rã hã han kÿ ā tóg venh ke mü, Topĕ tÿ tÿ ũn mág nĭ tí, he ja nĭ*,” he mü. ⁴¹ *Ký* ag tóg pó ěn kunũg mü.

Ký tóg kanhkã ki ěvãnh kÿ: “*panh’*, inh mÿ tóg há tí. Inh vĭ tag jĕmĕg ā tóg mü,” he mü. ⁴² “*Jĕmĕg ā tóg tí, inh vĭ tí, hã kÿ ā tóg sÿ ā mÿ vĭ tag jĕmĕg mü gé. Hã ra sóg jamã há ra ā mré vĭ mü, ũ tÿ ki nÿtĭ kar fag tÿ inh vĭ mĕ jé, fag tÿ inh ki ge jé, fag tÿ iso: “Topĕ tÿ ti jĕnĕ vē*,” he jé,” he tóg.

⁴³ *Ký* tóg jamã há ra prĕr mü. “*!..Lázaro, kuneg..!*” he tóg. ⁴⁴ *Ký* ũn ter ja ěn tóg kãtĭ mü sir. Ti kej kã tá tóg kãkutĕ mü sir, mÿr, ha mĕ. Ti pĕn vÿ sigse kÿ nÿtĭ, ti nĭgĕ ke gé, kÿ

ti kakã vỹ pãg kỹ nĩ gé. Kĩ *Jesus* tóg ag mỹ: “ha ti kavã, ti tĩg jé,” he mũ. Kĩ ag tóg ti kavãn kãn mũ sir.

⁴⁵ Kĩ ù tỹ *Maria* fi mré kygfỹ jé kãmũ mũ tỹ hẽn ri ke fag vỹ *Jesus* ki ge mũ sir, fag tỹ ti tỹ ti rĩn mãn mũ ěn ven kỹ. ⁴⁶ Hã ra ù ag tóg pã'i ag mỹ ti tónh mũ mũ.

Ag tỹ Jesus tén ke to jykrén

(*Mt 26.1-5; Mc 14.1-2; Lc 22.1-2*)

⁴⁷ Kĩ Topẽ tũ to pã'i ag vỹ vẽnh jyvẽn tĩ kar ag jé prẽr mũ. “Ěg hỹn ti tỹ hẽn ri kenh ke mũ?” he ag tóg mũ, *Jesus* to. “*Milagre* hynhan tóg tĩ. ⁴⁸ Ěg tỹ ti kato vãsãn tũ nĩn kỹ vẽnh kar vỹ ti ki genh ke mũ. Kĩ tóg tỹ *Romano* ag vỹ ěg kato vãsãnsãn ke mũ. Topẽ ĩn kókén jé ag tóg ke mũ, kỹ ag tóg ěg kãgtén kãn ke mũ gé, ha vem nĩ,” he ag tóg.

⁴⁹ Hã ra pã'i ag kã mĩ ù vỹ tỹ *Caiřás* nĩ. Ěn vỹ tóg ag mỹ: “to jykrén há han tũ ãjag nĩ,” he mũ. ⁵⁰ “Tag to jykrén nĩ, ha mẽ. Ûn pir ter ke tóg kórég nĩ, hã ra tóg *povo* kãgter kãn kórég jakrẽm nĩ. Kĩ ti hỹn ěg *povo* jagfỹ ter ke mũ, *Jesus* ti,” he tóg. ⁵¹ Hã ra tóg vėsóg ki tag to jykrén ja tũ nĩ. Prỹg ěn ki tóg tỹ Topẽ tũ to pã'i mág nĩ, hã kỹ Topẽ kuprĩg vỹ ti krĩn ja nĩ, ti tỹ *Jesus* to: “ěg *povo* jagfỹ tóg ter ke mũ,” he jé. ⁵² Hã ra *Judeu* ag tãvĩ jagfỹ ke pijé'. Topẽ krẽ kar jagfỹ ke ja vẽ. Ti tỹ vẽnh kar tỹ ùn pir han sór ja vẽ, *Jesus* ti, hã jé tóg ěg jagfỹ ter ja nĩ, ù tỹ *povo* kar kã mĩ ti ki genh ke mũ ag kar jagfỹ.

⁵³ Pã'i ag tỹ tỹ vēmén kãr kỹ ag tóg ti tén ke to jykrén mũ sir. ⁵⁴ Hã kỹ *Jesus* tóg vẽnh péju kỹ tĩ mũ, ga kórég ra, ěmã tỹ *Efraim* ra. *Judeu* ag mĩ tóg tũg mãn tũ nĩ sir. *Efraim* hã tá tóg nĩ nĩ ver, kỹ ti mré mũ tĩ ag vỹ ti mré tá nỹtĩ gé.

⁵⁵ Hã ra *Judeu* ag tỹ fénhta tỹ *Páscoa* han ke ù vỹ kakó tĩ ha. Kỹ ù tỹ hẽn ri ke ag tóg fenhta to hã *Jerusalém* ra mũ mũ, ag jykre ki

vẽnh jãnhkrigkrig jé. ⁵⁶ Tá ag tóg *Jesus* jãvãnh mũ, Topẽ ĩn tá nỹtĩ kỹ. Kĩ ag tóg jagnẽ mỹ: “ti hỹn hẽn ri ke mũ?” Ti mỹ fénhta vẽnh kãtĩg mũ vỹ?” he mũ. ⁵⁷ Hã ra Topẽ tũ to pã'i ag vỹ vẽnh kar mỹ vẽnh vĩ jẽnẽ ja nĩgtĩ. “Ājag tỹ ti ve kỹ ěg mỹ tónh kãmũm nĩ,” he ja ag tóg nĩ. Ag tỹ ti se sór vẽ.

12

Betânia tá

(*Mt 26.6-13; Mc 14.3-9*)

¹ Fénhta tỹ *Páscoa* to hã ke vẽ sir, kurã tỹ 6 (ke) vỹ jy nỹ ha. Kĩ *Jesus* tóg *Betânia* ra tĩg mãn mũ, *Lázaro* jamã ra, ùn rĩr mãn mũ ěn jamã ra. ² Tá fag tóg *Jesus* mỹ fénhta han mũ. Kĩ *Marta* fi tóg vějẽn ki rĩr mũ. *Lázaro* vỹ *Jesus* mré nĩ nĩ, mesa to. ³ Kĩ *Maria* fi tóg nẽn ger há ma kãtĩ mũ, garafa fór, ùn kaja e. Ěn tỹ fi tóg *Jesus* pẽn kri kujẽg mũ, kỹ fi tóg fi gãnh tỹ kykũg mũ, ti pẽn ti. Kĩ ger há ěn tóg ĩn kar ěn kri rũm ke mũ.

⁴ Kĩ tóg *Judas Iscariotes* mỹ e tĩ, ù tỹ *Jesus* mré mũ ěn ag kã ù tag mỹ, ù tỹ pã'i ag mỹ *Jesus* ven ke mũ tag mỹ. Fi tỹ ger há tỹ ti pẽn to tĩn kỹ tóg ti mỹ e tĩ, kỹ tóg fi to: ⁵ “fi tỹ ger há ěn fón ke vẽ vẽ, jãnkamy tỹ hẽn ri ke to. Fi tỹ ùn jagãgtar ag mỹ jãnkamy ěn tỹ vẽnh kãpópãm jé vẽ vẽ,” he mũ. ⁶ Hã ra tóg *Jesus* mỹ jãnkamy ki rĩr tĩ. Kĩ tóg ti jãnkamy péju tĩ. Hã kỹ tóg fi to tag tó ja nĩ. Ti tỹ ùn jagãgtar ag to jykrén ja pijé'. Ti tỹ jãnkamy ěn mãn sór ja vẽ. ⁷ Hã ra *Jesus* tóg ti mỹ: “fi to vĩ tũg,” he mũ. “Fi tỹ nẽn ger há ěn nĩm han ja vẽ, fi tỹ iser jé ĩnh kri kujẽn jé, isỹ ĩnh kej kã kã nỹ jé. Ki hã fi tóg han ja nĩ. ⁸ Ûn jagãgtar ag vỹ ãjag mré nỹtĩ, tũ' henh ke tũ ag tóg nĩ. Ag jãvo sóg kãnhmar ãjag mré nĩ mãn ke tũ nĩ ha,” he tóg.

Ag tỹ Lázaro tén sór

⁹ Kĩ *Judeu* tỹ hẽn ri ke ag vỹ mẽg mũ, *Jesus* tỹ *Betânia* tá nĩ ti, kỹ ag

tóg ti venh kãmũ mũ. Hã ra ag tóg *Lázaro* ve sór mũ gé, ùn rĩr mãn mũ ên ti. ¹⁰ Pã'i ag tóg *Lázaro* tén sór mũ gé sir. ¹¹ *Judeu* tỹ hên ri ke ag vỹ *Jesus* ki ge kỹ nỹtĩ, ti tỹ *Lázaro* rĩn mãn ja tugrĩn, hã kỹ ag tóg ti tén sór mũ.

Jesus tỹ Jerusalém ra tĩg

(Mt 21.1-11; Mc 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹² Tỹ vaj kỹ *Jesus* tóg *Jerusalém* ra tĩ mũ. Kỹ ùn e ag tóg ti tĩg mēg mũ sir, ù tỹ fénhta venh kãmũ mũ ên ag. ¹³ Kỹ ag tóg ti ve jé kãpa mũ. Tãnh féj génh kỹ ag tóg ti venh kãmũ mũ. Kỹ ag tóg: “!..Viva..!” he mũ. “!..Sér tóg tĩ ěg mỹ..! !..Ěg jóg mág vỹ ti jěně..! !..*Israel* kri pã'i mág pě vě..!” he ag tóg, prěnprěr kỹ. ¹⁴ Hã ra *Jesus* vỹ *burrico* sĩ ve ja nĩ, kỹ tóg kri nĩ kỹ *Jerusalém* ra tĩ mũ. Hã ra tóg rán kỹ nĩ, Topě vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki, ti tỹ *burrico* sĩ kri tĩg ke ti, ha mě: ¹⁵ “Kaměg tũg nĩ, *Sião* tá ke kar',” he tóg. “Ājag pã'i mág vỹ ùri jun ke mũ ha. *Burrico* sĩ kri tóg jun ke mũ ha,” he ja tóg nĩ, Topě vĩ rán ki, *Jesus* to.

¹⁶ Kurã ěn kã ag tóg ti rá tag to jykrěn ja tũ nĩ ver, *Jesus* mrě mũ tĩ ag. Ti tỹ kanhkã ra vỹn ke kar kỹ hã ag tóg kejěn to jykrěn mũ, ti to rán kỹ nĩ ěn to.

¹⁷ Ũ tỹ *Jesus* mỹ prěnprěr mũ ag kã mĩ ù ag tóg *Lázaro* ve ja nĩ, *Jesus* tỹ ti rĩn mãn kỹ. Ti tỹ věnh kej kã kã nỹ ra *Jesus* tóg ti jé prěr kỹ ti rĩn mãn ja nĩ. Ũ tỹ tag vég mũ ěn ag vỹ jagně mỹ kãměn mũ sir. ¹⁸ Hã kỹ ùn e ěn ag tóg *Jesus* kato pétě mũ, ti tỹ jun ke kỹ. Ũ ter kỹ nỹ rĩr mãn ěn ve ja tũ ag tóg nỹtĩ, kỹ tóg ag mỹ e tĩ. ¹⁹ Kỹ pã'i ag tóg jagně mỹ: “ha vé, ag pijé ěg vĩ jěmě sór mũ! Ti hã mrě ag tóg mũ mũ,” he mũ, ti to jũgũ kỹ.

Fóg tỹ Grego ag tỹ Jesus ve sór

²⁰ Fénhta venh kãmũ mũ ag vỹ e nỹtĩ. Ag kã mĩ ù vỹ tỹ ga tỹ *Grécia* tá ke nỹtĩ gé. ²¹ Ěn ag vỹ *Jesus* ve sór mũ. Hã kỹ ag tóg *Filipe* mrě vĩ

mũ. Tỹ tóg ga tỹ *Galiléia* tá ěmã tỹ *Betsaida* tá ke nĩ, *Filipe* ti. Kỹ fóg tỹ *Grego* ěn ag tóg ti mỹ: “ěg tỹ *Jesus* venh há tóg tĩ,” he mũ.

²² Kỹ tóg *André* mỹ tónh tĩ mũ, kỹ ag tóg jagně mrě *Jesus* mỹ tónh mũ mũ.

²³ Hã ra *Jesus* tóg ag mỹ: “inh kurã vỹ hur jun. Topě vỹ isỹ ùn mág han ke mũ ha. Tỹ sóg ěprã ke fi kósin nĩ,” he mũ. ²⁴ “Ki hã sóg tó mũ. Isén jé ag tóg ke mũ, ùn e ag tỹ isugrĩn rĩnrĩr nỹtĩ jé. Ěg tỹ něn ù fy krãn ri ke ti nĩ. Ti krãn ěg tóg tĩ, ga ki, kỹ tóg vag tĩ, něn ù fy fár ti. Hã ra ti fy ěn tóg rĩr mãn kỹ mur mũ, kỹ tóg mog kỹ kaně e han mũ. Ěg tỹ ti krãn tũ nĩ ra tóg kaněn ke tũ nĩ vě. ²⁵ Ěn ri ke tóg nĩ, ěg mrě hã. Ěg hã vỹ tỹ něn ù fy ri ke nỹtĩ gé. Ěg tỹ ěprã rĩr nĩ tag to: “něn ù tũ vě,” hen kỹ ěg tóg ěg rĩr krỹg ja tũ ěn venh ke mũ. Jãvo ěg tỹ ěprã rĩr nĩ tag tãvĩ ve sór kỹ ěg rĩr krỹg ja tũ ěn venh ke tũ nĩ sir. ²⁶ Ājag tỹ inh rãnrãj han sór kỹ inh ri ke han nĩ, kỹ Ājag tóg tỹ inh mrě ke nỹtĩnh mũ. Kỹ Ājag tóg inh mrě kanhkã tá nỹtĩnh ke mũ gé. Kỹ inh panh vỹ Ājag tỹ ùn mág han ke mũ gé,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus tỹ ti ter ke tó

²⁷ “Ũri tóg inh mỹ e tĩ,” he tóg. “Krĩ kufy jagy isóg nĩ. Ge ra sóg inh panh mỹ: inh kren han nĩ, inh jagtar tũ nĩ jé, he sór tũ nĩ. Inh věsỹrěnh hã jé sóg kãtĩg, ti tỹ inh mỹ jagy pě (hã) ra. ²⁸ Tag tó jé sóg ke mũ, inh panh mỹ, hã vỹ: věnh kar mỹ ven nĩ, ã tỹ tỹ ùn mág nĩ tag ti, he mũ,” he tóg.

Ti tỹ tag tó kỹ vãhã Topě tóg ti mỹ vĩ mũ, kanhkã tá nĩ kỹ. Kỹ tóg jamã há ra ti mỹ: “ag mỹ sóg ven huri. Hã ra sóg ag mỹ ven mãn ke mũ gé, isỹ tỹ ùn mág nĩ ti,” he mũ. ²⁹ Kỹ ùn e ag tóg měg mũ, Topě vĩ ti, ag tỹ ěprã nỹtĩ ra. Kỹ ag tóg ti vĩ to: “ta tỹ tỹrỹr he hỹn,” he mũ. Ag tỹ ki kagtĩg nỹtĩn kỹ ag tóg Topě vĩ to: “ta hỹn,” he

mũ. Hã ra ù ag tóg: “Topê tý jênê jafã ù hÿn ti mré vémén,” he mũ gé.

³⁰ Hã ra *Jesus* tóg ag mÿ: “Topê pijé isugrÿn vÿ ja nÿ. Ajag tugnÿn ke ja vê,” he mũ. ³¹ “Topê tý êprã ke ag jykre to: “kórég ti nÿ,” he vê. Ti tý tag ki ùn mág ên kutêm ke vê, Japo he mũ ên ti. ³² Hã jé ag tóg kynhmÿ isanh ke mũ. Ên kã sóg ù tý inh ki ge sór mũ kar krÿn ke mũ, *povo* ag kar kã mÿ, ha vem nÿ,” he tóg. ³³ Ti tý ti mré mũ tí ag mÿ ti ter ke kãmén hã vê, ag tý krunh to ti sanh ke ti.

³⁴ Kÿ vênh kar ag tóg ti mÿ: “hã ra ag tóg êg mÿ: “*Cristo* vÿ ter ke tũ nÿ,” he tí. Topê vÿ ki ti nêji rán kÿ nÿ,” he mũ. “Jãvo ã tóg êg mÿ: êprã ke fi kósín ên tý ag tóg kynhmÿ ti sanh ke mũ, he mũ. Û to ke nê, hÿn, êprã ke fi kósín ên?” he ag tóg.

³⁵ Kÿ tóg ag mÿ: “ver sóg ajag mré nÿ nÿ, sÿ ajag mÿ kurã han jé,” he mũ. “Kurã ki inh japry jagma mũm nÿ. Kãnhmar ti kuty nÿnh mũ. Ajag tý kuty ra inh jamÿn jagma mũ sór kÿ ajag tóg vãgfor mũnh ke mũ. ³⁶ Isÿ ver ajag mré nÿn kÿ inh ki ge sórm nÿ, ajag tý tý inh mré ke nÿtÿ jé. Kÿ ajag tóg kurã ki nÿtÿ, isÿ tý jêngrê ri ke nÿn kÿ,” he tóg. Ti tý tag tó kar kÿ tóg vênh péju jé tí mũ.

Judeu ag tý Jesus ki ge sór tũ

³⁷ *Jesus* vÿ ag rÿnve nén tý hên ri ke hynhan ja nÿgtÿ, *milagre* tý hên ri ke, hã ra ag tóg ti ki ge sór ja tũ nÿgtÿ. ³⁸ Hã ra *Isaiás* vÿ tag rán ja nÿgtÿ gé. “Êg jóg mág, isÿ ag mÿ ã kãmén mũ ra ag tóg inh vÿ kri fi sór tũ nÿ. Ag tý ã tý nén han mũ ên vэг mũ ra ag tóg: “Topê jykre vÿ tar nÿ,” he ja tũ nÿ,” he ja tóg nÿgtÿ. Hã ra tóg ge nÿgtÿ gé, *Jesus* tý ag mÿ Topê vÿ tó mũ ra, ti tý ag mÿ *milagre* hynhan mũ ra.

³⁹ Ti ki ge jãvãnh ag, hã kÿ *Isaiás* tóg ag to tag tó ja nÿ gé, ha mẽ: ⁴⁰ “Topê vÿ ag kyvó han, nÿgrêg kutu, hã kÿ ag tóg mэг tũ nÿgtÿ. Kÿ ag tóg to jykrén sór tũ nÿgtÿ gé. Kÿ ag tóg inh ki ge sór tũ nÿgtÿ gé. Kÿ sóg

ag tý há' henh ke tũ nÿ gé,” he ja tóg nÿgtÿ gé, *Isaiás* ti. ⁴¹ *Isaiás* vÿ *Jesus* ve ja nÿgtÿ, ti tý tý ùn mág nÿ ti, ùn tar ti. *Jesus* mur ke to há ke ja vê, vãsÿ. Ti tý ti ve hã kÿ tóg ti to tag tó ja nÿgtÿ.

⁴² Hã ra ù ag tóg ti ki ge kÿ nÿtÿ gé, pã'i ù ag mré hã. Hã ra ag tóg tó sór tũ nÿgtÿ. Pã'i tý *Jesus* to kórég ag kamэг ag tóg tí, hã kÿ ag tóg tó sór tũ nÿ. “Êg vênh kanhrãn jafã tá ag êg pan ke mũ, êg tý êg mré ke ag mré tá vênh mãn kÿ nÿtÿ tũ nÿn jé,” he ag tóg mũ. ⁴³ Êprã ke ag tý ag to vÿ há han mũ tag vÿ ag mÿ sér tí, kÿ Topê tý ag mÿ vÿ há han mũ vÿ ag mÿ pãgsÿ nÿ.

Ag jykre kórég vênh ven ke

⁴⁴ Kÿ *Jesus* vÿ jamã há ra vênh kar mÿ: “ajag tý inh ki ge kÿ ajag tóg ù tý inh jênэг mũ ên ki ge mũ gé,” he mũ. ⁴⁵ “Ajag tý inh ve kÿ ajag tóg ù tý inh jênэг mũ ên ti vэг mũ gé. ⁴⁶ Sÿ ajag mÿ kurã han hã jé sóg kãtÿg. Ajag tý inh ki ge kÿ sóg ajag mÿ kuty ên tý tũ' he mũ. ⁴⁷ Ajag tý ón kÿ inh vÿ mэг mũ ra sóg ajag mÿ: kórég ajag nÿtÿ, henh ke tũ nÿ. Inh pijé ajag mÿ: kórég ajag nÿtÿ, he jé kãtÿg'. Sÿ ajag krenkren han hã jé sóg kãtÿg. ⁴⁸ Ajag tý iso é he kÿ, ajag tý inh vÿ to é he kÿ ajag jykre kórég ên tóg vênh ven mũ, ha vem nÿ. Isÿ ajag mÿ inh vÿ tó mũ ra ajag tóg inh vÿ kri fi jãvãnh nÿtÿ. Hã tugrÿn tóg vênh ven ke mũ, ajag jykre kórég tí, kurã tý êgno kã hã. ⁴⁹ Inh pijé isÿ vêsóg ki nén to jykrén mũ ên tó tí'. Inh panh vÿ há tó sóg tí, ù tý inh jênэг mũ ên vÿ ti. Ên vÿ inh mÿ: “tag tóm nÿ, tag tó tüg nÿ,” he tí. ⁵⁰ Ti tý inh mÿ nén tó mũ vÿ ajag rÿnrÿr han ke mũ, ki kanhró sóg nÿ. Hã kÿ sóg inh panh tý inh mÿ nén tó mũ ên hã tó tí, tag tãvÿ,” he tóg, *Jesus* ti.

13

Jesus tý ti mré mũ tí ag pên kugpe

¹ Hã ra fénhta tý *Páscoa* vÿ kakó tãvÿ tí sir, hã ra tóg tá krÿg tũ nÿ ver.

Kỹ *Jesus* vỹ ki kanhró nĩ, ti tỹ ùri ter ke ên ti. Ti kurã vỹ jun ja nĩ, ti tỹ ti panh ra tĩg jé. Ti mré mũ tĩ ag to tóg há tâvĩ ja nĩgĩ, ag tỹ tỹ ti tũ nỹtĩn kỹ. Kỹ tóg ti ter ke kurã ên kã ag to há tâvĩ nĩ gé, tag ki, êprã.

² Kỹ tóg rãkãnh kỹ ag mré jêg mũ. Hã ra Japo vỹ *Judas* krĩn huri, ti tỹ pã'i ag mỹ *Jesus* ven tĩg jé, ag tỹ ti se jé. *Judas Iscariotes* ên vê, *Simão* kósin ên. ³ Hã ra *Jesus* tóg ki kanhró nĩ, ti tỹ Topê tá kãtĩg ja ên ki, kỹ tóg ki kanhró nĩ gé, ti tỹ ra tĩg mãn ken ki. Kỹ Topê tóg ti tar han mũ gé, ti tỹ nén ù kar ki ag mỹ tỹ ùn mág jê jé. Ên ki kanhró tóg nĩ gé. ⁴ Tag kar to jykrén kỹ tóg vãhã jêgnê mũ sir, jên kar kỹ. Jêgnê kỹ tóg ti *capa* kunũnh kỹ vênh pẽfĩn jafã tỹ vênh pẽfĩg mũ. ⁵ Goj tỹ tóg pẽnky kã ki kujêg mũ, kỹ tóg ti mré mũ tĩ ag pẽn kugpég mũ. Vênh pẽfĩn jafã ên tỹ tóg ag pẽn kykũg mũ. ⁶ Kỹ tóg *Simão* tá jun mũ gé, ti pẽn kugpe jé. Hã ra tóg ti mỹ: “ã pijé inh pẽn kugpenh mũ!” he mũ.

⁷ Hã ra tóg ti mỹ: “ã pijé ki kanhró nĩ, sỹ ã mỹ nén han mũ tĩ,” he mũ. “Kar kỹ ã tóg kejên to jykrén ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg.

⁸ Hã ra *Simão* tóg ti mỹ: “vó, inh pẽn kugpenh ke tũ ã tóg nĩ,” he mãn mũ. Kỹ *Jesus* tóg ti mỹ: “isỹ ã pẽn kupég tũ nĩn kỹ ã pijé tỹ isũ nĩnh mũ!” he mũ.

⁹ Kỹ *Simão* tóg ti mỹ: “inh kupe kãn nĩ, ge kỹ, inh pẽn, inh krĩ, inh nĩgê ke gé,” he mũ.

¹⁰ Hã ra tóg ti mỹ: “êg mro kar kỹ êg jãnhkri nỹtĩ, kỹ êg tóg êg pẽn hã kugpég tĩ,” he mũ. “Jãnhkri ãjag nỹtĩ, hã ra ãjag kã mĩ ùn pir vỹ jãnhkri tũ nĩ,” he tóg. ¹¹ Û tỹ pã'i ag mỹ ti ven ke mũ ên ki kanhró tóg nĩ, hã kỹ tóg ag mỹ: “ãjag kã mĩ ùn pir vỹ jãnhkri tũ nĩ,” he mũ.

¹² Kỹ tóg ag pẽn kugpe kãn mũ sir. Kar kỹ tóg ti kur rĩnh mãn mũ, kỹ tóg nĩ mãn mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag mỹ sỹ nén han mũ ki kanhró nỹtĩ?”

he mũ. ¹³ “Iso ãjag tóg: *Senhor*, he tĩ. Tó há han ãjag tĩ. Tỹ sóg ãjag *Senhor* nĩ. ¹⁴ Kỹ sóg tỹ ãjag kanhrãn tĩ nĩ gé. Hã ra sóg ãjag pẽn kugpé. Hã kỹ tóg há tĩ, ãjag tỹ jagnê mỹ jagnê pẽn kugpe kỹ, inh ri ke han kỹ. ¹⁵ Sỹ ãjag kanhrãn sór vê, hã kỹ sóg ãjag mỹ ãjag pẽn kugpé. Inh ri ke han nĩ. ¹⁶ Ki hã sóg tó mũ, ha mẽ. *Camarada* pijé ti *patrão* kãfór nĩ. Kỹ êg tỹ ù jênên kỹ tóg ù tỹ ti jênêg mũ ên kãfór tũ nĩ gé. ¹⁷ Tag ki kanhró ãjag nỹtĩ, kỹ tóg há tĩ, ãjag tỹ inh ri ke han kỹ. ¹⁸ ãjag kã mĩ ù tóg tag han ke tũ nĩ, ki kanhró sóg nĩ. ãjag kuprêg inh, kỹ sóg ãjag ki kanhró nĩ. Tag vỹ ãjag kã mĩ ù to rán kỹ nĩ, ha mẽ: “ũ tỹ inh mré inh jamĩ ko mũ ên vỹ isovãnh ke mũ ha,” he tóg, Topê vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki. Isỹ tag ve jé sóg ãjag kuprêg. ¹⁹ Ûri sóg ãjag mỹ tó mũ, ti tỹ isovãnh ke to há, ãjag tỹ ên ve kỹ inh ki êkrég' he jé. Ên ve kỹ inh ki ge kỹ nỹtĩm nĩ jãvo. ²⁰ Ki hã sóg tó mũ, ha mẽ. Isỹ ãjag jêgnênh ke vê. Kỹ ù tỹ ãjag mỹ vỹ há han kỹ tóg inh mỹ vỹ há han ke mũ gé, hã ra tóg ù tỹ inh jênêg mũ ên mỹ vỹ há han ke mũ gé,” he tóg.

Û tỹ pã'i ag mỹ Jesus ven ke

(Mt 26.20-25; Mc 14.17-21; Lc 22.21-23)

²¹ *Jesus* tỹ tag tó kar kỹ tóg ti mỹ e tĩ. Krĩ kufy jagy ti nĩ, kỹ tóg ti mré mũ tĩ ag mỹ: “ki hã sóg tó mũ,” he mũ. “ãjag kã mĩ ù vỹ pã'i ag mỹ inh ven ke mũ,” he tóg. ²² Kỹ tóg ag mỹ e tĩ. Ki kagtĩg ag nỹtĩ, kỹ ag tóg véké jagnê ki êvãnh mũ.

²³ Hã ra ù tóg *Jesus* rã hã nĩ nĩ, ên kã, ti tỹ ti to há nĩn kỹ. ²⁴ Kỹ *Simão* tóg ti mỹ ti nĩgê ven mũ, ti tỹ ti mỹ: “ũ to ke nê?” he jé. ²⁵ Kỹ tóg ti to grên ke kỹ ti mỹ: “*Senhor*, ù to ke nê?” he mũ. ²⁶ Kỹ *Jesus* tóg ti mỹ: “êmĩ tỹ sóg ti kume kã tỹ pun ke kỹ ti mỹ nĩm ke mũ. Ên hã vê,” he mũ. Kỹ tóg êmĩ mãn kỹ ti kume kã tỹ pun ke mũ sir, kỹ tóg *Judas* mỹ nĩm mũ,

Simão Iscariotes kósin ên mý. ²⁷ Ký *Judas* tóg ko mũ. Ti tỳ ko kar mũ ra vêsýmér *Satanás* tóg ti kã ra rã ja nĩ sir. Ký *Jesus* tóg ti mý: “ã tỳ nén han sór mũ ên han tĩg nĩ, to fũrũn nĩ,” he mũ. ²⁸ Hã ra ù ag tóg ki kagtĩg nýtĩ, *Jesus* tỳ ti mý nén tó mũ ên ki. ²⁹ *Judas* vỹ ag jãnkamy ki rĩr tĩ. Hã ký ag kã mĩ ù tóg: “ti hỹn ti mý: “êg mý fênhta to kũpra ù han tĩg, he mũ, ke tũ nĩ ký ti tỳ ùn jagtar ag mý nén ù nĩm ke hỹn,” he ag tóg mũ. ³⁰ Hã ra *Judas* tóg êmĩ ên ko kar ký króm ke kãkutê mũ, re mĩ. Hã ra tóg kuty nỹ.

Vějykre tãg

³¹ *Judas* tĩg kar ký *Jesus* tóg ti mré mũ tĩ ag mý: “vãhã tóg vènh ven ke mũ, isỹ tỳ ùn mág nĩ ti,” he mũ. “Tỳ sóg êprã ke fi kósin nĩ. Hã ra sóg vènh kar mý Topê tỳ tỳ ùn mág nĩ tag ven ke mũ gé. ³² Isỹ vènh kar mý Topê tỳ tỳ ùn mág nĩ ven ký Topê tóg vènh kar mý isỹ tỳ ùn mág nĩ ti ven ke mũ gé. Vêsýmér tóg tag han ke mũ. Topê ti, ha vem nĩ,” he tóg.

³³ “Inh jãvy', ãjag mré sóg nĩ sĩ pẽ han mũ ver. Inh jãvãnh jé ãjag tóg ke mũ, hã ra ãjag tóg inh venh ke tũ nĩ. Tag tó inh, *Judeu* ag mý, hã ra sóg ãjag mý tag hã tó mũ gé, hã vỹ: ãjag pijé isỹ hèn ra tĩg ke mũ ên ki kanhró nýtĩ', he mũ. ³⁴ Ký sóg ãjag mý vějykre tãg nĩm sór mũ, hã vỹ: jagnê to há, he mũ. ãjag to há tãvĩ sóg nĩ gé. Tag ri ke han nĩ, jagnê mý. Vějykre tãg hã vỹ. ³⁵ ãjag tỳ jagnê to há nýtĩn ký vènh kar vỹ ãjag jykre ki kanhrãn ke mũ. “Ti mré ke vỹ tỳ ag nýtĩ,” he jé ag tóg ke mũ ãjag to, ag tỳ ãjag jykre há ve ký,” he tóg.

Jesus tỳ Simão mý nén tó mũ

(Mt 26.31-35; Mc 14.27-31; Lc 22.31-34)

³⁶ Ký *Simão* tóg *Jesus* mý: “*Senhor*, ã tỳ hẽ ra tĩg sór nẽ?” he mũ. Ký tóg: “ên ra ã tĩg ke tũ nĩ ver, inh mré,” he mũ. “Kar ký ã tóg kejẽn ên ra tĩg ke mũ gé, inh nón,” he tóg.

³⁷ Ký *Simão* tóg ti mý: “isỹ ã mré tĩg há tóg tĩ. Isỹ ã tugrĩn ter ký tóg inh mý tỳ nén ù tũ nĩn mũ,” he mũ. ³⁸ Hã ra tóg: “vó, ùri ã tóg ón ký iso: ti ki kagtĩg sóg nĩ, he tãgtũ han ke mũ, *galo* kynkyr ke to hã. Ki hã sóg tó mũ, ha vem nĩ,” he mũ.

14

Kanhkã to êpry

¹ Ký tóg ag mý: “krĩ kufy han tũg nĩ,” he mũ gé. “Inh ki rã há han nĩ, ký Topê ki rã há han nĩ gé. ² Inh panh jamã tá ãjag ãn vỹ e nýtĩ, ki hã sóg tó mũ. Ti tỳ tá tũ nýtĩ ra sóg tónh ke tũ nĩ vỹ. Ra tĩg jé sóg ke mũ, isỹ ãjag mý ãjag ãn kãnkãn jé. ³ Isỹ kãnkãn kar ký sóg tá kãtĩg mãn ke mũ gé, sỹ ãjag tatĩn tĩg jé, ký ãjag tóg inh mré tá nýtĩn mũ. ⁴ Ti to êpry ki kanhró ãjag nýtĩ, sỹ hẽ ra tĩg ke to êmĩn ti,” he tóg.

⁵ Ký *Tomé* tóg: “êg pijé ã tỳ hèn ra tĩg ke mũ ki kanhró nýtĩ',” he mũ. “Hã ký êg tóg ti to êpry ki kagtĩg nýtĩ gé,” he tóg. ⁶ Ký *Jesus* tóg ag mý: “ti to êmĩn vỹ tỳ inh nĩ,” he mũ. “Vènh vĩ há hã tó sóg tĩ. Inh hã vỹ ãjag rĩnrĩr han ke mũ. Û tỳ hã ra inh ki rã tũ nĩn ký tóg inh panh venh ke tũ pẽ nĩ. ⁷ ãjag tỳ inh ki kanhró nýtĩn ký ãjag tóg inh panh ki kanhró nýtĩ gé. Inh ki kanhrãn ãjag tóg huri, inh ve ãjag tóg huri,” he tóg.

⁸ Ký *Filipe* tóg ti mý: “êg mý êg jóg mág ti ven nĩ. Êg tỳ ti venh há tóg tĩ,” he mũ. ⁹ Ký tóg: “ã mý inh ki kagtĩg nĩ ver', isỹ ãjag mré tĩg mág ja ra?” he mũ. “Ã tỳ inh ve ký ã tóg inh panh ti vég mũ gé. Hã ra ã tóg inh mý: êg mý ti ven nĩ, he mũ. ¹⁰ Inh panh mré sóg tỳ ùn pir nĩ, ký tóg inh mré tỳ ùn pir nĩ gé. ã mý tag kri fig tũ'? Inh pijé isỹ vêsóg ki nén to jykrén mũ tó tĩ'. Inh panh tỳ nén tó mũ hã tó sóg tĩ, ti tũ hã han sóg tĩ. Ký tóg inh mré nén kar han tĩ. ¹¹ Inh vĩ kri fim nĩ, isỹ ã mý: inh panh mré sóg tỳ ùn pir nĩ, hen ký. ã tỳ hã ra

inh vī kri fi sór tũ nĩn kỹ isỹ nén han mũ ên ki êvãnh nĩ, ã tỹ to jykrén há han jé. ¹² Ki hã sóg tó mũ, ha mẽ. Û tỹ inh ki rá há han mũ ên vỹ isỹ nén han mũ ri ke han ke mũ gé, hã ra tóg isỹ nén han mũ kãfór han ke mũ, ha vem nĩ, isỹ ùri inh panh venh tĩg ken kỹ. ¹³ Kỹ sóg ãjag tỹ inh mũ nén ù to vĩ mũ ên hynhan kãn ke mũ, isỹ tỹ ãjag kãke nĩn kỹ. Isỹ vènh kar mỹ inh panh tỹ tỹ ùn mág nĩ ven ke vè, hã jé sóg ãjag mỹ ãjag tỹ nén to vĩ mũ ên hynhan ke mũ. ¹⁴ Kỹ, ãjag tỹ inh mũ nén ù to vĩn kỹ sóg ên hynhan kãn ke mũ, isỹ tỹ ãjag kãke nĩn kỹ, ha vem nĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus tỹ Topê kuprĩg jẽnênh ke

¹⁵ “Ãjag tỹ iso há nỹtĩn kỹ isỹ ãjag mũ nén tó mũ han nĩ. ¹⁶ Kỹ isóg inh panh mỹ ti kuprĩg to vĩnh ke mũ, ti tỹ ãjag mỹ ti jẽnê jé, ti tỹ tỹ ãjag jagrê nĩ jé, ti tỹ ãjag tar han jé, kỹ tóg ãjag tovãnh mãn ke tũ nĩ. ãjag mỹ tóg ki hã tónh ke mũ. ¹⁷ Hã ra tóg ù tỹ inh ki ge jãvãnh ên ag mỹ nén ù tónh ke tũ nĩ, ag tỹ ti ki kagtĩg nỹtĩn kỹ. Ag jãvo ãjag tóg ti ki kanhró nỹtĩ. ãjag kã tá tóg ãjag mré nĩ nĩ, Topê kuprĩg ti,” he tóg.

¹⁸ “Inh pijé ãjag tovãnh ke mũ'. Isĩ mũ ra sóg vỹn kenh ke mũ, ãjag to. ¹⁹ Kãnhmar ù tỹ inh ki ge jãvãnh ên ag tóg inh ve mãn ke tũ nĩ. Ag jãvo ãjag tóg inh ve mãn ke mũ. Rĩr inh nĩ nĩ, kỹ ãjag tóg inh ri kén rĩnrĩr mãn ke mũ gé. ²⁰ Kurã ên kã ãjag tóg inh ki kanhrãn há han ke mũ, isỹ inh panh mré tỹ ùn pir nĩ ên ti. Kỹ ãjag tóg inh mré tỹ ùn pir nỹtĩnh ke mũ gé, ha mẽ,” he tóg.

²¹ “Û tỹ inh vĩ hã ki kanhrãn kỹ ki króm mũ ên hã vỹ iso há nĩ. Kỹ ù tỹ iso há nĩ ên to inh panh tóg há tãvĩ nĩ gé. Ên to sóg há tãvĩ nĩ gé. Ên vỹ inh venh ke mũ,” he tóg.

²² Kỹ *Judas* tóg ti ki jêmêg mũ. *Judas Iscariotes* pijé', *Judas* ù vè. Ên vỹ *Jesus* mỹ: “êg mỹ ã tóg vènh ven

sór mũ, hã ra ã tóg ù tỹ ã ki ge sór tũ ag mỹ vènh ven sór tũ nĩ,” he mũ.

²³ Kỹ *Jesus* tóg: “ù tỹ iso há nỹtĩ ag vỹ inh vĩ ki króm ke mũ,” he mũ. “Û tỹ inh vĩ ki króm mũ to inh panh tóg há nĩ, kỹ tóg ti mré êmãn ke mũ. Kỹ sóg ti mré êmãn ke mũ gé. ²⁴ Û tỹ iso há tũ ên vỹ inh vĩ han sór ke tũ nĩ gé. Inh pijé inh vĩ hã tó tí'. Û tỹ inh jẽnêg mũ ên vĩ hã tó sóg tí, inh panh vĩ ti,” he tóg.

²⁵ “Ãjag mré sóg nĩ nĩ ver, kỹ sóg ãjag mỹ tag kãmén mũ. ²⁶ Isĩg kar kỹ sóg vèsýmér ù tỹ ãjag tar han ke mũ ên jẽnênh ke mũ, hã vỹ: Topê kuprĩg, he mũ. Inh panh vỹ ãjag mỹ ti jẽnênh ke mũ. Ên vỹ nén ù kar to ãjag kanhrãn há han ke mũ. Kỹ tóg ãjag mỹ tó mãn ke mũ gé, sỹ ãjag mũ nén tó mũ kar ti, ãjag tỹ kã jatun tũ nĩ jé,” he tóg.

²⁷ “Ãjag krĩ kãnhvy han jé sóg ke mũ. Sỹ ãjag mũ nén nĩm ke mũn hã vè. Hã ra tóg ù tỹ inh ki ge jãvãnh ag krĩ kãnhvy sĩ ên ri ke tũ nĩ. Krĩ kãnhvy pè ãjag nỹtĩnh ha. Hã kỹ krĩ kufy han tũg nĩ. Kanê jur han tũg nĩ gé. ²⁸ Inh vĩ tag mẽ ãjag tóg huri, isỹ ãjag mỹ: tĩg jé sóg ke mũ, kar kỹ sóg ãjag to vỹn kenh ke mũ gé, he mũ ti. ãjag tỹ iso há nỹtĩ ra tóg ãjag mỹ sér tĩnh mũ vè, isỹ inh panh venh tĩg ke ti. Inh panh vỹ inh kãfór nĩ. ²⁹ Ûri sóg ãjag mỹ tag kãmén mũ, ãjag tỹ ên venh ke to hã. Kỹ ãjag tỹ ên ven kỹ inh mĩ êkrén nĩ. Ên kã inh ki ge kỹ nỹtĩm nĩ. ³⁰ Isỹ ãjag mré vèmén tag vỹ rur nĩ ha. Êprã pã'i mág jun ke nê ha. Hã ra ti pijé tỹ inh kri ke nĩ'. ³¹ Hã ra sóg êprã ke kar ag mỹ inh jykre ven sór mũ, isỹ inh panh to há tãvĩ nĩ ti. Hã kỹ sóg inh panh tỹ inh mỹ nén tó mũ ên han kãn tí. Mũ jé ha, re ra,” he tóg.

15

Jesus tỹ uva fa ri ke nĩ

¹ Ag mũn kỹ *Jesus* tóg ag mỹ: “*uva fa ri ke inh nĩ*,” he mũ. “Inh panh

vỹ ù tỹ *uva* ki rĩr tĩ ãn ri ke nĩ. ² Kỹ ãjag *uva* tóg pẽ ri ke nỹtĩ. Û tỹ inh vĩ han sór tũ ãn ag há vĩ tỹ *uva* pẽ kanẽn vãnh ãn ri ke nỹtĩ. Ën kym kỹ tóg fón tĩ, inh panh ti. Kỹ tóg ùn kanẽn há han mũ ãn ki rĩr há han tĩ, ãn fėj rógãm tóg tĩ, ti tỹ kanẽ e han jé. ³ ãjag tỹ há' he tóg huri, ãjag tỹ inh vĩ kri fi tugrĩn. ⁴ Isovãnh tũg nĩ, kỹ sóg ãjag tovãnh ke tũ pẽ nĩ gé. *Uva* pẽ tỹ *uva* fa to nỹtĩn kỹ tóg kanẽ há han tĩ. Ën ri ke ti nĩ, ãjag tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ tag ti. ãjag tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩn kỹ vėjykre há há han kỹ nỹtĩn nĩ," he tóg.

⁵ "*Uva* fa ri ke inh nĩ, kỹ ãjag tóg *uva* pẽ ri ke nỹtĩ gé. ãjag tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩn kỹ ãjag tóg kanẽ e han ke mũ, há ra ãjag pijé ãjag pir mỹ nén ù há han ke mũ'. Inh há ne ãjag tar han ke mũ'. ⁶ Û tỹ isovãnh mũ ãn fón jé tóg ke mũ, inh panh ti. Ëg tỹ *uva* pẽ kórég kym kỹ fón ãn ri ke tóg nĩ. Ëg tỹ ti pẽ kym kỹ fón kỹ tóg tóg mũ, kỹ ãg tóg pũn tĩ sir. Ën ri ke han jé tóg ke mũ, inh panh ti, ù tỹ isovãnh mũ ãn tỹ. ⁷ ãjag tỹ isovãnh tũ nĩn kỹ, ãjag tỹ isỹ ãjag mỹ nén tó mũ ãn to jykrén kỹ nỹtĩn kỹ, kỹ inh mỹ nén kar to vĩm nĩ. Han jé sóg ke mũ, ãjag mỹ, ãjag tỹ inh mỹ nén to vĩ mũ ãn ti, ha vem nĩ. ⁸ ãjag tỹ vėjykre há han kỹ tóg *uva* pẽ tỹ kanẽ e han ri ke nĩ. Kỹ vãnh kar tóg ãjag jykre ve kỹ Topẽ to: "ùn há vĩ tỹ ti nĩ," henh ke mũ. Há ki ag tóg ki kanhró nỹtĩnh mũ, ãjag tỹ tỹ inh mré ke nỹtĩ ti. ⁹ Inh panh vĩ iso há tãvĩ nĩ. Ge inh nĩgtĩ gé, ãjag to. ãjag to ha pẽ sóg nĩ gé. Inh ki ge kỹ nỹtĩn nĩ, sỹ ãjag to há tãvĩ nĩ jé. ¹⁰ ãjag tỹ isỹ ãjag mỹ nén tó mũ ki króm kỹ ãjag tóg inh ki ge kỹ nỹtĩ nĩ, kỹ sóg ãjag to há nĩ gé. Há kỹ sóg inh panh vĩ há ki króm kãn mũ, kỹ tóg iso há tãvĩ nĩ.

¹¹ Inh mỹ tóg sér tĩ. Kỹ sóg ãjag mỹ tag tó mũ, ti tỹ ãjag mỹ sér tĩn jé gé, ti tỹ inh mỹ sér tĩ ãn ri ke tĩn jé gé. Há jé sóg ãjag mỹ inh jykre kãmén mũ.

¹² Sỹ ãjag mỹ vėjykre nĩm mũn há vễ, ha mẽ: jagnẽ to há nỹtĩn nĩ, sỹ ãjag to há nĩ ãn ri ke han nĩ, he sóg mũ.

¹³ Û tỹ ti mré ke ù ag jagfy ter sór mũ ãn vĩ ag to há ja nĩgtĩ. Û tỹ ãg to há kãfór pẽ ãn venh ke tũ ãg tóg nĩ, ãprã. ¹⁴ Inh mré ke pẽ vĩ tỹ ãjag nỹtĩ, ãjag tỹ inh vĩ ki króm kỹ. ¹⁵ Há kỹ sóg ãjag to: inh *camarada* ag, he tũ nĩgtĩ gé. Ëg pijé ãg *camarada* ag mỹ ãg tỹ nén to jykrén mũ ãn kãmén tĩ'. Ëg mré ke ag há mỹ ãg tóg kãmén tĩ. ãjag mỹ sóg inh panh tỹ inh mỹ nén tó mũ ãn kãmén kãn huri, há kỹ sóg ãjag to: inh mré ke ag, he mũ.

¹⁶ ãjag pijé inh kuprẽg'. Inh há ne ãjag kuprẽg'. Kỹ sóg ãjag mỹ: kanẽ e han nĩ, he mũ ha, há vĩ: vėjykre há, he mũ. Vėjykre há há vĩ tũ' henh ke tũ nĩ. ãjag tỹ ãn han kỹ jatun mỹ Topẽ mỹ nén kar to vĩm nĩ, inh jiji tó kỹ. Kỹ tóg ãjag tỹ ti mỹ nén to vĩ mũ ãn han ke mũ. ¹⁷ Sỹ ãjag mỹ nén tó mũn há vễ, há vĩ: jagnẽ to há nỹtĩn nĩ, sỹ ãjag to há nĩ ãn ri ke, he mũ," he tóg, *Jesus* ti.

Û tỹ ãg to jũnh ke ag

¹⁸ "Û tỹ inh ki ge tũ ag vĩ iso jũ vén ja nĩgtĩ, kỹ ag tóg ãjag to jũ nỹtĩ gé. Tag mĩ ãkrén nĩ, ag tỹ ãjag to jũnh ken kỹ. ¹⁹ ãjag pijé tỹ ag mré ke nỹtĩ'. ãjag tỹ tỹ ag mré ke nỹtĩ ra ag tóg ãjag to há nỹtĩnh ke mũ vễ. Há ra ãjag tóg tỹ ag mré ke tũ nỹtĩ. ãjag kuprẽg inh, ag kã mĩ, ãjag tỹ tỹ inh mré ke nỹtĩ jé. Há kỹ ag tóg ãjag to jũ nỹtĩ. ²⁰ Vãsỹ sóg ãjag mỹ: "ãjag pijé inh kãfór nỹtĩ'," he ja nĩgtĩ. Tag mĩ ãkrén nĩ. Inh *camarada* ri ke ãjag nỹtĩ, jãvo sóg tỹ ãjag *patrão* ri ke nĩ. Ag kã mĩ ù tóg inh vóg kónãn ke mũ. Ën vĩ ãjag vóg kónãn ke mũ gé. Ag kã mĩ ù tóg inh vĩ ki króm tĩ. Ën ag vĩ ãjag vĩ ki króm ke mũ gé. ²¹ Há ra ag tóg ãjag vóg kónãn ke mũ gé, ãjag tỹ tỹ inh mré ke nỹtĩn kỹ. Ag pijé ù tỹ inh jẽnẽg mũ ãn ki kanhró nỹtĩ'. ²² Inh kãtĩ tũ nĩ ra, isỹ ag mỹ

inh vī tó tũ nĩ ra ag tóg: “hã ra ěg tóg ki kagtĩg nỹtĩ,” henh ke mũ vễ. Hã ra sóg ag mỹ tó, hã kỹ ag tóg ki kanhró nỹtĩ. ²³ Ũ tỹ iso jũ nỹtĩ ěn ag vỹ inh panh to jũ nỹtĩ gé. ²⁴ Nén ũ han vãnh hynhan sóg tĩ, ag rĩnve, kỹ ũ vỹ tag han ja tũ pẽ nĩ, ijo. Isỹ tag han tũ nĩ ra ag tóg: “vég tũ ěg nĩ,” henh ke mũ vễ. Hã ra ag tóg vé. Ag tỹ vég mũ ra ag tóg ge ra iso jũ nỹtĩ, kỹ ag tóg inh panh to jũ nỹtĩ gé. ²⁵ Hã ra tóg ag to rán kỹ nĩ, Topẽ vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki. “Nén ũ tũ to ag tóg iso jũ sór mũ,” he tóg, Topẽ vỹ rá ki. Hã kỹ ag tóg ke tĩ,” he tóg.

²⁶ “Hã ra tóg kãtĩg ke mũ, ũ tỹ ãjag tar han ke mũ ti. Topẽ kuprĩg to ken hã vễ. Ti hã vỹ ki hã tónh ke mũ, inh panh kuprĩg ti. ěn hã vỹ ãjag mỹ inh kãmén ke mũ. ²⁷ Kỹ ãjag tóg vãnh kar mỹ inh kãmén ke mũ gé, ěn kã. Inh mré ãjag tóg mũ ja nĩ, isỹ ãjag mỹ tó vén mũn kã,” he tóg.

16

¹ “Ãjag mỹ sóg tag kãmén kãn mũ, ãjag tỹ ki kanhró nỹtĩ jé, ãjag tỹ isovãnh sór tũ pẽ nĩ jé, ãjag jagtar ke kurã ěn kã. ² ãjag pan jé ag tóg ke mũ, pã'i ag, ãjag tỹ vãnh kanhrãn jafã ra mũ mãn tũ nĩ jé. Kỹ ag tóg ãjag kãgtén ke mũ gé. ãjag kãgtén kỹ ag tóg ón kỹ: “Topẽ vỹ ěg mỹ tó, hã kỹ ěg tóg ag kãgtén mũ,” henh ke mũ. ³ Ag tỹ ěg jóg mág ki kagtĩg nỹtĩn kỹ ag tóg tag han ke mũ. Inh ki kagtĩg ag tóg nỹtĩ gé. ⁴ Ũri sóg ãjag mỹ tó mũ. Kỹ ãjag tóg, ãjag tỹ tag ve kỹ: ěg mỹ tóg tó ja nĩ, ěg tỹ ũri nén vég mũ tag ti, henh ke mũ,” he tóg.

Topẽ kuprĩg kãtĩg ke

Vãsỹ sóg ãjag mré tĩ nĩ vễ, hã ra sóg ãjag mỹ tag tó ja tũ nĩ ver. ⁵ Ũri sóg tĩg ke mũ, isỹ ũ tỹ inh jẽnẽg mũ ěn ve jé. Kỹ ãjag pijé inh mỹ: “ã tỹ hẽ ra tĩg ke nẽ?” henh ke mũ! ⁶ ãjag mỹ tóg e tĩ, sỹ ãjag mỹ isĩg ke tag tó ja nĩn kỹ, kỹ ãjag tóg fe kaj nỹtĩ. ⁷ Há tĩ nĩ hã ra, isĩg ke tĩ, ha mẽ. Isĩ tũ nĩn

kỹ ũ tỹ ãjag tar han mũ ěn vỹ kãtĩg ke tũ nĩ, Topẽ kuprĩg ti. Hã ra sóg isĩg kỹ ãjag mỹ ti jẽnẽn ke mũ. ⁸ ěn vỹ ti kãtĩg kỹ vãnh kar mỹ: “Topẽ vỹ mranh ã huri,” henh ke mũ, kỹ tóg ag mỹ Topẽ tỹ ag vóg kónãn ke ěn tónh ke mũ gé. ⁹ “Jesus ki ã tóg rã tũ nĩ, hã kỹ ã tóg Topẽ vỹ mranh tĩ,” he jé tóg ke mũ, ti kuprĩg ti. ¹⁰ Kỹ tóg ag mỹ vễjke kuryj tónh ke mũ gé. Jãvo sóg tĩg ke mũ, inh panh kukãm, kỹ ag tóg inh venh ke tũ nĩ. ¹¹ Tag ki ũn mág pẽ tỹ tỹ Nén-Kórég ěn to tóg: “kórég tĩ nĩ,” hé huri, Topẽ ti. Hã to ěg tóg ti tỹ ũn vóg kónãn ke mũ ěn ag ki kanhró nỹtĩ,” he tóg.

¹² “Sỹ ãjag mỹ nén tónh ke mũ vỹ ver e nỹtĩ, hã ra tóg ver ãjag mỹ mẽ jagy tĩ, hã kỹ sóg tónh ke tũ nĩ. ¹³ Topẽ kuprĩg vỹ ãjag to kãtĩg ke mũ, kỹ tóg komẽr hã ãjag mỹ tó kãn ke mũ, nén tỹ ki hã tó ěn ti. Ti pijé ti tỹ nén to jykrén mũ ěn tónh ke mũ! Inh panh tỹ inh mré nén to jykrén mũ ěn hã tó jé tóg ke mũ. Kỹ tóg ãjag mỹ ãjag tỹ kar kỹ nén venh ke ěn tónh ke mũ gé. ¹⁴ Ti hã vỹ iso: “ũn mág vỹ tỹ ti nĩ,” henh ke mũ gé. Inh vỹ hã tó jé tóg ke mũ ãjag mỹ, hã kỹ tóg isỹ tỹ ũn mág nĩ tónh ke mũ, Topẽ kuprĩg ti. ¹⁵ Inh panh tỹ nén tó mũ ěn hã tó sóg tĩ. Kỹ tóg ěn hã tónh ke mũ gé. Hã kỹ sóg ãjag mỹ: inh vỹ hã tó jé tóg ke mũ, he mũ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ ter kar kỹ rĩr mãn ke

¹⁶ “Kãnhmar ãjag tóg inh ve mãn ke tũ nĩ ha. Kejẽn ãjag tóg kurã ũ ki inh ve mãn ke mũ gé,” he tóg. ¹⁷ Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg jagnẽ mỹ: “ti hỹn ne tó sór mũ, hã kỹ tóg: “kãnhmar ãjag tóg inh ve mãn ke tũ nĩ ha, kejẽn ãjag tóg kurã ũ ki inh ve mãn ke mũ gé,” he mũ?” he ag tóg. ¹⁸ “Ne to ke nẽ hỹn, hã vỹ: kãnhmar, he mũ? ěg pijé ti tỹ nén tó mũ ěn ki kanhró nỹtĩ!,” he ag tóg, jagnẽ mỹ.

¹⁹ Hã ra Jesus tóg ag tỹ ti ki jẽnẽ sór mũ ki kanhró nĩ. Hã kỹ tóg ag

mỹ: “inh vĩ mỹ ãjag mỹ e?” he mũ. “Kãnhmar ãjag tóg inh ve mãn ke tũ nĩ ha. Kejẽn hã ãjag tóg kurã ù ki inh ve mãn ke mũ. ²⁰ Ki hã sóg tó mũ. Kygfỹ jé ãjag tóg ke mũ. Vēsýrénh jé ãjag tóg ke mũ. Hã ra tóg ù tỹ inh ki ge tũ ag hã mỹ sér tĩnh mũ. Tag pãte tóg ãjag mỹ sér tĩ mãn ke mũ gé. ²¹ Ûn tỹtã fi tỹ gĩr venh ken kỹ tóg fi mỹ jagy tĩ. Fi kósın tỹ fi ki mur kar kỹ tóg hã ra fi mỹ sér tĩ. Kỹ fi tóg fi kaga ên mĩ êkrén mãn tũ nĩgtĩ. ²² Ge ve jé ãjag tóg ke mũ. Ûri tóg ãjag mỹ jagy tĩ. Hã ra sóg ãjag ve mãn ke mũ. Kỹ ãjag fe tóg mrin kenh ke mũ, ãjag tỹ inh ven kỹ. Kỹ ù tóg ãjag fe kaj han mãn ke tũ nĩ ha, inh kãtĩg mãn kỹ. ²³ Ên kã ãjag tóg inh mỹ nén ù to vĩ mãn ke tũ nĩ ha, isỹ ãjag mré nĩn kỹ. Ki hã sóg tó mũ mỹr. ãjag tỹ inh panh mỹ nén ù to vĩn kỹ tóg ãjag mỹ vin kãn ke mũ, ãjag tỹ tỹ inh mré ke nỹtĩn kỹ. ²⁴ Ver ãjag tóg ti mỹ nén ù to vĩ ja tũ nĩ, ãjag tỹ ti mỹ: “ti mré ke vĩ tỹ êg nỹtĩ,” he mũ ra. Ti mỹ nén ù to vĩm nĩ, kỹ tóg ãjag mỹ hynhan kãn ke mũ, ãjag tỹ nén to vĩ mũ ên ti. Kỹ tóg ãjag mỹ sér tãvĩ tĩnh mũ,” he tóg.

Jesus tỹ tỹ êprã ke kar kri ke nĩ

²⁵ “Sỹ ãjag mỹ inh panh kãmén kỹ sóg ver: tag ri ke ti nĩ, he tĩ. Kãnhmar sóg jamã há ra ãjag mỹ ti kãmén ke mũ, kỹ sóg ãjag mỹ: tag ri ke ti nĩ, he mãn ke tũ nĩ sir. ²⁶ Kurã ên kã ãjag tóg vēsóg ki ti mỹ nén ù kar to vĩnh ke mũ, ãjag tỹ tỹ inh mré ke nỹtĩn kỹ. Kỹ sóg ãjag jagfy vĩ mãn ke tũ nĩ ha. ãjag hã vĩ ti mré vēmén ke mũ ha. ²⁷ Inh panh vĩ ãjag to há tãvĩ nĩgtĩ, ãjag tỹ iso há nỹtĩn kỹ, ãjag tỹ iso: “Topẽ vĩ ti jẽnẽ,” hen kỹ. ²⁸ Tĩ tỹ inh jẽnẽn hã kỹ sóg ga tag ki jun mũ. Hã ra sóg ùri inh mur ja ré kỹ tĩg ke mũ ha, inh panh kukãm,” he tóg.

²⁹ Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ: “vãhã ã tóg êg mỹ kãmén há han mũ ha. Vãhã ã tóg êg mỹ: ge ti nĩ, he

mãn tũ nĩ ha. ³⁰ Nén ù kar ki kanhró ã tóg nĩ, vэг êg tóg mũ. Êg tỹ ã ki nén ù jẽnẽ sóg kỹ ã tóg ki kanhró nĩ. Êg tỹ ã mỹ nén ù tó tũ ra ã tóg ki kanhró nĩ. Hã ki êg tóg vэг mũ, ã tỹ Topẽ tá kãtĩg ja ti,” he ag tóg mũ.

³¹ Kỹ tóg: “vãhã ãjag tóg inh ki ge kỹ nỹtĩ ha,” he mũ. ³² “Hã ra ãjag tóg kãnhmar inh ré kỹ mũ kãn ke mũ ha, ãjag ĩn ra. Vẽn hã pugpóv kãn jé ãjag tóg ke mũ, ùri. Hã ra sóg pir pẽ tũ nĩ, ãjag tỹ inh ré kỹ mũ kãn mũ (hã) ra. Inh panh vĩ êgno kã inh mré jẽn hũ. ³³ Tag kãmén inh ãjag mỹ, ãjag tỹ krĩ kãnhvy nỹtĩ jé, ãjag tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ tugrĩn. Tag ki ãjag tóg nén ù jagy kar vэг tĩ ver. Hã ra to krĩ kufy han tũg nĩ. Êprã ke kar kri ke vĩ tỹ inh nĩ, êprã ke kri pã'i ên. Japo ên kutêm inh huri,” he tóg, *Jesus* ti.

17

Jesus tỹ Topẽ mré vēmén

¹ *Jesus* tỹ ti mré mũ tĩ ag mỹ tag kãmén kãn kar kỹ tóg kãnhkã ki êvãnh mũ, kỹ tóg: “panh', inh óra tán krỹg huri,” he mũ. “Ag mỹ isỹ tỹ ùn mág nĩ ven nĩ, isỹ tỹ ã kósın nĩn kỹ. Kỹ sóg ag mỹ ã tỹ tỹ ùn mág nĩ ven ke mũ gé. ² Êprã ke kar kri ã tóg inh fêg, isỹ ã tỹ inh mỹ ùn vin mũ ag mỹ rĩr krỹg ja tũ ven jé, fag mỹ ke gé. ³ Û tỹ ã tỹ tỹ Topẽ nĩ ki kanhrãn mũ ên vĩ rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ, ù tỹ ã to: “Topẽ ù vĩ tũ nĩ,” he mũ kar ag, fag kar ke gé. Kỹ ag tóg, isỹ tỹ *Jesus Cristo* nĩ ki kanhró nỹtĩ gé, ã hã tỹ inh jẽnẽn ên ki. ⁴ Ag hã mỹ sóg ã tỹ tỹ ùn mág nĩ tag ven, êprã ke ag mỹ, fag mỹ ke gé. ã tỹ inh mỹ nén tó mũ ên han kãn inh. ⁵ Vãsỹ, êg tỹ ga tag han tũg ki sóg ã mré nĩ ja nĩgtĩ, ên kã sóg tỹ ùn mág pẽ nĩ ja nĩgtĩ, ã mré. Ên han mãn nĩ, inh mỹ. Isỹ tỹ ùn mág pẽ nĩ han mãn nĩ, panh'.

⁶ Û ag kuprêg ja ã nĩ, ag tỹ inh ki ge jé. Ên ag mỹ sóg ã kãmén ja nĩgtĩ. ã tũ ag vэг, hã ra ã tóg inh mỹ ag vin,

fag ke gé. Á ví ki króm ag tóg tí, fag ke gé. ⁷ Ūri ag tóg ki kanhró nýtí, isý ã tũ hã han mũ ên ki. Á hã ne inh mý nén kar ên tó tí. Tag vég ag tóg tí, fag ke gé. ⁸ Ag mý sóg ã ví ti tó tí, ký tóg ag mý sér tí. Ký ag tóg vég mũ, ã tý inh jênê ên ti. Ký ag tóg iso: “Topê tý ùn jênêg mũ ên vê,” he mũ, fag ke gé.

⁹ Á tý inh mý ùn vin mũ ên ag hã jagfy sóg ví tí, fag jagfy ke gé. Ū tý inh ki ge tũ ên ag jagfy sóg vnh ke tũ nĩ. Á tũ fag hã jagfy sóg ví tí. ¹⁰ Ha vé, isũ kar vỹ tý ã tũ nýtí, ký ã tũ kar vỹ tý isũ nýtí gé. Ag hã tigrĩn sóg tý ùn mág nĩ, ù tý inh ki ge ký nýtí ên ag hã tigrĩn, fag ke gé. ¹¹ Inh mur ja ré ký sóg tũg mũ, ijãvo ag tóg êgno ki nýtĩnh mũ sir, isũ mré ã tũ ag. Ag jãvo sóg, ã venh tũg mũ ha.

Inh panh mág, há tâví ã tóg nĩ. Fag jy nĩgãn nĩ, ã jykre ki. Á hã ne inh mý ag vin'. Á mré sóg tý ùn pir nĩ. Ký ag tý jagnê mré tý ùn pir nýtí han nĩ gé, fag tý ke gé. ¹² Isý ag mré nĩn ký sóg ag jy nĩgãn tí, ã jykre ki, ã tý inh mý ùn vin mũ ên ag kar jy, fag jy ke gé. Ag ki rĩr há han inh, ký ag kã ù tóg vãfor ja tũ nĩ. Ūn pir tóg hã ra vãfor ký nĩ inhhã, hã ra tóg ti to rán ký nĩ, hã ký tóg ke mũ. ¹³ Ūri sóg ã kukãm tũg mũ, hã ra sóg ver tag ki ag mý kãmén mũ, ti tý ag mý sér tí jé, ti tý inh mý sér tí tag ri ke tí jé, fag mý. ¹⁴ Ag mý sóg hur ã ví kãmén. Ký ù tý inh ki ge tũ ag vỹ ag to jũ mũ, ag tý tý ag mré ke tũ nýtĩnh ký. Inh pijé tý ag mré ke nĩ gé', ù tý ag to jũ mũ ên ag mré, fag ke gé. ¹⁵ Hã ra sóg ã mý: ha ag jé prêr, he tũ nĩ, fag tý ga tovãnh jé, he tũ sóg nĩ. Nén-Kórég jo ag jy nĩgãn nĩ, he sóg mũ ã mý. ¹⁶ Ag pijé tý inh ki ge tũ ag mré ke nýtí'. Tý sóg ag mré ke tũ nĩ gé, ù tý inh ki ge jãvãnh ên fag mré. ¹⁷ Á ví ki ag kanhrãn nĩ, ã tý ùn kuprêg mũ ên ag, fag tý komêr hã ã ri ke nýtí jé. Á ví ên vỹ tý vênh ví há tâví nĩ. ¹⁸ Inh jênê ã tóg, sý ga kri mur jé. Ký sóg

ã kóm ag mré fag jêgnênh mũ, ag tý êprã ke kar ên ag mý inh kãmén jé, fag ke gé. ¹⁹ Ag jagfy sóg ã mý vênh fêg ke mũ, ag tý inh mré ã mý vênh vin ký nýtí jé.

²⁰ Hã ra sóg nén ù to ví sór mũ gé, sý ã mý ag kãmén kar ký. Ū ag tóg ag ví mẽ ký inh ki genh ke mũ. Ên fag to sóg ví sór mũ gé. ²¹ Ag kar tý tý ùn pir nýtĩnh ken ký tóg há tí, ã tý inh mré tý ùn pir nĩ ên ri ke, isý ã mré tý ùn pir nĩ ên ri ke. Fag tý êg mré tý ùn pir nýtĩnh ký tóg há tí. Ký vênh kar vỹ venh ke mũ, ã tý nén to inh jênêg mũ ti. ²² Isý ã tóg ùn mág han. Ký sóg ag tý ùn mág han ke mũ gé, fag tý jagnê mré tý ùn pir nýtí jé, ã tý inh mré tý ùn pir nĩ tag ri ke. ²³ Inh mré ke vỹ tý ag nýtí, ký sóg tý fag mré ke nĩ gé, ký êg kar vỹ tý ùn pir ri ke nýtí. Êg tý tý ùn pir nýtí tigrĩn vênh kar tóg venh ke mũ, ã tý inh jênê ên ti. Ūn tý inh ki ge ký nýtí ên ag to há tâví ã tóg nĩ, ã tý iso há nĩ tag ri ke. Tag ve jé fag tóg ke mũ, êprã ke ag.

²⁴ Panh', vãsý ã tóg iso há nĩgtí vê, êg tý ga tag han tũg ki. Hã ký ã tóg isý ùn mág pê han. Ký tóg inh mý há tĩnh mũ, ag tý inh mré nýtĩnh ký, ã tý inh mý ùn vin mũ ên fag. Ag tý inh mré nýtĩnh ký ag tóg venh ke mũ, ã tý isý ùn mág han ja ti. ²⁵ Panh', jykre kuryj ã tóg nĩ. Ū tý inh ki ge tũ ag vỹ ã ki kagtũg nýtí, fag jãvo sóg ã ki kanhró nĩ. Ký tag ki inh mré nýtí ag vỹ ki kanhró nýtí gé, ã tý nén to inh jênêg mũ ti. ²⁶ Ag mý sóg ã kãmén huri, ký sóg fag mý ã kãmén mãn ke mũ gé, ag tý jagnê to há nýtí jé, fag tý ã tý iso há tag ri ke nýtí jé. Ký sóg ag mré êmãn ke mũ gé,” he tóg, *Jesus* ti, ti panh mré vêmén ký.

18

Ag tý Jesus se
(Mt 26.47-56; Mc 14.43-50; Lc 22.47-53)

¹ *Jesus* tỳ ti panh mré vī kar kỳ tóg ti mré mũ ti ag mré ti mũ sir. Gój tỳ *Cedrom* kafã ù ra ag tóg pa mũ sir. Tá ka tóg krãkrãn kỳ nýtĩ. Ka kré ên krêm ag tóg nĩgnĩ mũ sir. ² Hã ra *Judas* tóg ti tĩg ên ki kanhró nĩ gé. Tá tóg ti mré mũ ti ag mré vēmén tỳ hên ri ke han ja nĩ, *Jesus* ti, hã kỳ *Judas* tóg ag tỳ ra mũnh ke ki kanhró nĩ, ù tỳ pã'i ag mỳ ti ven ke mũ ên ti. ³ Kỳ tóg ag nón tá jun mũ sir, *soldado* ag mré, porisa ag mré hã ke gé, pã'i ag tỳ ag jẽgnẽn kỳ. *Fariseu* ag vỹ pã'i ag mré porisa ag jẽgnẽn ja nĩ gé. Něj e gé ag tóg kãmũ mũ, pĩ jónhkó ke gé, ka kykyv mré hã. ⁴ Hã ra *Jesus* tóg ki kanhró nĩ, ti jagtar ken ki, kỳ tóg ag kato tĩg kỳ ag mỳ: “ãjag tỳ ù tỳ hê ve sór nê?” he mũ. ⁵ Kỳ ag tóg ti mỳ: “*Jesus* ti, *Nazaré* tá ke ên,” he mũ. Kỳ tóg ag mỳ: “inh hã vê,” he mũ. Hã ra *Judas* tóg ag mré kãtĩg ja nĩ gé. ⁶ *Jesus* tỳ ag mỳ: “inh hã vê,” hen kỳ ag tóg ti jo ranh ke mũ. Rom ke ag tóg mũ sir, êprã. ⁷ Kỳ tóg ag mỳ vĩ mãn mũ. “ãjag tỳ ù ve sór nê?” he tóg. Kỳ ag tóg ti mỳ: “*Jesus* ti, *Nazaré* tá ke ên,” he mãn mũ. ⁸ Kỳ tóg ag mỳ: “ãjag mỳ sóg: inh hã vê, hé huri. Kỳ ãjag tỳ ise sór kỳ inh mré ke tag ag tugvãnh nĩ,” he mũ. ⁹ Hã ra tóg tag tó, ti tỳ to hã ti panh mỳ: “ã tỳ inh mỳ ùn vin ja ên ag vỹ ki nýtĩ, ag kã ki ù vỹ vãfor ja tũ nĩ,” he ja nĩn kỳ. Ti tỳ ag jy nĩgãn jé tóg porisa ag mỳ: “ag tugvãnh ra,” he mũ, ti mré mũ ti ag to.

¹⁰ Hã ra *Simão Pedro* tóg ti rógro ên vyn kỳ porisa ag kã ù nĩgrêg kym mũ. Ti pẽgia tá ti nĩgrêg jê ên tỳ tóg kym ke mũ. Topê tũ to pã'i mág *camarada* vê, ti tỳ ù nĩgrêg kym mũ ên ti, ti jijin hã vỹ: *Malco*, he mũ. ¹¹ Kỳ *Jesus* tóg *Pedro* mỳ: “ã rógro fêg han ra,” he mũ. “Inh panh tỳ inh mỳ: “vêsýrênh jé ã tóg ke mũ,” he ja vê, hã kỳ sóg ag mỳ vênh fêg ke mũ hã. Vênh nenh ke tũ sóg nĩ,” he tóg.

Pã'i tỳ Anás tỳ Jesus ve

¹² Kỳ *soldado* ag mré, porisa ag tóg, ag pã'i mré, *Jesus* mrĩnh mũ sir, vãfe tỳ. ¹³ Kỳ ag tóg ti pére mũ mũ, *Anás* ãn ra. *Caifás* kakrã vê, *Anás* ti, hã ra *Caifás* vỹ tỳ Topê tũ to pã'i ag pã'i mág nĩ, prỹg ên kã. ¹⁴ Hã ra *Caifás* ên vỹ pã'i ag mỳ: “ùn pir tỳ êg povo jagfy ter kỳ tóg pãgsĩ nĩ,” he ja nĩ. Ên kakrã ãn ra ag tóg *Jesus* pére mũ mũ.

Simão tỳ Jesus to ón vén

(Mt 26.57-58, 69-70; Mc 14.53-54, 66-68; Lc 22.54-57)

¹⁵ Kỳ *Simão Pedro* tóg *Jesus* nón ti mũ, *Jesus* mré ke ù mré ke gé. Hã ra *Jesus* mré ke ù ên tóg Topê tũ to pã'i ag pã'i mág ên ki kanhró nĩ, hã kỳ tóg *Jesus* nón *Anás* ãn kã ra rã mũ, ãn vãso ra. ¹⁶ Hã ra *Pedro* tóg re tá jê nĩ, ãn jãnkã rã hã. Kỳ *Jesus* mré ke ù ên tóg ver ù tỳ jãnkã ki rĩr mũ ên fi mré vēmén mũ, kỳ fi tóg *Pedro* mỳ: “ha kãrã,” he mũ, ti mré ke ù ên tỳ pã'i mág ki kanhró nĩ tũgrĩn. ¹⁷ Kỳ fi tóg ti mỳ: “ã hỹn tỳ *Jesus* mré ke nĩ,” he mũ, ù tỳ jãnkã ki rĩr jê ên fi. Hã ra tóg ón kỳ fi mỳ: “vó,” he mũ.

¹⁸ Hã ra *Anás camarada* ù ag vỹ tá nýtĩ gé, porisa ag mré. Đn vãso ki ag tóg pĩ han kỳ nýtĩ, ti kusa jagy tĩn kỳ. Pĩ to ag tóg tugtón nýtĩ. Kỳ *Pedro* tóg ag mré tón nĩ gé, pĩ ên ti to.

Anás tỳ Jesus ki jẽmẽ sór

(Mt 26.59-66; Mc 14.55-64; Lc 22.66-71)

¹⁹ Kỳ pã'i mág tóg *Jesus* mỳ: “inh mỳ ã mré mũ ti ag kãmén. ã tỳ nén kãmén ti ên ti kãmén nĩ gé, inh mỳ,” he mũ. ²⁰ Kỳ tóg: “vênh kar mỳ sóg jamã há ra tó tĩ,” he mũ. “Vênh kanhrãn jafã krêm sóg tó tĩ, Topê ãn krêm ke gé. *Judeu* kar tỳ vênhmãn kỳ nýtĩn kỳ sóg ag mỳ kãmén ti. Inh pijé vênh péju kỳ tó tĩ.” ²¹ Hã ra ã tóg inh ki jẽmẽ sór mũ'. Inh vĩ mẽg mũ ên ag ki jẽmẽm nĩ. Ki kanhró ag tóg nýtĩ, isy ag mỳ nén tó ja ên ki,” he tóg.

22 Ti tỹ tag tó ký porisa ù tóg *Jesus* tânh mũ, ký tóg ti mỹ: “pã'i mág vễ mỹr, hã ra ã tóg ti mỹ vĩ mũ,” he mũ. 23 Ký *Jesus* tóg: “kỹ inh hỹn vễnh vĩ kórég tỹ ne tó?” he mũ. “Ha inh mỹ tó. Vĩ há han inh, ã tỹ hã ra ne tugñĩn isãnh nê?” he tóg.

24 Tag pãte *Anás* tóg *Jesus* jẽnêg mũ sir, *Caifás* mỹ, Topê tũ to pã'i ag pã'i mág ên mỹ. Ti mrĩnh ký jẽ ký tóg ti jẽnêg mũ.

Pedro tỹ *Jesus* to ón mãn

(Mt 26.71-75; Mc 14.69-72; Lc 22.58-62)

25 Hã ra *Pedro* tóg ver tón nĩ nĩ, pĩ to. Ký tá nỹĩ ag tóg ti mỹ: “ã hỹn tỹ ti mré ke nĩ gé,” he mũ. Hã ra tóg ón ký: “vó,” he mãn mũ. 26 Ký pã'i mág mỹ rãnrãj tĩ ù vỹ tá nĩ gé. *Pedro* tỹ ù nĩgrêg kym ja ên kãnhkã ù vễ. Ên vỹ ti mỹ: “ã ve inh, ka kré krêm. Tá ã tóg ti mré jẽ ja nĩ,” he mũ. 27 Hã ra tóg ón ký ti mỹ: “vó,” he mãn mũ. Ên kã *galo* vỹ vãhã kynkyr mũ.

Pilatós tỹ *Jesus* ki jẽmẽ

(Mt 27.1-2, 11-14; Mc 15.1-5; Lc 23.1-5)

28 Kusã pẽ ki ag tóg, *Caifás* ãn tá *Jesus* pére kã mũ ký, pã'i tỹ *governador* ãn ra ti pére mũ mũ, ti vêmén jafã ra, *palácio* ên ra. Hã ra ag tóg kã ra ge sór tũ nĩ. Ag tỹ fénhta tỹ *Páscoa* han ke vỹ kakó tí ha, hã ra ù tỹ pã'i tỹ *governador* ãn kã ra ge mũ vỹ fénhta tỹ *Páscoa* ên ko tũ nĩgtĩ. Ag jykre vễ. Hã ra ag tóg ko sór mũ, hã ký ag tóg kã ra ge sór tũ nĩ sir. 29 Ký *Pilatós* tóg re mĩ kãkutẽ mũ, ag mré vêmén jé. Ký tóg ag mỹ: “ti hẽ ri ké? Ti vễjyre kórég tỹ ne han'?” he mũ. 30 Ký ag tóg: “vễjyre kórég han ti tĩ. Ti há nĩ ra êg tóg ã mỹ ti ven ke tũ nĩ vễ,” he mũ. 31 Ký tóg pã'i ag mỹ: “ãjag jykre hã han nĩ,” he mũ. Hã ra ag tóg ti mỹ: “ti ter ke vễ, ký ã hã vỹ êg mỹ: “ha ti tén,” henh ke mũ,” he mũ. 32 Hã ra *Jesus* tóg ag tỹ fóg tỹ pã'i mỹ ti fêg ke tag tó ja nĩ, fóg ag tỹ

krunch to ti sa ký ti tén ke ti. Hã ký ag tóg *Pilatós* mỹ ti ven mũ.

33 Ký *Pilatós* tóg ti ãn kã ra rã mãn mũ, *Jesus* mré vêmén jé. Ký tóg ti mỹ: “ã mỹ tỹ *Judeu* ag pã'i mág nĩ?” he mũ. 34 Ký tóg ti mỹ: “ũ nỹ ã mỹ tag tó? ã tỹ vêsóg ki to jykrén mỹ vó, pã'i ag tỹ ã mỹ tó mỹ vó?” he mũ. 35 Ký *Pilatós* tóg: “inh pijé tỹ *Judeu* nĩ,” he mũ. “Á kãnhkã ag vỹ inh mỹ ã fêg, ã *povo* to pã'i ag. ã hẽ ri ké?” he tóg.

36 Ký *Jesus* tóg: “inh pijé tỹ ga tag kri pã'i mág nĩ,” he mũ. “Isỹ tỹ tag ki ùn mág nĩ ra inh krêm ke ag tóg *Judeu* ag mré jagnẽ génh ke mũ vễ, ký ag tóg isenh ke tũ nĩ vễ. Isỹ tỹ ùn mág nĩ vỹ tỹ vyr mỹ ke nĩ,” he tóg.

37 Ký *Pilatós* tóg: “kỹ ã mỹ hã ra tỹ pã'i mág nĩ?” he mũ. Ký tóg: “ki hã ã tóg tó mũ,” he mũ. “Isỹ ki hã tó hã jé sóg ga kri mur ký, ga kri tĩ nĩ. Ký ù tỹ ki hã tó to há nỹĩ ên ag kar vỹ inh vĩ jẽmêg mũ,” he tóg. 38 Ký *Pilatós* tóg: “ne nỹ tỹ ki hã tó nĩ? Sỹ ki kagtũg tóg tĩ,” he mũ.

Jesus ter ke

(Mt 27.15-31; Mc 15.6-20; Lc 23.13-25)

Kỹ tóg re ra tĩg mãn mũ, pã'i ag mré vêmén jé, ký tóg ag mỹ: “ti pijé vễjyre kórég han tĩ,” he mũ. 39 “*Páscoa* kar ki sóg ãjag mỹ vễse ù kavãg tĩ. Ký inh hỹn ãjag mỹ ãjag tỹ ù to: “*Judeu* ag pã'i,” he mũ tag kavãn ke mũ,” he tóg. 40 Hã ra ag kar tóg prẽnprêr mũ sir. “!..*Jesus* pijé!..! *Barrabás* kava ra..!” he ag tóg mũ sir, prẽnprêr ký. Hã ra *Barrabás* ên vỹ tỹ ùn jykre kórég pẽ nĩ.

19

¹ Ký *Pilatós* tóg *soldado* ag mỹ: “ha ti mrãnmrãn, ge ký,” he mũ. ² Ký ag tóg ti mrãnmrãn mũ. Kar ký ag tóg sónh pĩrĩn ký tỹ ti krĩ tófgĩg mũ sir. Ký ag tóg kur kusũg tỹ ti kri fón mũ gé sir. ³ Ti ki junjun ký ag tóg ti

mỹ: “viva, Judeu ag pã'i,” he mũ, ti nung k̄y. Kar ag tóg ti tân̄h mũ gé sir.

⁴ K̄y Pilatos tóg re ra kutē m̄n mũ gé sir. K̄y tóg v̄nh kar m̄y: “ha vé ha, ti jykre kórég mē ja tũ sóg n̄i v̄. K̄y sóg ãjag m̄y ti ven mũ. Nén ù v̄nh m̄y han tũ ti n̄i v̄,” he mũ.

⁵ K̄y Jesus tóg k̄akutē mũ, h̄a ra tóg sónh t̄y ti kr̄i tógf̄in k̄y k̄akutē mũ, kur kusũg ên tu k̄y ke gé. K̄y Pilatos tóg v̄nh kar m̄y: “ti ve ra,” he mũ, ag t̄y h̄en ri ke m̄n ti tov̄nh jé, ag t̄y ti jagtar ên ve k̄y.

⁶ Pã'i ag t̄y ti ve k̄y, porisa ag t̄y ti ve k̄y ag tóg pr̄enpr̄er mũ gé sir. “!..Ka to ti sã..! !..Ka to ti sã..!” he ag tóg mũ sir, pr̄enpr̄er k̄y. K̄y Pilatos tóg ag m̄y: “k̄y ãjag h̄yn inhh̄a ka to ti sa sór mũ'. Ti pijé nén ù kórég han mũ',” he mũ.

⁷ K̄y ag tóg: “h̄a ra tóg: “t̄y inh Topē kósín n̄i,” he t̄i, êg m̄y,” he mũ. “Êg t̄y ù t̄y ge tén ke v̄. H̄a tó ja ti n̄i, êg m̄y, Topē ti, h̄a k̄y tóg rán k̄y n̄i,” he ag tóg mũ sir.

⁸ K̄y tóg Pilatos t̄y ti t̄y t̄y Topē kósín n̄i mē k̄y ti m̄y e tãv̄i t̄i. ⁹ K̄y tóg ti ãn k̄a ra r̄a m̄n k̄y Jesus m̄y: “t̄y ã h̄e tá ke n̄i?” he mũ. H̄a ra Jesus tóg ti mré v̄m̄én m̄n sór tũ n̄i. ¹⁰ K̄y Pilatos tóg ti m̄y: “ã m̄y inh mré v̄m̄én ke tũ? Is̄y ã kav̄n sór k̄y sóg ã kav̄n mũ. Is̄y ka to ã sa sór k̄y sóg to ã sanh mũ gé. Tag to jykren̄,” he mũ. ¹¹ H̄a ra Jesus tóg: “Topē t̄y ã t̄y pã'i han tũ n̄i ra ã tóg tag han ki kagt̄ig n̄inh mũ v̄,” he mũ. “H̄a k̄y ù t̄y ã m̄y inh f̄eg mũ ên v̄y ã t̄y Topē v̄i mranh mũ tag k̄áfór n̄i ha,” he tóg.

¹² K̄y tóg Pilatos m̄y e p̄e tãv̄i t̄i, k̄y tóg ti kav̄n sór mũ sir. H̄a ra Judeu ag tóg ti m̄y: “ã t̄y tag kav̄n k̄y ã pijé t̄y êg pã'i mág t̄y Imperador ên mré ke n̄i'. Û t̄y v̄s̄y pã'i mág han mũ ên v̄y Imperador kato tē mũ,” he mũ. ¹³ K̄y Pilatos tóg ag v̄i tag mē k̄y Jesus jé pr̄er mũ, ti t̄y ti mré re ra kutē jé. K̄y tóg ti n̄igja kri n̄i mũ, ti t̄y kri n̄i k̄y h̄e tá v̄nh kar jykre

vég t̄i ên kri. Tá ag tóg pó n̄e ja n̄igt̄i, h̄a k̄y ag tóg to: “Pó Nē,” he t̄i, h̄a v̄y: “Gabatá,” he mũ, Hebreu v̄i ki. ¹⁴ R̄a t̄y êg n̄ino k̄a sa ra ke v̄. T̄y vaj k̄y ag tóg f̄énhta t̄y Páscoa ên han sór mũ, h̄a k̄y ag tóg ùri v̄j̄ên t̄y h̄en ri ke k̄n mũ. Ên k̄a Pilatos tóg Judeu ag m̄y: “ãjag pã'i mág h̄a v̄e ha,” he mũ.

¹⁵ H̄a ra ag tóg pr̄enpr̄er k̄y: “!..ti tén ra, ti tén ra, ka to ti sã..!” he mũ sir.

“K̄y inh m̄y ãjag pã'i mág t̄y krunh to sanh mũ?” he tóg, Pilatos ti. K̄y pã'i ag tóg ti m̄y: “pã'i mág êg n̄yt̄i, h̄a v̄y: Imperador, he mũ,” he mũ.

¹⁶ K̄y Pilatos tóg ag m̄y: “ha krunh to ti sanh m̄j̄êg ge,” he mũ sir.

Ag t̄y Jesus t̄y krunh to sanh ke
(Mt 27.32-44; Mc 15.21-32; Lc 23.26-43)

¹⁷ K̄y ag tóg Jesus m̄y krunh fig mũ, ti t̄y vyn k̄y p̄anónh t̄y Calvário ra t̄ig jé, ag t̄y Hebreu v̄i ki to: Gólgota, he mũ ên ra. ¹⁸ Tá ag tóg krunh to ti s̄ag mũ sir. Ti mré ag tóg ùn régre ag t̄y krunh to ag s̄ag mũ gé, k̄y ù v̄y ti p̄egja tá krunh to sa, j̄avo ù v̄y ti jak̄anh tá krunh to sa gé. ¹⁹ H̄a ra Pilatos tóg Jesus to v̄nh rá han ja n̄i, k̄y ag tóg ti kr̄ig m̄y v̄nh rá ên sa ja n̄i, h̄a v̄y: “Nazaré tá Jesus v̄e, Judeu ag pã'i t̄y rei v̄e,” he mũ, v̄nh rán ki. Hebreu v̄i ki tóg rán k̄y n̄i, Latim v̄i ki ke gé, Grego v̄i ki ke gé. ²⁰ K̄y Judeu t̄y h̄en ri ke ag tóg vég mũ sir, v̄nh rá ti. Jerusalém v̄y tá kakó n̄i, Jesus t̄y h̄e tá krunh to sa k̄y j̄e ên ti tá. ²¹ K̄y pã'i ag tóg Pilatos m̄y: “Judeu ag pã'i t̄y rei v̄e, he ja ã n̄i, v̄nh rán ki,” he mũ. “H̄a ra tóg ki krov tũ n̄i. V̄eso tóg: “t̄y sóg Judeu ag pã'i t̄y rei n̄i,” he ja n̄i. K̄y tag h̄a rán n̄i,” he ag tóg. ²² H̄a ra Pilatos tóg: “vó, rán inh huri, k̄y tóg rán k̄y n̄i ha,” he mũ.

²³ K̄y soldado ag tóg Jesus t̄y ka to s̄ag mũ. K̄y ag tóg ti kur m̄n k̄y v̄nh k̄ap̄am mũ. Û t̄y 4 (ke) ag v̄e, soldado ag, h̄a k̄y ag tóg ti kur t̄y v̄nh k̄ap̄am t̄y 4 (ke) han mũ. H̄a ra ti v̄nh kri f̄eg ja v̄y kur pir t̄y há n̄i.

Kurÿr tũ ti nĩ. ²⁴ Kÿ ag tóg ti kapa há ve kÿ jagnē mÿ: “ēg hÿn tag kym ke tũ nĩ, to joga he jé ēg tóg ke mũ. Ũ tÿ mǎg mũ ēn hã vÿ tunh mũ,” he mũ. Hã ra ag tÿ ti kur to joga he mũ ēn tóg rán kÿ nĩ gé, Topē ví rá ki, ha mẽ. “Inh kur tÿ vėnh kǎpǎm ag tóg, hã ra ag tóg inh kur tÿ vėnh kri fėg ja to joga he mũ,” he ja tóg nĩ, Topē ví rá ki, hã kÿ ag tóg ke mũ.

²⁵ Hã ra *Jesus* mÿnh fi vÿ tá jē nĩ, krunh rã hã, fi jãvy fi mré. Kar kÿ *Maria Madalena* fi vÿ tá jē nĩ gé, kar kÿ *Maria* ũ fi ke gé, *Clopas* prũ fi. ²⁶ Kÿ *Jesus* tóg ti mÿnh fag vég mũ sir. Ti mré tĩ mũ ũ vÿ fi to grėn ke kÿ jē nĩ, *Jesus* tÿ ũ to há ēn ti. Kÿ *Jesus* tóg ti mÿnh fi mÿ: “tag vÿ tÿ ã kósın nĩnh mũ ha,” he mũ, ti mré tĩ mũ ēn to. ²⁷ Jãvo tóg ti mÿ: “fi hã vÿ tÿ ã mÿnh nĩnh mũ ha,” he mũ gé. Hã kÿ ti mré tĩ mũ ēn tóg fi mÿ: “inh mré nĩnh kǎtĭg,” he mũ, kÿ fi tóg ti ĩn krėm nĩ nĩ, ti tÿ *Jesus* jėgja ki fi jē ĩn jé.

Jesus ter

(Mt 27.45-56; Mc 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸ Kÿ *Jesus* tóg sir ti tÿ nén hynhan ke mũ ēn hynhan kǎn ja nĩ. Hã to jykrėn kÿ tóg ti to nén rán kÿ nĩ ēn hynhan kǎn sór mũ, hã kÿ tóg: “inh og há tóg tĩ,” he mũ sir. ²⁹ Tá runja ũ vÿ nĩ nĩ, hã ra *vinho* kaja pir vÿ ki nĩ, runja ēn ki. Kÿ ag tóg *esponja* tÿ *vinho* ki tÿ pun ke mũ. Kÿ ag tóg ka tÿ *hissopo* jurÿn kÿ nėn kugpe jafã ēn kusón kÿ tÿ *vinho* kǎ ra rǎg kÿ ti mÿ jun mũ sir. ³⁰ Kÿ tóg ki ũnh ũnh he mũ sir. Kÿ tóg: “ke kǎn inh huri,” he mũ. Kÿ ti krĩ tóg héré' he mũ. Ter tóg mũ sir.

Soldado ũ tÿ *Jesus* kusón

³¹ Kÿ *Judeu* ag tóg *Pilatos* mÿ to vĩ mũ, *soldado* ag tÿ ũ tÿ ka to sa kÿ nÿtĩ ag fa mrynhmranh jé, ag tÿ kǎnhmar kǎgter jé. Tÿ vaj kÿ ag mÿ fėnhta mǎg vė, hã kÿ tóg ag mÿ kórég nĩ, ũ tÿ ag fėnhta kurá ki

krunh to sa kÿ ter mũ ti. Hã kÿ ag tóg *Pilatos* mÿ ag kǎgtėn ke to vĩ mũ, ag tÿ ka to ag kǎrem jé. ³² Kÿ *soldado* ag tóg ũ tÿ *Jesus* mré krunh to vin kÿ nÿtĩ ag fa mrynhmranh mũ mũ. ³³ Kÿ ag tóg *Jesus* fa mrynhmranh sór mũ gé, hã ra tóg hur ter, hã kÿ ag tóg mrynhmranh tũ nĩ sir. ³⁴ Kÿ *soldado* ũ tóg ti rógro tÿ ti jėn'yr ki kusón mũ, kÿ ti kyvėnh tóg ki kǎkutē mũ, kyvėnh jǎpri mré.

³⁵ Tag ve inh, mÿr, ha mẽ, hã kÿ sóg ājag mÿ tó mũ. Sÿ ki hã tó vė. Sÿ ājag mÿ tag kǎmėn vė, ājag tÿ inh vĩ tag kri fi jé, ājag tÿ ti ki ge sór jé. ³⁶ Hã ra tóg rán kÿ nĩ gé, ag tÿ ti kusón ke tag ti. “Ag pijé ti kuka mrynhmranh ke mũ,” he tóg, Topē ví tÿ rán kÿ nĩ ki. ³⁷ Kÿ tag tóg rán kÿ nĩ gé, hã mẽ. “Ag tÿ ĩn kusón mũ ēn ve jé ag tóg ke mũ,” he tóg mũ gé, Topē ví ki, *Jesus* to.

Ag tÿ vėnh kej ra ti va mũ

(Mt 27.57-61; Mc 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ Kÿ *Jesus* to há ũ tóg nĭgtĩ, *Arimatėia* tá *José*. Ĕn vÿ ti mré tĭg ja tũ nĭgtĩ, ti tÿ pǎ'i ag kamėg kÿ, hã ra tóg *Jesus* to há nĩ. Hã kÿ tóg sir *Pilatos* venh tĩ mũ, kÿ tóg ti mÿ: “sÿ *Jesus* tÿ ka to ti kǎtėrem há tóg tĩ,” he mũ. Kÿ *Pilatos* tóg ti mÿ: “he,” he mũ. Kÿ tóg *Jesus* tÿ krunh to ti kǎtėrem tĩ mũ sir. ³⁹ Kÿ *Nicodemos* vÿ kǎtĩ mũ gé, ũ tÿ kuty tá *Jesus* mré vėmėn mũ ēn ti. Ĕn vÿ nén ger há ma kǎtĩ mũ, 45 (ke) *quilos* vė mÿr. Ka tÿ *mirra* jėnjo ger há vė, kar kó'ėr jėnjo mré. Ĕn ma tóg kǎtĩ mũ, *Nicodemos* ti. ⁴⁰ Kÿ ag tóg *Jesus* ti kǎtėrem mũ sir, krunh to, *José* mré *Nicodemos* ti. Ti pǎg ag tóg mũ sir, kur tÿ, kÿ ag tóg nén ger há ēn tÿ ti pǎg ke ēn kǎ kǎ nĭm mũ gé. *Judeu* ag jykre ũ vė, ag tÿ vėnh kej tá ũ fi kÿ. ⁴¹ Ka kré ũ vÿ *Gólgota* tá kakó nĩ, tá tóg vėnh kej tǎg nĩ, pǎró nor ti, ũ tÿ ag tóg ver kǎ kǎ fi ja tũ nĩ. ⁴² Ĕn kǎ kǎ ag tóg ti fig mũ, ti kakó nĭn kÿ. Hã ra tóg rǎké nÿ ha, ki

kỹ ag fénhta tóg kakó' he mũ ha, hã kỹ ag tóg vènh kej tag ên kã kã *Jesus* fig mũ sir.

20

Jesus rĩr mǎn

(Mt 28.1-8; Mc 16.1-8; Lc 24.1-12)

¹ Tỹ vaj ùn kỹ, *semana* ki kurã ve ki *Maria Madalena* fi tóg *Jesus* kej venh tĩ mũ. Kusã pẽ ki fi tóg ti kej ra tĩ mũ, kurã sĩn hã mỹ. Tá jun kỹ fi tóg pó tỹ ti kej nĩfe kunũnh kỹ nĩ ên vég mũ. ² Kỹ fi tóg *Simão Pedro* to vènhvãg tĩ mũ sir, *Jesus* mré tĩ tĩ ù to ke gé, ù tỹ *Jesus* to há távĩ ên to. Kỹ fi tóg ag mỹ: “êg *Senhor* va ag tóg mũ ja nĩ,” he mũ. “Ti kej kã ki tóg tũ nĩ. Ag hỹn hẽ ra ti va kagáv,” he fi tóg. ³ Kỹ ag tóg venh mũ mũ gé, *Pedro* ti, *Jesus* mré tĩ tĩ ù ên ke gé. ⁴ Pétẽ ag tóg mũ mũ, hã ra ù ên tóg *Pedro* kã raran ke mũ, kỹ tóg tá jun vén mũ. ⁵ Kỹ tóg pãró nor ên ki pãnh ke kỹ kã tá kur ên vég mũ, ti pãg ja ti, hã ra tóg kã ra rã ja tũ nĩ. ⁶ Kỹ *Pedro* tóg ti nón tá jun mũ gé, hã ra tóg inhhã kã ra rã mũ, ti kej kã ra. Kỹ tóg kur ên vég mũ gé sir. ⁷ Ti krĩ pãg ja vỹ vyr mỹ nĩ nĩ, kãnhpẽn kỹ. ⁸ Kỹ ù ên tóg ti nón kã ra rã mũ gé sir, kỹ tóg ti tỹ ven kỹ: “hã ja vẽ,” he mũ. ⁹ Vãhã ag tóg ki kanhró nỹtĩ. Tag to hã ag tóg ti vĩ to jykrén há han ja tũ nĩ ver, ti to nén rán kỹ nĩ ên to, ti tỹ ti ter kar kỹ rĩr mǎn ke ên to.

¹⁰ Ag tỹ ti kej tỹ kuprã nỹ ve kar kỹ ag tóg vỹnvỹn ke mũ, ag ìn ra.

Jesus tỹ Maria Madalena fi mỹ vènh ven

(Mt 28.9-10; Mc 16.9-11)

¹¹ Hã ra *Maria Madalena* fi tóg tá jẽ nĩ, ti kej nor nĩ ên tá. Fỹ fi tóg jẽ nĩ. Fi fỹ kỹ fi tóg ti kej ki pãnh ke kỹ kã tá êvãnh mũ sir. ¹² Kỹ fi tóg ùn régre ag vég mũ. Topẽ tỹ jègnẽ jafã ag vẽ. Kur kupri rĩnh kỹ ag nĩgnĩg kỹ nỹtĩ, *Jesus* nỹgja tá, ti kej kã tá. Û tóg ti krĩ nĩgja tá nĩ, kỹ ù tóg ti pẽn nỹtĩgja tá nĩ gé. ¹³ Kỹ ag tóg fi mỹ: “ã

tỹ ù jãvãnh kỹ fỹ nẽ, jỹ?” he mũ. Kỹ fi tóg ag mỹ: “inh *Senhor* va ag tóg mũ ja nĩ,” he mũ. ¹⁴ Kỹ fi tóg vènh pãte êvãnh mũ, hã ra *Jesus* tóg tá jẽ nĩ. Hã ra fi tóg ti ki kagtĩg nĩ. ¹⁵ Kỹ tóg fi mỹ: “ã tỹ ù jãvãnh kỹ fỹ nẽ, jỹ?” he mũ gé. Hã ra fi tóg ti to: “ti hỹn tỹ ka kré tag ki rĩr tĩ jẽ,” he mũ. Hã kỹ fi tóg ti mỹ: “ã mỹ ag tỹ hẽn kã tá ti va mũ vég tũ, vỹ?” he mũ. ¹⁶ Kỹ tóg fi mỹ: “*Maria*,” he mũ, fi jiji tó kỹ. Kỹ fi tóg vãhã ti ki kanhrãnh mũ sir, ti tỹ fi mỹ fi jiji tó kỹ. Kỹ fi tóg ti mỹ: “*Raboni*’, ã hã mỹ?” he mũ. *Hebreu* vĩ ki fi tóg tó mũ. Êg vĩ ki êg tóg tag to: “*Senhor*,” he tĩ.

¹⁷ Hã ra tóg fi mỹ: “inh vóg tũg nĩ ver,” he mũ. “Isỹ inh panh ra tãpryn ke vẽ. Inh kanhkã ag mỹ tónh tũg nĩ, hã ra. Ag mỹ: “isỹ inh panh venh tũg ke vẽ, hã ra tóg tỹ ãjag panh nĩ gé, he tóg,” hem nĩ. “Isỹ inh Topẽ to tãpryn ke vẽ, hã ra tóg tỹ ãjag Topẽ nĩ gé, he ti,” hem nĩ, ag mỹ,” he tóg *Jesus* ti, *Maria Madalena* fi mỹ.

¹⁸ Kỹ fi tóg tĩ mũ, ti mré mũ tĩ ag mỹ tó jé. “Êg *Senhor* ve inh,” he fi tóg mũ. Kỹ fi tóg ag mỹ tó kãn mũ sir.

Jesus tỹ ti mré mũ tĩ ag mỹ vènh ven

(Mt 28.16-20; Mc 16.14-18; Lc 24.36-49)

¹⁹ Kurã ên kã, *semana* ki kurã ve ên tỹ rãkãnh kỹ ag tóg vènhmãn kỹ nỹtĩ, ìn ù krẽm, ti mré mũ tĩ ag. Hã ra ag tóg jãnkã nĩfénh ja nĩ, save tỹ, ag tỹ êprã pã'i ag kamẽg kỹ. Hã ra *Jesus* tóg vãhã vènh ven mũ, ag kã ki, kỹ tóg ag mỹ: “mỹ sér nỹtĩm nĩ,” he mũ. ²⁰ Kỹ tóg ag mỹ ti nĩgẽ nug ven mũ, ti jẽn'yr ti ke gé. Kỹ tóg ag mỹ sér tĩ sir, ag tỹ êg *Senhor* ven kỹ, fag mỹ ke gé. ²¹ Kỹ tóg ag mỹ ke mãn mũ. “Mỹ sér nỹtĩm nĩ,” he tóg. “Inh panh tỹ inh jẽnẽ vẽ. Kỹ sóg ùri ãjag jègnẽg mũ gé, ti tỹ inh jẽnẽ ri ke,” he tóg. ²² Tag to kar tóg ag ki hu ke mũ, ag kar ki, fag ki ke gé. Kỹ tóg fag

mỹ: “Topê kuprîg vỹ tỹ ãjag jagrê nỹtĩ ha,” he mũ. ²³ “Ájag tỹ ù mỹ: “ã tỹ Topê vĩ mranh ja ên tỹ tóg vênh pãte fón mũ,” hen kỹ tóg vênh pãte fón kỹ nĩ nĩ. Ájag tỹ ù mỹ: “ã mỹ ti vênh pãte fón ke tũ nĩ,” hen kỹ tóg vênh pãte fón ke tũ nĩ,” he tóg, ti tỹ ag mỹ vênh ven vén kỹ.

Tomé tỹ vãnh Jesus ve

²⁴ Hã ra Tomé vỹ ag mré nĩ ja tũ nĩ, ag tỹ Jesus vég mũ ên kã. Tomé ên vê, ag tỹ ù to: “ũn vègni,” he mũ ên, Jesus mré ti tĩ ù ên ti. ²⁵ Ag tỹ Tomé ên ve kỹ ag tóg ti mỹ: “êg Senhor ve êg,” he mũ. Hã ra tóg ag mỹ: “ti nĩgê nug ve sór inh mũ, isỹ ag tỹ prègu tỹ ti nĩgê nugnón ja ên mẽ jé, inh nĩgê tỹ,” he mũ. “Kỹ sóg ti jên'yr ki mẽnh ke mũ gé, sỹ ti kusón ja ên mẽ jé. Ke tũ nĩ (mũ) ra isóg ti rĩr mãn kri nĩm ke tũ pẽ nĩ,” he tóg, Tomé ti.

²⁶ Kurã tỹ 8 (ke) tũg kỹ ag tóg vênh mãn kỹ nỹtĩ gé, kỹ Tomé vỹ ag mré nĩ gé. Đn jãnkã vỹ ki saven kỹ jé. Kỹ Jesus tóg ag mỹ vênh ven mãn mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “mỹ sér nỹtĩm nĩ,” he mũ. ²⁷ Kỹ tóg vèsýmér Tomé mỹ: “ã nĩgê tỹ inh nĩgê nugnór mẽ,” he mũ. “Á nĩgê tỹ inh jên'yr kusón ja ên ti mẽ gé. Kri nĩm nĩ, to: vênh ó vê, he mãn tũg nĩ,” he tóg. ²⁸ Kỹ Tomé tóg ti mỹ: “inh Senhor, Topê’,” he mũ. ²⁹ Kỹ tóg ti mỹ: “vãnh ã tóg kri fi sór mũ ha, ã tỹ inh ve kỹ,” he mũ. “Ủ tỹ ti tỹ inh vég tũ ra kri nĩm mũ ên mỹ tóg vĩ hapê han ke mũ, Topê ti,” he tóg.

Êg tỹ Jesus ki ge jé vênh rá

³⁰ Jesus vỹ êg rĩnve êg tỹ nén han vãnh hynhan kãn ja nĩgtĩ, nén tỹ hên ri ke, hã ra sóg rán kãn ja tũ nĩ. ³¹ Sỹ vênh rá tag han vê, ù tỹ vég mũ kar ên tỹ Jesus ki ge sór jé, ti to: “Cristo vỹ tỹ ti nĩ, Topê kósĩn vỹ tỹ ti nĩ,” he jé. Kỹ ag tóg ti ki ge kỹ rĩr krỹg ja tũ ên venh ke mũ, ti tũgrĩn, fag mré hã, mỹr, ha mẽ.

21

Jesus tỹ ti mré mũ tĩ ù ag mỹ vênh ven mãn

¹ Tag pãte Jesus tóg kejên goj nig mág tỹ Galiléia tá ti mré mũ tĩ ag mỹ vênh ven mãn mũ, ha mẽ. ² Simão Pedro vỹ tá nĩ, Tomé ti ke gé, ag tỹ ù to: “ũn vègni,” he mũ ên ti, kar kỹ Natanael ti ke gé, êmã tỹ Caná tá ke ên, ga tỹ Galiléia tá ke ên, kar kỹ Zebedeu krê ag vỹ tá nỹtĩ gé, Jesus mré mũ tĩ régre ù ag ke gé. ³ Kỹ Pedro vỹ ag mỹ: “isỹ pirã kũgmĩnh tũg ke vê,” he mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: “ã mré êg mũnh mũ,” he mũ gé. Kỹ ag tóg barco ki ge kỹ mũ mũ, goj kri. Hã ra ag tóg nén ù kãgmĩg tũ pẽ nĩ, kuty ên kã.

⁴ Tỹ vaj kỹ kusãg pẽ ki, rã tỹ jun ke mũ ra Jesus vỹ goj fyr tá jê nĩ, hã ra ag tóg ti ki kagtũg nỹtĩ ver. ⁵ Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag mỹ pirã ù kãgmĩg tũ?” he mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: “hỹ,” he mũ. ⁶ Kỹ tóg ag mỹ: “rede tỹ barco pègja tá fón, kỹ ãjag tóg kũgmĩnh ke mũ, pirã ti,” he mũ. Kỹ ag tóg ke mũ. Kỹ tóg fór mũ, rede ti, kỹ ag tóg kãtãnfyn kórég nỹtĩ, ti kufy tũn kỹ, pirã e nỹtĩn kỹ. ⁷ Kỹ Jesus tỹ ù to hapê ên tóg Pedro mỹ: “êg Senhor hã vê,” he mũ. Kỹ Pedro tóg ti kur rĩnh mãn mũ. Kunũnh ja ti nĩ, ti kur ti. Ti kur rĩnh kỹ tóg barco ki kãkutê kỹ goj kã mĩ ti mũ sir, Jesus kukãm. ⁸ Hã ra ag tóg ti nón barco kã mĩ mũ mũ gé. Rede ên raran ag tóg mũ mũ. Kakó ti nĩ ha, goj fyr ti, 100 (ke) metros hỹn.

⁹ Ag tỹ barco kã tá kãpa kỹ ag tóg Jesus jãká vég mũ sir. Pirã kũgin tóg nĩ nĩ, kỹ êmĩ tóg tá nĩ gé. ¹⁰ Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag pirã gé kãmũjêg,” he mũ. ¹¹ Kỹ Pedro tóg barco kã ra rã kỹ rede ên raran tí mũ, goj fyr kukãm. Hã ra tóg fór nĩ, rede ti, pirã tỹ, 150 (ke) hỹn, pirã mág tãvĩ. Hã ra rede tóg jar ja tũ nĩ, ti e tãvĩ nỹtĩ ra. ¹² Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “konh kãmũjêg,” he mũ. Hã ra tóg ag tỹ ti mỹ: “ã tỹ ù nĩ?” he jãvãnh ti. Kĩ

kanhró ag tóg nýtí, ti týtý ěg *Senhor* nĩn ki. ¹³ Kýtóg ag mýtĩ ěn vėnh kápãm mũ sir, pirã ti ke gé.

¹⁴ *Jesus* týt ag mýtĩ vėnh ven tãgtũ vė ha, ěn kã, ti ter kar kýtĩ rĩr mãn kar kýtĩ.

Jesus týt Pedro mré vėmėn

¹⁵ Ag jėn kar kýtĩ *Jesus* tóg *Simão Pedro* mýtĩ: “*Simão*’, *João* kósin’, ě mýtĩ iso há tãvĩ nĩ, ě mré ke ag týtĩ iso há nýtĩ ěn kãfór?” he mũ. Kýtóg ti mýtĩ: “hýtĩ, hã vė. Ki kanhró ě tóg nĩ, isýtĩ ě to hapė nĩn ki,” he mũ. Kýtĩ *Jesus* tóg: “kýtĩ ũ týtĩ inh ki ge kýtĩ nýtĩ ag mýtĩ inh vĩ tótm nĩ,” he mũ.

¹⁶ Kýtóg ti mýtĩ: “*Simão*’, *João* kósin’, ě mýtĩ iso há nĩ?” he mãn mũ gé. Kýtóg ti mýtĩ: “hýtĩ, hã vė. Ki kanhró ě tóg nĩ, isýtĩ ě to há nĩn ki,” he mãn mũ. Kýtĩ *Jesus* tóg: “kýtĩ ũ týtĩ inh ki ge kýtĩ nýtĩ ag mýtĩ inh vĩ tótm nĩ,” he mãn mũ gé.

¹⁷ Kýtóg ti ki jėmė mãn mũ gé, jėmė tãgtũ han kýtĩ. “*Simão*’, *João* kósin’, ě mýtĩ iso há nĩ?” he mãn tóg. Kýtóg ti mýtĩ e tĩ, ti týtĩ ti mýtĩ ke tãgtũ han kýtĩ. Kýtóg: “nén kar ki kanhró ě tóg nĩ. Ki kanhró ě tóg nĩ. Hã kýtĩ ě tóg isýtĩ ě to há nĩ ki kanhró nĩ,” he mãn mũ. Kýtĩ *Jesus* tóg: “kýtĩ ũ týtĩ inh ki ge kýtĩ nýtĩ ag mýtĩ inh vĩ tótm nĩ,” he mãn mũ. ¹⁸ “Ă mýtĩ sóg ki hã tó mũ, ha mẽ. Ă kyrũ kã ě tóg ě kur rĩnh kýtĩ ě týtĩ hėn ra tĩg sór mũ ěn ra tĩ’ he ja nĩgtĩ. Kejėn ě kófa nĩnh ke mũ. ěn kã ě tóg ag mýtĩ ě nĩgé týtĩ vėnh kri týtĩ tam kenh mũ, kýtĩ ag tóg ě senh mũ, ha vem nĩ, kýtĩ ag tóg ě pére mũnh mũ, ě týtĩ hė ra tĩg sór tũ ěn ra,” he tóg, *Pedro* mýtĩ. ¹⁹ Ti týtĩ ti mýtĩ ag týtĩ ti tén ke tó vė. Hã ra ag tóg *Topė* týtĩ týtĩ ũn mág nĩ venh ke mũ, ag týtĩ *Pedro* tén ke tũgrĩn.

Tag pãte tóg ti mýtĩ: “mũ jé ha, inh mré,” he mũ gé sir, *Jesus* ti.

Jesus týt João to Pedro mýtĩ vĩ

²⁰ Ag mũn kýtĩ *Pedro* tóg vėsýtĩjãm ěvãnh kýtĩ ũ týtĩ *Jesus* nón kãtĩ mũ ěn vėg mũ gé, *Jesus* týtĩ ũ to há tãvĩ ěn.

Ag jėn rėn ja ěn tá tóg *Jesus* rã hã nĩ ja nĩ. ěn kã tóg *Jesus* mýtĩ: “ũ nýtĩ hýtĩ ě ven ke mũ, pã’i ag mýtĩ?” he ja nĩ. ěn hã výtĩ *Jesus* nón tũ mũ, *Pedro* týtĩ ti mré tũ ra. ²¹ *Pedro* týtĩ ti týtĩ ag nón kãtĩ ěn ve kýtĩ tóg *Jesus* mýtĩ: “jãvo ũ týtĩ ěg nón kãtĩ tag tĩ?” he mũ. ²² Kýtóg: “sýtĩ ti mýtĩ nén tó mũ výtĩ vyr mýtĩ nĩ, kýtĩ sýtĩ ě mýtĩ nén tó mũ výtĩ vyr mýtĩ nĩ gé,” he mũ. “Sýtĩ ti mýtĩ: ter ke tũ ě tóg nĩ, isýtĩ výtĩn ke ve jé ě tóg ke mũ, he sór ra sóg ti mýtĩ kenh ke mũ vė. Ă hã mýtĩ sóg ě tũ tó mũ, hã kýtĩ sóg ě mýtĩ: mũ jé ha, inh mré, he mũ,” he tóg.

²³ *Jesus* vĩ tag tũgrĩn vėnh kar tóg ti to: “ter ke tũ ti nĩ,” he tĩ, *Jesus* ki ge kýtĩ nýtĩ kar ag. Hã ra *Jesus* pijé ti to: “ter ke tũ ti nĩ,” he ja nĩgtĩ’. Ti to tóg: “sýtĩ ti mýtĩ: ter ke tũ ě tóg nĩ, isýtĩ výtĩn ke ve jé ě tóg ke mũ, he sór kýtĩ sóg ti mýtĩ tag tónh ke mũ vė,” he ja nĩ, *Pedro* mýtĩ, ũ ěn to. Hã kýtĩ ti to: “ter ke tũ ti nĩ,” he tũg nĩ.

João týt vėnh kãmėn

²⁴ *João* výtĩ týtĩ inh nĩ. Inh hã výtĩ tag ve kãn ja nĩ, hã kýtĩ sóg rán. Ki hã tó sóg tĩ. Vėnh kar výtĩ tag ki kanhró nýtĩ. ²⁵ Hã ra sóg *Jesus* týtĩ nén hynhan mũ ěn rán kãn ja tũ nĩ. Ti týtĩ nén hynhan mũ ěn výtĩ e nýtĩ, e tãvĩ. ěg týtĩ tag rán kãn sór ra ěg tóg vėnh rá týtĩ hėn ri ke hynhan ke mũ vė. Sĩ ti nĩ, ěg ga ti, kýtĩ ěg týtĩ hė tá vėnh rá tag vin han ke tóg tũ tĩnh mũ vė.

Hã vė.

HAN KĀME

APÓSTOLO AG TÛNÉN HAN KĀME

¹ *Teófilo*, inh *Livro* ve ki sóg ã mÿ *Jesus* tÿ nén han mÿ kar tó ja nĩ, ti tÿ nén han vén mÿ ên ti, ti tÿ nén han rén ên ti ke gé. Ti tÿ êg kanhrân mÿ ên rán sóg huri ke gé. ² Kÿ sóg ti tÿ kanhkã ra tâpÿ mÿ rán huri ke gé. Ti tÿ kanhkã ra tâpÿ to hã tóg ti tÿ ùn kuprêg mÿ ag mré vémén ja nĩ ver. Topê kuprîg tÿ ti mÿ nén tó mÿ ên tó tóg mÿ ag mÿ. ³ Ti ter kar kÿ *Jesus* tóg ag mÿ vènh ven tÿ hên ri ke han ja nĩ, kurã tÿ 40 (ke) ki, ti tÿ ùn kuprêg ja ên ag mÿ. Ag tÿ ti ve kÿ ti mré vémén kÿ ag tóg ti rîr jê ki kanhrân mÿ, *apóstolo* ag. Ag mÿ tóg Topê tÿ tÿ êg pã'i nĩ kãmén mÿ.

⁴ Kejên tóg ag mré nĩ nĩ. Kÿ tóg ag mÿ: “*ver Jerusalém* tá kãpa tÿg nĩ,” he mÿ. “Tá nÿtĩ kÿ Topê tÿ ãjag mÿ nén tó ja jãvãnh nĩ, isÿ ãjag mÿ nén tó ja ên ti,” he tóg. ⁵ “*João* vÿ goj tÿ êg kygpe ja nĩgtĩ,” he tóg. “Hã ra ãjag tóg kãnhmar Topê kuprîg tÿ jagrê nÿtính ke mÿ. Sÿ ãjag kygpenh ken hã vè,” he tóg, *Jesus* ti.

Jesus tÿ kanhkã ra tÿg

⁶ Kejên ag tóg vènh mãn mãn mÿ sir, *Jesus* tÿ ùn vin mÿ ag. Kÿ tóg ag mré nĩ nĩ. Kÿ ag tóg ti mÿ: “*Senhor*,” he mÿ. “*Ã mÿ ùri êg povo* tÿ *Israel* tÿ pã'i mág fêg mãn mÿ,” he ag tóg ti mÿ.

⁷ Hã ra tóg ag mÿ: “*vó*, Topê hã vÿ ki kanhró nĩ. *Ãjag* tũ pijé,” he mÿ. “*Kurã* ên ki kanhrân ke tũ ãjag tóg nĩ, Topê tÿ ãjag pã'i mág fêg mãn ke kurã ti,” he tóg. ⁸ “*Hã* ra Topê kuprîg vÿ tÿ ãjag jagrê nính ke mÿ. Kÿ ti hã vÿ ãjag tar han ke mÿ, ãjag tÿ inh kãmén jé. *Jerusalém* tá ãjag tóg inh kãmén ke mÿ, ga tÿ *Judéia* tá ke gé, ga tÿ *Samaria* tá ke gé, ga fyn ja tá hã ke gé mÿr,” he tóg, *Jesus* ti. ⁹ Ti tÿ tag tó kar kÿ tóg vãhã

kynhmÿ tâpÿ mÿ sir ag rĩnve, kÿ kanhkã góg vÿ ti kri rÿm ke mÿ sir, ti ve mãn tũ ag tóg nĩ sir. ¹⁰ Kÿ ag tóg kanhkã tugnÿm mÿ, ag tÿ ti tÿg ven kÿ.

Hã ra vãhã ùn régre ag tóg tá nÿtĩ, kur kupri rĩnh kÿ. Topê tÿ jègnê jafã ag vè. ¹¹ Kÿ ag tóg ag mÿ: “*ha vé*,” he mÿ. “*Ãjag* ne tóg kanhkã tá êvãnh nÿtĩ nĩ”. *Jesus* vÿ vÿn kenh ke mÿ. Ti tÿg ja ên ri ke han jé tóg ke mÿ. Ti tÿ kanhkã ra tâpÿ vè, hã ra tóg tá kãtère mãn ke mÿ gé,” he ag tóg.

Ag tÿ Matias fêg

¹² Kÿ ag tóg vÿnvÿn ke mÿ sir, *Jerusalém* ra, krĩ tÿ *Oliveiras* tá kãmũ kÿ.

¹³ Û tÿ tá kãmũ mÿ ag hã vè, hã vÿ: *Pedro, João, Tiago, André, Filipe, Tomé, Bartolomeu, Mateus, Tiago ù, Alfeu* kósin ên, *Simão, Judas ù, Tiago* kósin ên, he mÿ, *Jesus* tÿ ùn vin mÿ ên ag. ¹⁴ Tá junjun kÿ ag tóg Topê mré vĩ mÿ, ag tÿ hê tá nÿtĩ ên tá, ùn tÿtã fag mré hã, *Maria* fi ke gé, *Jesus* mÿnh ên fi, ti jãvy ag mré hã ke gé, ha mē.

¹⁵ Kejên *Jesus* mré ke tÿ hên ri ke ag vÿ tá nÿtĩ nĩ, vènh mãn kÿ, ù tÿ 100 kri 20 (ke) hÿn.

¹⁶ Kÿ *Pedro* tóg: “*ha vé*, inh kanhkã,” he mÿ. “*Vãsÿ* tóg rán kÿ nĩ. Topê kuprîg tóg *Davi* krĩn ja nĩgtĩ, ti tÿ *Judas* to rán jé, hã ra tóg ki hã tó ja nĩ, vènh rán ki,” he tóg. “*Û* tÿ *Jesus* kãgmính ke mÿ ag jãmĩ tóg kãtÿg ja nĩ, *Judas* ti. ¹⁷ Hã ra tóg tÿ êg mré ke ja nĩ, kÿ ti tÿ nén han mÿ tóg êg tÿ nén han mÿ ri ke ja nĩ gé. ¹⁸ Hã ra tóg *Jesus* kato jãnkamy mãn ja nĩ, kÿ tóg jãnkamy ên tÿ êpÿ kajãm ja nĩgtĩ. Hã ra tóg ti nunh kã vènh jãján ja nĩ, kÿ tóg tam ke kÿ kutê ja nĩ, kÿ ti nug tóg jar ja nĩ, kÿ ti nug tóg kãkutê ja nĩ, kÿ tóg ter ja nĩ, *Judas* ti. ¹⁹ Kÿ *Jerusalém* tá ke kar ag tóg mæg mÿ sir, hã kÿ ag tóg ti japÿ to: *Acelandama*, he mÿ, hã vÿ: êpÿ kyvènh, he mÿ, êg vĩ ki,” he tóg.

²⁰ “Ēg t̄y Topē m̄y jānjān jafā ki tag tóg rán k̄y n̄i, hā mē: ēn jamā v̄y vag ke m̄ū, ū pijē ki ēmān m̄an m̄ū, he tóg, vēnh rán ki, *Judas* to. K̄y ū v̄y ge n̄i gé, hā mē: ū t̄y ti jēg ja kā jē k̄y ti rānrhāj han ke vē, he tóg m̄ū gé. ²¹ Hā k̄y, m̄ū n̄y, ti jēgja ki ū fēg jē, ū t̄y ēg mré *Jesus* t̄y ga m̄i t̄i vэг m̄ū, ²² ū t̄y *João* t̄y *Jesus* kype vэг m̄ū, ū t̄y *Jesus* t̄y nén han m̄ū ve k̄an m̄ū, ti t̄y kanhkā ra t̄ig mré hā. Ēn tóg sir ēg mré ti r̄ir m̄an tónh ke m̄ū,” he tóg, *Pedro* ti.

²³ K̄y ag tóg ūn régre ag vin m̄ū, hā v̄y: *José*, he m̄ū, ti jiji ū hā v̄y: *Barsabás*, he m̄ū. Ti mré ag tóg *Matias* fēg m̄ū gé. ²⁴ K̄y ag tóg Topē mré v̄i m̄ū, ha mē. “Ēg jóg, ēg t̄y nén to jykrén m̄ū ki kanhró ã tóg n̄i. Ā h̄yn ū t̄y hē kuprēg, ²⁵ ti t̄y ēg mré ã rānrhāj tag han jē, ti t̄y t̄y ēg mré apóstolo jē jé? *Judas* v̄y ti rānrhāj tovānh. K̄y ū t̄y hē n̄y ti jēg ja kā jēnh m̄ū ha?” he ag tóg m̄ū, Topē m̄y. ²⁶ K̄y ag tóg to joga he m̄ū sir, hā ra *Matias* tóg *Judas* jēgja kā jē m̄ū. Hā k̄y tóg t̄y ū t̄y 11 (ke) ag mré ke n̄i sir. T̄y tóg apóstolo jē sir.

2

Topē kuprīg t̄y t̄y ēg jagrē

¹ Vāhā tóg fénhta t̄y *Pentecostes* kurā tá kr̄yḡ m̄ū. K̄y vēnh kar v̄y vēnh m̄an k̄y n̄yt̄i n̄i, *Jesus* ki ge k̄y n̄yt̄i kar ēn ag.

² K̄y vāhā kanhkā tá kóho ri ke tóg mē há t̄i. Króg, he tóg m̄ū. K̄y ĩn tóg kóho ri ke ēn t̄y fór m̄ū, *Jesus* ki ge k̄y n̄yt̄i ag n̄yt̄i ēn tá.

³ K̄y ag tóg nén nē vэг m̄ū, hā ra tóg t̄y p̄i gru hā pē n̄i. Vēnh k̄apóp̄am k̄y tóg n̄i n̄i. K̄y tóg ag kri n̄i' n̄i' he k̄an m̄ū, p̄i gru hā pē ēn ti. ⁴ K̄y Topē kuprīg tóg ag ki ge k̄an m̄ū. K̄y ag tóg vēnh v̄i ū tugtó m̄ū, Topē kuprīg t̄y ag kr̄in k̄y, ti t̄y t̄y ag jagrē n̄in k̄y.

⁵ Hā ra *Jerusalém* tá ke ū ag tóg Topē to há n̄yt̄i gé. *Judeu* ag vē gé, hā ra ag tóg povo t̄y hēn ri ke m̄i

mogmog ja n̄i. Hā k̄y ag v̄i tóg tó t̄y hēn ri ke n̄i.

⁶ Ag t̄y kóho ri ke ēn mē k̄y ag tóg vēnh m̄an m̄ū. K̄y ag tóg ag v̄i e ēn ki *Pedro* ag t̄y nén tó m̄ū mēg m̄ū.

⁷ K̄y tóg ag m̄y e t̄i. Ag fe t̄y hēn ri ken k̄y ag tóg: “ha vé, *Galiléia* tá ke ag vē m̄y,” he m̄ū. “*Galiléia* tá ke ag v̄y vyr m̄y v̄i n̄yt̄i. ⁸ Hā ra ēg tóg ēg v̄i pē ki ag v̄i mēg m̄ū,” he ag tóg.

⁹ “Ēg k̄y ū ag tóg *Pártia* tá k̄am̄ū m̄ū, k̄y ū ag tóg *Média* tá k̄am̄ū m̄ū gé, ū ag tóg ga t̄y *Elāo* tá k̄am̄ū m̄ū, ū ag tóg ga t̄y *Mesopotâmia* tá k̄am̄ū m̄ū, ū ag tóg *Judéia* tá k̄am̄ū m̄ū, ū ag tóg *Capadócia* tá k̄am̄ū m̄ū, kar k̄y *Ponto* tá, *Ásia* tá, ¹⁰ *Frígia* tá, *Panfília* tá, *Egito* tá, ga t̄y *Líbia* tá, ēmā t̄y *Cirene* ēn mā tá. Ū ag tóg ēmā t̄y *Roma* tá k̄am̄ū m̄ū gé. ¹¹ Ū ag tóg t̄y *Judeu* n̄yt̄i, kar k̄y ū ag tóg t̄y fóg t̄y *Judeu* jykre han m̄ū n̄yt̄i gé. Ū ag tóg goj vāso t̄y *Creta* tá k̄am̄ū m̄ū, ū ag tóg ga t̄y *Arábia* tá k̄am̄ū m̄ū gé. Ēg kar tóg ēg v̄i pē ki ag t̄y Topē k̄amén m̄ū mēg m̄ū,“ he ag tóg. ¹² Ag m̄y e t̄in k̄y ag tóg jagnē m̄y: “ne nē h̄yn’?” he m̄ū. Ag fe tóg jūr̄in ke m̄ū, ag t̄y ge ve ja t̄ū n̄yt̄in k̄y.

¹³ Ū ag tóg hā ra nyg m̄ū. “Kronkron k̄y ag k̄agter n̄yt̄i m̄y,” he ag tóg.

Pedro t̄y ag m̄y Topē v̄i tó

¹⁴ K̄y *Pedro* tóg ū t̄y 11 (ke) ag mré jēgnē k̄y jamā há ra ag m̄y: “inh kanhkā’,” he m̄ū. “*Jerusalém* tá ke! Jēmē há han ra, s̄y ājag m̄y nén tó m̄ū ti,” he tóg. ¹⁵ “Ājag ne tóg: kronkron k̄y ag k̄agter n̄yt̄i, he m̄ū. Hā t̄ū vē hā ra,“ he tóg.

¹⁶ “Hā ra tóg vās̄y rán k̄y n̄i, ēg t̄y ūri nén vэг m̄ū ti. Topē v̄i tó t̄i t̄y *Joel* tóg vās̄y tag rán ja n̄i, ha mē:

¹⁷ “kurā t̄y ēgno to hā sóg inh kuprīg jēnēnh m̄ū, vēnh kar m̄y, ti t̄y t̄y ag mré fag jagrē n̄i jé, he ja tóg n̄i, Topē ti. K̄y ājag krē ag t̄y fag mré Topē v̄i mē k̄y tónh ke vē. Kyr̄ū ag t̄y nén nē venh ke vē. Kófa ag t̄y vēnh pétinh

ke vē. ¹⁸ Sÿ inh kuprīg tÿ inh mré rānhrāj mū ag jagrē han ke vē, fag ke gé. Kÿ fag tóg ag mré inh vī tónh ke mū gé, he tóg, Topē ti,” he tóg, *Joel* ti. ¹⁹ “Ājag tÿ nén han vānh han jé sóg ke mū gé, ājag mÿ, kanhkā tá, ga tá ke gé, ēprā, kyvénh mÿr, pī mÿr, nīja mÿr. ²⁰ Kÿ rā tÿ kutyg ke vē, kysā kyvénh ke vē gé. Kar kÿ Topē kurā vē sir, kurā mág ēn ti. ²¹ Kÿ ũ tÿ Topē mÿ nén kar to vī mū ēn kren ke vē sir,” he tóg, Topē ti. *Joel* tÿ rán hā vē, vāsÿ,” he tóg.

²² “Inh kanhkā', *Nazaré* tá *Jesus* ēn vē mÿr. Ti hā tóg nén han vānh hynhan ja nīgtī. Topē jykre hynhan ja tóg nīgtī, Topē tÿ ti jēnēn kÿ. Hā ra Topē tóg ti mÿ tó ja nī, ti tÿ *milagre* ēn hynhan jé, ājag tÿ ve kÿ ti to jykren há han jé,“ he tóg. ²³ “Hā ra Topē tóg ājag mÿ ti fēg ja nī. Hā kÿ ājag tóg ka to ti sa ja nī. Ti tén ja ājag tóg nī. Kÿ ũ tÿ ka to ti sāg mū ēn ag jykre vÿ pāno tāvī nī. ²⁴ Hā ra Topē tóg ti rīn mán ja nī, hā kÿ tóg vēser jagtar ēn tÿ tū' he ja nī, ti mÿ. Hā kÿ tóg vēser jamā tá nīg mág ja tū nī, *Jesus* ti,” he tóg.

²⁵ “Hā kÿ *Davi* tóg *Jesus* jo tag tó ja nī, kÿ tóg *Jesus* tÿ ti jóg mré vī ri ke nī. Ti to tóg: ēg jóg', he ja nī. Ā vég isóg nī nī. Inh pēgja tá ā tóg nī nī, hā kÿ sóg krónh ke tū nī. ²⁶ Hā kÿ inh fe tóg mrin ke tū nī. Vī sér han isóg nī nī. Iser kÿ inh fár tóg nÿnh ke mū, hā ra sóg to krī kufy tū nī. ²⁷ Inh kuprīg vÿ vēnh kuprīg jamā tá nīg mág han ke tū nī. Inh fár vÿ vag ke tū nī gé, sÿ tÿ ā tÿ kuprēg ja nīn kÿ. ²⁸ Inh kanhrān ā tóg nī nī, isÿ kanhkā to ēpyr ēn ve há han jé. Isÿ ā mré nīn kÿ tóg inh mÿ sér tāvī tī, he ja tóg nīgtī, *Davi* ti,“ he tóg.

²⁹ “Inh kanhkā'. *Davi* to jykren há han. Ti tÿ vēnh kāmén tū vē. Vāsÿ tóg ter mÿr, hā kÿ ēg tóg ti kej vég tī, ũri. ³⁰ Ti tÿ ga mī tī mūn kā tóg Topē vī tó tī ja nīgtī, *Davi* ti. Kÿ Topē tóg ti mÿ: ā krē'krē ag kā ũ vÿ tÿ pā'i mág nīnh mū, he ja nīgtī. Ti tÿ

Cristo kātīg ke tó jan hā vē. ³¹ Hā kÿ tóg *Cristo* rīr mán ke tó ja nīgtī gé, ti tÿ: inh fár vÿ vag ke tū nī, hen kÿ. *Cristo* pijé vēser jamā tá nīg mág han', kÿ ti fár vÿ vag ja tū nī gé,” he tóg, *Pedro* ti.

³² “*Cristo* vē, hā vÿ: *Jesus*, he mū. Topē vÿ ti rīn mán, kÿ ēg kar tóg ti ve ja nīgtī,” he tóg. ³³ “Topē tóg ti mÿ: kunīg, inh pēgja tá nī, he ja nī. Kÿ tóg ti mÿ ti tÿ ēg mÿ nén tó ja ēn nīm, hā vÿ: Topē kuprīg, he mū. Hā kÿ tóg ēg mÿ tÿ ēg jagrē han mū, *Jesus* ti. Hā kÿ ājag tóg ũri tag vég mū,” he tóg.

³⁴ “*Davi* hā tóg rīr mán ja tū nī ver, kanhkā ra tóg tāpyr ja tū nī ver, ge ra tóg tag tó ja nī, ha mē: “ēg jóg mág vÿ inh *Senhor* mÿ tag tó ja nī, hā vÿ: nī ra ver, inh pēgja tá, ³⁵ sÿ ā kato vāsānsān mū ag tÿ ā krēm vin jé. Kÿ ag sigse vē sir,” he ja tóg nī. *Davi* tÿ tón hā vē,” he tóg.

³⁶ “*Jesus* tag, ājag tÿ ka to ũn sāg mū tag hā vÿ tÿ ēg *Senhor* nī. Topē vÿ ti to: tÿ tóg *Cristo* nī, tÿ tóg vēnh kar *Senhor* nī, he mū. Ēg *povo* tÿ *Israel* tÿ vēnh vī tag kri finh ke vē,” he tóg, *Pedro* ti, ũ tÿ vēnh mán kÿ nÿtī ag mÿ.

³⁷ Ag tÿ ti vī tag mē kÿ ti jykre tóg ag kā ra rā mū sir. Kÿ ag tóg ti mÿ: “kÿ ēg hÿn hē ri kenh mū, vÿ?” he mū, *Jesus* tÿ ũn vin mū kar ag mÿ ke gé.

³⁸ Kÿ *Pedro* tóg ag mÿ: “ājag jykre pāno tovānh ra. Kÿ ēg tóg ājag kygpenh ke mū, *Jesus Cristo* jiji tó kÿ,” he mū. “Kÿ Topē tóg ājag mÿ ājag tÿ ti vī mranh ja tÿ vēnh pāte fón ke mū. Kÿ ājag tóg Topē kuprīg tÿ jagrē nÿtīnh mū gé. ³⁹ Ti tÿ ājag hā mÿ ti nīm ke vē, ājag krē mÿ ke gé. Ti tÿ ũn mÿ vēnh vī jēnēg mū kar ag mÿ tóg nīm tī, Topē ti, ēg jóg mág ti, ag tÿ ver kuvar há tá mū hā ra,” he tóg, *Pedro* ti.

⁴⁰ Vī tÿ hēn ri ke han tóg, *Jesus* kāmén kÿ. Ag jyvēn tóg mū gé, kÿ tóg ag mÿ: “*Jesus* mÿ: inh kren han

nĩ, hem nĩ,” he mũ. “Ēg kar vỹ vėjykre pãno han kãn, hem nĩ,” he tóg.

⁴¹ Ũ tỹ ti vĩ han mũ ag kygpég ag tóg mũ sir. Kurã ên kã ùn kygpe kỹ nỹtĩ ag vỹ tỹ ù tỹ 3 mil (ke) nỹtĩ hỹn, hẽn ri ke mũn. ⁴² Ēn ag vỹ kurã kar ki *Jesus* tỹ ùn vin mũ ag vỹ jẽmẽ jé vẽn hãn tĩ, jagnẽ ve jé ke gé. Kỹ ag tóg *Jesus* jamĩ ko mũ sir. Kỹ ag tóg ti mré vỹ mũ gé, kurã kar ki.

Jesus ki ge mũ ag jykre

⁴³ Kỹ *Jesus* tỹ ùn vin mũ ag tóg ěg tỹ nén han vãn hỹn ri ke han tĩ nỹtĩgtĩ. Hã kỹ vẽn kar tóg Topẽ kamég tĩ. ⁴⁴ Jãvo ù tỹ *Jesus* ki ge kỹ nỹtĩ ag tóg jagnẽ mré vėjykre pir han mũgtĩ, fag ke gé. Kỹ ag tỹ nén vỹ tỹ jagnẽ tũ ri ke nỹtĩ. ⁴⁵ Ũ ag tóg ag tỹ nén ù vẽn he mũ gé, jãnkamy to, kỹ ag tóg ùn jãnkamy tũ ag mũ vẽn kãpópãm tĩ. ⁴⁶ Kurã kar ki ag kar tóg Topẽ ĩn ra mũ tĩ, ag tỹ ti mré vỹ jé, fag ke gé. Ag ĩn kã ki ag tóg *Jesus* jamĩ ko mũgtĩ gé. Ag mũ tóg sér tĩ sir, fag mũ ke gé. ⁴⁷ Kỹ ag tóg Topẽ mũ: “há ti nĩ,” he tĩ gé. Jo vẽn kar tóg ag to há nỹtĩ gé. Kỹ Topẽ tóg kurã kar ki ù ag mũ krĩ há nĩm tĩ gé, kỹ ag tóg ti ki ge mũ. Hã kỹ ag tóg komêr hã e nỹtĩ, fag ke gé.

3

Ũn kãnhrĩ tỹ há' he

¹ Kejên *Pedro* mré *João* ag tóg Topẽ ĩn ra mũ mũ, *meio dia* pãte 3 óra ki. *Judeu* ag tỹ Topẽ mré vỹ jafã vẽ, hã vỹ: 3 óra, he mũ.

² Topẽ ĩn tá ù tóg nĩ nĩ, ùn kãnhrĩ. Ti mũr mũ kã tóg ge nĩ. Tá tóg: “inh mũ nén ù nĩm,” he nĩgtĩ, ù tỹ Topẽ ĩn kã ra ge mũ ag mũ.

Ēn va ag tóg kãmũ mũ, jãnkã tá ti nĩm jé. Kỹ *João* mré *Pedro* ag tóg Topẽ ĩn tá junjun mũ. ³ Ũn kãnhrĩ tỹ *Pedro* ag ve kỹ tóg ag mũ nén ù to vỹ mũ. ⁴ Kỹ ag tóg ti tugnym mũ. Kỹ *Pedro* tóg ti mũ: “ěg ki ěvãn,” he mũ. ⁵ Kỹ tóg ag ki ěvãn mũ. “Ag

hỹn inh mũ jãnkamy nĩm ke mũ,” he tóg.

⁶ Hã ra *Pedro* tóg ti mũ: “jãnkamy tóg inh mũ tũ tĩ,” he mũ. “Sỹ nén ma tĩ hã tỹ sóg ã mũ nĩm mũ, hã vỹ: *Jesus Cristo* jiji hã tóg kỹ, sóg ã mũ: ha jẽg, he mũ,” he tóg, *Pedro* ti, ùn kãnhrĩ mũ. ⁷ Kỹ tóg ti pẽgja tá ti kãgmĩ kỹ ti fẽg mũ.

Kỹ vãnã ti pẽn tóg tar' he mũ sir, ti pẽn nãgnán ti. ⁸ Hũm he tóg mũ sir. Jẽg há' he tóg mũ. Vãnã tóg tĩ mũ sir. Kỹ tóg ag mré Topẽ ĩn kã ra ra mũ sir. Tá tóg hũm hũm he mũ. Topẽ mũ tóg vỹ há han mũ sir.

⁹ Kỹ vẽn kar tóg ti vэг mũ, ti tỹ hũm hũm hen kỹ, ti tỹ Topẽ mũ vỹ há han kỹ. ¹⁰ Kỹ ag tóg ti ki kanhrãn mũ. “Topẽ ĩn jãnkã tá nĩ ěn hã vẽ mũr, vẽn kar mũ: inh mũ nĩm, he tĩ ěn hã vẽ mũr,” he ag tóg ti to. Kỹ tóg ag mũ e tĩ sir. Ag fe tóg jũrũn ke mũ sir.

Pedro tỹ Topẽ jykre kãmén

¹¹ Hã ra tóg *Pedro* mré *João* ag mré tĩ mũ, ùn kãnhrĩ ja ěn ti. Hã kỹ vẽn kar tóg ag to vẽn hãn mũ, Topẽ ĩn krẽm, pã'i tỹ *Salomão* he mũ ěn sala tá. Ag mũ tóg e tĩ, ti tỹ há' hen kỹ.

¹² *Pedro* tỹ ùn e ěn ag ve kỹ tóg ag mũ: “inh kãhkã', ãjag fe hã ne tóg jũrũn ke mũ',” he mũ. “Ēg tỹ vęsóg ki ti tỹ há' he tũ vẽ. Topẽ tỹ ti tỹ há' he vẽ mũr. Ēg tỹ vėjykre kuryj han mũ ra ěg tóg ge han ki kãgtĩg nỹtĩ,” he tóg.

¹³ “Ēg jógjóg ve ag vỹ Topẽ to há ja nỹtĩgtĩ, *Abraão* ti, *Isaque* ti, *Jacó* ti ke gé. Topẽ ěn vẽ mũr, ù tỹ ti tỹ há' he mũ tĩ. Topẽ ěn vỹ ti kósin tỹ ùn mág han. Ti hã vỹ tỹ *Jesus* nĩ. Hã ra ãjag tóg fóg tỹ pã'i tỹ *Pilatos* mũ ti fẽg ja nĩgtĩ, kỹ tóg: ti kavãn jé sóg ke mũ, he mũ vỹ. ¹⁴ Hã ra ãjag tóg ù tỹ vėjykre kuryj han mũ to, nejẽ, he ja nĩgtĩ, Topẽ tỹ ùn kuprẽg mũ ěn to, *Jesus* ěn to. Hã ra ãjag tóg ù tỹ ùn tén mũ to: ti kava ra, he ja nĩgtĩ. ¹⁵ Ũ

tý ěg rĭnrĭr han mŭ ěn tén ja ājag tóg nĭgtĭ mŷr. Hā ra Topē tóg ti rĭn mǎn ja nĭ, ti ter mŭ hā ra, kŷ ěg tóg ti ve ja nĭgtĭ,” he tóg.

¹⁶ “Kŷ ěg tóg *Jesus* ki ge mŭ. Hā kŷ *Jesus* tóg ũn kǎnhgrĭ ja tag tŷ tar’ he mŭ, ājag tŷ ũn vég mŭ tag ti. *Jesus* vŷ ti tŷ ti ki rā han. Hā kŷ tóg ti tŷ *Jesus* ki rā kŷ há’ he mŭ sir, ājag rĭnve,” he tóg.

¹⁷ “Inh kanhkǎ’, ājag tŷ ki kagtĭg nŷtĭn hā kŷ ājag tóg *Jesus* tén ja nĭgtĭ, pǎ’i ag mré.

¹⁸ Hā kŷ Topē tóg vǎsŷ rán kŷ nĭ ěn han. Topē vĭ tó tĭ ag kar tóg vǎsŷ *Jesus* jagtar ke ti tó ja nĭgtĭ, Topē tŷ ag mŷ: ha tó, hen kŷ. “Topē tŷ ũn jĕnĕg mŭ ěn tŷ jagtar ke vē, *Cristo* ti,” he ja ag tóg nĭgtĭ.

¹⁹ Kŷ ājag jykre pǎno tovǎnh nĭ. Topē jykre ki gem nĭ, Topē tŷ ājag tŷ ti vĭ mranh tŷ tŭ’ he jé. ²⁰ Kŷ ājag tóg tŷ Topē mré ke nŷtĭn mŭ. Kŷ tóg ājag krĭ tŷ kǎnhvy’ henh ke mŭ. Kar kŷ tóg ājag mŷ ti jĕnĕ mǎn ke mŭ gé, ti tŷ ājag mŷ ũn jĕnĕnh ke mŭ ěn ti, *Cristo* ti, hā vŷ: *Jesus*, he mŭ. ²¹ Ti tŷ kanhkǎ tá nĭ vē ver. Ti tŷ ti kurǎ pétĕm kŷ tóg vǎhǎ tá vŷn kenh ke mŭ, Topē tŷ nĕn kar han mǎn ke kurǎ ěn kǎ.

Hā kŷ Topē tóg vǎsŷ ti vĭ tó tĭ ag mŷ tó ja nĭgtĭ, ag tŷ vĕnh kar mŷ ti vĭ tó jé, ti tŷ ag kar mŷ. ²² Hā kŷ *Moisés* vŷ tag tó ja nĭ, ha mĕ: Topē vŷ ājag mŷ ti vĭ tó tĭ ũ jĕnĕnh ke mŭ, ti tŷ ājag mŷ Topē vĭ tó jé, inh ri kén. ěn vĭ jĕmĕm nĭ. ²³ Ũ tŷ ti vĭ jĕmĕ jǎvǎnh ěn ter ke vē, ěn pijĕ tŷ Topē tŭ nĭ’, he ja tóg nĭgtĭ, *Moisés* ti, “he tóg.

²⁴ “Topē vĭ tó tĭ ag kar vŷ tó ja nĭgtĭ, ěg tŷ ũri vég mŭ tag ti. *Samuel* vŷ tag tó vén ja nĭgtĭ, kar kŷ ti nón ke ag tóg vǎhǎ tag tó ja nĭ gé.

²⁵ Topē vĭ tó tĭ ěn krĕ vŷ tŷ ājag nŷtĭ. Ājag jógjóg ve ag hā mré tóg jykren ja nĭgtĭ, Topē ti, *Abraão* hā mré. Hā kŷ tóg *Abraão* mŷ: ā kósin ũ hā tigrĭn sóg vĕnh kar to há nĭnh mŭ, he ja nĭgtĭ, Topē ti. ²⁶ Ājag hā

mŷ tóg ti kósin jĕnĕ, ti rĭn mǎn kŷ. Ājag hā mŷ tóg tó vén, ājag tŷ tŷ *Judeu* nŷtĭn kŷ. Ājag tŷ ājag jykre pǎno tovǎnh jé,” he tóg, *Pedro* ti, *João* mré.

4

Pǎ’i ag tŷ Pedro mré João to jŭ

¹ Ag tŷ ver vĕmĕn nŷtĭ ra pǎ’i ag tóg tá junjun mŭ, Topē ĩn to pǎ’i ag, ũ tŷ: “ěg hŷn rĭnrĭr mǎn ke tŭ nĭ, ěg ter kar kŷ,” he mŭ ag mré hā. ² Kŷ ag tóg *Pedro* ag to jŭgŭ mŭ, ag tŷ: “*Jesus* vŷ rĭr mǎn. Kŷ ěg tóg ti ri kén rĭr mǎn ke mŭ gé, ěg ter kŷ, “hen kŷ. ³ Hā kŷ ag tóg *Pedro* ag sigsĕg mŭ. Vĕseja kǎ tá ag tóg ag vǎm mŭ, ag tŷ tá nŭgnŭr pir han jé. Rǎké ti nŷ ha, hā kŷ ag tóg: “ha ver kǎ tá nŭgnŭr,” he mŭ.

⁴ Hā ra ũ tŷ hĕn ri ke ag tóg *Pedro* ag vĭ mĕ kŷ kri fi ja nĭgtĭ. Ũ tŷ 5 *mil* (ke) ag vē, *Jesus* ki ge kŷ nŷtĭ ag, ũn tŷtǎ fag mré tó tŭ.

⁵ Tŷ vaj kŷ pǎ’i ag tóg vĕnh mǎn mŭ, kófa ag mré hā, Topē vĭ to ěg kanhřǎn tĭ ag mré hā, *Jerusalém* tá. ⁶ Topē tŭ to pǎ’i mág jiji hā vŷ: *Anás*, he mŭ. Ag pǎ’i mág ũ jijin hā vŷ: *Caifás*, he mŭ. Pǎ’i mág kanhkǎ ũ jiji hā vŷ: *João*, he mŭ, kŷ ũ jijin hā vŷ: *Alexandre*, he mŭ. Pǎ’i kar ag vŷ tá vĕnh mǎn kŷ nŷtĭ. ⁷ Vĕnh kuju ki ag tóg *Pedro* ag vin mŭ, kŷ ag tóg: “ũ nŷ ājag mŷ vējykre tag nĭm, ājag tŷ ũn kǎnhgrĭ ěn tŷ há’ he jé? Ũ jykre tŷ ājag ti tŷ há’ hé?” he ag tóg mŭ.

⁸ Kŷ vǎhǎ Topē kuprĭg tóg *Pedro* krĭn mŭ. Kŷ tóg: “ha vé, ⁹ nĕn ũ há to ājag tóg ěg sigsĕg mŭ, ěg tŷ ũn kǎnhgrĭ tŷ há’ he mŭ ěn to,” he mŭ. “Kŷ ājag tóg vǎhǎ ěg jykre jĕmĕ sór mŭ ha. ¹⁰ Ājag mŷ sóg ěg jykre tónh mŭ, *Judeu* kar tŷ ki kanhró nŷtĭ jé. *Jesus* tigrĭn tóg há’ hé, *Nazaré* tá ke ěn tigrĭn tóg tar jĕ nĭ, ājag tŷ ũ tŷ ka to sǎg mŭ ěn hā tigrĭn. Topē tóg ti rĭn mǎn ja nĭ, ũ tŷ krunh to ter mŭ ěn ti,” he tóg. ¹¹ “*Jesus* ěn hā to tag

tóg rán k̄y n̄i, ha mē: ājag t̄y pó t̄y ĩn han k̄y ājag tóg pó ũ fón, ti t̄y ājag m̄y kórég n̄in k̄y. Hã ra Topē tóg pó ěn hã t̄y ĩn n̄ina han m̄u, he ja tóg n̄i.

¹² Ũ pijé ěg kren han ke m̄u vē'. Hã ra Topē tóg *Jesus* fēg, ti hã t̄y ěprã ke kar ag krenkren han jé, fag ke gé. ěg kren han ke m̄u ũ venh ke t̄u ěg n̄i m̄y, he tóg, *Pedro* ti.

¹³ K̄y tóg ag m̄y e tí. “Ěg kamēg t̄u ag tóg n̄i m̄y,” he ag tóg, *Pedro* ag to. “*Escola* ki ge mág ja t̄u ag n̄yĩ vē,” he ag tóg. To jykrén k̄y ag tóg: “*Jesus* mré ke ag vē,” he m̄u.

¹⁴ Hã ra ũn kãnhgrĩ ja ěn tóg tá jē, ag mré. K̄y ag t̄y ne t̄y ag kato v̄inh ke tóg t̄u t̄i sir. ¹⁵ K̄y ag tóg *Pedro* ag m̄y: “ha ver kãpa jēg,” he m̄u. K̄y pã'i ěn ag tóg ver jagnē mré to jykrén m̄u. ¹⁶ K̄y ag tóg: “Ěg h̄yn ag t̄y hē ri kenh m̄u ha?” he m̄u. “*Jerusalém* tá ke kar v̄y ag t̄y nén han m̄u ki kanhró n̄yĩ. K̄y ag jykre tóg v̄enh kar m̄y há n̄y. K̄y ěg t̄y ag to: ag ón vē, hen k̄y tóg v̄enh m̄y n̄i sir,” he ag tóg. ¹⁷ “Ag t̄y hã ra v̄enh kar m̄y *Jesus* tó k̄y tóg v̄enh m̄y n̄y gé. K̄y ěg t̄y ag m̄y: ha tó m̄an t̄ug, henh ke vē, ājag t̄y ti tó m̄an k̄y ěg tóg ājag vóg kónãn ke m̄u ha, he jé ěg tóg ke m̄u,” he ag tóg. ¹⁸ K̄y ag tóg *Pedro* ag jé prēr m̄an m̄u. K̄y ag tóg: “Ker ũ m̄y tó m̄an hē'. Ker *Jesus* t̄y v̄i m̄an hē',” he m̄u.

¹⁹ Hã ra *Pedro* tóg *João* mré ag m̄y: “Topē tóg ěg m̄y: ha v̄enh kar m̄y tó, he ja n̄i. Hã ra ājag tóg: “ker tó hē',” he m̄u. ěg h̄yn ũ t̄y hē v̄i han m̄u', Topē v̄i vó, ājag v̄i vó? Ne n̄y h̄yn Topē m̄y há n̄inh m̄u? ěg m̄y tó. ²⁰ ěg pijé tó t̄ug m̄u', ěg t̄y nén v̄eg m̄u ti, *Jesus* t̄y ěg m̄y nén tó ja ěn ti,” he ag tóg.

²¹ Hã ra pã'i ag tóg: “ker tó hē', ker tó hē',” he m̄an m̄u gé. K̄y ag tóg ag kygvãg m̄u sir. Ag t̄y ag vóg kónãn há ra ag tóg ke t̄u n̄i, v̄enh kar t̄y ag to há n̄yĩn k̄y, v̄enh kar t̄y Topē to:

“há ti n̄i, hã k̄y tóg ũn kãnhgrĩ ěn t̄y há' he m̄u',” hen k̄y.

²² Hã ra ũn kãnhgrĩ ja ěn tóg t̄i n̄i sir. 40 (ke) *anos* kãfór han tóg, k̄y Topē tóg ti t̄y há' hé.

Jesus mré ke ag t̄y Topē mré v̄i

²³ *Pedro* ag t̄y kygvar k̄y ag tóg ag mré ke ag to m̄u m̄u. K̄y ag tóg pã'i t̄y ag m̄y nén tó m̄u ěn kãmén m̄u, kófa ag t̄y: “ker *Jesus* tó hē',” he m̄u ěn ti. ²⁴ K̄y v̄enh kar ag tóg Topē m̄y v̄i há han m̄u. K̄y ag tóg: “ěg jóg mág', t̄y ã tóg v̄enh kar kri ke n̄i,” he m̄u. “Kanhkã han ã m̄y, ga ti, goj ti ke gé, m̄i m̄u kar ke gé. ²⁵ ěg jógjóg t̄y *Davi* kr̄in ja ã tóg n̄igtĩ, ã kupr̄ig t̄y. K̄y tóg *Jesus* tó ja n̄igtĩ, k̄y tóg: fóg kar ag ne tóg j̄ugj̄u m̄u, kanhgág ag ke gé, he ja n̄igtĩ. ²⁶ *Nação* kar ag pã'i ag v̄y v̄enh génh k̄y n̄yĩ, ěg pã'i ag ke gé, Topē kato t̄egtē jé, Topē t̄y ũn kupr̄eg m̄u ěn ag kato, he ja tóg n̄igtĩ. ²⁷ Hã ra tóg ki hã tó ja n̄i. Ěmã tag ki ag tóg v̄enh génh k̄y n̄yĩ, ã kósin t̄y *Jesus* kato, ũn kuryj n̄i ěn kato. Pã'i mág t̄y *Herodes* v̄y ti kato tē m̄u gé, pã'i t̄y *Pilatos* ke gé, fóg ag kar, *Judeu* ag kar ke gé. ²⁸ ã t̄y v̄ãsy nén tó m̄u ěn han ag tóg m̄u sir. ²⁹ Pã'i ag t̄y ěg m̄y nén tó m̄u mē ã tóg, ag t̄y ěg m̄y: “ker tó hē',” he m̄u tag ti. K̄y ěg t̄y tar' hem n̄i, ěg t̄y ag kamēg t̄u n̄i jé, ěg t̄y ã v̄i tó jé, ěg t̄y t̄y ã mré rãnhraj̄ ti n̄yĩn k̄y. ³⁰ K̄y ěg mré *milagre* hynhan n̄i gé. Ũn kaga ag t̄y há' hem n̄i, ěg t̄y nén han v̄anh han n̄i, ěg t̄y ã m̄y to v̄in k̄y, ěg t̄y ã kósin jiji tó k̄y, ũn kuryj n̄i ěn,” he ag tóg, Topē m̄y.

³¹ Ag t̄y ti mré v̄i kar k̄y ga tóg j̄ür̄un ke m̄u sir, ag t̄y v̄enhm̄an k̄y n̄yĩ hã ra. K̄y Topē kupr̄ig tóg ag kr̄in m̄u gé. K̄y ag tóg m̄um̄eg t̄u n̄in k̄y Topē v̄i kãmén m̄u sir.

Jesus ki ge k̄y n̄yĩ ag jykre pir

³² Ũ t̄y *Jesus* ki ge k̄y n̄yĩ ag tóg jykre pir n̄yĩ. Ũ pijé ti t̄y nén to: “isũ vē,” he t̄i'. Ag t̄y nén kar to

ag tóg: “ĕg tũ vĕ,” he tĩ, fag ke gé. ³³ *Jesus* tỹ ũn vin mũ ag tóg fag mré ĕg *Senhor* tỹ *Jesus* rĩr mǎn tugtó mũ, to tar pĕ nỹtĩn kỹ. Kỹ Topĕ tóg ag ki rĩr há han mũ gé sir. ³⁴ Ag mré ke ũ pijĕ jagtar nỹtĩ'. Ag kǎ mĩ ũ tóg ĕpỹ nỹtĩ, kar ũ tóg ĩn nỹtĩ gé. Ag tũ ĕn vĕne he ag tóg mũ, kỹ ag tóg ti kaja ma kǎmũ mũ, ³⁵ *Jesus* tỹ ũn vin mũ ag mỹ nĩm jé, ĩankamy ti. Kỹ ũn jagtar ag tóg ĩankamy ĕn to ag tỹ nĕn ve sór mũ ĕn mǎn mũ sir, fag ke gé.

³⁶ Kỹ ũ tóg nĩ gé, ti jiji hǎ vỹ: *José*, he mũ. *Jesus* tỹ ũn vin mũ ag tóg ti to: *Barnabé*, he tĩ. *Levi* krĕ'krĕ ũ vĕ. Goj vǎso tỹ *Chĩpre* tá ke vĕ.

³⁷ ĕn hǎ vỹ ĕpỹ nĩ, kỹ tóg ti japỹ fón mũ, kỹ tóg *Jesus* tỹ ũn vin mũ ag mỹ ti kaja ma kǎtĩ mũ. Kỹ ag tóg jagnĕ mỹ kǎnhkrĕg mũ sir.

5

Ananias fag tỹ *Topĕ* mỹ ón

¹ Kỹ ũ tóg nĩ gé, ti jiji hǎ vỹ: *Ananias*, he mũ. Jǎvo ti prũ fi jiji hǎ vỹ: *Safira*, he mũ. ĕn fag vỹ tóg fag japỹ fón mũ gé. ² Kỹ tóg ti prũ fi mỹ: “ti kaja vĕnh kǎpón péju kỹ ĕg tóg nĩm ke mũ,” he mũ. Kỹ tóg *Jesus* tỹ ũn vin mũ ag mỹ nĩm mũ. “ĕg japỹ kaja kar hǎ vĕ,” he tóg mũ ón kỹ.

³ Kỹ *Pedro* tóg ti mỹ: “*Satanás* hǎ ne tóg ĩ krĩn ja nĩ”, hǎ ra ĩ tóg ti mỹ: nejé, he ja tũ nĩ,” he mũ. “Hǎ kỹ ĩ tóg *Topĕ* kuprĩg mỹ ón. Hǎ kỹ ĩ tóg ti kaja vĕnh kǎpón péju kỹ nĩm ja nĩ,” he tóg. ⁴ “Ā japỹ vĕ mỹr, ha mĕ, kỹ ti kaja vỹ tóg tỹ ĩ tũ nĩ gé sir. Kỹ ĩ tỹ ma kǎtĩ tũ nĩ ra tóg tỹ nĕn ũ tũ nĩ vĕ. Hǎ ra ĩ tóg ĩ ón ke to jykrĕn ja nĩgtĩ. Hǎ kỹ ĩ tóg ĕg mỹ ón,” he tóg, *Pedro* ti.

⁵ *Ananias* tỹ ti vĩ mĕ kỹ tóg kutĕ mũ. Ti ter vĕ sir. Kỹ tóg ũ tỹ mĕg mũ ag kar mỹ e tĩ. Ag fe tóg jũrũn ke mũ. ⁶ Kỹ kyrũ ag tóg jĕgnĕgnĕ kỹ ti fi han mũ. Kar kỹ ag tóg ti kĕnh mũ mũ sir.

⁷ 3 óra tũg kỹ ti prũ fi tóg mĩ kǎtĩ mũ gé. Hǎ ra fi tóg fi mén ter mĕ ja

tũ nĩ ver. ⁸ Kỹ *Pedro* tóg fi mỹ: “Ājag mỹ ti kaja tag to fón, Ājag japỹ ti?” he mũ.

Kỹ fi tóg: “hỹ, ti kaja tag to ĕg tóg fón,” he mũ, ón kỹ.

⁹ Kỹ *Pedro* tóg fi mỹ: “Ājag ne tóg jagnĕ mré to jykrĕn ja nĩ gé”, he mũ. “*Topĕ* kuprĩg mỹ Ājag ón mỹr. Ũ tỹ ĩ mén kĕnh mũ ag vỹ hur kǎmũ jĕg. Kỹ ag tóg ĩ va mũnh mũ gé,” he tóg.

¹⁰ Kỹ fi tóg kutĕ kỹ hun ke mũ gé sir. Kyrũ ag tỹ junjun kỹ ag tóg fi ter vég mũ gé. Kỹ ag tóg fi kĕnh mũ mũ gé, fi mén mré. ¹¹ Kỹ *Jesus* ki ge kỹ nỹtĩ kar ag fe tóg jũrũn ke mũ, ũ tỹ mĕg mũ kar ag ke gé.

Hǎ kỹ *Ananias* fag tóg *Topĕ* mỹ ón tugrĩn kǎgter ja nĩ.

Ag tỹ Jesus tỹ ũn vin mũ ag vóg kónǎn

¹² *Jesus* tỹ ũn vin mũ ag tóg nĕn ve vǎnh tỹ hĕn ri ke hynhan mũgtĩ, vĕnh kar mỹ. Kỹ *Jesus* ki ge kỹ nỹtĩ kar ag vỹ kurǎ kar ki vĕnh mǎn tĩ, pǎ'i tỹ *Salomǎo* he mũ ĕn sala tá, *Topĕ* ĩn krĕm. ¹³ *Jesus* ki ge tũ ag tóg venh kǎmũ tũ nĩgtĩ, ag tỹ ag kamĕg kỹ. Hǎ ra tóg vĕnh kar mỹ há nĩ sir, *Jesus* ki ge kỹ nỹtĩ ag jykre ti. ¹⁴ Kurǎ kar ki ũ tóg to jykrĕn' he mũ, *Jesus* ki rǎ jé, ũ tỹ hĕn ri ke ag, fag ke gé. Hǎ ki ag tóg e nỹtĩ sir, *Jesus* ki ge mũ ĕn ag.

¹⁵ Kejĕn ag tóg ũn kagyga gé kǎmũ mũ gé vǎhǎ, ĕpry krĩ. Tá ag tóg nỹgnỹ kỹ nỹtĩ. Kỹ ag tóg *Pedro* jǎvǎnh mũ. “Ti kǎnhvég tỹ ĕg mĩ tĩg kỹ ũ tóg hĕn ri ke mũn há' hĕnh mũ,” he ag tóg. Kỹ ag tóg hághá' he mũ.

¹⁶ Ũ tỹ hĕn ri ke ag tóg *Jerusalém* tá vĕnh mǎn mũ, ĕmǎ kar tá kǎmũ ĕn ag. Ũn kagyga ag gé ag tóg kǎmũ mũ, ũn jagrĕ kórĕg ag ke gé. Kỹ ag tóg hághá' he kǎn mũ sir.

¹⁷ Kỹ *Topĕ* tũ to pǎ'i mág tóg jũ pĕ han mũ, ti mré pǎ'i kar ag ke gé.

¹⁸ Kỹ ag tóg *Jesus* tỹ ũn vin mũ ag sigség mũ, vĕse ja mág tá.

19 Hã ra kuty tá Topě tỳ jěně jafã tóg tere ký vese ja jãnkã nugnón mũ. Ag gé tóg tí mũ, ag kygvãn ký, ký tóg ag mý: 20 “ha mũ jęg, Topě ãn ra, ãjag tỳ vènh kar mý Topě ví tó jé, Topě tỳ ěg rĩnrĩn mãn ke ěn ti,” he mũ.

21 Tỳ vaj ký ag tóg kusãg pẽ ki Topě ãn ra mũ mũ, tá Topě ví tó jé.

Hã ra Topě tũ to pã'i mág tóg ti mré ke ag jěgněg mũ, ag tỳ kófa ag jé prěr jé, pã'i kar ag ke gé. Ký ag tóg vese ja ra porisa ag jěgněg mũ, ag tỳ vèsigse ag tatĩ kãmũ jé. 22 Ag tỳ tá junjun mũ ra ag tóg vese ja kã tá tũgtũ nĩ. 23 Ký ag tóg: “vese ja tóg nĩfènh ký jě nĩ,” he mũ. “Ký ũ tỳ ki rĩr mũ ag tóg tá nỹĩ gé, ti jãnkã tá. Ěg tỳ nón mũ ra tóg kuprã jě,” he ag tóg mũ, pã'i ag mý.

24 Ký tóg ag mý epě tí. Ký tóg ag krĩ tũ tí sir. 25 Ký ũ tóg tá jun ký: “Topě ãn krēm ag nỹĩ, ãjag tỳ ãn sigség mũ ag,” he mũ. “Tá ag tóg vènh kar mý Topě ví tó nỹĩ,” he tóg.

26 Ký porisa ag pã'i tóg ag mré tí mũ, ag tatĩ kãmũ jé. Koměr hã ag tóg ag mré ví mũ. “Ěg tỳ ag mý ví tar han ký ũ tỳ ag ví męg nỹĩ ag tóg hèn ri ke mũn ěg pin ke mũ, pó tỳ,” he ag tóg.

27 Ký *Jesus* tỳ ãn vin mũ ag kar tóg porisa ag mré mũ mũ. Ký Topě tũ to pã'i mág tóg ag mý: 28 “ãjag mý ěg tóg: ker ěn jiji tó mãn hẽ', he ja nĩgtĩ,” he mũ. “Ge ra ãjag tóg *Jerusalém* tá ke kar ag mý tũgtó ja nĩgtĩ. Ājag hỹn ti ter to ěg jagtar han sór mũ,” he tóg.

29 Ký *Pedro* tóg: “Topě tỳ ěg mý nén tó mũ ěn han jé ěg tóg ke mũ, ěprã ke ag tỳ ěg mý: ke tũg nĩ, he mũ ra,” he mũ. 30 “Ěg jógjóg ag vỹ Topě to há nỹĩgtĩ. Ag tỳ ũ to há nỹĩ ěn vỹ *Jesus* ti rĩn mãn ja nĩgtĩ, ãjag tỳ ãn tén mũ ěn ti, ka to ãn sãg mũ ěn ti. 31 Ký Topě tóg ti tỳ pã'i mág han mũ, ti tỳ ti mý: kunĩg, ãnh pègia tá nĩ, hen ký. *Jesus* tỳ tóg ěg kar krĩn sór mũ, ěg kar tỳ vỹkre pãno tovãnh jé, ti tỳ

ěg tỳ ti vỹ mranh tỳ vènh pãte fón jé. 32 Nén kar ěn ve ja ěg tóg nĩgtĩ, hã ký ěg tóg ti ví tó mũ sir. Ký Topě kuprĩg tóg ěg kanhrãn mũ gé. Topě vỹ ũ tỳ ti ví han mũ kar ag mý ti kuprĩg jěněg mũ,” he tóg, *Pedro* ti.

33 Ký pã'i ag fe tóg gỹm ke mũ, ký ag tóg ag kãgtén ke to jykrén mũ, *Jesus* tỳ ãn vin mũ ěn ag to. 34 Ký vãhã ũ tóg jěgně mũ, ti jiji hã vỹ: *Gamaliel*, he mũ. Vènh kar mý tóg tỳ ãn jykre há nĩ. Ký tóg: “ver ag kãpan nĩ,” he mũ. 35 Ký tóg ag mý: “ĩnh kanhkã', ãjag tỳ nén han ke mũ to jykrén nĩ ver,” he mũ. 36 “*Pedro* ag jo ke ũ tóg jě ja nĩ gé, ti jiji hã vỹ: *Teudas*, he mũ. Ti hã ne tóg vèsỹ pã'i mág han ja nĩ, ký ũ tỳ 100 tỳ 4 (ke) ag vỹ ti nón mũ ký ti tén ja nĩgtĩ sir. Ký ũ tỳ ti ví han mũ ag tóg tá mũ mũ ja nĩ, ký tóg tũ' he mũ. 37 Kar ký ũ vỹ jě ja nĩ gé, ti jiji hã vỹ: *Judas*, he mũ. *Galiléia* tá ke ěn vè. Ag tỳ vènh kar jigji rãnrãn mũ ra tóg tá jě ja nĩ, ký ũ tỳ hèn ri ke ag tóg ti nón mũ ký ti tén ja nĩgtĩ gé, ký ũ tỳ ti ví han mũ ag tóg krig' ke kãn ja nĩ,” he tóg.

38 “Isỹ nén to jykrén mũn hã vè, ha mẽ: *Pedro* ag tovãnh nĩ ver. Ag mý: ha mũ jęg, hem nĩ ver. Ag tũ tỳ tỳ ěprã ke ag jykre nĩn ký tóg tũ' henh ke mũ mýr, vèsóg ki, ha mẽ. 39 Ti tỳ hã ra tỳ Topě jykre nĩn ký ãjag tóg tỳ tũ' henh ke tũ nĩ. Ājag tỳ ge ra ag to jũ nỹĩn ký ãjag tóg vãhã Topě kato tẽ mũ,” he tóg, *Gamaliel* ti.

40 Ký ag tóg ti mý: “he,” he mũ. Ký ag tóg *Jesus* tỳ ãn vin mũ ag jé prěr mãn mũ. Ag mrãnmrãn ag tóg mũ. Ký ag tóg: “ker *Jesus* tó mãn hẽ',” he mãn mũ, “ha mũ jęg,” he ag tóg, ag mý.

41 Ký ag tóg mũ mũ, *Jesus* tỳ ãn vin mũ ag. Ag mý tóg sér tí, ha mẽ. Ag tỳ *Jesus* ri kén jagtar mũ ra tóg ag mý sér tí. 42 Kurã kar ki ag tóg Topě ãn tá *Jesus* tó tí, ti to: “Topě vỹ ti jěně,” hen ký. Vènh kar ãn tá ag tóg

ti kāmén mū gé, ũ tỹ ag kógfyn kỹ. To ag tóg krónh ke tũ nĩgtĩ sir.

6

Ag tỹ ũ tỹ 7 (ke) ag vin

¹ Kỹ ũ tỹ hēn ri ke ag tóg *Jesus* ki ge mū. Ũ ag tóg *Grego* vĩ tó tĩ, kỹ ũ ag tóg *Hebreu* vĩ tó tĩ. Hã ra ag kar tóg jagnē mré jēg tĩ.

Ag e nỹtĩn kỹ ũ tỹ *Grego* vĩ tó mū ag tóg kejēn vĩ kónān mū, *Hebreu* vĩ tó tĩ ag kato. “Ũ tỹ *Hebreu* vĩ tó mū ag vỹ ěg ki króm tũ nĩ mỹr. Ag kã ũn mén ter ja fag vỹ kurã kar ki vỹjēn há vég tĩ, ag tỹ fag mỹ vin kỹ. Jãvo ag tóg ěg kã ũn mén ter ja ěn fag kã jatu nỹtĩ. Hã kỹ fag tóg jagtar nỹtĩ,” he ag tóg.

² Kỹ ũ tỹ 12 (ke) ag tóg mēg mū, *Jesus* tỹ ũn vin mū ag. Kỹ ag tóg *Jesus* mré mū kar ag jé prēr mū. Kỹ ag tóg: “Ěg tũ hã vē, hã vỹ ěg tỹ tỹ Topē vĩ tó tĩ nỹtĩ,” he mū. “Ěg tỹ vỹjēn ki rĩr kỹ ěg tóg kutar nỹtĩ.”
³ Kỹ ũ tỹ 7 (ke) ag vin nĩ, ũn kãme kórég tũ ag, ũn jykre há ag, ũ tỹ Topē kuprĩg tỹ jagrē nĩ ěn ag,” he ag tóg. “Ěn ag mỹ ěg tóg vēnh rãnrãj tag nĩm ke mū, ag tỹ vỹjēn ki rĩr jé.”
⁴ Kỹ ěg tóg tag tỹ vēnh kutān mãn ke tũ nĩ. Jatun mỹ ěg tóg Topē mré vēmén ke mū. Tĩ vĩ tó jé ěg tóg ke mū,” he ag tóg, *Pedro* ag.

⁵ Ag vỹ vỹ vēnh kar mỹ há nĩ ha, kỹ ag tóg *Estêvão* fēg mū sir, ũ tỹ *Jesus* ki rã kỹ jē ěn ti, kỹ Topē kuprĩg vỹ tỹ ti jagrē nĩ. Tĩ mré ag tóg *Filipe* fēg mū gé, *Prócoro* ke gé, *Nicanor* ke gé, *Timom* ke gé, *Pármenas* ke gé, *Nicolau* ke gé, ěmã tỹ *Antioquia* tá ke tag ti, fóg tỹ *Judeu* jykre han mū tag ti. ⁶ Ěn ag vin ag tóg mū, *Jesus* tỹ ũn vin mū ag jo. Kỹ ag tóg ag to Topē mré vĩ mū, ag nĩgē tỹ ag mē kỹ. Hã kỹ ag tóg ag mỹ vēnh rãnrãj ěn nĩm mū, ag tỹ vỹjēn ki rĩr jé.

⁷ Kỹ Topē vĩ tóg vēnh kar kri rũm ke mū sir. Ũ tỹ *Jesus* mré mū ag vỹ tóg hēn ri ke nỹtĩ, *Jerusalém* tá. Kỹ

Topē tũ ki rĩr tĩ ũ ag tóg *Jesus* vĩ kri fi kỹ ti ki ge mū gé sir.

Ag tỹ *Estêvão* se

⁸ *Estêvão* vỹ hã ra krĩ há nĩ, Topē tỹ ti mỹ vỹjykre nĩm kỹ. Kỹ tóg ěg tỹ nēn han vãnh tỹ hēn ri ke hynhan mū, vēnh kar mỹ. ⁹ Hã ra ũ ag tóg *Judeu* ag vēnh kanhrãn jafã tá ti vỹ kafãn mū. Ěmã tỹ *Cirene* tá ke ag vē, ěmã tỹ *Alexandria* tá ke ag ke gé, ga tỹ *Cilícia* tá ke ag ke gé, ga tỹ *Ásia* tá ke ag ke gé. ¹⁰ Hã ra ag tóg ti tỹ hē ri ke tũ nĩ, ti krĩ há nĩn kỹ, ti tỹ Topē kuprĩg tỹ jagrē nĩn kỹ. ¹¹ Kỹ ag tóg ũ ag krĩn mū, ag tỹ ti kato vĩ jé, kỹ ag tóg: “tĩ vĩ mē ěg mỹr,” he mū. “*Moisés* to vĩ kónān tóg mỹr, Topē to ke gé,” he ag tóg ón kỹ, *Estêvão* to. ¹² Hã kỹ vēnh kar tóg ti to jũgũ mū, kófa ag mré hã, Topē vĩ to ěg kanhrãn tĩ ag mré hã. Kỹ ag tóg ti kãgmĩ kỹ ti ség mū. Kỹ ag tóg pã'i ag to ti pére kãmũ mū. ¹³ Ũ tỹ ón kỹ ti kato vĩnh ke mū ag jé ag tóg prēr mū gé, pã'i ag. Kỹ ag tóg: “Topē ĩn to tóg vĩ kónān tĩ, Topē tỹ ěg mỹ nēn tó ja ěn to ke gé. Hã ra tóg ti vĩ kónān to krónh ke tũ nĩgtĩ,” he ag tóg. ¹⁴ “Tĩ vĩ mē ěg mỹr. *Jesus* kãmén tóg tĩgtĩ, *Nazaré* tá ke ěn ti. Topē ĩn kókén jé tóg ke mū, *Jesus* ti, he tóg tĩgtĩ, kỹ tóg *Moisés* tỹ ěg mỹ vỹjykre nĩm mū ěn tỹ tũ' he sór mū gé, ěg mỹ vỹjykre ũ nĩm kỹ,” he ag tóg ón kỹ, *Estêvão* to.

¹⁵ Kỹ pã'i ag kar tóg ti tugnyĩm mū, hã ra ti ve tóg tỹ Topē tỹ jēnē jafã ve ri ke nĩ sir.

7

Estêvão tỹ vēnh kãmén

¹ Kỹ Topē tũ to pã'i mág tóg ti mỹ: “Ki hã ke mỹ?” he mū.

² Kỹ *Estêvão* tóg ag mỹ: “ijóg,” he mū. “Inh kanhkã’,” he tóg. “Ěg jóg tỹ Topē vỹ tóg vēnh kar kãfór nĩ. Tĩ hã ne ěg jógjóg tỹ *Abraão* mré vĩ ja nĩgtĩ, ti tỹ ver ga tỹ *Mesopotâmia* tá nĩ ki, ti tỹ ver ěmã tỹ *Harã* ra tĩ tũ ki.

³ Kŷ tóg ti mŷ: “ã jamã tá kutē,” he ja nĩ. “Á kanhkã ag kar ré kŷ tŷg. Ga ũ ra tŷg, isŷ tá ã mŷ: tag kã nĩm nĩ, he jé,” he ja tóg nĩ ti mŷ, Topê ti.

⁴ Hã kŷ tóg ga tŷ *Caldéia* tá kãkutē mŷ, *Harã* tá êmãn jé. Ti panh ter kar kŷ Topê tóg ti mŷ: “ga tag ra tŷg sir,” he mŷ.

Ëg jamãn hã vë, *Abraão* jamã ja ti,” he tóg. ⁵ “Ge ra Topê tóg ti mŷ ga ên nĩm ja tũ nĩ ver. Ti mŷ tóg hã ra: ã tũnh ke vë, kar kŷ, ã krê tũnh ke vë gé, he ja nĩ. Hã ra tóg ver kósin ja tũ nĩ, Topê tŷ ti mŷ: ã krê tũnh ke vë, he mŷ ên kã.

⁶ Kŷ Topê tóg ti mŷ: ã krê ag tŷ fóg ũ ag mré mũnh ke vë, fóg ên ag jamã ra, he mŷ. Ag tŷ ag mré rãnhraj ke vë, kŷ ag tóg ag vóg kónãn ke mŷ, prŷg tŷ 100 tŷ 4 (ke) ki, he tóg. ⁷ Hã ra sóg ũ tŷ ag vóg kónãn mŷ ên ag vóg kónãn ke mŷ gé, kar kŷ, he tóg. Isŷ ag vóg kónãn kar kŷ ã krê ag tóg tá kãpanh mŷ. Kŷ ag tóg ga tag ki isũ ti han mŷ, he tóg, Topê ti. Ti tŷ *Abraão* mŷ ken hã vë,” he tóg, *Estêvão* ti.

⁸ “Kŷ tóg ti mŷ vëjykre nĩm mŷ, ti tŷ ti krê ag gré fár junun kym jé. Topê tŷ ag rán han hã vë. Kar kŷ *Abraão* tóg *Isaque* han mŷ. Ti tŷ kurã tŷ 8 (ke) han kŷ tóg ti mŷ kym mŷ. *Isaque* tŷ *Jacó* han kŷ tóg hã han mŷ gé, kŷ *Jacó* tóg hã han mŷ gé, ti tŷ ti krê tŷ 12 (ke) ên ag han kŷ, êg tŷ ũ to: “êg jógjóg kar“, he mŷ ên ag. ⁹ Hã ra êg jógjóg ên ag tóg ag jãvy tŷ *José* to jũgjũ ja nĩgtĩ, ag tŷ ti tũ to én kŷ. Hã kŷ ag tóg ti vëne he mŷ, ũ tŷ ga tŷ *Egito* ra mŷ mŷ ag mŷ. Hã ra Topê tóg ti ki rĩr mŷ. ¹⁰ Kŷ tóg ti jy nĩgãn mŷ, ti tŷ vënh jagtar vëg mŷ ra. Ti jykre há nĩn kŷ tóg *Egito* tá ke ag pã'i mág mŷ há tũ, ag tŷ ũ to: *Faraó*, he mŷ ên mŷ. Hã kŷ tóg ti tŷ pã'i mág han mŷ, *José* ti tŷ, ti tŷ *Egito* tá ke kar ên ag ki rĩr jé sir.

¹¹ Kejên tóg prŷg ti sir, ga tŷ *Egito* mĩ hã, ga tŷ *Canaã* mĩ hã ke gé. Kŷ vënh kar tóg kókĩnkĩr mŷ, prŷg tũn

kŷ. Kŷ êg jógjóg ên ag tóg kókĩnkĩr mŷ gé. ¹² Kŷ ũ tóg *Jacó* mŷ: “*Egito* tá ti vëjên nĩ inhhã,” he mŷ. Kŷ tóg êg jógjóg ag jëgnëg mŷ, ag tŷ *Egito* ra mŷ vën jé. ¹³ Ag tŷ ra mŷ mãn kŷ *José* tóg vãhã ag mŷ: “inh hã vë,” he mŷ, ti kãke ag mŷ. Hã kŷ *Faraó* tóg *José* kanhkã ag ki kanhró nĩ gé sir.

¹⁴ Kŷ *José* tóg ti panh tŷ *Jacó* jé prër mŷ, ti tŷ vënh kar tatĩn kãtŷg jé. Ũ tŷ 70 kri 5 (ke) ag vë, ti kanhkã ag. ¹⁵ Kŷ tóg *Egito* ra ti mŷ. Tá tóg ter mŷ kejên. Kar kŷ êg jógjóg ag vŷ tá kãgter kãn ja nĩgtĩ gé. ¹⁶ Hã kŷ ag tóg êmã tŷ *Siquém* tá kénh kŷ nŷti. *Abraão* vŷ tóg vënh kej ên to jãnkamy nĩm ja nĩgtĩ, *Emor* krê ag mŷ,” he tóg, *Estêvão* ti.

¹⁷ “Vãhã tóg kurã pétëm mŷ sir, Topê tŷ *Abraão* mŷ: ã krê mŷ sóg ga ên nĩm mŷ, he ja kurã ên ti. Kŷ ag tóg *Egito* tá vënh grun mŷ.

¹⁸ Kejên ũ tóg tá tŷ pã'i jé, *Egito* tá. Hã ra tóg *José* mē ja tũ nĩ, pã'i tag ti. ¹⁹ Ên tóg êg kanhkã ag to jũ mŷ. Ëg jóg ag vóg kónãn tóg mŷ gé. Kŷ tóg ag mŷ: “ãjag krê mur mŷ ra ti gré nŷn kŷ ti fón nĩ, ti ter jé,” he mŷ.

²⁰ Ên kã vãhã *Moisés* tóg mur mŷ, kŷ tóg sĩnvĩ pē nĩ. Kŷ ti han mŷ fag tóg ti tén tũg mŷ. Kysã tãgtũ ki fag tóg ti ki rĩr mŷ, vënh kar vatánh tá. ²¹ Kysã tãgtũ tũg kŷ fag tóg sir ti fón mŷ. Hã ra *Faraó* ên kósin fi tóg ti ve kŷ ti vãg mŷ, ti jé'ŷn jé. Kŷ tóg tŷ fi kósin ri ke nĩ, *Moisés* ti. ²² Kŷ tóg nén kar ki kanhrãn mŷ, *Egito* tá vëjykre kar ên ki. Kŷ ti jykre vŷ vëjykre tŷ hën ri ke nĩ, kŷ ti vŷ vënh vŷ tŷ hën ri ke nŷ gé,” he tóg.

²³ “Vãhã tóg prŷg tŷ 40 (ke) han mŷ. Kŷ tóg ti kanhkã pē ag to jykrén mŷ, ti *povo* tŷ *Israel* to, ag tŷ nén han mŷ venh tŷg jé. ²⁴ Kŷ tóg ũ vëg mŷ, *Egito* tá ke ũ. Ti tŷ *Judeu* vóg kónãn vëg tóg mŷ, nén ũ tũ to. Kŷ tóg ti kajãm mŷ. *Egito* tá ke ên tén tóg mŷ. ²⁵ Inh kanhkã ag hŷn to jykrén kŷ ki kanhrãn mŷ, Topê tŷ

isugrīn ag kren han ke ti, he tóg, *Moisés* ti. Hã ra ag tóg to jykrén tũ nýtĩ, ti kanhkã ag,” he tóg.

²⁶ “Tỹ vaj ký tóg ag to tũg mãn mũ, ti kanhkã ag to. Ký ùn régre ag tóg jagnē to jũ nýtĩ. Ký tóg ag tỹ jagnē to há han sór mũ. Hã ký tóg ag mỹ: tỹ ãjag tóg jagnē kanhkã nýtĩ vë, hã ra ãjag tóg jagnē vóg kónãn sór mũ, he mũ.

²⁷ Ký ù tỹ ti régre vóg kónãn mũ ěn tóg ti fón', ti fón', he ký ti mỹ: ã pijé tỹ ěg pã'i nĩ', ã pijé ěg jyvën mũ', he mũ. ²⁸ Ā hỹn isén sór mũ, ã tỹ rãké tá *Egito* tá ke ěn tén ri ke han sór ã hỹn mũ, he tóg ti mỹ,” he tóg.

²⁹ “Kỹ *Moisés* tóg ti vĩ mẽ ký vënh péju ký tĩ mũ. Ký tóg ga tỹ *Midiã* ra tĩ mũ. *Povo* ù ag mĩ tóg tĩ mũ gé. Tá tóg prũg ký kósın régre han mũ. ³⁰ Prỹg tỹ 40 (ke) tũg ký Topē tỹ jënē jafã vỹ ti mỹ vënh ven mũ, ti tỹ ěmã tũ ja mĩ tĩ mũ ra, krĩ tỹ *Sinai* tá. Vãnh gru ki tóg ti vëg mũ. ³¹ Ký tóg ti mỹ e tí. Ký tóg ra tĩ mũ, ti ve há han jé. Ký tóg vënh vĩ mēg mũ. Topē vĩ vë. ³² Ký tóg ti mỹ: tỹ sóg ã jógjóg ag Topē nĩ, *Abraão* Topē, *Isaque* Topē, *Jacó* Topē, he mũ.

Hã ra *Moisés* tóg jũrũn ke mũ, ti kamēg ký. Ký tóg tá ěvãnh jãvãnh nĩ.

³³ Hã ra Topē tóg ti mỹ: ã pën né nũ ra. Inh jo ã tóg jë nĩ mỹr, hã ra sóg vënh kar kãfór nĩ. Hã ký nũ, he mũ. ³⁴ *Egito* tá ke ag tỹ isũ ag vóg kónãn vëg isóg nĩ nĩ. Ag vënh krëkrër mēg sóg nĩ nĩ. Ký sóg tere, sỹ ag kygvãn jé. Hã ký sóg ã jënēg mũ, ga tỹ *Egito* ra. Ha tũg, he tóg, Topē ti, *Moisés* mỹ,” he tóg.

³⁵ “*Moisés* ěn hã jënē ja tóg nĩ, ti tỹ ti kanhkã ag krenkren han jé, ti tỹ tỹ pã'i nĩ jé. Hã to Topē tỹ jënē jafã tóg ti mỹ vënh ven, vãnh gru ki. Hã ra ti kanhkã ag tóg ti to é he ja nĩgtĩ, ti mỹ: ã pijé tỹ ěg pã'i nĩ', ã pijé ěg jyvën mũ', hen ký. ³⁶ *Moisés* tóg sir ěg tỹ nén han vãnh hynhan, ga tỹ *Egito* tá, goj kafã tũ tá ke gé, goj kusũg he mũ ěn tá ke gé. Ký ag tóg

ěmã tũ mĩ mũ mũ, prỹg tỹ 40 (ke) ki, ti kanhkã ag. Ký tóg tá ěg tỹ nén han vãnh hynhan mũ gé, ti tỹ ag jo tũn ký,” he tóg.

³⁷ “*Moisés* tóg *povo* tỹ *Israel* ag mỹ: Topē vỹ ãjag mỹ ti vĩ tó ti ù jënēnh mũ, ãjag mré ke ù, ti tỹ ãjag mỹ Topē vĩ tó jé, inh ri kén, he ja nĩgtĩ. ³⁸ *Moisés* ěn hã ne tóg *povo* tỹ *Israel* ag mré ěmã tũ mĩ tĩ ja nĩgtĩ. Ag tỹ kejën pãnónh tỹ *Sinai* tá nýtĩn ký tóg Topē tỹ jënē jafã mré vĩ mũ. Ký Topē tóg ti mỹ vëjykre nĩm mũ, ěg tỹ ki króm ký ěg rĩr krỹg ja tũ ve jé,” he tóg.

³⁹ “*Moisés* vĩ han vãnh ag nýtĩ, ěg jógjóg ag. Ký ag tóg ti tovãnh ký ga tỹ *Egito* ra mũ mãn sór mũ, kyrãgrã ký. ⁴⁰ Ký ag tóg *Moisés* jãvy tỹ *Arão* mré vĩ mũ. Ti mỹ ag tóg: “ěg mỹ vënh kãgrã tỹ topē han, ěg tỹ vënh jo ag gé mũ jé,” he mũ. *Moisés* tóg ěg jo tũg ja nĩ. ěg kãpan ja tóg nĩ, ga tỹ *Egito* tá, hã ran hē ra vyr hỹn'? he ag tóg ti mỹ. Ký tóg ag mỹ: he, he mũ. ⁴¹ Ký ag tóg monh sĩ kãgrã han mũ. Ký ag tóg vënh kãgrã ěn mỹ ag mēg kugprũg mũ. Ag mỹ tóg sĩnvĩ nĩ. Ký tóg ag mỹ sér tĩ sir.

⁴² Hã ra Topē tóg vënh kaja jé ag tovãnh mũ gé, hã ký ag tóg rã to jãnjãn mũ, kysã to, krĩg kar to ke gé. Hã ký Topē vĩ tó ti ù tóg ag to rán mũ gé, ký tóg: *Judeu'*, he mũ. Ājag tỹ prỹg tỹ 40 (ke) ki ěmã tũ ja mĩ mũn ký ãjag tóg inh mỹ nén ù pũn ja tũ nĩgtĩ, hã ra ãjag tóg topē ù ag mỹ kugprũn ja nĩgtĩ, he tóg. ⁴³ Ón ký topē tỹ *Moloque* kãgrã va ãjag tóg mũ ja nĩgtĩ, krĩg kãgrã ke gé, hã vỹ: *Renfã*, he mũ. ěn to ãjag tóg jãnjãn ja nĩgtĩ. Hã ký sóg ãjag vóg kónãn ký *Babilônia* tá ke ag jëgnēnh mũ, ag tỹ ãjag tatĩ mũ jé, he tóg, Topē ti, ti vĩ tó ti tỹ,” he tóg, *Estêvão* ti.

⁴⁴ “Ěg jóg ag tỹ ěmã tũ ja mĩ mũn ký ag tóg kur tỹ Topē pë ĩn han ja nĩgtĩ, ag tỹ tá Topē mré vëmén jé. Topē vỹ *Moisés* mỹ ti tỹ nén han ke

tó ja nĩgtĩ, ti tỹ kur tỹ Topẽ ĩn han jé.
⁴⁵ Ag krẽ tóg sir ag ri kén ĩn tỹ kur
 ěn ma mũ ja nĩgtĩ gé, ag tỹ Topẽ tỹ
 ag mỹ ěmã tó mũ ěn ra mũn kỹ.

Moisés ter kar *Josué* tóg sir ag jo
 tĩ mũ. Hã ra Topẽ tóg ga ěn tá ke ag
 kãpan mũ, ěg jógióg ag jo.

Kejẽn *Davi* tóg tỹ ag pã'i nĩ sir,
 prỹg tỹ hẽn ri ke tũg kar kỹ. Hã ra
 ĩn tỹ kur ěn tóg ver jẽ nĩ. ⁴⁶ Topẽ vỹ
Davi to há nĩ. Kỹ *Davi* tóg ti mỹ: sỹ
 ã mỹ ĩn há han há tóg tĩ vẽ. ã hã ne
 tóg tỹ ijógióg tỹ *Jacó* Topẽ nĩ, he mũ.
 Kỹ tóg ã tỹ ĩn tỹ kur krẽm nĩn kỹ ĩnh
 mỹ há tũ nĩ, he tóg, ti mỹ.

⁴⁷ Hã ra *Davi* tóg han tũ nĩ ver.
 Ti kósin tỹ *Salomão* hã tóg ĩn ěn han
 mũ,” he tóg, *Estêvão* ti.

⁴⁸ Kỹ tóg ag mỹ: “hã ra vẽnĥ kar
 kãfór ěn tóg ěg tỹ ti jo ĩn han mũ ěn
 krẽm nĩ tũ nĩgtĩ mỹr,” he mũ. “Hã
 kỹ Topẽ vĩ tó tĩ ũ tóg ti to tag tó ja nĩ,
 ha mẽ. ⁴⁹ Kanĥkã tãn vỹ tỹ ĩnh nĩ,
 he tóg. ĩnh nĩg jan hã vẽ. Kỹ ga vỹ
 tỹ isũ nĩ gé. Sỹ tá vẽnĥkán sór nĩn
 kỹ sóg kenĥ ke mũ. Isũ kar vẽ. Kỹ
 ājag tỹ ĩnh mỹ ĩn han sór kỹ ājag ĥĩn
 hẽ ri kenĥ mũ? Pétẽm ke tũ ājag nĩ,
 ājag tỹ ĩnh mỹ vẽnĥkán jafã han mũ
 ra. ⁵⁰ ĩnh hã ne tóg nẽn kar ĥynhan
 ja nĩ ĩnhã, he tóg, Topẽ ti, ti vĩ tó tĩ
 tỹ,” he tóg.

⁵¹ Kỹ tóg: “krĩ tũ ājag nỹtĩ', ki
 kanĥrãn jãvãnh ājag tóg nỹtĩ', ājag
 nĩgrẽg tóg kutu nĩ,” he mũ. “Topẽ
 kuprĩg kato ājag tóg vãsãnsãn tĩ'.
 Ājag jógióg ag mrẽ ājag tóg ti kato
 vãsãnsãn tĩ'. ⁵² Ājag jógióg ag ne tóg
 Topẽ vĩ tó tĩ ag kar vóg kónãn ja
 nĩgtĩ'. Ag kãgtén ja ag tóg nĩgtĩ'. Hã
 ra ěn ag tóg ũ tỹ vějykre kuryj han
 mũ ěn kãmén ja nĩgtĩ, hã vỹ: *Jesus*,
 he mũ. Jãvo ājag tóg ěn kato vĩ ja
 nĩgtĩ, fóg mỹ. Kỹ ājag tóg ti tén ja
 nĩgtĩ, *Cristo* ti,” he tóg.

⁵³ “Topẽ hã ne ājag mỹ ti vĩ nĩm
 ja nĩ', ti tỹ jẽgnẽ jafã ag tỹ. Hã ra
 ājag tóg ti vĩ mranĥ ja nĩgtĩ',” he tóg.
Estêvão tỹ pã'i ag mỹ tón hã vẽ.

Ag tỹ *Estêvão* tén

⁵⁴ Ũ tỹ tá nỹtĩ ag tỹ ti vĩ mẽ kỹ ag
 fe tóg gỹm ke mũ. Kỹ ag tóg ag jã tỹ
 gángán ke mũ. ⁵⁵ Hã ra Topẽ kuprĩg
 tóg *Estêvão* krĩn mũ, kỹ tóg kanĥkã
 ki ěvãnh kỹ Topẽ vęg mũ, ti kókov ti.
Jesus vęg tóg mũ gé. Topẽ pẽgja tá
 tóg jẽ nĩ. ⁵⁶ Kỹ tóg: “ha vé,” he mũ.
 “Kanĥkã tá sóg vęg mũ, kỹ ěprã ke fi
 kósin tóg Topẽ pẽgja tá jẽ nĩ,” he tóg.

⁵⁷ Kỹ ag tóg prẽnprer mũ sir, ag
 nĩgrẽg nĩgfénĥ kỹ. Ag kar tóg ti to
 vẽnĥ génh han mũ. ⁵⁸ Kỹ ag tóg ti
 ség mũ. *Jerusalém* tá ag tóg ti kutẽm
 mũ gé. Kỹ ag tóg ti pin mũ, pó tỹ. Ag
 kur vãvãm ag tóg mũ, kỹ kyrũ tóg ki
 rĩr mũ, ag kur ki. Kyrũ ěn jiji hã vỹ:
Saulo, he mũ.

⁵⁹ Kỹ ag tóg *Estêvão* pin mũ sir,
 pó tỹ. Hã ra *Estêvão* tóg jamã há
 ra : “!..inh *Senhor*'..!” he mũ. “!..*Je-
 sus*'..!” he tóg. “!..Inĥ kuprĩg jãvãnh
 ra..!” he tóg mũ. ⁶⁰ Kỹ tóg ti jakrĩ
 tỹ jẽ kỹ prer mũ: “!..inh *Senhor*'..!
 !..Ag tỹ ĩnh pin tỹ ag mỹ vẽnĥ pãte
 fón ne..!” he tóg mũ. Kar kỹ tóg hun
 ke kỹ ter mũ sir.

8

Saulo tỹ ag vóg kónãn

¹ Jãvo tóg *Saulo* ěn mỹ há tĩ, ag tỹ
 ti tén kỹ. Kurã ěn kã ag tóg *Jesus* ki
 ge kỹ nỹtĩ kar vóg kónãn jagy han
 mũ, *Jerusalém* tá. Kỹ ag tóg jagtar
 tãvĩ nỹtĩ. Kỹ ag tóg vẽnĥ kãpugpov
 kãn mũ sir. Ga tỹ *Judéia* kar mĩ ag
 tóg mũ mũ, ga tỹ *Samaria* mĩ ke gé.

² Ũ tỹ Topẽ ki ge kỹ nỹtĩ ag tóg fe
 kaj nỹtĩ, *Estêvão* ter kỹ. Kỹ ag tóg
 kygfỹ mág kỹ ti kénĥ mũ.

³ Hã ra *Saulo* tóg *Jesus* ki ge kỹ
 nỹtĩ kar ag vóg kónãn jagy han mũ.
 Ti tỹ ag tũg sór vẽ. Hã jé tóg ĩn kar
 kã ra rã tĩ. Ti tỹ *Jesus* ki rã kỹ jẽ ũ
 ven kỹ tóg vese ja kã tá ti fón tĩ, ũn
 gré ag, ũn tỹtã fag ke gé.

Samaria tá Topẽ vĩ tó

⁴ Ũ tỹ vẽnĥ kãpugpov mũ ěn ag
 vỹ vẽnĥ kar mỹ vẽnĥ vĩ sér tugtó

mũgtĩ, Topê vĩ ti. ⁵ Kĩ *Filipe* tóg tĩ mũ gé. Ga tỹ *Samaria* ra tóg tĩ mũ, kĩ tóg êmã ù ki ra mũ, *Cristo* kâmén jé. ⁶ Kĩ vênh kar tóg ti vĩ mēgmēg mũ. Jēmē há han ag tóg mũ, *Filipe* vĩ ti. Hã ra tóg êg tỹ nén han vánh hynhan mũ gé. ⁷ Vējagrē kórég tỹ hēn ri ke pan tóg mũ. Ti tỹ ag pan kĩ ag tóg jamã há ra prēr mũ, kĩ ag tóg kâpa mũ. Ûn kângrĩ ag tỹ há' he tóg mũ, ùn vagvá ag tỹ ke gé. ⁸ Kĩ tóg vênh kar mĩ sér tĩ sir, êmã ên tá.

⁹ Hã ra tá ke ù tóg nĩ nĩ, ti jiji hã vỹ, *Simão* he mũ. Kujá vê, kĩ tóg nén vênh mĩ hynhan tĩgtĩ. Kĩ tóg ag tỹ ti tỹ nén han mũ ve kĩ ag mĩ e tĩ. Vêso tóg: “ag kâfór inh nĩ,” he tĩ, ag tỹ ti kamēg jé. ¹⁰ Hã kĩ vênh kar tóg ti kamēg tĩ sir. Ti to ag tóg: “Topê jykre han tóg tĩgtĩ, Topê jykre mág pē ên,” he tĩ. ¹¹ Kysã tỹ hēn ri ke ki tóg nén vênh mĩ hynhan tĩ, kĩ tóg vênh kar mĩ e tĩ, hã kĩ ag tóg ti kamēg tĩ sir, kujá ên ti.

¹² Vãhã ag tóg *Filipe* vĩ kri fig mũ, ti tỹ *Jesus Cristo* tón kĩ. Topê tỹ tỹ êg pã'i nĩ kâmén tóg mũ. Kĩ tóg ù tỹ ti vĩ kri fig mũ ag kygpég mũ, fag ke gé. ¹³ Kĩ *Simão* ên tóg ti vĩ kri fig mũ gé. Kĩ *Filipe* tóg ti kypég mũ gé. Kĩ tóg ti mré nĩ nĩ. Kĩ tóg *Filipe* tỹ êg tỹ nén han vánh hynhan mũ vég mũ, Topê jykre tỹ. Kĩ tóg ti mĩ e távĩ tĩ sir.

¹⁴ Kĩ vãhã *Jesus* tỹ ùn vin mũ ag tóg kejēn mēg mũ, *Samaria* tá ke ag tỹ Topê vĩ kri fig mũ ên ti. *Jerusalém* tá ag tóg mēg mũ, kĩ ag tóg *João* mré *Pedro* jēnēg mũ, ag tỹ ve jé. ¹⁵ *Pedro* ag tỹ tá junjun kĩ ag tóg ag to Topê mré vĩ mũ. Topê tỹ ti kuprĩg tỹ ag jagrēn jé. ¹⁶ Tá ke ù tóg tỹ jagrē tũ ja nĩ ver. Kygpe kĩ ag nỹtĩ inhã, *Jesus* jiji tó kĩ, êg *Senhor* jiji tó kĩ. ¹⁷ Kĩ *Pedro* ag tóg ag nĩgé tỹ ag mēgmēg mũ, kĩ Topê kuprĩg tóg ag kã ra rã mũ sir.

¹⁸ Hã ra *Simão* tóg vég mũ. Kĩ tóg *Pedro* ag mĩ jänkamy ven mũ. ¹⁹ Kĩ tóg ag mĩ: “inh mĩ vējykre tag nĩm

nĩ, jänkamy tag to, sỹ ù mē kĩ Topê kuprĩg tỹ ag kã ra rã jé. Sỹ tag venh há tóg tĩ,” he mũ.

²⁰ Hã ra *Pedro* tóg ti mĩ: “ã jänkamy mré ã nũgme ki kutēnh mũ. Topê tỹ nĩm ja vē mỹr, hã ra ã tóg jänkamy to mãn sór mũ,” he mũ.

²¹ “Ã pijé Topê jykre tag ki kanhró nĩ', kĩ Topê tóg ã mĩ nĩm ke tũ nĩ. ã jykre pijé kuryj nỹ', Topê mỹ. ²²⁻²³ Fe kórég távĩ ã nĩ mỹr. ã jykre pãno tag továnh ra. Topê mré vĩ. Hēn ri ke mũn tóg ã mĩ vênh pãte fón mũ,” he tóg, *Pedro* ti.

²⁴ Kĩ *Simão* tóg ti mĩ: “iso Topê mré vĩ, inh jagtar jē tũ nĩ jé, ã tỹ inh mĩ tó mũ tag ti,” he mũ.

²⁵ Hã ra *Pedro* ag tóg mũ mãn mũ gé, ag tỹ êg *Senhor* tỹ *Jesus* vĩ tó kar kĩ. Ag tỹ nén ve ja ên tó kãn ag tóg, *Jesus* tỹ nén han ja ti. Kĩ ag tóg *Jerusalém* ra vỹnvỹn ke mũ sir. Ag mũn kĩ ag tóg ga tỹ *Samaria* mĩ Topê vĩ sér ên tugtó mũ gé.

Filipe tỹ ù kype

²⁶ Hã ra Topê tỹ jēnē jafã tóg *Filipe* mĩ: “kanhkã fyr ra tĩg, êpřy jagma tĩg,” he mũ. “*Jerusalém* tán kãtĩ, *Gaza* mĩ, hã ra tóg êmã tũ mĩ kutē mũ. Êpřy ên jagma tĩg,” he tóg mũ.

Kĩ tóg tĩ mũ sir. ²⁷ Tá jun kĩ tóg ga tỹ *Etiópia* tá fóg vég mũ. Pã'i mág tỹ *Candace* fi mĩ rãnrãj tĩ vê, hã kĩ tóg kurĩ nĩ. Fi tỹ nén kar vég tóg tĩ. *Jerusalém* ra tóg tĩg ja nĩ. Tá tóg Topê mĩ fénhta ve ja nĩ. ²⁸ Hã ra tóg ti jamã ra vỹn ke mũ sir, karósa kã mĩ. Tĩg kĩ tóg Topê vĩ to ke mũ, *Isaiás* tỹ rá ên ti.

²⁹ Kĩ Topê kuprĩg tóg *Filipe* mĩ: “karósa ên kukãm tĩg,” he mũ. ³⁰ Kĩ *Filipe* tóg fũrũn tĩ mũ, kĩ tóg ti tỹ vênh rá to ke mēg mũ. *Isaiás* tỹ rá ên to. Kĩ tóg ti mĩ: “ã mĩ ã tỹ nén to ke mũ tag ki kanhró nĩ'?” he mũ.

³¹ Hã ra tóg: “vó, ù tóg inh mĩ kâmén ja tũ nĩ ver. ã mĩ inh mĩ

kāmén ke tū nĩ?” he mū. “To kâtāpry, inh mré nĩ jé,” he tóg.

³² Ti tỹ to ken hã vë, ha mē: “*ovelha* ri ke han tóg, ù ên ti. *Ovelha* pére ãg mū tĩ, ti tânj jé, hã ra tóg vĩ tũ nĩgĩ mỹr. Ëg tỹ ti kyki ronh mū ra tóg jatun mỹ jëg tĩ gé. ³³ Û ên tỹ Topê vĩ mranh tũ hã ra ag tóg ti vóg kónân, ag tỹ ti jyvën tũ ra. Ti mré ke ag jykre pãno tó kãn ke tũ ãg tóg nĩ mỹr. Ti tén ag tóg, ký tóg ter mū sir,” he tóg, vënh rá ti.

³⁴ Ký tóg *Filipe* mỹ: “ù to ke nê hỹn'? Topê vĩ tó tĩ tỹ ne tó nê hỹn'? Ti tỹ vëso ke mỹ', ù to ke mỹ vó?” he mū.

³⁵ Ký *Filipe* tóg ti mỹ vënh rá tag kāmén mū sir. *Jesus* kāmén tóg mū. Ti mỹ tóg vënh vĩ há ên tó mū. Hã ra tóg mē há han mū.

³⁶ Ge ag tóg mū mū, ãpry jagma. Ký ag tóg goj tá junjun mū. Ký pã'i ên tóg: “tag ki tóg goj nĩ. Æ tỹ ki inh kype jé tóg há nĩ,” he mū.

³⁷ Ký *Filipe* tóg ti mỹ: “ã tỹ ã fe tỹ ti ki rá ký nĩn ký tóg há nĩ,” he mū.

Ký tóg: “ti ki sóg rá ký nĩ. *Jesus Cristo* tóg tỹ Topê kósin nĩ mỹr,” he mū. ³⁸ Ký tóg karósa vóg tĩ mỹ: “ver krỹg hé,” he mū. Ký ag tóg goj kã ra ge mū. Ký *Filipe* tóg ti kypég mū sir.

³⁹ Ag tỹ goj kã tá kãpa ký *Filipe* tóg tũ' he mū, Topê kuprĩg tỹ ti ma tĩg ký. Ký pã'i ên tóg ti ve mãn tũ nĩ sir. Ký tóg tĩ mū, ti jamãn ra. Ti mỹ tóg sér tĩ sir.

⁴⁰ Hã ra *Filipe* tóg êmã tỹ *Azoto* tá nĩ nĩ. Tĩg ký tóg *Jesus* kãme sér ên tó tĩ mū, êmã kar mĩ. Ký tóg kejên êmã tỹ *Cesaréia* tá jun mū.

9

Saulo tỹ Jesus ki rá
(*Hk 22.6-16; 26.12-18*)

¹ Hã ra *Saulo* tóg ver ù tỹ ãg *Senhor* tỹ *Jesus* mré mū mū ag vóg kónân sór mū. Ag to tóg krĩ rỹ nĩ ver. Ti tỹ ag kãgtén sór vë. Hã to tóg Topê tũ to pã'i mág venh tĩ mū. ² Ký tóg ti mỹ vënh rá to vĩ mū, ti

tỹ êmã tỹ *Damasco* ra tĩg jé. Tá tóg vënh rá ên tỹ pã'i ag mỹ ven sór mū, ag tỹ ti mỹ: “há ag venh tĩg,” he jé. Ti tỹ *Jesus* mré ke ù ve ký se sór vë. *Jerusalém* ra tóg ag tatĩ tĩg sór mū, ti tỹ ùn sigség mū ag, fag ke gé. ³ Hã jé tóg *Damasco* ra tĩ mū. Ti tỹ to hã tĩ ra vãhã jëngre tar tóg vënh ven mū, kankhã tá. Rã kãfór tóg nĩ, hã ra tóg *Saulo* ki kómkom ke mū sir. ⁴ Ký tóg kutê mū, ga kri. Ký tóg vënh vĩ mēg mū. Ký tóg: “*Saulo', Saulo',*” he mū. “Æ tỹ ne jé isũ ag vóg kónân nê?” he tóg, vënh vĩ ti.

⁵ Ký *Saulo* tóg ãg *Senhor* ti mỹ: “ã tỹ ù nĩ?” he mū.

Ký tóg ti mỹ: “tỹ sóg *Jesus* nĩ, ã tỹ ùn vóg kónân sór tĩ ên vỹ tỹ inh nĩ,” he mū. ⁶ “Jëgnê ra, êmã tag ki rá, tá ù tóg ã mỹ tónh mū, ã tỹ nén han ke ti,” he tóg.

⁷ Ti mré mū ag vỹ vënh vĩ tag mēg mū gé, hã ra ag tóg nén ù vég tũ nĩ. Ký ag tóg jürũn ke mū. ⁸ Ký *Saulo* tóg jëgnê mū sir. Ký tóg tá mĩ êvãnh sór mū, hã ra tóg nén ù vég tũ nĩ. Ký ag tóg ti nĩgê kãgmĩ ký ti pére mū mū, êmã ên ra. ⁹ Kurã tágtũ ki tóg êvãnh tũ nĩ, ký tóg jëg tũ nĩ gé, kron tũ ti nĩ gé.

¹⁰ *Damasco* tá ke ù tóg nĩ nĩ, ti jiji hã vỹ: *Ananias*, he mū. *Jesus* mré ke ù vë. Ký *Jesus* tóg ti mỹ vënh ven mū. Ký tóg: “*Ananias',*” he mū.

Ký *Ananias* tóg ãg *Senhor* ti mỹ: “inh hã vë,” he mū.

¹¹ Ký *Jesus* tóg ti mỹ: “ãpry kuryj he mū ên ra tĩg,” he mū. “*Judas* he mū ên ãn kã ra rá. Tá ù tóg nĩ nĩ, ti jiji hã vỹ: *Saulo*, he mū. Êmã tỹ *Tarso* tá ke vë. Ên mré vĩm nĩ,” he tóg. “Ha vé, inh mré tóg vĩ nĩ nĩ. ¹² Ký tóg ù vég nĩ nĩ, ti jiji hã vỹ: *Ananias*, he mū. Æ hã vë. Æ tỹ ti ãn kã ra rãnh ke vë. Æ tỹ ã nĩgê tỹ ti mēnh ke vë. Ký tóg ve mãn ke mū. Tag vég tóg nĩ nĩ,” he tóg, *Ananias* mỹ.

¹³ Ký tóg ãg *Senhor* ti mỹ: “vënh kar tóg ti kāmén tĩ hã ra, ã tỹ inh mỹ

ũ tó mũ tag ti,” he mũ. “*Jerusalém* tá tóg ã tũ ag vóg kónān. ¹⁴ Kĩ tóg vènh rá ma kãti mũ, Topẽ tũ to pã'i mág vỹ ti mĩ han kũ. Kĩ tóg ù tỹ ã mré vỹ mũ kar sigse sór mũ, êmã tag ki,” he tóg, *Ananias* ti.

¹⁵ Hã ra tóg: “ti venh tĩg,” he mũ. “Ti kuprẽg isóg, ti tỹ ijiji tó jé, fóg ag kar mỹ, kanhgág ag kar mỹ ke gé, *povo tỹ Israel* ag mỹ ke gé,” he tóg. ¹⁶ “Isugrĩn tóg jagtar ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg.

¹⁷ Kĩ *Ananias* tóg tĩ mũ. Ti tỹ ãn ãn tá jun kũ tóg ti nĩgẽ tỹ ti mẽg mũ, kũ tóg ti mỹ: “*Saulo*, régre', êg *Senhor* vỹ inh jẽnẽ, *Jesus* ti, sỹ ã ve jé,” he mũ. “Ti ve ã mỹr, êpry kri, ã tỹ tag ki jun mũn kã. Hã kũ sóg kãti mũ, ã tỹ ve mãn jé, Topẽ kuprĩg tỹ tỹ ã jagrẽ nĩ jé,” he tóg.

¹⁸ Kĩ tóg vãhã ti kanẽ kã tá kãpa mũ, pirã fár ri ke. Kĩ tóg ve há' he mãn mũ sir. Kĩ tóg jẽgnẽ mũ sir. Kĩ tóg ti kypég mũ sir, *Ananias* ti. ¹⁹ Kĩ tóg jẽg mũ gé sir. Kĩ tóg vãhã tar' he mũ sir. *Damasco* tá tóg nĩ nĩ ver, *Jesus* mré mũ tĩ ag mré. ²⁰ Kĩ tóg vèsýmér *Jesus* kãmén mũ, *Judeu* ag vènh kanhrãn jafã krẽm. “Tỹ tóg Topẽ kósín nĩ,” he tóg mũ vãhã, *Jesus* to. ²¹ Û tỹ ti vỹ mẽg mũ kar ag mỹ tóg e tĩ. “*Jerusalém* tá tóg ag vóg kónān tĩ, ù tỹ *Jesus* tó mũ ag. Kĩ tóg tag ki jun mũ gé, ag sigse jé, ti tỹ Topẽ tũ to pã'i mág ag mỹ ag tatĩ tĩg jé,” he ag tóg, *Saulo* to.

²² Hã ra tóg fe tar nĩ. Kĩ tóg *Judeu* ag kanhrãn mũ, êmã tỹ *Damasco* tá. Ag mỹ tóg *Jesus* kãmén mũ. “Tỹ tóg *Cristo* nĩ, *Jesus* ti,” he tóg. Kĩ tóg ag tỹ ti vỹ kafãn sór mũ ra ag mỹ vènh mỹ tĩ sir.

Saulo tỹ Jerusalém ra tĩg

²³ Kurã tỹ hèn ri ke tũg kũ *Judeu* ag tóg kejèn jagnẽ mré *Saulo* tén ke to jykrén mũ. ²⁴ Hã ra *Saulo* tóg mẽg mũ. Êmã ãn to ró jãnkã tá ag tóg vãjig nỹtĩ, ti jo, kurã kar ki, kuty kar ki ke gé, ag tỹ tá ti tén jé. ²⁵ Kĩ ti mré

ke ag vỹ kejèn kuty ù kã kěj kã kã ti nĩm kũ ti térem mũ, êmã ãn to ró to, ti kren han jé. Kĩ tóg vãhã *Jerusalém* ra tĩ mũ sir.

²⁶ Ti tỹ tá jun kũ tóg *Jesus* mré ke ag mré nĩ sór mũ. Hã ra ag tóg ti kamẽg mũ. “Ti ón hỹn,” he ag tóg ti to, ti tỹ ag vóg kónān ja nĩn kũ. ²⁷ Kĩ *Barnabé* tóg ti mré vỹ kũ *Jesus* tỹ ãn vin mũ ag to ti pére tĩ mũ. Kĩ tóg ag mỹ ti tỹ *Jesus* ve ja ãn kãmén mũ, êpry kri. “Kar kũ tóg *Damasco* tá ke ag mỹ *Jesus* kãmén ja nĩ gé, ti tỹ mũmẽg tũ nĩn kũ,” he tóg. Kĩ tóg ag mỹ sér ti sir. ²⁸ Kĩ *Saulo* tóg ag mré tĩ nĩ, *Jerusalém* tá. Tá tóg *Jesus* kãmén mũ gé, ti tỹ mũmẽg tũ nĩn kũ.

²⁹ Kĩ tóg *Judeu* ag mré vỹ mũ gé, ù tỹ *Grego* vỹ tó tĩ ag mré ke gé. Ag tỹ ti vỹ kafãn kũ tóg ag mré vỹ mũ. Kĩ ag tóg ti tén ke to jykrén mũ. ³⁰ Kĩ *Jesus* mré ke ag tóg mẽg mũ gé. Kĩ ag tóg êmã tỹ *Cesaréia* ra ti pére mũ mũ. Tá junjun kũ ag tóg êmã tỹ *Tarso* ra ti jẽnẽg mũ, ti jamã ra.

³¹ Jãvo *Jesus* ki ge kũ nỹtĩ ag kar vỹ jatun mỹ nỹtĩ nĩ sir, ga tỹ *Judéia* tá, ga tỹ *Galiléia* tá ke gé, ga tỹ *Samaria* tá ke gé. Kĩ ag tóg jatun mỹ vènh kanhrãn mũ, Topẽ jykre tỹ. Topẽ vỹ ki ag tóg króm mũ. Topẽ kuprĩg vỹ ag krĩn mũ. Kĩ ag krĩ vỹ kãnhvy' he mũ. Kĩ ãn e ag tóg *Jesus* ki ge mũ gé sir, fag mré hã.

Enéias

³² Kejèn *Pedro* tóg vènh kar ag vigvenh tĩ mũ. Kĩ tóg êmã tỹ *Lida* ra tĩ mũ gé, tá Topẽ tũ ag vigve jé. ³³ Tá ù tóg nỹ nĩ, ti jijin hã vỹ: *Enéias*, he mũ. Kãnhgrĩn kũ tóg nỹ nĩ. 8 anos (ke) han tóg, kãnhgrĩn kũ nỹ ki.

³⁴ Kĩ *Pedro* tóg ti mỹ: “*Enéias*, *Jesus Cristo* vỹ ã han. Jẽgnẽ ra, ã nỹg ja fi han ra,” he mũ.

³⁵ Kĩ tóg vèsýmér jẽgnẽ mũ. Kĩ *Lida* tá ke kar ag vỹ ti vég mũ, êmã tỹ *Sarona* tá ke kar ag ke gé. Kĩ ag tóg ti ve kũ *Jesus* ki ge mũ gé sir.

Dorcás fi

³⁶ Ēmā tỹ *Jope* tá ũ fi tóg nĩ nĩ, *Jesus* mré ke ũ fi, fi jiji hã vỹ: *Tabita*, he mũ, hã vỹ: *Dorcas*, he mũ, fóg tỹ *Grego* vĩn ki. Ēn fi hã vỹ nén há kar han mũ. Ũn jagtar fag mỹ fi tóg nén ũ vĩn tĩ.

³⁷ Kejẽn fi tóg kaga mũ, kỹ fi tóg ter mũ sir. Kỹ fag tóg fi kype kỹ ĩn to jãpřy jafã tá fi fig mũ, kynhmỹ.

³⁸ Jo *Jope* tóg *Lida* to hã nĩ, hã ra *Pedro* tóg *Lida* tá nĩ nĩ. Kỹ *Jope* tá ke ag tóg ti ki kanhró nỹtĩ.

Kỹ ag tóg ũn régre ag jěgněg mũ, ag tỹ ti mỹ: “kur kãtĩg mẽ han,” he jé. ³⁹ Kỹ tóg věšmér tĩ mũ. Kỹ tóg tá jun mũ. Hã ra *Dorcas* fi tóg ĩn to jãpřy jafã tá nỹ nĩ. *Pedro* jun kỹ ag tóg ĩn to jãpřy jafã to jãpřy mũ, ti mré. Kỹ ũn mén ter ja ěn fag kar vỹ ti to kãmũ mũ. Kygfỹ kỹ fag tóg ti mỹ fag kur venven mũ, *camisa*, *vestido* ke gé, *Dorcas* fi tỹ fag mỹ kugřn ja ěn ti.

⁴⁰ Kỹ *Pedro* tóg věnh kar mỹ: “ha pa jěg,” he mũ. Kỹ tóg ti jakřĩ tỹ jěg kỹ Topě mré vĩ mũ. Kỹ tóg věser fi mỹ: “*Tabita*, nĩ ra,” he mũ. Kỹ fi tóg mřin ke mũ. Kỹ fi tóg nĩ mũ, fi tỹ *Pedro* ven kỹ. ⁴¹ Kỹ tóg fi nĩgě kãgmĩ kỹ fi fěg mũ. Kỹ tóg věnh kar jé přěr mũ, Topě tũ kar, ũn mén ter ja ěn fag mré hã. Kỹ tóg fag mỹ fi ven mũ.

⁴² Kỹ *Jope* tá ke kar ag vỹ mẽg mũ sir, fi řĩr mãn ěn ti. Kỹ ũ tỹ hěn ri ke ag vỹ *Jesus* ki ge mũ sir, fag ke gé.

⁴³ Kỹ *Pedro* tóg ěmã tỹ *Jope* tá nĩ nĩ ver, *Simão* he mũ ěn mré, ũ tỹ nén fãr tỹ tãnjã he tĩ ěn mré.

10

Capitão tỹ Cornélio

¹ Ēmã tỹ *Cesaréia* tá ũ tóg nĩ nĩ, ti jiji hã vỹ: *Cornélio*, he mũ. *Soldado* tỹ 100 (ke) ag to pã'i vě, ag tỹ ũ to: ga tỹ *Itália* tá ke ag, he mũ ěn ag to *capitão* vě. ² Ēn vỹ Topě to há nĩ, ti mré ke kar ke gé. Kỹ tóg Topě kaměg ti. *Povo tỹ Israel* ag kã mũ tóg ũn jagãgtar ag jagãgtãn tĩgtĩ, ti tỹ tỹ

Judeu ag mré ke tũ hã ra. Topě mré tóg vĩ tĩ gé. ³ Ēn tóg nén ně vėg mũ, 3 óra ki, ti nũr tũ ra. Kỹ tóg Topě tỹ jěně jafã jun vėg mũ. Kỹ tóg ti mỹ: “*Cornélio*,” he mũ, Topě tỹ jěně jafã ti.

⁴ Ti tỹ ti ve kỹ ti fe tóg jũrũn ke mũ, kỹ tóg: “ne ně?” he mũ.

Hã ra tóg ti mỹ: “Topě vỹ ã vĩ mẽg mũ. Á tỹ ũn jagãgtar ag mỹ nén nĩm tĩ ěn vėg tóg mũ gé. Hã kỹ tóg ã to jykřén mũ,” he tóg. ⁵ “Kỹ ũ jěgněm nĩ, ag tỹ *Jope* ra mũ jé. Tá ũ tóg nĩ nĩ, ti jiji hã vỹ: *Simão*, he mũ, kỹ ti jiji ũ hã vỹ: *Pedro*, he mũ. Ēn jé přěrm nĩ. ⁶ *Simão* mré tóg nĩ nĩ, ũ tỹ nén fãr tỹ tãnjã he tĩ ěn mré, kỹ ti ĩn vỹ goj kafã tũ fyr tá jě,” he tóg.

⁷ Kỹ tóg ti mũ sir. Kỹ *capitão* ěn tóg ti mré rãnrãj tĩ régre ag jé přěr mũ, *soldado* pir mré, ũ tỹ Topě kaměg tĩ ũ. ⁸ Kỹ tóg ag mỹ ti tỹ nén ve ja tó mũ, kỹ tóg *Jope* ra ag jěgněg mũ.

⁹ Tỹ vaj kỹ ag tóg ěmã ěn to hã nỹtĩ, *meio dia* ki. Kỹ *Pedro* tóg ĩn to tãpřy mũ, tá Topě mré vĩ jé. ¹⁰ Kỹ tóg kókĩr mũ. Kỹ tóg fag mỹ vějěn to vĩ mũ. Fag tỹ ver ti mỹ han mũ ra tóg nén ně vėg mũ. ¹¹ Kỹ tóg kãnhkã nor kỹ nĩ vėg mũ. Tá nén ũ tóg kãtére mũ. Tỹ tóg kur mág ve nĩ. Tĩ péno tóg kygje kỹ nỹtĩ. Ēn tóg ga kri kãtére mũ. ¹² Hã ra misu kar tóg kur ěn kã ki nỹtĩ nĩ. Fa tỹ 4 (ke) kar tóg nỹtĩ, ũ tóg ti nug kri mũgtĩ gé, sěsĩ kar ke gé. ¹³ Kỹ věnh vĩ tóg mẽ há tĩ, kỹ tóg: “tãg’,” he mũ. “Tãnh kỹ kó, vỹ,” he tóg.

¹⁴ Kỹ *Pedro* tóg ěg *Senhor* ti mỹ: “nejé, nén ũ jěgřy ko ja tũ sóg nĩ mřr. Ěg *povo* jykře tũ vě, ěg tỹ misu ěn kon kỹ,” he mũ.

¹⁵ Kỹ tóg ti mỹ vĩ mãn mũ sir, věnh vĩ ti, kỹ tóg: “Topě tóg hã ra to: há ti nĩ, he mũ. Kỹ jěgřyg tũg nĩ,” he tóg.

¹⁶ Ge tãgtũ han tóg, kỹ nén ně ěn tóg vėg tũ' he mũ sir, kãnhkã tá.

¹⁷ Hã ra tóg *Pedro* mỹ e tĩ. Ti tỹ to jykřén tũ tóg tĩ, ti tỹ vėg mũ to. Ti

tý ver to jykrén mû ra ag tóg junjun mû, *Cornélio* tý ùn jëgnëg mû ag. Û tóg ag mý: “In ên vē,” he ja nî.

¹⁸ Ký ag tóg ró to jëgië ký jamã há ra: “*Simão Pedro* ag mý ki nýtí?” he mû.

¹⁹ Hã ra *Pedro* tóg ver ti tý vég mû ên to jykrén nî nî. Ký *Topê* kuprîg tóg ti mý: “ha vé, ùn régre ag vỹ ã jé prër mû,” he mû. ²⁰ “Jëgnë ra, kãtére ra, tîg ra ag mré! To jykrén tûg. Isỹ ag jëgnë vē,” he tóg, *Pedro* mý, *Topê* kuprîg ti.

²¹ Ký tóg ag to kãtére mû, ký tóg ag mý: “inh hã vē, inh jé prër ja ãjag tóg nî. Æjag tý ne to kãmü nê?” he mû.

²² Ký ag tóg ti mý: “*Capitão* tý *Cornélio* tý ëg jëgnë vē,” he mû. “Ûn jykre kuryj vē, ký tóg *Topê* kamëg tí. *Judeu* kar ag tóg ti to há nýtí, ti to ag tóg vî há han tí. *Topê* tý jënë jafã vỹ ti mý tó ja nî, ti tý ã jé prër jé, ã tý ti in ra tîg jé, ti mý *Topê* kãmén jé,” he ag tóg.

²³ Ký tóg ag mý: “kãge jëg ra,” he mû. Ký ag tóg tá nũgnür mû. Tý vaj ký tóg ag mré tí mû. Ký *Jope* tá ke ù ag tóg ti mré mû mû gé. ²⁴ Tý vaj ký ag tóg *Cesaréia* tá junjun mû. Tá *Cornélio* tóg ag jávãnh mû. Ti kanhkã kar ag kógfyn ja tóg nî. Hã ký ag tóg tá nýtí sir.

²⁵ *Pedro* tý tá jun ký *Cornélio* tóg ti kato kãtîg ký ti jo mũg ke mû, “ti hñn tý *Topê* nî,” hen ký.

²⁶ Hã ra tóg ti fëg mû, ký tóg: “ke tũg ra, tý sóg ëprã ke nî gé,” he mû.

²⁷ Ký tóg ti mý vî há han mû. Ký tóg in kã ra rã ký ùn e ag vigvég mû.

²⁸ Ký tóg ag mý: “*Judeu* ag vỹ fóg mré nî tú nîgtí. Æg jykren hã vē,” he mû. “Ký ëg tóg fóg in kã ra rã tú nîgtí gé sir. Hã ra *Topê* tóg inh kanhrãn, ti jykre tãg tý. Ký sóg vënh kar in kã ra rãnh mû, jëgryg tú nîn ký. ²⁹ “Hã ký sóg jatun mý kãtîg, vësýmér, ãjag tý inh jé prër ký. Ký tóg sý ãjag ki jëmënh há tí. Æjag tý hë ri ke jé inh jé prër nê?” he tóg ag mý, *Pedro* ti.

³⁰ Ký *Cornélio* tóg ti mý: “4 dias vē ha, ùri,” he mû. “Ký sóg inh in krëm *Topê* mré vînh ke nî nî, jëg tú nîn ký. 3 óra vē. Ký sóg ù vég nî nî. Ti kur tóg kókov nî. ³¹ Ký tóg inh mý: “*Cornélio*,” he mû. “*Topê* vỹ ã vî mëg mû. Á tý ùn jagtar ag mý nén vin ên vég tóg mû,” he tóg. ³² “Ký *Jope* ra ù jënë. Tá *Simão* jé prër, ù tý *Pedro* he mû ên ti. Nén fãr tý tânãj he tí ên in krëm tóg nî nî, hã vỹ: *Simão*, he mû. Ti in vỹ goj kafã tú fyr tá jé nî,” he tóg inh mý, *Topê* tý jënë jafã ti,” he tóg, *capitão* ti. ³³ “Ký sóg vësýmér ã to ù ag jëgnë. Ký ã tóg kãtî mû. Ký tóg há tí, ã kãtîg ti. Hã to ëg tóg vënh mãn, *Topê* jo. *Topê* tý ã mý nén tó ja kãmén ra ëg mý. Æg tý mënh há tóg tí,” he tóg, *Cornélio* ti, *Pedro* mý.

Pedro tý *Cornélio* mý *Topê* vî tó

³⁴ Ký *Pedro* tóg ag mý kãmén mû, ký tóg: “vãhã sóg to jykrén mû, *Topê* mý nén ù tú vē, *Judeu* he mû ên ag, fóg he mû ên ag ke gé, kanhgág ag ke gé, *Judeu* jykre han tú kar ag. ³⁵ Û tý ti kamëg mû hã vỹ ti mý há nýtí, ù tý vëjykre kuryj han mû ag kar, *povo* kar kã mî. ³⁶ *Povo* tý *Israel* ag mý tóg ti vî ên jënë ja nî. Æg mý tóg tó, ëg tý jatu nýtí jé, ti tý *Jesus Cristo* tugrîn ëg to há nîn ký. *Jesus* ên vỹ tý vënh kar *Senhor* nî.

³⁷ Vënh vî ên më kãn ãjag tóg huri. *Judéia* kar kri tóg rûm ke ja nî. *João* tóg vënh kar mý: ãjag jykre tovãnh ra, he ja nîgtí. Ký tóg ag kygpe ja nîgtí. Kar ký *Jesus* tóg *Galiléia* mî tîg vén mû, *Nazaré* tá ke ên ti. ³⁸ Ký *Topê* tóg *Jesus* mý ti kuprîg jënë ja nî. Ký tóg ti mý vëjykre nîm ja nî. Ga kar mî tóg tîg ja nîgtí. Nén há kar han ja tóg nîgtí. Japo tý ùn vóg kónãn mû ag tý tóg há' he ja nîgtí gé. *Topê* hã ne ti mré han ja nîgtí hã ra'.

³⁹ Nén kar ên ve ja ëg tóg nîgtí, ti tý nén han mû kar, ga tý *Judéia* tá, *Jerusalém* tá ke gé. Ên tý ag tóg krunh to ti sa ja nîgtí, ti tén ja ag tóg

nīgtī. ⁴⁰ Kurā tāgtū tūg kŷ Topē tóg ti rīn mǎn ja nīgtī, kŷ tóg ěg mŷ vĕnh ven ja nīgtī,” he tóg.

⁴¹ “Ti pijé ũn e mŷ vĕnh ven. Ěg hǎ mŷ tóg vĕnh ven. Hǎ to Topē tóg ěg kuprĕg ja nīgtī. Ti mré ěg tóg jĕn ja nīgtī, kron ja nīgtī gé, ti tŷ ti ter kar rīr mǎn kŷ,” he tóg. ⁴² “Kŷ tóg ěg mŷ: vĕnh kar mŷ inh kāmén nī, he ja nīgtī. Topē vŷ ti tŷ vĕnh kar kǎfór han, hem nī, he ja tóg nīgtī. Kŷ tóg vĕnh kar jykre tugnŷm ke mŷ sir, ũn rīnrīr mŷ kar ag jykre, ũn kǎgter mŷ kar ag jykre ke gé, hem nī, iso, he ja tóg nīgtī ěg mŷ, *Jesus* ti,” he tóg.

⁴³ “Vāsŷ Topē vī tó tī ag kar vŷ ti kāmén ja nīgtī, kŷ ag tóg: “ū tŷ ti ki rǎ mŷ mŷ tóg vĕnh pǎte fón ke mŷ, Topē ti, ti tŷ ti vī mranh mŷ ti,” he ja nīgtī. “*Cristo* tugrīn tóg vĕnh pǎte fón ke mŷ,” he ja ag tóg nīgtī,” he tóg, *Pedro* ti.

Topē kuprĕg tŷ tŷ ag jagrĕ nī

⁴⁴ *Pedro* tŷ tag tó kŷ vǎhǎ Topē kuprĕg tóg ag ki rǎ mŷ, ũ tŷ ti vī mĕg mŷ ag ki. ⁴⁵ Kŷ tóg *Judeu* tŷ *Jesus* ki ge kŷ nŷtī ag mŷ e tī, ũ tŷ *Pedro* mré kāmŷ ag mŷ. “Topē kuprĕg tóg tŷ ag jagrĕ nī,” he ag tóg. “Ag tŷ tŷ fóg nŷtī ra tóg ag ki rǎ mŷ’.” ⁴⁶ Vĕnh vī ũ tugtó ag mŷ mŷr. Vĕnh vī ěn ki ag tóg Topē mŷ: há ģ tóg nī, he mŷ,” he ag tóg.

⁴⁷ Kŷ *Pedro* tóg: “ū tóg ag to: ag kygpenh ke tū ěg nī, henh ke tū nī. Topē kuprĕg tŷ ag jagrĕ nŷtī. Ěg ki rǎ ri ke han tóg ag ki, Topē kuprĕg ti. Kŷ ěg hŷn ag kygpenh mŷ ha,” he mŷ. ⁴⁸ Kŷ tóg ũ mŷ: “ag kygpe ra, *Jesus Cristo* jiji tó kŷ,” he mŷ sir.

Ti tŷ ag kygpe kar kŷ ag tóg *Pedro* mŷ: “ver ěg mré nī,” he mŷ. Kŷ tóg ag mré nī sī han kar kŷ tī mŷ sir.

11

Pedro tŷ *Jerusalém* tá ti tŷ nĕn han mŷ tó

¹ Kŷ *Jesus* tŷ ũn vin mŷ ag kar vŷ mĕg mŷ, fóg ag tŷ Topē vī kri fig mŷ

ti, *Judéia* kar mī hǎ. ² Kŷ *Pedro* tóg *Jerusalém* ra vŷn ke mŷ. Kŷ tá *Jesus* ki ge kŷ nŷtī ag tóg ti mŷ: “vĕnh kar vŷ ag gré fár junun kym ke mŷ, ag tŷ Topē jykre han sór kŷ,” he mŷ. ³ “Ěg jávo ģ tóg ũn fár kym ja tū ag mré jĕn ja nī, ag ĩn ki,” he ag tóg.

⁴ Kŷ *Pedro* tóg ag mŷ: ⁵ “ĕmǎ tŷ *Jope* tá sóg nī ja nī, kŷ sóg Topē mré vī nī ja nīgtī. Kŷ sóg nĕn nĕ vĕg mŷ,” he mŷ. “Tŷ tóg kur mǎg ri ke nī. Ti péno kygje tóg kanhkǎ tá kǎtére mŷ. Kŷ tóg inh ki jun mŷ. ⁶ Kŷ sóg kǎ ki ěvǎnh mŷ, kŷ sóg misu kar vĕg mŷ, fa tŷ 4 (ke) tóg nŷtī, nĕn tǎn ag mré hǎ, ag nug kri mŷ tī ag mré hǎ, sĕsī kar mré hǎ. ⁷ Kŷ sóg vĕnh vī mĕg mŷ, kŷ tóg: “tǎg’, vŷ,” he mŷ. “Tǎnh kŷ kó,” he tóg. ⁸ Kŷ sóg ti mŷ: “nejé. Nĕn ũ jĕgry ko ja tū sóg nī. Ěg jykre tū vĕ, ěg tŷ misu ěn kon kŷ,” he mŷ. ⁹ Kŷ tóg inh mŷ: Topē tóg hǎ ra to: há ti nī, he mŷ, kŷ jĕgryg tŷg nī, he tóg. ¹⁰ Ge tāgtū han tóg, kŷ nĕn nĕ ěn tóg vĕg tŷ’ he mŷ sir, kanhkǎ tá. ¹¹ Hǎ ra ũn tāgtū ag vŷ vĕsŷmĕr tá junjun mŷ, inh nī ěn tá. Ĕmǎ tŷ *Cesaréia* tá ag kāmŷ ja nŷtī, fóg tŷ iso ag jĕgnĕn kŷ. ¹² Kŷ Topē kuprĕg tóg inh mŷ: “ha jatun mŷ ag mré tŷg,” he mŷ. Kŷ tag ag tóg inh mré mŷ mŷ, ũ tŷ 6 (ke) tag ag, *Jesus* mré ke tag ag. Kŷ ěg tóg fóg ěn ĩn kǎ ra ge mŷ sir.

¹³ Kŷ tóg ěg mŷ ti tŷ Topē tŷ jĕnĕ jafǎ ve ja tó mŷ. Ti ĩn kǎ tá tóg jĕ ja nī. Kŷ tóg nĕji ti mŷ: *Jope* ra ũ ag jĕgnĕ, he mŷ. Tá *Simão* jé prĕr, *Pedro* he mŷ ěn, he tóg nĕji ti mŷ. ¹⁴ Ĕn vŷ ģ mré vĭnh mŷ. Kŷ ģ tóg kren ke mŷ, ģ mré ke kar fag ke gé, he ja tóg nī nĕji ti mŷ,” he tóg.

¹⁵ “Kŷ sóg ag mŷ kāmén mŷ. Kŷ Topē kuprĕg tóg vǎhǎ ag ki rǎ mŷ. Ti tŷ ěg ki rǎ ri ke han tóg mŷ, kurǎ ěn kǎ. ¹⁶ Kŷ sóg *Jesus* vī to jykren mŷ, ti tŷ ěg mŷ: *João* tóg goj tŷ ag kygpe ja nŷtī, hǎ ra Topē kuprĕg tóg ag kǎ ra rǎnh mŷ, tŷ vĕnh kype ri ke vĕ

sir, he ěn to. ¹⁷ Kŷ Topĕ vŷ ag jagrĕn mŷ, ti kuprĭg tŷ. Ti tŷ ěg jagrĕn ri ke vĕ, ěg tŷ *Jesus Cristo* ki ge kŷ. HĀ kŷ sŏg Topĕ kato tĕ jĀvĀnh ja nŷ,” he tŏg, *Pedro* ti.

¹⁸ Ag tŷ tag mĕ kŷ ag krĭ tŏg kusa' he mŷ. Kŷ ag tŏg: “Topĕ vŷ fŏg ag krĭn mŷ gĕ, ag tŷ ag jykre kŏrĕg tovĀnh jĕ, ag tŷ ěg rĭr krŷg ja tŷ ve jĕ,” he mŷ.

Antioquia tĀ ke ag tŷ Topĕ vĭ kri fi

¹⁹ Ag tŷ *EstĕvĀo* tĕn kar kŷ *Jesus* ki ge kŷ nŷtĭ ag tŏg vĕnh kĀpugpŏv kĀn mŷ, ag tŷ ag vŏg kŏnĀn kŷ. Kŷ ag tŏg ga tŷ *Fenĭcia* ra mŷ mŷ, goj vĀso tŷ *Chipre* ra, ěmĀ tŷ *Antioquia* ra ke gĕ. Ag mŷn kŷ ag tŏg *Judeu* ag hĀ mŷ Topĕ vĭ tŏ mŷ.

²⁰ Kejĕn *Chipre* tĀ ke ŷ ag tŏg ěmĀ tŷ *Antioquia* ra mŷ mŷ, *Cirene* tĀ ke ag ke gĕ. ěn ag tŏg fŏg tŷ *Grego* vĭ tŏ tĭ ag mŷ *Jesus Cristo* kĀmĕn mŷ, vĕnh vĭ sĕr tag ti. ²¹ Kŷ Topĕ tŏg ag mrĕ ag krĭn mŷ. Kŷ ŷ tŷ hĕn ri ke ag tŏg *Jesus* ki ge mŷ, Topĕ jykre han jĕ. ²² Kŷ *Jerusalĕm* tĀ ŷ tŷ *Jesus* ki ge kŷ nŷtĭ ag tŏg mĕg mŷ, fŏg ag tŷ *Jesus* vĭ kri fig mŷ ti. Kŷ ag tŏg *Barnabĕ* jĕnĕg mŷ, ti tŷ *Antioquia* ra tĭg jĕ, tĀ ve jĕ.

²³ Ti tŷ tĀ jun kŷ ti fe tŏg mrin ke mŷ, Topĕ tŷ ag jagĀgtĀn kŷ. Kŷ tŏg ag jyvĕn mŷ, ag tŷ *Jesus* ki rĀ to krŏnh ke tŷ nŷn jĕ, ag tŷ fe tar nŷtĭn jĕ. ²⁴ *Barnabĕ* vŷ tŷ ŷn vĭ hĀ nŷ, Topĕ kuprĭg tŷ tŏg jagrĕ nŷ. Jykre pir han kŷ tŏg nŷ nŷ. Kŷ ŷ tŷ hĕn ri ke ag vŷ *Jesus* ki ge mŷ gĕ sir, ti tŷ ag jyvĕn kŷ.

²⁵ Kŷ *Barnabĕ* tŏg ěmĀ tŷ *Tarso* ra tĭ mŷ, *Saulo* jĀvĀnh jĕ, tĀ. ²⁶ Ti tŷ ti ve kŷ tŏg ti pĕre tĭ mŷ, *Antioquia* ra. TĀ ag tŏg prŷg pir han. *Jesus* ki ge kŷ nŷtĭ ag tŷ vĕnh mĀn kŷ ag tŏg ag kanhrĀn tĭ, *Barnabĕ* ti, *Saulo* ti ke gĕ. Kŷ ŷn e vŷ ag vĭ jĕmĕg tĭ. *Antioquia* tĀ ag tŏg *Jesus* mrĕ mŷ ag to: “*Cristo* mrĕ ke ag,” he vĕn ja nŷ.

Kŷ ěg jiji vĕ sir, hĀ vŷ: *Cristo* mrĕ ke ag, he mŷ.

²⁷ Kejĕn *Jerusalĕm* tĀ ke ŷ ag tŏg *Antioquia* tĀ junjun mŷ, Topĕ vĭ tŏ tĭ ag. ²⁸ Ag kĀ ŷ jijin hĀ vŷ: *Āgabo*, he mŷ. ěn vŷ Topĕ kuprĭg tŷ ti krĭn kŷ: “kejĕn ěg tŏg prŷg venh ke mŷ, kĀnhmar,” he mŷ, “ga kar mĭ hĀ,” he tŏg. Kŷ tŏg *ClĀudio* tŷ tŷ pĀ'i tŷ *imperador* nŷn kŷ ge nŷ. ²⁹ Prŷg tĭnh ken kŷ *Jesus* mrĕ ke ag tŏg *Judĕia* tĀ ke ag to jykren mŷ sir. Kŷ ag tŏg: “ěg hŷn ag mŷ nĕn ŷ jĕnĕnh mŷ, ag tŷ kon jĕ,” he mŷ. Kŷ ag tŏg ag tŷ kju vin han mŷ, ag tŷ *Judĕia* tĀ *Jesus* mrĕ ke ag mŷ jĕnĕ jĕ. ³⁰ Kŷ ag tŏg *Barnabĕ* jĕnĕg mŷ, *Saulo* ke gĕ, ag tŷ gĕ(g) mŷ jĕ, *igreja* to kŏfa ag mŷ vin jĕ, ag tŷ *Jesus* ki ge kŷ nŷtĭ ag mŷ kĀnhkrĕn jĕ.

12

Ag tŷ Pedro se

¹ Kejĕn pĀ'i mĀg tŷ *Herodes* vŷ *Jesus* ki ge kŷ nŷtĭ ŷ ag sigsĕg mŷ, ag vŏg kŏnĀn jĕ. ² Kŷ tŏg *soldado* jĕnĕg mŷ, ti tŷ *Tiago* tĕn jĕ, *JoĀo* kĀke ěn. Kyfĕ tĕj tŷ tŏg ti tĕn mŷ, rŏgro tĕj tŷ. ³ Kŷ tŏg *Judeu* ag mŷ hĀ tĭ, kŷ *Herodes* tŏg *Pedro* kĀgmĭg mŷ gĕ sir. Fĕnhhta kĀ ki tŏg ti kĀgmĭg mŷ. Fĕnhhta ěn ki ag tŏg pŷ jĕgĀ tŷ ko tĭ. *Judeu* ag jykre vĕ.

⁴ Kŷ *Soldado* ag tŏg *Pedro* tŷ vĕse ja kĀ ki ti fŏn mŷ. *Soldado* tŷ 16 (ke) ag vŷ ti ki rĭr mŷ. ŷ tŷ 4 (ke) tŷ ti ki rĭr kar kŷ ŷ tŷ 4 (ke) ŷ ag vŷ ag nŷtĭg ja ki nŷtĭ he tĭ, ag ri kĕn. “Fĕnhhta tŷ *PĀscoa* kar kŷ sŏg ag mŷ ti ven mŷ, ag tŷ ti vŏg kŏnĀn jĕ,” he tŏg, *Herodes* ti. ⁵ Kŷ *Pedro* tŏg se kŷ jĕ nŷ. HĀ ra *Jesus* ki ge kŷ nŷtĭ ag tŏg ti to Topĕ mrĕ vĭ mŷ. To ag krŏnh ke tŷ nŷ.

Pedro tŷ kavār nŷ

⁶ Tŷ vaj kŷ *Herodes* vŷ ag mŷ ti ven sŏr mŷ. Kutŷ ěn kĀ *Pedro* tŏg *soldado* rĕgre ag kju ki nŷr mŷ. *Ferro* rĕgre tŷ tŏg se kŷ nŷ, ag mrĕ.

Soldado ũ ag tóg vĕse ja jĕnkā ki rĭr mŭ.

⁷ Kŷ vāhā Topĕ tŷ jĕnĕ jafā tóg ti mré jĕ nĭ. Kŷ tóg ĩn ĕn krĕm jĕngrĕ nĭ, kuty hā ra. Ĕn tóg *Pedro* ki pĕrĕn ke mŭ, ti kāvŷ ki. Ti rĭn kŷ tóg ti mŷ: “kur nĭ,” he mŭ. Kŷ ti nĭgĕ se ja tóg varan ke mŭ, *ferro* ĕn ti. ⁸ Kŷ tóg ti mŷ: “vĕsóg fĭ ra,” he mŭ. “Ā pĕn né tu ra gé,” he tóg. Kŷ tóg ke mŭ sir. Kŷ tóg ti mŷ: “Ā kur rŷ tu kŷ inh nón kĕtĭg,” he mŭ.

⁹ Kŷ tóg kĕkutĕ mŭ. Ti nón tóg tĭ mŭ, *Pedro* ti. Hā ra tóg ti mŷ tŷ nĕn ũ ve jĕ, ti tŷ vĕg mŭ ti. Ti mŷ tóg tŷ ti vĕnhpĕti ve nĭ, Topĕ tŷ jĕnĕ jafā tŷ nĕn han mŭ ti. ¹⁰ Jĕnkā ki rĭr vĕn mŭ ĕn pĕtĕn ag tóg mŭ, jĕnkā ki rĭr mŭ ũ ke gé. Kŷ ag tóg jĕnkā mág tá junjun mŭ, *ferro* tŷ han kŷ jĕ ĕn. Jĕnkā ĕn vŷ vĕsógki nor' he mŭ, ag jo. Kŷ ag tóg kĕpa mŭ sir. Ĕpŷŷ jagma ag tóg mŭ mŭ. Hā ra vāhā Topĕ tŷ jĕnĕ jafā tóg tĭ mŭ sir. ¹¹ Kŷ *Pedro* tóg vāhā mrin ke mŭ, kŷ tóg: “vāhā sóg ki kanhró nĭ,” he mŭ. “Topĕ vŷ ti tŷ jĕnĕ jafā jĕnĕ ja nĭ, kŷ tóg inh kren han mŭ, pĕ'i tŷ *Herodes* jo. *Judeu* kar ag tóg inh jagtar nĭnh ke jĕvĕnh mŭ, hā ra sóg venh ke tŷ nĭ,” he tóg.

¹² To jŷkrĕn kŷ tóg *Maria* fi ĩn ra tĭ mŭ, *Joāo* mŷnh ĕn fi, ag tŷ ũ to: *Marcos*, he mŭ ĕn mŷnh fi. Fi ĩn krĕm ag tóg vĕnh mĕn kŷ nŷtĭ nĭ. Topĕ mré ag vĭ nŷtĭ nĭ, ũ tŷ hĕn ri ke ag. ¹³ Kŷ tóg ĩn jĕnkā tŷ tórón' tórón' ke mŭ. Kŷ fi mŷ rĕnhŷrĕj tĭ fi tóg venh kĕtĭ mŭ. Fi jiji hā vŷ: *Rode*, he mŭ. ¹⁴ Kŷ fi tóg *Pedro* vĭ ki kanhrĕn mŭ, hā ra fi tóg ti jŷ nón tŷ nĭ. Róm tŷ fi nĭ, jĕnkā ti, fi fe tŷ mrin ke mŭ ra. Fi tŷ ĩn kĕ ra rĕ kŷ fi tóg vĕnh kar mŷ: “*Pedro* vŷ ró to jĕ,” he mŭ.

¹⁵ Kŷ ag tóg fi mŷ: “krĭ vĕnh mŷ ā nĭ,” he mŭ. Hā ra fi tóg: “vó, ti hā vĕ,” he mŭ. Kŷ ag tóg fi mŷ: “ti ki rĭr tĭ ĕn hŷn,” he mŭ.

¹⁶ Kŷ *Pedro* tóg ver re tá jĕ nĭ, jĕnkā tŷ tórón' tórón' ke mĕn kŷ. Kŷ ag tóg ti jŷ nón mŭ. Ti vĕg ag tóg mŭ

sir, kŷ tóg ag mŷ e tĭ. ¹⁷ Kŷ *Pedro* tóg ag mŷ ti nĭgĕ tŷ ge mŭ, ag tŷ katŷ' he jĕ. Kŷ tóg ag mŷ Topĕ tŷ ti kavĕn tó mŭ sir. Topĕ tŷ vĕse ja kĕ tá ti kĕkutĕm kĕmĕn tóg mŭ sir. Kŷ tóg ag mŷ: “*Tiago* mŷ tóm nĭ, *Jesus* mré ke kar ag mŷ ke gé,” he mŭ. Kŷ tóg *Jerusalém* tá kutĕ kŷ ĕmā ũ ra tĭ mŭ sir.

¹⁸ Tŷ vaj kŷ *soldado* ag fe tóg jŷrŷn ke mŭ. “*Pedro* hŷn hĕ kĕ tá vyr,” he ag tóg mŭ, ti jĕvĕnh kŷ. ¹⁹ Kŷ *Herodes* tóg ũ ag jĕgnĕg mŷ gé, ti kĕgmĭ jĕ. Hā ra ag tóg ti vĕg tŷ nĭ gé. Kŷ *Herodes* tóg *Pedro* ki rĭr mŭ ag ki jĕmĕ mĕn mŭ. Kar kŷ tóg *soldado* ũ ag mŷ: “ag kĕgtĕn ra, ti ki rĭr mŭ ĕn ag,” he mŭ. Kŷ ag tóg ag kĕgtĕn mŷ sir.

Kar kŷ *Herodes* tóg *Judĕia* tá kutĕ kŷ ĕmā tŷ *Cesarĕia* ra tĭ mŷ sir, tá nĭ jĕ.

Herodes ter

²⁰ *Herodes* tóg ĕmā tŷ *Tiro* tá ke ag to jŷ mŭ, ĕmā tŷ *Sidom* tá ke ag to ke gé. Ĕn ag tóg *Herodes* nĭgĭa tá junjun mŭ. Kŷ ag tóg pĕ'i sĭ mré vĭ mŭ, ti jiji hā vŷ: *Blasto*, he mŭ. *Herodes* vŷ ti tŷ pĕ'i han ja nĭ. Ĕn mŷ ag tóg to vĭ mŭ, ti tŷ ag jagfy vĭ jĕ, *Herodes* mré. Ti tŷ ag to jŷ nĭn kŷ ag tóg tá vĕjĕn ve mĕn tŷ nĭ sir. Hā kŷ ag tóg ti fe tŷ há' he sór mŭ, ti tŷ ag mŷ vĕjĕn vĕne he mĕn jĕ.

²¹ Kŷ *Herodes* tóg ag mŷ kurĕ nĭm mŭ. Kŷ tóg ti kur sĭnvĭ ĕn tu mŭ, pĕ'i kur ĕn ti. Kŷ tóg ti nĭgĭa kri nĭ kŷ ag mŷ vĭ mág han mŭ. ²² Kŷ vĕnh kar tóg ti to: “ĕprĕ vĕnh vĭ pijĕ',” he mŭ. “Topĕ vĭ vĕ, ti vĭ ti,” he ag tóg mŭ. ²³ Kŷ vĕsŷmĕr Topĕ tŷ jĕnĕ jafā tóg ti vóg kónĕn mŷ sir, ti tŷ ag mŷ: “vó,” he tŷ nĭn kŷ. “Inh pijĕ tŷ Topĕ nĭ,” he ja tŷ tóg nĭ. Kŷ ti nug ga vŷ ti kagrĕg mŭ, hā kŷ tóg ter mŭ.

Barnabĕ tŷ Saulo mré Topĕ vĭ tónh tĭg

²⁴ Jó ũ tŷ hĕn ri ke ag vŷ Topĕ vĭ mĕg mŭ, kŷ ag tóg *Jesus* ki ge mŭ.

²⁵ Kŷ *Barnabé* vŷ *Saulo* mré ag tŷ nén gé kāmũ mũ ěn vin mũ, *Jerusalém* tá ke ag mŷ. Prŷg tŷn kŷ *Jesus* ki ge kŷ nŷti ag tóg *Jerusalém* tá ke ag mŷ vějěn jěgně ja nŷgti. Ag mŷ vějěn ěn vin kar kŷ ag tóg vŷnvŷn ke mũ sir, *Barnabé* ti, *Saulo* ti ke gé. Kŷ ag tóg *João Marcos* pére mũ mũ.

13

¹ *Antioquia* tá ŷ ag tóg nŷti, Topě vŷ tó tŷ ŷ ag, *Jesus* jykre tŷ věnh kanhrěn nŷti ag ke gé. Kŷ ŷ jijin hě vŷ: *Barnabé*, he mũ, kar ŷ jijin hě vŷ: *Simão Negro*, he mũ. Ū tóg tŷ *Lúcio* nŷ, *Cirene* tá ke tag ti. Kŷ ŷ tóg tŷ *Manaém* nŷ, pě'i tŷ *Herodes* mré mog mũ tag ti. Kŷ ŷ tóg tŷ *Saulo* nŷ gé.

² Kejěn ag tóg jagně mŷ Topě jykre tó mũ, ag jěg tũ nŷn kŷ. Kŷ Topě kuprŷg tóg ag mŷ: “*Barnabé* fěg ra, *Saulo* mré,” he mũ, “ag tŷ inh rěnhrěj han jé, isŷ nén to jykren mũ ěn ti, ag tŷ inh jykre tó jé, věnh kar mŷ,” he tóg.

³ Kŷ ag tóg ag jěg tũ nŷn kŷ Topě mré vŷ měn mũ. Ag nŷgé tŷ ag tóg ag měg mũ, kŷ ag tóg: “ha mũ jěg,” he mũ.

Kujá tŷ Elimas

⁴ Kŷ Topě kuprŷg tóg ag jěgněg mũ, kŷ ag tóg ěmě tŷ *Selúcia* ra mũ mũ. Tá junjun kŷ ag tóg goj věso tŷ *Chipre* ra mũ mũ, *canoa* mág kě mŷ. ⁵ Kŷ ag tóg ěmě tŷ *Salamina* tá junjun mũ. Tá ag tóg Topě vŷ kěmén mũ, *Judeu* ag tŷ věnh kanhrěn jafě krěm. *João Marcos* vŷ ag mré tŷ mũ gé. Ag mré rěnhrěj mũ vē.

⁶ Goj věso mŷ ag tóg pa mũ. Kŷ ag tóg ěmě tŷ *Pafos* tá junjun mũ, Topě vŷ kěmén kŷ. Tá ŷ tóg nŷ nŷ, kujá ŷ. Őn kŷ tóg Topě vŷ tó sór mũ. *Judeu* ŷ vē, ti jiji hě vŷ: *Bar Jesus*, he mũ. ⁷ *Governador* mré tóg nŷ nŷ. Ti jiji hě vŷ: *Sérgio Paulo*, he mũ. Krŷ há ti nŷ, *governador* ti, kŷ tóg *Barnabé* ag jé prěr mũ. Ti tŷ Topě vŷ jěmě sór vē.

⁸ Kŷ kujá ěn tóg ag vŷ kato tě mũ, ti tŷ Topě vŷ kri fig tũ nŷ jé. Kujá ěn jiji ŷ hě vŷ: *Elimas*, he mũ.

⁹ Kŷ věhě Topě kuprŷg tóg *Saulo* krŷn mũ. *Saulo* jiji ŷ hě vŷ: *Paulo*, he mũ.

Topě kuprŷg tŷ ti krŷn kŷ tóg kujá ěn ki kaně jũ han kŷ ti ki ěvěnh mũ.

¹⁰ Kŷ tóg: “tŷ ě tóg ŷn ōn mé nŷ,” he mũ. “Jykre pěno ě nŷ. Japo kósin vŷ tŷ ě nŷ, vějykre kurj kato tě ě nŷ. Hě kŷ ě tóg vějykre pěno to krónh ke tũ nŷgti. ¹¹ Ha vé, Topě vŷ ě vóg mũ, kŷ ě tóg kyvěn ha. Rě venh ke tũ ě nŷ ha, kurě tŷ hěn ri ke ki,” he tóg, *Paulo* ti.

Kŷ tóg vēsŷměr ti mŷ kuty' he mũ. Kyvó tóg nŷ sir. Kŷ tóg jěmĭg mũ. Ū jé tóg prěr mũ, ti tŷ ti pére tŷg jé.

¹² *Governador* tŷ tag ve kŷ tóg ti mŷ e tŷ. Kŷ tóg *Jesus* ki rě mũ. Topě jykre tóg ti mŷ tar ja nŷ.

Paulo tŷ ěmě tŷ Antioquia tá Topě vŷ tó

¹³ Kŷ věhě *Paulo* ag tóg *Pafos* tá pa mũ. *Canoa* mág kě mŷ ag tóg mũ mũ. Kŷ ag tóg ga tŷ *Panfŷlia* tá junjun mũ, ěmě tŷ *Perge* tá. Hě ra *João Marcos* tóg kyrě mũ. Ag ré kŷ tóg *Jerusalém* ra vŷn ke mũ. ¹⁴ Jó ag tóg *Perge* tá pa mũ, ga tŷ *Pisŷdia* ra mũ jé, ěmě tŷ *Antioquia* ra. Tá junjun kŷ ag tóg vēnhkěn ke kurě ki *Judeu* ag tŷ věnh kanhrěn jafě kě ra ge mũ.

¹⁵ Ū tóg tá Topě tŷ ěg mŷ vějykre nŷm ja ěn to ke mũ, rán kŷ nŷ ěn to. Ti tŷ ěg jyvěn tó tóg mũ gé, věsŷ Topě vŷ tó tŷ ag tŷ rán ja ěn ti. Kar kŷ pě'i ag tóg *Paulo* ag jé prěr mũ. Kŷ ag tóg: “kanhkě", ějag tŷ ěg jyvěn sór kŷ tóg há nŷ,” he mũ.

¹⁶ Kŷ *Paulo* tóg jěgně mũ. Ti nŷgé tŷ tóg ag mŷ ge mũ, ag tŷ katy' he jé. Kŷ tóg ag mŷ: “ha mě, *Judeu* kar'. Jěmě ra, ŷ tŷ Topě kaměg mũ kar, ějag tŷ tŷ fóg nŷti ra,” he mũ. ¹⁷ “Topě hě vŷ ěg jógjóg ag kuprěg ja nŷgti. Ag tŷ tóg *povo* mág han, ag tŷ ver *Egito* tá nŷtŷn kŷ. Kar kŷ tóg

tá ag kâpan mû, ti jykre tar ên tỹ. ¹⁸ Ag to tóg fen mág mû, ag tỹ êmã tũ ja mĩ mũn kỹ, prỹg tỹ 40 (ke) ên ki. ¹⁹ *Povo* tỹ 7 (ke) tỹ tóg tũ' he mû, ga tỹ *Canaã* tá. Kỹ tóg êg jógjóg ag mỹ ag ga ên fig mû, tỹ ag tũ nĩ jé. ²⁰ Kỹ tóg ag mỹ pã'i ag vin mû gé, ag jyvên ke mû ag, 100 tỹ 4 kri 50 anos ki. Kar kỹ *Samuel* vỹ Topê vĩ to tĩ nĩ gé. ²¹ Kỹ ag tóg pã'i mág ve sór mû. Kỹ ag tóg Topê mỹ to vĩ mû. Hã kỹ Topê tóg *Saul* fêg mû, *Quis* kósin ên. *Benjamim* krê'krê ù vê, *Saul* ti. 40 anos ki tóg tỹ pã'i mág nĩ. ²² Ti tỹ ên kutêm kar kỹ tóg *Davi* fêg mû, Topê ti. *Davi* to tóg vĩ há han mû, kỹ tóg: "*Davi* ve sóg, *Jessé* kósin," he mû. "Nén há han tóg tĩgtĩ. Kỹ sóg ti to há nĩ. Ên hã vỹ inh jykre kar han ke mû," he tóg, Topê ti, *Davi* to," he tóg, *Paulo* ti.

²³ "*Davi* krê'krê ù vê, hã vỹ: *Jesus*, he mû. Topê vỹ vãsỹ ti kãtĩg ke tó ja nĩgtĩ. Kỹ tóg vãhã *Jesus* jênê ja nĩ, êg *povo* tỹ *Judeu* to, ti tỹ êg kren han jé. ²⁴ *João* vỹ ti kãtĩg ke jo vênh kar mỹ: "ãjag jykre tovãnh ra, isỹ ãjag kygpe jé," he ja nĩgtĩ, êg *povo* tỹ *Judeu* kar mỹ. ²⁵ *João* rãnhraj tỹ tũ' henh ken kỹ tóg ag mỹ: iso ãjag tóg *Cristo* he sór mû, he ja nĩgtĩ. Hã tũ vê. Inh pijé tỹ *Cristo* nĩ'. Ha vé, inh nón tóg kãtĩg ke mû, inh *Senhor* ti, hã vỹ: *Jesus*, he mû. Sỹ tỹ ti mỹ rãnhraj tí nĩnh ke vê vê, sỹ ti pên né kunũ jé, hã ra sóg tỹ ti krêm ke pẽ jê, he ja tóg nĩ, *João* ti," he tóg, *Paulo* ti.

²⁶ "Inh kanhkã', *Abraão* krê', ù tỹ Topê kamêg mû', fóg kã mĩ'. Topê vỹ êg hã mỹ vênh vĩ tag jênê, êg krenkren jé. ²⁷ *Jerusalém* tá ke ag vỹ *Jesus* ki kagtĩg ja nỹtĩgtĩ. Ti tỹ tỹ Topê kósin nĩn ki kagtĩg ja ag tóg nỹtĩgtĩ, ag pã'i ag ke gé. Hã kỹ ag tóg vãsỹ rán kỹ nĩ ên han. Vênhkán ke kurã ki ag tóg vég tĩ, Topê vĩ to tĩ ag tỹ nén rán ja ti. Hã ra ag tóg sir ag tỹ nén to mû ên ki króm, ag tỹ *Jesus* to: "ter jé tóg ke mû, " hen kỹ. ²⁸ Nén ù kórég han ja tũ ti nĩ, kỹ ti ter ke tũ

vê vê, hã ra ag tóg *Pilatós* mỹ: "êg tỹ ti tén há tóg tĩ vê," he ja nĩgtĩ. ²⁹ Ag tỹ ti to rán kỹ nĩ ên ki króm kãn kỹ ag tóg krunh ên to ti térem ja nĩgtĩ, kỹ ag tóg vênh kej kã tá ti fi ja nĩgtĩ.

³⁰ Hã ra Topê tóg ti rĩn mãn ja nĩgtĩ, ti ter mû ra. ³¹ Kỹ tóg ti mré ke ag mỹ vênh ven ja nĩgtĩ sir, *Jesus* ti, ù tỹ ti mré *Jerusalém* ra mũ ja ag mỹ, *Galiléia* tá kãmũ kỹ. Ên ag tóg ti kãmén mũ sir, vênh kar mỹ. ³² Vênh vĩ tag tó êg tóg mû," he tóg, *Paulo* ti.

³³ "Êg jógjóg ag vỹ Topê vĩ ên mē ja nĩgtĩ. Hã ra tóg ùri han mû, Topê ti, ti tỹ vãsỹ nén tó ja ên ti. Êg jógjóg ag krê'krê ag mỹ tóg han mû, ti tỹ vãsỹ nén tó ja ên ti. Hã kỹ tóg *Jesus* rĩn mãn, ti ter kỹ. Kỹ tóg ti mỹ: "tỹ ã tóg inh kósin jé. Ùri sóg ã han," he ja nĩgtĩ. Topê mỹ jãn jafã tỹ 2 ki tóg rán kỹ nĩ," he tóg.

³⁴ "Hã ra tóg ti tỹ ti rĩn mãn ke tó ja nĩgtĩ gé, ti mur ke to hã. Ti vag ke tũ ên tó ja tóg nĩgtĩ gé, kỹ tóg: "sỹ *Davi* mỹ nén tó ja ên han jé sóg ke mû," he ja nĩgtĩ. "ãjag mỹ sóg han mû, sỹ ti mỹ nén tó ja ên ti," he ja tóg nĩgtĩ, Topê ti," he tóg.

³⁵ "Kỹ tóg tag tó ja nĩgtĩ gé: "ã tũ vỹ vag ke tũ nĩ," he ja tóg nĩgtĩ gé, Topê ti," he tóg.

³⁶ "Hã ra *Davi* vỹ ter ja nĩgtĩ, ti jógjóg ag nón. Kỹ tóg vag ja nĩ inhhã. Topê tỹ ti mỹ nén tó mũ ki tóg króm ja nĩgtĩ. Ge ra tóg ter kỹ vag ja nĩgtĩ inhhã. ³⁷ Ti jãvo *Jesus* tóg vag ja tũ nĩ inhhã, Topê tỹ ti rĩn mãn kỹ," he tóg.

³⁸ "Ha vé, inh kanhkã! *Jesus* tugrĩn Topê vỹ ãjag mỹ vênh pãte fón sór mû, ãjag tỹ ti vĩ mranh ja ti. Hã kỹ sóg ãjag mỹ tó mû. ³⁹ ãjag tỹ *Moisés* vĩ mēg mũ ra ãjag jykre tóg kuryj ja tũ nĩ ver. ãjag tỹ hã ra *Jesus* ki ge kỹ tóg ãjag kugrynh ke mũ sir, Topê ti. ⁴⁰ Hã ra ti to é he tũg nĩ. Ke tũ nĩ mũ ra ãjag tóg venh ke mũ, vãsỹ Topê vĩ tó tỹ tỹ nén tó ja ên ti, ⁴¹ hã vỹ: iso ãjag tóg é he mũ, he mũ.

Sỹ nén han mũ ve jé ājag tóg ke mũ, kỹ ājag tóg kanē jur ke mũ, he ja tóg nĩgtĩ, Topē ti. Ājag tỹ kri finh ke tũ vē vē, ũ tỹ ājag mỹ tó mũ ra. Hã ra ājag tóg venh ke mũ, he ja tóg nĩgtĩ, Topē vĩ tó ti ti,” he tóg, *Paulo* ti.

⁴² Ag tỹ *Paulo* vĩ mẽ kar kỹ ag tóg ĩn ĩn kã tá kãpa mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: “vènh kán ke kurã ũ kã ěg mỹ kãmén măn nĩ,” he mũ. ⁴³ Kỹ *Judeu* tỹ hèn ri ke ag tóg *Paulo* ag nón mũ mũ. Fóg ag tóg ag nón mũ mũ gé, fóg tỹ *Judeu* jykre han mũ ag, ũ tỹ Topē kamēg mũ ag. Kỹ *Paulo* ag tóg ag jyvèn mũ, ag tỹ Topē to tar nỹti jé, ag tỹ ti tỹ ěg jagãgtãn to jykren kỹ nỹti jé.

⁴⁴ Vènhkán ke kurã ũ kã ěmã ĩn tá ke kar ag vỹ vènh măn mũ, Topē vĩ jēmē jé. ⁴⁵ Kỹ *Judeu* ag tóg ũn e ĩn ag vég mũ. Kỹ ag tóg jũgũ mũ, vènh kar tỹ *Paulo* ag to há nỹtin kỹ. Hã kỹ ag tóg *Paulo* vĩ kafãn mũ sir, ti tỹ ag mỹ Topē vĩ tón kỹ. Ti to ag tóg vĩ vĩ he mũ gé.

⁴⁶ Hã ra *Paulo* ag tóg ag kamēg tũ nĩ. Ag mỹ ag tóg: “ājag hã mỹ ěg tóg tó vén, Topē vĩ ti,” he mũ, “ti tỹ ěg mỹ: *Judeu* ag mỹ tó vén, hen kỹ. Hã ra ājag tóg mẽ jãvãnh nỹti, kỹ ājag tóg ěg rĩr krỹg ja tũ venh ke tũ nĩ. Hã kỹ ěg tóg sir fóg ag hã mỹ tónh ke mũ, Topē vĩ ti,” he ag tóg. ⁴⁷ “Topē vỹ ěg mỹ: ājag tỹ sóg néj gru ri ke han mũ, he mũ, fóg kar ag tỹ ājag ki Topē ve jé, kanhgág ag ke gé. Ājag ki ag tóg mẽnh ke mũ, *Jesus* tỹ ag krenkren han ke ti, fag ke gé, ga fyn ja mĩ hã, he ja tóg nĩ ěg mỹ, Topē ti,” he ag tóg, *Paulo* ag.

⁴⁸ Fóg ag tỹ tag mẽ kỹ tóg ag mỹ sér ti sir. Kỹ ag tóg Topē vĩ to há nỹti, ti mỹ vĩ há han kỹ. Kỹ ag tóg *Jesus* ki ge mũ, Topē tỹ ũn kuprēg mũ ag, ag tỹ ěg rĩr krỹg ja tũ ve jé. ⁴⁹ Kỹ ga ĩn tá ke kar ag vỹ Topē vĩ jēmēg mũ.

⁵⁰ Hã ra *Judeu* ag tóg ũn tỹtá há ũ fag mré vĩ mũ, fóg tỹ *Judeu* jykre han mũ fag. Pã'i ag mré ag tóg vĩ

mũ gé. *Paulo* ag kato ag tóg vĩ mũ. Kỹ ag tóg ag vóg kónãn mũ. “Ha mũ jēg, ěmã ũ ra,” he ag tóg mũ sir, ag vóg kónãn kar kỹ.

⁵¹ Kỹ *Paulo* ag tóg ag pèn kykũkũg mũ, ag mỹ: “Topē tovãnh ājag huri,” he jé. Kỹ ag tóg ěmã tỹ *Icônio* ra mũ mũ sir. ⁵² *Jesus* mré ke ag mỹ tóg hã ra sér ti. Topē kuprĩg vỹ tỹ ag jagrē nĩ, kỹ tóg ag mỹ sér ti sir.

14

Ěmã tỹ Icônio tá Topē vĩ tó

¹ Ag tỹ *Icônio* tá junjun kỹ ag tóg sir *Judeu* ag tỹ vènh kanhrãn jafã kã ra ge mũ. Kỹ ag tóg ag mỹ Topē vĩ kãmén mũ. Kỹ *Judeu* tỹ hèn ri ke ag tóg *Jesus* ki ge mũ gé, fóg tỹ hèn ri ke ag ke gé. ² Kỹ *Judeu* tỹ *Jesus* ki ge jãvãnh ag tóg fóg ag krĩn kónãn mũ sir, *Jesus* mré ke ag to.

³ Hã ra *Paulo* ag tóg tá nỹtĩg mág mũ. Kỹ ag tóg Topē vĩ tó mũ, ag tỹ ag kamēg tũ nĩn kỹ, Topē vĩ kri fi kỹ. Kỹ Topē tóg ag mỹ ti jykre nĩm mũ, ag tỹ ěg tỹ nén han vãnh hynhan jé. Hã kỹ vènh kar tóg Topē jykre ki kanhró nỹti sir.

⁴ Kỹ vènh kar tóg vènh kãpugpóv kỹ nỹti nĩ. Ũ ag tóg *Judeu* ag to há nỹti, jó ũ ag tóg *Jesus* tỹ ũn vin mũ ag tó há nỹti. ⁵ Kỹ *Judeu* ag tóg fóg ag mré jykren mũ, fóg tỹ pã'i ag mré, ag tỹ *Paulo* ag vóg kónãn jé, ag tỹ pó tỹ ag pin jé. ⁶ Hã ra *Paulo* ag tóg mēg mũ, kỹ ag tóg ěmã tỹ *Listra* ra mũ mũ, ěmã tỹ *Derbe* ra ke gé. Ěmã tỹ *Licaônia* rã hã ěmã ag vē. ⁷ Ěmã ĩn mĩ mũn kỹ ag tóg tá *Jesus* vĩ tugtó mũ sir.

Ag tỹ ěmã tỹ Listra tá Paulo vóg kónãn

⁸ *Listra* tá ke ũ tóg nĩ nĩ, ũn tĩg vãnh. Ti pèn vỹ kãnhgrĩ nỹti. Ge tóg nĩ, ti mur mũn kã.

⁹ Ěn tóg sir *Paulo* vĩ mēg mũ. Kỹ *Paulo* tóg ti tugnỹm mũ. Kỹ tóg ti tỹ *Jesus* vĩ kri fig mũ vég mũ, *Jesus* tỹ ti tỹ há' he jé. ¹⁰ Kỹ tóg jamã há ra

ti mǔ: “jĕgnĕ ra, vĕnh ra hã jĕg,” he mǔ. Kǔ tóg vãhã hũm he mǔ. Kǔ tóg mĩ tĩ mǔ.

¹¹ Kǔ tóg vĕnh kar ĕn mǔ e tĩ, ag tǔ *Paulo* tǔ nĕn han mǔ ven kǔ. Kǔ ag tóg ag vĩ ki jagnĕ mǔ ke mǔ, vĩ tǔ *Licaõnica* he mũn ki. Jamã há ra ag tóg: “topĕ ag vỹ ĕg ki junjun,” he mǔ. “Ēg ri ke ag nỹtĩ, topĕ ag,” he ag tóg, *Paulo* ag to. ¹² Kǔ ag tóg *Barnabé* to: *Júpter*, he mǔ. *Paulo* to ag tóg: *Mercúrio*, he mǔ sir, ti vĩ mág to. Ón kǔ ag topĕ jigji vĕ, hã vỹ: *Júpter* mré *Mercúrio*, he mǔ.

Hã ra *Paulo* ag tóg ag vĩ ki kagtĭg nỹtĩ.

¹³ *Júpter* ĩn vỹ ĕmã fyr tá jĕ nĩ, kǔ ti tũ ki rĩr tĩ tóg tá nĩ gé. Kǔ tóg monh gé tĩ mǔ, ka fej tǔ *coroa* ke gé. Ēmã jy ró jãnkã mãra tóg gé tĩ mǔ. Tá tóg monh kugprũn sór mǔ, *Barnabé* mǔ, *Paulo* mǔ ke gé.

¹⁴ Hã ra *Paulo* ag tóg mĕg mǔ, kǔ ag tóg ag kur janjãn mǔ, jũgũ kǔ. Ũ tǔ vĕnh mãn kǔ nỹtĩ ag to ag tóg pétĕ mǔ. Prĕr kǔ ag tóg ag mǔ: ¹⁵ “ne nĕ?” he mǔ. “Tǔ ĕg ĕprã ke nỹtĩ, ãjag ri ke. Hã ra ĕg tóg ãjag mǔ kãmĕn sór mǔ, ãjag tǔ ón kǔ topĕ tag ag tugvãnh jĕ. Topĕ pĕ ki gem nĩ, ũn rĩr nĩ ĕn ki. Kanhkã han tóg, ga ke gé, goj ke gé, mĩ mǔ kar ke gé,” he tóg. ¹⁶ “Vãsỹ Topĕ tóg *nação* ag mǔ nĕn ũ tó ja tũ nĩgtĩ, kǔ ag tóg ag jykre mĩ mũgtĩ. ¹⁷ Ge ra tóg ag ki rĩr há han mǔ, Topĕ ti, ag tǔ tag to vãhã ti ki kanhrãn jĕ. Hã jĕ tóg ta jĕnĕ, kǔ ãjag jakré tóg mogmog mǔ. Kǔ ãjag tóg konh ke mǔ. Kǔ ãjag fe tóg há he mǔ sir. ãjag mǔ tóg sér tĩ sir, ti tǔ ãjag mǔ vĕjĕn han kǔ, Topĕ ti,” he ag tóg, *Paulo* ag.

¹⁸ Ag vĩ ki ag tóg ag mǔ nĕn ũ kugprũn tovãnh mǔ. Ag mǔ ag tóg nĕn ũ kugprũn kren ja nĩgtĩ, tá.

¹⁹ Kar kǔ ĕmã tǔ *Antioquia* tá ke ag tóg tá junjun mǔ, ĕmã tǔ *Ícõnio* tá ke ag ke gé. *Judeu* ag vĕ. Ēn ag tóg vĕnh kar krĩn kónãn mǔ, kǔ ag tóg

Paulo pin mǔ, pó tǔ. “Ter ti huri,” he ag tóg mǔ sir. Kǔ ag tóg ti raran kǔ ĕmã fyr tá ti fón mǔ sir. ²⁰ Kǔ *Jesus* mré ke ag tóg ti venh kãmũ mǔ, hã ra tóg jĕgnĕ mǔ. Ēmã ĕn kã ra tóg rã mãn mǔ.

Tǔ vaj kǔ tóg hã ra ĕmã tǔ *Derbe* ra tĩ mǔ, *Barnabé* mré. ²¹ Tá ag tóg *Jesus* kãmĕ sér tó mǔ gé. Kǔ ũ tǔ hĕn ri ke ag tóg *Jesus* ki ge mǔ sir, fag mré hã.

Paulo ag tǔ ĕmã tǔ *Antioquia* ra vỹnvỹn ke

Kar kǔ ag tóg ĕmã tǔ *Listra* ra vỹnvỹn ke mǔ, ĕmã tǔ *Ícõnio* ra ke gé, *Antioquia* ra ke gé, ag tǔ hĕ tá kãmũ ja ĕn ra. ²² Vỹnvỹn ke kǔ ag tóg *Jesus* mré ke ag jyvĕn mǔ sir, ag tǔ *Jesus* vĩ kri fi to krónh ke tũ nĩ jĕ, ag tǔ to fe tar nỹtĩ jĕ ke gé. “Ēg tǔ Topĕ tǔ tǔ ĕg pã'i nĩ ve sór kǔ ĕg tóg vĕnh jagtar jagy venh ke mǔ,” he ag tóg. ²³ Kǔ ag tóg ag mǔ *igreja* to kófa ag kuprĕg mǔ, ag tǔ *Jesus* ki ge kǔ nỹtĩ ag ki rĩr jĕ. Ag to ag tóg Topĕ mré vĩ mǔ gé, nĕn ũ ko mĕ kã. Kǔ ag tóg: “Topĕ vỹ ãjag ki rĩr há han mǔ,” he mǔ. Kǔ ag tóg mǔ mǔ sir. ²⁴ Kǔ ag tóg ga tǔ *Pisidia* fĩn rãm kǔ ga tǔ *Panfília* tá junjun mǔ. ²⁵ Ēmã tǔ *Perge* tá ag tóg Topĕ vĩ tó mǔ gé sir. Kar kǔ ag tóg ĕmã tǔ *Atália* ra mǔ mǔ. ²⁶ Tá junjun kǔ ag tóg *Antioquia* ra mǔ mǔ gé, *canoa* mág kã mĩ. Ēn hã tá ag tóg pa ja nĩ. Tá ke ag tóg ag to Topĕ mré vĩ ja nĩgtĩ, ti tǔ ag jy nĩgãn jĕ. Kǔ ag tóg ti rãnrãj ĕn han kãn mǔ. Kǔ ag tóg *Antioquia* ra vỹnvỹn ke mǔ. ²⁷ Tá junjun kǔ ag tóg *Jesus* ki ge kǔ nỹtĩ kar jĕ prĕr mǔ. Kǔ ag tóg ag mǔ Topĕ tǔ nĕn han mǔ kar kãmĕn mǔ. “Fóg ag ne tóg *Jesus* ki ge mǔ gé, Topĕ tǔ ag krĩn kǔ,” he ag tóg mǔ, ag mǔ.

²⁸ Kǔ ag tóg tá nỹtĩ, kysã tǔ hĕn ri ke ki. *Jesus* mré ke ag mré ag tóg nỹtĩgtĩ, *Paulo* ag.

15

Ag tỹ *Topě jykre to jykrén*

¹ Ke jỹn *Judéia* tá ke ũ ag tóg *Antioquia* tá junjun mũ. Kỹ ag tóg *Jesus* mré ke ag mỹ: “ājag gré fár junun kym nĩ,” he mũ. “*Moisés* tỹ ěg mỹ nén tó mũ ěn han nĩ. Ke tũ nĩ mũ ra ājag tóg krenkren ke tũ nĩ,” he ag tóg.

² Hã ra *Paulo* ag tóg: “vó,” he mũ. Kỹ ag tóg jagně vĩ kafãn mũ sir. Kỹ *Jesus* mré ke kar ag tóg *Paulo* ag mỹ: ag mré mũm nĩ, *Jerusalém* ra,” he mũ. “Tá *Jesus* tỹ ũn vin mũ ag mré vĩm nĩ, *igreja* to kófa ag mré. Ag mỹ: ěg hỹn hě ri kenh mũ, vėnh gré fár junun kym ke to? hem nĩ,” he ag tóg.

³ Kỹ *Paulo* ag tóg: “ěg mũnh ke ně ha,” he mũ. ũ tỹ ag gré fár junun kym sór mũ ag mré ag tóg mũ mũ. Kỹ ag tóg ga tỹ *Fenícia* fĩn pa mũ sir, ga tỹ *Samaria* fĩn ke gé. Ag mũn kỹ ag tóg *Jesus* mré ke kar ag mỹ fóg ag tỹ *Jesus* ki ge kãmén mũ. Kỹ tóg vėnh kar mỹ sér tĩ sir. ⁴ Kỹ ag tóg *Jerusalém* tá junjun mũ. Kỹ tá *Jesus* ki ge kỹ nỹtĩ ag tóg vėnh mãn mũ, *Jesus* tỹ ũn vin mũ ag mré hã, kófa ag mré hã. Kỹ ag tóg ag mỹ *Topě* tỹ nén han mũ kar kãmén mũ.

⁵ Hã ra *Fariseu* ũ ag tóg tá nỹtĩ gé, ũ tỹ *Jesus* ki ge mũ ag. ěn ag tóg ag mỹ: “ěg mỹ tóg há nỹnh mũ, ag tỹ ag gré fár junun kym kỹ, ag tỹ *Moisés* tỹ ěg mỹ vėjykre nĩm ja ki kanhrãn kỹ,” he mũ sir, fóg ag to, ũ tỹ *Judeu* jykre han tũ ag to.

⁶ Kỹ vãhã *Jesus* tỹ ũn vin mũ ag vỹ kófa ag mré vėnh mãn mũ, vyr mỹ, to vėmén jé. ⁷ Kỹ ag tóg to vėmén mág han mũ sir. Kỹ kejẽn *Pedro* tóg ag mỹ: “inh kanhkã', vãsỹ *Topě* tóg inh kuprėg ja nĩ, isỹ fóg ag mỹ *Jesus* vĩ tó jé, ag tỹ jẽmě kỹ krenkren jé. Tag ki kanhró ājag tóg nỹtĩ,” he mũ.

⁸ “Kỹ *Topě* tóg ag mỹ ti kuprĩg jėnėg mũ. Ag fe ki kanhró tóg nĩ, hã kỹ tóg ag mỹ ti jėnėg mũ. Hã ki tóg ěg mỹ ven mũ, ag tỹ *Jesus* ki ge kỹ nỹtĩ ti,

ěg ri ke. ⁹ Hã kỹ *Topě* tóg ag to: vyr mỹ ke ag vė, he tũ nĩgtĩ. Ag tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ tóg ag fe tỹ jãnhkri' he mũ, fóg ag fe tỹ. ¹⁰ *Topě* tỹ há vė. To: vėnh mỹ ti nĩ, he tũg nĩ. Ag mỹ ājag tóg vėjykre jagy ěn nĩm sór mũ, ti tỹ ěg mỹ han jagy ja ra. ěg jógjóg ag mỹ tóg han jagy ja nĩ, kỹ tóg ag mỹ ag tỹ ki króm tũ nĩnh ha mẽ tĩ, ěg mỹ ke gé. Hã ra ājag tóg ag mỹ nĩm sór mũ. ¹¹ Ke tũg nĩ. *Jesus* tỹ ěg jagãgtãn kỹ tóg ěg kren han mũ, ěg tỹ ti vĩ kri fi kỹ. Kỹ ěg tóg fóg ag ri ke tãvĩ nỹtĩ,” he tóg, *Pedro* ti.

¹² Kỹ vėnh kar ag tóg ěmě kã nỹtĩ nĩ. Kỹ ag tóg *Barnabé* tỹ ag mỹ nén tó mũ mėg mũ, *Paulo* tỹ ag mỹ nén tó mũ ti ke gé. Ag tỹ ěg tỹ nén han vãnh hynhan mũ tó ag tóg mũ. Ag tỹ *Topě* jykre ki fóg ag mỹ nén hynhan mũ tó ag tóg mũ gé sir.

¹³ Ag tỹ tó kãn kỹ *Tiago* tóg sir ag mỹ: “ha mẽ, inh kanhkã',” he mũ. ¹⁴ “*Simão* vỹ ěg mỹ tó ja nĩ, *Topě* tỹ nén han ve ti, ti tỹ fóg ag mỹ *Topě* vĩ tó ve ěn ti. Kỹ ag tóg tỹ *Topě* tũ nỹtĩ sir. *Jesus* mré ke vỹ tỹ ag nỹtĩ, ag tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ. ¹⁵ Hã ra tóg vãsỹ rán kỹ nĩ. *Topě* vĩ tó tĩ tóg tag rán ja nĩgtĩ, ha mẽ: ¹⁶ kãtĩg jé sóg ke mũ, he tóg, *Topě* ti. *Davi* krēm *Judeu* ag tóg e pě ja nỹtĩgtĩ. Hã ra *Davi* jykre tóg tũ' he mũ. Kỹ tóg ĩn vag ri ke nĩ sir. ěn tãg han jé sóg ke mũ, hã vỹ: *Davi* krě'krě ũ vỹ tỹ pã'i nĩnh mũ, he mũ. Isỹ han ken hã vė. ¹⁷ Ti tỹ sóg ũn mág pě han ke mũ, *povo* kar kã mĩ ke ag tỹ tỹ isũ nỹtĩ jé, fóg ag, kanhgág ag, isỹ ũn kuprėg mũ ag, fag ke gé,” he tóg. ¹⁸ “*Topě* tỹ tón hã vė. ũ tỹ vãsỹ tag kãmén mũ tỹ tón hã vė, he tóg, *Topě* vĩ tó tĩ ti. Hã kỹ ěg tóg tag ki kanhró tãvĩ nỹtĩ,” he tóg, *Tiago* ti.

¹⁹ “Isỹ nén to jykrén mũn hã vė, ěg tỹ ag mỹ ěg jykre jagy ěn tó tũ nĩn jé, ũ tỹ fóg kar kã mĩ *Topě* jykre han sór mũ ag mỹ, kanhgág ag mỹ ke gé, fag mỹ ke gé,” he tóg. ²⁰ “ěg tỹ ag mỹ tónh ken hã vė, ha mẽ: vėnh kãgrá

to fénhta ko tūg nī, ā prū tū fi mré nỹ tūg nī, nén ũ tỹ vēsógki ter mū ko tūg nī, nén ũ kyvénh ko tūg nī gé,” he tóg. ²¹ “*Moisés* jykre tag kāmén ag tóg tī, ěg mré *Judeu* ag, ěmā kar ki. Vēnh kán ke kurā ki ag tóg ti tỹ rán mū to ke tī, hā kỹ vēnh kar tóg ki kanhró nỹtī,” he tóg, *Tiago* ti.

Apóstolo ag tỹ carta rán mū

²² Kỹ *Jesus* tỹ ũn vin mū ag tóg to jykrén mū, kófa ag ke gé, *Jesus* ki ge kỹ nỹtī ag kar ke gé. Kỹ ag tóg ũ ag kuprĕg mū, ag tỹ *Antioquia* ra mū jé, *Paulo* mré, *Barnabé* mré. Ag tỹ ũn kuprĕg mū ag hā vē, hā vỹ: *Judas*, he mū, ti jiji ũ hā vỹ: *Barsabás*, he mū. *Silas* kuprĕg ag tóg mū gé. Ěn ag tóg tỹ *Jesus* mré ke ag pā'i nỹtī. ²³ Ag mỹ ag tóg vēnh rán nĩm mū gé. Ag tỹ rán hā vē, ha mē:

“*Jesus* tỹ ũn vin mū ag tỹ rán hā vē, kófa ag ke gé, *Jesus* mré ke ag. Ěg tỹ ěmā tỹ *Antioquia* tá ke ag mỹ rán hā vē, fóg tỹ *Jesus* mré ke ag mỹ, ga tỹ *Síria* tá ke ag mỹ, ga tỹ *Cilícia* tá ke ag mỹ ke gé. Ājag mỹ há?”

²⁴ Ěg kã ũ ag tỹ ājag tá junjun mē ěg tóg. Ājag krīn ũ han ag tóg mū, kỹ ājag krī tóg kufy' he mū. Hā ra ěg tóg ag mỹ: “ha vējykre tag tó,” he ja tū nĩgtī. ²⁵ Kỹ ěg tóg vēnh mán, ěg tỹ to jykrén jé. Kỹ ěg kar tóg to jykrén kỹ tag ag kuprĕg, ěg tỹ ājag to ag jĕgné jé, ag tỹ *Barnabé* mré mū jé, *Paulo* mré. Ěg tỹ ũ to há tãvī ag vē. ²⁶ Ag hā ne tóg fe tar nỹtĩgtī'. Kỹ ag tóg ěg *Senhor* tỹ *Jesus Cristo* vī tó mūgtī, ũ tỹ hēn ri ke tỹ ag kãgtén sór mū hā ra. ²⁷ Ěg tỹ ag to há nỹtĩn kỹ ěg tóg *Judas* jĕnĕg mū, *Silas* ke gé, ag tỹ ājag mỹ ěg tỹ rán mū tag kāmén jé.

²⁸ Ājag mỹ ěg vējykre jagy ěn nĩm tū nī. Topĕ kuprīg vỹ ěg mỹ tó tū nī. Tag hā han jé ājag tóg ke mū, ha mē: ²⁹ vēnh kãgrá to fénhta ko tūg nī, nén ũ kyvénh ko tūg nī gé. Nén ũ tỹ vēsóg ki ter mū ěn ko tūg nī gé. Ājag prū tū fag mré nỹ tūg nī gé. Ājag tỹ

tag ki króm kỹ tóg há tī. Jatun mỹ nỹtĩm nī. “Vēnhrán hā vē.

³⁰ Kỹ ag tóg ag mỹ: “ha mū jĕg ge,” he mū. Kỹ ag tóg mū kỹ *Antioquia* tá junjun mū. Tá ag tóg *Jesus* ki ge mū kar jé prĕr mū sir, ag tỹ to vēnh mán jé. Kỹ ag tóg ag mỹ vēnh rá ěn nĩm mū. ³¹ Kỹ ag tóg to ke mū. Kỹ tóg ag mỹ há tī, ag tỹ vēnh jyvĕ rá ěn ven kỹ. Kỹ ag krī tóg kãnhvy' he mū sir.

³² Kỹ *Judas* vỹ *Silas* mré vēnh kar jyvĕn mū gé. Topĕ vī tó tī ag vē. Hā kỹ ag tóg ag jyvĕn tỹ hēn ri ke han mū. Ag fe tỹ ag tóg tar' he mū. ³³ Tá ag tóg *semana* tỹ hēn ri ke han mū. Kỹ *Jesus* mré ke ag tóg ag mỹ: “ha jatun mỹ *Jerusalém* ra vỹnvỹn ké, ũ tỹ ājag jĕgnĕg mū ěn to,” he mū. ³⁴ Hā ra tóg *Silas* mỹ há nī, kỹ tóg tá nī nī sir. Tī tū tóg nī sir.

³⁵ Kỹ *Paulo* mré *Barnabé* ag tóg *Antioquia* tá nỹtī nī. Topĕ vī tỹ ag tóg ag kanhrán mū, ag mỹ kāmén kỹ. Kỹ ũ tỹ hēn ri ke ag tóg ag ri kén Topĕ vī tó mū gé.

Paulo tỹ ti pir mỹ tĩg, Barnabé tỹ ti pir mỹ tĩg

³⁶ Si há tū ra *Paulo* tóg *Barnabé* mỹ: “mū nỹ, ěmā ěn kar mī mū mán jé, ěg tỹ tá *Jesus* vī tó ja mī,” he mū. “*Isỹ* *Jesus* mré ke ag venh há tóg tī. Ag mỹ hēn ri ke mūn mū há han mū vỹ? he sóg tī,” he tóg.

³⁷ Kỹ *Barnabé* tóg *João Marcos* pére tĩg sór mū. ³⁸ Hā ra tóg *Paulo* mỹ kórég nī, *Marcos* tỹ ag ré kỹ tĩg ja nĩn kỹ, ga tỹ *Panfília* tá. “Ũ tỹ ěg mré Topĕ rãnhřaj han ja tū ěn pére sóg tĩg mán ke tū nī ha,” he tóg.

³⁹ Hā to ag tóg jagnĕ to jũgũ mū. Kỹ ag tóg vēnh kãpugpóv kỹ mū mū. Kỹ *Barnabé* tóg *Marcos* mré goj vãso tỹ *Chipre* ra tī mū, *canoa* mág kã mī.

⁴⁰ Jo *Paulo* tóg *Silas* kuprĕg mū, ti tỹ ti mré tĩg jé. Kỹ tóg tī mū sir. *Jesus* mré ke ag tóg *Paulo* to Topĕ mré vī mū, ti tỹ ti jy nĩgãn jé. ⁴¹ Kỹ ag tóg ga tỹ *Síria* mī pa mū, ga tỹ *Cilícia* mī ke

gé. *Jesus* ki ge kŷ nŷtī kar jyvĕn tóg mŭ, *Paulo* ti.

16

Timóteo tŷ *Paulo* mré tŷg

¹ Kŷ *Paulo* ag tóg ěmā tŷ *Derbe* tá junjun mŭ, ěmā tŷ *Listra* tá ke gé. Hā ra ũ tóg tá nŷ nŷ, *Jesus* mré ke ũ, ti jiji hā vŷ: *Timóteo*, he mŭ. Ti mŷnh fi tóg tŷ *Judeu* nŷ, hā ra fi tóg *Jesus* ki rā ja nŷgtī. Ti panh tóg tŷ fóg nŷ.

² Kŷ *Listra* tá *Jesus* mré ke ag tóg *Timóteo* to vŷ há han mŭ, *Icônio* tá ke ag ke gé. ³ Kŷ *Paulo* tóg ti pére tŷg sór mŭ, kŷ tóg ti gré fār junun kym mŭ. Ag mŷnh ke tá *Judeu* kar ag tóg ti panh tŷ tŷ fóg nŷ ki kanhró nŷtī. Hā kŷ *Paulo* tóg ti fār kym mŷ sir.

⁴ Kŷ ag tóg ěmā ěn mŷ mŭ mŭ. Kŷ ag tóg ag mŷ *Jesus* tŷ ũn vin mŭ ag tŷ rá kāmĕn mŷ sir, *igreja* to kófa ag tŷ *Jerusalém* tá nĕn rán ja ti. ⁵ Hā kŷ *Jesus* ki ge kŷ nŷtī ag tóg tar nŷtī sir. Vĕnh mĕn ag tóg tŷ, ag tŷ *Topĕ* vŷ mĕ jé. Komĕr hā ag tóg e nŷtī sir.

Paulo tŷ nĕn nĕ vĕg mŭ

⁶ Kŷ *Paulo* ag tóg ga tŷ *Frígia* mŷ pa mŭ, ga tŷ *Galácia* mŷ ke gé. Kŷ ag tóg ga tŷ *Ásia* tá *Topĕ* vŷ tó sór mŭ, hā ra *Topĕ* kuprŷg tóg ag mŷ nenh mŭ. ⁷ Kŷ ag tóg ga tŷ *Mísia* tá junjun mŭ. Kŷ ag tóg ga tŷ *Bitínia* ra mŷ sór mŭ, hā ra *Topĕ* kuprŷg tóg ag mŷ nenh mŭ gé. ⁸ Kŷ ag tóg *Mísia* rā mŭ kŷ ěmā tŷ *Tróade* tá junjun mŭ. ⁹ Kŷ kuty ěn kĕ *Paulo* tóg nĕn nĕ vĕg mŭ, ti vĕnhpĕti ki. Ga tŷ *Macedônia* tá ke vĕg tóg mŭ. Ti jo tóg jĕ nŷ. Kŷ tóg ti mŷ: “*Macedônia* to kĕtŷg, ěg kanhrĕn jé,” he mŭ. Kŷ tóg rŷr mŷ sir.

¹⁰ Ti tŷ nĕn nĕ ěn ve kar kŷ ěg tóg vĕšmĕr *Macedônia* ra mŷ sór mŷ sir. “*Jesus* hŷn ěg mŷ: ha mŷ jĕg, hé. Ag mŷ inh vŷ tó, he ti hŷn,” he ěg tóg. ¹¹ Kŷ ěg tóg ěmā tŷ *Tróade* ki pa mŭ. Vĕšmĕr ěg tóg goj vĕšo tŷ *Samotrácia* ra mŷ mŭ. Tŷ vaj kŷ ěg tóg ěmā tŷ *Neápolis* ra mŷ mŭ. ¹² Tá pa kŷ ěg tóg ěmā tŷ *Filipos* ra mŷ

mŭ. Ga tŷ *Macedônia* ki ěmā ve vĕ. ěg tŷ tá junjun vĕn jan hā vĕ. Fóg tŷ *Romano* ag jamā ũ vĕ. Tá ěg tóg kurā tŷ hĕn ri ke han mŭ.

Lídia fi tŷ *Jesus* ki rā

¹³ Vĕnh kĕn ke kurā ki ěg tóg ěmā to ró mĕra mŷ mŭ, goj ra. “Tĕn hŷn *Topĕ* mré vŷ jafā nŷ,” he ěg tóg. Tá ěg tóg nŷgnŷ mŷ sir. Hā ra ũn tŷtá fag tóg tá nŷtī nŷ, kŷ ěg tóg fag mré vŷ mŭ.

¹⁴ Tá ũ fi tóg nŷ nŷ, fi jiji hā vŷ: *Lídia*, he mŭ. Kur kósóg vĕne he fi tóg nŷ nŷ. Tŷ fi tóg ěmā tŷ *Tiatira* tá ke nŷ. *Topĕ* kamĕg fi tóg tŷ. ěn fi vŷ *Paulo* vŷ mĕg mŷ sir. Kŷ *Topĕ* tóg fi mŷ krŷ há nŷm mŷ, kŷ fi tóg *Paulo* vŷ jĕmĕ kŷ *Jesus* ki rā mŭ. ¹⁵ Kŷ ěg tóg fi kypĕg mŷ, fi mré ke kar fag mré hā. Kŷ fi tóg ěg mŷ: “inh mré inh ĩn ki nŷtĭm nŷ, sŷ ĕjag ki rŷr jé,” he mŭ. Vŷ ki fi tóg ěg kutĕn mŷ. Kŷ ěg tóg fi mŷ: “he,” he mŭ.

Paulo ag tŷ *Filipos* tá sigse kŷ nŷtī

¹⁶ ěg tŷ kejĕn *Topĕ* mré vŷ jafā ra mŷ mĕn kŷ ũ fi tóg ěg kato tĕ mŷ. Ũ mŷ rĕnhrĕj tŷ fi vĕ. Hā ra fi tóg jagrĕ kórĕg nŷ, kŷ fi jagrĕ tóg vĕnh kar mŷ ag tŷ nĕn venh ke mŷ tó tŷ. Fi tŷ ũn mŷ rĕnhrĕj tŷ ag tóg fi tugnŷn jĕnkamy mĕg vĕg tŷ.

¹⁷ ěn fi vŷ ěg nón tŷ mŷ, kŷ fi tóg jamā hára: “*Topĕ* pĕ mré rĕnhrĕj mŷ ag vĕ mŷr,” he mŷ. “Vĕnh kar kĕfór mré rĕnhrĕj mŷ ag vĕ mŷr. Ag hā ne tóg ĕjag mŷ vĕnh vŷ há tó tŷ, ĕjag tŷ to krenkren jé,” he fi tóg ěg to. ¹⁸ Kurā tŷ hĕn ri ke han fi tóg. Kŷ tóg *Paulo* mŷ ũ nŷ, kŷ tóg kyrā kŷ fi jagrĕ mŷ: “*Jesus Cristo* jiji tŷ sóg ĕ mŷ tó mŷ, ĕ tŷ fi tovĕnh jé,” he mŷ. Kŷ tóg vĕšmĕr fi tovĕnh mŷ sir.

¹⁹ Hā ra tóg fi tŷ ũn mŷ rĕnhrĕj tŷ ag mŷ ũ nŷ, ag tŷ fi tugrŷn gŷjŷ ve mĕn tŷ nŷn kŷ. Kŷ ag tóg *Paulo* ség mŷ, *Silas* ke gé. Pĕ'i ag mŷ ag tóg ag ven mŷ, ěmā kjuj ki. ²⁰ Kŷ ag tóg pĕ'i ag mŷ: “*Judeu* tag ag ve ra

ha,” he mū. “Vēnh kar jūgju han ag tóg mū nī mýr, ěg jamā tag mī. ²¹ Vējykre vēnh mý tó ag tóg mū, ěg tý nén han ke tū tó ag tóg mū. Tý ěg tóg *Romano* nýtī, ký ag jykre tóg ěg mý ũ ný,” he ag tóg. ²² Tá ke kar ěn tóg ag to kórég nýtī, ký ag tóg ag kato vī mū gé.

Ký pā'i ag tóg porisa ag mý: “ag kur nūnh ký ag mrānmrān,” he mū. ²³ Ag mrānmrān tý hēn ri ke han ag tóg mū, ka téj tý. Kar ag tóg vēse ja kā ki ag vām mū. Vēse ja ki rīr tī mý ag tóg: “ag nīgfénh há han nī, ag tý kāpa tū nī jé,” he mū. ²⁴ Ký tóg vēse ja kuju tá ag vām mū. Ka tý tóg ag sigsé g mū sir.

²⁵ Kuty kuju ki *Paulo* tóg *Silas* mré Topě mré vī mū. Ti mý ag tóg jānjān mū. Ký vēsigse ag kar vý jēmēg mū sir. ²⁶ Ký vāhā ga tóg jūrūn ke mū. Vēse ja krēm tóg jūrūn ke mū. Ký vēsýmér jānkā kar vý nognor kr kān mū. (Rómrom kān tóg mū.) Ký vēsigse ag kar se ja tý *ferro* ěn tóg kygvar' he kān mū. ²⁷ Ký vēse ja ki rīr tī ěn tóg rīr mū. Hā ra vēse ja jānkā kar vý nognor ký nýtī nī. (Rómrom ký tóg nýtī nī.) Ký tóg ti rógro ěn kunūnh ký vēnh kusón sór mū. “Vēsigsē kar ag hýn vēnh pigju kān,” he tóg.

²⁸ Hā ra *Paulo* tóg jamā há ra: “ker vēnh vóg kónān hē'. ěg kar vý ki nýtī,” he mū.

²⁹ Ký tóg néj gru to vī mū, ũ tý ag ki rīr tī ěn tī. Ký tóg vēse ja kā ra *Paulo* to vēnhvāg rā mū, jūrūn ke ký. *Paulo* jo tóg mūg ke mū, *Silas* jo ke gé, ag tý ti mý ti káfór nýtīn ký. ³⁰ Ag gé(g) tóg tī mū, vēse ja kā tá kākutē ký, ký tóg ag mý: “inh hýn hē ri kenh mū?” he mū. “Topě vī mranh sóg, há ra tóg ti tý inh kren han há tī,” he tóg.

³¹ Ký *Paulo* ag tóg ti mý: “ā tý *Jesus Cristo* ki rā ký ā tóg kren mū, ā mré ke kar ag mré há,” he mū. ³² Ký ag tóg ti mý *Jesus* vī kāmén mū, ti mré nýtī ag mý ke gé. ³³ Ký tóg

ag ki rīr mū vēsýmér, kuty ke ný ra. Ag tý ag mrānmrān ja ěn kupég tóg mū, ag mý. Ký ag tóg vēnh kaja jé ti kypég mū gé, ti mré nýtī ag mré, ag tý *Jesus* ki ge ký. ³⁴ Ký tóg ti ěn ra ag tatūn tī mū. Ag jēn tóg mū. Ti mý tóg sér tī, ti tý *Jesus* ki rā ký. Ti mré nýtī kar ag mý tóg sér tī gé sir, fag ke gé.

³⁵ Tý vaj ký pā'i ag tóg porisa ag mý vēnh vī nīm ký ag jēgnég mū. “Ěn ag mý: ha mū jēg, hem nī,” he ag tóg, ũ tý vēse ja ki rīr tī ěn mý. ³⁶ Ký tóg *Paulo* ag mý: “pā'i ag vý inh mý vēnh vī jēnē, isý ā jag mý: ha mū jēg, he jé. Hā ký jatun mý mū jēg,” he mū.

³⁷ Ký *Paulo* tóg ti mý: “tý ěg *Romano* nýtī, ag mré, há ra ag tóg vēnh ó to ěg mrānmrān ja nī,” he mū. “Ký vēnh kar vý ve kān. ěg ki jēmēg mē kā ag tóg vēse ja kā ki ěg vām. Jó ag tóg vēnh kar vatánh tá ěg mý: há mū jēg, he sór mū. Mūnh ke tū ěg nī. Ag há tóg kāmū ký ěg tatī mūnh mū, pā'i ag,” he tóg.

³⁸ Ký porisa ag tóg pā'i ag mý tag tó mū sir. Ký tóg ag mý e tī. Ag tý *Romano* ũ vóg kónān ke tū vē vē, há ký pā'i ag fe tóg jūrūn ke mū. ³⁹ “Ěg mý vēnh pāte fón nī, ěg tý ā jag sigse ja ti,” he ag tóg mū. Ký ag tóg ag tatī mū mū. “Ā jag tý ěg jamā ki pa ký tóg há tī,” he ag tóg mū sir ag mý.

⁴⁰ Ag tý vēse ja ki pa ký ag tóg *Lidia* fi ěn ra mū mū sir. *Jesus* mré ke ag vég ag tóg mū. Ký ag tóg ag jyvēn mū. Kar ký ag tóg ěmā ěn ki pa mū sir.

17

Ěmā tý Tessalōnica tá

¹ Ký ag tóg ěmā tý *Anfīpolis* mī pa mū, ěmā tý *Apolōnica* mī ke gé. Ký ag tóg *Tessalōnica* tá junjun mū. Tá *Judeu* ag vēnh kanhrān jafā tóg jē.

² Ký *Paulo* tóg ti tý nén han tī ěn han mū sir. *Judeu* ag vēnh kanhrān jafā kā ra tóg rā mū. Ag mré tóg vī mū, vēnh kán ke kurā tǎgtū ki. Topě vī tó tóg mū sir ag mý, vāsý rán ký nī ěn

ti. ³ Ag mǝ tóg *Cristo* kāmén mǝ, ti jagtar ja ti, ti ter kar rǝr mǎn ja ěn ti. “*Jesus* hǎ vĕ, hǎ vĕ: *Cristo*, he mǝ. Vǎsĕ tóg rán kĕ nĭ, *Cristo* jagtar ke ti, ti rǝr mǎn ke ti ke gé,” he tóg.

⁴ Kĕ tóg ũ ag mǝ ge nĭ, *Judeu* kǎ mĭ ũ ag mǝ. Kĕ ag tóg *Paulo* mré mǝgtĭ, *Silas* mré ke gé. Kĕ fóg tĕ hĕn ri ke ag tóg to há nĕtĭ gé sir, ũ tĕ Topĕ kamĕg mǝ ag, ũn tĕtǎ há fag ke gé.

⁵ Hǎ ra tóg *Judeu* ũ ag mǝ ũ nĕ. Hǎ kĕ ag tóg ũn kórĕg ag mǝ: “kǎmǝ jĕg ra,” he mǝ, ũn rǎnrǎj vǎnh ag mǝ. Vĕnh génh kĕ ag tóg vĕnh kar jĕgĭ han mǝ. Kĕ ag tóg *Jasǎo* he mǝ ěn ĩn jy nĕtĭ nĭ sir. *Paulo* ag jǎvǎnh ag tóg mǝ, ag tĕ vĕnh kar jĕgĭ ěn ag mǝ ag ven jé. ⁶ Hǎ ra ag tóg ag vég tǔ nĭ. Kĕ ag tóg *Jasǎo* pére mǝ mǝ, *Jesus* mré ke ũ ag mré. Pǎ'i ag mǝ ag tóg ag vin mǝ. Kĕ ag tóg jamǎ hára prĕnprĕr mǝ. “Ũ tĕ ěmǎ kar mĭ vĕnh kar jĕgĭ han mǝ ag tóg tag ki junjun mǝ mĕr,” he ag tóg mǝ. ⁷ “*Jasǎo* tóg ag mǝ: kǎge jĕg ra, hé. Hǎ ra ag kar tóg pǎ'i mǎg tĕ *imperador* vĭ mranh ja nĕgtĭ. Vyr mĕ ěg pǎ'i mǎg nĕtĭ, hǎ vĕ: *Jesus*, he mǝ, he ag tóg, *Paulo* ag,” he ag tóg mǝ. Ag tĕ *Paulo* to ón hǎ vĕ.

⁸ Kĕ ũ tĕ mĕg mǝ ag vĕ fe ũ nĕtĭ sir, ěmǎ ěn tá pǎ'i ũ ag, tá ke kar ag ke gé. ⁹ Kĕ pǎ'i ag tóg *Jasǎo* ag mǝ: “ěg mĕ jǎnkamy nĕm ge, ěg tĕ to ve jé, ějag tĕ *imperador* kato tĕnh ke tǔ ti,” he mǝ. Ag tĕ ag mǝ nĕm kar kĕ ag tóg ag mǝ: “hǎ mǝ jĕg,” he mǝ sir.

Ěmǎ tĕ *Berĕia* tá

¹⁰ Kutĕ ěn kǎ *Jesus* mré ke ag tóg *Paulo* mĕ: “hǎ tĕg, *Berĕia* ra,” he mǝ. *Silas* mĕ ag tóg ke mǝ gé. Kĕ ag tóg mǝ mǝ.

Ag tĕ *Berĕia* tá junjun kĕ ag tóg *Judeu* ag vĕnh kanhrǎn jafǎ kǎ ra ge mǝ, ag mĕ Topĕ vĭ tó jé.

¹¹ *Berĕia* tá ke ag tóg jykre há nĕtĭ. Ag pijé *Tessalónica* tá ke ag ri ke nĕtĭ'. Kĕ ag tóg *Paulo* ag vĭ ri fig mǝ. Ag mĕ tóg há ti sir. Kurǎ kar ki ag tóg Topĕ vĭ to vĕnh kanhrǎn

mǝ, ag tĕ to: “ki hǎ tóg tó tĭ,” hen kĕ. ¹² Kĕ ũ tĕ hĕn ri ke ag tóg *Jesus* ki ge mǝ, fóg ag mré hǎ, ũn tĕtǎ há fag mré hǎ.

¹³ Kĕ *Judeu* ag tóg mĕg mǝ, *Tessalónica* tá. *Paulo* tĕ *Berĕia* tá Topĕ vĭ tó mĕg ag tóg mǝ sir. Kĕ ag tóg *Berĕia* tá junjun mǝ, ag tĕ tá vĕnh kar jĕgĭ han jé. ¹⁴ Kĕ *Jesus* mré ke ag tóg *Paulo* mĕ: “hǎ tĕg, *canoa* mǎg kǎ mĭ,” he mǝ. Hǎ ra *Silas* vĕ tĭ tǔ nĭ, *Timóteo* ke gé. *Berĕia* tá ag nĕtĭ. ¹⁵ Kĕ ũ ag tóg *Paulo* pére mǝ mǝ. Ěmǎ tĕ *Atenas* ra ag tóg ti mré mǝ mǝ. Ag tĕ tá vĕnvĕn kenh ken kĕ *Paulo* tóg ag mĕ ke mǝ, ag tĕ *Silas* jé prĕr jé, *Timóteo* jé ke gé, ag tĕ vĕsĕmĕr ěmǎ tĕ *Atenas* ra ti nón mǝ jé.

Ěmǎ tĕ *Atenas* tá

¹⁶ Kĕ *Paulo* tóg *Atenas* tá nĭ nĭ, *Silas* mré *Timóteo* jǎvǎnh kĕ. Hǎ ra tóg sir krĭ ũ nĭ, ti tĕ tá vĕnh kǎgrǎ tĕ hĕn ri ke ven kĕ. ¹⁷ Kĕ tóg *Judeu* ag tĕ vĕnh kanhrǎn jafǎ krĕm *Judeu* ag mré vĭ mǝ, fóg tĕ *Judeu* jykre han mǝ ag mré ke gé. Kurǎ kar ki tóg ěmǎ kĕju tá vĕnh kar mré vĭ mǝ gé sir.

¹⁸ Kĕ ũ ag tóg ti mré vĭ mǝ, ũ tĕ *Epicuro* tĕ nĕn rán ja to jykren mǝ ag, ũ tĕ *Estóico* he mǝ ag tĕ nĕn rán ja to jykren mǝ ag ke gé. Kĕ ag tóg ti to: “vĭ mĕ tóg nĭ,” he mǝ. “Ti hĕn tóg ne tó?!” he ag tóg. Kĕ ũ ag tóg ti to: “topĕ ũ tugtó ti hĕn, kór há tá topĕ,” he mǝ. Hǎ ra *Paulo* tóg *Jesus* kǎme sér tó mǝ. *Jesus* rǝr mǎn tó tóg mǝ.

¹⁹ Kĕ ag tóg sór tĕ *Areópago* ra ti pére mǝ mǝ. Tá pǎ'i ag tóg ag jyvĕn tĭ. Kĕ pǎ'i ag tóg ti mĕ: “ǎ tĕ vĕjykre tó mǝ tag kāmén há han ra, ěg mĕ,” he mǝ. ²⁰ “Ge mĕ ja tǔ ěg nĕtĭ. Kĕ ěg mĕ kāmén há han nĭ,” he ag tóg.

²¹ Hǎ ra *Atenas* tá ke ag tóg vĕnh vĭ tǎg mĕ to há nĕtĭ. Ag tĕ vĕnh vĭ mĕ ja tǔ mĕ kĕ ag fe tóg mrin ke tĭ.

²² Kĕ *Paulo* tóg sór tĕ *Areópago* kri jĕ kĕ ag mĕ: “*Atenas* tá ke', topĕ tĕ

hēn ri ke kamēg ājag tóg tī. Tag ve sóg,” he mū. ²³ “Ājag jamā mī sóg tī, kŷ sóg ājag topē ĩn kāsir kar vigvé. Kŷ sóg topē ĩn sī ũ vé, kŷ tóg: ěg tŷ topē ki kagtŷ ĩn, he mū, ti rá ti. Ājag tŷ Topē ki kagtŷ ěn tó sóg tī. Ājag tŷ ti ki kagtŷ nŷtī ra ājag tóg ti mŷ nén ũ kugprŷg tī.

²⁴ Topē ěn vŷ *mundo* kar han, mī mū kar ke gé. Kanhkā tĀn vē mŷr, kŷ tóg tŷ ga to pā'i nī gé. Hā kŷ tóg ěg tŷ ti ĩn han krēm nī tŷ nŷgtī. ²⁵ Kŷ ěg tóg ti ki rŷr ke tŷ nī gé, ti jagtar tŷ nŷn kŷ. Vēnh kar rŷn tóg nŷgtī, kŷ tóg vēnh kar tŷ hāmham ke han tī. Vēnh kar tŷ nén ve sór mū kar nŷm tóg tī. ²⁶ Kŷ tóg vēnh kyvénh pir tŷ ěprā ke kar hynhan, *nação* kar, ga kar mī mū ag. Tŷ ěg vēnh kyvénh pir nŷtī. Kŷ tóg ěg mŷ ěg mur ke kurā nŷm mū gé, ěg ter ke kurā ti ke gé. ěg mŷ tóg ěg jamā nŷm mū gé, Topē ti. ²⁷ Vēnh kar hynhan tóg, ěg tŷ ti to há nŷtī jé, ěg tŷ ti ki kanhró nŷtī jé. Ti pijé kuvar gy nŷ'. Kakó ti nŷ. ²⁸ Ti tŷ ěg han ja vē mŷr, hā kŷ ěg tóg rŷnrŷr nŷtī, ti tugrŷn. Ti tugnŷn ěg tóg mŷgtī. Hā kŷ ājag kā mī vēnhrán tī ag tóg: tŷ ěg Topē krē nŷtī, he ja nŷgtī. ²⁹ ěg tŷ tŷ ti krē nŷtŷn kŷ ěg tóg ti ki kanhró nŷtī gé. *Ouro* ri ke tŷ ti nŷ. Ti pijé *prata* ri ke nŷ'. Ti pijé pó ri ke nŷ'. Ti pijé tŷ vēnh kāgrā nŷ'. ěprā ke tŷ nén to jykrén mū ri ke tŷ ti nŷ. Topē vē, Topē,” he tóg, *Paulo* ti.

³⁰ “Hā ra tóg ěg to fen mág mū, ěg tŷ ti ki kagtŷ nŷtŷn kŷ. Hā kŷ tóg vāhā vēnh kar mŷ vēnh vŷ jēněg mū, ěg tŷ ěg jykre pāno tovānh jé. ³¹ Kurā nŷm tóg huri, kŷ tóg kurā ěn ki ěprā ke jykre kar tugnŷm ke mū. Ũn pir kuprěg tóg, ti tŷ ti jagfy ěg kar jykre tugnŷm jé. ěn tóg ter ja nŷ, hā ra Topē tóg ti rŷn mĀn ja nŷ, ěg tŷ ti ki kanhkó nŷtī jé,” he tóg, *Paulo* ti.

³² Ti tŷ ag mŷ ti ter kar rŷr mĀn tón kŷ ũ ag tóg to é he mū. Jó ũ ag tóg: “kurā ũ kā ěg hēn ri ke mŷn ā vŷ mě mĀn sór mū,” he mū. ³³ Hā kŷ

Paulo tóg tī mŷ sir, ag ré kŷ. ³⁴ Kŷ ũ ag tóg ti nón mŷ mŷ, kŷ ag tóg *Jesus* ki ge mŷ sir. Ag kā ũ vŷ tŷ *Dionísio* nŷ. *Areópago* tá ag jyvěn tŷ ag kā ũ vē. Kŷ ũ fi tóg *Jesus* ki rā mŷ gé. Fi jiji hā vŷ: *Damáris*, he mū. Kŷ ũ ag vŷ ti ki ge mŷ gé sir.

18

Ěmā tŷ *Corinto* tá

¹ Kŷ *Paulo* tóg *Atenas* ki kutě kŷ *Corinto* ra tŷ mŷ.

² Tá *Judeu* ũ tóg nŷ nŷ, ti jiji hā vŷ: *Áquila*, he mŷ. *Ponto* tá ke vē. Ga tŷ *Itália* tá tóg kĀtŷ ja nŷ, ti prŷ fi mré. Fi jiji hā vŷ: *Priscila*, he mŷ. Pā'i mág tŷ *imperador* tŷ *Cláudio* he mŷ tóg *Judeu* kar ag mŷ: “ěmā tŷ *Roma* ki pa jěg,” he ja nŷgtī. Hā kŷ fag tóg ěmā tŷ *Corinto* tá junjun ja nŷgtī.

³ Kŷ *Paulo* tóg fag mré nŷ nŷ sir. Fag mré tóg rĀnhrĀj mŷ sir. Kŷr tŷ fag tóg ĩn han mŷgtī, *Paulo* kóm. ⁴ Kŷ tóg vēnhkán ke kurā kar ki ag mŷ Topē vŷ tó mŷ, *Judeu* ag vēnh kanhrĀn jafā krēm. ⁵ Kŷ *Silas* vŷ *Macedônia* tá kĀtŷ mŷ, *Timóteo* mré. Kŷ *Paulo* tóg Topē vŷ tó tĀvŷ nŷ nŷ. Ĕn tŷ kur han mĀn tŷ tóg nŷ. *Judeu* ag mŷ tóg *Jesus* kāmén mŷ, fóg ag mŷ ke gé.

⁶ Hā ra ag tóg ti kato vŷ mŷ. Kŷ ag tóg *Jesus* to é he mŷ. Kŷ *Paulo* tóg ti kur rŷmrŷm mŷ, ag mŷ: “vēnh hā ki ājag tóg vĀgfor ke mŷ, nŷgme ki vĀr kŷ,” he jé. “Ājag mŷ sóg *Jesus* tó, hā ra ājag tóg mě jāvĀnh nŷtī. Kŷ ājag tŷ vēsóg ki vēsŷrěnh ke vē. Kŷ sóg fóg ag kar hā mŷ tónh tŷg ha, kanhgág ag kar mŷ ke gé,” he tóg mŷ. ⁷ Hā kŷ tóg tá kutě kŷ fóg ĩn kā ra rā mŷ, ti jiji hā vŷ: *Tício Justo*, he mŷ. Topē kamēg ti tŷ. Ti ĩn vŷ *Judeu* ag vēnh kanhrĀn jafā rā jě gé. Kŷ *Paulo* tóg ti mré nŷ nŷ sir.

⁸ Hā ra *Judeu* ag vēnh kanhrĀn jafā to pā'i vŷ *Jesus* ki rā mŷ, ti jiji hā vŷ: *Crispo*, he mŷ. Ti mré ke kar vŷ *Jesus* ki ge mŷ gé, *Corinto* tá ke

tỹ hên ri ke. Kĩ ag tóg kygpe kũ nỹtĩ sir.

⁹ Kejên *Paulo* tóg kuty kũ nén nê vég mũ. Topê tỹ ti mỹ vênh ven vê, kũ tóg ti mỹ: “kamêg tũg ra,” he mũ. “Inh vĩ kâmén ra, kã nĩ tũg,” he tóg. ¹⁰ “Ă mré sóg nĩnh mũ. Ủ pijé ã vóg kónãn mũ! Êmã tag ki ù tỹ hên ri ke ag vỹ tỹ isũ nỹtĩnh mũ, fag mré hã,” he tóg, Topê ti.

¹¹ Kĩ *Paulo* tóg prỹg pir kri kysã tỹ 6 (ke) ki tá nĩ nĩ. Ag mỹ tóg Topê vĩ kâmén tĩ nĩ sir, tá.

¹² Kejên *Gálio* he mũ tóg tỹ *governador* nĩ, ga tỹ *Grécia* ki. Kĩ *Judeu* ag kar tóg *Paulo* kato vãsãnsãn mũ. Kĩ ag tóg ti kãgmĩ kũ pã'i mág mỹ ti ven mũ mũ. ¹³ Kĩ ag tóg *governador* mỹ: “tag tóg êg jykre tỹ tũ' he sór mũ! Vênh kar tóg ti vĩ tũgnĩn *Jesus* ki ge mũ,” he mũ.

¹⁴ Kĩ *Paulo* tóg vĩ sór mũ, hã ra *Gálio* tóg *Judeu* ag mỹ: “ti tỹ nén ù kórég han ra sóg ãjag jagfỹ vĩnh mũ vê,” he mũ. ¹⁵ “Hã ra ãjag tóg ãjag jykre to ti to jũ mũ, ãjag jiji to, ãjag vênh rá to. Isũ pijé', ãjag tũ tag tí'. ãjag hã ne tag to jykrén ke mũ inhhã'. Inh pijé ãjag tũ to jykrén sór mũ', “ he tóg. ¹⁶ Kĩ tóg ag mỹ: “ha mũ jêg,” he mũ sir, vĩ tar han kũ.

¹⁷ Kĩ tá nỹtĩ ag tóg *Sóstenes* kãgmĩg mũ. *Judeu* ag vênh kanhrãn jafã to pã'i vê. Tĩ kãgmĩ kũ ag tóg ti mrãnmrãn mũ, pã'i mág ên ãn tá, hã ra *Gálio* tóg ki êmê sór tũ nĩ.

Paulo tỹ Antioquia ra vỹn ke

¹⁸ Kĩ *Paulo* tóg tá nĩ sir, kurã tỹ hên ri ke ki. Kĩ tóg kejên *Jesus* mré ke ag mỹ: “isĩg vê ha,” he mũ. Kĩ *Áquila* tóg ti mré tĩ mũ, ti prũ tỹ *Priscila* fi mré. Ag tỹ ga tỹ *Síria* ra mũnh ke vê. Êmã tỹ *Cencreia* tá ag tóg *canoa* mág ki ge sór mũ, ra mũ jé. To hã tóg vênh jãrêg mũ, *Paulo* ti, Topê mỹ *promessa* han kũ. ¹⁹ Kĩ ag kar tóg *canoa* mág kã mũ êmã tỹ *Éfeso* ra mũ mũ. Hã ra *Áquila* fag vỹ tá nỹtĩ. Mũ mãn tũ fag nĩ sir.

Kĩ *Paulo* tóg *Judeu* ag vênh kanhrãn jafã kã ra rá mũ, *Judeu* ag mré vĩ jé. ²⁰ Ag tỹ ti vĩ mê kũ tá ke ag tóg ti mỹ: “êg mré nĩ nĩ,” he mũ.

Hã ra tóg ag mỹ: “hã ra sóg ver tĩg mũ ha,” he mũ. ²¹ “Kãnhmar sóg vỹn kenh ke mũ hã ra, Topê mỹ há nĩn kũ,” he tóg. Kĩ tóg êmã tỹ *Éfeso* tá kutê mũ. ²² Kĩ tóg êmã tỹ *Cesaréia* tá jun mũ. Kĩ tóg *Jerusalém* ra tĩg kũ *Jesus* ki ge mũ kar vigvég mũ, ù tỹ Topê vĩ mê jé vênh mãn tĩ ag. Kar kũ tóg *Antioquia* ra tĩ mũ. ²³ Tá tóg nĩg sĩ han mũ. Kar kũ tóg tá kutê kũ ga tỹ *Galácia* mũ tĩ mũ, ga tỹ *Frígia* mũ ke gé. *Jesus* mré ke ag jyvên tóg mũ sir, ag tỹ tar nỹtĩ jé.

Apolo tỹ Topê vĩ tó

²⁴ Kejên *Judeu* ù tóg êmã tỹ *Éfeso* tá jun mũ, ti jiji hã vỹ: *Apolo*, he mũ. Êmã tỹ *Alexandria* tá tóg mur ja nĩ. Vĩ há ti nĩ. Topê vĩ tó tóg tĩ gé, vãsỹ rán kũ nĩ ên to tóg tar nĩ.

²⁵ Ên tóg *Jesus* japry ki kanhró nĩ. Mũmêg vãn h nĩn kũ tóg *Jesus* vĩ tó tĩ mũ. To tóg krónh ke vãn h nĩ. Hã ra tóg *João* tỹ ag kygpég mũ ên hã ki kanhró nĩ. Êg tỹ *Jesus* jiji tó kũ kygpe kũ nỹtĩ tag ki kagtũg tóg nĩ ver.

²⁶ Ên tóg *Judeu* ag vênh kanhrãn jafã krêm ag kanhrãn mũ sir, ti tỹ mũmêg vãn h nĩn kũ. *Áquila* fag tỹ ti vĩ mêg kũ fag tóg ti mỹ: “êg venh kãtĩg nĩ,” he mũ. Kĩ fag tóg ti mỹ Topê japry kãmén kãn mũ, ti jamĩn ti. ²⁷ Kar tóg ga tỹ *Grécia* ra tĩg sór mũ. Kĩ *Jesus* mré ke ag tóg ti mỹ: “há ti nỹ, ha tĩg ge,” he mũ. Kĩ ag tóg *Jesus* mré ke ag mỹ vênh rá jênêg mũ, ag tỹ ti mỹ: “kãrã ra,” hen jé. Tá jun kũ tóg *Jesus* ki ge kũ nỹtĩ ag jyvên mũ, kũ ag tóg ti tỹ ag jyvên kũ to tar nỹtĩ sir, Topê tỹ ùn jagãgtãn mũ ag. ²⁸ *Judeu* ag mré tóg vĩ tĩ, vênh kar jo. Ag mỹ tóg Topê vĩ tó tĩ, vãsỹ rán kũ nĩ ên ti. Kĩ tóg ag mỹ *Cristo* kãmén mũ sir. “*Cristo* vỹ tỹ

Jesus ti nĩ,” he tóg mũ, ag mĩ, *Apolo* ti.

19

Paulo tĩ ěmā tĩ *Éfeso* tá nĩ

¹ Kĩ *Apolo* tóg *Corinto* tá nĩ nĩ sir. Hã ra *Paulo* tóg ga ěn mĩ tĩg ja nĩgtĩ, pãnonh kri kyjer ěn mĩ. Kĩ tóg *Éfeso* tá jun mũ sir.

² Tá ũ ag tóg *Jesus* ki ge ja nĩgtĩ. Kĩ *Paulo* tóg ag mĩ: “ãjag mĩ Topě kuprĩg tĩ jagrě nĩtĩ, ãjag tĩ *Jesus* ki gen kĩ?” he mũ. Kĩ ag tóg ti mĩ: “kĩ ne nē ge, Topě kuprĩg ti?” he mũ. ³ Kĩ *Paulo* tóg: “ãjag tĩ vėnh kygpe kĩ ãjag hē ri kė?” he mũ. Kĩ ag tóg: “*João* tĩ ag kygpe ri ke ti nĩ, “ he mũ. ⁴ Kĩ tóg: “*João* tóg ag kygpe ja nĩgtĩ, ag tĩ ag jykre pãno tovãnh kĩ,” he mũ. “Kĩ tóg vėnh kar mĩ: ũ tĩ inh nón kãtĩg ke mũ ěn ki gem nĩ, hã vỹ: *Jesus*, he mũ, he ja nĩ,” he tóg, *Paulo* ti. ⁵ Kĩ tóg ag kygpég mũ sir, *Jesus* jiji tó kĩ. ⁶ Kĩ tóg ti nĩgė tĩ ag mēg mũ, kĩ Topě kuprĩg tóg ag ki rã mũ sir. Vėnh vĩ ũ tugtó ag tóg mũ sir. Kĩ ag tóg Topě vĩ tó mũ gé. ⁷ Ũ tĩ 12 (ke) ag hĩn, vėnh vĩ ũ tugtó mũ ěn ag.

⁸ Kĩ *Paulo* tóg *Judeu* ag vėnh kanhrãn jafã kã ra rã mũ. Mũmėg vãnh nĩn kĩ tóg Topě tĩ tĩ ěg pã'i nĩ kãmén mũ. Kysã tãgtũ ki tóg ag mĩ kãmén mũ. ⁹ Hã ra ũ ag tóg ti vĩ to fe ũ nĩtĩ sir, ag tĩ kri fi jãvãnh nĩtĩn kĩ. Kĩ ag tóg to é he kĩ to vĩ kónãn mũ, vėnh kar jo. Kĩ tóg ag mré vĩ mãn tũ nĩ sir. *Jesus* mré mũ ag mĩ tóg: “vyr mĩ ěg nĩtĩnh mũ,” he mũ. Kĩ tóg ag hã kanhrãn mũ sir, *professor* tĩ *Tirano escola* krēm.

¹⁰ Prỹg régre ki tóg tá nĩ nĩ, *Paulo* ti. Hã kĩ ga tĩ *Ásia* tá ke kar ag vỹ *Jesus* vĩ mēg mũgtĩ, *Judeu* ag kar, fóg ag kar ke gé. ¹¹ Kĩ Topě tóg *Paulo* mĩ vėjykre nĩm mũ gé. Kĩ tóg ěg tĩ nén han vãnh tĩ hēn ri ke han mũ. ¹² Kejēn ag tóg *Paulo* kur mãn kĩ ũn kaga ag mĩ ven mũ. Kĩ ag tóg

ag tĩ mēgmė kĩ hághá' he mũ. Kĩ vėjagrė kórėg ag vỹ gen kĩ pa mũ gé.

Kujá ag

¹³ Hã ra *Judeu* ag kujá ag vỹ tá nĩtĩ gé. Kujá ěn ag tóg ěmā kar kri rũm ke tĩ. Kejēn ag tóg ag tĩ vėjagrė kórėg ve kĩ ón kĩ *Jesus* jiji tó tĩ. Kĩ ag tóg ũ mĩ: “*Jesus* jykre tĩ sóg ã kutēm ke mũ, *Paulo* tĩ ũn kãmén tĩ ěn jykre tĩ,” he mũ. ¹⁴ Topě tũ to pã'i mág tĩ *Ceva* krė tĩ 7 (ke) ag vė.

¹⁵ Ag tĩ ũn jagrė kórėg mĩ *Jesus* jiji tó kĩ tóg ag mĩ: “*Jesus* ki kanhró sóg nĩ, *Paulo* mē inh huri ke gé, hã ra ãjag tóg tĩ ũ nĩtĩ?” he mũ. ¹⁶ Kĩ ũn jagrė kórėg ěn tóg ag to hũm he mũ. Ag kygrėg tóg mũ, hã ra ag tóg ti tĩ hē ri ke tũ nĩ. Ag kur tóg jynjar kãn mũ. Kĩ ag tóg kator pétė mũ sir, kygvėnh kĩ. ¹⁷ Kĩ *Éfeso* tá ke kar ag tóg mēg mũ, *Judeu* kar, fóg ag kar ke gé. Kĩ ag tóg mũmėgmėg mũ sir. Kĩ *Jesus Cristo* jiji tóg ag mĩ tar nĩ. Ag mĩ tóg nén kar kãfór nĩ.

¹⁸ Kĩ *Jesus* ki ge kĩ nĩtĩ ag tóg ag jykre kórėg tugtó mũ sir, jagnė mĩ. ¹⁹ Ũ ag tóg kujá tũ han ja nĩgtĩ. Kĩ ag tóg ag vėnh rá gé kãmũ mũ, kujá tĩ vėnh rá ěn ti. Kĩ ag tóg kugprũn kãn mũ sir, vėnh kar rĩnve. Ag tĩ ti kaja nĩkrėn kĩ tóg kaja e ja nĩ, jãnkamy tĩ 50 mil (ke) hĩn. ²⁰ Hã kĩ Topě vĩ tóg sir vėnh kar kri rũm ke mũ. Kĩ ũ tĩ hēn ri ke ag tóg kri fig mũ sir.

Éfeso tá vėnh génh

²¹ Kar kĩ *Paulo* tóg ga tĩ *Macedônia* mĩ kutė sór mũ, ga tĩ *Grécia* mĩ, *Jerusalém* ra tĩg jé. “*Isỹ Jerusalém* ra tĩg kar kĩ sóg ěmā tĩ *Roma* ra tĩg sór mũ gé,” he tóg. ²² Kĩ tóg ga tĩ *Macedônia* ra ũn régre ag jėgnėg mũ, ti mré rãnrhãj mũ ag, hã vỹ: *Timóteo* mré *Erasto*, he mũ. Jãvo ti hã tóg ga tĩ *Ásia* tá nĩ nĩ ver.

²³ Kejēn ag tóg jagnė kato tėgtė mũ, *Jesus* japry tugrĩn. ²⁴ Ũ tóg *Éfeso* tá nĩ nĩ, ti jiji hã vỹ: *Demétrio* he mũ. Ũ tĩ topě tĩ *Artemis* he mũ fi

jo ĩn sĭ kĀgrĀ han mŭ vĕ, *prata* tŷ. Ti mré rĀnhrĀj mŭ tŷ hĕn ri ag tóg vĕnh rĀnhrĀj ĕn ki nĕn há vég tĭ. Ag gŷjŷ vĕ.

²⁵ Kŷ tóg ti mré rĀnhrĀj mŭ ag jé prĕr kĀn mŭ. Kŷ tóg ag mŷ: “ha vé, vĕnh rĀnhrĀj tag ki ĕg tóg nĕn ũ há vég mŭgtĭ,” he mŭ. ²⁶ “HĀ ra *Paulo* tag tóg ũ tŷ hĕn ri ke krĭn mŭ sir, ga tŷ *Ásia* mĭ hĀ. Ag mŷ tóg: vĕnh nĭgé tŷ han ja pijé tŷ *Topĕ nĭ*, he tĭ. Kŷ ag tóg ti vĭ kri fig tĭ sir. ²⁷ Kŷ ĕg gŷjŷ tag tóg tŷ' he sór mŭ sir, ti tugrĭn. HĀ ra *Artemis* fi jo ĩn tóg tŷ nĕn ũ tŷ nĭ ha ke gé, ti sĭnvĭ nĭ ra. Kŷ fi tóg tŷ nĕn ũ tŷ nĭ gé sir, fi tŷ tŷ ũn mág nĭ ra. *Ásia* kar mĭ ag tóg fi to jĀnjĀn tĭ, ga kar mĭ. HĀ ra *Paulo* tóg fi tŷ tŷ' hĕnh ha,” he tóg, *Demétrio* ti.

²⁸ Kŷ ag fe tóg gŷm ke mŭ sir. Kŷ ag tóg jamĀ hĀra prĕnprĕr kŷ: “!..topĕ tŷ *Artemis* fi vŷ ĕg kĀfór ne..! !..Tŷ fi *Éfeso* ag tŷ ne..!” he mŭ sir. ²⁹ Kŷ ĕmĀ ĕn ki ke ag tóg jagnĕ kato tĕgtĕ mŭ sir. Kŷ vĕnh kar tóg ĩn mág ĕn ra pĕtĕ mŭ, ĩn kri ĩn tŷ ĕn ra. *Gaio* he mŭ ĕn pĕre ag tóg mŭ mŭ, ti kĀgmĭ kŷ, *Aristarco* ke gé. *Macedônia* tá ag tóg *Paulo* mré kĀmŭ ja nĭgtĭ. Ĕn ag kugmĭ kŷ ag tóg ag tatĭ mŭ mŭ.

³⁰ Kŷ *Paulo* tóg ra tĭg sór mŭ, ag mré vĭ jé. HĀ ra ti mré ke ag tóg ti mŷ: “tŷ tŷg ra,” he mŭ. ³¹ Kŷ ga tŷ *Ásia* tá pĀ'i ag tóg ti mŷ vĕnh vĭ jĕnĕg mŭ gé, ti tŷ ĩn mág ĕn ra tĭ tŷ nĭ jé. Ti to ag tóg há nŷtĭ.

³² Đn mág ĕn tá ag tóg vĕnh mĀn kŷ nŷtĭ nĭ, ũ tŷ hĕn ri ke ag. Kŷ ũ ag tóg nĕn ũ tó tĭ, prĕnprĕr kŷ, jó ũ ag tóg nĕn ũ ũ tó tĭ gé, prĕnprĕr kŷ. Kŷ ag tóg: “ĕg tŷ hĕ ri ke jé vĕnh mĀn ne hŷn'?” he mŭ. ³³ Kŷ *Judeu* ag tóg vĕnh kar mŷ ũ ven mŭ gé, *Alexandre* he mŭ ĕn. Kŷ tóg ti nĭgé tŷ ge mŭ, ag tŷ katy' he jé. Kŷ tóg ag mŷ kĀmĕn sór mŭ. ³⁴ Kŷ ag tóg ti tŷ tŷ *Judeu* nĭ vég mŭ sir. HĀ ra tá fóg ag tóg *Judeu* ag to jŷgŷŷ

nŷtĭ. Kŷ vĕnh kar tóg prĕnprĕr kŷ: “!..*Éfeso* tá ke fi vŷ vĕnh kar kĀfór ne..! !..*Artemis* he mŭ fi vŷ vĕnh kar kĀfór ne..!” he mŭ. Óra régre han ag tóg mŭ sir, prĕnprĕr kŷ.

³⁵ HĀ ra *governo* tŷ pĀ'i ũ tóg ag fe tŷ há' he sór mŭ. Kŷ tóg ag mŷ: “*Éfeso* tá ke',” he mŭ. “Vĕnh kar vŷ *Artemis* fi ki kanhró nŷtĭ,” he tóg. “*Éfeso* tá ĕg tóg fi ki rĭr mŭ. Fi kĀgrĀ nĕji tóg kanhkĀ tá kĀtĕre ja nĭ,” he tóg. ³⁶ “Ū tóg tag kato vĭ tŷ nĭgtĭ. HĀ kŷ jatu' hé. Krĭ rŷ han tŷg ra,” he tóg. ³⁷ “Tag ag tatĭ Ājag tóg kĀmŭ ja nĭgtĭ, hĀ ra ag tóg topĕ fi ĩn tá nĕn ũ péju ja tŷ nĭgtĭ. Ĕg topĕ fi to ag tóg vĭ kónĀn ja tŷ nĭgtĭ gé,” he tóg. ³⁸ “*Demétrio* mŷ ag kato vĭ sór mŭ? Vĕnh kĀgrĀ han mŭ ag mŷ ti mré ag vĭ kafĀn sór mŭ? Kŷ kófa ag mŷ tótm nĭ ge, vĕjyvĕn ke kurĀ ĕn kĀ. Ag kato vĭm nĭ ge,” he tóg. ³⁹ “Ājag tŷ hĀ ra nĕn ũ tó sór kŷ Ājag tóg ĕg tŷ ki kanhró nŷtĭ. KurĀ nĭm jé ĕg tóg ke mŭ, kŷ ĕg vĕnh mĀn kŷ venh mŭ,” he tóg. ⁴⁰ “HĀ ra ĕg tŷ ón kŷ vĕnh génh kŷ, ũ ag hŷn ĕg to: pĀ'i mág tŷ *imperador* kato ag tĕ sór mŭ, he mŭ. Nĕn ũ tŷ to Ājag tóg vĕnh mĀn mŭ. Ū tŷ ĕg mŷ: ne nĕ? he mŭ ra ĕg tŷ ne tónh ke tóg tŷ tĭ,” he tóg, pĀ'i tĭ. ⁴¹ Kar kŷ tóg ag mŷ: “ha mŭ jĕg,” he mŭ. Kŷ ag tóg mŭ mŭ sir.

20

Paulo tŷ ga tŷ *Macedônia* mĭ tĭg

¹ Vĕnh kar tŷ jatu hen kŷ *Paulo* tóg *Jesus* ki ge kŷ nŷtĭ ag jé prĕr mŭ, ag jyvĕn jé. Kŷ tóg ag mŷ: “sŷ tĭg ke nĕ ha,” he mŭ. Kŷ tóg ga tŷ *Macedônia* ra tĭ mŭ sir. ² Kŷ tóg ga ĕn mĭ tĭg kŷ fĭn rĀm mŭ. *Jesus* ki ge kŷ nŷtĭ kar ag jyvĕn tóg mŭ. Kŷ tóg tĭg mĀn kŷ ga tŷ *Grécia* tá jun mŭ. ³ Tá tóg kysĀ tĀgtŷ tŷg mŭ. Kŷ tóg *canoa* mág kĀ mĭ ga tŷ *Síria* ra vŷn ke sór mŭ. HĀ ra tóg *Judeu* ag tŷ *canoa* tŷ krŷg' he ja tá ti vóg kónĀn sór mŭ mĕg mŭ. Kŷ tóg ga

tỹ *Macedônia* mĩ kutẽ mũ, ga tỹ *Síria* ra vỹn ken jé. ⁴ Ti mré ù ag tóg mũ mũ, hã vỹ: *Sópatro*, he mũ, *Pirro* kósın tag ti. *Beréia* tá ke vē. Kỹ *Tessalônica* tá *Artistarco* tóg ti mré tĩ mũ, *Segundo* ke gé. *Derbe* tá *Gaio* tóg ti mré tĩ mũ, *Timóteo* ke gé. *Ásia* tá *Tíquico* tóg ti mré tĩ mũ, *Tróximo* ke gé. ⁵ Ēn ag kar vỹ ěg jo mũ mũ, ěmã tỹ *Trôade* ra. Tá ag tóg ěg jãvãnh mũ sir.

⁶ Jãvo ěg tóg ěmã tỹ *Filipos* tá fénhta tỹ pũ jęgia tũ ko kar kũ mũ mũ. Kũ ěg tóg kurã tỹ 5 (ke) tũg kũ ěg jo mũ mũ ag nón *Trôade* tá junjun mũ. Tá ěg tóg kurã tỹ 7 (ke) tũg mũ sir.

Ěmã tỹ *Trôade* tá

⁷ *Semana* tỹ kurã ve ki ěg tóg vēnh mãn mũ sir, *Domingo* kã, *Jesus* jamĩ kó jé. Kũ *Paulo* tóg tỹ vaj kũ tĩg sór mũ, hã kũ tóg ag mré vēmẽn mág mũ. Kũ ěg tóg *meia noite* pétẽm mũ, vēmẽn nỹtĩ ki. ⁸ Ęn to jãpry jafã tá ěg nỹtĩ, kũ néj tỹ hẽn ri ke vỹ tá grugrug kũ nỹtĩ nĩ.

⁹ Kũ kyrũ tóg tá nĩ nĩ, ti jiji hã vỹ: *Ěutico*, he mũ. Jãnkã ror kã tóg nĩ nĩ, janẽra kã. Jó *Paulo* tóg vēmẽn jẽ nĩ. Hã ra kyrũ tóg nũr mũ sir. Kũ tóg janẽra ki kutẽ mũ. Ag tỹ re kũ ti vēg mũ ra tóg ter ja nĩ sir.

¹⁰ Kũ *Paulo* tóg tere mũ gé sir. Ti kri tóg pãnh ke mũ. Kũ tóg ti kãgũg mũ, ti nĩgnó tỹ. Kũ tóg ag mỹ: “fe kaj tũg ra,” he mũ. “Ti kuprĩg vỹ ti kã kã nĩ nĩ,” he tóg. ¹¹ Kũ tóg tãpry mũ. *Jesus* jamĩ kãnhkrég tóg mũ sir, kũ tóg ko mũ gé. Ag mỹ tóg vēmẽn mág han mãn mũ gé. Hã tóg kurãg mũ sir. Kũ tóg ěmã ěn ki kutẽ kũ tĩ mũ.

¹² Hã ra ag tóg kyrũ ěn pẽre kãmũ mũ. Rĩr tóg nĩ nĩ, kũ ag fe tóg há' he mũ sir.

Ěmã tỹ *Mileto* ra

¹³ Kũ ěg tóg ti jo *canoa* mág kã ra ge kũ ěmã tỹ *Assós* ra mũ mũ. Tá *Paulo* tóg ěg mré *canoa* kã ra rã sór mũ gé, ti tỹ ěg mré tĩg jé. “Ijo ra mũ

jęg, jãvo sóg inh pẽn kã ra tĩg mũ,” he ja tóg nĩ. ¹⁴ Ěg tỹ ěmã tỹ tá pa kũ tóg ěg mré, *canoa* ěn ki rã mũ. Kũ ěg tóg ěmã tỹ *Mitilene* tá junjun mũ sir. ¹⁵ Tá pa kũ ěg tóg tỹ vaj kũ goj vãso tỹ *Quios* kakãm krỹg mũ. Tỹ vaj kũ ěg tóg goj vãso tỹ *Samos* to hã nũgnũr mũ, kũ ěg tóg tỹ vaj kũ ěmã tỹ *Mileto* tá junjun mũ sir, goj tãvĩ kã mĩ mũn kũ. ¹⁶ *Paulo* tóg: “*Ěfeso* ra ěg mũnh ke tũ nĩ,” he ja nĩgtĩ. “Ěg tỹ *Jerusalém* kukãm mũnh ke vē. Hã kũ ěg tóg *Ásia* ki nỹtĩnh ke tũ nĩ. Fénhta tỹ *Pentecostes* ki tóg sỹ *Jerusalém* tá nĩnh há tĩ,” he ja tóg nĩgtĩ.

Paulo tỹ *Jesus* mré ke ag mré vĩ

¹⁷ *Mileto* tá nĩ kũ *Paulo* tóg *Ěfeso* ra vēnh vĩ jẽnęg mũ, *igreja* to kófa ag mỹ, *Jesus* ki ge kũ nỹtĩ kar ag tỹ ti venh kãmũ jé, fag mré hã. ¹⁸ Ag tỹ tá junjun kũ tóg ag mỹ: “Inh kãtĩg ven kã ãjag tóg inh vé, isỹ ga tỹ *Ásia* tá jun vén mũn kã,” he mũ. ¹⁹ “Ěg *Senhor* tỹ *Jesus* tỹ inh mỹ nẽn nĩm ja han isóg tĩ. Vēsỹ ùn mág han tũ sóg nĩ. Kejẽn sóg fy tĩ gé, sỹ vējykre pãno ven kũ. *Judeu* ag tóg iso jũgũ tĩ gé, kũ sóg vēsỹrénh tĩ gé,” he tóg.

²⁰ “Nẽn há kar tó sóg tĩ. Inh pijé ãjag mỹ tó tũ nĩgtĩ’. Ěg vēnh mãn ki sóg tó ja nĩgtĩ, ãjag ĩn krẽm ke gé. ²¹ *Judeu* ag mỹ sóg tó ja nĩgtĩ, inh mré ke ag mỹ, fóg ag mỹ ke gé, ag tỹ ag jykre pãno tovãnh jé, Topẽ jykre han jé, ěg *Senhor* tỹ *Jesus Cristo* ki ge jé,” he tóg.

²² “Ha vé, *Jerusalém* ra sóg tĩg mũ ha, Topẽ kuprĩg tỹ inh mỹ: ha tĩg, hen kũ. Isỹ tá nẽn venh ke mũ ki kagtĩg sóg nĩ ver. ²³ “Hã ra Topẽ kuprĩg tóg inh mỹ: ã se jé ag tóg ke mũ, ã vóg kónãn jé ag tóg ke mũ, he tĩ. Isỹ hẽ tá jun kũ tóg inh mỹ inh vēsỹrénh ke tó tĩ. ²⁴ Hã ra tóg inh mỹ tỹ nẽn ù tũ nĩ, ag tỹ isẽn ke mũ ra. Sỹ inh rãnhřaj kãn há tóg tĩ, *Jesus Cristo* tỹ inh mỹ vēnh rãnhřaj nĩm ja

ēn ti, hā vỹ: sỹ vėnh kar mỹ *Jesus* kĀme sér ēn tó jé, he mũ,” he tóg.

²⁵ “Ha vé, inh ve mĀn ke tũ ājag tóg nĩ ha, ki kanhró sóg nĩ. Ũ tỹ hėn ri ke ag mỹ sóg Topē tỹ tỹ ěg pā'i nĩ tó ja nĩgtĩ. Hā ra ag kar ēn tóg inh ve mĀn ke tũ nĩ ha. ²⁶ Hā kỹ sóg ājag mỹ tó mũ. Ũ tỹ *Jesus* ki rā tũ nĩn kỹ tóg iso: inh mỹ tóg tó ja tũ nĩ, henh ke tũ nĩ. ²⁷ Ājag mỹ sóg tó kĀn. Topē jykre kar ti. Inh pijé ājag mỹ nén ũ tó tũg ja nĩ. ²⁸ Vėnh ki rĩrm nĩ, vėso jykrén kỹ. Kỹ *Jesus* ki ge mũ kar ag ki rĩrm nĩ gé. Topē kuprĩg vỹ ājag tỹ ag to pā'i hynhan, kỹ ag ki rĩr há han nĩ. Ti kyvėnh tỹ tóg ājag kygjĀm mỹr, *Jesus* ti. Ti mỹ ājag tóg tỹ ti mēg ri ke nỹtĩ. Kỹ ti mēg ěn jėn nĩ. ²⁹ Isĩg kỹ ũ ag tóg ājag ki junjun ke mũ, kỹ ag tóg mĩg ri ke nỹtĩ, ti mēg mĀn sór kỹ, hā vỹ: *Jesus* ki ge kỹ nỹtĩ ag kókén sór mũ, he mũ. ³⁰ Ājag kĀ mĩ ũ tóg vėnh ó tónh ke mũ gé, *Jesus* mré mũ ag tỹ ag mré mũ kónĀn han jé. ³¹ Hā kỹ vėnh ki rĩr. Iso jykrén. Prỹg tĀgtũ ki sóg ājag jyvėn, kurā ki, kuty ki ke gé. Ājag kar jyvėn sóg. Ājag jyvėn kỹ sóg fỹ tĩ gé, kejėn. ³² Hā ra sóg Topē mỹ: ag ki rĩr, he mũ, ājag to. Topē vỹ ti vỹ tỹ ājag ki rĩr ke mũ gé, ti tỹ ājag jagĀgtĀn kỹ. Ti hā vỹ ājag tar han ke mũ. Ājag mỹ tóg ěmā há tĀvĩ nĩm ke mũ gé, kar kỹ, ti tũ kar ag mré hā,” he tóg.

³³ “Inh pijé ājag mỹ: inh mỹ jĀnkamy nĩm, inh mỹ kur nĩm, he mũ”. ³⁴ Isỹ nén ũ gėnh jé sóg rĀnhrĀj tĩ, inh nĩgé tỹ. Kỹ inh rĀnhrĀj ki inh mré ke ag vỹ ag tũ ti vigvég tĩ gé, inh kóm. ³⁵ Hā ki sóg ājag mỹ *Jesus* jykre ti ven mũ. ěg tỹ ěg rĀnhrĀj ki ěg tũ ven kỹ ěg tóg ũn krónhkrój ag mỹ nén ũ vin ke mũ gé, ěg tỹ ti jykre han kỹ. ěg *Senhor* tỹ *Jesus* vĩ mĩ sóg ěkrég tĩ. Ti hā tóg ěg mỹ tag tó ja nĩgtĩ, kỹ tóg: “ũ tỹ ěg mỹ nén ũ nĩm kỹ tóg pĀgsĩ nĩ. ěg tỹ ũ mỹ ěg tũ nĩm kỹ tóg hā ra há nĩ,” he ja nĩgtĩ, *Jesus* ti,” he tóg, *Paulo* ti.

³⁶ Ti tỹ tó kĀn kỹ tóg ti jakrĩ tỹ jé mũ, kỹ tóg Topē mré vĩ mũ, vėnh kar to. ³⁷ Kỹ ag tóg kygfỹ mũ. *Paulo* nunh jĀgmỹ ag tóg ag nĩgnó fón mũ. Ti ki ag tóg nhun ke mũ. ³⁸ Ag mỹ tóg e tĩ, ti tỹ ag mỹ: “inh ve mĀn ke tũ ājag nĩ ha,” hen kỹ. Kỹ ag tóg *canoa* mĀg ra ti mré mũ mũ sir.

21

Jerusalém ra

¹ VĀhā ěg tóg ag mỹ: “ěg mũ sór vė,” he mũ. Kỹ tóg ěg tỹ ag ré kỹ mũ kỹ ag mỹ jagy tĩ. Ge ra ěg tóg tá pa mũ. Kỹ ěg tóg vėsĀmėr *canoa* mĀg kĀ mĩ mũ mũ, goj vĀso tỹ *Cós* kukĀm. Tỹ vaj kỹ ěg tóg goj vĀso tỹ *Rodes* tá junjun mũ. Kar ěg tóg ěmā tỹ *Pátara* tá junjun mũ sir. ² Tá ěg tóg *canoa* mĀg ũ vėg mũ gé, ũ tỹ ga tỹ *Fenícia* ra tĩ mũ ěn. Kỹ ěg tóg ki ge kỹ kĀ mĩ mũ mũ sir. ³ Goj vĀso tỹ *Chipre* vėg ěg tóg mũ, ěg jakĀnh tá. Kỹ ěg tóg ga tỹ *Sírĩa* kukĀm mũ mũ. ěmā tỹ *Tiro* tá ěg tóg krỹg mũ. Ag tỹ *canoa* tỹ nén rĩnh kỹ tĩ ěn tỹ tá vin han ke vė, ěmā tỹ *Tiro* tá. ⁴ Tá ěg tóg *Jesus* mré ke ag vėg mũ. Hā kỹ ěg tóg kurā tỹ 7 (ke) ki tá nỹtĩ nĩ. Topē kuprĩg tỹ ag krĩn kỹ ag tóg *Paulo* mỹ ke mũ, ti tỹ *Jerusalém* ra tĩ tũ nĩ jé. ⁵ Ge ra ěg tóg kurā tỹ 7 (ke) tũg kỹ mũ mĀn mũ. Hā ra ag tóg ěg mré mũ sĩ han mũ, ag prũ fag mré hā ke gé. ěmā tá ag tóg pa mũ, ěg mré, kỹ ěg tóg goj fyr tá ěg jakrĩ tỹ nỹtĩ kỹ Topē mré vĩ mũ. ⁶ Kỹ ěg tóg: “ěg mũnh ken vė ha,” he mũ. Kỹ ěg tóg *canoa* kĀ ra ge mũ. Jó ag tóg ag jamā ra vỹnvỹn ke mũ gé.

⁷ Kỹ ěg tóg ěmā tỹ *Tiro* tá pa kỹ mũ mĀn kỹ ěmā tỹ *Ptolemaida* tá junjun mũ. *Jesus* mré ke ag vėg ěg tóg mũ sir tá. Ag mré ěg tóg kurā pir han mũ.

⁸ Tỹ vaj kỹ ěg tóg tá pa kỹ ěmā tỹ *Cesarėia* ra mũ mũ, ěg pėn kĀ. Tá ěg tóg *Jesus* vĩ tó tĩ ũ ĩn krėm nỹtĩ mũ, ti jiji hā vỹ: *Filipe*, he mũ. Ũ tỹ 7 (ke) tỹ vėjėn vėnh kĀpópĀm ja ěn ag kĀ ũ

vē. ⁹ Ti krē fag tóg 4 (ke) nī, ūn mén ja tū fag. Ēn fag vỹ Topē vī tó mǔgtī.

¹⁰ Si há tū ra *Judéia* tá ke ū tóg kātī mǔ, ū tỹ Topē vī tó tī ti, ti jiji há vỹ: *Ágabo*, he mǔ. ¹¹ Ēn tóg *Paulo* vēsógfīn ja tỹ ti nīgē sigség mǔ, ti pēn ke gé. Kỹ tóg: “Topē kuprīg tỹ tón há vē, ha mē: ū tỹ vēsógfīn ja tag tỹ tū nī ěn se jé ag tóg ke mǔ, *Judeu* ag. Kỹ ag tóg fóg ag mỹ ti fēg ke mǔ, he tóg, Topē kuprīg ti,” he tóg, *Ágabo* ti.

¹² Há kỹ ěg tóg *Paulo* mỹ: “*Jerusalém* ra tī tǔg nī,” he mǔ. Kỹ tá ke ag tóg ge mǔ gé sir, ěg mré. ¹³ Há ra *Paulo* tóg: “Ājag ne tóg kygfỹ mǔ’, he mǔ. Inh fe ka han ājag tóg mǔ. Ag tỹ iség mǔ ra tóg inh mỹ tỹ nén ū tū nī, ag tỹ isén mǔ ra ke gé, ag tỹ *Jerusalém* tá inh vóg kónān mǔ ra, ěg *Senhor* tỹ *Jesus* tugnīn,” he tóg.

¹⁴ Kỹ ěg tóg vī mǎn tū nī sir. “*Jesus* tỹ nén han mǔ vỹ tóg há nī,” he ěg tóg mǔ sir. ¹⁵ Kar kỹ ěg tóg *Jerusalém* ra mǔ mǔ. ¹⁶ *Cesaréia* tá ke ū ag tóg ěg mré mǔ mǔ gé, *Jesus* mré ke ū ag. ěg mỹ ag tóg ū ven mǔ, ěg tỹ ti ĩn krēm nỹtī jé. Ti jiji há vỹ: *Menasom*, he mǔ. Goj vāso tỹ *Chipre* tá ke vē. Vāsỹ tóg *Jesus* ki rā ja nīgtī.

Paulo tỹ *Tiago* mré vēmén

¹⁷ ěg tỹ *Jerusalém* tá junjun kỹ *Jesus* mré ke ag fe tóg mrin ke mǔ sir.

¹⁸ Tỹ vaj kỹ *Paulo* tóg ěg mré *Tiago* venh tī mǔ. Kỹ *igreja* to kófa ag kar tóg tá vėnh mǎn mǔ gé. ¹⁹ Kỹ tóg ag mỹ Topē tỹ nén han mǔ kar tugtó kǎn mǔ, Topē tỹ fóg kar krīn mǔ ti, ti tỹ ag mỹ Topē vī tón kỹ. ²⁰ Kỹ ag tóg Topē mỹ vī há han mǔ. Kỹ ag tóg *Paulo* mỹ: “*régre*’, *Judeu* tỹ hėn ri ke ag vỹ *Jesus* ki ge kỹ nỹtī, ū tỹ *mil* tỹ hėn ri ke ag. Ēn ag kar tóg *Moisés* tỹ ěg mỹ vējykre nīm ja ěn han tī,” he mǔ. ²¹ “Hā ra ū ag tóg ag mỹ ā to ón ja nīgtī. *Judeu* tỹ fóg mǔ mǔ kar krīn kónān ā nēji tī, ag tỹ

Moisés tỹ ěg mỹ nén nīm ja tovānh jé. Ājag krē gré fár junun kym tǔg nī. *Moisés* tỹ ěg mỹ nén nīm ja han mǎn tǔg nī, he ā nēji tī,” he ag tóg, *Paulo* mỹ. ²² “Kỹ ěg ne han mǔ ha’? Ū tỹ hėn ri ke ag vỹ vėnh mǎn ke mǔ, ag tỹ ā kātīg mēn kỹ. ²³ Tag han nī, ha mē. Tag ki ū tỹ 4 (ke) ag vỹ Topē mỹ *promessa* han kỹ nỹtī. ²⁴ Ag mỹ: “inh mré nỹtīm nī,” hem nī. Ag mré vėnh jānhkri han nī. Ag tỹ vējāre kỹ ag jo kajām nī. Kỹ vėnh kar tóg ā jykre há ki kanhrān mǔ sir. Ū ěn ag tỹ ā to ón mǔ ve jé ag tóg ke mǔ, ā tỹ *Moisés* tỹ ěg mỹ nén nīm ja ěn han kỹ,” he ag tóg mǔ, *Paulo* mỹ.

²⁵ “Jó ěg tóg fóg tỹ *Jesus* ki ge mǔ ag mỹ vėnh rá jėnė ja nīgtī. Ag mỹ ěg tóg: *Moisés* tỹ ěg mỹ nén nīm ja ěn han ke tū ājag nī. Ājag tỹ nén han ken há vē, ha mē: vėnh kǎgrá to fėnhhta ko tǔg nī. Nén ū kyvėnh ko tǔg nī gé. Nén ū tỹ vēsóg ki ter mǔ ko tǔg nī gé. Ājag prǔ tū fag mré nỹ tǔg nī gé, he ja ěg tóg nīgtī ag mỹ,” he ag tóg, kófa ag, *Paulo* mỹ.

²⁶ Kỹ *Paulo* tóg ū tỹ 4 (ke) ěn ag mỹ: “inh mré nỹtīm nī,” he mǔ. Tỹ vaj kỹ tóg ag mré vėnh jānhkri mǔ, *Judeu* ag jykre ki. Kỹ tóg Topē ĩn to tǔg kỹ ū tỹ ki rīr tī ag mỹ: “ag mré sóg vėnh jānhkri mǔ, kurā tỹ 7 (ke) ki,” he mǔ sir.

Ag tỹ Paulo se

²⁷ Kurā tỹ 7 (ke) ěn tū ken kỹ *Judeu* tỹ *Ásia* tá ke ag tóg Topē ĩn tá *Paulo* vég mǔ sir. Kỹ ag tóg jǔgǔ mǔ. Ti kǎgmīg ag tóg mǔ, kỹ ag tóg prėnprėr mǔ sir. ²⁸ “!..*Judeu*’, kǎmǔ jėg ra..!” he ag tóg. “!..Ū tỹ vėnh kar krīn kónān mǔ ěn ve ra..! !..Ěg *povo* to tóg vī kónān mo..! !..Topē ĩn to tóg vī kónān mo..! !..Kỹ tóg fóg ag mỹ: Topē ĩn kǎ ra ge jėg, he ja ne..!” he ag tóg. ²⁹ Fóg tỹ *Trófimo* ěn ve ja ag tóg nīgtī, *Éfeso* tá ke ěn, *Paulo* mré tī mǔ ěn. *Jerusalém* tá ag tóg ti ve ja

nīgtī, kŷ ag tóg ón kŷ: “*Paulo* hŷn ti pére vyr, *Topē* ĩn kĀ ra,” he mŷ.

³⁰ Kŷ ěmā ěn tá ke kar ag vŷ jagnē kato tēgtē mŷ sir, jŷgŷ kŷ. Ag tŷ *Paulo* kĀgmī kŷ ag tóg *Topē* ĩn kĀ tá ti kutēm mŷ. Kŷ ũ tŷ ki rŷr tŷ ag tóg ĩn nŷgfénh mŷ sir. ³¹ Kŷ ag tóg ti rēg mŷ, *Paulo* ti.

HĀ ra *soldado* ag pĀ'i mág vŷ mēg mŷ. ³² Kŷ *soldado* ag tóg ti mré ti to péte mŷ. *Judeu* ag tŷ *soldado* ag ve kŷ ag tóg sir *Paulo* tovĀnh mŷ. ³³ HĀ ra pĀ'i mág tóg: ti kĀgmī ra! Ti se ra!“ he mŷ. “Ū nē? Ti tŷ ne han nē?“ he tóg. ³⁴ HĀ ra ũ ag tóg ti mŷ nén ũ tó, jó ũ ag tóg ti mŷ nén ũ tó, kŷ tóg ki kanhrĀn tŷ nŷ sir. Kŷ tóg *soldado* ag mŷ: “ěg ĩn kĀ ra ti rĀg,” he mŷ.

³⁵ Ag tŷ sĀnsĀn he jafĀ tá junjun kŷ ag tóg ti vĀg mŷ. Vēnh kar tŷ ti to jŷgŷ kŷ ag tóg ti vĀg mŷ. ³⁶ Vēnh kar tóg ag nón mŷ kŷ: “!..ti rē ra..!“ he mŷ, prēnprēr kŷ.

Paulo tŷ ag mŷ vēnh kĀměn mŷ

³⁷ Ag tŷ ĩn kĀ ra ti rĀg sór kŷ *Paulo* tóg *soldado* ag pĀ'i mág mŷ: “sŷ Ā mré vēmén há tóg tŷ,” he mŷ. *Grego* vŷ ki tóg ti mŷ ke mŷ. Fóg tŷ pĀ'i vē, hĀ kŷ tóg *Grego* vŷ hĀ tó tŷ.

³⁸ Kŷ tóg ti mŷ: “Ā hĀ ne tóg *Grego* vŷ tó há nŷ,” he mŷ. “Kŷ Ā mŷ tŷ *Egito* tá ke ěn tŷ nŷ, ũ tŷ vēnh génh han mŷ ěn', ũ tŷ *mil* tŷ 4 (ke) mré tŷ mŷ ěn, *governo* kato tē mŷ ěn ag mré, ěmā tŷ mŷ tŷ mŷ ěn?“ he tóg.

³⁹ Kŷ tóg ti mŷ: “hŷ,” he mŷ. “Tŷ sóg *Judeu* nŷ. Tŷ sóg ěmā tŷ *Tarso* tá ke nŷ. Ga tŷ *Cilícia* tá ěmā mág kĀfór vē, ĩnh mur ja ti. Isŷ *povo* tag mré vŷnh há tóg tŷ,” he tóg. ⁴⁰ Kŷ tóg ti mŷ: “ha vŷ ge,” he mŷ.

Kŷ *Paulo* tóg sĀnsĀn he jafĀ kri jē kŷ *Hebreu* vŷ ki ag mŷ:

22

¹ “ĩnh kanhkĀ', ĩjóg', isŷ Ājag mŷ ĩnh jŷkre kĀměn ke vē,” he mŷ.

² Kŷ ag tóg ti tŷ *Hebreu* vŷ ki ag mŷ vŷ mēg mŷ sir, kŷ ag tóg katŷ' he mŷ sir.

³ Kŷ tóg ag mŷ: “tŷ sóg *Judeu* nŷ. ěmā tŷ *Tarso* tá ĩnh mur, ga tŷ *Cilícia* tá,” he mŷ. “ěmā tag ki sóg hĀ ra mog, kŷ *Gamaliel* tóg ĩnh kanhrĀn. ĩnh mŷ tóg ěg jógjóg ag jŷkre tó kĀn, kŷ sóg to tar ja nŷ. *Topē* jŷkre to sóg tar pē ja nŷgtī, Ājag tŷ ŷri han mŷ ri ke. *Topē* jŷkre hŷn, he sóg tŷ gé, ěg jŷkre ěn to, hĀ ra sóg kygnē. ⁴ HĀ kŷ sóg *Jesus* mré ke ag to jŷ pē ja nŷgtī. Ag kĀgtěn sór ja ĩnh nŷgtī, ũn tŷtá fag ke gé. Ag sigse ja sóg nŷgtī. ⁵ *Topē* tŷ to pĀ'i mág vŷ ki kanhró nŷ, kófa ag kar ke gé. Ag hĀ tóg ĩnh mŷ vēnh rá han ja nŷgtī, sŷ *Damasco* ra tŷg jé, tá ěg mré ke ag mŷ ven jé. Tá sóg *Jesus* mré ke ag sigse sór ja nŷ gé, *Jerusalém* mŷ ag tatŷ kĀtŷg jé, tag ki ag vóg kónĀn jé,” he tóg, *Paulo* ti.

Paulo tŷ ti tŷ Jesus ki rĀ kĀměn

(*Hk 9.1-19; 26.12-18*)

⁶ “Isŷg kŷ sóg *Damasco* tá jun mŷ. Kŷ vĀhĀ jēngrē tar pē tóg ĩnh ki kómkóm ke mŷ. KanhkĀ tá ke vē. RĀ tŷ ěg nŷno kĀ sa ra tóg ke mŷ. ⁷ Kŷ sóg kutē mŷ. Kŷ sóg vēnh vŷ mēg mŷ, kŷ tóg ĩnh mŷ: “*Saulo*', *Saulo*', Ā tŷ ne jé isŷ ag vóg kónĀn nē?“ he mŷ. ⁸ Kŷ sóg: “Ā tŷ ũ nŷ?“ he mŷ. Kŷ tóg ĩnh mŷ: “tŷ sóg *Jesus* nŷ, *Nazaré* tá ke ěn,” he mŷ, “Ā tŷ ũn vóg kónĀn sór tŷ ěn hĀ vŷ tŷ ĩnh nŷ,” he tóg. ⁹ ĩnh mré mŷ ag vŷ jēngrē ěn vėg mŷ. HĀ ra ag tóg ũ tŷ ĩnh mŷ vŷ mŷ ěn vŷ mēg tŷ nŷ.

¹⁰ Kŷ sóg ti mŷ: “kŷ sŷ hē ri kenh ke nē?“ he mŷ. Kŷ tóg ĩnh mŷ: “*Damasco* ki rĀ. Tá ũ tóg Ā mŷ tó kĀn mŷ, Ā tŷ nén han ke ti,” he mŷ. ¹¹ HĀ ra sóg nén ũ vėg tŷ nŷ, jēngrē ěn tar tĀvŷ nŷn kŷ. Kŷ ĩnh mré mŷ ag tóg ĩnh nŷgē kĀgmī kŷ ĩnh pére mŷ mŷ. HĀ ki ěg tóg *Damasco* tá junjun mŷ sir.

¹² Kŷ ũ tŷ *Ananias* he mŷ ěn tóg ĩnh venh kĀtŷ mŷ. *Moisés* tŷ ěg mŷ vējŷkre nŷm ja ěn han kĀn tóg tŷ. *Damasco* tá ke kar vŷ ti to vŷ há han mŷgtŷ, *Judeu* ěn ag kar. ¹³ ěn tóg ĩnh venh kĀtŷ mŷ, kŷ tóg ĩnh mŷ:

“régre', Saulo', inh ki êvãnh,” he mũ. Kĩ sóg vėsỹmér ti vég mũ sir. ¹⁴ Kĩ tóg inh mũ: “êg jógióg ag Topê vỹ ã kuprêg, vãsỹ, ã tỹ ti jykre ki kanhró nĩ jé, ã tỹ ùn kuryj nĩ ên ve jé, *Cristo* ên. Ti hã tóg ã mré vĩnh mũ,” he mũ. ¹⁵ “Á tỹ vènh kar mũ ã tỹ nén vég mũ tónh ke vè, ã tỹ nén mềg mũ ti. ¹⁶ Kĩ êmê kã nĩ tũg nĩ. Jègnê ra, ã tỹ kype kỹ jê jé, Topê tỹ ã tỹ ti vĩ mranh tỹ tũ' he jé. Ti mré vĩ, ti jiji tó kỹ,” he tóg inh mũ, *Ananias* ti,” he tóg, *Paulo* ti.

Paulo tỹ ti rãnhrãj kãmén

¹⁷ “Isỹ kejèn *Jerusalém* ra vỹn ke kỹ sóg Topê ìn krêm ti mré vĩ mũ. Kĩ sóg nén nê vég mũ. ¹⁸ Ti hã vè, êg *Senhor* hã vè. Kĩ tóg inh mũ: kur *Jerusalém* tá kutê. Á vĩ mènhe ke tũ ag nĩ, ã tỹ ag mũ inh kãmén mũ ra, he mũ.

¹⁹ Kĩ sóg êg *Senhor* ti mũ: hã ra ag tóg isỹ nén han ja ki kanhró nỹtĩ. Ag sigse ja isóg nĩgtĩ. Vènh kanhrãn jafã krêm sóg ag mrãnmrãn ja nĩgtĩ gé, ù tỹ ã ki ge kỹ nỹtĩ ag, he mũ. ²⁰ Kĩ sóg ag tỹ *Estêvão* tén kỹ, ag tỹ ù tỹ ã vĩ tó mũ ên tén kỹ tá jê ja nĩ gé. Kĩ tóg inh mũ há ja tĩ, ag tỹ ti tén kỹ. Ag kur ki sóg rĩr ja nĩgtĩ gé, he sóg, êg *Senhor* mũ.

²¹ Hã ra tóg inh mũ: vó, ha tĩg. Kór há ra sóg ã jènènh mũ, fóg kar to, kanhgág kar to ke gé, he mũ,” he tóg, *Paulo* ti.

²² Hã ra vènh kar ên ag tóg êmê kã nỹtĩ nĩ. Ag tỹ ti vĩ tag mề kỹ ag tóg prènrèr mũ sir. “!..Ti tén ra..! !..Ù tỹ ge vỹ kórég ne..! !..Ti rĩr nĩn kỹ tóg êg mũ tỹ ù nỹnh mo..!” he ag tóg. ²³ Ag kur vãm ag tóg mũ, ga funfur tỹ ag tóg tũm ke mũ sir, ag jũgiũ kỹ.

²⁴ Kĩ *soldado* ag pã'i mág vỹ: “Ìn kã ra ti rãg,” he mũ. “Ti mrãnmrãn ra. Hã tỹ ti ki jèmê. Ag tỹ hê ri ken kỹ ã to vĩ kónãn nê? hem nĩ ti mũ,” he tóg, *soldado* ag mũ. Hã ra ag tóg *Paulo* tỹ nén tó mũ ki kagtĩg nỹtĩ.

²⁵ Kĩ ag tóg ti ség mũ, nén fár tỹ, ag tỹ ti mrãnmrãn jé. Hã ra *Paulo* tóg *capitão* ên mũ: “mỹ ã mỹ há', ag tỹ inh mrãnmrãn ke tí? Tỹ sóg *Romano* nĩ, hã ra ag tóg inh mrãnmrãn sór mũ, ù tỹ inh ki jèmêg tũ ra,” he mũ. ²⁶ Kĩ tóg *capitão* mũ e tĩ, kỹ tóg pã'i mág mũ tónh tĩ mũ. Ti mũ tóg: “ã tỹ ne han ke nê ha? *Romano* vè mỹr,” he mũ. ²⁷ Kĩ pã'i mág tóg ti to kãtĩ kỹ ti mũ: “kỹ ã mỹ tỹ *Romano* nĩ?” he mũ. Kĩ tóg: “hỹ,” he mũ. ²⁸ Kĩ tóg ti mũ: “isỹ tỹ *Romano* nĩ jé sóg jãnkamy tỹ hèn ri ke tỹ kajãm,” he mũ. Kĩ *Paulo* tóg ti mũ: “inh mur mũ kã sóg tỹ *Romano* nĩ hã ra,” he mũ. ²⁹ Kĩ ag tóg ti tovãnh mũ sir, ù tỹ ti mrãnmrãn ke mũ ên ag. Hã ra tóg pã'i mág mũ e tĩ. Ti tỹ ùn tỹ tỹ *Romano* nĩ senh ke tũ vè vè, hã kỹ tóg ti mũ e tĩ.

Judeu tỹ pã'i ag tỹ Paulo vĩ mềg mũ

³⁰ Tỹ vaj kỹ pã'i mág tóg *Judeu* ag ki jèmê mãn sór mũ, ag tỹ *Paulo* to jũ ên ti. Kĩ tóg ti kavãg mũ. Kĩ tóg Topê tũ to pã'i mág ag jé prèr mũ, vènh jyvèn tí kar ag ke gé. Kĩ tóg *Paulo* pére tí mũ, ag jo ti fêg jé.

23

¹ Kĩ *Paulo* tóg vènh jyvèn ti ag vég mũ, kỹ tóg: “inh kanhkã', vèjykre há kar han isóg tĩ, kurã kar ki, ùri ke gé, isỹ Topê mĩ êkrén kỹ,” he mũ.

² Kĩ Topê tũ to pã'i mág ên, *Ananias* he mũ ên vỹ: “ti jènkỹ ki tãnh,” he mũ.

³ Kĩ *Paulo* tóg ti mũ: “Topê vỹ ã vóg kónãn ke mũ. Jykre régre ã nĩ,” he mũ. “Inh jyvèn sór ã tóg mũ. Hã ra ã tóg Topê vĩ mranh, ã tỹ ag mũ: ti tãnh ra, hen kỹ,” he tóg.

⁴ Kĩ tá nỹtĩ ag tóg ti mũ: “Topê mũ rãnhrãj tí mũ ã tóg vĩ kónãn mũ, Topê tũ to pã'i mág mũ,” he mũ. ⁵ Kĩ tóg: “mê',” he mũ. “Ti tỹ tỹ pã'i mág nĩ ki sóg kagtĩg ja nĩ. Sỹ ki kanhró nĩ ra sóg ti mũ vĩ kónãn ke tũ nĩ vè. Topê vĩ ki tag tóg rãn kỹ nĩ, hã vỹ:

ã povo tỹ tỹ pã'i mág nĩn kỹ to vĩ kónãn tũg nĩ, he mũ,” he tóg.

⁶ Hã ra *Paulo* tóg vènh jyvèn tĩ ag vég mũ. Û ag tóg tỹ *Saduceu* nỹtĩ, kỹ ù ag tóg tỹ *Fariseu* nỹtĩ. Vyrmỹ ag jykre nỹtĩ. Kỹ *Paulo* tóg jamã há ra ag mỹ: “inh kanhkã', tỹ sóg *Fariseu* nĩ, kỹ inh panh tóg tỹ *Fariseu* nĩ gé. Topẽ vỹ ùn kãgter mũ ag rĩnrĩn mãn ke mũ, tag kri sóg fĩg tĩ, hã kỹ ãjag tóg iso jũgũ mũ,” he mũ.

⁷ Ti tỹ tag tó kar kỹ *Fariseu* ag tóg *Saduceu* ag mré jagnẽ vĩ kafãn mũ, jũgũ kỹ. Kỹ ag tóg vènh kãpugpov mũ. ⁸ *Saduceu* ag mỹ tóg tũ tĩ, Topẽ tỹ ãg ter mũ rĩn mãn mũ ti. Topẽ tỹ jẽnẽ jafã tóg ag mỹ tũ tĩ gé. Kỹ vènh kuprĩg tóg ag mỹ tũ tĩ gé. Hã ra tóg *Fariseu* ag mỹ nỹtĩ, vènh kuprĩg, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã, ti tỹ ãg rĩn mãn ke ti. Hã kỹ ag tóg jagnẽ vĩ kafãn mũ sir. ⁹ Kỹ ag tóg jagnẽ to jũgũ kỹ prẽnprẽn mũ. *Fariseu* ag kã mĩ ù ag tóg jègnègnẽ kỹ, *Saduceu* ag vĩ kafãn kỹ: “nén ù kórég han tũ ti nĩ,” he mũ. “Hẽn ri ke mũn ti hỹn nén ù vé, vènh kuprĩg, ke tũ nĩ kỹ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã,” he ag tóg. ¹⁰ Kỹ vènh génh tóg kutê ve nĩ. Kỹ *soldado* ag pã'i mág tóg *Paulo* to jykrén mũ. “Ag hỹn gen kỹ ti janjãn ke mũ,” he tóg. Kỹ tóg *soldado* ag mỹ: “kur mũ jèg, ti kãgmĩ jé, ãg tỹ ùn kã ra ti rãg jé,” he mũ.

¹¹ Tỹ kuty kỹ *Jesus* tóg *Paulo* mré vĩ mũ. “Kamèg tũg ra. *Jerusalém* tá ã tóg inh vĩ tó há han. Ge jé ã tóg ke mũ, ãmã tỹ *Roma* tá,” he tóg.

Ag tỹ *Paulo* tén sór

¹² Tỹ vaj kỹ *Judeu* ag tóg jagnẽ mỹ: “*Paulo* tén jé ãg tóg ke mũ. Jẽn ke tũ ãg nĩ, ãg tỹ ti tén ke jo, ke tũ nĩ mũ ra Topẽ tóg ãg vóg kónãn ke mũ,” he mũ. ¹³ Û tỹ 40 (ke) kãfór ag vè, jagnẽ mré jykrén mũ ag. ¹⁴ Ën ag vỹ Topẽ tũ to pã'i ag mré vĩnh kãmũ mũ. “Jagnẽ mré ãg jykrén. Nén ù kãmẽnhe ke tũ ãg nĩ, ãg tỹ ti tén ke jo,” he ag tóg. ¹⁵ “Kỹ *soldado* ag pã'i mág

mré vĩnh mũm nĩ. Ti mỹ: ãg tỹ ti tỹ nén ù kórég han mũ to jykrén mãn ke vè. Kỹ ãg mỹ ti ven mãn nĩ, hem nĩ. Ti tỹ: he, hen kỹ ãg tóg ti tén ke mũ,” he ag tóg.

¹⁶ Hã ra *Paulo* ve fi kósin tóg mæg mũ. Kỹ tóg ti mỹ tónh tĩ mũ. ¹⁷ Kỹ *Paulo* tóg *capitão* ù jé prẽn kỹ ti mỹ: “pã'i mág mỹ kyrũ tag pére tũg, ti tỹ ti mỹ nén ù tó jé,” he mũ.

¹⁸ Kỹ *capitão* tóg kyrũ pére tĩ kỹ pã'i mág mỹ ti ven mũ. “Ti tỹ nẽji ã mré vĩ sór vè,” he tóg.

¹⁹ Kỹ pã'i mág tóg vènh péju kỹ ti mré vèmén kỹ ti mỹ: “ã inh mỹ ne tó sór mũ?” he mũ.

²⁰ Kỹ tóg ti mỹ: “*Judeu* ag tóg to jykrén, ag tỹ ã mỹ to vĩ jé, ã tỹ vaj kỹ *Paulo* jẽnẽ jé, vènh jyvèn tĩ ag to,” he mũ. “On kỹ ag nẽji ã mỹ: ãg tỹ ti mré vèmén mãn há tóg tĩ, henh ke mũ,” he tóg. ²¹ “Ag mỹ: he, he tũg nĩ. Û tỹ 40 (ke) ag tóg, ti jo vãjig mũ. Ti tén ke jo ag nẽji nén ù konh ke tũ nĩ. Ke tũ nĩ mũ ra Topẽ nẽji ag vóg kónãn mũ,” he tóg, kyrũ ti, pã'i mág mỹ.

²² Kỹ tóg ti mỹ: “ũ mỹ: ti mỹ sóg tó, he tũg nĩ. Ha jatun mỹ tũg,” he mũ.

Ag tỹ *Governador* mỹ *Paulo* pére mũ

²³ Kỹ pã'i mág tóg *capitão* régre ag mỹ: “ãjag tũ kãnkãn ra! Ëmã tỹ *Cesaréia* ra ãjag mũnh mũ, kuty tag kã 9 óra ki,” he mũ. “Kỹ *soldado* tỹ 200 (ke) ag vỹ ãjag mré mũnh mũ, kãvãru kri mũ tỹ 70 (ke) ag ke gé. Kỹ ù tỹ 200 (ke) ù ag vỹ rógro pu gé mũnh mũ,” he tóg. ²⁴ “Kỹ kãvãru ù kri vin nĩ gé, *Paulo* tỹ kri nĩ jé. *Governador* tỹ *Félix* mỹ ti pére mũjèg, ti tỹ jatun mỹ tá jun jé,” he tóg.

²⁵ Kỹ tóg *Félix* mỹ rán mũ, kỹ tóg:

²⁶ “*Cláudio Lísias* tỹ rá vè,” he mũ. “*Isỹ Governador* tỹ *Félix* mỹ rán hã vè, ã tỹ ãg kãfór nĩn kỹ. ã mỹ sóg: ã mỹ há? he mũ.

²⁷ Tag vỹ tỹ *Judeu* ag vèse jè. Ti tén kren ag tóg. Hã ra sóg ti tỹ tỹ

Romano nĩ jēmē, kǵ sóg inh *soldado* ag mré ti kren han. ²⁸ Hã ra sóg ti kato tē mũ ag ki jēmē sór mũ. Ag tǵ hē ri ken kǵ ti to jũgũ nē? he sóg. Hã kǵ sóg vènh jyvèn tĩ ag mǵ ti ven mũ. ²⁹ Kǵ sóg vég mũ. Ag jykre tugrĩn ag tóg ti to jũgũ mũ. Ũ tén ja tũ ti nĩ. Ti tǵ nén ũ to ter ke han tũ ti nĩ gé. Kǵ tóg ti tǵ nén ũ to se kǵ nĩnh ke han tũ nĩ gé. ³⁰ Hã ra sóg nén ũ mē gé. Ti to ag tóg vājig mũ sir, hã kǵ sóg vēsýmér ti jènēg mũ, ã to. Ti kato vĩ mũ ag mǵ sóg: ti hã mré vĩm nĩ, he mũ gé,” he tóg, vènh rán ki.

³¹ Kǵ *soldado* ag tóg *Paulo* pére mũ mũ. Kuty tá mũ kǵ ag tóg ěmã tǵ *Antipátride* tá junjun mũ. ³² Tǵ vaj kǵ ũ tǵ ag pèn kã mũ mũ ag tóg kyrãrã mũ. Kãvãru kri mũ ag hã tóg ti pére mũ mũ, inhhã. ³³ Ěn ag vǵ *Cesaréia* tá junjun mũ. *Governador* mǵ ag tóg vènh rá ěn nĩm mũ. Kǵ ag tóg ti mǵ *Paulo* ven mũ.

³⁴ Kǵ *Félix* ěn tóg vènh rá vég mũ, kǵ tóg *Paulo* mǵ: “tǵ ã ga tǵ hē tá ke nĩ?” he mũ. Kǵ tóg ti mǵ: “ga tǵ *Cilícia* tá,” he mũ. ³⁵ Kǵ tóg: “ã kato vĩ mũ ag tǵ junjun kǵ sóg ã ki jēmēnh mũ,” he mũ. Kǵ tóg *soldado* ag mǵ: “*Herodes* tǵ vènh jyvèn jafã krēm ti nĩm,” he mũ.

24

Ag tǵ *Paulo* kato vĩ

¹ Kurã tǵ 5 (ke) tũg kǵ pã'i tǵ *Ananias* vǵ tá jun mũ, *Cesaréia* tá. Topē tũ to pã'i mág vè. Kófa ag vǵ junjun mũ gé, ti mré. Ag kã mĩ ũ vǵ tǵ *advogado* nĩ, ti jiji hã vǵ: *Tértulo*, he mũ. Kǵ ag tóg *governador* mǵ *Paulo* tó mũ, ón kǵ ti kato vĩ kǵ. ² Kǵ tóg *Paulo* jé prēr mũ.

Kǵ *Tértulo* tóg: “*Félix*’, há tãvĩ ã tóg jē. Ěg ki ã tóg rĩr há tãvĩ han tĩ, kǵ ěg tóg jatun mǵ nǵtĩ. Ā tǵ nén to jykren mũ kar tóg ěg mǵ há nĩ,” he mũ. ³ “Hã kǵ ěg tóg ã to há tãvĩ nǵtĩ. Ā to ěg jykren há han tĩ. Kurã kar ki ěg tóg ã to vĩ há han tĩ. ⁴ Kǵ ěg

tóg ã mré nén ũ sĩ to vĩnh kãmũ mũ. Kutar ã nĩ, ěg ki rĩr há han kǵ, hã kǵ ěg tóg ã mré vĩ mág han sór tũ nĩ. Ěg to há ã nĩ, hã kǵ ã tóg ěg vĩ mē sór mũ,” he tóg.

⁵ “Tag ti vǵ vĩ kónãn tĩ. *Judeu* kar ag krĩn kónãn tóg tĩ, kǵ ag tóg tĩ tugrĩn vènh kãpugpóv kǵ nǵtĩ. Ga kar mĩ tóg ke tĩ. Kǵ tóg tǵ *Nazaré* tá ke ěn mré ke ag pã'i mág nĩ gé,” he tóg, *Paulo* to. ⁶ “Kǵ tóg Topē ĩn kavénh sór mũ gé, hã kǵ ěg tóg ti kãgmĩ. Ěg tǵ ěg jykre ki ti jyvèn ke vè vè,” he tóg. ⁷ “Hã ra *Lísias* tóg kãtĩ mũ, *soldado* ag pã'i mág ěn tĩ. Kǵ tóg ěg kuju ki ti kãgmĩ kǵ ti tǵ hãnh ke mũ, jũ kǵ,” he tóg. ⁸ “Kǵ tóg ti kato vĩ mũ ag mǵ ké, ag tǵ ã venh kãmũ jé. Ā tǵ vèse tag ki jēmē kǵ ã tóg venh ke mũ. Ki hã ěg tóg tó tĩ. Ā mǵ ti tónh ke mũ,” he tóg, *Tértulo* ti. Ti tǵ *Paulo* to ón hã vè.

⁹ Kǵ *Judeu* ag tóg: “ti tǵ ki hã tó vè,” he mũ gé.

Paulo tǵ vènh kãmén

¹⁰ Kǵ *Félix* tóg *Paulo* mǵ ti nĩgé ven mũ, ti vĩ jé. Kǵ tóg: “prǵg tǵ hèn ri ke ki ã tóg tǵ pã'i mág nĩ, *Judeu* ag mǵ. Hã kǵ tóg sǵ ã mǵ inh jykre tón kǵ inh mǵ sér tĩ,” he mũ.

¹¹ “Kurã tǵ 12 (ke) pãtén tũ tóg nĩ, sǵ *Jerusalém* tá jun ti. Sǵ tá Topē tũ han jé sóg ra tũg ja nĩgtĩ. Vènh kar vǵ tá inh ve ja nĩgtĩ. Ag hǵn ã mǵ tónh ke mũ, ã tǵ ag ki jēmēnh kǵ. ¹² Hã ra sóg jatun mǵ isũ han tĩ ja nĩ. Topē ĩn krēm sóg ũ vĩ kafãn ja tũ nĩ. Vènh génh han ja tũ sóg nĩ gé. Nén ũ kórég han ja tũ sóg nĩ gé. ¹³ Ag tǵ inh kato vĩ mũ pijé tǵ ki hã ke nĩ. Ā tǵ ve há han kǵ ã tóg ki kanhrãn nĩnh mũ. ¹⁴ Kǵ sóg ã mǵ ki hã tónh ke mũ ha. Inh jógjóg ag tǵ Topē jykre han ja ěn hã han isóg tĩ gé, ag ri kén. Kǵ sóg vãsǵ Topē vĩ rán kǵ nĩ ěn kri fig tĩ gé, ũ tǵ Topē vĩ tó tĩ ag tǵ nén rán ja ěn ti, *Moisés* mré hã. Hã ra sóg vèjykre tãg tag han mũ gé, Topē tǵ ũri ěg mǵ nén tó mũ ti,” he tóg. ¹⁵ “Hã ra sóg

ag ri kén Topē t̄y nén han ke m̄ũ ěn ve sór m̄ũ. Ti t̄y ěg ter kar k̄y ěg r̄in m̄an ke ěn ve sór isóg m̄ũ. Ūn jykre kuryj ag r̄in m̄an jé tóg ke m̄ũ, ūn jykre p̄ano ag ke gé,” he tóg. ¹⁶ “K̄y sóg t̄ig há han sór m̄ũ, ū t̄y iso: nén ū kórég han ti huri, he tũ n̄in jé. Topē r̄inve sóg t̄ig há han sór m̄ũ,” he tóg.

¹⁷ “Vāhā sóg *Jerusalém* tá jun m̄an. Pr̄yg t̄y h̄en ri ke ki sóg tá jun ja tũ n̄i vē. Hā ra sóg ra vyr, is̄y inh *povo* ki ūn jagtar fag m̄y nén ū vin jé, is̄y Topē m̄y nén ū p̄un jé ke gé. ¹⁸ Vēnh jānhkrig ja sóg n̄i, ěg jykre ki. K̄y sóg jatun m̄y Topē ĩn kā ra rā ja n̄i. Vēnh génh han tũ sóg n̄i. ¹⁹ Hā ra *Judeu* t̄y *Ásia* tá ke ag v̄y tá inh ve ja n̄igt̄i gé. ěn ag t̄y tag ki inh kato v̄i k̄y tóg há t̄i vē. ²⁰ Hā ra ū t̄y ki n̄yt̄i ag t̄y ā m̄y inh jykre kórég tónh ke vē. Vēnh jyv̄en t̄i ag v̄y inh ki jēmē ja n̄i, k̄y tag ag v̄y tá n̄yt̄i ja n̄i. Hā ra ag tóg tá is̄y nén ū vēnh m̄y han ve ja tũ n̄i. ²¹ Vēnh v̄i pir hā t̄y sóg jamā hára tó ja n̄i, ag r̄inve, hā v̄y: Topē t̄y ūn ter m̄ũ r̄in m̄an ke ěn kri sóg fig m̄ũ, hā k̄y ājag tóg ūri iso jūgjũ m̄ũ, he ja sóg n̄i ag m̄y,” he tóg, *Paulo* ti.

²² K̄y *Félix* tóg kurā ū kā ti ve m̄an sór m̄ũ. *Jesus* jykre ki kanhró tóg n̄i. Hā k̄y tóg: “p̄a'i t̄y *Lisias* k̄at̄ig k̄y sóg ājag ki jēmē k̄an m̄ũ,” he m̄ũ. ²³ K̄y tóg *capitão* m̄y: “ti f̄eg han ra. Ti jagāgt̄an ra. Ti mré ke ag t̄y ti m̄y nén ū n̄im k̄y tóg há n̄i. Ti m̄y nenh t̄ug n̄i,” he m̄ũ.

Félix t̄y Paulo ki jēmē m̄an

²⁴ Si há tũ ra *Félix* v̄y *Paulo* v̄i mē m̄an sór m̄ũ, ti pr̄ũ t̄y *Drusila* fi mré. *Judeu* fi vē. K̄y tóg ti jé pr̄er m̄ũ sir, ti t̄y fag m̄y *Jesus Cristo* ki rā kāmén há han jé.

²⁵ K̄y tóg fag m̄y vējykre kuryj kāmén há han m̄ũ sir. ěg t̄y vēso jykrén k̄y nén ū vēnh m̄y han ke tũ kāmén tóg m̄ũ gé. Topē t̄y kar k̄y ěg jykre tugn̄ym ke tó tóg m̄ũ. K̄y *Félix* tóg jūr̄un' ke m̄ũ sir, ti t̄y ti jykre p̄ano to jykrén k̄y. K̄y tóg ti m̄y: “ha

ver t̄ig. Kej̄en sóg ā ki jēmē m̄an m̄ũ gé,” he m̄ũ. ²⁶ Hā ra tóg *Paulo* ki jānkamy m̄an sór m̄ũ gé, ti t̄y ti kav̄an jé. Hā k̄y tóg k̄anhmar ti jé pr̄er m̄an', ti jé pr̄er m̄an' he m̄ũ, ti mré vēmén jé.

²⁷ Hā ki pr̄yg régre tóg t̄ug m̄ũ sir. K̄y *Félix* j̄egja kā ū tóg jé m̄ũ sir, hā v̄y: *Pórcio Festo*, he m̄ũ. K̄y *Félix* tóg *Judeu* ag to v̄i há han sór m̄ũ, ag t̄y ti to jykrén há han jé, ti nón. Hā k̄y tóg *Paulo* kav̄ag tũ n̄i. Se k̄y tóg jé n̄i.

25

Paulo t̄y p̄a'i mág t̄y Imperador ve sór

¹ Hā k̄y *Festo* v̄y t̄y *Governador* n̄i sir. Ti t̄y kurā tāgt̄ũ ki t̄y p̄a'i mág n̄in k̄y tóg ěmā t̄y *Cesaréia* tá kutē k̄y ěmā t̄y *Jerusalém* ra tí m̄ũ. ² Tá Topē tũ to p̄a'i mág ag v̄y *Paulo* kato v̄i mág han m̄ũ. K̄y ag tóg *Governador* m̄y: ³ “ā t̄y ěg to há n̄in k̄y vēnh v̄i j̄enēm n̄i, *Paulo* t̄y *Jerusalém* m̄i k̄at̄ig jé,” he m̄ũ. Hā ra ag tóg ěpyri kri ti tén sór m̄ũ.

⁴ Hā ra tóg ag m̄y: “*Cesaréia* tá tóg se k̄y jé. Jó sóg k̄anhmar ra t̄ig m̄ũ gé,” he m̄ũ. ⁵ “Tá sóg ājag mré ti jykre kórég venh m̄ũ,” he tóg. ⁶ K̄y tóg *Jerusalém* tá n̄i s̄i han m̄ũ ver, kurā t̄y 8 (ke) h̄yn h̄en ri ke m̄un, ke tũ n̄i k̄y kurā t̄y 10 (ke) h̄yn. K̄y tóg *Cesaréia* ra v̄yn ke m̄ũ. Tá jun k̄y tóg t̄y vaj k̄y ti t̄y kri n̄ig k̄y ag jyv̄en jafā kri n̄i m̄ũ. K̄y tóg *soldado* m̄y: “*Paulo* pére k̄at̄ig,” he m̄ũ. ⁷ Ti k̄at̄ig k̄y p̄a'i ag tóg ti jy n̄yt̄i m̄ũ, *Jerusalém* tá kāmũ k̄y. Ti kato ag tóg v̄i t̄y h̄en ri ke han m̄ũ. Ti jykre p̄ano tugtó ag tóg m̄ũ sir, ón k̄y, hā ra tóg ag m̄y ki krov tũ n̄i.

⁸ K̄y *Paulo* tóg vēnh kāmén k̄y ag m̄y: “*Judeu* ag jykre mranh ja tũ sóg n̄i. Topē ĩn kav̄en h̄ ja tũ sóg n̄i gé. K̄y sóg ěg kar p̄a'i mág t̄y *Imperador* v̄i mranh ja tũ n̄i gé,” he m̄ũ.

⁹ Hā ra *Festo* tóg *Judeu* ag m̄y nén ū há han sór m̄ũ. Hā k̄y tóg ti m̄y:

“mỹ ã tỹ *Jerusalém* ra tĩg jé há? Sỹ tá ã jykre venh há tóg tĩ,” he mũ.

¹⁰ Hã ra tóg *Paulo* mỹ ag tỹ tá ti tén ha mẽ tĩ, hã kỹ tóg: “nejé,” he mũ. “Ēg pã'i mág tỹ *Imperator* jĕgja ki ã tóg inh ki jĕmĕg mũ. Ā tỹ tag ki inh jykre venh ke vĕ,” he tóg. “*Judeu* ag mỹ sóg vĕjykre pãno han ja tũ nĩ. ¹¹ Isỹ ù tén kỹ sỹ to ter ke vĕ vĕ. Hã ra ag tóg ón kỹ inh kato vĩ mũ. Hã kỹ tóg ã tỹ ag mỹ inh fĕg kỹ vĕnh mỹ tĩ. Ēg pã'i tỹ *Imperator* hã tóg ti pin kỹ inh jykre venh ke mũ,” he tóg, *Paulo* ti.

¹² Kỹ *Festo* tóg ti mré jykrén mũ ag mré vĩ mũ, kỹ tóg ti mỹ: “ã tỹ *Imperator* ve sór kỹ ã tóg ti venh tĩg ke mũ, *Roma* ra,” he mũ.

Pã'i tỹ Agripa tỹ Paulo mré vĩ

¹³ Si há tũ ra *Judeu* ag pã'i mág tỹ *Agripa* vỹ *Cesaréia* tá jun mũ, ti ve tỹ *Berenice* fi mré. Fag tỹ *Festo* fag to pygsa vĕ. ¹⁴ Kejĕn *Festo* tóg ti mỹ *Paulo* kãmén mũ. “*Félix* vỹ vĕse ù kavãn ja tũ nĩ,” he tóg. ¹⁵ “Kỹ *Judeu* ag pã'i mág ag tóg inh mỹ ti kãmén. *Jerusalém* tá ag tóg ti kato vĩ, isỹ ag mỹ: ha ti vóg kónãn, he jé,” he tóg. ¹⁶ “Kỹ sóg ag mỹ: ĕg jykre tóg ge tũ nĩ, he mũ. Tỹ ĕg *Romano* nỹtĩ. Kỹ ĕg pijé kãnhmar ù to: ti tén ra, he tĩ', he sóg. Ti kato vĩ mũ ag tỹ ti rĩnve inh mỹ ti jykre kórég tónh ke vĕ. Kar kỹ tóg vĕnh kãmén ke mũ. Tag pãte ĕg tóg ti vóg kónãn ke mũ. Ēg jykren hã vĕ, he sóg ag mỹ,” he tóg. ¹⁷ “Hã kỹ ag tóg tag ki junjun ja nĩ. Kỹ sóg vĕsýmér ag ve ja nĩ, tỹ vaj kỹ. Inh nĩg jafã kri nĩ kỹ sóg *Paulo* jé prĕr ja nĩ. ¹⁸ Kỹ ag tóg ti kato vĩ ja nĩ. Hã ra ag tóg isỹ nĕn to jykrén mũ tó ja tũ nĩ. ¹⁹ Ag *Topĕ* jykre hã tó ag tóg mũ. Ûn ter mũ tó ag tóg mũ, ag tỹ ùn to: *Jesus*, he mũ ĕn ti. Hã ra *Paulo* tóg ti to: rĩr ti jĕ nĩ, he mũ,” he tóg. ²⁰ “Kỹ tóg sỹ to jykrén tĩ tĩ. Kỹ sóg *Paulo* mỹ: ã mỹ *Jerusalém* ra tĩg ke tũ nĩ? hé. ²¹ Hã ra *Paulo* tóg *Imperator* ve sór mũ,

ti hã tỹ ti jykre ve jé. Hã kỹ sóg ver ti fĕg han. Kejĕn sóg *Imperator* ra ti jĕnĕnh mũ,” he tóg, *Festo* ti, *Agripa* mỹ.

²² Kỹ tóg ti mỹ: “sỹ ti vĩ mẽnh há tóg tĩ,” he mũ. Kỹ tóg: “vaj kỹ ã tóg ti vĩ mẽnh mũ,” he mũ.

²³ Tỹ vaj kỹ *Agripa* vỹ kãtĩ mũ, *Berenice* fi mré. Kur sĩnvĩ rĩnh kỹ fag nỹtĩ, pã'i mág kur ti. *Tenente* ag mré fag tóg kãmũ mũ, ùn mág ag mré ke gé. Ĕn mág kã ra ag tóg ge mũ. Kỹ *Festo* tóg *Paulo* jé prĕr mũ sir.

²⁴ Kỹ tóg: “pã'i tỹ *Agripa*, tag ki ke kar', tag ti ve ra ha,” he mũ. “*Judeu* kar ag tóg *Jerusalém* tá inh mré ti to vĩ. Tag ki junjun kỹ ag tóg inh mré ti to vĩ mũ gé. Prĕnprĕr ag tóg, ti ter jé,” he tóg. ²⁵ “Hã ra tóg nĕn ù vĕnh mỹ han ja tũ nĩ, ti tỹ to ter jé. Kỹ tóg *Imperator* ve sór mũ. Hã kỹ sóg ti jĕnĕnh ke mũ,” he tóg. ²⁶ “Hã ra tóg sỹ ti to nĕn rán ke mũ ki krov tũ nĩ ver. Hã kỹ sóg ti jé prĕr, ã tỹ ti ve jé, inh mré. Ā tỹ ti ki jĕmĕ kỹ sóg sỹ nĕn rán ke mũ ki kanhró nĩnh mũ. ²⁷ Sỹ ti to nĕn ù rán tũ ra ti jĕnĕ kỹ tóg vĕnh mỹ nỹnh mũ,” he tóg, *Festo* ti.

26

Paulo tỹ vĕnh kãmén mãn

¹ Kỹ *Agripa* tóg *Paulo* mỹ: “ã tỹ vĕnh kãmén kỹ tóg há tĩ,” he mũ. Kỹ tóg: ² “Ā hã ne tóg *Judeu* jykre kar ki kanhró nĩ,” he mũ. “Hã kỹ tóg inh mỹ há tĩ, ã tỹ ùri inh jagfy vĩ kỹ,” he tóg. ³ “*Judeu* ag tỹ inh kato vĩ kãmén kãn jé sóg ke mũ. ⁴ *Judeu* kar vỹ inh ki kanhró nỹtĩ, isĩ kã. Inh mur ja tá ag inh vé, isỹ *Jerusalém* tá nĩn kỹ ke gé. ⁵ Isĩ kã sóg ĕg jykre han kãn mũ. Ki kanhró ag tóg nỹtĩ. Tỹ sóg *Fariseu* nĩ, jó *Fariseu* ag vỹ ĕg jykre kar to tar nỹtĩ. ⁶ Ge ra ag tóg inh kato vĩ mũ. *Topĕ* vỹ ĕg jójóag ag mỹ: “rĩr mãn jé ãjag tóg ke mũ, ãjag ter kỹ,” he ja nĩgĩtĩ. Ti vĩ tag kri sóg nĩm mũ, hã kỹ ag tóg inh kato vĩ mũ.

7 *Povo* t̄y 12 (ke) v̄y t̄y ěg n̄yt̄i. Ěg kar v̄y Topē jykre han t̄i, kurā kar ki. Ěg t̄y ter kar r̄ir m̄an jé, h̄a jé ěg tóg Topē jykre han t̄i, p̄a'i t̄y *Agripa'*. S̄y Topē v̄i kri fi h̄a tugr̄in *Judeu* ag tóg inh kato v̄i m̄u. 8 M̄y ā m̄y v̄enh m̄y, Topē t̄y ūn ter m̄u r̄in m̄an ke ti'? V̄enh m̄y t̄u tóg n̄i," he tóg.

9 "H̄a ra sóg v̄as̄y *Jesus* kato tē ja n̄igt̄i gé. Ū t̄y ti ki ge k̄y n̄yt̄i ag vóg kónān jagy han ja sóg n̄igt̄i v̄e, fag mré h̄a. 10 *Jerusalém* tá sóg *Jesus* t̄u ag sigse ja n̄igt̄i gé. Topē t̄u to p̄a'i mág ag v̄y inh m̄y tag to v̄enh rá han ja n̄igt̄i. Ag t̄y *Jesus* mré ke ag k̄a m̄i ū tén k̄y tóg inh m̄y há ja t̄igt̄i gé. 11 Ěg v̄enh kanhr̄an jaf̄a krēm isóg ag vóg kónān ja n̄igt̄i gé, ag t̄y *Jesus* tovānh jé, ag t̄y ti m̄y v̄i kónān jé. Ag to sóg j̄ū tāvi ja n̄igt̄i gé, inh fe t̄y ḡym ken k̄y. K̄y sóg ěm̄a ū ra ag nón t̄ig ja n̄igt̄i gé, ag vóg kónān jé," he tóg, *Paulo* ti.

Paulo t̄y ti t̄y *Jesus* ki r̄a k̄amén
(*Hk 9.1-19; 22.6-16*)

12 "H̄a k̄y sóg ěm̄a t̄y *Damasco* ra t̄ig ja n̄igt̄i gé. Topē t̄u to p̄a'i mág ag v̄y inh m̄y to v̄enh rá han ja n̄igt̄i, inh m̄y: ha t̄ig, hen k̄y. 13 Ěpy kri sóg j̄engrē tar vé, r̄a t̄y ěg n̄ino k̄a sa ra, kanhk̄a tá. R̄a k̄afór v̄e, j̄engrē ěn, ha m̄e. Inh ki tóg kómkóm ké, inh mré m̄u ag ki ke gé. 14 K̄y ěg kar tóg v̄ar m̄u, ga kri. K̄y sóg v̄enh v̄i m̄e. *Hebreu* v̄i ki tóg inh m̄y: *Saulo'*, *Saulo'*, he m̄u. Ā h̄a ne tóg is̄u ag vóg kónān t̄i', he tóg. Ā vóg isóg m̄u, ka junun kri *ferro* ěn t̄y, k̄y tóg ā t̄y inh kato v̄as̄an k̄y ā m̄y kaga jagy t̄inh m̄u, ha vem n̄i, he tóg inh m̄y.

15 K̄y sóg ti m̄y: "ā t̄y ū n̄i?" he m̄u. K̄y tóg inh m̄y: "t̄y sóg *Jesus* n̄i," he m̄u. "Ā t̄y ūn vóg kónān sór t̄i ěn v̄y t̄y inh n̄i," he tóg. 16 "J̄eg ra," he tóg. "Ā m̄y sóg v̄enh ven, ā t̄y inh k̄amén jé. Ā m̄y sóg v̄enh ven m̄an ke m̄u gé, kej̄en. Tag kar tó jé ā tóg ke m̄u. 17 Ā *povo* m̄y sóg ā j̄en̄enh m̄u, fóg ag m̄y ke gé, kanhgág ag m̄y ke gé.

H̄a ra sóg ā j̄y n̄igān ke m̄u," he tóg. 18 "Ag kanē nugnón sór inh m̄u. Ag t̄y v̄ejykre p̄ano han k̄y tóg ag k̄a ki kuty n̄i sir, h̄a ra sóg ag k̄a ki j̄engrē han sór m̄u. Japo krēm ag n̄yt̄i. H̄a ra sóg ag kygvān sór m̄u. Ag t̄y inh v̄i mranh t̄y sóg v̄enh p̄ate fón sór m̄u, ag t̄y ū t̄y inh ki ge k̄y n̄yt̄i ag mré kanhk̄a tá junjun jé, he tóg inh m̄y, *Jesus* ti," he tóg, *Paulo* ti.

Paulo t̄y ti r̄anhr̄aj k̄amén

19 "K̄y sóg ti v̄i mranh t̄u n̄i, *Agripa'*," he tóg. "Kanhk̄a tá n̄i k̄y tóg inh mré v̄i ja n̄igt̄i, *Jesus* ti, k̄y sóg ti v̄i han. 20 *Damasco* tá ke ag m̄y sóg tó vén, kar *Jerusalém* tá ke ag m̄y ke gé, ga t̄y *Judéia* tá ke kar ag m̄y ke gé. *Judeu* kar ag m̄y sóg tó m̄u. Kar sóg fóg ag m̄y tó m̄u gé sir, kanhgág ag m̄y ke gé, ag t̄y ag jykre p̄ano tovānh jé, ag t̄y Topē jykre han jé sir, v̄enh kar t̄y ag jykre há ve jé," he tóg.

21 "Is̄y tag han to *Judeu* ag tóg Topē ĩn krēm inh k̄agm̄i ja n̄igt̄i, isén jé. 22 H̄a ra Topē tóg ījy n̄igān m̄u. H̄a k̄y sóg ūri j̄e n̄i. Ti v̄i tó inh m̄u, ūn mág ag m̄y, ūn k̄asir ag m̄y ke gé. V̄as̄y Topē v̄i tó t̄i ag mré sóg tó m̄u, *Moisés* mré h̄a. 23 *Cristo* jagtar ke tó ja ag tóg n̄igt̄i, ti ter kar k̄y r̄ir m̄an vén ke ti, ěg jo. K̄y tóg ěg *povo* m̄y j̄engrē ri ke n̄i sir, fóg kar ag m̄y ke gé, kanhgág kar ag m̄y ke gé," he tóg.

24 Ti t̄y tó k̄an t̄u ra *Festo* tóg jam̄a hára : "kr̄i t̄u ā n̄i, *Paulo*! Ā t̄y v̄enh rá ve mág k̄y tóg ā kr̄i t̄u t̄i," he m̄u.

25 H̄a ra tóg ti m̄y: "inh kr̄i v̄y há n̄i, *Festo*," he m̄u. "Ki h̄a sóg tó m̄u, to jykren há han k̄y. 26 *Agripa* v̄y ki kanhró n̄i. H̄a k̄y sóg ti ve k̄y m̄y'ag t̄u n̄i. M̄e ti huri. K̄y v̄enh kar v̄y ti mré ki kanhkó n̄yt̄i gé.

27 *Agripa'*, ā m̄y Topē v̄i tó t̄i ag t̄y n̄en tó m̄u kri fig m̄u'? Kri n̄im ā tóg m̄u, ki kanhró sóg n̄i," he tóg.

28 K̄y *Agripa* tóg ti m̄y: "k̄y ā m̄y is̄y *Cristo* ki r̄a ve sór m̄u'?" he m̄u.

²⁹ Kŷ *Paulo* tóg ti mŷ: “hŷ, hã to sóg *Topē* mré vī mŷ,” he mŷ. “Ā tŷ inh mré *Jesus* ki rã kŷ tóg há tī vē, ā mré inh vī mēg mŷ ag ke gé. Isŷ se kŷ jē tag hã to sóg ā mŷ: inh ri kem nī, henh ke tū nī,” he tóg.

³⁰ Kŷ *Agripa* vŷ jēgnē mŷ sir, *Festo* ke gé, *Berenice* fi ke gé, ag mré nŷtī kar ag ke gé. ³¹ Kŷ ag tóg kãpa mŷ. Kŷ ag tóg jagnē mŷ: “nén ũ kórég han ja tū ti nī. Ge ra tóg se kŷ jē, hã ra,” he mŷ. ³² Kŷ *Agripa* tóg *Festo* mŷ: “ti tŷ kavar kŷ jēn hã vē vē, hã ra tóg pã'i mág tŷ *Imperador* ve sór mŷ,” he mŷ.

27

Ēmã tŷ *Roma* ra

¹ Hã kŷ *Festo* tóg kejēn *Paulo* mŷ: “ã tŷ ga tŷ *Itália* ra tīg ke nē ha,” he mŷ. Kŷ tóg pã'i tŷ *Júlio* mŷ ti fēg mŷ. *Soldado* ag *capitão* vē, ũ tŷ tŷ *Imperador* mré ke ěn ag. Ti mŷ tóg vēse ũ ag vin mŷ gé.

² Kŷ ěg tóg *canoa* mág kã ra ge mŷ sir. Ēmã tŷ *Adramítio* tá ke vē, *canoa* mág ěn ti. Ag tŷ ga tŷ *Ásia* fyr ra mŷ sór vē. Kŷ ěg tóg goj kã mŷ mŷ mŷ, tá pa kŷ. *Aristarco* tóg ěg mré tī mŷ, ěmã tŷ *Tessalônica* tá ke ěn ti, ga tŷ *Macedônia* tá.

³ Tŷ vaj kŷ ěg tóg ěmã tŷ *Sidom* tá krŷg mŷ sir. Kŷ *Júlio* tóg *Paulo* mŷ vī há han kŷ ti mŷ: “ã mré ke ag venh tīg, ag tŷ ā ki rŷr jé,” he mŷ.

⁴ Tá pa kŷ kãka tóg ěg kato tē mŷ. Hã kŷ ěg tóg goj vãso tŷ *Chipre* kakãm mŷ mŷ. ěg jakãnh tá tóg nī. ⁵ Kŷ ěg tóg goj kafã tū kã mŷ mŷ mŷ, ga tŷ *Cilícia* fyr to, ga tŷ *Panfília* fyr to ke gé. Kŷ ěg tóg ěmã tŷ *Mirra* tá junjun mŷ sir, ga tŷ *Lícia* tá. ⁶ Tá *capitão* tóg *canoa* mág ũ vég mŷ. Ēmã tŷ *Alexandria* tá ke vē. Kŷ tóg ga tŷ *Itália* ra tīg sór mŷ. Kŷ tóg ěg mŷ: “ěn kã ra ge jēg,” he mŷ. ⁷ Kŷ ěg tóg kã mŷ mŷ mŷ. Komēr hã ěg tóg mŷ mŷ, kurã tŷ hēn ri ke ki. Kŷ ěg tóg vãhã goj vãso tŷ *Cnido* tá junjun

mŷ. Hã ra kãka tóg ěg kato tē mŷ gé. Kŷ ěg tóg tá fŷn rãm tū nī. Kŷ ěg tóg goj vãso tŷ *Creta* kakãm mŷ mŷ, kãka tŷ ěg tŷ vŷrŷn ke kŷ. Krŷ tŷ *Salmona* kakãm ěg tóg mŷ mŷ, kãka krēfŷn. ⁸ *Creta* fyr to hã tīg tóg jagy tī. Kŷ ěg tóg vãhã komēr hã “*canoa* sag ja há” he mŷ tá junjun mŷ. Ēmã ũ vŷ tá kakó nī, ti jiji hã vŷ: *Laséia*, he mŷ. ⁹ Hã ra ěg tóg komēr hã mŷ ja nŷgtī, hã kŷ kusa tóg kakó tī ha. Kŷ tóg goj kã mŷ tīg kórég tī, kóho tugrŷn. Fēnhã ũ pãtén tóg huri, *Judeu* ag tŷ vãkre jafã ti. Hã kŷ *Paulo* tóg ag mŷ: ¹⁰ “goj tóg kã mŷ tīg kórég tī ha. Kŷ ěg tóg jagtar mŷ ha. Kŷ tóg inh mŷ *canoa* tŷ nŷninh mŷ tīg ha mē tī,” he mŷ. “Kŷ ājag tū vŷ vãgfor mŷ sir. Jó ěg hēn ri ke mŷn kãgter ke mŷ gé. Tag ki nŷtŷn kŷ ěg kusa kã panh mŷ,” he tóg.

¹¹ Hã ra *capitão* tóg *canoa* tŷ tŷn mŷ vī mēg mŷ sir. *Canoa* vóg mŷ vī mēg tóg mŷ gé. Hã kŷ tóg *Paulo* vī mēg tū nī sir. ¹² *Canoa* sag ja ěn tóg há sŷ nī, hã kŷ ag tóg tá kusa kã pa vãnh nŷtī. Hã kŷ ŷn e ag tóg tá pa sór mŷ, ag tŷ ěmã tŷ *Fenice* tá kusa kã pa jé. Goj vãso tŷ *Creta* tá ěmã ũ vē, *canoa* sag ja há ũ vē.

Kóho mág

¹³ Hã ra kãka sŷ tóg komēr hã kraug he mŷ sir. Kŷ tóg ag mŷ há tī. Hã kŷ ěg tóg tá pa kŷ *Creta* fyr kakó ra mŷ mŷ sir. ¹⁴ Vãhã kóho jŷ tóg *canoa* kato tē mŷ sir, ti jiji hã vŷ: *Nordeste*, he mŷ. *Creta* tán kãtŷ mŷ. ¹⁵ Hã ra ěg tóg kóho jŷ tag kato *canoa* vóg tŷ hē ri ke tū nī, kŷ ěg tóg ti vóg tovãnh mŷ sir. Kŷ kóho tóg *canoa* va tī mŷ. ¹⁶ Kŷ ěg tóg goj vãso sŷ to hã mŷ mŷ, ti jiji hã vŷ: *Cauda*, he mŷ. Hã ra ěg tóg *canoa* sŷ nŷgnŷn kãmŷ ja nī, ti se kŷ. *Cauda* tá ěg tóg *canoa* mág kri ti fi han sór mŷ, hã ra ěg tóg to jagtar mŷ, kóho to. ¹⁷ Vãhã ag tóg ti kãtãnfyn mŷ. Kar ag tóg *canoa* mág tógfŷg mŷ, ti tŷ vãm ke tū nī jé. Hã ra ag tóg rŷnhŷj kamēg

mũ, rÿnhrÿj tÿ *Sirte* he mũ ên. Ga tÿ *Líbia* fyr tá ti nÿ. Hã kÿ ag tóg kur tÿ *canoa* kri sa ên kunũg mũ sir, kãka tÿ ti tũn tũ nĩ jé.

¹⁸ Hã ra êg tóg kóho jũ to jagtar mũ. Kÿ ag tóg tÿ vaj kÿ *canoa* tÿ rĩg tí ên kujú vãm mũ sir, goj ki. ¹⁹ Tÿ vaj ùn kÿ êg tóg jagãgtar pè nÿtĩ, kÿ êg tóg vãvãm kãn mũ sir, *canoa* kã ki nÿtĩ ên, ti *tralha* ti. Êg kar tóg ag mré vãvãm mũ sir. ²⁰ Kurã tÿ hên ri ke ki êg tóg rã vég tũ nĩ, krĩg ke gé. Kóho jũ ên tóg êg kato tẽ mũ. Kÿ tóg êg mÿ êg kãgter ha mẽ tí. “Êg hÿn krenkren ke tũ nĩ ha,” he êg tóg.

²¹ Hã ra êg tóg jêg tũ ja nĩ, kurã tÿ hên ri ke ki. Kÿ *Paulo* tóg ag to tũg kÿ: “ãjag tÿ inh vĩ kri fĩnh ke vè vè,” he mũ. “Êg tÿ *Creta* tá kãpa tũ nĩ ra êg jagtar ke tũ nĩ vè, kÿ ãjag tóg ãjag tÿ nén ù kren ke tũ nĩ vè. ²² Hã ra ãjag fe ti tÿ rÿnh kem nĩ. Êg kar vÿ krenkren mũ. *Canoa* hã vÿ tũ' henh mũ'. ²³ Kuty tag kã Topê tÿ jênê jafã tóg inh mré vĩ mũ. Inh *Senhor* hã vè, ù tÿ ti jênêg mũ ti, hã vÿ: Topê, he mũ,” he tóg. ²⁴ “Ti tÿ jênê jafã tóg inh mÿ: kamêg tũg nĩ, *Paulo*,” he mũ. Pã'i mág tÿ *Imperador* ve jé ã tóg ke mũ, kÿ Topê tóg ã mré mũ ag kar vin, ag tÿ ã mré krenkren jé, he tóg. ²⁵ Kÿ ãjag fe ti tÿ há' hem nĩ. Topê vĩ kri sóg fig mũ. Ti tÿ inh mÿ tó mũ vÿ ge nĩ. ²⁶ Jó tóg êg tÿ *canoa* tÿ goj vãso to tũn há tí,” he tóg, ag mÿ, *Paulo* ti.

²⁷ *Semana* régre vè sir, êg tÿ goj kafã tũ mũ kri. Goj kafã tũ ên jiji hã vÿ: *Mediterrâneo*, he mũ. Kuty kujú ki *canoa* vóg tí ag tóg: “ga hÿn kakó nĩ ha,” he mũ. ²⁸ Kÿ ag tóg goj kãmũn mũ sir. Kÿ tóg 36 *metros* he mũ. Kãnhmar ag tóg kãmũn mãn, kÿ tóg 27 *metros* he mũ sir. ²⁹ Kÿ ag tóg pãró kamêg mũ, êg tÿ kã tag kenh ha mẽ tũn kÿ. Kÿ ag tóg *canoa* nér tá ti se jafã tÿ 4 (ke) vin mũ. *Ferro* ù vè, ti se jafã ti. Ti tÿ rÿnhrÿj kã kã nÿ kÿ *canoa* tóg tá krÿg he mũ. Kÿ

tóg ag tÿ kurã venh há tí, *canoa* vóg tí ag. ³⁰ Kÿ ag tóg *canoa* sĩ ên térem mũ, goj ki. *Canoa* se jafã tÿ ag tóg kã ki vin mũ, ag tÿ ón kÿ *canoa* krĩ tá vin jé. Hã ra ag tóg *canoa* mág ré kÿ ga ra mũ sór mũ.

³¹ Hã ra *Paulo* tóg vég mũ. Kÿ tóg *capitão* mÿ: “ag tÿ pa kÿ ãjag tóg krenkren ke tũ nĩ,” he mũ.

³² Kÿ *soldado* ag tóg vãfe kym mũ sir, ag tÿ vãfe tÿ *canoa* sĩ térem kÿ. Kÿ *canoa* sĩ ên tóg kutê mũ sir.

³³ Tÿ vaj ken kÿ *Paulo* tóg vènh kar jyvèn mũ, ag jên jé. Kÿ tóg: “*semana* régre vè ha, ãjag fe von kÿ. Nén ù kãmêg tũ ãjag nÿtĩ ver,” he mũ. ³⁴ “Pũ ko ra, ãjag tÿ tar há ki krenkren jé. Û vÿ ter ke tũ nĩ, kÿ ù vÿ kaganh ke tũ nĩ gé,” he tóg. ³⁵ Kar kÿ tóg pũ mág mũ sir. Vènh kar rĩnve tóg Topê mré vĩ mũ, kÿ tóg kupãn kÿ ko mũ sir.

³⁶ Kÿ vènh kar tóg fe tar nÿtĩ sir. Kÿ ag tóg ko mũ gé sir. ³⁷ 276 (ke) êg nÿtĩ, *canoa* mág ên kã ki.

³⁸ Êg tÿ ko kar kÿ ag tóg goj ki *trigo* kugjêg mũ, *canoa* tÿ kãnhvy' hen jé.

³⁹ Tÿ vaj kÿ ag tóg vég mũ sir, hã ra ag tóg goj vãso ên ki kagtũg nÿtĩ. Kÿ ag tóg tá rÿnhrÿj vég mũ sir. Tá kóho tóg sĩ nĩ. Kÿ ag tóg ra *canoa* tũn sór mũ. ⁴⁰ Kÿ ag tóg *ferro* ên kykym mũ sir, goj kã ki. Kÿ ag tóg *canoa* vóg jafã kygvãg mũ gé. *Canoa* krĩ tá ag tóg kur kujèn mũ, kóho kato. ⁴¹ Hã kÿ êg tóg rÿnhrÿj ên to mũ mũ sir. Kÿ goj régre tóg jagnê ki jun kÿ nĩ. Kÿ *canoa* tóg rÿnhrÿj kã ra rã mũ sir. Ti krĩ tóg krêm rã mũ, kÿ tóg sir tar mũ. Kÿ *canoa* nér tóg kam ke mũ sir, goj jũ kÿ. Kÿ tóg mráj kãn mũ.

⁴² Kÿ *soldado* ag tóg vènh sigse ag kãgtén sór mũ, ag tÿ mrogmro kÿ vènh pigju tũ nĩn jé, ag krenkren tũ nĩn jé. ⁴³ Hã ra *capitão* tóg *Paulo* kren han sór mũ. Kÿ tóg ag mÿ: “ke tũg ra. ãjag tÿ tũgnũm há nÿtĩn kÿ goj kã ra ge vèn inhhã, ãjag tÿ ga ra

ge vén jé,” he mũ. ⁴⁴ “Ājag tỹ tũgnũm kórég nỹtĩn kỹ ka kri nỹm nĩ, *canoa* mránhmráj kri,” he tóg, *capitão* ti.

Hã kỹ ěg kar tóg ga tá junjun mũ, krenkren kỹ.

28

Goj vāso tỹ Malta tá

¹ ěg tỹ ga tá nỹtĩn kỹ ěg tóg ga jiji mĕg mũ, hã vỹ: *Malta*, he mũ. ² Tá ke ag tóg ěg jagāgtān mũ. Kỹ ag tóg pĩ han mũ. ěg mỹ ag tóg: “kāge jĕg ra,” he mũ, ta kutĕ kỹ, kusa jagy tĩn kỹ.

³ Kỹ *Paulo* tóg pĩnh tĩ mũ, kỹ tóg pĩ ki nĩn mũ. Hã ra pỹn tóg pĩ kã kã nỹ ja nĩ. Rỹ mĕ kỹ tóg tim ke kỹ *Paulo* prāg mũ, ti nĩgé ki. ⁴ Kỹ tá ke ag tóg pỹn ěn vĕg mũ, ti tỹ ti nĩgé to sa kỹ. Kỹ ag tóg jagnĕ mỹ: “ũ tén tĩ hỹn vĕ. Goj tán kren, hã ra tóg ti tỹ nĕn han jan kajām mũ,” he mũ, *Paulo* to.

⁵ Kỹ tóg pỹn tỹ pĩ ki kãvĕn mũ. Hã ra tóg kaga tũ nĩ, ti nĩgé ti, Topĕ tỹ ti tỹ há' hen kỹ.

⁶ Hã ra ag tóg ti tũgnỹm mũ, ti kãnhpar ve jé, ke tũ nĩ kỹ ti ter kỹ kutĕ ve jé. Hã kỹ ag tóg ti vĕg nỹtĩ, óra tỹ hĕn ri ke ki. Hã ra tóg hĕ ri ke tũ nĩ. Kỹ tóg ag mỹ e tĩ, kỹ ag tóg ti to jykrĕn mǎn mũ. “Topĕ hỹn,” he ag tóg mũ, ón kỹ, *Paulo* to.

⁷ Goj vāso tá ke ěn ag kǎfór vỹ tỹ *Públio* nĩ. Tá tóg ĩn nĩ, ti japỹ tá. ěg tỹ tugtón nỹtĩ tag tá tóg kakó nĩ, ti ĩn ti. Kỹ tóg ěg mỹ: “kāge jĕg ra,” he mũ. Tĩ mrĕ ěg tóg kurā tāgtũ han mũ.

⁸ Hã ra *Públio* panh tóg kaga nỹ nĩ, jǎgfa kyvĕnh han kỹ. Kỹ tóg to rỹg nỹ nĩ gé. Kỹ *Paulo* tóg ti venh rã mũ. Kỹ tóg ti to Topĕ mrĕ vĩ mũ. Ti nĩgé tỹ tóg ti mĕg mũ, kỹ tóg há' he mũ sir. ⁹ Tĩ han kỹ vĕnh kagyga kar ag vỹ tá junjun mũ sir, goj vāso ěn tá. Kỹ tóg ag tỹ há' he kǎn mũ gé, *Paulo* ti.

¹⁰ Kỹ ag tóg ěg ki rĩr há han mũ. ěg tỹ kar kỹ *canoa* ũ kã ra ge kỹ ag tóg ěg mỹ ěg tỹ nĕn ve sór mũ kar ěn vĩn mũ.

Roma ra

¹¹ Kysā tāgtũ tũg kỹ ěg tóg *canoa* ũ kã ra ge mũ sir. Ęmā tỹ *Alexandria* tá ke vĕ gé. Tá tóg kusa fĩn rām ja nĩ. Tĩ rá vỹ tỹ ti vĕgni kǎgrá nĩ. *Romano* ag topĕ ũ vĕ, ti vĕgni kǎgrá ti.

¹² Tá pa kỹ ěg tóg ěmā tỹ *Siracusa* tá krỹg mũ. Kỹ ěg tóg tá kurā tāgtũ tũg mũ. ¹³ Tá pa kỹ ěg tóg ěmā tỹ *Régio* tá junjun mũ. Tỹ vaj kỹ kǎka tóg ěg vóg há han mũ. Hã kỹ ěg tóg kurā régre tũg kỹ ěmā tỹ *Pozuoli* tá junjun mũ sir. ¹⁴ Tá ěg tóg *Jesus* mrĕ ke ag vĕg mũ, kỹ ag tóg ěg mỹ: “ěg mrĕ *semana* tũg nĩ ver,” he mũ. Kar kỹ ěg tóg ěmā tỹ *Roma* ra mũ mũ sir. ¹⁵ *Roma* tá ke ag tóg ěg kāmũ mĕ ja nĩ, *Jesus* mrĕ ke ag. Kỹ ag tóg ěg venh kāmũ mũ. Ęmā tỹ *Ápio* he mũ ěn tá ag tóg ěg kato tĕgtĕ mũ, ěmā tỹ *Venda* Tāgtũ he mũ ěn tá ke gé. *Paulo* tỹ ag ve kỹ ti fe tóg mrin ke mũ. Kỹ tóg Topĕ mỹ vĩ há han mũ. Tĩ krĩ tóg kǎnhvy' he mũ sir.

¹⁶ ěg tỹ ěmā mág tỹ *Roma* tá junjun kỹ *Paulo* tóg vyr mỹ nĩ nĩ. Vĕse ũ ag mrĕ tóg nĩ tũ nĩ. *Soldado* pir hã tóg ti ki rĩr mũ. *Capitão* tóg ti mỹ tag to: “he,” he ja nĩ.

Roma tá

¹⁷ Kurā tāgtũ tũg kỹ *Paulo* tóg *Judeu* ag pǎ'i ag jé prĕr mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “ĩnh kǎnhkǎ', se kỹ ĩnh jĕ, *Jerusalém* tá,” he mũ. “Kỹ ag tóg tá fóg tỹ *Romano* ag mỹ ĩnh fĕg, isỹ nĕn ũ kórég han tũ hã ra, isỹ ěg jykre mranh tũ hã ra,” he tóg. ¹⁸ “Fóg tỹ *Romano* ag tóg ĩnh kavān sór mũ vĕ, ag tỹ ĩnh ki jĕmĕ kar kỹ. Isỹ nĕn han ja tũ to sóg ter ke tũ nĩ vĕ. ¹⁹ Hã ra *Judeu* ag tóg ĩnh kato vĩ, hã kỹ sóg sir pǎ'i mág tỹ *Imperador* ve sór mũ, ag tỹ isĕn tũ nĩ jé. Hã ra sóg ěg *povo* kavĕnh sór tũ nĩ, *Imperador* jo,” he tóg. ²⁰ “Hã kỹ sóg ājag jé prĕr mũ, sỹ ājag ki jĕmĕ jé. ěg *povo* tỹ *Judeu* kar vỹ *Cristo* ve sór mũ. Sỹ *Cristo* kāmĕn

hã to sóg se kÿ jê nĩ,” he tóg, *Paulo* ti.

²¹ Kÿ ag tóg ti mÿ: “ũ tóg ãg mÿ ã to vãnh rá han ja tũ nĩ, *Judéia* tá,” he mũ. “Kÿ ãg kanhkã ã tóg ãg ki jun ja tũ nĩ gé, ti tÿ ãg mÿ ã tÿ nén ã kórég han mũ ên tó jé. ²² Hã ra tóg ãg tÿ ã ki jêmênh há tĩ, ã tÿ nén to jykrén mũ ti. Vêjykre tâg tag kato ag tóg vĩ tĩ, vãnh kar ag. Hã kÿ tóg ãg tÿ ã ki jêmênh há tĩ,” he ag tóg ti mÿ.

²³ Kÿ ag tóg ti mÿ kurã nĩm mũ. Kÿ ãn e ag tóg vãnh mãn mũ sir, ti tÿ ãn krêm nĩ ên tá. Ag mÿ tóg Topê tÿ tÿ ãg pã'i nĩ kãmén mũ. *Jesus* kãmén tóg mũ, ag tÿ hên ri ke mũn ti ki ge jé. *Moisés* tÿ ag mÿ vêjykre nĩm ja ên kãmén tóg mũ gé sir. Kusã ki kãmũ kÿ ag tóg tÿ vémén nÿtĩ ki kutyg mũ.

²⁴ Kÿ tóg ã ag mÿ há nÿ. Kÿ ag tóg kri fig mũ. Hã ra tóg ã ag mÿ há tũ nĩ. ²⁵ Hã kÿ ag tóg vãnh kãpugpón kÿ nÿtĩ. Kÿ *Paulo* tóg ag mÿ: “Topê kuprĩg tóg tó há han ja nĩ, ti tÿ Topê vĩ tó tĩ tÿ *Isaías* mÿ: ag mÿ tag tó, hen kÿ,” he mũ. ²⁶ “Ëg jógjóg ag mÿ tóg: *povo* tag mÿ: mẽ jé ãjag tóg ke mũ, ón kÿ, hã ra ãjag tóg to jykrén ke tũ nĩ, hem nĩ, he ja nĩ. ²⁷ Kÿ ag tóg ki kagtũg nÿtĩnh mũ. Krĩ tũ ag nÿtĩ. Nĩgrêg kutu ag tóg nÿtĩ gé. Kanê kyvó ag tóg nÿtĩ gé, ag tÿ nén ã ve sór tũ nĩn kÿ. Jêmê sór tũ ag nÿtĩ, ag tÿ to jykrén sór tũ nĩn kÿ. Hã kÿ ag tóg inh ki ge sór tũ nĩ gé, kÿ sóg ag tÿ há' henh ke tũ nĩ gé,” he ja tóg nĩ, Topê ti, *Isaías* mÿ,” he tóg.

²⁸ “Ájag tÿ mẽ jãvãnh nÿtĩnh kÿ fóg ag vÿ mẽnh mũ, kanhgág ag ke gé, Topê tÿ ag krenkren han sór mũ ti. Kÿ ag tóg ti mÿ: he, henh ke mũ,” he tóg, *Paulo* ti.

²⁹ Kÿ *Judeu* ag tóg ti ré kÿ mũ mũ sir, jagnê vĩ kafãn kÿ.

³⁰ *Paulo* vÿ prÿg régre tũg mũ, ti ãn krêm nĩn kÿ. *Alugar* hen kÿ tóg jê nĩ, ãn ên ti, kÿ tóg kajãm mũ, ti jãnkamy tÿ. Kÿ tóg ã tÿ ti mré vĩ sór mũ mÿ: “kãrã ra,” he ti. ³¹ Vãnh kar mÿ tóg Topê tÿ tÿ ãg pã'i nĩ kãmén mũ sir, fe

tar han kÿ. Ëg *Senhortÿ Jesus Cristo* kãmén tóg mũ sir. Û tóg ti mÿ: “vĩ tũg ra,” he tũ nĩ, ti se kÿ nĩ hã ra.

PAULO Tÿ CARTA HAN: ROMA TÁ KE AG Mÿ CARTA

¹ Paulo tÿ rá vë. Isÿ ãmã tÿ Roma tá ke ag mÿ rán hà vë.

Jesus Cristo mÿ rãnrãj tÿ vÿ tÿ inh nĩ. Ti hà tóg inh fëg, isÿ tÿ *apóstolo* nĩ jé. Kÿ tóg inh kuprëg gé, isÿ vënh kar mÿ vënh vĩ sér kãmén jé, Topë tÿ ãg mÿ vënh vĩ jënë ja ên ti.

² Topë vÿ vãsÿ ti vĩ tó tí ag mÿ: “ha inh kósin kãmén,” he ja nĩgtĩ, ³ hà vÿ: ãg *Senhor* tÿ *Jesus Cristo* he mü. Tÿ tóg vãsÿ pã'i mág tÿ *Davi* krë'krë ag kã ù nĩ. ⁴ Kÿ tóg tÿ ãprã ke nĩ, *Davi* ri ke. Hà ra tóg tÿ Topë kósin nĩ gé, hà kÿ tóg ti ter kar kÿ ti rĩn mãn ja nĩ. Topë vÿ ti tÿ ùn mág han mü gé sir, ãg *Senhor* tÿ *Jesus* tÿ.

⁵ Topë hà ne isar han', *Jesus* tu-grĩn. Ti hà ne inh fëg', isÿ tÿ *apóstolo* nĩn jé, isÿ fóg ag kar mÿ ti kãmén jé, kanhgág ag mÿ ke gé, ag tÿ ti ki ge jé, ti vĩ kri fi jé, ti jiji mē kÿ.

⁶ Û tÿ inh vĩ mēg mü vÿ tÿ ãg mÿ nÿtĩ gé. Topë vÿ ãg kuprëg, hà kÿ ãg tóg tÿ *Jesus Cristo* tũ nÿtĩ. ⁷ Kÿ sóg ãg mÿ vënh rá jënëg mü, Topë tÿ ãg to há nĩn kÿ. *Roma* tá ãg tóg nÿtĩ. Hà kÿ sóg ãg jóg tÿ Topë mÿ: “ag tar han nĩ, ag mÿ vëjyke kusa nĩm nĩ,” he tĩ. Ëg *Senhor* tÿ *Jesus Cristo* mÿ sóg ãg tóg tĩ gé.

Paulo tÿ Roma tá ke ag ve sór

⁸ Ha mē, vënh kar vÿ ãg tÿ ti ki ge kÿ nÿtĩ tag mē huri, kÿ sóg ãg to Topë mÿ vĩ há han tĩ, *Jesus Cristo* tu-grĩn. Ti hà mré sóg vëmén tĩ. ⁹ Ti hà mÿ sóg rãnrãj tĩ. To krónh ke tũ sóg nĩgtĩ, hà kÿ sóg ti kósin kãme sér ên tó tĩ. Ti hà mré sóg ãg jagfy vĩ tĩ gé, kÿ tóg ki kanhró nĩ. Kurã kar ki sóg ãg kãmén tĩgtĩ. ¹⁰ Isÿ ti mré vëmén kÿ sóg ãg tóg tĩ, sÿ kejën ãg ve sór kÿ. Ti tÿ kejën ti mÿ há nĩn kÿ tóg inh mÿ: he, henh ke mü. ¹¹ Sÿ

ãg mÿ Topë kuprëg tÿ inh kanhrãn ja ên kãmén sór vë, ãg tÿ inh vĩ jëmē kÿ tar nÿtĩ jé. ¹² Kÿ ãg tóg jag nē tar han ke mü sir, ãg tÿ jag nē jykre ven kÿ, ãg tÿ isÿ *Jesus* ki rá kÿ nĩ ven kÿ, isÿ ãg tÿ ti ki ge kÿ nÿtĩ ven kÿ ke gé.

¹³ Inh kanhkã', inh mÿ tóg ãg tÿ tag ki kanhró nÿtĩnh há tĩ, ha mē: ãg venh tĩg ke to sóg jykrén tÿ hën ri ke han huri, hà ra tóg inh mÿ ki króm ke ja tũ nĩ ver. Isÿ ãg mÿ Topë vĩ kãmén sór vë, *Roma* ki ke ù ag mÿ ke gé, ag kã mĩ ù tÿ Topë ki ge jé. ¹⁴ Fóg kar ag mÿ sóg Topë vĩ tó tĩ, kanhgág ag mÿ ke gé, ù tÿ nén ù ki kanhró ag mÿ, ù tÿ nén ù ki kagtĩg ag mÿ ke gé. Topë vÿ inh mÿ: “ha ag mÿ tóg, fag mÿ ke gé,” he ja nĩgtĩ. ¹⁵ Hà kÿ sóg *Roma* tá tó sór mü gé, Topë vĩ sér ên ti.

Topë jykre tar

¹⁶ Inh pijé Topë vĩ sér tag to mÿ'ãg sór mü'. Topë hà ne tag to ãg kren han tĩ', ãg tÿ kri fin kÿ. Topë jykre tar hà vë. *Judeu* ag kren han sór tóg mü, kar kÿ fóg kar ke gé, kanhgág kar ke gé, fag ke gé. ¹⁷ Tag há ki ãg tóg Topë jykre ki kanhró nÿtĩnh mü, Topë vĩ sér hà ki. Ëg tÿ ti ki rá hà kÿ ãg tóg ti mÿ kuryj nÿtĩ. Hà kÿ tag tóg rán kÿ nĩ, ha mē: “ãg tÿ Topë ki rá hà tugnĩn ãg tóg ti mÿ kuryj nÿtĩnh ke mü. Kÿ ãg rĩnrĩr mãn ke mü,” he ja tóg nĩ.

Ëprã ke ag jykre pãno

¹⁸ Hà ra Topë tóg jũ nĩ gé, kanhkã tá. Û tÿ ti ki êkrég tũ ag to tóg jũ mü. Topë vÿ ag mÿ tÿ nén ù tũ nĩ, hà kÿ ag tóg vëjyke kuryj han sór tũ nĩgtĩ. ¹⁹ Topë jykre há nĩn ki kanhró ag tóg nÿtĩ vë, ag tÿ ki kanhrãn sór kÿ. Topë vÿ ãg kar mÿ tag ven tĩ.

²⁰ Ëg pijé Topë vëg tĩ'. Hà ra tóg nén ù kar han, ãg tÿ nén vëg mü kar. Ën vigve kÿ ãg tóg ti jykre mág nĩ ên ki kanhró nĩ sir. “Û tÿ tag han mü vÿ tÿ ùn mág nĩ. Ti jykre vÿ tar nĩ,”

he jé ěg tóg ke mũ. “Hã ra ag tóg ki kanhrãn jãvãnh nýtĩ, hã ky Topẽ tóg ag to jũnh ke mũ. ²¹ Ti tỹ tỹ Topẽ nĩn ki kanhró ag tóg nýtĩ vë. Hã ra ag tóg ti to: “Topẽ vë,” he tũ nĩgtĩ. Ti tỹ tỹ ùn mág nĩ tag tó sór tũ ag tóg nĩgtĩ. Ti mỹ ag tóg: “inh mỹ tóg há tĩ,” he tũ nĩgtĩ gé, ti tỹ ag ki rĩr há han mũ ra. Nén ù há to jykrén ki kagtĩg ag nýtĩ. ²² “Ki kanhró mág inh nĩ,” he ag tóg tĩ, hã ra ag tóg krĩ vënh mỹ nýtĩ ha. ²³ Kĩ ag tóg Topẽ pẽ tag jëgja kã, ùn ter vãnh tag jëgja kã ãprã ke kãgrã fëg mũ sir, ãprã ke ag kãgter tĩ ra. Sësi kãgrã vin ag tĩ gé, misu tỹ fa tỹ 4 (ke) ag kãgrã ke gé, pỹn kãgrã ke gé. Tag vỹ ag mỹ tỹ topẽ nýtĩ sir.

²⁴ Hã ky Topẽ tóg ag tugvãnh mũ sir, ag tỹ ag tỹ nén to én mũ ěn han sór nýtĩn ky. Jagnë kavënh ag tóg mũ sir. ²⁵ Topẽ vi kri fi jãvãnh ra ag tóg vënh ó hã kri fig tĩ. Ag tỹ ù tỹ nén ù kar han ja ěn to: “Topẽ vë,” henh ke vë vë, hã ra ag tóg ti tỹ nén han ja to: “Topẽ vë,” he sór mũ, ón ky. Û tỹ nén ù kar han mũ hã ne ti pir mỹ tỹ ùn mág nĩ', ti hã mỹ ěg tóg vi há han ke mũ'. To krónh kenh ke tũ ěg nĩ. Hã vë.

²⁶ Ag tỹ Topẽ tỹ nén han ja to: “Topẽ vë,” hen ky Topẽ tóg ag tugvãnh gé, ag tỹ ag tỹ nén to én mũ ěn han jé, ěg kavënh tĩ ěn. Ag prũ fag tỹ ag mré nỹ tũg ky fag tóg jagnë hã mré ti vënh mỹ han mũ sir, mỹr, ha mẽ. ²⁷ Kĩ fag mén ag tóg ag prũ fag mré nỹ tovãnh ky jagnë to én mũ gé sir. Jagnë to én ky ag tóg jagnë mré nỹ ky ti kórég han mũ gé sir, jagnë kavënh ky. Hã ky ag tóg ag tỹ Topẽ tovãnh to jagtar nýtĩnh mũ. Ti tỹ ag vóg kónãn hã vë.

²⁸ Ve ra ha. Topẽ ki ěkrén jãvãnh ag tóg nýtĩ, ti to é he ky. Hã ky tóg ag tugvãnh ja nĩgtĩ gé sir, vënh kato, ag tỹ vëjykre pãno han sór ky. “Ha han, ge ky sir,” he ja tóg nĩgtĩ, Topẽ ti. ²⁹ Vëjykre pãno tỹ ag tóg fórnýtĩ ha, ti kórég tävi tỹ. Nén kar to én (ka)më ag nýtĩ. Vëjykre kuryj

han vãnh ag nýtĩ. Jagnë tũ to én, jagnë kãgtén, jagnë vi kafãn, jagnë mỹ un'ón, jagnë krĩn kónãn, jagnë to vi kónãn, ³⁰ jagnë to un'ón, Topẽ kato tẽ mág, jagnë vóg kónãn ke gé. “Ag kãfór vỹ tỹ inh nĩ,” he ag tóg tĩ, ky ag tóg vëso nén ù há tó tĩ, ón ky. “Inh hỹn vëjykre pãno tỹ ne han mũ, ùri?” he ag tóg tĩ, kurã kar ki. Ag mỹnh fag vi han vãnh ag tóg nýtĩ gé, ag panh ag vi ti, fag ke gé. ³¹ Krĩ tũ ag nýtĩ. Ón ky ag tóg jagnë mré nén kar to jykrén tĩ, ag tỹ ki króm ke tũ ra. Jagnë to há nýtĩ ki kagtĩg ag nýtĩ, ky ag tóg jagnë jagãgtãn ki kagtĩg nýtĩ gé, fag ke gé. ³² Topẽ vỹ ù tỹ tag han mũ to: “kãgter jé ag tóg ke mũ,” he ja nĩgtĩ. Ag tỹ tag ki kanhró ra ag tóg han tĩ sir. Kĩ ag tóg ù tỹ tag han mũ to há nýtĩ gé, mỹr, ha mẽ.

2

Topẽ tỹ vëjykre pãno to jũ

¹ Fóg mré kanhgág ag vỹ vëjykre kórég tag han kãn tĩ, ky ag tóg *Judeu* ag mỹ kórég nýtĩ. Hã ra *Judeu* ag vỹ ti kórég han tĩ gé, ag tỹ ón ky ag to: “kórég ag nýtĩ,” he mũ ra. Hã ky ag tóg ag jykre tugrĩn ti kórég venh ke mũ gé, fag ke gé. ² Topẽ vỹ ti jykre kuryj tugrĩn ù tỹ tag han mũ vóg kónãn ke mũ. Ti tỹ ke há vë. ³ Ûn jykre kórég ag tóg ag mỹ kórég nýtĩ, *Judeu* ag mỹ, hã ra ag tóg hã han tĩ gé. Kĩ ag hỹn hë ri kenh mũ, Topẽ tỹ ag vóg kónãn tũ nĩ jé? Ag vóg kónãn jé tóg ke mũ, ha vem nĩ, fag ke gé. ⁴ Ver tóg ěg to há nĩ, ver tóg ěg to fen nĩnh mũ, ver tóg jũ vãnh nĩ, Topẽ ti. Ti tỹ ěg tỹ ěg jykre kórég tovãnh ve sór vë, hã ky tóg ver ěg to há tävi nĩ. Hã ra tóg ag mỹ tỹ nén ù tũ nĩ ve nĩ. ⁵ Kutu ag nýtĩ, vëjykre pãno tovãnh jãvãnh ag nýtĩ, hã ky Topẽ tỹ ag to jũ tóg komër hã mág rã nĩ. Kejën tóg ti tỹ vënh kar jykre venh ke kurã pëtëm ke mũ sir. Kĩ ag tóg, Topẽ tỹ ag vóg kónãn venh ke mũ, fag ke gé. Kĩ vënh kar vỹ ti jykre kuryj venh ke mũ, ti tỹ ěg mỹ ki há tó mũ ti. ⁶ Ti

hã ne ãg mÿ, ãg tÿ nn han ja n kaja nm ke m. ⁷ n kã tg ãg mÿ ãg rr krÿg ja t ven ke m, n jykre kuryj ag mÿ, fag mÿ ke g. g tÿ ti jykre hã to tar nÿtn kÿ tg ãg mÿ ãg rr krÿg ja t ven ke m, ãg tÿ tã tÿ n mág nÿt j. ⁸ Hã ra tg  vg knãn ke m g.  ag tg ag tÿ nn han sr m n hã han t. Vnh v hã kri fi jãvãnh ag nÿt, ag tÿ vjykre pãno han sr kÿ. Hã kÿ tg ag vg knãn ke m, fag ke g. ⁹  tÿ vjykre pãno han m kar vÿ kan junjur ke m, jagtar jagy han kÿ. Ag tÿ tÿ *Judeu* nÿt ra ag tg jagtar ke m, kar kÿ fg kar ag ke g, kanhgág kar ag ke g, fag ke g. ¹⁰  tÿ vjykre kuryj han m tÿ tg n mág hynhan ke m hã ra, to tg v hã han ke m. g mÿ tg vjykre kusa nm ke m, ãg tÿ tÿ *Judeu* nÿt ra, kar kÿ fg ag mÿ ke g, kanhgág ag mÿ ke g, fag mÿ ke g.

¹¹ Ha vé, Top mÿ ti tÿ nn  t n, *Judeu* ag, fg ag, kanhgág ag. Ti mÿ ãg tg tÿ n pir nÿt. ¹²  ag tg Top v m ja t nÿt. Kÿ ag tg ti krg kar han m sir, fag ke g. Kÿ ag tg ngme ki vár ke m sir, *inferno* ki, ag jykre krg to. Ag jãvo *Judeu* ag vÿ Top v m ja ngt. Hã ra ag tg ti krg han t g. Kÿ Top tg ag vg knãn ke m g sir. ¹³ Ha vé, ãg tÿ Top v mg m ra han t nn kÿ ãg Top mÿ hã t nÿt. g tÿ ti v ki krm kÿ ãg tg ti mÿ kuryj nÿt. ¹⁴ Fg ag mr kanhgág ag vÿ Top v m ja t nÿt ver,  tÿ *Judeu* jykre han t kar ag. Ge ra vjykre hã tg ag mÿ sr t, ag tÿ Top v m ja t ra. Kÿ ag tÿ vjykre hã han sr m tag vÿ ag mÿ tÿ ag tÿ ki krm n. ¹⁵ Top tÿ nn t ja n vÿ ag kã kã n, hã kÿ ag tg han sr m, ag tÿ m ja t ra. Hã kÿ tg ag mÿ sr t, ag tÿ nn  hã han kÿ. Jãvo tg ag mÿ e t, ag tÿ ti krg han kÿ. Ag tÿ Top v m ja t ra ag tg vjykre hã ki kanhr nÿt. ¹⁶ Kejn Top tg *Jesus*

Cristo mÿ: “ag jykre ve kãn n, fag jykre ke g,” hnh ke m, ti kurã n kã. Kÿ vnh kar jykre vÿ vnh ven ke m, ag jykre krg mr hã, ag tÿ vnh kar vatãnh tã nn han ja ti, fag jykre ke g. Tag hã t sg t, sÿ vnh kar mÿ ti v sr kãmn kÿ.

Judeu ag tÿ Top v mranh ja

¹⁷ Ha vé, *Judeu* ag mÿ tg sr t, ag tÿ tÿ *Judeu* nÿtn kÿ. “Top ne ãg jyvn ja ngt, kÿ ãg ngme ki vár ke t n,” he ag tg t. “Top to ãg hã nÿt,” he ag tg t g. ¹⁸ Ti tÿ ãg ki nn ve sr m ki kanhró ag tg nÿt. Ti v ki tg rãn kÿ n. Hã kÿ ag tg n ve kÿ vjykre kuryj ki kanhró nÿt. ¹⁹ Hã kÿ  tÿ ki kagtg ag tg ag mÿ n kyv ag ri ke nÿt. Kÿ ag tg ag mÿ jngr han sr t, ag mÿ Top v t kÿ. ²⁰  tÿ ki kagtg ag kanhrãn ag tg t, n kÿ, fag ke g, gr ag ke g. “Top v vÿ hã n, vjykre hã v, ki hã tg t t, hã to ãg Top ki kanhrãn t,” he ag tg t, n kÿ. ²¹  mÿ ag tg: “nn  pju tg n,” he t. Hã ra ag tg  t pju t. ²² n kÿ ag tg: “ã pr t fi mr nÿ tg n, ã mn t mr nÿ tg n g,” he t. Hã ra ag tg fag mr nÿgnÿ t. n kÿ ag tg vnh kãgrã tÿ top to: “Top pij,” he t. Hã ra ag tg vnh kãgrã ag jo n krm ag t pju t. ²³ “Top vÿ ãg jyvn ja ngt,” he ag tg t. Hã ra ag tg ti v mranh t. Top kavnh ag tg t. ²⁴ Hã kÿ tag tg rãn kÿ n, *Judeu* ag to, ha m: “ãjag jykre krg ve kÿ fg ag mr kanhgág ag vÿ Top jykre to: krg ti hÿn n, he t,” he ja tg ngt, *Judeu* ag to, Top v rãn ki.

²⁵ Hã ti n, ãg tÿ tÿ *Judeu* nÿt ti, ãg tÿ Top v ki krm kÿ. g tÿ hã ra ti v mranh kÿ tg ãg mÿ nn  hã han ke t n, ãg tÿ tÿ *Judeu* nÿt ra. Fg ri ke vÿ tÿ ãg nÿt, kanhgág ri ke, ãg tÿ ti v mranh kÿ. ²⁶ Kejn fg  tg sir Top v ki krm m, kanhgág  hn ri ke mn. Kÿ tg Top mÿ tÿ *Judeu* ri ke n sir, ti tÿ

Topê vî ki króm to. ²⁷ Hã ký fóg ag mré kanhgág ag vỹ *Judeu* ag jykre kórég tónh ke mũ, ha vem nĩ, ag tỹ Topê vî ki króm ký. Topê vî mranh ag tóg tĩ, ag tỹ Topê vî rá vég nỹtĩ ra. Hã tó jé ag tóg ke mũ, fóg ag, kanhgág ag ke gé. ²⁸⁻²⁹ Ón ký ag tóg tỹ *Judeu* nỹtĩ, ag pijé tỹ Topê tũ pẽ nỹtĩ'. Ón ký ag gré fár junun vỹ kym ký nĩ, Topê tỹ ag mỹ: “kym ra,” he ja nĩn ký. Ký ag tóg tag tugnĩn jagnẽ mỹ: “Topê tũ vỹ tỹ ẽg nỹtĩ,” he tĩ. Hã ra ù tỹ tỹ Topê tũ nỹtĩ ag vỹ ag fe tỹ ti ki rã tĩ, ký ag jykre vỹ kuryj kar nĩ'. Topê kuprĩg ne ẽg jykre kurynh tĩ'. Ký Topê tóg ẽg mỹ vĩ há han tĩ gé sir, ẽg jykre há nỹtĩn ký. Ti pijé ẽprã ke ri ke ón ký vĩ há han tĩ', ti ki ge ký nỹtĩ ag mỹ. Ẽg hã vỹ tỹ Topê krẽ nỹtĩ'.

3

¹ Ký *Judeu* ag hỹn inh mỹ: “kỹn mỹ há tũ nĩ, ẽg tỹ tỹ *Judeu* ag krẽ nỹtĩn ký?” he sór mũ. “Ẽg gré fár junun kym ký nĩn kýn mỹ tỹ nén ù tũ nĩ?” he sór ag hỹn mũ. ² Vó, há távĩ ti nĩ gé. Ẽg hã mỹ tóg ti vĩ ti tó ja nĩgtĩ, ẽg tỹ tỹ *Judeu* krẽ nỹtĩn ký. ³ Ẽg kã mĩ ù tóg ti vĩ kri fig tũ nĩgtĩ. Hã ra Topê pijé ag tugrĩn ti tỹ nén tó ja ẽn han ke tũ nĩ'. Ẽg tỹ ti vĩ han tũ ra tóg ti tỹ nén tó mũ ẽn han tĩ, Topê ti, ẽg jãvo. ⁴ Ón vãnħ ti nĩgtĩ. Ẽprã ke ag ne ónón tĩ'. Hã ra Topê tóg ón ke tũ pẽ nĩ. Hã ký tag tóg rán ký nĩ, hã vỹ: “vẽnħ kar vỹ venħ ke mũ, ã tỹ ã vĩ han tĩ ẽn ti,” he mũ. “Ủ tỹ ã jykre tugnỹm ký tóg venħ ke mũ sir,” he ja tóg nĩ, Topê mỹ. Hã ra tóg ge nĩ.

⁵ Ký *Judeu* ag hỹn ón ký inh mỹ: “kỹn hỹn há nĩ, ẽg jykre pãno ti,” he sór mũ. “Hã ra Topê tóg to ẽg vóg kónãn sór mũ, ti tỹ tỹ nén ù há nĩ ra. Tag tugrĩn tóg jykre pãno nĩ ve nĩ,” he sór ag hỹn mũ. Ẽprã ke ag vĩ hã vỹ. ⁶ Hã ra tóg kygnẽ ký nĩ. Topê jykre hã ne há nĩ', inhhã. Ti jykre

há nĩn ký tóg ẽprã ke jykre to: “há tũ ti nĩ,” henh ke mũ.

⁷ Hã ra *Judeu* ù ag tóg ón ký: “vẽnħ mỹ ẽg ki króm ký nỹtĩ vỹ,” he tĩ gé. “Ẽg ón tugrĩn Topê tỹ tỹ ùn mág nĩ tag vỹ vẽnħ ven mũ. Hã ký ti tỹ ẽg ón mũ tag to: “inh vĩ mranh ja ãjag tóg nĩgtĩ,” hen ký tóg hã tũ tó mũ, Topê ti,” he ag tóg tĩ, ón ký. ⁸ “Ti kórég han jé ẽg tóg ke mũ, Topê tỹ ẽg jykre kórég tỹ nén ù há han jé,” he ag tóg tĩ, ón ký. Ký ag tóg iso ón ký: “tag tó ti tĩ, *Paulo* ti,” he tĩ gé. Ủ tỹ tag tó mũ ag vóg kónãn jé tóg ke mũ, Topê ti, ti jykre kuryj nĩn ký, ha vem nĩ.

Ẽg kar tỹ Topê vĩ mranh kãn

⁹ Ký isỹ *Judeu* ag to ne tó nẽ? Ẽg mỹ fóg ag kãfór nỹtĩ, ẽg tỹ tỹ *Judeu* nỹtĩn ký? Vó, ag kãfór tũ ẽg nỹtĩ. Topê vĩ mranh kãn ẽg mỹr, *Judeu*, fóg, kanhgág, ag, fag, ẽg kar mỹr. Tag tó inh huri. Hã ra tóg ge nĩ. ¹⁰ Hã ký tag tóg rán ký nĩ gé, ha mẽ: “ùn jykre kuryj vỹ tũ tĩ, ùn jykre kuryj venħ ke tũ pẽ ẽg nĩ. ¹¹ Vỹjykre há han ki kagtũg kar ẽg nỹtĩ. Ủ tỹ Topê jykre han sór mũ vỹ tũ tĩ. ¹² Ẽg kar vỹ Topê japry tovãnħ kãn ký nỹtĩ. Jykre kórég kar ẽg nỹtĩ. Vỹjykre kuryj han vãnħ ẽg nỹtĩ. ùn jykre há venħ ke tũ pẽ ẽg nĩ,” he tóg. ¹³ “Un'ón (ka)mẽ kar ẽg nỹtĩ, jagnẽ to. Ẽg tỹ nén ù ter rã tũg ký ti ger tóg fun ke tĩ. Ẽg ón vỹ nén ù ter ger tag ri ke nĩ. Jagnẽ mỹ ẽg tóg ónón tĩ gé. Ẽg vĩ jũ tỹ ẽg tóg jagnẽ kãgtén ri ke han tĩ gé. Ký tóg pỹn *veneno* ri ke nĩ. ¹⁴ Vẽnħ vĩ jũ tỹ ẽg fór nỹtĩ. Ký ẽg tóg vẽnħ kar mỹ vĩ kónãn tĩ,” he tóg. ¹⁵ “Jagnẽ kãgtén (ka)mẽ ẽg nỹtĩ, tag hã tóg ẽg mỹ sér tĩ. ¹⁶ Ẽg tỹ hẽn mĩ mũ ký ẽg tóg nén ù kar kókég tĩ. Hã ký ẽg mré ke fag vỹ jagtar nỹtĩ, ẽg to. ¹⁷ Ẽg pijé vỹjykre kusa ve sór tĩ'. ¹⁸ Topê kamẽ sór vãnħ ẽg nỹtĩ,” he ja tóg nĩgtĩ, Topê vĩ tỹ rán ký nĩ ki. Hã ra tóg ge nĩ.

19 Hã ra ãg kar vỹ tag ki kanhró nỹtĩ, ha mẽ. ãg hã mỹ ti rán kỹ nĩ, Topẽ vĩ ti, ãg tỹ ki króm jé. Hã ra ãg tóg mranh kãn. Kỹ Topẽ tỹ ãg mỹ: “ti kórég han ã,” he mũ ra, ãg tỹ ti mỹ ne tónh ke tóg tú ti. Hã jé tóg ãg mỹ ti vĩ jẽnẽ ja nĩgtĩ, ãg tỹ to ãg kórég nĩ tag ki kanhrãn jé. 20 Topẽ vĩ ki króm kãn ja tú ãg tóg nỹtĩ, hã kỹ ãg kuryj tú nỹtĩ, Topẽ mỹ. Hã ra ãg tóg Topẽ tỹ vãsỹ ãg jyvẽn ja ên mẽ kỹ ti vĩ mranh ki kanhrãn mũ, ti tỹ ãg mỹ: “tag han tũg ra,” hen kỹ. Ge ra ãg tóg mranh tĩ.

Topẽ tỹ ãg kren han sór

21-22 Vãhã Topẽ jykre kuryj tóg vẽn ven ja nĩgtĩ. Ti hã ne ãg mỹ vẽn pãte fón mũ sir', inhhã', ãg tỹ *Jesus Cristo* ki ge kỹ, ãg tỹ ti tỹ ãg jyvẽn ja ên mranh ja ra. Ti jykre kuryj hã vẽn. Vãsỹ tóg tó ja nĩ, ti tỹ tag han ke ti. Vãsỹ ti vĩ tó tĩ ag, *profeta* ên ag tóg tó ja nĩgtĩ gé, ti jykre tãg ke ti. Û tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ kar mỹ tóg vẽn pãte fón tĩ. Kỹ ãg kar tóg jagnẽ ri ke nỹtĩ ha, ãg tỹ ti ki ge kỹ. 23 Topẽ vĩ mranh kãn ãg. Vẽjykre kuryj han ki kagtĩg ãg nỹtĩ. 24 Hã ra tóg ãg jagãgtãn kỹ ãg mỹ vẽn pãte fón sór mũ. Fagrĩnh mỹ ke vẽn. Kaãm ke tú ãg tóg nĩ. *Jesus Cristo* tugnĩn tóg ãg kren han sór mũ. 25 Topẽ ne *Jesus* fẽg', ti hã tỹ ãg tỹ Topẽ vĩ mranh tỹ tú' he jé, ti kyvẽn tỹ ãg jagfy ti ki kãkutẽ kỹ. Kỹ ãg tóg ti ki rã kỹ há nỹtĩ sir. Topẽ jykre kuryj hã vẽn sir. *Jesus* to ãg ki kanhrãn mũ, vẽnjykre kuryj ti. Hã kỹ Topẽ tóg, ãg tỹ vãsỹ ti vĩ mranh ja ên to ãg vóg kónãn ja tú nĩ ver, ãg to fen kỹ, 26 ti tỹ ùri ãg mỹ ti jykre tãg ven sór kỹ. Ti tỹ ãg mỹ vẽn pãte fón kỹ ãg tóg ti mỹ kugryj nỹtĩ sir, ãg tỹ *Jesus* ki gen kỹ. Topẽ jykre kuryj hã vẽn sir.

27 Kỹ *Judeu* ag hỹn inh mỹ: “kỹ ãg mỹ Topẽ mỹ há tú nỹtĩ, ãg tỹ ti vĩ ki króm sór mũ ra?” he sór mũ. Hỹ, hã vẽn. Kórég ãg nỹtĩ, hã kỹ ãg tóg ti vĩ ki

króm sór mũ ra mranh tĩ. ãg tỹ ti ki ge kỹ tóg ãg mỹ vẽn pãte fón tĩ. Kỹ ãg há nỹtĩ. 28 Tag ki kanhró ãg nỹtĩ, ha mẽ. ãg tỹ Topẽ tỹ vãsỹ ãg mỹ tó ja ên han sór mũ ra ãg jykre pãno vỹ ãg kã kã nĩ nĩ. ãg tỹ *Jesus* ki gen kỹ tóg ãg mỹ vẽn pãte fón ke mũ hã ra. 29 Topẽ pijé *Judeu* ag tãvi vég nĩ nĩ'. Fóg ag vég ti nĩ gé, kanhgág ag ke gé, fag ke gé. 30 Pir ti nĩ, Topẽ ti. Hã kỹ tóg ù tỹ ti ki ge mũ ag mỹ vẽn pãte fón tĩ, *Judeu* ag mré hã, fóg ag mré hã, kanhgág ag mré hã. ãg kar mỹ tóg vẽn pãte fón tĩ, ag mỹ, fag mỹ ke gé.

31 Kỹ ãg mỹ ti ki ge kỹ Topẽ tỹ vãsỹ ãg mỹ vẽnjykre nĩm ja ên tỹ tú' he tĩ, Topẽ tỹ *Judeu* ag jyvẽn ja ên ti? Vó. Vãhã ãg ki króm há han ki kanhró nỹtĩ.

4

Topẽ tỹ Abraão mỹ vẽn pãte fón

1 Kỹ *Judeu* ag hỹn inh mỹ: “ãg jógjóg ve pẽ tỹ *Abraão* hỹn hẽ ri ke tĩ?” he sór mũ. 2-3 “Nén ù há kar han ti tĩ, *Abraão* ti, hã tugrĩn tóg Topẽ mỹ tỹ ùn há nĩ,” he sór ag hỹn mũ. Vó, hã tú vẽn. Ti ki rã tugnĩn ke vẽn. Hã kỹ tag vỹ ti to rán kỹ nĩ, ha mẽ: “*Abraão* vỹ Topẽ ki rã, hã kỹ tóg Topẽ mỹ tỹ ùn há nĩ, ti tỹ ti ki rã tugrĩn,” he tóg mũ, Topẽ vĩ rán ki. Ti tỹ nén ù há han tugrĩn Topẽ mỹ tỹ ùn há nĩ ra tóg vẽn: “tỹ sóg ùn há nĩ, ag kar kãfór,” henh ke mũ vẽn, vẽnỹ ùn há han sór kỹ. Hã ra ãg vẽnỹ ùn há han ki kagtĩg nỹtĩ.

4 Hã vẽn, ãg rãnhraj to ãg tóg ãg rãnhraj kaja vég tĩ. Fagrĩnh mỹ ke tú vẽn, ãg rãnhraj kaja ti. 5 Topẽ jykre vỹ ge tú nĩgtĩ. ãg tỹ ti ki ge kỹ ãg tóg ti mỹ tỹ ùn há nỹtĩ. ãg tỹ ti ki ge tugrĩn tóg ãg mỹ vẽn pãte fón tĩ, ãg tỹ ti vĩ mranh ja ti. ãg rãnhraj pijé'. Topẽ tỹ nén han mũn hã vẽn.

6 Hã kỹ vãsỹ ãg pã'i tỹ *Davi* vỹ tó ja nĩgtĩ gé. Û tỹ vẽnjykre pãno han tĩ to tóg vĩ há han ja nĩ, ti tỹ Topẽ ki rã kỹ.

Topê tÿ êg mÿ vênh pãte fón to Davi tóg tag tó ja nÿgtÿ, ha mē: ⁷ “Topê vÿ êg ve há han ke mÿ, há kÿ tóg êg mÿ êg tÿ ti vÿ mranh ja ên tÿ vênh pãte fón tÿ. Kÿ êg ve mán ke tÿ nÿ ha, êg jykre pãno ja ên ti, ti tÿ vênh pãte fón kÿ nÿn kÿ. ⁸ Topê vÿ êg ve há han ke mÿ, há kÿ tóg êg mÿ êg tÿ ti vÿ mranh ja ên kaja kórég ên ven ke tÿ pē nÿ,” he ja tóg nÿgtÿ, Davi ti.

⁹ Kÿ Judeu ag hÿn inh mÿ: “Davi hÿn ù tÿ hē to tag tó ja nÿgtÿ?” he sór mÿ. “Judeu jykre han mÿ ag to ke mÿ vó, ag jykre han tÿ ag to ke mÿ vó?” he sór ag hÿn mÿ. Êg kar to ke vē. Ha vé, *Abraão* to sóg: “ti tÿ Topê ki rã tigrÿn tóg tÿ Topê mÿ ùn há nÿ,” he ja nÿ. ¹⁰ Kÿ ti jykre tÿ Topê mÿ kuryj nÿ ên kã ti mÿ Judeu ag jykre han kÿ tÿ nÿ, *Abraão* ti? Vó, ên kã ti êg jykre han tÿ nÿ ver. Ên kã tóg ti gré fár junun kym ja tÿ nÿ ver. ¹¹ Topê vÿ ti mÿ vênh pãte fón, ti tÿ ti ki rã tigrÿn. Ti mÿ vênh pãte fón kar kÿ tóg ti mÿ êg jykre tag nÿm ja nÿ, ti tÿ ti gré fár junun kym jé sir. Há kÿ tóg tÿ ù tÿ Topê ki ge mÿ kar jóg nÿ sir, *Abraão* ti, êg tÿ Judeu ag jykre han tÿ ra, êg tÿ êg fár kym tÿ ra ke gé. Topê ki ge kÿ êg tóg Topê mÿ tÿ ùn há nÿtÿ, *Abraão* ri ke. ¹² Kÿ tóg tÿ Judeu jykre han mÿ ag jógóg ve pē nÿ gé sir, *Abraão* ti, ag tÿ ti mré Topê ki ge kÿ. Judeu jykre han to há tóg Topê ki rã. Kÿ tóg êg tÿ Topê ki ge kÿ tÿ êg jóg pē nÿ gé sir. ¹³ Topê vÿ *Abraão* mÿ: “ã krē vÿ ga kar mÿ mÿnh mÿ, kÿ tóg tÿ ag tÿ kar nÿnh mÿ,” he ja nÿgtÿ. Ti tÿ Topê vÿ kri fi tigrÿn tóg ti mÿ tag tó. Vējykre pãno ki króm tigrÿn ke pijé'. Ti tÿ Topê ki rã kÿ tóg ti mÿ tÿ ùn há nÿ, há kÿ Topê tóg ti mÿ tag tó ja nÿ.

Topê tÿ ù tÿ ti ki ge kÿ nÿtÿ ag to há

¹⁴⁻¹⁵ Ha vé, êg tÿ Topê tÿ vãsÿ êg mÿ vējykre nÿm ja ên han sór mÿ ra êg tóg mranh tÿ. Kÿ Topê tóg êg vóg kónan ke mÿ vē sir. Há kÿ êg tóg ti

tÿ êg mÿ nén ù há tó ja ên venh ke tÿ pē nÿ vē sir. Kÿ tóg êg mÿ nén ù há nÿm ke tÿ nÿ vē sir. Kÿ tóg êg mÿ: “ha inh ki rã,” henh ke tÿ nÿ gé vē vē. ¹⁶ Há ra tóg êg mÿ: “ha inh ki rã, sÿ ãjag mÿ nén ù há ên han jé, ãjag tÿ inh ki ge tigrÿn,” he ja nÿgtÿ. Ti tÿ êg jagãgtãn há vē. Ti pijé Judeu jykre han mÿ ag tãvÿ mÿ vin sór mÿ'. Û tÿ *Abraão* ri ke Topê ki ge mÿ ag mÿ tóg vin sór mÿ gé, fag mÿ ke gé. Êg kar jógóg ve vÿ tÿ ti nÿ. ¹⁷⁻¹⁸ Topê há ne ti mÿ: “ã krē tÿ sóg povo e hynhan ke mÿ,” he ja nÿ'. Há kÿ tóg tÿ êg kar jógóg ve pē nÿ. Rán kÿ ti nÿ, Topê vÿ rá ki.

Há kÿ tóg *Abraão* mÿ ti kósin ke tó ja nÿgtÿ, ti kófa pē ra. Ver tóg kósin ja tÿ nÿ. Há ra tóg Topê vÿ tag kri fi ja nÿgtÿ. “Ûn kãgter mÿ ag rÿnrÿn mán ki kanhró tóg nÿ, Topê ti. Kÿ tóg nén kar han ki kanhró nÿgtÿ gé,” he ja tóg nÿgtÿ.

¹⁹⁻²⁰ Topê tÿ *Abraão* mÿ ti kósin ke tag tó kÿ tóg 100 (ke) anos pētēm. Si há ti nÿ ja nÿgtÿ, ti prÿ tÿ *Sara* fi ke gé. Gÿr han vãn h fag nÿtÿ. Ên há kã Topê tóg ti mÿ ti tÿ krē e hynhan ke tó ja nÿgtÿ. Kÿ tóg ti vÿ kri fi ja nÿgtÿ. To krónh ke ja tÿ tóg nÿgtÿ. “Hÿ mÿ vÿ?” he ja tÿ ti nÿgtÿ, Topê vÿ tag to. Ti vÿ kri fi kÿ tóg Topê to: “ùn mág vÿ tÿ ti nÿ,” he ja nÿgtÿ. ²¹ “Topê vÿ ti tÿ nén tó ja han ki kanhró nÿ,” he ja ti nÿ, *Abraão* ti, to krónh ke tÿ nÿ kÿ. ²² Tag há tigrÿn tóg Topê mÿ tÿ ùn há nÿ, ti tÿ ti fe tÿ ti ki rãn kÿ.

²³ “Topê mÿ tóg tÿ ùn há nÿ,” he mÿ tag tóg êg to rán kÿ nÿ gé. Ti há mÿ ke pijé'. ²⁴ Topê mÿ êg tóg tÿ ùn há nÿtÿnh ke mÿ gé, *Abraão* ri ke, êg tÿ ti ki ge kÿ. Há kÿ tóg êg *Senhor* tÿ *Jesus* rÿn mán ja nÿgtÿ, ti ter mÿ ra. ²⁵ Êg jagfy tóg ter ja nÿ, *Jesus* ti, ti tÿ êg tÿ Topê vÿ mranh tÿ tÿ' he jé. Há jé Topê tóg ti fēg ja nÿ. Kÿ tóg ti rÿn mán ja nÿ gé, ti tÿ êg mÿ vênh pãte fón jé, êg tÿ ti vÿ mranh ja ti.

5

Topě tỳ ěg to jũ mǎn ke tũ

¹ Kŷ tóg ěg mŷ věnh pǎte fón mũ sir, ěg tỳ *Jesus Cristo* ki ge kŷ nŷtĩn kŷ. Kŷ ěg tóg jatun mŷ nŷtĩ, Topě tỳ ěg to jũ mǎn tũ nĩn kŷ, ěg *Senhor tỳ Jesus Cristo* tugrĩn. ² Ti hǎ tugnĩn Topě tóg ěg jagǎgtǎn tĩ. Tag tugrĩn ěg tar nŷtĩ sir. Kŷ tóg ěg mŷ sér tĩ gé. Topě vŷ ěg tỳ ũn mág han ke mũ. Ti tỳ tỳ ũn mág nĩ ěn ri ke. Kŷ tóg ěg mŷ sér tĩnh mũ sir. ³ Ver ěg tóg ti jagy vég tĩ, tag ki. Hǎ ra tóg ěg mŷ sér tĩ gé, ěg tỳ ti jagy vég mũ ra. ěg tỳ ti jagy vég mũ tag ne ěg tar han ke mũ', komēr hǎ. ⁴ ěg tar nŷtĩn kŷ ěg ti tovǎnh sór ke tũ ki kanhró nŷtĩ sir. ěg tỳ ti tovǎnh sór tũ nĩn kŷ ěg tóg Topě tỳ ěg mŷ nén tó ja kar venh ke mũ, ti tỳ ěg mŷ nén ũ há ven ke ěn ti, tá. ⁵ ěg pijé venh ke tũ nĩ'. ěg mŷ tóg ti kuprĩg jěně huri, ti tỳ tỳ ěg jagrě nĩ jé. ěg jagrě tag vŷ ěg mŷ: "Topě vŷ ě to há nĩ," he tĩ. Ti hǎ tugrĩn ěg ki kanhró nŷtĩ, ěg tỳ Topě tỳ ěg mŷ nén tó ja ěn venh ken ki.

⁶ Jykre pǎno ěg nŷtĩ. Krój ěg nŷtĩ. Hǎ ra *Cristo* ne ěg jagfy ter ja nĩgtĩ'. ⁷ Ti jǎvo ěg tóg jagně jagfy ter ke tũ nĩ. ũn jykre há jagfy ter ke tũ ěg nĩ. ⁸ ěg jǎvo *Cristo* vŷ ěg jagfy ter ja nĩ, ěg tỳ tỳ Topě vĩ mranh jafǎ nŷtĩ ra. Hǎ ki ěg ki kanhró nŷtĩ, Topě tỳ ěg to há tǎvĩ nĩ ti. ⁹ Kŷ Topě tóg ěg mŷ věnh pǎte fón mũ sir, *Jesus* tỳ ěg jagfy ter ja tugnĩn, ti kyvénh tugrĩn. Kŷ tóg Topě tỳ věnh kar to jũnh ke kurǎ ěn ki ěg kren han ke mũ gé, ha mẽ. ¹⁰ ěg tỳ ver ti kato tě nŷtĩ ra Topě kósin tóg ěg jagfy ter, kŷ Topě tóg ěg to há nĩ. ěg to jũ mǎn tũ ti nĩ. Kŷ tóg kurǎ ěn kǎ ěg kren han ke mũ gé, ti rĩr jěnh kŷ, ti kósin ti. ¹¹ Kurǎ ěn kǎ tóg ěg kren han ke mũ, hǎ ra tóg ũri ěg to há nĩ gé. Kŷ tóg ěg mŷ sér tĩ. ěg *Senhor tỳ Jesus Cristo* tugnĩn ke vė. Ti hǎ ne Topě tỳ ěg to há nĩnh ke

han'. Ti hǎ ne Topě tỳ ěg to jũ tỳ tũ' he mũ'.

Adǎo mré Jesus

¹² Ha vé, ũn pir vŷ Topě vĩ mranh vén. Kŷ Topě vĩ mranh vŷ kǎ nĩ nĩ sir. Ti vĩ mranh tugrĩn tóg ter ja nĩ gé. ũ tỳ ti vĩ mranh vén ja ěn ri ke ěg nŷtĩ. Topě vĩ mranh kǎn ja ěg tóg nĩ gé. Kŷ ěg tóg kǎgter kǎn ke mũ gé, Topě vĩ mranh kŷ. ¹³ Topě tỳ ěg jyvėn to hǎ ag tóg ti vĩ mranh ja nĩgtĩ gé. Hǎ ra ag tóg vėjykre kórég to: "Topě vĩ mranh vė," he ja tũ nĩ ver, ag tỳ Topě tỳ ěg jyvėn ěn mẽ ja tũ nĩn kŷ, *Moisés* tỳ Topě vĩ rán ja to hǎ. ¹⁴⁻¹⁵ Ge ra ag tóg kǎgter ja nĩ, ěn to. *Adǎo* vŷ ter, ti nón ke ag vŷ kǎgter, *Moisés* mur to hǎ. *Adǎo* ne Topě tỳ ti mŷ ka kaně to: "ko tũg nĩ," he ja ěn ko ja nĩgtĩ'. Ti nón ke ag vŷ Topě vĩ mranh gé, hǎ ra ag pijé *Adǎo* tỳ Topě vĩ mranh ja ěn ri ke hynhan ja nĩgtĩ'. Ge ra ag tóg kǎgter kǎn. Kŷ ěg ũri kǎgter tĩ gé, ěg tỳ ũn ve nón Topě vĩ mranh kŷ.

Jǎvo ti nón ke ěn, *Jesus* ěn hǎ vŷ ěg mŷ vėjykre há nĩm ke mũ. Ti tugnĩn Topě vŷ ũn e tǎvĩ jagǎgtǎn ke mũ sir. ěg mŷ tóg nén tỳ hěn ri ke hynhan ke mũ sir. Kŷ tóg *presente* há tǎvĩ ri ke nĩ sir. Kŷ *Jesus* tỳ ěg mŷ vėjykre há nĩm mũ ěn vŷ ũn ve tỳ ěg mŷ vėjykre kórég nĩm ja ěn kǎfór nĩ. ¹⁶ ũn pir tỳ Topě vĩ mranh vén ěn tugnĩn ěg kǎgter kǎn ke mũ. Topě vĩ mranh pir tugrĩn tóg ěg vóg kónǎn kǎn ke mũ. Hǎ ra tóg ěg mŷ *presente* ri ke han sór mũ ha. ěg jagǎgtǎn tóg tĩ, ěg tỳ ti vĩ mranh tỳ hěn ri ke han ja ra, kŷ tóg ěg mŷ věnh pǎte fón mũ gé sir. ¹⁷ ũn pir tỳ Topě vĩ mranh vén ja tugnĩn ěg kar vŷ kǎgter kǎn ke mũ. Hǎ ra tóg ũn pir ũ tugrĩn ěg jagǎgtǎn ke mũ ha, kŷ tóg ěg mŷ věnh pǎte fón mũ. Kŷ tóg ěg kugrynh ke mũ. ěg mŷ *presente* ri ke han hǎ vė. Kŷ ěg tóg rĩnrĩr mǎn ke mũ gé. Kŷ ěg tóg tá tỳ ũn mág nŷtĩnh

mũ sir, ũn pir tugnĭn, hã vỹ: *Jesus Cristo*, he mũ.

¹⁸Hỹ, ũn pir tỹ Topê vỹ mranh vén ja tugrĭn Topê tóg êg vóg kónân kân ke mũ sir. Ri ke ti nĩ, *Jesus* tỹ êg kren han mũ ti. ũn pir tỹ Topê vỹ ki króm kân tugnĭn Topê tóg êg kar jagãgtãn ke mũ sir. Kỹ tóg êg mỹ vĕnh pãte fón ke mũ, êg kãgter mãn tũ nĩ jé, êg kuprĭg ti. ¹⁹Ũn pir tóg Topê vỹ han ja tũ nĩ. Kỹ êg kar vỹ Topê vỹ mranh tĩ sir, ti nón. Kar kỹ ũn pir vỹ Topê vỹ han kân ja nĩgtĩ. Kỹ Topê tóg ti tugrĭn êg mỹ vĕnh pãte fón kân ke mũ gé sir. ²⁰Kỹ Topê tóg *Moisés* tỹ êg jyvĕn ja nĩgtĩ. Hã kỹ tóg rán ja nĩ. Kỹ êg tóg ti vỹ mẽ kỹ êg tỹ Topê vỹ mranh e han ja ěn ki kanhrãn mũ sir. Êg tỹ ti vỹ mranh e tãvĩ han mũ ra Topê tóg êg jagãgtãn kãfór han mũ gé sir, ²¹ti tỹ êg jykre kugrynh jé sir. Nũgme ki êg tóg vár kân ke mũ vĕ, êg tỹ Topê vỹ mranh to. Jagy ti nĩ. Hã ra Topê tóg êg jagãgtãn kân ke mũ. Kỹ tóg êg kugrynh ke mũ. Kỹ êg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ. Topê tỹ êg jagãgtãn hã vĕ. Êg *Senhor* tỹ *Jesus Cristo* tỹ êg jagfy ter ja tugrĭn ken hã vĕ.

6

Jesus Cristo tỹ êg jykre pãno tỹ tũ' he

¹Kỹ *Judeu* ũ hỹn inh mỹ: “kỹn hỹn há nĩnh mũ, êg tỹ Topê vỹ mranh kỹ,” he sór mũ. “Kỹ tóg êg jagãgtãn kãfór han ke mũ gé, êg tỹ mranh mág kỹ,” he sór ag hỹn mũ. ²Vó, há tũ ti nĩ. Kórég ti nĩ. Ti ki ge kỹ êg tóg vĕjykre tãg han ke mũ. Kỹ êg jykre pãno tóg tũ tĩ ha, ti tỹ tỹ tũ' hen kỹ.

³Ha vé, vĕnh kype kỹ êg nỹtĩ. *Batismo* tag vỹ ge nĩ, ha mẽ. Êg tỹ *Cristo* ki rã to ken hã vĕ. *Cristo* vỹ ter ja nĩ. Ter kỹ tóg êg jykre pãno tỹ tũ' hé. ⁴Kỹ tóg ti mré vĕnh kej kã kã nỹ ri ke han, êg jykre pãno ti. Kỹ *Cristo* vỹ rĩr mãn, ter kar kỹ, Topê tỹ ti rĩn mãn kỹ. Tar ti nĩ, Topê ti.

Hã kỹ tóg ti rĩn mãn. Êg tỹ ti mré rĩr mãn ri ke ti nĩ, hã vỹ: vĕjykre tãg to tar nĩ, he mũ. *Batismo* to ken hã vĕ.

⁵Êg jykre pãno tỹ tóg tũ' hé, ti ter kỹ. Kỹ êg jykre tãg tóg nỹ ha, êg tỹ ti mré rĩnrĩr nỹtĩn kỹ, ti rĩr mãn ěn ri ke. ⁶Ti tỹ krunh to sa kỹ êg jykre pãno tóg ti mré to sa gé. Kỹ tóg tũ' he mũ, êg tỹ ti vỹ mranh mãn tũ nĩ jé. Topê vỹ mranh jafã vỹ tỹ êg nỹtĩ ja nĩgtĩ. Hã kỹ tóg tỹ tũ' he ja nĩ, *Jesus Cristo* ti. Hã kỹ êg tóg ũri Topê vỹ mranh tĩ ag ri ke tũ nỹtĩ ha. ⁷Êg jykre pãno tỹ tũ' hen kỹ êg tóg jykre kuryj nỹtĩ ha, ha mẽ, kỹ êg tóg mranh mãn sór tũ nĩ ha. ⁸*Cristo* vỹ êg jykre pãno tỹ tũ' hé, ti ter kỹ. Kỹ tóg êg mỹ vĕjykre tãg han mũ gé, rĩr mãn kỹ, kỹ êg tóg ti mré vĕjykre tãg ěn hã mũ mũnh mũ. Vĕnh vỹ há to ken hã vĕ.

⁹*Cristo* ne rĩr mãn', ter kar kỹ. Kỹ tóg ter mãn ke tũ nĩ ha. Ũ vỹ ti tén mãn ke tũ pĕ nĩ ha. ¹⁰Ter ja ti nĩ. Ti ter ja vỹ pir nĩ, êg tỹ Topê vỹ mranh ěn tugnĭn. Kỹ tóg rĩr jĕ sir, Topê mỹ, ti tỹ Topê tũ han kân jé. ¹¹Kỹ ti ri ke han nĩ. Topê vỹ mranh tũg nĩ, ãjag jykre pãno ter kỹ nỹn kỹ. Topê jykre hã han nĩ, ãjag tỹ ti tũ han kân jé, ãjag tỹ *Jesus Cristo* ki ge kỹ nỹtĩn kỹ.

¹²Êg jykre vỹ Topê vỹ mranh sór mũ, êg jykre ter ke tag. Êg jykre tỹ nén to ěn mũ ěn han tũg nĩ. Topê vỹ mranh tũg nĩ. ¹³Kejĕn ãjag tóg ãjag pĕn tỹ, ãjag nĩgé tỹ, ãjag nũnĕ tỹ, ãjag há ki nỹtĩ kar tỹ Topê vỹ mranh sór mũ. ãjag tỹ mranh kỹ ãjag tóg ãjag há tỹ vĕjykre pãno han tĩ. Topê kato tĕ ãjag tĩ. Kỹ ke tũg nĩ. Topê jykre hã han sórm nĩ, ãjag jykre tỹ, ãjag há ki nỹtĩ kar tỹ. Êg tỹ ti mỹ vĕnh fĕg kỹ êg tóg ti jykre há han kân ke mũ sir. ¹⁴Kỹ êg tóg ũri Topê vỹ mranh tĩ ag ri ke tũ nỹtĩ ha, Topê tỹ êg jagãgtãn kỹ, ti tỹ êg tar han kỹ. Ti tỹ êg jyvĕn ja ěn tugnĭn tóg êg vóg kónân ke mũ vĕ, êg tỹ mranh kỹ, hã ra tóg êg jagãgtãn mũ ha.

Jesus Cristo tỳ ãg jykre tåg

¹⁵ Kÿ Judeu ag hÿn inh mÿ: “kÿ Topê vÿ ãg tÿ ti vÿ mranh mÿ ra ãg vóg kónân mân ke tũ nĩ. Kÿ ãg hÿn jatun mÿ mranh mÿ,” he sór mÿ. “Ëg jagãgtân ti tĩ. Hã kÿ tóg tÿ nén ù tũ nĩ, tĩ vÿ mranh mÿ ti,” he sór ag hÿn mÿ. Hã tũ vë hã ra. Kórég ti nĩ, ãg tÿ ti vÿ mranh kÿ. ¹⁶ Ëg tÿ ù mÿ vënh fëg kÿ tóg tÿ ãg *patrão* nĩ. Kÿ ãg tóg ti mÿ rãnrãj tĩ. Ri ke ti nĩ, ãg tÿ Topê vÿ mranh sór kÿ. Ti vÿ mranh jafã vÿ tÿ ãg nÿtĩ, ên kã. Ëg tÿ Topê vÿ kri fi kÿ ãg tóg ti mÿ há nÿtĩ sir. ¹⁷ Vãsÿ ãgag tóg tÿ Topê vÿ mranh jafã ja nÿtĩtĩ. Hã ra ãgag tóg ùri Topê vÿ kri fig tĩ ha, ãgag fe tÿ ti ki ge kÿ. ãgag tÿ Topê vÿ mÿ ja ên kri nĩm ãgag tóg tĩ. Kÿ sóg Topê mÿ vÿ há han tĩ, ãgag to. ¹⁸ Topê vÿ ãgag jykre kugrynh, ãgag tÿ tÿ ti vÿ mranh jafã tũ nÿtĩ jé, ùri. Kÿ ãgag tóg tÿ Topê krêm ke nÿtĩ, ãgag tÿ tÿ ti jykre kuryj mÿ mÿ jafã nÿtĩ jé, ùri.

¹⁹ ãgag mÿ sóg ãg tÿ tÿ ti vÿ ki króm jafã nÿtĩ tag tó mÿ, tag ri ke ti nĩ hen kÿ, ãgag tÿ to ãg tÿ ùn há mÿ vënh fëg ki kanhró nÿtĩ jé, há vÿ: Topê, he mÿ. Vãsÿ ãgag tóg vëjykre pãno han sór ja nĩgtĩ, nén ù kórég kar ti. Tag han kÿ ãgag tóg ùn kórég mÿ vënh fëg ja nĩgtĩ. ùri Topê mÿ vënh fëg kãn, ãgag tÿ tÿ ti tũ nÿtĩ jé, vëjykre kuryj há han jé sir. ²⁰ Vãsÿ, ãgag tÿ tÿ Topê vÿ mranh tĩ nÿtĩn kÿ vëjykre há tóg ãgag mÿ tũ ja nĩ. ²¹ Kÿ ãgag ne han ja nĩgtĩ, ên kã? Vëjykre kórég tãvĩ han ja ãgag tóg nĩgtĩ. ãgag tÿ ãgag jykre pãno to jykrén kÿ tóg ãgag mÿ'a tĩ, ùri. Vëjykre tag tugnĩn ãg nũgme ki vár kãn ke mÿ vë. ²² ùri ãgag tóg kygvar kÿ nÿtĩ, mÿr, ha mÿ, Topê vÿ mranh ja ên tÿ tóg tũ' he ja nĩ. Topê mÿ ãgag vënh fëg kÿ nÿtĩ. ãgag tÿ nén han mÿ vÿ tÿ ti tũ nĩ, ti jykre kuryj. Kÿ ãgag tóg ter ke tũ nĩ ha. ãgag kuprĩg vÿ rĩr nĩ ha. ²³ Topê vÿ mranh tugrĩn ãg nũgme ki vár ke mÿ vë. Topê tÿ ãg vóg kónân há vë.

Hã ra tóg ãg jagãgtân mÿ. Kÿ tóg ãg mÿ rĩr krÿg ja tũ ven ke mÿ. Ti tÿ ãg mÿ *presente* han há vë, há vÿ: ãg tÿ ãg rĩr krÿg ja tũ ven ke, he mÿ, ãg *Senhor tÿ Jesus Cristo* tugnĩn.

7

Vënh prũg kãme

¹ Inh kanhkã', Topê tÿ vãsÿ ãg mÿ vëjykre nĩm ja ên ki kanhró ãgag tóg nÿtĩ, *Moisés* tÿ rán ja ên ti. Ëg rĩr nÿtĩn kÿ ãg tóg vëjykre ên han kÿ nÿtĩ. Ëg ter kÿ tóg ãg mÿ tũ' he mÿ, vëjykre ên ti. ² Ri ke ti nĩ gé, ãg prũ fi mré. Fi mén rĩr jën kÿ fag tóg tÿ jagnë tũ nÿtĩ, fi mén mré. Ti ter kÿ fi tóg tÿ ti tũ tũ jë sir, ti tũg kÿ. ³ Fi tÿ ti rĩr tĩ ra ù mré nÿ kÿ fi tóg fi mén tũ mré nÿ mÿ. Ti ter kÿ fi tóg mén tũ jë sir. Kÿ tóg fi tÿ ù mré tũg sór kÿ há tĩ sir. Fi mén vë sir, fi tÿ ù mré tĩ mÿ ên ti. ⁴ Ri ke ti nĩ, Topê tÿ vãsÿ ãg mÿ vëjykre nĩm ja ên ti. *Cristo* ter kÿ tóg ãg jykre pãno tÿ tũ' he gé. Hã kÿ ãg tóg tÿ *Cristo* tũ nÿtĩ ha. ù tÿ ter kar kÿ rĩr mân ja ên tũ vÿ tÿ ãg nÿtĩ. Kÿ ãg tóg ùri Topê jykre há han sór mÿ ha, ti mÿ sér tĩ jé. ⁵ Vãsÿ ãg tóg ãg tÿ nén to én mÿ ên han ja nĩgtĩ. Kÿ ãg tóg vëjykre kavéj han kãn ja nĩgtĩ. Kÿ ãg nũgme ki vár ke mÿ vë. Hã ra ãg tóg Topê tÿ ãg jyvën mÿ jëmën kÿ ki kanhrãn mÿ, ãg tÿ ti vÿ mranh mÿ tag ki. Jérĩn mÿ ãg tóg mranh mân', mranh mân' he mÿ sir. ⁶ Hã ra tóg ãg mÿ tũ tĩ ha, ãg tÿ Topê tÿ vãsÿ ãg jyvën jëmëg mÿ ra mranh mÿ ti, *Cristo* tÿ ter kÿ ãg jykre pãno tÿ tũ' hen kÿ. Topê vÿ mranh sór tũ ãg nÿtĩ ha. Ëg kygva ti huri, kÿ ãg tóg Topê tũ há han tĩ sir, Topê kuprĩg tÿ ãg krĩn kÿ. Ki króm sór ãg nÿtĩ ha.

Vëjykre kórég han kÿ ãg Topê vÿ mranh tĩ

⁷ Kÿ Judeu ag hÿn inh mÿ: “kÿ Topê tÿ vãsÿ ãg jyvën mÿ ên mÿ kórég nĩ?” he sór mÿ. Vó, kórég tũ ti nĩ. Ëg jyvën ja tóg nĩgtĩ, kÿ ãg tóg ti vÿ mÿ kÿ: “vëjykre kórég han kÿ inh

hÿn tóg ti vĭ mranh tĭ,” he tĭ. Topĕ vÿ ěg mÿ: “nén ũ to én tũg nĭ,” he ja nĭ. Hã kÿ ěg tóg ũ tũ to én tag tÿ tÿ Topĕ vĭ mranh nĭ ki kanhró nÿtĭ. ⁸ Topĕ tÿ ěg jyvĕn mũ ra ěg tóg ti vĭ mranh sór mũgtĭ, jérĭn mÿ. Ti tÿ ěg mÿ: “tag han tũg ra,” he mũ ra ěg tóg han sór tĭ. Hã kÿ ěg tóg ũ tũ to én sór tĭ. ⁹ Vãsÿ ěg tóg Topĕ tÿ ěg jyvĕn mũ ěn mẽ ja tũ nĭgtĭ. Véké ěg tóg mũ ja nĭgtĭ, jatun mÿ. Kÿ tóg vâhã ěg mÿ ti vĭ jĕnĕ ja nĭ, Topĕ ti, ěg jyvĕn kÿ. ěn mẽ kÿ ěg tóg ěg tÿ ti vĭ mranh ja ěn ki kanhrãn ja nĭgtĭ, ěg tÿ to nũgme ki vár ke mũ mré hã. Kÿ ěg tóg kanĕ jur nÿtĭ ha. ¹⁰ Topĕ vÿ tóg ěg jyvĕn, ěg tÿ nũgme ki vár tũ nĭ jé. Jérĭn mÿ ěg tóg ki vár ke mũ, ěg tÿ ti tÿ ěg jyvĕn kri fig tũ nĭn kÿ. ¹¹ ěg tÿ Topĕ vĭ mranh kÿ ěg tóg ti tÿ ěg jyvĕn mũ kato tĕ mũ. Kÿ ěg nũgme ki vár ke mũ sir, ěg tÿ: “ti hÿn tÿ nén ũ tũ nĭ, sÿ ti vĭ mranh mũ ti,” he mũ ra.

¹² Hã kÿ Topĕ tÿ vãsÿ ěg jyvĕn mũ ěn vÿ há nĭ, ti tÿ tÿ Topĕ tũ nĭn kÿ. Kÿ Topĕ tÿ vãsÿ ěg mÿ vĕjykre nĭm ja ěn vÿ kuryj nĭ gé. Há ti nĭ.

¹³ Kÿ Judeu ag hÿn inh mÿ: “ěg mÿ vĕjykre há tugnĭn nũgme ki vár ke mũ?” “he sór mũ. Vó, ke tũ vĕ. Topĕ vĭ mranh tũgrĭn ěg nũgme ki vár ke mũ. ěg tÿ hã ra Topĕ tÿ ěg jyvĕn mẽ kÿ ěg tóg ěg jykre kórég to: “ti vĭ mranh ja inh nĭgtĭ,” he tĭ. ¹⁴ Topĕ tÿ ěg jyvĕn mũ ěn vÿ tÿ ti tũ nĭ. Ti kuprĭg vÿ to ěg kanhrãn tĭ. Jérĭn mÿ ěg tóg ěg tÿ nén to én mũ ěn han sór tĭ, ěg krój nÿtĭn kÿ. Ti vĭ mranh kÿ ěg tóg tÿ ti vĭ mranh jafã nÿtĭ.

Ěg tÿ ti kórég han sór tũ ra ěg tóg han tĭ

¹⁵ ěg jykre tóg inh mÿ e tĭ. Sÿ nén to há ěn han tũ sóg nĭgtĭ. Sÿ nén to há tũ ěn hã han sóg tĭ mÿr, kÿ tóg inh mÿ e tĭ. ¹⁶ ěg tÿ ti kórég han sór tũ ra ěg tóg han tĭ. Ti vĭ mranh mũ vÿ ěg mÿ kórég nĭ. Ge ra ěg tóg mranh tĭ. ¹⁷ ěg jykre pãno hã vĕ. ěg tÿ ěg

jykre pãno tovãnh kãn ja tũ nĭn kÿ ěg tóg ti vĭ mranh tĭ, ěg tÿ mranh sór tũ ra. ěg jykre tãg tũ vĕ, tag ti. ¹⁸ ěg pijé vĕjykre há to tar nÿtĭ'. Vĕjykre kórég vÿ ver ěg kã kã nĭ nĭ. Vĕjykre kuryj tóg ěg mÿ sér tĭ, ge ra ěg tóg ti pãno han tĭ, ěg tÿ ũn há han sór mũ ra. ¹⁹ Hã kÿ ěg pijé vĕjykre há han tĭ', ěg tÿ han sór mũ ra'. Ti kórég hã han ěg tĭ, ěg tÿ han sór tũ ra. ²⁰ ěg tÿ nén han sór tũ ěn han ěg tóg tĭ, vĕnh vatãnh tá. ěg jykre pãno hã tũgrĭn ěg tóg Topĕ vĭ mranh tĭ, ěg tÿ tovãnh kãn ja tũ nĭn kÿ.

²¹ Ha vé, ěg jykre ti. ũn há hã han sór ěg tóg mũgtĭ. Ge ra ěg tóg ũn kórég hã han tĭ, ěg jykre pãno tÿ ěg kã kã nĭn kÿ. ²² ěg tÿ to jykrén há han kÿ ěg tóg: “Topĕ tÿ ěg jyvĕn mũ vÿ há nĭ,” he ti. ěg mÿ tóg sér tĭ. ²³ ěg tÿ hã ra ěg jykre to jykrén kÿ ěg tóg vĕjykre kórég hã han mũgtĭ ver, vĕnh vatãnh tá. Kÿ ěg tóg sir vĕjykre há kato tĕ mũ. Ti vĭ mranh jafã vÿ tÿ ěg nÿtĭ, ěg tÿ Topĕ vĭ mranh to én kÿ, ěg tÿ to én sór tũ ra. ěg kã kã tóg nĭ nĭ, vĕjykre kórég ti. ²⁴⁻²⁵ ěg tÿ to jykrén há han kÿ Topĕ tÿ ěg jyvĕn tĭ ěn tóg ěg mÿ há tĭ, kÿ ěg tóg han sór mũ. Ge ra ěg tóg mranh mãn', mranh mãn' he tĭ sir, ěg tÿ mranh sór tũ ra.

Jagy pĕ ti nĭ. Kórég ěg nÿtĭ, ěg tÿ ũn há han ki kagtĭg nÿtĭn kÿ. Nũgme ki vár kãn jé ěg tóg ke mũ mÿr. Ũ nÿ hÿn ěg kren han ki kanhró nĭ, vĕjykre kórég tag to? ěg *Senhor* tÿ *Jesus Cristo* hã vĕ. Ti hã vÿ ěg kren han mũ. Jãvo ěg tóg vĕsóg ki ěg jykre pãno tÿ tũ' he ki kagtĭg nÿtĭ. *Jesus* hã tugnĭn Topĕ tóg ěg mÿ vĕnh pãte fón tĭ, kÿ ěg tóg ti mÿ há nÿtĭ.

8

Topĕ kuprĭg tÿ ěg jagrĕ

¹ Kÿ Topĕ tóg, ěg tÿ *Jesus Cristo* ki rã kÿ ěg vóg kónãn mãn ke tũ nĭ ha. ² Vĕjykre tãg vÿ ěg kã kã nĭ ha, Topĕ kuprĭg tũgrĭn, ěg tÿ *Jesus Cristo* ki

ge kÿ nÿtÿn kÿ. Ti tÿ tÿ ãg jagrã nÿn kÿ ãg rÿnrÿr nÿtÿ. Kÿ ãg kygvar kÿ nÿtÿ sir. Nÿgme ki vár ke tÿ ãg nÿ ha. ³ Topã tÿ vãsÿ ãg jyvãn mÿ ra ãg krenkren ja tÿ nÿ ver, ãg tÿ ki króm kãn ja tÿ nÿn kÿ, ãg krónhkrój nÿtÿn kÿ. Hã kÿ Topã tóg ti kósin jãnã ja nÿ. Û tÿ Topã vÿ mranh jafã ri ke tóg mur, ãg ri ke, hã ra tóg mranh ja tÿ nÿ inhhã. Kÿ tóg ãg jagfy ter ja nÿ, ãg hã tÿ ti vÿ mranh ja tugrÿn. ⁴ Vãhã ãg tóg Topã tÿ vãsÿ ãg jyvãn mÿ ãn ki króm há nÿtÿ, Topã kuprÿg tÿ tÿ ãg jagrã nÿn kÿ. Kÿ ãg tóg ãg tÿ nãn to ãn mÿ ãn han mãn ke tÿ nÿ sir, ãg jagrã há tÿ ãg tar han mÿ tugnÿn. ⁵ ãg tÿ ãg tÿ nãn to ãn mÿ ãn han kÿ ãg tóg tÿ Topã vÿ mranh jafã nÿtÿ. ãg tÿ hã ra Topã kuprÿg tÿ jagrã nÿn kÿ ãg tóg ti há tÿ ãg mÿ nãn tó mÿ ãn han tÿ. ⁶ ãg tÿ nãn to ãn mÿ ãn han kÿ ãg nÿgme ki vár ke mÿ vã. ãg tÿ Topã kuprÿg tÿ ãg mÿ nãn tó mÿ ãn han kÿ ãg tóg vÿjykre tãg han kÿ nÿtÿ. Kÿ ãg jatun mÿ mÿgtÿ sir.

⁷ Û tÿ ti tÿ nãn to ãn mÿ ãn han kÿ tóg Topã kato tã mÿ sir. Ti pijã Topã jykre han tÿ'. Han ki kagtÿg tóg nÿgtÿ. ãg jykre pãno hã vã. ⁸ Û tÿ ti tÿ nãn to ãn mÿ ãn han kÿ tóg to kórãg nÿ, Topã ti. ⁹ Ag jãvo ãjag tóg Topã kuprÿg tÿ ãjag mÿ nãn tó mÿ ãn hã han tÿ. ãg tÿ nãn to ãn mÿ ãn han vãnh ãjag nÿtÿ, Topã kuprÿg tÿ tÿ ãjag jagrã nÿn kÿ. Û tÿ *Cristo* kuprÿg tÿ jagrã tÿ nÿ ãn pijã tÿ ti tÿ nÿ'. ¹⁰ *Cristo* tÿ vÿ tÿ ãg nÿtÿ, kÿ tóg ãg kã kã jã nÿ, *Jesus Cristo* ti, ti kuprÿg tÿ. Kÿ ãg há vÿ ter ke mÿ, ãg tÿ Topã vÿ mranh kÿ. Hã ra ãg tóg ãg rÿr krÿg ja tÿ venh ke mÿ, Topã tÿ ãg mÿ vãnã pãte fón kÿ. ¹¹ Topã kuprÿg vÿ tÿ ãg jagrã jã ha. Topã vÿ *Jesus* rÿn mãn, ti ter kar kÿ. Ti tÿ *Jesus* rÿn mãn kÿ tóg ãg há ter ke tag rÿn mãn ki kanhró nÿ gé, ãg mÿ ãg há tãg han kÿ, ti kuprÿg tÿ tÿ ãg jagrã nÿn kÿ.

¹² Inh kanhkã', Topã tÿ vÿ tÿ ãg nÿtÿ ha, ãg tÿ ti jykre hã han jã. Kÿ

han tÿg nÿ, ãjag tÿ nãn to ãn mÿ ti. ¹³ ãg tÿ nãn to ãn mÿ ãn han kÿ ãg nÿgme ki vár ke mÿ. Topã tÿ ãg jagrã vÿ ãg tÿ nãn to ãn mÿ tag tÿ tÿ' he sór mÿ. ãg tÿ ti mrã tÿ tÿ' hen kÿ ãg vÿjykre tãg han kÿ nÿtÿn mÿ. ¹⁴ ãg tÿ Topã kuprÿg tÿ ãg mÿ nãn tó ti ãn han kÿ ãg tóg tÿ Topã krã nÿtÿ. *Jesus* jãvy vÿ tÿ ãg nÿtÿ mÿr, ti ve fag ke gé, ha mã. ¹⁵ ãg tÿ tÿ *Jesus* jãvy nÿtÿn kÿ ti pijã ãg kanã jun ke mÿ'. Ti kuprÿg vÿ tÿ ãg jagrã nÿ. Kÿ Topã pijã tÿ ãg *patrão* kórãg ri ke nÿ'. Tÿ tóg ãg panh nÿ ha. Hã kÿ ãg tóg ti mÿ: "Aba," he tÿ, hã vÿ: "ãg jóg," he mÿ, ãg vÿ ki. ¹⁶ Topã kuprÿg hã ne ãg mÿ tó tÿ', ãg tÿ tÿ Topã krã nÿtÿ ti, *Jesus* jãvy, ti ve. Hã kÿ ãg ki kanhró nÿtÿ. ¹⁷ ãg tÿ tÿ Topã krã nÿtÿn kÿ tóg ãg mÿ ti tÿ nÿn kãn ke mÿ. *Jesus Cristo* hã mÿ tóg nÿn kãn ke mÿ, kÿ tóg ãg mÿ nÿn kãn ke mÿ gé sir. Hã jã ãg tóg ti mrã jagtar ke mÿ gé, ti tÿ vÿjykre há to jagtar ja ãn ri ke. Kÿ ãg tóg ti mrã tÿ ãn mãg nÿtÿn ke mÿ gé.

Kanhkã ve jã ãg tóg ke mÿ

¹⁸ Ha vé, tag ki kanhró sóg nÿ, ha mã. Kanhkã tá tóg sér pã tÿn mÿ. Tá ãg tóg tÿ ãn mãg nÿtÿn mÿ. Kÿ ãg tÿ ãn ti tugnÿn jagtar mÿ tag vÿ tÿ ãg mÿ nãn ù tÿ pã nÿgtÿ, ãg tÿ tÿ ãn mãg nÿnã ke to jykrãn kÿ. ¹⁹ Topã vÿ ti krã tÿ ãn mãg han ke mÿ. Kÿ Topã tÿ ãn han mÿ kar ag tóg tag hã ve sór mÿ gé, misu kar, ka kar, ãkrã kar ke gé, nãn kar ti. ²⁰ Nãn kar vÿ jagtar nÿtÿ, ãn ve tÿ Topã vÿ mranh tugrÿn. Vãnã kókãn ja tÿ ti nÿ. Topã vÿ mranh ja tÿ ti nÿ. Hã ra tóg ãn ve tugnÿn jagtar nÿtÿ, Topã tÿ ãg mrã ti vóg kónãn kÿ, nãn kar ti. ²¹ Hã ra Topã tóg ti tÿ ãn han mÿ kar ag mÿ: "kejãn ãjag jagtar mãn ke tÿ nÿ ha," he ja nÿ. Kÿ Topã tÿ *Jesus* jãvy ag tÿ ãn mãg hÿnhan ke kurã ãn kã tóg nãn kar tÿ há' henh ke mÿ gé, ti tÿ ti ve fag tÿ ãn mãg han mÿ kurã ãn kã. Kÿ tóg tÿg mãn ke tÿ nÿ ha, nãn

kar ti. ²² Ver tóg Topê tý ùn han mũ kar ag mý jagy tí, fag mý ke gé. Ký tóg fag tý gír ven ký fag vènhkrêr ên ri ke nĩ. ²³ Nén ù kar tag vènhkrêr ri ke han êg tóg tí gé, êg tý ti jagy ven ký, êg tý ti kupríg tý jagrê nýtĩ ra. Êg jagrê to êg tóg ki kanhró nýtĩ, êg tý tá tý ùn mág nýtĩnh ke ti. Ge ra tóg ver êg mý jagy tí, tag ti ki. Ký êg tóg ti mré nýtĩ sór mũ. Ký êg tóg venh ke mũ sir, ti tý ti krê pè mý nén nĩm ke mũ ti. Hã jãvãnh êg tóg mũ.

²⁴ Krenkren ký êg nýtĩ, hã ra êg tóg ver vég tũ nĩgtĩ. Êg tý venh há tóg tí. Hã jãvãnh êg tóg tí. Êg tý jãvãnh mũ ra êg tóg ver vég tũ nĩ. Êg tý ve kar ký êg tóg ti jãvãnh mãn ke tũ nĩ ha. ²⁵ Hã ra êg tóg ver vég tũ nĩ, hã ký êg tóg jãvãnh mũ ver. To krónh ke tũ êg tóg nĩ.

Topê kupríg tý êg jagfy vĩ

²⁶ Hã ra Topê kupríg vỹ êg tar han tí, êg krój nýtĩnh ký. Kejên êg tóg êg tý nén to vĩnh ke mũ ki kagtũg nýtĩ, êg tý Topê mré vèmén ký. Hã ký tóg êg jagfy vỹ tí, Topê kupríg ti. Ti vỹ ki kagtũg êg nýtĩ. Hã ra tóg êg jagfy vỹ tí. ²⁷ Ký Topê vỹ êg tý nén to jykrén mũ kar vég tí. Ký tóg ti kupríg tý nén tó mũ tag ki kanhró nĩ gé. Ti jykre vỹ ti mý há nĩ, ti tý nén to vỹ mũ ti, êg jagfy, Topê tũ kar ag jagfy. Topê tý nén han sór mũ ên hã to tóg vỹ tí.

²⁸ Ha vé, Topê to êg há nýtĩ. Hã ký êg tý nén vég mũ kar vỹ êg tar han ke mũ, êg tý ti jagy vég mũ mré hã. Topê hã vỹ êg ki rĩr mũ, ti tý êg kuprêg ja nĩnh ký. ²⁹ Êg tý ver ti ki ge tũg ki tóg: “inh ki tóg rãnh ke mũ, tag,” he ja nĩ, ki kanhró nĩnh ký. Ký tóg êg kuprêg ja nĩ gé, êg tý ti kósĩn tý *Jesus* ri ke pè nýtĩ jé. Ti hã vỹ tý Topê kósĩn pè nĩ inhã, ti kósĩn ve. Ký tóg tý êg kãke nĩ gé sir, ký ti jãvy ag, ti ve fag vỹ e tãvĩ nýtĩnh mũ ha. Êg hã vè sir. ³⁰ Hã jé tóg êg kuprêg. Ký tóg êg mý vènh vỹ jènê. Ti tý êg mý vènh vỹ jènê ký tóg êg mý vènh pãte fón gé. Êg mý vènh pãte fón ký

tóg êg tý ùn mág hynhan ke mũ gé, ti mré, tá.

Topê tý êg to há

³¹ Tag tóg inh mý e tí. Sỹ to jykrén tũ tóg tí. Topê vỹ tý êg mré ke nĩ mýr. Hã ký êg kato tẽ ù pijé êg tý hẽ ri kenh mũ ha'. ³² Topê vỹ ti kósĩn pir fêg, ti tý êg jagfy ter jé. Ti kósĩn pir nenh ja tũ tóg nĩ. Hã ký tóg êg mý nén ù há nenh ke tũ pè nĩ, ti tý ti kósĩn pir nenh ja tũ nĩnh ký. ³³ Topê tý êg kuprêg ký tóg ù tý êg kato vỹ sór mũ ra ag mý vènh mý tí. Topê hã ne êg mý vènh pãte fón ja nĩgtĩ'. ³⁴ Ký êg tóg ù ag tý êg to: “kórég ag nýtĩ,” he mũ ra Topê mý há nýtĩ. *Jesus Cristo* hã tóg ter ja nĩ, êg jagfy. Ký tóg rĩr mãn ja nĩ gé. Topê pègja tá tóg nĩ nĩ, ti rã hã. Ký tóg êg jagfy vỹ tí.

³⁵ Ký ù pijé *Cristo* tý êg to jũ han ki kanhró nĩ'. Ti fe vỹ tý êg nýtĩ. Kejên êg tóg nén ù jagy venh ke mũ, ti tugrĩn. Kejên êg kanê jur ke mũ. Kejên ag tóg êg vóg kónãnh ke mũ. Kejên êg tóg kókĩnkĩr ke mũ. Kejên êg tóg kur venh ke tũ nĩ gé. Kejên êg tóg kãgter kren ke mũ. Kejên ag tóg êg kã mĩ ù tén ke mũ. Jérĩn mý êg tóg *Cristo* tovãnh ke tũ nĩ. Ký tóg êg tovãnh ke tũ nĩ gé, *Jesus Cristo* ti. ³⁶ Kejên êg tóg ti jagy tag vég tí, hã ký tóg rãnh ký nĩ, ha mẽ: “êg tý ã to há nýtĩ tugnĩn ag tóg êg tén sór tí, kurã kar ki. *Carneiro* tãnh êg tóg tí, êg tý ko jé. Tag ri ke êg nýtĩ, ag mý,” he ja tóg nĩ, Topê vỹ rá ki. Hã ra tóg ge nĩ. ³⁷ Hã ra tóg tý nén ù tũ nĩ, êg mý. Ti hã ne êg tar han tí', ù tý êg to há tãvĩ nĩ ên tí. Hã ký tóg êg mý sér tí, êg tý nén jagy vég mũ ra, ti tugrĩn.

³⁸ Ha vé, tag ki kanhró sóg nĩ, ha mẽ. Nén ù pijé Topê tý êg to há nĩ tag tý tũ' henh mũ', ha mẽ. Êg ter mũ ra tóg êg to há nĩ, êg ter tũ ra ke gé. Topê tý jènê jafã ag vỹ Topê tý êg kato tẽ han ki kagtũg nýtĩ gé. Japo ag vỹ ti tý êg kato tẽ han ke tũ nĩ gé. Pã'i kar ag vỹ tag han ki kagtũg nýtĩ gé. Êg tý ùri nén ù jagy vég mũ ra

ĕg tóg ti tovãnh ke tũ nĩ, ký tóg kar ký ĕg to jũnh ke tũ nĩ gé. ³⁹ Kanhká tân ag vỹ ti tỹ ĕg to jũ han ke tũ nĩ gé, nũgme tân ag ke gé. Topẽ tỹ nén han ja kar vỹ ti tỹ ĕg to jũ han ke tũ pẽ nĩ. Ēg to tóg há távĩ nĩ, ĕg tỹ ĕg *Senhor tỹ Jesus Cristo* ki ge ký nỹtĩn ký.

9

Topẽ tỹ Judeu ag kuprẽg

¹ Nén ũ to sór inh mũ gé, ha mẽ. *Cristo* vỹ ki kanhró nĩ, sỹ tónh ke mũ tag. Sỹ ke há vẽ, ón tũ sóg nĩgtĩ, ký Topẽ kuprĩg vỹ inh mũ: “ki há Ā tóg tó,” he tĩ gé. ²⁻³ Ha mẽ, inh mré ke ag to sóg fe kaj távĩ nĩ, *Judeu* ag to, ag tỹ *Jesus* kato tẽn ký. Fỹ sóg tĩ, sỹ ag mĩ ĕkrén ký. Inh mũ tóg vẽn h kaga jagy ri ke nĩ, ha mẽ. Ký tóg Topẽ tỹ ag jagfy inh kato tẽ ra inh mũ há tĩ vẽ. Ti tỹ ag jagfy isỹ tỹ *Cristo* mré ke tũ han ra tóg inh mũ há tĩ vẽ. Tỹ ag tóg inh kanhká pẽ nỹtĩ, ⁴ isỹ tỹ ag mré *Judeu* nĩn ký. Tỹ ag tóg Topẽ krẽ ja nỹtĩ vẽ, ti tỹ ag kuprẽg ký. Ký tóg ag mũ ti jykre tar ven ja nĩ gé. Ag mré tóg vỹjyre tỹ hẽn ri ke han ja nĩgtĩ. Ag jyvẽn ja tóg nĩgtĩ gé. Ti ĩn pẽ han ja ag tóg nĩgtĩ, *Jerusalém* tá, krẽm nén ũ kar pũn jafã. Ag mũ tóg ti tỹ nén han ke ti kãmén ja nĩgtĩ. ⁵ Ēg jógjóg ve ag, ũ tỹ vãsỹ Topẽ mré vẽnén tĩ ag vỹ jógjóg ve nỹtĩ gé. Ký *Cristo* vỹ tỹ ag kã ũ nĩ gé, ag kanhká, ti tỹ ga kri tĩg ký. Ēg kri ke kar vẽ, *Cristo* ti. Topẽ vỹ tỹ ti nĩ. Ti há mũ ĕg vĩ há han to krónh kenh ke tũ nĩ, ga kri, kanhká tá ke gé. Há vẽ.

⁶ *Jesus* kato tẽ ag tóg nỹtĩ ha, *Judeu* ag, Topẽ tỹ ag jyvẽn ja ra. Há ký Topẽ tóg ag mũ tó há han ja tũ nĩ ve nĩ. Há tũ vẽ. Ag há ne to jykrén há han ja tũ nĩ. Ēg tỹ to jykrén há han ký ĕg *Judeu* ag jykre ki kanhrãn mũ. *Judeu* ũ ag tóg ón ký tỹ Topẽ krẽ nỹtĩ ve nĩ, ha mẽ. ⁷ Há ra ag tóg ón ký: “*Abraão* vỹ tỹ ĕg jógjóg ve

nĩ,” he tĩ, “há ký ĕg tóg tỹ Topẽ krẽ nỹtĩ,” he ag tóg tĩ. Ag tỹ kygnẽ vẽ, ha mẽ. Topẽ tóg *Abraão* mũ: “Ā kósĩn tỹ *Isaque* krẽ vỹ tỹ Ā krẽ pẽ nỹtĩn mũ,” he ja nĩ. ⁸ Há ra *Abraão* vỹ krẽ e han ja nĩgtĩ. Kósĩn pir tũ ti nĩ. Há ký *Abraão* krẽ ũ vỹ tỹ Topẽ krẽ tũ nỹtĩ, *Abraão* tỹ ag han ja ra. Ũ tỹ Topẽ ki ge ký nỹtĩ ag há vỹ tỹ Topẽ krẽ pẽ nỹtĩ, Topẽ tỹ ũn kuprẽg ja ag.

⁹ Topẽ vỹ *Abraão* mũ: “prỹg tũg ký sóg Ā venh kãtĩg mãn ke mũ, ký *Sara* fi kósĩn vỹ kã nỹnh mũ sir, ha vem nĩ,” he ja nĩ. Ti tỹ ti mũ *Isaque* mur ke tó jan há vẽ, ti tỹ *Isaque* há kuprẽg ja nĩn ký. ¹⁰ Ký tóg ge nĩ gé, ĕg tỹ *Rebeca* fi krẽ to jykrén ký, *Isaque* prũ ti. Krẽ vẽnĩn han ja fi nĩ, ký ag tóg tỹ ĕg jóg tỹ *Isaque* krẽ kar nỹtĩ, ũn vẽnĩn ja ag. ¹¹⁻¹² Ký ag mur tũg ki, ag tỹ ver nén ũ han tũg ki Topẽ tóg ag mỹnh fi mũ: “ũn mur vén ke mũ vỹ tỹ ũ tỹ ti nón mur ke mũ ĕn krẽm ke jẽn h ke mũ, ha vem nĩ,” he ja nĩ. Topẽ tỹ fi mũ tó mũ kã ag tóg nén ũ há mré nén ũ kórég han ja tũ nĩ ver. Ag mur tũg ki ke ja vẽ. Topẽ tỹ ĕg mũ ti jykre ven sór ja vẽ. Há ký tóg ag mur tũg ki tag tó ja nĩ. Ti tỹ nén to jykrén mũ ĕn han ti tĩ, Topẽ ti. Ký tóg ti tỹ ũn kuprẽg sór mũ ĕn há kuprẽg tĩ gé, ag tỹ ver nén ũ han tũg ki. ¹³ Há ký tag tóg rán ký nĩ gé, *Rebeca* fi krẽ ĕn ag to, ha mẽ: “*Jacó* to inh há nĩ, há ra sóg ti jo mur ja tỹ *Esau* to kórég nĩ,” he ja tóg nĩ, Topẽ vĩ rán ki.

¹⁴ Ký *Judeu* ag hỹn inh mũ: “Topẽ jykre vỹ há tũ nĩ,” he sór mũ. “Kuryj tũ ti nĩ, ti tỹ vẽnóg ki nén ũ to jykrén sór ký, ti tỹ ũn kuprẽg mũ ĕn to,” he ag hỹn tĩ. Há tũ vẽ há ra. ¹⁵ Há ký tóg *Moisés* mũ: “isỹ ũn jagãgtãn sór mũ ĕn há jagãgtãn jé sóg ke mũ,” he ja nĩ. ¹⁶ Ēg tỹ to vãsãn tũ vẽ, ĕg tỹ to tar nĩnh ke tũ vẽ. Topẽ tỹ vẽnóg ki ĕg jagãgtãn há vẽ. ¹⁷ Há ký ga tỹ *Egito* tá pã'i tỹ *Faraó* to tag tóg rán ký nĩ gé, ha mẽ. “Ũn tar vỹ tỹ inh nĩ,” he ja ti nĩ, Topẽ ti, *Faraó*

mỹ. “Á tỹ sóg ũn tar han, vènh kar tỹ isỹ tỹ ũn tar nĩ tag ki kanhró nỹtĩ jé, isỹ ã vóg kónân to, ã tar jê ra. Vènh kar tỹ inh jiji mènň ke vè, he ja ti nĩ, vãsỹ.

¹⁸ Hã kỹ, Topè tỹ ũ jagãgtãn sór nĩn kỹ tóg ti jagãgtãn tĩ sir. Hã ra tóg ũ tỹ mẽ jãvãnh ên ti kutu kãfór han mũ sir, *Faraó* ri ke.

Topè tỹ ti tỹ nén han sór mũ ên han tĩ

¹⁹ Kỹ *Judeu* ag hỹn inh mỹ: “kỹ êg hỹn Topè tỹ êg kuprêg tũ tugrĩn kutu nỹtĩnh mũ,” he sór mũ. “Ti tugnĩn ke vè. Kỹ ti tỹ ne jé êg vóg kónân sór nê?” he sór ag hỹn mũ, ón kỹ Topè to vĩn kỹ. ²⁰ Ha vé, êprã ke vỹ tỹ êg nỹtĩ. Ti vĩ kafãn ke tũ pè êg tóg nĩ. Ti kamêg jé êg tóg ke mũ. Ti tỹ nén han sór mũ ên han ti tĩ.

Kejên êg tóg nén ũ han tĩ, go'or tỹ. Kỹ go'or tóg êg mỹ: “isỹ kukrũ kórég han tũg nĩ, isỹ kukrũ sĩnvĩ han nĩ,” he tũ nĩgtĩ.

²¹ Go'or ũ tỹ êg kukrũ sĩnvĩ han tĩ, ũ tỹ êg kukrũ kórég han tĩ. Êg tỹ nén han sór mũ ên han êg tóg tĩ, ²² Topè tỹ ti tỹ nén han sór mũ han tĩ ên ri ke. Ũ ag to tóg jũ tĩ, êg kar tỹ ag ki ti tar nĩ to jykrén jé. Hã ra tóg kãnhmar ag to jũnh ke tũ nĩ. Ver tóg ag to fe mág nĩ, ag kórég tãvĩ nỹtĩ ra. Hã ra tóg ag vóg kónân ke mũ, ha vem nĩ.

²³ Kỹ tóg ũ ag jagãgtãn mũ gé, vènh kar tỹ ag ki Topè tỹ tỹ ũn há tãvĩ nĩ to jykrén jé, êg há kar kãfór. Hã jé tóg ag kuprêg ja nĩgtĩ. Ti tỹ ag tỹ ũn mág han sór vè, ti mré. ²⁴ Êg hã vè sir, ũn kuprêg kỹ nỹtĩ tag ag, fag ke gé. Hã kỹ tóg êg mỹ vènh vĩ jênê. *Judeu* ag kã mũ tóg êg mỹ vènh vĩ jênê, fóg ag kã mũ ke gé, kanhgág ag kã mũ ke gé.

²⁵ Hã kỹ *Oseias* tóg tag to ja nĩ, ha mẽ. “Vãsỹ ag tóg tỹ inh mré ke tũ ja nỹtĩ, hã ra sóg ag mỹ: inh mré ke vỹ tỹ ãjag nỹtĩnh mũ ha, isũ ag, he sór mũ, he ti, Topè ti,” he ja tóg nĩgtĩ. “Vãsỹ sóg ag to há tũ ja nĩgtĩ,

hã ra sóg ag to há nĩnh mũ ha,” he ti. ²⁶ “Vãsỹ sóg ag mỹ: ãjag pijé tỹ isũ nỹtĩ', he ja nĩgtĩ. Hã ra sóg ag mỹ: Topè krê vỹ tỹ ãjag nỹtĩnh mũ, henh ke mũ. ũn rĩr nĩ ên krê vỹ tỹ ãjag nỹtĩnh mũ, he jé sóg ke mũ ag mỹ, he ti, Topè ti,” he ja tóg nĩ, *Oseias* ti. Ti tỹ ũ tỹ ũri *Cristo* ki ge kỹ nỹtĩ ag kãmén hã vè.

²⁷ Kỹ *Isaiás* vỹ *Judeu* ag to: “e ag nỹtĩ, goj fyr mũ rỹnhryj e nĩ ên ri ke. Ge ra ag pipir nỹtĩnh mũ, ũn krenkren ke mũ ag. ²⁸ Topè vỹ kãnhmar ti tỹ nén to ja ên han ke mũ, ga tag ki. Kỹ tóg ag vóg kónân kãn ke mũ, ũn e ên ag, ag kórég nỹtĩn kỹ,” he ja ti nĩ, *Isaiás* ti. ²⁹ Kỹ tóg: “êmã tỹ *Sodoma* tá ke ag tũg kãn ja tóg nĩ, Topè ti, êmã tỹ *Gomorra* tá ke ag ke gé. Kỹ tóg êg tũg kãn kren gé, ag ri kén. Hã ra tóg êg kã mũ ũ krenkren han mũ,” he ja nĩ gé, *Isaiás* ti.

³⁰ *Oseias* mré *Isaiás* ag tỹ to mũ vỹ ge nĩ, ha mẽ. Fóg mré kanhgág ag pijé vèjyke kuryj nón mũ ja nĩgtĩ'. Ge ra Topè tóg ag jagãgtãn kỹ ag mỹ vènh pãte fón mũ ha, ag tỹ *Jesus* ki rã kỹ, fag ke gé. ³¹ Ag jãvo *Judeu* ag vỹ ag jykre hã tỹ Topè tỹ ag jyvên ki króm sór ja nĩgtĩ. “Ti vĩ han êg tĩ, kỹ tóg êg to há nĩ,” he ag tóg tĩ, ón kỹ. Hã ra ag tóg ki króm kãn ja tũ nĩ, hã kỹ Topè tóg ag to há tũ nĩ, jérĩn mỹ. ³² Hẽ ri ken kỹ hỹn'? Ag tỹ ti ki ge ja tũ tugrĩn ke vè. Hã kỹ tóg ag mỹ vènh pãte fón ja tũ nĩ gé. Hã kỹ ag tóg *Cristo* kato tẽ nỹtĩ.

Pó ri ke ti nĩ, *Cristo* ti, êg tỹ tỹ krĩm ke jafã. Ag tỹ ti tỹ krĩm ke jan hã vè, hã vỹ: ti ki rã tũ, he mũ. ³³ Hã kỹ tag tóg rán kỹ nĩ, *Jesus Cristo* to, ha mẽ. “*Jerusalém* tá sóg pó nĩm mũ, ag tỹ tỹ krĩm ke jé. Kỹ ag tóg, pãro tag tỹ krĩm ke kỹ vár ke mũ sir. Hã ra ũ tỹ ti ki rã mũ vỹ ti tỹ nén ve sór mũ ên venh ke mũ,” he ja ti nĩ, Topè vĩ rán ki, *Jesus Cristo* tỹ *Jerusalém* tá ter ke to.

Judeu ag tŷ Jesus ki ge kŷ krenkren ke

¹ Inh kanhkã', isŷ inh mré ke tŷ *Judeu* ag krenkren venh há tävĩ tóg tĩ, há je sóg Topê mré vémén tĩ. ² Topê vĩ han je ag tóg vāsānsān mŷgtĩ. Hã ra ag tóg ki kagtīg nŷtĩ, kŷ ag tóg ěg tŷ nén han ke tũ ěn han tĩ. ³ Vēsóg ki ag tóg vĕjykre kuryj to vāsān sór tĩ. Hã ra ũ tŷ ěg mŷ vĕjykre kuryj nĩm sór mŷ vŷ tŷ Topê ti nĩ. Tag ve sór tũ ag nŷtĩ, Topê tŷ ěg mŷ nĩm ke tag. Hã kŷ ag tóg Topê kato vāsānsān mŷ. ⁴ *Cristo* vŷ hur kătīg. Kŷ ěg tóg ti ki ge kŷ nŷtĩn kŷ ti mŷ há nŷtĩ ha. ěg tŷ Topê tŷ vāsŷ ěg jyvĕn ki króm tugnĩn ke pijé'. *Jesus Cristo* ki rã tigrĩn ke vĕ.

⁵ Ha vé, *Moisés* vŷ vāsŷ Topê jykre to tag rán, ha mĕ. “Ũ tŷ vĕjykre kuryj han kãn mŷ vŷ rĩr nĩnh ke mŷ, ũ tŷ ge vŷ rĩr krŷg ja tũ venh ke mŷ, ti tŷ Topê tŷ ěg jyvĕn mŷ ěn ki króm kãn tugnĩn,” he ja tóg nĩ, *Moisés* ti. Hã ra ěg tóg ki króm kãn ki kagtīg nŷtĩ, ěg tŷ ki króm kãn sór mŷ ra. ⁶ ěg tŷ *Jesus* ki rã tigrĩn ěg tóg Topê mŷ há nŷtĩ. Kŷ ěg tóg: “ũ nŷ hŷn kanhkã ra tīg mŷ, *Cristo* pére kătīg jé?” henh ke tũ pĕ nĩ. Mur kŷ ti nĩ ha. ⁷ Kŷ ěg: “ũ nŷ hŷn vĕnh kuprīg ag jamã ra tīg mŷ, *Cristo* rĩn mãn jé?” henh ke tũ pĕ nĩ gé. Rĩr mãn kŷ ti nĩ ha. ⁸ Tag tó jé ěg tóg ke mŷ, ha mĕ: “jagy tũ ti nĩ, Topê vĩ ti. To jykren há ti nĩ. Kãnhmar ěg tóg tónh ke mŷ. Kãnhmar ěg tóg to jykren ke mŷ, Topê vĩ to,” he je ěg tóg ke mŷ.

Topê vĩ tag hã tó sóg tĩ. “*Jesus Cristo* ki rã tugnĩn ěg krenkren ke mŷ,” he sóg tĩ. ⁹ ěg krenkren jé ěg tóg *Jesus* to: “ěg *Senhor* vŷ tŷ ti nĩ,” henh ke mŷ. Kŷ ěg tóg ěg fe tŷ ti ki rãnh ke mŷ gé. Topê tŷ ti ter kar kŷ ti rĩn mãn ja tag kri ěg nĩm ke mŷ. Kŷ ěg tóg kri fi kŷ krenkren ke mŷ sir. ¹⁰ ěg tŷ ěg fe tŷ ti ki rã kŷ ěg tóg ti mŷ há nŷtĩ. ěg tŷ vĕnh kar mŷ ti kãmén kŷ ěg krenkren ke mŷ sir.

¹¹ Hã kŷ tag tóg rán kŷ nĩ, ha mĕ: “ěg tŷ ti ki ge kŷ ěg tóg ěg tŷ nén ven sór mŷ ěn venh ke mŷ,” he ja tóg nĩ, Topê vĩ rán ki. ¹² Vĕnh kar mŷ ke vĕ sir, vĕnh vĩ tag, *Judeu* ag mŷ, kar kŷ fóg ag mŷ, kanhgág ag mŷ ke gé, fag kar mŷ ke gé. Tŷ tóg ěg kar *Senhor* nĩ mŷr. Kŷ tóg, ěg kar tŷ ti mŷ nén ũ to vĩn kŷ, ěg mŷ nĩm ke mŷ gé sir. ¹³ Tag hã vŷ rán kŷ nĩ gé, ha mĕ: “ěg tŷ ěg *Senhor* mŷ: inh kren han nĩ, hen kŷ tóg ěg krenkren han ke mŷ, ěg kar,” he ja tóg nĩ, Topê vĩ tŷ rán kŷ nĩ ki.

¹⁴ ěg tŷ ti ki ge tũ nŷtĩ ra ěg tóg: “inh kren han nĩ,” he ki kagtīg nŷtĩnh mŷ vĕ. ěg tŷ ti vĩ mĕ ja tũ nŷtĩ ra ěg tóg ti ki ge ki kagtīg nŷtĩnh mŷ vĕ. Ũ tŷ ěg mŷ ti vĩ tó tũ nĩ ra ěg ti vĩ mĕnh ke tũ nĩ vĕ. ¹⁵ Topê tŷ ag jĕgnĕg tũ nĩ ra ag tóg ěg mŷ ti vĩ tónh ke tũ nĩ vĕ. Hã kŷ tag tóg rán kŷ nĩ, ha mĕ. “Ũ tŷ ěg mŷ Topê vĩ sér ma kãmũ mŷ ag junjun kŷ tóg ěg mŷ sér pĕ tĩ,” he ja tóg nĩ, Topê vĩ tŷ rán kŷ nĩ ki. Topê tŷ ti vĩ tó tĩ ag jĕgnĕ to ken hã vĕ.

¹⁶ Hã ra ũ ag tóg kri fi jãvãnh nŷtĩ gé, ag tŷ mĕg mŷ ra, Topê vĩ sér ti. *Isaiás* vŷ ag to Topê mŷ tag tó ja nĩ. “ěg jóg mág', inh vĩ mĕ jãvãnh ag nŷtĩ,” he ja tóg nĩ. ¹⁷ Hã kŷ ěg tóg, ěg tŷ ti vĩ mĕ há han kar kŷ ti ki rã tĩ. ěg tŷ *Cristo* kãme mĕ kŷ ěg ti ki rã tĩ.

¹⁸ Kŷ ājag hŷn inh mŷ: “*Judeu* ag mŷ mĕ ja tũ nĩ, há kŷ ag mŷ ti ki ge ja tũ nĩ?” he sór mŷ, ājag tŷ inh *carta* tag ve kŷ. Vó, mĕ kŷ ag nŷtĩ vĕ. Tag vŷ rán kŷ nĩ, ha mĕ: “ga kar mĩ ag tóg mĕ ja nĩgtĩ, ā vĩ ti. Ga fyr tá tóg jun gé, ā vĩ ti,” he ja ti nĩ, Topê vĩ rá ki.

¹⁹ Kŷ ājag hŷn inh mŷ: “kŷ *Judeu* ag mŷ to jykren há han ki kagtīg nŷtĩ, ag tŷ mĕg mŷ ra?” he sór mŷ. Vó, ag tŷ to jykren sór kŷ ag tóg to jykren mŷ vĕ. *Moisés* vŷ ěg mŷ tag kãmén, ha mĕ: “Topê tóg fóg mré kanhgág to: isũ tũ ag vĕ ver,” he ja

nĩ. “Hã ra sóg ag tỹ isũ han sór mũ, ãjag tỹ ag ve kỹ inh ki rá to én jé, fag mré há,” he tóg. “Fóg mré kanhgág ag vỹ ãjag mỹ krĩ tũ nỹtĩ. Hã ra sóg ag to há nĩ sór mũ, ãjag tỹ ag tugrĩn jũgũ jé, he tóg, Topê ti,” he ja tóg nĩgtĩ, *Moisés* ti, *Judeu* ag mỹ.

²⁰ Kỹ *Isaías* tóg tag tó mũ gé, fóg ag to, kanhgág ag to, ha mẽ. “Û ag tóg inh jãvãnh ja tũ nĩgtĩ. Hã ra ag tóg inh vỹ jẽmẽg mũ ha. Topê hẽ ri ke tĩ? he ja tũ ag nĩgtĩ. Hã ra sóg ag mỹ inh vỹ jẽnẽg mũ ha, he tóg, Topê ti,” he ja ti nĩ gé. Pã'i ag kamẽg vãnh nĩn kỹ tóg *Judeu* ag mỹ fóg ag mré kanhgág ag tỹ Topê ki genh ke tó ja nĩ, *Isaías* ti. ²¹ Kỹ tóg *Judeu* ag to: “kurã kar ki sóg ãjag mỹ: kunĩg, he tĩ. Hã jé sóg ãjag mỹ inh nigé ven tĩ, ãjag tỹ gĩr mỹ ãjag nigé ven ên ri ke. Hã ra ãjag tóg inh vỹ mẽ jãvãnh nỹtĩ”. Inh vỹ kafãn kónãnh ãjag tóg mũ mỹr’,” he ja tóg nĩ, *Isaías* ti.

11

Judeu'krẽ pipir ag vỹ tỹ Topê tũ nỹtĩ

¹ Kỹ ãjag hỹn: “kỹ Topê mỹ ti povo tỹ *Israel* tovãnh kãn kỹ nĩ?” he sór mũ, ãjag tỹ inh *carta* tag ve kỹ. Vó, ag tovãnh kãn tũ ti nĩ. Ha vé, tỹ sóg *Judeu* nĩ gé, há ra sóg ti ki rá. *Abraão* krẽ'krẽ ù vỹ tỹ inh nĩ gé, ti kósin'kósin tỹ *Benjamim* krẽ'krẽ ù mỹr. ² Isovãnh ja tũ ti nĩ, Topê ti, há kỹ tóg ti povo tovãnh kãn ja tũ nĩ. Nén kar han tũg ki tóg ãg kuprẽg ja nĩ, ãg tỹ tỹ ti tũ nỹtĩ jé.

Elias to jykrén nĩ. Ti kãme tóg rán kỹ nĩ, Topê vỹ rá ki. *Elias* tỹ ga kri tĩ mũ ên kã *Judeu* ag tóg Topê kato tẽ mũ. Kỹ ag tóg *Elias* kato tẽ mũ gé, ti tén jé. Kỹ tóg Topê mỹ: ³ “*Senhor*’,” he mũ. “Á vỹ tó tĩ ag kãgtén kãn ag huri. Á mỹ pũn jafã kókén kãn ag huri ke gé. Inh pir mỹ sóg kren, kỹ ag tóg vãhã isén sór mũ ha ke gé. Á tovãnh kãn kỹ ag nỹtĩ,” he ja tóg nĩ, *Elias* ti, Topê mỹ, *Judeu* ag

to. ⁴ Hã ra Topê tóg ti mỹ: “krĩ kufy han tũg nĩ,” he mũ. “Û tỹ 7 mil (ke) vỹ ki nỹtĩ, ù tỹ isovãnh tũ ag, sỹ ùn kuprẽg ja ag. Tag ag vỹ vẽnẽh kãgrá tỹ topê tỹ *Baal* mỹ: “Topê vỹ tỹ ã nĩ,” he ja tũ nĩ,” he ja tóg nĩ, Topê ti, *Elias* mỹ.

⁵ Ge ti nĩgtĩ, ùri. Pir ag nỹtĩ, *Judeu* tỹ Topê to há nỹtĩ ag. Topê vỹ ãg jagãgtãn, kỹ tóg ãg kuprẽg. Há kỹ ãg tóg ti to há nỹtĩ, ãg pipir nỹtĩ ra, ãg tỹ tỹ *Judeu* nỹtĩn kỹ. ⁶ ãg tỹ vêsóg ki han pijé'. ãg tỹ vêsóg ki to vãsãn pijé'. Topê tỹ ãg jagãgtãn há vẽ, há kỹ tóg tó ja nĩ.

⁷ Ge ti nĩ, ha mẽ. *Judeu* ag vỹ ve sór ja nĩgtĩ, Topê tỹ ãg mỹ nén ù há ven ke ên ti. Hã ra ag tóg venh ke tũ nĩ. Topê tỹ ùn kuprẽg mũ ag há mỹ tóg ven tĩ. Jãvo ù ag tóg kutu nỹtĩ sir, ag tỹ Topê vỹ mẽ jãvãnh nỹtĩn kỹ. ⁸ Há kỹ tag tóg rán kỹ nĩ, *Judeu* ag to, ha mẽ: “Topê vỹ ag krĩ tũ han, há kỹ ag tóg ti vỹ rá vэг mũ ra to jykrén tũ nĩgtĩ. Mẽg tũ ag nĩgtĩ, ag nĩgrẽg ra. Ùri ag tóg gen kỹ nỹtĩnh mũ ver,” he ja ti nĩ, Topê vỹ rán ki. ⁹ Kỹ *Davi* vỹ *Judeu* ag to tag tó ja nĩ gé, ha mẽ: “Topê mỹ ag tóg fénhta han tĩ. Hã ra ag tóg òn kỹ ti mỹ fénhta han tĩ. Kỹ ag tóg to sigse kỹ nỹtĩnh mũ. Kỹ tóg ag vóg kónãnh ke mũ, Topê ti. Krenkren ke tũ ag tóg nĩ. ¹⁰ Kutu ag nỹtĩ, to jykrén ke tũ pẽ ag nĩ, kỹ ag tóg vějykre kufy há venh ke mũ, há to ag jagtar nỹtĩnh mũ,” he ja tóg nĩ, *Judeu* ag to, *Davi* ti.

Judeu ag to é henh ke tũ ãg tóg nĩ

¹¹ Kỹ ãjag hỹn inh mỹ: “kỹ Topê mỹ *Judeu* ag tỹ nũgme ki vár ke tag ve sór mũ? Há jén mỹ ag mỹ *Jesus* jẽnẽ ja nĩ, ag tỹ ti tỹ prãnh ke jé?” he sór mũ. Vó. Hã ra ag tóg Topê kato tẽgtẽ tĩ. Ti vỹ mranh ja ag tóg nĩgtĩ, há kỹ Topê tóg fóg ag mré kanhgág ag krenkren han sór mũ, *Judeu* ag tỹ ag ve kỹ ti ki ge to én jé, fag ke gé. ¹² Kỹ *Judeu* ag tỹ ti vỹ mranh kỹ Topê tóg fóg mré kanhgág kar to há

nĩ. Kĩ *Judeu* ag vỹ jagtar nỹtĩ. Ag nỹtĩg ja ki ù ag tóg Topẽ tỹ ag to há nĩ vég mũ. Há ti nĩ, tag. Kĩ tóg Topẽ tỹ *Judeu* ag to há' he mãn ra ga kri mũ kar mỹ hapẽ tâvĩ tĩnh mũ vễ. Hã ra tóg ag to há tũ nĩ ver.

¹³ Kĩ sóg fóg ag mỹ, kanhgág ag mỹ: “ãjag *apóstolo* vỹ tỹ inh nĩ, sỹ ãjag mỹ Topẽ vĩ tó jé,” he mũ. Inh rãnhrãj vỹ inh mỹ sér pẽ ti. ¹⁴ Isỹ ãjag mỹ Topẽ vĩ tó kũ inh mré ke ag vỹ hẽn ri ke mũn ãjag kóm *Jesus* ki ge sór mũ gé, kũ ag krenkren ke mũ sir, *Judeu* ag. ¹⁵ Há vé, Topẽ tỹ inh mré ke ag tovãnh to tóg *povo* ù ag to há nĩ há. Há to jũ mãn tũ tóg nĩ sir. Topẽ tỹ *Judeu* ag to há' he mãn mũ ra tóg vẽn kar mỹ há tâvĩ tĩnh mũ vễ. Kĩ vẽn kar vỹ rĩnrĩr mãn ke mũ vễ, ùn kãgter mũ ag mré há. Hã ra tóg ag to há tũ nĩ ver.

¹⁶ Ēmĩ to jykrén nĩ. Ēmĩ kupar ko há nĩn kũ tóg ko há kar nĩ. Ge ti nĩgtĩ gé, ka ti. Ti jãre há nĩn kũ ka vỹ há kar nĩ. *Judeu* ag vỹ tag ri ke nỹtĩ. Ag jógjóg ve ag vỹ ka jãre ri ke nỹtĩ. Topẽ mỹ ag há nỹtĩ ja nĩgtĩ. Hã kũ ag krẽ vỹ Topẽ mỹ há nỹtĩnh ke mũ gé. ¹⁷ *Povo* tỹ *Israel* vỹ ka tỹ *Oliveira* há ri ke nỹtĩ. Ti jãre vỹ há nĩ. Hã ra ti pẽ ù tóg kórég nỹtĩ. Hã kũ Topẽ tóg kykym kũ vãm mũ. Ti tỹ *Judeu* kórég ag tugvãnh to ken há vễ. Ka pẽ kórég tag nỹtĩg ja ki tóg ka ù pẽ vin. ãjag há vễ sir, ãjag tỹ tỹ fóg nỹtĩn kũ, kanhgág ke gé. ¹⁸ Kĩ *Judeu* ag to é he sór tũg nĩ, Topẽ tỹ ag vãm mũ ra, ěg tỹ ka pẽ kórég vãm ri ke. Ag nỹtĩg ja ki ãjag nỹtĩ. Hã ra ka jãre vỹ tỹ *Judeu* ag jógjóg ve nỹtĩ. ãjag jógjóg ve pijé', fóg pijé', kanhgág pijé'. *Judeu* ag vễ.

¹⁹ Hẽn ri ke mũn ãjag tóg inh mỹ: “hã ra tóg *Judeu* ag vãm, ěg to há nĩ jé,” he sór mũ. “Hã kũ tóg ěg to há nĩ,” he ãjag hỹn mũ. ²⁰ Hỹ, ag vãm tóg. Hã ra ag tóg ti ki ge jãvãnh ja nỹtĩgtĩ, há kũ tóg ag vãm. Jãvo tóg ãjag to há nĩ, ãjag tỹ ti ki ge to. Hã kũ ag to é he sór tũg nĩ.

Topẽ kamẽg nĩ mỹr. ²¹ *Judeu* ag tỹ ti ki ge jãvãnh tugnĩn tóg ag vãm. Ag jagãgtãn jãvãnh tóg nĩ há. Kĩ tóg ãjag jagãgtãn ke tũ nĩ gé, ãjag tỹ ti ki ge to tar tũ nỹtĩn kũ. Hã kũ ti há kamẽg nĩ.

²² Hã ki Topẽ tỹ tỹ ùn há nĩ tóg ve há tĩ, há ra tóg ù ag vóg kónãn jagy han tĩ gé. ù tỹ ti vỹ mranh mũ ag. Hã ra tóg sir ãjag to há nĩ, ãjag tỹ ti tovãnh tũ nĩn kũ. ãjag tỹ ti tovãnh kũ tóg ãjag vãm ke mũ gé, ha vem nĩ. ²³ *Judeu* ag tỹ ti ki ge kũ tóg ag to há nĩ mãn ke mũ gé sir. Kĩ tóg ěg tỹ ka pẽ kym kũ ki jógon mãn ěn ri ke nĩ sir. ²⁴ Há vé, ãjag há vỹ tỹ ka kanẽn vãn pẽ ri ke nỹtĩ'. Hã ra tóg ěg tỹ ka pẽ kym kũ ki jógon ěn ri ke han, há vỹ: *Judeu* ag tỹ *Jesus* ki ge, he mũ. ěg pijé ka kanẽn vãn pẽ tỹ ka kanẽn há ki vin tĩ'. Ka pẽ tỹ ěg tỹ kym kũ ki jógon mãn tag vỹ jagy tũ nĩ vễ. Hã kũ tóg Topẽ mỹ jagy tũ tĩ, ti tỹ *Judeu* ag to há nĩ mãn kũ.

Topẽ tỹ Judeu ag krenkren han sór

²⁵ Isỹ ãjag mỹ nén ù kãmén sór vễ, ãjag tỹ mẽ ja tũ ù, ha mẽ, ãjag tỹ *Judeu* ag to é he tũ nĩ jé. Há vé, *Judeu* ù ag vỹ ver mẽ sór tũ nĩgtĩ. ù ag tóg mẽ sór mũ. Kejẽn vẽn kar tóg há ra mẽ kãn ke mũ, fóg ag kar, kanhgág ag kar ke gé, *Judeu* ag kar ke gé. ²⁶ Ēn kã *Judeu* tỹ mẽg mũ ag tóg krenkren ke mũ gé. Hã kũ tag tóg ag to rán kũ nĩ, ha mẽ: “ag krenkren han tĩ vỹ jun ke mũ. *Jerusalém* tá tóg vẽn ven ke mũ. Ēn vỹ *Jacó* krẽ ag tỹ inh vỹ mranh ja ěn tỹ vẽn pãte fón ke mũ,” he tóg. ²⁷ “Sỹ ag mré jykrén jan há vễ. Ag tỹ inh vỹ mranh tỹ sóg tũ' he mũ,” he ja tóg nĩ, Topẽ vỹ rán ki, *Judeu* ag to. ²⁸ *Jesus* kato tẽ ag tóg mũ ver. Ti kãme sér mẽ jãvãnh ag nỹtĩ ver. Hã kũ ãjag tóg ag nỹtĩg ja ki Topẽ vỹ sér mẽg mũ. Hã ra ag jógjóg ve ag vỹ Topẽ to há nỹtĩ ja nĩgtĩ. Hã kũ Topẽ tóg ag krẽ'krẽ to há nĩnh ke mũ gé

kejĕn, ti tÿ vāsÿ ag kuprĕg ja nĭn kÿ. ²⁹ Topĕ tÿ ũ to há nĭn kÿ tóg ti to há nĭ. Ti tÿ ũ kuprĕg kÿ tóg kuprĕg kÿ jĕ gé. Tÿ tú' henh ke tú tóg nĭ, Topĕ ti.

³⁰ Vāsÿ ājag tóg Topĕ vĭ ki kagtĭg ja nÿtĭgtĭ gé. Hã ra Topĕ tóg ũri ājag jagāgtān, ājag tÿ ti ki ge jé, *Judeu* tÿ ti vĭ mranh mũ ag nÿtĭg ja ki. ³¹ Kÿ ĕn ag tóg ti vĭ mranh mũgtĭ ver, Topĕ tÿ kar kÿ ag jagāgtān jé, ti tÿ ũri ājag jagāgtān ri ke. ³² Kÿ Topĕ tóg ĕg kar mÿ ĕg tÿ ti vĭ mranh mũ tag ven kãn sór mũ, ĕg tÿ to jykrĕn mãn jé. Ti tÿ ĕg jagāgtān sór vĕ, ĕg tÿ ti ki ge jé. Hã jé tóg ĕg mÿ ĕg tÿ ti vĭ mranh mũ ven sór mũ.

Topĕ jykre tÿ ĕg jykre kãfór nĭ

³³ Topĕ vÿ tÿ ũn mág pĕ nĭ, mÿr, ha mĕ. Ti jykre vÿ vĕnh han kri nĭ kar nĭ. Ve kãn jāvānh ĕg nÿtĭ. Nĕn ũ kar ki kanhró ti nĭ mÿr, nĕn ũ kar to jykrĕn há han ti tĭ mÿr. Ti tÿ nĕn to jykrĕn mũ ve kãn ke tú pĕ ĕg nĭ. “Tĭ hÿn hĕ ri ken kÿ tag han?” henh ke tú ĕg tóg nĭ gé. To jykrĕn kórĕg ĕg tóg nÿtĭ. ³⁴ Ũ nÿ Topĕ tÿ nĕn to jykrĕn mũ ki kanhró nĭ? Ki kagtĭg kar ĕg nÿtĭ. Ũ nÿ Topĕ mÿ: “tag han ra, tag han tÿg ra,” he tĭ? Ũ vÿ ti jyvĕn ke tú pĕ nĭ. ³⁵ Ũ nÿ ti mÿ nĕn ũ nĭm', Topĕ tÿ ti mÿ kajām jé? Nĕn kar vÿ tÿ ti tú nÿtĭ mÿr. Hã kÿ tóg ĕg hã mÿ nĕn ũ kar nĭm tĭ, ĕg jagāgtān kÿ. ³⁶ Topĕ hã ne nĕn kar hynhan'. Ti hã jamĕn kÿ ĕg tóg nÿtĭ. Nĕn ũ kar vÿ ti jamĕn kÿ nÿtĭ gé. Hã kÿ ĕg tóg ti hã mÿ vĭ há han ke mũ. To krónh kenh ke tú ĕg nĭ, ga kri, kanhkã ta ke gé. Hã vĕ.

12

Topĕ mÿ ĕg vĕnh fĕg ke mũ

¹ Inh kanhkã', Topĕ vÿ ājag jagāgtān. Hã kÿ sóg ājag mÿ: “ti mÿ vĕnh fĕg,” he mũ. Kÿ tóg ĕg tÿ ti mÿ nĕn ũ pũn ri ke nĭ, ĕg tÿ ti mÿ vĕnh fĕg kÿ. *Judeu* ag vÿ ag mĕg tãnh kÿ pũn tĭ. Ag jāvo ĕg tóg ĕg rĭnrĭr nÿtĭn

kÿ ti mÿ vĕnh fĕg tĭ. Gen kÿ ājag tóg Topĕ jykre han ke mũ. ² Ēprã ke ag jykre han sór tÿg nĭ. Topĕ vÿ ājag krĭ tãg han sór mũ. Kÿ ājag tóg nĕn há han ki kanhró nÿtĭnh mũ. Vĕjykre kuryj han jé ājag tóg ke mũ. Kygnĕnh ke tú ājag tóg nĭ. Tag ve sór tóg mũ, Topĕ ti. Tag hã to tóg ĕg kanhrãn ke mũ.

³ Ha vé, Topĕ vÿ isar han, kÿ sóg ājag jyvĕn há han ki kanhró nĭ. Hã kÿ sóg ājag kar mÿ tag tó mũ. Vĕsÿ ũn mág han sór tÿg nĭ. “Tÿ inh ũn mág nĭ,” he tÿg nĭ, ã tÿ tÿ ũn mág tÿ nĭn kÿ. Ēg kar vÿ Topĕ ki ge kÿ nÿtĭ. Kÿ tóg ĕg kar tÿ nĕn ũ to tar han tĭ, ĕg kar tÿ ti rãnrãj han jé. Tag to jykrĕn kÿ jagnĕ to é he tÿg nĭ.

⁴ Ēg há to jykrĕn nĭ. Ti ki nÿtĭ vÿ e nÿtĭ, ĕg pĕn, ĕg nĭgnó, ĕg kanĕ, ĕg nĭgrĕg, ti kar ti. Ēg há ki nÿtĭ vÿ jagnĕ kóm rãnrãj nÿtĭ kar nÿtĭ, vyr mÿ. ⁵ Ge ĕg nÿtĭ gé. E ĕg nÿtĭ. Hã ra ĕg tóg ĕg tÿ *Cristo* ki ge kÿ nÿtĭn kÿ ĕg há ri ke nÿtĭ. Kÿ ĕg tóg jagnĕ ki rĭr ke mũ sir, ĕg há ki nÿtĭ tÿ jagnĕ ki rĭr tĭ ĕn ri ke. ⁶ Hã ra ũ tóg nĕn ũ han há nĭgtĭ gé, Topĕ tÿ to ĕg tar han kÿ. Ēg kã mĭ ũ mÿ tóg: “ag jyvĕn nĭ,” he tĭ, *Jesus* ti. Kÿ Topĕ tÿ ã mÿ nĕn tó mũ hã tÿ ĕg jyvĕn nĭ. ⁷ Ēg kã mĭ ũ mÿ tóg: “ũn jagāgtar ag jagāgtān nĭ,” he tĭ gé. Ti tÿ ã mÿ tag tó kÿ ĕg jagāgtān há han to tar nĭm nĭ. Ēg kã mĭ ũ mÿ tóg: “inh vĭ kãmĕn nĭ,” he tĭ gé. Kÿ to krónh ke tÿg nĭ. ⁸ Ēg kã mĭ ũ mÿ tóg: “ag mÿ ag tÿ nĕn han ke mũ kãmĕn nĭ,” he tĭ gé. Kÿ ã rãnrãj tag ki rĭr há han nĭ. Ēg kã mĭ ũ mÿ tóg: “ã tÿ nĕn ũ nĭm mág nĭ, inh mÿ,” he tĭ gé. Kÿ ón kÿ ti mÿ nĭm sór tÿg nĭ. Ēg kã mĭ ũ mÿ tóg: “*culto* to pã'i vÿ tÿ ã nĭ,” he tĭ gé. Ā tÿ tÿ to pã'i nĭn kÿ to jykrĕn há han nĭ. Ēg kã mĭ ũ mÿ tóg: “ag jagāgtān nĭ,” he tĭ gé. Kÿ ti tÿ ã mÿ ã tÿ ĕg jagāgtān ke tag tó kÿ to mÿ sér nĭm nĭ. Ēg tÿ jagnĕ ki rĭr to ken hã vĕ.

⁹ Jagnē to há tāvī nýtīm nī. Ōn kŷ jagnē to há nýtī sór tūg nī. Vējykre pāno to kórég tāvī nýtīm nī, kŷ tovānh kān nī. Vējykre há hā mī mūm nī. ¹⁰ Jagnē to há tāvī nýtīm nī, ājag tŷ ājag mré pafa mū ag to há ri ke nýtīm nī, jagnē to. Jagnē mŷ komēr hā vīm nī, ěg tŷ pā'i mŷ komēr hā vī ěn ri ke. ¹¹ Topē jykre to krónh ke tūg nī. Ti tŷ ājag mŷ: “tag han ra,” he to jĕnjĕr nýtī tūg nī gé. To vāsān nī. Ti kuprīg tŷ ājag mŷ nén tó mū ěn han nī. Kŷ tóg ājag mŷ sér tīnh mū. Ěg *Senhor* tū han nī. ¹² Topē vŷ ěg mŷ nén ū há kar han ke mū. Tag to mŷ sér nýtīm nī. Kejĕn ājag tóg nén ū jagy venh ke mū, ti tugnĕn. Hā ra to krónh ke tūg nī. Topē mré vĕmén kŷ nýtīm nī. ¹³ Ājag mré Topē ki rā ū jagtar nĕn kŷ ti jagāgtān nī. Ū tŷ ājag to pasa kŷ ti mŷ: “inh mré nī,” hem nī.

¹⁴ Kejĕn ū tóg ājag vóg kónān sór mū. Ěn to Topē mŷ: “ti jagāgtān nī,” hem nī. Ti to: “ti vóg kónān nī,” he tūg nī. ¹⁵ Kejĕn tóg ū mŷ sér tī. Kŷ ti mré mŷ sér nýtīm nī gé. Kejĕn ū tóg fŷ tī. Kŷ ti mré fŷm nī gé. ¹⁶ Jagnē mré vējykre pir hā han nī, hā vŷ: jagnē to há, he mū. Vĕsŷ ūn mág han sór tūg nī. Tŷ ūn kāsir ag mré ke nýtīm nī. “Ag mré ke vŷ tŷ inh nī,” hem nī, ūn kāsir ag to. Hĕn ri ke mūn ājag kā mī ū tóg vĕnh kanhrān mág to tar nī, ājag kāfór. Ti jé: “ag kāfór inh nī, vĕnh kanhrān mág ja tag to,” he tūg.

¹⁷ Kejĕn ū tóg ājag mŷ nén ū kórég han tī. Ge ra ti mŷ nén ū há hā han nī. Vĕnh kar mŷ vī há tāvī han nī, ū tŷ ājag to: “kygnē ti huri,” he tū nī jé. ¹⁸ Vāsān nī, ājag tŷ ū to krī rŷ han tū nī jé, ājag tŷ vĕnh kar to krī kuprā nýtī jé.

¹⁹ Inh kanhkā, ū tŷ ājag mŷ nén ū kórég han mū ra vĕnh kajām sór tūg nī. Topē hā tóg ti to jūnh ke mū. Hā kŷ tag vŷ rán kŷ nī, ha mĕ: “inh hā ne ājag kajām ke mū'. Inh hā ne ag

mŷ ven ke mū', ag tŷ ag jykre kórég to jagāgtar ke ti, he tóg, ěg *Senhor* ti,” he ja tóg nī, Topē vī tŷ rán kŷ nī ki. ²⁰ Kŷ ū tŷ ājag kato tĕ mū mŷ nĕn ū há kar han nī. Ti kókĕr nĕn kŷ ti mŷ vĕjĕn ven nī. Ti hāghā kŷ ti mŷ goj ven nī. Gen kŷ ā tóg ti mŷ'a han ke mū, ha vem nī, ā tŷ ti to há nĕn kŷ, ti tŷ ā to kórég nī ra. ²¹ Vĕnh jykre há to krónh ke tūg nī. Kŷ ěg tóg tŷ vējykre pāno tŷ tū' hĕnh ke mū, ěg tŷ ūn kuryj mī mūn kŷ.

13

Ěg pā'i ag

¹ Ěg pā'i ag vŷ nýtī. Kŷ tóg ěg tŷ ag tŷ ěg mŷ nén tó mū ěn han kŷ há tī. Topē tŷ ag tŷ pā'i han hā vĕ, ag krĕn kŷ. Ti hā vŷ ū tŷ tŷ pā'i nĕnh ke to jykrĕn tī'. ² Kŷ ag kato tĕ sór tūg nī. Topē hā vŷ pā'i ag vin tī, kŷ ag kato vāsān tūg nī. Ū tŷ ag kato vāsānsān mū ag vóg kónān jé ag tóg ke mū, pā'i ag. ³ Ěg tŷ vējykre há han kŷ ěg tóg pā'i ag vĕg mū ra kanĕ jur ke tū nī. Ū tŷ vējykre kórég han mū ag vŷ vĕso kanĕ jur tī, pā'i ag ve kŷ. Kŷ ěg hŷn hĕ ri kenh ke mū, ag tŷ ěg kanĕ jun tū nī jé? Vējykre há tāvī han jé ěg tóg ke mū. Kŷ ag tóg ěg to vī há han ke mū sir, pā'i ag. ⁴ Ěg pā'i ag ne ěg jyvĕn tī', ěg tŷ vējykre há to tar nýtī jé. Ag tŷ Topē tŷ ag mŷ nén tó mū han hā vĕ. Ā tŷ vējykre kórég han kŷ mūmĕg nī. Ā vóg kónān jé ag tóg ke mū, ha vem nī, hā jé Topē tóg ag vin, ag tŷ ūn jykre kórég ag vóg kónān jé. ⁵ Hā kŷ ag tŷ nén tó mū han nī, ag tŷ ājag to jū tū nī jé. Ājag kakā kavĕnh tī tī gé, ājag tŷ pā'i ag vī han tū nĕn kŷ. Hā kŷ ki króm sórm nī.

⁶ Kŷ *governo* mŷ *imposto* kajām nī gé. Topē tŷ ag mŷ vĕnh rānhrāj nĕm ja ěn han ag tóg tī, *governo* mŷ rānhrāj tī ag. Kŷ ag mŷ kajām nī. ⁷ Kŷ ājag név kajām kān nī, *governo* mŷ ke gé. Ājag tŷ pā'i ū mŷ *imposto* kajām ken kŷ ti mŷ ven nī, jānkamy

ti. Ājag pā'i ag kamēg nī, ag mý komēr hā vīm nī.

Topē jykre hā mī mūm nī

⁸ Ājag név kajām kân nī. Mré hā jagnē to há tāvī nýtīm nī gé. Ēg týt jagnē to há nýtīm kýt Ēg tóg Topē týt Ēg jyvēn mū ēn ki króm kân mū sir. ⁹ Ha vé, Topē tóg Ēg mý: “ā prū tú fi mré nýtūg nī, kýt ā mén tú mré nýtūg nī gé,” he ja nī. Kýt tóg: “ū tén tūg nī, nén ū péju tūg nī, ū to ón tūg nī, nén ū to én tūg nī gé,” he ja nī gé. Ti týt Ēg jyvēn výt e nýtī. Hā ra Ēg tóg Ēg týt ti týt Ēg jyvēn kar týt ūn pir han sór kýt: “ā régre ki rīr há han nī. Ā týt vēnh ki rīr há ri ke han nī,” henh ke mū. ¹⁰ Ēg týt Ēg régre kar ki rīr há nýtīm kýt Ēg tóg ag mý nén ū kórég han ke tú nī. Ēg týt jagnē ki rīr há nýtīm kýt Ēg tóg Topē týt Ēg jyvēn ēn ki króm kân ke mū.

¹¹ Vāsān nī. Vējykre kórég tovānh kân nī. Ti týt Ēg kren han ke kurā výt kakó pē tí ha. Ēg týt ti ki ge vén kýt tóg ver kuvar gy ja nī. Hā ra tóg ūri kakó tāvī tí ha. ¹² Kuty tag tūg ke nē ha. Týt vaj ke ti nýt ha. Ti týt kānhmar kātīg ke to ken hā vē. Hā kýt vējykre kavēj ēn han mās sór tūg nī. Ēg týt kurā ki nén han tí ēn han nī, vējykre kuryj ti, Ēg týt vējykre há han kýt vējykre kórég kato tē jé, týt tūt' he jé. ¹³ Ēg týt kurā mī tūg há han tí ēn ri ke han nī. Ag týt *baile* ki nén ū vēnh mýt han tí ēn han tūg nī. Kronkron tūg nī gé. Fag to én tūg nī. Kýt fag mré nýtūg nī, ag mré ke gé. Jagnē to jūtūg nī gé. Jagnē tūt to én tūg nī gé. ¹⁴ Ēg *Senhor* týt *Jesus Cristo* jykre tąg hā han nī. Ēg týt nén to én mū ēn han mās sór tūg nī. Ēg jykre pāno kórég tovānh kân nī.

14

Jesus ki ge kýt nýtī fag týt jagnē to há nýtīm ke

¹ Ū tóg krój nýtī ver. Tope jykre ū tóg ver ag mýt jagy tí, ag týt ti ki ge

kýt nýtī ra. Ū týt ge tovānh tūg nī. Ag mýt: “Ēg mré Topē vī mēnh kātīg nī,” hem nī. Ag mýt komēr hā vīm nī, ag týt kygnē kýt. ² Ū tóg nén kar ko tí, jāvo ū tóg nén ū nī ko vānh nī, kýt tóg ěkré hā ko tí. “Vēnh kāgrá týt topē mýt ag tóg pūn ja nī, nén ū nī ēn ti. Hā kýt sóg ko sór tú nī,” he ag tóg tí, ūn krój ag. ³ Hā ra ājag kām ū ag tóg ge ra ko tí, vēnh kāgrá týt ag mýt týt nén ū tú nīm kýt. Ājag týt ko kýt ū týt ko vānh ēn to é he tūg nī. Kýt ājag týt ko vānh nīm kýt ū týt ko mū ēn to: “ti kórég han ti tí,” he sór tūg nī gé. Vējēn to jagnē mýt vī tūg nī. Ā mré tóg Topē ki rā kýt jé gé, ū týt ko mū ti, kýt ti to vī tūg nī. ⁴ *Jesus* mýt rānhraj tí výt týt Ēg nýtī, Ēg kar. Hā kýt tóg vēnh mýt tí, Ēg týt jagnē to vī sór kýt. Ū týt Ēg mýt vīnh ke mū výt týt Ēg *Senhor* ti nī, Ēg týt týt ti tūt nýtīm kýt. Hā ra Ēg kar výt há nýtīm ke mū, kurā ēn kā, ha vem nī, Ēg *Senhor* týt Ēg tar han kýt.

⁵ Ū tóg vēnh kán ke kurā to: “kurā kórég,” he tí, kurā ū to ke gé. Jāvo ū tóg kurā kar to: “kurā há,” he tí gé. Há kar ti nýtī, ājag týt kurā han mū ti. Kýt ājag týt nén to jykren mū ēn hā han nī. ⁶ Ēg kar výt Ēg *Senhor* jykre mī mū sór mū. Hā kýt ū tóg kurā kórég han sór tí, ti jykre mī tí jé. Jāvo ū tóg kurā kórég han vānh nī, ti jykre mī tí jé gé. Há kar ti nī.

Kýt ū týt nén ū kar ko mū výt ge nī gé. Ēg *Senhor* jykre mī tí hā jé tóg ko tí gé. Jāvo ū tóg nén ū nī ko vānh nī. Ēn výt Ēg *Senhor* jykre mī tí hā jé ko vānh nī gé. Há kar ti nī, Ēg týt nén ū nī ko mū ti, Ēg týt ko vānh ti ke gé.

⁷ Ēg pijé Ēg jykre han ke mūt', Ēg týt ga kri mūn kýt. Kýt Ēg ter ken kýt Ēg pijé Ēg jykre ki ter ke mūt' gé'. ⁸ Ēg týt ga kri mūn kýt Ēg tóg Ēg *Senhor* jykre hā han ke mūt'. Ti tūt han hā jé Ēg tóg ga kri mūt' nī. Kýt Ēg ter ken kýt Ēg tóg ti jykre hā ki ter ke mūt' gé'. Ēg *Senhor* týt *Jesus Cristo* tūt kar výt týt Ēg nýtī. ⁹ Ēg týt týt ti tūt nýtī hā jé tóg ter ja nī. Hā jé tóg rīr mās ja nī

gé. Ti tỹ tỹ ěg *Senhor* nĩ hã jé tóg ter ja nĩ, vĕnh kar pã'i, ùn rĩnrĩr mũ ag pã'i, ùn kãgter mũ ag pã'i ke gé.

¹⁰ Kĩ ăjag tỹ hĕ ri ken kĩ jagnĕ to vĩ sór nĕ? ăjag tỹ hĕ ri ken kĩ jagnĕ to ě he nĕ? Topĕ hã vỹ ěg jykre ve kãn ke mũ, ěg kar, ti tỹ ěg jé prĕr ken kĩ. ¹¹ Hã kĩ tag tóg rán kĩ nĩ, ha mĕ. “Rĩr inh jĕ nĩ,” he tóg, ěg *Senhor* ti. “Vĕnh kar vỹ inh krĕm grĩnh kenh ke mũ, ha vem nĩ. Vĕnh kar vỹ inh mỹ: ùn mág vỹ tỹ ă nĩ, henh ke mũ, he ti, Topĕ ti,” he tóg, Topĕ vỹ tỹ rán kĩ nĩ ki. ¹² ěg kar vỹ Topĕ rĩnja tá nỹtĩnh ke mũ, kĩ tóg ěg jykre tugnỹm ke mũ. ěg hã ki tóg jĕmĕnh ke mũ, ěg tỹ nĕn han ja ěn to. ¹³ Hã kĩ jagnĕ to vỹ mãn tũg nĩ.

Ěg tỹ jagnĕ to fen ke

Jagnĕ to: “kórég ti nĩ,” he mãn tũg nĩ. ăjag tỹ nĕn ù han ken kĩ: “isỹ tag han kĩ inh régre mỹ inh ve kĩ Topĕ vỹ mranh ke tũ nĩ vỹ?” he jé ěg tóg ke mũ.

¹⁴ Tag ki kanhró inh nĩ, ha mĕ: vĕjĕn pijé ěg kavĕnh tí'. *Jesus* tỹ tón hã vĕ. Nĕn ù tũ vĕ, vĕjĕn ti. ěg tỹ ko jafã távĩ vĕ. Hã ra ù tóg nĕn ù nĩ to: “vĕnh kãgrá mỹ ag tóg pũn ja nĩ, vĕnh mĕg ěn nĩ ti. Hã kĩ sóg ko kĩ Topĕ vỹ mranh tí,” he tí. Û tỹ tag tó mũ jykre kavĕnh ti tí, ti tỹ ge ra kon kĩ. ¹⁵ Inh mỹ tóg tỹ Topĕ vỹ mranh tũ nĩ, isỹ nĕn ù nĩ ko tag ti. Hã kĩ sóg ko mũ sir. Kĩ inh régre ù tóg isỹ ko ve kĩ ko sór mũ gé sir. Hã ra tóg ti hã mỹ Topĕ vỹ mranh ri ke nĩ. Kĩ tóg ko kĩ isugrĩn Topĕ vỹ mranh mũ sir. Kĩ tóg nũgme ki kutĕnh ke mũ sir. Kĩ tóg isỹ inh jĕn tugnĩn ti tĕn ri ke nĩ sir, *Cristo* tỹ ùn jagfy ter ja ěn ti. ¹⁶ Kĩ tag han sór tũg nĩ, ù tỹ ăjag tỹ nĕn han mũ to ăjag to vỹ tũ nĩ jé. Há ti nĩ vĕ, ăjag tỹ kon kĩ. Hã ra ù tỹ ăjag jĕn to ăjag to vĩn kĩ ko sór tũg nĩ. ¹⁷ Topĕ tỹ tỹ ěg *Senhor* nĩn kĩ ěg jĕn tóg tỹ nĕn ù tũ nĩ ha mỹr. Kĩ tóg ěg tỹ nĕn ù nĩ ko tũ ra ěg mỹ tỹ nĕn ù tũ nĩ. Nĕn ù ù to ěg jykřn

ke mũ ha, hã vỹ: vĕjykre kuryj, he mũ, vĕjykre kusa, vĕjykre sér, Topĕ kuprĩg tỹ mỹr, ěg jagrĕ tãg tỹ, he tóg. ¹⁸ ěg tỹ gen kĩ *Cristo* jykre han kĩ tóg Topĕ mỹ há tí ha, ěg jykre ti. Kĩ tóg ěg mrĕ ěprã ke ag mỹ há tí gé sir, ha vem nĩ.

¹⁹ Kĩ ěg jé jagnĕ krĩ kuprãg hã to jykřn. ěg jé jagnĕ tar han sór. ²⁰ Kĩ tóg ěg tỹ nĕn ù nĩ ko to ěg régre tỹ tỹ prãnh ke han kĩ kórég nĩ. Vĕjĕn kar vỹ há nĩ. Hã ra ù tóg vĕjĕn ù to jykřn kónãn sór mũ, ti tỹ to Topĕ vỹ mranh kĩ. Ti tỹ ge ra kon kĩ tóg tỹ prãnh ke mũ sir. ²¹ Kĩ tóg kórég nĩ, ěg régre tỹ ěg tugnĩn Topĕ vỹ mranh kĩ. Hã jé nĕn ù nĩ ko tũg nĩ, ă régre tỹ to tỹ prãnh kenh mĕ tĩn kĩ. Ti rĩnve goj fa kron tũg nĩ gé. Nĕn ù tỹ ă régre tỹ Topĕ vỹ mranh han ěn tovãnh kãn nĩ. ²² ă tỹ nĕn ù to: “kórég tũ ti nĩ,” hen kĩ Topĕ hã mỹ tóm nĩ. Hã ra ă régre rĩnve han tũg nĩ, ti tỹ ă mỹ há nĩ ra, ă régre tỹ ă tugnĩn Topĕ vỹ mranh tũ nĩ jé. ă tỹ Topĕ tỹ ă mỹ nĕn tó mũ hã han kĩ tóg há nĩ, kĩ ă tóg jatu nĩ, ha vem nĩ. ²³ Û tóg ko tí, hã ra tóg ti tỹ ko kũ: “isỹ Topĕ vỹ mranh mỹ vỹ?” he mũ sir. Ti tỹ ge ra kon kĩ tóg to krĩ kufy nĩ sir. Kĩ tóg Topĕ vỹ mranh mũ sir. ěg tỹ ti ki ge kĩ nỹtĩn kĩ ěg tóg ti tũ hã han sór mũ sir. ěg tỹ nĕn ù to: “tag han kĩ inh mỹ ti vỹ mranh mũ vỹ?” hen kĩ ěg han ke tũ nĩ. Ke tũ nĩ mũ ra ěg ti vỹ mranh mũ.

15

Ěg tỹ ěg mrĕ ke ag to há nỹtĩnh ke

¹ Ha vé, tar ěg nỹtĩ. Hã kĩ tóg ěg tỹ ùn krój nỹtĩ ag to fen nỹtĩnh há tí. “Ěn tóg inh mỹ há nĩ, hã kĩ sóg han sór mũ,” henh ke tũ ěg tóg nĩ. ² “Mỹ inh régre mỹ há nĩ vỹ?” he jé ěg tóg ke mũ. Ti tỹ ti mỹ há tũ nĩn kĩ ěg han ke tũ nĩ. ěg tỹ ti tar han sór vĕ, ěg tỹ nĕn han mũ kar tỹ. ³ *Cristo* pijé ti tỹ nĕn to ěn mũ ěn han ja nũgtĩ'. Hã kĩ tóg ěg jagfy

jagtar ja nĩgtĩ. Kĩ tóg Topě mĩ: “ã to ag tóg vĩ kónãn tĩ, ã kato tẽ ag. Hã ra ag vĩ vỹ inh kri kutẽnh ke mũ,” he ja nĩ. Ti mur tũg ki Topě vĩ tó ti vĩ tag rãn ja nĩ, hã ra tóg ge nĩ. ⁴ Hã ra Topě tóg ẽg kanhrãn sór mũ. Hã kĩ tóg ti vĩ tó tĩ ag mĩ: “ha rãn,” he ja nĩgtĩ. Hã kĩ ag tóg rãn rãn ja nĩgtĩ. Ẽn ve kĩ ẽg tar nỹtĩ, *Jesus* jykre mĩ mũ to. Kĩ ẽg tỹ prãnh kenh ke tũ nĩ. Kĩ ẽg tóg ẽg tỹ kanhkã tá nẽn venh ke mũ ẽn kã jatu' henh ke tũ nĩ gé. ⁵ Topě vỹ ẽg to fen kũ nĩ. Ti hã vỹ ãjag tỹ jagnẽ to fen han ke mũ, ti kóm, ãjag tỹ ti mré jykre pir nỹtĩ jé, ãjag tỹ *Jesus Cristo* ki ge kĩ nỹtĩn kĩ. Ẽg tỹ to vãsãn han ki kanhró tóg nĩ. ⁶ Kĩ ãjag tóg jagnẽ mré ẽg jóg tỹ Topě to: “ũn mág vỹ tỹ ti nĩ,” henh ke mũ gé. Vẽnh vĩ pir han jé ãjag tóg ke mũ, ti to, ẽg *Senhor* tỹ *Jesus Cristo* to ke gé.

Fóg ag mré kanhgág ag tỹ Topě vĩ mẽn ke

⁷ Hã kĩ jagnẽ to há nỹtĩm nĩ. *Cristo* tỹ ẽg to há nĩ ri ke nỹtĩm nĩ, jagnẽ to. Kĩ ù tóg ãjag jykre ve kĩ Topě to: “ũn mág vỹ tỹ ti nĩ,” henh ke mũ. ⁸ Tag to jykrẽn nĩ, ha mẽ. *Cristo* vỹ *Judeu* ag ki rĩr jé kãtĩg ja nĩ, ti tỹ Topě tỹ vãsỹ ẽg jógjóg ve ag mỹ nẽn tó ja ẽn han jé. Ẽn ve kĩ ẽg tóg Topě tỹ vẽn vĩ há hã tó tĩ ki kanhrãn mũ. ⁹ Kĩ tóg *povo* ù ag jagãgtãn gé. Kĩ ag tóg ti tugrĩn Topě mỹ vĩ há han mũ gé sir, fóg ag, kanhgág ag ke gé. Hã kĩ *Davi* tóg tag rãn ja nĩ gé, ha mẽ: “tag tugnĩn sóg ã mỹ vĩ há han ke mũ, fóg ag rĩnve, kanhgág ag rĩnve ke gé. Ag rĩnve sóg ã mỹ jãn ke mũ, ã jiji tó kĩ,” he ja tóg nĩ, Topě vĩ tỹ rãn kĩ nĩ ki. ¹⁰ Kĩ tag tóg rãn kĩ nĩ gé. “Fóg', kanhgág', mỹ sér nỹtĩm nĩ, *Judeu* ag mré hã, ti tũ ag mré hã,” he tóg mũ gé, Topě vĩ tỹ rãn kĩ nĩ ki. ¹¹ Kĩ tag tóg rãn kĩ nĩ gé. “Fóg', kanhgág', ẽg *Senhor* mỹ vĩ há han nĩ. Topě to vĩ há han kãn nĩ, *povo* kar',” he ja tóg

nĩ gé. ¹² Kĩ *Isaiás* vỹ *Cristo* to: “*Jessé* krẽ'krẽ ù vỹ tỹ ùn mág jẽn mũ, *Davi* panh ẽn krẽ'krẽ ù. Kĩ tóg tỹ *povo* kar ag pã'i mág jẽn mũ. Fóg ag vỹ kanhgág ag mré ti ki ge sór ke mũ,” he ja tóg nĩ. ¹³ Topě hã ne ẽg mỹ ven ke mũ', nẽn ù há kar, hã kĩ tóg ẽg mỹ tó ja nĩ. Ti hã ki ãjag tóg ge kĩ nỹtĩ. Ti hã vỹ ãjag fe tỹ mrin kenh ke mũ. Ti hã vỹ ãjag krĩ kuprãg ke mũ'. Topě kuprĩg vỹ tỹ ãjag jagrẽ nĩ. Kĩ tóg nẽn kar han há nĩgtĩ. Ti hã vỹ ãjag tar han ke mũ', ãjag tỹ Topě tỹ ẽg mỹ nẽn ù há ven ke ẽn to tar nỹtĩ jé, ãjag tỹ tag hã mĩ ẽkrẽn jé.

Paulo rãnrãj

¹⁴ Inh kanhkã', vỹjyre há han kĩ ãjag tóg nỹtĩ. Isỹ ãjag mỹ tó tũg ki ãjag tóg ki kanhrãn ja nĩ. Vég isóg nĩ nĩ. Hã kĩ ãjag tóg jagnẽ jyvẽn ki kanhró nỹtĩ gé. ¹⁵ Inh vẽn rá tag ki sóg ãjag mỹ nẽn ù tỹ hẽn ri ke kãmén, ti tỹ inh mỹ sér tĩn kĩ, sỹ ãjag vég tũ ra. ãjag mỹ sóg kãmén há han, ãjag tỹ kã jatu tũ nĩ jé, ãjag tỹ mẽg mũ tag kã. Topě ne tag to inh jẽnẽ'. Tag to tóg isar han'. ¹⁶ Inh jé tóg prẽr, isỹ *povo* kar mỹ *Jesus Cristo* kãmén jé. Kĩ sóg ti tũ ki rĩr jẽ nĩ. Topě vĩ sér tó sóg tĩ, fóg ag mỹ, kanhgág ag mỹ ke gé. Ag tỹ ti ki ge kĩ tóg ti mỹ sér tĩ, Topě kuprĩg tỹ ag tỹ ùn há han kĩ, ag tỹ tỹ Topě tũ nỹtĩn kĩ. Inh rãnrãj hã vẽ.

¹⁷ Tỹ sóg *Jesus Cristo* rãnrãj han tĩ nĩ, Topě tỹ isar han kĩ. Kĩ inh rãnrãj tóg inh mỹ sér tĩ. ¹⁸ Kĩ sóg ãjag mỹ *Cristo* tỹ inh mỹ vẽn rãnrãj nĩm ja hã tỹ vẽn sór mũ. Fóg ag mré kanhgág ag tỹ ti ki ge jé tóg isar han tĩ, isỹ ti vĩ tó tag to. Inh vĩ mẽ kĩ ag tóg ti ki ge sór mũ, ag tỹ inh jykre ve kĩ ke gé. *Jesus Cristo* tỹ nẽn han mũn hã vẽ. ¹⁹ Nẽn ve vãnhan sóg tĩ gé, Topě tỹ isar han kĩ. Ti kuprĩg tỹ inh krĩn kĩ sóg han tĩ. Kĩ sóg vẽnhan kar mỹ ti vĩ tó ja nĩgtĩ, *Jerusalém* tá. Tá kãkutẽ kĩ sóg ga kar mũ tĩg ja nĩgtĩ gé, ga tỹ *Ilria*

mĩ hã. Vênh kar mÿ sóg *Cristo* kãme sér tó ja nĩgtĩ. ²⁰ Ũ tÿ tá jun tũ ra sóg tá jun vén ja nĩgtĩ, sÿ tá ti vĩ tó vén jé, ag tÿ vãhã *Cristo* kãme mẽ jé. Inh hã ne ag mÿ tó vén sór ja nĩgtĩ, isÿ ù rãnrãj ja ki rãnrãj tũ nĩ jé. ²¹ Hã kÿ tag tóg rán kÿ nĩ, ha mẽ: “ũ tÿ ti vĩ mẽ ja tũ ên ag vÿ mẽnh ke mũ,” he ja tóg nĩ, Topẽ vĩ rá ki. Sÿ ti vi tag hã ki króm sór vê.

Paulo tÿ Roma ra tĩg sór

²² Hã kÿ sóg ãjag tá jun ja tũ nĩ ver, sÿ ãjag venh há hã ra. ²³ Tag ki sóg inh rãnrãj han kãn huri. Vãsÿ sóg to jykrén, sÿ ãjag venh tĩg jé. ²⁴ Kÿ tóg hên ri ke mũn inh mÿ ki króm kenh mũ ha. Sÿ ga tÿ *Espanha* ra tĩg sór vê. Ra tĩg kÿ sóg ãjag venh rãnh mũ. Kÿ tóg há tĩnh mũ, ãjag tÿ inh jagãgtãn kÿ. Kÿ sóg tĩg há han ke mũ, *Espanha* ra. Hã ra sóg ãjag mré nĩ sĩ han sór mũ, ãjag tÿ isar han jé.

²⁵ Hã ra sór mũ, ver *Jerusalém* ra tĩg sór mũ. Sÿ tá Topẽ tũ ag mÿ jãnkamy ma tĩg ke vê. ²⁶ Ga tÿ *Macedônia* tá *Jesus* mré ke ag vÿ inh mÿ jãnkamy vin, ga tÿ *Grécia* tá ke ag ke gé, isÿ *Jerusalém* tá êg mré ke tÿ jagtar nÿtĩ ên ag mÿ nĩm jé. ²⁷ Ag kar mÿ tóg sér tĩ, ag tÿ *Jerusalém* tá ke ag mré jãnkamy tÿ vênh kãpãm kÿ. Hã ra tóg inh mÿ há tĩ gé. *Jerusalém* tá ke ag vÿ *Jesus* ki ge vén, *Judeu* ag. Kÿ fóg ag vÿ ag tigrĩn *Jesus* kãme mẽ ja nĩgtĩ. Hã kÿ ag tóg *Judeu* ag tũ mãn ja nĩ, hã vÿ: Topẽ vĩ, he mũ. Kÿ tag tóg há nĩ, ag tÿ vênh kaja jé ag tũ tÿ vênh kãpãm kÿ, ag jãnkamy ti.

²⁸ Isÿ tag han kãn kÿ, sÿ ag mÿ jãnkamy tag vin kar kÿ sóg êmã tÿ *Roma* tá nĩ sĩ han kar kÿ ga tÿ *Espanha* ra tĩg sór mũ ha. ²⁹ Ha mẽ, isÿ ãjag ki jun kÿ *Cristo* vĩ vÿ ãjag mÿ sér tĩnh mũ, êg tÿ jagnẽ mré ti to vémén kÿ, isÿ ãjag mÿ ti vĩ tón kÿ, ha vem nĩ. Ti vĩ sér to tóg êg mÿ sér tĩnh mũ.

³⁰ Inh kãnhkã', êg *Senhor* tÿ *Jesus Cristo* ki ge kÿ ãjag tóg nÿtĩ. Kÿ ãjag tóg jagnẽ to há nÿtĩ gé, Topẽ kuprĩg tigrĩn. Kÿ sóg ãjag mÿ tag to vĩ sór

mũ gé, ha mẽ. Iso Topẽ mré vĩm nĩ, inh mré. To krónh ke tũg nĩ. ³¹ *Judéia* tá ag e nÿtĩ, ù tÿ *Jesus* kato tẽ mũ ag. Kÿ ag tóg inh kato tẽ sór mũ gé. Kÿ iso Topẽ mré vĩm nĩ, ti tÿ inh jy nĩgãn jé. Ũ tÿ *Jerusalém* tá *Jesus* ki ge kÿ nÿtĩ ag tÿ inh mÿ vĩ há han jé, sÿ jãnkamy ên tÿ ag mÿ nĩm kÿ. ³² Tá kãtĩg kÿ sóg ãjag ki jun há han ke mũ. Kÿ tóg êg kar mÿ sér tĩnh mũ, sÿ ãjag mré nĩn kÿ, isĩg ke tag tÿ Topẽ mÿ há nĩn kÿ. Kÿ ãjag tóg isar han ke mũ sir.

³³ Topẽ vÿ êg krĩ kuprãg tĩ. Kÿ sóg ti mÿ to vĩ tũ, ti tÿ ãjag krĩ kãnhvy han jé. Hã vê.

16

Paulo tÿ ùn e mĩ êkrég tĩ

¹ ãjag mÿ sóg êg mré ke fi tó sór mũ, *Febe* fi. Tÿ fi tóg êmã tÿ *Cencrécia* tá *Jesus* ki ge kÿ nÿtĩ fag kófa nĩ, tá *igreja* to. ² Fi tÿ kejên ãjag ki jun kÿ fi mÿ: “ha kãrã,” hem nĩ. Kÿ fi mÿ nén tÿ fi mÿ tũ ên ven kãn nĩ. Ũ tÿ hên ri ke jagãgtãn fi huri, inh ke gé.

³ *Priscila* fi mĩ sóg êkrég tĩ, fi mén tÿ *Áquila* mĩ ke gé. Inh mré fag tóg rãnrãj mág, *Jesus Cristo* rãnrãj han kÿ. ⁴ Isugnĩn fag tóg kãgter kren, inh jy nĩgãn kÿ. Tag hã mĩ sóg êkrég tĩ, kÿ sóg fag to há tãvĩ nĩ. Kÿ fóg kar kã mĩ *Jesus* ki ge kÿ nÿtĩ ag vÿ tag tigrĩn fag to há nÿtĩ gé. ⁵ Fag ãn krêm ù ag tóg vênh mãn tĩ gé, *culto* han jé. Ên fag mĩ sóg êkrég tĩ gé.

Iso há ù vÿ nĩ gé, hã vÿ: *Epêneto*, he mũ. Ga tÿ *Ásia* tá ù tÿ *Jesus* ki rã vén mũn hã vê. Ti mĩ sóg êkrég tĩ gé. ⁶ Kÿ *Maria* fi vÿ nĩ gé. ãjag mÿ fi rãnrãj mág. Fi mĩ sóg êkrég tĩ gé. ⁷ Kÿ sóg *Adrônico* mĩ êkrég tĩ gé, *Júnia* fi mĩ ke gé. Inh kãnhkã fag vê. Inh mré fag tóg sigse kÿ nÿtĩ ja nĩgtĩ gé. *Apóstolo* ag kã mĩ fag tóg tÿ ùn mág nÿtĩ. Vãsÿ fag tóg *Jesus* ki ge jêg, isÿ ti ki rã tũg ki.

⁸ *Ampliato* mĩ sóg ěkrég tĩ gé. Ti to sóg há tãvĩ nĩ, ěg *Senhor* tigrĩn. ⁹ Kĩ sóg *Urbano* mĩ ěkrég tĩ gé. Inh mré tóg *Cristo* rãnrãj han tí. Kar kũ iso há ũ vỹ nĩ gé, *Estãquis* ti. Ti ki sóg ěkrég tĩ gé. ¹⁰ *Apeles* mĩ sóg ěkrég tĩ gé. *Cristo* tovãnh jãvãnh ja ti ni. *Aristóbulo* mré ke fag mĩ sóg ěkrég tĩ gé. ¹¹ Kar kũ inh kanhkã ũ vỹ tá jẽ gé, *Herodiã* ti. Ti ki sóg ěkrég tĩ. Kĩ sóg *Narciso* mré ke fag mĩ ěkrég tĩ, ũ tỹ fag kã mĩ ěg *Senhor* ki ge kũ nỹtĩ fag.

¹² Kĩ sóg *Trifena* fi ki ěkrég tĩ, *Trifosa* fi mĩ ke gé. ěg *Senhor* mỹ fag rãnrãj mũgtĩ. Kĩ sóg iso há tãvĩ ũ fi mĩ ěkrég tĩ gé, hã vỹ: *Péside*, he mũ. ěg *Senhor* mỹ rãnrãj to fi tar tãvĩ nĩ. ¹³ Kĩ sóg *Rufo* mĩ ěkrég tĩ. Topẽ ne ti kuprẽg', ti mỹnh fi ke gé'. Inh mỹ fi tóg tỹ inh mỹnh ri ke nĩ. ¹⁴ Kĩ sóg *Asíncrito* mĩ ěkrég tĩ, *Flegonte* mĩ ke gé, *Hermes* mĩ ke gé, *Pátrobas* mĩ ke gé, *Hermas* mĩ ke gé, ag mré Topẽ vĩ mẽ jé vẽnh mãn tĩ ag mĩ ke gé. ¹⁵ Kĩ sóg *Filólogo* mré *Júlia* fi mĩ ěkrég tĩ, *Nereu* mré ti ve fi mĩ ke gé, *Olímpas* mĩ ke gé, kar kũ fag mré *Jesus* vĩ mẽ jé vẽnh mãn tĩ fag mĩ ke gé, Topẽ tũ kar ag mĩ, fag mĩ.

¹⁶ Kĩ jagnẽ ki nhun ke ri ke han nĩ, *Jesus* mré ke kar ki, jagnẽ nĩgẽ kãgmĩ kũ. *Cristo* ki ge kũ nỹtĩ kar vỹ ãjag mĩ ěkrég tĩ, ěmã kar ki ke ag, fag ke gé.

Ón kũ vẽnh vĩ há mẽ sór tũg nĩ

¹⁷ Nén ũ tó sór sóg mũ gé ver ãjag mỹ. ũ ag tóg ãjag tỹ jagnẽ to jũ han sór mũ. ãjag tỹ jagnẽ vĩ kafãn kónãh han sór ag tóg mũ. Ag pijé ãjag tỹ Topẽ vĩ mẽ ja ěn ri ke tó tĩ'. ěn ag vĩ mẽ sór tũg nĩ. ¹⁸ Ag pijé ěg *Senhor* tỹ *Cristo* rãnrãj han sór tĩ'. Ag nug hã ki rĩr ag tóg tĩ'. Ón kũ ag vĩ vỹ mẽ há tĩ, kũ ũ tỹ hẽn ri ke ag tóg kri fi sór mũ, ũ tỹ nén ũ vẽnh mỹ to jykrẽn tũ ag. Inh mỹ tóg ag tỹ ũ tỹ ge krĩn kónãh ha mẽ tĩ. Kũ ag vĩ mẽ sór tũg nĩ.

¹⁹ ãjag tỹ Topẽ vĩ kri fig mũ tag vỹ mẽ há tĩ. Vẽnh kar vỹ mẽ, kũ tóg inh mỹ sér tĩ sir, ãjag to. Kũ tóg ãjag tỹ vỹjyke há ki kanhró nỹtĩnh há tĩ. ãjag tỹ vỹjyke pãno to jykrẽn tũ nĩn kũ tóg há tĩ gé.

²⁰ Topẽ vỹ ěg krĩ kuprãg tĩ. Kãnhmar tóg ěg mỹ *Satanás* tỹ tũ' henh ke mũ gé, ha vem nĩ. Kũ tóg ãjag vóg mãn ke tũ nĩ ha.

ěg *Senhor* tỹ *Jesus* mỹ sóg to vĩ tĩ, ti tỹ ãjag mỹ ti tỹ nén ũ há ěn vin jé.

Paulo mré ke ag tỹ Roma ki ke fag mĩ ěkrég tĩ

²¹ Inh mré Topẽ rãnrãj han mũ tỹ *Timóteo* vỹ ãjag mĩ ěkrég tĩ gé, *Lúcio* ti ke gé, *Jasão* ke gé, *Sosípatro* ke gé, inh kanhkã ag.

²² ũ tỹ *Paulo* mỹ tag rãn mũ vỹ tỹ inh nĩ, hã vỹ: *Tércio*, he mũ. Kũ sóg ãjag mĩ ěkrég tĩ gé, ãjag tỹ inh mré ěg *Senhor* ki ge kũ nỹtĩn kũ.

²³ *Gaio* vỹ ãjag mĩ ěkrég tĩ. Ti ĩn krẽm sóg jẽ, kũ ěg tóg ti ĩn krẽm *culto* han tĩ. *Erasto* vỹ ãjag mĩ ěkrég tĩ gé, ũ tỹ ěmã jãnkamy ki rĩr tĩ ěn ti. ěg régre tỹ *Quarto* vỹ ãjag mĩ ěkrég tĩ gé. ²⁴ ěg *Senhor* tỹ *Jesus Cristo* mỹ sóg to vĩ tĩ, ti tỹ ãjag kar tar han jé. Ha vẽ.

Topẽ mỹ ěg vĩ há han ke

²⁵ Ha mẽ, ěg jé Topẽ mỹ vĩ há han. ěg tar han ki kanhró tóg nĩ, ěg tỹ ti ki rã kar krónh ke tũ nĩn jé. Sỹ ãjag mỹ Topẽ vĩ sér tó mũn hã vẽ, *Jesus Cristo* kãmén kũ. Vãsỹ ěg tóg mẽ ja tũ nĩ, ti vĩ sér tag ti. ěg tỹ vãhã mẽ vẽ, Topẽ tỹ ěg mỹ to vỹjyke nĩm kũ. Prỹg tỹ hẽn ri ke ki ag tóg mẽ ja tũ nĩ, ěg jo ke ag. ²⁶ ũri hã ěg tóg mẽg mũ. Vãsỹ Topẽ vĩ rãn tĩ ag vỹ ěg tỹ ũri mẽg mũ tag tó ja nĩgtĩ. Kũ Topẽ tóg tag to: “*povo* kar mỹ kãmén nĩ, fóg ag mỹ, kanhgág ag mỹ, *Judeu* ag mré hã,” he ja nĩ, ěg tỹ ti vĩ mẽ kũ ti ki ge jé, ti vĩ kri fi jé, ti tỹ tỹ ěg *Senhor* kar jẽ jé. Ti tỹ nén kar han tũg ki tóg nĩ nĩ, Topẽ ti, ũ tỹ ti han

ja tũ ra. Kĩ tóg tũ' henh ke tũ nĩ gé.
Gen kĩ tóg nĩnh mũ.

²⁷ Ti hã ne ti pir mũ nén ù kar ki
kanhró nĩ', Topẽ ti. *Jesus Cristo* hã
tóg ãg mũ Topẽ ven ke mũ. Kĩ ãg
tóg ti hã mũ vĩ há han sór mũ. Krỹg
henh ke tũ tóg nĩ, ãg tỹ ti mũ vĩ há
han mũ ti. Hã vễ.

PAULO TÛ CARTA HAN: CORINTO TÁ KE AG MÛ CARTA VE

¹ Paulo tÛ rá vë. Isÿ êmã tÛ *Corinto* tá ke ag mÛ rán hã vë. Kÿ êg régre tÛ *Sóstenes* vÿ inh mré rán mÛ gé. Topê hã ne inh kuprêg', kÿ tóg inh jé prêr, *Jesus Cristo* tÛ inh fêg jé, sÿ tÛ tí *apóstolo* jé jé sir. Hã kÿ sóg ãjag mÛ rán mÛ. ² *Corinto* tá ãjag tóg vënh măn tí, Topê vÿ mē jé. Topê tÛ vÿ tÛ ãjag nÿtí. ãjag jé tóg prêr, ãjag tÛ tÛ *Jesus Cristo* mré ke nÿtín jé.

Vënh kar mÛ ke vë gé, vënh rá tag tí, ù tÛ hē tá êg *Senhor* tÛ *Jesus Cristo* jiji tó tí ag mÛ, fag mÛ ke gé. Vënh kar *Senhor* vë, kÿ tóg tÛ êg *Senhor* nÿ gé.

³ Topê mÛ sóg to vÿ tí, tí tÛ ãjag tar han jé, tí tÛ ãjag krÿ kuprãg jé, êg jóg mág tí, êg *Senhor* tÛ *Jesus Cristo* jóg tí.

Topê tÛ êg mÛ nén han mÛ tÛ há nÿ

⁴ Kurã kar ki sóg ãjag to Topê mÛ: “há tí nÿ, ã tÛ *Jesus Cristo* tugerín ag tar han kÿ, fag ke gé,” he tí. ⁵ Tí tugerín ãjag tóg ùn riko ag ri ke nÿtí, nén kar to mÛr, Topê vÿ to, vëjykre há kar to. Ki kanhró ãjag tóg nÿtí. ⁶ *Cristo* kãme ki kanhró ãjag tóg nÿtí mÛr, to tar ãjag tóg nÿtí. ⁷ Hã kÿ Topê kuprÿg tÛ êg mÛ nén nÿm tí ên vÿ tÛ' he vãnh nÿgtí, ãjag mÛ. Êg *Senhor* tÛ *Jesus Cristo* vënh ven măn ke ên jávãnh ãjag tóg mügtí gé, tí kãtÿg ke tí. ⁸ Tí hã vÿ ãjag tar han mÛ', ãjag tÛ tí tovãnh tÛ nÿ jé, ãjag tÛ kygnêg tÛ nÿ jé. Kÿ êg *Senhor* tÛ *Jesus Cristo* tóg tí kãtÿg măn kÿ ãjag tÛ kygnê ja tÛ ên venh ke mÛ sir. ⁹ Topê ne fagrÿnh mÛ vÿ vãnh nÿgtí'. ãjag jé tóg prêr, ãjag tÛ tÛ tí kósin tÛ *Jesus Cristo* mré ke nÿtí jé, êg *Senhor* mré ke.

Vënh kãpãm kÿ nÿtÿnh ke tÛ

¹⁰ Inh kanhkã', vënh vÿ pir han nÿ. Êg *Senhor* tÛ *Jesus Cristo* jiji ki sóg ãjag mÛ: vënh kãpãm sór tÛg nÿ. Vëjykre pir han nÿ, he mÛ.

¹¹ Inh kanhkã', ãjag to sóg vënh vÿ jagy mē. *Cloe* fi mré ke fag vÿ inh mÛ tó. Kÿ fag tóg inh mÛ ãjag tÛ vënh kãpãm sór mÛ kãmén, ãjag tÛ jagnê to jÿ sór mÛ tí. ¹² Tag mē sóg, ha mē: ãjag kã mÛ ù tóg nêji: “tÛ sóg *Paulo* mré ke nÿ,” he tí. Kÿ ù tóg nêji: “tÛ sóg *Apolo* mré ke nÿ,” he tí gé. Jávo ù tóg: “tÛ sóg *Pedro* mré ke nÿ,” he tí, kÿ ù tóg: “tÛ sóg *Cristo* mré ke nÿ,” he tí gé. ¹³ *Cristo* mÛ vënh kãpãm kÿ nÿ'? Vó. Inh hã mÛ ãjag jagfy krunh to sa'? Vó. Inh jiji tó kÿ ãjag mÛ vënh kygpe kÿ nÿtí', isÿ tÛ *Paulo* nÿn kÿ'? Vó, hã tÛ vë.

¹⁴ Ûri sóg Topê mÛ: “ag kygpe ja tÛ inh nÿ, kÿ tóg há tí,” he tí. ¹⁵ Kÿ ag tóg iso: “tí jiji tó kÿ sóg kype kÿ nÿ,” henh ke tÛ nÿ, he sóg tí. *Crispo* hã kype inh, kar kÿ *Gaio* tí ke gé, ¹⁶ kar kÿ *Estéfanos* fag gé. Kar inh ù kygpég tÛ nÿ, hÿn, he sóg. ¹⁷ *Cristo* pijé inh mÛ: “ha ag kygpenh tÿg,” he ja nÿ'. Inh mÛ tóg: “ha ag mÛ inh vÿ kãmén tÿg,” he ja nÿ. Kÿ sóg to tÿgtí. Hã ra sóg ón kÿ tÛ vëme kanhró han vãnh nÿgtí. Ke tÛ nÿ mÛ ra *Cristo* tÛ krunh to sa ja ên vÿ tÛ nén ù tÛ nÿ ve nÿ sir.

Jesus tÛ krunh to sa ja hã tónh ke

¹⁸ Û mÛ êg tóg vënh kagtÿg nÿtí ve nÿ, êg tÛ *Jesus* tÛ krunh to sa ja ên tó kÿ. Hã ra ag tÛ nÿgme ki vár ke vë. Ag jávo tóg êg mÛ tÛ Topê tÛ há nÿ, *Jesus* tÛ krunh to sa tí. Hã tugerín êg krenkren kÿ nÿtí. ¹⁹ Hã kÿ tóg rán kÿ nÿ, ha mē. “Ûn kanhró mág ag jykre tÛ sóg tÛ' henh ke mÛ, ha vem nÿ, ùn vënh kanhrãnh mág han mÛ ag tÛ ke gé,” he tóg, Topê tí.

²⁰ Hã kÿ ón kÿ ùn kanhró mág ag pijé tÛ nén ù nÿtí. Êg tÛ tag ki nén ù ki kanhrãnh mÛ to tóg: “nén ù tÛ vë,” he ja nÿgtí, Topê tí. “Krÿ tÛ ag nÿtí, ù tÛ tag há nón mÛ sór mÛ ag,” he tóg.

²¹ Topê tỹ nén to jykrén mũ vỹ ge nĩ, ha mẽ. Ēg tỹ vēsóg ki Topê to jykrén sór mũ ra ěg tóg ti ki kanhrân ja tũ nĩgtĩ, ěg tỹ ga kri mũn kỹ. Hã kỹ Topê tóg ěg tỹ ti vĩ mẽ kỹ kri fi kỹ ěg kren han mũ. Hã kỹ Topê tóg ag mỹ kri tũ nĩ ve nĩ, ù tỹ ki kagtĩg ag mỹ.

²² Judeu ag ne ěg tỹ nén ve vãnh ve sór mũ', ag tỹ Topê jykre ki kanhrân jé. Kỹ fóg ag ne ón kỹ ti jykre to vémén sór mũ'. ²³ Ag jãvo ěg tóg nén pir hã tó tĩ, hã vỹ: *Cristo tỹ krunh to sa kỹ ter ja ti, he mũ. Judeu ù ag tóg jĕgryg tĩ, ti krunh ti, jãvo ěg tóg fóg ù ag mỹ kri tũ nĩ ve nĩ, kanhgág ù ag mỹ ke gé.* ²⁴ Judeu kã mũ ù ag tóg kuprĕg kỹ nỹtĩ jãvo, fóg ag kã mũ ke gé, kanhgág ag kã mũ ke gé, fag ke gé. Ag hã mỹ tóg há tĩ, *Cristo tỹ krunh to sa kỹ ter ja ti. Ēg hã vĕ. Topê jykre tar hã vĕ.* ²⁵ Topê kri tũ nĩ ve vỹ ěprã ke kri há nĩ ve kãfór nĩ mỹr. Ti hã ne ti pir mỹ kri há nĩ'. Kỹ Topê krój nĩ ve vỹ ěprã ke ag tar nĩ ve kãfór nĩ gé. Topê hã ne ti pir mỹ tar nĩ'.

Topê tỹ ěg kuprĕg, ěg tỹ tỹ nén ù tũ ra

²⁶ Inh kanhkã', vĕso jykrén. Topê vỹ ģag jé prĕr. Ąag kã mũ ùn kanhró mág ag vỹ pipir nỹtĩ. ùn mág ag vỹ pipir nỹtĩ gé, ùn mág krĕ ag ke gé, fag ke gé. ù tỹ ge kuprĕg mág tũ ti nĩgtĩ, Topê ti. ²⁷ ù tỹ ùn mág ag mỹ kri tũ nĩ ve ag hã kuprĕg ti tĩ mỹr, ùn vĕnh kagtĩg ag. Tĩ tỹ ùn kri há ag mỹ'a han sór vĕ. Kỹ tóg tag ki ùn krój nỹtĩ ag kuprĕg, ùn tar ag mỹ'a han jé. ²⁸ Hã jé Topê tóg ù tỹ tag ki jagtar nỹtĩ ag kuprĕg. ùn mág ag tỹ ěg ve kỹ ěg tóg ag mỹ jagtar nỹtĩ. Nén ù tũ vỹ tỹ ěg nỹtĩ. Hã ra Topê tóg ěg kuprĕg mũ, ti tỹ ùn mág ag vĩ tỹ tũ' hen jé. ²⁹ Hã kỹ ù tóg Topê mỹ: “ùn mág vỹ tỹ inh nĩ, há inh nĩ,” henh ke tũ pĕ nĩ, ěg tỹ kejĕn ti ve kỹ. Hã jé Topê tóg ùn jagtar ag kuprĕg. ³⁰ Topê mré ke vỹ tỹ ěg nỹtĩ, ha mẽ, ěg tỹ tỹ *Jesus Cristo* mré ke nỹtĩn kỹ.

Topê hã vỹ ěg kri há han mũ', ti hã vỹ ěg mỹ vĕnh pãte fón mũ', *Jesus* tugrĩn. Ti hã ne ěg krenkren han mũ'. Topê tỹ ti mỹ vĕjykre nĩm hã vĕ, ti tỹ ěg tỹ tag han jé, ³¹ ù tỹ rán kỹ nĩ tag ti, hã vỹ: “ģag tỹ ù to: ùn mág vỹ tỹ ti nĩ, he sór kỹ ěg *Senhor* ti tóm nĩ,” he mũ, Topê vĩ rán ki.

2

Paulo tỹ krój nĩ

¹ Inh kanhkã', ģag ki sóg jun ja nĩ, sỹ ģag mỹ Topê jykre tó jé. Inh pijé ģag mỹ ón kỹ: “*estudo* mág inh nĩ, kỹ inh ki kanhró mág nĩ,” he ja nĩ. ² Nén pir hã tỹ sóg ģag mỹ tó ja nĩ, hã vỹ: *Jesus Cristo*, he mũ, ti tỹ krunh to sa kỹ ěg jagfỹ ter ja ěn ti. ³ Krój ja inh nĩ, sỹ ģag ki jun kỹ. Mũmĕg ja inh nĩ. Kanĕ jur han ja inh nĩ. ⁴ Isỹ ģag mỹ Topê vĩ tó kỹ inh pijé vĕnh vĩ sĩnvĩ tỹ ģag krĩn sór ja nĩgtĩ'. Topê kuprĩg tỹ inh jagrĕ nĩ hã tỹ sóg ģag mỹ tó ja nĩgtĩ', ti jykre tar tỹ. ⁵ Hã kỹ ģag pijé ěprã ke jykre há ki ge jĕg', ěprã ke tỹ nén to jykrén mũn ki'. Hỹ, hã ra ģag tóg Topê jykre tar ki ge jĕg, mỹr'.

Topê kuprĩg tỹ nén ki kanhró nĩ

⁶ Jãvo sóg ù tỹ *Jesus* ki kanhró mág ag mỹ Topê vĩ tó tĩ gé, ù tỹ to jykrén há ag mỹ. Hã ra ti pijé tỹ ěprã ke vĩ nĩ'. Ga kri ke ag jykre tó tũ sóg nĩgtĩ. Tũ' he jé tóg ke mũ, ùri ùn mág ag vĩ ti. ⁷ Topê vĩ hã tó sóg tĩ mỹr'. Ēn tỹ ěg vĕsóg ki ki kanhrân ke tũ nĩ. Hã ra Topê tóg vãsỹ to jykrén mũ. Ga tỹ kã nĩ to hã tóg to jykrén mũ, ěg tỹ ti vĩ ki kanhrân jé, ěg tỹ ti jykre ki kanhró tugrĩn tỹ ùn mág nỹtĩ jé. ⁸ ùri ùn mág ag pijé ki kanhró nỹtĩ', Topê jykre tag ki'. Ag tỹ ki kanhró nỹtĩ ra ag pijé *Jesus* tỹ ka to ti sanh mũ vĕ', ěg *Senhor* tỹ, ù tỹ vĕnh kar kãfór nĩ tag tỹ. Hã ra ag tóg ti ki kagtĩg nỹtĩn kỹ krunh to ti sa ja nĩgtĩ. ⁹ Hã ra tóg rán kỹ nĩ, Topê vĩ rán ki, hã vỹ: “Topê tóg ěg mỹ nén ù há han ja nĩ, ù tỹ ti to há

kar mý mýr,” he mü. “Û pijé tag ve ja nĩ ver'. Û pijé tag mẽ ja nĩ ver'. Êprã ke ag pijé to jykrén ja nĩ ver'. Topê hã ne to jykrén ja nĩgtĩ,” he ja tóg nĩgtĩ.

¹⁰ Kĩ tóg êg hã mý tó ja nĩ. Ti kuprĩg tỹ tóg êg kanhrãn ja nĩ, to. Ti kuprĩg vỹ nén kar to jykrén tĩgtĩ, Topê tỹ nén to jykrén mü mré hã. ¹¹ Ge ti nĩ, ha mẽ. Êprã ke tỹ nén to jykrén mü ki kanhró êg tóg nĩ. Kĩ êg ne tỹ ki kanhrãn tĩ? Êg krĩ tỹ êg ki kanhrãn tĩ. Hã ra Topê kuprĩg vỹ Topê tỹ nén to jykrén mü ki kanhrãn kãn tĩ. Û tỹ Topê kuprĩg tỹ jagrê tũ ên pijé ki kanhrãn ke mü'. ¹² Hã ra Topê pijé êprã ke kuprĩg tỹ êg mý êg jagrê han'. Topê kuprĩg tỹ tóg êg mý êg jagrê han, êg tỹ ti tỹ êg mý nén nĩm mü ki kanhró nỹtĩjé. Ti hã vỹ êg kren han sór mü, êg tỹ vènh kren han ki kagtĩg ra.

¹³ Hã tó sóg tĩ. Êprã ke vỹ pijé'. Topê kuprĩg vỹ vè. Hã kũ sóg ti kuprĩg hã tỹ ti jykre kãmén tĩ. ¹⁴ Êprã ke ag pijé Topê kuprĩg to há nỹtĩ, ti jykre to'. Ag mý tóg tỹ Topê krĩ tũ nĩ ve nĩ. To jykrén há han ki kagtĩg ag nỹtĩ, ag tỹ Topê kuprĩg tỹ jagrê tũ nỹtĩn kũ. ¹⁵ Û tỹ ti kuprĩg tỹ jagrê nĩ ên hã ne nén kar to jykrén há han tĩ'. Kũ ù pijé êg tỹ nén han mü ên ki kanhró nĩ, ti tỹ vég mü ra, ti tỹ Topê kuprĩg tỹ jagrê tũ nĩn kũ.

¹⁶ Hỹ, ù nỹ hỹn Topê tỹ nén to jykrén mü ki kanhró nĩ? Û nỹ hỹn Topê kanhrãn mü? Û tỹ ti kanhrãn mü venh ke tũ êg tóg nĩ. Jãvo *Cristo* hã ne êg kanhrãn tĩ'.

3

Topê mý rãnrãj tĩ ag tỹ jagnê ri ke

¹ Inh kanhkã', inh pijé ãjag mý Topê jykre tó kãn ja nĩ ver', sỹ ãjag mý tó sór mü ra. Û tỹ Topê kuprĩg tỹ jagrê tũ ri ke vỹ tỹ ãjag nỹtĩ. Gĩr ri ke vỹ tỹ ãjag nỹtĩ, ãjag tỹ *Cristo* jykre to tar tũ nỹtĩn kũ. ² Hã kũ sóg ãjag

mý *leite* ri ke hã ven ja nĩ, sỹ ãjag mý Topê vĩ tó kũ. Inh pijé ãjag mý vèjèn tar ri ke ven ja nĩgtĩ', ãjag tỹ ver to tar tũ ja nỹtĩn kũ. Kũ ãjag tóg ùri to tar tũ nỹtĩ gé. Ver ãjag tóg Topê kuprĩg tỹ jagrê tũ nỹtĩ ve nĩ. ³ Hã kũ ãjag tóg vènh kãpugpóv kũ nỹtĩ, ãjag tỹ jagnê to jũ nỹtĩn kũ. Hã ki ãjag tóg êprã ke jykre han tĩ. Hã ki ãjag tóg ti tỹ jagrê tũ nỹtĩ ve nĩ. ⁴ Kũ ãjag kã mĩ ù ne tóg: “*Paulo* mré ke vỹ tỹ inh nĩ,” he tĩ'. Kũ ù tóg: “*Jãvo sóg tỹ Apolo* mré ke nĩ,” he tĩ gé'. Êprã ke jykre hã vè, ãjag jykre tag ti.

⁵ Û nỹ tỹ *Apolo* nĩ', jo ù nỹ tỹ inh nĩ', hã vỹ: *Paulo*, he mü? Topê mý rãnrãj tĩ vỹ tỹ êg nỹtĩ. Kũ ãjag tóg êg vĩ kri fi kũ *Jesus* ki ge ja nĩgtĩ, êg *Senhor* tỹ ãjag krĩn kũ. Ti hã vỹ êg mý êg rãnrãj nĩm ja nĩ. ⁶ Topê vĩ krãn inh, ãjag kã ki. Kũ *Apolo* vỹ ki gónh. Hã ra ù tỹ ti mog han mü vỹ tỹ Topê nĩ. ⁷ Hã kũ ù tỹ krãn mü pijé tỹ ùn mág nĩ'. Û tỹ ki gónh mü pijé tỹ ùn mág nĩ gé'. Pir ti nĩ, ùn mág ti, hã vỹ: Topê, he mü, ù tỹ êg mog han mü ên ti. ⁸ Û tỹ krãn mü vỹ ù tỹ ki gónh mü ên ri ke nĩ. Kanhkã tá êg tóg êg rãnrãj kaja venh ke mü. Sỹ krãn ja kaja ve jé sóg ke mü, jãvo tóg ti tỹ ki gónh ja kaja venh ke mü gé. ⁹ Topê hã mré êg tóg rãnrãj mügtĩ. Topê japỹ ri ke ãjag nỹtĩ.

Topê tỹ êg rãnrãj tugnỹm ke

Kũ ãjag tóg ti tỹ ìn han mü ri ke nỹtĩ gé. ¹⁰ Ðn tỹ kri jè jafã ri ke han inh, ìn krogrog ri ke ti, sỹ ãjag mý ti jykre tó kũ, Topê tỹ to inh krĩn kũ. Kũ sóg to jykrén há han, sỹ ìn tỹ kri jè jafã ri ke ên tar han jé. Kũ tóg ãjag kã mĩ kri ìn ri ke han mü sir, ti tỹ isỹ ãjag kanhrãn nón ãjag kanhrãn kũ. ¹¹ Ðn tỹ kri jè jafã ri ke ên vỹ pir nĩ, hã vỹ: *Jesus Cristo*, he mü, hã kũ sóg ãjag mý ti kãmén há han. Û venh ke tũ êg tóg nĩ. ¹² Kri êg tóg ìn ri ke hynhan tĩ. Û tóg *ouro* tỹ han mü, ù tóg *prata* tỹ han mü, ù tóg pó sĩnvĩ tỹ han mü, ù tóg ka tỹ han mü,

ũ tóg re tý han mũ, ù tóg êkré fár tý han mũ. ¹³ Kurá tý êgno kã êg tóg êg rãnrãj jykre venh ke mũ, hã vỹ: êg tý ù mỹ ti vỹ kãmén há han ja ti, he mũ. Pĩ vỹ êg rãnrãj kókén ke mũ, kỹ êg tóg pĩ ki êg rãnrãj jykre venh ke mũ. ¹⁴ Pĩ tý ti kókég tũ nĩn kỹ êg tóg ti kaja venh ke mũ sir. ¹⁵ Pĩ tý ti kókén kỹ êg tóg êg rãnrãj kren ke mũ sir. Ge ra êg hã tóg kren ke mũ. Kỹ tóg êg tý pĩ ki kren ri ke nĩ sir.

¹⁶ Ha mẽ, Topê ìn ri ke êg nỹtĩ, Topê kuprĩg tý êg kã kã jèn kỹ. Ajag mỹ tag ki kagtĩg? Ki kagtĩg nỹtĩ ve ajag nĩ. ¹⁷ Û tý Topê ìn kókég mũ ên kókén jé tóg ke mũ, Topê ti. Ti tũ vè mỹr, ti ìn ti. Êg hã vè.

Êg pijé jagnê kãfór nỹtĩ'

¹⁸ Kynê tũg nĩ. Vêso: “ki kanhró mág ình nĩ,” he tũg nĩ. Ajag tý êprã ki kanhró mág nỹtĩn kỹ to: “nén ù tũ vè,” hem nĩ, ajag tý Topê jykre hã ki kanhrãn jé. ¹⁹ Êprã ki kanhró mág ag to Topê tóg: “nén ù tũ vè,” he tĩ. Vènh kagtĩg ag tóg nỹtĩ, ti mỹ. Hã kỹ tag tóg rán kỹ nĩ, ha mẽ: “êprã ke ag tóg ag mỹ ki kanhró mág nỹtĩ ve nĩ. Hã ra Topê tóg hã ki ag mỹ ag krĩ tũ nỹtĩ ên ven ke mũ,” he tóg, Topê vĩ rá ki. ²⁰ Kỹ ti rá ù vỹ ge nĩ gé, ha mẽ: “Topê vỹ ki kanhró nĩ, ù tý ki kanhró mág ag tý nén to jykren mũn ki. Nén ù tũ vè, ag tý nén to jykren mũ ti,” he tóg mũ gé, Topê vĩ rá ki. ²¹ Hã kỹ êprã ke jiji tó sór tũg nĩ. Êg pijé tý ùn mág nỹtĩ'. Tý êg tóg jagnê mré ke kar nỹtĩ mỹr. ²² Ình hã vỹ tý ajag mré ke nĩ. *Apolo* vỹ tý ajag mré ke nĩ gé, *Pedro* ti ke gé. Ga ki ke kar vỹ tý ajag tũ nĩ gé, ajag rĩnrĩr nĩ ti ke gé, ajag ter ke ti ke gé, ajag tý ùri vég mũ ti ke gé, ajag tý vãhã venh ke ti ke gé. ²³ Jãvo ajag hã ne tý *Cristo* tũ nỹtĩ'. Kỹ *Cristo* vỹ tý Topê tũ nĩ. Vyrmỹ tũ nỹtĩ sór tũg nĩ.

4

Apóstolo ag

¹ Ajag tý êg to jykren kỹ tag to jykren nĩ, ha mẽ. *Cristo* mỹ rãnrãj tí vỹ tý êg nỹtĩ. Topê jykre tó êg tóg tí, êg tý vêsóg ki nén to jykren vãnh ên. ² Kỹ êg *patrão* tóg nén ù pir ve sór nĩgtĩ, êg tý ti tũ ki rĩr mũn kỹ, hã vỹ: êg tý ki rĩr há han mũ, he mũ. Ge ti nĩ, Topê tý êg ki nén ve sór mũ ti. Ti tũ ki rĩr há han jé êg tóg ke mũ. ³ Kỹ tóg ajag tý isỹ nén han mũ to vỹ mũ ra ình mỹ tý nén ù tũ nĩ, êprã ke ag tý ình jykre to vỹ mũ ra. Kỹ isóg ình jykre to: há ti nĩ, he tũ nĩgtĩ gé. ⁴ Ình pijé sỹ ti vỹ mranh mũ ki kanhró nĩ'. Hã ra sóg tag to: “hã kỹ ình jykre vỹ kuryj kar nĩ,” he tũ nĩgtĩ gé. Topê hã ne êg jykre tugnym tí'. Hã kỹ tóg ki kanhró kar nĩ. Hã kỹ tóg tónh ke mũ. ⁵ Kỹ ù jykre to vỹ sór tũg nĩ, kurã tý êgno to hã, êg *Senhor* kãtĩg ke to hã. Ti ha ne nén kar vènh ven han kãn ke mũ', êg tý vènh vatãnh tá nén han mũ mré hã, êg tý kuty tá nén han mũ mré hã, êg tý nén ù to jykren mũ ên mré hã ke gé. Kỹ êg tóg mẽnh mũ sir, Topê tý êg mỹ vỹ há han ke ti. Vyrmỹ tóg êg mỹ tónh ke mũ, êg kar mỹ, êg tý nén han ja ti.

⁶ Ình kãnhkã', Topê vỹ rá pãtén sór tũg nĩ. Û tý ajag kanhrãn mũ to: “Topê vỹ tó tí ag kãfór vỹ tý ti nĩ,” he tũg nĩ. Ajag tý to jykren há han jé, hã jé sóg vènh hã to tag rán, ajag mỹ, *Apolo* to ke gé, êg tý jagnê ri ke nỹtĩ tag ti. ⁷ Êg tý jagnê kãfór han sór kỹ êg tóg ón kỹ ke tí. Ha vé, Topê vỹ êg mỹ êg tũ vin kãn. Êg tý vêsóg ki mãn ja pijé'. Kỹ ajag tý ne jé to: “isũ vè,” he sór nê? Tý tóg Topê tý ajag mỹ nĩm tũ nĩ ve nĩ, ajag tý to: “isũ vỹ ã tũ kãfór nĩ,” hen kỹ.

⁸ Tý ùn há nỹtĩ ve ajag nỹtĩ, vènh mỹ. Riko nỹtĩ ve ajag nỹtĩ, vènh mỹ. Tý ùn mág nỹtĩ ve ajag nỹtĩ vènh mỹ, ình jãvo. Hỹ, há ti nĩ vè, ajag tý tý ùn mág nỹtĩ ra. Kỹ sóg ajag mré tý ùn mág ình ke mũ gé vè vè. Hã ra tóg ke tũ tí. ⁹ *Jesus* tý ùn fêg mũ vỹ tý ình nĩ, *apóstolo* vỹ tý ình nĩ. Hã ra tóg sỹ

to jykrén mû ra, Topê tÿ isÿ ùn jykre kórég ag ri ke han nĩ ve nĩ, ag tÿ ùn kãgtén mû ên ag ri ke. Vênh kar ne tóg isugnÿm tĩ', êprã ke kar, Topê tÿ jênê jafã ag kar ke gé mÿr. ¹⁰ Krĩ tú nĩ ve sóg nĩ mÿr, *Cristo* tugrĩn. Inh jãvo ãjag tóg krĩ há nÿtĩ ve nĩ, *Cristo* jykre ki. Krój inh nĩ, jãvo ãjag tóg tar nÿtĩ ve nĩ. ãjag to ag tóg vĩ há han tĩ, jãvo ag tóg iso é he tĩ. ¹¹ Hã kÿ sóg kókĩr mû, ùri. Kur tú sóg nĩ gé. Iso kry ag tóg ke gé. Jamã tú sóg nĩ gé. ¹² Ron sóg tĩ gé, sÿ inh rãnrãj ki ijên ven jé. Ag tÿ iso é he mû ra sóg ag mÿ nén ù há tó tĩ, Topê tÿ ag mÿ han jé. Ag tÿ inh vóg kónãn kÿ sóg ag mÿ vênh nenh tú nĩgtĩ. ¹³ Ag tÿ iso féfé he mû ra sóg komêr hã ag mÿ vĩ tĩ, ag jũ tÿ tũ' he jé. Vãfãr ri ke inh nĩ, vênh kar mÿ, ag tÿ nén fón tĩ kar ri ke inh nĩ.

¹⁴ Inh pijé ãjag mÿ'a han sór mû'. Hã ra sóg ãjag mÿ tag rán, sÿ ãjag jyvên jé, ãjag tÿ tÿ inh krê ri ke nÿtĩn kÿ, sÿ ãjag to há tâvĩ nĩn kÿ. ¹⁵ Û tÿ ãjag kanhrãn sór mû vÿ e nÿtĩ, ù tÿ *Cristo* jykre tÿ ãjag kanhrãn sór mû ag. *Mil* (ke) kãfór ag nÿtĩ, hÿn. Hã ra sóg pir nĩ, sÿ ãjag panh ri ke nĩn kÿ, isÿ ãjag mÿ *Jesus Cristo* kãmén kÿ, ti tÿ sÿ ãjag hynhan ri ke nĩn kÿ. ¹⁶ Hã kÿ sóg ãjag jyvên mû, ãjag tÿ sÿ nén han mû han jé. ¹⁷ Hã jé sóg *Timóteo* jênê, ãjag to. Inh kósin ri ke ti nĩ. Ti to inh há tâvĩ nĩ. Kÿ tóg êg *Senhor* jykre to tar nĩ. Ên hã vÿ ãjag mÿ tó mãn ke mû, isÿ *Jesus Cristo* japry jagma tĩ ti, isÿ ti jamĩn jagma tĩ ti, isÿ *igreja* kar ki ke ag kanhrãn tĩ ti, êmã kar mĩ hã.

¹⁸ Jãvo ãjag kã mĩ ù tóg vêsÿ ùn mág han sór mû, iso: “kãtĩg ke tũ pẽ ti nĩ,” hen kÿ. ¹⁹⁻²⁰ Hã ra sóg kãnhmar ãjag to pasanh kãtĩg ke mû, ha vem nĩ, êg *Senhor* tÿ: “ha tũg,” hen kÿ. Kÿ sóg ag jykre venh ke mû, vêsÿ ùn mág han mû ag. Êg pijé ù vĩ tÿ Topê tÿ tÿ êg pã'i nĩ ên vég tĩ'. Hã ra êg ti jykre tar hã tÿ vég tĩ. Hã kÿ inh pijé ag vĩ mẽ sór mû

ver'. Ag jykre tar ve sór inh mû, ù tÿ vêsÿ ùn mág han mû ag. ²¹ Kÿ isÿ ãjag tá jun kÿ ne nÿ hÿn ãjag mÿ há nĩn mû? Inh mÿ ka va tũg mû', ãjag mrãnmrãn jé? Inh mÿ ãjag mÿ vĩ há han ke mû', komêr hã, ãjag tÿ tÿ inh fe nÿtĩn kÿ? Ha to jykrén.

5

Ûn prüg kónãn mû

¹ Nén ù tóg mẽ há tĩ ãjag to. Nén ù vênh mÿ han ãjag nêji tĩ. Hã ra tóg kórég pẽ nĩ. Tag mẽ inh, ha mẽ: ãjag kã mĩ ù tóg nêji ti panh prũ fi tÿ prüg mû. Û tÿ Topê jykre ki kagtũg ag pijé ti ri ke han tĩ', ti jykre kórég tag tĩ'. ² Hã ra ãjag tóg to fe kaj tũ nÿtĩgtĩ. Vêsÿ ùn mág han sór ãjag tóg mũgtĩ, vÿjykre kórég tag tÿ ãjag kã mĩ ù kã kã nĩ ra. ãjag ne tóg vêsÿrénh tũ nÿtĩgtĩ', ãjag tÿ ù tÿ ti kórég tÿ ge han mû ên kutêm jé, ãjag kã mĩ. ³ Ha mẽ, êg tÿ ti tÿ nén han ke to inh jykrén huri, sÿ ãjag mré nĩ tú ra ver. Sÿ ãjag mré nĩ ri ke han sóg tĩ, sÿ ãjag mré ti to jykrén kÿ. Û tÿ vÿjykre pãno tÿ ge han mû ên tÿ tag han nĩ, ha mẽ. ⁴ Vênh mãn jé ãjag tóg ke mû. Jo sóg ãjag mré nĩ ri ke han mû, ãjag vênh mãn ki. Ên ki êg *Senhor* tÿ *Jesus* vÿ ãjag mÿ vÿjykre nĩm ke mû. Kÿ ãjag tóg sir *Jesus* jiji tó kÿ ⁵ ùn jykre kórég ên fêg ke mû, *Satanás* mÿ, ti tÿ ti fãr kókén jé. Kÿ tóg hên ri ke mũn to jykrén mãn ke mû. Kÿ ti kuprĩg vÿ kren ke mû, êg *Senhor* tÿ *Jesus* kurã ên kã.

⁶ ãjag tÿ vêsõ: “há êg nÿtĩ,” he mû ra ti pijé há nÿgtĩ'. Ha mẽ, *fermento* sĩ tÿ êmĩ jãgja kÿ tóg són ke kÿ mog tũ. Tag to jykrén. ⁷ Hã kÿ fón kãn nĩ, êmĩ jãgja si ti, ãjag tÿ êmĩ tãg han jé. Ûn jãgja tũ ri ke ãjag nÿtĩ, ãjag jykre ti, ti há nĩn kÿ. Kÿ vÿjykre kórég fón kãn nĩ. *Cristo* vÿ êg jagfÿ ter mÿr.

Êg tÿ *Páscoa* kã *cordeiro* tânh ti ên ri ke ti nĩ, *Jesus* ter ti. ⁸ Êg tÿ fénha ên ko jé êg tóg êmĩ jãgja si fón kãn tĩ. Kÿ kem nĩ gé, hã vÿ: vÿjykre pãno

tovānh, he mū, nén ũ vēnh mý han mǎn tūg, he mū, ājag tý ěmĩ jāgja tū ri ke nýtĩ jé, há vỹ: vējykre kuryj, vējykre pir, he mū.

⁹ Hǎ jé sóg ājag mý rán ja nĩ, ājag tý ũ tý nén ũ vēnh mý han mū ag mré mū tū nĩ jé. ¹⁰ Hǎ ra sóg ũ tý *Jesus* ki ge tū ag tó ja tū nĩ. Jykre pǎno ag nýtĩ, ěprǎ ke ag, há vỹ: nén kar to én (ka)mě, he mū, nén ũ péju tí he mū, vurmý topě han mū, he mū. Ājag tý tag ag mré vēmén sór tū nĩn ký ājag hýn ga tag tovānh ký hě ra mūnh ke mū. ¹¹ Hǎ ra sóg ājag mý ũ tý ón ký tý ěg régre nĩ ěn rán mū. Ũ tý ā mré *Jesus* ki rǎ ký nĩ ra nén ũ vēnh mý han tovānh sór tū nĩn ký ti mré tūg mǎn tūg nĩ, ti tý nén kar to én (ka)mě nĩn ký, ti tý vurmý topě han ký, ti tý ũ to ví kónǎn mē nĩn ký, ti tý kron mē nĩn ký, ti tý nén ũ pigju(g) tí nĩn ký. Ũ tý ge mré nĩ sór tūg nĩ, ti mré jěn tūg nĩ gé.

¹² Ěg pijé ěg mré ke tū ag jykre tugným ke mū', *Jesus* ki ge tū ag. Ājag tý ěg mré ke ag jykre tugným ke vē, ag jykre to: “tag vỹ há nĩ, tag vỹ kórég nĩ,” henh ke vē. ¹³ Topě hǎ ne ũ ag jykre venh ke mū', ěg mré ke tū ag. Ěg mré ke tý vējykre pǎno han ký ěg tóg ti jykre tónh ke mū. Hǎ ký ũ tý vējykre kórég han mū ěn kutēm nĩ, ājag kǎ mĩ.

6

Ěg tý pǎ'i ag mý ěg mré ke tónh ke tū

¹ Ký nén ũ tóg vēnh mý nĩ gé. Ājag kǎ mĩ ũ tóg ti mré ke to jũ ký *Jesus* mré ke tū tý pǎ'i ag mý tó tí, pǎ'i ag jykre pǎno ra. Ti pijé Topě tū ag mý tó tí'. Věnh mý ti nĩ, tag ti. ² Ěprǎ ke ag jykre tugným jé ājag tóg ke mū mýr, ājag tý tý Topě tū nýtĩn ký. Ājag mý tag mē ja tū? Ký, ājag tý ga kri ke kar jykre tugným ken ký ājag hýn jagně jykre tugným há han ke mū gé. Jagně to jũ tý tū' he jé ājag tóg ke mū gé. ³ Topě tý jěně jafǎ ag jykre

tugným jé ājag tóg ke mū mýr. Ājag mý tag mē ja tū? Ký ājag hýn ěprǎ ke jykre tugným há han ke mū gé. ⁴ Ge ra ājag tóg ěg mré ke tū ag mý: “ha inh mý isũ ti vé,” he tí, ũ tý ěg mré vēnh mǎn tí tū ag mý, ag tý ga kri ājag tū ven jé. ⁵ Mý ājag mý'a tū? Ājag kǎ mĩ ũ mý krĩ há tū nĩ', ti tý ājag jyvěn jé, ājag tū to, ājag tý jagně tū to jykrén mū to? ⁶ Věnh mý ti nĩ, *irmǎo* tý *irmǎo* ũ tón ký, ũ tý *Jesus* ki rǎ ký nĩ tū mý, ti tý ājag tū ven jé. ⁷ Ājag tý jagně tū to jykrén kónǎn ký tóg vēnh mý pē nĩ, ājag tý to jagně to jũ ký mýr. Ājag tý ne jé ũ tý ājag tū mǎn sór ký ti mý nenh ke ně? Ti hǎ tóg vējykre pǎno han mū, ājag tū mǎn sór ký. Ge ra ti mý nĩm nĩ. Ký ā tóg Topě ví mranh tū nĩ, inhhǎ, ti tigrĩn. ⁸ Hǎ ra ājag tóg ti mý nenh sór mū. Ký ājag tóg jagně tū to vējykre kórég han tí gé mýr. Jagně tū mǎn sór ājag tóg mū gé mýr. ⁹ Ũn jykre pǎno ag pijé Topě tý tý ěg pǎ'i nĩ venh ke mū'. Ājag mý tag mē ja tū?

Ha mē. ker kygně hě'. Ũ tý ũn mén tū fag mré ný mū ag pijé venh ke mū', Topě tý tý ěg pǎ'i nĩ ti. Ũ tý vurmý topě han mū ag pijé venh ke mū'. Ũ tý ti prũ ra ũ fi mré ný mū ěn pijé venh ke mū'. Ũ fi tý fi mén ra ũ mré ný ký fi pijé venh ke mū'. Ũn gré tý ũn gré ũ tý prũg mū ěn pijé venh ke mū'. ¹⁰ Ũn tū péju(g) tí ěn pijé venh ke mū'. Ũ tý nén kar to én mē pijé venh ke mū'. Ũn kron mē pijé venh ke mū'. Ũ tý ěg to ví kónǎn tí pijé venh ke mū'. Ũ tý ěg vatǎnh tá ěg tū mǎg tí pijé venh ke mū'. Topě tý tý ěg pǎ'i nĩ venh ke tū ag tóg nĩ, vējykre tý ge han tí ag. ¹¹ Ājag kǎ mĩ ũ tóg vējykre tý ge han ja nĩgtĩ, vǎsỹ. Hǎ ra ājag tóg vēnh kugpe ký nýtĩ, ũri. Kykũnh ký ājag tóg nýtĩ. Ký Topě tóg ājag mý vēnh pǎte fón ja nĩ sir, ěg *Senhor* tý *Jesus Cristo* tigrĩn, Topě kuprĩg tigrĩn.

Ĕg tỹ nén ũ vĕnh mỹ han ke tũ

¹² Kỹ ājag hỹn inh mỹ: “isỹ nén han sór mũ ěn han jé sóg ke mũ. Topĕ vỹ ge ra inh jagāgtān ke mũ,” he sór mũ. Vó. Ĕg tỹ nén ũ han sór mũ ũ tóg há nĩnh mũ vĕ, hā ra isỹ nén ũ kórég tỹ tǎn nĩn kỹ tóg inh mỹ há tũ nĩ sir. ¹³ “Vĕjĕn vỹ tỹ ěg nug tũ nĩ, kỹ ěg nug vỹ tỹ vĕjĕn né nĩ,” he ājag tóg tĩ. Hỹ, hā ra Topĕ vỹ tỹ tũ¹ henh ke mũ, vĕjĕn tỹ, ěg nug tỹ ke gé. Ĕg han ja tóg nĩgtĩ. Hā ra ti pijé ěg tỹ tỹ ũn mén tũ mré nỹ jafā han'. Ĕg *Senhor* tũ vĕ, ěg. Kỹ ěg *Senhor* vỹ tỹ ěg tǎn nĩ sir. ¹⁴ Ĕg *Senhor* rĩn mǎn tóg, Topĕ ti, kỹ tóg ěg rĩn mǎn ke mũ gé, ti jykre tar tỹ.

¹⁵ Kỹ ěg hā vỹ tỹ *Cristo* tũ nỹtĩ. Ti mré ěg tóg tỹ ũn pir ri ke nỹtĩ. Ājag mỹ tag mĕ ja tũ? Kỹ ěg tỹ *Cristo* tũ tỹ ũn mén tũ fi mré tỹ ũn pir ri ke han kỹ tóg vĕnh mỹ pĕ nĩgtĩ, fi mré nỹn kỹ. Ke tũg nĩ. ¹⁶ Ha mĕ, ũ tỹ ũn mén mĕ fi mré nỹ kỹ tóg fi mré tỹ ũn pir ri ke nĩ. Hā kỹ tóg vāsỹ to ja nĩ. “Ūn pir ri ke fag nỹtĩ, jagnĕ mré nỹtĩ fag,” he ja tóg nĩ. Ājag mỹ tag mĕ ja tũ? ¹⁷ Fag jāvo ěg tỹ tỹ ěg *Senhor* mré ke nỹtĩn kỹ ěg tóg ti mré kuprĩg pir ri ke nỹtĩ gé sir.

¹⁸ Ĕg tỹ ũn mén tũ mré nỹ kỹ, ěg tỹ ũn prũ tũ mré nỹ kỹ ěg tóg vĕnh kavĕnh tĩ sir, ěg tỹ Topĕ vĩ mranh tag tỹ. Ĕg tỹ nén ũ ũ ki Topĕ vĩ mranh kỹ ěg tóg vĕnh kavĕnh tỹ ge han tũ nĩgtĩ. Hā kỹ ũn mén tũ mré nỹ tovānh kǎn nĩ, ũn prũ tũ mré nỹ tovānh kǎn nĩ gé. ¹⁹ Ĕg hā vỹ Topĕ kuprĩg ĩn ri ke nỹtĩ. Ĕg kǎ kǎ tóg jĕ nĩ, Topĕ kuprĩg ti, ti tỹ tỹ ěg jagrĕ nĩn kỹ. Topĕ tỹ ěg mỹ nén han mũn hā vĕ. Ājag mỹ tag mĕ ja tũ? Hā kỹ ěg pijé tỹ vĕnh pǎ'i jĕ'. Topĕ krĕm ke vỹ tỹ ěg nỹtĩ. ²⁰ Ĕg kajām tóg mỹr, kaja e to. Hā kỹ vĕnh kar mỹ Topĕ tỹ tỹ ũn há nĩ ven nĩ, ājag tỹ ti jykre kuryj han mũn kỹ.

7

Ĕg tỹ prũg há han to vĕjykre

¹ Ājag tỹ inh mỹ vĕnh rá jĕnĕn kỹ ājag tóg inh mỹ ājag prũg ke ti to ja nĩ. Ājag prũg tũ nĩn kỹ tóg há tĩ vĕ. ² Hā ra tóg ājag mỹ vĕnh mỹ tĩnh mũ, kỹ tóg inh mỹ ājag tỹ ũn mén tũ fag to ěn ha mĕ tĩ. Hā kỹ tóg há nĩ, ũ tỹ ũn pir fi tỹ prũg kỹ, fi tỹ tỹ ti prũ pĕ nĩ jĕ. Ū fi tỹ ũn pir tỹ mén kỹ tóg há tĩ gé, ti tỹ tỹ fi mén pĕ nĩ jĕ. ³ Kỹ fi mén jĕ fi mỹ fi tũ han, fi mré nỹ kỹ, jāvo ti prũ fi jĕ ti tũ han, ti mré nỹ kỹ. ⁴ Fi pijé tỹ vĕsũ nĩ', fi mén jĕn kỹ'. Fi mén tũ fi vĕ sir. Kỹ ti hā ri ke nĩ gé. Ti pijé tỹ vĕsũ nĩ gé', ti prũ jĕn kỹ'. Fi tũ vĕ, fi mén ti. ⁵ Hā kỹ jagnĕ mỹ vĕnh nenh tũg nĩ. Hĕn ri ke mũn ājag kejĕn jagnĕ mré to jykren sór mũ, ājag tỹ kuty pipir ki jagnĕ mré nỹ tũ nĩ jĕ, ājag tỹ Topĕ mré vĕmén jĕ vāsānsān jĕ. Kỹ tag pǎte jagnĕ mré nỹ mǎn nĩ sir, *Satanás* tỹ ājag krĩn kónān tũ nĩ jĕ. Ājag tỹ ũ mré nỹ sór kỹ tóg inh mỹ to ājag tỹ Topĕ vĩ mranh ha mĕ tĩ, *Satanás* tỹ ājag krĩn kỹ. Hā kỹ tóg ājag tỹ kǎnhmar jagnĕ mré nỹ mǎn kỹ há tĩ.

⁶ Tag kar to sóg mũ, ājag mỹ, ājag krój nỹtĩn kỹ. Inh pijé vĕnh kar mỹ: “ha prũg, ha mén,” he sór mũ'. ⁷ Vĕnh kar tỹ inh ri ke nỹtĩ ra tóg inh mỹ há tĩ vĕ, isỹ prũ tũ nĩ tag ri ke. Hā ra Topĕ tóg vĕnh kar tỹ vȳrmỹ nén ũ to tar han tĩ, ěg tỹ ki króm jĕ. Hā kỹ ũ tóg ti prũ tũ to tar nĩ, jo ũ tóg ti prũ fi to tar nĩ. Topĕ tỹ nén han jan hā vĕ.

⁸ Hā ra sóg ũn prũ tũ mỹ tag to sór mũ, ha mĕ. Ājag tỹ inh prũ tũ ri ke nỹtĩ ra tóg há tĩ vĕ, kỹ ũn mén ter ja fag tỹ mén mǎn tũ nĩ ra tóg há tĩ gé vĕ. ⁹ Ājag tỹ hā ra prũg sór kỹ, ājag tỹ mén sór kỹ tóg há tĩ gé. Kỹ ājag tóg vĕnh prũg han mũ sir. Ājag tỹ prũ tũ nĩ ra fag to ěn kỹn pijé há nĩ', ājag tỹ ag to ěn kỹ ke gé'. Hā kỹ prũg nĩ, mén nĩ ājag tỹ ũ to ěn tũ nĩ jĕ.

10 Āĵag kã mĩ ù tóg prũ nýtĩ, ù fag tóg mén nýtĩ gé. Ēg *Senhor* vỹ āĵag hã mỹ tag tó mũ, sỹ tónh ke tag, ha mẽ. Isỹ tó pijé', ti tỹ tó hã nē', ha mẽ. Ā mén fón tũg nĩ. 11 Ā tỹ ge ra ti fón kỹ mén mãn tũg nĩ. Ā tỹ mén mãn sór kỹ ā mén fón jan hã mré to jykrén, āĵag tỹ jagnē mré nýtĩ mãn jé sir. Kỹ ā prũ jèn kỹ fi fón tũg nĩ gé. Ēg *Senhor* tỹ tón hã vè.

12 Jãvo inh hã tóg tag tó mũ āĵag mỹ, ha mẽ. Ēg *Senhor* tỹ tó pijé', ha mẽ. Āĵag kã mĩ ù prũ fi tóg *Jesus* ki rã sór tũ nĩ, fi mén tỹ tỹ *Jesus* mré ke nĩ ra. Fi tỹ ti mré nĩ sór nĩn kỹ tóg fi mré nĩ ha sir. Fi tovãnh sór tũg nĩ. 13 Kỹ ā mén tỹ *Jesus* ki rã sór tũ ra ā mré nĩ sór kỹ ti mré nĩm nĩ gé. 14 Topē tũ vỹ tỹ ā nĩ, ā mén tỹ ti ki rã sór tũ ra. Hã ra tóg ā mré nĩn kỹ tỹ ti tũ ri ke nĩ gé sir. Kỹ ā prũ fi tỹ *Jesus* ki rã sór tũ ra fi tóg tỹ Topē tũ ri ke nĩ gé sir, fi tỹ ā mré nĩn kỹ. Ke tũ nĩ mũ ra āĵag krē vỹ ti ki rã tũ krē ri ke nýtĩnh mũ vè, Topē mỹ. Hã ra ag pijé ri ke nýtĩ'. Tỹ Topē tũ ri ke ag nýtĩ gé sir, āĵag krē ti. 15 Hèn ri ke mũn ā mén, ā prũ fi ā fón sór mũ, fi tỹ *Jesus* ki rã sór tũ nĩn kỹ. Kỹ fi mỹ, ti mỹ: “ha ti ge,” hem nĩ. Topē vỹ ěg krĩ kuprãg sór mũ, hã jé tóg ěg kuprēg. Hã kỹ ā pijé tỹ ā mén krēm ke nĩ', ti tỹ ā tovãnh sór kỹ, ā pijé tỹ ā prũ fi krēm ke nĩ gé', fi tỹ ā tovãnh sór kỹ, ā tỹ *Jesus* ki rã tũgrĩn. 16 Hèn ri ke mũn ti kejèn kren ke mũ, ā jamèn kỹ, ā mén ti. Hã ra ā pijé ki kanhró nĩ'. Hèn ri ke mũn fi kejèn kren ke mũ, ā jamèn kỹ, ā prũ fi. Hã ra ā pijé ki kanhró nĩ'. Hã kỹ fi tũg kamēg tũg nĩ, fi tũg sór kỹ, ti tũg sór kỹ ke gé.

Ēg tỹ Topē jykre hã mũ mũnh ke

17 Topē tỹ ā jykre tỹ ā kuprēg ja ěn hã mũ tũg nĩ, ěg *Senhor* tỹ ā mỹ vỹjyre nĩm ja ěn hã mũ. Hã tó sóg tí, ěg mré vènh mãn tí kar ag mý. 18 Topē vỹ ā kuprēg. Ā tỹ tỹ *Judeu* mré ke nĩn kỹ ā gré fãr junun vỹ

kym kỹ nĩ. Kỹ tóg há tí. Tỹ tũ' he sór tũg nĩ. Ā tỹ tỹ *Judeu* mré ke tũ nĩ kỹ ā fãr vỹ kym kỹ nĩ tũ nĩ. Kỹ tóg há tí gé. Kym sór tũg nĩ gé. 19 Nén ù tũ vè, ti fãr kym ke tí, ti fãr kym ke tũ ti ke gé. Nén pir vỹ há nĩ, hã vỹ: ěg tỹ Topē vĩ ki króm, he mũ, ěg tỹ ti tỹ ěg jyvèn mũ han, he mũ.

20 Topē hã tỹ ā kuprēg kỹ vỹjyre ěn hã mũ tím nĩ. 21 Āĵag kã mĩ ù vỹ *patrão* nýtĩ, ti tỹ āĵag kygãm kỹ, ěg tỹ ěg mēg kygãm ěn ri ke. Hã kỹ āĵag tóg tỹ ti tũ nýtĩ. Fagrĩnh mỹ āĵag tóg ti rãnrãj han tí. To krĩ kufy nýtĩ tũg nĩ. Āĵag tỹ hã ra āĵag *patrão* tovãnh to vỹjyre há ve kỹ jatun mỹ tovãnh nĩ, ti tỹ āĵag tovãnh sór kỹ. 22 Ha vé, ěg *Senhor* vỹ āĵag kuprēg, āĵag *patrão* nýtĩ ra. Āĵag tỹ tỹ *Cristo* tũ nýtĩn kỹ āĵag tóg tỹ ùn *patrão* tũ ěn ri ke nýtĩ sir, āĵag tỹ ěprã *patrão* krēm nýtĩ ra. Hã kỹ ùn *patrão* tũ ag vỹ *Cristo* ki ge kỹ tỹ *Cristo* krēm ke nýtĩ. Jãvo ùn *patrão* ag vỹ *Cristo* tũgrĩn tỹ ùn *patrão* tũ ěn ri ke nýtĩ gé. 23 Hỹ, ěg kygãm ti mýr, kaja e tỹ, *Cristo* ti. Hã kỹ ěprã ke ag krēm nýtĩ sór tũg nĩ. ěprã ke mỹ név mág jé sór tũg nĩ gé. Ke tũ nĩ mũ ra ag tóg āĵag tỹ *Cristo* mré mũ kamēg mũ.

24 Inh kanhkã', Topē tỹ hã tỹ āĵag kuprēg kỹ vỹjyre ěn hã mũ mũm nĩ.

Ūn mén ja tũ fag to vỹjyre

25 Ūn mén ja tũ fag tó ja āĵag tóg nýtĩ inh mỹ, āĵag tỹ rán ki. Hã ra ěg *Senhor* pijé fag to nén ù tó ja nýtĩ'. Kỹ sóg to jykrén kỹ āĵag mỹ tag tó sór mũ, ha mẽ. Ēg *Senhor* tóg inh jagãgtãn, kỹ tóg isar han, sỹ to jykrén há han jé. 26 Kỹ sóg ěg tỹ ti jagy vég tí tag to jykrén mũ. Sỹ to jykrén kỹ tóg inh mỹ há tí, āĵag tỹ ùri nén han mũ tag tovãnh sór tũ nĩ jé. 27 Ā mý prũ jé? Kỹ fi fón sór tũg nĩ. Ā mý prũ tũ jé? Kỹ prũg sór tũg nĩ gé. 28 Ā tỹ ge ra prũg sór kỹ tóg há tí gé hã ra. Topē vỹ mranh ke tũ ā tóg nĩ, prũg kỹ. Kỹ ùn mén ja tũ fi mén kỹ

tóg há tí gé sir. Topě ví mranh pijé'. Hã ra tóg jagy tĩnh mũ. Krĩ kufy han jé ãjag tóg ke mũ, tag ki, êprã, ãjag prũg kũ, ãjag mén kũ ke gé. Hã ra tóg inh mũ há tí vễ, ãjag krĩ kufy tũ nĩ ti.

²⁹ Inh kanhkã', inh ví tag jẽmẽ ra, ha mẽ. Kurã tỹ ẽgno vỹ kãnhmar jun ke mũ. Hã kũ ùn mén fi jé ùn mén ja tũ fi ri ke nĩ, ùn prũg ja tũ ri ke nĩ gé. Tag ki vễjyke vễ, fag tỹ jagnẽ mré nỹtĩg ti. Kãnhmar tóg tũ' henh ke mũ. ³⁰ Hã kũ ù tỹ tag ki fỹ mũ jé ùn fỹ tũ ri ke nĩ. Û tỹ tag ki mũ sér nĩ jé ùn mũ sér vãnh ri ke nĩ. ³¹ Û tỹ ga kri tỹ nén ù mág nĩ ẽn jé ù tỹ nén ù tũ ẽn ri ke nĩ. Tũg kãn jé tóg ke mũ, ẽg tỹ tag ki nén vэг mũ ti.

³² Nén ù pir tóg inh mũ há tí vễ, hã vỹ: ãjag krĩ kuprãg kũ nỹtĩm nĩ, he mũ, ãjag tỹ nén ù to krĩ kufy tũ nỹtĩ jé.

Ùn prũ tũ ẽn vỹ ẽg *Senhor* tũ ki rĩr tĩgtĩ, kũ tóg: “mỹ ẽg *Senhor* mũ há nĩ vỹ, sỹ nén han mũ ti?” he tí. ³³ Jãvo ùn prũg mũ vỹ ẽg tỹ tag ki nén vэг tí ki rĩr nĩgtĩ, kũ tóg: “mỹ inh prũ fi mũ há nĩ vỹ, sỹ nén han mũ ti?” he tí gé. ³⁴ Kũ tóg ẽg *Senhor* tũ ki rĩr tãvĩ han tũ nĩ sir. Kũ fi vỹ ge nĩgtĩ gé, ùn mén ter ja fi, ùn mén ja tũ fi ke gé. Ẽg *Senhor* tũ ki rĩr fag tóg nĩgtĩ, fag tỹ tỹ ti tũ tãvĩ nỹtĩ jé, fag tỹ ti tũ ki króm há han jé. Ùn mén mũ fi tóg hã ra ẽg tỹ tag ki nén vэг tí ki rĩr nĩgtĩ, kũ fi tóg: “mỹ inh mén mũ há nĩ vỹ, sỹ nén han mũ ti?” he tí gé.

³⁵ Sỹ ãjag tũ to jykrén há han kũ, hã kũ sóg ãjag mũ tag tó mũ. Inh pijé ãjag mũ ví tar han sór mũ', ãjag tỹ ti tỹ ãjag mũ há tũ nĩ ẽn han jé'. ãjag tỹ mũ há han kũ tóg inh mũ há tí, ãjag tỹ ẽg *Senhor* tũ ki rĩr há han kũ, nén ù tỹ ãjag kutãn tũ nĩ jé.

³⁶ Hẽn ri ke mũn tóg ãjag kã mũ ù fag mũ há tũ nĩ, fag kósin fi tỹ mén tũ nĩn kũ. Hẽn ri ke mũn fi sanh há nĩ ha. Hẽn ri ke mũn fi jagtar ke mũ, ù tỹ fi ki rĩr ke tũ tĩn kũ. Kũ jatun

mỹ fi mén nĩ, fi mén sór kũ. Topě ví mranh pijé'. ³⁷ Hẽn ri ke mũn ù fag tóg to jykrén há han mũ hã ra, kũ fag tóg fag kósin fi mén sór tũ nĩ sir. Kũ tag vỹ há tãvĩ nĩ. ³⁸ Hã kũ tóg ge nĩ, ha mẽ. Ti tỹ fi mén kũ tóg há nĩ, ti kósin mén ja tũ fi. Ti tỹ fi mén tũ nĩn kũ tóg há kãfór nĩ.

³⁹ Ùn tỹtã fag vỹ tỹ fag mén tũ nỹtĩ, ag rĩnrĩr nỹtĩn kũ. Û fi mén ter kar kũ fi tóg hã ra ù tỹ mén mũ sir, jatun mũ. Fi mén mãn vễ sir, Há ti nĩ. Hã ran jé tỹ ẽg *Senhor* mré ke nĩ, fi mén mãn ke ti. ⁴⁰ Fi tỹ mén mãn sór tũ nĩn kũ tóg há kãfór nĩ sir, fi mũ sér kãfór. Isỹ fag to jykrén hã vễ. Hã ra sóg Topě kuprĩg tỹ jagrẽ nĩ, hã kũ sóg ãjag mré to jykrén há han mũ gé.

8

Věnh kãgrã tỹ topě to vễjyke

¹ Kũ sóg ãjag mũ vễjẽn tó sór mũ gé. Ag mẽg tãnh kũ ag tóg vễnh kãgrã tỹ topě mũ pũn vén tí. Kar kũ ag tóg *açougue* tá ti ke ẽn vễne he tí. Kũ ãjag kã mũ ù tóg: “inh mũ tá mãn kũ konh mũ vỹ?” he tí.

Hã ra ãjag kã mũ ù tóg: “ki kanhró mág ẽg nỹtĩ, to tar ẽg nỹtĩ. Jatun mũ ẽg tóg konh ke mũ,” he tí. Ẽg tỹ nén ù to: “ki kanhró mág inh nĩ,” hen kũ tóg: “ti kãfór inh nĩ,” henh ha mẽ tí. Ẽg tỹ hã ra jagnẽ to há nỹtĩnh ke vễ. ²⁻³ Ẽg tỹ nén ù to: “ki kanhró sóg nĩ, ã jãvo,” hen kũ tóg tỹ ẽg tỹ jagnẽ to é he ven nĩ.

⁴ Kũ sóg ãjag mũ vễjẽn ẽn kãmén sór mũ. Nén ù tũ vễ, ón kũ vễnh kãgrã tỹ topě ti. Pir ti nĩ, Topě ti. Topě ù vỹ tũ nĩ. ⁵ Nén ù e to ag tóg ón kũ: “Topě vễ,” he tí, kanhkã tãn ù ag to, ga tãn ù ag to ke gé. Û tỹ ge vỹ e nỹtĩ, topě tỹ ge ti, *Senhor* tỹ ge ti. ⁶ Hã ra tóg ẽg mũ pir nĩ, ẽg jóg mág ti, ag jãvo. Nén kar han ja ti nĩgtĩ, vễnh mũ, kũ ẽg tóg ti hã ve sór mũ gé sir. Pir ti nĩ gé, ẽg *Senhor* ti, hã vỹ: *Jesus Cristo*, he mũ. Nén ù

kar vỹ ti tugrĩn nỹtĩ. Kĩ ěg ti tugnĩn krenkren ke mũ gé.

⁷ Hã ra ěg kã mĩ ù ag tóg tag ki kagtĩg nỹtĩ ver. Tãg ti nĩ ver, ag tỹ ón kỹ vẽnĩ kãgrã tỹ topẽ tovãnh mũ ti. Hã kỹ ón kỹ vẽnĩ kãgrã tỹ topẽ mỹ vẽnĩ pũn ja ěn tóg, ag tỹ ko kỹ nẽnĩ, ag mỹ tỹ vẽnĩ kãgrã tỹ topẽ ěn tũ ko ri ke nĩ sir. Kĩ tóg, ag tỹ tag to krój nỹtĩn kỹ, ag mỹ ag tỹ vẽnĩ to vẽnĩ kavẽnĩ ha mẽ tĩ.

⁸ ěg pijẽ vẽnĩn tugrĩn Topẽ to há nỹtĩ', ti to kórég nỹtĩ'. ěg tỹ ko tũ (hã) ra nén ù tũ vẽnĩ gé, vẽnĩ kãgrã tỹ Topẽ mỹ pũn ja ěn ti. Vẽnĩn vẽnĩ mỹr. ⁹ Nén ù kar vỹ tỹ ěg tũ nĩ.

Hã ra ùn krój tóg hẽn ri ke mũn Topẽ vỹ mranh ke mũ, ěg tugrĩn, ěg tỹ ti mỹ nén ù vẽnĩ mỹ to tar nỹtĩ nĩ ve nĩn kỹ. Kỹ tag han sór tũg nĩ. ¹⁰ Ve ra ha. Tar ã tóg nĩ, ki kanhró ã tóg nĩ. Vẽnĩ kãgrã tỹ topẽ vỹ tỹ nén ù tũ nĩ ã mỹ. Hã kỹ ã tóg ko mũ sir, ù tỹ ti mỹ fénhta han kỹ. Nén ù tũ vẽnĩ vẽnĩ, ã tỹ ko mũ ti. Hã ra ěg mrẽ *Jesus* ki rã kỹ jẽ ù tóg tag to krój nĩ ver. Kỹ tóg ã ve kỹ to jykrén kỹ ko mũ gé sir. Hã ra vẽnĩ kãgrã tỹ topẽ tóg ti mỹ tar nĩ, ùn krój mỹ, ti tỹ *Jesus* ki rã kỹ nĩ (hã) ra. ¹¹ Kỹ tóg ti tỹ ã tỹ ko ve tugrĩn ko kỹ vãfor ke mũ sir. Ti jãvo ã tóg ki kanhró nĩ. Hã ra tóg ã tugnĩn tũ' henh ke mũ, *Cristo* tỹ ti jagfỹ ter ja ra. ¹² ã tỹ ti vỹ mranh hã vẽnĩ sir, ã régre krój ěn to. Ti vóg kónã ã tóg mũ sir, ti krój nĩn kỹ. Hã ki ã tóg *Cristo* vỹ mranh mũ sir, mỹr, ha mẽ. ¹³ Hã kỹ sóg tag han sór tũ nĩ. Inh mrẽ ke tỹ isỹ nén ù nĩ ko tugrĩn Topẽ vỹ mranh kỹ sóg ko mãn sór tũ nĩ ha.

9

Paulo tỹ jãnkamy ve sór tũ

¹ Ve ra, isỹ nén han mũ ti. ěprã ke ag tỹ inh mỹ nén tó mũ ěn han sór tũ inh nĩgtĩ. *Jesus* hã vỹ inh fẽg, isỹ tỹ *apóstolo* jẽ jẽ. Ti ve inh mỹr, ěg *Senhor* tỹ *Jesus* ti. Kỹ ãjag vỹ isugrĩn ti ki ge jẽg. Inh rãnrãj kaja vỹ tỹ

ãjag nỹtĩ. ² Hẽn ri ke mũn sóg ù mỹ tỹ *apóstolo* tũ nĩ. ãjag hã mỹ sóg tỹ *apóstolo* jẽ mỹr, ãjag tỹ inh vỹ mẽ tugrĩn ti ki ge kỹ. Hã ki tóg ve há tĩ, ěg *Senhor* tỹ inh fẽg ja ti. ³ Kỹ sóg ù tỹ kejẽn inh kato vỹ sór mũ mỹ tag tó tĩ, ha mẽ. ⁴⁻⁵ *Jesus* tỹ ùn vin mũ ù ag ri ke inh nĩ, ù tỹ *Jesus* mrẽ pygfa mũ ag ri ke, *Pedro* ri ke ke gé, Ag prũ fag pére ag mũ tĩ, ag tỹ hẽn ra mũn kỹ. Isỹ ag ri ke ù tỹ *Jesus* ki rã kỹ jẽ ù fi tỹ prũg kỹ sóg fi pére tũg ke mũ gé vẽnĩ, hã ra sóg ke sór tũ nĩ. Kỹ ag tóg ãjag jẽn ko tĩ, ag tỹ ãjag mỹ Topẽ vỹ tó to. Isỹ ag kóm ãjag jẽn ko sór kỹ sóg konh ke mũ gé vẽnĩ, hã ra sóg ko sór tũ nĩ. Tag hã ki sóg ag ri ke tũ nĩ. ⁶ Inh nĩgẽ rãnrãj ja kaja hã ko sór inh ti, *Barnabé* ti ke gé, ag jãvo. ⁷ ěg tỹ Topẽ tỹ ěg mỹ vẽnĩ rãnrãj nĩm ja kaja vẽnĩ ken kỹ tóg há tĩ vẽnĩ. *Soldado* jykre ri ke ti nĩ. Ag pijẽ ag tũ ko tĩ', ag tỹ vẽnĩ génh han kỹ. Ag vẽnĩ génh hã to ag tóg vẽnĩn vẽnĩ tĩ. Kỹ ù tỹ *uva* ki rĩr tĩ vỹ ti kanẽ ko tĩ gé. Kỹ ù tỹ *ovelha* ki rĩr tĩ vỹ fi *leite* kron tĩ gé. Hã kỹ tóg ěg tỹ Topẽ vỹ tó to gỹj ve kỹ há tĩ vẽnĩ, hã ra ěg tóg ve sór tũ nĩ.

⁸ ěprã ke jykre ki ěg tóg ěg rãnrãj pẽ to ěg jẽn vẽnĩ tĩ. Kỹ Topẽ vỹ tag tó ja nĩgtĩ. ⁹ *Moisés* vỹ tag rãn ja nĩ, ha mẽ. “Monh tỹ ěkrẽ jãnkre ki rãnrãj kỹ ti jẽnky tógfĩn tũg nĩ. Ti jẽn kamẽg tũg nĩ,” he ja ti nĩ, Topẽ vỹ rá ki. Topẽ mỹ monh hã to jykrén kỹ tag tó ja nĩ? Vó. ¹⁰ ěg hã to tóg rãn kỹ nĩ, ěg tỹ ěg rãnrãj to ěg jẽn ve jẽ. Hã kỹ ù tỹ ěpỹ ki rãnrãj mũ tóg to nén ù ve sór mũ. ù tỹ jãnkreg mũ vỹ to nén ù ve sór mũ gé, ti rãnrãj to. ¹¹ Isỹ ãjag mỹ kanhkã jykre tó kỹ tóg sỹ nén ù krãn ri ke nĩ. Kỹ sỹ ãjag ki nén ù ve sór ra tóg há tĩ vẽnĩ, ijẽn jẽ. Hã ra sóg ve sór tũ nĩ. ¹² ù ag tóg ag jẽn vẽnĩ tĩ, Topẽ vỹ to. Kỹ tóg sỹ ag ri kén ãjag ki jãnkamy ve sór kỹ há tĩ vẽnĩ, sỹ ãjag mỹ Topẽ vỹ tó vẽnĩ kỹ. Hã ra sóg ãjag jẽn ve sór tũ nĩ. Inh

jagtar ra tóg inh mý tỹ nén ù tú nĩ, ù tỹ isugrĩn *Cristo* kãme sér kato vĩ tú nĩ jé. Hã kỹ sóg ve sór tú nĩ.

13 Û tỹ Topê ìn krêm ti tú ki rĩr ti ag vỹ tá ag jẽn vэг tí gé, ag tỹ Topê mý nén vin tí ên tỹ. Kỹ ù tỹ Topê mý nén ù pũn tí ên vỹ ti ke ko tí gé. Ā jag mý tag mẽ ja tú? 14 Hã kỹ êg *Senhor* vỹ: “ù tỹ ti kãmén mũ ên vỹ tag to ag jẽn venh ke mũ,” he mũ. 15 Hã ra sóg ā jag jẽn ve sór ja tú nĩ. Kỹ sóg ve sór tú nĩ gé, ùri, hã kỹ sóg ā jag mý rán mũ. Isỹ inh nĩgé tỹ rãnrãj to ijẽn vэг mũ hã to sóg tỹ ùn mág nĩnh mũ, kanhkã tá. Kỹ sóg tỹ tú' he sór tú nĩgtĩ. Iser jé tóg inh mý há tí, ù tỹ inh mý Topê vĩ kajãm sór mũ (hã) ra.

16 *Jesus* kãmén sóg tí. Inh rãnrãj hã vè. Ti hã tóg inh mý tó, sỹ ti kãmén jé. Kỹ sóg ti tó tugrĩn tỹ ùn mág nĩnh ke tú nĩ. Isỹ ti kãmén sór tú nĩ ra Topê tóg inh vóg kónãn ke mũ vè, isỹ inh rãnrãj han tú nĩn kỹ. 17 Topê tỹ inh mý: “ha kãmén,” he tú nĩ ra sóg kanhkã tá to gỹj venh ke tú nĩ vè. Hã ra tóg inh mý: “ha kãmén,” he ja nĩ, kỹ tóg sỹ ti rãnrãj ki rĩr há han mũ ve sór mũ sir inh ki, Topê ti. 18 Kỹ sóg kanhkã tá to gỹj venh ke tú nĩ, inh rãnrãj ja to. Hã ra sóg gỹj ve sór mũ, tá. Hã kỹ sóg êprã ke ag ki sỹ nén ve sór mũ ên ve sór tú nĩ, ijẽn jé. Véké sóg ā jag mý tó tí, Topê vĩ ti, vènh kar mý ke gé.

Ûn e tỹ Jesus ki ge kỹ tóg Paulo mý há tí

19 Û pijé tỹ inh kri ke nĩ'. Ge ra sóg vèsỹ vènh kar krêm ke han. “Hèn ri ke mũn ù tóg *Jesus* ki rã sór mũ, isỹ tỹ ti krêm ke nĩn kỹ,” he sóg tí. Hã jé sóg vèsỹ ag krêm ke han tí, ù tỹ ti ki ge mũ ag e nỹtĩ jé, isugrĩn. 20 *Judeu* ag tugnĩn sóg vèsỹ *Judeu* han tí, ag tỹ *Jesus* ki ge jé. Isỹ ag jykre han sór tú nĩ ra inh han ke tú nĩ vè, hã ra sóg han sór tí, isỹ ag to há nĩn kỹ. Kỹ sóg *Judeu* jykre han mũ ag tugrĩn ag jykre han tí, ag tỹ *Jesus* ki ge jé. 21 Kỹ fóg ag vỹ *Judeu* jykre han

tú nĩgtĩ, kanhgág ag ke gé. Kỹ sóg ag tugrĩn ag jykre han tí. Kanhgág ag tugnĩn sóg ag jykre han tí, ag tỹ isugrĩn *Jesus* ki ge jé. Inh pijé Topê jykre tovãnh mũ há ra'. *Judeu* jykre hã tovãnh inh tí, fóg to, kanhgág to ke gé. 22 Kỹ sóg ùn krój ag mý komêr hã vĩ tí, ag tỹ isugnĩn *Jesus* to vãsãnsãn mãn jé. Isỹ ù jykre ve kỹ sóg ti jykre ri ke han tí, ag tỹ *Jesus* ki ge jé. 23 Tag kar han sóg tí, *Jesus* kãme tugnĩn, isỹ ti mré ti rãnrãj ki rĩr jé.

24 Ha mẽ, ùn e tóg *corrida* han tí, hã ra ùn pir tóg gỹjỹ he tí, inhhã. Ag ri ke han nĩ. Vãsãn ra, ā jag tỹ gỹjỹ hen jé, *Jesus* tỹ êg mý nén ven ke ti. 25 Ha vé, ù tỹ *torneo* han tí ag vỹ to jykrén mág tí. Kỹ ag vãkrég tí gé, ag tỹ gỹjỹ hen jé. Êprã vèjykre ki ag tóg gỹjỹ he sór tí, ti tỹ kãnhmar tú' henh ke mũ ra. Hã ra êg tóg kanhkã tá êg gỹj venh ke mũ, ù tỹ tú' he vãnh ên tí. 26 Ge sóg tí gé, sỹ *corrida* ri ke han kỹ. Pétêm sór sóg tí. To krónh ke tú sóg nĩ. Rará ri ke han sóg tí to. Inh pijé véké rará tí'. 27 Vènh hã to sóg rará tí. Kỹ sóg isỹ nén to én mũ ên han ke tú nĩ. Inh mý tóg Topê tỹ inh fón ha mẽ tí, isỹ ā jag jyvèn kar kỹ vèjykre pãno han kỹ. Hã kỹ sóg vèso rará tí, sỹ han tú nĩ jé.

10

Êg jo ke ag to jykrén nĩ

1 Inh kanhkã', êg jógjóg ve ag vỹ *Moisés* mré mũ ja nĩgtĩ. Kanhkã góg ên krêm ag tóg mũ kãn ja nĩgtĩ. kỹ ag tóg goj kusüg nig ên kafã ra pa kãn ja nĩgtĩ gé. 2 Êg vènh kygpe ri ken hã vè. Ên kã *Moisés* vỹ ag jãmĩ tĩg ja nĩgtĩ, *Jesus* tỹ êg ki rĩr nĩ tag ri ke. 3 Kỹ êg jógjóg ve ag tóg kanhkã tá vèjẽn ko kãn ja nĩgtĩ gé. 4 Kanhkã tá goj tỹ êganê ki ag tóg kronkron kãn ja nĩgtĩ gé. Pãró tá ag tóg goj ve ja nĩgtĩ. Hã ra tóg tỹ kanhkã tá ke nĩ ja nĩgtĩ. *Cristo* to ken hã vè. Ti hã vỹ ag mré tí ja nĩgtĩ. Kỹ tóg ag mý

gøj ěn ven ja nĩgtĩ. ⁵ Ge ra Topě tóg ěg jógióg ve ag to jũ kãn ja nĩgtĩ. Kĩ ag tóg kãgter kãn ja nĩgtĩ, ga kórég ěn tá. Hã ra tóg ũn pipir ag hã to há ja nĩgtĩ, Topě ti. Kĩ ag hã tóg krenkren ja nĩgtĩ. ⁶ Hã ra tóg rán kũ nĩ, ěg tũ tũ vėnh kanhrãn jé, ěg tũ nén ũ kórég to én tũ nĩ jé. To én ja ag tóg nĩgtĩ, ěg jógióg ve ag, kũ ěg tag han ke tũ nĩ.

⁷ Hã kũ ón kũ vėnh kãgrá tũ topě nón mũ sór tũg nĩ. Tag han ja ag tóg nĩgtĩ gé, ěg jógióg ve ag. Hã kũ tag tóg rán kũ nĩ, hã mẽ. “*Povo* kar vỹ nĩgnĩ mũ sir, ag tũ vėnh kãgrá tũ topě to fėnhta ko jé, ag kronkron jé sir, ag tũ kar kũ vėnh gringrėn jé, fag mré,” he ja tóg nĩgtĩ. Hã to Topě tóg ag to jũ ja nĩgtĩ gé.

⁸ Kũ ěg ũn mén tũ fag mré nỹnh ke tũ nĩ gé. Tag han ja ag tóg nĩgtĩ gé, ěg jógióg ve ag. Kũ kurã pir ki ũ tũ 23 mil (ke) ag vỹ kãgter ja nĩgtĩ, Topě tũ ag tũg kũ. ⁹ Kũ ěg tóg Topě to: “ti hỹn iso jũnh ke tũ nĩ, sỹ ti vĩ mranh mũ ra,” henh ke tũ nĩ gé. Ke ja ag tóg nĩgtĩ gé, ěg jógióg ve ag. Kũ pỹn tóg ag kãgtén ja nĩgtĩ, Topě tũ ag to jũn kũ. ¹⁰ Kũ ěg tóg Topě to vĩ kónãn ke tũ nĩ gé. Ke ja ag tóg nĩgtĩ gé, ěg jógióg ve ag. Kũ Topě tũ jėnė jafã tóg ag kãgtén ja nĩgtĩ.

¹¹ Hã ra Topě tóg ag vóg kónãn, ěg tũ ag to vėnh kanhrãn jé. Hã jé tóg rán kũ nĩ gé, ti tũ to ěg jyvėn jé. ěg hã mỹn kakó nĩ, kurã tũ ěgno ti. ¹² Hã kũ vėso jykrėn, ã tũg há han jé. ã tũ ti vĩ mranh tũ nĩn kũ tóg há ti. Hã jé vėnh ki rĩr, ã tũ tũ prãnh ke tũ nĩ jé. ¹³ Nén-Kórég vỹ ěg krĩn sór mũ, ěg tũ Topě vĩ mranh jé. Hã ra tóg ěprã ke jykre ki ěg krĩn sór tũgtĩ. Kũ Topě tóg ti vėg ti, kũ tóg ěg ki rĩr ti. Kũ tóg kejėn ti mỹ: “gen kũ,” he ti sir, ti tũ ěg tũ hė ri ke tũ nĩ jé. Kũ tóg ěg tar han ke mũ gé, ěg tũ Nén-Kórég tũ ěg krĩn kónãn mũ ra ti kato tẽ jé, ěg tũ ti mỹ: “he,” he tũ nĩ jé.

Vėnh kãgrá tũ topě jykre han sór ke tũ

¹⁴ Inh krė', tag tũgrĩn vėnh kãgrá tũ topě tovãnh pė han nĩ. Ve sór tũg nĩ. ¹⁵ Ki kanhrõ ģag tóg nỹti. Hã kũ ěg tũ *Jesus* jamĩ ko ti ěn to jykrėn nĩ, ha mẽ. ¹⁶ ěg tũ *Cristo* ter ja mũ ěkrėn kũ ěg tóg kron ti, ti kyvėnh ri ke ěn ti. ěg tũ kron kũ ěg tóg tũ ti mré ke nỹti sir, ěg tũ ti kyvėnh ri ke ěn kron kũ. Kũ ti jamĩ vỹ ge nĩgtĩ gé. Kupãn kũ ěg tóg ko ti, *Cristo* tũ ěg mũ tón kũ. ěg tũ kon kũ ěg tóg tũ ti mré ke nỹti gé sir, ěg tũ ti nĩ ri ke ěn kon kũ. ¹⁷ Ti jamĩ vỹ pir nĩ, kũ ěg tóg ěg tũ ko kãn kũ tũ ũn pir nỹti gé, ti mré, ěg e hã ra. *Jesus* jamĩ ko to vėjykre hã vė.

¹⁸ Kũ *povo* tũ *Israel* ag to jykrėn nĩ gé, ha mẽ. Topě mũ ag tóg nén ũ pũn ti, ti pũn jafã kri. Pũn kũ ag tóg ko ti gé. Ag tũ kon kũ ag tóg tũ ag tũ ũn mũ pũn mũ ěn mré ke nỹti gé sir, ěg tũ tũ *Jesus* mré ke nỹti ri ke. ¹⁹⁻²⁰ Kũ ón kũ vėnh kãgrá tũ topě to jykrėn nĩ gé. Ag tũ ti mũ nén ũ pũn kũ ag tóg Nén-Kórég ag hã mũ pũn ti. Ag pijé Topě pė mũ pũn ti'. Hã kũ tóg inh mũ há tũ nĩ, ģag tũ tũ Nén-Kórég ag mré ke nỹtin kũ, ģag tũ ag tũ kon kũ ke gé.

Inh pijé ģag mỹ: “vėnh kãgrá tũ topě vỹ nỹgtĩ, kũ ag tũ ag mũ pũn mũ ěn vỹ tũ nén ũ nĩ,” he sór ti'. Nén ũ tũ vė. ²¹ Hã ra tóg vėnh mũ nĩ, ģag tũ ěg *Senhor* kópa ki jė kron kar kũ Nén-Kórég kópa ki jė kron kũ ke gé. ²² ěg tũ Nén-Kórég ag tũ kon kũ ti hėn ri ke mũn ěg to jũnh ke mũ, ěg *Senhor* ti. Ti tũ ěg to jũ nĩn kũ tóg vėnh mũ nĩ. ěg pijé ti tũ hė ri kenh mũ'. Hã kũ ón kũ vėnh kãgrá tũ topě ve sór tũg nĩ.

ěg tũ ěg régre tũgrĩn nén ũ konh ke tũ

²³ Hã ra ģag tóg inh mũ: “isỹ nén han sór mũ ěn han jé sóg ke mũ, pijé kórég nĩ,” he sór mũ. Há ti nĩ vė, tag ti. Hã ra ěg tũ nén han mũ ũ tóg ěg mũ nén ũ há han tũ nĩgtĩ. Nén ũ kar han há ěg tóg nỹti vė, hã ra ěg tũ nén han mũ ũ tóg ěg tar han ke

tũ nĩ, *Jesus* to. ²⁴ Kĩ ã tũ to jykřn tãvĩ han tũg nĩ. Ā régre tũ to jykřn nĩ gé, ti mĩ há nĩ jé, ha mẽ. ²⁵ Kĩ ã tỹ nén ũ tãnh jafã ki nén ũ nĩ kajãm sór křn há nĩ. Kĩ ag mĩ: “ũ mĩ ón kř vėnh kãgrã tỹ topě mĩ ti nĩ tag pũn ja tũ?” he tũg nĩ. Jėmě tũg nĩ. Jatun mĩ kom nĩ. ²⁶ Topě tũ vė, ga ti, ga kri ke kar ti ke gé. Hã kř jatun mĩ kom nĩ. ²⁷ Kejėn ũ tỹ *Jesus* ki rã tũ ũ vỹ ã mĩ: “inh mré jėn kãtĩg,” he mũ sir. Ā tũg sór kř ã tóg tũg mũ. Kř ã tóg nén ũ kar konh ke mũ. Ti ki jėmě tũg nĩ, ũ tỹ hėn ri ke mũn ón kř vėnh kãgrã tỹ topě mĩ nén ũ pũn ja ti, ã tỹ jatun mĩ ko jé. ²⁸ Hėn ri ke mũn ũ tóg sir ã mĩ: “vėjėn tag pũn ag, ón kř vėnh kãgrã tỹ topě mĩ,” he mũ. Kř ko tũg nĩ sir, ũ tỹ ã mĩ tó mũ tugnĩn, ti tỹ ã to jykřn kónãn tũ nĩ jé. ²⁹ Ā pijé to jykřn mũ vė'. Hã ra ti hã tóg to jykřn mũ. Hã kř tóg ã mĩ tó mũ. Há tũ ti nĩ, inh mĩ, ũ tỹ iso jykřn kónãn kř, isỹ nén ũ tỹ inh mĩ kórég tũ han to. ³⁰ Topě mĩ sóg vėjėn ěn to vĩ há han ja nĩgtĩ. Kř ũ tỹ tag to iso vĩ vĩ hen kř tóg inh mĩ kórég nĩ. Hã kř sóg ko sór tũ nĩ, ũ tỹ iso jykřn kónãn sór kř.

³¹ Hã kř Topě hã mĩ nén kar han nĩ. Ā jėn kř ti jykře ki jėn nĩ. Ā kron kř ti jykře ki kron nĩ. Ā tỹ nén ũ han kř ti jykře hã ki han nĩ gé, vėnh kar tỹ ti jykře há nĩ ve jé. ³² Ũ tỹ ã tũgrĩn Topě to jũ tũ nĩ křn há tĩ, *Judeu* ag, fóg ag, kanhgág ag, Topě tũ ag ke gé, ũ tỹ ěg mré ke ag. Kř vėjykře há hã han nĩ. ³³ Ke sóg tĩ gé. Vãsãn sóg tĩ, vėnh kar tỹ iso há nỹtĩ jé. Hã jé sóg isũ ki rĩr tãvĩ han tũ nĩgtĩ. Vėnh kar tũ ki rĩr inh tĩ, ag tỹ *Jesus* ki ge jé.

11

¹ Inh jykře han sorm nĩ, isỹ *Jesus* jykře han ri ke.

Ũn tỹtã fag jykře

² Hỹ, ãjag mĩ sóg vĩ há han sór mũ mřr. Isỹ ãjag mĩ nén tó mũ ěn to jykřn ãjag tóg mũgtĩ mřr'. Isỹ ãjag

kanhrãn ěn ki króm sór ãjag tóg tĩ. ³ Hã kř sóg, nén ũ ki ãjag kanhrãn sór mũ sir, ha mẽ. *Cristo* vỹ tỹ ag kř nĩ, kř ag vỹ tỹ ag prũ fag kř nỹtĩ, fag tỹ tỹ ag nón ke nỹtĩ ra. Kř Topě vỹ tỹ *Cristo* kř nĩ gé. Jó ěg kar vỹ vãhã tỹ *Cristo* nón ke nỹtĩ gé. ⁴ ěg vėnh mãn kř nỹtĩ kř ěg jagně mř Topě vĩ tó tĩ, kř ěg tóg ti mré vĩ tĩ gé. Kř ag jykře mř vyr mř nĩ? Jãvo fag jykře mř vyr mř nĩ gé? Ag tỹ kur tỹ ag kř kř fón kř ag mř ag kř tỹ *Cristo* mř'a han tũ nĩ? Hỹ, hã vė. Ti mř'a han tũ ag nĩ. ⁵ Ag jãvo ũn tỹtã fag tỹ, kur tỹ vėnh kri fón kř fag mř fag mén ěn mř'a han tũ nĩ? Hỹ, hã vė gé. Fag tỹ kri for tũ ra Topě vĩ kãmén kř fag kř mř kator ri ke ti nĩ? Vó. Hã tũ vė. ⁶ Ũn tỹ ge fag gãnh mř ronh kãn kř nĩnh mũ'? Vó. Fag mř'a han tũg nĩ. Hã křn mř há nĩ, fag tỹ kur tỹ vėnh kri fón kř Topě vĩ tón kř, ti mré vėmén kř? Vó, hã tũ vė. ⁷ Kř ag kã mĩ ũ mř kur tỹ vėnh kri fón ke tũ nĩ, ti tỹ tỹ Topě ri ke nĩn kř, ěg tỹ ti tũgrĩn Topě sĩnvĩ ven kř? ěg mř ũn tỹtã fag tũgrĩn, fag mén ag sĩnvĩ vėg tĩ'? Vó, hã tũ vė. ⁸ Ha vé, Topě pijé, ũn ve fi tỹ ũn ve ti han ja nĩ'. Ũn ve tỹ tóg fi han ja nĩ mřr. ⁹ Kř ti pijé, fi tũgrĩn ti han'. Ti hã tũgnĩn tóg fi han. ¹⁰ Hã kř ũn tỹtã fag tóg fag mén ag ri ke nỹtĩ, ag tỹ tỹ fag kř nỹtĩ ra, hã vỹ: fag tỹ tỹ ag nón ke nỹtĩ ra, he mũ. Kř tóg Topě tỹ jėně jafã ag mř há tĩ gé.

¹¹ ěg kar vỹ *Jesus* ki ge kř nỹtĩ. Ti ki ge kř nỹtĩn kř ũn tỹtã fag pijé, fag pir mř tỹ nén ũ nỹtĩ'. Kř ag pijé, ag pir mř tỹ nén ũ nỹtĩ gé'. Jagně ri ke ěg nỹtĩ, fag mré. ¹² Hỹ, Topě vỹ ũn ve tỹ fi han. Hã ra ěg kar tóg vãhã ěg mřnh fi ki mur kř nỹtĩ. Jãvo ũ tỹ vėnh kar han mũ vỹ tỹ, Topě ti nĩ.

¹³ Mř ãjag mř sér, ãjag tỹ ũn tỹtã fag tỹ kur tỹ vėnh kri fón tũ ra Topě mré vėmén ven kř? Vó, ãjag mř'a tóg tĩ. ¹⁴ Mř ãjag mř sér, ag gãnh téj nỹtĩ ti? Vó, ãjag mř'a tóg tĩ gé. ¹⁵ Fag

gãnh téj tóg, fag mý sér tí. Hý, fag gãnh vỹ tỹ, fag krĩ kri fón ja ri ke nĩ. ¹⁶Hẽn ri ke mũn tóg ãjag kã mĩ ù mý há tú nĩ hã ra. Ký tag to jýkrén nĩ, ha mẽ. *Igreja* kar ki fag tóg, hã han tí, ha mẽ. Ký ãg mý'a han sór tũg nĩ.

Santa Ceia to vễjykre

(Mt 26.26-28; Mc 14.22-24; Lc 22.17-20)

¹⁷Ký sóg nén ù ki ãjag mý vĩ há han ke tú nĩ gé. ãjag jýkre ù tóg há tú nĩ, ha mẽ. ãjag vãnh mãn ký ãjag nễji, ãjag tỹ *Jesus* jamĩ ko ký jagnẽ jẽn vóg tí, ký ãjag nễji jagnẽ kókég tí sir. ¹⁸ãjag vãnh mãn ký ãjag nễji jagnẽ kato tẽ tí, vãnh kãpãm ký, ký tóg inh mý tỹ ki hã ke ve nĩ, sỹ to jýkrén ký. ãjag kã mĩ ù hỹn vãnh kãpãm sór tí, he sóg tí. ¹⁹Hý, há ti nĩ vễ, ãjag tỹ vãnh kãpãm ký nỹtĩn ký. Ký ùn jýkre há ag vỹ vãnh ven ke mũ, ãjag kã mĩ.

²⁰Ký, ãjag vãnh mãn ký ãjag pijé ãg *Senhor* jamĩ ko tí', *Santa Ceia* he mũ ãn tí'. ²¹Tỹ fénhta han ký ãjag kar nễji vãnh fãn hã jé ko tí. Tá jun ký ãjag nễji kãnhmar ko tí. Ký ù ag nễji vãnh fãn tí. *Vinho* kron ký ag nễji tỹ pépév tí. Jo ù ag tóg kókĩnkĩr tí sir, ù tỹ kãnhmar tá junjun mũ ag tỹ ag tú kagran ký. ²²Ha mẽ, vãnh mý ti nĩ. Topẽ mré ke ag to é he ve ãjag tóg nĩ mýr', ãjag tỹ ag jẽn kagran ký, ag junjun to hã. Tag tỹ inh hỹn hẽ ri kenh mũ? Inh mý ãjag mý vĩ há han ke mũ', tag to'? Vó', kenh ke tú inh nĩ. Kórég ti nĩ, ãjag tỹ han mũ tag ti. ãjag ãn hã tá vễjẽn tỹ vãnh fãn nĩ.

²³Ha mẽ, ãg *Senhor* tóg inh mý tóg ja nĩ, sỹ ãjag mý tóg mũ ti, ãg tỹ ti ter to jýkrén ký tag han jé, ha mẽ. Kuty ãn kã, *Judas* tỹ pã'i ag mý ãg *Senhor* tỹ *Jesus* tóg ja ãn kã ãg *Senhor* tóg ãmĩ mãn ja nĩgtĩ, *Jesus* ti. ²⁴To tóg Topẽ mré vĩ ja nĩgtĩ. Kupãn ký tóg ag mý: "inh hã vễ," he ja nĩgtĩ. "ãjag jagfý sóg ter ke mũ. Ký inh mĩ êkrén nĩ, ãjag tỹ ãmĩ tag kon ký," he ja tóg nĩgtĩ. ²⁵Ag tỹ ko kar ký tóg kópa vyn

ja nĩgtĩ gé sir. Ký tóg ag mý: "kópa ki jẽ tag vỹ inh kyvénh ri ke nĩ," he ja nĩgtĩ. "Inh jýkre tãg to ken hã vễ, isỹ inh kyvénh tugrĩn ãjag mý vãnh pãte fón jé. Ký inh kyvénh tỹ inh ki kutẽ mũ ãn mĩ êkrén nĩ, ãjag tỹ kópa ki jẽ tag kron ký," he ja tóg nĩgtĩ gé. ²⁶Hã ký ãg tỹ ãmĩ ãn kon ký, ãg tỹ kópa ki jẽ ãn kron ký ãg tóg sir ãg *Senhor* ter ti tóg tí. Tag han ãg tí, ti kãtig ken jo.

²⁷Hã ký vễjykre kórég ki ãmĩ ãn ko sór tũg nĩ. Kópa ki jẽ ãn kron kónãn sór tũg nĩ gé, ãg *Senhor* tú ti. Ke tú nĩ mũ ra tóg ãg tỹ ti ter to é he ri ke nĩ. ²⁸Hã ký ãg jé ãg jýkre tugnỹm. ãg jýkre há nĩ ve kar ký ãg tóg ãmĩ ãn konh mũ, kópa ki jẽ ãn kron ke mũ gé. ²⁹ãg tỹ ón ký ko sór ký, ón ký kron sór ký, ti tỹ ãg mý vễjẽn ù ri ke nĩn ký Topẽ tóg ãg vóg kónãn ke mũ sir, ãg tỹ ãmĩ ãn to ãg *Senhor* ter mĩ êkrég tú nĩn ký. Ký ãg tóg Topẽ tỹ ãg vóg kónãn hã jé tỹ nén ù tú han ký ko' he mũ, kron' he mũ gé sir. ³⁰ãjag tỹ *Jesus* jamĩ ko to vãnh ki rĩr há han tú nĩn hã ký, ù ag tóg krónhkrój nỹtĩ, ãjag kã mĩ. Ký ù ag tóg kaga nỹtĩ. Ký ù tỹ hẽn ri ke ag tóg kãgter huri ke gé. ³¹Ha vễ, ãg tỹ ãg jýkre tugnỹm ký ti mý tóg ký tóg ãg mý vãnh pãte fón ke mũ. Ký tóg ãg jýkre tugnỹm mãn ke tú nĩ sir. ãg vóg kónãn ke tú tóg nĩ gé, ãg *Senhor* tí. ³²Hã ra tóg kejẽn ãg vóg kónãn tí. ãg *Senhor* tỹ ãg kanhrãn sór vễ, ti tỹ ãg tỹ kygnẽ to ãg vóg kónãn ký, ti tỹ ãg fón tú nĩ jé, ù tỹ ti vĩ mranh mũ ag mré.

³³Inh kanhkã', tag to jýkrén, ký jagnẽ jãvãn hĩ, ãjag tỹ *Jesus* jamĩ ko sór ký. ³⁴ãjag kã mĩ ù kókĩr nĩn ký tóg tí ãn tá ti jẽn tỹ vãnh fãn ke mũ. Ke tú nĩ mũ ra tóg ãjag vóg kónãn ke mũ, ãg *Senhor* tí, ãjag tỹ vãnh mãn ký vãnh fónfãn ký.

Sỹ ãjag mý nén tónh ke mũ ù tóg nỹtĩ gé, hã ra sóg rán ke tú nĩ. Sỹ ãjag mré nĩn ký sóg ãjag mý kãmén ke mũ.

12

Topē t̄y ěg tar han m̄ũ, ti kupr̄ig t̄y

¹ K̄y s̄og ājag m̄y Topē kupr̄ig t̄y ěg kr̄in ke tag t̄o s̄or m̄ũ, ājag t̄y inh ki jēm̄en k̄y. Kej̄en t̄og n̄en ũ to ěg tar han t̄i, ěg t̄y han j̄e. ² Ha v̄e, v̄ās̄y, ājag t̄y *Jesus* ki ge t̄ug ki ājag t̄og ón k̄y v̄enh k̄agr̄a t̄y topē n̄on m̄ũ ja n̄igt̄i gé. V̄i v̄anh ti n̄yt̄i, h̄a ra Japo v̄y ājag t̄y ag ki r̄a han ja n̄igt̄i. ³ H̄a k̄y s̄og tag to ājag kanhr̄an s̄or m̄ũ, ha m̄e. Topē kupr̄ig t̄y ěg kr̄in k̄y ěg pijé *Jesus* to: “N̄en-Kórég ag p̄ā'i m̄ág,” he t̄i'. J̄avo ěg t̄y *Jesus* m̄y: “ěg *Senhor*,” hen k̄y Topē kupr̄ig t̄og ěg kr̄in m̄ũ sir.

⁴ K̄y Topē kupr̄ig v̄y t̄y ũn pir n̄i, h̄a ra t̄og ěg tar han t̄i, n̄en ũ kar to.

⁵ K̄y ěg r̄ānr̄aj v̄y e n̄yt̄i gé. ěg kar v̄y v̄yrm̄y r̄ānr̄aj n̄yt̄i gé. H̄a ra t̄og pir n̄i, ěg *Senhor* ti, ũ t̄y ěg m̄y v̄enh r̄ānr̄aj n̄im t̄i ti. ⁶ K̄y ěg t̄y ti jykre ki n̄en ũ han m̄ũ v̄y e n̄yt̄i, h̄a ra t̄og pir n̄i, Topē ti, ũ t̄y ěg tar han m̄ũ ti.

⁷ K̄y Topē kupr̄ig v̄y ěg tar han k̄an t̄i sir. K̄y t̄og ũ t̄y n̄en ũ to tar n̄i han t̄i. Jo t̄og ũ t̄y n̄en ũ ũ to tar n̄i han t̄i gé, ěg kar t̄y jagn̄e m̄y n̄en ũ há han j̄e, ěg t̄y n̄en ũ to tar n̄yt̄i ěn t̄y. ⁸ H̄a k̄y t̄og ũ tar han t̄i, ti t̄y ěg m̄y ti v̄i k̄ām̄en há han j̄e sir. ũ tar han t̄og t̄i gé, ti t̄y ti v̄i ki n̄en ũ kar ki kanhr̄ó n̄i j̄e. ⁹ ũ tar han t̄og t̄i, ti t̄y ti ki fé m̄ág to. ũ tar han t̄og t̄i gé, ti t̄y ũn kagyga t̄y há' he j̄e. ¹⁰ ũ tar han t̄og t̄i gé, ti t̄y ěg t̄y n̄en han v̄anh han j̄e. ũ tar han t̄og t̄i, ti t̄y ěg j̄yv̄en há han j̄e. K̄y t̄og ũ tar han t̄i, ti t̄y: “tag v̄y t̄y v̄ejagr̄e há n̄i, tag v̄y t̄y v̄ejagr̄e kórég n̄i,” he j̄e. ũ tar han t̄og t̄i, ti t̄y ěg t̄y v̄enh v̄i ki kagt̄ig ki Topē mr̄é v̄ēm̄en j̄e. K̄y t̄og ũ tar han t̄i, ti t̄y ěg t̄y v̄enh v̄i ki kagt̄ig m̄e k̄y ěg v̄i ki t̄o j̄e sir. ¹¹ H̄a ra t̄og pir n̄i, Topē kupr̄ig ti. Ti pir n̄i ra t̄og n̄en ũ e tag h̄ynhan t̄i, k̄y t̄og to ěg tar han t̄i. Ti h̄a ne to jykren̄ k̄y: “tag tar han j̄e s̄og ke m̄ũ, tag to, jo s̄og ũ ěn tar han ke m̄ũ, ěn to,” he t̄i'.

N̄en ũ pir ri ke ěg n̄yt̄i, ěg jagr̄e pir n̄yt̄in k̄y

¹² ěg há to jykren̄ n̄i, ha m̄e. ěg há v̄y t̄y ũn pir n̄i, h̄a ra ěg há ki n̄yt̄i v̄y e n̄yt̄i, ěg p̄en, ěg n̄igé, ěg n̄igr̄eg, ti kar ti. K̄y ěg há ki n̄yt̄i kar v̄y t̄y ěg há n̄i sir. N̄en ũ pir v̄e sir, ti e n̄yt̄i ra, ti t̄y ěg ki n̄yt̄i kar n̄in k̄y. Tag ri ke ěg n̄yt̄i gé. *Cristo* há ri ke ěg n̄yt̄i, ěg t̄y ti ki ge k̄y n̄yt̄in k̄y. ¹³ Topē kupr̄ig v̄y t̄y ũn pir n̄i. K̄y ěg kar v̄y kygpe k̄y n̄yt̄i, ti kupr̄ig t̄y, h̄a v̄y: *Cristo* há pir, he m̄ũ. ěg k̄a m̄i ũ ag t̄og t̄y *Judeu* n̄yt̄i. ũ ag t̄og t̄y f̄og n̄yt̄i gé. ũ ag t̄og t̄y kanhḡag n̄yt̄i gé. H̄a ra t̄og t̄y ěg kar jagr̄e n̄i. K̄y ěg t̄og t̄y ũn pir n̄yt̄i.

¹⁴ ěg há v̄y ge n̄i, ha m̄e. Ti ki n̄yt̄i pijé t̄y ũn pir n̄i'. E ti n̄yt̄i. K̄y ěg j̄e ěg r̄ānr̄aj to v̄i v̄i he t̄ug. ¹⁵ H̄en ri ke m̄un ěg p̄en t̄og: “inh pijé t̄y v̄enh n̄igé n̄i', h̄a k̄y s̄og v̄enh há ki n̄yt̄i t̄u n̄i,” he t̄i. H̄a t̄u v̄e h̄a ra. ¹⁶ K̄y ěg n̄igr̄eg t̄og h̄en ri ke m̄un: “inh pijé t̄y v̄enh kan̄e n̄i', h̄a k̄y s̄og v̄enh há ki n̄yt̄i t̄u n̄i,” he t̄i gé. H̄a t̄u v̄e. ¹⁷ ěg há t̄y t̄y v̄enh kan̄e t̄āv̄i n̄i ra ěg t̄y ne jēm̄enh ke t̄og t̄u t̄i v̄e. ěg há t̄y t̄y v̄enh n̄igr̄eg t̄āv̄i n̄i ra ěg n̄en ũ ger m̄enh ke t̄u n̄i v̄e. ¹⁸ Topē h̄a ne ěg há ki n̄yt̄i h̄ynhan k̄an'. K̄y t̄og v̄yrm̄y ti ki n̄yt̄i kar m̄y v̄ejykre vin k̄an ja n̄igt̄i, ti t̄y ti r̄ānr̄aj ěn han j̄e. ¹⁹ K̄y ti ki n̄yt̄i kar t̄y t̄y v̄ejykre pir n̄i ra ěg há v̄y t̄u n̄i v̄e. ²⁰ Há ti n̄i, Topē jykre ti. ěg há ki n̄yt̄i jykre e han ti, ti e t̄y ěg há pir han j̄e sir.

²¹ H̄a k̄y ěg kan̄e pijé ěg n̄igé m̄y: “ã pijé inh mr̄é r̄ānr̄aj t̄i',” he t̄i'. K̄y ěg kr̄i v̄y ge n̄igt̄i gé. ěg p̄en m̄y t̄og: “ã pijé inh mr̄é r̄ānr̄aj t̄i',” he t̄u n̄igt̄i gé. ²² Ge t̄u ti n̄i, ěg há jykre ti. ěg há ki n̄yt̄i ũ t̄og v̄enh r̄ānr̄aj k̄anhvy han t̄i. H̄a ra ěg t̄og j̄ér̄in m̄y t̄y jagn̄e mr̄é r̄ānr̄aj k̄an t̄i. ²³ K̄y ti ki n̄yt̄i ũ t̄og v̄enh r̄ānr̄aj kufy han t̄i. K̄y ěg t̄og h̄a ra ti ki r̄ir há han t̄i sir. K̄y ti ki n̄yt̄i ũ t̄og ěg m̄y s̄in̄v̄i t̄u n̄yt̄i. H̄a k̄y ěg t̄og kur kr̄em ti r̄ag

tí. ²⁴ Kŷ Topě tóg ěg mŷ vějykre nĭm, ěg tŷ ti ki nŷtĭ tŷ věnh rānhrāj kufy han mŷ ěn ki rĭr há han jé sir. Ěg há jykre há vē. Topě vŷ to jykrén kān, kŷ tóg ěg há ki nŷtĭ han kān, ²⁵ ěg há tŷ vějykre pir han jé. Kŷ tóg ti mŷ há tĭ, ěg tŷ ěg mré *Jesus* ki ge kŷ nŷtĭ kar ag ki rĭr há han kŷ. Kŷ ěg kā mĭ ū vŷ jagtar tŷ nŷtĭnh mŷ, ěg tŷ ěg há ki nŷtĭ jykre pir ri ke han kān kŷ, jagně mŷ. ²⁶ Hŷ, ěg há ki nŷtĭ pir kaga nĭn kŷ tóg kaga kān tĭ sir. Kŷ tóg ge nĭ gé, ěg mré. Jagně mré tóg ěg mŷ e tĭ. Kŷ ū tŷ ěg kā mĭ ū mŷ vĭ há han kŷ tóg ěg kar mŷ sér tĭ gé sir.

²⁷ Ha mẽ, *Cristo* há ri ke ěg nŷtĭ, kŷ ěg kar vŷ ti há ki nŷtĭ ri ke nŷtĭ gé sir. ²⁸ Kŷ Topě tóg ū tŷ *igreja* ki ke kar mŷ věnh rānhrāj vin kān, ěg mŷ. Ěg kā mĭ ū ag vin tóg, ag tŷ tŷ *apóstolo* nŷtĭ jé. Tag pāte tóg ū ag vin, ag tŷ jagně jyvĕn jé. Kar kŷ tóg ū ag vin, ag tŷ tŷ ti vĭ tó tĭ nŷtĭ jé. Kar tóg ū ag vin, ag tŷ ěg tŷ nĕn han vānh hynhan jé, ag tŷ ūn kagyga tŷ há' he jé ke gé. Kar tóg ū ag vin, ag tŷ ū jagāgtān jé. Kar tóg ū ag vin, ag tŷ tŷ *igreja* krĕm tŷ pā'i nŷtĭ jé. Kar tóg ū ag vin, ag tŷ ěg tŷ věnh vĭ ki kagtĭg ki Topě mré vĕmén jé. ²⁹ Ěg kar pijé tŷ *apóstolo* nŷtĭ'. Ěg kar pijé tŷ věnh jyvĕn tĭ nŷtĭ'. Ěg kar pijé tŷ Topě vĭ kāmĕn tĭ nŷtĭ'. Ěg kar pijé ěg tŷ nĕn han vānh hynhan tĭ'. ³⁰ Ěg kar pijé ūn kagyga tŷ há' he tĭ'. Ěg kar pijé ěg tŷ věnh vĭ ki kagtĭg ki Topě mré vĕmén tĭ'. Ěg kar pijé věnh vĭ ěn mẽ kŷ ěg vĭ ki há tó tĭ'. ³¹ Kŷ Topě mŷ to vĭ mág, ti kuprĭg tŷ nĕn ū há to ājag tar han jé, ājag kar tŷ jagně mré rānhrāj kān jé sir.

Ājag tŷ nĕn han mŷ ū tóg há sĭ nĭ, kŷ ū tóg há tāvĭ nĭ gé. Kŷ sóg ājag mŷ nĕn ū há tāvĭ kāmĕn sór mŷ, ha mẽ.

13

Vĕnh kar to há nŷtĭnh ke

¹ Hĕn ri ke mŷn ěg tóg ěprā ke ag vĭ tŷ hĕn ri ke tó há nŷtĭgtĭ, Topě tŷ

jĕnĕ jafā ag vĭ mré há. Ěg tŷ jĕrĭn mŷ věnh kar to há tŷ nŷtĭn kŷ ěg tóg ón kŷ ke nĭ há ra, ěg vĭ tag tĭ. Kŷ ěg tóg ón kŷ vĭ há han tĭ, *sino* tŷ véké kyr ěn ri ke. ² Topě tóg hĕn ri ke mŷn ěg mŷ nĕn ū kar tó tĭ. Kŷ ěg věnh jyvĕn há han tŷgtĭ. Hĕn ri ke mŷn ěg tóg Topě ki rā há han kŷ nŷtĭ. Kŷ ěg ti vĭ to: “hŷ mŷ vŷ?” he tŷ pĕ nĭgtĭ. Kŷ ěg tóg pānónh mŷ: “ha tĭg,” he tĭ, há ra tóg sir tĭ tĭ. Ěg tŷ jĕrĭn mŷ věnh kar to há tŷ nŷtĭn kŷ tóg tŷ ón kŷ ke nĭ. ³ Hĕn ri ke mŷn ěg tóg ěg tŷ vin kān tĭ, ūn jagtar ag mŷ. Hĕn ri ke mŷn ěg tóg ū tŷ *Jesus* kato tĕ mŷ ag mŷ věnh fĕg mŷ, ag tŷ ěg pŷn jé. Ěg tŷ jĕrĭn mŷ věnh kar to há tŷ nŷtĭn kŷ tóg ěg mŷ nĕn ū há han ke tŷ nĭ.

⁴ Ěg tŷ věnh kar to há nŷtĭn kŷ ěg tóg věnh kar to fen nŷtĭ. Ag mŷ ěg tóg nĕn há kar han sór mŷ. Ěg pijé jagně tŷ to ěn ke mŷ'. “Ā káfór vŷ tŷ ĭnh nĭ,” hĕnh ke tŷ ěg tóg nĭ. “Ūn mág vŷ tŷ ĭnh nĭ,” hĕnh ke tŷ ěg tóg nĭ gé. ⁵ Vĕnh mŷ mẽ han ke tŷ ěg tóg nĭ gé. Ěg tŷ tāvĭ há to jykrén ke tŷ ěg tóg nĭ gé. “Tĭ hŷn nĕn ū ki kanhrān ke tŷ pĕ nĭ,” hĕnh ke tŷ ěg tóg nĭ gé. Kŷ ěg tóg ū tŷ ěg vóg kónān mŷ ra ti to jŷnh ke tŷ nĭ gé. ⁶ Ěg tŷ vějykre pāno ven kŷ ti pijé ěg mŷ sér tĭnh mŷ'. Ěg tŷ ū tŷ ki há tó mŷ mẽ kŷ tóg ěg mŷ sér tĭnh mŷ. ⁷ Ěg tŷ nĕn ū jagy vĕg mŷ ra ěg pijé to vĭnh ke mŷ'. Nĕn ū kar to ěg tóg: “Topě vŷ tag han há nĭ,” hĕnh ke mŷ. Tĭ há ki ěg tóg nĕn ū kar ve sór ke mŷ. Vĕnh kar to ěg fe mág nŷtĭnh mŷ, ěg tŷ věnh kar to há nŷtĭn kŷ.

⁸ Ěg tŷ věnh kar to há nŷtĭ ěn vŷ krŷg ja tŷ nĭnh mŷ. Jāvo ěg tŷ jagně jykre ki věnh kanhrān kŷ jagně jyvĕn tĭ ěn vŷ krŷg ja nŷ. Ěg tŷ ěg tŷ věnh vĭ ki kagtĭg ki Topě mré vĕmén tĭ ěn vŷ krŷg ja nŷ gé. Ěg tŷ ěprā nĕn ū ki kanhró nŷtĭ ěn kar vŷ krŷg ja nŷ gé. ⁹ Ūri ěg tóg nĕn sĭ há ki kanhró nŷtĭ. Nĕn sĭ tŷ ěg tóg

jagnē jyvēn tī, Topē tỳ ěg mỳ tó tỳ. Ěg pijé ki kanhrān kān kỳ nýtī ver'.¹⁰ Kānhmar tóg vēnh ven ke mū, ũ tỳ nén ũ kar ki kanhró kar nī ěn ti. Kỳ hā ěg tóg nén ũ hynhan há tāvī han kān ke mū, kurā ěn ká.

¹¹ Ěg mog mū ri ke ti nī. Vāsỹ sóg sī ja jęgtī. Kỹ sóg ũn kāsir ag tỳ nén tó tī ěn tó ja nįgtī gé. Ũn kāsir tỳ nén to jykrén tī ěn to sóg jykrén ja nįgtī gé. Kejēn sóg sanh há jē sir. Kỹ sóg ũn kāsir jykre tovānh kān ja nįgtī. Ěn ri ke ti nī, ěg *Senhor* kātīg mān ke ti. Ki kanhrān kān jé ěg tóg ke mū, ěn ká. ¹² Ũri ěg tóg ve há han tū nįgtī ver, ěg *Senhor* jykre ti. Kỹ tóg ěg tỳ vēnh ve jafā ki vēnh ve há han tū ri ke nī. Kurā ěn ká ěg tóg nén kar ve há han kān ke mū, hā ra. Ěg hā vỹ tóg ti venh ke mū. Ũri ěg tóg sīn kỹ ti ki kanhró nýtī. Kurā ěn ká ěg tóg ki kanhrān kān ke mū, ti tỳ ěg ki kanhró kar ěn ri ke.

¹³ Hā kỹ tag vỹ krỹg ja tū nỹ, ha mẽ. Ěg tỳ Topē ki rā mū vỹ krỹg ja tū nỹ. Ěg tỳ ti hā ki nén ũ kar ve sór mū vỹ krỹg ja tū nỹ gé. Ěg tỳ vēnh kar to há vỹ krỹg ja tū nỹ gé. Kỹ nén ũ pir tóg káfór nī, hā vỹ: ěg tỳ vēnh kar to há nī, he mū.

14

Ěg tỳ jagnē ki rūr ke

¹ Kỹ vēnh kar to há nýtīm nī. Kỹ Topē mỳ to vīm nī gé, ti kuprīg tỳ nén ũ to ājag tar han jé. Ti tỳ nén ũ to ěg tar han tī ũ vỹ káfór nī, hā vỹ: ěg tỳ jagnē jykre ki kanhrān kỹ jagnē jyvēn tī, he mū. ² Ěg tỳ hā ra ěg tỳ vēnh vī ki kagtīg ki vēmén kỹ ěg pijé ěprā ke ag mỳ nén ũ tó tī'. Topē hā mỳ ěg tó tī. Ũ pijé ki kanhró nī', ěg tỳ vēnh vī ki kagtīg ki vēmén kỹ'. Topē kuprīg hā tóg ěg krīn tī, ěg tỳ vēnh vī ki kagtīg ěn tó jé. ³ Ěg tỳ hā ra ěg vī ki jagnē jyvēn kỹ ěg tóg ũ tỳ męg mū kar jyvēn tī sir. Tỳ ěg tóg jagnē tar han tī, Topē to. Jagnē jyvēn ěg tóg tī. Jagnē fe kaj tỳ ěg tóg tū' he tī gé, ěg

tỳ jagnē mỳ ěg vī ki vēmén kỹ. ⁴ Ũ tỳ ěg tỳ vēnh vī ki kagtīg ki vēmén mū vỹ vēnh mỳ tỳ ũn tar jē sir, Topē to. Ũ tỳ ěg vī ki vēnh jyvēn tī ěn tóg ěg tar han kān mū sir, ěg mré vēnh mān kỹ nýtī ag kar.

⁵ Inh mỳ tóg há tī, ājag kar tỳ ěg tỳ vēnh vī ki kagtīg ki Topē mré vēmén kỹ. Ājag tỳ hā ra ěg vī ki jagnē jykre to jagnē jyvēn tag tóg há káfór nī. Kejēn ũ tóg ěg tỳ vēnh vī ki kagtīg ki vēmén tī. Kar kỹ ũ tóg ti vī ěn mẽ kỹ ěg vī ki tó mū sir, ti tỳ nén tó ja ěn ti. Tag vỹ há tī gé. Ũ tỳ vēnh mān kỹ nýtī kar vỹ ki kanhrān kān mū sir, ti vī ti. Kỹ ag tóg tỳ tar nýtīnh mū sir.

⁶ Inh kanhkā', ha vé. Hēn ri ke mūn sóg ājag ki jun kỹ ěg tỳ vēnh vī ki kagtīg ki vēmén mū. Kỹ sóg ājag mỳ nén ũ há han ke tū nī, ājag tỳ inh vī ki kagtīg nýtīn kỹ. Jāvo isỹ Topē tỳ inh mỳ nén tó mū tỳ ěg vī ki ājag mỳ kāmén kỹ sóg tỳ ājag tar han mū sir, ājag tỳ ki kanhrān kỹ.

⁷ Vākyn jafā to jykrén nī. Ag tỳ kyn kónān kỹ ěg tóg ki kagtīg nýtī sir, ag tỳ vākyn mū ti. ⁸ Kỹ *trombeta* kyr vỹ ge nįgtī gé. Ag tỳ ti kyr mẽ kỹ *Soldado* ag vỹ vēnh kānkān tī, vēnh génh ke to. Ag tỳ kyn há han tū nīn kỹ ag pijé vēnh génh ke to vēnh kān ke mū'. ⁹ Ge ti nī gé, ěg vī ti. Ěg tỳ ag tỳ ki kagtīg ěn tó kỹ ag tóg to jykrén ke tū nī gé, ěg tỳ nén tó mū to. Véké ěg tóg vēmén mū sir, ěg tỳ gen kỹ.

¹⁰ Vēnh vī vỹ e nýtī, ga tag kri. *Povo* kar vỹ vurmỹ vī nī' nī' he kar nýtī. Ěg vī pē ki ěg tóg vēmén ki kanhró nýtī. ¹¹ Kỹ sóg kejēn hē tá ke ũ vī męg tī. Sỹ ti vī ki kagtīg nīn kỹ sóg ti jykre ki kanhrān ke tū nī. Kỹ tóg inh jykre ki kanhrān ke tū nī gé. Ge ti nī gé, ěg tỳ vēnh vī ki kagtīg ki vēmén kỹ. Ki kagtīg ěg tóg nýtī sir.

¹² Topē kuprīg tỳ ājag tar han mū ve sór ājag tóg nýtī, nén ũ ũ to. Kỹ tóg há tī. Kỹ hā ra ěg mré ke ag tar han ke to ěn nī. Ěn hā to Topē mré

vĩm nĩ, hã vỹ: ãg vĩ ki jagnẽ jyvẽn, he mũ.

¹³⁻¹⁴ ãg tỹ vẽn vĩ ki kagtĩg ki Topẽ mrẽ vẽnẽn kỹ ãg tóg to jykrẽn kỹ nĩ tũ ra ti mrẽ vẽnẽn tĩ. Kỹ, ã tỹ vẽn vĩ ki kagtĩg ki vẽnẽn to tar nĩn kỹ Topẽ mỹ to vĩm nĩ, ti tỹ ã tỹ ãg mỹ ãg vĩ ki kãmẽn to ã tar han jé gé. Kỹ ã tóg: “tag tó ja inh nĩ, tag tó ja inh nĩ,” henh ke mũ gé sir, kỹ tóg há tĩ. ¹⁵ ãg tỹ to jykrẽn kỹ nĩ tũ ra Topẽ mrẽ vẽnẽn kỹ tóg há tĩ. ãg tỹ hã ra to jykrẽn kỹ nĩn kỹ ti mrẽ vẽnẽn kỹ tóg há tĩ gé. ãg tỹ to jykrẽn kỹ nĩ tũ ra Topẽ mỹ jãn kỹ tóg há tĩ. ãg tỹ hã ra to jykrẽn kỹ nĩn kỹ ti mỹ jãn kỹ tóg há tĩ gé. Sỹ tag han kãn sór vẽ. ¹⁶ Ha vé, ã tỹ to jykrẽn kỹ nĩ tũ ra Topẽ to vĩ há han kỹ ã vĩ mẽg mũ ag vĩ ki kagtĩg nỹtĩ, ã tỹ ãg tỹ vẽn vĩ ki kagtĩg ki vẽnẽn kỹ. Kỹ tóg ag tỹ ã mrẽ: “hỹ, hã vẽ,” henh ke mũ ra vẽn mỹ tĩ. “Ti ne tó mũ vỹ? Sỹ ki kagtĩg tóg tĩ,” he jé ag tóg ke mũ. ¹⁷ Tó há han ã tũgtĩ, ã tỹ ãg tỹ vẽn vĩ ki kagtĩg ki vẽnẽn kỹ. Hã ra ù tỹ mẽg mũ ag vĩ ki kagtĩg nỹtĩ, kỹ ã pijé ag tar han tĩ’.

¹⁸ ãg tỹ vẽn vĩ ki kagtĩg ki vẽnẽn to sóg tar pẽ nĩ inhhã. To tar nĩn kỹ sóg ãjag kãfór nĩ. ¹⁹ Hã ra sóg tag tó sór tũ nĩ, ãg vẽn mãn kỹ nỹtĩn kỹ. Hẽn ri ke mũn sóg vẽn vĩ tỹ *mil* (ke) han ke mũ, ãg tỹ vẽn vĩ ki kagtĩg ki vẽnẽn kỹ. Hã ra sóg jérĩn mỹ ãjag tar han ke tũ nĩ. Sỹ nẽn to jykrẽn mũ hã tó sór inh mũ, kỹ sóg inh vĩ pir tỹ ãjag tar han ke mũ.

²⁰ Inh kanhkã’, to jykrẽn há han nĩ. Gĩr tỹ nẽn ù to jykrẽn tũ ẽn ri ke nỹtĩ sór tũg nĩ. Vẽjykre pãno hã to gĩr tỹ ki kagtĩg nĩ ẽn ri ke nỹtĩm nĩ, ãjag tỹ ti kórég han tũ nĩ jé. Kỹ tóg inh mỹ ãjag tỹ ùn sanh há ag tỹ nẽn ù há to jykrẽn há ẽn ri ke nỹtĩnh há tĩ. ²¹ Ve ra, Topẽ vĩ rá ki tag vĩ rán kỹ nĩ, ha mẽ. “Inh *povo* tỹ inh vĩ mẽ jãvãnh nỹtĩn kỹ sóg ag mỹ ùn vĩ ù ag vĩ ki inh vĩ jẽnẽn ke mũ. Hã kỹ ag tóg mẽn ke tũ nĩ, ag tỹ ag vĩ

tũ ki ag mỹ kãmẽn kỹ,” he tóg, ãg *Senhor* ti. ²² Hã kỹ tóg tỹ ù tỹ Topẽ ki ge jãvãnh ag tỹ ki kagtĩg han jafã nĩ, ãg tỹ vẽn vĩ ki kagtĩg tỹ vẽnẽn mũ ti. Ti ki ge kỹ nỹtĩ ag mỹ ke pijé’. Jãvo ãg tỹ jagnẽ jykre ki kanhrãn kỹ jagnẽ jyvẽn tag vĩ tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ ag tar han jafã nĩ.

²³ Ha vé, kejẽn ãg mrẽ ke ag vĩ vẽn mãn kãn mũ. Kỹ vẽn kar tóg hẽn ri ke mũn ãg tỹ vẽn vĩ ki kagtĩg ki vẽnẽn mũ. Kỹ ù tỹ ki kagtĩg tóg vẽn kãtĩg mũ, ù tỹ *Jesus* ki rã ja tũ ti hẽn ri ke mũn. Kỹ tóg ãjag to: “krĩ vẽn mỹ ag nỹtĩ,” henh ke mũ sir, ón kỹ. ²⁴ ãjag tỹ ãg vĩ ki jagnẽ jykre ki kanhrãn kỹ jagnẽ jyvẽn kỹ tóg hã ra há tĩ. Kỹ ù tỹ *Jesus* ki rã tũ vĩ jun mũ. Kỹ tóg ãjag vĩ mẽn mũ, kỹ tóg to jykrẽn ke mũ sir. ãjag vĩ to tóg: “hỹ, hã vẽ,” henh ke mũ. Ti jykre pãno to tóg jykrẽn ke mũ gé. ²⁵ Ti tỹ nẽn ù to jykrẽn mũ vĩ vẽn ven kãn ke mũ. Kỹ tóg ti mỹ e tĩnh mũ sir. “Topẽ vĩ tỹ ùn mág nĩ,” he jé tóg ke mũ. Kỹ tóg ki kanhró nĩnh mũ. Tó jé tóg ke mũ sir, Topẽ tỹ ãjag mrẽ nĩ ti.

Culto ki vễjykre

²⁶ Kỹ ãjag vẽn mãn kỹ tag vĩ há nĩ, ha mẽ. ù tóg Topẽ mỹ jãn ke mũ. ù tóg Topẽ vĩ tỹ vẽn kanhrãn kỹ tónh ke mũ. ù mỹ tóg nẽn ù tónh mũ, Topẽ ti, ti tỹ tỹ ãjag jyvẽn jé. ù tóg ãg tỹ vẽn vĩ ki kagtĩg ki vẽnẽn ke mũ. ù tóg ti vĩ mẽ kỹ ãg vĩ pẽ ki tónh ke mũ, ti tỹ nẽn tó mũ ẽn ti. Há kar ti nĩ. ²⁷ ãjag tỹ ãg tỹ vẽn vĩ ki kagtĩg ki vẽnẽn sór kỹ ùn pipir ag hã tóg tónh ke mũ, hẽn ri ke mũn ùn régre, ke tũ nĩ kỹ ùn ãgtũ, jagnẽ ri ke. ù tỹ tó kỹ ù tóg jẽmẽg nĩ nĩ sir. Kỹ ù tóg ti vĩ mẽ kỹ ãg vĩ pẽ ki ti tỹ nẽn tó mũ tónh ke mũ gé sir, vẽn kar mỹ. ²⁸ Kejẽn tóg tũ nĩ, ù tỹ ti tỹ nẽn tó mũ ẽn tỹ ãg vĩ ki tónh ke mũ ti. Kỹ ãg tóg ãg tỹ vẽn vĩ ki kagtĩg tỹ *igreja* krẽm vẽnẽn ke tũ nĩ sir, vẽn kar rĩnve. ãjag ãn hã

tá vēmén nĩ, ěg tỹ vĕnh vĩ ki kagtĩg tỹ.

²⁹ Kejĕn ũ tóg ěg mỹ Topĕ tỹ ti mỹ nĕn tó ja kāmén sór mũ, ěg vĩ ki. Ũn régre vỹ tónh ke mũ, ke tũ nĩ kỹ ũn tãgtũ, jagnĕ ri kén. Kỹ ag vĩ mĕg mũ ag vỹ to jykrén kỹ: “ki há ke mỹ vỹ?” he mũ. ³⁰ Hã ra hĕn ri ke mũn Topĕ tóg ũ mỹ nĕn ũ tónh ke mũ gé. Kỹ ũn vēmén vén mũ tóg krỹg henh ke mũ ver. Kỹ ũ tóg ti ri kén tónh mũ sir; Topĕ tỹ ti mỹ nĕn tó ja ti. ³¹ Hã kỹ ājag kar vỹ jagnĕ jyvĕn ke mũ, ājag tỹ jagnĕ ri kén vēmén kỹ. Gen kỹ ājag tóg jagnĕ kanhrãn ke mũ sir. Jagnĕ krĩ kuprãg jé ājag tóg ke mũ gé sir. ³² Topĕ kuprĩg vỹ ěg krĩn tĩ, ěg tỹ jagnĕ jyvĕn jé. Hã ra ti pijé ěg tỹ nĕn tó sór tũ ěn to ěg mỹ “tó ra!” he tĩ. ³³ Kỹ tóg Topĕ mỹ há tũ nĩ, ěg tỹ ũ vēmén jĕ ra ěg tũ tó sór kỹ. Jagnĕ ri kén tó kỹ tóg há nỹ. Kỹ vĕnh kar tóg, ki kanhrãn há han mũ. Topĕ jykre kusan há vĕ.

³⁴ Topĕ tũ vỹ tỹ ěg nỹtĩ. Ũ tỹ Topĕ vĩ tó jĕ ra ũn tỹtã fag vỹ, jagnĕ mré vēmén ke tũ nĩ. Hĕ tá *igreja* krĕm ke fag vỹ jatu nỹtĩgtĩ, ěmã kar mĩ, kỹ ājag tóg fag ri ke han ke mũ gé. Fag mén jykre mĩ fag mũnh ke mũ. Topĕ jykre hã vĕ. ³⁵ Kỹ fag tóg, fag tỹ ũ tỹ Topĕ vĩ tó mũ ěn vĩ ki kagtĩg nĩn kỹ fag ĩn tá fag mén ki jĕmĕnh mũ. ěg mỹ'a tóg tĩ, fag tỹ *igreja* krĕm jagnĕ mré vēmén sór kỹ. ³⁶ Mỹ ājag mỹ tỹ há tũ? Ājag pijé *Jesus* ki ge vén', ha mĕ. E ěg nỹtĩ, *Jesus* ki ge mũ ag, fag ke gé. Jagnĕ kãfór han tũg nĩ. Ājag jo *Jesus* ki ge kỹ nỹtĩ ag jykre ki króm sórm nĩ, fag ke gé.

³⁷ Ājag kã mĩ ũ hỹn: “Topĕ vỹ inh mré vēmén tĩ, ti kuprĩg tỹ inh krĩn tag to sóg tar tãvĩ nĩ,” he tĩ. Kỹn hỹn ki kanhró nĩ, sỹ ājag mỹ Topĕ jykre tó mũ tag, ājag tỹ *igreja* krĕm vĕnh mãn ke to. ěg *Senhor* tỹ ěg mỹ vĕjykre nĩm jan há vĕ, sỹ ājag mỹ rán mũ tag ti. ³⁸ Ũ tỹ tag to: “nĕn ũ tũ

vĕ,” hen kỹ sóg ti to: “nĕn ũ tũ vỹ tỹ ti nĩ,” he mũ gé.

³⁹ Inh kanhkã', Topĕ mỹ to vĩ mág, ti kuprĩg tỹ ājag tar han jé, ājag tỹ jagnĕ jykre ve kỹ jagnĕ jyvĕn há han jé, ěg vĩ ki. Ũ tỹ ěg tỹ vĕnh vĩ ki kagtĩg ki vēmén sór kỹ ti mỹ: “vĩ tũg ra,” he tũg nĩ gé. ⁴⁰ Hã ra ũ vēmén jĕ ra ã tỹ nĕn tónh ke mũ ěn tó sór tũg nĩ. To jykre kusa nỹtĩm nĩ.

15

Jesus rĩr jĕ

¹ Inh kanhkã', sỹ ājag mỹ *Jesus* kãme sér ěn tó mãn ke vĕ, sỹ ājag mỹ tó ja ěn ti. ěn kri fig ājag tóg tĩ, kỹ ājag tóg mĩ mũgtĩ. ² Ti vĩ kri nĩm kỹ ājag tóg krenkren ke mũ, ājag tỹ tovãnh tũ nĩn kỹ. Sỹ ājag mỹ nĕn tó ja ěn tỹ tũ' he tũg nĩ, ke tũ nĩ mũ ra ājag tóg fagrĩnh mỹ kri fi ja nĩnh mũ. Kỹ ājag tóg tá nĕn ũ venh ke tũ nĩ gé.

³ Sỹ ājag mỹ Topĕ vĩ kāmén kỹ sóg ājag mỹ sỹ nĕn mĕ ja ěn há tó vén ja nĩgtĩ, há vỹ: *Cristo* vỹ ěg jagfy ter ja nĩgtĩ, ěg tỹ Topĕ vĩ mranh ja tugrĩn, he mũ. Tag vỹ rán kỹ nĩ, Topĕ vĩ rá ki. ⁴ Kỹ ag tóg vĕnh kej kã tá ti fi ja nĩgtĩ. Kurã tãgtũ tũg kỹ tóg rĩr mãn ja nĩgtĩ gé. Tag vỹ rán kỹ nĩ gé. ⁵ Kỹ tóg *Pedro* mỹ vĕnh ven, kar kỹ ũ tỹ 12 (ke) ag mỹ ke gé. ⁶ Kar kỹ tóg ũ tỹ 500 (ke) kãfór ag mỹ vĕnh ven gé, vĕnh ven pir ki, ag vĕnh mãn kỹ nỹtĩ ěn ki. ěn ag kã mĩ ũn pipir ag tóg kãgter ja nĩgtĩ, há ra ũn e ag tóg ver ěg mré nỹtĩ. ⁷ Kar kỹ *Tiago* tóg ti ve gé, kar kỹ ti tỹ ũn vin mũ kar ag ke gé, *apóstolo* kar ěn ag. ⁸ Kar kỹ sóg vãhã ti ve gé, ag kar nón. Sỹ ti venh ke tũ vĕ vĕ, sỹ kãnhmar ti ki rã ja tũ nĩn kỹ. ⁹ *Apóstolo* ag krĕm ke kar vỹ tỹ inh nĩ. Sỹ tá krỹg ke tũ vĕ vĕ, sỹ tỹ *apóstolo* nĩnh ke ti, isỹ Topĕ ki ge kỹ nỹtĩ ag vóg kónãn ja nĩn kỹ, fag ke gé. ¹⁰ Hã ra Topĕ tóg inh jagãgtãn. Hã kỹ tóg isỹ *apóstolo* han mũ. Kỹ ti pijé fagrĩnh mỹ inh jagãgtãn'. Rãnhrãj mág han

inh mÿr, ag rânhrāj kăfór kar. Hă ra sóg inh pir mÿ han tũ nĭgtĭ. Topě hă ne isar han tĭ', inh rânhrāj to'.

¹¹ Hă ra ěg kar tóg *Jesus* tó tĭ. “*Jesus* vÿ rĭr jĕ,” he ag tóg tĭ, *apóstolo* ũ ag. Kÿ sóg tag tó tĭ gé, ag mré. Kÿ ājag tóg sÿ tĭ kămén kÿ inh vĭ kri fig tĭ. ¹² ěg kar vÿ *Cristo* tÿ tĭ ter kar rĭr măn ja ěn tó tĭ.

Jesus mré ěg rĭnrĭr măn ke

Cristo rĭr măn mũ ra ājag kă mĭ ũ tóg ón kÿ: “ěg ter kar kÿ ěg rĭr măn ke tũ nĭ ha,” he tĭ'. Hă tũ vē. ¹³ ěg tÿ ěg ter kar kÿ rĭr măn ke tũ nĭ ra *Cristo* vÿ rĭr măn ja tũ nĭnh mũ vē. ¹⁴ *Cristo* rĭr măn ja tũ nĭ ra ěg tóg fagrĭnh mÿ ājag mÿ tĭ kămén ja nĭnh mũ vē. Kÿ ājag tóg fagrĭnh mÿ kri fi ja nĭnh mũ vē. ¹⁵ Kÿ ěg tóg Topě to ón ja nĭnh mũ vē, ěg tÿ tĭ to: “*Cristo* rĭn măn ja tóg nĭ,” hen kÿ. Kÿ ěg kar vÿ tĭ to ón ja nĭnh mũ vē. Hă ra tóg *Jesus* rĭn măn ja nĭ, Topě tĭ.

¹⁶ Hÿ, ũn kăgter mũ ag rĭnrĭr măn ke tũ nĭ ra *Cristo* vÿ rĭr măn ja tũ nĭnh mũ vē, ha mẽ. ¹⁷ Kÿ *Cristo* rĭr măn tũ nĭ ra ěg tóg fagrĭnh mÿ tĭ ki ge ja nĭnh mũ vē. Kÿ ěg tóg Topě vĭ mranh ja ěn hă ki nÿtĭnh mũ vē ver. Tÿ tũ' he ja tũ tóg nĭnh mũ vē, tĭ rĭr măn tũ nĭ ra. ¹⁸ Kÿ ũ vē gé, ha mẽ: tĭ rĭr măn tũ nĭ ra ũ tÿ *Cristo* ki ge kar kÿ kăgter mũ ěn ag vÿ nŭgme ki văr kăn ke mũ gé vē vē, ha mẽ. ¹⁹ Hă kÿ tóg vĕnh mÿ tĭ, ājag tÿ: “rĭr măn ke tũ ěg nĭ,” hen kÿ. *Cristo* pijé ěg tÿ ga kri mũ tag tăvĭ ki rĭr nĭgtĭ'. Kanhkă tá ěg tóg junjun ke mũ. Ke tũ nĭ mũ ra ěg tóg ũn jagtar ag kăfór kar nÿtĭnh mũ vē, ěg tÿ fagrĭnh mÿ *Jesus* ki ră ja nĭnh kÿ. Hă tũ vē mÿr.

²⁰ *Cristo* vÿ rĭr măn, tĭ ter kar kÿ. Hă vē. ũn kăgter kÿ nÿtĭ ag kar kă mĭ tĭ rĭr măn vén, hă kÿ ěg tóg rĭnrĭr măn ke mũ gé, ěg tÿ tĭ ki ge kÿ. ²¹ ũn pir tugrĭn ěg kar vÿ kăgter ke mũ, hă kÿ ěg tóg ũn pir tugrĭn rĭnrĭr măn kăn ke mũ gé. ²² *Adăo* tÿ Topě vĭ mranh tugrĭn ěg tóg kăgter kăn ke

mũ, ěg tÿ tÿ tĭ krĕ nÿtĭn kÿ. Ri ke tĭ nĭ. *Cristo* tugrĭn ěg tóg rĭnrĭr măn kăn ke mũ gé, ěg tÿ tĭ ki ge kÿ nÿtĭn kÿ.

²³ Topě tÿ nĕn to jykren mũn hă vē, *Cristo* tÿ ěg jo rĭr măn tag tĭ. Hă kÿ tóg rĭr măn vén. Kar kÿ ũ tÿ tĭ ki ge kÿ nÿtĭ ag vÿ rĭnrĭr măn ke mũ gé sir, tĭ kătĭg măn kÿ. ²⁴⁻²⁵ Kÿ văhă kură tÿ ěgno vē sir. Kură ěn kă *Jesus* vÿ Topě mÿ: “ă hă ne tÿ ěg kri ke jĕ ha,” henh ke mũ, tĭ panh mÿ. ũri tóg tÿ pă'i mág nĭ ver, *Cristo* tĭ. Kÿ tóg pă'i ũ ag vĭ tÿ tũ' he kăn mũ, ũn jykre tar kar, ũ tÿ ěg kăfór nÿtĭ kar. Hă jé tóg tÿ pă'i mág nĭ, *Cristo* tĭ.

²⁶ ěg tÿ Topě vĭ mranh tugrĭn ěg kăgter kăn mũ. Hă ra tóg tÿ tũ' henh ke mũ gé, ěg ter mũ tÿ. Kÿ ěg ter măn ke tũ nĭ ha, kură tÿ ěgno ěn kă. ²⁷ Hÿ, vĕnh kar vÿ tÿ tĭ krĕm ke nÿtĭ, tĭ tÿ ag jykre săn kÿ, tĭ tÿ ũn mág ag vĭ tÿ tũ' hen kÿ. Vĕnh kar vÿ tÿ *Cristo* krĕm ke nÿtĭ. Hă ra ũn pir vÿ tÿ tĭ krĕm ke tũ nĭ, hă vÿ: Topě, he mũ. ²⁸ Kură ěn kă tóg tĭ krĕm vĕnh fĕg ke mũ gé, tĭ kósĭn tĭ, tĭ panh krĕm, ũ tÿ vĕnh kar tÿ tĭ krĕm vin ja ěn krĕm. Kură ěn kă Topě tóg tÿ vĕnh kar kri ke jĕnh mũ, tĭ pir mÿ. Kÿ ũ tóg tĭ ri ke jĕnh ke tũ pĕ nĭ.

²⁹ ěg rĭr măn ke tũ nÿtĭ ra ājag kă ũ tóg fagrĭnh mÿ ũn ter mũ ag jagfÿ vĕnh kygpenh mũ vē. Hă tũ vē hă ra. Rĭr măn jé ěg tóg ke mũ. ³⁰ Hă kÿ sóg kură kar ki tĭ jagy vég tĭ gé. Hă ra sóg ag mÿ vĕnh nenh tũ nĭgtĭ, ũ tÿ inh vóg kónăn sór mũ ag mÿ. ³¹ Kură kar ki sóg ter kren' he tĭgtĭ. Ki hă sóg tó tĭ. Ki kanhró ājag nÿtĭ. Ājag hă ki sóg tÿ ũn mág nĭ, *Jesus* *Cristo* ki, ěg *Senhor* ki. ³² Ęmă tÿ *Éfeso* tá sóg mĭg mré rără ri ke han. ěg tÿ rĭr măn' he tũ nĭ ra tóg inh mÿ nĕn ũ há han ke tũ nĭ vē. ũn kăgter mũ ag rĭnrĭr măn ke tũ nĭ ra ěg tóg jatun mÿ ěg tÿ nĕn to ěn mũ han ke mũ vē, ěg tÿ: “mũ nÿ, jĕn jé, kron

je, eg hyn vaj ky ter ke mu," hen ky.
³³ Hã tũ vë hã ra.

Kygnë tũg nĩ. Tag to jykrén nĩ, ha mē: ùn vĩ kórég ag vĩ jēmē sór tũg nĩ. Vējykre pãno han ti tĩ, ag vĩ kórég ti. ³⁴ Krĩ há han ra, tag hã ne há nĩ'. Topë vĩ mranh tũg nĩ. Ājag kã mĩ ù vỹ Topë ki kanhró tũ nỹtĩ ver'. Tag to vënh mỹ en nĩ.

Ēg rĩr mãn ke to vējykre

³⁵ Ky ù tóg to jykrén ky inh mỹ: "Topë hyn hẽ ri kenh ke mu, ti tỹ ùn ter mu ag rĩnrĩn mãn jé?" he sór mu. "Ēg fár hyn hẽ ri kenh ke mu?" he sór ājag hyn mu. ³⁶ To jykrén há han tũ ājag nĩ ver. Nén ù fy jykre vỹ eg ter ri ke nĩ, ha mē. Ēg tỹ krãn ky tóg kugnãnh tĩ, ti fár ti, jãvo tóg ti kã tá mur mãn mu sir. ³⁷ Ky ti fy pijé ti féj ri ke nĩ gé', ti tỹ han ke ti. Sĩ ti nĩ, trigo fy ti, nén ù kar fy ti ke gé. ³⁸ Topë hã ne ti pën han mu', ti féj ke gé, ti fej ke gé. Ti hã ne to jykrén tĩ'. Ky tóg nén kar fy mỹ ti féj ù nĩm', ti féj ù nĩm' he tĩ.

³⁹ Ky nén ù fár vỹ ge nĩgtĩ gé. Ti pijé pir nĩ gé'. Ēg fár vỹ vyrmỹ nĩ, kar ky misu fár vỹ vyrmỹ nĩ gé, kar ky sēsĩ fár vỹ vyrmỹ nĩ gé, kar ky pirã fár vỹ vyrmỹ nĩ gé.

⁴⁰ Ky kanhkã tãn ag vỹ vyrmỹ fár nỹtĩ gé. Ēprã ke ag vỹ vyrmỹ fár nỹtĩ gé. Ky eg ve vỹ ge nĩgtĩ gé. Vyrmỹ eg ve nĩ' he kar nỹtĩ. ⁴¹ Rã jëngrë vỹ vyrmỹ nĩ. Kysã jëngrë vỹ vyrmỹ nĩ gé. Krĩg jëngrë vỹ vyrmỹ nĩ gé. Ky krĩg ag vỹ jagnë ri ke tũ nỹtĩ gé, ag jëngrë ki.

⁴² Ge ti nĩ, eg ter kar ky eg rĩr mãn ke ti. Ter jé eg tóg ke mu. Ky tóg eg tỹ nén ù fy krãn ri ke nĩ sir, eg fár tỹ ga ki rã mu ti. Ēg rĩr mãn ky eg pijé ter mãn ke mu'.

Kejën tóg eg mỹ'a tĩ, eg ter ke to hã. Hã ra eg tóg sĩnvĩ nỹtĩnh mu, eg rĩr mãn ky. Ky eg mỹ'a tóg tũ tĩnh mu ha. ⁴³ Krój eg nỹtĩ. Hã ra eg tóg tar nỹtĩnh mu, eg rĩr mãn ky. ⁴⁴ Ūri eg tóg tỹ ēprã ke nỹtĩ. Ky eg fár vỹ tỹ

ēprã ke fár nĩ. Ēg rĩr mãn ky eg tóg Topë kuprĩg jamã tá fár nỹtĩnh mu. Ēprã ke fár ve vén eg tĩ. Kar ky eg tóg Topë kuprĩg jamã tá fár ù venh ke mu, ēprã ke fár ve kar ky. ⁴⁵⁻⁴⁶ Hã ky tag tóg rán ky nĩ, ha mē: "ùn ve ti, *Adão* ti vỹ rĩr nĩ ja nĩgtĩ. Jãvo ù tỹ egno ti, *Cristo* ti vỹ ti kuprĩg tỹ nén kar rĩnrĩr han," he ja tóg nĩgtĩ, Topë vỹ rá ki. ⁴⁷ Ūn ve ãn, *Adão* ãn vỹ ga tỹ há(r) nĩ, hã ky ti jykre tóg tỹ ēprã ke jykre nĩ. *Cristo* vỹ tỹ kanhkã tá ke nĩ. ⁴⁸ Ūn ve vỹ tỹ ēprã ke nĩ, ky ti krë kar vỹ tỹ ēprã ke nỹtĩ gé, ti mré. Jãvo *Cristo* vỹ tỹ kanhkã tá ke nĩ. Ky ti mré ke kar vỹ tỹ kanhkã tá ke nỹtĩ gé, ti mré. ⁴⁹ Ēprã ke ãn ve ri ke eg nỹtĩ, eg kar tỹ *Adão* ve ky. Ky eg tóg kanhkã tá ke ãn ve ri ke nỹtĩnh ke mu gé, eg tỹ *Cristo* ve ky, eg rĩnrĩr mãn ky.

Jesus kãtĩg mãn ky tóg eg kar han mãn ke mu

⁵⁰ Inh kanhkã', sỹ ājag mỹ tag tó há han sór vë, sỹ ki kanhrãn há han ky, ha mē. Ēg fár tỹ ēprã ke tag pijé Topë tỹ tỹ eg pã'i nĩ venh ke mu'. Nén ter ke mu ãn pijé nén ù ter vãnh tá venh ke mu'. Topë vỹ eg han mãn ke mu, eg tỹ ve jé.

⁵¹ Ky sóg ājag mỹ nén ù tó sór mu gé, ājag tỹ mē ja tũ ti, ha mē. Ēg kã mĩ ù ag tóg ti jun ke pëtëm mu. Kãgter ke tũ ag tóg nĩ. Ky Topë tóg eg kar han mãn kãn ke mu, kurã ãn kã, eg tỹ ti ki ge ky nỹtĩn ky. ⁵² Ky tóg eg tỹ pan ke kar mrin ke ãn ri ke nĩnh mu, ti tỹ eg han mãn ke ti, *trombeta* kyr rén kã. *Trombeta* kyr ãn vỹ mē há tĩnh mu. Ky ùn kãgter mu ag vỹ rĩnrĩr mãn kãn ke mu, ag tỹ kãgter mãn tũ nĩ jé sir. Ēn kã tóg eg hynhan mãn ke mu gé sir. ⁵³ Ha vé, ti tỹ eg fár kókrãnh ke mu tag tỹ ù han ke tũ nĩ ra eg tóg venh ke tũ nĩ vë, kanhkã ti. Hã ra tóg eg fár ter ke mu tag tỹ ù han ke mu, ti han mãn ky, ti ter mãn tũ nĩ jé, kókrãnh mãn tũ nĩ jé. ⁵⁴ Ēg fár kókrãnh ke mu tag tỹ tóg ù

han ke mü, ti kókrānh vānh nĩ jé sir. Kurā ēn kā ēg tóg vēnh rá tag venh ke mü gé, vāsý ran ký nĩ tag, hā vỹ: “tũg ti huri, ēg ter ke mü ti,” he mü. “Ēg ter ke pāte rēg ký Topē vỹ tỹ tũ' hé. ⁵⁵ Kāgter ēg tóg tĩ ver. Hā ra ēg tóg tag ve mān ke tũ nĩ ha. Nén ũ tỹ ēg tugtān ri ke ti nĩ, ēg ter ke ti. Hā ra Topē tóg tỹ tũ' hé,” he tóg, Topē vĩ rá ki.

⁵⁶ Topē vĩ mranh hā tigrĩn ēg tóg kāgter tĩ. Topē tỹ ēg jyvēn tigrĩn ēg tóg ēg tỹ ti vĩ mranh ja ēn ki kanhrān mü. Ēg tỹ mranh sór tũ ra ēg tóg mranh tĩ. ⁵⁷ Hā ra *Jesus* tóg tỹ tũ' hé huri.

Topē hā mỹ sóg vĩ há han mü. Ti hā vỹ ēg tar han tĩ, ēg tỹ ti vĩ mranh mān tũ nĩ jé. Ēg *Senhor* tỹ *Jesus Cristo* tigrĩn tóg ēg tar han tĩ.

⁵⁸ Tag to jykrén ký tar nỹtĩm nĩ, Topē to, ājag tỹ ti ki rā tovānh tũ nĩ jé. Ājag to sóg há tāvĩ nĩ, inh kanhkā'. Ēg *Senhor* rānhrāj han kān sórm nĩ. Tag to jykrén nĩ, ha mē: ēg pijé véké rānhrāj mügtĩ', ēg tỹ ēg *Senhor* rānhrāj han ký'. Ti kaja ve jé ēg tóg ke mü mỹr, kanhkā tá.

16

Ēg tỹ ēg mré ke ag jagāgtān ke

¹ Ký sóg ājag tỹ ũ tỹ Topē ki ge ký nỹtĩ ra jagtar nỹtĩ ag mý jānkamy jēnēnh ke ēn tó sór mü gé sir. Ga tỹ *Galácia* tá *igreja* krēm vēnh mān tĩ ag mý sóg tag tó ja nĩ, sý ājag mý tónh ke tag ti, ha mē. ² *Domingo* kar ki nén ũ sĩ tỹ vyrmỹ nĩm nĩ, ājag ĩn tá. Ājag tỹ *Domingo* kar ki nĩm han ký tóg komēr hā mog mü sir. Ký tóg kar ký nĩnh, sý ājag ki jun mü ra. Ājag tỹ inh kātĩg ke mü jo vyr mý nĩm han ja tũ nĩnh ký tóg há tũ nĩ. ³ Ký ũ ag kuprēg nĩ gé, ag tỹ ājag tỹ nén nĩm mü ma mü jé, *Jerusalém* ra, ājag tỹ tá ke fag mý nén ven sór mü ti. Inh jun ký sóg ag jēgnēnh ke mü, vēnh rá mré hā. ⁴ Ājag tỹ nén ũ ēn éhé nĩnh ký sóg hēn ri ke mūn ma tĩg

sór mü gé. Ký sóg ag mré tĩg ke mü gé.

Paulo tỹ nén han sór mü

⁵ Ký sóg, isỹ ga tỹ *Macedônia* mĩ kutēn ký vāhā ājag tá jun sór mü sir. Isỹ *Macedônia* mĩ kutē sór vē. ⁶ Hā ra sóg ājag mré nĩ mág sĩ han sór mü, ti tỹ inh mý ki króm ken ký. Hēn ri ke mūn sóg prýg kusa fĩn rām ke mü, ājag mré nĩ ki. Ký ājag tóg sir inh jagāgtān ke mü, isỹ kar hēn ra tĩg ken ký. ⁷ Inh pijé ājag ve sĩ han sór mü'. Hā ra sóg ver kutar nĩ, hā ký sóg kar hā ājag venh tĩg sór mü. Sý ājag mré nĩ sór vē mýr, ēg *Senhor* mý há nĩnh ký. ⁸ Ver sóg ěmā tỹ *Éfeso* tag kā nĩ ki fēnh̄ta tỹ *Pentecoste* pétēm sór mü. ⁹ Tag ki ke ag tóg mē há han mü, inh vĩ ti, ũ tỹ hēn ri ke ag. Hā ra tag ki ver ũ tỹ inh kato vāsānsān mü ag vỹ e nỹtĩ. Hā ký sóg *Éfeso* tag kā nĩg mág sĩ han sór mü, sý kar ājag venh tĩg jé.

¹⁰ Hēn ri ke mūn *Timóteo* tóg ājag ki jun ke mü. Ký ti vĩ jēmē há han nĩ, ti mý'āg tũ nĩ jé, ti tỹ ājag mré nĩnh ký. Ēg *Senhor* rānhrāj han tóg tĩ mýr, inh kóm. ¹¹ Ký ti to é he tũg nĩ, ti kyrĩ hā ra. Ký ti tĩg ken ký ti jagāgtān nĩ gé, ti tỹ jatun mý inh ki jun jé. Sý ti jāvānh vē, ēg régre ag mré hā.

¹² Ēg régre tỹ *Apolo* mré sóg vēmén gé. Ti mý sóg to vĩ mü vē, ti tỹ ājag venh tĩg jé, ēg régre tỹ ājag venh kāmü tag ag mré. Hā ra tóg tĩg jāvānh nĩ ver. Ti tỹ ti mý ki króm ken ký ti nēji kejēn ājag venh tĩg ke mü hā ra.

Jesus ki ge ký nỹtĩ ag tỹ jagnē mĩ ěkrén

¹³ Ājag kanē nĩm nĩ. Ēg *Senhor* ki rā tovānh tũg nĩ. Krónh ke tũg nĩ, tar nỹtĩm nĩ. ¹⁴ Ký ājag tỹ nén ũ kar han ký vēnh kar to há nỹtĩm nĩ.

¹⁵ Ký sóg ājag mý nén ũ tó sór mü gé, *Estéfanas* fag to mýr. Tag fag vỹ *Jesus* ki ge vén ja nĩgtĩ, ājag jamā tá.

Kỹ fag tóg Topê tũ fag ki rĩr nýtĩgtĩ, Topê tũ fag kar ki. ¹⁶ Hã kỹ sóg fag tó mũ, ãjag mỹ. Kỹ fag vĩ jẽmẽm nĩ. Kỹ Topê rãnrãj han mũ ag kar vĩ jẽmẽm nĩ gé, ẽg mré rãnrãj mũ ag kar vĩ ti.

¹⁷ *Estefanas* tóg inh ki jun há han, *Fortunato* ke gé, *Acaico* ke gé. Ag tỹ inh ki junjun kỹ inh fe tóg mrin ke mũ mỹr. Sỹ ãjag venh há tĩn kỹ tóg inh mỹ sér pẽ tĩ, sỹ ag ve kỹ, ag tỹ tỹ ãjag mré ke nýtĩn kỹ. ¹⁸ Inh mỹ ag tóg vĩ há han mũ, ãjag to, kỹ ag tóg inh krĩ kusãg mũ sir. Ag tỹ ãjag krĩ kusãg ke vẽ gé. Ủ tỹ ge to há tãvĩ nýtĩm nĩ.

¹⁹ Ga tỹ *Asia* tá *igreja* krẽm vẽnhmãn tĩ ag vỹ ãjag mĩ ẽkrég tĩ. Kỹ *Áquila* mré *Priscila* fag vỹ ãjag mĩ ẽkrén mág tĩ gé, fag tỹ ãjag mré ẽg *Senhor* ki ge kỹ nýtĩn kỹ. Fag ãn krẽm fag tóg *culto* han tĩ. Fag ãn tá *culto* venh kãmũ fag vỹ ãjag mĩ ẽkrég tĩ gé, ²⁰ kar kỹ ẽg *Senhor* ki ge kỹ nýtĩ fag kar ke gé. Jagnẽ to há tãvĩ nýtĩm nĩ, kỹ jagnẽ ki nhun ke ri ke han nĩ, *Jesus* mré ke kar ki, ãjag tỹ jagnẽ nĩgẽ kãgmĩ kỹ.

²¹ Sỹ vãhã vėsóg ki ãjag mỹ rán vẽ, ã tỹ inh vĩ rán ja pãte, inh, hã vỹ: *Paulo*, he mũ. ²² Topê mỹ sóg to vĩ tĩ, ti tỹ ù tỹ ẽg *Senhor* to há tũ ẽn ag vóg kónãn kãn jé. “*Maranata*,” he sóg tĩ, hã vỹ: ha kãtĩg, *Senhor*, he mũ, ãjag vĩ ki.

²³ Ẽg *Senhor* tỹ *Jesus* mỹ sóg to vĩ tĩ, ti tỹ ãjag tar han jé. ²⁴ Ẽjag jé isỹ ãjag to há tãvĩ nĩ ki kanhrãn, ẽg tỹ *Jesus Cristo* ki ge kỹ nýtĩn kỹ.

Hã vẽ.

PAULO Tÿ CARTA HAN: CORINTO TÁ KE AG Mÿ CARTA Û

¹ Paulo tÿ rá vë, ãg régre tÿ *Timóteo* mré. *Jesus Cristo* hã ne inh fëg', isÿ tÿ ti *apóstolo* jë jé, Topë tÿ inh kuprëg ký. Isÿ Topë tũ ag mÿ rán vë, ãmã tÿ *Corinto* tá, ga tÿ *Grécia* tá, ag mÿ, fag mÿ ke gé. ² Ëg jóg tÿ Topë jé ãjag tar han, ti jé ãjag krí kuprãg, ãg *Senhor* tÿ *Jesus Cristo* ti ke gé.

Topë tÿ Paulo krí tÿ kãnhvy' he

³ Topë mÿ sóg vï há han tí, ãg *Senhor* tÿ *Jesus Cristo* panh mÿ, ãg jóg mÿ, ù tÿ ãg jagãgtãn tí ãn mÿ. Ëg vësÿrénh ký tóg ãg krí tÿ kãnhvy' he tí. Ti hã mÿ sóg vï há han tí. ⁴ Ti hã ne inh vësÿrénh mÿ ra inh krí tÿ kãnhvy' he tí', inh jagtar tñ ký. Hã ký sóg inh kanhkã ag krí tÿ kãnhvy' he tí gé, ag kã ù tÿ nén ù jagy vég mÿ ra. ⁵ *Cristo* jagtar ja ãn ri ke pë ve mág sóg, hã ký *Cristo* tóg inh krí kufy tÿ hën ri ke tÿ tú' he tí gé sir. ⁶ ãjag jagfy sóg jagtar tí, ãjag tÿ ti hã to tar nÿtñ jé, ãjag krenkren jé. Topë tÿ isar han ký tóg inh kóm ãjag tar han ke mÿ gé sir. Ký ãjag tóg inh kóm ti to krónh kenh ke tũ nÿ gé sir. ⁷ ãjag ki sóg ãkrén mág tí, hã ra sóg ki kanhró nÿ, Topë tÿ ãjag tar han ãn ki. Ûri ãjag tóg hã ra inh mré jagtar nÿtñ, hã ký Topë tóg ãjag krí tÿ kãnhvy' he tí gé, ti tÿ inh krí tÿ kãnhvy' he tí ãn ri ke.

⁸ Inh kanhkã', ãjag mÿ sóg inh jagtar mág ja tó sór mÿ. Ga tÿ *Ásia* tá sóg nén ù jagy tâvï ve ja nÿ, ký sóg: “Ûri inh hÿn kren mãn ke tũ nÿ ha,” he ja nÿ. ⁹ “Ag tÿ isén ke hÿn,” he sóg mÿ vë. Ën kã sóg Topë hã mÿ ãkrég mÿ sir. “Ti hã ne inh kren han ki kanhró nÿ,” he ja inh nÿ. “Ûn kãgter mÿ ag rñrñ mãn ki kanhró tóg nÿ, ký tóg inh kren han ki kanhró nÿ

gé,” he ja inh nÿ. ¹⁰ Ký tóg inh kren han ja nÿ, iser kren mÿ ãn kã. Ký tóg kejën inh kren han mãn ke mÿ gé. Ti hã mÿ sóg to vï tí, ti hã tÿ iÿy nÿgãn jé. ¹¹ Ký iso Topë mré vïm nÿ gé. Ký tóg ãjag vï mën h mÿ. Ký ãjag tóg ti mÿ vï há han ke mÿ gé, ù tÿ hën ri ke ag mré hã, ti tÿ inh jagãgtãn ke to.

Paulo tÿ ag venh tÿg ja tũ

¹² Ha vé, vëjykre kuryj hã han sóg tí. Ki hã tó sóg tí gé. Topë jykre hã han sóg tí. Inh pijé isÿ vësóg ki nén to jykrén mÿ ãn han tí'. Topë hã ne isar han tí', isÿ ti jykre ki króm jé. Ký sóg ãjag mÿ ti jykre hã kãmén ja nÿgtí gé. ¹³ Tag hã rán isóg tí gé. Ti pijé mÿ jagy tí'. ãjag tÿ ki kanhrãn kãn ký tóg há tñh mÿ. ¹⁴ Sñn ký ãjag tóg tag to jykrén há han tí, ùri. Kejën ãjag tóg to jykrén kãn ke mÿ, ha vem nÿ. Ký tóg ãg *Senhor* tÿ *Jesus* kurã ãn kã ãg mÿ sér tñh mÿ, ãg tÿ jagnë ven ký.

¹⁵ Tag to jykrén ký sóg ãjag ki jun kren ja nÿgtí. Isÿ ãjag ki jun ke vé vë, isÿ ãjag tar han mãn jé. ¹⁶ ãjag ve kar ký sóg ga tÿ *Macedônia* ra tÿg ke mÿ vë. Kar ký, isÿ tá kãtÿg mãn ký sóg ãjag ve mãn ke mÿ gé vë, ãjag tÿ inh jagãgtãn ký inh mÿ isÿ nén ve sór mÿ ven jé, isÿ ga tÿ *Judéia* ra tÿg há han ke to. ¹⁷ Hã ra tóg inh mÿ ki króm ke ja tũ nÿ. Hã ký sóg jun ja tũ nÿ. Ký inh mÿ kanhir ký ãjag mÿ: “kãtÿg jé sóg ke mÿ,” he ja nÿ? Vó. Jykre régre han tũ sóg nÿgtí. Ûn jykre régre ag tÿ: “he,” he mÿ ra ag tóg han sór tũ nÿgtí. Ge tũ sóg nÿgtí. ¹⁸ Topë hã ne inh jykre pir nÿ ki kanhró nÿ'. ¹⁹ Ti kósin jykre hã han sóg tí, *Jesus Cristo* jykre ti. Inh hã ne ãjag mÿ ti kãmén ja nÿ', *Silas* mré, *Timóteo* mré ke gé. Ti pijé ti tÿ: “he,” he mÿ ra han ke tũ nÿ'. ²⁰ Topë hã vÿ ãg mÿ ãg tÿ nén venh ke ti tó ja nÿgtí. Ký ãg tóg ti kósin hã tugrñ vég mÿ sir. Ký ãg tóg ti hã mÿ vï há han tí sir, to: “hã vë,” hen ký. ²¹ Topë hã

ne *Cristo* tugarin isar han, ajag mre hã. Eg kupræg tóg. ²² Ky tóg eg nigjæg ky eg vin gé. Ti kuprig jènæg tóg mü eg my. Ti ty eg nigjæg hã vë. Ti kuprig tugarin eg tóg ki kanhró nytí, ti ty eg my nèn ü há kar vin ke mü en ti.

²³ Ha vé, ki hã sóg tó mü, Topê hã ne ki kanhró nĩ. Inh ón tí nĩ ra tóg inh vóg kónân mü vë. Isy ajag to jú tú nĩ hã jé sóg ajag tá jun ja tú nĩ ver. ²⁴ Inh pijé ajag my ví tar han sór mü'. *Jesus* hã ki ajag ge ky nytí. Ti hã to tar ajag nytí. Ajag fe ty mrin ke han sór sóg mü, hã jé sóg ajag to vásân tí.

2

¹ Hã ky sóg tag to jykrén ja nĩ, ha mē: “ag kanē jun mǎn sór tú inh nĩ,” he sóg, “hã ky sóg ag venh tīg ke tú nĩ ver,” he sóg ajag to. ² Ha mē, isy ajag kanē jun ky ü ny hyn inh fe ty mrin kenh mü'? Tú ti tí. ³ Hã ky sóg ajag my vènh rá en jènē gé, ajag ty inh kanē jun tú nĩn jé gé, sy ajag ki jun ky. Inh my tóg há tĩnh mü, ajag ty inh fe ty mrin ken ky. “Ag ty inh fe ty mrin ke ky tóg ag my sér tí gé,” he sóg tí, ajag to. ⁴ Sy ajag my *carta* en rán mün kã sóg fy. Ajag tugarin sóg kanē jur, ajag tugarin sóg vènh my en. Inh pijé ajag kanē jun sór ja nĩ'. Isy ajag to ha pē nĩn ky sóg ajag my vènh rá en han ja nĩgtí, ajag ty isy ajag to há nĩ tag ki kanhró nytĩn jé.

Ēg ty jagnē my vènh pāte fón ke

⁵ Ha mē, ajag kã mĩ ü tóg ajag kanē jun ja nĩ. Ti pijé isavĩn kanē jun ja nĩ'. Ajag kar kanē jun ja tóg nĩ. Hēn ri ke mün sóg tó há han ja tú nĩ, isy: “ajag kar,” he ky. Ajag kã mĩ ün e kanē jun tóg hã ra, ti ty Topê ví mranh tugarin. ⁶ Ky ajag tóg hur ti my ví kónân. Ha ti tovānh, gen ky. ⁷ Vāhã ti my vènh pāte fón nĩ. Ti my vènh ví há hã tóm nĩ. Ke tú nĩ mü ra ti fe kaj tóg ti tén ke mü, ha vem nĩ. ⁸ Hã ky sóg ajag my: ti my ven nĩ,

ajag ty ti to há nytí ti, he mü ha. ⁹ Isy ajag ty inh ví kri fig mü en ve sór ja vë, hã jé sóg ajag my vènh rá en jènē ja nĩ, myr, ha mē. ¹⁰ Ajag ty ü my vènh pāte fón ky sóg ti my vènh pāte fón ke mü gé. Ky sóg *Cristo* rinve ti my vènh pāte fón mü, ajag jagāgtān ky. ¹¹ *Satanás* ty eg ty hē ri ke tú nĩ jé sóg vènh pāte fón mü. Nèn kórég ty eg kókén sór mü en ki kanhró eg tóg nytí.

Paulo krĩ kufy

¹² Ha vé, isy emã ty *Trôade* tá jun ky sóg tá ke ag my *Cristo* kãme sér en tó ja nĩgtí. Ky ag tóg jēmē há han ja nĩgtí, eg *Senhor* ty ag krĩn ky. ¹³ Hã ra sóg eg mre ke ty *Tito* ve ja tú nĩ, tá. Isy tá ti venh ke vë vë. Hã ra tóg ki tú nĩ, isy tá jun mü ra. Hã ky sóg ti to krĩ kufy nĩ ja nĩgtí. Hã ky sóg ag my: “isig ke vë,” he ky tīg ja nĩ sir, ga ty *Macedônia* ra, ti nón.

Jesus ví ty nén ger há ri ke nĩ

¹⁴ Hã ra sóg Topê hã my ví há han tí. Ti hã ne inh jènē', isy emã kar mĩ tīg jé, *Cristo* tugarin. Ky vènh kar tóg ti ty ty ün mág pē nĩ há vég tí, ag ty inh jykre jagma evānh ky. Hã ky vènh kar tóg ti ki kanhrān mü sir, isy ag my ti tón ky. Ky tóg ag my nèn ger há kãfór nĩ, ti ví ti. ¹⁵ Nèn ger há tóg vènh kar kri rüm ke tí. *Cristo* kãme vỹ ge nĩ. Topê ki kanhrān vỹ ge nĩ. Vènh kar my sóg ti ví tó tí, ün krenkren mü ag my, ün vāgfor ky nytí ag my ke gé. ¹⁶ Ün vāgfor ky nytí ag ty mēg mü ra kri fig tú nĩn ky ag tóg nūgme ki vár ke mü. Ky inh ví tóg ag my nèn ü ter ger gy en ri ke nĩ. Ag jāvo ün krenkren mü ag vỹ kri fi ky rinrĩr ke mü. Ky tóg eg ty nèn ger há mē ky eg fe ty mrin ke en kãfór nĩ. Hã ra eg pijé vēsóg ki vènh rānhrāj tag han há nytĩgtí'. ¹⁷ Ha vé, ü ag tóg Topê ví kāmén to jānkamy ve sór tí, ke tú nĩ ky ag tóg vēsỹ ün mág han tí. Ag jāvo inh pijé ti kaja ve sór tí'. Inh pijé vēsỹ ün mág han mü'. *Cristo* ki rá ky sóg Topê rinve

ti kāmén tĩ. Jykre pir han sóg tĩ mÿr. Û tÿ inh jēnēg mÿ vÿ tÿ Topē ti nĩ.

3

Vējykre si mré ù tãg

¹ Kÿ inh mÿ: tÿ sóg ùn há nĩ, he mÿ? Vó. Inh pijé ājag mÿ *carta* to vĩ mÿ', ājag tÿ iso: “ùn há vÿ tÿ ti nĩ,” he jé. ² Ājag há vÿ tÿ iso *carta* há tag ri ke nÿtĩ. Ājag mĩ sóg ēkrég tĩ, kÿ sóg vēnh kar mÿ ājag kāmén tĩ. Inh há ki ag tóg ājag jykre há vэг tĩ. Kÿ ag tóg isÿ tÿ ùn há nĩ ěn ki kanhrān mÿ sir. Há ki ājag tóg iso *carta* ri ke nÿtĩ. ³ Ājag mÿ sóg *Cristo* jykre kāmén ja nĩ, kÿ ājag tóg mĩ mÿgtĩ. Kÿ vēnh kar tóg ājag jykre há vэг mÿ sir. Kÿ ājag tóg tÿ *Cristo* tÿ *carta* rá ri ke nÿtĩ. Há ra ti pijé *caneta* tÿ rán kÿ nĩ'. Ti pijé pó kri rán kÿ nĩ'. Topē kuprĩg tÿ tóg rán kÿ nĩ, ùn rĩr nĩ ěn kuprĩg tÿ.

⁴ Topē há vÿ *Cristo* tÿ isar han mÿ. ⁵ Inh pijé vēsóg ki nén ù há to jykrén ki kanhró nĩ'. Inh pijé vēsóg ki nén ù há han ki kanhró nĩ gé'. ⁶ Ti há ne inh krĩn tĩ', isÿ ti jykre tãg kāmén jé. Vãhã tóg ěg mÿ ti kuprĩg jēnēg mÿ. Vējykre tãg to ken há vэг, há vÿ: Topē kuprĩg tÿ ěg krĩn mÿ, he mÿ. Ha vé, Topē kuprĩg vÿ ěg rĩn tĩ. Jãvo vãsÿ Topē jykre si vÿ ěg tén ke ja nĩgtĩ, ěg tÿ mranh kÿ.

⁷ *Moisés* vÿ Topē jykre si ěn tÿ pó kri rán ja nĩ, ù tÿ ěg tén mÿ ěn ti. Ti tÿ rán kar kÿ ti kakã tóg jēngrē nĩ ja nĩ. Kÿ tóg *Judeu* ag tÿ ki ěvanh sór mÿ ra vēnh mÿ tĩ ja nĩ. Há ra tóg kejēn tũ' he ja nĩgtĩ gé, ti kakã jēngrē ěn ti. ⁸ Kÿ ù tÿ ùri Topē kuprĩg kāmén mÿ ěn hÿn tóg *Moisés* kakã jēngrē kãfór nĩ. ⁹ *Moisés* jãvo sóg Topē tÿ ěg mÿ vēnh pãte fón ke ěn há tó tĩ. Há kÿ inh sĩnvĩ tóg *Moisés* sĩnvĩ kãfór pē nĩ. ¹⁰ Kÿ vãsÿ nén sĩnvĩ ěn tóg vãhã ěg mÿ sĩnvĩ tũ nĩ ha, ěg tÿ ù tãg tag sĩnvĩ ve kÿ, ù tãg jēngrē tag ti. ¹¹ Vãsÿ rán kÿ nĩ ja ěn tóg tũ' he ja nĩ. Ti jãvo isÿ vējykre tó mÿ tag vÿ

tũ' henh ke tũ pē nĩ. Há kÿ tóg ùn si sĩnvĩ ěn kãfór nĩ.

¹² ěg tÿ tag venh ke jãvãnh sóg mÿ mÿr. Há kÿ sóg vēnh kar mÿ jamã há ra tó mÿ. Inh pijé to mÿ'ãg mÿ'.

¹³ *Moisés* tóg kur tÿ vēnh pugrĩn ja nĩ, *Israel* ag tÿ ti kakã jēngrē tÿ komēr há tũ' he mÿ tag vэг tũ nĩ jé. ¹⁴ Há ra ag tóg ùri ki kagtĩg nÿtĩ gé ver. Kyvó ri ke ag nÿtĩ, kutu, *Israel* ag. Ag tÿ vãsÿ rán kÿ nĩ ěn to ke mÿ ra tóg ag mÿ *Moisés* vēnh pugrĩn kÿ nĩ ěn ri ke nĩ. Ki kagtĩg ag nÿtĩ. Ùri ěg tóg *Cristo* há tugrĩn vãsÿ nén rán kÿ nĩ ěn to jykrén há han mÿ ha, ag jãvo. ¹⁵ Ag tÿ *Moisés* tÿ rá ěn to ke mÿ ra ag tóg to jykrén tũ nĩgtĩ.

¹⁶ Kejēn ù tóg ěg *Senhor* ki rá mÿ, ag kã mĩ ù. Kÿ tóg vãhã ag tÿ ti vēnh pugrĩ vÿm ri ke nĩ. ¹⁷ Há kÿ tag tóg rán kÿ nĩ, ha mē: “*Moisés* tÿ ěg *Senhor* mré vēmén kÿ tóg ti vēnh pugrĩ tÿ vÿm ke ja nĩgtĩ,” he ja tóg nĩ. Topē kuprĩg to ken há vэг, ěg *Senhor* kuprĩg há vэг. Ti há ne ěg kygvãn ke mÿ', ěg tÿ ti vĩ ki króm há han ke to. ¹⁸ Kÿ ěg tóg ěg *Senhor* jēngrē sĩnvĩ ěn ve há han mÿ. ěg tÿ ěg *Senhor* ki ěvãnh kÿ ěg tóg ti ri ke nÿtĩnh ke mÿ gé. Komēr há ěg tóg ve ù han ke mÿ, ti ve sĩnvĩ ěn ri ke, ti jykre sĩnvĩ ěn ri ke.

4

Paulo krój nĩ

¹ Topē tÿ inh mÿ vēnh rãnhrãj nĩm jan há vэг. Kÿ tóg inh jagãgtãn mÿ gé, isÿ ti rãnhrãj to krónh ke tũ nĩ jé. ² Hÿ, ù ag tóg nén tÿ ěg mÿ'ãg han tĩ ěn han tĩ, kutu tá, ù tÿ ag vэг tũ nĩn jé. Vējykre tÿ ge tovãnh kãn inh huri. Òn kÿ sóg: “Topē vÿ tag tó ja nĩ,” he tũ nĩgtĩ gé. Ki há sóg tó tĩ. Û tÿ isugnÿm mÿ ěn vÿ ki kanhrãn kãn ke mÿ, inh jykre ki. ³ Kÿ ù tóg kejēn isÿ *Jesus* kãme sér tó mÿ ěn ki kagtĩg nÿtĩ. Ag mÿ tóg nén ù péju kÿ nĩ ri ke nĩ. Û tÿ vãgfor kÿ nÿtĩ ag vэг, há kÿ ag tóg ki kanhrãn tũ nĩgtĩ. ⁴ Kyvó ag

nýtí. Krí tú ag nýtí. *Jesus* ki ge sór tú ag nýtí, *Satanás* tý ag kyvó han ti ký. Ěprā pā'i ag kri ke vỹ tý ti nĩ, *Satanás* ti. Ti tý ag kyvó han ký ag tóg *Cristo* káme tag to jykřén tú nĩgtí. Ti jēngrē vég tú ag tóg nĩgtí, ti sīnví ti. *Cristo* hā vỹ tý Topě kánhvég ri ke nĩ, ti ve ri ke.

⁵ Inh pijé inh jykře kāmén tĩ'. *Jesus Cristo* hā kāmén sóg tĩ, ti tý tý ěg *Senhor* nĩ ti. Jāvo sóg tý ājag *camarada* ri ke nĩ, isỹ *Jesus* to há nĩn ký. ⁶ Ha vé, ũ tý kutyg mũ ra kurāg han mũ ěn tóg ěg ki kurā han mũ gé sir, hā vỹ: Topě he mũ. Ěg tý *Cristo* ve ký ěg tóg Topě ki kanhrān tĩ. Topě ve hā pē ti nĩ. Ěg ki kurā to ken hā vē, hā vỹ: Topě ki kanhró, he mũ.

⁷ Ěg tý tý ěprā ke nýtí hā ra tóg ěg kanhrān sór tĩ. Ký tóg ěg tý go'or tý kukrū kā ki jānkamy e vin ěn ri ke nĩ. Ěg hā vỹ tý go'or tý kukrū ěn ri ke nýtí. Krój ěg nýtí, inh ke gé. Ěg pijé tar nýtí'. Ū tý ěg tar han mũ vỹ tý Topě ti nĩ. ⁸ Inh krój nĩ ra Topě tóg isar han ti. Nén kar tóg inh kutān tĩ, hā ra inh pijé to krí kufy han tĩ'. Kejēn tóg inh jykře tú tĩgtí, ký tóg isỹ: hỹ mỹ vỹ? he ja há tĩgtí. Hā ra inh pijé to krónh ke tĩ'. ⁹ Inh vóg kónān ag tóg tĩ, hā ra Topě pijé isovānh tĩ'. Inh rỹnh ag tóg tĩ, hā ra ag pijé isén tĩ'. ¹⁰ Kurā kar ki sóg *Jesus* vēsýrēnh ěn ri ke han tĩgtí. Hā tugrīn vēnh kar tóg *Jesus* rīr nĩ tag venh ke mũ gé, inh vēsýrēnh tugrīn. ¹¹ Kurā kar ki sóg ter křen tĩ, *Jesus* tugrīn. Hā ki *Jesus* rīr nĩ tóg inh ki ve há tĩ, inh fār vag ke mũ ra. ¹² Iser křen mũ ra ājag tóg tar nýtí jāvo. Rīnrīr ājag nýtí.

¹³ Tag vỹ Topě ví ki rān ký nĩ, ha mē: “Topě ví kri nīm inh, hā ký sóg tó,” he ja tóg nĩgtí. Topě ví tag hā vỹ inh jykře han tĩ, hā ký sóg tó tĩ gé. ¹⁴ Topě tóg ěg *Senhor* tý *Jesus* rīn mǎn ja nĩ'. ěn vỹ inh rīn mǎn ke mũ gé, ki kanhró sóg nĩ. Kurā ěn kā tóg

ājag mré inh je prēr ke mũ, ěg tý ti mỹ vēnh ven je. ¹⁵ Ājag tugrīn sóg ti jagy tag ve kǎn tĩ. Ký komēr hā ũn e tóg Topě tý ag jagāgtān tag mēnh ke mũ. Vēnh grun je ěg tóg ke mũ. Ký ũn e tóg sir ti mỹ ví há han ke mũ. Topě tý tý ũn mág nĩn hā vē.

Ěg křenkřen ke

¹⁶ Hā ký sóg to krónh ke jāvānh nĩ. Ha vé, inh fār tag tóg krój nĩ. Komēr hā tóg ter sór mũ, ti vag je. Hā ra inh kuprīg tóg tar nĩ jāvo. Kurā kar ki sóg vēnh han mǎn tĩ, Topě tý isar han ký. ¹⁷ Tag ki sóg ti jagy vég tĩ, hā ra tóg inh mỹ kǎnhvy nĩ. Tú' he je tóg ke mũ. Tá ěg tóg nén ũ há tāvī venh ke mũ, ěg tý tag ki ti jagy ve ja tugrīn. Ki kagtīg ěg nĩ ver, hā ra tóg há tāvī nĩnh mũ. ¹⁸ Hā ve sór inh nĩ, hā mĩ sóg ěkrég tĩ. Hā ký sóg ěg tý nén ũ vég mũ tag to jykřén sór tú nĩgtí. Tú' he je tóg ke mũ. Ěg tý ũri nén ũ vég tú ěn hā vỹ tú' hēnh ke tú nĩ.

5

¹ Ěg fār vỹ ěg pājó ri ke nĩ. Tú' he je tóg ke mũ. Hā ra Topě ne ěg mỹ ĩn tǎg ri ke han ke mũ', kǎnhkā tá'. Hā ra tóg ěg tý tag ki ĩn han ri ke tú nĩ. Tú' hēnh ke tú tóg nĩ. ² Tag ki ěg tóg vēsýrēnh tĩ. Ký tóg ěg tý kǎnhkā tá ěg jamā tǎg ěn venh há tĩ. Ký tóg ěg tý kur tǎg tu ri ke nĩ. ³ Ěg tý kur tu ký ěg kator tú nýtí. Kǎnhkā tá ěg jamā vỹ ěg mỹ kur ri ke nĩ, ěg tý ěg fār tǎg tun ký. ⁴ Ha vé, tag ki ěg tóg vēsýrēnh tĩ, ěg ter jāvānh nýtĩn ký. Ěg mỹ tóg ěg rīr tag hā tý kǎnhkā tá jun há tĩ vē. Ěg tý ěg fār tǎg ve ký ěg fār si tóg tú' hēnh mũ, ěg ter tú ra. ⁵ Ěg tý kǎnhkā tá ěg fār tǎg ve je Topě tóg ěg mỹ vējykře nīm. Hā je tóg ěg mỹ ti kuprīg jēnh gé.

⁶ Hā ký tóg inh mỹ sér tĩ. Ěg tý ga kri mǎn ký ěg tóg ěg *Senhor* vég tú nĩgtí ver. ⁷ Ěg tý ti vég tú ra ěg tóg ti ví kri fig tĩ. ⁸ Ký sóg kanē jur mǎn tú nĩ ha. Isỹ inh fār tý pājó ri ke tag

tovānh há tóg tĩ, isỹ ěg *Senhor* mré nĩ jé, inh jamā pē tá. ⁹ Hã kỹ sóg vāsān tĩ, inh jykre tỹ ti mỹ há nĩ jé, tag ki, tá ke gé.

¹⁰ Ha vé, ěg kar vỹ *Cristo* mỹ vĕnh ven ke mũ, ti tỹ ěg jykre tugnỹm jé. Kỹ tóg ěg mỹ ěg kaja ti nĩm ke mũ. Ũ tỹ tag ki nén (ũ) há han mũ ěn tóg ti tũ kaja venh ke mũ gé, kỹ ũ tỹ tag ki nén ũ kórég han mũ ěn ag tóg ag vĕsỹrĕnh venh ke mũ gé sir.

Cristo tỹ ěg jykre pāno tỹ tũ' he

¹¹ Ha vé, ěg *Senhor* kamĕg sóg tĩ, hã kỹ sóg ěprā ke ag mỹ ki hã tó tĩ, ag tỹ ti ki ge jé. Topĕ hã ne inh ki kanhró kar nĩ'. Kỹ ājag hỹn inh jykre ki kanhró nỹtĩnh ke mũ gé, ājag tỹ sỹ nén han mũ tugnỹm kỹ. ¹² Inh pijé ājag mỹ: “ũn mág vỹ tỹ inh nĩ,” he sór tĩ'. Hã ra sóg ājag mỹ vĕnh kāmén mũ, ti tỹ ājag mỹ sér tĩ jé, ājag tỹ iso: “jykre há tāvĩ ti nĩ,” he jé. Tag tóm nĩ, ũ tỹ vĕsỹ ũn mág han sór mũ ag mỹ. Ũ tỹ ge jykre vỹ sĩnvĩ nĩ ve nĩ. Hã ra tóg ěg tỹ ve há han kỹ kórég nĩ. ¹³ Ha vé, krĩ tũ inh nĕji nĩ. Topĕ jykre han tigrĩn sóg krĩ tũ nĩ ve nĩ. Kejĕn sóg krĩ há han tĩ gé. Ājag tigrĩn ke vĕ, inh krĩ há ti. ¹⁴ *Cristo* hã vỹ tỹ inh fe nĩ, hã kỹ sóg vĕnh kar to há nĩ. Tag to sóg jykren mũ, ha mĕ: vĕnh kar jagfy tóg ter ja nĩ, *Cristo* ti, kỹ ěg kar jykre pāno vỹ tũ' he mũ sir. ¹⁵ Ti hã ne vĕnh kar jagfy ter ja nĩ'. Hã kỹ ěg pijé tỹ vĕsũ nỹtĩ', ũri'. Ti tũ vỹ tỹ ěg nỹtĩ. ěg jagfy tóg rĩr mǎn ja nĩ gé. Kỹ ti hã ne ěg mỹ ěg tỹ nén han ke mũ ěn tó tĩ', ũri'.

¹⁶ Vāsỹ ěg tóg, ěg tỹ vĕsóg ki nén ũ to jykren kỹ ěprā ke jykre to: “tag vỹ há nĩ, tag vỹ kórég nĩ,” he ja nĩgtĩ. Ũri ěg tóg, vĕsóg ki tag to jykren mǎn ke tũ nĩ ha. *Cristo* to ěg vĕsóg ki jykren mǎn ke tũ nĩ gé. ¹⁷ Hĕ ri ken kỹ? *Cristo* tỹ ěg han mǎn kỹ mỹr. Ti ki ge kỹ ěg nỹtĩ, hã kỹ tóg ěg han mǎn ja nĩ. ěg jykre pāno tóg tũ ti ha. Ũri ěg tóg tỹ ũn tǎg nỹtĩ ha, ěg krĩ, ěg jykre ti ke gé. ¹⁸ Topĕ tỹ nén

han mũn hã vĕ. Topĕ kato vāsān ja ěg nĩgtĩ vĕ, hã ra ěg tóg ũri tỹ *Cristo* mré ke nỹtĩ ha. Kỹ tóg ěg mỹ vĕnh rǎnhrāj tag nĩm mũ gé sir, ěg tỹ vĕnh kar mỹ: tỹ *Cristo* mré ke nỹtĩm nĩ, he jé. ¹⁹ Ha vé, Topĕ vỹ *Cristo* jĕnĕ, ěg tỹ ti ki ge jé. Kỹ tóg ěg tỹ ti vĩ mranh tỹ tũ' he mũ gé sir, ěg tỹ ti kaja kórég vĕg tũ nĩ jé. Kỹ tóg ěg mỹ: “ha vĕnh kar mỹ tó, isỹ ag to há nĩ sór mũ ti,” he ja nĩ gé.

²⁰ *Cristo* hã ne inh jĕnĕg mũ', isỹ ti jiji tó jé. Kỹ Topĕ tóg vĕnh kar jyvĕn tĩ. Hã kỹ sóg, *Cristo* jiji tó kỹ ājag mỹ: “Topĕ to há nỹtĩm nĩ, ti kato vāsān mǎn sór tũg nĩ,” he mũ. ²¹ *Jesus* pijé Topĕ vĩ mranh ja nĩgtĩ'. Hã ra tóg ěg tỹ ti vĩ mranh ja ěn kajām kǎn. Kỹ tóg ěg mỹ Topĕ jykre kuryj ěn nĩm mũ sir, ěg jagfy kajām kar kỹ.

6

¹ Topĕ mré sóg rǎnhrāj tĩgtĩ. Hã kỹ sóg ājag jyvĕn mũ, ājag tỹ Topĕ vĩ ki króm jé. Ājag tỹ ti vĩ ki króm tũ nĩn kỹ tóg fagrĩnh mỹ ājag jagāgtān mũ. ² Ti hã ne tóg: “sỹ ājag jagāgtān ke kurā ki sóg ājag tỹ inh mỹ nén to vĩ mũ ěn han ke mũ,” he mũ. “Ājag krenkren ke kurā ki sóg ājag krenkren han ke mũ,” he ja tóg nĩ, Topĕ ti. Ũri ke vĕ.

³ Kỹ sóg nén ũ vĕnh mỹ han tũ nĩgtĩ sir, ũ tỹ inh rǎnhrāj to vĩ tũ nĩ jé. ⁴ Vĕjykre há mĩ sóg tĩ mỹr, isỹ tỹ Topĕ *camarada* jĕn kỹ. Kỹ inh jykre tóg vĕnh kar mỹ ve há tĩ. Isỹ nén ũ jagy vĕg mũ ra sóg ti to krónh ke tũ nĩgtĩ, ijagtar nĩ ra, inh kanĕ jur mũ ra. ⁵ Kejĕn ag tóg inh mrǎnmrǎn tĩ. Vĕseja kǎ tá ag tóg inh fón tĩ. Vĕnh kar tóg kejĕn inh kri rũm ke tĩ. Kejĕn sóg inh rǎnhrāj tỹ inh kutān to jagtar tĩ. Kejĕn sóg nũr tũ nĩgtĩ. Kejĕn sóg vĕjĕn vĕg tũ nĩgtĩ. ⁶ Isỹ ti jagy vĕg mũ hã ra ijykre tóg tỹ ũn há nỹ. Topĕ vĩ ki kanhró mág sóg nĩ. Vĕnh kar to sóg fe nĩ. Vĕnh kar mỹ sóg komĕr hã vĩ tĩ, vĕnh kar tỹ isỹ tỹ Topĕ *camarada* jĕ tag ki kanhrān jé.

Topě kuprīg vỹ tỹ inh jagrě nĩ. Hã kỹ sóg vějykre kuryj to tar nĩ. ⁷Topě hã ne isar han'. Ti hã ne inh mỹ ti jykre kuryj nĩm'. Kỹ tóg tỹ isỹ tỹ rárá jafá nĩ, Topě jykre há ên ti. Inh kren han tóg, ti tỹ inh mỹ vějykre kuryj nĩm ti kỹ. Kỹ ag tóg, ti jykre hã tugrĩn ag jykre kórég vég tĩ gé.

⁸Kejěn ag tóg inh mỹ vĩ há han tĩ. Kejěn ag tóg iso é he tĩ. Kejěn ag tóg iso ti kórég kar tó tĩ. Kejěn ag tóg iso nén ù há tó tĩ. Kejěn ag tóg iso: “ti ón nẽ,” he tĩ. Hã ra sóg ón vãnh nĩgtĩ. ⁹Ũ tóg ag kã mĩ inh ki kagtũg nỹtĩ ve nĩ. Hã ra vãnh kar tóg inh ki kanhró nỹtĩ. Ter kren tỹ hẽn ri ke han sóg tũgtĩ. Hã ra sóg rĩr tĩ nĩ ver. Inh vóg kónãn ag tóg tĩ. Hã ra ag tóg isén ja tũ nĩ. ¹⁰Inh fe kaj tóg tĩ. Ge ra tóg inh mỹ sér tĩ. Jagtar sóg tĩ. Hã ra sóg ù tỹ hẽn ri ke ag jagãgtãn tĩ, ag mỹ Topě vĩ tón kỹ. Nén ù tỹ isóg tũ tũ nĩ. Hã ra Topě tỹ êg mỹ nén nĩm mũ ên kar vỹ tỹ isũ nỹtĩ.

¹¹Ājag hã mỹ sóg ijagtar tag kãmén mũ. Tó kãn sóg mũ, isỹ ājag to há tãvĩ nĩn kỹ. Ājag hã to sóg fen mág kỹ nĩ. ¹²Inh pijé ājag to kórég nĩ'. Ājag hã ne iso há tũ nỹtĩ ve nĩ'. ¹³Inh krě ri ke ājag nỹtĩ. Hã kỹ sóg ājag mỹ: “isỹ ājag to há kóm iso há nỹtĩm nĩ, iso fe mág nỹtĩm nĩ,” he mũ.

Ũ tỹ êg mré ke tũ ag

¹⁴Ũ tỹ *Jesus* ki rã tũ mré jykrén sór tũg nĩ. Tỹ ti êg mré ke tũ nĩ. Kỹ ùn jykre pãno ag mré jykrén sór tũg nĩ gé. Kurã pijé tỹ kuty mré ke nĩ'. ¹⁵*Cristo* pijé Japo mré jykrén tĩ'. Kỹ ù tỹ ti ki rã kỹ jẽ pijé ù tỹ ti ki rã tũ mré jykrén há nĩnh mũ'. ¹⁶Kỹ Topě ĩn pijé tỹ ón kỹ topě ĩn nĩ'. Ha vé, Topě ĩn vỹ tỹ êg nỹtĩ, ùn rĩr nĩ ên ĩn. Ti hã ne: “ag ki sóg ijamã han ke mũ,” he ja nĩgtĩ. ¹⁷Kỹ tóg: “ag ré kỹ mũm nĩ, vyr mỹ nỹtĩm nĩ. Vějykre kavéj han tũg nĩ, kỹ sóg tỹ ājag mré ke nĩnh mũ,” he mũ gé. ¹⁸“Ājag jóg vỹ tỹ inh nĩnh mũ, kỹ ājag tóg tỹ inh

krě nỹtĩnh mũ, he tóg, êg *Senhor* ti, ù tỹ nén ù kar han ki kanhró ên ti,” he ja tóg nĩgtĩ, Topě vĩ rán ki.

7

¹Inh kanhkã', inh fe vỹ tỹ ājag nỹtĩ. Topě tóg êg hã mỹ tó mũ, ti tỹ tỹ êg jóg mág nĩ tag ti. Ti ve jé êg tóg ke mũ. Hã kỹ êg nén ù kavéj han ke tũ nĩ. To jykrén ke tũ êg nĩ gé. Topě tũ vỹ tỹ êg nỹtĩ, kỹ êg ti hã kamêg ke mũ. Ti jykre kuryj ên mĩ mũm nĩ.

Paulo fe tỹ mrin ke

²Iso fe mág han mãn nĩ, ha mẽ. Inh pijé, ù mỹ vějykre pãno han sór tĩ'. Inh pijé, ù krĩn kónãn sór tĩ'. Inh pijé, ù tỹ nén ù péju sór tĩ'. ³Isỹ ājag mỹ tag tó kỹ inh pijé ājag to kórég nĩ'. Ājag mré ke vỹ tỹ inh nĩ. Kỹ êg tóg jatun mỹ jagně mré mũ mũ. Jagně mré êg tóg kãgter ke mũ gé, hẽn ri ke mũn. ⁴“Inh mỹ ag tóg vãnh vĩ há tónh ke mũ,” he sóg tĩ ājag to. Kỹ sóg vãnh kar mỹ ājag to: “há ag nỹtĩ,” he tĩ. Tag ki sóg ti jagy pẽ vég mũ. Hã ra sóg ājag to krĩ kãnhvy nĩ ha, *Tito* tỹ inh mỹ ājag to tugrĩn. Kỹ tóg sir inh mỹ sér pẽ tĩ.

⁵Ha vé, isỹ ga tỹ *Macedônia* tá jun kỹ sóg nén ù tỹ inh krĩ kuprãg ke ve ja tũ nĩ. Tá sóg ti jagy ve mãn gé. Iso ag tóg rárá, kỹ sóg vãnh mỹ en mãn gé sir. ⁶Hã ra Topě tóg inh mỹ *Tito* jẽně. Kỹ ti hã tóg inh krĩ tỹ kãnhvy' hé. Ũn vēsýrénh mũ ên mỹ tóg vĩ há han tĩ, hã kỹ tóg inh mỹ *Tito* jẽně, ên kã. ⁷Ti tỹ inh ki jun kỹ tóg inh mỹ vĩ há han. Kỹ tóg inh mỹ ājag tỹ iso vĩ há han ja tag tó mũ gé sir. Ājag tỹ inh ve sór mũ tag tó tóg mũ. Ājag tỹ vějykre kórég to vãnh mỹ en ên kãmén tóg mũ. Ājag tỹ inh jagfy vãnh vĩ tó sór mũ tó tóg mũ gé sir. Kỹ tóg inh mỹ sér pẽ tĩ sir.

⁸Inh *carta* ên tỹ ājag ki jun kỹ tóg ājag fe kaj han. Ge ra tóg há nĩ. Kurã pir ki tóg ājag fe kaj han. Kỹ ājag tóg ājag jykre kórég ên tovãnh ja nĩ. Hã kỹ tóg inh mỹ sér tĩ, ũri. ⁹Hẽ ri ken

kỹ? Ājag fe kaj mǎ inh mǎ sér tǐ? Vó. Ājag tǔ Topě mǎ vĕnh fĕg kǔ tóg inh mǎ sér tǐ. Kǔ inh *carta* tóg ājag mǎ nĕn ũ kórég kāmĕn ja tũ nĭ. ¹⁰ Ēg tǔ ěg fe kaj tugrĭn Topě mǎ vĕnh fĕg kǔ ěg tóg ěg jykre kórég tovānh kĕn ke mǔ. Kǔ ěg kren ke mǔ. Tag vǔ ěg mǎ sér tǐ. Jāvo ěg tǔ fe kaj ra ěg jykre kórég tovānh tũ nĭn kǔ ěg ter pĕ han ke mǔ sir.

¹¹ Ha vé. Ājag fe kaj tĭn kǔ ājag tóg ājag jykre tugnĕm mǔ, Topě tǔ ājag krĭn kǔ. Vĕjykre kórég ěn to ājag tóg jũ mǔ. Ũn tǔ vĕjykre kórég han mǔ ěn mǎ ājag tóg vĭ tar han. Há kar ti nĭ.

¹² Isǔ ājag mǎ *carta* ěn rán kǔ sóg, ũ tǔ vĕjykre kórég han mǔ ěn tó ja nĭ. Hā ra sóg: “isǔ *Corinto* tá ke ag tǔ iso há nǔtĭ venh há tóg tǐ, Topě rĭnve,” he ja nĭ. ¹³ Hā kǔ inh krĭ tóg kĕnhvy' he mǔ sir, ũri, isǔ ājag tǔ iso há nǔtĭ mĕn kǔ. *Tito* tóg ājag to vĭ há han. Ti krĭ tǔ kuprā' he ja ājag tóg nĭ. Kǔ tóg ti mǎ há tǐ. ¹⁴ Ti tĭg ke to hā sóg ājag kāmĕn kĕn ja nĭ. Hā ra ājag tóg ti mǎ ki hā han ja nĭ. Inh kavĕnh ja tũ ājag tóg nĭ. Kǔ *Tito* tóg ājag jykre há ve ja nĭ gé.

¹⁵ Kǔ tóg kurā kar ki ājag mĭ ěkrég tǐ. Ājag to tóg há tāvĭ nĭ. Ājag tǔ inh vĭ krĭ nĭm mǔ ěn mĭ tóg ěkrég tǐ. Kǔ ājag nĕji ti kamĕg ja nĭ gé, isǔ ti jĕnĕn kǔ. Hā tó ja ti nĭ. ¹⁶ Kǔ tóg inh mǎ sér tǐ gé sir, ājag tǔ inh vĭ ki króm kǔ.

8

Ēg tǔ jĕnkamy nĭm ke

¹ Kǔ sóg ājag mǎ Topě tǔ ga tǔ *Macedônia* tá ke ag tar han mǔ tó sór mǔ gé. Ag jagāgtar hā ra ag tóg *Jerusalém* tá ke ag jagāgtĕn sór mǔ, ag mǎ jĕnkamy jĕnĕn kǔ. ² Ha vé, *Macedônia* tá ag tóg ti jagy pĕ hā ve ja nĭgtĭ. Ge ra tóg ag mǎ sér tǐ. Jagāgtar ag nǔtĭ gé. Tǔ nĕn ũ mág tũ ag nǔtĭ. Hā ra ag tóg, ag mǎ sér nĭn kǔ vĭn mág pĕ han ja nĭgtĭ. Ag tǔ ra jĕnkamy jĕnĕ sór vĕ. ³ Ha vé, ag jykre ve inh. Ag tǔ nĕn ũ tǔ vĕnh

kĕpĕm ag tóg, ag jĕn mrĕ hā. ⁴ Inh mǎ ag tóg: “ěg tǔ ag mǎ jĕnkamy jĕnĕ sór vĕ,” he mǔ. “Ājag tũ vǔ sĭ nĭ, kǔ tǔ vĕnh kĕpĕm tũg nĭ, he tũg nĭ ěg mǎ,” he ag tóg. Ag tǔ Topě tũ ag mǎ nĕn ũ há han sór vĕ. ⁵ Kǔ ag tóg isǔ ag ki vĕjykre há ve sór mǔ ěn kĕfór han. Ēg *Senhor* mǎ ag tóg vĕnh vin. Kǔ ag tóg vāhā ěg mǎ nĕn ũ há tāvĭ han mǔ gé.

⁶ Kǔ *Tito* tóg ājag ki jĕnkamy sĭ vé huri, ti tǔ *Jerusalém* tá ke ag mǎ jĕnĕ jé. Kǔ sóg ti mǎ: “*Corinto* tá ke ag mǎ tó mĕn nĭ, ag tǔ ag mǎ ag tũ vĕnh kĕpĕm jé, ěg tǔ ũn jagtar ag mǎ ma mǔ jé,” he mǔ. ⁷ Ha vé, *Jesus* ki ge kǔ ājag nǔtĭ. Vĭ há ājag nǔtĭ. Ki kanhró mág ājag nǔtĭ. Ũ jagāgtĕn sór ājag nǔtĭ. Jagnĕ to há ājag nǔtĭ. Tag kar ki ājag tóg ũn riko ri ke nǔtĭ. Kǔ nĕn ũ há tag han sórm nĭ gé, *Tito* tǔ ājag ki nĕn venh ke mǔ tag ti.

⁸ Ājag tǔ nĕn vin sór mǔ ěn hā vin nĭ, ěg tǔ ājag jykre há ve jé. Inh pijé ājag mǎ: “ker ag jagāgtĕn tũg hĕ,” he mǔ. ⁹ Ha vé, ěg *Senhor* tǔ *Jesus Cristo* vǔ ěg jagāgtĕn ja nĭ gé. Kanhkĕ tá ti riko nĭ ja nĭgtĭ, hā ra tóg ti tǔ nĕn ũ ěn tovānh kĕn. Ti tǔ ěg jagfǔ jagtar tǐ jé tóg kĕtĭg. Kǔ ěg tóg ti jagtar tugrĭn riko nǔtĭ sir.

¹⁰ Kǔ sóg tag to jykrĕn, ha mĕ. Prǔg ti nĭ ha, ājag tǔ ag mǎ jĕnĕnh ke tǔ vyrmǎ vin han vĕn kri. Ājag hā ne to jykrĕn vĕn ja nĭgtĭ gé'. ¹¹ Kǔ ājag tǔ nĕn han vĕn ja ěn han kĕn nĭ, ũri. Ājag tǔ vyrmǎ nĕn vin ja ěn kri vĭn mĕn nĭ, ag mǎ jĕnĕn jé. ¹² Kǔ tóg Topě mǎ há tĭnh mǔ. Ũ tǔ nĕn ũ mág vǔ nĭm mág han ke mǔ. Ũ tǔ nĕn ũ sĭ vǔ sĭn kǔ nĭm ke mǔ. Topě pijé ũ tǔ nĕn ũ sĭ nĭm mág han mǔ ve sór mǔ'.

¹³ Ti tǔ ājag tǔ ũ jagāgtĕn tugrĭn ājag mǎ tũ tĭn kǔ tóg Topě mǎ ũ tǐ sir. Vĕnh kar tǔ nĕn ũ sĭ ve kǔ tóg há tǐ. ¹⁴ Ũri ājag tũ tóg e nĭ, hā kǔ tóg ājag tǔ ũn jagāgtar ag mǎ vĕnh kĕpĕm há tǐ. Kejĕn tóg ājag mǎ tũ' hĕnh ke mǔ

gé, ký ag tóg sir ájag mý nén ũ vin ke mŭ gé, vènh kato. Ký vènh kar vỹ jagnè ri ke nýtĩ sir. Tag hã vỹ há nĩ'. ¹⁵ Hã ký tag tóg rán ký nĩ, ha mē: “ũ tóg vjēn génh mág han ja nĩgtĩ, ũ tóg génh pir han ja nĩgtĩ gé. Hã ra tóg ũ tỹ génh pir han mŭ ěn mý tũ' he ja tũ nĩgtĩ gé,” he tóg mŭ. Jagnè ri ke ag tóg nýtĩ ja nĩgtĩ, vãsỹ.

Tito to vême

¹⁶ Topè hã ne *Tito* krĩn, ti tỹ ájag venh tĩg sór jé. ¹⁷ Ký tóg kãnhmar inh mý: “he,” hé, sỹ ti mý: “ha *Corinto* ra tĩg,” hen ký. ¹⁸ Ký sóg ti mré ěg régre ũ jēnè sór mŭ gé. *Jesus* kãmén há han ti tĩ gé. Ký vènh kar ag tóg ti to vỹ há han tĩ gé. ¹⁹ *Igreja* krēm ke kar vỹ ti hã kuprēg, ti tỹ inh mré ěg tỹ ũn jagãgtar ag mý nén jēnēnh ke mŭ tag ki rĩr jé. ěg *Senhor* jykre há tỹ vènh ven hã jé ěg tóg tag ki rĩr há han sór mŭ. Ký tóg inh mý há tĩ gé, sỹ inh pir mý ki rĩr tũ nĩn ký.

²⁰ Jãnkamy e vè, ěg tỹ ma mŭnh ke ti, ký tóg inh mý ũ tỹ tag to iso jykrén kónãn ha mē tĩ, isỹ inh pir mý ma tĩ mŭ ra. Ký tóg inh mý há tĩ, ũ ag tỹ inh mré ki rĩr mŭnh ký. ²¹ ěg *Senhor* ne inh jykre há ki kanhró nĩ'. Ký tóg há tĩ gé, ájag tỹ inh jykre há tag vég mŭnh ký.

²² *Tito* mré tóg ájag ki jun ke mŭ, ũ ěn ti. Kar ký ěg régre ũ vỹ tĩg ke mŭ gé. ěg *Senhor* tũ ki rĩr há han tóg tĩ gé. Tag ve tỹ hèn ri ke han inh huri. Ký tóg ájag kãme mē ký ájag ve sór mŭ gé. Ájag to tóg há tãvĩ nĩ gé.

²³ Ký *Tito* ne, ájag venh kãtĩg ke mŭ'. Inh mré rãnhraj tĩ vè. Ký tóg inh mré ájag to vãsãn tĩ. Ti mré kãmŭ tag ag vỹ tỹ ũn há nýtĩ gé. ũ tỹ *igreja* krēm vènhmãn tĩ ag vỹ ag jēgnē ja nĩ, ájag to. ²⁴ Ag tỹ ájag ki junjun ký ag ki rĩr há han nĩ, ěg mré ke kar tỹ ájag jykre há ve jé. Vènh kar mý sóg ájag to: “vỹ há tãvĩ han ag tóg tĩ,” he tĩ. Ký tóg há tĩ, ájag tỹ inh vỹ tag to: hã vè, hen ký.

9

Ag tỹ jãnkamy jēnēnh ke

¹ Ký ájag tóg, ěg tỹ *Jerusalém* tá Topè ki ge ký nýtĩ ag mý nén jēgnēnh ke tag ki kanhró nýtĩ, hã ký sóg tó mãn sór tũ nĩ. ² Ag jagãgtãn sór ájag tóg mŭ, ki kanhró sóg nĩ. Hã ký sóg *Macedônia* tá ke ag mý tó tĩ. Ag mý sóg: “*Grécia* tá ke ag ne *Jerusalém* tá ke ag mý nén ũ jēnè sór tĩ’,” he tĩ. “Kri prỹg tóg nỹ ha,” he sóg tĩ, ájag to. Ký ag tóg ke sór mŭ gé sir, ájag kóm. ³ Hã ký sóg ájag mý ěg régre ag jēgnēg mŭ, ájag tỹ inh vỹ ki kanhrãn jé. Ký ájag tỹ nén ũ nĩm sór mŭ ěn vin kãn nĩ, ũri, ký sóg fagrĩnh mý vỹ ja tũ nĩnh mŭ. ⁴ Hèn ri ke mŭn *Macedônia* tá ke ũ ag tóg, inh mré kãmŭ sór mŭ. Ký tóg, ájag tỹ nén vin ja tũ nĩ ký inh mý'a tĩnh mŭ, isỹ ón ký vỹ ja nĩn ký. Ký tóg ájag mý'a tĩnh mŭ gé sir. ⁵ Hã ký sóg to jykrén, sỹ ájag mý ěg régre tag ag jēgnē jé. Vãsỹ ájag tóg tó ja nĩ, ájag tỹ nén vin sór mŭ ěn ti. Ký ha ké. Ký tóg e nĩnh mŭ, jãnkamy ti. Ký tóg ve há tĩ, ti tỹ ájag mý sér nĩ ti. Ký ũ tóg ájag to: “ti mý ag mý há tũ ja? Hã ký ag mý nĩm sĩ han ja nĩ?” henh ke tũ nĩ.

⁶ Ký sóg: “ũ tỹ nén fy pir krãn ký tóg pin ký génh ke mŭ gé. ũ tỹ krãn mág mŭ ěn hã tóg génh mág han ke mŭ gé sir,” he tĩ. ⁷ Ký ájag tỹ nén to jykrén mŭ ěn hã vin nĩ, ájag tỹ *Jerusalém* ra jēnē jé. Mý sér nýtĩm nĩ, ájag tỹ ěg mré ke ag jagãgtãn to. Ký tóg Topè mý há tĩnh mŭ sir. ũ tỹ ge to tóg há tãvĩ nĩ. ⁸ Ký Topè tóg ájag mý nén vin mág han ke mŭ gé, kurã kar ki, nén ũ tỹ ájag mý tũ' he tũ nĩ jé. Ký ájag tóg, ájag tũ mág nĩn ký ũ jagãgtãn', ũ jagãgtãn' henh ke mŭ sir. ⁹ Tag vỹ rán ký nĩ, ha mē: “ũn jagãgtar ag mý tóg vin mág han tĩ, kurã kar ki,” he tóg.

¹⁰ Ha vé, Topè ne ěg mý nén ũ kar fy vin mŭ', ěg tỹ krãn jé. Ký tóg ěg mý ěmĩ han jafã nĩm mŭ gé, ěg tỹ ko jé. Ký tóg ájag mý ájag

tý tý ũ jagāgtān ke mū ěn ven mū gé. Ký tóg nén ũ fy ri ke nī. Kanē há ri ke han jé tóg ke mū gé, ājag tý vējykre kuryj tag han ký, hā vỹ: jagnē jagāgtān, he mū. ¹¹ Tag ki ājag tóg riko nýtĩnh ke mū, ājag tý vĕnh kar jagāgtān ký. Ký ũn e ag tóg ěg tigrĩn Topē to vī há han ke mū. ¹² Ký tóg ge nī. ěg tý Topē ki ge ký nýtĩ ag jagāgtān ký ěg tóg ag jagtar tý tũ' he mū. Tag tóg há tí. Ký ag tóg ěg tý ag jagāgtān tigrĩn Topē mỹ vī há han ke mū gé sir. ¹³ Hā ki ag tóg ājag tý Topē vī kri fig mū vég mū. Ký ag tóg tag to Topē to vī há han ke mū gé sir, ha vem nī, ājag tý ag jagāgtān mág ký. ¹⁴ Ký ag tóg ājag to Topē mré vĕmĕn ke mū gé sir, ājag to há tāvĩ nýtĩn ký. Topē tý ājag jagāgtān hapē han mū ěn ve jé ag tóg ke mū. Hā ký ag tóg ājag ve sór ke mū gé sir. ¹⁵ Topē ne ěg mỹ nén ũ há tāvĩ vin tí mỹr'. Pijé kaja nī'. ěg jé ti mỹ to vī há han.

10

Paulo tý nén to vī

¹ Ha vé, ājag jyvĕn sór inh mū, inh, hā vỹ: *Paulo*, he mū. Sỹ ājag mré nĩn ký sóg nĕji komĕr hā vī tí. Ký, isỹ kór há tá nĩn ký isóg nĕji vī jũ han tí, ājag mỹ. *Cristo* ne komĕr hā vī tí'. ũn há vĕ, *Cristo* ti. Ti jykre hā han sór inh nĩgtĩ. ² Isỹ ājag mỹ nén rán mū tag jĕmĕm nī. Ký sóg ājag ki jun ký vī jũ han ke tũ nī. Vī jũ han jé sóg ke mū, ha vem nī, ũ tý iso: “tí tý vĕsóg ki nén to jykrĕn mū ěn hā han tóg tí,” he mū ag mỹ. ³ ěprā ke vỹ tý inh nī, hā ra inh pijé vējykre kórĕg han tí'. ⁴ Vāsān mág sóg tí, Topē jykre tar ěn hā han jé. Ký tóg *soldado* tý rará jafā ri ke nī, Topē jykre tí. Tý sóg ěg kato tĕ mū ag kókĕg tí, hā vỹ: isỹ ũ tý ěg vī kato vāsānsān mū ag vī tý tũ' he mū, he mū. ⁵ ũ tý Topē kato vī sór mū ag vī tý sóg tũ' he tí gé. Vĕsỹ ũn mág han sór ag tóg tí, Topē kato vāsān ký. Tý

tũ' he jé sóg ke mū, Topē jykre tar hā tý. ⁶ Ký, sỹ ājag tý Topē vī kri nĩm mū ve ký sóg ũ tý ge mỹ vī jũ han ke mū sir, ha vem nī.

⁷ Ājag kā mī ũ tóg: “tý sóg *Cristo* mré ke nī,” he tí. Ký sóg tý ti mré ke nī gé, ājag kóm. ⁸ ěg *Senhor* ne inh fĕg', sỹ ājag jyvĕn jé. Tí pijé inh mỹ: “ha ag kókĕ,” hé'. Isỹ vĕso vī há han hā vĕ. Ký tóg inh mỹ'a tũ nī. ⁹ Sỹ ājag jyvĕn sór vĕ. Inh pijé ājag kanē jun sór mū'. ¹⁰ Inh vĕnh rá ki inh nĕji ājag mỹ vī tar han tí. Sỹ ājag mré nĩn ký sóg nĕji krój nī ve nī. ¹¹ Ha vé, isỹ rán mū ri ke han jé sóg ke mū, isỹ ājag mré nĩn ký, ha vem nī.

¹² Ājag kā mī ũ tóg vĕso vī há han sór tí. Inh pijé ag ri ke nī'. Inh pijé tý ag mré ke nī gé'. Vĕsóg ki nén ũ to jykrĕn ký ag tóg: “tag vỹ há nī, tag vỹ há tũ nī,” he tí. Topē jykre ve sór tũ ag tóg nī. Ag tý vĕsóg ki nén to jykrĕn mū hā tóg ag mỹ há tí. Krĩ tũ ag nýtĩ.

¹³ Ag jāvo sóg Topē jykre vég tí, hā ký sóg ājag mỹ: “inh jykre vỹ há nī,” he tí. Topē ne inh mỹ inh rānrāj ti nĩm, ký tóg inh mỹ: “ha *Corinto* tá ke ag ki rĩr,” he ja nĩgtĩ gé. ¹⁴ Inh pijé Topē tý inh mỹ vĕnh rānrāj nĩm ja ěn pātĕn tí'. Ký sóg pātĕn ja tũ nī gé, sỹ ājag mỹ vĕnh rá jĕnĕn ký. Inh hā ne ājag mỹ *Cristo* kāmĕn vĕn ja nĩgtĩ'. ¹⁵ Hā ký sóg isũ tý ājag jyvĕn tí. ũ tũ pijé'. Inh pijé ũ rānrāj to: “isỹ han ja vĕ,” he mū'. Ājag tý Topē ki ge ký nýtĩ to tar nýtĩn ký sóg tý ũn mág tāvĩ nĩnh ke mū gé, ājag mré. Isũ hā vĕ, inh rānrāj hā vĕ. ¹⁶ Ký sóg ājag jamā mā ra tĩg sór mū gé, sỹ *Cristo* kāmĕn jé, ũ tý mĕ ja tũ ag mỹ. Sỹ tātā ag mỹ kāmĕn ký sóg inh hā ki rānrāj mū sir, ũ tý ag mỹ tá Topē vī kāmĕn ja tũ nĩn ký. Ký sóg inh rānrāj hā tugnĩn tý ũn mág jĕnh mū. ũ rānrāj tigrĩn ke tũ vĕ.

¹⁷ Hā ra tóg há tũ nī, ěg vĕme tag ti. Ājag tý ũn mág nī tó sór ký ěg *Senhor* tí tóm nī. ¹⁸ ěg tý vĕso: “ũn há vỹ tý

inh nĩ,” he mũ ra ãg pijé tỹ ùn há nỹtĩ'. Ëg *Senhor* tỹ ãg to: “ùn há vỹ tỹ ti nĩ,” hen kỹ hã ãg tóg tỹ ùn há nỹtĩ.

11

Ón kỹ apóstolo ag

¹ Krĩ tũ nĩ ve inh nĩ, isỹ vãnh kãmén kỹ. Hã ra ãgag tóg iso fe nỹtĩ, kỹ tóg há tí. ² Ægag to sóg hapẽ nĩ, Topẽ tỹ ãgag to há nĩ ri ke. Hã kỹ sóg ãgag jyvẽn tí. Kỹ ãgag tóg tỹ ùn mén ke mũ fi ri ke nỹtĩ. Kỹ *Cristo* vỹ tỹ ãgag mén ke ri ke nĩ sir. Vãnh prũg tag to sóg ãgag kãn sór mũ mỹr, ãgag jãnhkri nỹtĩ jé, tytãg tỹ ù mré nỹ ja tũ fi jãnhkri ên ri ke. ³ Hã ra sóg ãgag to: “ag mỹ ti tovãnh sór tũ nĩ vỹ?” he mũ. Pỹn vỹ ùn ve fi mỹ ón, Japo ti, ti jykre e nĩn kỹ. Kỹ fi tóg ti vĩ kri nĩm. Kỹ tóg ãgag mỹ ón sór mũ gé, ha vem nĩ, ãgag tỹ *Cristo* tovãnh jé, ãgag tỹ ti to tar nĩ ên to krónh ke jé. ⁴ Hã kỹ ãgag tóg ù ag vỹ jẽmẽ sór mũ, ag tỹ ãgag mỹ ón kỹ *Jesus* tó kỹ. Ag tỹ isỹ ãgag mỹ nén tó tũ tó mũ ra ãgag tóg jẽmẽ sór tí. Ón kỹ jagrẽ vỹ ãgag mỹ há nĩ ve nĩ, Topẽ tỹ ãgag mỹ nĩm ja tũ ên. Ón kỹ topẽ vỹ vỹ ãgag mỹ mẽ sér tí ve nĩ, ãgag tỹ vãsỹ mẽ ja tũ ên.

⁵ Ón kỹ *apóstolo* ag ne ãgag mỹ vãnh vỹ tag tó sór mũ'. Inh pijé tỹ ag krêm ke nĩ', ha mẽ. ⁶ Vĩ sĩnvĩ han tũ inh nẽji nĩ, ag vỹ sĩnvĩ ri ke. Hã ra sóg nén tỹ hên ri ke ki kanhró nĩgtĩ. Tag ve ãgag tóg mỹr, ãgag tỹ inh vỹ mẽ kỹ.

⁷ Ægag mỹ sóg Topẽ vỹ tó ja nĩgtĩ. Kỹ sóg ãgag ki ti kaja ve sór ja tũ nĩ. Vẽsỹ ùn sĩ han ja inh nĩ, sỹ ãgag mré nĩn kỹ, ãgag tỹ tỹ ùn mág nỹtĩ jé, isugrĩn. Kỹ inh mỹ Topẽ vỹ mranh'? Vó, vỹjyre há vẽ. ⁸ Êmã ù tá *Jesus* ki ge kỹ nỹtĩ fag ne inh mỹ fag jãnkamy vãnh kãpãm ja nĩ, sỹ ãgag mré nĩn kỹ. Fag tũ hã ko ja inh nĩ. ⁹ Kỹ, isỹ jãnkamy ve sór mũ ra sóg ãgag mỹ tó ja tũ nĩ gé. “Tĩ hỹn ag mỹ jagy tĩnh mũ,” he sóg tí. Ga tỹ *Macedônia* tá ãg régre ag ne inh ki junjun ja

nĩgtĩ'. Kỹ ag tóg inh mỹ jãnkamy ù ma kãmũ ja nĩ gé, sỹ to nén tỹ inh mỹ tũ nĩ ên mãn jé. ¹⁰ Ki hã tó sóg tí. *Cristo* tỹ ki hã tó tí ên ri ke han sóg tí. Kỹ sóg ãgag to: “ga tỹ *Acaia* tá ke ag jãnkamy mãn ke tũ inh nĩ, ag tỹ iso vỹ vỹ he tũ nĩn jé,” he mũ. ¹¹ Hẽ ri ken kỹ? Inh mỹ ãgag to há tũ nĩgtĩ? Vó, ãgag to sóg há tãvĩ nĩ, kỹ Topẽ ne ki kanhró nĩ'.

¹² Hã ra sóg ãgag tũ ve sór tũ nĩ, sỹ ag vỹ tỹ tũ' hen jé, ón kỹ *apóstolo* ên ag vỹ ti. Inh mỹ tóg ag tỹ ãgag mỹ: “*Paulo* ri ke inh nĩ. Inh mỹ ãgag tũ vãnh kãpãm,” henh ha mẽ tí. Hã kỹ sóg ãgag tũ ve sór tũ nĩ. ¹³ Ón kỹ *apóstolo* vỹ tỹ ag nỹtĩ, mỹr, ha mẽ. Ón kỹ ag tóg: “Topẽ rãnhraj han ãg tóg mũ,” he tí. Ón kỹ ag tóg: “*Cristo* vỹ ãg tỹ *apóstolo* han,” he tí. ¹⁴ *Satanás* jykre há vẽ. Vẽsỹ tóg Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ri ke han tí, ón kỹ, Nén Kórég ti. ¹⁵ Kỹ ti mỹ rãnhraj tí ag tóg ón kỹ jykre kuryj nỹtĩ ve nĩ gé. Hã ra Topẽ tóg ag vóg kónãn ke mũ, ag rãnhraj kórég to.

Paulo jagtar

¹⁶ Ha mẽ, inh pijé krĩ tũ nĩ'. Isỹ ãgag mỹ krĩ tũ nĩ ve ra iso há nỹtĩm nĩ, sỹ vẽso vãnh vỹ há tón kỹ. ¹⁷ Sỹ ãgag mỹ sỹ nén ve ja ên tó sór vẽ. Kỹ sóg krĩ tũ nĩ ve nĩ. Ëg tỹ ãg *Senhor* jykre tó kỹ ãg tóg tag tó tũ nĩgtĩ, sỹ tónh ke mũ tag. ¹⁸ Hã ra sóg tó sór mũ. Vãnh kar tóg ãgag mỹ ag tỹ nén ve ja tó tí. Kỹ sóg ãgag mỹ tó sór mũ gé, ha mẽ. ¹⁹ Krĩ há ãgag nỹtĩ, ge ra ùn krĩ tũ ag tóg ãgag mỹ há nỹtĩ ve nĩ. ²⁰ Û tỹ ãgag mỹ: “tag han ra, tag han tũg ra,” hen kỹ tóg ãgag mỹ sér tí ve nĩgtĩ. Û tỹ ãgag mỹ ónón mũ ag tóg ãgag mỹ há nỹtĩ ve nĩgtĩ. Û tỹ vẽso: “tỹ inh ùn mág nĩ,” he mũ ag vỹ ãgag mỹ há nỹtĩ ve nĩgtĩ gé, ù tỹ ãgag kakã ki tãnh tí ên ag ke gé. ²¹ Inh mỹ'a tóg tí, sỹ tag tó kỹ. Vỹjyre tag han sór vãnh inh nĩgtĩ.

Hã ra ag tóg ãgag mỹ ag tỹ nén ve ja ên ti tó tí, ag jykre há ke gé. Kỹ

sóg ag kóm tónh ke mũ gé sir, ha mẽ. ²² *Hebreu vỹ tỹ ag nỹtĩ. Tỹ sóg Hebreu nĩ gé. Judeu vỹ tỹ ag nỹtĩ. Tỹ sóg Judeu nĩ gé. Abraão krê'krê vỹ tỹ ag nỹtĩ. Tỹ sóg Abraão krê'krê nĩ gé.* ²³ *Cristo camarada vỹ tỹ ag nỹtĩ. Tag to sóg ag kãfór nĩ hã ra. Ha vé, krĩ tũ pẽ nĩ ve inh nĩ, sỹ tỹ ag kãfór nĩ tag tón kỹ.*

Ha mẽ, isỹ tỹ *Cristo camarada* nĩ ti. Inh rãnrhãj e tag hã to sóg ag kãfór nĩ. Ise kỹ nĩ e ja hã to sóg ag kãfór nĩ gé. Inh mrãnrhã kãfór han ag tóg tĩ gé. Ter kren tỹ hẽn ri ke han inh, ag kãfór ke gé. ²⁴ *Judeu* ag ne inh mrãnrhã e han, ãmã tỹ 5 (ke) ki. Ag tỹ ù mrãnrhã tỹ 39 han tĩ ãn tỹ ag tóg inh vóg kónãn' he ja nĩgtĩ. ²⁵ Kar kỹ *Romanos* ag tóg ãmã tỹ 3 (ke) ki ka téj tỹ inh mrãnrhã ja nĩgtĩ gé. Pó tỹ ag inh pin ja nĩgtĩ gé, isén jé, *Judeu* ag. Kar kỹ sóg goj ki ter kren tãgtũ han gé. Ën kã sóg kejẽn kuty pir ki kurã mré goj nig kã mũ nỹr tĩ nĩ, goj kafã tũ kã mũ. ²⁶ Kuvar há ra tũg tỹ hẽn ri ke han inh. Kỹ goj var tóg inh jagtar han. Ëg tũ péju tĩ ag vỹ inh jagtar han' he ja nĩgtĩ gé. Inh mré *Judeu* ag vỹ inh vóg kónãn sór tĩ ja nĩgtĩ, fóg ag ke gé, ãmã ki ke ag ke gé, ãmã tũ tá ke ag ke gé. Goj kafã tũ kri inh jagtar han. Ón kỹ ãg kanhkã ag vỹ inh jagtar han' he ja nĩ gé. ²⁷ Rãnrhãj mág to inh jagtar tĩ ja nĩgtĩ gé. To sóg ron tũgtĩ. Kỹ sóg nũr tũ tỹ hẽn ri ke han tĩ ja nĩ gé. Kejẽn sóg kókĩr tĩ ja nĩ. Kejẽn sóg goj vég tũ nĩgtĩ. Kusa mẽg sóg tĩ. Kur tóg inh mẽ tũ' he tĩ gé. ²⁸ Kỹ, isỹ kurã kar ki ti jagy tag vég mũ mré hã sóg *igreja* krêm vẽnhmãn tĩ ag to krĩ kufy han tĩ gé. ²⁹ Û tỹ *Cristo* vĩ to krónh ken kỹ tóg inh mẽ jagy tĩ gé. Û tỹ Topẽ vĩ mranh kỹ sóg kanẽ jur tũgtĩ gé.

³⁰ Kỹ, isỹ vẽnh kãmén kỹ sóg isỹ nén ù jagy ve ja ãn tó sór mũ, inh krój nĩ ãn ti. ³¹ Topẽ hã ne ki kanhró nĩ, ãg *Senhor* tỹ *Jesus* jóg ti. Ti hã

mỹ ãg vĩ há han ke mũ, kỹ tóg tũ' henh ke tũ pẽ nĩ. Ti hã ne ki kanhró kar nĩ'. Inh pijé ón mũ'. ³² Kejẽn sóg ãmã tỹ *Damasco* tá nĩ ja nĩgtĩ. Kỹ pã'i mág tỹ *Aretas* ãn krêm pã'i ù vỹ *governo* ki rĩr nĩ ja nĩgtĩ. Ën porisa ag tóg ijo vãji ja nĩgtĩ, ag tỹ ise jé. ³³ Hã ra inh mré ke ag tóg, kěj mág kã kã inh nĩm kỹ janẽra ki isérem, ãmã to ró tỹ. Hã kỹ sóg kren. Isỹ ti jagy ù ve jan hã vẽn.

12

Paulo tỹ nén nẽ ve

¹ Kỹ sóg ãjag mẽ ãg *Senhor* tỹ inh mẽ nén ven mũ ãn tó sór mũ gé ver. Sỹ ãjag mẽ tónh ke tũ vẽn vẽn, hã ra ãjag tóg mẽ sór mũ. ² Ha vé, ù ki kanhró sóg nĩ, *Jesus* ki rã ù. Kanhkã ra tóg vyr, kanhkã tãgtũ he mũ ãn ra. 14 (ke) *anos* ti nĩ ha, sỹ tag ve kri. Hẽn ri ke mũn sóg inh rĩr há ra vyr, hẽn ri ke mũn inh kuprĩg tóg ra vyr, inh pijé ki kanhró nĩ'. Topẽ hã ne ki kanhró nĩ'. ³ Hã ra sóg ra vyr. ⁴ Kỹ sóg ãg tỹ hẽ tá Topẽ mré nỹtĩnh ke mũ ãn tá jun, *Paraíso* he mũ ãn tá. Tá sóg vẽnh vĩ jẽmẽ. Ëprã ke tỹ nén tónh ke tũ ãn mẽ sóg tá, kanhkã tá vỹjkre sĩnvĩ pẽ ãn, ãg tỹ tag ki nén ki kãgtĩg ãn. ⁵ Ën hã to sóg: ùn mág vỹ tỹ inh nĩ, he sór mũ. Isỹ vẽn sóg ki kanhkã ra tũg pijé'. Isỹ ãg tỹ ãprã vég tĩ ãn tó kỹ sóg inh krój nĩ hã tó sór mũ. ⁶ Isỹ ùn mág nĩ tag tó kỹ sóg ki hã tó tĩ. Vẽn ó pijé'. Inh jykre vég ãjag tóg mũgtĩ. Inh vĩ mẽg ãjag tóg mũgtĩ. Kỹ tag hã to jykren nĩ. Tag hã to ãjag tóg inh jykre ki kanhrãn ke mũ.

⁷ Kỹ Topẽ tóg, ti tỹ inh mẽ kanhkã ven kar kỹ to jykren gé, sỹ vẽn sỹ ùn mág han sór tũ nĩ jé. Hã jé tóg inh ki nén ù jagy han tĩ gé. Kỹ tóg sónh tỹ inh ki ja ri ke nĩ. *Satanás* krêm ke ù vẽn, kỹ tóg isãnh tĩ, isỹ vẽn sỹ ùn mág han tũ nĩ jé. ⁸ Kỹ sóg ãg *Senhor* mẽ to vĩ tãgtũ han, ti tỹ inh mẽ tỹ tũ' hẽn jé. ⁹ Hã ra tóg ke jãvãnh nĩ. Kỹ tóg inh mẽ: “ã jagãgtãn sóg tĩ,” he

ja nĩ. “Kỹ tóg há tĩ,” he ja tóg nĩ. “Á krój nĩ há ki isỹ tỹ ùn tar nĩ vỹ ve há tĩ,” he ja tóg nĩ inh mỹ. Há kỹ inh krój nĩ tag tóg inh mỹ há tĩ. Inh krój nĩn kỹ sóg *Cristo* tar há tỹ tar nĩ nĩ. Tag há ne há tí'. ¹⁰ Há kỹ inh krój nĩ tóg inh mỹ sér tĩ, ag tỹ iso vỹ kónãn ti ke gé, inh jagtar nĩ ti ke gé, ag tỹ inh vóg kónãn ti ke gé, inh kanē jur ti ke gé. Inh mỹ tóg sér kar tĩ, sỹ *Cristo* há tỹ fe nĩn kỹ. Inh krój nĩ ěn kã sóg tar nĩ, mỹr, ha mẽ.

Paulo tỹ ag to há nĩ

¹¹ Ha vé ha, vēsỹ ùn krĩ tũ nĩ ěn ri ke han sóg, ājag tỹ inh kutãn kỹ. Ājag tỹ iso vỹ há han ke vỹ vỹ. Inh pijé tỹ ù tỹ vēsỹ *apóstolo* han mũ ěn ag krēm ke nĩ', isỹ tỹ nén ù tũ há ra, mỹr, ha mẽ. ¹² Ājag mỹ sóg sỹ tỹ *apóstolo* jẽ ven huri. Isỹ nén ù jagy vэг mũ ra sóg to krónh ke tũ nĩgtĩ. Ēg tỹ nén han vãn hynhan ja inh nĩgtĩ, ājag rĩnve, Topē jykre ti ke gé. ¹³ Inh ājag mỹ ne han ja tũ nĩ? Há kỹ ājag tóg ěmã ù tá *Jesus* to vènhmãn tí ag to: “Ēg kãfór ag nỹtĩ,” he mũ? Nén pir há han tũ inh nĩ, há vỹ: ājag jẽn ko ja tũ inh nĩ. Kỹ tóg ājag mỹ jagy nĩ ja tũ nĩ. Tag mỹ kórég nĩ? Kỹ inh mỹ vènh pãte fón nĩ.

¹⁴ Ājag ve régre han inh huri. Sỹ ājag ve mãn sór vỹ, mỹr. Kỹ sóg, inh jun kỹ ājag mỹ ti jagy han sór tũ nĩ gé, ùri. Inh pijé ājag tũ mãn sór mũ'. Sỹ ājag venh kãtĩg ke vỹ. Ēg krē pijé ěg riko han tí', ěg tỹ ag jẽ'ỹn mũ ra. Ēg há ne ěg krē mỹ nén ù há nĩm tí'. ¹⁵ Há kỹ sóg isũ fón kãn ke mũ, ājag tugrĩn. Vènh fẽg jé sóg ke mũ gé, sỹ ājag krenkren han jé. Ājag to sóg há tãvĩ nĩ. Há kỹ tóg inh mỹ e tĩ, ājag tỹ iso há tũ nỹtĩ ti. ¹⁶ Isỹ ājag mré nĩn kỹ sóg ājag mỹ: inh ki rĩr, he ja tũ nĩ.

Hã ra sóg nẽji ājag vatánh tá ājag krĩn tĩ. Ājag mỹ sóg nẽji ón tĩ. ¹⁷ Kỹ inh mỹ ājag vatánh tá ājag tũ mäg tí', sỹ ājag mỹ inh mré ke ag jègnèn kỹ'? Vó. ¹⁸ *Tito* mỹ sóg to vỹ, ti tỹ ěg régre ù ěn mré ājag venh tĩg jé. Kỹ *Tito* mỹ

inh mỹ ājag tũ ma kãtĩg ja nĩ'? Ke tũ tóg nĩ, ki kanhró ājag tóg nỹtĩ. Inh jykre há han tóg tí gé, *Tito* ti.

¹⁹ Ājag hỹn iso: “ón kỹ tóg vènh jagfy vỹ mũ. Ti tỹ ěg krĩn vỹ, ěg tỹ ti to há nỹtĩ jé,” he mũ. Há tũ vỹ, kỹ *Cristo* vỹ ki kanhró nĩ, Topē ti ke gé. Ājag to sóg hapē nĩ, há kỹ sóg vỹ mũ, ājag tỹ inh vỹ tugrĩn ti há to tar nỹtĩ jé. ²⁰ Tag há to sóg jykrén mũ, ha mẽ: hèn ri ke mũn ěg tóg jagnē tỹ ùn mũ, sỹ ājag ki jun kỹ. Hèn ri ke mũn ājag tóg jagnē to jũ mũ. Hèn ri ke mũn ājag tóg jagnē tũ ki vỹĩ mũ. Hèn ri ke mũn ājag tóg jagnē to vỹ kónãn mũ. Hèn ri ke mũn ājag tóg jagnē to vỹ vỹ henh mũ. Hèn ri ke mũn ājag tóg jagnē kãfór nỹtĩ sór mũ. Hèn ri ke mũn ājag tóg vèjyke e han sór mũ. ²¹ Kỹ tóg inh mỹ'a tĩnh mũ, sỹ ājag ki jun kỹ. Topē tỹ isỹ ùn sĩ han ri ke vỹ sir. Inh fỹnh ke vỹ, ājag tỹ ājag jykre pãno si ěn tovãn h tũ nĩn kỹ, nén ù kavéj ěn ti, ti prũ tũ fi mré nỹ, fi mén tũ mré nỹ, fag to ěn tí ěn mỹr. Ke mãn tũg nĩ.

13

Paulo tỹ ag jyvèn mãn

¹ Sỹ ājag ve tãgtũnh ke vỹ ha. Kỹ sóg ājag jykre venh ke mũ. ù tỹ ěg mré ke tỹ vèjyke kórég han vэг mũ vỹ tónh ke mũ. ùn régre vỹ tónh ke mũ, ke tũ nĩ kỹ ùn tãgtũ. ² Sỹ ājag mré nĩ mãn ja nĩn kỹ sóg ājag mỹ tag tó huri, kỹ sóg ùri ājag mỹ rán mũ sir, ha mẽ. Vãsỹ sóg komēr há vỹ ja nĩ, ù tỹ Topē vỹ mranh ja ěn ag mỹ. Inh jun kỹ inh pijé, komēr há vỹ mãn mũ', ha vem nĩ. Vĩ tar han jé sóg ke mũ mỹr. ³ *Cristo* vỹ mẽ sór ājag mũ, inh ki. Mẽ jé ājag tóg ke mũ. Tĩ pijé krój nĩ'. Tar ti nĩ, há kỹ sóg vỹ tar han ke mũ gé. ⁴ Krój nĩ ve ja ti nĩ, ti tỹ krunh to sa kỹ. Hã ra tóg rĩr mãn, Topē tỹ ti rĩn mãn kỹ. Topē tar nĩn há vỹ. Kỹ sóg krój nĩ gé, sỹ ti ki rã kỹ jẽn kỹ. Hã ra sóg, ti mré rĩr kỹ jẽ gé. Topē tar ve jé ājag ke mũ, ha vem nĩ.

⁵ Ājag jykre tugnỹm nĩ. “Inh mỹ *Jesus* ki rā há han mũ vỹ?” hem nĩ, vĕso jykrén kỹ. “Inh mỹ tỹ *Jesus Cristo* mré ke nĩ?” hem nĩ. Ājag tỹ tag to: “hỹ, hā vĕ,” he tũ nĩn kỹ ājag pijé tỹ ti tũ nỹtĩ’. Ēn kã ājag tóg ti tovānh kỹ mũ nĩ sir. ⁶ Hā ra sóg ti tovānh ja tũ nĩ. Ājag tỹ tag ki kanhrān kỹn há tĩ. ⁷ Ājag to sóg Topĕ mré vĕmĕn tĩ, ājag tỹ vĕjykre kórĕg han tũ nĩ jé. Kỹ inh rānhrāj tóg Topĕ mỹ há nĩ sir, vĕnh kar mỹ ke gé. Ũ ag tỹ ge ra iso é he mũ ra ag jāvo nĕn ũ há tāvĩ han sórm nĩ. Ājag tỹ *Jesus* tũ hā han ke mũ tag ne há tāvĩ nĩnh mũ’. ⁸ Inh pijé, ũ tỹ ki hā tó mũ kato tĕ sór mũ’. Ũ tỹ ki hā tó mũ tag ve sór inh nĩ mỹr. ⁹ Inh mỹ tóg sér tĩ, inh krój nĩn kỹ. Kỹ tóg inh mỹ sér tĩ gé, ājag tar nỹtĩn kỹ, inh jāvo. Hā jé sóg Topĕ mré vĩ tĩ, ti tỹ ājag mỹ vĕjykre há ěn nĩm jé, ājag tỹ hapĕ nỹtĩ jé. ¹⁰ Hā kỹ sóg, ājag mỹ *carta* tag rán, sỹ ājag vég tũ nĩn kỹ. Kỹ sóg, sỹ ājag mré nĩnh ken kỹ, komĕr hā vĩnh ke mũ gé. Inh pijé vĩ tar han sór mũ’. Inh pijé inh vĩ tar tỹ ājag kókĕn sór mũ’. Ājag tar han sór inh mũ mỹr.

¹¹ Inh kanhkā’, sỹ ājag mỹ rán kãn hā vĕ. Hā ra sóg ver tag tó sór mũ, ha mĕ: vĕnh ki ěmĕm nĩ, ājag tỹ kygnĕg tũ nĩ jé. Inh vĩ jĕmĕm nĩ. Vĕjykre pir han nĩ. Krĩ kuprā nỹtĩm nĩ. Topĕ ne ěg to há nĩ’. Ti ne ěg krĩ kuprāg tĩ’. Ti ne ājag ki rĩr mũ’, ājag tỹ ti jykre há han kỹ.

¹² Jagnĕ ki nhun ke ri ke han nĩ, *Jesus* mré ke kar ki, ājag tỹ jagnĕ nĩgĕ kãgmĩ kỹ. Topĕ tũ ki ge kỹ nỹtĩ kar vỹ ājag mỹ: “ājag mỹ há?” he sór mũ.

¹³ Ēg *Senhor* tỹ *Jesus Cristo* jé ājag tar han. Topĕ vỹ ājag to há nĩ. Ti kuprĩg vỹ tỹ ājag jagrĕ nĩ. Ti jykre hā mũ mũm nĩ.

Hā vĕ.

PAULO Tÿ CARTA HAN: GALÁCIA TÁ KE AG Mÿ CARTA

¹ Paulo tÿ rá vë, inh. Tÿ sóg apóstolo nĩ. Èprã ke tÿ inh fëg pijé'. *Jesus Cristo* hã vÿ inh fëg, èg jóg tÿ Topë mré, ù tÿ *Jesus* rĩn mãn mü ên ti. ² Sÿ inh mré ke ag mré ga tÿ *Galácia* tá ke ag mÿ rán hã vë, fag mÿ ke gé, ù tÿ *Jesus* to vënhmãn tĩ kar fag mÿ.

³ Topë mÿ sóg to vĩ tĩ, ti tÿ ãjag tar han jé, èg jóg mág tÿ ãjag krĩ kuprãg jé, èg pã'i tÿ *Jesus Cristo* ti ke gé.

⁴ Ti hã ne ù tÿ ti tén mü ag mÿ vënh fëg', ti tÿ èg tÿ Topë vĩ mranh tÿ tũ' he jé. Kÿ tóg èg kren han, èprã ke jykre pãno to. Èg jykre pãno nĩn kÿ tóg èg mÿ ùn tãg nũm, èg tÿ ti ki ge kÿ. Èg jóg tÿ Topë tÿ nén ve sór mũn hã vë. Ti hã ne *Jesus* mÿ tag tó ja nĩ'. ⁵ Kÿ èg tóg Topë to vĩ há han ke mü. Kÿ èg tÿ ti to vĩ há han tag vÿ tũ' henh ke tũ nĩ. Hã vë.

Jesus kãme pir nĩ

⁶ ãjag ne tóg kãnhmar sÿ ãjag mÿ *Cristo* tó ja ên tovãnh sór mü', ti tÿ èg jagfy ter ja kãme ti. Ti kãme ù nón ãjag tóg mü sór mü, *Cristo* tÿ èg mÿ tó ja tũ nón. Inh mÿ tóg e tí mÿr, ãjag jykre tag ti. ⁷ *Cristo* kãme vÿ pir nĩ, kÿ ti kãme ù tóg tũ tĩ. Hã ra ù ag tóg ãjag krĩ kufy han sór mü. Û tó sór ag tóg mü mÿr, *Cristo* jykre to, hã vÿ: "ãjag krenkren jé ãjag tóg *Cristo* ki rá kar kÿ *Judeu* ag jykre han ke mü gé, Topë tÿ *Moisés* mÿ nén tó ja ên ti," he mü. ⁸ Hã ra sóg ãjag mÿ tó há han ja nĩgtĩ, isÿ ãjag mÿ: "ti ki rá tãvĩ han jé ãjag tóg ke mü," hen kÿ. Û tÿ inh vĩ tag ri ke tó tũ ag jé mü kónãn. Hën ri ke mũn kãnhkã tá Topë tÿ jënë jafã tóg isÿ tó ja ên ri ke han ke tũ nĩ, pãte tóg hën ri ke mũn nén ù tó sór mü. Kÿ ti jé tĩg kónãn. ⁹ Tag tó ja inh nĩ, kÿ sóg tó mãn mü

sir. Û tÿ ãjag mÿ *Cristo* kãmén kÿ, hã ra tóg ãjag mÿ isÿ tó ri ke han tũ nĩ, inh vĩ pãte tóg ù tó sór mü, kÿ ti jé tĩg kónãn.

¹⁰ Vĩ tar han sóg tĩ, èprã ke kórég ag mÿ. Inh pijé ón kÿ ag mÿ vĩ há han sór mü', ag tÿ iso há nÿtĩ jé'. Ag tÿ iso kórég nĩ tag tóg inh mÿ tÿ nén ù tũ nĩ.

Isÿ èprã ke ag jykre to jykren ra inh hÿn *Cristo* tũ ki rĩr ke tũ nĩ vë. Hã ra sóg ti hã to jykren tĩ. "Isÿ nén tó mũn mÿ há nĩ', mÿ kórég nĩ vó?" he sóg tĩ, ti hã tÿ inh mÿ vĩ há han jé, Topë ti.

Paulo tÿ Topë vĩ hã tó

¹¹⁻¹² *Cristo* kãmén ja inh nĩgtĩ, isÿ ãjag mÿ: "ti ki rá kÿ èg krenkren ke mü, èg tÿ *Moisés* jykre han tũ ra," hen kÿ. Èprã ke tÿ véké nén ù to jykren ja pijé'. Û tÿ inh kanhrãn ja pijé'. *Jesus Cristo* hã ne inh kanhrãn', ti hã ne inh mÿ tag tó kãn'. Tag to jykren nĩ, inh kãnhkã'.

¹³⁻¹⁴ Isÿ vãsÿ nén han ja mē ãjag tóg huri. Tÿ sóg *Judeu* krẽ nĩ. Hã kÿ sóg *Moisés* tÿ èg jóg jóg ve ag mÿ Topë jykre tó ja ên han tĩ ja nĩgtĩ. To sóg vãsãn mág, hã kÿ sóg inh régre ag pãtén, sÿ èg jykre ki króm to tar tãvĩ nĩn kÿ. Kÿ sóg kygnë kÿ: "*Jesus* hÿn ón kÿ vësÿ Topë han," he ja nĩ gé. Hã kÿ sóg ti ki ge kÿ nÿtĩ ag vóg kónãn tãvĩ han ja nĩgtĩ, isÿ ag tÿ tũ' he jé. Ag jagãgtãn vãnh ja inh nĩgtĩ.

¹⁵⁻¹⁶ Hã ra Topë tóg kejën inh mÿ *Jesus* to: "inh kósın vÿ tÿ ti nĩ," hé, isÿ fóg ag mÿ, kãnhgág ag mÿ ti kãmén jé, ù tÿ mē ja tũ ag kar mÿ. Ti hã tóg inh mur to hã inh kuprëg. Kÿ, *Jesus* tÿ inh mÿ vënh ven kar inh pijé èprã ke ù ki jëmë'. ¹⁷ Kÿ sóg *Jerusalém* ra tĩg ja tũ nĩ gé, sÿ ijo apóstolo ag mré vëmén jé. Ga tÿ *Arábia* ra sóg vyr, ên kã, kar kÿ sóg tá kãtĩg kÿ êmã tÿ *Damasco* tá jun mãn.

¹⁸ Kÿ, 3 (ke) anos tũg kÿ sóg kejën *Jerusalém* ra vyr, sÿ apóstolo *Pedro* mré vëmén jé. Tĩ mré sóg kurã tÿ 15

(ke) han. ¹⁹ Ěn kã inh pijé *apóstolo* ũ ag vé¹. *Tiago* hã ve inh, ěg *Senhor* jãvy ěn, isý *Pedro* mré vĭn kŷ.

²⁰ Ājag mŷ sóg ki hã rán mŷ. Inh pijé ón mŷ¹, Topě hã ne ki kanhró nŷ¹.

²¹ Tag pãte sóg vėsŷmér ga tŷ *Síria* ra vyr, ga tŷ *Cilícia* ra ke gé. ²² Kŷ *Judéia* tá *Jesus* ki ge kŷ nŷtĭ ag tóg inh ki kagtĭg nŷtĭ ja nĭgtĭ. Inh ve ja tŷ ag nŷ ver. ²³ Inh kãme hã mē ja ag tóg nĭgtĭ, hã vŷ: “ŭ tŷ ěg vóg kónãn mŷ ěn nēji *Cristo* tó mŷ ha,” he mŷ. “Vãsŷ tóg, ũ tŷ ti ki ge kŷ nŷtĭ ag tŷg sór ja nŷ, hã ra tóg, ũri ti kãmén mŷ, nēji,” he ja ag tóg nĭgtĭ iso. ²⁴ Kŷ ag tóg isugrĭn Topě to vĭ há han ja nĭgtĭ, ag tŷ mē kŷ.

2

Paulo jykre tŷ *apóstolo* ag mŷ há nŷ.

¹ Tag pãte 14 (ke) *anos* tŷg kar sóg *Jerusalém* ra tĭg mãn gé, *Barnabé* mré. Kŷ *Tito* tóg ěg mré vyr gé.

² Topě tŷ inh mŷ: “ha ra tĭg,” he ja vē. Tá jun kŷ sóg, ag mŷ isŷ nén tó tĭ ěn kãmén kãn ja nŷ sir, sŷ fóg ag mŷ nén kãmén tĭ ěn ti. Vyr mŷ sóg *igreja* to kófa ag mré vēmén. Sŷ ag mŷ: “mŷ há, fóg ag tŷ *Moisés* jykre han tŷ ra, kanhgág ag ke gé?” he vē. Isŷ fagrĭnh mŷ rãnrãj jãvãnh tóg tĭ, hã kŷ sóg ag ki jēmēnh vyr. ³ Kŷ tóg ag mŷ há tĭ, sŷ fóg ag mŷ, kanhgág ag mŷ *Jesus* hã tó mŷ ti, sŷ ag mŷ *Moisés* tó tŷ ra, sŷ ag mŷ: “ha ājag gré fár junun kym,” he tŷ ra. Hã kŷ ag tóg *Tito* mŷ: “ha kym,” he ja tŷ nŷ gé. Fóg tŷ *Grego* vē, *Tito* ti. Inh mré tóg *Jerusalém* ra vyr. ⁴ Hã ra ón kŷ *Jesus* ki ge kŷ nŷtĭ ag tóg ti kym sór ja nŷ. “*Paulo* mŷ *Moisés* jykre tovãnh tŷ?” he ag tóg iso. Ag tŷ ěg tŷ *Moisés* jykre han mãn ěn han sór ja vē. ⁵ Hã ra sóg ag kato tē. Inh pijé ag mŷ: hŷ, hé. Ājag jagfy sóg ag kato tē mág, ājag tŷ vĕnh vĭ há hã kri fi jé, *Jesus* kãme hã tŷ ājag mŷ sér tĭ jé.

⁶ Kŷ kófa ag tóg inh mŷ: “tó kãn ja tŷ ā nŷ,” he ja tŷ nŷ gé. Vãsŷ ag tóg tŷ kófa tŷ ja nŷtĭgtĭ, ge ra sóg ag vĭ jēmē sór tĭ, ha mē. Topě mŷ ti tŷ nén ũ tŷ nŷ, ěg tŷ ěprã ke ag mŷ tŷ ũn mág nŷtĭ ti, tŷ ũn kãsir nŷtĭ ti ke gé.

⁷ Kŷ tóg kófa tag ag mŷ há tĭ, sŷ fóg ag mŷ, sŷ kanhgág ag mŷ Topě vĭ tónh ke ti, Topě tŷ inh mŷ: “*povo* ũ ag mŷ tónh tĭg,” hen kŷ. ⁸ Topě ne *Pedro* tar han, ti tŷ tŷ *Judeu* ag *apóstolo* jē jé. Kŷ tóg isar han, isŷ tŷ ũ ag *apóstolo* jē jé, ũn tŷ *Judeu* ag jykre han tŷ kar ag. ⁹ Tag ve ag, *Tiago* ti, *Pedro* ti, *João* ti ke gé. *Igreja* to kófa vŷ tŷ ag nŷtĭ. Ěn ag ne inh nĭgé mē¹, *Barnabé* nĭgé ke gé: “há ti nŷ, ājag rãnrãj ti,” hen kŷ. “Ha fóg ag mŷ tónh mŷjěg, kanhgág ag mŷ, jãvo ěg tóg ũ tŷ *Judeu* jykre han mŷ ag hã mŷ tónh ke mŷ,” he ag tóg mŷ, kófa ag. ¹⁰ Kŷ ag tóg ěg mŷ to vĭ, ěg tŷ ag kã mŷ ũn jagtar ag jagãgtãn jé, ěg tŷ ag mŷ nén ũ jĕnĕ jé, fag mŷ ke gé. Tag han sóg tĭ mŷr. Inh pijé kã jatun tĭ¹.

Fóg ag tŷ Judeu ag ri ke nŷtĭ

¹¹ Kŷ kejĕn *Pedro* tóg ěmã tŷ *Antioquia* tá jun ja nĭgtĭ. Hã ra tóg tá kygnĕ, kŷ sóg ti kato tē. Ti mŷ sóg ti tŷ kygnĕ ěn tó. ¹² Kŷ *Tiago* tóg kejĕn ti mré ke ũ ag jĕgnĕ ja nĭgtĭ. Ag tŷ junjun tŷg ki *Pedro* tóg fóg ag mré nŷ kŷ jĕn ja nĭgtĭ. Hã ra tóg *Tiago* ag tŷ tá junjun kŷ vyr mŷ jĕg mŷ sir. Ti tŷ *Judeu* ag kamĕg vē. ¹³ Kŷ ti mré *Judeu* ũ ag tóg ke mŷ gé sir. Kŷ vãhã *Barnabé* tóg ke mŷ gé sir. Ki kanhró ti nŷ vē, *Barnabé* ti, ěg tŷ jatun mŷ fóg mré jĕn ke ti, ěg tŷ tŷ *Judeu* nŷtĭ ra. ¹⁴ Ag kar vŷ kygnĕ kãn, *Pedro* nón. *Jesus* jykre pijé¹, vĕnh vĭ sér pijé¹.

Sŷ ag tŷ kygnĕ tag ve kŷ sóg vĕnh kar rĭnve *Pedro* mŷ: “ha vé, *Judeu* vŷ tŷ ā nŷ,” he mŷ. “Ā tŷ tŷ *Judeu* nŷ ra ā tóg fóg jykre han ja nĭgtĭ. Kŷ ā tŷ ne jé ũri *Judeu* jykre han mãn sór nĕ?”

Ā t̄y ne jé fóg ag m̄y: *Judeu* ag jykre han n̄i, he sór nē?“ he sóg ti m̄y.

Jesus ki ge k̄y ěg jagnē ri ke n̄yĩ

¹⁵ “*Judeu* krē v̄y t̄y ěg n̄yĩ, k̄y ěg tóg fóg t̄y Topē v̄i mranh t̄i ěn ri ke tũ n̄yĩ. ¹⁶ Hã k̄y ěg tóg Topē t̄y v̄s̄y ěg jyv̄en t̄i ěn ki kanhró n̄yĩ. Hã ra ěg pijé tag tigr̄in Topē m̄y há n̄yĩ'. ěg t̄y *Jesus Cristo* ki ge k̄y ěg ti m̄y há n̄yĩ. Ti t̄y ěg t̄y ti ki ge k̄y n̄yĩ tag tigr̄in ěg m̄y v̄enh p̄ate fón v̄e sir. Topē pijé, *Moisés* t̄y ěg m̄y v̄ejykre n̄im ja ěn tigr̄in ěg m̄y v̄enh p̄ate fón ke m̄y'. *Jesus Cristo* tigr̄in ke v̄e,” he sóg, *Pedro* m̄y.

¹⁷ K̄y tóg ge n̄i. ěg t̄y *Cristo* ki ge tigr̄in ěg tóg Topē m̄y t̄y ũn há n̄yĩ. Hã k̄y tóg ěg t̄y ti v̄i mranh k̄y ěg m̄y v̄enh p̄ate fón m̄y, ěg t̄y t̄y *Judeu* n̄yĩn k̄y. K̄y tóg fóg ag m̄y v̄enh p̄ate fón m̄y gé, kanhgág ag m̄y ke gé. ¹⁸ ěg t̄y hã ra Topē jykre to: v̄ejykre tag han m̄an ke tũ ěg n̄i ha, he kar k̄y han m̄an k̄y tóg v̄enh m̄y t̄i sir. V̄ejykre régre v̄e sir. ¹⁹ Topē t̄y v̄s̄y ěg jyv̄en ja ěn ki kanhró ěg tóg n̄yĩ. Ge ra ěg tóg ki króm ki kagt̄ig n̄yĩ, ěg t̄y ki króm sór m̄y ra. Hã ra *Cristo* v̄y ěg jykre si t̄y tũ' he ja n̄i. Ti mré tóg krunh to sa ja n̄i, ěg jykre si ti. K̄y tóg ěg m̄y v̄ejykre t̄ag n̄im m̄y sir, ěg t̄y t̄y Topē tũ n̄yĩ jé. ²⁰ ěg jykre si v̄y tũ' hé. Hã k̄y ěg tóg ti tũ há han t̄i, ěg t̄y ver ga kri m̄un k̄y. Topē kósin ki ge tigr̄in ěg tóg sir r̄inr̄i n̄yĩ. Ti fe v̄y t̄y ěg n̄yĩ, ěg kar. K̄y tóg ěg jagfy v̄enh f̄eg k̄y ter ja n̄i. ²¹ Ti ki ge k̄y n̄yĩ tigr̄in ěg tóg Topē m̄y há n̄yĩ. Topē t̄y ěg jaḡagt̄an hã v̄e. ěg t̄y: “Topē jykre si ki króm k̄y inh h̄yn Topē m̄y t̄y ũn há n̄i,” hen k̄y *Cristo* v̄y fagr̄inh m̄y ter ja n̄i. K̄y ěg tóg Topē t̄y ěg jaḡagt̄an tag t̄y tũ' he m̄y. Hã tũ v̄e m̄y.

3

ěg t̄y Jesus ki ge k̄y krenkren ke

¹ *Galácia* tá ke', ājag ne tóg kr̄i tũ n̄yĩ ve n̄i'. Ũ n̄y ājag kr̄in kón̄an, ājag

t̄y *Jesus Cristo* tov̄anh sór jé? Ti t̄y ka to sa ja ěn tó k̄an inh m̄yr ājag m̄y, hã ra ājag t̄y ne jé v̄s̄y v̄ejykre ěn han sór nē? ² K̄y sóg ājag ki tag j̄em̄e sór m̄y, ha m̄e. Ājag m̄y ājag t̄y v̄s̄y v̄ejykre si m̄i m̄un k̄y Topē kupr̄ig t̄y jagr̄en k̄y n̄yĩ'? Vó. S̄y ājag m̄y tó tigr̄in ājag tóg *Cristo* ki ge k̄y n̄yĩ. K̄y ājag tóg ti tigr̄in jagr̄en k̄y n̄yĩ ha. ³ K̄y kr̄i tũ n̄yĩ sór t̄ug n̄i. Topē kupr̄ig t̄y ājag kr̄in k̄y ājag tóg *Jesus* ki ge ja n̄i. K̄y: “v̄esóg ki sóg ti ki r̄a,” he t̄ug n̄i. ⁴ Ke tũ n̄i m̄y ra ājag tóg fagr̄inh m̄y Topē kupr̄ig t̄y jagr̄e n̄yĩ. Hã ra tóg inh m̄y t̄y fagr̄inh m̄y ke tũ n̄i. ⁵ K̄y Topē v̄y ěg t̄y n̄en han v̄anh hynhan ja n̄iḡi gé. Ti m̄y ājag t̄y v̄s̄y v̄ejykre ěn m̄i m̄y tigr̄in *milagre* ěn hynhan'? Vó. Ājag t̄y *Cristo* k̄ame sér m̄e k̄y ti ki ge tigr̄in tóg hynhan.

⁶ K̄y *Abraão* to jykren n̄i gé. Topē ki tóg r̄a k̄y n̄i ja n̄i, k̄y tóg Topē m̄y t̄y ũn há n̄i sir. ⁷ ěg t̄y *Abraão* nón Topē ki ge k̄y n̄yĩn k̄y ěg tóg ti kr̄e'kr̄e ri ke n̄yĩ. ⁸ Topē v̄y fóg ag mré kanhgág ag krenkren han sór m̄y, ag t̄y ti ki ge k̄y. Hã k̄y tóg v̄s̄y rán k̄y n̄i, Topē v̄i t̄y rán k̄y n̄i ki. “*Povo* kar m̄y sóg v̄i há han ke m̄y, ā tigr̄in,” he ja tóg n̄i, Topē ti, *Abraão* m̄y. ⁹ Topē t̄y *Abraão* m̄y v̄i há han k̄y tóg ũ t̄y ti nón ti ki ge k̄y n̄yĩ ag m̄y v̄i há han ke m̄y gé sir.

¹⁰ Ũ t̄y v̄s̄y v̄ejykre ěn ki króm tigr̄in kren sór m̄y ag m̄y tóg v̄i kón̄an ke m̄y, ag t̄y ge ra mranh k̄y, m̄y, ha m̄e. “Topē t̄y ěg jyv̄en m̄y tóg e n̄yĩ. ěg t̄y ki króm k̄an ke v̄e. Ũ t̄y mranh pir han m̄y m̄y tóg v̄i kón̄an ke m̄y, Topē ti,” he tóg, Topē v̄i t̄y rán k̄y n̄i ki. Hã ra ěg tóg mranh k̄an. ¹¹ Hã k̄y, ěg t̄y Topē t̄y v̄s̄y ěg jyv̄en m̄y ěn ki króm sór m̄y ra ěg tóg mranh t̄i. K̄y ěg tóg ti m̄y há tũ n̄yĩ. Hã k̄y tag tóg rán k̄y n̄i gé: “ěg t̄y Topē ki ge hã to ěg tóg ti m̄y t̄y ũn há n̄yĩ. K̄y ěg tóg krenkren ke m̄y,” he ja tóg n̄i. ¹² “Ājag t̄y inh v̄i ki

króm ký ājag krenkren ke mū,” he ja tóg nī gé. Hā ra ēg tóg ki króm ki kagtīg nýtī, hā ký ēg tóg vāsý vējykre ēn ki króm sór mū ra ki króm tū nýtī.

¹³ Ký Topē vỹ ēg mỹ vī kónān ke mū vē, ēg tỹ ti vī mranh ja to. Hā ra *Cristo* tóg Topē mỹ: “ha ag jagfy inh hā mỹ vī kónān,” he ja nýtī. Ti to tag tóg rán ký nī, ha mē: “ū tỹ krunh to sa mū ēn mỹ tóg vī kónān mū, Topē ti,” he ja tóg nī. Hā ký ēg tóg *Cristo* ki ge tigrīn krenkren ke mū. ¹⁴ Topē tỹ *Cristo* hā mỹ vī kónān ký tóg ēg hā mỹ vī há han mū sir, ti tỹ *Abraão* mỹ vī há han ja ēn ri ke. Fóg ag mỹ tóg vī há han mū, kanhgág ag mỹ ke gé. *Jesus Cristo* tigrīn. Ký tóg ēg mỹ ti kuprīg jēnēg mū sir, ēg tỹ ti ki ge tigrīn.

Jesus tỹ Abraão krē'krē ag kāfór nī

¹⁵ Inh kanhkā', ēprā ke jykre to jykren nī. Kejēn ūn régre ag tóg jagnē mré nēn ū to jykren tī. To jykren kar ký ag tóg rán tī. Ký ag tóg ag jigji ránrán tī gé sir. Tag pāte ū tóg sir tỹ nēn ū han mān ke tū nī. Ēprā ke jykre hā vē. ¹⁶ Topē vỹ *Abraão* mỹ: “nēn ū há han jé sóg ke mū, ā mỹ, ā krē'krē ag kā ū mỹ ke gé,” he ja nī. Ti krē'krē ag kā ūn pir hā tó ja ti nī, hā vỹ: *Cristo*, he mū.

¹⁷ *Moisés* mur ke to hā ke ja vē. Tag pāte, 430 (ke) *anos* tūg ký tóg *Moisés* mỹ ti tỹ ēg jyvēn ke ēn nīm. Ge ra tóg ti tỹ *Abraão* mỹ vējykre tó ja ēn tỹ tū! he ja tū nī. ¹⁸ Topē tóg ti vī hā tigrīn *Abraão* kren han. Ký ēg tóg Topē tỹ ēg mỹ: “ēn ve jē ājag tóg ke mū,” hen ký venh ke mū, *Abraão* nón, ti krē'krē ag kā ūn pir tūgnīn, hā vỹ *Jesus*, he mū.

¹⁹ Ký Topē tỹ ne jé *Moisés* mỹ ti tỹ ēg jyvēn ke ēn tó ja nē? Ēg tỹ: “vējykre tag vỹ pāno nī, tag vỹ há nī,” he jé, ēg tỹ: “Topē vī mranh ja inh nī,” he jé.

Topē tỹ jēnē jafā vỹ *Moisés* mỹ Topē vī ma kātīg ja nī. ²⁰ Ký *Moisés*

tóg Topē ri kén *Israel* ag jyvēn ja nýtī, ag tỹ Topē vī ki króm jé. Hā ra Topē tóg ti tỹ *Abraão* mré vēmēn ký ti pir mỹ ti mỹ tó. Ti pijé ū jēnē ja nī, ti tỹ ri kén ti mré vēmēn jé. *Jesus* mur tūg ki ke ja vē.

Topē tỹ vāsý ēg jyvēn

²¹ “Topē tỹ ēg jyvēn mū ra ēg tóg ti vī mranh tī. Ký tóg ēg kren han ke tū nī,” he ājag hỹn tī. Hỹ, ti tỹ ēg jyvēn mū ra ēg tóg mranh tī. Ti tỹ ēg jyvēn tỹ ēg kren han ra ēg tóg vēsóg ki jykre kuryj nýtīn mū vē. ²² Hā ký tóg: “vēnh kar vỹ Topē vī mranh kán ja nýtī,” he mū, ti vī rá ki. Ēg tỹ *Jesus* ki ge hā tigrīn ēg tóg krenkren ke mū sir.

²³ Ký, ēg tỹ *Cristo* ki genh ke to hā ēg tóg Topē tỹ vāsý ēg jyvēn mū ēn ki króm ja tū nýtī. Ký tóg ti tỹ ēg mrānmrān ri ke ja nýtī, ti vī ti. Ēg tỹ *Cristo* ki ge ký ēg tóg hā ra kygvar ký nýtī sir. *Cristo* mur to hā ke ja vē, Topē tỹ vāsý ēg jyvēn ja ēn ti. ²⁴ Ēg jyvēn ja tóg nýtī, ēg tỹ *Cristo* ki rānh ke to jykren jé. *Cristo* ki ge tigrīn ēg tóg Topē mỹ tỹ ūn há nýtī ha. ²⁵ Ký, ēg tỹ ti ki rá kar ký ēg tóg Topē tỹ vāsý ēg jyvēn mū ēn to jykren mān tū nī ha.

²⁶ Topē krē vỹ tỹ ēg nýtī ha, ēg tỹ *Jesus Cristo* ki ge ký nýtīn ký. ²⁷ Ti jiji tó ký ēg kygpe ký nýtī, ký ēg tóg tỹ ti ri ke nýtī ha. ²⁸ Hā ký ēg tóg tỹ jagnē ri ke nýtī gé. Ký *Judeu* ag vỹ fóg mré tỹ jagnē ri ke nýtī ha, kanhgág ag ke gé. Ū *camarada* ag vỹ ag *patrão* ag ri ke nýtī gé. Ag vỹ fag ri ke nýtī gé. Nēn ū pir vỹ tỹ ēg nýtī, ēg tỹ *Jesus Cristo* ki ge ký nýtīn ký. ²⁹ Ký, ēg tỹ tỹ *Cristo* mré ke nýtīn ký ēg tóg tỹ *Abraão* krē'krē nýtī gé sir, ēg kar. Ký ēg venh ke mū sir, Topē tỹ *Abraão* mỹ nēn to ja ēn ti.

4

Topē krē

¹ Sý ājag mỹ kāmēn mān ke vē, sý nēn tó ja tag ti. Ūn riko kósín vỹ ti

tũ mǎn kǎn ke mũ, ti mog kŷ. Ti sĭ nĭn kŷ tóg nén ũ venh ke tũ nĭ ver. Ti panh *camarada* ri ke tóg nĭ ver. Hǎ ra ti panh tŷ nén kar vŷ tŷ ti tũ nŷtĭnh ke mũ. ² Ti sĭ nĭn kŷ ag tóg ver ti kanhrǎn tĭ. Kejĕn tóg ti panh tŷ ti mŷ kurǎ nĭm ja ĕn pétĕm ke mũ. Ēn kǎ tóg ti tũ mǎn kǎn ke mũ sir. ³ Ge ti nĭgtĭ ĕg mré, ĕg tŷ tŷ Topĕ krĕ nŷtĭn kŷ. *Jesus* mur ke to hǎ ĕg tóg gĭr ri ke nŷtĭ ja nĭgtĭ. Nén kar tǎn kamĕg ja ĕg tóg nĭgtĭ, nĕn tǎn mré hǎ. Ēg sigse ri ke han ja ag nĭgtĭ, misu tǎn ag. ⁴ Ti kurǎ tá krŷg kŷ Topĕ tóg ti kósĭn jĕnĕ. Ēprǎ ke fi ki tóg mur. *Moisés* tŷ ĕg jyvĕn ja ĕn ki króm kǎn ja tóg nĭgtĭ. ⁵ Ēg kren han jé tóg mur, ti tŷ nén kar tǎn ĕn to ĕg kygvǎn jé sir, ĕg tŷ vǎhǎ tŷ Topĕ krĕ pĕ nŷtĭ jé sir. Tŷ ĕg ti krĕ tũ ja nŷtĭgtĭ vĕ, hǎ ra Topĕ tóg ĕg jĕ'ŷn sór mũ ha sir.

⁶ Kŷ ĕg tóg tŷ ti krĕ nŷtĭ sir. Hǎ kŷ tóg ĕg mŷ ti kuprĭg jĕnĕg mũ sir, ti tŷ tŷ ĕg jagrĕ nĭ jé. Ti kósĭn kuprĭg ri ke ti nĭ, Topĕ kuprĭg ti. Ēg jagrĕ tag tŷ ĕg tóg sir Topĕ to: “ĕg jóg mág,” he tĭ. ⁷ Hǎ kŷ ĕg tóg tŷ nén ũ tǎn krĕm ke tũ nŷtĭ ha. Topĕ krĕ vŷ tŷ ĕg nŷtĭ ha. Kŷ, ĕg tŷ tŷ ti krĕ nŷtĭn kŷ ĕg tóg ti tŷ nén mǎn ke mũ gé sir, Topĕ tŷ ĕg mŷ nén nĭm ke mũ ti.

Paulo tŷ krĭ kufy nĭ

⁸ Vǎsŷ ājag tóg Topĕ ki kagtĭg ja nŷtĭgtĭ. Kŷ ājag tóg ón kŷ vĕnh kǎgrǎ hǎ to: “ĕg Topĕ vĕ!,” he ja nĭgtĭ. Vĕnh kǎgrǎ pijĕ tŷ Topĕ nĭ'. Vĕnh kǎgrǎ hǎ nón mŭn kŷ ājag tóg sigse kŷ nŷtĭ ja nĭgtĭ. ⁹ Ūri ājag tóg Topĕ ki kanhró nŷtĭ jǎvo. Hǎ ra tóg vǎsŷ ājag ki kanhró nĭ ja nĭ vĕ, Topĕ ti, ha mĕ. Kŷ ājag tŷ ne jé tŷ nén kar tǎn ag mré ke nŷtĭ mǎn sór nĕ? Krój ti nŷtĭ, nén kar tǎn ti. To ĕg jagtar' he ja nĭgtĭ. Sigse kŷ ĕg nŷtĭ ja nĭgtĭ, ĕg tŷ tŷ ag mré ke ja nŷtĭn kŷ. Ājag mŷ sigse kŷ nŷtĭ mǎn sór mũ'? ¹⁰ Kurǎ to ājag tóg jykrĕn sór mũ, kurǎ kórĕg to, kar kŷ kysǎ kórĕg to ke gé, prŷg

kórĕg to ke gé. ¹¹ Kŷ sóg kanĕ jur tĭ, sŷ tag mĕ kŷ. Inh hŷn fagrĭnh mŷ ag mŷ *Jesus* kǎmĕn, he sóg tĭ, mŷr.

¹² Inh kanhkǎ, inh ri ke nŷtĭ sórm nĭ. Ājag mré ke vŷ tŷ inh nĭ, kŷ inh ri ke han sórm nĭ. Tag hǎ to sóg vĭ mũ, ājag mŷ. Ājag pijĕ inh jũ han'. ¹³ Sŷ ājag ki jun vĕn mũ ĕn mĭ ĕkré, sŷ ājag mŷ Topĕ vĭ to vĕn mũ ĕn mĭ. Ēn kǎ sóg kaga nŷ ja nĭgtĭ. ¹⁴ Kŷ tóg ājag mŷ e tĭ ja nĭgtĭ, ājag tŷ inh kaga ven kŷ. Ge ra ājag tóg iso é he ja tũ nĭgtĭ. Ti pijĕ ājag tŷ jĕgry ja nĭgtĭ', inh kaga ti. Inh mŷ ājag tóg vĭ há han ja nĭgtĭ, sŷ tŷ Topĕ tŷ jĕnĕ jafǎ nĭn kŷ. Ājag tŷ *Jesus Cristo* ki rĭr mũ ĕn ri ke han ja ājag tóg nĭgtĭ, isŷ. ¹⁵ Ēn kǎ tóg ājag mŷ sér pĕ ja nĭgtĭ. Hǎ kŷ ājag tóg inh jagǎgtǎn ja nĭgtĭ. Isŷ ājag mŷ ājag kanĕ to vĭ ra ājag hŷn inh mŷ vin ke mũ vĕ. Hǎ ra ti tŷ ne jé ājag mŷ sér tũ tĭ nĕ, ũri? ¹⁶ Ājag mŷ sóg ki hǎ to mũ. Inh mŷ tag tugrĭn ājag mŷ kórĕg nĭ ha'? Inh mŷ tóg e tĭ, tag ti.

¹⁷ Ū ag tóg ón kŷ ājag mŷ vĭ há han sór mũ. Ag tŷ ājag tŷ inh kato tĕ han sór vĕ, ājag tŷ ag hǎ nón mũ jé sir, isovǎnh kŷ. ¹⁸ Há ti nĭ vĕ, nén ũ há tŷ ājag mŷ sér nĭn kŷ. Isŷ ājag mré nĭn kŷ nén ũ há ĕn tóg ājag mŷ sér nĭ ja nĭgtĭ. Kŷ ājag tŷ tag tovǎnh tũ nĭn kŷ tóg há tĭ, inh mŷ. Kŷ nén ũ há hǎ to tar nŷtĭm nĭ.

¹⁹ Inh krĕ', ājag mŷnh ri ke vŷ tŷ inh nĭ. Ēg mŷnh fi ne kaga tĭ', ĕg tŷ fi ki mur ken kŷ. Fi kaga tag ri ke han mǎn inh nĭ nĭ, ājag to. Ājag tŷ *Cristo* hǎ ri ke nŷtĭn kŷ tóg há tĭ, sŷ tag hǎ ve sór vĕ. Hǎ jé sóg ĕg mŷnh fi kaga ĕn ri ke han mǎn mũ, ājag tugrĭn. ²⁰ Sŷ ājag mré nĭnh há tóg tĭ, sŷ ājag mré vĕmĕn jé, sŷ ājag mŷ kǎmĕn há han jé sir. Sŷ komĕr hǎ ājag mŷ kǎmĕn há tóg tĭ. Hǎ ra sóg kanĕ jur mũ, ājag to, hǎ kŷ sóg rán mũ.

Agar fi mré Sara fag to vĕjykre

21 Ājag kā mī ũ tóg *Moisés* tỳ vāsỹ ěg jyvĕn ja ěn han sór mũ. Ājag hỹn mĕ kĕn ja tũ nĩ, hĕ kỹ ājag tóg han sór mũ. Ājag tỳ mĕ há han kĕn ja nĩ ra ājag hỹn han sór ke tũ nĩ vĕ. Vāsỹ vĕjykre vĕ. 22 Tag vỹ rán kỹ nĩ, ha mĕ. *Abraão* vỹ kósín régre nĩ ja nĩgtĩ. Ũ mỹnh fi vỹ tỳ ti *camarada* fi nĩ, kỹ ũ mỹnh fi vỹ tỳ ti prũ pĕ fi nĩ. 23 Kỹ *Abraão* tóg ti *camarada* fi mré nỹ ja nĩ, ti tỳ ver kófa tũ ra. Kỹ ti kósín tóg fi ki mur mũ sir. Hĕ ra tóg ti prũ pĕ fi ki ti kófa ra kósín mũ gé sir. Topĕ tỳ ti mỹ: “ã kófa ra ã tóg kósín ke mũ,” he jan hĕ vĕ. 24 Topĕ tóg tag han, ěg tỳ ti jykre ki kanhrĕn jé, ha mĕ. Topĕ tỳ ěg mré jykrĕn mũ ri ke fag nỹtĩ, *Abraão* prũ fag. *Agar* fi vỹ tỳ *Abraão camarada* ja nĩgtĩ. Ti mré ke pĕ tũ fi vĕ. Topĕ tỳ krĩ tỳ *Sinai* tá *Moisés* mỹ ti tỳ ěg jyvĕn ke ěn tó ja ěn ri ke fi nĩ. Ũ tỳ vĕjykre ěn han mũ vỹ tỳ ũ *camarada* ri ke nỹtĩ, fi kóm. Tỳ ag tóg sir Topĕ mré ke tũ nỹtĩ, ũ tỳ *Judeu* jykre han mũ ag. 25 Kỹ *Agar* fi vỹ krĩ tỳ *Sinai* ri ke nĩ, ga tỳ *Arábia* tá, hĕ vỹ *Jerusalém* he mũ, ũri. Ũ tỳ *Judeu* jykre han mũ to ken hĕ vĕ. Tag pijé ag tỳ Topĕ mré ke han mũ'.

26 Hĕ ra ěg jamā vỹ kanhkā tá nĩ. *Jerusalém* tĕg to ken hĕ vĕ, hĕ vỹ: kanhkā, he mũ. ěg mỹnh ri ke vĕ sir. *Abraão* prũ pĕ fi ri ke vĕ sir, *Jerusalém* tĕg he mũ tag ti. 27 “Kurĩ ã tóg nĩ, krĕg vĕnh ã tóg nĩ. Ge ra mỹ sér tĩm nĩ. Jamā há ra prĕrm nĩ, ã mỹ sér tĩn kỹ. Ā krĕ vỹ e tĕvĩ nỹtĩnh mũ. Ũn krĕg mũ fi krĕ e kĕfór ti nỹtĩnh mũ, ã krĕ ti,” he ja tóg nĩ, ěg mỹnh tag fi to, Topĕ vĩ tỳ rán kỹ nĩ ki.

28 Kỹ ěg tóg *Isaque* ri ke nỹtĩ. Topĕ tóg ti to *Abraão* mỹ: “ã kófa nĩ ra ã tóg kósín ke mũ,” he ja nĩ. Kỹ ěg tóg *Cristo* ki ge kỹ tỳ Topĕ krĕ nỹtĩ, Topĕ tỳ ěg to: “inh krĕ vỹ tỳ ājag nỹtĩnh mũ,” hen kỹ.

29 Kỹ *Abraão* kósín ve vỹ ti prũ pĕ fi kósín vóg kónĕn ja nĩgtĩ. Ti kófa tũ

ra tóg ti kósín ve ěn han. Hĕ ra tóg Topĕ kuprĩg tugrĩn ti prũ pĕ fi ki ti kósín han. Kỹ ti kósín ve vỹ ěgno vóg kónĕn han. Hĕ kỹ ěg tóg tag vĕg tĩ gé, ũri. Ũ tỳ *Judeu* jykre han mũ ag vỹ ěg vóg kónĕn sór tĩ gé ver. 30 Kỹ *Abraão* krĕ ag to tag vỹ rán kỹ nĩ, ha mĕ: “ã *camarada* fi fón nĩ, fi kósín mré,” he ja tóg nĩ. “Ā *camarada* fi kósín pijé ã prũ pĕ fi kósín mré ã tũ mĕn ke mũ'. Ti pir mỹ ti mĕn ke mũ, ã prũ pĕ fi kósín ti,” he ja tóg nĩgtĩ. 31 Kỹ ěg tóg tỳ ti prũ pĕ fi kósín ri ke nỹtĩ, ěg tỳ *Jesus* ki ge kỹ nỹtĩn kỹ.

5

Jesus tỳ ěg kygvĕn ja

1 Kỹ *Jesus* tóg ěg kygvĕ, *Moisés* jykre si ěn to. Hĕ kỹ *Judeu* ag jykre ěn han sór tũg nĩ. Ũ tỳ tag to ājag krĩn sór mũ ěn ag kato tĕm nĩ. Ag nón mũ sór tũg nĩ, ag tỳ vĕjykre ěn to ājag sigse mĕn tũ nĩ jé sir.

2 Hĕ kỹ sóg ājag mỹ kĕmĕn mũ, inh, hĕ vỹ: *Paulo*, he mũ. Ha mĕ: ājag tỳ *Judeu* jykre tugrĩn kren sór kỹ *Cristo* vỹ ājag mỹ nĕn ũ há han ke tũ nĩ. 3 Ha vé, sỹ tag tó mĕn ke vĕ gé, ha mĕ. Ājag tỳ ājag fár kym kỹ ājag tóg *Moisés* jykre si ěn ki króm kĕn ke mũ gé sir. 4 *Cristo* tovĕnh to ken hĕ vĕ. Topĕ vỹ ěg jagĕgtĕn sór mũ. Ājag tỳ *Moisés* jykre han kỹ ājag tóg ti tỳ ěg jagĕgtĕn tag to é he mũ sir. 5 Ājag jĕvo ěg tóg ěg tỳ *Jesus* ki gen kỹ Topĕ mỹ tỳ ũn há nỹtĩnh mũ. ěg tỳ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ ěg tóg Topĕ kuprĩg tỳ jagrĕ nỹtĩ. ěg jagrĕ tag tugnĩn ěg tóg Topĕ mỹ tỳ ũn há nỹtĩ. 6 Ha vé, ěg tỳ *Jesus Cristo* ki ge kỹ nỹtĩn kỹ tóg tỳ nĕn ũ tũ tĩ sir, ũ tỳ ti fár kym ja ti, ũ tỳ kym ja tũ ti ke gé. Ti ki ge kỹ ěg tóg nỹtĩ, kỹ ěg tóg tỳ nĕn ũ pir nỹtĩ ha. Jagnĕ to há ěg nỹtĩ ha.

7 Ha vé, mũ há han ja ājag nĩgtĩ. Ājag tỳ ne jé tovĕnh sór nĕ? Ājag tỳ ne jé vĕnh vĩ há krĩ nĩm sór tũ nĩ nĕ? 8 Topĕ tỳ ājag krĩn pijé'. Ti hĕ ne ājag jé prĕr ja nĩgtĩ'. 9 Tag to jykrĕn:

fermento sī vỹ ěg tỹ ěmĩ kujāgia kỹ kri rŭm ke tĩ, kỹ tóg tỹ sónsón ke kãn tĩ. Topě vĩ kujāgia vỹ ge nĩ, ha mẽ. Ke tũg nĩ. ¹⁰ ěg *Senhor* tũ vỹ tỹ ājag nỹtĩ. Hã kỹ sóg ājag to: ag hỹn ti tovānh ke tũ nĩ, he tĩ. Ag hỹn ti japry jagma mũ mǎn ke mũ, he sóg tĩ. Ũ tỹ ājag krĩn kónān mũ ěn ne vēsỹrénh ke mũ', ti tỹ tỹ pǎ'i nĩ ra'.

¹¹ Inh pijé ěg gré fár junun kym to: ke ra, he tĩ'. Isỹ ag mré tag tó ra ag hỹn inh vóg kónān ke tũ nĩ vė. ěg tỹ ěg fár kym tugrĩn krenkren ke nỹtĩ ra ěg tóg *Jesus* tỹ ka to sa ja ěn to krenkren ke tũ nĩ vė, kỹ tóg ag mỹ sér tĩ vė. Inh pijé tag tó tĩ'. ¹² Ũ tỹ tag tó mũ ag jé ag gráfỹ kym kãn, ũ tỹ ājag krĩn kónān mũ tag ag.

¹³ Hã ra Topě tóg ěg jé prěr, ti tỹ ěg kygvān jé. Kỹ ěg kygvar kỹ nỹtĩ ha. Ge ra ěg tóg ěg tỹ vėsóg ki nén to jykrén mũ ěn han sór ke tũ nĩ, ti kórég nĩn kỹ. ěg tỹ jagně to há nỹtĩ tag hã ne há nĩ'. Jagně ki rĩr to ken há vė. ¹⁴ Ha vé, Topě tỹ ěg jyvėn e ěn ki króm kãn jé ěg tóg ke mũ, ěg tỹ nén ũ pir han kỹ, hã vỹ: “ã régre ki rĩr há han nĩ, ã tỹ vėnh ki rĩr há ri ke han nĩ, ã régre ki,” he mũ. ¹⁵ Jǎvo ājag tóg mĩg ri ke jagně mǎn sór mũ, jagně to jũn kỹ. Jagně tỹ tũ' he jé ājag tóg ke mũ, gen kỹ, ha vem nĩ.

Ěg tỹ ěg tỹ nén to én mũ ěn han ke tũ

¹⁶ Hã kỹ sóg ājag mỹ: “Topě kuprĩg tỹ ājag mỹ nén tó mũ ěn hã han nĩ,” he mũ. Kỹ ājag tóg ājag tỹ nén to én mũ ěn han ke tũ nĩ. ¹⁷ ěg tỹ nén to én mũ vỹ Topě kuprĩg kato tẽ nĩ. Kỹ Topě kuprĩg vỹ ěg tỹ nén to én mũ ěn kato tẽ nĩ gé. Jagně to rárá ag tóg tĩ. ¹⁸ ěg tỹ hã ra Topě kuprĩg tỹ ěg mỹ nén to mũ ěn han kãn kỹ tóg ěg se mǎn ke tũ nĩ sir, vāsỹ *Moisés* jykre si ěn ti.

¹⁹ ěg tỹ vėsóg ki nén to jykrén mũ ěn vỹ kórég nĩ. Vėnh kar vỹ ki kanhró nỹtĩ. ěg tỹ vėsóg ki nén to jykrén mũn hã vė, hã vỹ: mén

tũ mré nỹ, prũ tũ mré nỹ, nén ũ kavėj han tĩ, ěg tỹ nén to én mũ kar han tĩ, ²⁰ ěg tỹ vėnh kǎgrá to: Topě vė, he tĩ, kujá jykre han tĩ, jagně kato vāsān tĩ, jagně to ěg fe tỹ gỹm ke (ka)mě, jagně tũ to jykrén kónān tĩ, vėsỹ ũn mág han sór mũ, vėnh kǎpām kỹ nỹtĩ sór mũ, ²¹ jagně tũ to én tĩ, kronkron tĩ, krĩn tũ, he mũ, vėjykre pǎno han tĩ tỹ hėn ri ke ke gé. Tag to sóg ājag jyvėn huri. Hã ra sóg tó mǎn sór mũ. Ũ tỹ tag han mũ ag pijé Topě tỹ tỹ ěg pǎ'i nĩ venh ke mũ'.

²² Topě kuprĩg tỹ ěg kanhrān mũ vỹ kórég tũ nĩ. Há kar ti nĩ. Ti tỹ ěg kanhrān to ken hã vė, hã vỹ: jagně to há, he mũ, mỹ sér tĩ, krĩ kuprǎ, jagně to fe há nỹtĩ, koměr hã vĩ, jagně jagāgtān tĩ, jagně mỹ ón vānh, ²³ vėsỹ ũn mág han sór tũ, vėso jykrén tĩ, he mũ. Topě pijé tag kato tẽ tĩ'. Ti tỹ vāsỹ ěg jyvėn ti vỹ tag ri ke ja nĩgtĩ gé, *Moisés* jykre si ěn ti. ²⁴ ěg tỹ tỹ *Jesus Cristo* tũ nỹtĩn kỹ ěg tóg ti tỹ ka to sa ja ěn ri ke nỹtĩ. Hã kỹ ěg tóg ěg tỹ nén to én mũ ěn han mǎn sór ke tũ nĩ ha sir, ěg tỹ nén ki vė'ĩ mũ ěn.

²⁵ ěg tỹ Topě kuprĩg tỹ jagrě nỹtĩn kỹ ěg tóg ti tỹ ěg mỹ nén tó mũ ěn han kãn ke mũ sir, ti kuprĩg tỹ ěg mỹ nén tó mũ ěn ti. ²⁶ Kỹ ěg tóg sir tỹ ũn mág nỹtĩ sór ke tũ nĩ. Jagně jũ han mǎn sór ke tũ ěg nĩ. Jagně tũ mǎn sór ke tũ ěg nĩ gé. Vėjykre há hã han jé ěg tóg ke mũ.

6

Ěg tỹ jagně jagāgtān ke

¹ Inh kanhkǎ', kejėn ājag kǎ mĩ ũ tóg kygnėg tĩ, vėnh vatānh tá. Kỹ ti mỹ: “ã mỹ kygně ja tũ?” hem nĩ, ājag tỹ Topě kuprĩg tỹ jagrě nỹtĩn kỹ. Koměr hã ti mỹ tóm nĩ. Kỹ vėso jykrén há han nĩ gé, ājag tỹ ti kóm kygnėg tũ nĩ jé. ² Jagně jagāgtān nĩ, ājag mré ke ũ tỹ jagtar nĩn kỹ. *Cristo* tỹ ěg jyvėn mũn hã vė. ³ Kejėn ũ tóg vėsóg ki vėsỹ ũn mág han sór mũ.

Hã ra tóg tỹ nén ù tũ nĩ. Ti tỹ kygně vĕ. Vĕnh hã mỹ tóg ón mũ sir. ⁴ Ājag jykre tugnyĕm nĩ. Ti há nĩn kỹ tóg há tí. Jagně mỹ: “inh jykre há vỹ ā jykre há kãfór nĩ,” he tũg nĩ. ⁵ Topě hã ne ěg ki ěg jykre há ěn vĕg tí. Kar kỹ tóg ěg mré ke ag jykre ki kanhró nĩ gé.

⁶ Kejĕn ù tóg ājag mỹ Topě vĩ kãmén mũ. Ti mỹ ājag tỹ nén ù vin nĩ, ti tỹ ājag mỹ kãmén mũ kaja ti.

⁷ Kygně tũg nĩ. ěg tỹ Topě to é he kỹn pijé há nĩ. ěg tỹ ón kỹ: “jykre há inh nĩ,” hen kỹ tóg ěg kren han ke tũ nĩ. Topě vỹ ěg jykre ki kanhró nĩ. ⁸ ěg jykre pãno tỹ ěg mỹ há nĩ ra ěg tóg to ter ke mũ. ěg tỹ jāvo Topě kuprĩg tỹ ěg mỹ nén tó mũ ěn han kỹ ěg tóg rĩr krỹg ja tũ ěn venh ke mũ. ⁹ Hã kỹ nén ù há han to krónh ke tũg nĩ. Ve jé ěg tóg ke mũ, Topě tỹ ěg mỹ nén ù há han ke ti. ¹⁰ Hã kỹ ěg tóg vĕnh kar jagãgtãn ke mũ, ù tỹ ěg mré *Jesus* ki ge kỹ nỹtĩ fag mré hã.

Paulo tỹ carta rãn kãn mũ

¹¹ Ha vé, sỹ rá tóg éhé nỹtĩ, sỹ vãhã vĕsog ki ājag mỹ inh nĩgĕ tỹ rãn kỹ.

¹² Ũ ag tóg: “ājag fár kym nĩ,” he tí. Ag tỹ vĕsỹ ùn mág han sór vĕ, ha mĕ. *Judeu* ù ag tóg ěg to jũ tí, ěg tỹ fóg ag mỹ: *Judeu* jykre han tũg nĩ,” hen kỹ. Hã ra ag tóg inhhã ag tỹ ag vóg kónãn kamĕg mũ. *Cristo* tỹ krunh to sa ja ra ag tóg ag vĕsỹrénh ke kamĕg mũ. Ag vĩ jĕmĕ tũg nĩ. ¹³ Ha vé, ag tỹ ag fár kym ja ra ag tóg Topě tỹ vãsỹ ěg jyvĕn ja ěn han kãn tũ nĩgtĩ. Ge ra ag tóg ājag mỹ “há ké,” he tí, vĕnh kar ag tỹ ag to vĩ há han jé. ¹⁴ Ag jāvo sóg tỹ ùn mág nĩ sór tũ nĩ. Nén pir tóg inh mỹ sér tí, hã vỹ: ěg pã'i tỹ *Jesus Cristo* tỹ krunh to sa ja ěn, he mũ. Kỹ sóg ěprã ke jykre han sór tũ nĩ ha. ¹⁵ Ũ ag tóg ag fár kym tí, jāvo ù ag tóg kym tũ nĩgtĩ gé. Hã ra tóg tỹ nén ù tũ nĩ gé. Topě mỹ ěg há nỹtĩ, ěg tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ, ěg kar. Topě vỹ ěg han mãn, kỹ ěg

tóg tỹ ùn tãg nỹtĩ ha. Tag hã ne há nĩ. ¹⁶ Ũ tỹ vĕjykre tãg tag han mũ ag krĩ kuprãg ti tí, Topě ti. Ũ tỹ ge jagãgtãn ti tí, ěg. Tỹ ěg Topě tũ nỹtĩ ha, ti *povo*.

¹⁷ Kỹ inh kutãn mãn tũg nĩ. Inh vĕsỹrénh han mãn tũg nĩ. *Jesus* vĕsỹrénh ja ěn ri ke han inh mỹr. Inh kygve vỹ e nỹtĩ.

¹⁸ Inh kanhkã', ěg pã'i tỹ *Jesus Cristo* jé ājag tar han, ti jé ājag krĩ kuprãg. Hã vĕ.

PAULO Tÿ CARTA HAN: ÉFESO TÁ KE AG Mÿ CARTA

¹ Paulo tÿ rá vë. Isÿ ãmã tÿ Éfeso tá ke ag mÿ rán hã vë. *Jesus Cristo* vÿ inh fëg', sÿ tÿ ti *apóstolo* jë jé, Topë tÿ inh kuprëg ký. Topë tÿ vÿ tÿ ájag nÿtí, ký ájag tóg ãmã tÿ Éfeso tá *Jesus* to vënhmãn tí. *Jesus Cristo* tovãnh tÿ ájag tóg nã. ² Ég jóg tÿ Topë jé ájag tar han, ti jé ájag krí kuprãg, ég *Senhor* tÿ *Jesus Cristo* ti ke gé.

Cristo tÿ ég mÿ vÿ há han mÿ

³ Ég kar jé Topë mÿ vÿ há han, ég *Senhor* tÿ *Jesus Cristo* panh mÿ. Ég tÿ *Cristo* ki ge ký nÿtín ký Topë tóg ég mÿ kanhkã tá nén ù há kar ti ven sór mÿ. Ký nén ù tóg ég mÿ tÿ' henh ke tÿ pë nã. Hã jé tóg ég mÿ ti kupríg jënë, ég tÿ ti tugrín nén ù há kar ve jé. ⁴ Ti tÿ nén ù kar han ke to hã tóg ég kuprëg, ég tÿ tÿ ti tÿ nÿtí jé, *Cristo* tugrín. Ég tÿ ti ri ke nÿtí jé tóg ég kuprëg, ég tÿ kygnëg tÿ nã jé. Ti fe vÿ tÿ ég nÿtí. ⁵ *Jesus Cristo* tugrín ég tóg tÿ ti krë nÿtí. Ti hã ne vësóg ki ég kuprëg ke to jykrén ja níg'tí', ⁶ ég tÿ ti mÿ vÿ há han jé. Ûn mág vÿ tÿ ti nã, ég jagãgtãn tóg tí. Hã ký tóg há tñnh mÿ, ég tÿ ti mÿ vÿ há han ký.

⁷ Ti hã ne ég kren han', ti kyvénh tÿ ég jagfy ti ki kãkutë ja nñnh ký. Tÿ tóg ég tÿ Topë vÿ mranh ja ãn tÿ tÿ' he ja níg'tí. Topë tÿ ég mÿ nén ù há han hã vë. ⁸ Hã ra tóg tÿ' henh ke tÿ nã. Krí há ti nã. Nén kar to jykrén há han ti nã, Topë ti. ⁹ Vãsÿ tóg to jykrén ja níg'tí, ký tóg ùri ég mÿ tó mÿ sir, ti tÿ *Cristo* tugrín nén han sór mÿ ti. ¹⁰ *Cristo* tÿ tóg ùn mág han mÿ, kanhkã tân ag kri, ga kri mÿ ag kri ke gé. Ký ég kar vÿ tÿ ti krëm ke nÿtñnh mÿ. *Povo* pir ri ke ég nÿtñnh mÿ, kurã ãn kã. ¹¹ Ég tÿ *Cristo* ki ge ký nÿtñnh ký ég tóg tag

venh ke mÿ gé. Hã jé Topë tóg ég kuprëg ja nã. Nén kar to tóg jykrén há han tí, vësóg ki, ký tóg ég kuprëg to jykrén ja nã gé.

¹² Ég hã vÿ vãsÿ tag ve sór ja nã. Ký ég tóg ve vén. Ký ájag tóg ég jykre ve ký Topë tÿ tÿ ùn mág nã vëg mÿ sir. ¹³ Ký ájag tóg ti tÿ ég krenkren han sór mÿ mëg mÿ gé. Ký Topë tóg ájag mÿ ti kupríg jënë. Tÿ tóg ájag jagrë há han. Ti tÿ ájag nígjëg hã vë. ¹⁴ Ég jagrë tag tugrín ég tóg ti ki kanhró nÿtí. Kejën ég tóg ti venh ke mÿ, ha vem nã, ký tóg ég mÿ sér tñnh mÿ. Ký ég tóg ti mÿ vÿ há han ke mÿ, ti tÿ tÿ ùn mág jën ký.

Paulo tÿ Topë mré vÿ

¹⁵ Ájag tÿ ég *Senhor* tÿ *Jesus* ki ge mÿ inh. Ký ájag nëji jagnë to há nÿtí. *Jesus* ki ge ký nÿtí kar ag to ájag nëji há nÿtí. ¹⁶ Hã ký sóg ájag to Topë mÿ: “há ti nã,” he tí. Ájag to sóg ti mré vëmén to krónh ke tÿ níg'tí. ¹⁷ Ég *Senhor* tÿ *Jesus Cristo* panh mré sóg vëmén tí, ég jóg mré, ùn mág pë ãn mré. Ký sóg ti mÿ: “ã kupríg tÿ ag krín nã,” he tí. “Á kupríg tÿ ag mÿ vënh kãmén há han nã, ag tÿ ã ki kanhrãn há han jé,” he sóg tí. ¹⁸ “Ha ag mÿ krí há nñm. Ha ag kanë tar han, ag tÿ ve há han jé. Ag kuprëg ja ã tóg nã, ã tÿ ag mÿ nñm jé, ã tÿ nén tó ja ãn tí. ¹⁹ Tar tãvÿ ã tóg nã, ký ã tóg ag mÿ nén há kar han tí, tag ki, tá ke gé. Ag tÿ ã ki ge ký nÿtñnh ký ag mÿ tag kãmén nã,” he sóg tí, Topë mÿ.

²⁰ Ti tar tãvÿ nñnh ký tóg *Cristo* ter kar ký ti rñn mãn ja níg'tí gé. Ký tóg ti mÿ: “ha inh pëgja tá nã,” he ja nã gé, kanhkã tá. ²¹ Ti tÿ tóg pã'i mág han, ký tóg tÿ pã'i kar ag kri ke jé, kanhkã tân kar ag kri ke, ég tÿ ùn vëg tÿ kar ag kri ke, ùn tar ag, ùn mág ag. Ký ti jiji vÿ vënh kar ag jigji kãfór nã gé, ég tÿ ùri ùn tó mÿ ag jigji, ég tÿ kar ký ùn tónh ke mÿ ag jigji mré hã. ²² Ký Topë tóg ti krëm vënh kar vin kãn. Ký tóg tÿ vënh kar kri

ke jê sir, *Cristo* ti. Kÿ tóg tÿ êg kri ke jê gé sir, êg tÿ tÿ ti tũ nÿtĩn kÿ. ²³ Jãvo êg tóg tÿ ti há ri ke nÿtĩ. Kÿ êg tóg tÿ ùn pir nÿtĩ, jagnê mré. Êg há vÿ ti pir mÿ tÿ nén ù tũ nĩ. Êg krĩ mré tóg tÿ nén ù pir nĩ. Ri ke ti nĩ, êg tÿ *Jesus* mré tÿ ùn pir nÿtĩ ti. Kÿ *Cristo* vÿ tÿ êg krĩ ri ke nĩ. Ti há vÿ êg rĩnrĩr han tĩ, *Jesus* ti.

2

Ti ki ge kÿ êg rĩnrĩr nÿtĩ

¹ Vãsÿ ãjag tóg nũgme ki vár ke mũ vê, ãjag tÿ ti vĩ mranh ja nĩn kÿ. ² Ên kã ãjag tóg êprã ke ag jykre pãno jagma mũ ja nĩgtĩ, Nén-Kórég pã'i mág ên tÿ ãjag krĩn kÿ, nén ù ù tãn ag kri pã'i ên. Ên vÿ tÿ ù tÿ Topê vĩ mranh tĩ ag jagrê nĩ mÿr. ³ Vãsÿ êg tóg tÿ ti tũ nÿtĩ ja nĩgtĩ gé, ti krê ag ri ke. Ên kã êg tóg êg tÿ nén to én mũ ên han ja nĩgtĩ, êg tÿ nén to jykrén mũ kar ên ti. Kÿ Topê tóg êg vóg kónãn mũ vê, ti tÿ ag vóg kónãn ke ên ri ke.

⁴ Hã ra Topê tóg êg jagãgtãn pê han. Êg to tóg há tãvĩ nĩ, kÿ êg tóg tÿ ti fe nÿtĩ. ⁵ Êg tÿ ti vĩ mranh ja nĩn kÿ êg tóg vêser ri ke nÿtĩ ja nĩgtĩ, hã ra tóg êg rĩnrĩn mãn ja nĩgtĩ, *Cristo* mré. Ti tÿ êg jagãgtãn kÿ tóg êg krenkren han ja nĩgtĩ. ⁶ *Cristo* mré tóg êg rĩnrĩn mãn ja nĩgtĩ gé. Kanhkã tá tóg êg tÿ ùn mág han ke mũ, *Jesus Cristo* mré. ⁷ Tag ve kÿ vènh kar vÿ ki kanhró nÿtĩnh mũ, Topê tÿ *Jesus Cristo* tugrĩn êg to há tãvĩ nĩn ki. Hã jé tóg êg mÿ nén ù há ên ven ke mũ. Tũ' he jãvãnh ti nĩ, ti tÿ êg mÿ nén ven ke ti.

⁸ Ha vé, ti tÿ êg jagãgtãn kÿ tóg êg kren han ja nĩgtĩ, êg tÿ ti ki ge kÿ nÿtĩn kÿ. Êg tÿ vêsóg ki vènh kren han pijé'. Topê tÿ êg kren han ja vê mÿr. Kÿ tóg ti tÿ êg mÿ *presente* han ri ke nĩ. ⁹ Êg vãsãn pijé'. Êg tÿ êg vãsãn to kren ra êg Topê mÿ: "há inh nĩ, vãsãn ja inh nĩ, hã kÿ sóg kren mũ," henh mũ vê. Hã ra êg pijé, êg vãsãn to kren ke mũ'. Ti tÿ

êg jagãgtãn vê mÿr. ¹⁰ Ti há ne êg han mãn ja nĩgtĩ'. *Jesus Cristo* tÿ tóg êg han ja nĩgtĩ, êg tÿ vèjyke há han jé. Topê vÿ êg mÿ vèjyke há tag nĩm kãn, êg tÿ há jagma mũ jé.

Êg tÿ Cristo mré tÿ ùn pir nÿtĩ

¹¹ ãjag tÿ vãsÿ nén han tĩ ja ên mĩ êkré. Fóg vÿ tÿ ãjag nÿtĩ, *Judeu* ag tÿ ù to: "ùn gré fãr junun kym ja tũ ag," he mũ ên ag. Jãvo *Judeu* ag vÿ ag fãr kym tĩ. Hã ra êg fãr vÿ tÿ êprã ke nĩ. ¹² Û tÿ kym mũ ag jãvo ãjag tóg *Cristo* ki kagtũg ja nÿtĩgtĩ, kÿ ãjag pijé tÿ *Israel* ag mré ke nÿtĩ ja nĩgtĩ', vãsÿ. Topê tÿ *Israel* jógjóg ve ag mré nén ù to jykrén mũ ên ki kagtũg ja ãjag tóg nÿtĩ gé, kÿ ãjag tóg Topê tÿ êg mÿ nén ven ke mũ tag ki kagtũg ja nÿtĩgtĩ gé. ¹³ Ên kã tóg ãjag mÿ kuvar gy nĩ ja nĩgtĩ, Topê ti. Ûri tóg ãjag mÿ kakó nĩ ha, ãjag tÿ *Jesus Cristo* ki ge kÿ nÿtĩn kÿ. Ti tÿ êg jagfy ti kyvènh kutèm ja tugrĩn tóg ãjag mÿ kakó nĩ ha.

¹⁴ Ûri êg tóg tÿ *povo* pir ri ke nÿtĩ, *Judeu* ag, fóg ag, kanhgág ag. Topê há ne êg tÿ jagnê to há nÿtĩ tag han'. Jagnê fyn kÿ êg tóg nÿtĩ ja nĩgtĩ, hã ra tóg vãfynyn ên kóké, *Jesus* ter kÿ. Êg tÿ tóg *povo* pir ri ke han, êg tÿ jagnê kato vãsãn mãn tũ nĩ jé. ¹⁵ Topê tÿ vãsÿ *Judeu* ag jyvèn mũ kar ên tÿ tóg tũ' he ja nĩgtĩ, vèjyke si ên, *Moisés* tÿ rá ên ti. *Jesus* ter tugrĩn tóg tÿ tũ' he ja nĩgtĩ, ti tÿ êg mÿ ù tãg nĩm jé sir. *Povo* e tÿ tóg ùn pir han ja nĩgtĩ, ù tãg, êg tÿ jagnê kato vãsãn mãn tũ nĩ jé. Tÿ êg vènh kanhkã pir nÿtĩ ha. Topê tÿ nén to jykrén mũn hã vê. ¹⁶ *Cristo* vÿ ti ter kÿ Topê tÿ êg kar to há nĩ han, *Judeu* mré *Judeu* tũ ag to. Ti tÿ krunh to sa kÿ tóg Topê tÿ êg kato tẽ ên tÿ tũ' he kãn ja nĩgtĩ.

¹⁷ *Jesus* tÿ nén han jan hã vê. Kÿ tóg Topê tÿ êg to há nĩ tag tó ja nĩ, ãjag mÿ, ãjag tÿ tÿ *Judeu* tũ ra, êg mÿ ke gé, êg tÿ tÿ *Judeu* nÿtĩ ra. ¹⁸ Ti tugrĩn êg tóg êg jóg tÿ Topê mré

vémén tí ha, ājag ke gé, ājag tý tý *Judeu* tú ra, ēg tý tý *Judeu* nýtí ra ke gé. Ti kuprīg vỹ tý ũn pir ní, hã tý ēg kar tóg ti mré vémén tí, kanhgág mré hã.

¹⁹ Hã ký ājag kórég tú nýtí ha. Ājag pijé tý ēmã ũ tá ke nýtí ha', ti mỹ, ājag tý tý fóg nýtí ra, ājag tý tý kanhgág nýtí ra ke gé. Topē tú vỹ tý ājag nýtí ha. Topē krē vỹ tý ājag nýtí ha. ²⁰ Topē ĩn ri ke vỹ tý ēg nýtí. Ti nūna runrur ri ke vỹ tý *apóstolo* nýtí, Topē vĩ tó tí ag mré. Ti nūna téj ri ke vỹ tý *Jesus Cristo* nĩ. Ti kuge ri ke vỹ tý ājag nýtí, ēg mré. ²¹ Đn nūna tugrĩn ĩn tóg jē nĩ, ký tóg komēr hã kar ký jēnh mũ. Ti kar ký jē ký tóg tý ēg *Senhor* tú jē sir. ²² *Cristo* vỹ komēr hã ti han mũ, ĩn kar ri ke ti, hã vỹ: ēg, he mũ. Ký Topē kuprīg vỹ ēg kã ki ti jamã han. Ũ tý *Jesus* ki ge mũ ag to ken hã vē.

3

Fóg mré kanhgág mỹ ke

¹ Hã ký sóg Topē mré vĩ tí, ĩnh, hã vỹ: *Paulo*, he mũ. Se ký ĩnh jē, *Jesus Cristo* tugrĩn. Isỹ ājag to há nĩn ký sóg se ký jē, isỹ ũ tý *Judeu* jykre han tú kar ag to há nĩn ký. ² Ājag hỹn tóg Topē tý isar han mũ ěn mē. Isỹ ājag ki rĩr jé tóg isar han, isỹ ũ tý *Judeu* jykre han tú ag ki rĩr jé. ³ Topē ne ĩnh mỹ ti tý vãsỹ nén to jykrén mũ ěn tó', hã ký sóg ājag mỹ kãmén sĩ han huri. ⁴ Ājag tý ĩnh vėnh rá tag ve ký ājag tóg ĩnh jykre venh ke mũ sir. *Cristo* vỹ nén ũ tãg han jé kãtĩg ja nĩ. ⁵ Ti tý ĩnh mỹ tag tó to hã ag tóg ki kagtĩg ja nỹtĩgtĩ, ēg jógjóg ag, ěprã ke kar ag. Ũri tóg ēg mỹ tó mũ, ti kuprĩg tý, *apóstolo* ag mỹ ke gé, ēg jyvėn tí ag mỹ ke gé, ti tú kar ag mỹ. ⁶ Ti tý ēg mỹ nén ũ tãg tó mũn hã vē, ha mē. Vãsỹ Topē tóg *Judeu* ag hã mỹ vĩ há han ja nĩ. Ũri tóg fóg ag mỹ, kanhgág ag mỹ vĩ há han mũ ha, *Judeu* ag mré. ěg kar vỹ tý *Jesus Cristo* há ri ke nýtí ha, ēg tý ti ki ge

kỹ nýtĩn ký. Ký ēg tóg ēg tý *Jesus Cristo* tugrĩn nén venh ke mũ ěn ve kãn ke mũ gé.

⁷ Tag to Topē tóg ĩnh mỹ: “ha fóg kar ag mỹ, kanhgág kar ag mỹ tónh tĩg,” he ja nĩgtĩ. Ký tóg to isar han, ĩnh rãnrãj to. ⁸ Topē tú kãsir ag kar jakrēm ĩnh nĩ, hã ra tóg isar han, sỹ fóg ag mỹ, kanhgág ag mỹ *Cristo* kãmén jé. *Cristo* tugrĩn tóg ēg mỹ nén ũ há tãvĩ han ke mũ. Hã tó sóg tí, vėnh kar mỹ. ⁹ Vėnh kar mỹ sóg kãmén tí, ti tý nén han ke ti. Vãsỹ tóg to: “tag han jé sóg ke mũ,” he ja nĩgtĩ. Ti tý nén kar han tũg ki tóg to jykrén ja nĩgtĩ. Ti hã ne nén kar han'. Ge ra tóg ũ mỹ tó ja tú nĩ ver. ¹⁰ Ũri tóg ve há tí ha, ti tý vãsỹ nén to jykrén mũ ěn tí. Kanhkã tãn ag mỹ tóg ve há tí ha, tá pã'i ag mỹ. Ag tý ũ tý *Jesus* ki ge ký nýtí ag ve ký ag tóg Topē jykre hapē ěn ki kanhró nýtí.

¹¹ Vãsỹ tóg to jykrén, ti tý ēg pã'i tý *Jesus Cristo* tugrĩn nén ũ han sór mũ ěn tí. ¹² Ti hã ki ēg ge ký nýtí, hã ký ēg tóg jatun mỹ Topē mré vémén tí ha. ěg kanē jun mãn ke tú ti nĩ ha, Topē ti. ¹³ Hã ký sóg ājag mỹ: “sỹ ājag jagfỹ jagtar nĩ tag mĩ ěkrén ký *Jesus* to krónh ke sór tũg nĩ,” he mũ. Ājag jagfỹ ke vē, isỹ nén vég mũ tag. ĩnh jagtar tag tugrĩn ājag tóg nén ũ há venh ke mũ, ha vem nĩ.

Cristo tý ēg to há nĩ

¹⁴ Hã jé sóg Topē mré vémén tí. ěg jóg vē mỹr. ¹⁵ Ti tugrĩn ēg tóg rĩnrĩr nýtí, ěprã ke kar, kanhkã tá ke kar ke gé. Ký tóg ēg ki rĩr tĩgtĩ. ¹⁶ Ký sóg ti hã mỹ to vĩ tí, ti tý ti kuprĩg tý ājag tar han jé. Nén ũ kar vỹ tý ti tú nýtí. Tar ti nĩ gé. Ti hã mỹ sóg to vĩ tí, ¹⁷ ti tý *Cristo* tý ājag ki ēmã han jé, ājag tý ti ki ge ký nýtĩn ký. Ti tý ēg to há nĩ vỹ tý ga ri ke nĩ, ēg tý ti ki jãrén jé, ka jãrén ri ke. Ký ēg tóg ti to tar nýtí sir. Hã jé sóg ti mỹ ājag tó tí gé. ¹⁸ Topē tý ēg kren han mũ vỹ, ēg tý nén ve vãnh ri ke nĩ. Ký sóg Topē mré vémén tí, ti tý ājag mỹ tag

kāmén kân jé, ti tũ kar ag mý ke gé. Topě tỹ ěg kren han mũ vỹ nén ũ těj gy ri ke nĩ. Krýg ja tũ ti nĩ. Hã kýt ěg tóg vėsóg ki to jykrén kân ke tũ nĩ. ¹⁹ *Cristo* vỹ ěg to há tãvĩ nĩ, tag to jykrén kân ke tũ ěg tóg nĩ gé. Kýt sóg Topě mý: “ha ag mý tag kāmén,” he tĩ, ājag tỹ ti hã tỹ krĩn kýt nýtĩ jé.

²⁰ Ha vé, Topě hã ne tar tãvĩ nĩ'. Hã kýt tóg ěg tỹ ti mý nén ũ to vĩn kýt ěg mý kãfór han tĩ. Kýt tóg ěg tỹ nén ũ to jykrén mũ kãfór han tĩ gé. ²¹ Kýt ěg tóg ti hã mý vĩ há han ke mũ, ěg tỹ *Jesus Cristo* ki ge kýt nýtĩn kýt. ěg tỹ ti mý vĩ há han vỹ tũ' henh ke tũ nĩ. Hã vỹ.

4

Ěg tỹ Cristo mré tỹ ũn pir nýtĩ

¹ Kýt sóg ājag jyvěn sór mũ ha. Se kýt inh jě nĩ, ěg *Senhor* tugrĩn. Mũ há han sorm nĩ. Topě vỹ ājag kuprĕg, kýt ājag tỹ vĕjykre há han ke hã to vãsãn nĩ. ² Ā régre to: “ti kãfór vỹ tỹ inh nĩ,” he sór tũg nĩ. Jagnĕ mý komĕr hã vĩm nĩ. Jagnĕ to fe nýtĩm nĩ. Jagnĕ to há nýtĩm nĩ. Jagnĕ *ajudar* hem nĩ. ³ Topě kuprĩg vỹ tỹ ũn pir nĩ, kýt tóg ěg mý vĕjykre pir nĩm tĩ. Vãsãn nĩ, ājag tỹ vĕjykre pir ěn hã han jé, ājag tỹ krĩ kuprã nýtĩn jé. ⁴ Topě kuprĩg pir ěn vỹ tỹ ěg kar jagrĕ nĩ. Kýt ěg kar vỹ tỹ *Cristo* há ri ke nýtĩ. Jãvo tóg tỹ ěg krĩ ri ke nĩ. Ěg kar mý ti nén ũ há han ke mũ, jagnĕ ri ke, ti tỹ ěg kuprĕg kýt. ⁵ Kýt ěg *Senhor* vỹ tỹ ũn pir nĩ gé. Ěg kar vỹ ti ki ge kýt nýtĩ. Ti jiji hã tỹ ěg kygpe kýt nýtĩ gé. ⁶ Ěg jóg tỹ Topě vỹ tỹ ũn pir nĩ gé, ěg kar jóg ti. Ti hã ne tỹ vĕnh kar kri ke nĩ'. Ěg kar tỹ tóg ti tỹ nén han sór mũ ěn han tĩ, kýt tóg ěg kã kã nĩ gé, ěg jóg ti.

⁷ *Cristo* vỹ ěg tar han tĩ gé, ěg kar, ti rãnrãj to. Ũ mý tóg vĕnh rãnrãj ũ nĩm', ũ nĩm' he tĩ. ⁸ Hã kýt tag tóg rãn kýt nĩ, ha mĕ: “ti tỹ kãnhkã ra tãpry kýt tóg ũn sigse kýt nýtĩ ěn ag taĩn vyr. Kýt tóg ěprã ke ag tar han

mũ gé, ag tỹ ti rãnrãj han ke to,” he ja tóg nýtĩ.

⁹ Ha vé, ti tãpry kýt tóg, ti tỹ kãnhkã ra tĩg ke to hã tére ja nĩ gé, ěprã. ¹⁰ Ũn tére mũ ěn vỹ tãpry mãn ja nĩ gé. Kýt tóg kãnhkã pãtĕn kýt kri nĩ nĩ sir. Tá nĩn kýt tóg nén ũ kar ki kãnró nĩ sir, ti tỹ ěmã kar vıgvĕg nĩn kýt. ¹¹ Ti hã ne ti rãnrãj kar to ěg tar han tĩ'. Ũ ag vin kýt tóg ag tỹ *apóstolo* hynhan. Ũ mý tóg: “ũ tỹ inh vĩ mĕ ja tũ ag mý inh vĩ tónh tĩg nĩ,” he mũ. Ũ tỹ tóg *igreja* to kófa han. Ũ mý tóg: “ũ tỹ *igreja* krĕm vĕnh mãn tĩ ag mý inh vĩ kãmén nĩ,” he mũ gé. ¹² Tag to tóg ěg tar han tĩ, ěg tỹ jagnĕ tar han jé sir, ti rãnrãj to, ěg tỹ tỹ ti jãvy nýtĩn kýt, ti ve fag ke gé. Ěg tỹ ěg rãnrãj tag ki króm kýt *Cristo* há ěn vỹ tar pĕ nĩ ha. Ěg hã vỹ tỹ ti há nýtĩ. ¹³ Ti tỹ ěg kar tỹ vĕjykre pir han mũ ve sór vĕ, ěg tỹ ti ki ge kýt nýtĩn kýt. Kýt ěg kar vỹ ěg rãnrãj to tar nýtĩ sir. Kýt ěg *Cristo* tỹ ěprã ke jykre kãfór nĩ ěn ri ke nýtĩ sir. Komĕr hã ěg tóg ti tỹ nén han mũ mré ti tỹ nén to jykrén mũ ki kãnrãn kân ke mũ gé sir. Kýt ěg tóg ũn sanh há kãnró ri ke nýtĩ sir.

¹⁴ Ěg tỹ gĩr ri ke nýtĩn kýt tóg ti mý há tũ nĩ. Gĩr ag tóg, ag tỹ nén ũ mĕ kýt kãnhmar nén ũ nón tĩ', nén ũ nón tĩ', he tĩ. Ěg tỹ ti vĩ to gĩr tỹ ki kagtĩg ěn ri ke nýtĩn kýt tóg ěg tỹ ũn ón mũ vĩ kri nĩm ja há tĩ, ěg tỹ ki kagtĩg nýtĩn kýt. Ũ ag tóg Topě vĩ to ón tĩ. Ag tỹ ěg tỹ ag mré kygnĕ han sór vĕ. ¹⁵ Hã ra tóg ěg tỹ Topě tỹ ki hã tó mũ ěn hã han kýt há tĩnh mũ. Kýt ěg tóg jagnĕ to há tãvĩ nýtĩnh mũ gé. Hã tỹ ěg tar nýtĩnh mũ, *Cristo* tỹ tỹ ěg krĩ nĩn kýt. ¹⁶ Kýt ěg tóg tỹ ti há ri ke nýtĩ. Ěg kar tỹ tóg nén ũ pir han. Kýt ěg kar vỹ ti tỹ ěg mý ti rãnrãj nĩm ja ěn to tar nýtĩnh mũ. Kýt ěg tóg ũn sanh há tar ri ke nýtĩ sir. Mog jé ěg tóg ke mũ, ěg tỹ jagnĕ to há nýtĩn kýt.

Cristo tỹ ěg mý vĕjykre tãg nĩm

¹⁷ Kÿ sóg ājag jyvĕn sór mŭ, ěg *Senhor* tÿ inh mÿ: “ha ag jyvĕn,” hen kÿ. Hā kÿ sóg: “ũ tÿ Topĕ ki kagtŭg ag jykre han sór tŭg nĭ,” he mŭ. Kórĕg ti nÿ mÿr, ag jykre ti. Ag tÿ vĕsóg ki nĕn to jykren mŭ ěn hā han ag tóg tĭ. ¹⁸ Kutÿ mĭ ag mŭgtĭ, ki kagtŭg ag nÿtĭ. Hā ra ag tóg ki kanhrān sór tŭ nĭ gé. Hā kÿ ag tóg Topĕ tÿ ěg mÿ vĕjykre nĭm ja ěn ki kagtŭg nÿtĭ. ¹⁹ Kÿ ag tóg vĕjykre há to é he tĭ. Mÿ'āg vānh ag nÿtĭ. Ag vĕnh kavĕnh vÿ ag mÿ há tĭ. Vĕjykre kórĕg tÿ ag kókĕg mŭ ra tóg ag mÿ sér tŭgtĭ, kÿ ag tóg to krónh ke tŭ nĭgtĭ. Ke tŭg nĭ, ag jāvo.

²⁰ *Cristo* jykre vÿ ge tŭ nĭgtĭ, ki kanhró ājag tóg nÿtĭ. ²¹ Ti kāme ki kanhró kar ājag nÿtĭ ha, ti jykre ke gé. ²² Ti ki ge kÿ nÿtĭn kÿ ěg tóg ěg tÿ vāsÿ nĕn han ja ěn ri ke han mān ke tŭ nĭ ha. Ājag jykre pāno ěn tovānh kān jé ājag tóg ke mŭ. Ājag tÿ ājag jykre pāno jagma mŭn kÿ ājag tóg ājag tÿ nĕn to ěn mŭ ěn hā han mŭ ja nĭgtĭ ver. Hā ra ěg tóg tag hā to ter ke mŭ. ²³ Kÿ Topĕ mÿ to vĭm nĭ, ti tÿ ājag mÿ ājag jykre kurynh kān jé, ti tÿ ājag fe jānhkrig jé. ²⁴ Vĕjykre tāg hā han sórm nĭ, Topĕ tÿ ěg mÿ vĕjykre tāg nĭm mŭ ěn tĭ. Kÿ ěg tóg ti ri ke nÿtĭnh mŭ. Kuryj ěg nÿtĭnh mŭ. Há ěg nÿtĭnh mŭ, ti há ri ke.

²⁵ Hā kÿ jagnĕ mÿ ón mān tŭg nĭ. Ki hā tóm nĭ, jagnĕ mÿ. Jagnĕ mré ke vÿ tÿ ěg nÿtĭ, ěg tÿ *Cristo* há ri ke nÿtĭn kÿ. ²⁶ Ājag fe tÿ gÿm ke mŭ ra Topĕ vĭ mranh tŭg nĭ. Ājag tÿ jagnĕ to jŭ nÿtĭn kÿ kurā ũ jāvānh sór tŭg nĭ. Kutÿg ke to hā tÿ há' hem nĭ, ũri. ²⁷ Japo tÿ ājag krĭn sór mŭ ra ti vĭ jĕmĕ tŭg nĭ. ²⁸ Vāsÿ ājag kā mĭ ũ vÿ ũ tÿ nĕn ũ pigju mĕ ja nĭgtĭ. Kÿ ěn han mān tŭg nĭ. Ājag rānhrāj nón ājag mŭnh ke mŭ ũri, ājag tÿ ājag rānhrāj to nĕn ũ kar ve jé. To vāsān nĭ, ti tÿ ājag mÿ kĕn jé, ājag tÿ tÿ ũn jagāgtar ag jagāgtān jé.

²⁹ Vĕnh vĭ kórĕg tó sór tŭg nĭ. Nĕn

ũ há hā tÿ vĕmĕn nĭ, ājag tÿ ājag vĭ tÿ jagnĕ tar han jé, ājag tÿ jagnĕ jykre kurynh jé.

³⁰ Topĕ kuprĭg fe kaj han sór tŭg nĭ gé. Topĕ vÿ ěg mÿ ti kuprĭg jĕnĕ, ti tÿ hā tŭgrĭn ěg nĭgĕg jé, ěg krenkren ke to. Ti tÿ tÿ ěg jagrĕ nĭn kÿ ěg tóg ki kanhró nÿtĭ, Topĕ tÿ ěg krenkren han ke mŭn ki. ³¹ Jagnĕ to jykren kónān tŭg nĭ. Jagnĕ to krĭ rÿ han tŭg nĭ. Ājag fe tÿ gÿm ke mĕ nÿtĭ tŭg nĭ. Fĕfĕn tŭg nĭ. Jagnĕ to vĭ kónān tŭg nĭ. Vĕjykre pāno tovānh kān nĭ. ³² Jagnĕ to vĭ há han nĭ. Jagnĕ mÿ komĕr hā vĭm nĭ. Jagnĕ mÿ vĕnh pāte fón nĭ, Topĕ tÿ *Cristo* tŭgrĭn ěg mÿ vĕnh pāte fón ja ěn ri ke.

5

Ĕg jykre tāg

¹ Topĕ tÿ vĕjykre han tĭ ěn hā han nĭ, ājag tÿ tÿ ti fe nÿtĭn kÿ, ti krĕ. ² Jagnĕ to há kar nÿtĭm nĭ, *Cristo* tÿ ěg to há nĭ ri ke. Ĕg jagfy tóg vĕnh fĕg. Ĕg tÿ Topĕ mÿ nĕn ũ pŭn ri ke ti nĭ, ti tÿ ěg jagfy vĕnh fĕg mŭ ěn ti. Kÿ tóg Topĕ mÿ há tĭ sir.

³ Topĕ tŭ vÿ tÿ ājag nÿtĭ. Hā kÿ vĕjykre pāno tÿ vĕmĕn sór tŭg nĭ, ājag tÿ han sór tŭ nĭ jé. Ĕg prŭ tŭ mré nÿ, ěg mĕn tŭ mré nÿ, tÿ vĕmĕn sór tŭg nĭ. Ājag tÿ nĕn e hā tÿ vāsān mĕ tÿ vĕmĕn sór tŭg nĭ gé. ⁴ Kÿ jagnĕ mÿ vĭ kónān tŭg nĭ. Jagnĕ to vĭ kónān tŭg nĭ gé. Fagrĭnh mÿ vĭ tŭg nĭ gé. Nĕn ũ kavĕj tÿ vĕmĕn tŭg nĭ gé. Ĕg tÿ tag tó kÿn pijé há nĭ', ěg tÿ tÿ Topĕ krĕ nÿtĭn kÿ. Ĕg tÿ nĕn tónh kĕn hā vĕ, ha mĕ: “ā tÿ inh mÿ nĕn jĕnĕg mŭ tóg inh mÿ há kar nÿtĭ,” he jé ěg tóg ke mŭ, Topĕ mÿ vĭ há han kÿ. ⁵ Tag to jykren, ha mĕ: ũ tÿ ti prŭ tŭ fi mré nÿ mŭ ěn ti, ũ fi tÿ fi mĕn tŭ mré nÿ mŭ ěn fi pijé *Cristo* venh ke mŭ'. ũ tÿ ti tÿ nĕn e hā tÿ vāsān mŭ ěn pijé venh ke mŭ'. Ĕg tÿ vĕnh kāgrá to jān ěn ri ke ti nĭ, ěg tÿ ěg tÿ nĕn e hā tÿ vāsān mŭ ěn ti. ũ tÿ ge

pijé *Cristo* venh ke mũ', ti tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ ẽn ti.

⁶ Ừ tóg ón kỹ ãjag mỹ vẽn vĩ há tó sór tí. Ừ tỹ ge vĩ jẽmẽ tũg nĩ, ke tũ nĩ mũ ra Topẽ tóg ãjag to jũnh ke mũ. Ti vĩ mranh vẽ mỹr, kỹ tóg ừ tỹ ge to jũnh ke mũ. ⁷ Hã kỹ ag vĩ jẽmẽ sór tũg nĩ. ⁸ Vãsỹ ãjag tóg vễjyke ki kuty hã han ja nĩgtĩ gé. Hã ra Topẽ tóg ãjag mỹ vễjyke ki kurã ẽn nĩm, ãjag tỹ ti ki gen kỹ. Kỹ vễjyke ki kurã tag hã han sórm nĩ. ⁹ Ẽg tỹ vễjyke ki kurã hã han kỹ ẽg tóg jagnẽ mỹ vĩ há han ke mũ, vễjyke kuryj. Ki hã tó jé ẽg tóg ke mũ gé, jagnẽ mỹ. ¹⁰ Vễjyke tỹ ẽg *Senhor* mỹ há nỹ ẽn hã han sórm nĩ. Ẽn hã to jykrén mág nĩ.

¹¹ Kejẽn ãjag tóg ừ vэг tí, hã ra tóg vễjyke ki kuty han tí. Kỹ ti mré han sór tũg nĩ. Ti mỹ: “kórég ti nĩ, tovãnh nĩ,” hem nĩ. ¹² Vẽnh péju kỹ ag tóg han tí, vễjyke kórég ti. Ẽg mỹ'a tóg tí, ẽg tỹ ag tỹ nén han tí ẽn ve kỹ. ¹³ Kejẽn tóg ag tỹ nén han mũ kri kurãg tí, kỹ tóg ve há tũgtĩ, ag jykre ti. Kurã ki ẽg tóg ti kórég nĩ ẽn vэг tí. ¹⁴ Kỹ tóg há nĩ, ẽg tỹ vễjyke kórég to: kórég ti nĩ, hen kỹ. Kỹ ẽg tóg tovãnh sór ke mũ. Hã kỹ ẽg tóg: “Topẽ vĩ mranh sór mãn tũg nĩ. Nũgme ki kutẽ sór tũg nĩ. Kỹ *Cristo* vỹ ã mỹ jẽngrẽ han ke mũ,” he tí, ẽg jãn kỹ.

¹⁵ ãjag tỹ nén han mũ to jykrén nĩ. Krĩ tũ nĩ sór tũg nĩ. Vễjyke há ki vẽnh kanhrãn kỹ mũm nĩ. ¹⁶ Kurã kren tũg sórm nĩ. Nén ừ jagy ve jé ẽg tóg ke mũ, hã kỹ tóg há tí, ẽg tỹ kurã kren tũ nĩn kỹ. Ừri ti rãnrhãj han nĩ. Kejen ti jagy tũnh mũ, ẽg tỹ ti rãnrhãj han sór mũ ra. ¹⁷ Ẽg *Senhor* vỹ ẽg tỹ nén ừ há han mũ ve sór tí. Kỹ tag hã to jykrén nĩ, ãjag tỹ tag hã han jé.

¹⁸ *Vinho* tỹ vèsén tũg nĩ, tỹ vẽnh pépév han tũg nĩ, goj fa tỹ ke gé. Vễjyke kórég vẽ. Topẽ kuprĩg tỹ ẽg fãn tag hã ne há nĩ'. ¹⁹ Jagnẽ mré Topẽ tỹ jãn nĩ. Ẽg *Senhor* jé tóm nĩ. Ti kuprĩg vỹ ẽg kanhrãn tí gé, ẽg tỹ

ẽg *Senhor* mỹ nén tó sór mũ to, ẽg tỹ ti tỹ jãn há han jé. Ẽg tỹ ti mỹ: “há kar ti nĩ,” henh ke vẽ gé. ²⁰ Ẽg jóg tỹ Topẽ mỹ ẽg tóg tónh ke mũ, ti hã mỹ ẽg tóg: “ã tỹ ẽg mỹ nén ven mũ vỹ há kar nỹtĩ,” henh ke mũ, ẽg tỹ ẽg *Senhor* tỹ *Jesus Cristo* jiji tón kỹ.

Ừ tỹ jagnẽ mré nỹtĩ fag jykre

²¹ Ẽg tỹ *Cristo* kamẽg kỹ tóg há tí. Kỹ ẽg tóg jagnẽ jykre mĩ mũnh ke mũ gé, ẽg tỹ tỹ ti mré ke nỹtĩn kỹ.

²² Ừn tỹtã fag jé fag mén ag jykre mĩ mũjẽg, fag tỹ ẽg *Senhor* jykre mĩ mũ ẽn ri ke. ²³ Fi krĩ vẽ, fi mén ti, ti tỹ fi ki rĩr jé. *Cristo* vỹ tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ kar ag krĩ nĩ, fag krĩ ke gé. Kỹ ẽg tóg tỹ ti há ri ke nỹtĩ, ti tỹ ẽg kren han kỹ, ti tỹ ẽg ki rĩr nĩn kỹ. ²⁴ Hã kỹ ẽg tóg, *Cristo* jykre mĩ mũgtĩ. Ge ti nĩgtĩ, ừn tỹtã fag jykre ti. Fag mén jykre mĩ fag mũnh ke mũ.

²⁵ Fag mén ag jé ag prũ fag to há nỹtĩ, *Cristo* tỹ ẽg to há nĩ ẽn ri ke. Ẽg jagfỹ tóg vẽnh fẽg, ²⁶ ẽg kar tỹ tỹ ti tũ nỹtĩ jé, fag ke gé. Goj tỹ ẽg kygpe kỹ nỹtĩ. Ti vỹ tỹ tóg ẽg jyvẽn tí, ẽg há nỹtĩ jé. ²⁷ Ẽg tỹ vẽnh mỹ nỹtĩnh ke tũ vẽ. Ẽg tỹ kaga ri ke nỹtĩnh ke tũ vẽ. Ẽg kórég nỹtĩnh ke tũ vẽ gé. Ẽg sĩnvĩ tãvĩ nỹtĩnh ke vẽ, ẽg tỹ tỹ ti tũ nỹtĩn kỹ. *Cristo* prũnh ke ri ke vỹ tỹ ẽg nỹtĩ.

²⁸ Tag ri ke han nĩ, ãjag prũ tỹ. Fag to há nỹtĩm nĩ, jagnẽ jykre mĩ mũm nĩ. “Inh há ri ke vỹ tỹ fi nĩ,” hem nĩ, fag to. Ừ tỹ ti prũ fi to há nĩn kỹ tóg veso há nĩ sir. ²⁹ Vẽnh ki rĩr há han ẽg tóg tí. Jẽg ẽg tóg tí, ẽg tar nỹtĩ jé. Ẽg pijé vẽnh kókén sór tí'. *Cristo* vỹ ẽg tỹ ge tí gé. Ẽg ki tóg rĩr há han tí gé. ³⁰ Ti há vỹ tỹ ẽg nỹtĩ, ẽg kar, ẽg tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ.

³¹ Tag vỹ rán kỹ nĩ, ha mẽ: “ừn gré tóg ti prũ fi mré ti panh ré kỹ tí mũ, ti mỹnh fi ré kỹ ke gé. Ti prũ fi mré tóg tũnh mũ. Fi mré tóg tỹ ừn pir nĩ sir.” he ja tóg nĩgtĩ, Topẽ vĩ rán ki. ³² Tag vỹ tỹ nén ừ sĩnvĩ pẽ nĩ. Kỹ tóg

Cristo to rán kŷ nĩ gé, ti tŷ ũ tŷ ti ki ge kŷ nŷtĩ ag mré tŷ ũn pir nĩn kŷ. ³³ Hã ra tóg ěg mŷ rán kŷ nĩ gé, ěg tŷ ěg prũ fag to há nŷtĩ jé, ěg tŷ vĕnh ki rĩr há han mũ tag ri ke. Kŷ tóg fag mŷ rán kŷ nĩ gé, fag tŷ fag mĕn vĩ jĕmĕn jé.

6

Ěg han mũ fag to vĕjykre

¹ Kŷ sóg ājag krĕ mŷ: “ājag han mũ fag vĩ kri fim nĩ,” he mũ. Ěg *Senhor* jykren ha vĕ. ² Ājag han mũ fag kamĕg nĩ. Topĕ tŷ ěg mŷ tag tó kŷ tóg ěg mŷ nĕn ũ há tó mũ gé, hã vŷ: ³ “ã han mũ fag kamĕg nĩ, ã tŷ tĩg há han jé, ã tŷ ga kri tĩg mág han jé,” he ja nĩ.

⁴ Kŷ sóg ũn sanh ag mŷ: “ājag krĕ mŷ vĩ tar pĕ han tũg nĩ, ag tŷ ājag to jũ tũ nĩ jé,” he mũ gé. Ājag krĕ jyvĕn nĩ, ag mŷ ěg *Senhor* jykre kãmĕn nĩ, ag tŷ mĩ mũn jé.

Camarada mré patrão kãme

⁵ Ājag kã mĩ ũ ag tóg *patrão* krĕm nŷtĩ gé. Ājag *patrão* vĩ kri fim nĩ. Ti kamĕg nĩ. Ti rãnrhãj ki rĩr há han nĩ, ājag tŷ *Cristo* rãnrhãj ki rĩr tĩ ěn ri ke.

⁶ Ũ tóg kejĕn ón kŷ ti *patrão* tũ ki rĩr tĩ, ti *patrão* tŷ ti mŷ vĩ há han jé. Tag han tũg nĩ. Ājag *patrão* tũ ki rĩr hapĕ han nĩ, ājag tŷ tŷ *Cristo* mŷ rãnrhãj tĩ nŷtĩn kŷ, Topĕ jykre tŷ ājag mŷ sér tĩn kŷ. ⁷ Ājag *patrão* rãnrhãj ki rĩr kŷ mŷ sér nŷtĩm nĩ. Ājag tŷ ěg *Senhor* rãnrhãj ki rĩr vĕ, ājag tŷ ti rãnrhãj ki rĩr kŷ. ⁸ Ha vé, ěg tŷ nĕn ũ há han kŷ ěg tóg ti kaja venh ke mũ, kanhkã tá. Ěg *Senhor* vŷ ěg mŷ ti kaja ven ke mũ, ti *camarada* ag mŷ, ag *patrão* mŷ ke gé, ti ki ge kŷ nŷtĩ kar ag mŷ.

⁹ Ājag kã mĩ ũ vŷ tŷ *patrão* nŷtĩ, kŷ ājag *camarada* vŷ nŷtĩ, ājag krĕm. Ag to há nŷtĩm nĩ. Ěg *Senhor* vŷ kanhkã tá nĩ. Ājag pã'i vĕ, ājag *camarada* pã'i vĕ gé hã ra. Ti mŷ ěg tóg tŷ ũn pir nŷtĩ, tag ki ũn mág mré ũn kãsir ag.

Japo katō vāsānsān jafã

¹⁰ Kŷ sóg ājag mŷ tag tó sór mũ gé ver, ha mĕ. Ěg *Senhor* ki ge kŷ nŷtĩ to tar nŷtĩm nĩ. Tar ti nĩ, kŷ tóg ěg tar han ki kanhró nĩ gé. ¹¹⁻¹² Tag ki ěg vĕnh génh ri ke han tĩ, ěg tŷ Japo kato vāsānsān kŷ nŷtĩn kŷ. Hã ra Topĕ tóg ěg mŷ ěg tŷ ti kato vāsānsān jafã nĩm tĩ. Kŷ mãn nĩ, kŷ Japo tóg ěg tŷ hĕ ri kenh ke tũ nĩ. Tar jĕ jé ěg tóg ke mũ ha. Ěg pijé ěg mré ke ag kato vāsānsān tĩ'. Pã'i ag nŷtĩ, ũ tŷ ěg kato vāsānsān mũ ag, hã ra ěg tóg ag vég tũ nĩgtĩ. Kuty tân ag vĕ, ga to pã'i ag vé gé. Kanhkã krĕm ag ěmã nŷtĩ gé. Kórég kar ag nŷtĩ. ¹³ Kŷ mãn kãn nĩ, Topĕ tŷ ěg mŷ nĕn tŷ ag kato vāsānsān jafã vin sór mũ ěn ti. Kejĕn ag tóg ěg kato vāsān mág han ke mũ. Kurã ěn kã ag tóg ěg tŷ hĕ ri kenh ke tũ nĩ, Topĕ tŷ ěg tar han kŷ.

¹⁴ Hã kŷ tar nŷtĩm nĩ. Ěg *Senhor* vŷ ón vãnh nĩ. Ti ón vãnh vŷ vĕsóg fin ja mág ri ke nĩ. Tŷ vĕsóg fin ri ke han nĩ. Kŷ vĕjykre kuryj vŷ tŷ *soldado* tŷ *camisa* tŷ *ferro* ri ke nĩ. Ěn tu ri ke han nĩ. Vĕjykre kuryj han to ken hã vĕ. ¹⁵ Ěg tŷ Topĕ vĩ sér tó sór mũ vŷ ěg pĕn né ri ke nĩ. Ěn rĩnh ri ke han nĩ, hã vŷ: vĕnh kar mŷ Topĕ vĩ kãmĕn, he mũ. ¹⁶ Ěg tŷ *Jesus* ki rã kŷ tóg *soldado* tŷ vĕjy ven jafã ma tĩ ěn ri ke nĩ. *Satanás* tŷ ěg kato vāsān kŷ tóg ti tŷ no tŷ ěg to pĕg kŷ ti grug ri ke nĩ. Ěg tŷ vĕjy ven jafã tŷ vĕjy ven kŷ tóg tŷ nhyn ke tĩ, ti no gru ěn tŷ. ¹⁷ Ěg kren ke vŷ *soldado* sãpe tŷ *ferro* ěn ri ke nĩ. Kŷ Topĕ vĩ vŷ rógro ri ke nĩ gé. Topĕ kuprĩg vŷ ěg mŷ kãmĕn tĩ', Topĕ vĩ ti. Topĕ tŷ ěg mŷ Japo kato vāsānsān jafã vin ke mũn hã vĕ. ¹⁸ Kŷ Topĕ mré vĕmĕn nĩ gé. Ti mŷ nĕn kar to vĩm nĩ. Ti kuprĩg vŷ ěg jagfŷ vĩ tĩ gé. Topĕ mré vĩ to krónh ke tũg nĩ. Ěg tŷ to krónh ken kŷ tóg ěg nũr ri ke nĩ sir. Ke tũg nĩ. Ěg mré ti ki ge kŷ nŷtĩ kar to vĩm nĩ. ¹⁹ Kŷ inh jagfŷ ti mré vĕmĕn nĩ gé. Topĕ vĩ tó

sóg tĩ. Kĩ inh mré to vĩm nĩ, isỹ inh kato vāsānsān mũ ag kamẽg tũ nĩ jé, isỹ vẽn̄h kar mỹ Topẽ tỹ nén han sór mũ ẽn̄h kāmén há han jé, vẽn̄h vĩ sér ẽn̄. ²⁰ Topẽ vỹ inh mỹ tag nĩm ja nĩ, sỹ han jé, hã ra sóg ver se kũ jẽ. Kũ tóg sỹ ag kamẽg tũ nĩnh há tĩ, sỹ *Jesus* kãme tó kãn jé, sỹ ti tỹ inh mỹ: “ha ag mỹ kãmén,” he mũ tag tó kãn jé.

Paulo tỹ Tĩquico jẽn̄nh ke

²¹ Kũ tóg inh mỹ há tĩ, ãjag tỹ isỹ nén ve ja tag mẽ kãn jé, isỹ nén han mũ mré hã. Hã jé sóg ãjag mỹ *Tĩquico* ti jẽn̄nh ke mũ. Ëg régre ù vẽn̄ gé. Iso há tãvĩ ti nĩ. Ëg *Senhor* rãnrãj han ti tĩ. To krónh ke tũ ti nĩgtĩ. ²² Ti hã vỹ ãjag mỹ inh kãmén ke mũ, ti tỹ ãjag fe tỹ há' he jé. Hã jé sóg ti jẽn̄nh ke mũ.

²³ Ëg jóg tỹ Topẽ jé ãjag krĩkuprãg, ãg régre kar ag mré hã. Ti jé ãjag tỹ jagnẽ to há kar han. Ti jé ãjag tỹ ti ki rã há han ẽn̄h han, ãg jóg tỹ Topẽ ti, ãg *Senhor* tỹ *Jesus Cristo* ti ke gé. ²⁴ Topẽ jé ãjag tar han, ù tỹ ãg *Senhor* tỹ *Jesus Cristo* to há nỹtĩ ag kar, kũ tóg tũ' henh ke tũ nĩ, ãg tỹ ti to há nỹtĩ ti.

Hã vẽn̄.

PAULO Tÿ CARTA HAN: FILIPOS TÁ KE AG Mÿ CARTA

¹ Paulo tÿ rá vë, inh. Isÿ emã tÿ *Filipos* tá ke ag mÿ rán há vë. Kÿ *Timóteo* vÿ inh mré ãjag mÿ jënëg mÿ gé, inh mré *Jesus Cristo* mÿ rãnrãj tÿ tag ti. Isÿ ãjag mÿ ti rá tag jënë vë, ãjag tÿ *Jesus Cristo* ki ge kÿ nÿtÿn kÿ. Kÿ sóg ãjag kófa ag mÿ jënëg mÿ gé, ù tÿ kófa ag mré rãnrãj tÿ ag mÿ ke gé, fag mÿ ke gé.

² Ëg jóg tÿ Topë jé ãjag tar han, ti jé ãjag krÿ kuprãg, Ëg *Senhor* tÿ *Jesus Cristo* ke gé.

Paulo tÿ Topë mré vÿ

³ ãjag to sóg Topë mré vÿ há han tÿ, sÿ ãjag mÿ êkrén kÿ. ⁴ Sÿ ãjag to Topë mré vÿ kÿ inh fe tóg mrin ke tÿ. Inh mÿ tóg sér tÿ, sÿ ãjag mÿ êkrén kÿ. ⁵ ãjag tÿ inh mré *Jesus* kãmén kÿ tóg inh mÿ há tÿ, ãjag tÿ inh mré ti to tar nÿtÿn kÿ. Kÿ sóg Topë mÿ vÿ há han tÿ, ãjag to. Kÿ ãjag tóg ùri ti vÿ tó há han tÿ. Tovãnh tÿ ãjag nÿ. Kÿ tóg inh mÿ sér tÿ. ⁶ Tag ki kanhró sóg nÿ, ha mē. Topë vÿ ãjag krÿn rã nÿ, komēr hã, nén ù há kar to. Kÿ tóg ãjag krÿn tÿgtÿ sir, ti tÿ komēr hã ãjag krÿn kãn jé, *Jesus Cristo* kãtÿg mãn ke kurã to hã. ⁷ Tag to sóg jÿkrén, sÿ ãjag mÿ êkrén kÿ. Inh fe vÿ tÿ ãjag nÿtÿ. Inh hã mré tóg ãjag tar han tÿ, Ëg *Senhor* ti. Hã kÿ ãjag tóg inh mré jagtar nÿtÿ, inh se kÿ jé tag ti to. Isÿ vãsÿ kavar kÿ jé Ën kã sóg ag mÿ Topë vÿ kãmén ja nÿgtÿ. Kÿ ãjag tóg inh mré to tar nÿtÿ ja nÿgtÿ gé, ùri ke gé. ⁸ Sÿ ãjag kar venh há tóg tÿ, kÿ Topë vÿ ki kanhró nÿ. Inh mÿ ãjag tóg tÿ inh fe pë nÿtÿ. Ëg tÿ *Jesus Cristo* mÿ tÿ ti fe pë Ën ri ke ãjag nÿtÿ, inh mÿ.

⁹ Sÿ Topë mré vÿn kÿ sóg ti mÿ ãjag to: “jagnë to há ag nÿtÿ,” he tÿ. “Ag tÿ komēr hã jagnë to há kar

nÿtÿ han nÿ. Ag kanhrãn nÿ gé, ag tÿ komēr hã ã jÿkre ki kanhrãn kãn jé, ag tÿ ki króm kãn jé,” he sóg tÿ, Topë mÿ. ¹⁰ “Á tÿ ag kanhrãn kÿ ag tóg nén ù há kar ki kanhró nÿtÿnh ke mÿ. Tag vÿ hapë nÿ, Ën vÿ há sÿ nÿ, he jé ag tóg ke mÿ,” he sóg tÿ, Topë mÿ. Kÿ ãjag tóg jãnhkri nÿtÿnh ke mÿ, kÿ ãjag tóg mÿ'ãg ke tÿ nÿ, *Cristo* kãtÿg mãn ke kurã Ën kã. ¹¹ Kÿ ãjag tóg vëjÿkre há han kãn ke mÿ sir, *Jesus Cristo* tÿ ãjag mÿ ti jÿkre há Ën nÿm kÿ. Hã jé sóg Topë mÿ ãjag tó tÿ. Ti tÿ ãjag krÿ tÿ há' hen kÿ vënh kar tóg ti tÿ tÿ ùn mág nÿ venh ke mÿ. Kÿ ag tóg ti mÿ vÿ há han ke mÿ gé sir.

Jesus tÿ inh jÿkre

¹² Inh kanhkã', inh jagtar mÿ ra *Jesus* kãmé tóg vënh kar kri rÿm ke mÿ. Tag to jÿkrén. ¹³ Vënh kar tóg mē kãn, ti vÿ ti, porisa ag mré hã, ù tÿ *palácio* ki rÿr tÿ ag mré hã. *Cristo* tÿgrÿn sóg se kÿ jé, hã vég ag tóg mÿ. ¹⁴ Kÿ *Jesus* mré ke tÿ hën ri ke ag vÿ tar nÿtÿ gé sir, Ëg *Senhor* jÿkre to, inh se kÿ jé tag tÿgrÿn. Hã kÿ ag tóg Topë vÿ tó tÿ sir, ag tÿ to tar nÿtÿn kÿ, ag mÿmëg vãnh nÿtÿn kÿ. ¹⁵ ù ag tóg iso jÿ nÿtÿ, ha kÿ ag tóg *Jesus* tó tÿ, ag tÿ inh ri ke han sór kÿ. Kÿ ù ag tóg iso há nÿtÿ, hã kÿ ag tóg ti tó tÿ sir. ¹⁶ Topë tÿ inh mÿ vënh rãnrãj nÿm hã vë, sÿ pã'i ag mÿ ti kãmén jé. Hã vég ag tóg tÿ, ù tÿ iso há nÿtÿ ag. Kÿ ag tóg ti vÿ tó tÿ. ¹⁷ ù ag tóg hã ra iso jÿ nÿtÿ, hã kÿ ag tóg ón kÿ *Cristo* kãmén tÿ, ag tÿ inh vÿ kãfór han sór kÿ. Ag tÿ inh kato tē ag tÿ iso jÿ han sór vëgtÿ gé. Ag tÿ inh se tÿ hën ri ke han sór vë. ¹⁸ Hã ra sóg ag to vënh mÿ nÿ sór tÿ nÿ. *Cristo* tó ag tóg mÿ mÿr. ù tóg ón kÿ tó tÿ, jo ù tóg tó há han tÿ. Ag kar vÿ ti tó tÿ. Kÿ tóg há tÿ. Hã kÿ tóg inh mÿ sér tÿ. Kÿ sóg inh mÿ sér tÿ tÿ' he sór tÿ nÿ.

¹⁹ Hã ra sóg kren ke mÿ gé, ha vem nÿ. Ki kanhró sóg nÿ. ãjag hã ne iso Topë mré vÿ tÿ', kÿ *Jesus Cristo*

vỹ isar han tĩ gé, ti kuprĩg tỹ. Hã kỹ sóg kren ke mũ. ²⁰ Kỹ sóg tag jãvãnh mũ, ha mẽ. Hẽn ri ke mũn ag tóg inh kavãn ke mũ. Hẽn ri ke mũn ag tóg isén ke mũ. Hã ra sóg ti mré vĩ tĩ, sỹ nén ù kamẽg tũ nĩ jé, sỹ ti kavénh tũ nĩ jé, inh mỹ'ãg tũ nĩ jé. Vẽn kar tỹ isugrĩn *Jesus* tỹ tỹ ùn mág nĩ ven kỹ tóg inh mỹ sér tĩ. ²¹ Inh jykre hã vỹ tỹ *Cristo* ti nĩ, hã kỹ sóg iser kỹ ti venh tĩg ke mũ. Kỹ tóg inh mỹ sér tĩnh mũ. ²² Kỹ sóg hã ra inh kren kỹ ti rãnrãj hã han ke mũ. Hã kỹ sóg sỹ nén han sór mũ ki kagtĩg nĩ. ²³ Inh kren ke mỹ inh mỹ hán tĩ vỹ, iser ke vó? he sóg tĩ. Iser kỹ sóg *Cristo* mré nĩnh mũ. Kỹ tóg inh mỹ hapẽ nĩ, isỹ ti venh há tĩnh kỹ. ²⁴ Jãvo isỹ ãjag mré nĩn kỹ sóg ãjag tar han ke mũ. Kỹ tóg inh mỹ há kãfór nĩ. ²⁵ Hã tóg inh mỹ ge nĩ. Kren jé sóg ke mũ, he sóg tĩ. Kỹ sóg ãjag kar mré nĩnh ke mũ. ãjag ve jé sóg ke mũ, ãjag tỹ komẽr hã inh vĩ mẽ kỹ ti vĩ kri fi jé. Kỹ tóg ãjag mỹ sér tĩnh mũ, ha vem nĩ. ²⁶ Isỹ ãjag mré nĩ mãn kỹ tóg inh mỹ há tĩnh mũ. Kỹ ãjag fe tóg mrin ke pẽ han ke mũ, ãjag tỹ inh ve mãn kỹ. ãjag mỹ sóg tỹ ùn mág jẽ, *Jesus Cristo* tugrĩn.

²⁷ Ha vé, *Cristo* jykre hã han nĩ. Tag hã to vãsãnsãn nĩ. Hẽn ri ke mũn sóg ãjag venh kãtĩg ke mũ. Hẽn ri ke mũn sóg ãjag venh kãtĩg ke tũ nĩ. Inh kãtĩ tũ ra jagnẽ mré vỹjykre pir han kỹ nỹtĩm nĩ. *Jesus* kãme hã tóm nĩ. Tĩ ki ge kỹ nỹtĩm nĩ. Sỹ tag mẽn hã tóg tĩ, ãjag to. ²⁸ Û tỹ ãg kato vãsãnsãn mũ ag kamẽg tũg nĩ. Hã tugnĩn ag tóg ag tỹ nũgme ki vár ke ki kanhró nỹtĩ. Hã tugnĩn ãjag tóg ãjag krenkren ke ẽn ki kanhró nỹtĩ gé sir. Topẽ vỹ ãg tar han ke mũ, ãg tỹ ag tỹ hẽn ri ke jé gé. ²⁹ *Cristo* ki ge kỹ ãjag nỹtĩ. Kỹ ãjag tóg ti tugrĩn jagtar nỹtĩnh ke mũ gé. Hã jé tóg ãjag kuprẽg. ³⁰ Hã kỹ ãjag tóg inh kóm ti jagy vég tĩ gé. Ag tỹ vãsỹ inh kato vãsãnsãn ẽn ve ja ãjag tóg nĩgtĩ

gé. Ûri sóg hã vég tĩ ver. Kỹ inh kóm tar nỹtĩm nĩ.

2

Topẽ kósin tỹ tỹ ãprã ke nĩ

¹ Ha vé, sỹ ãjag jyvẽn sór vỹ, ha mẽ. ãjag tỹ *Jesus* jykre han kỹ nỹtĩ tag vỹ ãjag tar han tĩ. Ti tỹ ãjag to há nĩ tag vỹ sér tĩ. Ti kuprĩg vỹ tỹ ãjag jagrẽ nĩ. Kỹ ãjag tóg jagnẽ to há nỹtĩ gé. Jagnẽ jagãgtãn ãjag tóg tĩ gé. ² Kỹ inh jagãgtãn nĩ gé. Inh fe tỹ mrin kem nĩ gé, inh mỹ sér tĩ jé. Jagnẽ mré vỹjykre pir hã han nĩ, ha mẽ. Jagnẽ to há tãvĩ nỹtĩm nĩ. ãjag tỹ nén ù to jykrén kỹ jagnẽ mré to jykrén nĩ, ãjag tỹ vỹjykre pir hã han jé. ³ Vēsỹ ùn mág han sór tũg nĩ. Jagnẽ kãfór han sór tũg nĩ. “Tỹ inh ùn sĩ nĩ,” hem nĩ. Jagnẽ mỹ: “inh kãfór ti nĩ,” hem nĩ gé. ⁴ ãjag tỹ ãjag tũ ki rĩr mré hã jagnẽ tũn ki rĩrm nĩ gé. ⁵ *Jesus Cristo* kóm ti jykre han nĩ gé, jagnẽ mỹ. Ti tỹ vỹjykre han hã vỹ, ha mẽ.

⁶ Topẽ hã pẽ ja ti nĩ mỹr, *Jesus* ti, ti tỹ ti mré nĩn kỹ. Hã ra tóg tá nĩ kỹ: “isũ vỹ, kanhkã ti. Hã kỹ sóg ãprã ke ag to tĩg ke tũ nĩ,” he ja tũ nĩ. ⁷ Kanhkã tá ti tỹ nén tovãnh kãn sór ja ti nĩ. Kỹ tóg ãg ri ke nĩ jé kãtĩg sór ja nĩ. Hã kỹ tóg kãtĩg ja nĩ. ãprã ke jagtar ri ke tóg nĩ, ti tỹ ãprã ke fi ki mur kỹ. ãg tỹ ãprã ti ve kỹ tóg tỹ ãg hã pẽ nĩ. ⁸ Vēsỹ ùn mág han ja tũ tóg nĩ. Kỹ tóg ti jóg vĩ hã han ja nĩgtĩ. Ti vĩ han kỹ tóg ter ja nĩ. Krunh to sa kỹ tóg ter ja nĩ, mỹr, ha mẽ. ⁹ Hã kỹ Topẽ tóg ti tỹ vẽn kar kãfór han sir. Kỹ tóg ti jĩjin mũ sir. Kỹ ti jiji tag tóg vẽn kar jyjji kãfór nĩ. ¹⁰ ãg tỹ ti jiji mẽ kỹ vẽn kar tóg ti krẽm mũgmũg ke kãn mũ sir, kanhkã tá ke kar ag, ãprã ke kar ag ke gé, vẽn kuprĩg kar ag ke gé. ¹¹ Kỹ vẽn kar tóg: “*Jesus Cristo* vỹ tỹ pã'i mág nĩ,” henh ke mũ sir. Tag hã tugrĩn ag tóg sir Topẽ to: “tỹ tóg ãg kãfór kar nĩ,”

he mũ. Tag to jykrén nĩ, ājag tỹ ti kóm han jé, *Jesus Cristo* kóm.

Ēg tỹ ěprā ke ag mỹ jěngrē han ke

¹² Inh kanhkā', ājag ki sóg fe nĩ. Inh vĩ han ājag tóg mũgtĩ, sỹ ājag mré nĩn kỹ. Hã ra sóg ũri ājag mré nĩ tũ nĩ. Ge ra inh vĩ kri fim nĩ. Ājag krenkren ke vē. Kỹ Topē jykre hã han nĩ. Topē kamēg nĩ. “Ti mỹ ěg to jũnh ke tũ nĩ vỹ?” hem nĩ. ¹³ Ti hã ne tóg ājag krĩn há han tĩ', ti jykre tỹ ājag mỹ sér tĩn jé, ājag tỹ hã mũ hã mũn jé.

¹⁴ Ājag tỹ ti jykre han kỹ ti jykre to vĩ vĩ he tũg nĩ, ti tỹ kejěn ājag mỹ jagy ra. Kỹ jagně mỹ jagně vĩ kafān tũg nĩ gé, ti jykre to. ¹⁵ Hã tũgnĩn ũ tóg ājag to jykrén kónān ke tũ nĩ, ājag tỹ kygněg tũ nĩn kỹ. Kỹ ājag tóg tỹ Topē krě nỹtĩ gé, ājag tỹ ti jykre há han kỹ. ěprā ke kar vỹ jykre pāno nỹtĩ, Topē vĩ mranh kỹ. Kỹ ājag tóg ag mỹ jěngrē ri ke nỹtĩ, ājag tỹ ag mỹ Topē vĩ kāmén kỹ. ¹⁶ Ājag tỹ tag han kỹ sóg tỹ ũn mág jěnh ke mũ gé, ājag tũgrĩn, *Cristo* kātĩg mǎn ke kurā ěn kǎ. Kỹ sóg ājag to: “inh pijé fagrĩnh mỹ ag to vǎsǎn'. Inh pijé fagrĩnh mỹ ag mỹ Topē vĩ kāmén',” henh ke mũ.

¹⁷ Hěn ri ke mũn ag isén ke mũ. Kỹ inh kyvénh tỹ inh ki kutě kỹ tóg ěg tỹ Topē mỹ nén ũ pũn ri ke nĩnh mũ. Ājag tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ tũgrĩn ke vē. Ge ra tóg inh mỹ sér tĩnh mũ. Inh fe tóg mrin kenh ke mũ, ājag kóm. ¹⁸ Kỹ tóg inh mỹ ti tỹ ājag mỹ sér tĩnh há tĩ gé, iser ke ti.

Timóteo mré Epafrodito

¹⁹ Sỹ ājag mỹ *Timóteo* jěněnh há tóg tĩ, ěg *Senhor* tỹ to: “he,” hen kỹ. Ti tỹ tá vỹn ke kỹ tóg inh mỹ ājag kāmén ke mũ. Kỹ inh krĩ tóg kǎnhvy' henh ke mũ sir, isỹ ājag to vémé há mēn kỹ. ²⁰ Ti hã ne tóg ājag mĩ ěkrén mág tĩ'. Ũ tóg ti ri ke tũ pě nĩ, ti tỹ ājag to há nĩn kỹ. ²¹ Věnh kar ag vỹ: “inh rǎnhrǎj vỹ inh kutān mũ,” he kǎn mũ. Hã kỹ ag tóg *Jesus*

rǎnhrǎj han tũ nĩgtĩ. ²² Hã ra ājag tóg *Timóteo* ki kanhró nỹtĩ. Inh kósín ri ke ti nĩ. ěg krě ag vỹ ěg mré ěg rǎnhrǎj han tĩ. Kỹ *Timóteo* vỹ inh mré Topē vĩ tó tỹ rǎnhrǎj tũgtĩ, ti tỹ tỹ inh kósín ri ke nĩn kỹ. ²³ Ti hã jěně jé sóg ke mũ, ājag to. Hã ra sóg ver ag tỹ inh mỹ nén tó mũ mē sór mũ, ũ tỹ inh ség mũ ag. Isỹ ag tỹ inh mỹ nén tó mũ mē kar kỹ sóg vǎhǎ ti jěněnh ke mũ. ²⁴ Hěn ri ke mũn sóg kǎnhmar ājag venh tũg ke mũ gé. ěg *Senhor* tỹ *Jesus* hã ne ki kanhró nĩ'.

²⁵ Hã ra tóg sỹ vēsýmér ũ jěněnh há tĩ, ājag to. Hã kỹ sóg *Epafrodito* mỹ: “ha ag to vỹn ké,” he mũ. Ājag hã ne ti jěně ja nĩgtĩ', ti tỹ inh ki rĩr jé. Kỹ tóg inh mỹ há tĩ. Inh mré tóg Topē rǎnhrǎj han tĩ mỹr. Kỹ tóg inh kóm Topē vĩ to jagtar nĩ gé. ²⁶ Hã ra tóg ājag mĩ ěkrég mũ. Kỹ tóg ājag to krĩ kufy jagy nĩ sir, ājag tỹ ti kaga mē ja ěn tũgrĩn. ²⁷ Kaga ja tóg nĩgtĩ mỹr. Kỹ tóg ter kren pě han. Hã ra Topē tóg ti jagǎgtǎn. Kỹ tóg há' he mũ sir. Ti ter ra sóg inh jagtar tag kri vēsýrénh mág ke mũ vē. Hã ra Topē tóg inh jagǎgtǎn gé. ²⁸ Hã kỹ sóg ti mỹ: “ha tũg to fũrũn,” he mũ sir, ājag fe tỹ mrin ke jé, ājag tỹ ti ve kỹ. Hã kỹ inh jagtar tóg pǎgsĩ' henh mũ gé sir. ²⁹ Ti jun kỹ ti to mỹ sér nỹtĩm nĩ, ājag tỹ ti ve mǎn kỹ, ěg *Senhor* tỹ ti jy nĩgǎn kỹ. Kỹ ti mỹ: “há tóg tĩ,” hem nĩ, ājag mỹ sér tĩn kỹ. ³⁰ *Cristo* rǎnhrǎj tũgrĩn tóg ter kren mỹr. Hã ra tóg tovǎnh ja tũ nĩ. Hã kỹ tóg inh ki rĩr há han. Ājag jěgja kǎ jěg kỹ tóg inh ki rĩr há han. Ũ tỹ ge mỹ vĩ há han nĩ.

3

Jesus jykre hã vỹ ti pin kỹ há nĩ

¹ Inh kanhkā', vǎhǎ sóg ājag mỹ nén ũ tónh ke mũ gé sir, ha mē. ěg *Senhor* ki ājag ge kǎn nỹtĩ. Hã kỹ mỹ sér nỹtĩm nĩ. Tag rǎn inh huri. Hã ra sóg rǎn mǎn mũ. Sỹ ājag mỹ tag tó to sóg krónh ke sór tũ nĩ. Ājag mỹ

tóg há tí, sý ti tý ājag mý sér nĩ to ājag jyvĕn kŷ.

² Vĕnh ki rĩr. Ón kŷ Topĕ vĩ tó tí ag vŷ junjun ke mũ, vĕjykre pāno han mũ ag, ha vem nĩ. Inh mŷ ag tóg kasor ri ke nŷtĩ. Ón kŷ ag tóg ājag gré fār junun kym sór mũ. Hā kŷ vĕnh ki rĩr. ³ “Ēg fār kym hā tigrĩn ěg tóg tý Topĕ krĕ nŷtĩ,” he ag tóg tí, ón kŷ. Hā tú vĕ. Topĕ kuprĩg vŷ tý ěg jagrĕ nĩ, kŷ ěg tóg ěg jagrĕ tag tigrĩn Topĕ mŷ vĩ há han tí, ěg tý ti ki ge kŷ nŷtĩn kŷ. Hā tigrĩn ěg tóg tý Topĕ krĕ pĕ nŷtĩ. Ēg tý ěg fār kym mũ ra tóg tý nĕn ũ tú nĩ. Ēg fār vĕ mŷr, kŷ tóg ěg kren han ke tú nĩ. ⁴ Ēg fār tý ěg kren han ke nĩ ra sóg, tý inh kren han sór mũ vĕ. *Moisĕs* jykre hā tý ěg kren han ke nĩ ra sóg, hā tý inh kren han sór mũ vĕ. Hā ra tóg ge tú nĩ. ⁵ Vāsŷ inh jykre hā vĕ, ha mĕ. Isŷ kurā tý 8 (ke) han kŷ ag tóg inh gré fār junun kym, isŷ tý *povo* tý *Israel* krĕ nĩn kŷ, ěg jógjóg ve tý *Benjamim* krĕ'krĕ ag kã ũ. Kŷ inh han mũ fag vŷ tý *Judeu* pĕ nŷtĩ. Inh mog kŷ sóg tý *Fariseu* nĩ. Hā ra *Fariseu* ag tóg *Judeu* ag jykre to tar tãvĩ nŷtĩ. ⁶ Sŷ ěg jykre to tar pĕ nĩn hā kŷ sóg *Jesus* ki ge kŷ nŷtĩ ag vóg kónãn. Topĕ tý *Moisĕs* mŷ vĕjykre nĩm ja ěn ki króm kãn ja sóg nĩgtĩ mŷr. Vĕjykre ěn mranh ja tú sóg nĩgtĩ. Ēn kã sóg tý ũn kuryj ja nĩgtĩ. ⁷ Hā kŷ sóg ag mŷ tý ũn hapĕ ja nĩgtĩ. Hā ra sóg ũri tag kar to: “nĕn ũ tú vĕ, inh kókĕn jé tóg ke mũ,” he mũ sir. Sŷ *Cristo* ki rã kŷ sóg ěn tovãnh kãn mũ sir. ⁸ Kŷ, hā vĕ. Inh jykre si kar tóg inh mŷ kórĕg nĩ, ũri, ti tý inh kókĕn kŷ. Nĕn pir hā ne há nĩ, hā vŷ: isŷ ěg *Senhor* tý *Jesus Cristo* ki kanhró nĩ jé, he mũ. Hā kŷ sóg inh jykre si ěn tovãnh kãn, isŷ *Cristo* hā ki rã kŷ jĕn kŷ. ⁹ Kŷ sóg ti hā ki rã kŷ jĕ sir. Ũri sóg *Moisĕs* jykre ki króm tigrĩn vĕsŷ ũn mág han mãn sór tú nĩ ha. *Jesus* ki rã hā tigrĩn sóg tý ũn mág jĕ ha. Hā tigrĩn Topĕ tóg iso: “há ti jĕ ha,”

he mũ. ¹⁰ Sŷ ti ki kanhrãn kŷ jĕ tag hā tóg inh mŷ há nĩ. Ti hā vŷ ti ter kar kŷ rĩr mãn, kŷ sóg ti mrĕ rĩr mãn sór mũ gé. Hā jé sóg ti mrĕ jagtar sór mũ gé. Iser kŷ sóg ti ter ri ke han sór mũ gé. ¹¹ Sŷ rĩr mãn há tóg tí mŷr, iser kar kŷ. Hā jé sóg ti ri ke han sór tí.

Vĕnhvó kãme

¹² Ver sóg ki kanhrãn kãn ja tú nĩ. Ver sóg tá krŷg ja tú nĩ. Hā ra sóg vāsãn tí, sŷ komĕr hā ti ki kanhrãn kãn jé, ti tý inh ki kanhró nĩ ěn ri ke, isŷ tý *Cristo* tú jĕn kŷ.

¹³ Inh kanhkã', ver sóg tá krŷg ja tú nĩ. Hā ra sóg tag han mũ, ha mĕ. Vĕsŷjãm sóg mĩ ěkrĕn mãn tú nĩ ha. Vāsãn mãn', vāsãn mãn', he jé sóg ke mũ ha, isŷ kejĕn tá krŷg jé. ¹⁴ Ag tý jagnĕ mrĕ pétĕ ri ke han sóg tí mŷr. Jagnĕ mrĕ ag tóg pétĕ tí, ũ tóg gŷjŷ he sór tí. Ēn ri ke han sóg tí. Inh gŷjŷ vŷ tý isŷ rĩr krŷg ja tú venh ke ti nĩ. Hā jé Topĕ tóg ěg kuprĕg, *Jesus Cristo* tigrĩn.

¹⁵ Ũ tý *Jesus* to sygsanh mũ ag jé inh kóm han kãn. Ũ tý hā ra to: “hā tú vĕ,” hen kŷ Topĕ jé ti kanhrãn. ¹⁶ Kŷ ājag tý ti jykre mĕg mũ tag hā jagma mũm nĩ, ājag tý tá junjun jé.

¹⁷ Inh kanhkã', inh jykre hā han kãn nĩ. Kŷ ũ tý inh jykre ri ke han mũ ěn jykre tugnŷm nĩ gé, ājag tý ag mrĕ hā han jé. ¹⁸ Ũ ag tóg ón kŷ *Jesus Cristo* ki ge kŷ nŷtĩ. Hā kŷ ag tóg ti jykre kato vāsãnsãn mũ, *Jesus* tý ěg jagfŷ krunh to ter mũ ra. Ag kãmĕn tý hĕn ri ke han isóg huri, ājag mŷ. Hā ra sóg ājag mŷ ag tó mãn ke mũ gé sir. Inh fe kaj tóg tí, kŷ sóg fŷ mũ sir, ag jykre to. ¹⁹ Nũgme ki ag tóg vár ke mũ, *inferno* ki, ha mĕ. Jĕn há tãvĩ han sór ag tóg mũ. Tag hā tóg ag mŷ sér tí. Nĕn tý ěg mŷ'a han tí tag hā tóg ag mŷ sér tí. Ēg tý tag mĩ vĕg tí ěn hā to ag tóg jykrĕn sór tí. ²⁰ Ag jãvo ěg jamã vŷ kanhkã tá nĩ. Kanhkã tá tóg kãtĩg ke mũ, ěg kren han ke mũ ti, hā vŷ: ěg *Senhor*

tý *Jesus Cristo*, he mü. Ti hä jävānh ěg tóg nýtí. ²¹ Ti hä ne tóg ěg han mǎn ke mü', ti kǎtĭg ký'. ěg tý ga kri mún ký ěg tóg ver krój nýtí, ěg tý tý ěprā ke nýtĭn ký. Ti tý ěg mý ěg fár tǎg han mǎn ký ěg tóg ti ri ke nýtĭn mü, ti mág ri ke, ti tar ri ke, ti sĭnvĭ ěn ri ke. Ti tar tugnĭn tóg nén kar tý ti krĕm ke han mǎn ke mü gé.

4

Paulo tý ěg jyvĕn

¹ Inh kanhkā', tý ājag tóg inh mý inh jāvy ri ke nýtí. Ký tóg sý ājag venh há tǔgtĭ, sý ājag to há nĭn ký. Ājag hä tugnĭn inh fe tóg mrin ke tí. Ājag hä tugnĭn sóg tý ũn mág jĕ. Ājag to sóg hapĕ nĭ. Hä ký tar nýtĭm nĭ, ěg *Senhor* jykre to.

² Vāhā sóg *Evódia* fi jyvĕn sór mü, *Síntique* fi ke gé, ha mĕ. “Jagnĕ mré vĕjykre pir hä han nĭ,” he sóg mü, ājag mý. “*Jesus* mré ke vŷ tý ājag nýtí, ký jagnĕ kato vāsān tǔg nĭ,” he sóg tí. ³ Ký sóg ā mý ke mü gé, vŷ. Inh mré ā tóg ěg *Senhor* rānhrāj han tí. Ký fag jyvĕn nĭ, fag tý jagnĕ to há nýtí jé. *Clemente* ag mré fag tóg Topĕ vĭ ti tó tí gé, vĕnh kar mý. Fag jigji vŷ ránrán ký nýtí, Topĕ *livro* ki. Hä ký tóg vĕnhmý nĭ, fag tý jagnĕ to jü ti.

⁴ ěg *Senhor* mré ke vŷ tý ěg nýtí, ký mý sér nýtĭm nĭ. Tag tó inh huri, hä ra sóg tó mǎn ke mü sir, ha mĕ. Mý sér nýtĭm nĭ mŷr, ha mĕ.

⁵ Vĕnh kar to fe nýtĭm nĭ. ěg *Senhor* kǎtĭg mǎn ke vŷ kakó tí ha, ha mĕ. ⁶ Krĭ kufy nýtí tǔg nĭ. Nén kar tó m nĭ, Topĕ mý, ti mré vĭn ký. Ký ti mý nén kar to vĭm nĭ gé, ājag tý nén ve sór mü kar to. Ký ti mý nén kar to: “há ti nĭ,” hem nĭ gé, ājag tý ti mý *agradecer* hen ký. ⁷ Ký Topĕ vŷ ājag krĭ tý kuprā' henh ke mü. ěg tý nén kar to jykrĕn há ra ěg tóg vĕsóg ki ěg krĭ kuprāg ki kagtĭg nýtí. Ti hä ne ěg fe tý há' he tí'. Ti hä ne ěg krĭ

kuprāg tí'. Ký tóg kuprā pĕ nĭgtĭ sir, ěg tý *Jesus Cristo* ki ge ký nýtĭn ký.

⁸ Inh kanhkā', vāhā sóg ājag mý nén ũ tó sór mü gé. Nén ũ há hä to jykrĕn nĭ, hä vŷ: “ki hä tó,” he mü. ěg tý nén ũ to: “há ti nĭ,” he ěn hä to jykrĕn nĭ. Vĕjykre kuryj hä to jykrĕn nĭ, nén ũ jānhkri hä to jykrĕn nĭ. Nén ũ sĭnvĭ kar to jykrĕn nĭ gé, ki hä ke kar to. Tag kar to ěg tóg: “sér ti tí,” he tí. Hä ký to jykrĕn mág han nĭ. ⁹ Ājag kanhrān mág sóg huri, sŷ ājag mý ti jykre kāmĕn ký. Ký ājag tóg inh jykre tugnŷm ja nĭ gé. Ký isŷ nén han mü ěn hä han nĭ. Ký ũ tý ěg krĭ kuprāg mü ěn hä vŷ ājag tar han ke mü, Topĕ ti.

Paulo tý ag mý vĭ há han

¹⁰ Ha vé, inh fe tóg mrin ke mü, ājag tý inh mý nén ũ jĕnĕn ký. Ký sóg to Topĕ mré vĭ há han', vĭ há han' he mü. Inh mĭ ājag tóg ěkrĕg mügtĭ. Vāsŷ ājag tý inh mý ne jĕnĕnh ke tóg tǔ tí. Hä ký ājag tóg inh mý nén ũ jĕnĕ ja tǔ nĭgtĭ. ¹¹ Hä ra sóg ājag mý isŷ nén ve sór mü ěn ti tó ja tǔ nĭ. Sŷ nén vĕg mü kar vŷ inh mý há nĭ. ¹² Isŷ nén ũ vĕg tǔ ra tóg inh mý há nĭgtĭ gé. Isŷ nén ũ e ven ký tóg inh mý há nĭgtĭ gé. Nén kar tag ve sóg huri. Kejĕn sóg tógá nĭgtĭ. Kejĕn sóg kókĭr nĭgtĭ. Kejĕn sóg nén ũ kar vĕg tí. Kejĕn sóg nén ũ vĕg tǔ nĭgtĭ. ¹³ Nén kar to sóg tar nĭ, ěg *Senhor* tý isar han ký.

¹⁴ Hä ra tóg há nĭ, ājag tý inh jagāgtān ký, ājag tý inh jagtar nĭ tag to jykrĕn ký. ¹⁵ Vāsŷ ājag tóg inh mý nén ũ nĭm ja nĭgtĭ gé, isŷ ājag mý *Jesus* kāmĕn vĕn ký. Sŷ ga tý *Macedônia* ki kutĕ ký ājag hä tóg inh mý nén ũ jĕnĕ ja nĭgtĭ, ājag pir mý, ājag, hä vŷ: *Filipos* tá ke ag, he mü. Ũ pijé ājag mré isŷ nén vĕg mü to jykrĕn ja nĭgtĭ'. Ājag pir mý ājag tóg inh mré to jykrĕn inhā. Tag ki kanhró ājag tóg nýtí. ¹⁶ Isŷ ěmā tý *Tessalônica* tá nĭn ký ājag tóg inh mý nén ũ jĕnĕ mǎn ja nĭgtĭ gé. Kar ký

ãjag tóg ù jĕnĕ mǎn', ù jĕnĕ mǎn' he ja nĭgtĭ gé, ãjag tỹ inh ki rĭr há han jé. ¹⁷ Hǎ ra sóg isỹ jǎnkamy venh ke ĕn to jykrĕn sór tũ nĭgtĭ. Ájag tũ mág nỹtĭ ký tóg inh mỹ há tĩ. ¹⁸ Nén kar vỹ inh ki junjun há han. Sỹ nĕn ve sór mũ ĕn ve kǎn inh huri. *Epafrodito* vỹ inh mỹ vin kǎn. Topĕ mỹ nĭm ja vĕ, ãjag tỹ inh mỹ nĕn nĭm ja ti. Ký tóg ti mỹ sér tĩ sir. Ti mỹ tóg ãjag tỹ ti mỹ nĕn ger há pũn ĕn kǎfór nĩ sir. ¹⁹ Ēg jóg tỹ Topĕ vỹ ãjag mỹ nĭm kǎn ke mũ, ãjag tỹ nĕn ve sór mũ ĕn ti. Ti hǎ ne tóg nĕn kar tỹ tũ nĩ', kǎnhkǎ tá nĩ ĕn tĩ'. Hǎ ký tóg ãjag mỹ nĕn kar nĭm ke mũ, *Jesus Cristo* tugrĭn. ²⁰ Ēg kar jé ĕg jóg tỹ Topĕ to: “tỹ ti ùn mág nĩ, tỹ ti ùn tar nĩ,” hé. Ký ĕg tỹ ti mỹ vĩ há han vỹ tũ' henh ke tũ nĩ. Hǎ vĕ.

Paulo tỹ ag mũ ĕkrĕn

²¹ Û tỹ *Jesus Cristo* ki ge ký nỹtĭ kar ag mũ sóg ĕkrĕg tĩ. Ēg kǎnhkǎ tỹ tag ki inh mré nỹtĭ ag vỹ ãjag mũ ĕkrĕg tĩ gé. ²² Kar ký tag mũ ù tỹ Topĕ ki ge ký nỹtĭ kar ag vỹ ãjag mũ ĕkrĕg tĩ gé, pǎ'i tỹ *imperador* ĩn mág krĕm nỹtĭ ag kar ke gé.

²³ Ēg pǎ'i tỹ *Jesus Cristo* jé ãjag tar han. Hǎ vĕ.

PAULO TŶ CARTA HAN: COLOSSOS TÁ KE AG MŶ CARTA

¹ Paulo tŷ rá vē. Topē vŷ inh fēg, sŷ tŷ *Jesus Cristo apóstolo* jē jé. Hā kŷ sóg ājag mŷ carta tag rán mŷ. Kŷ ēg régre tŷ *Timóteo* vŷ inh mré rán mŷ gé. ² Ēg tŷ ěmā tŷ *Colossos* tá Topē tŷ ag mŷ rán hā vē, ēg kanhkā ag mŷ, ū tŷ *Cristo* ki ge tovānh tŷ ag mŷ. Ēg jóg tŷ Topē jé ājag tar han, ti jé ājag krī kuprāg.

Topē kuprīg tŷ ēg tar han

³ Ēg *Senhor* tŷ *Jesus Cristo* panh mŷ sóg vŷ há han tí, ājag to, kurā kar ki, sŷ Topē mré vēmén kŷ. ⁴ Ājag tŷ *Jesus Cristo* ki ge tag mē inh. Kŷ ājag tóg nēji jagnē to há tāvī nŷtī gé, Topē ki ge kŷ nŷtī kar ag to ke gé. ⁵ Topē tŷ kanhkā tá ēg mŷ nén ū ven ke mŷ ěn hā to jykren ājag tóg tí nēji. Ti tŷ ēg mŷ nén ū ven ke mŷ mē ājag tóg huri, ājag tŷ *Cristo* kāme sér ěn mē kŷ. ⁶ Ga kar mŷ tóg tí ha, vēnh vŷ há tag. Hā kŷ tóg ājag ki jun ja nŷ gé. Vēnh vŷ há tag tóg Topē mŷ ěkré kanēn ri ke nŷ, vēnh kar tŷ ti ki ge kŷ. Hā kŷ ājag tóg ti ki ge gé, ājag tŷ ti vŷ mē vén kŷ. Ēn kā ājag tóg Topē tŷ ēg jagāgtān ki kanhrān ja nŷ. Kŷ ājag tóg ki kanhró nŷtī ha. ⁷ Ū tŷ ājag mŷ tó vén mŷ vŷ tŷ *Epafras* nŷ. Jagnē to há tāvī ēg nŷtī, *Epafras* mré. Inh mré tóg *Cristo* rānhrāj han tŷgtī. Ājag ki rŷr há han tóg tí, ājag mŷ ti vŷ kāmén kŷ. To krónh ke tŷ ti nŷgtī. ⁸ Ti hā vŷ inh mŷ ājag tŷ ēg to há nŷtī tag tó, Topē kuprīg tŷ ājag tŷ ēg to há nŷtī han mŷ ěn ti.

⁹ *Epafras* vŷ mē kŷ sóg ājag to Topē mré vēmén tí sir. Ti mŷ sóg to vŷ tí, ājag tŷ ti tŷ ājag ki nén ve sór mŷ ěn ki kanhrān kān jé, ti tŷ ājag mŷ krī há nŷm jé, ti tŷ tí kuprīg tŷ ājag kanhrān jé. ¹⁰ Kŷ ājag tóg ēg mré ēg

Senhor jykre ki króm ke ki kanhró nŷtīnh mŷ gé, ājag jykre tŷ ti mŷ há nŷn jé. Ēg tŷ vējykre há han kŷ ēg tóg tí mŷ ěkré kanē há ěn ri ke han tí. Ājag tŷ tag han kŷ tóg há tí. Kŷ ājag tóg Topē ki kanhrān há han ke mŷ gé sir. ¹¹ Kŷ ājag tóg tŷ ūn tar nŷtīnh mŷ gé sir. Ti hā ne ājag tar han tí, ti tar nŷn kŷ. Kŷ ājag tóg ti to krónh ke tŷ nŷgtī. Vēnh kar to ājag fe nŷtīnh mŷ. ¹² Kŷ tóg ājag mŷ sér tīnh mŷ gé. Kŷ ājag tóg ēg jóg mŷ vŷ há han ke mŷ. Ti hā ne ājag tŷ há' he mŷ', ājag tŷ kanhkā ve jé. Ti tŷ ēg krīn kŷ ēg tóg kurā krŷg ja tŷ ěn venh ke mŷ. Kŷ ājag tóg venh ke mŷ gé, ēg mré. ¹³ Ēg kygva tóg huri, hā kŷ ēg tóg tŷ kuty tān ag mré ke tŷ nŷtī ha. Topē kósin mré ke vŷ tŷ ēg nŷtī, ūri, Topē tŷ ū to: inh fe, he mŷ ěn mré. ¹⁴ Ti hā ne ēg kren han mŷ'. Ti hā tŷgrīn Topē tóg ēg mŷ vēnh pāte fón mŷ, ēg tŷ ti vŷ mranh ja ti.

Jesus tŷgrīn nén kar tóg vēnh ven

¹⁵ Topē ri ke pē ti nŷ, ti kósin ti. Ēg pijé Topē vég tí'. Ēg tŷ ti kósin ve kŷ ēg tóg Topē ki kanhró nŷtī. Ti panh kósin ve vŷ tŷ ti nŷ. Topē tŷ nén ū kar hynhan kŷ tóg ti panh mré nŷ nŷ. ¹⁶ Ti kósin tŷgrīn tóg nén ū kar hynhan ja nŷgtī gé. Kanhkā tá ke ěn hynhan kān ja ti nŷgtī, ga kri ke kar ke gé, ēg tŷ nén vég tí kar, ēg tŷ nén ve vānh kar ke gé. Pā'i kar hynhan ja ti nŷgtī gé, ūn tar ag, ūn mág ag, ūn kāsir ag mré hā. Kŷ tóg ti hā mŷ hynhan kān ja nŷ, nén ū kar ti. ¹⁷ Nén kar tŷ vēnh ven tŷg ki tóg kā nŷ nŷ, *Cristo* ti. Ti tŷgrīn nén kar tóg vāhā vēnh ven kān. ¹⁸ Ti ki ge kŷ nŷtī kar ag krī ri ke ti nŷ, kŷ ēg tóg ti há ri ke nŷtī. Ūn ve vŷ tŷ ti nŷ. Kŷ tóg rŷr mǎn gé, ti ter kar kŷ, ēg rŷr mǎn ken jo. Nén ū kar kri ke vŷ tŷ ti nŷ. ¹⁹ Topē mŷ tóg sér tí, ti kósin tŷ ti ri ke pē nŷn kŷ, ti tŷ tŷ ti ve hā pē nŷn kŷ. ²⁰ Kŷ tŷ ti ter tŷgrīn vēnh kar to há nŷ ha, *Jesus* tŷ krunh to sa tŷgrīn. Ti kyvénh jamēn kŷ tóg ēg to jŷ tŷ nŷ

ha, ù tỳ ga kri mũ ag to, kanhkã tân ag to ke gé, Topê ti.

²¹ Hã kýtóg ãjag to há nĩ ha ke gé. Vãsỹ ãjag tóg vễjykre kórég hã han ja nĩgtĩ, hã kýtóg ãjag tóg Topê kato vãsãnsãn ja nĩgtĩ. ²² Hã ra ti kósin tóg êg ri ke mur ja nĩ. Kýtóg êg jagfy ter ja nĩ. Hã kýtóg ãjag to há nĩ ha, ãjag tỳ tỳ ti tũ nỹtĩ jé, ãjag tỳ hapê nỹtĩ jé. ²³ Hã kýtĩ ki ge tovãnh tũg nĩ. Tar nỹtĩm nĩ, ti to krónh ke tũg nĩ. ãjag tỳ *Jesus* kãme sér ên mẽ kýtóg ãjag tóg Topê tỳ êg mẽ nén ù vin ke mũ ên kãme mẽ ja nĩgtĩ gé. Ga kri mũ kar ag vỹ mẽg mũ ha, *Jesus* kãme sér ên. Inh rãnrãj hã vễ, sỹ ag mẽ tónh ke ti, inh, hã vỹ: *Paulo*, he mũ.

Paulo tỳ vễsỹrénh mág ja

²⁴ ãjag jagfy sóg vễsỹrénh mũ. Hã ra tóg inh mẽ sér tĩ. *Cristo* vỹ vễsỹrénh mág, êg tỳ ti ki ge jé. Kýtóg tỳ vễsỹrénh ên ri ke han ke mũ gé, ù tỳ hên ri ke ag tỳ êg tugrĩn ti vĩ ki króm sór jé. ²⁵ Topê ne inh mẽ: “ha vễnh kar mẽ inh vĩ ti tó,” he ja nĩgtĩ, sỹ ti rãnrãj ki rĩr jé, sỹ ãjag mẽ tó jé gé, ti vĩ ti. Ti tỳ ãjag mẽ vễnh vĩ jênê vễ. ²⁶ Topê tóg vãsỹ ti tỳ nén han ke to jykrén ja nĩgtĩ. Ti tỳ nén ù kar hynhan tũg ki tóg to jykrén ja nĩgtĩ. Hã ra tóg ên kã ù mẽ tó ja tũ nĩ ver. Vãhã tóg ù tỳ ti ki ge mũ ên ag mẽ tó mũ. ²⁷ Êg hã mẽ tóg tó mũ ha, ti tỳ *povo* kar mẽ nén ù há tãvĩ vin sór mũ ti. Hã kýtóg to há ù mẽ tó jã tũ nĩ ver, ti tỳ êg hã mẽ tó sór kýt. Ti tỳ êg mẽ nén vin ken hã vễ, ha mẽ: *Cristo* vỹ ãjag kã ki êmã nĩ ha, hã kýtóg ãjag tóg êg tỳ kanhkã tá nén venh ke mũ ên ti venh ke mũ gé sir, êg mré, ù tỳ ti ki ge kýt nỹtĩ ag.

²⁸ *Cristo* jykre tag hã tó inh tĩ, vễnh kar mẽ. Vễnh kar kanhrãn há han sóg tĩ, Topê tỳ inh mẽ krĩ há nĩm ja tugrĩn. Kýtóg vễnh kar jyvên tĩ gé, ag tỳ ti ki ge há han jé, ag tỳ kygnê sór tũ nĩ jé. Kýtóg ãjag tóg hapê nỹtĩnh mũ, ag tỳ *Cristo* ki ge

kýt. ²⁹ Hã to sóg vãsãn tĩ, kýtóg to ron tĩ gé. Ti hã ne isar han tĩ, ti tar nĩn kýt.

2

¹ Ha vé, ãjag jagfy sóg vễnh rãnrãj mág pẽ to vãsãn tĩ, *Laodicéia* tá ke ag jagfy ke gé, ù tỳ inh ve ja tũ ag jagfy ke gé. ² “Ag tỳ inh vãsãn tag mẽ kýt ag hỹn tóg nén ù kamêg ke tũ nĩ. Kýtóg hỹn jagnê to há kar nỹtĩnh mũ,” he sóg tĩ. Inh mẽ tóg ãjag tỳ tag ki kanhrãn kãn há tĩ. Topê tỳ nén to jykrén jan hã vỹ tỳ *Cristo* nĩ. ³ Êg tỳ ti ki kanhrãn kýtóg tóg Topê ki kanhró nỹtĩnh ke mũ gé. Ti pãte êg tóg vễnh vĩ sér ù ve mãn ke tũ nĩ. Ti hã tugrĩn êg tóg Topê ki kanhrãn kýt nỹtĩ.

⁴ Tag kãmén sóg mũ, ãjag mẽ, ù tỳ ãjag krĩn kónãn tũ nĩ jé. ù tỳ ãjag krĩn kónãn sór mũ vĩ tóg há nĩ ve nĩ. Hã ra tóg tỳ hã tũ nĩ. ⁵ ãjag vэг tũ sóg nĩ. Hã ra sóg ãjag ki êkrég tĩ, kýtóg sỹ ãjag ve ên ri ke nĩ. Inh mẽ tóg sér tĩ, ãjag tỳ *Cristo* ki ge tovãnh tũ nĩn kýt, ãjag tỳ ti to tar tãvĩ nỹtĩn kýt.

Cristo jykre

⁶ Ha vé, *Jesus Cristo* ki ge kýt ãjag nỹtĩ, êg *Senhor* ki. Kýtĩ jykre hã han nĩ. ⁷ Ti hã vỹ êg mẽ ga ri ke nĩ. Ti ki jãre han nĩ, ka jãre ên ri ke. Ti ki ge tovãnh tũg nĩ. Tag hã mẽ ãjag, ãjag tỳ ti vĩ mẽ vén kýt. Kýt to tar nỹtĩm nĩ, Topê mẽ vễnh vĩ há tó kýt.

⁸ Ha vé, vễso jykrén. Inh mẽ tóg ù tỳ ón kýt ãjag krĩn kónãn sór ha mẽ tĩ. ù tóg krĩg tân tó tĩ. ù tóg nén ù tân tó tĩ gé. Kýt ù tóg êprã ke jykre tó tĩ gé. *Cristo* jykre tũ vễ, êprã ke jykre kar tĩ. Hã kýt ù tỳ ãjag mẽ tag tó sór mũ ag vĩ jêmê tũg nĩ. ⁹⁻¹⁰ *Cristo* vỹ tỳ nén ù kar kri ke nĩ. Pã'i kar kri ke vỹ tỳ ti nĩ. Ti fãr vỹ êg ri ke ja nĩgtĩ, ti tỳ ga kri tĩ mũn kã. Hã ra tóg tỳ Topê jê nĩ, ti fãr kã kã. Topê pẽ hã vễ sir. Kýt ãjag tóg ãjag tỳ ti ki ge kýt há tãvĩ nỹtĩ ge sir.

¹¹ Kÿ, ěg tÿ ěg gré fár junun kym mü vÿ ge nÿ, ha mē. *Judeu* ag tóg ag fár kym ja nÿgtÿ, vĕnh kar tÿ ag tÿ Topĕ jykre hā han mü ěn ki kanhró nÿtÿ jé. Ūri ěg tóg ěg jykre pāno tovānh mü, vĕnh kar tÿ ěg tÿ Topĕ jykre han mü ki kanhró nÿtÿ jé. Kÿ ěg tóg ěg tÿ nĕn ũ to ěn mü ěn han mān ke tũ nÿ. ěg tÿ *Cristo* mÿ vĕnh fĕg to ken hā vĕ. ¹² Ti mré ter ri ke han kÿ ěg tóg vĕnh kej kā kā nÿ ri ke han mü gé. Vĕnh kype to ken hā vĕ, *batismo* to ken hā vĕ. Kÿ ěg tóg ti mré rÿr mān ri ke han mü gé sir, ěg tÿ goj kā tá kākutĕ kÿ. Topĕ vÿ *Cristo* rÿn mān, ti ter kÿ. ěg tÿ ti ki ge kÿ tóg ěg rÿn mān mü gé sir. ¹³ Vāsÿ ājag tóg vēser ri ke ja nÿtÿgtÿ, ājag tÿ ti vÿ mranh tugrÿn. Hā ra *Cristo* tóg ājag rÿn mān ja nÿgtÿ, Topĕ mré hā. Ājag mÿ tóg hur vĕnh pāte fón, ājag tÿ vējykre kórég han ja ěn ti tÿ. ¹⁴ ěg nĕn rá ěn tÿ tóg tũ' hé huri, ěg mÿ. Rán kÿ tóg nÿ ja nÿgtÿ, hā vÿ: ěg tÿ ti vÿ mranh, he mü. Tag to tóg ěg to jũ ja nÿ vĕ. Hā ra *Cristo* tóg tÿ tũ' hé. Krunh to tóg ti sa, ěg nĕv ti. Kÿ tóg tÿ tũ' hé. Kajām kån tóg huri. ¹⁵ Kÿ tóg Japo pā'i kar ag tÿ tũ' he ja nÿgtÿ gé, ũn tar ja ěn ag tÿ. Krunh to sa kÿ tóg ag tar tÿ tũ' hé, ũ tÿ ti kato vāsānsān mü ěn ag tÿ. Kÿ ěg kar tóg ag venh ke mü. Kÿ ěg tóg ag to é henh ke mü sir. *Cristo* tóg ag pan kar kÿ ag tatÿn tÿg kån ke mü, nÿgme ki ag vām jé. Tag ve jé ěg tóg ke mü.

¹⁶ Kÿ ũ tÿ vējĕn há to ājag mÿ: “ā tÿ tag kon kÿ Topĕ tóg ā to jũnh mü,” hen kÿ hā ra kri nÿm tũg nÿ. Kurā kórég tó sór ag tóg tÿ gé, fĕnhhta kar, kysā sa tåg ke gé, vĕnh kån ke kurā ke gé. ¹⁷ Vāsÿ ke ja vĕ, vējykre tag. *Cristo* kātĿg ke jo ke ja vĕ. *Cristo* kātĿg kÿ ěg tóg vējykre tåg vég nÿtÿ ha. ¹⁸ Ū tóg ājag mÿ Topĕ tÿ jĕnĕ jafā ag tó sór mü gé. “Topĕ tÿ jĕnĕ jafā vég sóg tÿ. Kÿ sóg ag hā mÿ jān sór tÿ,” he ag tóg tÿ, ón kÿ. Hā ra ag tóg tag hā to tÿ ũn mág nÿtÿ sór mü.

Ājag kāfór nÿtÿ sór ag tóg mü. ¹⁹ Ag pijé *Cristo* jykre han sór mü'. *Cristo* jykre hā tóg ti pir mÿ tar nÿ. ěg krÿ ri ke ti nÿ, *Cristo* ti. Kÿ ěg tóg ti há ri ke nÿtÿ, ěg tÿ ti ki ge kÿ nÿtÿn kÿ. Kÿ ěg tóg *Cristo* jykre han ke mü, ti tÿ ěg krÿ ri ke nÿn kÿ. Hā ra ag tóg tag han sór tũ nÿ, ũ tÿ ājag krÿn kónān tÿ ag.

Jesus mré ěg rÿnrÿr nÿtÿnh

²⁰ Hā kÿ ājag tóg *Cristo* mré ter ri ke han. Krÿg tån kórég ag pijé ājag tÿ hĕ ri ke mān mü ha', nĕn ũ ũ kar tån kórég ag ke gé. Ājag pijé tÿ ag mré ke nÿtÿ'. Ājag tÿ ne jé ag tÿ ājag mÿ vÿ jĕmĕ sór nĕ, ag tÿ ón kÿ vējĕn há to: ²¹ “tag vóg tũg nÿ, Topĕ mÿn kórég nÿ. Tag ko tũg nÿ, ěn vóg tũg nÿ,” hen kÿ? Ag vÿ tag jĕmĕ tũg nÿ. ²² ěprā ke ag jykre vĕ, tag ti. Tag mÿ ke vĕ, ěg tÿ nĕn ũ vóg mü ti. Tũg kån jé tóg ke mü, kejĕn. Hā kÿ ěg tóg Topĕ vÿ hā jĕmĕg tÿ. ²³ Ag jykre vÿ há nÿ ve nÿ. Krÿ há nÿtÿ ve ag nÿ. Kanhkā tån to ag há nÿtÿ, ag to ag jān tÿ. Tag hā to jykren kÿ ag tóg vēsÿ ũn mág han sór mü, jāvo. Ag tÿ nĕn to ěn mü ěn han ag tóg tÿ. Hā kÿ ag vÿ jĕmĕ sór tũg nÿ.

3

¹ Ha vé, *Cristo* mré ājag tóg rÿnrÿr mān. Hā kÿ ti jykre hā han sórm nÿ. Kanhkā tá tóg nÿ nÿ, Topĕ pĕgia tá. Kÿ ti hā mÿ ěkrĕn nÿ, ājag tÿ ti mré tá junjun jé. ² Ū tÿ kynhmÿ nÿ ěn jykre hā han sórm nÿ. ěprā vējykre to jykren tũg nÿ. ³ Ter jé ěg tóg ke mü, ěg fár tag ti. Hā ra ěg tóg *Cristo* mré Topĕ ki vĕnh péju ri ke han. Ti tÿ ěg jÿ nÿgān to ken hā vĕ, ěg ter pĕ han tũ nÿ jé, ěg tÿ ti mré rÿnrÿr nÿtÿ jé. ⁴ Kejĕn tóg vĕnh ven ke mü, *Cristo* ti, ěg rÿnrÿr han mü ti. Kÿ vĕnh kar tóg venh ke mü, ěg tÿ ti mré rÿnrÿr nÿtÿ ti, ěg tÿ tÿ ũn mág nÿtÿ ti.

ěg jykre pāno

⁵ Ājag jykre pāno tovānh nī. Ājag tỹ nén to én mü ěn mỹ vėnh nenh nī. Ĕg jykre pāno hā vė, ha mē: ěg prũ tũ mrė nỹ, ěg mén tũ mrė nỹ, nén vėnh mỹ kar han, Topė tỹ nén ũ to: “han tũg nī.” he mü ra to én mü, ěg tỹ nén e hā tỹ vāsān mē. Vėnh kăgrā to jān ěn ri ke ti nī, ěg tỹ ěg tỹ nén e hā tỹ vāsān sór kỹ. ⁶ Tag tugrīn Topė tóg ěg to jũ mü. Ti vī mranh hā vė. ⁷ Tag han ja ājag tóg nĩgtī, vāsỹ, ājag tỹ vėjykre kórėg tag mī mũn kỹ. ⁸ Hā kỹ tovānh kān.

Fe gỹv mē han tũg nī. Jagnė to krī rỹ han tũg nī. Ũ to jykrėn kónān tũg nī. Ũ to vī kónān tũg nī gé. ⁹ Jagnė mỹ ón tũg nī gé. Ājag jykre pāno ěn tovānh kān nī. Kỹ tóg ěg tỹ ěg kur kórėg fón ri ke nī. ¹⁰ Kỹ vėjykre tãg hā han kān nī gé. Kỹ tóg ěg tỹ kur tãg tu ri ke nī. Ĕg tỹ tóg ũ tãg han sór mü, Topė ti, ěg tỹ tỹ ti kãnhvėg ri ke nỹtī jė, ěg tỹ ti ki kanhrān pė han jė. ¹¹ Kỹ ěg tóg tỹ ũn pir nỹtī ha, fóg ag, *Judeu* ag, kanhgág ag, *patrão* krēm ke ag, ag *patrão* mrė hā. Ĕg tỹ *Cristo* ki ge kỹ ěg tóg tỹ ũn pir nỹtī. Kỹ *Cristo* hā vỹ tỹ ěg kar krī ke nī.

¹² Topė vỹ ājag kuprėg, ājag tỹ tỹ ti tũ nỹtī jė, ti tỹ ājag to há tãvī nĩn kỹ. Kỹ ti jykre hā han nī. Jagnė jagăgtān nī. Jagnė mỹ vī há han nī. Vėsỹ ũn mág han sór tũg nī. Komėr hā vīm nī. Jagnė to fe nỹtīm nī. ¹³ Jagnė to jũ tũg nī. Jagnė mỹ vėnh pāte fón nī, ũ tỹ ājag mỹ vī kónān kỹ. Ĕg *Senhor* vỹ ěg mỹ vėnh pāte fón tī gé. Kỹ jagnė mỹ vėnh pāte fón nī, ti ri kén. ¹⁴ Ājag tỹ jagnė fe ri ke nỹtīn kỹ tóg há tī. Kỹ ājag tóg vėjykre pir han ke mü. ¹⁵ *Cristo* jė ājag krī kuprăg. Kỹ ājag tóg krī kãnhvy nỹtīnh mü ha. Ĕg krī kupră nĩn kỹ ěg tóg jatun mỹ jagnė mrė nỹtīnh mü, ěg tỹ *Cristo* há ri ke nỹtī jė. Hā jė tóg ěg jė prėr, Topė ti. Kỹ ti mỹ tag to vī há han nī. ¹⁶ *Cristo* vī hā tỹ jagnė mỹ tóm nī, hā ki kanhrān

sór m nī. Tag tỹ jagnė jyvėn nī, tag hā to krī há han nī. Ti mỹ jān nī. Ti jė hā tóm nī, ti kuprīg tỹ ājag mỹ nén to mü ti. Ti hā mỹ vī há han nī. Ti mỹ: “inh mỹ tóg há tī, ā tỹ inh mỹ nén han mü ti,” hem nī. ¹⁷ Ājag tỹ nén ũ han ken kỹ ěg *Senhor* mrė vėmén kar kỹ han nī. Kỹ ājag tỹ nén ũ tó sór kỹ ti hā mỹ tó vén nī gé. Ĕg *Senhor* tỹ *Jesus* jykre hā han jė ěg tóg ke mü. Kỹ ěg tóg ti hā tugrīn ěg jóg tỹ Topė mỹ vėnh vī há tónh ke mü gé sir.

Ĕg jykre tãg

¹⁸ Kỹ sóg ũn mén nỹtī fag mỹ: “ājag mén jykre mī mũm nī. Ĕg *Senhor* jykre hā vė,” he mü.

¹⁹ Ājag mén mỹ sóg: “ājag prũ to há tãvī nỹtīm nī. Jagnė jykre mī mũm nī. Fag mỹ vī tar han tũg nī,” he mü.

²⁰ Kỹ sóg ājag krė mỹ: “ājag han mü fag vī jēmėm nī. Ĕg *Senhor* vỹ tag ve sór mü, ājag ki,” he mü.

²¹ Kỹ sóg ũn sanh ag mỹ: “ājag krė mỹ vī tar pė han tũg nī, ag tỹ ājag to jũ tũ nī jė,” he mü gé. Krónh ke jė ag tóg ke mü, ājag tỹ ag mỹ vī tar pė han kỹ.

²² Ājag kã mī ũ tóg *patrão* mỹ rãnrhāj tī, fagrīnh mỹ. Ājag mỹ sóg: “ājag *patrão* vī ki hā han nī,” he mü. Ũ tóg kejėn ti *patrão* tỹ ti mỹ vī há han hā jė ti tũ ki rīr tī, ón kỹ. Tag han tũg nī. Ti tũ ki rīr hapė han nī, ājag tỹ ěg *Senhor* kamėg kỹ. Vėjykre pir hā han nī, ājag *patrão* mỹ. ²³ Ti rãnrhāj ki rīr kỹ mỹ sér nỹtīm nī. Ājag tỹ ěg *Senhor* tỹ *Jesus* rãnrhāj han ri ke ti nī. ²⁴ Ĕg *Senhor* vỹ ājag mỹ ājag rãnrhāj kajām ke mü, ājag tỹ ti tũ kar ag mrė tá junjun kỹ. Tá ti vin han kỹ nỹtī, ti tỹ ājag mỹ nén vin ke mü ěn ti. Ājag *patrão* pė vỹ tỹ ěg *Senhor* tỹ *Jesus* nī. Ti hā mỹ ājag tóg rãnrhāj tī. ²⁵ Ũ tỹ vėjykre pāno han mü ěn vóg kónān jė tóg ke mü, Topė ti, ag tỹ tỹ ũn mág nỹtī hā ra. Topė

mỹ ẽg tóg jagnẽ ri ke kar nýtĩ, tag ki ùn mág ag mré ùn kásir ag. Vẽnh kar vóg kónãn jé tóg ke mũ, vễjyre pãno to, Topẽ ti.

4

¹ Ầjag kã mĩ ù vỹ tỹ *patrão* nýtĩ, kỹ sóg *patrão* hã jyvẽn sór mũ ha. Ầjag *camarada* ag vỹ ầjag rãnhrãj han tĩ. Kỹ ag ki rĩr há han nĩ. *Patrão* ù vỹ tỹ ầjag krĩg mỹ ke nĩ, hã vỹ: ẽg *Senhor*, he mũ, kanhkã tá nĩ ti.

Paulo tỹ ẽg jyvẽn

² Topẽ mré vēmén tovãnh tũg nĩ. Ti mỹ: “inh mỹ tóg há tĩ,” hem nĩ gé. Ti mré vēmén to krónh ke tũg nĩ. ³ Kỹ ti mré iso vēmén nĩ gé. Topẽ vĩ tó sóg tĩ. Kỹ ti mỹ to vĩm nĩ, ag tỹ inh vĩ mẽ há han jé, sỹ ag mỹ *Cristo* kãmén kỹ, sỹ ag mỹ Topẽ tỹ nén han sór mũ ẽn kãmén kỹ. Tag tugrĩn sóg se kỹ jẽ. ⁴ Hã ra sóg tó há han sór mũ, Topẽ tỹ inh mỹ vẽn rãnhrãj tag nĩm kỹ. Hã jé iso ti mré vēmén nĩ.

⁵ ù tỹ ẽg jãvo *Jesus* ki ge tũ ag mỹ vĩ há han nĩ. Kurã kren tũg sórm nĩ. ⁶ Nén ù há tỹ vēmén nĩ, vẽn kar mỹ sér tĩ jé, ag tỹ ầjag vĩ mẽn kỹ. Kỹ ầjag tóg vẽn kar mỹ kãmén há han ki kanhró nýtĩnh mũ.

Paulo tỹ ag mĩ ẽkrég

⁷ Sỹ ầjag mỹ *Tíquico* jẽnẽ vẽ, ti tỹ ầjag mỹ isỹ nén ù vэг mũ kãmén kãn jé, isỹ nén ù han mũ ti ke gé. Ếg régre vẽ. Ếg to há tãvĩ ti nĩ. Ếg *Senhor* rãnhrãj han to ti krónh ke tũ nĩgtĩ. ⁸ Ti hã vỹ sỹ nén vэг mũ tó kãn ke mũ. Hã jé sóg ti jẽnẽg mũ, ti tỹ ầjag fe tỹ mrin ke jé. ⁹ Ti mré sóg ầjag mré ke tỹ *Onésimo* jẽnẽg mũ gé. Ếg régre vẽ gé. Ếg to há ti nĩgtĩ gé. Topẽ ki rã to krónh ke tũ ti nĩgtĩ. Ag hã ne ầjag mỹ tónh ke mũ', ẽg tỹ tag ki nén ù vэг mũ ti.

¹⁰ *Aristarco* vỹ inh mré se kỹ jẽ gé. Ầjag mĩ tóg ẽkrég tĩ. *Marcos* vỹ ầjag mĩ ẽkrég tĩ gé, *Barnabé* kanhkã ẽn ti. *Marcos* to sóg ầjag mỹ vẽn vĩ jẽnẽ huri, ầjag tỹ ti mỹ: “ha kãrã,”

he jé, ti tỹ kejẽn ầjag tá jun kỹ. ¹¹ *Josué* vỹ ầjag mĩ ẽkrég tĩ gé, ag tỹ ù to: *Justo*, he mũ tag ti. *Judeu* ag vẽ, *Aristarco* mré *Marcos* ti, kar *Josué* ti. Inh mré ag tóg rãnhrãj tĩ, Topẽ vĩ ki. Ag jãvo *Judeu* ù ag vỹ inh mré rãnhrãj jãvãnh nýtĩ gé.

¹² *Epafras* vỹ ầjag mĩ ẽkrég tĩ gé, ầjag mré ke tag ti. *Jesus Cristo* rãnhrãj han kỹ tóg jẽ nĩ. Ầjag to tóg Topẽ mré vēmén tĩ. To krónh ke tũ ti nĩgtĩ, ầjag tỹ kygneg tũ nĩn jé, ầjag tỹ Topẽ tỹ ẽg ki nén ve sór mũ ẽn hã han sór jé, ầjag tỹ tag hã to tar nýtĩ jé. ¹³ Ầjag hã ki tóg ẽkrég tĩ, tag vэг sóg tĩ. Kỹ tóg *Laodicéia* tá ke ag mĩ ẽkrég tĩ gé, *Hierápolis* tá ke ag mĩ ke gé. ¹⁴ *Lucas* vỹ ầjag mĩ ẽkrég tĩ gé, *médico* ẽn ti, ù tỹ ẽg to há tãvĩ ẽn ti, kar kỹ *Demas* ti ke gé.

¹⁵ *Laodicéia* tá ẽg régre ag mỹ tóm nĩ, sỹ ag mĩ ẽkrég mũ ti. *Ninfa* fi mĩ sóg ẽkrég tĩ gé, fi ãn tá vẽn mãn jafã ẽn ki. ¹⁶ Ầjag tỹ vẽn rán tag to ke kar kỹ *Laodicéia* tá Topẽ ki ge kỹ nýtĩ ag mỹ jẽnẽm nĩ. Kỹ tá ke ag tũ to kem nĩ gé, vẽn kato, sỹ ag mỹ *carta* jẽnẽg mũ ti. ¹⁷ Kỹ *Arquipo* mỹ: “ẽg *Senhor* tỹ ã mỹ nén ù tó mũ ẽn han nĩ. To krónh ke tũg nĩ,” hem nĩ.

¹⁸ Vãhã sóg vęsóg ki ầjag mỹ rán ke mũ ha', inh, hã vỹ: *Paulo*, he mũ. Isỹ se kỹ jẽ tag kã jatu' he tũg nĩ. Topẽ jé ầjag tar han tĩ. Hã vẽ.

PAULO TÛ CARTA HAN: TESSALÔNICA TÁ KE AG MÛ CARTA VE

¹ Paulo tÛ rá vë. Isÿ êmä tÛ *Tessalônica* tá ke ag mÛ rán hä vë. Topë vÿ më jé äjag tóg tá vënh män tí. Topë tÛ vÿ tÛ äjag nÿtí, êg jóg mág tí. Êg *Senhor* tÛ *Jesus Cristo* tÛ vÿ tÛ äjag nÿtí gé. Sÿ äjag mÛ vënh rá jënë vë, ký *Silas* mré *Timóteo* vÿ inh mré jënëg mü gé. Topë mÛ sóg to vÿ tí, ti tÛ äjag tar han jé.

Tessalônica tá ke ag jykre

² Kurä kar ki sóg äjag to Topë mré vÿ tí. Ti mÛ sóg: “há ti nÿ, ä tÛ ag krÿn há han ký,” he tí. ³ Sÿ ti mré vÿn ký sóg äjag mÛ êkrég tí. Äjag tÛ ti ki ge ký nÿtÿn ký äjag tóg nén ü há kar han mügtí. Äjag tÛ ti to há nÿtÿn ký äjag tóg ränhräj mág han mügtí. Äjag tÛ êg *Senhor* tÛ *Jesus Cristo* ve sór ký äjag tóg to krónh ke tÛ nÿgtí.

⁴ Inh kanhkä', tÛ êg tóg Topë fe nÿtí, ti tÛ êg kuprëg ja nÿn ký. ⁵ Sÿ äjag mré nÿn ký sóg äjag mÛ Topë vÿ sér to ja nÿgtí. Inh pijé inh jykre tÛ vëmén ja nÿgtí'. Topë jykre hä tÛ sóg vëmén tí, Topë kuprÿg tÛ inh krÿn ký. Ti hä vÿ êg tar han tí. Ki hä sóg mü äjag mÛ, hä ký äjag tóg inh jykre ki kanhró nÿtí. Sÿ äjag to há nÿn hä ký sóg äjag mÛ to ja nÿ. ⁶ Inh ri ke han sór äjag tóg mü, êg *Senhor* ri ke ke gé. Sÿ äjag mÛ nén to ja ên kri fig äjag tóg tí. Ký äjag tóg to vësÿrénh jagy han tí, ùri, pä'i ag tÛ äjag to kórég nÿtÿn ký. Hä ra Topë kuprÿg vÿ äjag krÿ tÛ känhvy' he mü, äjag vësÿrénh mü hä ra, êprä. ⁷ Hä ký vënh kar tóg äjag tÛ nén han mü mëg mü sir, ga tÛ *Macedônia* tá, ga tÛ *Grécia* tá ke gé, ag tÛ äjag kóm han kán jé sir, ü tÛ *Jesus* ki ge ký nÿtí kar ag ke gé. ⁸ Vënh kar vÿ äjag tÛ nén han mü më kán huri. Topë vÿ to äjag tóg mü, hä ký ag tóg ga tÛ *Macedônia*

tá mëg mü, ga tÛ *Grécia* tá ke gé, êmä kar mÛ hä. Äjag tÛ Topë ki ge mü më kán ag tóg huri. Isÿ ag mÛ sór mü ra ag tóg: “më êg huri,” he tí. ⁹ Ký ag tóg inh mÛ: “ä vÿ kri fig ag nÿji mü, *Tessalônica* tá ke ag,” he tí. “Topë ki ge ký ag nÿji nÿtí, vënh kãgrä tÛ topë tovãnh ký, ag tÛ Topë vÿ hä han jé sir, ùn rÿr nÿ ên vÿ tí, hä vÿ: Topë pë, he mü. ¹⁰ Ti kósín nÿji vÿn kenh ke mü, kanhkä tá. Ti kätÿg jãvãnh ag nÿji mü. Topë nÿji ti rÿn män, ti ter kar ký, *Jesus* ti. Ên nÿji êg krenkren han mü, êg tÛ Topë jü vëg tÛ nÿ jé. *Jesus* kätÿg jãvãnh ag nÿji mü, *Tessalônica* tá ke ag,” he ag tóg tí äjag to.

2

Paulo tÛ Topë vÿ to há han

¹ Inh kanhkä', inh ve äjag tóg, isÿ äjag mré nÿ mÿn kã. Isÿ äjag mÛ Topë vÿ to ký äjag tóg Topë ki ge ja nÿ. Tó há han ja sóg nÿ. ² Êmä tÛ *Filipos* tá ag tóg inh vóg kónän ja nÿgtí. Tá ag tóg iso é he ja nÿgtí. Ký sóg tá kãkutë ký äjag tá jun ja nÿgtí. Ge ra sóg äjag mÛ to, Topë vÿ sér ti. Äjag kamëg ja tÛ sóg nÿ, Topë tÛ isar han ký, sÿ inh jagtar jagy ên ve ja ra. ³ Sÿ äjag jyvën ký sóg äjag mÛ ki hä to ja nÿgtí. Kynë ja tÛ inh nÿ. Nén ü vënhmÛ to ja tÛ sóg nÿgtí gé. Äjag tÛ nén ü to ên ja tÛ sóg nÿgtí gé. ⁴ Topë hä ne inh jykre ve ký inh mÛ: “há inh vÿ to,” he ja nÿ'. Hä ký sóg to mü sir. Êprä ke ag tÛ iso vÿ há han tÛ ra tóg inh mÛ tÛ nén ü tÛ nÿ. Topë tÛ iso vÿ há han ke tag hä tóg inh mÛ há nÿ'. Hä jé sóg ti vÿ hä ki króm sór mü. Ti hä ne êg jykre ve ký êg ki kanhró nÿ', Topë tí.

⁵ Hä ký sóg äjag mÛ ón ký: “há äjag tóg nÿtí,” he ja tÛ nÿgtí. Äjag tÛ nén ü to ên ja tÛ sóg nÿgtí gé. Äjag ki sóg gÿj ve sór ja tÛ nÿ gé. Topë hä ne tag vé'. ⁶ Ký êprä ke ag tÛ iso vÿ há han tÛ ra tóg inh mÛ tÛ nén ü tÛ nÿ mÿr. Äjag tÛ inh mÛ vÿ há han tÛ ra tóg inh mÛ

tý nén ũ tú ný gé. ⁷ *Cristo* hã vỹ inh jênê ja nĩ. Hã kỹ tóg, sỹ ãjag mỹ vĩ tar han há tí vê. Hã ra sóg ke ja tú nĩ. Komêr hã sóg vĩ ja nĩgtĩ. Êg tý êg krê kãsir mré vĩ ri ke han ja sóg nĩgtĩ. ⁸ ãjag to sóg há tâvĩ nĩ, hã kỹ sóg ãjag mỹ Topê vĩ sér tó kãn sór ja nĩgtĩ. Kỹ tóg inh mỹ tý nén ũ tú nĩ gé, sỹ ãjag jagfy ter ke mũ ti.

⁹ Inh kanhkã', inh rãnrhãj to jykrén nĩ. Inh rãnrhãj vỹ inh kutãn tí. Kuty ki sóg inh rãnrhãj han tí, kurã ki ke gé, isỹ inh jên kajãm jé. Hã kỹ sóg ãjag jên ko ja tú nĩgtĩ. Topê vĩ hã tó ja sóg nĩ, ãjag kanhrãn kỹ. ¹⁰ Isỹ nén han mũ ve kãn ãjag tóg, kỹ Topê vỹ inh vég tí gé. Topê jykre hã han isóg tí, vễjykre kuryj ti. Nén ũ vênhmỹ han vãnh sóg nĩgtĩ. ãjag rĩnve sóg han, ãjag tý *Jesus* ki ge kỹ nỹtĩn kỹ. ¹¹ Gĩr panh vỹ ti kósin jyvên tí, kỹ tóg kejên ti jyvên tar han tí gé. Kỹ tóg kejên vĩ há han tí gé, ti fỹn kỹ. Ti ri ke han ja sóg nĩ mỹr, ãjag mỹ. ¹² Hã kỹ sóg ãjag fe tar han. ãjag jyvên ja sóg nĩgtĩ, kỹ sóg ãjag jyvên tar han ja nĩgtĩ gé kejên, ãjag tý Topê jykre ki króm jé. Ti hã ne ãjag kuprêg', ãjag tý ti tý tý êg pã'i nĩ ve jé, ãjag tý ti jykre mág ve jé, ti jykre tý êg kãfór nĩ ên ti. ¹³ ãjag tý Topê vĩ mẽ kỹ ãjag tóg to: "he," he ja nĩgtĩ. ãjag mỹ sóg tó, kỹ tóg ãjag mỹ há ja nĩgtĩ. Tag to sóg Topê mỹ: "ã hã ne tóg ag krĩn'. Kỹ tóg inh mỹ sér tí," he tí. Kurã kar ki sóg ti mỹ tó tí. Hã kỹ tóg ãjag jykre kugrynh mũ sir, Topê vĩ ti, ãjag tý ti vĩ kri fin kỹ.

¹⁴ Inh kanhkã', ga tý *Judéia* tá ke ag tóg vãnh mãn tí, Topê vĩ mẽ jé, ag tý *Jesus Cristo* ki ge kỹ nỹtĩn kỹ. Hã ra ag mré ke ag tóg ag vóg kónãn tí, *Israel* ag. Kỹ ãjag mré ke ag tóg ãjag vóg kónãn tí gé. Hã kỹ ãjag tóg ag kóm vêsýrénh mũ gé. ¹⁵ *Israel* ag pã'i ag vỹ *Jesus* tén, êg *Senhor* ti. Topê vĩ tó tí ag kãgtén ag tóg tí gé. Kỹ ag tóg êg vóg kónãn tí gé sir. Hã ki ag tóg Topê jũ han tí. ¹⁶ Hã kỹ ag

tóg inh mỹ: "ker fóg ag mỹ vĩ hẽ'," he tí. "Ker kanhgág ag mỹ Topê vĩ tó hẽ', ag krenkren tu nĩ jé," he tóg tí. Hã ki ag tóg Topê vĩ mranh kãn tí. Hã kỹ Topê tóg ag to jũ mũ sir. Kỹ tóg ag vóg kónãn kãn ke mũ gé sir, vãnh kaja jé.

Paulo krĩ kufy

¹⁷ Inh kanhkã', isỹ ãjag vég tú nĩn kỹ tóg inh mỹ e tí. Hã kỹ sóg fe kaj nĩ. Tãg ti nĩ ver, sỹ ãjag ve ja ti. Hã ra inh pijé ãjag kã jatu' he mũ'. ãjag ve sór tâvĩ inh nĩ, kỹ sóg ãjag to kãtĩg kren. ¹⁸ Isỹ ãjag to kãtĩg ke vễ vễ, hã ra *Satanás* vỹ inh kato tẽ. Kar kỹ sóg to jykrén mãn, hã ra *Satanás* vỹ inh kato tẽ mãn. Hã kỹ sóg ãjag tá jun ja tú nĩ, inh, hã vỹ: *Paulo*, he mũ. ¹⁹ ãjag hã to sóg jykrén mũ, *Jesus* tý ãjag hã ki inh jykre ve jé, ti kãtĩg mãn kỹ. ãjag tý ti vĩ ki króm kỹ tóg vég mũ, inh rãnrhãj ti. ãjag hã to inh fe tóg mrin ke mũ. ãjag hã ki sóg tý ũn mág nĩnh mũ, *Jesus* mỹ. ²⁰ ãjag hã tigrĩn sóg tý ũn mág nĩ. ãjag hã tigrĩn tóg inh mỹ sér tí.

3

¹ ãjag to sóg jykrén mág tí, hã kỹ sóg *Timóteo* jênê ja nĩ, ti tý ãjag ve jé, isỹ êmã tý *Atenas* tá nĩn kỹ. Ti mỹ sóg: "ha inh ré kỹ tĩg, sỹ inh pir mỹ tag kã nĩ jé," he ja nĩ. "Ag hỹn ne han mũ'?" he sóg mũ, isỹ ãjag to krĩ kufy ja nĩn kỹ. ² *Timóteo* vỹ tý *Jesus* mré ke nĩ. Hã kỹ tóg *Cristo* kãmén tĩgtĩ, inh ri ke. Kỹ tóg ãjag tá jun kỹ ãjag jyvên ja nĩ. ãjag fe tý há' he ja tóg nĩ, ãjag tý *Jesus* ki rã tovãnh tú nĩ jé. ³ "Hẽn ri ke mũn ag hỹn krĩ kufy nỹtĩ, ag jagãgtar mũn kỹ," he ja sóg nĩgtĩ ãjag to. "Ag mré ke ag ne tóg ag vóg kónãn mũ', Topê jykre to'," he ja sóg nĩgtĩ. Hã ra sóg ãjag mỹ tó ja nĩ, êg jagãgtar ke ti, Topê jykre to. ⁴ Isỹ ãjag mré nĩ mũ ên kã sóg ãjag mỹ: "tĩ tigrĩn êg jagtar ke mũ," he ja nĩ. Hã ve ja ãjag tóg nĩ. ⁵ Hã kỹ sóg *Timóteo* jênê ja nĩ, isỹ ãjag to krĩ kufy

ja nĩn kŷ. “Ag mŷ Topě tovãnh tũ nĩ vŷ?” he ja sóg nĩ. “Ěg krĩn kónãn tĩ ěn mŷ ag krĩn tũ nĩ vŷ? Ti tŷ ag krĩn kónãn kŷ sóg fagrĩnh mŷ ag mŷ tó ja nĩ mŷr’,” he ja sóg nĩ.

Timóteo tŷ Paulo krĩ kuprãg

⁶ Hã ra tóg sir inh ki jun mãn mũ, ãjag ve kar kŷ. Ājag kãmén tóg mũ, kŷ inh fe tóg mrin ke mũ sir. “*Jesus* ki ge to tar ag nŷtĩ. Jagně to há ag nŷtĩ. Ā mĩ ěkrég ag tóg tĩ. Ā ve sór ag tóg tĩ. Ā tŷ ag ve sór ri ke han ag tóg tĩ,” he tóg mũ inh mŷ. ⁷ Kŷ inh krĩ tóg kãnhvy’ he mũ sir. Inh jagtar mũ ra inh fe tóg há’ he mũ sir, ãjag tŷ *Jesus* ki ge kŷ nŷtĩn kŷ. ⁸ Ājag tŷ ti to tar nŷtĩn kŷ tóg inh mŷ inh rĩr mãn ri ke nĩ ⁹ Topě mŷ sóg vĩ há han mũ sir, ãjag to. Inh fe vŷ mrin ke mũ. ¹⁰ Kuty kar ki sóg ti mré vémén tĩ, kurã kar ki ke gé. Sŷ ãjag ve sór nĩn kŷ sóg Topě mŷ isŷg ke to vĩ tĩ, sŷ ãjag tar han sór kŷ, ãjag tŷ ti ki rã to tar nŷtĩ jé.

¹¹ Ěg jóg tŷ Topě tŷ inh mŷ: “ha ag venh tũg,” hen kŷ tóg inh mŷ sér tĩnh mũ, *Jesus* ti ke gé, ěg *Senhor* ti. ¹² Ti hã mŷ sóg to vĩ tĩ, ti tŷ ãjag tŷ jagně to há tãvi han jé. Jagně to há ãjag nŷtĩ. Ti hã vŷ ãjag tar han ke mũ, ãjag tŷ vėnh kar to há nŷtĩ to tar nŷtĩ jé, isŷ ãjag to há nĩ ri ke. ¹³ Kŷ sóg ti mŷ to vĩ tĩ gé, ti tŷ vėjykre há to ãjag tar han jé. Kejėn ěg *Senhor* tŷ *Jesus* vŷ kãtĩg mãn ke mũ, ti tũ kar ag mré. Ěg jóg tŷ Topě tŷ ůri ãjag kykũnh kŷ ãjag tóg kurã ěn kã ti rĩnja tá jãnhkri nŷtĩnh mũ.

4

Ěg tŷ Jesus jykre mĩ mũnh ke

¹ Inh kanhkã’, vãhã sóg ãjag mŷ nén ũ tó sór mũ gé. Ěg *Senhor* tŷ *Jesus* rĩnve sóg ãjag jyvėn sór mũ. Ājag mŷ sóg ti jykre tó huri, ãjag tŷ ti japry jagma mũ há han jé, ãjag tŷ Topě mŷ há nŷtĩ jé. Kŷ to tar nŷtĩm nĩ. ² Tag kãmén sór isóg mũ ãjag mŷ,

ěg *Senhor* tŷ *Jesus* tŷ inh mŷ: “tag tóg nĩ,” he ja nĩn kŷ. ³ Topě vŷ ãjag to jykrén, ãjag tŷ ti jykre há han jé. Kŷ ãjag prũ tũ fag mré nŷ tũg nĩ, ãjag mén tũ ag mré nŷ tũg nĩ gé. ⁴ Ājag tŷ ãjag prũ fi mré nŷ kŷ fi mré nŷ há han nĩ, Topě jykre han jé. Kŷ ěprã ke ag vŷ ãjag to jykrén kónãn ke tũ nĩ gé. Fi tŷ prũg kónãn tũg nĩ. ⁵ Fi to ěn kónãn tũg nĩ gé, ãjag prũ fi to. Ũ tŷ *Jesus* ki rã tũ ag jykre han tũg nĩ. Ũ tŷ Topě jykre ki kagtũg ag jykre han tũg nĩ, ãjag prũ fi to. Fi tŷ prũg há han nĩ.

⁶ Ājag régre tŷ nén ũ to ěn tũg nĩ. Ti tũ vė mŷr. Kŷ ti tũ ki Topě vĩ mranh tũg nĩ. Topě hã ne tag to jũ tĩ’. Kŷ ãjag régre tŷ nén ũ vóg tũg nĩ gé. Ājag tŷ ti tũ vóg kŷ Topě vŷ ãjag vóg ke mũ gé, ti kajãm jé. Tag tó sóg huri ãjag mŷ, hã ra sóg tó mãn mũ gé. ⁷ Ěg tŷ vėnh kavėnh kŷ ěg tóg Topě jykre han tũ nŷgtĩ mŷr. Ti jykre vŷ kuryj nŷ. Ěg tŷ tŷ ti tũ nŷtĩ hã jé tóg ěg kuprėg. ⁸ Ěprã ke vĩ pijé’, sŷ ãjag mŷ nén tó mũ tag ti’. Topě vĩ vė mŷr. Ājag tŷ inh vĩ tag han tũ nĩn kŷ ãjag tóg Topě vĩ mranh mũ. Ti kuprĩg tŷ tóg inh jagrė han ja nĩ’, kŷ tóg tŷ ãjag jagrė han ja nĩ gé.

⁹ Nén ũ to ãjag tar nŷtĩ, hã vŷ: jagně to há, he mũ. Hã kŷ sóg tag to ãjag mŷ rán mág han ke tũ nĩ. Topě vŷ ãjag kanhrãn, ãjag tŷ jagně jagãgtãn ken ki. ¹⁰ Ga tŷ *Macedônia* tá ke kar ag to ãjag há nŷtĩ, *Jesus* mré ke kar ag to ke gé. To tar nŷtĩm nĩ. To krónh ke tũg nĩ, ãjag tŷ tŷ *Jesus* mré ke nŷtĩn kŷ.

¹¹ Vãsãn nĩ, ãjag tŷ jatun mŷ nŷtĩ jé, jatun mŷ ãjag rãnrhãj han jé. Ājag rãnrhãj pė ěn to tar nŷtĩm nĩ, hã jé sóg ãjag jyvėn ja nĩ. Kŷ sóg to ãjag jyvėn mãn mũ, ãjag rãnrhãj to. ¹² Kŷ nén ũ vŷ ãjag mŷ tũ’ henh ke tũ pė nĩ. Ājag tŷ ãjag rãnrhãj to nén ũ kar ve kŷ tóg há tĩ, ũ tŷ ãjag mŷ nén ũ nĩm tũ nĩ jé, fagrĩnh mŷ.

Ů ter ký fy mág tũg nĩ

¹³ Inh kanhkã', sỹ nén ũ ki ajag kanhrãn há tóg tĩ gé, ha mẽ. Ěg mré ke ũ ag tóg hur kãgter. Ký fy mág tũg nĩ, ag jé. *Jesus* ki ge tũ ag ri ke han tũg nĩ. Ag ter ký ag tóg nén ũ há venh ke tũ nĩ. Hã ký ag tóg fy mág tĩ. Hã ra tóg ěg mỹ ge tũ nĩ. ¹⁴ *Jesus* vỹ ter ja nĩ. Kar ký tóg rĩr mãn ja nĩ. Hã ri ke ti nĩ, *Jesus* ki ge mũ ag kãgter ti. Topě vỹ ěg han mãn ke mũ, *Jesus* tigrĩn, ěg tỹ ti mré nỹtĩ jé sir. ¹⁵ Ěg *Senhor* vỹ inh kanhrãn. Ti jẽnky ki tóg kutě, sỹ tónh ke tag ti, ha mẽ. Ver ěg rĩnrĩr nỹtĩ. Hẽn ri ke mũn ěg kãgter kãn ke tũ nĩ, ti kãtĩg ken jo. Ký ěg tóg ti kãtĩg venh mũ sir. Hã ra ěg tóg ũn kãgter mũ ag jo mũnh ke tũ nĩ. Ag hã mré ěg tóg mũnh ke mũ.

¹⁶ Ti kãtĩg vỹ ge nĩnh mũ, ha mẽ. Tére jé tóg ke mũ, kanhkã tá. Ký Topě tỹ jěgně jafã ag pã'i mág vỹ prěr ke mũ sir. Topě tỹ vãkyn jafã vỹ mẽ há tĩnh mũ, *trombeta* ěn ti. Ký ũn kãgter mũ ag vỹ rĩnrĩr mãn mũ sir, *Jesus* mré ke ag. ¹⁷ Kar ký ěg tóg ag mré jãprynh mũ gé, ěg tỹ ti kãtĩg ke jo kãgter tũ ra, ũn rĩnrĩr mãn mũ ag mré. Kanhkã góg kã mũ ěg tóg jãprynh mũ. Ký ěg tóg ěg *Senhor* kato tegtěnh mũ sir, kanhkã krēm. Ký ěg tóg ti mré nỹtĩnh mũ sir. Ti ré ký ěg mũ mãn ke tũ nĩ sir. ¹⁸ Tag tóm nĩ jagně mỹ, ajag krĩ tỹ kãnhvy' he jé, ũn kãgter mũ ag to.

5

Jesus tỹ kãnhmar kãtĩg mãn ke

¹ Inh kanhkã', ti kãtĩg ke ki kanhró ěg tóg nỹtĩ. Hã ra ěg tóg ti kurã hã ki kagtĩg nỹtĩ, ti prỹg ke gé. Tag mẽ ajag tóg huri, hã ký sóg ajag mỹ tó mág ke tũ nĩ ha. ² Vãhãn kãtĩg, ěg *Senhor* ti. Hã ra tóg ũ tỹ ěg tỹ nén ũ péju tĩ kãtĩg ri ke nĩnh mũ. Ěg vatãnh tá tóg ěg tũ mãg tĩ. Ký tóg ge nĩnh mũ, ěg *Senhor* kãtĩg ti. ³ Ti to há tũ ag vỹ: "jatun mỹ ěg nỹtĩ. Ů vỹ ěg vóg ke tũ nĩ," henh ke mũ. Ag

tỹ tag tó mũ ra tóg vãhã kãtĩg mũ. Ký ag tóg nũgme ki vár ke mũ sir. Ag tỹ to jykrén tũ hã ra ti kãtĩg ký ag tóg krenkren ke tũ pě nĩ, ha vem nĩ.

⁴ Inh kanhkã', ajag hã ne tóg tỹ *Jesus* mré ke nỹtĩ'. Hã ký tóg ajag ki kuty tũ nĩ. Ký ajag tóg ki kanhró nỹtĩ. Ký ti kãtĩg vỹ ajag mỹ nén ũ péju tĩ kãtĩg ri ke tũ nĩ, ajag tỹ ki kanhró nỹtĩnh ký. ⁵ Ti krě vỹ tỹ ajag nỹtĩ. Hã ký tóg ajag ki kurã nĩ, ajag tỹ ki kanhró nỹtĩnh ký. Kuty tũ ti nĩ, ěg ki. Ti kãtĩg ke ki kanhró ěg tóg nỹtĩ, hã ký tóg ěg ki kurã nĩ sir.

⁶ Ký ti kãtĩg ke kã jatun tũg nĩ. Věso jykrén nĩ, ajag tỹ ti kãtĩg ke jo vėnh jãnhkrigkrig jé, ajag tỹ kã jatun tũ nĩ jé. ⁷ Ůn nũgnũr mũ ag vỹ kuty ký nũgnũr tĩ. Ký ag tóg ti kãtĩg ke kã jatun nỹtĩ. Ký ũn kronkron mũ ag vỹ kuty ký pépėv mũgtĩ, ag kãgter nỹtĩnh ký. Ký ag tóg věso jykrén tũ nỹtĩ. Kuty tá vějykre hã vě. ⁸ Ěg jé kurã tá vějykre há ěn ti han jãvo. Ěg jé věso jykrén. Ěg jé jagně to há to krónh ke tũg.

Ký ěg tóg vėnh gég tĩ ag tar ri ke nỹtĩnh mũ. Ký tóg ěg mỹ *soldado* kur ri ke nĩ sir, ti ki rã ti, jagně to há ti ke gé. Ěg tỹ jagně to há to tar nỹtĩnh ký ěg tóg krenkren ke mũ. Ký tóg ěg mỹ *soldado* tỹ sãpe tỹ *ferro* ěn ri ke nĩ sir. ⁹ Topě vỹ ěg kuprěg, ěg tỹ ti jũ vėg tũ nĩ jé, ěg krenkren jé, ěg tỹ nũgme ki vár tũ nĩ jé, *Jesus Cristo* tugnĩn, ěg *Senhor* ti. ¹⁰ Ti hã ne ěg jagfy ter ja nĩ', ěg tỹ ti tigrĩn rĩnrĩr nỹtĩ jé. Ěg tỹ ti kãtĩg ke jo kãgter mũ ra ěg tóg ti mré nỹtĩnh mũ. Ěg kãgter tũ ra ěg tóg ti mré tá nỹtĩnh ke mũ gé, ti kãtĩg ký. Jagně ri ke ěg nỹtĩnh mũ. ¹¹ Tag tóm nĩ, jagně mỹ. Tỹ jagně krĩ tỹ kãnhvy' hem nĩ gé, ũn ter mũ to. Ký tỹ jagně jyvėn nĩ gé, ajag tar nỹtĩ jé. Tó ajag tóg mũgtĩ, ký tó há hã nĩ.

Vějykre há ti

¹² Inh kanhkã', nén ù tó jé sóg ke mũ gé. Ājag kã mĩ ù ag tóg tỹ ājag kófa nỹtĩ, *igreja* to, *Jesus* mré ke ù ag. Ājag jyvĕn ag tóg tĩ. Ājag to ag tóg vāsãn tĩ. ¹³ Ēn ag kamĕg nĩ. Ag mỹ vĩ há han nĩ. Ag to há tãvĩ nỹtĩm nĩ, ag tỹ ājag ki rĩr kỹ. Jagnĕ krĩ rỹg tũg nĩ.

¹⁴ Inh kanhkã', tag tó jé sóg ke mũ gé, ha mẽ. Ũ tỹ vĕnhmỹ mẽ ag jyvĕn tar han nĩ. Ũ tỹ kãnhmar krónh ke tĩ ag mré komĕr hã vĩm nĩ. Ũn fe krój ag fe tỹ tar' hem nĩ. Vĕnh kar mỹ komĕr hã vĩm nĩ. ¹⁵ Ũ tỹ ājag mỹ nén ù kórég han mũ ra ti mỹ nén ù kórég han tũg nĩ jãvo. Vĕnh kajãm tũg nĩ. Nén ù há tãvĩ han nĩ jagnĕ mỹ, vĕnh kar mỹ ke gé.

¹⁶ Kurã kar ki ājag fe tỹ mrin kem nĩ. ¹⁷ Kurã kar ki ěg jóg mág mré vĩm nĩ, ājag tỹ ti to krónh ke tũ nĩn jé. ¹⁸ Nén ù kar to ti mỹ: “inh mỹ tóg há tĩ,” hem nĩ gé. Topĕ jykren hã vĕ. *Jesus Cristo* nón ěg tóg ti jykre han ke mũ. ěg tỹ nén ù vĕg mũ kar to ěg tóg: “inh mỹ tóg há nĩ,” henh ke mũ.

¹⁹ Topĕ kuprĩg tỹ ājag krĩn sór kỹ ti mỹ: “nejé,” he tũg nĩ. ²⁰ Kejĕn Topĕ kuprĩg tóg ù krĩn tĩ, kỹ tóg Topĕ vĩ tó mũ sir. Ēn to é he tũg nĩ. ²¹ Ũ tỹ ājag mỹ vĩn kỹ to: “vĕnh vĩ há mỹ?” “hem nĩ. Ti tỹ tỹ ājag mỹ vĕnh vĩ há nĩn kỹ jĕmĕm nĩ. ²² Ti há tũ nĩn kỹ jĕmĕ tũg nĩ, ājag tỹ nén ù kórég han tũ nĩ jé. Nén ù kórég han sór tũg nĩ.

²³ Topĕ vỹ ājag krĩ kuprãg tĩ. Ti mỹ sóg to vĩ tĩ, ti tỹ ājag tar han jé, ti tỹ ājag jykre há han jé, ājag fe ti ke gé, ājag krĩ ti ke gé. ěg *Senhor* tỹ *Jesus Cristo* kãtĩg mãn kỹ tóg ěg jykre tugnỹm ke mũ sir. Hã jé tóg ěg jykre há han sór mũ. ²⁴ Ũ tỹ ěg kuprĕg mũ vỹ ěg jykre há han sór mũ, hã vỹ: Topĕ, he mũ. Fagrĩnh mỹ ti vĩ vãnh nĩgtĩ.

²⁵ Inh kanhkã', iso Topĕ mré vĩm nĩ gé. ²⁶ Jagnĕ ki nhun ke ri ke han nĩ, *Jesus* mré ke kar ki, jagnĕ nĩgé

kãgmĩ kỹ. ²⁷ ěg *Senhor* rĩnve sóg ājag mỹ: “*Jesus* ki ge kỹ nỹtĩ kar ag tỹ isỹ nén rán mũ tag mẽ kãn ke vĕ,” he mũ mỹr. Hã kỹ sóg: “ag kar mỹ to kem nĩ,” he mũ. ²⁸ ěg *Senhor* tỹ *Jesus Cristo* mỹ sóg to vĩ tĩ, ti tỹ ājag tar han jé.

Hã vĕ.

PAULO TÛ CARTA HAN: TESSALÔNICA TÁ KE AG MÛ CARTA Û

¹ Paulo tÛ rá vë. Isÿ êmã tÛ *Tessalônica* tá ke ag mÛ rán hã vë. Tá ãjag tóg Topë ví mẽ jí vënhmãn tí. Topë tú vÿ tÿ ãjag nÿtĩ, ãg jóg mág tí. *Jesus Cristo* tú vÿ tÿ ãjag nÿtĩ gé, ãg *Senhor* tí. Sÿ ãjag mÛ vënh rá jënë vë. Kÿ *Silas* vÿ jënëg mÛ gé inh mré, *Timóteo* ke gé. ² Ëg jóg tÿ Topë mÛ sóg to ví tí, tí tÿ ãjag tar han jí, tí tÿ ãjag krĩ kuprãg jí gé. Ëg *Senhor* tÿ *Jesus Cristo* mÛ sóg tag to ví tí gé.

Cristo tÿ ãg kajãm ke

³ Inh kanhkã', isÿ kurã kar ki ãjag to Topë mré ví vë. ãjag to sóg tí mÛ ví há han tí. ãjag jykre tóg inh mÛ sér tí. ãjag hã ne tóg tí ví to tar táví nÿtĩ', kri fi kÿ. Jagnë to ãjag tóg há táví nÿtĩ gé, ãjag kar tí. Hã kÿ sóg Topë mÛ ví há han tí, ãjag to. ⁴ Hã kÿ sóg Topë tú kar ag mÛ ãjag tó tí, ãg vënhmãn kÿ. "Tí ví kri fi to ag tar nÿtĩ, ag tÿ ag vóg kónãn mÛ ra," he sóg tí, ãjag to. Isÿ tag tó kÿ tóg inh mÛ sér táví tí. ⁵ Hã tigrĩn ãg tóg Topë jykre kuryj ki kanhró nÿtĩ, ãjag tÿ tí tovãnh tú nĩn kÿ. Jagtar ãjag tóg mÛ, hã ra ãjag tóg tí tovãnh tú nĩgtĩ. Tí tÿ tÿ ãg pã'i nĩ ve jí ãjag tóg ke mÛ, ha vem nĩ. ⁶ Ha vé, ù tÿ ãjag jagãgtar han mÛ ên jagãgtar han jí tóg ke mÛ gé, vënh kaja jí, Topë tí. Hã ki ãg tóg tí jykre kuryj ki kanhrãn mÛ sir. ⁷ Ag jávo tóg ãjag tar han mÛ sir, ãjag jagtar mÛ hã ra. Kÿ tóg sir ãjag jagtar tÿ tú' he mÛ gé sir, ãg kar mÛ, ãg *Senhor* tÿ *Jesus* tÿ kanhkã tá kãtĩg kÿ. Kanhkã tãn ag mré tóg kãtĩg ke mÛ. Kÿ ãg tóg tí vënh mÛ sir. ⁸ Tÿ tóg pĩ gru ve kãtĩg ke mÛ. Kÿ tóg ù tÿ Topë ki kanhrãn jávãnh ag vóg kónãn ke mÛ sir, vënh kaja jí, ù tÿ ãg *Senhor* tÿ *Jesus* ví mranh mÛ ên ag. ⁹ Ag vóg

kónãn jí tóg ke mÛ. Kÿ ag vësÿrénh vÿ tú' henh ke tú nĩ. Ëg *Senhor* mré ag nÿtĩnh ke tú nĩ sir. Tí jykre há ên vënh ke tú ag nĩ, tí tÿ tÿ pã'i mág pë nĩ ên tí.

¹⁰ Tí kãtĩg kÿ tóg ag vóg kónãn ke mÛ. Kÿ tóg vãhã tí tú ag tÿ ùn mág han ke mÛ sir. Kÿ vënh kar tóg ãg tigrĩn tí jykre ve kãn ke mÛ, ãg tÿ tí ki ge kÿ nÿtĩn kÿ. ãjag hã tóg inh ví kri fi. Hã kÿ ãjag tóg kurã ên vënh ke mÛ. ¹¹ Hã jí sóg ãjag to Topë mré ví tí, kurã kar ki. Tí mÛ sóg: "ag tar han nĩ," he tí. "Ã jykre han sór ag tóg mÛ. Kÿ ag tar han nĩ, ag tÿ kygnëg tú nĩ jí. Ag kuprëg ã tóg, ag tÿ kurã ên ve jí," he sóg tí mÛ, Topë mÛ. ¹² Tí tÿ ãg kri tÿ ùn mág nĩn kÿ tóg ãg tÿ ùn mág han ke mÛ gé. Topë tÿ ãg mÛ tí tÿ nèn ù há nĩm ke ên hã vë, ãg *Senhor* tÿ *Jesus Cristo* tí ke gé.

2

Jesus kato tẽ tÿ vënh ven ke

¹ Inh kanhkã', sÿ ãjag jyvën há tóg tí sir. Kãnhmar tí kãtĩg mÛ, ãg *Senhor* tÿ *Jesus Cristo* tí. Kÿ ãg tóg vënh mãn mÛ, tí tÿ ãg gé tũg jí sir. Kÿ ãg tóg tí mré nÿtĩnh mÛ. ² Ha ra tóg ver kór gy sí tí. Kÿ ù tÿ ãjag mÛ: "Topë kuprĩg tóg inh mÛ: ùri ke vë, hé," he mÛ ra kri fi tũg nĩ. ãjag fe tÿ jũrũn ke tũg nĩ. ù tÿ ãjag mÛ: "*Paulo* vÿ inh mÛ tó, kÿ tóg: ùri ke vë, hé," he mÛ ra kri nĩm tũg nĩ gé. ³ Ag jykre tũgnÿm ra, ù tÿ ãjag krĩn kónãn sór mÛ ag. ùri ke tú vë ver. Tí kãtĩg ke to hã ù tÿ hën ri ke ag vÿ tí tovãnh ke mÛ ver. Tí kato tẽgtẽ jí ag tóg ke mÛ ver. Kÿ ù tóg ver vënh ven ke mÛ gé, hã vÿ: "ù tÿ Topë ví mranh tí ên," he mÛ, "ù tÿ nũgme ki kutënh ke mÛ ên tí," he mÛ. ⁴ Topë ví mranh tí pë vë. Hã kÿ Topë vÿ nũgme ki tí fón ke mÛ. Ên vÿ tóg Topë kato tẽnh ke mÛ ver, vënh kãgrã tÿ topë kato ke gé. Kÿ tóg vãhã sir *Jerusalem* tá Topë ïn krëm rãnh mÛ, Topë nĩg ja ên tá tóg nĩnh

mũ. Kĩ tóg vëso: “tỹ sóg Topê nĩ,” henh ke mũ, ón kỹ.

⁵ Isỹ ãjag mré nĩn kỹ sóg ãjag mỹ tag tó ja nĩ. Kỹ mĩ êkren nĩ. ⁶ Û tỹ ver ti ki rĩr nĩ ên tỹ ti ki rĩr nĩn kỹ tóg ver vënh ven tũ nĩ. Kỹ tóg ón kỹ: “tỹ sóg Topê nĩ,” he tũ nĩ ver. Ti kurã ki tóg vënh ven ke mũ sir vãhã. ⁷ Ûri ù tỹ hën ri ke ag tóg vëjykre pãno han mũgtĩ, Topê vĩ mranh kỹ. Hã ra ag tóg ver vënh pigju kỹ han tĩ. Kỹ êg tóg ve há han tũ nĩ, ag jykre pãno ti. Kỹ ù tỹ ón kỹ: “tỹ sóg Topê nĩ,” he mũ ên tóg vënh ven tũ nĩ gé ver.

⁸ Ti tỹ ti ki rĩr tovãnh kỹ tóg vënh ven ke mũ sir vãhã, ùn jykre pãno ên ti. Hã ra êg *Senhor* tỹ *Jesus* vỹ ti tén ke mũ, ti jënger tỹ. ⁹ Hã ra ùn jykre pãno ên vỹ tóg *Satanás* jykre han mũ, Nén-Kórég tỹ ti krĩn kỹ. Kỹ tóg ón kỹ vëjykre tar hynhan mũ, êg tỹ nén han vãnh ên mỹr. Kujá ag jykre ri ke han jé tóg ke mũ. ¹⁰ Vënh kar *lograr* he jé tóg ke mũ gé. Jykre kuryj nĩ ve tóg nĩnh mũ, hã ra tóg pãno nỹ. Kỹ ù tỹ nũgme ki vár ke mũ ag vỹ ti ví kri fi kãn ke mũ, ag tỹ Topê vĩ kri nĩm tũ hã ra. Vënh ví há to ag tóg há tũ nỹtĩ, hã kỹ ag tóg krenkren ke tũ nĩ. ¹¹ Hã jé Topê tóg ag mỹ vënh ó jënënh ke mũ, ag tỹ ón kỹ vëjykre ên kri fi jé, ag tỹ kri nĩm sór kỹ. ¹² Topê tỹ ag jykre tugnyĩm kỹ tóg nũgme ki ag vãm ke mũ. Vënh ví há kri fi jãvãnh ag tóg nỹtĩ mỹr. Vëjykre pãno hã to ag tóg há tãvĩ nỹtĩ mỹr. Hã kỹ tóg ag vãm ke mũ, nũgme ki.

Topê tỹ êg kuprêg

¹³ Jãvo sóg ãjag to Topê mré vĩ há han tĩ, kurã kar ki mỹr. Tỹ ãjag tóg *Jesus* mré ke nỹtĩ, êg *Senhor* mré. Kỹ tóg ãjag to há tãvĩ nĩ. Topê vỹ ãjag kuprêg. Ti kuprĩg tỹ tóg ãjag tỹ tỹ ti tũ nỹtĩ han, ãjag krenkren jé. Kỹ ãjag tóg ti ví kri fig mũ, vënh ví há ên kri. ¹⁴ Isỹ ãjag mỹ *Jesus* ví tón kỹ Topê vỹ ãjag kuprêg, ãjag tỹ

êg *Senhor* tỹ *Jesus Cristo* mré tỹ ùn mág nỹtĩ jé.

¹⁵ Inh kanhkã', tar nỹtĩm nĩ, sỹ ãjag kanhrãn to, ãjag tỹ ki króm jé. Isỹ ãjag mỹ *Jesus* jykre tó mũ ên to tar nỹtĩm nĩ, sỹ ãjag mỹ nén rán mũ tag to ke gé. ¹⁶ Êg *Senhor* tỹ *Jesus Cristo* hã vỹ êg to há tãvĩ nĩ, êg jóg tỹ Topê ke gé. Kỹ tóg êg krĩ kuprãg mũ sir, êg tỹ to krónh ke tũ nĩn jé. Ti hã ne tóg êg mỹ ti tỹ nén ù há ên ven ke mũ. Hã ve sór êg tóg mũ. ¹⁷ Ti mỹ sóg to ví tĩ, ti tỹ ãjag fe tỹ há' he jé, ti tỹ ãjag tỹ nén ù há han jé, ãjag tỹ ki hã kãmén jé gé.

3

Topê tỹ êg jy nĩgãn

¹ Inh kanhkã', vãhã sóg ãjag mỹ nén ù to ví mũ gé. Iso Topê mré vĩm nĩ, êg *Senhor* ví tỹ kãnhmar vënh kar kri rũm ke jé, vënh kar tỹ ti ví to há nỹtĩ jé, ti mỹ ví há han jé, ag tỹ ãjag ri ke nỹtĩ jé. ² Ti mỹ to vĩm nĩ, ti tỹ ijy nĩgãn jé, vëjykre pãno han mũ ag jo, ùn jykre pãno ag jo ke gé. Û ag tóg *Jesus* ki ge jãvãnh nỹtĩ, hã kỹ ag tóg iso kórég nỹtĩ sir.

³ Hã ra êg *Senhor* vỹ ti tỹ nén tó ja ên han ke mũ. ãjag tar han jé tóg ke mũ. ãjag jy nĩgãn jé tóg ke mũ gé, Japo jo, Nén-Kórég ên jo. ⁴ ãjag hỹn inh ví han ke mũ, kỹ tóg inh mỹ há tĩ. Topê vỹ ãjag krĩn ke mũ, ãjag tỹ sỹ ãjag mỹ nén tó mũ ên ki króm jé. Kỹ ãjag tóg to krónh kenh ke tũ nĩ sir. ⁵ Êg *Senhor* jé ãjag krĩn, ãjag tỹ ti to há nỹtĩ jé, ti tỹ êg to há ri ke. Ti jé ãjag krĩn, ãjag tar nỹtĩ jé, ãjag jagtar hã ra. *Cristo* vỹ ge ja nĩ gé. Kỹ ti nón gem nĩ.

Êg tỹ rãnhraj ke

⁶ Inh kanhkã', vãhã sóg ãjag jyvën mũ gé sir. ãjag jyvën tar han sóg mũ gé. Êg *Senhor* tỹ *Jesus Cristo* jykre tỹ sóg ãjag mỹ: “*Jesus* mré ke ù ag tóg vënhmỹ mẽ nỹtĩ,” he mũ. Inh ví mranh sór ag nỹtĩ. Ên ag mré

vĩ măn tũg nĩ. ⁷ Sỹ ãjag mré nĩn kỹ sóg vènhmỹ mē han ja tũ nĩ. Tag ve ãjag mỳr. Kỹ ãjag tóg inh kóm han ki kanhrân ke mũ. ⁸ Fagrĩnh mỹ sóg ãjag rãgró ko ja tũ nĩgtĩ mỳr. Kajãm ja sóg nĩgtĩ mỳr, sỹ ãjag mré nén ko ja ti. Kutý mré kurã ki sóg rãnrãj ja nĩgtĩ. Kỹ sóg inh rãnrãj to ron mág ja nĩgtĩ, sỹ ãjag tũ kagrãg tũ nĩ jé. Hã ve ãjag mỳr. ⁹ Sỹ ãjag tũ konh ke vè vè, hã ra sóg ãjag tỹ nén han ke mũ ěn han sór ja nĩgtĩ, ãjag tỹ to ki kanhrân jé, ãjag tỹ inh kóm han jé sir. ¹⁰ Isỹ ver ãjag mré nĩn kỹ sóg ãjag mỹ: “ũn rãnrãj vãn ěn vỹ ne konh ke tũ nĩ,” he ja nĩ. ¹¹ Æjag kã mĩ ù ag nēji tag han vãn nỹtĩ. Rãnrãj vãn ag nēji nỹtĩ. Hã ra ag nēji vènh kar to vĩ vĩ he tĩ. ¹² Ěn jyvèn sór sóg nĩ, ěg *Senhor tỹ Jesus Cristo* jykre tỹ. Ag jyvèn tar han kỹ sóg: “rãnrãj ra, jatun mỹ,” he mũ. “Æjag tũ hã ko ra, ãjag rãgró ti. Û jèn ko tũg ra,” he sóg mũ sir.

¹³ Inh kanhkã', nén ù há tãvĩ han kãn sórm nĩ. To krónh ke tũg nĩ. ¹⁴ Hèn ri ke mũn ù tóg isỹ rá tag kri finh ke tũ nĩ. Ěn jykre vèg nĩm nĩ. Tĩ mré vēmén tũg nĩ, tĩ mỹ'ãg jé sir, tĩ tỹ to jykrén măn jé. ¹⁵ Hã ra ti kato vãsãn tũg nĩ, ti to kry nĩ tũg nĩ. *Jesus* mré ke vè mỳr. Kỹ ti jyvèn nĩ, tĩ tỹ to jykrén măn jé.

¹⁶ Ha mē, ěg *Senhor* mỹ sóg to vĩ tĩ, tĩ tỹ ãjag krĩ kuprãg jé, ãjag jagtar hã ra. Tĩ hã ne tóg ěg krĩ kuprãg tĩ'. Ěg *Senhor* jé ãjag mré nĩgtĩ.

¹⁷ Sỹ vãnã vèsóg ki ãjag mỹ rán vè, ù tỹ inh vĩ rán ja pãte. Inh hã vỹ tỹ *Paulo* nĩ. Isỹ rán mũn hã vè. Ge inh nĩgtĩ, isỹ ù mỹ vènh rá jèn ěn kỹ.

¹⁸ Ěg *Senhor tỹ Jesus Cristo* mỹ sóg to vĩ tĩ, tĩ tỹ ãjag tar han jé. Hã vè.

PAULO TÛ CARTA HAN: TIMÓTEO MÛ CARTA VĚ

¹ Paulo tÛ rá vě. Topě ne inh kuprěg ja nĩ', ěg kren han tĩ ti. Isÿ tÛ *Jesus Cristo apóstolo* jě jě tóg inh fěg ja nĩ. Ti hã ve sór ěg tóg mũ, *Jesus Cristo* ti.

² Isÿ inh kósín tÛ *Timóteo* mÛ rán hã vě. TÛ ã inh kósín pě ri ke nĩ, ã tÛ isugrĩn Topě vĩ kri fin kÿ.

Ěg jóg tÛ Topě mÛ sóg to vĩ tĩ, ti tÛ ã tar han jě, ti tÛ ã jagãgtãn jě, ti tÛ ã krĩ kuprãg jě, ěg *Senhor* tÛ *Jesus Cristo* ti.

Vyrmÿ věnh vĩ jěmě sór ke tũ

³ Isÿ ěmã tÛ *Éfeso* tá kãkutě kÿ ga tÛ *Macedônia* ra tĩg kÿ sóg ã mÛ to vĩ, ã tÛ ver *Éfeso* tá ke ag ki rĩr jě. Ón kÿ ag tóg Topě jykre kãmén sór tĩ. Tag to ag mÛ: “han tũg nĩ,” hem nĩ. ⁴ Topě jykre tovãnh kÿ ag tóg vyrmÿ nén ũ ũ to jykrén sór mũ, hã vÿ: kãnhkã tãn tÛ ó, he mũ, ke tũ nĩ kÿ, ěg jo ke ag jigji. Nén ũ tũ vě. Ěg pijě tag tÛ Topě jykre han tĩ'. Topě jykre hã vě, hã vÿ: věnh kar tÛ ti ki rã, he mũ.

⁵ Ěg tÛ Topě jykre han kÿ ěg tóg jagně to há tãvĩ nÿtĩ, ěg fe tÛ. Kÿ ěg tóg jagně mré vějykre pir han tĩ gé. Ti ki rã há han jě ěg tóg ke mũ gé. ⁶ Tá ke ũ ag tóg vějykre há tag tovãnh. Kÿ ag tóg véké vēmén mũ nĩ ha. Ag tÛ kygněn hã vě. ⁷ Topě tÛ vãsÿ ěg jyvěn mũ ěn tÛ ag tóg ãjag kanhrãn sór tĩ, ag tÛ ki kagtũg hã ra. Ón kÿ ag tóg Topě vĩ kãmén sór tĩ. To ag tóg: “tag to ke vě,” he tĩ, ag tÛ ki kagtũg nÿtĩn kÿ.

⁸ Ag jãvo ěg tóg ki kanhró nÿtĩ, Topě tÛ vãsÿ ěg jyvěn mũ ěn há nĩ ti. Ěg tÛ to jykrén há han kÿ ěg tóg ti há nĩ vég tĩ. ⁹ Topě pijě ũ tÛ ti vĩ ki króm mũ ag tugrĩn ěg jyvěn ja nĩgtĩ'. Ŭ tÛ vějykre pãno han mũ ag tugrĩn ke vě. Ŭ tÛ ge ag vÿ ag panh mré ag

mÿnh fi tén tĩ. Jagně kãgtén ag tóg tĩ, ¹⁰ ag prũ tũ fag mré ag tóg nÿ tĩ, fag mén tũ ag mré, jagně mÛ ag tóg ón tĩ, jagně to ag tóg ón tĩ gé. Vějykre pãno kar han ag tóg tĩ. Topě tÛ nén ũ to: “kórég ti nĩ,” he mũ ěn han kãn ag tóg tĩ. ¹¹ Ŭ tÛ tag han mũ tũgrĩn tóg ěg jyvěn ja nĩ, ěg tÛ han tũg jě. Ti hã vÿ ěg mÛ věnh vĩ sér tó ja nĩgtĩ'. Ti hã vÿ inh mÛ: “ha věnh kar mÛ tónh tũg,” he ja nĩ'. Topě hã ne ti pir mÛ há nĩ'. Jãvo ag tóg ti vĩ tag kato tē tĩ.

Topě tÛ ěg jagãgtãn sór

¹² Ěg *Senhor* tÛ *Jesus Cristo* ne isar han tĩ'. Hã kÿ sóg ti hã mÛ vĩ há han tĩ. Ti hã ne iso jykrén kÿ inh kuprěg', sÿ ti rãnhřaj han jě. Kÿ tóg vég mũ, sÿ to tar nĩ ti, ti tÛ isar han kÿ. ¹³ Sÿ tá krÿg ke tũ vě vě. Vãsÿ sóg ti mÛ vĩ kónãn ja nĩgtĩ. Ti vóg kónãn ja sóg nĩgtĩ. Hã ra sóg ti ki kagtũg nĩ ja nĩgtĩ. Hã kÿ tóg inh jagãgtãn, sÿ ti ki rã jě. ¹⁴ Inh jagãgtãn há tãvĩ han tóg, ěg *Senhor* ti. Hã kÿ sóg ti ki rã há han. Kÿ sóg ti to há tãvĩ nĩ gé.

¹⁵ Tag vÿ tÛ věnh vĩ há nĩ, ha mě. Kÿ věnh kar tÛ tag to há nÿtĩ ran jě há tĩ vě, hã vÿ: “*Jesus Cristo* vÿ ga kri mur, ti tÛ Topě vĩ mranh tĩ ag krenkren han jě,” he mũ. Ti vĩ mranh tĩ ag kar kórég kãfór vÿ tÛ inh nĩ. ¹⁶ Hã kÿ tóg inh jagãgtãn ja nĩ gé. *Jesus Cristo* tÛ věnh kar mÛ ven sór vě, ti tÛ Topě vĩ mranh tĩ ag jagãgtãn sór mũ ti. Kÿ věnh kar tóg inh ve kÿ Topě tÛ ag to há nĩ ki kanhró nÿtĩn mũ. Věnh kar vÿ ěg rĩr krÿg ja tũ venh ke mũ, ěg tÛ ti ki ge kÿ.

¹⁷ Topě hã ne ti pir mÛ tÛ pã'i mág nĩ'. Ti tÛ nén kar han to hã tóg nĩ nĩ. Kÿ tóg ter ke tũ nĩ gé. Ti vég tũ ěg tóg nĩgtĩ. Ti pir mÛ tóg tÛ Topě nĩ. Kÿ ěg tóg ti hã mÛ vĩ há han ke mũ. Ti mÛ vĩ há han ke tag tóg tũ' henh ke tũ nĩ gé. Hã vě.

Timóteo rãnhřaj

¹⁸ *Timóteo*, inh kósin vỹ tỹ ã nĩ. Sỹ ã mỹ ã rãnrãj tag nĩm vễ. Vãsỹ ã tóg mẽ ja nĩ, Topê vĩ tó tĩ ù tỹ ã to nén tó ja ên ti. Ti vỹ vỹ ã tar han ke mũ. Hã kỹ ã tóg *soldado* tỹ ti rãnrãj to vãsãn ri ke han ke mũ, ã rãnrãj to. ¹⁹ Ti ki rã to krónh ke tũg nĩ. Vễjyre pãno han sór tũg nĩ. Û ag tóg vễjyre pãno han mãn ja nĩgtĩ. Hã ra ag tóg kykũnh sór ja tũ nĩgtĩ. Hã kỹ ag tóg ti ki rã kar kỹ ti tovãnh ja nĩgtĩ. ²⁰ Ag kã mĩ ù vỹ tỹ *Himeneu* nĩ, *Alexandre* ti ke gé. Topê to é he ag tóg mũ ha ùri, hã kỹ sóg *Satanás* mỹ ag vin, ti tỹ ag vóg kónãn jé. Ti tỹ ag vóg kónãn kỹ ag hên ri ke mũn Topê to é he mãn ke tũ nĩ.

2

Igreja krêm vễjyre

¹ ã tỹ ã tũ ag jyvẽn kỹ ag mỹ: “Topê mré vễmẽn e han nĩ,” hem nĩ. “Ti mỹ nén ù kar to vĩm nĩ. Vễnh kar jagfy vĩm nĩ, ti mré. Ti mỹ nén ù kar to: há ti nĩ, hem nĩ gé,” hem nĩ, ag mỹ. ² Pã'i ag jagfy Topê mré vĩm nĩ gé. Kỹ ag tóg jatun mỹ nỹtĩnh mũ. Kỹ êg tóg, jatun mỹ êg ãn krêm nỹtĩn kỹ êg rãnrãj nón mũnh ke mũ gé, êg tỹ Topê to há nỹtĩn kỹ, êg tỹ jagnê to há nỹtĩn kỹ ke gé. ³ Topê mỹ tóg sér nĩ, tag ti, ù tỹ êg kren han tĩ ên mỹ. ⁴ Ti tỹ tag han sór vễ, ha mẽ: êprã ke ag krenkren han sór tóg mũ, vễnh kar tỹ ti tỹ ki hã tó mũ tag mẽ kãn jé. ⁵ Pir ti nĩ, Topê ti. Û tỹ Topê mré êg jagfy vĩ mũ ên vỹ pir nĩ gé, hã vỹ: êg mré ke tỹ *Jesus Cristo*, he mũ, ù tỹ êg ri ke mur ja ên ti. ⁶ Ti hã ne vễnh fêg', ti tỹ vễnh kar kygĩãm jé. Topê tỹ ti mỹ kurã nĩm ja ên kã ke ja vễ. Kỹ vễnh kar vỹ mẽnh ke mũ, ùri, ù tỹ ti ve ja ag vĩ ti. ⁷ Hã kỹ tóg inh mỹ: “ha vễnh kar mỹ tónh tĩg,” he ja nĩ. Hã kỹ sóg tó mũ. Ki hã sóg tó mũ. Inh pijé ón mũ'. Fóg ag to tóg inh jẽnê, kanhgág ag to ke gé, sỹ ag mỹ vễnh vĩ há tó jé, ag tỹ Topê ki ge jé gé.

⁸ Kỹ tá *Jesus* ki ge kỹ nỹtĩ ag mỹ tóm nĩ, ag tỹ *igreja* krêm Topê mré vễmẽn jé, jagnê kóm. Hã ra tóg há tũ nĩ, ù tỹ ti jykre pãno tovãnh tũ ra ti mré vễmẽn kỹ. Ag tỹ ag jũ tovãnh kãn ke vễ. Tag tóm nĩ ag mỹ.

⁹ Kỹ ùn tỹtã fag vỹ ge nỹtĩnh mũ gé, fag tỹ vễnh mãn kỹ nỹtĩn kỹ. Fag sĩnvĩ han jafã vỹ tỹ fag jykre kuryj nĩ. Kỹ êg tóg, fag tỹ Topê to há nỹtĩ vэг mũ. Êg tỹ kur to mỹ' a tunh ke tũ fag nĩ. Fag tỹ kur sĩnvĩ tu kỹ tóg há tĩ. Fag tỹ fag gãnh ki rĩr há han kỹ tóg há nĩ gé. ¹⁰ Fag tỹ kur tỹ jagnê kãfór han sór mũ pijé há nĩ', fag gãnh tỹ ke gé. Fag jé vễjyre kuryj hã tỹ vễnh sĩnvĩ han.

¹¹ ãjag tỹ vễnh mãn kỹ nỹtĩn kỹ fag jé vễnh kanhrãn há han. Fag jé mẽ há han, vễnh kar tỹ fag kóm mẽ há han jé gé. ¹² Ker fag: “ù tỹtã fi hã vỹ ùn ve ti han, fi hã vỹ ag kãfór nĩ,” hê hé'. Mễ há han jé fag tóg ke mũ, ¹³ hã vỹ: “Topê tỹ ùn han vén mũ vỹ tỹ *Adão* ti nĩ, kar kỹ *Eva* fi,” he mũ. ¹⁴ Kỹ Japo tỹ ùn krĩn kónãn vén mũ vỹ tỹ fi nĩ ja nĩ. *Adão* pijé'. Fi hã ne Topê vĩ mranh vén'. Hã ra tóg fi nón mranh ja nĩgtĩ gé, *Adão* ti. ¹⁵ Hã ra fag krenkren ke mũ gé, fag krê mré hã, ù tỹtã fag, ag ri kén. Krenkren jé fag ke mũ, fag tỹ *Jesus* tovãnh tũ nĩn kỹ, fag tỹ ti to há nỹtĩn kỹ, jagnê to há ke gé, fag tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ.

3

Igreja to kófa

¹ Sỹ ke há vễ, ha mẽ. Û tỹ tỹ *igreja* to kófa nĩ sór kỹ tóg vễnh rãnrãj mág han ke mũ. ² Û tỹ kygnê mẽ tũ vỹ há nĩ, ù tỹ prũ pir han kỹ nĩ, ù tỹ nén ù há to jykrén tĩ, ù tỹ vễso jykrén tĩ, ù tỹ kór há tá ke ag mỹ: “inh ãn ki nũr kãtĩg,” he tĩ, ù tỹ ag kanhrãn há han tĩ, ³ ù tỹ goj fa kron vãnh, ù tỹ ti fe tỹ gỹm ke vãnh, ù tỹ vễnh kar mỹ komê há vĩ tĩ, ù tỹ vễnh kar krĩ kuprã nĩ ve sór tĩ, ù tỹ riko nĩ sór vãnh, ⁴ ù tỹ ti ãn krêm nỹtĩ

fag ki rĩr há han tĩ, ũ tỹ ti krẽ jyvẽn há han tĩ, ti krẽ ag tỹ ti kamẽg jé. ⁵ Ũ tỹ ti ãn krẽm nỹtĩ fag ki rĩr há han tũ nĩn kỹ tóg, *igreja* krẽm ke ag ki rĩr há han ki kagtĩg nĩ gé. ⁶ Ũ tỹ *Jesus* ki rã tãg tóg tỹ, kófa jẽnh ke tũ nĩ ver. Ke tũ nĩ mũ ra tóg ãnh mỹ ti tỹ: “tỹ sóg ãn mág nĩ,” henh ha mẽ tĩ. Kỹ tóg ãnh mỹ ti tỹ Japo jykre han ha mẽ tĩ, Japo tỹ ti krĩn kỹ. ⁷ Vẽn kar tỹ *igreja* to kófa ãn to vĩ há han kỹ tóg há tĩ, ũ tỹ *Jesus* ki ge tũ ag mré hã. Kỹ tóg mỹ'ãg ke tũ nĩ, ti tỹ kygnẽg tũ nĩn kỹ. Kỹ tóg Japo jykre han mãn sór ke tũ nĩ gé.

Igreja to kófa mré rãnrãj tĩ ũ

⁸ Kỹ *igreja* to kófa mré rãnrãj tĩ ũ vỹ nỹtĩ gé. Ũ tỹ ge ag vỹ vỹjyre há han ke mũ gé, vẽn vĩ pir han kỹ nĩ, goj fa kron vãn, nén ũ to én ke tũ, riko nỹtĩ sór ke tũ. ⁹ Topẽ vỹ ãg mỹ vẽn vĩ jẽnẽ, ãg tỹ ti ki ge jé, ãg tỹ ti vĩ tag to krónh ke tũ nĩ jé, ãg tỹ ãg fe kavẽn tũ nĩ jé gé. Ag tỹ ti vĩ tag to tar nỹtĩnh ke vẽ. ¹⁰ Ũ tỹ *Jesus* ki rã tãg nĩ kỹ tóg ver Topẽ rãnrãj han ke tũ nĩ, ãg tỹ ver ti jykre tugnỹm jé.

¹¹ Kỹ ũ tỹtã tỹ *igreja* to kófa mré rãnrãj tĩ fag vỹ ge nỹtĩnh mũ gé. Fag tỹ nén ũ há han kãn kỹ tóg há tĩ, fag tỹ ũ mỹ vĩ kónãn tũ nĩn kỹ, fag tỹ fag rãnrãj ki rĩr há han kỹ. Kỹ fag tóg Topẽ rãnrãj han ke mũ.

¹² Hỹ, *igreja* ki rãnrãj mũ ag vỹ prũ pir han kỹ nỹtĩnh mũ. Kỹ ag tóg ag krẽ jyvẽn há han ke mũ gé. Kỹ ag tóg ag ãn krẽm nỹtĩ kar ki rĩr há han ke mũ gé. ¹³ Ũn tỹ ge vỹ, jatun mỹ Topẽ rãnrãj ki rĩr há han ke mũ. *Jesus Cristo* kãmén to mỹ'ãg ke tũ ti nĩ, fi ke gé. Kỹ tóg *Jesus* ki ge kỹ nỹtĩ kar mỹ há tĩ.

Jesus kãme

¹⁴ Æ mỹ sóg vẽn rá tag han mũ. Hã ra sóg kãnmar ã ve sór mũ. ¹⁵ Hẽn ri ke mũn sóg kãtĩg vãn han ke mũ. Hã ra sóg ã mỹ rãn mũ. Topẽ vỹ rĩr jẽ. Tĩ tũ vỹ tỹ ãg nỹtĩ, ũ tỹ ti ki

ge kỹ nỹtĩ ag. Æg hã vỹ vẽn vĩ há hã tóg tĩ, Topẽ vĩ to. ¹⁶ Ha vé, Topẽ tỹ ãri ãg mỹ nén tóg mũ tag vỹ tỹ nén ũ há tãvĩ nĩ. Vãsỹ ag tóg mẽ ja tũ nĩ. Tĩ jykren hã vẽ, ha mẽ:

Jesus Cristo vỹ ãg ri ke mur, ga kri, kỹ Topẽ tóg ti tỹ ãn mág han, tá, ti tỹ jykre kuryj nĩn kỹ.

Kỹ tóg ti tỹ jẽgnẽ jafã ag mỹ ti ven. Kỹ ti mré mũ tĩ ag vỹ *povo* kar mỹ ti tóg.

Hã kỹ ga kri mũ ag vỹ ti ki ge mũ,

Æg tỹ *Jesus* kãmén hã vẽ.

4

Ōn kỹ Topẽ kãmén tĩ ag

¹ Ha vé, Topẽ kuprĩg vỹ ãg mỹ nén ũ jagy tóg tĩ, ha mẽ. *Jesus* kãtĩg mãn ke tỹ kakó ãn kã ũ ag nẽji ti tovãnh ke mũ, ag tỹ vẽn ó hã kri nĩm jé, Japo tỹ ag kanhrãn mũn ki. ² Ũ tỹ tỹ Japo mré ke nĩ hã vỹ ónón tĩ. Hã kỹ ag tóg ãn tỹ ge vĩ jẽmẽ kỹ *Jesus* tovãnh ke mũ, fag ke gé. Jykre régre han ag tóg tĩ. Ag jykre há tỹ tũ' he ja ag nĩgtĩ, kỹ ag tóg ki kagtĩg nỹtĩ ha. “Vẽn vĩ há vẽ,” he ag tóg tĩ ha, vẽn ó to. ³ “Prũg tũg ra, mẽn tũg ra,” he ag tóg tĩ. “Tag ko tũg ra,” he ag tóg tĩ gé, Topẽ tỹ nén han ja to. Æg tỹ *Cristo* ki ge há han kỹ, ãg tỹ ti vĩ kri fi kỹ ãg tóg ti hã mỹ to vĩ há han ke mũ, vẽn kar to. Kỹ ãg tóg nén kar konh ke mũ. ⁴ Topẽ tỹ nén han mũ kar vỹ há nĩ. Kỹ ãg tóg ti mỹ: “há ti nĩ, ã tỹ ãg mỹ vẽn tag ven mũ ti,” he mũ. Kỹ ãg jatun mỹ konh ke mũ. “Tag konh ke tũ ãnh nĩ,” henh ke tũ ãg tóg nĩ. ⁵ Topẽ vỹ vỹ nén kar jãnhkri han tĩ. Kỹ ãg tóg to Topẽ mré vẽn tĩ gé. Kỹ ãg tóg jatun mỹ konh ke mũ.

Æg mré ke ag kanhrãn nĩ

⁶ Tag kar tóm nĩ, ãg mré ke kar ag mỹ. Kỹ ã tóg *Jesus Cristo* rãnrãj han há han mũ. Topẽ vỹ vỹ ã mỹ tỹ vẽn ri ke nĩnh mũ. Kỹ ã tóg tỹ tar jẽ, ã tỹ ti jykre mĩ tĩn kỹ. Ki kanhró ã tóg nĩ, Topẽ jykre ti. ⁷ Ũ tóg vyr mỹ

nén ũ to jykren sór tí, tý vènh ó han ký, Topê ví ki rán ký nĩ tú ên. Tag jêmê sór tũg nĩ. Vějykre kuryj hã mĩ tũg nĩ. Tag hã to tar nĩm nĩ. ⁸Kejẽn êg tóg vãkrég tí. Êg tý vãkre to tar nĩtĩn ký tóg há sĩ nĩ. Êg tý jãvo vějykre kuryj kar to tar nĩtĩ tag vỹ há távĩ nĩ sĩr. Tag to êg tóg mũ há han tí, tag ki. Kar êg tóg kanhkã tá mũ há han ke mũ gé. ⁹Tag vỹ tý vènh ví há nĩ. Vějykre kuryj tý vènh kar mũ há nĩ ra tóg há tí vè. ¹⁰Vějykre kuryj ên ve jé sóg inh rãnhraj to vãsãn mũ. Topê hã ki êg tóg nén ũ kar vég tí. Hã ký sóg tí hã to vãsãn mũ. Rĩr tí nĩ, êg jóg tý Topê tí. Tĩ hã ne êg kren han tí', vènh kar ag, ũ tý tí ki ge ký nĩtĩ ag, fag mré hã.

¹¹Tag kãmén nĩ. Tag to vènh kar mũ: "tag han ra," hem nĩ. ¹²Kyrũ ã tóg jê. Ũ jé ã to é he tũg. Nén kar há ên han nĩ, ag tý ve jé, ag tý ã kóm han sór jé, ã ví ri ke ên tí, ã tý vènh kar to há nĩ ri ke, ã tý *Jesus* ki rã ký jê ri ke, ã tý nén ũ jãnhkri han ri ke ke gé. ¹³Inh kãtĩg ke to hã ã tý nén han tí ên han tĩm nĩ ver. Ag mũ Topê ví rán to kem nĩ. Ag jyvẽn nĩ. Ag kanhrãn nĩ gé. ¹⁴Êg jyvẽn tí ag ne ã mũ tó', Topê tý nén to ã tar han ke tí, Topê kuprĩg tý ag krĩn ký, *igreja* to kófa ag tý ag nĩgé tý ã kri fi ja ên kã. ¹⁵Ag tý ã mũ nén tó ja ên tovãnh tũg nĩ. To jykren nĩ, to tar nĩm nĩ, vènh kar tý ã tý to tar nĩ ên ve jé. ¹⁶Vêso jykren nĩ. Ký ã tý Topê ví tý ag kanhrãn ke ên to jykren nĩ gé, ã tý kygnêg tú nĩ jé. Tag to tar nĩm nĩ. Á tý tag han ký ã kren ke mũ. Ký ũ tý ã ví mẽg mũ ag vỹ krenkren ke mũ gé.

5

¹Ũn sanh há ag mũ ví tar han tũg nĩ. Komêr hã ag jyvẽn nĩ. Êg tý êg panh mré ví ri ke han nĩ. Á tý kyrũ ag jyvẽn ký êg tý êg jãvy ag jyvẽn ri ke han nĩ. ²Á tý ũn sanh há fag jyvẽn ký êg tý êg mũnh fi jyvẽn ri ke

han nĩ. Á tý tytãg fag jyvẽn ký êg tý êg ve fi jyvẽn ri ke han nĩ. Á tý fag jyvẽn ký vènh ki rĩrm nĩ, ã tý fag to ên tú nĩ jé.

Ũn mén ter ja fag ki rĩr ke mũ

³Ũ fag mén vỹ ter, hã ra tóg tú tí, ũ tý fag ki rĩr ke tí. Ên fag ki rĩrm nĩ. ⁴Ũn mén ter ja ũ fi krê vỹ nĩtĩ, fi krê'krê mré hã. Ký fi krê hã vỹ fi ki rĩr ke mũ'. Ag tý tý gĩr nĩtĩ mũn kã fi tóg ag jê'ỹn ja nĩgtĩ. Ký ag tóg vènh kaja jé fi jê'ỹn mũ ha. Topê jykren hã vè. ⁵Hã ra ũn mén ter ja ũ fi vỹ krê tú nĩ. Ký ũ tý fi jê'ỹn ke tóg tú tí. Ký *Jesus* ki ge ký nĩtĩ kar ag vỹ fi jê'ỹn ke mũ. Fi tý nén ũ ve sór ký fi tóg Topê hã mré vèmén ke mũ, ti hã mũ nén ũ kar to ví ký. Fi tý tag to krónh kenh ke tú vè, kurã mré hã, kuty mré hã ke gé. ⁶Fi tý hã ra ag to kanhir sór ký fi tóg vějykre pãno han mũ. Ký fi tóg tũg kónãn ke mũ. ⁷Tag tóm nĩ, fag mũ, fag tý tý prãnh ke tú nĩ jé.

⁸Hã ra ag kã mũ ũ tóg kejẽn ti mré ke fag ki rĩr tú nĩ. Ên vỹ *Jesus* ki rã tovãnh ja nĩ. Kórég távĩ tí nĩ, tag tí. Ũ tý *Jesus* ki rã ja tú kórég kãfór tí nĩ.

Ũ tý igreja ki rĩr ke fi

⁹Tá ũn mén ter ja fag vỹ fag jiji rãnrãn sór mũ, fag tý *igreja* ki rĩr jé. Ũn sanh há fag jiji hã rán nĩ, ũ tý 60 (ke) *anos* kãfór nĩtĩ fag, ũn mén pir han ký nĩtĩ ja fag. ¹⁰Á tý ũn jiji rán ke mũ fi jykren hã vè, ha mẽ. Fi mũ fi krê ki rĩr há han ja nĩ'? Fi mũ fi ĩn krêm Topê tú ag ki rĩr há han ja nĩ'? Fi mũ ũn vês'yrénh mũ fag jagãgtãn ja nĩ'? Fi mũ nén ũ há kar to tar nĩ'? Ký fi jiji rán nĩ.

¹¹Ũn mén ter ja ũ fi vỹ sanh há tú nĩ ver. Ký fi jiji rán tũg nĩ. Ũ to ên ký fi tóg *Cristo* tovãnh ký mén sór mũ, ha vem nĩ. ¹²Ký tóg vènh mũ tĩnh mũ. Fag tý fag jiji rán kar ký fag mén mãn ke tú nĩ ha. *Cristo* tú hã ki rĩr jé fag ke mũ ha. ¹³Ký tytãg fag jiji rán tũg nĩ. Jãvo fag tóg

rãnrhāj mẽ kã ãn kar mĩ pasa' he sór mũ, ha vem nĩ. Kĩ fag tóg fagrĩnh mẽ vēmén ke mũ gé sir. Nén tó vãnh tó jé fag tóg ke mũ gé. Kĩ tóg há tũ nĩnh mũ. ¹⁴ Hã kĩ tóg há tĩnh mũ, fag mén mãn kĩ. Fag tỹ fag krẽ ve kĩ tóg há tĩ. Fag tỹ fag ãn ki rĩr há han kĩ tóg há tĩ gé. Kĩ tóg ù tỹ ẽg mẽ fag to vĩ sór mũ ra vãnh mẽ tĩnh mũ, ha vem nĩ. ¹⁵ Ha vé, ù fag vỹ *Cristo* tovãnh huri, ùn mén ter ja tytãg ù fag. Kĩ fag tóg *Satanás* jykre han mũ sir. Kĩ tóg kórég nĩ.

¹⁶ Tá ke ù ãn krẽm ùn mén ter ja ù fi vỹ jẽ. Kĩ fag hã vỹ fi jẽ'ỹn ke mũ. Fag tỹ fi mẽ: “*Jesus* ki ge kĩ nỹtĩ ag tỹ ã jẽ'ỹn kĩ tóg ãnh mẽ há tĩnh mũ vẽ,” henh ke tũ vẽ. *Jesus* ki ge kĩ nỹtĩ ag vỹ ùn mén ter ja tỹ ge hã ki rĩr ke mũ, hã vỹ: ùn kanhkã tũ, ùn krẽ tũ, he mũ.

Igreja to kófa ag jagãgtãn ke

¹⁷ Tá ke ag kã mĩ ù tóg tỹ kófa nỹtĩ, *igreja* to, fag ke gé. Kĩ ag kã mĩ ù tóg *igreja* ki ke ag kanhrãn tĩ, Topẽ vỹ tỹ, kĩ ag tóg to krónh ke tũ nĩgtĩ. Tag ag vỹ ẽg mẽ tỹ ùn mág nỹtĩ. Ag tỹ *igreja* krẽm ùn kanhrãn tĩ ag jé ag mẽ kajãm mág, fag mẽ ke gé. ¹⁸ Tag vỹ rán kĩ nĩ, ha mẽ: “monh tỹ ẽkré ki rãnrhāj kĩ ti jẽnky tógfĩn tũg nĩ. Ti jẽn kamẽg tũg nĩ,” he ja tóg nĩ. Kĩ tag vỹ rán kĩ nĩ gé: “ùn rãnrhāj mũ ẽn tóg ti kaja venh ke mũ,” he ja tóg nĩ gé. Ti tỹ ẽg tỹ Topẽ vỹ tó tĩ ag mẽ kajãm ke to ken hã vẽ, ẽg tỹ *Jesus* ki ge kĩ nỹtĩn kĩ.

¹⁹ ù tóg kejẽn ã mẽ *igreja* to kófa jykre kórég tó sór mũ. ùn régre ag tỹ ti jykre kórég ve kĩ ã mẽ tó kĩ ag vỹ jēmēm nĩ. ùn pir vỹ jēmẽ sór tũg nĩ. ²⁰ Kófa ù tỹ kygnẽ kĩ vãnh kar rĩnve ti jyvẽn nĩ, vãnh kar tỹ ti mré ẽg tỹ kygnẽg tĩ ẽn kamẽg jé, fi mré hã ke gé.

²¹ Tag han ra, ha mẽ. Ker han tũg hẽ'. Topẽ vỹ ã tỹ nén han mũ vэг tĩ, *Jesus Cristo* ti ke gé, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ag ke gé. ù to: “ti tỹ iso há nĩn

kĩ sóg ti mẽ vỹ tar han sór tũ nĩ, ti tỹ kygnẽ ja ra,” he sór tũg nĩ. Ge ra ti jyvẽn tar han nĩ. ²² Kĩ kãnhmar ù mẽ: “Topẽ rãnrhāj tag han jé ã tóg ke mũ,” he sór tũg nĩ gé. Ti tỹ Topẽ vỹ mranh ja ẽn tovãnh kãn ja tũ nĩn kĩ ã tóg ti mré mranh mũ, ti tỹ ti rãnrhāj tovãnh kĩ. Kĩ veso jykren nĩ gé, ã jãnhkri kar jẽ jé.

²³ Goj tãvĩ kron sór tũg nĩ. Kaga mẽ ã tóg nĩ. Hã kĩ sĩn kĩ *vinho* kron nĩ. ã mẽ vãnh kagta vẽ.

²⁴ ù ag tóg Topẽ vỹ mranh pẽ han tĩ, kĩ vãnh kar tóg ag vэг tĩ. Topẽ vỹ ag vóg kónãn ke mũ, ag tỹ ti vỹ mranh pẽ han to. ù ag tóg vãnh pēju kĩ mranh tĩ. Ag tỹ Topẽ vỹ mranh mũ ẽn vỹ vãnh ven ke mũ gé kejẽn, ha vem nĩ. ²⁵ Ge ti nĩ gé, vỹjyre há mré. Vãnh kar vỹ vэг mũ, ù tỹ vỹjyre há han mũ ti. Kejẽn ù tóg nén ù há han tĩ, hã ra tóg vãnh pēju kĩ han tĩ. Vãnh ven jé tóg ke mũ gé, ti tỹ Topẽ vỹ mranh ja ti.

6

Patrão camarada jykre

¹ Tá ke ag kã mĩ ù tóg tỹ *patrão camarada* nỹtĩ. Kĩ ù ag *patrão* vỹ *Cristo* ki kagtũg nĩ. Ag jé ag *patrão* tũ ki rĩr há han. Kĩ ù tóg ẽg to vĩnh ke tũ nĩ, Topẽ to, ag tỹ vỹjyre há han kĩ. ² ù ag *patrão* vỹ *Cristo* ki rã kĩ nĩ. Kĩ ag jé ti to é he tũg. Ti tỹ ẽg mré *Jesus* ki rã kĩ *Jesus* vỹ ti to há nĩ. Kĩ tóg ùn vēs'yrénh mũ ag jagãgtãn tĩ, ag *patrão* ti. Kĩ tóg há tĩ, ti *camarada* ag tỹ ti tũ ki rĩr há tãvĩ han kĩ. Tag tóm nĩ, vãnh kar mẽ. Tag tỹ ag jyvẽn nĩ.

Ón kĩ Topẽ kãmén tĩ ag

³ ù tóg vyr mẽ jykren kĩ nén ù tó sór tĩ. Topẽ vỹ rán kĩ nĩ ẽn tó sór tũ tóg nĩgtĩ. ẽg *Senhor tỹ Jesus Cristo* tỹ nén tó mũ ẽn tovãnh kĩ tóg nĩ ha, vãnh vỹ há ẽn, Topẽ jykre ẽn. ⁴ “Ùn mág vỹ tỹ ãnh nĩ,” he tóg tĩ. Hã ra tóg jykre tũ nĩ. Kaga ti nĩ, krĩ vãnh mẽ ti nĩ. Hã kĩ tóg fagrĩnh mẽ vỹ

tũtĩ. Ti vĩ tugnĩn jagnẽ tũ ki vỹ
vỹ kutẽ tĩ, jagnẽ to jũ ke gé, jagnẽ
to vĩ kónãn, jagnẽ to jykrẽn kónãn,
5 jagnẽ mỹ féfẽn ke gé. Krĩ tũ nỹtĩ
ve ag nĩ. Vẽnĩ vĩ há ki kagtĩg ag nỹtĩ.
Kỹ ag tóg ón kỹ Topẽ kãmén to rikon
sór nỹtĩ. 6 Hỹ, Topẽ to ẽg riko nỹtĩn
mũ, ẽg tỹ ẽprã rikon sór tũ nỹtĩn kỹ.
7 Ha vé, ẽg mur mũ kã ẽg tóg tỹ nén ù
tũ mur, kỹ ẽg tóg ẽg ter kỹ ẽg tỹ nén
kar tovãnh kỹ tũg mũ gé. 8 Kỹ tóg há
tĩ, ẽg tỹ ùri vỹjẽn mré ẽg kur ven kỹ,
tag tãvĩ. 9 Ẽg tỹ riko nỹtĩ sór kỹ tóg
inh mỹ ẽg tỹ Topẽ vĩ mranh ha mẽ
tĩ. Kãnhmar ẽg tóg nén ù to én', nén
ù to én' he tĩ, kỹ tóg inh mỹ tag tỹ ẽg
kókén ha mẽ tĩ. Kỹ ẽg tag to nũgme
ki vár ke mũ. Pijé há nĩ'. 10 Ẽg tỹ
jãnkamy mág to én kỹ ẽg tóg nén ù
kórég kar han sór tĩ. Vỹjyre kórég
vẽ. Tag to ù ag tóg *Jesus* ki rã tovãnh
huri, kỹ ag tóg vêsỹrénh mũ ha, ag
tỹ jãnkamy mág to há nỹtĩ tugnĩn.

Ă rãnhrãj ki rĩr há han nĩ

11 Ag jãvo ã há vỹ tỹ Topẽ tũ nĩ.
Kỹ vỹjyre kórég tag tovãnh kãn. Ẽ
tỹ nén han ken há vỹ, há vỹ: vỹjyre
kuryj, he mũ, Topẽ kamẽg mũ, ti ki
rã kỹ tĩ, vẽnĩ kar to há nĩ, he mũ,
komẽr há vĩ, he mũ gé. 12 Ẽg tỹ ti
ki rã kỹ ẽg tóg ti jykre to vãsãn ke
mũ, ẽg tỹ ka kunũnh sór kỹ to vãsãn
ri ke. To tar nĩm nĩ, ã tỹ ẽg rĩr krỹg
ja tũ ve jé. Tag há to tóg ã jé prẽr,
Topẽ ti. Kỹ ã tóg vẽnĩ kar mỹ tó ja
nĩ gé, kurã ẽn kã. Ẽn e ag vỹ ã vĩ ẽn
mẽgmẽ. Kỹ to tar nĩm nĩ.

13 Sỹ ã jyvẽn sór vỹ, kỹ Topẽ vỹ
mẽnĩ mũ. Ti há ne nén kar rĩnrĩr
han tĩ'. Kỹ *Jesus Cristo* vỹ inh vĩ
mẽnĩ mũ gé. Ti há ne vẽnĩ kãmén
há han', pã'i tỹ *Põncio Pilatos* ẽn mỹ.
14 Sỹ tag tó sór vỹ, ã mỹ, ha mẽ: ã
rãnhrãj ki rĩr há han nĩ. To krónh ke
tũg nĩ. To kygnẽ sór tũg nĩ gé. Tag
han kỹ ẽg *Senhor tỹ Jesus Cristo* tỹ
vỹn ke ẽn jãvãnh nĩ. 15 Ti kurã ki
Topẽ vỹ ti mỹ: “ha tũg,” henh ke mũ.
Topẽ vỹ ti pir mỹ tỹ nén ù kar kri ke

nĩ. Kỹ ẽg tóg ti há mỹ vĩ há han ke
mũ. Pã'i kar kri tóg tỹ pã'i nĩ. Ẽn
mág kar kri tóg tỹ ùn mág nĩ. 16 Ti
há ne ti pir mỹ ter ke tũ nĩ'. Ti há
ne jẽngrẽ kã kã nĩ nĩ'. Tá ẽg jun ke
tũ nĩ. Ẽprã ke ù vỹ ti ve ja tũ nĩ gé.
Kỹ ẽg tóg ti vẽnĩ ke tũ nĩ gé. Ti há
ne tỹ ùn mág nĩ'. Ti há ne tar nĩ'. Tũ'
henh ke tũ ti nĩ, ti tỹ tỹ ùn mág nĩ ti.
Hã vỹ.

Ẽprã ùn riko ag

17 Ẽprã ùn riko ag mỹ tóm nĩ, ag tỹ
vẽso: “tỹ inh ùn riko pẽ nĩ,” he tũ nĩ
jé. Ag riko vỹ kãnhmar tũ' henh ke
mũ. Ag jé Topẽ há ki nén ù kar ve
sór. Ti há vỹ ẽg mỹ nén ù kar nĩm
tĩ, ẽg fe tỹ mrin ken jé. 18 Ẽn riko
ag jé vỹjyre kuryj han. Ag jé ag tũ
tỹ vẽnĩ kãpãm. Ag jé ùn jagãgtar ag
jagãgtãn to krónh ke tũg. 19 Ag tỹ
nén ù há kar han kỹ ag tóg kãnhkã
tã riko nỹtĩn mũ. Kãnhkã tá ag tóg
ag tũ vin han ke mũ. Kỹ ag tóg ẽg rĩr
krỹg ja tũ vẽnĩ ke mũ gé. Ẽ tỹ ẽprã
ùn riko ag mỹ tónh ken há vỹ.

20 *Timóteo*', ã tỹ Topẽ vĩ mẽ ja ẽn
kã jatun tũg nĩ. Ki króm nĩ, to jykrẽn
kỹ. Ẽ ag tóg fagrĩnh mỹ vẽnĩ mág
han sór tĩ. Ón kỹ ag tóg: “vẽnĩ vĩ há
vỹ jagnẽ kato tẽ tĩ,” he tĩ. Há ra ag
tóg fagrĩnh mỹ vĩ tĩ. Ag vĩ mẽ sór tũg
nĩ. 21 “Ki kãnhró ẽg nỹtĩ,” he ag tóg
tĩ. Há ra ag tóg Topẽ ki rã tovãnh
huri. Kórég ag nỹtĩ.

Topẽ mỹ sóg to vĩ tĩ, ti tỹ ãjag tỹ ti
to tar han jé.

Hã vỹ.

PAULO TÛ CARTA HAN: TIMÓTEO MÛ CARTA Û

¹ Paulo tÛ rá vĕ. Topĕ ne inh fĕg', isÿ tÛ *Jesus Cristo apóstolo* jĕ jĕ. Inh mÿ tóg tó, isÿ vĕnh kar mÿ ĕg tÛ *Jesus Cristo* tugiŕn rĩnrĩr nÿtĩnh ke tag tó jĕ. Topĕ tÛ ĕg mÿ nĕn han sór mũn hã vĕ.

² Isÿ inh kósĩn tÛ *Timóteo* mÿ rán hã vĕ, isÿ ù to há tãvĩ nĩ ĕn mÿ. Ēg jóg tÛ Topĕ mÿ sóg to vĩ tĩ, ti tÛ Ā tar han jĕ, ti tÛ Ā jagãgtãn jĕ, ti tÛ Ā krĩ kuprãg jĕ ke gé.

Topĕ mÿ vĩ há han

³ Topĕ mÿ sóg vĩ há han tĩ. Ti hã mÿ sóg rãnrãj tĩ, inh jógjóg ve ag ri kén. To kygnĕ sór vãnh inh nĩgtĩ.

Ā tó sóg tĩ, sÿ Topĕ mré vĕmĕn kÿ. To krónh ke tũ inh nĩgtĩ, kurã kar ki. ⁴ Isĩg kÿ Ā tóg fÿ ja nĩ. Hã mĩ sóg ĕkrĕg tĩ. Hã kÿ sóg Ā ve sór tãvĩ nĩ, inh fe tÛ mrin ke jĕ. ⁵ *Jesus* ki rã há han kÿ Ā tóg nĩ, Ā vóvó tÛ *Lóide* fi ri ke, Ā mÿnh tÛ *Eunice* fi ri ke. Ki kanhró sóg nĩ.

⁶ Hã kÿ sóg Ā jyvĕn sór mũ. Topĕ vÿ Ā mÿ vĕnh rãnrãj nĩm, isÿ inh nĩgé tÛ Ā kri fi ja nĩn kÿ. Ēn to tar nĩm nĩ. ⁷ Topĕ vÿ ĕg mÿ ti kuprĩg jĕnĕ, ĕg kanĕ jur tũ nĩ jĕ, ĕg tar nÿtĩ jĕ, ĕg tÛ jagnĕ to há nÿtĩ jĕ, ĕg tÛ vĕso jykŕĕn jĕ.

⁸ Hã kÿ ĕg *Senhor* to mÿ'ãg tũg nĩ. Ti kãmĕn nĩ. Kÿ inh kãmĕn nĩ gé, isÿ ti tugnĩn se kÿ jĕ tag ti. Kÿ Ā tÛ ti tugiŕn vĕsÿrĕnh ke tag kamĕg tũg nĩ gé, inh mré. Topĕ vĩ to ĕg vĕsÿrĕnh tĩ. Hã ra Topĕ tóg to ĕg tar han tĩ. ⁹ Ti hã ne ĕg kren han'. Ti hã ne ĕg kuprĕg', ĕg tÛ tÛ ti tũ nÿtĩ jĕ. Ēg tÛ vĕsóg ki to vãsãn pijĕ'. Ti hã ne to jykŕĕn'. Kÿ tóg ĕg jagãgtãn kÿ ĕg kuprĕg, *Jesus Cristo* tugiŕn. Nĕn kar han ke to há tóg tag to jykŕĕn ja nĩgtĩ. ¹⁰ Kÿ tóg ùri hã ĕg mÿ tó, ti tÛ

ĕg kren han tĩ tÛ *Jesus Cristo* jĕnĕn kÿ. Ti hã vÿ ĕg ter pĕ han ke tag tÛ tũ' hé. Kÿ tóg ĕg rĩnrĩr han mũ sir, ĕg tÛ ĕg rĩr krÿg ja tũ ve jĕ sir, ĕg tÛ ti vĩ sér kri fi kÿ. ¹¹ Kÿ tóg inh mÿ: “vĕnh kar mÿ inh vĩ tónh tũg,” he ja nĩ gé, sÿ tÛ ti *apóstolo* jĕ jĕ, sÿ ti vĩ tÛ vĕnh kar kanhrãn jĕ. ¹² Hã kÿ sóg se kÿ jĕ ha. Hã ra sóg mÿ'ãg ke tũ nĩ. Ti ki rã kÿ sóg jĕ ha. Ti ki kanhró sóg nĩ. Nĕn ù kar to tóg tar nĩ. Hã kÿ tóg inh ki rĩr há han ki kanhró nĩ gé, sÿ ti mÿ vĕnh fĕg kÿ, isÿ kurã tÛ ĕgno pĕtĕm há han jĕ.

¹³ Isÿ nĕn tÛ Ā kanhrãn ja ĕn kã jatũ tũg nĩ. Vĕnh vĩ há vĕ, sÿ Ā mÿ nĕn tó ja ti. Tag ki króm kÿ inh ri kén kãmĕn nĩ. Ti ki rã to tar nĩm nĩ, vĕnh kar to há nĩm nĩ gé. *Jesus Cristo* tÛ nĕn han ja ĕn ri ke han nĩ. ¹⁴ Ti tÛ Ā mÿ vĕnh rãnrãj nĩm ja ĕn ki rĩr há han nĩ, ù tÛ Topĕ vĩ tÛ ù han tũ nĩ jĕ. Topĕ kuprĩg vÿ ĕg kã ki ĕmã nĩ. Ēn vÿ Ā tar han ke mũ, Ā tÛ ti vĩ tó há han ke to.

¹⁵ Ha vé, ga tÛ *Ásia* tá ke kar ag vÿ isovãnh kãn, *Fígelo* ke gé, *Hermógenes* ke gé. Tag mĕ Ā hÿn huri. ¹⁶ Topĕ mÿ sóg to vĩ tĩ, ti tÛ *Onesíforo* mré ke fag jagãgtãn jĕ, ùn tũg mũ ĕn ti. Iso há tãvĩ ja ti nĩgtĩ. Iso mÿ'ãg ja tũ ti nĩgtĩ, ise kÿ jĕ hã ra. ¹⁷ Ti tÛ ĕmã tÛ *Roma* tag ki jun kÿ tóg inh jãvãnh tãvĩ han ja nĩ. Kÿ tóg kejĕn inh ve ja nĩ. ¹⁸ *Éfeso* tá tóg inh ki rĩr há han ja nĩgtĩ gé. Kÿ ĕg *Senhor* hÿn ti jagãgtãn ke mũ, ti tÛ kurã tÛ ĕgno kã ti kren han jĕ. Kÿ tóg inh mÿ sér tĩnh mũ.

2

Ēg vãsãn ke

¹ Inh kósĩn', *Jesus Cristo* ne Ā tar han ke mũ', kÿ krónh ke tũg nĩ. ² Inh vĩ mĕ Ā, sÿ ùn e ag kanhrãn kÿ. Tag tóm nĩ gé, inh kóm, ù tÛ krónh ke tũ ag mÿ.

³ Ēg tÛ *Jesus* tugiŕn vĕsÿrĕnh ke to tar nĩm nĩ inh mré, *Timóteo*'. *Jesus Cristo soldado* ri ke ĕg nÿtĩ.

⁴ *Soldado* jykre tag to jykrén nĩ. Ag pijé vyr mĩ jykrén tĩ'. Ag pã'i vĩ ki hã han ag tóg tĩ, ti tĩ ag to há nĩ jé. Hã kĩ ag tóg vyr mĩ gĩj ve sór tũ nĩgtĩ.

⁵ Kĩ ù tĩ *corrida* han mũ ag jykre to jykrén nĩ gé. *Corrida* to vėjykre ěn hã han ag tĩ, ag tĩ gĩjĩ he jé. Ag ri ke han nĩ, *Timóteo*'.

⁶ Kĩ ěpĩ ki rĩr tĩ ag vỹ rãnrãj mág han tĩ gé, hã kĩ ag tóg krãn kĩ ti kanē ko tĩ. Ag ri kén ã tóg venh ke mũ gé, ã tĩ nén ve sór mũ ti, ã rãnrãj to, ha vem nĩ.

⁷ Tag to jykrén há han nĩ, sỹ ã mĩ tó mũ tag to. Kĩ ěg *Senhor* vỹ ã tĩ to jykrén há tãvĩ han ke mũ sir. ⁸ *Jesus Cristo* mĩ ěkrén nĩ. Ti ter kar kĩ tóg rĩr mãn. Ti jógióg ve vỹ tĩ *Davi* ja nĩgtĩ. Hã tó sóg tĩ, ti kãmén kĩ. ⁹ Hã kĩ sóg se kĩ jé, *ferro* tĩ mĩr. “Ti hỹn tĩ ùn jykre pãno nĩ,” he ag tóg tĩ iso. Hã kĩ ag tóg *ferro* tĩ isé. Hã ra Topě vỹ pijé se kĩ nĩ nĩ'. Tã mĩ tóg tĩ ha. ¹⁰ Hã kĩ sóg ise kĩ jé hã ra ti to tar nĩ, Topě tĩ ùn kupręg mũ ag jagfỹ, ag krenkren jé, ag tĩ *Jesus Cristo* ki ge tigrĩn kanhkã tá junjun jé. ¹¹ Věnh vỹ há vě, tag ti, ha mē: ěg tĩ ti tigrĩn kãgter mũ ra ěg tóg ti mré rĩnrĩr mãn ke mũ gé. ¹² ěg tĩ ti tigrĩn nén ù jagy kar to tar nỹtĩn kĩ ěg tóg ti mré tĩ ùn mág nỹtĩnh ke mũ gé. ěg tĩ ti tovãnh kĩ tóg ěg tovãnh ke mũ gé. ¹³ ěg tĩ ti to krónh ke tĩ ra tóg ěg to krónh kenh ke tũ nĩ jãvo. Ti pijé ón tĩ', hã kĩ tóg ěg to krónh kenh ke tũ nĩ.

Topě rãnrãj han há han ke

¹⁴ Tag tóm nĩ, vėnh kar mĩ. Tĩ ag jyvėn nĩ, kĩ ag jyvėn tar han nĩ gé. Topě vỹ ã vỹ mėnh mũ. Ag mĩ: “ěg kato tē ag vỹ kafãn sór tũg nĩ,” hem nĩ. “Jagnē vỹ kafãn pijé ěg tar han mũ'. Û tĩ tag mē kĩ tóg krónh ke sór mũ,” hem nĩ ag mĩ. ¹⁵ Vãsãn ra, Topě tĩ ã rãnrãj to: “há ti nĩ,” he jé, ã tĩ ã rãnrãj to mĩ'ãg tũ nĩ jé. Topě vỹ to vãsãn nĩ, ã tĩ ki kanhrãn

há han jé, ã tĩ vėnh kar mĩ tó há han jé gé. ¹⁶ Û tĩ kanhir kĩ nén ù kórég tó kĩ jēmē sór tũg nĩ. Û tĩ ge ag vỹ Topě to kórég tãvĩ nỹtĩ. Kĩ ag vỹ ag kókén ke mũ, kĩ tóg ag jykre pãno pē han mũ. ¹⁷ Vėnh vỹ tĩ ge vỹ ěg kar kókén ke mũ, komēr hã, ti tĩ vėnh kar kri rũm ken kĩ. Vėnh kaga kórég tĩ vėnh kar kri rũm ke ri ke ti nĩ.

Û tĩ vėnh vỹ tĩ ge han mũ vỹ tĩ *Himeneu* nĩ gé, *Fileto* ke gé. ¹⁸ Tag ag vỹ ónón tĩ, Topě vỹ to. “Rĩr mãn ri ke han ěg huri, ěg tĩ *Cristo* ki gen kĩ. Hã kĩ ěg rĩnrĩr mãn ke tũ nĩ ha, ěg ter kar kĩ, *Jesus* kãtĩg mãn kĩ,” he ag tóg tĩ. Ag tĩ tag tó kĩ ag tóg ù ag tĩ *Jesus* to krónh ke han tĩ. Kĩ ag tóg *Cristo* tovãnh mũ, ag tigrĩn.

¹⁹ ěg tĩ ĩn han kĩ ěg tóg ti nũna ěn tar han tĩ. ěn ri ke ti nĩ, Topě jykre ti. Kĩ tóg tũ' henh ke tũ nĩ, ù ag tĩ ón kĩ to vỹ mũ hã ra. ěg tĩ ti ki ge kĩ nỹtĩn kĩ tag vỹ ěg to rãn kĩ nĩ, ha mē: “ěg *Senhor* vỹ ti tũ ag ki kanhró nĩ,” he tóg mũ.

Kar kĩ tóg: “vėjykre pãno tovãnh kãn ra, ãjag tĩ: ĩnh *Senhor* vỹ tĩ ti nĩ, *Jesus* ti, he jé,” he mũ.

²⁰ Ha vé, ĩn mág krēm kukrũ vỹ e nỹtĩ. Û vỹ *ouro* tĩ há nỹtĩ. Û vỹ *prata* tĩ há nỹtĩ. Kĩ ù vỹ ka tĩ há nỹtĩ gé. Û vỹ go'or tĩ há nỹtĩ gé. Kukrũ há vỹ tĩ vėjėn né nĩ, kĩ ùn kórég vỹ tĩ vãfãr né nĩ gé. ²¹ Kĩ tóg ge nĩ. Û tĩ kanhir kĩ nén ù kórég tó (ka)mē ěn ag vỹ kukrũ kórég ri ke nỹtĩ. Hã kĩ Topě tóg ag mĩ: “ĩnh rãnrãj han ra,” henh ke tũ nĩ sir. ěg tĩ ti kórég tovãnh kãn kĩ ěg tóg kukrũ há ri ke nỹtĩ. Kĩ Topě tóg ěg mĩ: “ĩnh rãnrãj han nĩ,” henh ke mũ gé sir.

²² Kyrũ ag vỹ nén ù kar to ěn (ka)mē nỹtĩ. ěn tovãnh kãn nĩ. Vėjykre há hã mĩ tĩg sórm nĩ. *Jesus* ki rã há han nĩ. Vėnh kar to há nĩm nĩ. Krĩ kuprã nĩm nĩ, ù tĩ tĩ ěg *Senhor*

mré ke ag to, ùn jãnhkri ag to, vènh kar to ke gé.

²³ Û ag tóg ón ký: “Topě hÿn tag tó sór mũ, ti tÿ ên tó ký,” he sór tĩ. Topě tÿ nén tó vãnh ên tó sór ag tóg tĩ. Tag tugrĩn jagně to jũ tóg kutě tĩ. Hã ký ag mré to jykren sór tũg tũ. ²⁴ Û tÿ Topě mÿ rãnhrãj tĩ jé vènh kar to há nĩ. Ti tÿ kãnhmar ag to jũn ký tóg kórég nĩ. Ti tÿ koměr hã vĩ ký tóg há tĩ, ag kanhrãn jé, vènh kar to fe há nĩn ký. ²⁵ Û tóg ti vĩ kafãn sór mũ. Ên mÿ ã tóg vĩ há han ke mũ. Koměr hã ã tóg ag mÿ Topě vĩ tónh ke mũ, Topě tÿ ag jagãgtãn jé, ag tÿ ag jykre pãno tovãnh ký vènh vĩ há hã nón mũ jé. ²⁶ Ký ag krĩ há nÿtĩnh mũ. Japo tũ vÿ tÿ ag nÿtĩ ja nĩgtĩ, ti tÿ ag sigse ja nĩn ký, ag tÿ ti rãnhrãj han jé. Ag tÿ ti tovãnh ký Topě tóg ag krenkren han ke mũ. Ký tóg ag tÿ Japo jykre tag to vènh nenh to ag tar han ke mũ, êg ke gé. Ký tóg há tĩ.

3

Kurã tÿ êgno to hã vėjykre

¹ Ga tÿ tũ' henh ke to hã êg tóg nén ù jagy ve kãn ke mũ. Vènh kar tÿ vėjykre pãno han mũ ve jé êg tóg ke mũ. ² Ag jykre hã han sór jé ag tóg ke mũ. Nén ù kar to én jé ag tóg ke mũ, ag riko nÿtĩ jé. Jagně to vĩ kónãn jé ag tóg ke mũ. Ag panh vĩ ki hã han ke tũ ag tóg nĩ. “Kórég ti nĩ,” he jé ag tóg ke mũ, ù tÿ ag mÿ nén ù há nĩm mũ ra. Topě to ag é henh ke mũ gé. ³ Jagně to kórég ag nÿtĩnh mũ, ag krě to ke gé. Jagně mÿ vènh pãte fón ke tũ ag nĩ gé. Jagně to ag ónón ke mũ. Věso jykren ke tũ ag tóg nĩ. Ag tÿ ù vóg kónãn ký tóg ag mÿ sér tĩnh mũ. Vėjykre há kato tẽ jé ag tóg ke mũ. ⁴ Ag régre ag vatánh tá ag tóg ag to vĩ kónãn ke mũ gé. Û tÿ ag jykre kórég to ag vóg kónãn ke tag kaměg ke tũ ag nĩ. Věso ag tóg: “vènh kar kãfór vÿ tÿ inh nĩ,” henh ke mũ gé. Ag tÿ Topě to há nÿtĩnh ke vè vè. Hã ra ag tóg ag tÿ nén to

én mũ ên hã han sór ke mũ. ⁵ Ón ký ag tóg Topě to há nÿtĩ ve nĩnh mũ, hã ra ag tóg ti jykre han sór ke tũ nĩ. Ti tÿ êg tar han tĩ tag vÿ ag mÿ há tũ nĩnh mũ. Û tÿ ge ag tovãnh nĩ, vÿ.

⁶ Ag kã mĩ ù ag vÿ ĩn kar mĩ mũnh mũ. Ký ag tóg ùn tÿtã kórég fag mré vémén sór ke mũ, ù tÿ Topě vĩ mranh tĩ fag, ùn én (ka)mě fag.

⁷ Ón ký fag tóg vènh kanhrãn to tar nÿtĩnh mũ. Hã ra fag tóg vènh vĩ há ki kagtũg nÿtĩ. Hã ký fag tóg ag tÿ fag mÿ nén tó mũ ki hã han mũ. ⁸ Û tÿ fag mré vémén mũ ên ag vÿ Topě vĩ kato tẽ nÿtĩ, vènh vĩ há ên kato. Vãsÿ *Janes* vÿ *Moisés* vĩ kato tẽ ja nĩgtĩ, *Jambres* ti ke gé. Ên ag ri ke ag nÿtĩ. Topě vĩ kato tẽ ag tóg tĩ. Ón ký ag tóg *Jesus* ki ge ký nÿtĩ ve nĩ, ag tÿ ón ký ti vĩ tón ký. ⁹ Hã ra ùn e vÿ ag vĩ kri finh ke tũ nĩ, ha vem nĩ. Vènh kar vÿ ag krĩ tũ tag venh ke mũ, ha vem nĩ. *Janes* mré *Jambres* ri ke han jé ag tóg ke mũ. Vènh kar vÿ ag krĩ tũ ki kanhró ja nÿtĩgtĩ gé.

Êg tÿ nén jagy vènh ke mũ

¹⁰ Ag jãvo ã tóg inh vĩ kri fig tĩ, *Timóteo*. Isÿ nén han mũ ên ri ke han ã tóg tĩ. Isÿ nén ve sór mũ ên ve sór ã tóg tĩ gé. Isÿ *Jesus* ki rã ri ke han ã tóg tĩ gé. Isÿ koměr hã vĩ ri ke han ã tóg tĩ gé. Isÿ vènh kar to há nĩ ri ke han ã tóg tĩ gé. ¹¹ Ag tÿ inh vóg kónãn ve ja ã nĩ gé, isÿ nén ù jagy vég tĩ ên ti. Inh vóg kónãn tÿ hën ri ke han ja ag tóg nĩ, *Antioquia* tá, *Icônio* tá, *Listra* tá ke gé. Ter kren pẽ han inh, tá. Hã ra êg *Senhor* tóg ijj nĩgãn. ¹² Ha vé, êg tÿ *Jesus Cristo* jykre mĩ mũn ký êg kar tóg ag tÿ êg vóg kónãn venh ke mũ. ¹³ Êg jãvo ùn jykre pãno ag vÿ koměr hã vėjykre pãno han kãn ký nÿtĩ, ùn ónón mũ ag ke gé. Û ag *lograr* (ke) he ag tóg tĩ, hã ra ag tóg ag *lograr* (ke) he tĩ gé, vènh kato.

¹⁴ Ag jãvo isÿ ã mÿ nén tó ja ên mĩ tĩg nĩ, ã tÿ nén mẽ ja kar ên mĩ, ã tÿ ki rã ký jé ên mĩ. Isÿ ã kanhrãn ja ên

to tar nĩm nĩ. Inh jykre ki kanhró ã tóg nĩ. ¹⁵ Ā sĩ kã ã tóg Topě vĩ mẽ, ti vĩ tỹ rán kỹ nĩ ěn. Ěn to jãn kỹ ã tóg ki kanhrãn mũ, ěg tỹ *Jesus Cristo* ki rã tugrĩn krenkren ke mũ ti.

¹⁶ Ů tỹ hẽn ri ke ag vỹ Topě vĩ ránrán ja nĩgtĩ. Hã ra Topě kuprĩg tóg ag mỹ tó ja nĩgtĩ, ag tỹ nẽn rán ke ti. Ti vĩ rán kỹ nĩ to ken kỹ ěg tóg vẽn vĩ há ki kanhrãn mũ. Kỹ ěg tóg kãmén há han ke mũ gé. Ěg mỹ tóg ěg tỹ kygně ja ěn ven tĩ. Kỹ ěg tóg jagně jyvẽn ke mũ gé. ¹⁷ Topě tũ vỹ tỹ ěg nỹtĩ. Ti pijě ěg tỹ kygně ve sór mũ'. Ěg tỹ kygněg tũ nĩn kỹ ěg tóg nẽn ũ há kar han to tar nỹtĩ. Ti tỹ tag ve sór vė, hã jé tóg ěg mỹ ti vĩ jěnh ja nĩgtĩ.

4

¹ Inh kósin', sỹ ã jyvẽn ke vė, kỹ Topě vỹ mẽnh mũ, *Jesus Cristo* ti ke gé, ũ tỹ vẽn kar jykre tugnỹm ke mũ ěn ti, ũn rĩnrĩr nỹtĩ ag jykre, ũn kãgter mũ ag jykre ke gé. Vỹn ke mãn jé tóg ke mũ. Kỹ tóg tỹ pã'i mág jěnh mũ, ha vem nĩ. Ěg *Senhor* rĩnve sóg ã mỹ: ² "Topě vĩ kãmén ra," he mũ. Kejěn ag tóg mẽ sór tĩ. Kejěn ag tóg mẽ sór tũ nĩgtĩ. Ge ra ag mỹ kãmén nĩ. Ag mỹ ag tỹ kygně ja ěn tóm nĩ. Ag jyvẽn tar han nĩ, ag tỹ mẽ jãvãnh nỹtĩn kỹ. Ag to krónh ke tũg nĩ, ag tỹ kejěn *Jesus* ki rã sór jé. ³ Kurã tỹ ěgno to hã ag tóg jěmě sór ke tũ pě nĩ, vẽn vĩ há ti, ha vem nĩ. Kỹ ag tóg vẽn vĩ kórég nón mũ sór mũ, ag tỹ nẽn to én mũ ěn ti. Ů tỹ ón kỹ ag mỹ tónh ke mũ ěn vỹ vėme sér tónh ke mũ. Kỹ tóg ag mỹ sér tĩnh mũ. ⁴ Vẽn vĩ há jěmẽn ke tũ ag nĩ. Hã ra ag tóg vẽn ó hã jěmẽn ke mũ sir.

⁵ Ag jãvo nẽn ũ kar to jykrén há han nĩ. Ā tỹ nẽn ũ jagy ve kỹ kato tar nĩm nĩ. *Cristo* kãmé sér ěn kãmén nĩ, vẽn kar mỹ. Ā rãnrãj ki rĩr há han nĩ gé.

⁶ Ag hỹn kãnhmar isén ke mũ, *Jesus Cristo* tugrĩn. Hã ra tóg inh mỹ

tỹ nẽn ũ tũ nĩ. ⁷ Ěg tỹ *carreira* han kỹ ěg tóg vãsãn tãvĩ han tĩ, ěg tỹ gỹjỹ he jé. Tag ri ke han inh, isỹ Topě rãnrãj han kỹ. Ti rãnrãj han kãn inh huri. Ti ki rã tovãnh ja tũ inh nĩgtĩ. ⁸ Ů tỹ *carreira* ki gỹjỹ he mũ ěn vỹ ka féj tỹ *coroa* gỹjỹ he tĩ. Ěn ri ke nĩm jé tóg ke mũ inh mỹ, Topě ti, inh jykre kuryj to, kurã ěn kã. Vẽn kar mỹ ti nĩm ke mũ gé, ũ tỹ ti kãtĩg jãvãnh mũ ag kar mỹ.

Paulo tỹ nẽn ve ja

⁹ Kur inh venh kãtĩg. ¹⁰ *Demas* vỹ isovãnh kỹ vyr. Ěprã vėjykre han sór ti nĩ, hã kỹ tóg isovãnh kỹ *Tes-salônica* ra vyr. *Crescente* vỹ *Galácia* ra vyr, kỹ *Tito* vỹ *Dalmácia* ra vyr. ¹¹ *Lucas* vỹ inhhã inh mré nĩ nĩ. *Marcos* pére kãtĩg, ti tỹ inh rãnrãj han jé. Tag to tóg tar nĩ. ¹² *Tíquico* jěnh inh, ti tỹ *Éfeso* ra tĩg jé. ¹³ Kỹ, ã kãtĩg kỹ inh mỹ inh *capa* ma kãtĩg. *Tróade* tá ti nĩ, *Carpo* ĩn krēm. Kỹ inh mỹ inh *livro* gé kãtĩg gé, nẽn ũ fãr ki rán kỹ nỹtĩ ěn mré. Isỹ *livro* ěn venh hapě tóg tĩ.

¹⁴ *Alexandre*, ũ tỹ *ferro* tỹ nẽn ũ kar han tĩ ěn vỹ iso kórég tãvĩ nĩ. Ěg *Senhor* vỹ ti jykre kórég to ti vóg kónãn ke mũ. ¹⁵ Ti kaměg ra. Inh vĩ kato tẽ mág han tóg.

¹⁶ Fóg tỹ pã'i vỹ inh ki inh jykre jěmě pin huri. Ěn kã ũ tóg inh mré ve ja tũ nĩ. Isovãnh kãn ag tóg. Topě mỹ sóg to vĩ tĩ, ti tỹ ag mỹ vẽn pãte fón jé. ¹⁷ Ag jãvo ěg *Senhor* vỹ isar han, ti tỹ inh mré tag kã jěnh kỹ. Hã kỹ vẽn kar vỹ ti vĩ mẽ huri, isỹ ag mỹ kãmén kỹ. *Povo* kar ag vỹ hur mẽ kãn. Kỹ ěg *Senhor* tóg iyy nĩgãn, ag tỹ mĩg mỹ inh fón tũ nĩ jé. ¹⁸ Iyy nĩgãn mãn jé tóg ke mũ gé, Nẽn-Kórég tỹ isỹ hẽ ri ke tũ nĩ jé. Inh ki tóg rĩr há han ke mũ, sỹ kanhkã ra tĩg há han jé, ti nĩgja ra. Ti hã mỹ ěg vĩ há han ke mũ'. Kỹ tóg tũ' henh ke tũ nĩ. Hã vė.

¹⁹ *Priscila* fi mré fi mén tỹ *Áquila* mĩ sóg ěkrég tĩ, *Onesiforo* mré ke fag

mĩ ke gé. ²⁰ *Erasto* vỹ *Corinto* tá nĩ nĩ. Jãvo *Trófimo* tóg *Mileto* tá kaga nỹ ja nĩ, isỹ tá kãtĩ mũn kã.

²¹ Kur kãtĩg mẽ han, kusa tá krỹg tũg ki. *Êubulo* vỹ ã mĩ ěkrég tĩ, *Pru-dente* ti ke gé, *Lino* ti ke gé, *Cláudia* fi ke gé, ěg régre kar ag mré hã.

²² Ěg *Senhor* mỹ sóg to vĩ tĩ, ti tỹ ã tar han jé, ti tỹ ãjag kar tar han jé gé.

Hã vĕ.

PAULO TÛ ÇARTA HAN: TITO MÛ CARTA

¹ Paulo tÛ rá vë. Sÿ Tito mÛ rán hã vë. Topë mÛ sóg rãnrãj tÛgtÿ, kÿ *Jesus Cristo* vÿ inh fëg, sÿ tÿ ti *apóstolo* jë jé. Topë tóg ëprã ke ù ag kuprëg, ag tÿ ti ki ge jé. Kÿ tóg inh mÛ: “ha isÿ ùn kuprëg ja ag mÛ inh vÿ tónh tÛg, ag tÿ ã vÿ jëmë kÿ inh ki ge há han jé,” he ja nÿ. ² Topë vÿ ëg mÛ: “rÿr krÿg ja tÛ ve jé äjag tóg ke mü,” he ja nÿ. Hã ve sór ëg tóg mü. Topë tÛ nén tó mÛn hã vë, vãsÿ. Hã ra tóg ón tÛ nÿgtÿ. ³ Vãhã tóg ëg mÛ ti vÿ tag jënë ja nÿ, ti tÿ ëg mÛ jënënh ke kurã ki. *Jesus* tÛ tóg ëg mÛ jënë ja nÿ. Hã to Topë tóg inh mÛ: “ha vënh kar mÛ tónh tÛg,” he ja nÿ, ëg kren han tí ën ti.

⁴ Hã kÿ sóg ã mÛ tó mü, *Tito*. Inh kósín pë vÿ tÿ ã nÿ, ã tÿ inh mré *Jesus* ki rá kÿ jën kÿ. Ëg jóg tÿ Topë mÛ sóg to vÿ tí, ti tÿ ã tar han jé, ã krÿ kuprã nÿ jé ke gé.

Tito tÿ Creta ki ke ag ki rÿr

⁵ Æ mÛ sóg: “ver goj vãso tÿ *Creta* tá nÿn nÿ,” he ja nÿgtÿ, ã tÿ tá isÿ nén han kãn ja tÛ ën han kãn jé. Hã kÿ sóg ã mÛ: “ëmã kar ki ù ag kuprëg, ag tÿ tÿ *igreja* to kófa nÿtÿ jé,” he ja nÿ. ⁶ Ûn kãme kórég tÛ jãvanh nÿ, ùn prÿ pir han kÿ nÿ ti. Ti krë tÿ *Jesus* ki rá kÿ nÿn kÿ tóg há tÿnh mü, ag tÿ nén ù vënh mÛ han tÛ nÿn kÿ, ag tÿ ag panh vÿ jëmën kÿ.

⁷ Ha vé, ù tÿ tÿ *igreja* to kófa jë sór kÿ tóg tÿ ùn jykre há nÿnh mü. Ti tÿ ti mré ke ag to: “ag kãfór vÿ tÿ inh nÿ,” henh ke tÛ vë. Ûn fe tÿ gÿm ke (ka)më vÿ há tÛ nÿ, ù tÿ *vinho* kron (ka)më tí, ùn jÿ (ka)më tí. Kÿ tóg ti tÿ riko nÿnh ke hã to én ke tÛ nÿ gé. ⁸ Ti tÿ ù tÿ kuvar há tá kãmü ag mÛ: “inh mré jë,” hen kÿ tóg há tí, ti tÿ vëjykre há to há nÿn kÿ, ti tÿ vëso jykren kÿ, vëjykre kuryj han

kÿ, Topë vÿ hã ki króm kÿ. ⁹ Topë vÿ më ja tóg nÿ. Kÿ ti tÿ tag kã jatu tÛ nÿn kÿ tóg há tí gé. Kÿ tóg ù tÿ ti vÿ mëg mü ag kanhrãn há han ke mü gé. Û tÿ ti vÿ kafãn mü mÛ tóg tó há han ke mü gé.

¹⁰ Ha vé, ù tÿ hën ri ke ag tóg më jãvanh nÿtÿ. Véké ag tóg ón kÿ vëmën tí. Ag tÿ ù *lograr* he sór vë. *Judeu* ag vÿ tag to tar nÿtÿ, ha më. ¹¹ Ëg tÿ ag vÿ tÿ tÿ 'henh ke vë. Ha vé, ù fag ne ag vÿ kri fi sór mü', kÿ fag tóg Topë vÿ tovãnh sór mü, fag mén mré hã, fag krë mré hã. Un'ón ag tóg tí, ù tÿ fag kanhrãn sór mü ag. Hã ra ag tóg hã to jãnkamy ve sór mü, ag tÿ riko nÿtÿ jé. ¹² Ag kã mÿ ù vÿ ki há tó ja nÿ, ag jyvën tí ù. Ti tÿ ag kato tÿ kÿ tóg: “*Creta* tá ke ag vÿ tÿ ùn ón mé nÿtÿ,” he mü. “Mÿg jÿ ri ke ag nÿtÿ. Rãnrãj vãnh ag nÿtÿ. Hã ra ag tóg jën mág tãvÿ han sór tí,” he ja tóg nÿgtÿ. ¹³ Hã ra tóg ge nÿ. Hã kÿ ag jyvën tar han nÿ, ag tÿ Topë ki rá to tar nÿtÿ jé. ¹⁴ Ag mÛ: “*Judeu* ag tÿ vënh ó tó mü jëmë sór tÛg nÿ,” hem nÿ. Ag mÛ ag tóg ëprã ke jykre tó sór mü gé, ù tÿ Topë vÿ há më vãnh ag. Ëg mré ke ag mÛ ké, ag tÿ ù tÿ ge vÿ jëmëg tÛ nÿ jé. ¹⁵ Ha vé, ù tÿ vëjykre kuryj han mü mÛ tóg kuryj kar nÿ. Jãvo ù tÿ vëjykre pãno han mü mÛ tóg pãno kar nÿ gé. Kÿ ag tóg ag jykre pãno to: “há ti nÿ,” he tí. Jãvo ag tóg vëjykre há to: “kórég tí nÿ,” he tí gé. ¹⁶ “Topë ki kanhró ëg tóg nÿtÿ,” he ag tóg tí, ón kÿ. Hã ra ag tóg ti jykre han tÛ nÿgtÿ. Ag tÿ ti jykre han vãnh ki ëg tóg vëg tí, ag ón mü ti. Û tÿ ge to ti kórég nÿ, Topë ti.

2

Vënh kar jyvën há han nÿ

¹ Ag jãvo Topë vÿ kãmën há han nÿ, ã tÿ ag jyvën kÿ, *Tito*. ² Kófa ag mÛ: “nén ù há hã to jykren nÿ,” hem nÿ. “Gøj fa kron sór tÛg nÿ. Nén há kar hã han sórm nÿ. Vëso jykren nÿ.

Jagně to há nýtīm nī. Ti tovānh sór tūg nī,” hem nī.

³ Kŷ kófa fag jyvĕn nī gé. “Vĕso jykřĕn nī,” hem nī fag mŷ. “Ū to vī kónān tūg nī. *Vinho* to ěn sór tūg nī. Vĕjykre há hā han nī, vĕnh kar tŷ ve jé. ⁴ Kŷ ājag tóg tytāg fag kanhrān há han ke mŷ,” hem nī fag mŷ. “Tytāg fag kanhrān nī, fag tŷ fag mĕn to há nŷtī jé, fag krĕ to, ⁵ fag tŷ vĕso jykřĕn jé, nĕn ū vĕnh mŷ han sór tū nī jé, fag tŷ fag ĩn ki rĭr há han jé, vĕnh kar mŷ vī há han jé, fag tŷ fag mĕn vī mranh sór tū nī jé,” hem nī, kófa fag mŷ. Fag tŷ tag han kŷ ū tóg Topĕ vī to é hĕnh ke tū nī.

⁶ Kyrŷ ag jyvĕn nī gé. Ag mŷ: “nĕn ū kar to jykřĕn há han nī, ājag tŷ ěg tŷ nĕn to ěn tī ěn han tū nī jé,” hem nī. ⁷ Tag han nī gé, *Tito'*, vĕnh kar tŷ ā jykřĕn há tag ve kŷ ā kóm vĕjykre há han sór jé gé. Ā tŷ ag kanhrān kŷ ki hā tóm nī. Kanhir kŷ vī tūg nī. ⁸ Topĕ vī tó há han nī, ū tŷ ā to: “kygnĕ ti huri,” he tū nī jé. Kŷ ū tŷ ěg kato tĕ mŷ ag vŷ nĕn ū tónh ke tū nī. Kŷ tóg ag mŷ'a tĭnh mŷ, ag tŷ ón kŷ ěg kato vī ja nĭn kŷ.

⁹ Ū mŷ rānhrāj tī ag jyvĕn nī gé. Ag mŷ: “ājag *patrāo* vī han nī,” hem nī. “ti tŷ ājag mŷ vī há han jé. Ti vī kafān tūg nī. ¹⁰ Ti tū péju tūg nī. Ti tū ki rĭr há han nī, ti tŷ ā to vī kónān tū nī jé. Ā tŷ ti tū ki rĭr há han kŷ tóg Topĕ vī to vī há han ke mŷ, ā *patrāo* ti, ti tŷ Topĕ vī mĕ kŷ,” hem nī, ū mŷ rānhrāj tī ag mŷ.

¹¹ Topĕ tóg ěg jagāgtān sór mŷ, ěprā ke kar ag. Kŷ tóg ěg kren han sór mŷ. Hā jé *Jesus* tóg kātĭg ja nī. ¹² Kŷ tóg ěg kanhrān sór mŷ gé, ěg tŷ ti kato tĕ tū nī jé, ěg tŷ nĕn to ěn sór mŷ ěn han tū nī jé gé, ěg tŷ ga kri mŭn kŷ, ěg tŷ vĕso jykřĕn jé, vĕjykre kuryj han jé, Topĕ jykřĕn ti. ¹³ Ti kātĭg ve sór ěg nŷtī, hā kŷ tóg ěg mŷ sér tī. Tŷ ti pā'i mág tāvī nī, Topĕ ti. Tar tāvī ti nī, ěg kren han tī tŷ *Jesus Cristo* ti ke gé. Ti ve jé ěg tóg

ke mŷ. Kŷ tóg sér tāvī tĭnh mŷ. ¹⁴ ěg jagfŷ tóg ter ja nī, ti tŷ ěg jykřĕn kórĕg ěn tŷ tŷ' he jé. Kŷ tóg ěg kykŷg mŷ, ěg jānhkri nŷtī jé. Kŷ ěg tóg tŷ ti tū nŷtī sir, vyr mŷ. ěg pijĕ tŷ ū tū nŷtī ha'.

¹⁵ Tag kar tóm nī, *Tito'*. Tŷ ag jyvĕn tar han nī gé ke jĕn. Ā tū vĕ mŷr, ā tŷ ag jyvĕn ke ti. Kŷ ū jé ā to é he tūg.

3

Topĕ jykřĕn

¹ Ag mŷ: “pā'i vī jĕmĕm nī, “ hem nī. “Ag vī ki króm nī. Ag tŷ nĕn ū há to: han nī, ěn kŷ han sórm nī, vĕšŷmĕr,” hem nī. ² “Ū to vī kónān tūg nī,” hem nī ag mŷ. “Ū vī kafān tūg nī. Vĕnh kar mŷ vī há han nī. Vĕnh kar mŷ komĕr hā vĭm nī,” hem nī ag mŷ. ³ Ha vé, vāsŷ ěg tóg kórĕg ja nŷtĭgtī gé. Ki kagtĭg ja ěg nŷtĭgtī. Ti vī mranh ja ěg tóg nĭgtī gé. Vāgfor mŷ ja ěg tóg nĭgtī, kŷ ěg tóg ū tŷ ón kŷ ěg mŷ vĕjykre tó mŷ ěn vī han ja nĭgtī gé. ⁴ Vāhā ěg tóg ki kanhró nŷtī, Topĕ tŷ ěg jagāgtān kŷ, ěg kren han tī ti. Ti tŷ ěg to há nī mĕ ěg tóg vāhā. ⁵ ěg pijĕ vĕjykre kuryj han ja nĭgtī'. Hā ra tóg ge ra ěg jagāgtān ja nĭgtī, hā kŷ tóg ěg kren han mŷ sir. ěg han mān ja tóg nī, ěg kygpe kŷ nŷtĭn kŷ. Ti kuprĭg tŷ tóg ěg han mān, kŷ ěg tāg nŷtī ha. ⁶ ěg mŷ tóg ti kuprĭg jĕnĕ, ti tŷ tŷ ěg jagrĕ nī jé. *Jesus Cristo* hā tugrĭn tóg ti jĕnĕ, ěg kren han tī ěn hā tugrĭn. ⁷ Hā kŷ tóg ěg mŷ vĕnh pāte fón mŷ sir. Ti tŷ ěg jagāgtān hā vĕ. Kŷ tóg ěg mŷ ti tū tovānh sór mŷ. Hā tó ja ti nī. Rĭr krŷg ja tū ve jé ěg tóg ke mŷ.

⁸ Tag vŷ ki hā ke nī. Hā kŷ vĕnh kar mŷ tóm nī. Ag jyvĕn to krónh ke tūg nī. Ū tŷ Topĕ ki ge mŷ ag jyvĕn há han nī, ag tŷ vĕjykre há hā han sór jé. Kŷ ag tóg tag hā to vāsān ke mŷ.

⁹ *Judeu* ū ag tóg véké ón kŷ vĕmĕn sór tī. Tag jĕmĕ sór tūg nī. Jagnĕ vī

kafã ag tóg tĩ. Kĩ ag tóg Topẽ tỹ vãsỹ ãg jyvẽn tĩ ãn to jagnẽ vĩ kafã mũ gé. Tag kar vỹ ãg mũ nèn ù há han ke tũ nĩ. Nèn ù tũ vẽ, tag ti. ¹⁰ Û tỹ vyr mũ vỹkre han sór kũ ti mũ: “ke tũg ra,” hem nĩ. “Ke tũg ra,” he régre han nĩ, ti tỹ kãnhmar ã vỹ jẽmẽg tũ nĩn kũ. Tag pãte ti tovãnh nĩ, ti tỹ mẽ jãvãnh nĩn kũ. ¹¹ Ti jykre vỹ pãno tãvĩ nĩ. Topẽ vỹ mranh ti tĩ. Topẽ vỹ ù tỹ ge to: “kórég ti nĩ,” he tĩ.

Tito tỹ nèn han ke ti

¹² Kejẽn sóg ã mũ *Artemas* jẽnẽ sór mũ, ke tũ nĩ kũ *Tíquico* ti. Ti tỹ ã tá jun kũ vêsýmér inh kukãm kãtĩg, ãmã tỹ *Nicópolis* ra. Tá sóg kusa fĩn rãm ke mũ.

¹³ *Zenas* ki rĩr há han nĩ gé, *advogado* ãn ti, kar kũ *Apolo* ti ke gé. Kũ, ag tỹ mũ mãn ken kũ ag mũ jãnkamy vin nĩ, ti tỹ ag mũ tũ' he tũ nĩ jé.

¹⁴ Kũ, ãg mré ke kar ag jyvẽn há han nĩ, ag tỹ vẽn rãnhraj há to tar nỹtĩ jé. Kũ ag tóg ùn jagtar ag mũ vin ke mũ gé, ag tỹ nèn ù vẽn kãpãm kũ. Tag ne há nỹnh mũ'. ãg tỹ Topẽ jykre han to ken hã vẽ.

¹⁵ Inh mré nỹtĩ kar ag vỹ ã mũ ãkrég tĩ. Kũ ãg mré *Jesus* ki ge mũ kar ag mũ: “ãjag mũ ti ãkrég tĩ, *Paulo* ti,” hem nĩ, ãg to há nỹtĩ kar ag mũ.

Topẽ mũ sóg to vỹ tĩ, ti tỹ ãjag tar han kãn jé.

Hã vẽ.

PAULO Tÿ CARTA HAN: FILEMOM Mÿ CARTA

¹ Paulo tÿ rá vë, inh. Isÿ se ký jê ra rá vë. Ký êg régre tÿ *Timóteo* vÿ inh mré rán mÿ gé. Isÿ *Filemom* mÿ rán hã vë. Á to há tâvĩ sóg nĩ, *Filemom*'. Inh mré á tóg *Cristo* rãnrãj han tí gé. ² Ký sóg êg régre tÿ *Áfia* fi mÿ rán mÿ gé, *Arquipo* mÿ ke gé, inh mré *Cristo* rãnrãj to vãsã tí tag ti. Kar ký sóg ù tÿ *Filemom* ìn krêm Topê vĩ mẽ jê vënh mãn tí ag mÿ rán mÿ gé.

³ Êg jóg tÿ Topê mÿ sóg to vĩ tí, ti tÿ ãjag tar han jé, ti tÿ ãjag krĩ kuprãg jé, êg *Senhor* tÿ *Jesus Cristo* panh ên tí.

Filemom jykre

⁴ Isÿ Topê mré vëmén ký sóg ã mĩ êkrég tí, *Filemom*'. Ký sóg ã to Topê mÿ vĩ há han tí. ⁵ Êg *Senhor* tÿ *Jesus* ki rá há han ký ã tóg nêji nĩ. Hã ký ã tóg nêji *Jesus* ki ge ký nÿtĩ ag to há tâvĩ nĩ gé. Tag mẽ inh. ⁶ Hã ký sóg Topê mÿ to vĩ tí, ti tÿ ã krĩn há han jé, ã tÿ *Cristo* jykre há hã mĩ tÿg ki kanhró nĩ jé, ã tÿ êg mré ti ki rá ký jên ký, ã tÿ komêr hã ti vĩ ki króm kãn jé. Êg tÿ *Cristo* ki ge ký nÿtĩn ký êg tóg vëjykre sér to tar nÿtĩ.

⁷ Jãvy', inh fe tÿ mrin ke ja ã nĩ, inh fe tÿ há' he ja ã nĩ, ã tÿ iso há tâvĩ nĩn ký. Ký Topê ki ge ký nÿtĩ kar ag vÿ ã jykre ki kanhró kar nÿtĩ. Ký ag fe tóg mrin ke mÿ gé.

Paulo tÿ Onésimo jagfy vĩ

⁸ Ký sóg ã mÿ: "tag han jé ã tóg ke mÿ," henh ke mÿ vë. ⁹ Hã ra sóg ã mÿ vĩ tar han sór tũ nĩ. Komêr hã sóg ã mÿ to vĩ sór mÿ, ã tÿ iso há nĩ tugrĩn tag han jé. Ha vé, kófa inh nĩ ha, inh, hã vÿ: *Paulo*, he mÿ. *Jesus Cristo* tugrĩn sóg se ký jê ha. ¹⁰ Á mÿ sóg inh kósın tÿ *Onésimo* jagfy vĩ sór mÿ. Inh kósın ri ke ti nĩ ha, ti tÿ isugrĩn *Cristo* ki rá ký, isÿ tag kã se ký jê hã ra. ¹¹ Vãsÿ tóg ã tũ ki rĩr tí

vë. Hã ra tóg ã mÿ nén ù há han ja tũ nĩgtĩ. Ūri tóg há nĩ ha. Ký tóg ã tũ ki rĩr há han ke mÿ ha, ti tÿ inh ki rĩr há han mÿ tag ri ke.

¹² Sÿ ã mÿ ti jênê vë. Inh fe vÿ tÿ ti nĩ. ¹³ Hã ký sóg ti jênê sór tũ nĩ vë, ti tÿ ã jêgja ki inh ki rĩr jé, isÿ *Jesus* kãme sér tugrĩn se ký jên ký. ¹⁴ Isÿ ti tÿg kamêg mÿ ra tóg ã tÿ inh ki rĩr mÿ ri ke nĩ vë. Hã ra ã tóg ki kagtÿg nĩ, ã tÿ inh mÿ nén ù há han mÿ tag ti. Hã ký sóg ã mÿ ti jênêg mÿ, ã tÿ ã tÿ nén han sór mÿ ên han jé, venh jykre há ên tí.

¹⁵ Á *camarada* ja vë, *Onésimo* ti, hã ra tóg ã tovãnh ký vënh péju ký vyr. Vënh péju sĩ han tóg. Hã ra tóg ã to vÿn ke mãn mÿ ha, isÿ ti jênênh ký. Tÿg mãn ke tũ ti nĩ ha. ¹⁶ Ti tÿ vënh péju ký tí mÿ ên kã tóg tÿ ã *camarada* jê vë. Hã ra tóg tÿ ã jãvy jê ha, ūri. Ti tÿ *Cristo* ki rá ký jên ký tóg ã to há tâvĩ jê ha. Ti to sóg há tâvĩ nĩ gé, ký tóg ã tÿ ti to há nĩn ký há tí gé.

¹⁷ Ký, ã tÿ iso há nĩn ký ti mÿ komêr hã vĩm nĩ. Á tÿ komêr hã inh mÿ vĩ ên hã han nĩ, ti mÿ, ti tÿ inh jêgja ki ã tá jun ký. ¹⁸ Ti mÿ ã tÿ nén ù péju ký ma vyr'? Ti mÿ ã mÿ név jê'? Kajãm jé sóg ke mÿ, ti jagfy. ¹⁹ Vë sóg ki sóg ã mÿ rán mÿ, inh, hã vÿ: *Paulo*, he mÿ. Kajãm jé sóg ke mÿ, ti név tí. Ki hã sóg tó mÿ. Hã ra ã tóg inh mÿ név jê gé, ã tÿ isugrĩn *Jesus* ki ra ký. ²⁰ Ha vé, jãvy', inh fe tÿ mrin kem nĩ. Inh mÿ han nĩ, sÿ ã mÿ nén to vĩ mÿ tag ti, êg tÿ jagnê mré êg *Senhor* ki ge ký nÿtĩn ký.

²¹ Isÿ ã mÿ nén to vĩ mÿ tag han jé ã tóg ke mÿ, ki kanhró sóg nĩ. Hã ký sóg ã mÿ rán mÿ. Isÿ ã mÿ nén to vĩ mÿ tag kãfór han jé ã tóg ke mÿ gé, ki kanhró sóg nĩ.

²² Ký ijo inh nÿr jafã ti kãn nĩ gé. Topê vÿ kãnhmar ãjag vĩ mẽnh ke mÿ. Hã ký sóg ãjag venh tÿg ke mÿ, ag tÿ inh kavãnh ký, ha vem nĩ.

Filemom tá ke ag mĩ êkrég tí ag

²³ *Epafras* vỹ ãjag mĩ ěkrég tĩgtĩ. Inh mré tóg se kỹ jě, *Jesus Cristo* tigrĩn. ²⁴ *Marcos* vỹ ãjag mĩ ěkrég tĩ gé, *Aristarco* ti ke gé, *Demas* ti ke gé, *Lucas* ti ke gé. Inh mré ag tóg rãnrãj mũgtĩ, tag ag.

²⁵ Ěg *Senhor* tỹ *Jesus Cristo* jé ãjag tar han kãn. Hã vễ.

HEBREU AG MỸ CARTA

Topê kósin

¹ Topê vỹ vāsỹ ãg jógjóg ve ag mré vēmén (ka)mē ja nĩgtĩ. Ag mỹ tóg tó mǎn', tó mǎn' he ja nĩgtĩ, ti vỹ tó tĩ ag mỹ, ag tỹ vėnh kar mỹ ti vỹ kǎmén jé. ² Ūri kurǎ tỹ ãgno tóg kakó tĩ ha, kỹ tóg ũri ti kósin jēnē, ti tỹ ãg mỹ Topē vỹ tó jé. Ti mré tóg nén ũ kar hynhan ja nĩgtĩ. Kỹ tóg ti mỹ nén ũ kar tag vin ke mũ gé, Topē ti, ti tũ kar ěn ti. ³ Ëg tỹ Topē kósin ve kỹ ãg tóg Topē tỹ tỹ ũn mág nĩ ki kanhró nỹtĩ. Ti ri ke pē ti nĩ. Ti vỹ vỹ tar nĩ. Kỹ tóg tỹ ãg tỹ nén vég mũ kar tag ki rĩr tĩ. Ti hǎ vỹ ãg tỹ Topē vỹ mranh ěn tỹ tũ' he tĩ, kỹ tóg ãg jǎnhkrig kỹ ãg fēg ke mũ. Ëg jagfy ter kar kỹ tóg Topē pēgja tá nĩ nĩ, ũn tỹ vėnh kar tar kǎfór nĩ ěn pēgja tá.

Topē kósin tỹ ti tỹ jēgnē jafǎ ag kǎfór

⁴ Topē kósin vỹ Topē tỹ jēgnē jafǎ ag kǎfór nĩ, kanhkǎ tǎn ag. Ti jiji vỹ ag jigi kǎfór nĩ gé. ⁵ Topē pijé ag kǎ ũ mỹ: “inh kósin vỹ tỹ ã nĩ,” he ja nĩgtĩ!. “Ūri hǎ sóg ã mỹ: tỹ inh ã panh nĩ, he mũ,” he ja tũ ti nĩ. Kỹ tóg ag kǎ ũ to: “ti panh vỹ tỹ inh nĩnh mũ, kỹ tóg tỹ inh kósin nĩnh mũ,” he ja tũ nĩ gé. Ti kósin hǎ to tóg tag tó ja nĩ, Topē ti.

⁶ Ti kósin ve ěn jēnē ja ti nĩ, ãg to, Topē ti. Ti tỹ ti jēnēn kỹ tóg tag tó gé, ha mē: “isỹ jēgnē jafǎ ag vỹ ti krēm mũg ke kǎn ke mũ, ha vem nĩ,” he ja ti nĩ.

⁷ Hǎ ra ũ tóg: “Topē vỹ ti tỹ jēgnē jafǎ ag tỹ kǎka ri ke han. Kỹ tóg ag tỹ pĩ gru ri ke han mũ gé,” he mũ, Topē vỹ rán kỹ nĩ ki.

⁸ Kỹ tóg ti kósin to: “Topē vỹ tỹ ti nĩ. Ti tỹ tỹ pǎ'i mág nĩ vỹ tũ' henh ke tũ pē nĩ. Vějykre kuryj hǎ han tóg tĩ, ti krēm ke kar ag mỹ, ⁹ to ti há nĩ.

Vějykre pǎno to ti jũ nĩ. Hǎ kỹ tóg ti kuprēg, Topē ti, ti tỹ tỹ ti kri ke nĩn kỹ. Ti tỹ tóg ũn mág han. Ti krēm ke kar ag kǎfór tóg nĩ. Kỹ ti fe tóg mrin kenh ke mũ, vėnh kar fe tỹ mrin ke kǎfór,” he ja tóg nĩ gé, Topē vỹ rán kỹ nĩ ki.

¹⁰ Kỹ tóg ti mỹ: “ãg tỹ nén ũ kar han ve ki ã tóg ga han, kanhkǎ ti ke gé, ã nĩgē tỹ. ¹¹ Tũ' he kǎn jé tóg ke mũ, ã tỹ nén han ja tag ti. Jǎvo ã hǎ tóg tũ' henh ke tũ pē nĩ. ã tỹ nén han ja tóg ti sinsin kỹ kugnǎnh ke mũ, kur ri ke. ¹² Ti kókén jé ã tóg ke mũ, ãg tỹ kur si kókén ri ke. Hǎ ra ã hǎ tóg tũ' henh ke tũ nĩ. Kófǎn ke tũ pē ã tóg nĩ jǎvo,” he ja tóg nĩ, Topē vỹ rán kỹ nĩ ki, ti kósin ti mỹ.

¹³ Hǎ ra Topē pijé ti tỹ jēnē jafǎ ag kǎ ũ mỹ: “inh pēgja tá nĩ,” he ja nĩ!. Ti kósin hǎ mỹ tóg: “nĩ ra ver, inh pēgja tá, sỹ ã kato vỹ mũ ag tỹ ã krēm vin jé,” he ja nĩ. ¹⁴ Ti tỹ jēgnē jafǎ ag vỹ vėnh kuprĩg ri ke nỹtĩ. Topē vỹ ag jēgnēg tĩ, ag tỹ ti tũ ag jy nĩgǎn jé, ũn krenkren ke mũ ěn ag jy.

2

Ëg tỹ Topē vỹ to é henh ke tũ

¹ Hǎ kỹ tóg há tĩ, ãg tỹ ti vỹ mē kỹ ti jykre hǎ han kỹ, ãg tỹ tỹ prǎnh ke tũ nĩ jé. ² Topē tỹ jēgnē jafǎ ag vỹ vāsỹ Moisés mỹ Topē vỹ ma kǎmũ ja nĩgtĩ. Kỹ ag tóg ũ tỹ ag vỹ ki króm tũ ěn vóg kónǎn ja ti nĩgtĩ. ³ Kỹ ãg tóg ũri kren ke tũ nĩ gé, ãg tỹ ti to é hen kỹ. Nén ũ mág pē vē mỹr, Topē tỹ ãg krenkren han sór mũ tag ti. Ëg *Senhor* vỹ ti mré mũ tĩ ag mỹ tó vén. Ū tỹ ti vỹ mēg mũ ag vỹ ãg mỹ tó ja nĩgtĩ gé. Hǎ kỹ ãg tóg ki kanhró nỹtĩ ha. ⁴ Kỹ Topē vỹ ũ tỹ ãg mỹ ti vỹ tó mũ ěn ag vỹ to: “há ti nĩ,” he ja nĩ gé. Hǎ kỹ tóg ag tar han, ag tỹ ãg tỹ nén han vǎnh ěn hynhan jé, *milagre* ti, ãg tỹ vėsóg ki nén han ki kagtĩg ěn. Kỹ tóg ag mỹ ti kúpĩg jēnē gé. Ti hǎ ne to jykrén kỹ: “tag tar han jé sóg ke mũ, ěn to. Kỹ sóg ũ ěn tar han ke mũ, ũ to,” he ja nĩ, ti vỹ tó tĩ ag to.

Topê kósin tỹ êg tỹ ùn mág han ke

⁵ Topê vỹ nén kar ên han mǎn ke mǔ. Kỹ tóg tỹ ù tǎg nỹtĩn mǔ. Ên kri ke vỹ tỹ êg nỹtĩn mǔ, êg tỹ tỹ êprǎ ke nỹtĩ ra. Ti tỹ jêgnê jafǎ ag pijé tỹ ga tǎg kri pǎ'i nỹtĩn mǔ'. ⁶ Hǎ kỹ ti vỹ tó tí ù vỹ tag rán ja nĩ, ti vỹ rán ki, ha mẽ. Topê mỹ tóg: “tỹ êg tóg nén ù tũ nỹtĩ vê, êg tỹ tỹ êprǎ ke nỹtĩn kỹ. Hǎ ra ã tóg êg hǎ mĩ êkrén kỹ nĩ nĩ. Hǎ kỹ ã tóg êg ki rĩr tí,” he ja nĩ. ⁷ “Kỹ ã tóg prỹg pipir ki êg tỹ ùn kǎsir han ja nĩ. Kỹ êg tóg ên kǎ ã tỹ jêgnê jafǎ ag krêm nỹtĩ. Tag pǎte ã tóg êg tỹ ùn mág han ke mǔ, ùn tar, pǎ'i mág tỹ tỹ ùn há nĩ ên ri ke. ⁸ Kỹ ã tóg êg krêm nén ù kar vin kǎn ke mǔ,” he ja tóg nĩ, Topê mỹ, Topê vỹ tó tí ti.

Ha vé, Topê vỹ êg krêm nén ù kar vin ja nĩ, êg tỹ tỹ nén ù kar kri ke nỹtĩjé. Kỹ nén ù kar vỹ êg krêm nỹtĩ. Hǎ ra êg tóg ver vég tũ nĩgtĩ. ⁹ Hǎ ra êg tóg *Jesus* hǎ tỹ tỹ ùn mág nĩ ên vég tí, ùri, ti tỹ tỹ ùn há nĩ ên. Prỹg pipir ki *Jesus* tóg tỹ Topê tỹ jêgnê jafǎ ên ag krêm ke ja nĩ. Kỹ tóg êg kar jagfy ter ja nĩ, Topê tỹ êg jagǎgtǎn kỹ. Kỹ tóg ùri tỹ ùn mág pẽ nĩ, ti tỹ êg jagfy ter ja ên tugrĩn.

¹⁰ Topê vỹ tỹ nén ù kar kri ke nĩ, kỹ nén ù kar vỹ ti tugrĩn rĩnrĩr nỹtĩ. Hǎ kỹ tóg vènh mỹ tũ nĩ, Topê tỹ *Jesus* mỹ: “ǎ jagtar tugrĩn ã tóg tỹ ùn há tǎvĩ nĩnh mǔ,” hen kỹ. Hǎ kỹ tóg jagtar nĩ ja nĩgtĩ, ti tỹ tỹ ùn há tǎvĩ nĩn jé. Kỹ tóg ùn e krenkren han mǔ sir, êg tỹ ti ri ke há nỹtĩ jé gé, êg tỹ Topê jamǎ sĩnvĩ ên tá junjun jé, ti mré.

¹¹ Ha vé, *Jesus* vỹ êg tar han tí, êg tỹ Topê vỹ mranh mǎn sór tũ nĩ jé. Kỹ ù tỹ êg tar han mǔ vỹ êg mré jóg pir nĩ. Hǎ kỹ tóg êg to: “ijǎvy ag, inh ve fag,” he tí. Êg to tóg mỹ'ǎg tũ nĩ. ¹² Êg to tóg: “ijǎvy ag mỹ sóg ã jiji tónh ke mǔ, jóg’,” he ja nĩ. “Ag rĩnve sóg ã tỹ tỹ ùn há nĩ ên kǎmén ke mǔ,” he ja tóg nĩ, *Jesus* tí, êg to. ¹³ Kỹ tóg: “Topê ki sóg rǎ kỹ jé,” he

mǔ gé. Kar kỹ tóg: “inh mré ke ag hǎ vê. Topê tỹ inh mỹ ùn vin mǔ ag hǎ vê, fag ke gé,” he ja nĩ gé.

¹⁴ *Jesus* mré ke ên ag hǎ vỹ tỹ êprǎ ke ag nỹtĩ, fag ke gé. Hǎ kỹ tóg ag mré tỹ êprǎ ke nĩ ja nĩ gé. Hǎ kỹ tóg êg jagfy ter ja nĩ. Ti tỹ Japo tũg ke vê, ti ter tugrĩn. Japo vỹ êg tén sór to tar nĩ, hǎ ra *Jesus* vỹ ti tỹ tũ' henh ke mǔ. ¹⁵ Kỹ tóg êg krenkren han ke mǔ, êg tỹ êg ter ke kamêg kỹ. Êg ter ke tugrĩn êg tóg nén tỹ êg tén ke mǔ kar kamêg tí. Hǎ ra *Jesus* tóg êg krenkren han mǔ. Kỹ êg tóg nén ù kamêg mǎn ke tũ nĩ ha. ¹⁶ Ti pijé Topê tỹ jêgnê jafǎ ag krenkren han mǔ', kǎnhkǎ tǎn ag'. *Abraão* krê'krê ag hǎ krenkren han tóg mǔ, hǎ kỹ tóg rán kỹ nĩ. ¹⁷ Hǎ jé tóg ti jǎvy ag ri ke nĩ ja nĩgtĩ, *Jesus* ti. Tỹ tóg êg hǎ pẽ ja nĩgtĩ. Êg tỹ nén han mǔ kar ve kǎn ja ti nĩgtĩ, êg jagtar mré hǎ. Hǎ kỹ tóg êg jagfy vènh fêg, kỹ tóg êg tỹ Topê vỹ mranh tỹ tũ' he ja nĩ. Topê tũ ki rĩr tí to pǎ'i mág vỹ tỹ ti nĩ, hǎ kỹ tóg êg jagǎgtǎn tí. ¹⁸ Êg mré tóg jagtar ja nĩgtĩ, *Jesus* ti. Japo vỹ ti tỹ Topê vỹ mranh han sór ja nĩgtĩ gé, êg ri ke, hǎ ra tóg mranh ja tũ nĩgtĩ inhhǎ. Hǎ kỹ tóg ki kǎnhró nĩ, êg tỹ nén ù vég mǔ kar ki. Hǎ kỹ tóg tag kar to êg tar han ki kǎnhró nĩ gé, inhhǎ.

3

Jesus tỹ tỹ Moisés kri ke nĩ

¹ Inh kǎnhkǎ', Topê tũ vỹ tỹ ǎjag nỹtĩ. Kỹ tóg ǎjag kuprêg, ǎjag tỹ kǎnhkǎ tá ve jé. Hǎ kỹ *Jesus* mĩ êkrén nĩ. Topê vỹ ti fêg. Kỹ tóg êg mỹ tỹ Topê tũ to pǎ'i mág ên ri ke nĩ, êg tỹ ti ki rǎ kỹ. ² Û tỹ ti fêg mǔ ên rǎnhrǎj han tóg tí, *Moisés* ri ke. *Moisés* vỹ Topê tũ kar ki rĩr há han ja nĩgtĩ gé, Topê *povo* kar ki, ti ìn krêm ke kar fag ki. ³ Hǎ ra *Jesus* vỹ *Moisés* kǎfór nĩ. Û tỹ ìn han tí vỹ ù tỹ ìn ki rĩr tí ên kǎfór nĩ. Ri ke ti nĩ. Êprǎ ke vỹ tỹ ti nĩ, *Moisés* ti, kỹ *Jesus*

vỹ ti kăfór nĩ. ⁴ Gĩr kar vỹ panh nỹtĩ gé. Ủ tỹ vênh kar han mũ vỹ tỹ Topẽ ti nĩ. ⁵ Moisés vỹ Topẽ tũ ag ki rĩr ja nĩgtĩ. Topẽ mỹ rănhrăj tĩ vỹ tỹ ti nĩ ja nĩgtĩ. Kĩ tóg Topẽ ĩn krêm ke fag ki rĩr nĩ ja nĩgtĩ. Hã ra tóg *Cristo* tỹ nén han ke ĩn kămén ja nĩ gé. ⁶ *Cristo* vỹ tỹ Topẽ kósin nĩ. Kĩ tóg Topẽ tũ ag ki rĩr há han tĩ. Hã ra ag tóg tỹ ti tũ nỹtĩ, ti ĩn krêm ke kar ĩn ag, fag ke gé. Ēg hã vê. Ti tũ vỹ tỹ ěg nỹtĩ, ěg tỹ ti to tar nỹtĩn kỹ, ěg tỹ ti kămén há han kỹ, ti tỹ ěg mỹ sér nĩn kỹ, ěg tỹ tá nén venh ke ti.

Ēg tỹ vênhkán ke

⁷ Topẽ vỹ ti kuprĩg tỹ: “ăjag tỹ ũri ĩnh vĩ mẽ kỹ vênh kutu han tũg nĩ,” he ja nĩ. ⁸ “Ăjag jógjóg ve ag vỹ vênh kutu han ja nĩgtĩ. Kỹ ag tóg ĩnh kato văsán ja nĩgtĩ, ag tỹ ga kórég ki nỹtĩn kỹ,” he tóg. ⁹ “Ēn kă ag tóg iso vĩ pătigtén ja nĩgtĩ gé. “Ēg tỹ ti vỹ mranh mũ ra tóg ěg vóg konân ke tũ nĩ,” he ja ag tóg nĩgtĩ, ag tỹ isỹ nén han mũ ĩn ve ja ra, isỹ prỹg tỹ 40 (ke) ĩn ki ag ki rĩr há han mũ ra. ¹⁰ Hã kỹ sóg ag to jũ ja nĩ. Ag to sóg: “kórég ag nỹtĩ,” hé. “Vějykre há to jykrén tũ ag tóg nỹtĩgtĩ. ĩjapry ve sór ja tũ ag tóg nỹtĩ,” he sóg. ¹¹ Kỹ sóg, ag to vỹ jũ han kỹ: “sỹ ag vênhkán han ke vê vê. Hã ra ag tóg iso vỹ jũ han ja nĩ. Hã kỹ ag tóg vênhkán ke tũ nĩ ha. Hã kỹ ag ri ke han tũg nĩ, ăjag tỹ ũri ĩnh vĩ mẽ kỹ, he sóg mũ,” he tóg, Topẽ ti.

¹² ĩnh kanhkă, tag to jykrén, ăjag tỹ Topẽ kato văsán sór tũ nĩ jé, ăjag tỹ ti vỹ mranh sór tũ nĩ jé gé, ăjag tỹ Topẽ tovănh sór tũ nĩ jé. Ti hã ne ěg rĩnrĩr han ki kanhró nĩ¹. Hã kỹ ti tovănh tũg nĩ. ¹³ Jagně jyvên nĩ, kură kar ki, ũri mỹr. Ăjag tỹ jagně jyvên to tar nỹtĩn kỹ ăjag tóg Topẽ to tar nỹtĩn ke mũ gé, ha vem nĩ. Kỹ ăjag kă mĩ ũ vỹ vênh kutu han ke tũ nĩ. Ēg tỹ ti vỹ mranh kỹ ěg tóg kutu nỹtĩ. ¹⁴ Ha mẽ, *Cristo* tũ vỹ tỹ ěg nỹtĩ, ěg tỹ ti tovănh sór tũ nỹtĩn

kỹ. Ēg tỹ ti ki ră vén mũ kă ěg tóg ti to tar nỹtĩ ja nĩgtĩ. Ēg tỹ ĩn ri ke ti to tar nỹtĩn kỹ ěg tóg tỹ ti tũ nỹtĩ. ¹⁵ Hã kỹ tóg ěg mỹ: “ăjag tỹ ũri ĩnh vĩ mẽ kỹ vênh kutu han tũg nĩ,” he mũ. “Ăjag jógjóg ve ag vỹ tóg vênh kutu han', kỹ ag tóg ĩnh kato văsănsăn, isỹ ag jykre ve sór ja nĩn kỹ. Ag ri ke han sór tũg nĩ,” he tóg. ¹⁶ Ủ tỹ hẽ nỹ hỹn ti vỹ mẽ kỹ ti kato văsănsăn ja nĩgtĩ? Ủ tỹ ga tỹ *Egito* tá kăpa ja ĩn ag vê, ha mẽ, *Moisés* tỹ tá ag tatĩn kătĩg kỹ. ¹⁷ Kỹ Topẽ hỹn ũ tỹ hẽ to jũ ja nĩgtĩ, prỹg tỹ 40 (ke) ĩn ki? Ủ tỹ ti vỹ mranh ja ĩn ag hã to tóg jũ ja nĩ, hã kỹ ag tóg ga kórég ĩn ki tũ' he kăn. ¹⁸ Kỹ Topẽ hỹn ũ tỹ hẽ to: “vênhkán ke tũ ag nĩ ha,” he ja nĩgtĩ? Ủ tỹ ti vỹ han sór tũ ĩn ag to ke ja vê, mỹr, ha mẽ. ¹⁹ Ag tỹ ti tovănh kỹ, hã kỹ ag tóg ag tỹ nén ve sór ja ĩn ve ja tũ nĩ sir, mỹr, ha mẽ.

4

¹ Ha vé, Topẽ tỹ ěg vênhkán han sór vê, kanhkă tá. Kỹ ti vỹ to é he tũg nĩ. Vênh ki rĩr há han nĩ, ăjag tỹ to krónh ke tũ nĩn jé. ² Mẽ ěg huri, Topẽ tỹ ěg mỹ nén han sór mũ ĩn ti. Ủ tỹ ga kórég mĩ mũ mũ ĩn ag tỹ mẽ ri ke han ěg tóg huri. Hã ra ag tóg kri fi ja tũ nĩgtĩ, ag tỹ mēg mũ ra. Hã kỹ tóg ag mỹ nén ũ há han ja tũ nĩ, Topẽ ti. ³ Ēg tỹ ti ki ge hã kỹ ěg tóg vênhkánkán ke mũ. Hã kỹ Topẽ vỹ: “ sỹ ag vênhkán han ke vê vê, hã ra ag tóg vênhkán ke tũ nĩ ha,” he ja nĩ, ag to jũ kỹ. Topẽ vỹ văsỹ vênhkán ja nĩgtĩ, ti tỹ nén ũ kar hynhan kar kỹ. Kỹ nén ũ kar vỹ hynhan kỹ nỹtĩ ha. ⁴ Hã kỹ tóg Topẽ vỹ rán kỹ nĩn ki: “kură tỹ 7 (ke) ki Topẽ vỹ vênhkán, ti rănhrăj han kăn kar kỹ,” he mũ. ⁵ Hã ra tóg *Israel* ũ ag to: “vênhkánkán ke tũ ag nĩ ha,” he mũ gé. ⁶ Văsỹ Topẽ tóg ěg jógjóg ve ag mỹ ag vênhkánkán ke tag tóg ja nĩgtĩ vê, hã ra ag tóg ti vỹ jēmẽ ja tũ nĩgtĩ. Kỹ Topẽ tóg ũ ag

kuprëg ja nĩgtĩ, kũ tóg ag hã mĩ ag vënhkánkán ke ti nĩm mũ sir, ěg hã mĩ. ⁷ Kurã tãg nĩm ja ti nĩ gé, ěg vënhkán ke to, hã vỹ: ũri, he mũ. Hã kũ *Davi* tóg: “ãjag tỹ ũri ti vĩ mẽ kũ vënh kutu han tũg nĩ,” he ja nĩ. Ag tỹ ga kórég ěn tá kãpa kar kũ ke ja vë, ag tỹ ga há tá junjun kar kũ.

⁸ *Josué* vỹ *Israel* ag mré ga há ěn ra tĩg ja nĩgtĩ. Hã ra ag tóg tá vënhkán pë han ja tũ nĩgtĩ ver. Hã kũ *Davi* vỹ ag mĩ kurã ũ to ja nĩ. Ag vënhkán pë han ke ěn ti tó ja ti nĩgtĩ. ⁹ Ha mẽ, Topë *povo* vỹ vënhkán ke mũ, ha vem nĩ, ti tỹ ag mĩ kurã nĩm kũ. ¹⁰ Ũ tỹ vëg mũ vỹ ti rãnrãj ki vënhkán ke mũ, Topë tỹ vënhkán mũ ěn ri ke, kurã tỹ 7 (ke) ěn ki. ¹¹ Hã kũ vãsãnsãn nĩ, ãjag tỹ tỹ prãnh ke tũ nĩ jé, ãjag tỹ ũ tỹ ga kórég mũ mũ ja ěn ag nón ti vĩ mranh tũ nĩ jé, ãjag tỹ ãjag vënhkán ke ěn ve jé.

¹² Topë vĩ hã tugrĩn ěg tóg rĩnrĩr nỹtĩ. Ti vĩ hã tỹ tóg nén kar hynhan ja nĩ. Rógro jã régre vỹ nén ũ kym há nỹgtĩ. Hã ra Topë vỹ vỹ ti tỹ nén ũ kym há kãfór nĩ. Kũ ti vĩ tóg ěg ki rã tĩ, ěg nĩ ki, ěg kuka ki, ěg krĩ ki, ěg kuprĩg ti ki ke gé, ěg há kar ki. Kũ tóg ěg tỹ nén to jykren mũ kar ki kanhró nĩ. ěg tỹ nén han sór mũ ki kanhró kar ti nĩ gé, Topë ti. ¹³ Nén kar ki kanhró tóg nĩ. Ti tỹ nén han mũ kar ki kanhró tóg nĩ. Nén ũ tóg ti mĩ vënh péju kũ nĩ tũ pë nĩ. Ũ tóg ti vatánh tá nén ũ han ke tũ pë nĩ gé. Ki kanhró kar ti nĩ, ũ tỹ ěg jykre tugnỹm ke mũ ěn ti.

Jesus tỹ ěg jagfy vĩnh ke

¹⁴ Ti to tar nỹtĩm nĩ, ha mẽ. Ti ki ge kũ ãjag nỹtĩ. ěg jagfy Topë tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág vỹ nĩ nĩ, hã vỹ: *Jesus*, he mũ. ěn vỹ kanhkã tá jun huri. ¹⁵ Ti pijé ěg krój nỹtĩ tag ki kagtũg nĩ!. Ki kanhró tóg nĩ mĩr. ěg ri ke tóg jagtar nĩ ja nĩgtĩ gé, kũ Japo vỹ ti tỹ Topë vĩ mranh han sór ja nĩgtĩ gé. Hã ra tóg inhhã mranh ja tũ nĩgtĩ. ¹⁶ Hã kũ ěg tóg Topë mré

vëmén ke mũ, jatun mĩ. Mũmëg ke tũ ěg tóg nĩ. ěg jagãgtãn jé tóg ke mũ. Kũ tóg ěg tar han ke mũ gé, ěg krój nỹtĩn kũ.

5

¹ ěprã ke tỹ Topë tũ to pã'i mág jykre vỹ ge nỹgtĩ, ha mẽ. Ti mré ke ag jagfy tóg vĩ tĩ, Topë mré. Kũ tóg ag jagfy Topë mĩ nén ũ pũn tĩ gé. Kũ tóg ag mëg tãnh kũ pũn tĩ gé, ag tỹ Topë vĩ mranh ja tugrĩn. ² Hã ra tóg tỹ ěprã ke nĩ gé, ag mré. Ag krój ri ke tóg nĩ gé. Hã kũ tóg ag krój nỹtĩ ra ag jagãgtãn há han tĩ, ũ tỹ Topë vĩ mranh sór tũ ra mranh mũ ěn ag. ³ Mranh tóg tĩ gé, Topë tũ to pã'i mág ěn ti. Hã kũ tóg ti tỹ mranh mũ ěn to Topë mĩ tãnh kũ pũn tĩ gé, ti mré ke ag tũ ěn mré. ⁴ Hã ra tóg vëso: “inh hỹn tỹ Topë tũ to pã'i mág nĩnh mũ,” henh ke tũ pë nĩ. Topë hã ne ũ to: “tag vỹ tỹ isũ ki rĩr to pã'i nĩnh mũ,” he tĩ!, ti tỹ vãsỹ *Arão* kuprëg vën ěn ri ke.

⁵ Hã kũ *Cristo* vỹ vësóg ki tag to jykren ja tũ nĩ gé. Ti pijé vësỹ pã'i han ja nĩgtĩ!. Vësỹ Topë tũ to pã'i mág han sór ja tũ tóg nĩgtĩ!. Topë hã ne *Jesus* mĩ: “inh kósin vỹ tỹ ã nĩ,” he ja nĩ!. “Ũri sóg ã mĩ: tỹ inh ã panh nĩ, he mũ,” he ja ti nĩ. ⁶ Kũ tag tóg rán kũ nĩ gé, Topë vỹ tỹ rán kũ nĩ ki, ha mẽ: “isũ ki rĩr jé ã tóg ke mũ. Tũ! henh ke tũ ti nĩ, ã tỹ isũ ki rĩr nĩ ti, *Melquisedeque* tỹ isũ ki rĩr mũ ěn ri ke,” he ja ti nĩ gé, *Cristo* mĩ, Topë ti.

⁷ *Jesus* vỹ, ti tỹ ga mũ tĩg kũ jagtar nĩn kũ Topë mĩ to vĩ!, to vĩ! he ja nĩgtĩ, ti tỹ ti kren han jé, ti ter tũ nĩ jé. Kũ tóg fỹ gé, Topë mré vëmén kũ. Vësỹrénh jagy han tóg. Kũ Topë vỹ ti vĩ jëmë ja nĩ, ti tỹ ti mĩ to vĩn kũ. ⁸ Topë kósin vỹ tỹ ti nĩ, hã ra tóg ti jagtar tugrĩn Topë tỹ nén to mũ ki kanhrãn kãn ja nĩ, ti tỹ Topë vĩ hã han jé. ⁹ Ti tỹ vënh kanhrãn kãn kũ tóg ěg kren han ki kanhró nĩ gé sir. ěg jagfy tóg ter ja nĩ, kũ tóg

ĕg kren han mŭ, ĕg tŷ ti vŷ ki króm kŷ. ¹⁰ Topĕ vŷ ti mŷ: “inh mŷ isŭ ag ki rŷr ĩn. To pã'i mág vŷ tŷ ã nŷ, *Melquisedeque* ĕn ri ke,” he ja nŷ. Hã kŷ tóg tŷ pã'i nŷ, *Jesus* ti.

Ĕg tŷ ti to krónh kenh ke tŷ

¹¹ Sŷ ãjag mŷ tag kãmén kãn sór mŭ ra tóg jagy tŷ. Kŷ ãjag tóg mĕ há han tŷ nŷtŷ gé. Ājag pijé krŷ há nŷtŷ ver'. ¹² Ājag tŷ ũ ag kanhrãn ke vē vē, ãjag tŷ vãsŷ Topĕ vŷ mĕ ja nŷtŷn kŷ. Hã ra ãjag tóg ver ki kagtŷ nŷtŷ. Ājag kã ũ tŷ ãjag mŷ *Jesus* kãmén vén ja ĕn tó mãn kŷ tóg há nŷnh mŭ vē. ¹³ Gŷr kãsir ri ke ãjag nŷtŷ, ãjag tŷ *Jesus* kãme ĕn ki kanhrãn kãn tŷ nŷn kŷ ver. *Leite* hã kron ag tóg tŷ, ag tŷ ver kãsir nŷtŷn kŷ. ¹⁴ Ĕg tŷ to jykren há han kŷ ĕg tóg ũn sanh há ri ke nŷtŷ. “Tag vŷ há nŷ, tag vŷ há tŷ nŷ. Tag vŷ kuryj nŷ, jãvo tag vŷ kygnĕ kŷ nŷ,” he jĕ ĕg tóg ke mŭ, ĕg tŷ ki kanhrãn há han kŷ.

6

¹ Ājag tŷ ver gŷr kãsir ri ke nŷtŷ ra sóg ãjag mŷ ũn sanh ag tŷ kãmén sór mŭ ha, ãjag tŷ ver to tar tŷ nŷtŷ ra, ha mĕ. Ājag tŷ nĕn mĕ vén jan hã vē, ha mĕ: vējyke kórĕg tovãnh, ĕg tŷ nĕn to ter ke mŭ ĕn tovãnh kãn, Topĕ ki rã, ² ũ tŷ ti ki rã mŭ ĕn kype, ti kri ĕg nŷgé fŷ, ti tŷ ĕg mrĕ *Jesus* ki rã kŷ jĕn kŷ, ĕg tŷ ĕg ter kar kŷ rŷr mãn ke ĕn to jykren ke, Topĕ tŷ ĕg jykre tugnŷm ke ĕn to. Kŷ tag kar vŷ gŷr tŷ ti pafa ja kron ĕn ri ke nŷ. ³ Tag tó mãn sór tŷ inh nŷ ha. Sŷ ãjag mŷ tag pãte *Jesus* kãmén sór vē. Kŷ tóg ũn sanh tŷ vējĕn kufy ko ĕn ri ke nŷ. Topĕ tŷ tag to isar han kŷ sóg ãjag mŷ kãmén há han ke mŭ.

⁴ Ha mĕ, ĕg kã mŷ ũ ag tóg, ag tŷ Topĕ ki rã kar kŷ ti tovãnh pĕ han ja nŷtŷ. Kŷ ag tóg ti ki ge mãn ke tŷ nŷ ha. Ĕg tŷ Topĕ ki ge kŷ tóg ĕg kanhrãn ke mŭ, vējyke há ki. Topĕ vŷ ĕg mŷ kanhkã tá vējyke há ĕn nŷm ke mŭ. Ĕg mŷ tóg ti kuprŷg jĕnĕg

mŭ gé. ⁵ Topĕ vŷ há nŷ ĕn vēg ĕg tóg tŷ. Ĕg tŷ kanhkã tá nĕn venh ke mŭ ĕn ve sŷ han ĕg tóg tŷ, ĕprã, ĕg tŷ Topĕ ki ge kŷ. ⁶ Ũ tŷ ti jykre tag ve kar kŷ ti tovãnh pĕ han kŷ tóg ti ki rã mãn ke tŷ nŷ ha. Ti jykre kórĕg tovãnh mãn ke tŷ ti nŷ ha. Ha vē, ĕg tŷ ti ki rã há han kar kŷ ti tovãnh pĕ han kŷ ĕg tóg ti tŷ krunh to sa mãn ri ke han mãn mŭ sir, Topĕ kósin ti. Ĕg tŷ vēnh kar tŷ ti to é he han mãn vē sir.

⁷ Ĕpŷ ri ke ti nŷ, ha mĕ. Ta tŷ ĕg jakré kri kutĕ kŷ tóg mog há han tŷ, ĕg tŷ ga há ki krãn kŷ. Ĕg tŷ ĕpŷ há ri ke nŷtŷn kŷ, ĕg tŷ Topĕ mŷ vējyke há han kŷ tóg, ĕg ve há han ke mŭ, Topĕ ti. ⁸ Ĕpŷ ũ tóg hã ra kórĕg nŷ. Kŷ sónh hã tóg ki munmur tŷ, vãnh ti ke gé, kŷ tóg mogmog tŷ nŷtŷ sir, ĕg jakré ti. Ĕg tŷ ĕpŷ kórĕg ĕn ri ke nŷtŷn kŷ Topĕ vŷ, ĕg tovãnh ke mŭ sir. Kŷ tóg ĕg mŷ vŷ kónãn ke mŭ. Kŷ ĕg kejĕn pŷr ke mŭ, kurã ĕn kã.

⁹ Ha mĕ, vŷ tar han inh huri. Hã ra ãjag tóg ti jagy tag venh ke tŷ pĕ nŷ, ki kanhró inh nŷ. Ājag to sóg há nŷ. Krenkren jĕ ãjag tóg ke mŭ, ki kanhró inh nŷ. ¹⁰ Rãnrãj há han ãjag tóg tŷ. Ti to ãjag há tãvŷ nŷtŷ. Ti tŷ ki rŷr há han ãjag tóg tŷ gé. Topĕ vŷ tag vēg tŷ, ãjag rãnrãj há tag. Ti pijé kã jatu nŷtŷ'. Vĕjyke vēnh mŷ han tŷ pĕ ti nŷtŷ, Topĕ ti. ¹¹ Hã ra sóg ãjag mŷ tag tó, ãjag tŷ ti to tar tãvŷ nŷtŷ jĕ, ãjag tŷ ti to krónh ke tŷ nŷ jĕ. Kŷ ãjag tóg venh ke mŭ, ãjag tŷ nĕn ve sór mŷ ti. ¹² Ājag tŷ ti to krónh ken kŷ tóg kórĕg nŷ. Ũ ag tóg ĕg jo Topĕ ki ge ja nŷtŷ, hã ra ag tóg ti tovãnh ja tŷ pĕ nŷtŷ. Kŷ ag tóg hur vē, Topĕ tŷ ĕg mŷ nĕn ven sór mŷ ĕn ti. Tag ag ri ke han nŷ.

Topĕ tŷ ti vŷ han kãn ke

¹³⁻¹⁴ Topĕ vŷ *Abraão* mŷ: “ã to vŷ há han jĕ sóg ke mŭ. Ā krĕ e han jĕ sóg ke mŭ,” he ja nŷ. Kŷ tóg ti mŷ: “ã pijé tag venh ke tŷ nŷ”. Inh hã vŷ ki kanhró nŷ,” he ja nŷ gé. Ũ tŷ ti kãfór

nĩ ra tóg: “ti hã vỹ ki kanhró nĩ,” henh ke mũ vë. Hã ra ù tóg Topê kãfór nĩ tũ nĩ, hã kỹ tóg: “inh hã vỹ ki kanhró nĩ,” he ja nĩ. ¹⁵ Kĩ *Abraão* vỹ Topê tỹ ti mỹ nén tó ja tag to tar nĩ ja nĩgtĩ gé. Jatun mỹ tóg ti kósin ke ãn jãvãnh ja nĩgtĩ, hã kỹ tóg kejẽn vé.

¹⁶ Ēprã ke ag vỹ, ag tỹ jagnê mỹ vĩ há han sór kỹ jagnê mỹ: “inh kãfór nĩ ãn vỹ ki kanhró nĩ, sỹ ã mỹ nén han ke ti,” he tĩ. Tag tó kỹ ag tóg jagnê jũ tỹ tũ he tĩ. Û tỹ tag tó kỹ ag tóg, ki kanhró nỹtĩ, ti tỹ ki hã tó ja ti. Ēprã ke ag jykre hã vë. ¹⁷ Vëjykre tag han ja ti nĩ, Topê ti, ti tỹ ãg mỹ ti vỹ jënên kỹ. Ti tỹ ãg mỹ nén tó ja ãn ve jé ãg tóg ke mũ. Ēg tỹ tag ki kanhrãn há han hã jé tóg ãg mỹ: “ki kanhró inh nĩ,” he ja nĩ. Pãte ù tó mãn ke tũ ti nĩ ha. ¹⁸ Ti vỹ régre to ãg tóg, ki kanhrãn há han tĩ. Ēg mỹ tó kar kỹ tóg: “ki kanhró inh nĩ,” he ja nĩ gé. Ti vỹ régre hã vë. Hã kỹ ãg tóg venh ke mũ, ti tỹ ãg mỹ nén tó ja ti. Ón ja tũ ti nĩ gé, ti tỹ ón ki kagtĩg nĩn kỹ. Ti tỹ ãg mỹ nén tó ja ãn ve sór ãg tóg mũ, hã vỹ: kãnhkã, he mũ. ¹⁹ Ēg tỹ kãnhkã ve sór kỹ ãg tóg, to krónh ke tũ nĩgtĩ. Ēg tỹ kãnhkã tá ùn ve sór mũ ãn hã vỹ ãg tar han tĩ, ãg tỹ tỹ prãnh ke tũ nĩ jé. Tá jun jé ãg tóg ke mũ, ha vem nĩ, Topê jamã tá. ²⁰ *Jesus* vỹ tá jun vén, ãg jo. Kỹ tóg ãg mỹ Topê to ãpry ti han. Ēg jagfy tóg tỹ Topê tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág nĩ, *Melquisedeque* ãn ri ke. Kỹ *Jesus* tỹ tỹ pã'i nĩ tóg kurã krỹg ja tũ nĩ. Kỹ tóg, ãg jo Topê rĩnja tá nĩ nĩ, ãg tỹ ti nón tá junjun jé gé.

7

Melquisedeque kãme

¹ *Melquisedeque* ãn vỹ tỹ pã'i mág nĩ ja nĩgtĩ, ãmã tỹ *Salém* kri. Kỹ tóg Topê tũ ki rĩr nĩ ja nĩgtĩ gé, ù tỹ vënh kar kri ke nĩ ãn tũ ki. *Abraão* vỹ pã'i tỹ 4 (ke) ãn mré vënh génh han ja nĩ. Ti tỹ ag kãgtén kar kỹ

Melquisedeque ãn vỹ, ti kato tẽ, kỹ tóg ti mỹ: “Topê vỹ ã ve há han. Kỹ tóg ã ve há han mãn ke mũ gé,” he mũ. ² Kỹ *Abraão* vỹ ti mỹ *dízimo* ãn nĩm mũ sir Ti tũ tỹ 10 (ke) kar ki tóg ùn pir nĩm mũ sir, *Melquisedeque* mỹ, ti tỹ ùn kato tẽ mũ ãn ag tũ mãn ja tỹ. Ti jiji to ken hã vë, hã vỹ: vëjykre kuryj to pã'i, he mũ, hã vỹ: *Melquisedeque*, he mũ. Kỹ tóg tỹ, ãmã tỹ *Salém* to pã'i nĩ, hã vỹ: ùn kri kuprã ãn ag pã'i, he mũ. ³ Pãnh tũ ti nĩ, mỹnh tũ ke gé, jógjóg ve tũ ti nĩ gé. Û ki mur ja tũ ti nĩ, kỹ tóg ter ja tũ nĩ gé. Topê kósin ri ke ja ti nĩ. Topê tũ ki rĩr kỹ tóg nĩ nĩ, ti kurã vỹ krỹg ja tũ nĩ, *Melquisedeque* kurã ti.

⁴ Pã'i mág pë vë, hã kỹ *Abraão* vỹ ti mỹ ti tũ tỹ *dízimo* nĩm ja nĩ gé. Hã ki ãg tóg ki kanhró nỹtĩ, ti tỹ *Abraão* kãfór nĩ ti, *Melquisedeque* ti. ⁵ Û tỹ *Israel* ag kã mĩ *dízimo* mãg tĩ ag vỹ tỹ *Levi* krẽ nỹtĩ, ù tỹ Topê tũ ki rĩr tĩ ãn ag. Ag mré ke ag ki ag tóg *dízimo* ãn mãg tĩ, ag kar tỹ tỹ *Abraão* krẽ'krẽ nỹtĩ ra. ⁶ Hã ra *Melquisedeque* pijé tỹ *Abraão* mré ke nĩ ja nĩgtĩ'. Ge ra *Abraão* tóg ti mỹ *dízimo* ãn nĩm ja nĩ. Kỹ tóg ti mỹ: “Topê jé ã ve há han,” he mũ gé, Topê tỹ *Abraão* mré vëmén kỹ ti mỹ: “ã kófa ra ã kósin ke mũ,” he kar kỹ. ⁷ Kỹ tóg *Abraão* kãfór nĩ, *Melquisedeque* ti, ti tỹ ti mỹ: “Topê jé ã ve há han,” hen kỹ. Ti kri ke vỹ tỹ ti jẽ.

⁸ *Levi* krẽ'krẽ ãn ag vỹ tỹ ãprã ke nỹtĩ gé, ù tỹ ag mré ke ki *dízimo* mãg tĩ ãn ag. Hã ra *Melquisedeque* vỹ ter ja tũ nĩ nẽji, hã kỹ tóg rãn kỹ nĩ, Topê vĩ ki. ùn ter ke tũ ãn vỹ *Abraão* ki *dízimo* mãn ja nĩ, hã vỹ: *Melquisedeque*, he mũ. ⁹ Kỹ, *Abraão* tỹ ti mỹ *dízimo* nĩm ãn kã tóg ti krẽ'krẽ tỹ *Levi* jagfy ti mỹ nĩm ja nĩ gé. Hã kỹ ag tóg ag mré ke ag ki *dízimo* vëg' he ja nĩgtĩ gé sir. ¹⁰ *Abraão* tỹ ti mỹ *dízimo* nĩm ãn kã *Levi* vỹ, mur ja tũ nĩ ver, hã kỹ ti jógjóg ve tỹ *Abraão* vỹ ti jagfy *dízimo* nĩm ja nĩ. Nĩm kar kỹ tóg kejẽn *Levi*

vovo han mü sir, *Melquisedeque* tÿ ti mré vémén kar ký.

¹¹ Topê tÿ *Levi* krê'krê ag mÿ: "isü ki rïrm nÿ," he mü ên kâ tóg ag mÿ tag to vëjykre nÿm ja nÿgtÿ gé. Ag há tÿ ki rïr há han ke vë vë. Há ra ag tóg ki rïr kân já tũ nÿ. Há ký Topê tóg ü tÿ ki rïr ke mü ü jënê ja nÿ, ü tÿ *Melquisedeque* ri ke ên, há vÿ: *Jesus Cristo*, he mü. Ag tÿ ki rïr há han ja nÿ ra Topê hÿn ti jënênh ke tũ nÿ vë. ¹² Ký, *Jesus* tÿ Topê tũ ki rïr ký Topê vÿ, ti mÿ tag to vëjykre tåg han ja nÿ gé. ¹³⁻¹⁴ Há ký tóg ki rïr nÿ nÿ sir. Ti pijé tÿ, *Levi* krê'krê ag kâ ü nÿ'. *Judá* krê'krê ag kâ ü vÿ tÿ ti nÿ. Ge ra tóg Topê tũ ki rïr mü. *Judá* krê'krê ü tóg ki rïr ke tũ nÿ vë. Ký *Moisés* tóg, ag to nén ü tó ja tũ nÿ gé, ti tÿ Topê tũ ki rïr ke tag rán ký. Há ra *Jesus* tóg Topê tũ ag ki rïr jê. Topê tÿ ti mÿ vëjykre tåg nÿm há vë.

Jesus tÿ Melquisedeque ri ke nÿ

¹⁵ *Levi* krê'krê ag vÿ, Topê rânhräj han kân ki kagtÿg ja nÿtÿgtÿ. Há ký Topê tóg, ti tũ ki rïr ke mü ü jé prër, ü tÿ *Melquisedeque* ri ke ên, há vÿ: êg *Senhor* tÿ *Jesus*, he mü. ¹⁶ Ký ti pijé êprâ ke ag jykre ri ke han ký Topê tũ ki rïr mü'. Ký êprâ ke ü vÿ: "ha ki rïr," he ja tũ nÿ gé. Topê tÿ ti mÿ nén tó jan há vë. Ter mân ke tũ ti nÿ ha, há ký tóg ki rïr há han mü ha, *Jesus* ti. ¹⁷ Ti to tag tóg rán ký nÿ, Topê vÿ tÿ rán ký nÿ ki, ha mē: "isü ki rïr jé ä tóg ke mü. Tũ' henh ke tũ pē ti nÿ, ä tÿ isü ki rïr nÿ ti, *Melquisedeque* tÿ isü ki rïr nÿ ên ri ke," he ja ti nÿ. ¹⁸ Tag tó ký tóg, *Moisés* jykre ên tÿ tũ' he mü, ti krój nÿn ký, ti tÿ êg há han mân ki kagtÿg nÿn ký. ¹⁹ Hÿ, *Moisés* jykre ên vÿ êg tar han ki kagtÿg ja nÿgtÿ. Ký êg ti jykre han sór mü ra kanhkâ tá jun ke tũ nÿ. Vâhâ Topê tóg, êg mÿ vëjykre tåg nÿm ja nÿ, há vÿ: *Jesus* jykre, he mü. Ký êg tóg *Jesus* há tugrÿn Topê nÿgia tá junjun ke mü.

²⁰ *Moisés* tÿ *Levi* krê'krê ag mÿ: "Topê tũ ki rïrm nÿ," he mü ra tóg:

"tũ' henh ke tũ ti nÿ, äjag tÿ ki rïr ti," he ja tũ nÿ. ²¹ Há ra Topê tóg, *Jesus* há mÿ: "isü ag ki rïr jé ä tóg ke mü. Tũ' henh ke tũ ti nÿ, ä tÿ ag ki rïr nÿ ên ti," he ja nÿ. "Sÿ ke há vë," he ja tóg nÿ, êg jóg mág ti, ti kósin há mÿ. ²² Há ký *Jesus* jykre vÿ *Moisés* jykre káfór nÿ, ti tÿ êg mÿ vëjykre tåg nÿm mü tag. ²³ *Moisés* jykre ên ki Topê tũ ki rïr tÿ ag vÿ, e ja nÿtÿgtÿ. Ag kâ ü ter ký ag tóg jagnê jëgia kâ ü fëg' he ja nÿgtÿ, ti tÿ Topê mÿ ti tũ ki rïr jé. ²⁴ Há ra *Jesus* vÿ, ter mân ke tũ nÿ inhhâ. Topê tũ ki rïr tóg nÿ nÿ, ü tóg ti jëgia kâ jënêh ke tũ nÿ. ²⁵ Há ký tóg, ti tÿ ün ki rïr nÿ ên ag krenkren han tÿ, ü tÿ ti tugrÿn Topê jamâ tá junjun ke mü ên ag kar. Rÿr tóg nÿ nÿ, ký tóg êg jagfy Topê mré vémén tÿ. Kurâ krÿg ja tũ ti nÿ.

²⁶ Êg to ti há nÿ, ti tÿ êg jagfy Topê tũ ki rïr nÿn ký. Topê kósin vÿ tÿ ti nÿ. Kygnê ja tũ pē ti nÿ. Nén ü kórég venh ke tũ êg nÿ, ti ki. Topê vÿ mranh tÿ ag mré ke tũ vë. Ký tóg tÿ, kanhkâ tân kar ag kri ke nÿ gé sir, ùri. ²⁷ Êprâ Topê tũ ki rïr tÿ ag vÿ, ag tÿ Topê vÿ mranh ja tugrÿn, ti mÿ nén ü pÿn vén tÿ. Kar ký ag tóg ag mré ke ag jagfy Topê mÿ nén ü pÿn tÿ gé sir. *Jesus* vÿ Topê vÿ mranh ja tũ nÿ inhhâ. Há ký tóg, ti tÿ vënh fëg pir ên ki êg tÿ Topê vÿ mranh e ja ên tÿ tũ' he kân. ²⁸ *Moisés* tÿ: "Topê tũ ki rïr," hen ký tóg ü tÿ kygnê mág ký nÿtÿ ag mÿ ke ja nÿgtÿ, ag tÿ tÿ êprâ ke nÿtÿn ký. Há ra Topê tóg vëjykre tåg han ký ti kósin mÿ: "ä há ne ki rïr ke mü," he ja nÿ. "Sÿ ke há vë," he ja tóg nÿ.

8

Jesus tÿ êg mÿ vëjykre tåg nÿm

¹ Ha mē, êg jagfy Topê tũ ki rïr tÿ to pâ'i mág vÿ nÿ nÿ. Topê pëgia tá tóg nÿ nÿ, kanhkâ tá. ² Topê nÿgia pē tá tóg, ti tũ ki rïr mü. Ti nÿgia pē ên pijé tÿ êprâ ke tÿ há nÿ'. Topê há tÿ há vë. Ên tá tóg nÿ nÿ, êg jagfy.

³ Topê tũ to pã'i mág jykren hã vê, ha mē. Topê mý ag tóg nén ũ nĩ pũn tĩ, nén ũ ù ke gé. Ký ěg jagfy Topê tũ to pã'i mág tag vỹ, Topê mý nén ũ nĩm ke mũ gé, *Jesus* ti, hã vỹ: vènh fêg, he mũ. ⁴ Ti tỹ ver tag mĩ ga kri mũ ag mré tĩ ra Topê tóg, ti mý vènh rãnrãj tag nĩm ke tũ nĩ vê, ti tỹ Topê tũ ki rĩr jé. Ěprã ũ tỹ Topê tũ ki rĩr mũ ag vỹ nỹtĩ ver, ũ tỹ *Judeu* ag jykre ki Topê tũ ki rĩr mũ ũ ag. ⁵ Topê ĩn krēm ag tóg nén ũ nĩ pũn tĩ, *Moisés* tỹ ag mý vějykre nĩm ký. Topê hã vỹ ti mý tó ja nĩ, ti tỹ kur tỹ ĩn han jafã tỹ Topê mý ĩn han jé. Ti mý tóg: “ã mý sóg ã tỹ nén han ke mũ ěn ven kãn huri,” he mũ. “Ã tỹ pãnónh kri nĩ ěn kã sóg ã mý ven kãn. Sý ã mý nén ven mũ ěn hã han nĩ,” he ja tóg nĩ, hã ký tóg han. Đn ěn krēm ag tóg, ũri nén ũ ũ pũn tĩ, *Judeu* ag jykre ki, Topê tũ ki rĩr tĩ ag.

⁶ Hã ký *Jesus* rãnrãj vỹ ěprã ke ag rãnrãj kãfór nĩ. Topê vỹ ěg mý ti jēnē, ti tỹ ěg mý vějykre tãg nĩm jé. Ký tóg *Moisés* tỹ ěg mý vějykre há nĩm ěn kãfór nĩ. Ký tóg ěg mý nén ũ há tãvĩ han ke mũ, Topê ti, *Jesus* tỹ ěg mý vènh pãte fón ken ký. ⁷ Ti mý tóg pãgsĩ ja nĩ, ti tỹ *Moisés* mý vějykre nĩm ja ěn ti. Hã ký tóg vějykre tãg han to jykren ja nĩ. ⁸ Ti *povo* jykre ve ký tóg, ti mý kórég nĩ. Hã ký tóg: “Kãnhmar sóg *povo* tỹ *Israel* mý vějykre tãg nĩm ke mũ, *Judã* krê'krê ag mý ke gé,” he ja nĩ. ⁹ “Vějykre tãg tag vỹ isý ag jógióg ve ag mý vějykre nĩm ja ěn ri ke tũ nĩnh mũ. Ag mý sóg vějykre ũ nĩm ja nĩ gé, isý ga tỹ *Egito* tá ag kãpan ký. Ag nĩgé kãgmĩ ký sóg ag tatĩn tĩg ja nĩ, ag ga pē ra. Hã ra ag tóg, isý ag mý vějykre nĩm ja ěn mranh. Hã ký sóg sir ag tugvãnh ja nĩ,” he tóg, ěg jóg mág ti. ¹⁰ “Hã ra sóg vãhã ag mý vějykre tãg han sór mũ, *povo* tỹ *Israel* ag mý, ha mē,” he tóg. “Ag krĩ tỹ ag tóg isý ag jyvèn mũ ěn ki kanhrãn ke mũ. Ký ag tóg han sór ke mũ gé, ti tỹ ag fe kã kã nĩn ký. Ag

Topê vỹ tỹ ĩnh nĩnh mũ. Ký ag tóg tỹ ĩnh krê nỹtĩnh ke mũ gé. ¹¹ Ký ũ tóg ti mré ke ag kanhrãn mãn ke tũ nĩ ha. “Ěg jóg mág vỹ ge nĩgtĩ, ge ti nĩgtĩ,” he mãn ke tũ ag nĩ ha, jagnē mý. Ag kar vỹ ĩnh ki kanhró nỹtĩnh mũ, ũn kãsir ag, ũn mág ag ke gé, ěn kã. ¹² Ag tỹ ĩnh vỹ mranh mũ hã ra sóg ge ra ag jagãgtãn ke mũ. Vènh pãte fón jé sóg ke mũ, ag tỹ ĩnh vỹ mranh ja ěn ti,” he ja tóg nĩ, Topê ti.

¹³ Ký, Topê tỹ vějykre tãg han ký vějykre ve ěn vỹ, ti mý tỹ vějykre si nĩ sir. Hã ra nén ũ si kar ěn vỹ kejèn tũ' henh ke mũ, kãnhmar.

9

Vãsy Topê jykre

¹ Topê tỹ ag mý vějykre ve ěn nĩm ký tóg ag mý ag tỹ nén han ke ěn kãmén ja nĩ. Ag tỹ ti ĩn han ke tó ja ti nĩ. Kar ký tóg ag tỹ ti ĩn krēm ti mré vēmén ke tó ja nĩ gé, ag tỹ ti mý nén ũ pũn ke ti ke gé. ² Ký ag tóg, kur tỹ ĩn ěn han, ti tỹ tỹ Topê ĩn jé jé. Hã ra tóg vènh kãpãm ký nĩ, ký ag tóg ĩn vãfynyn nĩg vén ký nĩ ěn to: “Topê mré vỹ jafã,” he tĩ. ěn tá *mesa* kri *vela* tỹ kri vin jafã vỹ jē, kar ký *mesa* tỹ kri ěmĩ vin jafã ěn ke gé. ³ Tag pãte jãnkã ũ vỹ nĩ gé, jãnkã tỹ kur. Ký ěn pãte ĩn vãfynyn ũ vỹ nĩ gé, ũn sĩ. ěn to ag tóg: “Topê nĩg jafã,” he tĩ. ⁴ Tá tóg Topê mý kri nén ũ pũn jafã nĩ, *ouro* tỹ há ti. Kri ag tóg nén ũ ger há pũn tĩ, *ouro* ěn kri. Kar ký Topê *caixa* vỹ tá nỹ gé. Ti to tĩr vỹ tỹ *ouro* nĩ. ěn kã kã *ouro* tỹ pénky ki, kanhkã tá vějèn vỹ nĩ, Topê tỹ ag mý ěmĩ jēnē ěn ti, ag tỹ ga kórég mĩ mũn ký. Kar ký *Arão* vãtó vỹ kã kã nỹ gé, ti kãtó tỹ fėj mũ ěn ti. Kar ký *Moisés* tỹ Topê tỹ ěg jyvèn mũ rãnrãn ja ěn vỹ kã ki nỹtĩ gé, *caixa* ěn kã ki. Pó régre ki tóg rãnrãn ja nĩ. ⁵ Ký Topê tỹ jēgnē jafã régre ag kãgrã vỹ nỹtĩ gé, *caixa* ěn kri. *Querubim* he mũ ěn vê, ũ tỹ Topê rĩnja tá nỹtĩ ěn. Fēr ag nỹtĩ, ký ag fēr tóg krỹg he

ký nýtí. Ag fêr fênja krêm Topê vÿ êg mÿ vênh pãte fón tí, êg tý ti vÿ mranh ja ti. Hã ra sóg tag kãmén kãn sór tú nÿ ver.

⁶ Ký tóg vãfynyn régre nÿ, ïn tý kur ên ti, Topê tú ên ti. Ti vãfynyn ve ki ag tóg kã ra ge tí, Topê tú ki rÿr tí ag. Kurã kar ki ag tóg tá ag rãnrãj han tí. ⁷ Ti vãfynyn ù ên kã ra tóg rã pir han' he tí, prÿg kar ki, ag to pã'i mág ti, ti tãvÿ. Ag mæg kyvénh ma tóg tí ti, Topê mÿ ven jé, Topê tý ti mÿ vênh pãte fón jé, *povo* kar mÿ ke gé, ag tý Topê vÿ mranh ja ên ti, ag tý mranh sór tú ra mranh ja ên ti.

⁸ Topê kuprÿg vÿ, êg mÿ kãmén mÿ, ùri, vëjyre si ên ti. Kur tý ïn vãfynyn vÿ ge nÿ, ha mē. Ti vãfynyn ve ên tý ver ïn krêm nÿn ký êg tóg ti vãfynyn ù tá jun ke tú nÿ ver, Topê nÿg jafã tá. ⁹ Êg tý ùri vëg mÿ tag ki kanhrãn jé, hã jé Topê tóg, vëjyre tag han ja nÿgtí, êg tý to: tag ri ke ti nÿ, he jé. Topê ïn ên tá ag tóg Topê mÿ nén ù pÿn tí, ký ag tóg ag mæg tãnh ký pÿn tí gé. Ag tý Topê mÿ sÿnvÿ nÿtí sór vë. Hã ra ag tóg ti mÿ pÿn mÿ ra sÿnvÿ tú nÿtí, ag jykre tý ver kórég nÿn ký. ¹⁰ Ký ag tóg ag tý ti mÿ pÿn há han jé, vëjyre tý ge han tí gé, ha mē. Vëjën to ag tóg jykrén tí, ký ag tóg vëjën ù to: “tag konh ke tú êg nÿ, tag kron ke tú êg nÿ,” he tí. Ký ag tóg goj tý vênh kype tý hën ri ke han tí gé. Tag ki vëjyre kar vë, êprã. Ký Topê tý vëjyre tãg han ký ên vÿ tóg tú' he mÿ sir.

Cristo tý êg jagfy ter

¹¹ Vãhã *Cristo* vÿ kãtÿg, ký tóg tý êg jagfy Topê tú to pã'i mág nÿ ha. Ký ti hã vÿ êg krenkren han mÿ sir. Ti tý Topê ïn kã ra rã mÿ vÿ, ïn si ên mág kãfór nÿ gé. Há tãvÿ ti nÿ. Êprã ke tý ïn há pijé'. Tag ki ïn pijé'. Kanhkã tá ke vë. ¹² Ký, *Jesus* tý ên kã ra rã ký tóg rã pir han, Topê nÿg jafã pë ên kã ra, Topê tý êg mÿ vênh pãte fón jé. Ký ti pijé ti tý kã ra rã ký ag mæg kyvénh ma vyr', *cabrito* ên,

monh tãgy ên. Ti kyvénh hã tý tóg êg krenkren han huri, *Jesus* ti.

¹³ Ag tý Topê ïn kã ra ge sór ký ag tóg Topê tú ki rÿr tí ag mÿ: “ha êg to tý kó kó hé, êg mæg kyvénh tý,” he tí. Ký ag tóg jãnhkri nÿtí sir, ag tý *cabrito* kyvénh tý ag to tý kó kó hen ký, ke tú nÿ ký monh kyvénh tý. Ag tý ag jãnhkri han jan hã vë. ¹⁴ Hã ra *Cristo* vÿ, ti kyvénh hã tý êg jãnhkri pë han. Topê kuprÿg tý ti krÿn ký tóg Topê mÿ vênh fëg. Kygnë ja tú pë ti nÿ, hã ký tóg há kar nÿ. Ký êg tóg vëjyre kórég han mãn ke tú nÿ sir, êg tý êg jykre si tugrÿn ter ke mÿ ên ti. Vãhã êg tóg Topê tú han há nÿtí, ùn rÿr nÿ ên tú ti.

Cristo tý êg mÿ vëjyre tãg nÿm

¹⁵ *Cristo* vÿ, êg mÿ vëjyre tãg nÿm. Ter ja tóg nÿ, Topê tý êg mÿ vênh pãte fón jé. Ti ter kar ký Topê tóg ù ag kuprëg, ag tý Topê tý kanhkã tá êg mÿ nén ven ke mÿ ên ki kanhrãn jé. *Jesus* tý êg mÿ han hã vë.

¹⁶ Û tóg ti ter ke to hã: “iser kar ký ên vÿ isÿ tag mãn ke mÿ, jo ù ên vÿ isÿ ên mãn ke mÿ gé,” he tí. Rãn tóg tí, ký tóg tógfÿg tí, vênh rá ti. Ký ag tóg ag tý vênh rá ên ve sór mÿ ra ti ter kar ký hã vëg tí. ¹⁷ Ti tý ver ter tú nÿn ký ag tóg vênh rá ên venh ke tú nÿ. “Iser kar ký,” he tóg, hã ký ù tóg ver ti tú mæg tú nÿ. ¹⁸ Ri ke ti nÿ, Topê tý êg mÿ vëjyre nÿm ja ên ti, ti si mré hã. Ag mæg ter kar ký ke ja vë. ¹⁹ Hã ký *Moisés* vÿ *povo* kar mÿ Topê tý ti mÿ nén tó ja ên kãmén, Topê tý nén to ag jyvën mÿ ên ti. Ti tý ag mÿ kãmén kar ký tóg, monh tãgy tãnh ký ti kyvénh mãn ja nÿ, *cabrito* tãnh ký ke gé. Goj mãn ký tóg ki kujën ja nÿ gé, ký tóg tý kujãjãg mÿ sir. *Carneiro* kyki kusÿg mré hã tóg, tý kujãjãg mÿ sir, re no mré hã. Ký tóg *livro* kri tý kó he mÿ. *Povo* kar to tóg tý kó kó he mÿ gé, ag tý jãnhkri ký nÿtí jé. ²⁰ Ag to tý krig ke kar ký tóg ag mÿ: “Topê tý êg mÿ nén han ke mÿ to vênh kyvénh hã vë,” he mÿ, *Moisés* ti. ²¹ Kar ký tóg vênh

kyvénh ên tỹ ãn tỹ kur to tỹ krig ke mũ gé. Pénky kar to tóg tỹ kó he mũ gé, ag tỹ Topê tũ han jafã kar to. ²² Ha vé, ag tỹ vãsỹ Topê jykre ên ki nén ù tỹ jãnhkri' he sór ký ag tóg, nén ù kyvénh hã tỹ jagnê jãnhkrig tí. Hã ký êg tóg ki kanhró nỹtĩ. Ag tỹ Topê ví mranh ký tóg, ag mỹ ag mæg ter hã tugrĩn vènh pãte fón' he ja nĩgtĩ.

Cristo tỹ êg jagfy ter pir han

²³ Vējykre ên vỹ, kanhkã tá vējykre ri ke sĩ nĩ. Hã ký vènh mæg kyvénh vỹ, nén kar ên jãnhkri han ja nĩgtĩ. Êg tỹ hã ra kanhkã ve jé tóg, há tũ nĩ, êg mæg tỹ êg jagfy ter mũ ti. Êg mæg vỹ, êg tỹ kanhkã tá jun han ki kagtĩg nĩ. ²⁴ Cristo hã vỹ êg tỹ tá jun han ke mũ. Topê rĩnja tá tóg nĩ nĩ, Topê mré vémén jé, êg jagfy. ²⁵ Ký êprã ke ên, êprã Topê tũ to pã'i mág ên tóg, prỹg kar ki ag tỹ ãn vãfynyn to: Topê nĩjafã, he mũ ên kã ra rã tí, ag mæg kyvénh mãn ký. Hã ra Cristo vỹ vènh fæg pir han. ²⁶ Ti tỹ prỹg kar ki vènh fæg ra tóg ter tỹ hèn ri ke han ke mũ vè, Topê tỹ ga han kar ký. Hã ra tóg vãsỹ vènh ven ja tũ nĩ. Ûri, kurã tỹ êgno to hã tóg, vènh ven pir han, ký tóg vènh fæg pir han, ti tỹ êg tỹ Topê ví mranh ên tỹ tũ' he jé, ti ter tugrĩn. ²⁷ Êprã ke ag vỹ ter pir han tí gé. Êg ter kar ký Topê vỹ, êg jykre tugnỹm ke mũ. ²⁸ Tag ri ke ti nĩ, Cristo tỹ vènh fæg mũ ti. Vènh fæg pir han tóg, ti tỹ ùn e tỹ Topê ví mranh tỹ tũ' he jé. Kejèn tóg kãtĩg mãn ke mũ. Hã ra tóg, êg tỹ Topê ví mranh ja tugrĩn ter mãn ke tũ nĩ, ti kãtĩg mãn ký. Êg jé prèr jé tóg kãtĩg ke mũ, ù tỹ ti kãtĩg jãvãnh mũ ag jé.

10

¹ Êg tỹ Judeu ag jykre ve ký êg tóg ve sĩ han tí, Topê tỹ êg mỹ nén han sór mũ ti. Prỹg kar ki ag tóg Topê mỹ tãnh ký pũn', tãnh ký pũn' he tí. Hã ra tóg ag mæg tỹ ag jagfy ter mũ ra ag jykre tỹ há' he ki kagtĩg ja nĩgtĩ. ² Ag tỹ Topê mỹ nén ù pũn

mũ ra ag tóg Topê ví mranh mãn', mranh mãn' he tí. Ag tỹ mranh tũ nĩ ra ag tóg, ti mỹ pũn mãn ke tũ nĩ vè. Hã ra ag tóg ti ví mranh tí. Hã ký ag tóg, ti mỹ nén pũn tovãnh tũ pè nĩgtĩ, ti tỹ ag mỹ vènh pãte fón tovãnh tũ nĩ jé gé. ³ Prỹg kar ki ag tóg, Topê mỹ pũn tugrĩn, ag tỹ ti ví mranh ja ên mĩ êkrég tí. ⁴ Hỹ, monh kyvénh vỹ, êg tỹ Topê ví mranh tỹ tũ' henh ke tũ pè nĩ, *cabrito* tỹ êg jagfy ter mũ ên ti ke gé. ⁵ Hã ký Cristo tóg, ti tỹ ga kri mur ken ký Topê mỹ: “ag tỹ ag mæg tãnh ký pũn mũ ra tóg tỹ nén ù tũ nĩ ã mỹ,” he ja nĩ, “ag tỹ ã mỹ nén ù ù pũn mũ ra ke gé. Hã ra ã tóg inh mỹ ãnh fãr ti nĩm, isỹ ag jagfy ter jé. ⁶ Ag tỹ ã mỹ ag mæg pũn mũ ra tóg, ã mỹ sér tũ nĩ, ag tỹ ã mỹ nén ù ù pũn mũ ra. Ag tỹ ã ví mranh tag tỹ tũ' he ki kagtĩg tóg nĩ, ag tỹ ã mỹ nén pũn mũ tag. ⁷ Hã ký sóg ã mỹ: “ha vé, sỹ ã mỹ vènh fæg ke vè,” he mũ, “isỹ ã tỹ ãnh ki nén ve sór mũ ên tỹ ã mỹ han jé,” he sóg mũ. Hã ký tóg rán ký nĩ, iso, ã ví rá ki,” he tóg, *Cristo* ti, Topê mỹ.

⁸ Ti mỹ tó vén ký tóg: “ag tỹ ã mỹ ag mæg tãnh ký pũn mũ ra tóg ã mỹ sér tũ nĩ, ag tỹ ã mỹ nén ù ù pũn mũ ra,” he mũ. “Ag tỹ ã ví mranh tag tỹ tũ' he ki kagtĩg tóg nĩ,” he vén tóg. Hã ra tóg rán ký nĩ, *Judeu* ag tỹ Topê mỹ tag pũn jé. Ge ra *Jesus* tóg tag to: “nén ù tũ vè,” he ja nĩ. ⁹ Tag tó kar ký tóg Topê mỹ: “ha vé, sỹ ã mỹ vènh fæg ke vè, isỹ ã tỹ ãnh ki nén ve sór mũ ên tỹ ã mỹ han jé,” he mũ gé. Ti tỹ tag tó ký tóg *Moisés* jykre sĩ ên tỹ tũ' he mũ, ùn tãg han jé, hã vỹ: *Jesus* jykre, he mũ. ¹⁰ *Jesus* tỹ Topê ví ki króm ja tugrĩn êg tóg ùri tỹ, Topê krê nỹtĩ ha. *Jesus Cristo* vỹ êg jagfy ter ja nĩ. Ký tóg ti ter pir ki êg nèv kajãm kãn. Ký Topê tóg, êg mỹ vènh pãte fón kãn mũ sir.

¹¹ Êprã ke tỹ Topê tũ ki rĩr tí ag vỹ, kurã kar ki ag rãnhràj han tí, Topê tũ ki rĩr jé. Kurã kar ki ag tóg, Topê mỹ ag mæg tãnh ký pũn tí. Hã ra ag

tý Topě mý nén pũn mũ ên pijé, ag tý Topě vĩ mranh tý tũ' he ja nĩgtĩ. ¹² Ag jãvo *Jesus Cristo* vỹ vênh fêg pir han. Ti ter tũgrĩn tóg, êg tý Topě vĩ mranh ên tý tũ' he kãn. Kar kỹ tóg Topě pẽgja tá nĩ nĩ. ¹³ Tá tóg nĩ nĩ. Topě vỹ, ti kato vãsãnsãn mũ ag tý ti pẽn krêm vin ke mũ. Ag sigse kỹ nỹtĩ to ken hã vê. Tag hã jãvãnh tóg nĩ nĩ, *Jesus* ti. ¹⁴ Ti tý vênh fêg pir ên tũgrĩn tóg, Topě krê kar ag krenkren han kãn huri, kỹ êg Topě mý sĩnvĩ nỹtĩ. ¹⁵ Topě kuprĩg vỹ, êg mý tag tó tĩ gé, ha mẽ: ¹⁶ “tag pãte sóg, ag mý vễjykre tãg han ke mũ,” he tóg, êg jóg mág ti. “Vễjykre tãg hã vê, ha mẽ. Isỹ nén to ag jyvẽn mũ ên tý sóg ag fe kã kã nĩm ke mũ. Kỹ tóg, sỹ ag krĩ ki rãn ri ke nĩnh mũ sir. Kỹ ag tóg han sór ke mũ,” he tóg. ¹⁷ Tag tó kar kỹ tóg: “ag tý inh vĩ mranh ja ên mũ êkrén mãn ke tũ inh nĩ ha. Ag jykre pãno ên mũ êkrén mãn ke tũ pẽ inh nĩ ha,” he mũ gé. ¹⁸ Ha vé, Topě tý êg mý vênh pãte fón kỹ êg tóg ti mý, nén ù pũn mãn ke tũ nĩ ha, ti tý êg mý vênh pãte fón kãn kỹ nĩn kỹ, êg tý ti vĩ mranh ja kar ên ti.

Êg tý Topě to krónh kenh ke tũ

¹⁹ Inh kanhkã, *Jesus* tý êg jagfy ter tũgrĩn êg tóg, jatun mý Topě nĩg jafã tá jun ke mũ. ²⁰ *Jesus* tý êg jagfy ter ên tóg, ti tý kur tý jãnkã ên fĩn rãm ri ke nĩ, êg tý ti nón fĩn rãm ri ke han jé, êg rĩnrĩr nỹtĩ jé. Topě ìn krêm kur tý jãnkã nĩfe ên vỹ, jaran ke kỹ sa nĩ, *Jesus* ter kỹ. Kỹ êg tóg ra ge há nỹtĩnh mũ ha. ²¹ Êg jagfy Topě tũ to pã'i mág vỹ, nĩ nĩ, hã vỹ: *Jesus*, he mũ. Topě jamã tá ke ên ag kar kri ke vỹ tý ti nĩ. ²² Kỹ jatun mý Topě mré vémén nĩ. Ti ki rã há han nĩ. Ajag fe tý ti ki gem nĩ, ajag tý ti nĩgja tá junjun jé. Òn kỹ ti ki ge sór tũg nĩ. Êg jykre pãno kar tý tóg tũ' hé, êg tý to jykrén mãn tũ nĩ jé. Êg jãnhkri han tóg, êg tý goj jãpri tý vênh kype ên ri ke. Kỹ êg há nỹtĩ. ²³ Ti tý êg mý nén tó mũ ên mũ êkrén nĩ. To krónh

ke tũg nĩ, sỹ ajag mý nén tó mũ ên to. Ve jé êg tóg ke mũ, ti tý êg mý nén tó mũ ên ti. Û tý êg mý tó ja ên vỹ, òn vãnh nĩgtĩ. Hã kỹ to krónh ke tũg nĩ.

²⁴ Jagnê mĩ êkrén nĩ, ajag tý jagnê jyvẽn jé. “Vênh kar to há nĩm nĩ,” hem nĩ jagnê mý. “Nén ù há kar han nĩ,” hem nĩ gé jagnê mý. ²⁵ Û ag tóg *culto* vênh kãmũ vãnh nỹtĩgtĩ. Tag han tũg nĩ. *Culto* vênh kãmũm nĩ. Kỹ jagnê jyvẽn nĩ, ajag tar nỹtĩ jé. Ti kãtĩg mãn ke kurã vỹ kakó nĩ. Ve há ti tĩ ha, tag.

²⁶ Ha vé, Topě vĩ mẽ kãn êg huri. Êg tý ti ki rã kar kỹ *culto* vênh kãtĩ tũ nĩ' he kar Topě vĩ mranh sór kỹ mranh kỹ ù tý êg jagfy kajãm mãn ke tóg tũ tĩ. ²⁷ Hỹ, êg tý mranh sór kỹ mranh kỹ Topě vỹ, êg vóg kónãn pẽ han ke mũ. Pĩ tý tóg ag tý tũ' henh ke mũ, ù tý ti kato vãsãnsãn mũ ag. ²⁸ Û tý *Moisés* tý êg jyvẽn mũ mẽ jãvãnh ên tén ja ag tóg nĩgtĩ, *Israel* ag, ùn régre ag tý ti jykre pãno ve ja tũgrĩn, ke tũ nĩ kỹ ùn tãgtũ ag. Ti jagãgtãn ja tũ ja ag nĩgtĩ, ùn jykre pãno ên. ²⁹ Hã ki êg tóg vэг mũ, Topě tý êg vóg kónãn pẽ han ke mũ ti, êg tý Topě kósin to é he kỹ. Êg tý ti vĩ mranh sór kỹ êg tóg ti kyvênh to é he tĩ, ti jykre to. Êg mý tóg tý nén ù tũ nĩ sir, Topě kuprĩg tý êg jagãgtãn ja ên ti. Û tý tag han mũ vóg kónãn jé tóg ke mũ, ha vem nĩ. ³⁰ Hã kỹ tóg: “ùn jykre pãno ag vóg kónãn jé sóg ke mũ, ag tý ag tý nén ù kórég han mũ kajãm kãn jé,” he mũ. Û tý tag tó mũ ki kanhró êg tóg nỹtĩ mýr. Hã ra tóg: “ti mré ke ag jykre tugnỹm jé tóg ke mũ,” he ja nĩ gé. ³¹ Rĩr ti nĩ, Topě ti. Ti tý êg to jũ nĩn kỹ tóg jagy tãvĩ nĩ. Nén ù jagy kar kãfór ti nĩ.

Êg tý to tar nỹtĩnh ke

³² Ajag tý vãsỹ ti mý vênh fêg vén ja ên mũ êkrén nĩ. Ên kã ag tóg ajag kato vãsãnsãn mág. Kỹ ajag tóg ag to vêsỹrénh, kysã tý hên ri ke ki, ajag tý Topě vĩ mẽ vén ên kã. Hã ra ajag tóg

to krónh krónh ke ja tú nĩgtĩ. ³³ Ājag kã ũ to ag tóg vĩ kónãn mág' he ja nĩgtĩ, ên kã, Topê kato vãsãnsãn mũ ag. Kĩ ag tóg ājag vóg kónãn gé. Kĩ vènh kar vỹ vé. Ājag kã ũ vóg kónãn ja ag tóg nĩgtĩ. Kĩ tóg ājag kar mĩ jagy tĩ ja nĩgtĩ, ājag tỹ ag mré *Jesus* ki ge nỹtĩn kỹ. ³⁴ Kĩ ag tóg ājag kã ũ sigse ja nĩ gé. Kĩ ājag tóg ũn sigse kỹ nỹtĩ ên ag jagãgtãn ja nĩgtĩ, ag tỹ ājag mré *Jesus* ki ge kỹ nỹtĩn kỹ. Pã'i ag tỹ ājag tỹ nén gég mũ ra tóg ājag mĩ sér ja nĩgtĩ. Ājag tỹ kanhkã tá nén ũ há tãvĩ ên venh ke hã mĩ ājag tóg, êkren ja nĩgtĩ. Ājag tỹ kanhkã tá nén venh ke mũ ên vỹ tú' henh ke tú pẽ nĩ. ³⁵ Kĩ ũri to krónh ke tũg nĩ gé. Ājag tỹ ti to tar nỹtĩn kỹ ājag tóg nén ũ há tãvĩ venh ke mũ, ha mẽ. Ājag vêsýrénh ja ên kaja ri ke ve jé ājag tóg ke mũ. ³⁶ Ēg tỹ ti tú han to tar nỹtĩnh ke vễ. Ēg tỹ ti tovãnh sór ke tú pẽ vễ. Tag hã vỹ há nĩ. Kĩ ājag tỹ Topê tỹ ěg mĩ nén tóg mũ ên han kãn kỹ nỹtĩn kỹ ājag tóg venh ke mũ, ti tỹ ěg mĩ nén ũ ven ke mũ ên ti. ³⁷ Hã kỹ tag vỹ rán kỹ nĩ: “kãnhmar pẽ ti jun ke mũ, ũn kãtĩg ke mũ ên ti. Kãtĩg mé han jé tóg ke mũ, ha vem nĩ. ³⁸ Kĩ ũ tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ên ag hã vỹ, krenkren ke mũ, inh mré ke ên ag, isỹ ũn mĩ vènh pãte fón mũ ên ag. Jãvo ũ tỹ isovãnh mũ ên vỹ inh mỹ kórég nĩnh mũ,” he tóg, Topê ti. ³⁹ Ēg pijé ti tovãnh ke mũ'. Kĩ ěg tóg, ũ tỹ tĩ tovãnh mũ ên ag vãgfor ên ri ke han ke tú nĩ gé. Ti ki ge kỹ ěg tóg nỹtĩ, hã kỹ ěg krenkren ke mũ.

11

Ũ tỹ ěg jo Topê ki ge kỹ nỹtĩ ag

¹ Topê ki rã to ken hã vễ, hã vỹ: ti tỹ ěg mĩ nén tóg mũ ên kri nĩm, he mũ. Ti tỹ nén ũ to: “ve jé ājag tóg ke mũ,” he mũ ên kri fi jé ěg tóg ke mũ, ěg tỹ ver végtũ ra. ² Ēg jo ke ag vỹ kri nĩm kỹ ti ki ge ja nĩgtĩ gé. Hã kỹ ag tóg Topê mĩ tỹ ũn há ja nỹtĩgtĩ, vãsỹ ke ag, ha mẽ.

³ Ēg tỹ Topê ki ge kỹ ěg tóg ki kanhró nỹtĩ, ti tỹ ti vỹ tỹ ěg tỹ nén végtũ ra mũ kar hynhan ja ti. Ti vỹ végtũ ěg tóg nĩgtĩ. Hã ra tóg ěg tỹ nén végtũ tỹ tỹ ěg tỹ végtũ mũ hynhan ja nĩgtĩ, Topê ti. Ti vỹ tỹ tóg nén kar hynhan ja nĩgtĩ.

⁴ Kĩ *Abel* vỹ Topê ki rã kỹ nĩ ja nĩgtĩ gé, hã kỹ tóg Topê mĩ pũn há han, ti tỹ ti mĩ ti mễg pũn kỹ. Jãvo ti kãke tỹ *Caim* vỹ ti ki rã ja tú nĩ. Kĩ tóg Topê mĩ nén ũ pũn mũ ra ti mĩ pũn kónãn. Topê tóg *Abel* to: “inh mĩ tóg tỹ ũn jykre kuryj nĩ,” he ja nĩ. Ter ti huri, *Abel* ti. Hã ra ěg tóg ti tỹ nén han ja tugrĩn Topê ki ge há han ki kanhrãn mũ sir.

⁵ *Enoque* vỹ, Topê ki rã kỹ nĩ ja nĩgtĩ gé. Hã kỹ Topê vỹ ti jé prêr, ti tỹ kanhkã ra tĩg jé, ti rĩr ra, ti ter tú ra. Ti ve mãn tú ag tóg nĩ. Topê tỹ ti jé prêr to hã tag vỹ ti to rán kỹ nĩ, Topê vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki, ha mẽ: “Topê tỹ ti jykre ve kỹ ti fe tóg mrin ke mũ.” ⁶ Ēg tỹ Topê ki ge tú nỹtĩn kỹ tóg, ěg to há nĩnh ke tú nĩ. Ēg tỹ Topê to mũ sór kỹ ěg tóg, tag to jykren ke mũ, ha mẽ. “Topê vỹ nĩ,” he jé ěg tóg ke mũ. Kĩ ěg tóg ti to: “ěg tỹ ti to mũ kỹ tóg, ěg mĩ nén ũ há ên nĩm ke mũ, ti tỹ ěg mĩ nén tóg ja ên ti,” henh ke mũ gé. Kĩ tóg ěg mĩ han ke mũ, ha vem nĩ.

⁷ *Noé* vỹ Topê ki rã kỹ nĩ ja nĩgtĩ gé. Hã kỹ Topê vỹ ti mĩ: “ta vỹ kutênh ke mũ,” he mũ. Kĩ tóg Topê vỹ kri fi kỹ *canoa* mág ên han mũ. Kĩ tóg ki rã kỹ kren mũ, ti prũ fi mré, ti krê mré ke gé. Topê ki rã kỹ tóg ũ tỹ Topê kato vãsãnsãn mũ ag mré tĩg mãn ja tú nĩ. Hã kỹ Topê vỹ, ti mĩ ũn jykre kuryj ag tỹ nén venh ke ên ven.

⁸ *Abraão* vỹ Topê ki rã kỹ nĩ ja nĩgtĩ gé. Hã kỹ tóg Topê vỹ kri nĩm ja nĩgtĩ. Topê tóg ti mĩ: “ha ga ũ ra tĩg,” he mũ. Kĩ tóg ti jamã tá kãkutê kỹ tĩg ja nĩ, Topê tỹ ti mĩ ga nĩm ke mũ ên ra. Ti tỹ ki kagtĩg ra tóg ra tĩg ja nĩ. ⁹ Topê ki rã kỹ jé kỹ tóg, ga ên

mĩ tũg ja nĩgtĩ. Topẽ tũ ti mĩ ga ẽn nĩm sór ja vẽ. Kur tũ ĩn krẽm ẽmãn kũ tóg, ga ẽn mĩ tũg ja nĩgtĩ, ti kósın tũ *Isaque* mré, *Isaque* kósın tũ *Jacó* mré ke gé. Ti krẽ'krẽ ag vỹ, ti mré ga ẽn venh ke ja nỹtĩ gé, hã kũ Topẽ tóg *Abraão* mĩ tó ja nĩ. Hã ra ag tóg, ver vég tũ nĩ. ¹⁰ Ge ra tóg tovãnh ja tũ nĩgtĩ. Topẽ jamã ẽn ve sór ja ti nĩ, ù tũ tũ' henh ke tũ pẽ ẽn. Topẽ hã vỹ ẽmã ẽn han. To jykrén kũ tóg han. Ti pijé ẽprã ke ag jamã ri ke nĩ'. Ẽn ve sór kũ tóg, ti tovãnh ja tũ pẽ nĩ. Hã kũ tóg vé, *Abraão* ti.

¹¹ *Sara* fi vỹ Topẽ ki rã kũ nĩ ja nĩgtĩ gé, hã kũ fi tóg fi kófa pẽ ra kufyg ja nĩgtĩ, Topẽ tũ fag tũ tag to tar han kũ, *Sara* fi, fi mén tũ *Abraão* mré. Û tũ fag mĩ: “kósın jé ãjag tóg ke mũ,” he mũ ẽn ví kri fi kũ fag tóg, ve ja nĩgtĩ. ¹² Hã kũ ùn pir ẽn, ùn kófa pẽ ẽn krẽ'krẽ vỹ e tãvĩ nỹtĩ, krĩg e ẽn ri ke, goj kafã tũ fyr mĩ rỹnhřj e ẽn ri ke.

¹³ Topẽ ki ge kũ nỹtĩn kũ ag kãgter, *Abraão*, *Isaque*, *Jacó*. Topẽ vỹ, ag mĩ ga ẽn tó ja nĩ, hã ra ag tóg, ve ja tũ nĩ ver. Ag tũ ve pẽ han tũ ra ag kãgter. Ve sĩ han ja ag tóg nĩgtĩ, kũ tóg ag mĩ ẽg tũ kór há tá nén ù ve ẽn ri ke nĩ ja nĩgtĩ. Ag tũ venh ke to tóg ag mĩ sér pẽ tí hã ra. ¹⁴ Ag jamã pẽ jãvãnh kũ ag tóg, ga kri mũ ja nĩgtĩ. Hã kũ ag tóg: “ẽg jamã pẽ tũ vẽ, tag ki,” he ja nĩgtĩ. ¹⁵ Ag pijé ag jamã si ẽn ra vỹn vỹn ke sór ja nĩgtĩ'. ¹⁶ Ẽmã hapẽ ẽn ve sór ja ag tóg nĩgtĩ, kanhkã. Hã kũ ag tóg Topẽ mĩ há ja nỹtĩ. Ti pijé ag to mỹ'ag ke mũ'. Hã kũ tóg veso: “*Abraão* Topẽ, *Isaque* Topẽ, *Jacó* Topẽ vỹ tũ ĩnh nĩ,” he ti. Ẽmã han tóg, ag mĩ, kanhkã tá.

¹⁷ *Abraão* vỹ Topẽ ki rã kũ nĩ ja nĩgtĩ gé, hã kũ tóg *Isaque* nenh ja tũ nĩgtĩ. Topẽ mĩ tóg ti fẽg, Topẽ tũ ti mĩ ti kósın to vĩn kũ. Ti kósın pir ja vẽ, hã ra tóg ti tãnh kren, Topẽ mĩ. ¹⁸ Topẽ tóg *Abraão* mĩ: “ã kósın tũ *Isaque* krẽ vỹ e nỹtĩnh mũ,” he ja nĩgtĩ. ¹⁹ Kũ tóg, ti tũ ti tãnh kren kũ:

“Topẽ hỹn ti rĩn mãn ki kanhró nĩ, isỹ ti tén kũ,” he mũ. Hã kũ tóg ti ve mãn gé. Ti tũ ti tãnh kren kũ tóg Topẽ mĩ ti tũ ti tãnh ri ke nĩ ja nĩgtĩ. Hã ra tóg ti ve mãn, Topẽ tũ ti mĩ: “ti tãnh tũg ra,” hen kũ.

²⁰ *Isaque* vỹ Topẽ ki rã kũ nĩ ja nĩgtĩ gé. Hã kũ tóg *Jacó* mĩ ví há han, *Esau* mĩ ke gé, ti tũ ag mĩ ag tũ nén venh ke ẽn tó kũ.

²¹ *Jacó* vỹ Topẽ ki rã kũ nĩ ja nĩgtĩ gé, hã kũ tóg, ti ter ke to hã *José* krẽ régre ẽn ag mĩ ví há han gé. Kũ tóg ti vátó to jẽ kũ Topẽ krẽm mũg ke kũ ti mĩ: “Topẽ vỹ tũ ã nĩ,” he ja nĩ.

²² *José* vỹ Topẽ ki rã kũ nĩ ja nĩgtĩ gé. Hã kũ tóg, ti ter ke nỹ ra *Israel* ag mĩ kãmén ja nĩgtĩ, ag krẽ'krẽ ag tũ ga tũ *Egito* tá kãpanh ke ẽn ti. Kũ tóg ag mĩ to ví ja nĩ, ag tũ ag kãmũ kũ ti kuka gé kãmũ jé.

²³ *Moisés* han mũ fag vỹ Topẽ ki ge kũ nỹtĩ ja nĩgtĩ gé, hã kũ fag tóg *Moisés* péju, ti mur kũ, kysã tãgtũ ki. Fag mĩ tóg sĩnvĩ nĩ ja nĩgtĩ, gĩr sĩ ti. Kũ fag tóg pã'i mág kamẽg ja tũ nĩ, pã'i mág tũ: “gĩr gré ag kãgtén kãn nĩ,” he mũ ra.

²⁴ *Moisés* vỹ Topẽ ki rã kũ nĩ ja nĩgtĩ gé. Hã kũ tóg ti mog kar kũ: “ĩnh pijé tũ *Faraó* kósın fi kósın nĩ,” he ja nĩgtĩ. ²⁵ Ti tũ Topẽ *povo* ag mré jagtar mũ ra tóg ti mĩ tũ nén ù tũ ja nĩgtĩ. Hã kũ tóg *Egito* tá ke ag mré riko nĩ sór ja tũ nĩgtĩ. Topẽ ví mranh kũ ag tóg ón kũ riko nỹtĩ ja nĩgtĩ. ²⁶ Ẽg tũ *Cristo* tũgrĩn jagtar nỹtĩ tag tóg ti mĩ ẽg riko nỹtĩ tag kãfór nĩ ja nĩgtĩ. Hã kũ *Egito* tá ke ag riko tag tóg ti mĩ kórég ja nĩgtĩ, *Moisés* mĩ. Topẽ tũ kanhkã tá ẽg mĩ nén ù há nĩm ke ẽn hã to tóg jykrén ja nĩgtĩ.

²⁷ *Moisés* vỹ, Topẽ ki rã kũ nĩ ja nĩgtĩ, hã kũ tóg, ga tũ *Egito* tá kãkutẽ ja nĩgtĩ, pã'i jũ kamẽg vãnh nĩn kũ. Topẽ vég tũ ẽg tóg nĩgtĩ. Hã ra tóg, Topẽ hã ki ẽkrén kũ nĩ ja nĩgtĩ. Hã kũ tóg krónh ke ja tũ nĩgtĩ.

²⁸ *Moisés* vỹ Topẽ ki rã kũ nĩ ja nĩgtĩ. Hã kũ tóg *Israel* ag mĩ fénhta

tý *Páscoa* ên nîm. Ag mý tóg: “*ovelha* kyvénh tý ïn jänkã to tîn,” he mü, “Topê tý jênê jafã ag tý ãjag krê ve ag kãgtén tù nî jé,” he ja tóg nîgtî. Hã ký ag tóg fénhta tý *Páscoa* ên han tí, ùri ke gé.

²⁹ *Israel* ag vỹ, Topê ki ge ký nýtî ja nîgtî gé. Hã ký ag tóg, goj kusũg he mü ên kã rêgrêg há han inhhã. Êg tý ga kri mü ên ri ke han ag tóg. *Egito* tá ke ag tý ag nón kã rêgrêg sór mü ra goj ên tóg, ag kri rûm ke mü sir. Ký ag tóg kãgter kãn mü sir.

³⁰ *Israel* ag vỹ Topê ki ge ký nýtî ja nîgtî gé. Hã ký êmã tý *Jericó* jy ró ên vỹ vêsóg ki kórêg kãn ja nîgtî, ag tý pênîn mü tý 7 (ke) han kar ký, ag tý kurã tý 7 (ke) ki pênîn mü kar ký.

³¹ *Raabe* fi vỹ Topê ki rã ký nî ja nîgtî gé. Ûn mén (ka)mẽ vỹ tý fi nî ja nîgtî, hã ra fi tóg Topê ki rã. Hã ký fi tóg *Israel* ag mý: “ha kãge jêg,” he ja nî. Hã ký ag tóg, fi tén ja tù nî gé. Êmã tý *Jericó* tá ke kar kãgtén ja ag tóg nîgtî, hã ra fi hã tóg inhhã kren ja nîgtî.

³² Inh hÿn ù tónh ke mü gé ver'. Isÿ ag tó kãn sór mü ra tóg inh mý vênh mý tí. E ag nýtî, e tävî, *Gideão* ti, *Baraque* ti, *Sansão* ti, *Jefté* ti, *Davi* ti, *Samuel* ti, Topê ví tó tí kar ag. ³³ Topê ki ge kãn ký ag nýtî, hã ký ag tóg pã'i ag mré vênh génh han. Hã ra ag tóg ag tý hên ri ke kãn, ag tý vëjykre kuryj ký nýtî tugrîn. Ký Topê tóg ag mý, ti tý ag mý vëjykre há tó mü ên tý ag mý ven mü sir. Mîg tý ù mân sór mü ra tóg, ti tý hê ri ke ja tù nîgtî gé. ³⁴ Pî gru jagy ên vỹ, ag tý hê ri ke ja tù nîgtî gé, ù tý Topê ki ge ký nýtî ên ag. Û tý rógro tý ag tén sór mü ra tóg, ag tý hê ri ke ja tù nîgtî gé. Ag krój nýtî ra ag tóg, tý ùn tar nýtî ja nîgtî. Vênh génh han ký ag tóg ag kato vãsãnsãn mü ag pétê han gé. ³⁵ Ûn týtã ù fag vỹ, fag krê ter kar ký ag ve mân, ag rîr mân ký.

Hã ra ag kato vãsãnsãn mü ag vỹ ag to jũ mág. Ký ag tóg ag kã mî ù ag vóg kónãn gé, ag tý Topê to jũ ký. Ag mý ag tóg: “ãjag tugvãnh jé êg tóg ke mü, ãjag tý Topê tovãnh ký,” he ja nîgtî, hã ra ag tóg ke tũg. Ag tý kanhkã tá rînrîr nýtî sór ja vê, hã ký ag tóg Topê tovãnh ja tù nî. ³⁶ Ag kã mî ù ag to ag tóg é he mü gé. Ký ag tóg ag mrãnmrãn gé. Ag sigse ag tóg. Ký ag tóg vëseja kã tá ag vãm gé. ³⁷ Pó tý ag pin ký ag tóg, ag kãgtén gé. Rynran jafã tý ag tóg ag rynran gé, *serrote* tý. Rógro tý ag tóg ag kãgtén gé. Jagtar ag nýtî, ag tý Topê ki ge tugrîn. Hã ký ag tóg *carneiro* fãr tý kur han ký rînh ja nîgtî, *cabrito* fãr tý kur ke gé. Kókînkîr ag nýtî gé, ag tý vëjên vëg tù nîn ký. ³⁸ Ga kórêg mî ag mügtî, sór mî, pãnónh nor kã ki, ga nor kã ki ke gé, ù tý Topê ki ge ký nýtî ag. Êprã ke ag vỹ ag to jũ mág han' he ja nîgtî.

³⁹ Ag tý Topê ki ge ký nýtîn ký tóg hã ra ag to há nî. Hã ra ag tóg tag ki ag tý nén ve sór mü ên ve ja tù nî ver, Topê tý ag mý: “nén ù hapê ve jé ãjag tóg ke mü,” he ja ên ti. ⁴⁰ Topê vỹ êg to jykrén ja nî gé, hã ký tóg ver ag mý ven ja tù nî. Ti tý êg mré ag mý ven sór vê, êg tý jagnê mré kanhkã tá junjun jé.

12

Topê tý êg kanhrãn sór mü

¹ Ha vé, ù tý êg jo Topê tovãnh tù ag vỹ e tävî nýtî. Êg pênîn ag e nýtî, êg ve ký. Ký tóg há tí, êg tý Topê japry jagma mü há han ke ti. Êg tý *corrida* han ri ke ti nî. Êg tý tý vaj ký *corrida* han ken ký êg tóg ùri vênhkãn há han ke mü. “Ne nÿ isar han mü, *corrida* to?” he êg tóg tí. Êg tý nén han ke mü ên tovãnh êg tóg tí, Topê jykre ri ke ti nî, tag ti. “Tag mý Topê to isar han mü vỹ?” hem nî, ãjag tý nén han ke mü ên kar to. ² *Jesus* hã mî êkrén nî. Ti hã vỹ êg tý

Topê ki rã han. Kÿ tóg êg tÿ ti tovãnh ke tũ han ên ki kanhró nĩ gé. Krunh to sa kÿ tóg ter mÿr. Ag tÿ ti to é he mũ ra tóg ti mÿ tÿ nén ù tũ tĩ. Ti tÿ kar kÿ nén venh ke ên mũ tóg êkrén ja nĩ, nén tÿ ti mÿ sér nĩnh ke ên mũ. Hã kÿ tóg ùri Topê pëgja tá nĩ nĩ.

³ *Jesus* mũ êkrén nĩ. Êprã ke kar ag vÿ ti kato vĩ ja nĩgtĩ, ù tÿ Topê vĩ mranh mũgtĩ ên ag. Ge ra tóg Topê to krónh ke ja tũ nĩgtĩ. Ti ki êkrén kÿ to krónh krónh ke tũg nĩ. To: “ron inh mũ,” he tũg nĩ gé.

⁴ Ha vé, Topê vĩ mranh tũg nĩ. Ājag tÿ ti vĩ mranh sór mũ tag kato vãsãnsãn nĩ, ke tũ nĩ mũ ra ājag tóg to ter ke mũ. ⁵ Ti tÿ êg jyvên kÿ tóg êg mÿ: “inh kósin,” he mũ. “Isÿ ã vóg kónãn kÿ inh mÿ vênh nenh tũg nĩ,” he tóg. “Isÿ ã mÿ vĩ tar han mũ ra to krónh ke tũg nĩ. ⁶ Isÿ ã to há nĩn hã kÿ sóg ã mÿ vĩ tar han tĩ. Ā kanhrãn jé ke vë. Isÿ ã mÿ: “inh kósin vÿ tÿ ã nĩ,” hen kÿ sóg ã mrãnmrãn tĩ gé, ã kanhrãn ti jé,” he tóg, Topê vĩ tÿ rán kÿ nĩ ki.

⁷ Hã kÿ ti tÿ ājag mrãnmrãn tag to tar nÿtĩm nĩ. Ājag kanhrãn jé ke vë. Topê tÿ ājag mÿ: “inh krë,” he vë. Ēg panh vÿ êg mrãnmrãn kÿ êg kanhrãn ja nĩgtĩ gé. Vênh kar jykren hã vë. Topê vÿ ti krë mrãnmrãn kÿ ag kanhrãn tĩ, êg kar. ⁸ Ti tÿ ājag tÿ kygnë to ājag mrãnmrãn tũ nĩ ra ājag pijé tÿ ti krë pë nÿtĩnh mũ vë'. ⁹ Ha vé, êg han mũ fag vÿ êg mrãnmrãn tĩ, êg kanhrãn jãvãnh nĩn kÿ, kÿ êg tóg fag kamëg tĩ. Kÿ êg tóg Topê kamëg kãfór han ke mũ, ù tÿ êg rĩnrĩr han mũ ti, êg jóg mág ti. ¹⁰ Kÿ êg panh tóg êg to ti jykre fi ja nĩgtĩ. To jykren kÿ tóg êg mrãnmrãn tĩ kejën, êg sĩn kã. Kejën tóg ti tÿ kygnë kÿ nĩ ra êg kanhrãn sór tĩ gé. Hã ra Topê tÿ êg mrãnmrãn kÿ tóg to jykren há han tĩ inhhã. Ti tÿ êg kanhrãn há han sór vë, êg tÿ ti ri ke há tãvĩ nÿtĩ jé. ¹¹ Ti tÿ êg mrãnmrãn ên kã tóg êg mÿ sér tũ ti ver. Ēn kã

tóg êg mÿ jagy tĩ. Kar kÿ êg tóg vãhã vëg tĩ, ti há nĩ ja ti. Kÿ êg tóg vëjykre há han ên ki kanhrãn mũ sir. Jagnë krĩ kuprãg ki êg kanhrãn mũ gé sir.

Ēg tÿ jagnë tar han ke

¹² Krónh ke ve ājag nĩ. Kÿ ājag tóg tÿ ùn kaga tũg kórég ên ri ke nÿtĩ. To tar' he mãn nĩ, ājag tÿ mũ há han mãn jé. ¹³ Topê japry kuryj hã jagma êvãnh nĩ. Kÿ ù tÿ ājag mÿ to krónh kenh ha mẽ ên ag vÿ, ājag mré to tar' he mãn mũ gé. Topê jykre tovãnh sór nĩ ve ājag nÿtĩ, hã ra tóg, ājag tar han mãn sór mũ.

¹⁴ Vênh kar mré vëjykre kuryj han sórm nĩ. Kÿ Topê vĩ han kÿ kygnë sór tũg nĩ. Ēg tÿ tag to vãsãn tũ nĩn kÿ êg pijé êg jóg mág venh ke mũ'. ¹⁵ Vênh ki rĩr há han nĩ, ājag kã mũ ù tÿ Topê tÿ êg jagãgtãn mũ tag to é he tũ nĩ jé. Ājag kã mũ ùn pir tÿ vëjykre kórég to tar nĩn kÿ tóg êg mÿ, ti tÿ ùn e ag krĩn kónãn ha mẽ tĩ, ag tÿ ti jykre kórég ên ri ke nÿtĩ jé. Kÿ tóg êg jakré kã mũ vãnh jagy ri ke nĩ. Ēg jakré kókég ti tĩ, vëjykre kórég tÿ êg kókén ri ke. ¹⁶ Vênh ki rĩr há han nĩ gé, ājag kã mũ ù tÿ *Esau* jykre kórég ên ri ke han tũ nĩ jé, ù tÿ Topê kato vãsãn tũ nĩ jé. *Esau* vÿ Topê to é he ja nĩgtĩ, kÿ tóg vëjën tugrĩn ti panh tÿ ti mÿ vĩ há han ke ên kren. Ti jãvy mÿ tóg tovãnh, ti panh tÿ ti mÿ vĩ há han ke ên ti. Ti tÿ ti panh tÿ ti mÿ vĩ há han ke ên to é hen hã vë. ¹⁷ Kar kÿ tóg, ti panh tÿ ti mÿ vĩ há han ke ti mẽ sór ja nĩ, hã ra tóg mëg tũ nĩ sir. Kÿ tóg fÿ ja nĩgtĩ. Vãhã tóg ti mÿ e tĩ ja nĩgtĩ, hã ra tóg sir rãkë ja nÿ. Kÿ *Esau* ri ke han sór tũg nĩ.

Topê jũ tÿ jagy pë

¹⁸ Vãsÿ Topê vÿ êg jógjóg ve ag mÿ ti jykre nĩm ja nĩgtĩ. Pãnónh tÿ *Sinai* tá ag tóg junjun ja nĩgtĩ. Pĩ ve ag tóg, tá. Kÿ tóg tá kuty nĩ ja nĩgtĩ gé, kuty pë, kóho jũ ke gé. ¹⁹ Kÿ *trombeta* ên vÿ kyr ja nĩgtĩ gé. Kÿ Topê vÿ ag mÿ vĩ ja nĩ gé. Ag tÿ ti vĩ mẽ kÿ ag tóg jũrũn ke ja nĩgtĩ. Kÿ ag tóg ti mÿ to

vĩ mũ, ti tỹ ag mỹ vēmén tũ nĩ jé, ti tỹ ěgno ki *Moisés* hã mré vēmén jé. ²⁰ Ag mỹ tóg: “ãjag mĕg ù tỹ pãnónh tag ki jun kỹ ti tén nĩ, pó tỹ ti pin kỹ,” he ja nĩ. “Ti tỹ pãnónh tag vóg tugrĩn ti tén nĩ,” he ja tóg nĩ, Topĕ ti. Kỹ ti vĩ tag tóg ag mỹ e ja nĩgtĩ. ²¹ Topĕ tỹ ag mré vēmén kỹ tóg ag mỹ e tãvĩ nĩ ja nĩgtĩ, *Moisés* mré hã, hã kỹ tóg: “jũrũn ke inh, mũmĕg kỹ,” he mũ gé, *Moisés* ti.

²² Hã ra tóg ag tỹ nén ve ja ěn ri ke tũ nĩ, ěg tỹ ùri Topĕ rĩnja tá jun ke ti. Pãnónh ěn ri ke tũ ti nĩ, ěg tỹ kanhkã tá nén venh ke ti. ěg tỹ tá jun kỹ ěg ter mãn ke tũ nĩ gé, ěg tỹ kanhkã tá pãnónh tỹ *Sião* he mũ ěn tá jun kỹ. Topĕ jamã tá ke vĕ, ùn rĩr nĩ ěn jamã tá, hã vỹ: *Jerusalém*, he mũ. Topĕ tỹ jĕgnĕ jafã ag vỹ tá nỹtĩ. E tãvĩ ag nỹtĩ. Fénhta mág pĕ vĕ, tá. ²³ Kỹ Topĕ krĕ sanh kar ag vỹ tá nỹtĩnh ke mũ gé, ùn tỹ *Jesus* ki ge kỹ nỹtĩ ag kar. Ag jigji vỹ kanhkã tá rán kỹ nỹtĩ. Kỹ Topĕ vỹ tá nĩ gé, ù tỹ vĕnh kar jykre tugnỹm ke mũ ti. Kỹ ù tỹ ěg jo Topĕ ki ge kỹ nỹtĩ ag vỹ tá nỹtĩ gé, ù tỹ ěg jo tá junjun mũ ěn ag. ²⁴ Kỹ *Jesus* vỹ tá nĩ gé, ù tỹ ěg jagfỹ ter mũ ěn ti, kỹ ěg tóg ti kyvĕnh tugrĩn jãnhkri nỹtĩ, Topĕ tỹ ěg mỹ vĕnh pãte fón ti kỹ. Topĕ tỹ *Abel* kyvĕnh ven kỹ tóg jũ mũ, ù tỹ ti tén mũ ěn to. Jãvo tóg ti tỹ *Jesus* kyvĕnh ven kỹ ěg mỹ vĕnh pãte fón mũ. Hã kỹ tóg *Moisés* jykre kãfór nĩ, *Jesus* ti.

²⁵ Hã kỹ jĕmĕ há han nĩ. ù tỹ ãjag mỹ Topĕ vĩ tó mũ ěn vĩ jĕmĕ há han sórm nĩ. ěg jógióg ve ù ag vỹ Topĕ vĩ mĕ sór ja tũ nĩgtĩ, ti tỹ ag jyvĕn mũ ra. Hã kỹ ag krenkren ja tũ nĩ. Kỹ ěg krenkren ke tũ nĩ gé, ěg tỹ ù tỹ kanhkã tá nĩ ěn vĩ jĕmĕ sór tũ nĩn kỹ, ti tỹ ěg jyvĕn mũ ti. ²⁶ Vãsỹ tóg, ti tỹ ěg jógióg ve ag mré vēmén kỹ ga tỹ ragra ke han ja nĩgtĩ. ùri tóg ěg mỹ: “ga tỹ ragra ke pir han mãn jé sóg ke mũ,” he mũ. “Ěn kã kanhkã

vỹ ragra kenh mũ gé, ha vem nĩ,” he tóg. ²⁷ Ti tỹ: “ke pir han mãn jé sóg ke mũ,” hen kỹ ěg tóg, ki kanhró nỹtĩ, ti tỹ ga tỹ ragra kenh ken ki. Topĕ jamã hã tá ěg tóg nén tỹ ragra kenh ke ěn ve mãn ke tũ nĩ ha. ²⁸ Kỹ tóg há tĩ, ěg tỹ Topĕ mỹ: “há ti nĩ, ã tỹ ěg mỹ nén han mũ ti,” hen kỹ. ěg jamã tãg vỹ inhhã ragra kenh ke tũ pĕ nĩ. Kỹ tóg há nĩnh mũ gé, ěg tỹ Topĕ rãnhraj han há han kỹ, ti tỹ ti mỹ sér tĩ jé. ²⁹ Kỹ Topĕ vỹ pĩ tỹ nén ù kar kugprũg mũ ri ke nĩ.

13

Topĕ tỹ ěg jyvĕn

¹ Jagnĕ to há nỹtĩ to krónh ke tũg nĩ, ãjag tỹ tỹ *Jesus* mré ke nỹtĩn kỹ. ² ù tỹ kuvar há tá ãjag to pasa kỹ ti mỹ: “inh mré jĕg,” hem nĩ. ěg jo ke ù ag tóg, ag tỹ ù ag mỹ: “inh mré jĕg,” hen kỹ Topĕ tỹ jĕnĕ jafã ag hã mỹ ke ja nĩgtĩ, ag tỹ ag ki kagtũg hã ra. ³ ùn sigse kỹ nỹtĩ ag ki rĩrm nĩ, ãjag tỹ kejĕn *Jesus* tugrĩn sigse kỹ nỹtĩnh ke mũ ěkrén kỹ. Ag tỹ ùn vóg kónãn mũ ag ki rĩrm nĩ gé. Kejĕn ag tóg *Jesus* tugrĩn ãjag vóg kónãn ke mũ gé. Hã kỹ jagnĕ ki rĩr há han nĩ.

⁴ ù prũ fi to én tũg nĩ, ù mén to én tũg nĩ gé. ãjag prũ nỹtĩn kỹ fi hã mré nỹ sórm nĩ, ãjag mén nỹtĩn kỹ ti hã mré nỹ sórm nĩ gé. Topĕ vỹ, ù tỹ vĕjykre kórég han mũ ěn ag to jũnh ke mũ, fag to ke gé.

⁵ Riko nỹtĩ sór tũg nĩ gé. ãjag tỹ nén vég mũ ěn vỹ há nĩ. Topĕ vỹ ěg mỹ: “ãjag kã jatu' henh ke tũ pĕ sóg nĩ. ãjag ki sóg rĩr nĩ nĩ,” he mũ. ⁶ Hã kỹ: “ěg jóg mág vỹ inh ki rĩr ke mũ,” hem nĩ. “Ti hã kamĕg isóg mũ. Ěprã ke ù vỹ inh vóg ke tũ pĕ nĩ, ti tỹ inh ki rĩr nĩn kỹ,” hem nĩ, Topĕ vĩ kri fi kỹ.

⁷ ù tỹ ãjag mỹ Topĕ vĩ tó vén mũ ěn mũ ěkrén nĩ. Ga kri mũn kỹ ag tóg Topĕ tovãnh ja tũ pĕ nĩgtĩ. Ag tỹ ti tovãnh tũ ra ag tóg kãgter ja nĩ. Ag ri ke han sórm nĩ. Ti ki rã ěn tovãnh

sór tũg nĩ gé. ⁸ *Jesus Cristo* hã vỹ tũ' henh ke tũ nĩ. Ti tỹ vãsỹ nén to jykrén mũ ên hã han ti tĩ, ùri. Kỹ tóg kurã krỹg ja tũ nĩ gé. ⁹ Û tỹ ón kỹ ãjag mỹ Topẽ vĩ to nén ù ù tó sór mũ ên vỹ jẽmẽ tũg nĩ. ãjag tỹ tỹ prãnh ke han sór jé ag tóg ke mũ. Topẽ vỹ ãjag tar han ki kanhró nĩ, ãjag jagãgtãn kỹ. Û tóg: “ã tỹ vễjẽn tag kon kỹ ã tóg Topẽ jykre to tar nĩ,” he tĩ. Ag ón vễ. Vễjẽn pijé ãg tỹ ti jykre to tar nĩ han ki kanhró nĩ'. Topẽ hã ne ãg tar han tĩ'.

¹⁰ Ha mẽ, *Moisés* jykre ki Topẽ mỹ nén ù pũn tĩ ag tóg ãg mré *Jesus* jamĩ ên konh ke tũ nĩ. ¹¹ Topẽ tũ to pã'i mág ên hã vỹ ag mẽg ù tãnh kỹ ti kyvénh ma tĩ tĩ, ag tỹ to: “Topẽ nĩgia,” he mũ ên ra. Ti tỹ ag mẽg kyvénh ên tỹ ag tỹ Topẽ vĩ mranh mũ tỹ tũ' he sór vễ vễ. Hã ra ag tóg ag jamã jy ró mã tá ag mẽg tãnh kỹ pũn tĩ. ¹² Hã kỹ *Jesus* tóg êmã jy ró ên mã tá ter ja nĩ gé, ti tỹ ãg jagfy ter kỹ, ãg jãnhkri han jé. ¹³ Kỹ ãg tóg ti jagtar ri ke han ke mũ gé. Û tỹ ti ki ge jãvãnh ag jykre han ke tũ ãg tóg nĩ. *Jesus* tỹ êmã jy ró mã tá ter ja ên mũ ãg tóg êkrén ke mũ. Kỹ ãg tóg ù tỹ ti ki ge tũ ag mré ag jykre han ke tũ pẽ nĩ. ¹⁴ Tag ki ãg tóg ãg jamã pẽ venh ke tũ nĩ. Kanhkã tá ãg tóg ve sór mũ, ãg jamã ti.

¹⁵ ãg tỹ *Jesus* tũgrĩn Topẽ mỹ vỹ há han kỹ tóg há tĩ. ãg tỹ nén vég mũ kar to ãg tóg ti mỹ: “ãg mỹ tóg há tĩ. ãg mỹ tóg sér tĩ,” henh ke mũ. ãg tỹ ti mỹ nén ù pũn ri ke tóg nĩ, *presente* ri ke tóg nĩ, ãg vỹ tag. ¹⁶ Jagnẽ ki rĩrm nĩ gé, jagnẽ mré nén kar han kỹ. Tag to krónh ke tũg nĩ gé. ãg tỹ Topẽ mỹ nén ù pũn ri ke ti nĩ. ãg tỹ ti mỹ *presente* han ri ke ti nĩ, ãg tỹ jagnẽ ki rĩr ti, kỹ tóg ti mỹ sér tĩ.

¹⁷ Û tỹ ãjag kanhrãn tĩ ên ag vỹ jẽmẽm nĩ. Ag tỹ ãjag mỹ nén tó mũ ên ki króm nĩ. ãjag ki rĩr ag tóg tĩ, ãjag tỹ Topẽ tovãnh tũ nĩ jé. Kỹ Topẽ vỹ ag rãnhraj tugnỹm ke mũ. ãjag tỹ

ag vỹ jẽmẽn kỹ ag rãnhraj tóg ag mỹ kufy tũ nĩnh mũ. Kỹ tóg ag mỹ sér tĩnh mũ. Ti tỹ ag mỹ kufy nĩn kỹ tóg há tũ nĩ gé, ãjag mỹ.

ãg tỹ Topẽ mré vễmẽn ke

¹⁸ Inh jagfy Topẽ mré vễmẽn nĩ. Nén ù kórég han ja tũ inh nĩ, ki kanhró sóg nĩ. Isỹ nén ù kuryj han sór vễ mỹ, tag hã to sóg jykrén tĩ. ¹⁹ Kỹ inh jagfy Topẽ mré vễmẽn nĩ, Topẽ tỹ kãnhmar ãjag to inh jẽnẽ mãn jé. Ti mỹ tag to vỹ to krónh ke tũg nĩ.

²⁰ Topẽ mré sóg vễmẽn tĩ ãjag to. ãg krĩ kuprãg ti tĩ. Kỹ tóg *Jesus* ti rĩn mãn ja nĩ gé, ti tỹ ãg jagfy ter kar kỹ. Kỹ tóg ù tỹ mé ki rĩr tĩ ên ri ke nĩ. Hã ra tóg ên kãfór nĩ gé, ti tỹ ãg ki rĩr há han nĩn kỹ. ãg mỹ tóg vễjykre tãg ên nĩm ja nĩ, ù tỹ tũ' he vãnh ên. ²¹ Topẽ hã mỹ sóg to vỹ tĩ, ti tỹ ãjag tar han jé, ãjag tỹ nén ù tỹ ti mỹ há nĩ ên hã han jé. Ti hã vỹ *Jesus Cristo* mỹ: “ag tar han nĩ,” he ja nĩ. Kỹ tóg tũ' henh ke tũ nĩ, ãg tỹ ti mỹ vỹ há han ke ti. Hã vễ.

²² Inh kanhkã, sỹ ãjag mỹ tag tó sór ja vễ. Hã kỹ jatun mỹ mẽ sórm nĩ, sỹ ãjag jyvẽn mũ tag. Inh pijé vẽnhan rãn mág han'. Vẽnhan rãn sĩ han sóg ãjag mỹ.

²³ Ha mẽ, ãg régre tỹ *Timóteo* vỹ se kỹ jẽ mãn tũ nĩ ha. Ti kava ag huri. Ti tỹ kãnhmar tag ki jun kỹ tóg inh mré ãjag venh tũg ke mũ.

²⁴ ãjag kófa ag mũ sóg êkrég tĩ, Topẽ ki ge kỹ nỹtĩ kar ag mũ ke gé. Tag ki, ga tỹ *Italia* ki Topẽ ki ge kỹ nỹtĩ ag vỹ, ãjag mũ êkrég tĩ gé.

²⁵ Topẽ jé ãjag tar han kãn. Hã vễ.

TIAGO TÛ CARTA

¹ *Tiago* tÛ rá vĕ. *Isÿ Israel* ag mÿ rán hã vĕ. Ēg *povo* tÛ 12 (ke) vÿ tÛ ājag nÿtĭ. *Povo* kar mĭ ājag tóg mÿgtĭ, fóg ag kar mĭ, kanhgág ag mĭ ke gé. TÛ sóg *Topĕ* mÿ rãnrãj tĭ nĭ, ěg *Senhor* tÛ *Jesus Cristo* mÿ. Hã kÿ sóg ājag mÿ rán kÿ jĕnĕg mÿ sir. Ājag mĭ sóg ěkrĕg tĭ.

Ēg tÛ Topĕ vĭ to: hÿ mÿ vÿ? henh ke tũ

² *Inh* kanhkã', ājag tÛ *Jesus* tugrĭn nĕn ũ jagy ve kÿ to vĕnhmÿ nÿtĭ tũg nĭ. Mÿ sér nÿtĭm nĭ. ³ *Topĕ* tÛ ājag tÛ ti ki rã há han ja ve sór vĕ, hã kÿ ājag tóg tag kar vég tĭ. Kÿ ti tovãnh sór tũg nĭ, kÿ ājag tóg ti to tar nÿtĭnh mÿ, ājag tÛ nĕn ũ jagy vég mÿ ra ti tovãnh tũ nĭn kÿ. ⁴ Ājag tÛ nĕn ũ jagy vég mÿ ra to tar nÿtĭm nĭ, ājag tÛ komĕr hã há nÿtĭ jé, *Topĕ* jykre ki króm há han kÿ. Komĕr hã ājag tóg kygnĕnh ke tũ nĭ, nĕn ũ kar ki, ājag tÛ ti to krónh ke tũ nĭ kÿ.

⁵ Ājag tÛ nĕn ũ to jykrĕn tũ nĭn kÿ *Topĕ* mÿ to vĭm nĭ, ti tÛ ājag kanhrãn jé. Ēg kanhrãn jé tóg ke mÿ. To tóg: “han ke tũ inh nĭ,” henh ke tũ nĭ. Ēg to tóg fe há nĭ, hã kÿ tóg ěg kanhrãn tag to há nĭ. ⁶ Ājag tÛ ti mÿ nĕn ũ to vĭn kÿ: “ěg mÿ tóg han tĭ, *Topĕ* ti,” hem nĭ. Ājag tÛ: “ti mÿ inh mÿ han mÿ vÿ?” henh kÿ ājag tóg venh ke tũ nĭ. Kÿ ājag tóg goj ri ke nÿtĭ. Gøj tóg kejĕn fagrĭnh mÿ krém krém ke tĭ, kãka tÛ ti kã nĭ kÿ. Ēn ri ke tóg nĭ, ũ tÛ *Topĕ* vĭ kri fig tũ ěn ti. ⁷⁻⁸ Fagrĭnh mÿ tóg *Topĕ* mÿ nĕn ũ to vĭ tĭ, ti tÛ: “ti mÿ inh mÿ han mÿ vÿ?” henh kÿ. Venh ke tũ tóg nĭ sir. Krĭ régre ti nĭ. Kãnhmar tóg nĕn ũ hã to jykrĕn mãn mÿ gé, vĕjykre pir han vãnh nĭn kÿ. Ki kagtĭg tóg nĭ, hã kÿ tóg venh ke tũ nĭ gé sir.

Ūn jagtar ag mré ũn riko ag

⁹ Ēg *Senhor* tÛ *Jesus* mré ke ũ ag tóg jagtar nÿtĭ. Hã ra ag tóg ěg *Senhor* ki ge kÿ nÿtĭn kÿ ũn riko ri ke nÿtĭ, ag tÛ tÛ *Topĕ* krĕ nÿtĭn kÿ. Kÿ tag to jykrĕn nĭ, ājag mÿ sér tĭ jé.

¹⁰ Ēg *Senhor* tÛ *Jesus* mré ke ũ ag tóg riko nÿtĭ hã ra. Ag tÛ ěg *Senhor* ki ge kÿ nÿtĭn kÿ ag tóg ũn jagtar ri ke nÿtĭ, *Topĕ* mÿ. Re fej ri ke ěg tóg nÿtĭ, ěg kar. ¹¹ Rã tÛ jun ke kÿ tóg rÿ jagy tĭ. Kÿ re tóg tugtóg tĭ. Kÿ ti fej tóg kógungun tĭ gé. Kÿ ti sínvĭ ěn tóg tũ' he tĭ sir. Ēn kãgter ri ke ěg tóg nÿtĭ gé. Kÿ ũn riko ag tóg ke tĭ gé, kãgter kÿ. Kÿ ag há ěn tóg tũ' he mÿ gé sir, ag rãnrãj tÛ ag mÿ sér nĭ ra.

Ēg tÛ Topĕ vĭ mranh sór mÿ

¹² Kejĕn ũ tóg *Jesus* tugrĭn ěg to jũ nĭ. Ēg tÛ hã ra *Topĕ* tovãnh tũ nĭn kÿ tóg há tĭ. Kÿ ěg *Senhor* tóg ěg mÿ ěg rĭr krÿg ja tũ ven ke mÿ. Kÿ tóg ũ tÛ *carreira* ki ka féj tÛ *coroa* gÿjÿ he mÿ ěn ri ke nĭ sir. Ēg *Senhor* vÿ ěg mÿ: “rĭr krÿg ja tũ ve jé ājag tóg ke mÿ, ājag tÛ iso há nÿtĭn kÿ,” he ja nĭgtĭ.

¹³ Ājag tÛ *Topĕ* vĭ mranh sór kÿ to: “*Topĕ* vÿ inh krĭn, sÿ ti vĭ mranh jé,” he tũg nĭ. *Topĕ* pijé vĕjykre pãno han tĭ'. Kÿ tóg ěg krĭn kónãn tũ nĭgtĭ gé. ¹⁴ Ēg tÛ *Topĕ* vĭ mranh sór kÿn ge nĭ, ha mĕ: ěg mÿ tóg há nĭ ve nĭ, kÿ ěg tóg to ěn tĭ. ¹⁵ Ēg tÛ to ěn kÿ ěg tóg to jykrĕn mág tĭ. Kÿ ěg tóg sir han sór mÿ. Ēg tÛ han sór kÿ han kÿ ěg tóg ti vĭ mranh mÿ sir. Kar kÿ ěg tóg mranh mãn', mranh mãn', he mÿ gé. Vĕjykre pãno vĕ sir. Hã ra ěg tóg to nũgme ki vár ke mÿ, *inferno* ki.

¹⁶ *Inh* kanhkã', ājag to sóg há tãvĭ nĭ. Hã kÿ sóg ājag mÿ: “kygnĕ tũg nĭ, *Topĕ* to,” he mÿ. ¹⁷ *Topĕ* hã ne ti pin kÿ ěg mÿ nĕn ũ há kar han tĭ'. Nĕn ũ há tãvĭ han tóg tĭ, ěprã ke ag mÿ. Tĭ hã tóg jĕngrĕ han'. Rã tÛ ěg pũn tũ nĭn kÿ tóg fĕnja tĭ. Hã ra *Topĕ* tóg ge tũ nĭgtĭ. Tĭ pijé kejĕn ěg ki rĭr tũ nĭgtĭ'. Ēg ki rĭr tóg nĭ nĭ mÿr. ¹⁸ Tĭ hã

tóg ěg han mǎn', ěg tŷ ti ki ge kŷ. Ěg to tóg ti vŷ há jĕnĕ. Vĕnh vŷ há tag tŷ tóg ěg han mǎn mŷ sir. Kŷ ěg tóg tŷ, ti tŷ nĕn han mŷ kar kri ke nŷtŷ, ěg tŷ tŷ ti krĕ nŷtŷn kŷ.

Ěg tŷ Topĕ vŷ ki króm ke

¹⁹ Inh kanhkā', tag to jykrĕn mág nŷ. Ũ tŷ nĕn ũ há kǎmĕn kŷ jĕmĕ há han nŷ. Kǎnhmar vŷ tŷg nŷ. Kǎnhmar jŷ tŷg nŷ gé. ²⁰ Ěg jŷ nŷtŷn kŷ ěg tóg Topĕ jykre han tŷ nŷgtŷ mŷr, ti jykre kuryj ti. Hǎ kŷ jŷ tŷg nŷ. ²¹ Hǎ kŷ nĕn tŷ ěg kavĕnh tŷ ěn tovǎnh kǎn nŷ, vĕjykre pǎno mrĕ hǎ. Ěg kóké g tóg tŷ, ěg fǎn tóg tŷ, vĕjykre pǎno ti. Jatun mŷ Topĕ vŷ mĕm nŷ. Topĕ hǎ ne ti vŷ tŷ ěg kanhrǎn'. Ěg tŷ kri fi kŷ ěg tóg krenkren ke mŷ. ²² Kŷ Topĕ vŷ han kŷ nŷtŷm nŷ. Ā jag tŷ mĕg mŷ ra ki króm tŷ nŷn kŷ ā jag tóg krenkren ke tŷ nŷ. Ón kŷ ā jag tóg: “kren jĕ sóg ke mŷ,” hĕnh ke mŷ. ²³ Ěg tŷ mĕg mŷ ra ki króm tŷ nŷn kŷ ěg tóg tag ri ke nŷtŷ, ha mĕ. Ke jĕn ũ tóg vĕnh vé g mŷ, ki vĕnh ve jafǎn ki. Kŷ tóg ti kakā vé g mŷ sir. ²⁴ Ve kar kŷ tóg to jykrĕn mǎn tŷ nŷ. Kŷ tóg ki kagtŷg' he mŷ. Kŷ tóg fagrŷnh mŷ vĕnh ven ja nŷ sir. Ge ěg nŷtŷ, ěg tŷ Topĕ vŷ mĕg mŷ ra ki króm tŷ nŷn kŷ. Kŷ ěg tóg fagrŷnh mŷ mĕ ja nŷ sir. ²⁵ Ěg tŷ ti vŷ to jykrĕn mág kŷ tóg hǎ ra ěg mŷ sér tŷnh mŷ. Topĕ vŷ vŷ há nŷ, ti jykre ti. Ěg jykre pǎno tŷ tŷ' he tóg tŷ, ěg tŷ han mǎn tŷ nŷn jĕ. Kŷ ěg tóg ěg tŷ ti vŷ mĕ kŷ kǎ jatun ke tŷ nŷ. Kŷ ěg tŷ ki króm kŷ Topĕ tóg ěg mŷ vŷ há han ke mŷ sir, ěg tŷ nĕn han mŷ kar to.

²⁶ Ũ ag tóg Topĕ to: “ti to sóg há nŷ,” he tŷ. Hǎ ra ag tóg ũ to vŷ kónǎn tŷ, ag vŷ to jykrĕn tŷ nŷn kŷ. Kŷ ag tóg ón kŷ: “ti to sóg há nŷ,” he ja nŷgtŷ. Kygnĕg ěg tóg tŷ, ěg tŷ gen kŷ. ²⁷ Ěg tŷ ěg jóg tŷ Topĕ to há nŷtŷn kŷ, kŷ ěg tóg tag han ke mŷ, ha mĕ: ũn panh ter mŷ kar jagǎgtǎn kǎn jĕ ěg tóg ke mŷ, ũn mĕn ter ja fag ke gé, ũn

jagtar fag. Kŷ ěg tóg nĕn ũ vĕnhmŷ han ke tŷ nŷ gé sir. Topĕ kato tĕ mŷ ag jykre han ke tŷ ěg tóg nŷ gé. Kŷ ěg tóg ti mŷ kavĕj tŷ nŷtŷ sir.

2

Jagnĕ to vĕjykre pir han ke

¹ Inh kanhkā', ěg *Senhor* tŷ *Jesus Cristo* ki ā jag ge mŷ mŷr. Pǎ'i kar kǎfór vĕ. Ge ra ā jag ne tóg ũn riko ag to há nŷtŷ, kŷ ũn jagtar ag tóg ā jag mŷ tŷ nĕn ũ tŷ nŷtŷ. Ke tŷg nŷ. ² Hĕn ri ke mŷn ũn riko vŷ Topĕ vŷ jĕmĕnh kǎtŷg mŷ, ā jag vĕnhmǎn kŷ. Ti kur vŷ há tǎvŷ nŷ, kŷ ti nŷgĕ kǎnŷm ja vŷ tŷ *ouro* nŷ. Kŷ ũn jagtar vŷ kǎtŷg ke mŷ gé, kur kóré g tu kŷ. ³ Kŷ ā jag hŷn ũn riko mŷ: “ha tag kǎ nŷ, nŷg ja há kri,” he tŷ. Jó ā jag hŷn ũn jagtar mŷ: “ha inh mrĕ nŷ, hǎ ra ěprǎ nŷ, gan kri,” he tŷ. ⁴ Hǎ ki ā jag tóg ũn riko to há nŷ ve nŷ, ti tŷ tugrŷn. Jǎvo ā jag tóg ũn jagtar to é he ve nŷ, ti jagtar nŷn kŷ. Ke tŷg nŷ. Ā jag tŷ jagnĕ ri ke nŷtŷ to jykrĕn nŷ, ke tŷ nŷ mŷ ra ā jag tóg vĕjykre pǎno han mŷ.

⁵ Inh kanhkā', jĕmĕ há han ra. Ā jag to sóg há nŷ mŷr, hǎ kŷ sóg ā jag jyvĕn mŷ. Topĕ vŷ ũn jagtar ag kuprĕg, ag tŷ ti to rikon jĕ, ti ki ge kŷ. Ga kri mŷn kŷ ag tóg jagtar nŷtŷ. Ěg *Senhor* ki ge kŷ ag tóg há nŷtŷ hǎ ra. Topĕ tŷ tŷ ěg pǎ'i nŷ ve jĕ ag tóg ke mŷ, ag tŷ ti to há nŷtŷn kŷ. ⁶ Jǎvo ā jag tóg ũn jagtar ag to é he tŷ. Ũn riko ag to ā jag tóg vŷ há han tŷ. Hǎ ra ũn riko ũ ag tóg ā jag to kóré g nŷtŷ gé. Kŷ ag tóg ā jag to vŷ kónǎn tŷ. Hǎ kŷ tóg vĕnhmŷ nŷ, ā jag tŷ ũn jagtar to é he tŷ. ⁷ Kŷ ũn riko ũ ag tóg ěg *Senhor* to é he tŷ gé. Ti to ag tóg vŷ kónǎn tŷ gé, hǎ ra ěg tóg tŷ ti mrĕ ke nŷtŷ. Hǎ kŷ ag tóg ěg to vŷ kónǎn mŷ gé.

⁸ Topĕ tŷ vǎsŷ ěg mŷ vĕjykre nŷm ja ěn ki króm nŷ, hǎ vŷ: “ǎ régre to há nŷm nŷ, ǎ tŷ vĕso há nŷ ri ke nŷm nŷ, ǎ régre tŷ,” he mŷ. Kŷ tóg rán kŷ nŷ. Ā jag tŷ tag han kŷ tóg há nŷ. ⁹ Ā jag

tý hã ra ùn riko to há nýtĩn ký, ùn jagtar to kórég nýtĩn ký ájag tóg, ti ví mranh mũ sir, ti tý ãg jyvẽn ja ti. Ký Topẽ tóg ájag to jykrén kónãn ke mũ.

¹⁰ Ha vé, hẽn ri ke mũn ãg kã mũ ù tóg Topẽ tý ãg mũ vãykre nĩm ja kar ki króm tí. Hã ra tóg sir, nén pir ki ti ví mranh mũ. Ký ti tý ti ví mranh kãn vẽn sir. ¹¹ Topẽ tóg ãg mũ: “ã prũ tũ fi mré nỹ tũg nĩ, ký ã mén tũ mré nỹ tũg nĩ gé,” he ja nĩgtĩ. Ký tóg ãg mũ: “ũ tén tũg nĩ,” he ja nĩgtĩ gé. Hẽn ri ke mũn ãg tóg ãg prũ tũ fag mré nỹ tũ nĩgtĩ. ãg tý hã ra ù tén ký ãg tóg ti ví mranh kãn mũ sir. ¹² Ký tag to jykrén nĩ, ájag tý nén ù han ke to jykrén ký. ãg *Senhor* vỹ ãg jykre kar vég tí, ti tý ãg tý ti jykre ki króm ve sór ký. Ký ájag jykre to jykrén nĩ, ájag ví to ke gé. ¹³ ãg tý jagnẽ jagãgtãn tũ nĩn ký tóg ãg jagãgtãn ke tũ nĩ gé, ãg *Senhor* ti. ãg tý hã ra jagnẽ jagãgtãn ký tóg ãg jagãgtãn ke mũ gé, ti tý ãg jykre tugnỹm ken ký, kurã ên kã. Ký ti pijé ãg vóg kónãn ke mũ sir'.

Ti ki rã há

¹⁴ Inh kanhkã', ù tóg kejẽn: “ti ki sóg rã ký nĩ,” he tí, Topẽ to. Hã ra tóg ti ví han tũ nĩgtĩ. Ký tóg ón ký ti ki rã ký nĩ ja nĩ. Kren ke tũ tóg nĩ sir. ¹⁵ Kejẽn *Jesus* mré ke ù tóg kur vég tũ nĩgtĩ, vãyjẽn vég tũ tóg nĩgtĩ gé, *Jesus* mré ke ù fi ke gé. ¹⁶ Ký ájag kã mũ ù tóg hẽn ri ke mũn ti mũ, fi mũ: “ã jé kusa mẽg tũ nĩgtĩ, ã jé kókĩr tũ nĩgtĩ,” he mũ. Hã ra tóg fag mũ nén ù nĩm tũ nĩ. Ký tóg fagrĩnh mũ fag mũ: “ã jé jagtar tũ nĩgtĩ,” he ja nĩ. ¹⁷ Ge ti nĩ, ãg tý ón ký: “ti ki sóg rã ký jẽ,” hen ký. ãg tý ti ví han tũ nĩn ký ãg tóg fagrĩnh mũ: “ti ki sóg rã ký nĩ,” he mũ sir. Nén ù tũ vẽn.

¹⁸ Ájag kã mũ ù tóg hẽn ri ke mũn: “ũ tóg *Jesus* ki rã ký nĩ, jãvo ù tóg ti jykre han tí,” he sór mũ, ájag tý ti jykre han sór tũ nýtĩn ký. Á tý ti jykre ki króm vãn nĩn ký sóg ki

kagtũg nĩ. “Ti mũ *Jesus* ki rã ký nĩ vỹ?” he jé sóg ke mũ, ã to. Á jãvo sóg ti jykre han tí inhã. Hã to ã tóg ki kanhró nĩ, sỹ ti ki rã ký nĩ ti,” he jé sóg ke mũ, ájag mũ.

¹⁹ “Topẽ vỹ tý ùn pir nĩ,” he ájag tóg tí gé. Ájag tý ki hã tó vẽn. Ký Japo ag vỹ tag tó tí gé. “Pir tóg nĩ, Topẽ tí,” he ag tóg tí gé. Ag tý ti pir ki kanhró hã ra ag tóg krenkren ke tũ nĩ, ag tý ti jykre han tũ nĩn ký. Hã ký ãg tóg ãg tý Topẽ ví kãmén há ra krenkren ke tũ nĩ gé, ãg tý ti jykre han tũ nĩn ký. ²⁰ Ájag tý tag to jykrén tũ nĩn ký ájag tóg krĩ tũ pẽn nýtĩ. ãg tý ti ví ki króm tũ nĩn ký ãg tóg ón ký ti ki ge ký nýtĩ. Nén ù tũ vẽn sór, ãg tý ti ki ge ký nýtĩ tag ti. ãg mũ tóg nén ù há han ke tũ nĩ.

²¹ ãg jógjóg ve tý *Abraão* to jykrén nĩ. Topẽ tóg ti mũ: “ã kósĩn tý *Isaque* tân h ký pũn, inh mũ,” he ja nĩ. Ký tóg ti mũ: “he,” he ja nĩ sir. Hã ký tóg Topẽ mũ há nĩ sir, *Abraão* ti, ti tý ti ví ki króm ja nĩn ký. Ký tóg ti to: “inh ki rã há han ja ti nĩ,” he mũ. ²² Ve ra ha. Ti tý Topẽ ki rã ký jẽn hã ký tóg ti mũ: “he,” he ja nĩ, *Abraão* ti. Ký tóg, ti tý ti mũ: “he,” hen ký ti ki rã ký jẽ ên to tar nĩ sir, Topẽ ví ki króm ke to. Ge ti nĩ mũr. ²³ Rán ký tóg nĩ gé, ký tóg: “Topẽ ví kri tóg fi, *Abraão* ti,” he mũ. Hã ký Topẽ tóg ti to: “ũ tý iso há nĩ ên,” he tí,” he tóg, *Abraão* to. ²⁴ Hã ki ájag tóg vég mũ. ãg tý ti ví han ký tóg ãg to: “inh ki rã há han ja ti nĩ,” hen h ke mũ gé. ãg tý ón ký ti ki rã ký nĩn ký ãg tóg hã ra ti mũ há tũ nýtĩ, Topẽ mũ, ãg tý ti ví ki króm tũ nĩn ký.

²⁵ *Raabe* fi to jykrén nĩ gé, ùn mén jafã ên fi to. ãg *povo* vỹ ù ag jẽgnẽ ja nĩ, ag tý fi jamã ve jé, êmã mág ên ti. Ký fi tóg ag mũ: “kãge jẽg ra,” he ja nĩ. Tag to fi tóg kren mũ mũr, fi tý tag han to. Ký Topẽ tóg fi to: “inh ki rã há han fi,” he ja nĩ sir, fi tý ti ví kri fi to.

²⁶ Ge ti nĩ gé, ěg mỹ. Ěg tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ ěg tóg ti vĩ kri finh ke mũ, Raabe fi ri ke. Ěg tỹ ti vĩ han tũ nĩn kỹ tóg ěg mỹ nén ũ há han ke tũ nĩ gé, ěg tỹ ón kỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ, ěg fár tỹ kuprĩg tũ ra ter kỹ nỹ ěn ri ke ti nĩ.

3

Ěg nũnē tỹ Topē vĩ mranh ke tũ

¹ Inh kanhkā', kãnhmar jagnē mỹ: “sỹ ā kanhrãn há tóg tĩ, ā tỹ kygnē to,” he tũg nĩ. Ěg kar vỹ kygnēg tĩ. Kỹ ěg tóg, ěg tỹ ũ jyvẽn ken kỹ vẽn h ki rĩr vén ke mũ, ěg tỹ ti mré kygnēg tũ nĩ jé. Jãvo Topē vỹ ěg vóg kónãn ke mũ, ti mré.

² Ěg kar vỹ kygnē (ka)mě nỹtĩ. Ěg tỹ ěg vĩ ki kygnēg tũ pẽ nĩn kỹ ěg tóg kuryj kar nĩ sir. ³ Kãvãru to jykrén nĩ. *Freio* tỹ ěg tóg ti jẽn kã kã fig tĩ. Kỹ ěg tóg tỹ ti vóg tĩ sir, kỹ tóg ti tĩg ke ěn ra tĩ mũ sir, ũ tỹ kãvãru kri nĩ ěn ti. ⁴ Kỹ *canoã* mág to jykrén nĩ gé. Éhé tóg nỹ, hã ra kãka vỹ ti tĩn tĩ. Kỹ ag tóg ti vóg jafã tỹ ti vóg tĩ. Kỹ tóg ag mỹ ki ke tĩ. Ti vóg mũ ag mũnh ke ra tóg tĩ mũ sir. Ti vóg jafã sĩ ra tóg ki ke mũ. ⁵ Ge tóg nĩ, ěg nũnē ti. Sĩ ti nĩ mỹr, hã ra ěg tóg tỹ vĩ mág han tĩ gé.

Pĩ ri ke tóg nĩ. Ti sĩ ra tóg kejẽn vãn h pũn tĩ mỹr, nẽn kar ti. ⁶ Ěn ri ke tóg nĩ, ěg nũnē ti. Tỹ ěg tóg vỹjykre pãno tó tĩ. Kỹ ěg tóg ěg vĩ tag to kavéj kar nỹtĩ, ěg tỹ ěg vĩ tag to ti vĩ mranh kỹ. Japo tỹ ěg krĩn hã vẽ, ěg tỹ ěg vĩ ki Topē vĩ mranh jé.

⁷ Ha mẽ, misu kar vỹ tỹ ěg mēg nỹtĩ. ũ ag vỹ mĩg tỹ mēg nỹtĩ, kỹ ũ ag vỹ sēsĩ tỹ mēg nỹtĩ, ũ ag vỹ pỹn tỹ mēg nỹtĩ, ũ ag vỹ goj ki ke kar tỹ mēg nỹtĩ gé. Ti kar kanhrãn ěg tóg tĩ mỹr, ha mẽ. ⁸ Hã ra ěg pijé ěg nũnē kanhrãn há han tĩ'. Ti kanhrãn ki kagtĩg ěg nỹtĩ. Vỹjykre pãno tãvĩ tó sór ěg tóg tĩ. Kỹ tóg *veneno* ri ke nĩ, ěg vĩ ti. Tỹ ěg tóg jagnē kãgtén ri ke han tĩ, jagnē mỹ vĩ kónãn kỹ. ⁹ Tỹ ěg

tóg Topē mỹ vĩ há han tĩ, ěg jóg mág mỹ, ěg nũnē tỹ. Kỹ ěg tóg tỹ ěprã ke ag mỹ vĩ kónãn tĩ gé. Hã ra Topē tóg ěg han, ěg tỹ ti ri ke nỹtĩ jé. Kỹ ěg tỹ jagnē mỹ vĩ kónãn kỹ, ěg tỹ Topē mỹ vĩ kónãn ri ke vẽ sir. ¹⁰ Ěg jẽn kã tá tóg kãkutē tĩ, ěg vĩ há ti, ěg vĩ kónãn ti ke gé. Pir ti nĩ, ěg jẽnky ti, hã ra ěg tóg tỹ vĩ régre han tĩ. Tag vỹ kórég tãvĩ nĩ, inh kanhkã'. ¹¹ Goj tỹ ěganē to jykrén nĩ. Ti há nĩn kỹ tóg há nĩ, goj ti. Ti kajã nĩn kỹ tóg kajã nĩ. Ti pijé tỹ goj régre nĩ', goj tỹ ěganē ti. Pir tóg nĩ. ¹² Kỹ ka kanē to jykrén nĩ gé. Ka tỹ pẽnva ki ěg tóg jymi vég tũ nĩgtĩ mỹr. Pir ti nĩ, ka kanē ti. Ge ti nĩ gé, goj ti. Ti kajã nĩn kỹ tóg kajã nĩ gé. Kỹ gem nĩ gé, ajag nũnē tỹ. Vĩ pir han nĩ.

Topē tỹ ěg mỹ krĩ há nĩm

¹³ Ajag mỹ krĩ há nỹtĩ'? Ajag mỹ Topē vĩ ki kanhró nỹtĩ'? Kỹ tóg há tĩ. Kỹ vỹjykre há kar han kỹ nỹtĩm nĩ. Hã ki vẽn h kar vỹ ajag krĩ há venh ke mũ sir. Hã ra tỹ vĩ mág han tũg nĩ. Tỹ vẽn h kãfór han tũg nĩ gé.

¹⁴ Ajag tỹ ũ to ajag fe tỹ gỹm ke (ka)mě nĩn kỹ tóg tỹ ũ nỹ jãvo, jagnē to jũ (ka)mě nỹtĩn kỹ, ajag tỹ jagnē kãfór nỹtĩ sór kỹ. Ajag tỹ tag han kỹ veso: “krĩ há inh nĩ, Topē vĩ ki Kanhró inh nĩ,” he tũg nĩ. Vẽn h ó vẽ, tag ti. ¹⁵ Topē tỹ ěg kanhrãn ja pijé', ěg tỹ ũ to ěg fe tỹ gỹm ke (ka)mě nĩ ti, jagnē kãfór han sór mũ ti, jagnē to jũ (ka)mě ti ke gé. Ěprã vỹjykre vẽ mỹr. Japo jykre vẽ mỹr, ěg fe jũ tag ti. ¹⁶ Ěg tỹ jagnē kãfór han sór kỹ ěg tóg jagnē kato tẽgtẽ mũ sir, ěg tỹ vēsỹ ũn mág han sór kỹ, ěg tỹ jagnē to vĩ (ka)mě nỹtĩn kỹ. Kỹ ěg tóg vỹjykre pãno han kãn mũ sir.

¹⁷ Ěg tỹ hã ra Topē tỹ ěg kanhrãn mũ han kỹ ěg tóg jãnhkri nỹtĩ, kavéj tũ mỹr. Jagnē to ěg tóg krĩ kusa nỹtĩ. Jagnē mỹ ěg tóg komẽr hã vĩ tĩ gé. Jagnē jagãgtãn ěg tĩ sir. Nén kar há han ěg tĩ. Topē vĩ to ěg tar nỹtĩ. Jykre régre tũ ěg nỹtĩ. ¹⁸ Ěg

tý ti jykre tag han ky' eg' tóg jagnē krī kuprāg mū sir, eg' tý jykre kuryj nýtī jé sir, ha mē.

4

Vějykre pir han ky' nýtīnh ke

¹ Ājag hā ne tóg jagnē to jūgiū nýtī'. Hē ri ken ky' hyn'? Ājag tý nēn ū vēnhmý han sór nýtīnh ky', hā ky' ājag tóg jagnē to krī rý nýtī. Jykre pāno ājag tóg nýtī mýr, ky' ājag tóg vėjykre há kato tē nýtī sir. ² Nēn ū to én ky' ājag tóg mán sór mū, hā ky' ājag tóg vэг tú nī mýr. Hā ky' ājag tóg jagnē kagtén sór mū sir, jagnē tý nēn ū mán jé. Jagnē tý nēn ū to én ky' ājag tóg jagnē kato tэгtē tí, ājag tý Topē mý to ví tú nīnh ky'. ³ Ājag tý ti mý to ví ra ājag tóg venh ke mū vē, hā ra ājag tóg to ví há han tú nīgťí gé, hā ky' tóg ājag mý han tú nīgťí sir. Ti mý ājag tóg to ví mū, ājag tý nēn to én mū ěn mán jé. Hā ra tóg ti mý tý ū ný, hā ky' tóg ājag mý han tú nī sir, Topē ti.

⁴ Ēg tý Topē ki rā kar ky' vėjykre pāno to én ky' eg' tóg ti kato tē mū sir. Ūn týtá kórég fi ri ke eg' nýtī, eg' tý gen ky'. Fi mén kavénh fi tóg tí, ū to én ky'. Ēg tý ěprā vėjykre to én ky' eg' tóg Topē kato tē mū sir. Tag to jyrén mág nī. ⁵ “Topē kuprīg výtý eg' jagrē nī. Ky' tóg eg' ki rīr mū sir. Ky' eg' tý nēn ū vēnhmý to há nīnh ky' tóg fe kaj nī, Topē kuprīg ti,” he tóg, Topē ví rá ki. Ky' tag to jyrén nī. ⁶ Hā ra Topē kuprīg tóg eg' tar han tí, eg' tý nēn ū vēnhmý han sór tú nī jé. Ky' tóg tag tó mū sir, ha mē: “Topē výtý ū tý: “ūn mág výtý inh nī,” he mū ěn ag to kórég nī, hā ra tóg ū tý: “nēn ū tú výtý inh nī,” he mū ěn ag jagāgtān tí,” he tóg, ti ví rá ki. ⁷ Hā ky' Topē mý: “he,” hem nī, ti tý ājag krīnh ky'. Japo mý: “nejé,” hem nī, ti tý ājag krīnh sór ky'. Ky' tóg ājag tovānh ke mū sir, ājag tý ti mý: “nejé,” hen ky'.

⁸ Topē mré ví ky' nýtīm nī, ky' tóg ājag to há nī sir. Ājag mré ti nī nī, eg' jóg mág ti. Ti ví mranh tí výtý eg' nýtī. Ky' ti ví mranh tovānh nī. Jykre régre eg' nýtí gé. Ky' vėjykre pir han ky' nýtīm nī, hā výtý: Topē jykre, he mū. ⁹ Ājag tý Topē ví mranh ky' mý jagy nýtīm nī. Vēsýrénh nī, fým nī, ny mán tóg nī. Fe kaj nýtīm nī. To krī kufy nýtīm nī. Mý sér tú nýtīm nī, ājag tý Topē ví mranh ky'. ¹⁰ Ēg *Senhor* mý: “kórég inh nī, isý vėjykre pāno han ky',” hem nī. Ky' ti hā výtý ājag mý ví há han ke mū sir, ky' ājag fe výtý mrin kenh ke mū sir.

Jagnē to ví kónān ke tú

¹¹ Inh kanhkā', jagnē to ví kónān tóg nī. Ājag tý jagnē to ví kónān ky' ājag tóg Topē jykre to ví kónān mū sir. Ky' ājag tóg to: “nēn ū tú vē,” he mū sir, Topē tý eg' mý vėjykre nīm ja ěn to. Ājag tý hā ra ti jykre to ví kónān ky' ājag tóg ki króm ke tú pē nī sir. ¹² Ū tý eg' mý ti jykre nīm mū ěn výtý pir nī. Ky' tóg eg' jykre tugným ke mū gé sir. Ti há tóg: “ěn výtý kren ke mū, ěn výtý kren ke tú nī,” hēnh ke mū, ti pir mý, Topē ti. Hā ky' tóg vēnhmý ný, ājag tý jagnē to ví kónān ky'.

Vēsý ūn mág han sór ke tú

¹³ Ājag kā mī ū tóg vēsóg ki ag tý nēn to jyrén mū han sór tí, Topē ki jēmē sór tú nīnh ky'. “Hēn ri ke mūnh sóg vaj ky' ěn ra tí mū, ke tú nī ky' vaj ūn ky',” he ājag tóg tí. “Ēmā ěn ra sóg tóg mū. Tá sóg prýg pir túg mū. Ky' sóg *negociar* hēnh ke mū, sý riko nī jé,” he ājag tóg tí mýr. ¹⁴ Hā ra ājag pijé ājag tý nēn venh ke mū ki kanhró nýtī', ha mē. Ēg hyn ne venh ke mū, vaj ky'? Ha'. Ki kagtíg eg' nýtī. Ēg mý vaj ky' ter ke tú nī výtý? Ha'. Krúj ri ke eg' nýtī. Ve sí han eg' tí. Ēg tý ki ěvānh mán mū ra tóg tú' he mū sir. Ge eg' nýtī. Kānhmar eg' tóg tú' he tí, eg' ter ky'.

¹⁵ Ājag tỹ nén ũ han ke to jykrén kỹ Topê mĩ êkrén nĩ, ũ tỹ êg mỹ êg ter ke kurâ tónh ke mũ ên mĩ. “Sỹ nén han ke mũ mỹ ti mỹ há nĩ vỹ?” hem nĩ. ¹⁶ Hã ra ājag tóg vēsỹ ũn mág han sór mũ, ājag tỹ: “tag han jé sóg ke mũ,” hen kỹ. Há tũ ti nĩ, êg tỹ vēsỹ ũn mág han sór kỹ.

¹⁷ Kỹ tag tóg vènhmỹ nỹ gé, sỹ tónh ke mũ tag, ha mẽ. Kejèn êg tóg nén ũ há to jykrén tĩ, êg tỹ han jé. Hã ra êg tóg han tũ nĩgtĩ. Kỹ êg tỹ Topê vĩ mranh ũ vè gé sir, êg tỹ nén ũ há han sór mũ ra han tũ nĩn kỹ.

5

Ũn riko ag vēsỹrénh ke

¹ Vãhã sóg ũn há ag jyvèn mũ sir, ũn riko ag, ũ tỹ *Jesus* ki ge jãvãnh ên ag, ha mẽ. Ag mỹ sóg: “kygfỹ ra. Ājag vènh krêkrêr ke vè ha. Ājag jagtar ke vè ha. ² Ājag tỹ nén ũ vỹ vag kãn ke mũ. Ājag kur sĩnvĩ ên vỹ, târyj' he kãn ke mũ gé, ti ga tỹ kon kỹ,” he mũ. ³ “Kỹ ājag jãnkamy vỹ, ājag tỹ ũ jagãgtãn vãnh ja tugrĩn veso jãgfanh ke mũ. Kỹ vènh kar vỹ ājag jykre kórég venh ke mũ. Kỹ tóg, pĩ tỹ êg pũn ri ke nĩ, ājag jagtar ke ti. Kurâ tỹ êgno tóg kakó tĩ ha, ge ra ājag tóg ājag tũ mág nỹtĩ hã to jykrén tĩ. ⁴ Ājag *camarada* ag vỹ, ājag jakré tá rãnrãj mũ, hã ra ājag tóg, ag mỹ kajãm tũ nĩgtĩ. Hã ra êg jóg tỹ Topê vỹ ājag *camarada* ag vēsỹrénh vэг mũ. ⁵ Ājag tỹ nén ve sór mũ kar ve ājag huri, vèjèn mág, kur sĩnvĩ, ājag tỹ nén to én mũ kar ên ti. Tag tãvĩ to ājag tóg jykrén tĩ, ājag tỹ ga kri mũn kỹ. Tãg gy ājag nỹtĩgtĩ, êg tỹ êg mæg jèn há han tĩ ên ri ke, êg tỹ ti tãnh jé. ⁶ Kỹ ājag tóg ũn jykre kuryj ag vóg kónãn tĩ gé. Ag kãgtén ājag tóg tĩ, hã ra ag tóg, ājag kato vĩ tũ nĩgtĩ. Jykre kórég ājag nỹtĩ,” he sóg mũ, ũn riko ag mỹ.

Êg Senhor kãtĩg mãn jãvãnh

⁷ Inh kanhkã', êg *Senhor* kãtĩg ke jãvãnh nĩ, jatun mỹ, ag jãvo. Êg tỹ

êkrãn kar kỹ êg tóg ti mog jãvãnh tĩgtĩ, jatun mỹ. Kỹ ta tóg kri kutê mũ. Kejèn êg tóg vãhã ti kanê vэг tĩ.

⁸ Tag ri ke han nĩ. Jatun mỹ ti kãtĩg jãvãnh nĩ, êg *Senhor* ti. Ti jãvãnh to tar nỹtĩm nĩ. Kãnhmar ti kãtĩg mũ, êg *Senhor* ti, ha vem nĩ.

⁹ Inh kanhkã', jagnê to vĩ vĩ he tũg nĩ. Ke tũ nĩ mũ ra êg *Senhor* tóg ājag jykre ve kỹ ājag vóg kónãn ke mũ. Ha vé, kãnhmar ti kãtĩg mũ, ũ tỹ êg jykre tugnỹm ke mũ ên ti.

¹⁰ Vãsỹ Topê vĩ tó tĩ ag to jykrén. Topê vĩ tó ag tóg tĩ. Kỹ ũ tỹ mẽ jãvãnh ja ên ag tóg ag vóg kónãn. Ge ra ag tóg jatun mỹ Topê vĩ tó ja nĩgtĩ, ag tỹ ag vóg kónãn mũ ra. Ag ri ke han nĩ. ¹¹ Ag jykre to jykrén nĩ. Ag jagtar nỹtĩ ra ag tóg to krónh ke ja tũ nĩgtĩ gé. Hã kỹ Topê tóg ag mỹ vĩ há han mũ sir, ti vĩ tó tĩ ag mỹ.

Topê mré ke tỹ *Jó* kãme mẽ ājag huri. Ti jagtar ra tóg to krónh ke ja tũ nĩ gé. Kỹ vãhã Topê tóg ti ki rĩr há han mũ, ti jagtar kỹ. Hã ki ājag tóg êg *Senhor* jykre vэг mũ sir. Êg jagãgtãn tóg mũ, ti tỹ êg jagtar nỹtĩ ven kỹ. Kỹ tóg sir êg jagãgtãn tovãnh tũ nĩgtĩ.

¹² Inh kanhkã', ón kỹ vĩ tũg nĩ. Ón kỹ: “he,” he tũg nĩ. Ki hã tóm nĩ, Topê tỹ ājag vóg kónãn tũ nĩ jé. Kỹ ón kỹ: “Topê vỹ ki kanhró nĩ,” he tũg nĩ gé. Ón kỹ: “ũ tỹ ga kri nĩ ên vỹ ki kanhró nĩ,” he tũg nĩ gé. Ki hã tóm nĩ. Ón tũg nĩ, jagnê mỹ.

Ũn kaga ag to Topê mré vĩnh ke

¹³ Ājag tỹ nén ũ jagy ven kỹ Topê mré vĩm nĩ. Ājag mỹ sér tĩn kỹ Topê mỹ jãn nĩ, kỹ ti jé tóm nĩ. ¹⁴ Ājag kaga nỹtĩn kỹ *igreja* to kófa ag jé prèrm nĩ. Ên ag vỹ ũn kaga to Topê mré vĩnh ke mũ, kỹ ag tóg *azeite* tỹ ũn kaga to tĩn ke mũ, êg *Senhor* jiji tó kỹ. ¹⁵ Ag tỹ êg *Senhor* mré vĩn kỹ tóg ũn kaga ên tỹ há' henh ke mũ sir, ag tỹ ti tỹ há' henh ke to: “hỹ mỹ vỹ?” he tũ nĩn kỹ. Kỹ ũ tỹ ti vĩ mranh kỹ Topê

vỹ ti mỹ vėnh pãte fón ke mũ gé sir.
¹⁶ Hã jé jagnė mỹ tó, ãjag tỹ Topě vĩ
 mranh ja ti. “Ti vĩ mranh inh, tag
 han kỹ,” hem nĩ jagnė mỹ. Kỹ jagnė
 to Topě mré vĩm nĩ gé, ti tỹ ãjag tỹ
 há' he jé, ti tỹ ãjag kaga tỹ tũ' he jé.
 Ęg tỹ vėjykre kuryj han kỹ tóg ěg vĩ
 mẽ kỹ han mũ sir, Topě ti, ěg tỹ ti
 mỹ nén ũ to vĩ', to vĩ' hen kỹ.

¹⁷ Topě mré ke tỹ *Elias* mĩ ěkrén
 nĩ. Ęg mré tóg tỹ ěprã ke nĩ ja nĩgtĩ.
 Hã ra tóg Topě mré vĩ', vĩ' he ja
 nĩgtĩ, ta kutě tũ nĩ jé. Kỹ tóg kutě
 ja tũ nĩgtĩ, prỹg tăgtũ kri kysã tỹ 6
 (ke) ki. ¹⁸ Kỹ tóg kejěn Topě mré vĩ
 mãn ja nĩgtĩ, kỹ tóg kutě ja nĩ sir, ta
 ti. Kỹ nén kar tóg gan kri mur mãn
 ja nĩ, kỹ tóg kaněn mãn ja nĩgtĩ gé
 sir. Topě tỹ ti vĩ han hã vė. Tag mĩ
 ěkrén nĩ.

¹⁹ Inh kanhkã', kejěn ěg mré ke ũ
 tóg prãnh ke tĩ, vėnh vĩ há tovãnh kỹ.
 Kỹ ti jyvėn nĩ, ti tỹ kygnė mãn tũ nĩ
 jé. ²⁰ Kỹ ũ tỹ ti mré vĩ mũ ěn tóg ti
 kren han mũ sir, nũgme to, ti tỹ ti tỹ
 kygnė ja ěn tovãnh kỹ. Kỹ Topě vĩ ti
 tỹ ti vĩ mranh ja ěn tỹ vėnh pãte fón
 mũ sir. Tag to jykrén nĩ.

Hã vė.

PEDRO TÝ CARTA HAN VĚN

¹ *Pedro* tý ājag mý *carta* rán hã vě. *Jesus Cristo* vỹ inh fĕg, sỹ tý ti *apóstolo* jĕ jé. Sỹ Topĕ tý ũn kuprĕg mũ ag mý rán hã vě. Ěg mré ke tũ ag kã mĩ ājag tóg mũgtĩ, ũ tý *Jesus* ki ge tũ ag kã mĩ, *Ponto* tá, *Galácia* tá, *Capadócia* tá, *Ásia* tá, *Bitinia* tá ke gé. ² Topĕ vỹ ājag kuprĕg. Vãsỹ tóg to jykrĕn ja nĩ, ěg jóg tý Topĕ ti. Ājag mý tóg ti kuprĕg jĕnĕ, ājag tý *Jesus Cristo* vĩ kri fi jé, ti tý ti kyvĕnh tý ājag kygpe jé, ājag tý ti ri ke há nỹtĩ jé. Topĕ jé ājag tar han mãn', han mãn' hé, ký ājag jé krĩ kãnhvy nỹtĩ.

Topĕ tý ěg mý nĕn ũ há ven ke

³ Topĕ mý sóg vĩ há han tí, ěg *Senhor* tý *Jesus Cristo* panh mý. Ěg jagãgtãn tãvĩ han tóg tí. *Jesus Cristo* rĩn mãn tóg, ti ter kar ký, ký tóg *Jesus* tugrĩn ěg mur mãn ri ke han tí gé. Ký tóg ěg mý sér tí, ⁴ ěg tý kanhkã mĩ ěkrĕn ký. Tá ěg tóg nĕn ũ sĩnvĩ kar venh ke mũ. Tá ěg tũ vỹ tũ' hĕnh ke tũ pĕ nĩ. Kómóg ke tũ tóg nĩ, tá ũ tóg kókĕn ke tũ nĩ gé. ⁵ Topĕ ki ājag tóg ge ký nỹtĩ. Ký tóg ājag ki rĩr há han nĩ nĩ. Nĕn ũ kar han há tóg nĩ. Ký tóg ěg ki rĩr há han tí gé. Ājag krenkren han jé tóg ke mũ, ājag tý ti tý ěg mý nĕn nĩm ke mũ ěn ve jé. Nĩm han ký tóg nĩ nĩ. Kurã tý ěgno kã ěg tóg ěn venh ke mũ.

⁶⁻⁷ Ver tóg ājag mý jagy tí. Ge ra mý sér nỹtĩm nĩ. Kãnhmar tóg tũ' hĕnh ke mũ, nĕn tý ěg mý jagy nĩ tag ti. Topĕ tý ěg jykre ve sór vě. Hã ký ěg tóg ver nĕn ũ jagy ve vén tí. Ěg tý ge ra ti to tar nỹtĩn ký tóg vég mũ, ěg tý ti ki rã há han ký nỹtĩ ti. Ha vé, *ouro* rỹg ěg tóg tí, pĩ rỹ jagy ki, ěg tý ti há nĩ ěn ve jé. Ri ke ti nĩ. Tũ' he jé tóg ke mũ, *ouro* ti. *Ouro* kãfór ti nĩ, ěg tý ti ki rã ti. Ěg tý nĕn ũ jagy vég mũ ra ti to tar nỹtĩn ký

Cristo tóg ěg tý ũn mág han ke mũ, ũn tar, *Jesus* tý vĕnh kar mý vĕnh ven ke kurã ěn kã. ⁸⁻⁹ Ti to há ājag nỹtĩ. Ti ki ge ký ājag nỹtĩ, ājag tý ti vég tũ ra. Hã ký ājag tóg krenkren ke mũ. Ājag krenkren ke ěn hã tóg ājag mý sér pĕ tĩnh mũ, ha vem nĩ. Ājag fe tóg mrin ke tãvĩ han ke mũ, kurã ěn kã, ha vem nĩ.

¹⁰⁻¹¹ Topĕ vĩ tó tí ag tóg vãsỹ tó ja nĩgtĩ, Topĕ tý ũri ěg krenkren han mũ tag ti. Topĕ kuprĕg vỹ ag kanhrãn ja nĩ. Ag mý tóg *Cristo* tý ěg jagfy jagtar jagy han ke kãmĕn ja nĩ. Ký tóg ag mý ti tý kar ký tý ũn mág jĕnh ke tó ja nĩ gé. Ký ag tóg tag ve sór ja nĩgtĩ. “Kurã tý ěh kã kĕnh ke nĕ hỹn?” he ja ag tóg nĩgtĩ, *Cristo* jagtar ke to. Tag ve sór tãvĩ ja ag tóg nỹtĩgtĩ. ¹² Hã ra Topĕ tóg ag mý: “inh pijé ājag hã mý tag ven ke mũ!” he ja nĩ. “Ājag nón ke ag hã mý ke vě,” he ja tóg nĩ, vãsỹ ti vĩ tó tí ag mý. Ti tý ag mý ājag tó jan hã vě. Hã ký ājag tóg hur mĕ, ti mré ke ũ ag tý ājag mý *Jesus* kãme sér kãmĕn ký. Topĕ kuprĕg vỹ ag tar han ja nĩ, hã ký ag tóg ājag mý ti kãmĕn kãmũ ja nĩ. Ha vé, Topĕ tý jĕnĕ jafã ag tý ki kanhrãn há tóg tí, ājag tý ti kãme mĕg mũ tag ti, hã ra ag tóg ver ki kagtĩg nỹtĩ.

Topĕ vĩ ki króm kãn ke

¹³ Hã ký Topĕ tý ěg mý nĕn tó mũ hã han sórm nĩ. Vĕnh ki ěmĕm nĩ. Ti tý ěg mý nĕn nĩm ke mũ ěn hã mĩ ěkrĕn nĩ. *Jesus* tý vĕnh ven ke kurã ěn kã ěg tóg venh ke mũ sir, ti tý ěg mý nĕn nĩm ke mũ ěn ti. ¹⁴ Vãsỹ ājag tóg ājag tý nĕn to ěn mũ ěn han ja nĩgtĩ, ājag tý Topĕ vĩ mĕ ja tũ nỹtĩn ký. ũri Topĕ vĩ hã han nĩ. Ājag tý vãsỹ nĕn han ja ěn tovãnh kãn nĩ. ¹⁵ Topĕ jykre hã han nĩ. Ký tóg vĕnh ven mũ, ājag tý tý ti tũ nỹtĩ ti. Ājag tý ti jykre hã han jé Topĕ tóg ājag kuprĕg. Há tãvĩ ti nĩ, ký ti jykre ri ke han nĩ. ¹⁶ Tag tó ja ti nĩ, ha mĕ: “ũn hapĕ vỹ tý inh nĩ. Ký inh ri ke

nýtí sórm nĩ. Vějykre há hã han kŷ nýtĩm nĩ,” he ja tóg nĩ, Topě ti.

¹⁷ Ěg tŷ ti mré vēmén kŷ ěg tóg ti mŷ: “ěg jóg,” he ti. Hã kŷ ěg tóg ti kaměg ke mũ, ti tŷ tŷ ěg jóg nĩn kŷ. Ha vé, ěg kar tŷ nén han mũ vég ti nĩgtĩ. Kŷ tóg vėnh kar jykre ki kanhró kar nĩ, Topě ti. Ver ěg tóg ũ tŷ ti ki kagtŷ ag kã mĩ mũgtĩ. Kŷ ěg tóg ti vĩ ki króm há han ke mũ. ¹⁸ Kaja e to tóg ěg kygĵã ja nĩ, ki kanhró āĵag tóg nýtĩ. Āĵag jo ke ag vŷ āĵag jo vějykre kórég han ja nĩgtĩ, āĵag tŷ ag nón han jé. Hã ra tóg kaja e to āĵag kygvã ja nĩgtĩ, āĵag tŷ vějykre kórég ěn han mãn tũ nĩ jé. *Ouro* to ke pijé'. *Prata* to ke pijé', ti kaja ěn ti. Tũ' he jé tóg ke mũ, *ouro* mré *prata* ti. ¹⁹ Hã ra tóg ti kyvénh hã to ěg kygĵã. Kŷ tóg tũ' he jãvãnh nĩ. Nén ũ kaja kãfór kar ti nĩ, ti kyvénh ti. Ũn há tãvĩ vŷ tŷ ti nĩ, ũ tŷ ti kyvénh tŷ ěg kygĵã mũ ěn ti, hã vŷ: *Cristo*, he mũ. Kyně ja tũ pe ti nĩ. ²⁰ Topě vŷ ti kuprěg, ti tŷ ěg jagfy ter jé. Ti tŷ nén ũ kar han tũ ki tóg ti kuprěg, vãsŷ. Hã ra tóg ũri ga kri mur ja nĩ, āĵag tŷ ti vĩ mē jé, kurã tŷ ěgno to hã. ²¹ Ti tugrĩn āĵag tóg Topě ki ge kŷ nýtĩ. Ti rĩn mãn ja tóg nĩ, Topě ti. Kŷ tóg ti tŷ ũn mág han ja nĩ gé, kanhkã tá. Kŷ Topě ki rã há han nĩ. Āĵag krenkren han jé tóg ke mũ, ha vem nĩ.

²² Topě vĩ pē ki króm āĵag tóg ti. Hã kŷ āĵag tóg ĵãnhkri nýtĩ ha, ũri. Āĵag mré ke kar ag to āĵag tóg há tãvĩ nýtĩ gé. Kŷ jagně to há nýtĩ to tar nýtĩm nĩ gé. Őn kŷ jagně to há nýtĩ tũg nĩ. ²³ Topě vŷ āĵag han mãn, kŷ tóg ěg mur mãn ri ke nĩ. Ti vĩ tŷ tóg ěg han mãn ja nĩ. Rĩr ti nĩ. Tũ' henh ke tũ ti nĩ. Kŷ tóg tŷ ěg panh pir nĩ, ũn ter ke tũ ěn ti. Ěg panh ter mũ ěn ri ke tũ ti nĩ. ²⁴ Hã kŷ tag tóg rán kŷ nĩ, ha mē: “ěprã ke ag vŷ re ri ke nýtĩ, re fej sĩnvĩ ěn ri ke. Hã ra tóg kãnhmar tóg tí, kŷ ti fej tóg kãgter kãn tí. Kŷ ěprã ke ag tóg kãnhmar

kãgter tí gé, re fej ri ke. ²⁵ Jãvo Topě vĩ vŷ tũ' henh ke tũ pē nĩ,” he tóg, Topě vĩ tŷ rán kŷ nĩ ki. Topě vĩ ser to ken hã vē.

2

Jesus tŷ pó há ri ke nĩ

¹ Hã kŷ āĵag jykre kórég tovãnh kãn nĩ. Őn mãn tũg nĩ. Ũ *lograr* he mãn tũg nĩ. Ũ tũ to ěn mãn tũg nĩ. Ũ to vĩ kónãn mãn tũg nĩ gé. ² Nēnē vŷ *leite* kron (ka)mě nĩgtĩ. Topě vŷ vŷ ěg mŷ ĵĩr sĩ pafa mũ ěn ri ke nĩ. Kãnhmar vėnh vĩ há ěn mē mãn', mē mãn' hem nĩ. Kŷ āĵag tóg mog há han ke mũ, āĵag krenkren jé. ³ Hã kŷ tóg: “ki kanhrãn sĩ han āĵag tóg huri, ěg *Senhor* tŷ tŷ ũn há tãvĩ nĩn ki,” he ja nĩ, Topě vĩ rá ki.

⁴ Ěg *Senhor* to kãmũ jěg. Pó ri ke ti nĩ. Ğn han mũ ag tŷ pó fón mũ ěn ri ke ti nĩ. Hã ra tóg rĩr jě, ěg *Senhor* ti. Ag tŷ ti fón mũ ra tóg Topě mŷ há tãvĩ nĩ, pó kar ag há kãfór. ⁵ Kŷ ěg tóg pó ri ke nýtĩ gé. Kŷ Topě kuprĩg vŷ ěg tŷ Topě ĩn ri ke han ke mũ, pó tŷ ĩn ěn ri ke. Kŷ ti tŷ āĵag mŷ nén han sórm mũ to: “he,” hem nĩ. *Jesus Cristo* vŷ āĵag tar han sórm mũ, āĵag tŷ ti tũ ki rĩr há han jé. Vãsŷ Topě tũ ki rĩr ti ag tŷ ti mŷ nén ũ kar pũn ja ěn ri ke tóg nĩ sir, ěg tŷ *Jesus* tũ han kŷ. ⁶ Hã kŷ tóg: “pó há kuprěg inh,” he mũ. “Kŷ sóg tŷ ĩn nũna ri ke han, tá. Ũ tŷ ti ki rã kŷ tóg venh ke mũ, Topě tŷ nén tó mũ ěn ti,” he tóg, Topě vĩ rá ki.

⁷ Āĵag hã to tóg rán kŷ nĩ, ti vĩ tag, āĵag tŷ ti ki ge kŷ nýtĩn kŷ. Kŷ tóg ũ tŷ ti kato vãsãnsãn mũ ag to: “pó tŷ ĩn han jafã fón ag tóg, pó tŷ ĩn han tí ag,” he mũ. “Hã ra Topě tóg pó ěn hã tŷ ĩn nũna han mũ,” he tóg, Topě vĩ rá ki. ⁸ Kŷ tóg: “pó ěn tŷ ag tóg krĩm ke tí. Kŷ ag tóg pó ěn tŷ krĩm krĩm ke kŷ vãr mũ sir,” he mũ gé. Ũ tŷ Topě vĩ kri fi sórm tũ ag hã vŷ tŷ krĩm krĩm ke tí. Topě tŷ nén han hã vē gé.

⁹ Ājag hā kuprēg tóg, ājag tŷ tŷ ti tũ to pā'i mág nŷtī jé, ājag tŷ tŷ ti povo nŷtī jé, vyr mŷ. Ājag kuprēg tóg, ājag tŷ ti tŷ nén han mũ kāmén jé, ti jykre tar ti. Vāsŷ ājag tóg kuty mĩ mũ ja nĩgtī. Hā ra tóg ājag taťi kātīg, ājag tŷ ūri kurā mĩ mũ jé, jēngrē mĩ. ¹⁰ Ājag pijé vāsŷ tŷ ū tũ ja nŷtīgtī'. Ūri ājag tóg tŷ Topē povo nŷtī, ti tũ. Ājag pijé vāsŷ Topē tŷ ājag jagāgtān sór mũ tag mē ja nĩgtī'. Ūri tóg hā ra ājag jagāgtān, Topē ti.

Jesus tŷ vējykre pāno to ěg kygvān

¹¹ Inh kanhkā', tag ki ěg tóg ěg mré ke tũ ag jamā mĩ mũgtī. ěg jamā pijé', ga tag ti'. Hā kŷ sóg ājag jyvēn mũ. Ājag tŷ nén to én mũ ěn han sór tũg nĩ. Ājag kókén jé tóg ke mũ. Kŷ ājag tóg ěg *Senhor* tovānh sór ke mũ, ha vem nĩ. ¹² *Jesus* ki ge tũ ag kā mĩ ājag tóg nŷtī. Hā kŷ vējykre há tāvī han nĩ. Ājag to ón sór ag tóg tī. Ājag to ag tóg: "jykre pāno ag nŷtī," he sór tī. Kŷ vēnh kar tŷ ājag jykre há ve kŷ ag ón ěn tóg ve há tĩnh mũ. Kŷ ag tóg: "Topē jykre vŷ há nĩ," henh ke mũ, hēn ri ke mũn, Topē tŷ ag kutān kŷ.

¹³ ěg *Senhor* to há ājag tóg nŷtī. Ti to há nŷtīn kŷ ěprā ājag pā'i ag vĩ ki króm nĩ gé. Pā'i mág pē tŷ *imperador* ěn vĩ ki króm nĩ, vēnh kar mŷ tŷ ūn mág ěn vĩ ti. ¹⁴ Ti krēm pā'i ag vĩ ki króm nĩ gé, *governador* ag. Pā'i mág pē ěn tŷ vin mũ ag vē, ag tŷ ūn jykre pāno ag vóg kónān jé, ag tŷ ūn jykre há ag to vĩ há han jé gé. ¹⁵ Ū tŷ ki kagtīg ag vŷ ājag to vĩ kónān tī. Kŷ nén ū há tāvī hā han nĩ. Kŷ ag tŷ ājag kato ne tónh ke tóg tũ tĩnh mũ, ha vem nĩ. Tag vŷ há nĩ, Topē mŷ. ¹⁶ *Cristo* vŷ ěg kygvā, vējykre pāno to. Kŷ han mān sór tũg nĩ. To: "inh kava ti huri, *Cristo* ti. Hā kŷ sóg jatun mŷ han ke mũ, isŷ nén to én mũ kar ti," he tũg nĩ. Topē tũ vŷ tŷ ěg nŷtī. Kŷ ti jykre hā han nĩ. ¹⁷ ěprā ke ū to é he tũg nĩ. ěg

mré *Jesus* ki ge kŷ nŷtī ag kar to há nŷtīm nĩ. Topē kamēg nĩ. ěprā ke tŷ pā'i mág tŷ *imperador* ěn kamēg nĩ gé.

ěg tŷ Cristo ri kén jagtar nŷtīnh ke

¹⁸ Ājag kā mĩ ū ag tóg *patrão* mŷ rānhrāj tũ, fagrīnh mŷ. Kŷ ag vĩ ki króm nĩ, ag kamēg nĩ. Ājag kā mĩ ū *patrão* vŷ há nĩ, komēr hā tóg ājag mŷ vĩ tũ. Ājag tŷ ti to há nŷtīn kŷ tóg há tī. Ājag kā mĩ ū *patrão* tóg kórég nĩ. ěn to vĩ há han nĩ gé, ge ra. Ti kamēg nĩ gé. ¹⁹ Kejēn tóg fagrīnh mŷ ājag to jũnh ke mũ, ājag tŷ Topē jykre han sór mũ to. Ge ra ti to jũ tũg nĩ. Kŷ Topē tóg ājag mŷ vĩ há han ke mũ. ²⁰ Kejēn ājag *patrão* tóg ājag tŷ kygnē to ājag mrānmrān tī. Tag vŷ tŷ nén ū tũ nĩ. Ti tŷ ājag jykre há to ājag mrānmrān kŷ Topē tóg ājag mŷ vĩ há han ke mũ. ²¹ Hā jé Topē tóg ājag kuprēg.

Cristo vŷ ěg jagfy vēsŷrénh gé, mŷr, ha mē. Ti vēsŷrénh tugrīn ěg tóg ti to tar nŷtīnh mũ, ěg tŷ kejēn ti ri kén jagtar nŷtīnh ken kŷ. ²² Nén ū kórég han ja tũ ti nĩ. Ū pijé ti ón venh ke mũ', ti ón vānh nĩn kŷ. ²³ Ag tŷ ti mŷ vĩ kónān mũ ra tóg ag mŷ vĩ kónān ja tũ nĩ. Ag tŷ ti vóg kónān mũ ra tóg ag mŷ vĩ ja tũ nĩ gé. Topē hā mĩ tóg ěkrén ja nĩgtī. "Ti hā ne ag jykre tugnŷm ke mũ', inh jykre ti ke gé," he ja ti nĩ, *Cristo* ti. ²⁴ Hā vé, *Cristo* vŷ ěg tŷ Topē vĩ mranh ja ěn kajām ja nĩgtī. Krunh to sa kŷ tóg ter ja nĩgtī. Hā tugrīn ěg jykre pāno tóg tũ tī ha, ti tŷ tŷ tũ' hen kŷ. Vējykre há hā han jé ěg tóg ti ki ge kŷ nŷtī. Ti vēsŷrénh tugrīn ěg tóg tŷ ūn há nŷtī. ²⁵ Vāsŷ ěg tóg vēnh mēg tŷ *carneiro* vāgfor ri ke nŷtī ja nĩgtī. Hā ra tóg hur ěg taťi kātīg, ěg vāgfor ja ra, *Jesus* ti. Kŷ ěg tóg ti mré mũ mũ sir, *carneiro* fag tŷ ag ki rīr tī mré mũ ri ke. Ti hā ne ěg ki rīr nĩ ha'.

3

Fag tÿ ag mré vĕjykre há han ke

¹ Sÿ ũn tÿtá fag jyvĕn há vĕ, ha mĕ. Ājag mén jykre mĭ mŭm nĭ. Hã ra ājag kã mĭ ũ fi mén vÿ hĕn ri ke mŭn Topĕ ki rã tŭ nĭ ver. ² Ge ra ti ki rĭr há han nĭ. Ti tÿ ā jykre há ve kÿ tóg hĕn ri ke mŭn *Jesus* ki rã sór ke mŭ, ā tÿ ti mÿ nĕn ũ tó tŭ ra. ³ Ājag tÿ vĕsĭnvĭ han jé ājag jykre sĭnvĭ han vén nĭ, há vÿ: komĕr há vĭ, he mŭ, vĭ mág tŭ, he mŭ. Mré há ājag há ki rĭr há han nĭ gé, ājag gãnh, ājag kur, nĕn sĭnvĭ kar ti. ⁴ Vĕjykre sĭnvĭ tag vÿ há nĭ, Topĕ mÿ, kÿ tóg tŭ' hĕnh ke tŭ nĭ gé. ⁵ Gen kÿ fag tóg nÿtĭ ja nĭgtĭ gé, ěg mÿnh'mÿnh ve fag, Topĕ tŭ fag, ũ tÿ Topĕ ve sór ja fag. Fag mén jykre há mĭ fag tóg mŭ ja nĭgtĭ, ⁶ *Sara* fi ke gé. *Abraão* jykre mĭ fi tóg tĭ ja nĭgtĭ, há kÿ fi tóg ti to: “inh kri ke vĕ,” he ja nĭgtĭ. Kÿ vĕjykre há há han nĭ. Ũ tÿ ājag tÿ vĕjykre há han kamĕg mŭ ra ge ra han nĭ. Kÿ ājag tóg tÿ *Sara* fi krĕ'krĕ fag ri ke nÿtĭ.

⁷ Kÿ sóg ag jyvĕn sór mŭ gé. Ājag prŭ fag ki rĭr há han nĭ, ha mĕ. Fag pijĕ ājag tar ri ke nÿtĭ'. Topĕ tóg fag mÿ rĭr krÿg ja tŭ ěn nĭm ke mŭ gé, ag ri ke. Ājag tÿ ājag prŭ fag ki rĭr há han kÿ ājag tóg jatun mÿ Topĕ mré vĕmén ke mŭ.

Ēg tÿ kejĕn Cristo jykre to jagtar ke

⁸ Vãhá sóg ājag mÿ: “jagnĕ mré vĕjykre pir han nĭ,” he mŭ. “Ũ fÿ kÿ ti mré fÿm nĭ. Ũ mÿ sér tĭn kÿ ti mré mÿ sér nĭm nĭ. Jagnĕ to há tãvĭ nÿtĭm nĭ. Jagnĕ mré komĕr há vĭm nĭ. Jagnĕ kãfór han sór tŭg nĭ. ⁹ Ũ tÿ ājag mÿ nĕn ũ kórég han mŭ ra ti mÿ nĕn ũ kórég han tŭg nĭ. Ũ tÿ ājag mÿ vĭ kónãn mŭ ra ti mÿ vĭ kónãn tŭg nĭ gé. Vĕnh kajãm sór tŭg nĭ. Vĕnh kar to Topĕ mÿ: “ag ve há han nĭ,” hem nĭ. Topĕ vÿ ājag ve há han sór mŭ, há jé tóg ājag kuprĕg. ¹⁰ Há kÿ tag tóg rán kÿ nĭ, ha mĕ: “ājag mÿ

jatun mÿ nÿtĭ sór mŭ', nĕn ũ kar tÿ ājag mÿ sér tĭ jé'? Kÿ vĭ kónãn mãn tŭg nĭ. Őn mãn tŭg nĭ gé. ¹¹ Vĕjykre pãno han mãn tŭg nĭ, vĕjykre há há han nĭ, vĕnh kar krĭ tÿ kãnhvy' he sór m nĭ gé. Tag há to vãsãn nĭ. ¹² Ēg *Senhor* vÿ ũ tÿ vĕjykre kuryj han mŭ ag ki rĭr há han mŭ. Ag tÿ ti mÿ nĕn ũ to vĭn kÿ tóg ag vĭ mĕg mŭ. Hã ra tóg ũ tÿ vĕjykre pãno han mŭ kato tĕ tĭ, Topĕ ti,” he tóg, Topĕ vĭ rá ki.

¹³ Ũ vÿ ājag mÿ nĕn ũ kórég han ke tŭ nĭ, ājag tÿ vĕnh kar mÿ nĕn ũ há han sór kÿ. ¹⁴ Kejĕn ājag tóg há ra vĕjykre há tigrĭn vĕsÿrĕnh ke mŭ, Topĕ vĭ tigrĭn. Kÿ mÿ sér nÿtĭm nĭ. Ēprã ke ag kamĕg tŭg nĭ. Ag vĭ jĕmĕ sór tŭg nĭ, ag tÿ ājag tÿ ti tovãnh han sór mŭ ra. ¹⁵ “*Cristo* vÿ tÿ inh pã'i nĭ, kÿ sóg ti há kamĕg tĭ,” hem nĭ. Tag há mĭ ěkrĕn nĭ. Kejĕn ũ tóg ājag mÿ: “ne to ke nĕ, há vÿ: *Cristo* ki rã, he mŭ?” he tĭ. Ēn mÿ kãmĕn kãn nĭ. ¹⁶ Ũ tÿ ge mÿ komĕr há vĭm nĭ. Topĕ vÿ vĕg nĭ nĭ, ājag tÿ ti mÿ nĕn tó mŭ ěn ti. Fe kavĕj nÿtĭ sór tŭg nĭ. Kÿ ājag tóg ũ tÿ *Cristo* jykre to vĭ kónãn sór mŭ ag vĭ tÿ tŭ' hĕnh ke mŭ, ha vem nĭ. ¹⁷ Kejĕn ājag tóg vĕjykre há to jagtar ke mŭ, Topĕ tÿ tag to jykrĕn kÿ. Há ra tóg há nĭ. Ājag tÿ vĕjykre kórég to jagtar nÿtĭn kÿ tóg kórég nĭ.

¹⁸ *Cristo* há to jykrĕn nĭ, ha mĕ. Ter ja tóg nĭ, ěprã ke ag tÿ Topĕ mÿ név nÿtĭ tigrĭn. Ti ter pir ki tóg kajãm kãn. Jykre kuryj tóg nĭ, *Jesus* ti, há ra tóg ũn jykre pãno ag jagfÿ ter ja nĭ. Ti tÿ Topĕ mÿ ěg tatĭn tŭg sór vĕ. Ti tĕn ja ag tóg nĭ, há ra Topĕ kuprĭg vÿ ti rĭn mãn. ¹⁹ Topĕ kuprĭg vÿ ti tar han, kÿ tóg vĕnh kuprĭg ag jamã ra vyr gé, ag mÿ Topĕ vĭ sér tó jé, vĕnh kuprĭg sigse kÿ nÿtĭ ag mÿ. ²⁰ Vãsÿ ag tóg ti vĭ mĕ sór ja tŭ nĭgtĭ, vĕnh kuprĭg sigse kÿ nÿtĭ ěn ag. *Noé* tÿ ga kri tŭg kÿ *barco* mág han mŭ ěn kã ke ja vĕ. Ēn kã Topĕ tóg ver ag to fe nĭ ja nĭ, kÿ tóg ag vóg kónãn jãvãnh ja nĭ ver. *Noé* tÿ *barco* han

kān kar tóg ag vóg kónān mū sir. Kŷ ũ tŷ 8 (ke) ag hā vŷ krenkren, *barco* ěn kā ki. ²¹ Goj tŷ ājag tóg kygpe kŷ nŷtī, ājag krenkren jé. *Barco* tŷ goj kri tŷg ri ken hā vē, hā vŷ: *batismo*, he mū. Ājag mro pijé'. Topē tŷ ěg fe kavéj tŷ jānhkri' he to ken hā vē. ěg tŷ Topē mŷ vēnh fĕg to ken hā vē. Topē vŷ *Jesus Cristo* rīn mǎn ja nī, hā kŷ tóg ěg krenkren han ke mū gé. ²² Kanhkā tá tóg nī nī, *Jesus* ti. Kŷ tóg Topē pĕgja tá nī nī. Tá tóg tŷ ũn mág nī, Topē tŷ jĕgnĕ jāfā ag kri, ũn tar kar ag kri, ěg tŷ kanhkā tá ũn vég tŷ kar ěn ag mré hā. Vĕnh kar kri ke vŷ tŷ ti nī, *Jesus* ti.

4

Vĕjykre tǎg

¹ Ha vé, *Cristo* vŷ jagtar nī ja nŷgtī, vēsŷrĕnh kŷ. Kŷ tag to tar nŷtīm nī gé, ājag tŷ ti kóm jagtar nŷtīm kŷ. Tag vŷ há nī, ha mĕ: ũ tŷ ěprā jagtar kŷ tóg Topē vī mranh tŷ nŷgtī. ² Hā kŷ ũri Topē vī hā han sórm nī. Ti vī tovānh tŷg nī, ājag tŷ ga kri mŷn kŷ. Ājag tŷ nĕn to ěn mū ěn han sór tŷg nī. ³ Vāsŷ ājag tóg ũ tŷ Topē ki kagtŷg ag jykre han ja nŷgtī, prŷg tŷ hĕn ri ke ki, mŷr, ha mĕ. ěn kā ājag tóg ājag prŷ tŷ fag to ěn (ka)mĕ ja nŷtŷgtī, ājag mĕn tŷ ag to ke gé. Ājag tŷ nĕn to ěn mū ěn han ja ājag tóg nŷgtī. Kronkron mū ja ājag tóg nŷgtī. Vĕnh kāgrá mŷ fĕnhhta kórĕg ěn han ja ājag tóg nŷgtī gé. ⁴ Ũri ājag tóg tag han mǎn sór tŷ nŷtī ha. Hā kŷ tóg ag mŷ e tŷ, ũ tŷ vĕjykre kórĕg to tar nŷtī ag mŷ, ājag tŷ ag mré ag jykre pāno han mǎn sór tŷ nŷtīm kŷ, ājag tŷ ag krī tŷ jāvo krī há nŷtīm kŷ. Hā kŷ ag tóg ājag to vī kónān tŷ, ũri. ⁵ Hā ra Topē tóg ag jykre vég nī nī. Vĕnh kar jykre tugnŷm ti tŷ mŷr. Kŷ tóg ag mŷ ag jykre to: “tag vŷ há nī, ěn vŷ kórĕg nī,” hĕnh ke mū, ũn rīr mū ag jykre to, ũn kāgter mū ag jykre to ke gé.

⁶ Ũ tŷ hĕn ri ke ag tóg *Jesus* mur ke to hā kāgter ja nŷgtī. ěn ag mŷ tóg vēnh vī sér tónh vyr gé, *Cristo* ti, vēnh kuprĭg ag jamā ra, ag krenkren jé. Ag tŷ nĕn han ja to Topē tóg ag vóg kónān. Hā ra Topē tóg ag rīnrīn mǎn sór ja nī gé. Hā kŷ tóg ag kāgter mū ra ag mŷ vēnh vī jĕnĕg mū gé, ag tŷ kanhkā tá junjun jé.

⁷ Kakó ti tŷ ha, ga tag tŷ tŷ' hĕnh ke kurā ti. Vĕso jykrĕn nī. Krī há nŷtīm nī, ājag tŷ Topē mré vēmĕn há han jé. ⁸ Kŷ jagnĕ to há tāvī nŷtīm nī. Tag to krónh ke tŷg nī. ěg tŷ jagnĕ to há nŷtīm kŷ ěg tóg jagnĕ mŷ vēnh pāte fón ke mū, ěg tŷ Topē vī mranh mū ti, ti e nŷtī hā ra. ⁹ Ũ tŷ kuvar há tá ājag to pasa kŷ ti mŷ: “inh mré jĕ,” hĕm nī. Ti to vī tŷg nī, ti to mŷ sér nŷtīm nī. ¹⁰ Kŷ Topē vŷ ěg tar han tŷ. Ũ tóg nĕn ũ to tar nī. Jāvo ũ tóg nĕn ũ ũ to tar nŷgtī gé. Ājag tŷ nĕn ũ to tar nŷtī ěn hā ki rīrm nī, vēnh kar tŷ ājag tŷgrīn tar nŷtī jé. Tag vŷ Topē mŷ há nī. ¹¹ Ājag vēmĕn kŷ Topē vī hā tŷ vēmĕn nī. Ũ tóg Topē tŷ ag ki rīr tŷgtī. Kŷ ti jé Topē mŷ to vī, ti tŷ to ti tar han jé. Ājag tŷ ājag rānrĕj tag ki rīr há han kŷ *Jesus* ki ge kŷ nŷtī kar ag vŷ Topē mŷ vī há han ke mū. *Jesus Cristo* hā vŷ tŷ ũn mág nī. Ti hā vŷ tar nī. Kŷ tóg tŷ' hĕnh ke tŷ pĕ nī. Hā vē.

Ag tŷ *Jesus tŷgrīn* ěg vóg kónān ke

¹² Inh kanhkā', ājag to sóg há tāvī nī. Nĕn ũ jagy pĕ vég ājag tóg mū. Ge ti nŷgtī, kŷ to jykrĕn tŷg nī. ěg kar vŷ tag vég tŷ, *Jesus tŷgrīn*. ¹³ Mŷ sér nŷtīm nī. Ājag jagtar kŷ ājag tóg *Cristo* tŷ ěg jagfŷ jagtar mū ěn ri ke vég tŷ. Ājag tŷ ti jagtar ri ke han kŷ ājag tóg ti mré tŷ ũn mág nŷtīm ke mū gé, ti tŷ tŷ ũn mág nŷnh ke kurā ěn kā. ěn kā tóg ājag mŷ sér pĕ tŷnh mū, ha vem nī. ¹⁴ Hŷ, tá tóg ājag mŷ sér tāvī tŷnh mū, ag tŷ ũri ājag mŷ vī kónān mū ra, ājag tŷ *Cristo*

ki ge kŷ nŷtĩ tigrĩn. Kŷ ājag tóg ki kanhró nŷtĩnh ke mũ, Topê kuprĩg tŷ tŷ ājag jagrê nĩ ti. Ti kuprĩg vŷ ājag tŷ ũn mág han ke mũ, Topê tŷ tŷ ũn mág nĩ ên ri ke. ¹⁵ Ũ ag tóg ag tŷ ũ tén tigrĩn jagtar nŷtĩ, ag tŷ ũ tũ péju tigrĩn ke gé. Ājag tŷ ag mré vĕjykre pãno tigrĩn jagtar kŷ tóg Topê mŷ há tũ nĩ. Ājag tŷ ti vĩ mranh ke tũ vĕ vĕ. ¹⁶ Ājag tŷ hã ra *Cristo* tigrĩn jagtar kŷ tóg ti mŷ há tĩ. Tag to mŷ'āg tũg nĩ. Tag to Topê mŷ vĩ há han nĩ, ājag tŷ tŷ *Cristo* mré ke nŷtĩnh kŷ.

¹⁷ Topê vŷ kãnhmar vĕnh kar jykre tugnŷm kãn ke mũ. Hã ra tóg ũ tŷ ti ki ge kŷ nŷtĩ ag jykre tugnŷm vén ke mũ. Ti tŷ ĕg jykre tugnŷm kŷ ĕg tóg nĕn ũ jagy ve kren ke mũ. Kŷ ũ tŷ ti ki ge tũ ag vŷ nĕn ũ jagy pĕ ên venh ke mũ, ha vem nĩ. ¹⁸ Hã kŷ tag tóg rán kŷ nĩ, ha mĕ: “ũ tŷ Topê vĩ han sór mũ ag vŷ ter kren ke mũ. Kŷ ũ tŷ ti vĩ mranh tĩ ag vŷ kren ke tũ pĕ nĩ, ũ tŷ ti kato tĕ mũ ag,” he ja tóg nĩ. ¹⁹ Topê tŷ ĕg to: “tag vŷ ti jagy venh ke mũ,” hen kŷ ĕg tóg venh ke mũ. Kŷ ĕg tóg ĕg jagtar mũ ra vĕjykre há hã han kŷ nŷtĩnh ke mũ. Ũ tŷ ĕg han mũ ên to jykrĕn jĕ ĕg tóg ke mũ, Topê to. Ti pijĕ ĕg tovãnh ke mũ'. ĕg mré tóg nĩ nĩ.

5

Pedro tŷ ĕg jyvĕn

¹ Vãhã sóg *igreja* to kófa ag jyvĕn sór mũ, ha mĕ. Ājag ri ke inh nĩ, isŷ tŷ ājag kóm *igreja* to kófa jĕn kŷ. *Cristo* jagtar ve ja inh nĩ gé, hã ra. Ti vĕnh ven mãn ke kurã ên kã sóg tŷ ũn mág jĕnh ke mũ gé. ² Kŷ sóg ājag mŷ tag tó sór mũ, ha mĕ. Ājag krĕm ke ag ki rĩr há han nĩ. Ũ tŷ *carneiro* ki rĩr tĩ ên tŷ ti mĕg ki rĩr há han ên ri ke han nĩ. Topê tŷ ājag mŷ vĕnh rãnhraj nĩm jan hã vĕ. Kŷ ājag gŷj mĩ ĕkrĕn sór tũg nĩ gé. Topê tũ vĕ, ājag rãnhraj ti, hã kŷ ki rĩr há han sór nĩ. ³ Kŷ ājag krĕm ke ag ki rĩrm

nĩ. Ag mŷ komĕr hã vĩm nĩ. Ag rĩnve vĕjykre há hã han kŷ nŷtĩm nĩ, ag tŷ ājag jykre há ve kŷ ājag kóm han sór jĕ. ⁴ Kãnhmar ti kãtĩg mãn ke mũ, ĕg pã'i mág ti, ĕg ki rĩr tũ ti. Kŷ tóg ājag tŷ ũn mág han ke mũ. Ājag mŷ tóg krĩ tógfĩ ri ke vin ke mũ, ājag tŷ tŷ ũn mág nŷtĩnh kŷ. Hã ra tóg kórĕg vãnh nĩ, kãnhkã tá ĕg krĩ tógfĩ ên ti.

⁵ Kŷ sóg kyrũ ag jyvĕn kŷ: “ũn sanh tŷ ājag mŷ nĕn tó mũ ên han nĩ,” he mũ.

Kŷ sóg vĕnh kar jyvĕn kŷ: “jagnĕ to é he tũg nĩ. Jagnĕ ki rĩr há han nĩ,” he mũ. Tag vŷ rán kŷ nĩ, ha mĕ. “Topê vŷ ũ tŷ jagnĕ to é he mũ ag kato tĕ ti. Hã ra tóg ũ tŷ: “ũn sĩ vŷ tŷ inh nĩ,” he mũ ên to há nĩ,” he tóg. Hã kŷ vĕsŷ ũn mág han sór tũg nĩ. ⁶ Topê vŷ tar nĩ, kŷ tóg kejĕn ĕg mŷ nĕn ũ jagy jĕnĕg tĩ. Ti kato tĕ tũg nĩ hã ra. Ti tovãnh sór tũg nĩ gé. Kŷ tóg ti kurã ki ājag tŷ ũn mág han ke mũ, ha vem nĩ. ⁷ Ājag krĩ kufy nĩn kŷ ti hã mŷ tóm nĩ. Kŷ tóg ājag mŷ ājag krĩ kuprãg ke mũ. Ti hã vŷ ĕg ki rĩr nĩgtĩ.

⁸ Vĕnh ki rĩrm nĩ. Nũr ri ke han tũg nĩ. Ha vé, ĕg kato vãsãn tĩ ên, Japo ên tóg ĕg to vãjig tũgtĩ. Mĩg kókĩr ri ke ti nĩ, ti tŷ ĕg mãn sór kŷ. ⁹ Hã kŷ ti kato vãsãnsãn nĩ. *Jesus Cristo* ki rã tovãnh tũg nĩ gé, ũ tŷ ājag tŷ ti tovãnh han sór mũ ra. Ha vé, ĕg kãnhkã kar ag vŷ jagtar tĩ, ājag kóm, ga kri ke kar ag. Ag mĩ ĕkrĕn kŷ tar nŷtĩm nĩ. ¹⁰ Kurã pipir ki ājag tóg jagtar tĩ. Kar kŷ Topê vŷ ājag tŷ ũn há tãvĩ han ke mũ, ājag tŷ kygnĕ mãn tũ nĩ jĕ. Ti hã vŷ ĕg tar han tĩ, ĕg tŷ ti to krónh ke tũ nĩ jĕ. ĕg kuprĕg tóg mŷr, ĕg tŷ *Cristo* tigrĩn kãnhkã ve jĕ, ĕmã sĩnvĩ pĕ ên ti, ũ tũg vãnh ên ti. ¹¹ Topê hã vŷ ti pir mŷ tar nĩ'. Ti hã vŷ tũ' henh ke tũ nĩ'. Hã vĕ.

Pedro tŷ ag mĩ ĕkrĕn

¹² Tó sĩ han sóg ājag mŷ. Kŷ *Silas* tóg inh mŷ ājag mŷ rán mũ, inh vĩ ti. ĕg kãnhkã vŷ tŷ ti nĩ. *Jesus* tovãnh

jãvãnh ti nĩgtĩ. Kĩ tóg iso há nĩ gé. Isỹ ãjag tar han sór vē. Hã kũ sóg ãjag mĩ inh vĩ jẽnẽg mũ. Topẽ vỹ ẽg tar han ke mũ mĩr. Hã kũ ti to krónh ke tũg nĩ. ¹³ Ěmã tỹ *Babilônia* ki ẽg nỹtĩ. Kũ tag ki ù tỹ ãjag mré *Jesus* ki ge kũ nỹtĩ ag vỹ ãjag mĩ ẽkrég tĩ. Ějag mré tóg ẽg kuprẽg, Topẽ ti. Kũ inh kósin tỹ *Marcos* vỹ ãjag mĩ ẽkrég tĩ gé. ¹⁴ Jagnẽ ki nhun ke ri ke han nĩ, jagnẽ nĩgẽ kãgmĩ kũ, ãjag tỹ tỹ jagnẽ mré ke nỹtĩn kũ.

Cristo mré ke vỹ tỹ ãjag nỹtĩ. Topẽ jé ãjag krĩ tỹ kãnhvy' hé. Hã vē.

PEDRO TÝ ÇARTA HAN MĂN

¹ *Simão Pedro* tý ãjag mý *carta* rán hã vë. *Jesus Cristo* tý inh fë vë, sý ti rãnrãj han jé, sý tý ti *apóstolo* jë jé. Isý ũ tý inh mré *Jesus Cristo* ki ge ký nýtí kar ag mý rán hã vë. Topë vỹ ãg kuprëg, ùn jykre kuryj ên, ãg tý ãg krenkren han mũ tý *Jesus Cristo* ki ge jé.

² Æjag to sóg Topë mré vỹ tí, ãjag tý ãg *Senhor* tý *Jesus Cristo* ki kanhrãn há han jé, Topë ki ke gé, ãjag tý komër hã ti ki kanhrãn kãn jé. Ký tóg ãjag tar han ke mũ. Æjag krĩ tý tóg kãnhvy' henh ke mũ gé.

Topë tý ãg kuprëg

³ Topë ki kanhró ãg tóg nýtí. Æg kuprëg tóg, ti tý ãg tar han jé, ti tar nĩ ên ri ke. Ký tóg ãg tý ùn mág han ke mũ gé, ti tý tý ùn mág nĩ ên ri ke. Æg tý tag ki kanhrãn ký ãg tóg ti jykre jagma mũ há han ke mũ. ⁴ Ký Topë tóg ãg mý nén ũ há kãfór tó ký: “êprã ke kar vỹ nũgme ki vár ke mũ, ag tý nén to én mũ ên han tugrĩn,” he ja nĩ. Ag jãvo ãg tóg krenkren ke mũ, ký ãg tóg Topë ri ke nýtĩn ke mũ, mýr, ha mẽ. ⁵ Hã ký vãsãn, ãjag tý ti ki rá to tar nýtí jé, ãjag tý vëjykre há hã han jé. Vëjykre há han ký vënh kanhrãn ký mũm nĩ gé. ⁶ Vënh kanhrãn ký mũ ký vëso jykrén nĩ gé. Vëso jykrén ký ti tovãnh tũg nĩ gé. Ti tovãnh tũ nĩn ký ti jykre hã mũ mũm nĩ gé. ⁷ Ti jykre hã mũ mũn ký jagnë to há tãvĩ nýtĩm nĩ gé, ãg kanhkã kar ag to. Êprã ke kar ag to há nýtĩm nĩ gé. ⁸ Æjag tý tag han kãn ký tóg há tí. Ký ãjag tóg ãg *Senhor* tý *Jesus Cristo* ki kanhrãn há han ke mũ gé. Ký ãjag tóg vëjykre há to krónh kenh ke tũ nĩ gé. Ký ãjag tóg komër hã ti ki kanhrãn kãn ke mũ, ha vem nĩ. ⁹ Ũ tý vëjykre há han sór tũ nĩn ký tóg ùn kyvó ri ke nĩ, ùn êvãnh kórég, ùn

kutu ri ke ti nĩ sir. Ên vỹ ãg *Senhor* ki kagtĩg nĩ. Hã ký tóg ti kórég han tí nĩ.

¹⁰ Inh kanhkã', Topë vỹ ãjag kuprëg. Ký vãsãnsãn, vënh kar tý ãjag jykre há tugrĩn ki kanhró nýtí jé, ti tý ãjag kuprëg mũ ên ti. Ký ãjag tóg tý prãnh kenh ke tũ nĩ, ha vem nĩ. ¹¹ Kanhkã ve jé ãjag tóg ke mũ, ha vem nĩ, ãg *Senhor* tý *Jesus Cristo* tũ ti, ãg krenkren han tí ên tũ ti. Tũ' henh ke tũ ti nĩ, ti tý tá tý ùn mág nĩ ti.

¹² Hã ký sóg ãjag mý tó mãn', tó mãn' he mũ. Ki kanhró ãjag tóg nýtí. Vënh vỹ há to tar ãjag tóg nýtí, ãjag tý męg mũ ên to. ¹³ Ge ra sóg ãjag jyvën mãn sór mũ, ãjag tý kã jatũ tũ nĩ jé. Isý ãjag mré nĩ mũ ên kã sóg ãjag mý tag tó. Æjag jyvën mág inh. ¹⁴ Ha vé, kãnhmar sóg iser ký inh fãr tovãnh ký tũg ke mũ. Ki kanhró sóg nĩ. Æg *Senhor* tý *Jesus Cristo* vỹ inh mý isý kãnhmar tũg ke ti tó. ¹⁵ Hã ký sóg vënh rán tag to fũrũn mũ, ãjag tý iser kar ký kã jatũn tũ nĩ jé.

Pedro tý *Jesus* ve ja

¹⁶ Ha vé, inh pijé ãjag mý ón mũ', isý ãjag mý ãg *Senhor* tý *Jesus Cristo* kãtĩg vén mũ ên tón ký, isý ti jykre tar tón ký. Ti ve inh, ti tý tý ùn mág pë nĩ ti. ¹⁷⁻¹⁸ Ti jóg tý Topë vỹ ti tý ùn mág han. Ti tý tóg ùn tar han gé. Æg tý *Jesus* mré pãnónh kri nýtí ên kã ãg tóg kanhkã tá vënh vỹ ên męg mũ, êprã nýtĩn ký. Ký tóg ti to tag tó, ũ tý tý vënh kar kri ke ên ti, Topë ti, ha mẽ. “Inh kósĩn pir hã vë. Inh fe pë vë,” he ja tóg nĩ, *Jesus* to. Topë tý pãnónh ki kãtëre mũ ên kri ke ja vë. Ên tá sóg *Jesus* tý tý ùn mág jë vé.

¹⁹ Hã ký ãg tóg ũ tý vãsý Topë vỹ tó tí ag vỹ kri fig mũ. Tovãnh tũ ãg nĩ. Kri nĩm nĩ gé. Néj grug ri ke ti nĩ ãg mý, ag vỹ ti. Néj gru vỹ ãg mý kuty tá jëngrë han tí. Kurã ke kã tá krĩg mág hã vỹ ãg fe tý mrin ke tí. *Jesus* to ken hã vë, hã vỹ: krĩg mág, he mũ. ²⁰ Ký, ãjag tý Topë vỹ rá to

ken kŷ tag to jykrén nĩ, ha mē: ěg pijé vēsóg ki to jykrén ke mũ', Topě ví rá to', Topě tŷ ti ví tó tí ag mŷ nén tó mũ ěn to'. Topě hã ne to ěg krĩn ke mũ'. ²¹ Kŷ Topě ví tó tí ag pijé vēsóg ki ag krĩ ki to jykrén kŷ rán ja nĩgtĩ gé'. Topě kuprĩg tŷ ag krĩn mũ ěn hã rán ja ag tóg nĩgtĩ. Hã kŷ tóg tŷ Topě ví nĩ, vĕnh rán ki.

2

Ón kŷ Topě ví tó tí ag

¹ Hã ra ũ ag tóg ón kŷ Topě ví tó ja nĩgtĩ gé, vãsŷ, *Israel* ũ ag. Tag ve jé ājag tóg ke mũ gé. Ũ ag tóg ón kŷ ājag mŷ Topě ví kãmén sór ke mũ, ha vem nĩ. ěn ag ví vŷ ón kŷ ājag mŷ mē há tí mē tĩnh ke mũ, hã ra tóg ājag kókén ke mũ. Kŷ Topě vŷ vãhã ag tŷ tũ' henh ke mũ. ² Ge ra ũ tŷ hĕn ri ke ag tóg ag jykre pãno han ke mũ, ag mré. Kŷ ũ tŷ ag mré vĕjykre pãno han mũ ěn ag tŷ ag tugrĩn Topě jykre kato ví ví henh ke vĕ, ti tŷ ki hã tó mũ ra. ³ Ag tŷ jãnkamy mág ve sór vĕ, hã kŷ ag tóg ón kŷ vĕme sĭnvĩ tó sór mũ, ag tŷ ājag *lograr* he jé. Hã ra ũ tŷ ag vóg kónãn ke mũ ěn tóg ag vég tí. Ag tŷ tũ' he jé tóg ke mũ, kãnhmar, ha vem nĩ.

⁴ Topě tŷ jĕgnĕ jafã ũ ag vŷ Topě ví mranh. ěn ag vóg kónãn tóg huri, ag pijé krenkren'. Nũgme ki tóg hur ag vãm, Topě ti. Tá ag tóg sigse kŷ nŷtĩ, *ferro tŷ corrente* tŷ. Tá tóg kuty nŷ. Tá ag tóg Topě tŷ vĕnh kar jykre tugnŷm ke kurã ěn jãvãnh nŷtĩ. ⁵ Kŷ *Noé* mré ke ag vŷ nŷtĩgtĩ gé. Topě vŷ ag vóg kónãn ja nĩ gé. Goj var tŷ tóg ũ tŷ ti ví mranh mũ ag tŷ tũ' he kãn. Ag pijé krenkren'. Ũ tŷ 8 (ke) ag hã vŷ krenkren, ěn kã, hã vŷ: *Noé*, he mũ, ũ tŷ vĕnh kar mŷ: “Topě ví kri fim nĩ,” he mũ ěn ti, kar kŷ ti mré ke tŷ 7 (ke) ěn ag ke gé. ⁶ Topě vŷ ěmã tŷ *Sodoma* mré ěmã tŷ *Gomorra* tá ke ag vóg kónãn ja nĩgtĩ gé, kŷ ěmã ěn tá ĩn tóg kugpũr kãn ja nĩ. ěg tŷ tag ve kŷ ěg tóg Topě tŷ ũn jykre pãno

ag vóg kónãn ke ěn ki kanhró nŷtĩ gé. ⁷ ěmã ěn tá ũn pir vŷ kren, hã vŷ: *Ló*, he mũ. ěn vŷ jykre há nĩ ja nĩgtĩ, kŷ ti mré ke ag jykre kórég vŷ ti mŷ e tí ja nĩgtĩ. ⁸ Kurã kar ki tóg ag jykre pãno ve ja nĩgtĩ. Kŷ ti krĩ tóg kufy jagy nĩ ja nĩgtĩ, ti tŷ ag jykre kórég ve kŷ, ag ví kórég ke gé. ěn vŷ ti pir mŷ kren, *Ló* ti. ⁹ Ũ tŷ ti to: “ũn mág vŷ tŷ ti nĩ,” he mũ ag krenkren han ki kanhró tóg nĩ, Topě ti. Hã ra tóg ũ tŷ vĕjykre pãno han mũ ag vóg kónãn ke mũ, ti tŷ vĕnh kar jykre tugnŷm ke kurã ěn kã. ¹⁰ Ũ ag vóg kónãn mág pĕ han jé tóg ke mũ, hã vŷ: ũ tŷ ag tŷ nén to ěn mũ han tí ěn ag, he mũ, ũn vĕnh kavĕnh tí ag, he mũ, ũ tŷ: “Topě pijé tŷ ěg *Senhor* nĩ,” he mũ ěn ag, he mũ.

Ón kŷ Topě ví tó tí tag ag vŷ ěg ví kafãn tí. “Īnh hã tóg ki kanhró nĩ,” he ag tóg tí. Kŷ ag tóg kãnhkã tãn ag kamĕg vãnh nŷtĩ gé. Ag to ag tóg ví kónãn tí. ¹¹ Topě tŷ jĕgnĕ jafã ag vŷ tag han tũ nĩgtĩ, ha mē. Kãnhkã tãn ag to ag tóg ví kónãn tũ nĩgtĩ, Topě rĩnve. Ag tŷ ũ tŷ ón kŷ ti ví tó tí ag tar kãfór nŷtĩ ra ag tóg kãnhkã tãn ag to ví tũ nĩgtĩ. ¹² Ag jãvo ũ tŷ ón kŷ ti ví tó tí ěn ag vŷ krĩ tũ nŷtĩ, vãnh kã mĩ sĕ ag jykre tũ ri ke ag nŷtĩ. Vãnh kã mĩ tóg tĩgtĩ, sĕ ti, ěg tŷ ti to vãji kŷ ti tén jé. Tag ri ke ag nŷtĩ. Ag tŷ kãnhkã tãn ag ki kagtĩg nŷtĩn kŷ ag tóg ag to ví kónãn tí. Hã kŷ Topě tóg ag tŷ tũ' henh ke mũ, ěg tŷ sĕ tén tí ěn ri ke. ¹³ Ag tŷ ag jykre pãno kajãm hã vĕ. Kurã ki ag tóg ag tŷ nén to ěn mũ ěn han tí, mŷr, ha mē. Kŷ ag tóg ag mré jĕg tí gé, ag tŷ fĕnhhta han kŷ. Ha ra ag tóg nén tŷ ěg mŷ'a han tí ěn hã han tí, ag tŷ ag mré jĕn kŷ. Jykre régre ag nŷtĩ. Ón kŷ ag há nŷtĩ ve nĩ. ¹⁴ ũn tŷtã fag kar to ag tóg ěn tí, fag ki ěvãnh kŷ. Topě ví mranh sór ag tóg tí. Ti ví mranh to ag tóg krónh ke tũ nĩgtĩ. ũn krój ag krĩn kónãn ag tóg tí, ag tŷ ag mré mranh jé. Ag topě vŷ tŷ jãnkamy nĩ. Topě

vỹ ag vóg kónân ke mũ, ha vem nĩ. ¹⁵Topê japry ti tovânh ag tóg. Văgfor kÿ ag nÿtĩ. *Beor kósin tÿ Balaão* ên ri ke han ag tóg tĩ. Ên vỹ jänkamy to há tâvĩ nĩ ja nĩgtĩ. Hã kÿ tóg *povo tÿ Israel* mÿ vĩ kónân ke ên to jänkamy ve sór mág ja nĩ, pã'i mág tÿ ti mÿ: “ha ag mÿ vĩ kónân tĩg, inh jagfy,” hen kÿ. ¹⁶Hã ra Topê tóg ti mÿ vĩ tar han, ti tÿ ti vĩ mranh kÿ. Hã kÿ ti mēg tÿ *burrica* fi tóg fi vĩ vânh ra ti mÿ vĩ ja nĩgtĩ. Êg tÿ jagnē mré vēmēn ri ke han ja fi tóg nĩgtĩ. Ti mÿ vĩ kÿ fi tóg ti tÿ vĕjykre kórég han ke mũ ra tÿ tũ' he mũ, ti tÿ ón kÿ Topê vĩ tónh tĩg sór mũ ên kã.

¹⁷Ón kÿ Topê vĩ tó tĩ ag vỹ goj nĩhÿg ja ki goj tũ ên ri ke nÿtĩ. Kanhkã góg ri ke ag tóg nÿtĩ gé. Kãka tÿ vĕjo vóg kÿ tÿ tũ' he ên ri ke ag nÿtĩ, ù tÿ ón kÿ Topê vĩ tó tĩ ag. Topê vỹ kuty tâvĩ tá ag vin ke mũ. ¹⁸“Ūn mág vỹ tÿ inh nĩ,” he ag tóg tĩ, ón kÿ. Krĩ tũ ag nÿtĩ. Nén ù vĕnhmÿ kar to én ag tóg tĩ. Nén ù tÿ ěg kavénh tĩ ên to én ag tóg tĩ. Vĕjykre pãno han kÿ ag tóg ù tÿ ùri Topê ki ge sór mũ ag krĩn kónân tĩ. ¹⁹“Jatun mÿ ěg tóg ěg tÿ nĕn han sór mũ ên han kãn ke mũ. Topê vỹ ěg to jũnh ke tũ nĩ,” he ag tóg tĩ, ón kÿ. Nén tÿ ěg kavénh tĩ ên há han ag tóg tĩ. Kÿ tóg tÿ ag jagrē nĩ, ěprã vĕjykre ti. Êg tÿ nĕn ù tovânh sór mũ ra tovânh ki kagtĩg nĩ ên vỹ tÿ ěg jagrē nĩ sir, mÿr, ha mẽ. ²⁰Êg *Senhor tÿ Jesus Cristo* ki kanhró ja ag tóg nÿtĩ vĕ, ěg kren han mũ ên ti. Ti tugrĩn ag tóg ěprã vĕjykre kavéj kar tovânh ja nĩgtĩ vĕ. Hã ra ag tóg ag tÿ nĕn tovânh mũ ên han măn mũ, kÿ tóg tÿ ag jagrē nĩ măn mũ sir. Kÿ tóg ùri kórég kãfór nĩ, ag mÿ. ²¹Ag tÿ Topê japry ên sãn ja tũ nĩ ra tóg há tĩ vĕ. Hã ra ag tóg ti sãn sĩ han kar kÿ tovânh mũ, Topê tÿ ag mÿ vĕnh vĩ há jĕnĕg mũ ên ti. ²²Ag to ěg tóg tag tó tĩ, ha mẽ: “*cachorro* vÿ ti tũgtũv ěn ko măn tĩ,” he ěg tóg tĩ. “*Porco*

tóg ti vĕnh kype há han kÿ jĕ ra óré mũ vĕsĩn măn tĩ. Kÿ tóg vĕnh kavénh măn tĩ,” he ěg tóg tĩ gé. Ū tÿ vĕjykre kórég tovânh kar kÿ han măn tĩ ag to ken há vĕ.

3

Jesus kătĩg măn

¹Inh kanhkã', ājag to sóg há tâvĩ nĩ. Ājag mÿ sóg vĕnh rá ù han huri. Kÿ sóg ājag mÿ rán măn mũ ha. Inh vĕnh rá kar ki sóg ājag jyvĕn tĩ, ājag tÿ nĕn jãnhkri há to jykrĕn kÿ nÿtĩ jĕ, ājag tÿ tag kã jatun tũ nĩ jĕ. ²Topê vĩ tó tĩ ag vỹ vãsÿ Topê vĩ tó ja nĩgtĩ. Ên mũ ěkrĕn nĩ. Kÿ *apóstolo* ag vỹ ājag mÿ tó ja nĩgtĩ gé, ěg *Senhor* tÿ nĕn to ěg jyvĕn mũ ti, ěg kren han tĩ ên vĩ ti. Ên mũ ěkrĕn nĩ gé. ³⁻⁴Kurã tÿ ěgno to há ěprã ke ù ag vỹ ājag to é hĕnh ke mũ, ha vem nĩ. “Ti mÿ kătĩg măn mũ vỹ?” he jĕ ag tóg ke mũ. “Ti tÿ vãsÿ kătĩg măn ke vĕ vĕ. Hã ra ěg jo ke ag vỹ vãsÿ tũg. Ti tÿ ti kătĩg măn ke tó mũ ra ag tóg kãgter. Kătĩg ke tũ ti nĩ. Ga vỹ nĩnh mũ. Tũ' hĕnh ke tũ ti nĩ, ga ti, ha vem nĩ,” he jĕ ag tóg ke mũ, ěg to é he kÿ, ha vem nĩ. Ūn jykre kórég ag vĕ, ù tÿ tag tó mũ ag. Ag tÿ nĕn to én mũ ên há han ag tóg tĩ. ⁵Topê tÿ vãsÿ nĕn han mũ ên ki kagtĩg ag tóg nÿtĩgtĩ, ag tÿ ki kanhrãn sór tũ nÿtĩn kÿ. Topê tÿ vãsÿ nĕn han jan há vĕ, ha mẽ. Kanhkã han tóg, vãsÿ, ga ti ke gé. Ti vĩ tÿ tóg nĕn kar hynhan ja nĩgtĩ. Ga ên vỹ goj tÿ vĕnh kãpãm kÿ nÿ ja nĩ, kÿ ù tóg goj kri nÿ ja nĩ gé. ⁶Ga ên kri ke kar ag vỹ hur tũg, goj tÿ, goj var mũ ên tÿ. ⁷Kÿ ěg tÿ ùri nĕn vég mũ tag vỹ tũ' hĕnh ke mũ gé, ha vem nĩ. Topê vỹ ti tÿ tũ' hĕnh ke to kurã nĩm huri. Kÿ tóg pĩ tÿ ti tÿ tũ' hĕnh ke mũ, Topê tÿ: “tág’,” hen kÿ. Kurã ên kã Topê vỹ ù tÿ ti vĩ mranh mũ ag tÿ tũ' he kãn ke mũ gé. Ag vóg kónân ke kurã vĕ sir.

⁸Inh kanhkã', tag to jykrĕn nĩ, ha mẽ. Topê kurã vỹ ěg kurã ri ke tũ nĩ. Kurã pir vỹ ti mÿ prÿg tÿ *mil* (ke)

ri ke nĩ, kŷ prŷg tŷ *mil* (ke) vŷ ti mŷ kurã pir ri ke nĩ gé. ⁹ Kŷ tóg ti tŷ ěg mŷ nén tó mũ ěn tovãnh ke tũ nĩ. Ũ tóg: “han sór tũ ti nĩ, hã kŷ ěg tóg vég tũ nĩgtĩ,” he tí, ón kŷ. Hã ra ag tóg hã tũ tó tí. Ti tŷ ver ěg to fe nĩ vĕ. Hã kŷ tóg kãtŷg vãnh nĩ. Ti pijé ěg kã mĩ ũ tŷ nũgme ki kutĕ ěn ve sór mũ'. Hã kŷ tóg ver ěg mŷ kurã ũ nĩm mãn', kurã ũ nĩm mãn' he mũ. Kŷ vĕnh kar jé ag jykre kórég tovãnh, ag krenkren jé.

¹⁰ Hã ra tóg kãtŷg mãn ke mũ, ha vem nĩ. Vãhã tóg kãtŷg ke mũ, kŷ tóg ũ tŷ ěg tũ péju tí tŷ ěg vatánh tá kãtŷg ri ke nĩnh ke mũ. Ěn kã kanhkã tóg tov kŷ kréj ke kŷ vár ke mũ. Kanhkã tá nén kar vŷ jonh ke kãn ke mũ gé, krŷg kar ag, pĩ ěn tŷ ag tŷ kréj ken kŷ. Kŷ vãhã ga vŷ tũ' henh ke mũ, ga kri ke kar ag ke gé. ¹¹ Gen kŷ nén ũ kar vŷ tũ' henh ke mũ. Hã mĩ ěkrén kŷ vĕnh kãn sórm nĩ. Topĕ tŷ ěg mŷ nén tó mũ ěn hã han nĩ. Topĕ mŷ vĕnh vin nĩ. ¹² Topĕ kurã ěn jãvãnh nĩ. Topĕ rãnhraj to vãsãnsãn nĩ, ti kurã ěn tŷ kãnhmar tá krŷg jé. Kurã ěn kã kanhkã vŷ pŷr ke mũ. Kŷ kanhkã tá nén kar vŷ jonh ke kãn ke mũ gé, krŷg kar ag. ¹³ Topĕ vŷ ti tŷ ěg mŷ nén tó mũ ěn han kãn ke mũ. Kanhkã tãg han jé tóg ke mũ, ga tãg ke gé. Tá tóg vĕjykre kuryj tãvĩ nĩ. ěg tŷ ga tãg tag, kanhkã tãg tag venh hapĕ tóg tí.

¹⁴ Inh kanhkã', ãjag to sóg há tãvĩ nĩ. Topĕ kurã tag jãvãnh ãjag tóg nŷtĩ. Kŷ vãsãnsãn nĩ, ãjag tŷ kygnĕg tũ nĩ jé. Vãsãnsãn nĩ, ãjag tŷ Topĕ mŷ jãnhkri nŷtĩ jé, ãjag tŷ ti há ri ke nŷtĩ jé. Kŷ ãjag tóg ti kato vãsãnsãn ke tũ nĩ. ¹⁵ Ha vé, ti tŷ ver ěg to fe nĩn kŷ ěg tóg ěg jykre kórég tovãnh kŷ krenkren ke mũ. Tag rán tóg huri ãjag mŷ, ěg kanhkã tŷ *Paulo* ti. Ti to sóg há tãvĩ nĩ. Topĕ vŷ ti mŷ krĩ há tãvĩ nĩm. ¹⁶ Kŷ tóg, ti tŷ ũ mŷ *carta* han kŷ isŷ nén rán mũ tag ri ke han tí gé. Ti vŷ tóg inh vŷ ri ke pĕ nĩ. *Carta* e han tóg huri, *Paulo*

ti. Kŷ ti *carta* ũ vŷ to jykrén jagy tí gé. Kŷ ũ ag tóg ti *carta* to ke mũ ra ki kagtŷg nŷtĩn kŷ ti to vŷ kónãn tí. Ũ tŷ ki kagtŷg ag vĕ. Ũn krój ag vĕ, ũ tŷ ti tŷ rá to vŷ kónãn mũ ag. Topĕ vŷ rá ũ to ag tóg vŷ kónãn tí gé, *Paulo* tŷ rá kóm, ěn ag. Tag tugrĩn ag tóg kãgter ke mũ, ha vem nĩ.

¹⁷ Inh kanhkã', ãjag mŷ sóg rán kãn huri. Hã kŷ vĕnh ki rŷr há han nĩ. Ker ũ tŷ ãjag mŷ ón kŷ kri nĩm hĕ'. Ke tũ nĩ mũ ra ag tóg ãjag *lograr* henh ke mũ, ũ tŷ ãjag fe kavĕnh sór mũ ag, ũn jykre pãno ag. ãjag tŷ ag vŷ kri fi tugrĩn ãjag tóg vãgfor ke mũ, ha vem nĩ. ěg tŷ kãgnó ki tŷr ri ke han jé ãjag tóg ke mũ, ha vem nĩ. ¹⁸ ěg *Senhor* ki kanhrãn ke hã to tar nŷtĩm nĩ. Ti tŷ ěg tar han mũ tag hã ve sórm nĩ, ěg kren han tí tŷ *Jesus Cristo* ti. Ti hã mŷ ěg tóg vŷ há han ke mũ, ũri, kar kŷ kanhkã tá ke gé. Kŷ tóg tũ' henh ke tũ pĕ nĩ. Hã vĕ.

JOÃO TỸ CARTA HAN VĒN

Topě vř

¹ Topě tỹ ver nén kar han tũg ki tóg nř nř, Topě vř ti, hã vř: *Jesus Cristo*, he mũ. Topě tỹ *Jesus* mré nén ũ kar hynhan kř tóg rřr nř, Topě vř ti. Sř ãjag mř *Jesus Cristo* tag kãmén ke vē. Mě inh, ti vř ti. Ti ve inh ke gé, inh kaně tỹ. Ti vóg inh, inh nřgě tỹ. ² Ěg rřnrřn ř ěn vř vĕnh ven, hã kř sóg ti vé. Ti hã tó sóg ř, hã kř sóg ãjag mř ti kãmén mũ. Ti tỹ nén kar han tũg ki tóg kã nř nř, ũ tỹ ti han ja tũ hã ra. Ěn kã tóg ti panh mré nř ja nř sir. Hã ra tóg ěg mř vĕnh ven. ³ Kř sóg ti vé. Ti vř mẽ sóg ke gé. Hã kř sóg ãjag mř ti kãmén mũ ha, ãjag tỹ inh mré ti ki kanhrãn jé. Ěg jóg tỹ Topě mré ke vř tỹ ěg nřř, ti kósin tỹ *Jesus Cristo* mré ke ke gé. Kř ěg tóg tỹ jagně mré ke nřř gé. ⁴ Ĥjag mř sóg tag rán kř jĕnĕ sór mũ, ti tỹ ãjag mř sér ř jé, ãjag mř há tãvř ř jé ke gé.

Topě tỹ jĕngrĕ ri ke nř

⁵ Ha vé, ti tỹ ěg mř nén tó mũn hã vē, ha mẽ. Ti vř mẽ kř sóg ãjag mř tó sór mũ, ha mẽ. Topě vř jykre kuryj nř. Hã kř tóg kurã ri ke nř, jĕngrĕ ri ke. Ki kuty tũ pĕ ti nř.

⁶ Kř ěg tỹ: “ti mré ke vř tỹ inh nř,” hen kř ěg tóg kuty ki vējykre kórĕg ěn han ke tũ nř. Ke tũ nř mũ ra ěg ón kř: “ti mré ke vř tỹ inh nř,” he ř. Vĕnh ó vē sir. Kř ěg tóg ón kř nén ũ kar han ř gé. ⁷ Ěg tỹ ti kóm kurã ki vējykre há ěn han kř ěg tóg jagnĕ to há nřřnh mũ. Jagnĕ mré ke vř tỹ ěg nřř, ěg tỹ vējykre há han kř. Kř ti kósin tỹ *Jesus* vř ěg kykũnh ke mũ sir, ti kyvĕnh tỹ, ěg tỹ ti vř mranh ja hã ra.

⁸ Ũ tóg kejĕn: “inh pijé Topě vř mranh ř,” he sór mũ. Ti ón vē. Hã

ra tóg ti hã mř tỹ vĕnh vř ha mẽ ř, ti ón mũ ti. ⁹ Ěg tỹ Topě vř mranh kř ěg tóg ti mř tónh ke mũ. “Ĥ vř mranh inh, tag han kř,” he jé ěg tóg ke mũ. Kř tóg ěg mř vĕnh pãte fón ke mũ sir. Tag tó ja ti nř, kř tóg han ke mũ. Kuryj ti nř mřr. Kř tóg ěg kykũnh ke mũ sir, ěg jykre pãno tỹ tũ' he jé. ¹⁰ Ěg tỹ: “inh pijé ti vř mranh ja nřgřř,” hen kř ěg tóg Topě to: “ti ón vē,” he mũ. Kř ěg pijé ti vř ki kanhrãn há han ř.

2

Jesus tỹ ěg tar han ke

¹ Inh krĕ, sř tag rán vē, ãjag mř, ãjag tỹ ti vř mranh sór tũ nř jé. Kejĕn ãjag kã mũ ũ tóg Topě vř mranh ř hã ra. Kř ũ tóg ti jagfy vřnh ke mũ ha, ěg jóg tỹ Topě mř, hã vř: *Jesus Cristo*, he mũ, řn jykre kuryj nř ěn ř. ² Ti hã tóg ũ tỹ ti tĕn ke mũ ag mř vĕnh fĕg', ti tỹ ěg jagfy ter jé, ti tỹ ěg tỹ Topě vř mranh tỹ tũ' hen jé. Hã kř tóg ěg mř vĕnh pãte fón sór mũ. Hã ra tóg ěg tãvř mř vĕnh pãte fón sór tũ nř. Ěprã ke kar mř ke vē, mřr'.

³ Ha vé, ěg tỹ Topě vř kri ř kř ěg tóg vēso: “vãhã inh ti ki kanhró nř,” henh ke mũ. ⁴ Ũ tóg kejĕn: “ti ki kanhró sóg nř,” he ř. Hã ra tóg ti tỹ ěg mř nén tó ja ěn han tũ nřgřř. Ti ón vē. Ti pijé Topě tỹ ki hã tó mũ ki kanhró nř'. ⁵ Ěg tỹ hã ra *Jesus* vř kri ř kř ěg tóg Topě to há nřř. Kř ěg tóg ti to há tãvř nřř ha ke gé. Tag han kř ěg tóg ti ki kanhrãn mũ, kř ěg tóg ti ki ge kř nřř ha, ha mẽ. ⁶ Ũ tóg ti to: “ti ki sóg rã kř jĕ,” he ř. Kř tóg ti jykre han kãn mũ sir. *Jesus Cristo* tỹ nén han ja han kãn tóg mũ. Kř tóg ti ki rã kř jĕ sir.

Jagnĕ to há nřřnh ke

⁷ Ĥjag to sóg há tãvř nř. Inh pijé ãjag mř nén ũ tãg rán sór mũ'. Nén ũ ři rán sór inh mũ, ha mẽ. Vãřř Topě tóg ěg jyvĕn ja nřgřř, ěg tỹ jagnĕ to há nřř jé. *Cristo* mur tũg ki tóg ěg mř tag tó ja nřgřř. Kř ãjag tóg vãřř mẽ ja

nĩgtĩ gé. ⁸ Hã ra tóg tãg nĩ gé, sỹ ãjag mỹ rán mũ tag ti. *Cristo* vỹ ãg mỹ tó măn ja nĩ, ãg tỹ jagnê to há nỹtĩ jé. Kĩ tóg ki króm ja nĩ. Kĩ ãg tóg ti nón ki króm sór mũ gé. Ki hã tó ja ti nĩ. Kĩ tóg nén ù tãg ri ke nĩ, *Cristo* tỹ Topê nón tó măn kỹ. Ha vé, komêr hã tóg kurãg tĩ. Kurã kãtĩg kỹ tóg ti kuty tỹ tũ' he tĩ, komêr hã. *Jesus* tỹ ãg mỹ: “jagnê to há nỹtĩm nĩ,” he to ken hã vê, hã vỹ: kurã, he mũ.

⁹ Û tóg kejên: “inh hỹn kurã mĩ tĩg mũ ha,” he tĩ. Hã ra tóg ti régre to jũ nĩ, ti *irmão* to. Ën vỹ kuty mĩ tĩ nĩ ver. ¹⁰ Û tỹ ti régre to há nĩ ãn hã vỹ, kurã mĩ tĩg ke mũ. Ën vỹ ti régre tỹ tỹ prãnh ke han ke tũ pẽ nĩ. ¹¹ Û tỹ ti régre to jũ nĩ ãn vỹ kuty mĩ tĩ mũ. Kuty to vỹjykre han kỹ tóg jẽ nĩ ver. Kĩ tóg ti tỹ hẽ ra tĩg ke tag ki kagtĩg nĩ gé. Kyvó ri ke ti nĩ, ti tỹ kuty mĩ tĩn kỹ.

¹² Inh krê, sỹ ãjag mỹ rán vê. ãjag tỹ Topê vỹ mranh ja ãn vỹ vẽn h pãte fón kỹ nĩ nĩ, *Jesus Cristo* tigrĩn. ¹³ ãjag kã mĩ ke ù vỹ sanh há nỹtĩ. Sỹ ãjag mỹ rán vê gé. Û tỹ nén kar tũg ki kã nĩ ja ãn ki kanhró ãjag tóg nỹtĩ. ãjag kã mĩ ke ù vỹ kyrũ nỹtĩ. Sỹ ãjag mỹ rán vê gé. Nén-Kórég vỹ ãjag tỹ hẽ ri ke ja tũ nĩgtĩ.

¹⁴ Inh krê, sỹ ãjag mỹ rán vê. ãg jóg mág ki kanhró ãjag tóg nỹtĩ. ãjag kã mĩ ke ù vỹ sanh há nỹtĩ. Sỹ ãjag mỹ rán vê. Û tỹ nén kar tũg ki kã nĩ ja ãn ki kanhró ãjag tóg nỹtĩ. ãjag kã mĩ ke ù vỹ kyrũ nỹtĩ. Sỹ ãjag mỹ rán vê. Tar ãjag nỹtĩ. Topê vỹ ki kanhró ãjag tóg nỹtĩ. Nén-Kórég vỹ ãjag tỹ hẽ ri ke ja tũ nĩgtĩ.

¹⁵ ãg tỹ tag ki nén ù kórég vég mũ tag ki vẽ'ĩ sór tũg nĩ, tag ki vỹjykre ki. ãg tỹ tag to há nỹtĩn kỹ ãg tóg ãg jóg mág to há tũ nỹtĩ. ¹⁶ Ëprã vỹjykre pijé tỹ Topê jykre nĩ'. Ëprã vỹjykre hã vê, ha mẽ: nén ù kar to ãn ãg tóg tĩ. ãg tỹ nén ù ve kỹ ãg tóg ãn măn sór tĩ. Kĩ ãg tóg: “ũn mág vỹ tỹ inh

nĩ, isũ to, isỹ nén ù kar to,” he tỹ gé. Topê jykre pijé'. Ëprã vỹjykre hã vê. ¹⁷ Hã ra tóg kãnhmar tũ' henh ke mũ, ãg tỹ nén vég mũ tag ti. Ti tũg kỹ ãg tỹ ne to ãn ke tóg tũ tĩ gé. Û tỹ Topê vỹ han tĩ ãn vỹ tũ' henh ke tũ nĩ jãvo.

Û tỹ *Cristo* kato tẽ

¹⁸ Inh krê', kurã tỹ ãgno vỹ kakó tĩ ha. Kurã ãn kakó nĩn kỹ *Cristo* kato tẽ pẽ ãn vỹ vẽn h ven ke mũ. Tag mẽ ãjag huri. Hã ra ag tóg hur vẽn h vinven, ù tỹ ti kato tẽ mũ tỹ hẽn ri ke ag. Hã ki ãg tóg ki kanhró nỹtĩ, kurã tỹ ãgno kakó nĩ ti. ¹⁹ ãg mré ke ag vê vê, hã ra ag tóg ón kỹ tỹ ãg mré ke ja nỹtĩgtĩ. Ag tỹ tỹ ãg mré ke pẽ nỹtĩ ra ag tóg ver ãg mré mũnh ke mũ vê. Hã ra ag tóg ti tovãnh kỹ ti kato tẽ mũ ha. Hã ki tóg ve há tĩ, ag tỹ tỹ ãg mré ke tũ nỹtĩ ti.

²⁰ ãjag kar vỹ vẽn h vỹ há ki kanhró nỹtĩ. Jagrê ãjag nỹtĩ, ùn jykre há ãn kuprĩg tỹ. Hã kỹ ãjag tóg ki kanhró nỹtĩ. ²¹ Hã kỹ sóg ãjag mỹ rán mũ, ãjag tỹ ki kanhró nỹtĩn kỹ. ãjag pijé ki kagtĩg nỹtĩ'. Û tỹ vẽn h vỹ há tó mũ ãn pijé ón tĩ'.

²² Kỹ ùn nỹ hỹn ón tĩ'? Û tỹ ge vỹ ón pẽ han tĩ, ha mẽ: ù tóg *Jesus* to: “ti pijé tỹ *Cristo* nĩ’,” he tĩ. “Topê tỹ ti jẽnê pijé’, Topê kósĩn pijé’,” he ag tóg tĩ gé, *Jesus* to. Û tỹ *Cristo* kato tẽ mũnh hã vê. ãg jóg to ag tóg ón tĩ, ti kósĩn to ke gé. ²³ Û tỹ *Jesus* to: “ti pijé tỹ Topê kósĩn nĩ’,” hen kỹ tóg ãg jóg mág ki kagtĩg nĩ gé. Kỹ ù tỹ ti to: “Topê kósĩn vỹ tỹ ti nĩ,” hen kỹ tóg ãg jóg mág ti ki kanhró nĩ gé.

²⁴ Vãsỹ ãjag tóg ti vỹ mẽ vén. ãn kã jatun tũg nĩ. ãn hã mĩ ãkrén nĩ. ãjag tỹ tag to tar nỹtĩn kỹ ãjag tóg Topê kósĩn ki ge kỹ nỹtĩ, ti panh ki ke gé. Hã kỹ ãjag tỹ nén mẽ vén ja ãn tovãnh tũg nĩ. ²⁵ Ti hã vỹ ãg mỹ tó ja nĩ, ãg tỹ ãg rĩr krỹg ja tũ venh ke ti.

²⁶ Ū ag tóg ājag krīn kónān sór mū, ājag mý ón ký, ti vī tón ký. Hā ký sóg ājag mý vēnh rán tag han mū. ²⁷ Hā ra ājag tóg jagrē nýtī, Topē kuprīg tý. Ký tóg ājag kanhrān mū sir. Ti hā vỹ ěg kanhrān tī, ký ũ vỹ ěg kanhrān mān ke tū nī ha. Nén kar kāmén ti tī, ěg mý, ěg jagrē ti. Vēnh vī há hā tó ti tī. Ti pijé ón tī'. Ti tý ājag mý tó mū ěn hā mī mūm nī, ti tý ājag mý: “Jesus hā ki ge ký nýtīm nī,” hen ký.

²⁸ Inh krē', ti ki ge ký nýtīm nī. Ký tóg há tī. Kānhmar ti kātīg ke mū. Kānhmar ti vēnh ven ke mū. Ký ěg tóg mý'āg ke tū nī, ti kātīg ký, ěg tý ti ki ge ký nýtīm ký. ěg mý'āg ký ěg tóg ti kātīg ký vēnh pigju sór ke mū. Hā ký ke tūg nī. ²⁹ Ti hā ne vējykre kuryj hā mī tīg ja nigtī'. Ký ũ tý vējykre kuryj han mū vỹ tý ti kósín nī.

3

Jesus jāvy ag, ti ve fag

¹ Ha vé, ěg jóg mág tóg ěg to há tāvī nī, hā ký tóg ěg to: “inh krē,” he mū sir. Ti krē vỹ tý ěg nýtī, *Jesus* jāvy ag, ti ve fag. Hā ký ěprā ke ũ ag vỹ ěg jykre ki kagtīg nýtī. Ag pijé Topē ki kanhró nýtī'. Hā ký ag tóg ěg jykre ki kagtīg nýtī gé, ěg tý tý ti krē nýtīm ký. ² Ājag to inh há tāvī nī. Ūri ěg tóg tý Topē krē nýtī. Kānhmar ěg tóg ti mré nýtīm mūnh mū. Ký ěg hýn hē ri ke nýtīm mū, kanhkā tá? Ha'. Kar ký ěg venh ke mū, ti kātīg kar ký. ěn kā ěg tóg tý ti hā nýtīm mū, ěg tý ěg kanē tý ti ve ký. Ti ve jé ěg tóg ke mū, kurā ěn kā. ³ ěg tý tag hā ve sór vē. Hā ký ěg tóg vēnh jānhkrig ke mū, ěg tý ti jānhkri nī ěn ri ke nýtī jé, vējykre pāno tovānh kán ký.

⁴ ěg tý ti vī mranh ký ěg tóg ti tý ěg mý nén tó ja ti mranh mū sir. Hý, mranh ký ěg tóg mranh tī, ti tý ěg jyvēn ja ti. ⁵ Hā ra *Cristo* vỹ kātīg ja nī, ti tý ěg tý ti vī mranh ja tý tū' he jé. Tag ki kanhró ěg tóg nýtī. Ti pijé mranh ja nigtī' inhhā. ⁶ ěg tý ti ki ge ký nýtīm ký ěg tóg mranh mān sór tū

nī ha. Ū tý ver mranh mān sór ký tóg ti ve ja tū nī. Ti ki kagtīg tóg nī ver.

⁷ Inh krē', ker ũ tý ājag krīn kónān sór mū vī jēmē hē'. Ū tý vējykre kuryj han mū ěn hā vỹ kuryj nī, Topē kuryj nī ěn ri ke. ⁸ Ū tý Topē vī mranh mū ěn vỹ tý Japo mré ke nī. Japo hā ne ti vī mranh tigtī'. Topē tý nén ũ kar han mū ěn kā Japo ne ti vī mranh vén'. Ký tóg ūri mranh tī nī gé. Hā ra Topē kósín vỹ Japo tý nén han mū kókén ja nī. Hā jé tóg mur ja nī.

⁹ ěg tý tý Topē krē nýtīm ký ěg tóg ti vī mranh mān sór ke tū nī ha, ěg tý Topē kuprīg tý jagrē nýtīm ký, ěg tý tý ti krē nýtīm ký. ¹⁰ ěg tý ag jykre tugným ký ěg tóg ũ tý tý Topē krē mré Japo krē ki kanhró nýtī. Ū tý vējykre kuryj han jāvānh ěn pijé tý Topē krē nýtī'. Ū tý ti régre to há tū nī ěn pijé tý Topē krē nýtī gé'.

Jagnē to há nýtīm ke

¹¹ Tag mē ājag tóg, ājag tý Topē vī mē vén ký, hā vỹ: “jagnē to há nýtīm nī,” he mū. ¹² ěg pijé *Caim* jykre han ke mū'. *Satanás* mré ke ja vē, *Caim* ti, hā ký tóg ti jāvy tén. Ne ný hýn ti jū han, ký tóg ti tānh? Jykre kórég ja ti nī. Jāvo ti jāvy vỹ jykre há ja nī. Hā ký tóg ti tānh, ti jykre há ěn to. Hā ký jagnē jykre vég mū ra jagnē to jū tūg nī.

¹³ Inh kanhkā', ũ tý Topē ki rā tū ag pijé ěg to há nýtīm mū'. Tag jé ājag mý kórég ný tūg hā ra. ¹⁴ Ha vé, jykre tág ěg nýtī, ký ěg tóg ěg rīr krýg ja tū venh ke mū. ěg jykre pāno tovānh ěg huri. Tag ki kanhró ěg nýtī, ěg tý ũ tý ěg mré ti ki rā ký nýtī kar ag to há nýtīm ký. Ū tý ěg mré *Jesus* ki rā mū to há tū nī ěn vỹ, ěg rīr krýg ja tū ti venh ke tū nī. ¹⁵ ěg tý ũ to kórég nīn ký ěg ti tén ri ke han huri. Ký ěg tý ũ tén ký ěg pijé ěg rīr krýg ja tū venh ke mū'. Tag ki kanhró ājag nýtī. ¹⁶ *Cristo* vỹ ěg tý jagnē to há nī tag tý ěg kanhrān.

Věnh fěg tóg, ù tỳ ti tén ke mũ ag mỳ, ti tỳ ẽg jagfy ter je. Hã kỳ ẽg tóg ẽg mré ke jagfy ter ke tag to tar nýtinh ke mũ gé, ù tỳ ag jagfy ẽg tén sór kỳ. ¹⁷ Ha vé, ù tóg tag ki nén ù mág vég tí. Jãvo ti mré *Jesus* ki rã kỳ nĩ ù tóg tỳ nén ù tũ nĩ. Hã ra tóg ti jagãgtãn sór tũ nĩ. Ẽn vỹ Topẽ to há tũ nĩ gé.

Kanẽ jur ke tũ ẽg nĩ

¹⁸ Inh krẽ', ãjag vĩ tãvĩ tỳ jagnẽ to há nýtĩ tũg nĩ, krĩg mỳ. Jagnẽ ki rĩrm nĩ. Jagnẽ to há tãvĩ nýtĩ to ken hã vẽ. ¹⁹ Kỳ ẽg tóg ki kanhró nýtĩ, ẽg tỳ tỳ ù tỳ ki hã tó mũ ẽn krẽ nýtĩn kỳ. Kỳ Topẽ tóg ẽg kanẽ jun mãn ke tũ nĩ ha. Jatu ẽg nýtĩ ha, ẽg tỳ jagnẽ to ha pẽ nýtĩn kỳ. ²⁰ Kejẽn ẽg tóg ẽg tỳ kygnẽ ja ẽn to jykrén mãn tí, kỳ tóg ẽg mỳ e tí. Hã ra Topẽ tóg ki kanhró kar nĩ. Ẽg kãfór tóg nĩ, Topẽ tí. Hã kỳ tóg kãnhmar ẽg vóg kónãn ke tũ nĩ. ²¹ Inh krẽ', kejẽn ẽg tóg Topẽ jykre ki króm há han tí. Kỳ ẽg tóg: "kygnẽ ja tũ inh nĩ," he tí. Kỳ ẽg tóg jatun mỳ Topẽ mré vēmén tí sir, ẽg mỳ sér tĩn kỳ. ²² Kỳ tóg ẽg mỳ nĩm ke mũ, ẽg tỳ ti mỳ nén to vĩ mũ tí. Ti tỳ ẽg mỳ nén tó mũ ẽn hã han ẽg tóg tí. Nén tỳ ti mỳ há nĩ ẽn hã ki króm ẽg tóg tí. Hã kỳ ẽg tóg jatun mỳ ti mỳ nén ù to vĩ tí. ²³ Ti tỳ ẽg mỳ nén tó mũn hã vẽ, ha mẽ: "inh kósin tỳ *Jesus Cristo* ki gem nĩ, kỳ jagnẽ to há nýtĩm nĩ," he ja ti nĩ, ẽg mỳ. Ẽg tỳ tag han hã ve sór tóg mũ. ²⁴ Ẽg tỳ ti vĩ ki króm kỳ ẽg tóg sir ti ki ge kỳ nýtĩ. Kỳ Topẽ tóg tỳ ẽg mré ke nĩ sir. Ti kuprĩg jẽnẽ ja tóg nĩ, ẽg mỳ. Kỳ ti kuprĩg tóg ẽg mỳ tó tí, Topẽ tỳ tỳ ẽg mré ke nĩ ti.

4

Topẽ kato tẽ mũ ag kuprĩg

¹ Ẽjag to sóg há tãvĩ nĩ, ha mẽ. Kãnhmar ù vĩ jẽmẽ sór tũg nĩ, ti tỳ: "Topẽ kuprĩg vỹ tỳ inh jagrẽ nĩ," he mũ ra. Komẽr hã ti vĩ tũgnỹm nĩ, ãjag tỳ ti jagrẽ ve je. Ón kỳ Topẽ vĩ tó tí ag vỹ mũ mũgtĩ, ù tỳ hẽn rĩ ke ag,

ha mẽ. ² Ẽ tỳ Topẽ kuprĩg tỳ jagrẽ nĩ ẽn vỹ tag tó tí, ha mẽ. "*Jesus Cristo* vỹ ẽg rĩ ke mur ja nĩ," he tóg tí, ù tỳ Topẽ ki rã kỳ jẽ tí. ³ Ẽ tỳ *Jesus* to tag tó tũ nĩn kỳ tóg Topẽ kuprĩg tỳ jagrẽ tũ nĩ. *Cristo* kato tẽ tí ẽn kuprĩg tỳ tóg jagrẽ nĩ, ha mẽ. Ẽn vỹ vẽn ven ke mũ. Tag mẽ ãjag huri. Hã ra tóg hur jun, kỳ tóg mũ tí ha.

⁴ Inh krẽ', Topẽ tũ vỹ tỳ ãjag nýtĩ.

Ón kỳ Topẽ vĩ tó tí ag fĩn rãm ãjag huri. Ha vé, Topẽ kuprĩg tỳ ẽg jagrẽ vỹ ag jagrẽ kãfór nĩ. Hã kỳ ẽg tóg ẽg kato tẽ ag fĩn rãm kãn huri. ⁵ Topẽ ki rã tũ ag vẽ. Hã kỳ ag tóg ù tỳ Topẽ ki ge tũ ag jykre tó tí. Kỳ ù tỳ Topẽ ki ge tũ ag vỹ ag vĩ jẽmẽg tí. ⁶ Ag jãvo ẽg tóg tỳ Topẽ tũ nýtĩ. Kỳ ù tỳ Topẽ ki kanhró nĩ ẽn vỹ ẽg vĩ mẽnh mũ. Ti tũ tũ ag vỹ ẽg vĩ mẽ sór tũ nĩgtĩ. Hã ki ẽg tóg ki kanhró nýtĩ, vėjagrẽ tỳ vẽn vĩ há tó mũ ti, vėjagrẽ tỳ ag tỳ kygnẽ han tí ẽn ti ke gé.

Topẽ tỳ ẽg to há nĩ vén

⁷ Ẽjag to sóg há tãvĩ nĩ, ha mẽ.

Jagnẽ to há nýtĩm nĩ. Ẽg tỳ jagnẽ to há nýtĩn kỳ ẽg tóg Topẽ jykre han tí. Ti hã vỹ ẽg to há nĩ vén. Ẽg tỳ jagnẽ to há nýtĩn kỳ ẽg tóg tỳ Topẽ krẽ nýtĩ, *Jesus* jãvy. Kỳ ẽg tóg Topẽ ki kanhró nýtĩ gé. ⁸ Ẽg tỳ jagnẽ to há tũ nýtĩn kỳ ẽg tóg Topẽ ki kagtĩg nýtĩ. Kỳ ẽg ti ki rã ja tũ nĩ. Topẽ jykre vẽ, hã vỹ: ẽg to há, he mũ, ti tỳ ẽg to há nĩ sór nĩn kỳ. Hã kỳ ẽg tóg jagnẽ to há nýtĩn ke mũ gé. ⁹ Tag to ẽg tóg ki kanhró nýtĩ, Topẽ tỳ ẽg to há nĩn ki, ha mẽ: ti kósin pir jẽnẽ ja tóg nĩgtĩ, ti tỳ ga kri mur je, ẽg tỳ ti kósin tugrĩn rĩr krỹg ja tũ ẽn ve je. ¹⁰ Ẽg pijẽ ti to há nýtĩ ja nĩgtĩ'. Ti hã ne ẽg to há nĩ vén'. Hã kỳ tóg ti kósin jẽnẽ, ti tỳ ẽg jagfy ter je, ti tỳ ẽg tỳ ti vĩ mranh tỳ tũ' he je. Ti tỳ ẽg to há nĩn hã vẽ.

¹¹ Ha vé, inh krẽ', Topẽ vỹ ẽg to há tãvĩ nĩ. Hã kỳ tóg há nĩ gé, ẽg tỳ jagnẽ to há nýtĩn kỳ. ¹² Ẽ pijẽ Topẽ vég tí'. Ẽg tỳ jagnẽ to há nýtĩn kỳ tóg

hã ra ãg ki ãmã nĩ ha. Kĩ ãg tóg ti to há tävi nýtĩnh mü gé sir, ãg tỹ jagnẽ to há nýtĩn kỹ.

¹³ Topẽ vỹ ti kuprĩg tỹ ãg jagrẽ han. ãg jagrẽ tag to ãg tóg ti tỹ ãg ki ãmãn mü tag ki kanhró nýtĩ, ãg tỹ ti ki ge kỹ nýtĩ tag ti ke gé. ¹⁴ Topẽ vỹ ti kósin jẽnẽ, ti tỹ ga kri mur jé, ti tỹ ãg kren han jé. Tag ve sóg, hã kỹ sóg tó mü. ¹⁵ Ũ tóg *Jesus* to: “Topẽ kósin vẽ,” he tĩ. Topẽ vỹ ti kã kã ãmã nĩ, ũ tỹ tag tó mü ãn kã kã, kỹ tóg Topẽ ki rã kỹ jé gé. ¹⁶ Topẽ vỹ ãg to há nĩ. Tag ki kanhró ãg tóg nýtĩ. Kĩ ãg tóg ti vĩ kri fig mü gé, ti tỹ ãg mỹ: “ãjag to sóg há nĩ,” hen kỹ.

Topẽ vỹ ãg to há nĩ. Kĩ, ãg tỹ ti to há nýtĩn kỹ ãg tóg ti ki ge kỹ nýtĩ. Kĩ Topẽ vỹ ãg ki ãmãn ha. ¹⁷ Topẽ vỹ ãg tar han sór mü, ãg tỹ ti to há tävi nýtĩn jé. ãg tỹ ti to há nýtĩ ki kygnẽg tũ nĩn kỹ ãg tóg kurã ãn kã kanẽ jur ke tũ nĩ, ti tỹ ãg jykre tugnỹm ke kurã ãn kã. *Cristo* tỹ ga kri tĩg kỹ nén han mü ãn ri ke han jé ãg tóg ke mü. Hã kỹ ãg tóg kanẽ jur ke tũ nĩ. ¹⁸ ãg tỹ Topẽ to há nýtĩn kỹ ãg kanẽ jur ke tũ pẽ nĩ. Ha vé, ãg tỹ Topẽ to há nýtĩn kỹ kygnẽg tũ nĩn kỹ ãg tóg mũmẽg ki kagtĩg nýtĩ gé. Topẽ tỹ ãg vóg kónãn ke to ãg tóg ti kamẽg ke mü. ãg mũmẽg vỹ ãg vësỹrénh han mü.

¹⁹ Ti hã vỹ ãg to há nĩ vén inhhã. Hã kỹ ãg tóg ũri ti to há nýtĩ ha. ²⁰ Ũ tóg kejẽn: “Topẽ to sóg há nĩ,” he tĩ. Hã ra tóg ũ tỹ ãg mré *Jesus* ki rã kỹ jé to kórég nĩ. Ti ón vẽ. ãg régre mré ãg mũgtĩ, gan kri. ãg tỹ ãg régre to há tũ nýtĩn kỹ ãg hỹn hẽ ri kenh ke mü, ãg tỹ Topẽ to há nýtĩ jé, ãg tỹ ũn vég tũ ãn to? ãg tỹ ãg régre to há tävi nýtĩn kỹ ãg tóg Topẽ to há nýtĩ gé. ²¹ Tag tó ja tĩ nĩ, ãg mỹ, ãg tỹ ti vĩ ki króm jé, Topẽ ti, ha mẽ: “ãjag tỹ Topẽ to há nĩ sór kỹ ãjag régre to há nýtĩm nĩ gé,” he ja ti nĩ.

5

Jesus ki ge tũ ag jykre fĩn rãm ãg huri

¹ ãg tỹ *Jesus* to: “*Cristo* vỹ tỹ ti nĩ, Topẽ kósin vỹ tỹ ti nĩ,” hen kỹ ãg tóg tỹ ti jãvy nýtĩ. ãg jóg mág to há nýtĩn kỹ ãg tóg ti krẽ ũ ag to há nýtĩnh ke mü gé, ũ tỹ ãg mré ti ki ge kỹ nýtĩ ag to. ² ãg hỹn hẽ ri kenh mü, ãg tỹ *Jesus* jãvy ũ ag to há nýtĩ jé? Topẽ to ãg há nýtĩnh mü. Kĩ ãg tóg ti vĩ ki króm ke mü gé. Jagnẽ to há to ken hã vẽ. ³ ãg tỹ Topẽ to há nýtĩ sór kỹ ãg tóg ti vĩ ki króm ke mü gé. Ti to há nĩ to ken hã vẽ. Ti vĩ pijé kufy nĩ', ãg tỹ nén ki króm ke ti. ⁴ *Jesus* jãvy ag ne ũ tỹ ti ki ge tũ ag jykre fĩn rãm tĩ'. ãg hỹn hẽ ri kenh mü, ãg tỹ ti ki ge tũ ag jykre fĩn rãm jé? Topẽ ki rã jé ãg tóg ke mü. ãg tỹ ti ki rã kỹ ãg tóg hur fĩn rãm. ⁵ ãg tỹ *Jesus* to: “Topẽ kósin vỹ tỹ ti nĩ,” hen kỹ ãg tóg fĩn rãm ke mü, ũ tỹ ti ki ge tũ ag jykrén fĩn.

Jesus tỹ tỹ Topẽ kósin nĩ

⁶ *Jesus Cristo* tỹ ga kri tĩg kỹ tóg goj tỹ vènh kype kỹ jé. Kỹ ti kyvénh tóg ti ki kãkutẽ gé, ti ter kỹ. Kỹ tóg nén ũ régre han ja nĩ. Nén ũ pir pijé'. Ti vènh kype tävi pijé'. Ti vènh kype vỹ nĩ, kar kỹ ti kyvénh ti ke gé, ti tỹ ãg jagfy ter tag ti. Kỹ Topẽ kuprĩg vỹ ãg mỹ ti kãmén tĩ gé. Ti pijé ón tĩ', Topẽ kuprĩg ti. ⁷ Kỹ ãg ũ tägtũ tugrĩn ti tỹ tỹ Topẽ kósin nĩ ki kanhró nýtĩ, ⁸ Topẽ kuprĩg tugrĩn, kar kỹ ti vènh kype ja tugrĩn, kar kỹ ti kyvénh tugrĩn ke gé, ti tỹ ãg jagfy ter kỹ. Nén ũ pir hã tó ag tĩ, ti to, hã vỹ: “Topẽ kósin vỹ tỹ ti nĩ,” he mü.

⁹ Ëprã ke ag tỹ ãg mỹ nén ũ tó kỹ ãg tóg ag vĩ kri fig tĩ. Topẽ vỹ ãprã ke ag vĩ kãfór nĩ. Kỹ ti vỹ vỹ tỹ ki hã ke nĩ gé. Kỹ ũ tỹ ãg mỹ Topẽ kósin tó mü vỹ tỹ Topẽ ti nĩ. Hã kỹ tóg tỹ vènh vĩ há nĩ. ¹⁰ ãg tỹ Topẽ kósin ki rã kỹ ãg tóg ti ki kanhró nýtĩ. Ti ki rã kỹ ãg tóg to jykrén há han ke mü. Topẽ hã vỹ ti kósin kãmén tĩ. ãg tỹ ti vĩ to: “vènh vĩ há vẽ,” he sór tũ nĩn

kỹ ẽg tóg ti to: “ti ón vễ,” he mũ sir, ẽg tỹ ti vĩ kri fi sór tũ nĩn kỹ. ¹¹ Tag tó ti tĩ, Topẽ ti, ha mẽ. “Ajag tỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke ẽn han jẻ sóg ke mũ. Inh kósin ter ja to ajag tóg rĩr krỹg ja tũ ẽn venh ke mũ,” he tóg. ¹² Ẽg tỹ ti kósin ki ge kỹ ẽg tóg ẽg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ. Ẽg tỹ jẵvo ti ki ge tũ nĩn kỹ ẽg tóg rĩr krỹg ja tũ ẽn venh ke tũ nĩ.

Topẽ tỹ ẽg vĩ jẽmẽg tĩ

¹³ Ajag hã ne Topẽ kósin ki ge kỹ nỹtĩ'. Kỹ ajag tóg ẽg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ. Sỹ tag tó sór vễ, ajag mỹ. Hã kỹ sóg rãn mũ. ¹⁴ Ẽg tỹ ti mrẻ vễjykre pir han kỹ ẽg tóg jatun mỹ ti mrẻ vễmẻn ke mũ gé. Kỹ ẽg tóg ti mỹ nẻn ũ kar to vĩ tĩ. Nẻn tỹ ti mỹ há nĩ ẽn hã to vĩ jẻ ẽg tóg ke mũ. Kỹ tóg ẽg vĩ mẽnh ke mũ sir. ¹⁵ Ti tỹ ẽg vĩ mẽ kỹ tóg ẽg mỹ han ke mũ sir. Ẽn kã ti pijẻ han ke tũ nĩ', ẽg tỹ ti mỹ nẻn to vĩ mũ ti.

¹⁶ Kejẻn ẽg tóg ẽg mrẻ *Jesus* ki rã kỹ jẻ ũ vẻg tĩ. Hã ra tóg Topẽ vĩ mranh mũ. Hã ra tóg Topẽ tovãnh sór tũ nĩ. Ge ra tóg kygnẻ kỹ mranh mũ. Kỹ ẽg tóg Topẽ mrẻ vễmẻn ke mũ, ti to. Kỹ Topẽ vĩ ti krĩn ke mũ, ti tỹ ti jykre kórẻg tovãnh jẻ, ti tỹ ẽg rĩr krỹg ja tũ ve jẻ. Ẽg kã mĩ ũ tóg kejẻn Topẽ tovãnh pẻ han mũ. Ẽn to sóg ajag mỹ: “ti to Topẽ mrẻ vễmẻn,” he sór tũ nĩ. ¹⁷ Ẽg tỹ vễjykre vẻnhmỹ sĩ han kỹ ẽg tóg ti vĩ mranh tĩ. Ẽg tỹ sĩn kỹ mranh mũ ra tóg kórẻg nĩ. Kỹ tóg hã ra ẽg mỹ vẻnh pãte fỏn sór mũ. Kỹ ẽg tóg ti tovãnh pẻ han ke tũ nĩ. Ẽg tỹ ti tovãnh pẻ han kỹ ẽg nũgme ki vớ ke mũ.

¹⁸ Ẽg tỹ tỹ Topẽ krẻ nỹtĩn kỹ ẽg tóg ti vĩ mranh mãn sór ke tũ nĩ. Ẽg jy nĩgãn ti tĩ, Topẽ kósin ti, *Satanás* tỹ ẽg vóg tũ nĩ jẻ. ¹⁹ Ẽg hã ne tỹ *Jesus* jẵv nỹtĩ', kỹ fag vĩ tỹ ti ve nỹtĩ. Tag ki kanhrỏ ẽg tóg nỹtĩ. Jẵvo ẽprã ke ũ ag vĩ tỹ *Satanás* krẻm ke kar nỹtĩ.

²⁰ Topẽ kósin vĩ kãtĩg ja nĩgtĩ, ẽg tỹ ti ki kanhrãn jẻ. Tag ki kanhrỏ ẽg tóg nỹtĩ. *Jesus Cristo* ki ge kỹ ẽg nỹtĩ. Kỹ ti hã vĩ tỹ ẽg jykre nĩ. Ti panh hã vĩ tỹ Topẻ pẻ nĩ. Ti hã vĩ ẽg tỹ ẽg rĩr krỹg ja tũ venh ke han tĩ.

²¹ Inh krẻ', vẻnh kãgrã tỹ topẻ jykre han sór tũg nĩ.

Hã vễ, sỹ ajag mỹ nẻn rãn sór mũ ti.

JOÃO TỸ CARTA HAN MĂN

¹ *João* tỹ rá vễ, *Igreja* to kófa ên ti. Isỹ inh mré ke fi mỹ rán hã vễ, Topẽ tỹ fi kuprêg kỹ. Fi krê mỹ ke vễ gé, hã vỹ: Topẽ ki ge kỹ nỹtĩ kar, he mũ. Ājag to sóg há tãvĩ nĩ, ha mẽ. Kỹ ù tỹ vễnh vĩ há kri fig mũ kar vỹ ājag to há nỹtĩ gé, inh mré. ² Vễnh vĩ há vỹ êg kã kã nĩ nĩ. Tovãnh ke tũ pẽ êg tóg nĩ. Hã kỹ êg tóg jagnẽ to há nỹtĩ.

³ Êg jóg tỹ Topẽ mré sóg vēmén tĩ, ti tỹ ājag jagãgtãn jé, ti tỹ ājag tar han jé, ti tỹ ājag krĩ kuprãg jé ke gé. *Jesus Cristo* mỹ sóg tag to vĩ tĩ gé, êg jóg mág kósin mỹ. Ti vĩ kri fig êg tóg tĩ, vễnh vĩ há kri, kỹ êg tóg jagnẽ to há nỹtĩ gé.

Êg tỹ jagnẽ to há nỹtĩnh ke

⁴ Ā krê kã mũ ù vỹ vễnh vĩ há nón mũ mũ, jỹ, kỹ tóg inh mỹ sér pẽ tĩ, sỹ tag mẽ kỹ. Êg jóg tỹ êg mỹ nén tó ja ên han kãn sór ag nẽji mũ. ⁵ Kỹ sóg ã mỹ rán mũ, jỹ. Ā mỹ sóg: “jagnẽ to há nỹtĩm nĩ,” he mũ. Nén ù tãg pijé'. Vãsỹ êg tóg tag mẽ, êg tỹ ti ki rá vén kỹ. ⁶ Êg tỹ Topẽ to há nỹtĩnh kỹ êg tóg *Jesus* tỹ êg mỹ nén tó ja ên han kãn ke mũ sir. Ti tỹ êg mỹ nén tó vén mũn hã vễ, hã vỹ: “jagnẽ to há nỹtĩm nĩ,” he mũ.

Û tỹ Jesus to ón tĩ

⁷ Û tỹ hẽn ri ke ag vỹ mũ mũgtĩ. Hã ra ag tóg *Jesus Cristo* to ón tĩ. Ti to ag tóg: “tĩ pijé êg ri ke mur ja nĩ'. Ēprã ke fi kósin pijé',” he tĩ. Ag ón vễ. *Cristo* kato tẽ ag vễ. ⁸ Vễnh ki rĩrm nĩ, ājag tỹ ag vĩ kri fig tũ nĩ jé, ājag rãnrãj tỹ ājag mỹ tũ' he tũ nĩ jé. Vãsãn nĩ, ājag tỹ tá ti kaja ve jé, Topẽ tỹ êg mỹ nén nĩm sór mũ ti.

⁹ Û tóg *Cristo* kãme pãtén sór mũ. Ti vễme pãte tóg ù tó sór mũ. Ti tovãnh to ken hã vễ. Û tỹ ge pijé

Topẽ ki rá kỹ jẽ ha'. Êg tỹ *Jesus* kãme mũ mũn kỹ êg tóg êg jóg mág ki ge kỹ nỹtĩ, ti kósin ki ke gé. ¹⁰ Kejẽn ù tóg ājag tá jun tĩ. Hã ra tóg tag tó tũ nĩgtĩ. Kỹ ti mỹ: “inh mré nĩnh kãtĩg,” he sór tũg nĩ gé. Ti mỹ: “Topẽ vỹ ã ve há han,” he tũg nĩ gé. ¹¹ Êg tỹ ù tỹ ge mỹ: “Topẽ vỹ ã ve há han,” hen kỹ êg tóg ti jykre pãno to: “há ti nĩ,” he mũ gé. Kỹ tóg êg tỹ ti mré ón ri ke nĩ sir, êg tỹ ti mỹ vĩ há han kỹ.

¹² Sỹ ājag mỹ nén rán sór mũ vỹ ver e nĩ, hã ra sóg rán kỹ jẽnẽ sór tũ nĩ. Sỹ ājag tá jun sór vễ. Kỹ sóg ājag mré vēmén sór mũ, tá, êg tỹ jagnẽ fe tỹ mrin ke jé.

¹³ Ā régre fi krê vỹ ã mũ êkrég tĩ. Topẽ tỹ ùn kuprêg mũ fi vễ. Hã vễ, sỹ ājag mỹ nén rán sór mũ ti.

JOÃO TỸ CARTA Ữ HAN MÃN

¹ *João* tỹ rá vễ, *Igreja* to kófa ên ti. Sỹ inh mré ke tỹ *Gaio* mỹ rán hã vễ.

² Ầ to sóg há tãvĩ nĩ. Hỹ, há tãvĩ sóg nĩ, ầ to. Ầ to sóg Topê mré vēmén tĩ, ti tỹ ầ mỹ nén há kar nĩm jé, ầ kaga tũ nĩ jé ke gé. Topê to tar ầ tóg jễ, tag ki kanhró sóg nĩ.

³ Ầ mré ke ag tóg inh ki junjun, kỹ ag tóg inh mỹ tó, ầ tỹ vễnh vĩ há nón tĩ mũ ti, ầ tỹ to tar nĩ ti. Kỹ tóg inh mỹ sér pề ti. ⁴ Inh krê tỹ vễnh vĩ há nón mũn kỹ tóg inh mỹ sér tãvĩ tĩ, nén ữ tỹ inh mỹ sér nĩ kar kãfór. Hã kỹ tóg inh mỹ sér tĩ, ầ tỹ vễnh vĩ há nón tĩg kỹ.

⁵ Ầ to sóg há tãvĩ nĩ, *Gaio*'. Êg mré ke ag ki rĩr há han ầ tóg nĩgtĩ, ữ tỹ kór há tá kãmũ mũ ag mré hã. ⁶ Tag tó ag tóg, tag ki, *igreja* krêm, ầ mré ke ag. Ag to há tãvĩ ầ nễji nĩ. Ag ki rĩr mẫ nĩ gé, ag tỹ ầ ki junjun kỹ. Kỹ ag mỹ nĩm nĩ, nén ữ tỹ ag mỹ tũ ên ti. ⁷ Topê rãnrhãj han ag tóg tĩ. *Jesus Cristo* jiji tó kỹ ag tóg hễn ra mũ tĩ, kỹ ag tóg ữ tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ tũ ag tũ mẫ vẫnh nỹtĩgtĩ. ⁸ Hã kỹ tóg há tĩ, êg tỹ ữ tỹ ge ki rĩr há han kỹ, êg mré ke ag. Êg tỹ ag ki rĩr há han kỹ tóg êg tỹ ag mré Topê vĩ há tó mũ ri ke nĩ sir.

⁹ Ầ jamã tá *igreja* krêm vễnh mẫ tĩ ag mỹ sóg vễnh rá jễnê. Hã ra *Diótfes* vĩ inh vĩ mẽ jãvẫnh nĩ. Ag kri ti tỹ ừn mág jễ sór tĩ. ¹⁰ Isỹ tá jun kỹ sóg ti mỹ: “ầ jykre vĩ pãno nĩ,” henh ke mũ, vễnh kar rĩnve. Ón kỹ tóg iso fэфэн tĩ. Hã ra tóg nén ữ kórég ữ han tĩ gé. Hã kỹ tóg êg mré ke ag tỹ ầjag tá junjun kỹ ag mỹ: “inh mré nỹtĩnh kãmũ jềg,” he tũ nĩgtĩ. Kỹ tóg ữ ag tỹ ag mỹ vĩ há han kamềg tĩ gé. Ag mỹ tóg: “*igreja* krêm ầjag tóg rã mẫ ke tũ nĩ ha,” he tĩ, ag tỹ êg mré ke ag mỹ vĩ há han sór kỹ. Jykre

kórég tãvĩ ti nĩ, *Diótfes* ti. Hã kỹ sóg ti kato tễnh ke mũ, ha vem nĩ.

¹¹ Ti jãvo sóg ầ to há tãvĩ nĩ, *Gaio*'. Ữ tỹ nén ữ kórég han mũ ra ti kóm han sór tũg nĩ. Nén ữ há hã han sórm nĩ. Êg tỹ nén ữ há kar han kỹ êg tóg tỹ Topê krê nỹtĩ gé. Ữ tỹ ti kórég han mũ vĩ Topê ki kagtĩg nĩ.

¹² *Demétrio* vĩ tỹ ừn jykre há nĩ, hã ra. Vễnh kar vĩ ti to vĩ há han tĩ. Ki hã ag tóg tó tĩ, ag tỹ ti to vĩ há han kỹ. Hã kỹ sóg ag mré tó mũ gé. Isỹ vễnh vĩ há hã tó mũ ki kanhró ầ tóg nĩ.

¹³ Sỹ ầ mỹ nén rán sór mũ vĩ ver e nĩ, hã ra sóg rán kỹ jễnê sór tũ nĩ. ¹⁴ Kãnhmar sóg ầ venh tũg mũ. Kỹ êg tóg jagnê mré vēmén ke mũ.

¹⁵ Ầ jé jatun mỹ nĩ nĩ. Tag ki inh mré ầ to há nỹtĩ ag vĩ ầ mẽ êkrég tĩ. Kỹ ầ jamã tá inh mré ke kar mỹ: “ầjag mẽ tóg êkrég tĩ,” hem nĩ, iso. Vyrmynd ag mỹ tóm nĩ, sỹ ag mẽ êkrég mũ ti.

Hã vễ, sỹ ầ mỹ nén rán sór mũ ti.

JUDAS TỠ CARTA

¹ Judas tỡ rá vễ, *Tiago* jávỵ ti. *Jesus Cristo* mỷ sỏg rầnhrạj tỉgtỉ. Isỷ ềg jỏg tỡ Topề tỡ ừn kúpừềg ja ag mỷ rần hầ vễ, tỉ tỡ ừ to há ag mỷ. Tỉ tỡ ầjag kúpừềg kỡ tỏg ầjag jỷ nừgần tỉ gế, *Jesus Cristo* tугừn. ² Topề mừề sỏg vểmẻn tỉ, tỉ tỡ ầjag jagầgtần pề han jế, tỉ tỡ ầjag krỉ kúpừầ pề han jế, tỉ tỡ ầjag tỡ jagnề to há tầvỉ han jế ke gế.

Ừ tỡ Topề to ónón mừ

³ Inh krề', ầjag mỷ sỏg Topề tỡ ềg kar kren han tag tỏnh ke nỉ vễ, inh vẻnh rá tag tỉ ki. Hầ ra vầhầ ừ ag tỏg ầjag krỉn kónần sỏr mừ ha. Hầ kỡ sỏg ầjag mỷ: “Topề ki rầ to tar nỷtỉm nỉ,” he mừ. Topề tỡ ềg mỷ nẻn tỏ mừ vỷ pỉr nỉ, hầ vỷ: “Topề jỷkre to tar nỉ,” he mừ. Tỉ tồ ag kar mỷ tỏg tag tỏ ja nỉ. Ừ tỡ tag kato vỉ kỡ tỉ vỉ jẻmẻ sỏr tồg nỉ. ⁴ Ha vé, ừ ag tỏg Topề to ónón tỉ, ầjag krỉn kónần jế. Ừn jỷkre pầno ag vễ, hầ ra ag tỏg jỷkre há nỷtỉ ve nỉ. Hầ kỡ ầjag tỏg ag vỉ kri fi sỏr mừ. Hầ ra ag tỏg ón kỡ: “ềg jỏg tỡ Topề vỷ ềg jagầgtần mừ. Hầ kỡ ềg jatun mỷ vểjỷkre vẻnhmỷ kar han ke mừ,” he tỉ. Ềg *Senhor* tỡ *Jesus Cristo* to ag tỏg: “tỉ vỉ han ke tồ ềg nỉ,” he tỉ. Tỉ hầ ne tỡ ềg kri ke nỉ', *Jesus* tỉ. Hầ ra tỏg vầsỷ rần kỡ nỉ, ừ tỡ tỉ vỉ han sỏr tồ ag to. Kỡ ag tỏg Topề tỡ ừ tỡ ge ag vỏg kónần ke ẻn tỏ ja nừgtỉ gế.

⁵ Ha vé, vầsỷ ềg *Senhor* vỷ ga tỡ *Egito* tá tỉ *povo* tỡ *Israel* mừề kầkutẻ ja nừgtỉ, ag tỡ ag ga ra mừ jế. Hầ ra ag kầ mỉ ừ ag tỏg tỉ vỉ kri fi ja tồ nừgtỉ. Hầ kỡ Topề vỷ ag tỡ tồ' he kần, ừ tỡ tỉ vỉ kri fi jầvầnh ja ẻn ag. Tag mề ầjag huri. Ki kanhrỏ ầjag nỷtỉ. Hầ ra sỏg rần mần sỏr mừ, ầjag tỡ mỉ ềkrẻn jế.

⁶ Kỡ kanhkầ tần ag vỷ ge ja nừgtỉ gế. Ag kầ mỉ ừ ag tỏg Topề tỡ ag mỷ nẻn nừm ja ẻn tovầnh. Ag jamầ tovầnh ag tỏg. Kỡ Topề vỷ ag sigsẻ, kỡ tỏg ẻmầ kuty tá ag vin. Ag se vỷ

tồ' hẻnh ke tồ nỉ. Topề tỡ ềg kar jỷkre tugnỷm ke kurầ ẻn kầ tỏg ag jỷkre tugnỷm ke mừ gế.

⁷ Kar kỡ ẻmầ tỡ *Sodoma* mỉ ềkrẻn nỉ gế, ẻmầ tỡ *Gomorra* mỉ ke gế, tỉ pẻnừn ẻmầ kầsỉr mỉ ke gế. Ền tá ke ag ne vểjỷkre pầno tầvỉ han mừ ja nừgtỉ', kanhkầ tần ag ri ke. Jagnề mừề nỷ kónần tầvỉ han ja ag tỏg nừgtỉ. Kỡ ag tỏg ừ ag to ẻn ja nừgtỉ gế, ag mừề ke tồ ag, ừn grẻ tỡ ừn grẻ ừ mừề nỷ sỏr kỡ. Kỡ Topề vỷ pỉ nhyr vầnh ki ag vầm ja nừgtỉ, ềg tỡ ag to jỷkrẻn kỡ to ki kanhrỏ nỷtỉ jế.

⁸ Kỡ ừ tỡ Topề to ón mừ ag vỷ vểjỷkre kỏrẻg han mừ ẻn ag ri ke han tỉ gế. Topề vỉ mranh kỡ ag tỏg nỷtỉ. Ag vẻnh pẻti tỏg ag mỷ sẻr tỉ. Hầ ra ag tỏg vẻnh kavẻnh tỉ, ag jỷkre pầno tугừn. “Ềg pijẻ tỡ ừ krẻm ke nỷtỉ',” he ag tỏg tỉ. Kỡ ag tỏg ềg tỡ ừn vẻg tồ ag to vỉ kónần tỉ gế, ừ tỡ kanhkầ tỡ tỡ ừn mág nỷtỉ ag mỷ. ⁹ Topề tỡ jẻnẻ jafầ ag pầ'i mág tỡ *Miguel* vỷ tag han ja tồ nừgtỉ, ha mề. *Satanás* mừề tỏg rầrầ, tỉ tỡ *Moisés* ter va tỉg sỏr kỡ. Hầ ra tỏg *Satanás* mỷ vỉ kónần ja tồ nừgtỉ, tỉ tỡ tỡ pầ'i nỉ ra. Tỉ mỷ tỏg: “ềg *Senhor* jế ầ vỏg kónần,” he ja nừgtỉ, *Miguel* tỉ. ¹⁰ Hầ ra ừn ón tỉ tag ag vỷ kanhkầ tần ag to vỉ kónần tỉ, ag tỡ ag ki kagtừg hầ ra. Misu ri ke ag ag nỷtỉ, ag tỡ ag tỡ nẻn to ẻn mừ ẻn han mừn kỡ. Krỉ tồ ag nỷtỉ, hầ kỡ ag tỏg nẻn ừ vẻnhmỷ kar han tỉ. Hầ ra Topề vỷ ag vỏg kónần ke mừ. ¹¹ Ag ve kónần tỉ tỉ, Topề tỉ. *Caim* tỡ Topề vỉ kato tề ja ẻn ri ke han ag tỏg mừ. Ag tỡ riko nỷtỉ sỏr kỡ ag tỏg vểjỷkre kỏrẻg tỏ tỉ, *Balaão* tỡ vểjỷkre kỏrẻg tỏ ja ẻn ri ke. *Coré* ri ke ag tỏg Topề kato tề tỉ. Hầ ra ag tỏg tag to nừgme ki vầr ke mừ. ¹² Ầjag tỡ *Jesus* ki ge kỡ jagnề to há nỷtỉn kỡ ầjag tỏg *igreja* krẻm fẻnhta han tỉ. Ền kầ ag tỏg ầjag mừề jẻg tỉ gế, ừ tỡ Topề to ón tỉ ag. Hầ ra ag tỏg ki ầjag kavẻnh tỉ gế. Jatun mỷ ag tỏg jẻn mág tỉ. Mỷ'ầg vầnh ag nỷtỉ.

Û to jykrén vānh ag tóg nýtĩ gé. Ājag jēn mág hā mĩ ag tóg ěkrég tí. Kejēn kākā tóg kanhkā góg sá tafin kātĩ tí. Hā ra tóg kutē tũ nĩgtĩ, ta ti. Tag ri ke ag nýtĩ. Véké ag tóg vĩ tí. Ka ũ tóg kanēn vānh nýtĩ. Ēn kunũg ěg tóg tí, ti jāre mré hā. Kĩ tóg kanēn mǎn ke tũ pē nĩ sir. Tag ri ke ag tóg nýtĩ gé, ũ tỹ Topē to ón mũ ěn ag. ¹³ Kejēn goj kafā tũ tóg krém ke mũ, kỹ tóg jēngéj tí. Tag ri ke ag nýtĩ gé. Ti jēngéj vỹ tỹ ag jykre pāno nĩ. Vēnh ven ti tí. Krĩg tí ri ke ag tóg nýtĩ gé. Sīnvĩ nĩ ve tóg nĩ, krĩg tí. Hā ra tóg ón kỹ tí tí. Tag ri ke ag nýtĩ. Topē vỹ kuty ki ag vām ke mũ, kỹ ag tóg tá kāpa mǎn ke tũ pē nĩ, ũ tỹ Topē to ón mũ ag.

¹⁴ Ag hā to tóg rán ja nĩ, *Enoque* ti. *Adão* krē tỹ ki krēg mǎn tỹ 7 (ke) vỹ tỹ ti nĩ, *Enoque* ti. Ti hā vỹ ag to: “hā vé, ěg *Senhor* vỹ jun ke mũ, ti tỹ jēgnē jafā ag mré,” he ja nĩ. “E tǎvĩ ag nýtĩ, ti tỹ jēgnē jafā ag. ¹⁵ Ti kātĩg kỹ tóg ěprā ke ag jykre tugnyĩm kǎn ke mũ. Kỹ tóg ũn jykre pāno ag vóg kónān ke mũ, ag jykre pāno to, ag tỹ Topē kato tē to, ag tỹ ti to vĩ kónān to. Û tỹ ti vĩ mranh tí ag vỹ ti mỹ vĩ kónān pē han tí, hā kỹ tóg ag vóg kónān ke mũ,” he ja tóg nĩ, *Enoque* ti.

¹⁶ Topē to ón mũ ěn ag tỹ nén ũ jagy ve kỹ tóg ag mỹ kórég nĩ. Hā kỹ ag tóg: “Topē ne tóg jykre kórég nĩ,” he tí. Ājag tỹ nén to ěn mũ ěn hā han ag tóg tí. Hā ra ag tóg ón kỹ vĩ mág tí. Kỹ ag tóg vēnh kar mỹ vĩ há han tí, ón kỹ, ag tỹ ag vĩ há to nén ũ ve jé, ag tỹ to riko nýtĩ jé.

Apóstolo ag vỹ jēmēnh ke

¹⁷ Ag jāvo *apóstolo* ag vỹ mĩ ěkrén nĩ, inh krē'. ěg *Senhor* tỹ *Jesus Cristo* hā vỹ *apóstolo* ag vin ja nĩgtĩ. Hā kỹ ag vỹ mĩ ěkrén há han nĩ. ¹⁸ “Kurā tỹ ěgno to hā ag tóg ājag to é hēnh ke mũ,” he ja ag tóg nĩgtĩ. “Ājag tỹ nén ũ kórég to ěn mũ ěn hā han sór ag tóg mũgtĩ, ũ tỹ ājag to é hēnh ke mũ ěn ag,” he ja ag tóg

nĩgtĩ. *Apóstolo* ag tỹ tó jan hā vē. ¹⁹ Ag hā vē, sỹ ājag mỹ ũn tó mũ ag. Û tỹ Topē to ón mũ ěn ag hā vē. ěg tỹ jagnē kato tē han sór ag tóg mũ. Ag tỹ nén ũ to ěn mũ tag hā ne ag mỹ há nĩ'. Ag pijé Topē kuprĩg tỹ jagrē nýtĩ'.

²⁰ Ag jāvo ājag tóg Topē jykre ki ge kỹ nýtĩ, Topē tũ ki. Kỹ to jagnē tar han nĩ, inh krē'. Topē kuprĩg tỹ ājag krĩn kỹ Topē mré vēmén nĩ. ²¹ Topē vỹ ājag to há tǎvĩ nĩ. Ti tovānh tũg nĩ. ěg *Senhor* tỹ *Jesus Cristo* tỹ ājag jagāgtān ke tag hā ve sór m nĩ, kỹ ājag tóg ěg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ.

²² Û ag tóg tag to tar tũ nýtĩ ver. “Hỹ mỹ vỹ?” he ag tóg tí. Tag ag jagāgtān nĩ. ²³ Ag kren han nĩ, pĩ jo ag jy nĩgān kỹ. Û ag tóg hā ra ag tỹ nén to ěn mũ kar ěn han tí. Ag jagāgtān nĩ gé. Hā ra vēso jykrén nĩ gé, ājag tỹ ag jykre pāno nón mũ sór tũ nĩ jé. Kavéj ag nýtĩ, ag jykre kórég to. Kỹ ag kavéj tag to ěn sór tũg nĩ. Vēso jykrén tǎvĩ han nĩ.

Topē tỹ tỹ ũn mág nĩ

²⁴ Topē vỹ ěg tỹ ti vĩ tỹ prānh ke tũ han ki kanhró nĩ. Kỹ tóg ěg tỹ ũn há tǎvĩ han ki kanhró nĩ gé, ti tỹ kejēn ěg jé prēr ken kỹ, ěg tỹ ti rĩnja tá nýtĩ jé. Tá tóg sīnvĩ pē nĩ, sér pē. ²⁵ Pĩr ti nĩ, Topē ti, ěg kren han tí ti. ěg *Senhor* tỹ *Jesus Cristo* tugrĩn tóg ěg kren han tí. Ti hā ne tóg tar nĩ'. Ti hā ne tóg tỹ ũn mág nĩ'. Ti hā ne tóg tỹ pǎ'i nĩ'. Ti hā ne tóg tỹ vēnh kar kri ke nĩ'. Vāsỹ tóg kǎ nĩ nĩ, nén ũ kar han tũg ki, ũri ke gé. Hā ra tóg tũ' hēnh ke tũ pē nĩ gé, ti tỹ tỹ ũn mág nĩ ti.

Hā vē.

JOÃO TỸ ËG TỸ NÉN VENH KE MŨ RÁ

¹ Topě vỹ *Jesus Cristo* mỹ nén ù tỹ hên ri ke ven, ãg tỹ kãnhmar nén venh ke mũ ti. Kỹ *Jesus* vỹ ãg mỹ ven, ãg tỹ tỹ ti mỹ rãnhrãj tí nỹtĩn kỹ. Kỹ tóg ti tỹ jẽnê jafã jẽnê, ti tỹ ti mỹ rãnhrãj tí tỹ *João* mỹ tó jé gé. ² *João* vỹ, Topě tỹ ti mỹ nén ven mũ ti ve kãn ja nĩ, *Jesus Cristo* tỹ ti mỹ nén ven mũ ên ti ke gé. Ti tỹ ve kỹ tóg rãn ja nĩ. Hã vỹ nĩ. ³ Û tỹ vãnh rá tag to ke mũ ag mỹ tóg vĩ há han ke mũ, ù tỹ vãnh vĩ tag mẽg mũ ag mỹ ke gé. Topě tỹ tó mũn hã vê, ãg tỹ ti vĩ ki króm jé. Kãnhmar ãg tóg rãn kỹ nĩ tag ve kãn ke mũ. Kakó tãvĩ tóg tí ha.

Êmã tỹ 7 (ke) tá ke ag mỹ rá

⁴ *João* tỹ rãn hã vê. Isỹ ga tỹ *Ásia* tá *Jesus* mré ke ag mỹ rãn hã vê, êmã tỹ 7 (ke) tá ke ag mỹ.

Topě jé ãjag tỹ tar' hé. Kỹ ãjag jé krĩ kãnhvy nỹtĩ. Topě vỹ vãsỹ nĩ ja nĩgtĩ. Kỹ tóg ùri nĩ nĩ. Hã ra tóg kãtĩg ke mũ gé. Ti kuprĩg vỹ ti mré nĩ gé, kỹ tóg tỹ ù tỹ 7 (ke) ve nĩ. Topě nĩgja tá tóg nỹtĩ. Ti jé Topě mré ãjag krĩ tỹ kãnhvy' hé. ⁵ *Jesus* vỹ Topě vĩ tó há han ja nĩgtĩ. To tóg krónh ke ja tũ nĩgtĩ. Kỹ tóg ti ter kar kỹ rĩr mãn ja nĩ. Kỹ tóg êprã pã'i ag kri tỹ ùn mág jé gé.

Ëg to há tãvĩ ti nĩ, *Cristo* ti. Ti kyvãnh tóg ãg jagfy ti ki kãkutê. Tỹ tóg ãg krenkren han, ãg tỹ Topě vĩ mranh ja to. ⁶ Kỹ tóg ãg tỹ pã'i han ke mũ gé, ti krêm. Topě tũ ki rĩr jé ãg tóg ke mũ gé, ti jóg tũ ki. Ti hã ne ti pir mỹ tỹ ùn mág nĩ', *Jesus* ti. Ti hã ne ti pir mỹ tar nĩ', ùri. Kỹ tóg tũ' henh ke tũ nĩ, ti tar nĩn kỹ. Hã vê.

⁷ Ha vé, kãtĩg mãn jé tóg ke mũ, kãnhkã góg kã mĩ. Vãnh kar vỹ ti venh ke mũ, ên kã, ù tỹ ti kusón mũ ag mré hã. Kỹ *povo* kar vỹ ti tugrĩn

jagtar kãn ke mũ. Vêsỹrénh jé ag tóg ke mũ, ha vem nĩ. Hã vê.

⁸ “Ûn ve vỹ tỹ inh nĩ. Hã ra sóg tỹ ãgno nĩnh ke mũ gé,” he tóg, ãg pã'i mág ti. Vãsỹ tóg nĩ ja nĩgtĩ. Kỹ tóg ver ùri nĩ gé. Kỹ tóg kãtĩg ke mũ gé, ù tỹ nén kar han ki kãnhrãn mũ ên ti.

João tỹ Jesus ve

⁹ ãjag mré ke vỹ tỹ inh nĩ, inh, hã vỹ: *João*, he mũ. *Jesus* mré ke vỹ tỹ inh nĩ. Jagtar inh nĩ gé, ãjag jagtar ri ke. Hã ra sóg ãjag kóm to krónh ke tũ nĩgtĩ gé. Kỹ sóg ãjag mré Topě tỹ tỹ ãg pã'i nĩ venh ke mũ gé. Goj vãso kã inh nĩ nĩ, ti jijin hã vỹ: *Patmos*, he mũ. Kã sóg se kỹ nĩ nĩ, isỹ Topě vĩ tó ja tugrĩn.

¹⁰ *Domingo* ù kã Topě kuprĩg tóg inh mỹ nén nê ven. Inh pãnĩ tá sóg vãnh vĩ mẽ. Jamã há ra tóg vĩ mũ. Kỹ tóg tỹ *trombeta* kyr mẽ ja nĩ, vãnh vĩ ên ti. ¹¹ Kỹ tóg inh mỹ: “rãn nĩ, ã tỹ nén vэг mũ tag ti,” he ja nĩ. “*Livro* ki rãn nĩ. Inh mré ke ag mỹ jẽnêm nĩ, êmã tỹ *Éfeso* ra, êmã tỹ *Esmirna* ra, êmã tỹ *Pérgamo* ra, êmã tỹ *Tiatira* ra, êmã tỹ *Sardes* ra, êmã tỹ *Filadélfia* ra, êmã tỹ *Laodicéia* ra ke gé,” he ja tóg nĩ, vãnh vĩ ên ti.

¹² Kỹ sóg jé vĩrĩn ke kỹ tá êvãnh mũ, sỹ ù tỹ inh mré vĩ mũ ên ve jé. Kỹ sóg néj tỹ kri vin jafã tỹ 7 (ke) vé. *Ouro* tỹ tóg hynhan kỹ nỹtĩ. ¹³ Néj tỹ kri vin jafã ag kaju kã ù tóg jẽ nĩ. Hã ra tóg tỹ êprã ke nĩ ve nĩ. Kur téj tu kỹ tóg jẽ nĩ. *Ouro* tỹ tóg vêsóg fĩn kỹ jẽ nĩ gé, ti fe kri, ù tỹ tỹ êprã ke nĩ ve ên ti. ¹⁴ Gãnh kupri pẽ tóg jẽ. Vãnh mẽg tỹ *carneiro* kyki kupri ri ke tóg nĩ, kukryr kó ri ke. Kãnê gru tóg jẽ nĩ, pĩ gru ri ke. ¹⁵ Pẽn jẽngrê tóg jẽ nĩ. Ëg tỹ pĩ ki *ouro* fón kỹ ti tỹ jonh ke kỹ jẽngrê sĩnvĩ han ên ri ke ti nĩ, ti pẽn ti. Ti vĩ vỹ krog tỹ óoh ke ên ri ke nĩ. ¹⁶ Krĩg tỹ 7 (ke) génh kỹ tóg jẽ nĩ, ti pẽgja tỹ. Ti kakã vỹ kókov nĩ, rã tỹ ãg nĩno kã sa kỹ kókov ên ri ke.

Kỹ rógro vỹ ti jĕnkā tá kākutĕ mũ. Jā rĕgre ti nĩ, jā há, rógro ti.

¹⁷ Sỹ ti ve kỹ sóg ti pĕn krĕm kutĕ mũ, ga kri. Ter ve inh. Hā ra tóg ti pĕgja tỹ inh mĕ kỹ inh mỹ: “inh kamĕg tũg nĩ,” he mũ. “Ũn ve vỹ tỹ inh nĩ, ĕgno ke gé. ¹⁸ Rĩr inh jĕ nĩ. Ter ja inh nĩ, hā ra sóg rĩr jĕ nĩ, kỹ sóg ter mǎn ke tũ pĕ nĩ. Isỹ ũ mỹ: “ter jĕ ā tóg ke mũ,” hen kỹ tóg ter ke mũ. Isỹ ũ mỹ: “ter ke tũ ā tóg nĩ,” hen kỹ tóg ter ke tũ nĩ gé,” he tóg. ¹⁹ “Rán nĩ, ā tỹ nĕn vég mũ tag ti, ĕprā ke ag tỹ ũri nĕn vég mũ ti, ag tỹ kar kỹ nĕn venh ke mũ ti ke gé,” he tóg. ²⁰ “Krĩg ag vég ā tóg jĕ nĩ, inh nĩgĕ kǎ ki. Kỹ ā tóg nĕj tỹ kri vin jafā tỹ 7 (ke) tag vég mũ gé. Nhỹ ā mỹ kāmĕn, ā tỹ nĕn vég mũ tag ti. Topĕ tỹ jĕgnĕ jafā ag vỹ krĩg tỹ 7 (ke) tag ri ke nỹtĩ. Inh ki ge kỹ nỹtĩ ag ki ag tóg rĩr tĩ. Sỹ ā mỹ ĕmā tỹ 7 (ke) tó mũ ĕn tá ag nỹtĩ. Kar kỹ ag nĕj tỹ kri vin jafā ri ke nỹtĩ gé,” he tóg, ũ tỹ tỹ ĕprā ke nĩ ve ĕn ti.

2

Ēfeso tá igreja ki ke ag mỹ rá

¹ “Ũ tỹ ĕmā tỹ *Ēfeso* tá inh mrĕ ke ag ki rĩr mũ ĕn mỹ tag rán nĩ, ha mĕ,” he tóg. “Ũ tỹ ā mỹ vĕnh vỹ jĕnĕg mũ vỹ ti pĕgja tỹ krĩg tỹ 7 (ke) génh kỹ jĕ nĩ, hem nĩ. Kỹ tóg nĕj tỹ kri vin jafā tỹ 7 (ke) kǎ mĩ tĩ mũ gé, hem nĩ. ² “Ājag tỹ nĕn han mũ ki kanhró sóg nĩ, he ti,” hem nĩ iso. Vāsān ājag tóg tĩ. Iso krónh ke tũ ājag tóg nĩ. Ũn jykre pāno ag tóg ājag mỹ kórĕg nỹtĩ. Ājag kǎ mĩ ũ tóg ón ký: “*apóstolo* vỹ tỹ ĕg nỹtĩ,” he ja nĩ. Ag jykre tugnỹm kỹ ājag tóg ag ón mũ tag to ag pan. ³ Iso tar ājag tóg nỹtĩ. Isugrĩn ājag tóg jagtar, ge ra ājag tóg iso krónh ke ja tũ nĩ.

⁴ Hā ra sóg nĕn ũ sĩ tó sór mũ, ājag mỹ. Ājag tỹ nĕn han mũ ũ tóg inh mỹ há tũ nĩ. Ājag tỹ inh ki ge vén kỹ ājag tóg iso há távĩ nỹtĩ ja nĩgĩ. Hā ra ājag tóg ũri to krónh ke mũ. ⁵ Ājag

tỹ vāsỹ iso tar ĕn mĩ ĕkrĕn nĩ. Ājag jykre kórĕg tovānh nĩ. Ājag tỹ inh ki ge vén ja ĕn ri ke nỹtĩ mǎn nĩ. Ājag tỹ tag han sór tũ nĩn kỹ sóg ājag ki jun kỹ, ājag tỹ nĕj tỹ kri vin jafā ĕn ma tĩg ke mũ, ha vem nĩ.

⁶ Nĕn ũ tóg hā ra há nĩ, ājag tỹ nĕn han mũ ũ. *Nicolaítas* he mũ ĕn ag jykre to ājag tóg kórĕg távĩ nỹtĩ, isỹ ag jykre to kórĕg kóm,” he tóg, hem nĩ, vĕnh rán ki“, he tóg inh mỹ.

⁷ “Ũ nĩgrĕg nỹtĩ ag tỹ tỹ jĕmĕ jĕ, Topĕ kuprĩg vỹ ti. Ũ tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ag hā mỹ tóg tó tĩ,” he tóg. “Ũ tỹ isovānh tũ ĕn vỹ ka tỹ ĕg rĩnrĩr han ke mũ ĕn kanĕ konh ke mũ, Topĕ jakrĕ ĕn kanĕ,” he tóg, ũ tỹ tỹ ĕprā ke nĩ ve ĕn ti. Ti tỹ *Ēfeso* tá ke ag mỹ vĕnh vỹ jĕnĕg mũn hā vĕ.

Esmirna tá igreja ki ke ag mỹ rá

⁸ Kỹ tóg: “ũ tỹ ĕmā tỹ *Esmirna* tá inh ki ge kỹ nỹtĩ ag ki rĩr mũ ĕn mỹ tag rán nĩ, ha mĕ,” he mũ gé. “Ũ tỹ ā mỹ vĕnh vỹ jĕnĕg mũ vỹ tỹ ũn ve nĩ. Hā ra tóg tỹ ĕgno nĩ gé,” hem nĩ. “Ter ja ti nĩ, hā ra tóg rĩr mǎn,” hem nĩ iso. ⁹ “Isugrĩn ag tóg ājag to kórĕg nỹtĩ. Kỹ ājag tóg jagtar nỹtĩ. Ki kanhró sóg nĩ. Ge ra ājag tóg inhhā riko ri ke nỹtĩ. Ājag to ag tóg vỹ kónān tĩ, ũ tỹ ón ký: “*Judeu* vỹ tỹ ĕg nỹtĩ, Topĕ tũ vỹ tỹ ĕg nỹtĩ,” he mũ ag. Ag pijĕ tỹ Topĕ tũ nỹtĩ”. *Satanás* tũ vỹ tỹ ag nỹtĩ. ¹⁰ Ājag jagtar han jĕ ag tóg ke mũ, isugrĩn. Mũmĕg tũg nĩ hā ra. Japo vỹ ājag kato vāsān ke mũ. Kỹ ag tóg vēseja kǎ tá ājag vām ke mũ. Kurā tỹ 10 (ke) ki ke vē, ag tỹ ājag vóg kónān ke ti. Isovānh tũg nĩ. Kỹ ājag tóg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ. Kỹ tóg ājag mỹ sér tĩnh mũ, he tóg,” hem nĩ, vĕnh rán ki,” he tóg inh mỹ.

¹¹ “Ũ nĩgrĕg nỹtĩ ag tỹ tỹ jĕmĕ jĕ, Topĕ kuprĩg vỹ ti. Ũ tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ag hā mỹ tóg tó tĩ, Topĕ kuprĩg ti,” he tóg. “Ũ tỹ isovānh tũ ĕn vỹ nũgme ki vār ke tũ nĩ,” he tóg, ũ tỹ

tý èprā ke nī ve èn ti. Ti tý *Esmirna* tá ke ag mý vènh ví jènèg mün hä vè.

Pérgamo tá igreja ki ke ag mý rá

¹² Ký tóg: “ù tý èmā tý *Pérgamo* tá inh ki ge ký nýtí ag ki rír mü èn mý tag rán nī, ha mē,” he mü gé. “Û tý ā mý vènh ví jènèg mü vỹ rógro já régre vyn ký jè nī,” hem nī iso. ¹³ “*Satanás* nīgja tá ājag tóg èmā nýtí, ki kanhró sóg nī. Iso tar ājag tóg nýtí. Ājag régre tý *Antipas* tén ja ag tóg nī, ti tý ijiji tó tugin. Ge ra ājag tóg iso: “ti ki kagtīg sóg nī,” he ja tū nī, ājag tý *Satanás* jamā tá nýtí ra.

¹⁴ Hā ra sóg nén ù tó sór mü gé, ājag mý, ti tý inh mý há tū nīn ký. Ājag kāmī ù ag tóg *Balaão* jykre han sór mü. *Balaão* vỹ *Balaque* mý ti tý *Israel* krē ag krīn kónān ke kāmén ja nī, Topē ví mranh ke to. Ký ag tóg ón ký vènh kágrá tó fénhta ko ja nīgtí. Èn ko ký ag tóg ag prū tū fag mré nýgný' he ja nīgtí gé. Tag han sór ag tóg mü gé, ký tóg inh mý kórég ný. ¹⁵ Ký ājag kāmī ù ag tóg *Nicolaitas* he mü èn ag jykre han sór mü gé. ¹⁶ Tovānh nī, ājag jykre tag. Ke tū nī mü ra sóg ājag ki jun ke mü, sý ù tý vèjykre tag han mü ag kato vāsān jé, rógro tý inh jènkā tá kākutē mü èn tý,” hem nī, vènh rán ki,” he tóg, inh mý, ù tý tý èprā ke nī ve èn ti.

¹⁷ “Û nīgrèg nýtí ag tý tý jèmē jé, Topē kuprīg ví ti. Û tý inh ki ge ký nýtí ag há mý tóg tó tí,” he tóg.

“Û tý isovānh tū mý sóg kanhkā tá vèjèn tý péju ký nī èn nīm ke mü. Ag mý sóg pó kupri nīm ke mü gé. Kri vènh jiji tåg tóg rán ký nī. Û pijé vènh jiji tag ki kanhró nīnh mü'. Û tý mäg mü èn há tóg ki kanhró nīnh mü, ti jiji tåg ki, he tóg, hem nī,” he tóg, ù tý tý èprā ke nī ve èn ti. Ti tý èmā tý *Pérgamo* tá ke ag mý vènh ví jènèg mün hä vè.

Tiatira tá igreja ki ke ag mý rá

¹⁸ Ký tóg: “ù tý èmā tý *Tiatira* tá inh ki ge ký nýtí ag ki rír mü èn

mý tag rán nī, ha mē,” he mü gé. “Û tý ā mý vènh ví jènèg mü vỹ tý Topē kósin nī, hem nī,” he tóg. “Ti kanē vỹ pí gru ri ke nī. Ti pèn vỹ *ouro* jèngrē ri ke nī gé,” hem nī iso. ¹⁹ “Ājag tý nén han mü vég sóg tí. Iso há táví ājag tóg nýtí, inh ki ge pè han ký ājag tóg nýtí. Inh rānhrāj han to krónh ke tū ājag tóg nīgtí. Vāsý ājag tóg inh jykre to tar nýtí ja nīgtí. Ký ājag tóg ùri to tar káfór nýtí gé.

²⁰ Hā ra sóg nén ù sī tó sór mü gé, ājag mý, ti tý inh mý há tū nīn ký. *Jezabel* fi ví kamèg ja tū ājag tóg nīgtí. Hā ký fi tóg ón ký ví tí nī. Inh mý rānhrāj tí ag krīn kónān fi tóg tí, ag tý fi mré ný jé, ag tý vènh kágrá mý nén ù nī pūn mü èn ko jé gé. ²¹ Fi tovānh isóg mü vè, fi tý fi jykre tugným jé, há ra fi tóg fi jykre kórég tovānh sór tū nī. ²² Fi kagāg jé sóg ke mü. Û tý fi jykre han mü ag vóg kónān jé sóg ke mü gé, ag tý fi jykre kórég tovānh jāvānh nýtín ký. ²³ Fi krē kágtén kán jé sóg ke mü gé. Ký inh ki ge ký nýtí kar ag vỹ inh jykre ki kanhró nýtín mü. Vènh kar tý nén to jykrén mü èn ve kán sóg tí, ag tý nén han sór mü èn ke gé. Ājag tý nén han mü èn ri ke han jé sóg ke mü, ājag mý, ha vem nī.

²⁴ Ājag kāmī ù ag tóg há ra fi jykre han ja tū nīgtí, ag tý *Tiatira* tá nýtí ra. Ag pijé fi tý vèjykre han mü han ja nī'. Ag tý nén ù to: “*Satanás* jykre jagy,” he mü èn han sór ja tū ag nīgtí. Hā ký sóg ag mý nén ù jagy tónh ke tū nī gé. ²⁵ Ājag tý nén han mü to tar nýtím nī. Gen ký inh kátīg mán ke tag jāvānh nýtím nī.

²⁶ Û tý isovānh tū èn ag tý sóg pā'i hynhan ke mü, *povo* kar kri, ù tý inh ví ki króm mü ag tý, ù tý iso krónh ke tū èn ag tý ke gé. Inh panh vỹ isý pā'i han, há ký sóg ājag tý pā'i han ke mü gé, ²⁷ ājag tý inh kóm tý *povo* kri pā'i nýtí jé. Ký ājag tóg ag to vāsān ke mü, *ferro* tý ag mrānran ký, èg tý go'or tý kukrū há gām mü

ēn ri ke. ²⁸ Tar ājag tóg nýtīnh mū, kŷ sóg ājag mŷ krīg mág nīm ke mū gé,” he tóg, hem nī, ag mŷ, vėnh rán ki,” he tóg, ū tŷ tŷ ēprā ke nī ve ēn ti.

²⁹ “Ū nīgrėg nýtī ag tŷ tŷ jēmē jé, Topē kuprīg vī ti. Ū tŷ inh ki ge kŷ nýtī ag hā mŷ tóg tó tī, Topē kuprīg tī,” he tóg, ū tŷ tŷ ēprā ke nī ve ēn ti. Ti tŷ ěmā tŷ *Tiatira* tá ke ag mŷ vėnh vī jėnėg mūn hā vē.

3

Sardes tá igreja ki ke ag mŷ rá

¹ Kŷ tóg: “Ū tŷ ěmā tŷ *Sardes* tá inh ki ge kŷ nýtī ag ki rīr mū ěn mŷ tag rán nī, ha mē,” he mū gé. “Ū tŷ ā mŷ vėnh vī jėnėg mū vŷ Topē kuprīg tŷ 7 (ke) tŷ jagrē nī, kŷ tóg krīg tŷ 7 (ke) génh kŷ jē nī gé, hem nī iso,” he tóg. “Ājag tŷ nén han mū ki kanhró sóg nī. Vėnh kar vŷ ājag to: “há ag nýtī, tar ag nýtī,” he tī. Hā ra ājag tóg iso krój nýtī. Hā kŷ ājag tóg ūn kăgter mū ri ke nýtī. ² Nūr tovānh nī. Tar nýtīm nī. Ke tū nī mū ra ājag tóg kăgter pē han kăn ke mū. Ājag jykre tugnŷm inh. Hā ra tóg há tū nī ver. Topē vŷ ājag tŷ nén han mū to há tū nī ver. ³ Vėnh vī sér mē ājag mŷr. Kŷ to jykren há han nī. To tar nýtīm nī. To vāsān nī. Ājag nūgnūr kŷ sóg ājag krīg mŷ jun ke mū. Ū tŷ ěg tŷ nén péju tī tŷ ěg nūr krīg mŷ jun ěn ri ke han jé sóg ke mū. Inh jun ke kurā ki kagtīg ājag tóg nýtī mŷr.

⁴ Ājag kă mī ū ag tóg hā ra vėnh kavėnh ja tū nī, *Sardes* tá. Tag ag vŷ kur kupri ěn rīnh ke mū. Inh mré ag nýtīnh ke mū. ⁵ Ū tŷ isovānh tū ěn ag vŷ kur kupri ěn rīnh kăn ke mū. Ag jīgji kykūnh ke tū inh nī, inh *livro* ki. Ūn rīnrīr ke mū ag jygi vŷ ki ránrán kŷ nýtī. ěn ag jīgji tó jé sóg ke mū, inh panh mŷ, ti tŷ jėgnē jafā kar ag mŷ ke gé, he tóg, hem nī, vėnh rán ki,” he tóg, inh mŷ, ū tŷ tŷ ēprā ke nī ve ēn ti.

⁶ “Ū nīgrėg nýtī ag tŷ tŷ jēmē jé, Topē kuprīg vī ti. Ū tŷ inh ki ge kŷ

nýtī ag hā mŷ tóg tónh ke mū, Topē kuprīg ti,” he tóg, ū tŷ tŷ ēprā ke nī ve ēn ti. Ti tŷ ěmā tŷ *Sardes* tá ke ag mŷ vėnh vī jėnėg mūn hā vē.

Filadélfia tá igreja ki ke ag mŷ rá

⁷ Kŷ tóg: “Ū tŷ ěmā tŷ *Filadélfia* tá inh ki ge kŷ nýtī ag ki rīr mū ěn mŷ tag rán nī, ha mē,” he mū gé. “Ū tŷ ā mŷ vėnh vī jėnėg mū vŷ *Davi* tŷ jănkā nón jafā vyn kŷ jē nī, *chave* ěn ti, hem nī. Ti tŷ jănkā ū nón kŷ ū tóg nīfėnh măn ke tū nī. Kŷ ti tŷ jănkā ū nīfėnh kŷ ū tóg nón măn ke tū nī gé, hem nī, iso,” he tóg. ⁸ “Ājag tŷ nén han mū ki kanhró sóg nī. Tŷ nén mág tū ājag nýtī. Hā ra ājag tóg isŷ ājag mŷ nén tó mū ěn ki króm kŷ nýtīgī. Isovānh ja tū ājag tóg nītī. Ājag mŷ sóg ěg tŷ jănkā nón ěn ri ke han. Kŷ ū tŷ ājag jo nīfėnh ke tóg tū tī. ⁹ Ha mē, sŷ nén tónh ke tī. Ājag mŷ sóg ū ag jėgnėnh mū, *Satanás* mré ke ū ag. Ón kŷ ag tóg: “*Judeu* vŷ tŷ ěg nýtī,” henh ke mū. Kŷ ag tóg ājag krēm mūgmūg kenh ke mū, ājag mŷ: “ěg kăfór ājag tóg nýtī,” hen kŷ, ha vem nī. Ājag to há tāvī sóg nī. Hā kŷ ājag kato vāsānsān mū ag vŷ tag venh ke mū, ha vem nī. ¹⁰ Inh vī ki króm ājag tóg mū mŷr, sŷ ājag mŷ: “isovānh tūg nī,” hen kŷ. Hā kŷ sóg ājag jy nīgān ke mū, ga kri ke kar ag tŷ nén ū jagy venh ke kurā ěn kă. Ti jagy tāvī ve jé ag tóg ke mū, isŷ ag jykre tugnŷm kŷ. ¹¹ Kănhmar inh kătīg ke mū. Ājag tŷ inh ki ge kŷ nýtī tag tovānh tūg nī. Ke tū nī mū ra ū ag tóg ājag nýtīg ja ki nýtīnh kŷ nén tŷ ājag mŷ sér tīnh ke mū ěn venh ke mū, inhhā. ¹² Ū tŷ isovānh tū ěn ag tŷ sóg ĩn nūna ri ke han ke mū, kanhkā tá. Tá ag pa măn ke tū nī. Ag kri sóg Topē jiji rán ke mū gé, Topē jamā jiji ti ke gé. ěmā tŷ *Jerusalém* tăg to ken hā vē. Kanhkā tá tóg kătėrenh ke mū. Kar kŷ sóg ag kri ijji tăg rán ke mū gé, he tóg, hem nī, vėnh rán ki,” he tóg inh mŷ, ū tŷ tŷ ēprā ke nī ve ēn ti.

13 “Ū nīgrēg nýtī ag tỳ tỳ jēmē jé, Topē kuprīg vī ti. Ū tỳ inh ki ge kýt nýtī ag hā mýt tóg tónh ke mū, Topē kuprīg ti, “he tóg, ū tỳ tỳ ēprā ke nī ve ěn ti. Ti tỳ ěmā tỳ *Filadélfia* tá ke ag mýt vĕnh vī jĕnĕg mūn hā vĕ.

Laodicéia tá igreja ki ke ag mýt rá

14 Kýt tóg: “ŭ tỳ ěmā tỳ *Laodicéia* tá inh ki ge kýt nýtī ag ki rīr mū ěn mýt tag rán nī, ha mĕ,” he mū gé. “Ū tỳ ā mýt vĕnh vī jĕnĕg mū jĭjĭn hā výt: “ki hā tó tĭn hā vĕ,” he mū, hem nī,” he tóg. “Ti hā tigrĭn Topē tóg nĕn ū kar han ja nĭgtī, hem nī iso,” he tóg. 15 “Ājag tỳ nĕn han mū ki kanhró sóg nī. Ājag pijé goj rýt jagy ri ke nýtī gé'. Kýt ājag pijé goj kusa ri ke nýtī gé'. Ājag tỳ goj rýt jagy ěn ri ke nýtī ran há tĭnh mū vĕ. Ājag tỳ goj kusa ěn ri ke nýtī ran há tĭnh mū gé vĕ vĕ. 16 Hā ra ājag tóg goj rýt mĕ ri ke nýtī, ājag tỳ iso krój nýtĭn kýt. Hā kýt sóg ājag vām sór mū. ěg tỳ goj rýt mĕ pra kýt kujĕn ěn ri ke han jé sóg ke mū, ājag tỳ, ha vem nī. 17 Vĕso ājag tóg: “riko ěg nýtī, há ěg nýtī, nĕn ū tóg ěg mýt tũ' he tũ pĕ nī,” he tĩ. Hā tũ tó ājag tóg tĩ. Jagtar ājag tóg nýtī, mýt, ha mĕ. Tỳ nĕn tũ ājag tóg nýtī. Jykre kórég ājag tóg nýtī. Kur tũ ājag tóg nýtī. Kyvó ājag tóg nýtī. Hā ra ājag tóg ki kagtĭg nýtī, ājag kórég nýtī tag ki. 18 Hā kýt sóg ājag mýt: “inh ki *ouro* há ěn mĕn kāmū jĕg,” he sór mū, “ājag tỳ riko nýtī jé. Kur kupri kajām nī, ājag tỳ kator nýtī tũ nī jé, ājag mýt āg tũ nī jé. Vĕnh kagta kajām nī, ājag kanĕ mýt, ājag tỳ ve há han mĕn jé. 19 Isýt ū to há nī ěn mýt sóg vī tar han tĩ, ti kanhrān jé. Vĕso jykrĕn kýt ājag jykre kórég tovānh nī. 20 Mĕ há han nī, sýt ājag mýt nĕn tó mū tag. Re tá inh jĕ nī, jānkā tá, kýt sóg tỳ tórón' tórón' ke mū. Ū tỳ inh vī mĕg mū mýt tóg há tĩ. Kýt tóg inh mýt nón ke mū, jānkā ti. Kýt sóg ti ĩn kā ra rānh ke mū. Kýt sóg ti mré jĕn ke mū. Kýt tóg

inh mré jĕn ke mū gé, ha mĕ. 21 Ū tỳ isovānh tũ ěn mýt sóg: “inh mré nī,” he sór mū. Kýt tóg inh ri ke tỳ ĩn mág nĭnh ke mū. Inh panh mré sóg tỳ ĩn mág nī ha, isýt ti tovānh ja tũ nĭn kýt. Kýt tóg tá inh mré nĭnh ke mū gé,” he tóg, hem nī, vĕnh rán ki,” he tóg, ū tỳ tỳ ēprā ke nī ve ěn ti.

22 “Ū nīgrēg nýtī ag tỳ tỳ jēmē jé, Topē kuprīg vī ti. Ū tỳ inh ki ge kýt nýtī ag hā mýt tóg tónh ke mū,” he tóg, ū tỳ tỳ ēprā ke nī ve ěn ti. Ti tỳ ěmā tỳ *Laodicéia* tá ke ag mýt vĕnh vī jĕnĕg mūn hā vĕ.

4

Kanhkā tá Topē mýt vī há han

1 Kýt sóg kynhmýt ěvānh, kýt sóg kanhkā jānkā vé. Hā ra tóg nor kýt jĕ nī. Kýt sóg vĕnh vī ěn mĕ mĕn, vĕnh vī tỳ *trombeta* kyr ri ke ěn. Kýt tóg inh mýt: “ha kātāpry,” he mū. “Ā mýt sóg ven sór mū, ājag tỳ kar kýt nĕn venh ke mū ti,” he tóg, vĕnh vī ti.

2 Kýt vāhā Topē kuprīg tóg inh krĭn mū. Kýt sóg nĕn nĕ vég mū. Kanhkā tá tóg nĭgja sĭnvī kri nī nī. 3 Ti kakā tóg jĕngrĕ nī, pó sĭnvī tỳ *jaspe* mré *sardōnio* jĕngrĕ ěn ri ke. Nĭgja sĭnvī ěn výt ta no jĕngrĕ ri ke jĕ gé, pó tỳ *esmeralda* jĕngrĕ ěn ri ke. 4 Nĭgja sĭnvī ěn pĕnĭn nĭgja sĭnvī ū tóg nýtī gé. 24 (ke) ti nýtī. Nĭgja ěn kri kófa ag tóg nĭgnī kýt nýtī, kófa tỳ 24 (ke) ag. Kur kupri rĭnh kýt ag tóg nýtī. *Ouro* tỳ krĭ tógfĭn jafā rĭnh kýt ag tóg nýtī gé. 5 Nĭgja sĭnvī ěn tá ta tỳ kómkóm ke ri ke ěn tóg vĕnh ven mū. Kýt ta tỳ týtýt he ri ke ěn tóg mĕ há tí gé, vĕnh vī ke gé. Ti jo pĭ jónhkó gru tỳ 7 (ke) tóg nýtī gé. Topē kuprīg to ken hā vĕ, hā výt: pĭ jónhkó gru tỳ 7 (ke), he mū. 6 Nĭgja sĭnvī kakām nĕn ū tóg nýtī nī, tỳ tóg *vidro* tỳ goj nī ve nī, goj jāpri, goj kókop pĕ.

Kýt nĭgja sĭnvī ěn pĕnĭn ū ag tóg nýtī, ū tỳ 4 (ke) ag. Ag kakā ki ag tóg kanĕ e nýtī, kar kýt ag pānī tá ke gé. 7 Ag kām mýt ū tóg mĭg ve ri ke nī. Kýt

ũ tóg monh ve ri ke nĩ gé. Kĩ ũ tóg ěg kakã ve ri ke nĩ. Jãvo ũ tóg kónhkó mág tẽ ti ve ri ke nĩ. ⁸ Ag kar vỹ fẽr tỹ 6 (ke) nỹti. Kĩ ag tóg ag fẽr ven ja ki kanẽ e nỹti gé. Kurã mré kuty ki ag tóg jãn tí. Jãn to krónh ke vãn h ag tóg nỹti. Ag jãn hã vẽ, ha mẽ: “ũn mág', mág', mág' vỹ tỹ ti nĩ, ěg jóg tỹ Topẽ ti, ũ tỹ nén kar han ki kanhró nĩ ěn ti. Vãsỹ tóg nĩ ja nĩgtĩ. Kĩ tóg ũri nĩ gé. Kĩ tóg kãtig ke mũ gé.” he ag tóg tí, nén nẽ tỹ 4 (ke) ěn ag. ⁹ Topẽ tỹ tỹ ũn mág nĩ ěn hã tỹ ag tóg jãn tí. Ti mỹ vĩ há han ag tóg tí. Ti mỹ ag tóg: “nén kar hynhan há ã tóg nĩ,” he tí, ũ tỹ nĩgia sĩnvĩ kri nĩ mũ ěn mỹ. ¹⁰ Ag tỹ ti mỹ jãn kỹ kófa tỹ 24 (ke) ěn ag vỹ mũgmũg ke tí, ũ tỹ nĩgia sĩnvĩ kri nĩ ěn krẽm. Kĩ ag tóg ti mỹ: “Topẽ vỹ tỹ ã nĩ,” he tí, ũn rĩr nĩ ěn mỹ. Ti rĩr nĩ vỹ tú' henh ke tú pẽ nĩ. Kĩ ag tóg ag krĩ tógfĩ ěn vin tí, nĩgia sĩnvĩ ěn krẽm. ¹¹ Ti mỹ ag tóg: “ěg *Senhor* vỹ tỹ ã nĩ,” he mũ. “Topẽ vỹ tỹ ã nĩ. Nén ũ kar to jykrén kỹ ã tóg hynhan ja nĩgtĩ, hã kỹ tóg ki nỹti, ã tỹ nén hynhan mũ kar ěn ti. Kĩ vẽn kar vỹ ã mỹ vĩ há han ke mũ, ã to: “ũn mág vỹ tỹ ti nĩ,” hen kỹ,” he ag tóg, kófa ag, ũ tỹ nĩgia sĩnvĩ kri nĩ ěn mỹ.

5

Jesus tỹ livro mãn

¹ Kĩ sóg *livro* vég mũ. *Livro* ěn vỹ grĩn kỹ nỹ. ũ tỹ nĩgia sĩnvĩ kri nĩ ěn vỹ *livro* ěn mãn kỹ nĩ nĩ, ti pẽgia tỹ. Kã tá tóg rãn kỹ nĩ, ti ven ja tá ke gé. Tógfĩn kỹ tóg nĩ nĩ, *livro* ti. Tógfĩn ja tỹ 7 (ke) tóg nĩ. ² Kĩ sóg Topẽ tỹ jẽnẽ jafã éhé tãvĩ vég mũ gé. Vĩ tóg mũ, jamã há ra, kỹ tóg: “ũ nỹ hỹn ti tógfĩ kavãn mũ?” he mũ.

³ Hã ra ag tóg vég tú nĩ, kanhkã tá, ěprã, vẽn kuprĩg ag kã mũ ke gé. Kĩ ũ tỹ *livro* kavãn ke tóg tú tí, ti rá ve jé. ⁴ Kĩ sóg fỹ mũ. Inh mỹ tóg e tí, ũ tỹ *livro* kavãn ke tú tĩn kỹ. ⁵ Kĩ kófa ag kã ũ tóg inh mỹ: “fỹ tũg ra,” he mũ. “*Davĩ* krẽ'krẽ ag kã ũn pir ěn tóg mĩg tar ri ke nĩ. Kĩ tóg vẽn kar

tỹ hẽn ri ke ja nĩ. ěn vỹ ti tógfĩ tỹ 7 (ke) ěn kygvãn ki kanhró nĩ. Kĩ tóg *livro* ki rá ěn venh ke mũ,” he tóg inh mỹ.

⁶ Kĩ sóg nĩgia sĩnvĩ ěn jo *cordeiro* vég mũ, mé krẽ ěn ti. Nén nẽ tỹ 4 (ke) ag vỹ ti pénĩn nỹti, kófa ag ke gé. Kĩ tóg tỹ ag tỹ tãn h kỹ rĩr mãn ěn ri ke jẽ. Nĩka tỹ 7 (ke) ti jẽ, kanẽ tỹ 7 (ke) ke gé. Topẽ kuprĩg to ken hã vẽ, hã vỹ: nĩka tỹ 7 (ke) mré kanẽ tỹ 7 (ke), he mũ. Topẽ vỹ ti jẽnẽ ja nĩ, ti tỹ ga kar mĩ tũg jé. ⁷ Kĩ *cordeiro* ěn vỹ ũ tỹ nĩgia sĩnvĩ kri nĩ ěn tá jun mũ. Kĩ tóg ti ki *livro* ěn mæg mũ, ũ tỹ ti pẽgia tỹ *livro* mãn kỹ nĩ ěn ti ki. ⁸ Kĩ nén nẽ tỹ 4 (ke) ěn ag vỹ mũgmũg ke kãn mũ, kófa tỹ 24 (ke) ag ke gé. *Cordeiro* ěn krẽm ag tóg mũgmũg ke kãn mũ sir. Kófa ag vỹ vãkyn jafã tỹ *harpa* génh kỹ nỹti, pẽnky tỹ *ouro* génh kỹ ke gé. Pẽnky ěn kã ki tóg fór nĩ, pũn kỹ ger há han jafã ěn tỹ, hã vỹ: ěg tỹ Topẽ mré vẽn mĩn tí, he mũ. ⁹ *Cordeiro* ěn mỹ ag tóg jãn mũ. *Jesus* jé tag tó ag tóg mũ, ha mẽ. “Ã hã ne *livro* mãn kỹ ti tógfĩ kygvãg mũ ha'. Ā tén ja ag tóg nĩ, kỹ ã tóg ter kỹ ěprã ke ag kygjãm, Topẽ mỹ, vẽn vĩ kar tó tí ag kã mũ, *nação* kar ag kã mũ. *Povo* kar ag kã mũ ã tóg ũ ag kygjãm ja nĩgtĩ. ¹⁰ Ā tỹ ũn kygjãm mũ ag mỹ ã tóg vẽn rãnhrãj nĩm ja nĩ gé, ag tỹ ã mỹ ã tú ki rĩr jé, ag tỹ tỹ Topẽ mỹ rãnhrãj tí nỹti jé. Kĩ ag tóg ěprã ke ag kri tỹ ũn mág nỹtĩn mũ,” he ag tóg, kófa ag, jãnjan kỹ.

¹¹ Kĩ sóg Topẽ tỹ jěgnẽ jafã tỹ hẽn ri ke vég mũ gé, *mũl* tỹ hẽn ri ke. Nĩgia sĩnvĩ ěn jo ag tóg nỹti, nén nẽ tỹ 4 (ke) ěn ag mré, kófa ag mré ke gé. ¹² Jãnjan kãn ag tóg mũ gé, jamã há ra. Kĩ ag tóg: “*cordeiro* tag tén ja ag tóg nĩ. Hã kỹ tóg ũri tỹ ũn mág jẽ,” he mũ. “Tỹ tóg vẽn kar kri ũn mág jẽ ha. Riko tóg jẽ ha. Ki kanhró tóg jẽ ha. Tar tóg jẽ ha. Vẽn kar vỹ ti mỹ vĩ há han mũ ha,” he ag tóg, Topẽ tỹ jěgnẽ jafã ag.

¹³ Kŷ vāhā kanhkā tñ kar ag vŷ jānjān mŷ, jamā há ra, ěprā ke kar ag ke gé, vĕnh kuprĭg kar ag ke gé, goj ki ke kar ag ke gé. Kŷ ag tóg: “ŭ tŷ nĭgja sĭnvĭ kri nĭ ěn mŷ ěg tóg vĭ há han ke mŷ ha, *cordeiro* ěn mŷ ke gé,” he mŷ. “Ag pir mŷ ag tóg tŷ ŭn mág nŷtĭ. Vĕnh kar kri ke vŷ tŷ ag nŷtĭ. Kŷ ag tóg tŷ' henh ke tŷ pĕ nĭ,” he ag tóg mŷ sir, vĕnh kar pĕ ěn ag.

¹⁴ Kŷ nĕn nĕ tŷ 4 (ke) ěn ag vŷ tóg vĭ mŷ gé sir. “Hā vĕ,” he ag tóg mŷ. Kŷ kófa ag tóg mŷgmŷg ke kñn mŷ sir, “Topĕ vŷ tŷ ā nĭ,” hen kŷ.

6

Jesus tŷ livro tógfĭ kygvān

¹ Kŷ sóg *cordeiro* tŷ ti tógfĭ ve kavān vég mŷ sir, ti tógfĭ tŷ 7 (ke) ěn ag kā ŭn ve ěn ti. Kŷ sóg nĕn nĕ tŷ 4 (ke) ag kā ŭ vĭ mĕg mŷ gé sir. Ti vĭ vŷ ta tŷ tŷrŷr he ri ke nĭ. “Tág’,” he tóg. ² Kŷ sóg vĕšŷjām ěvānh kŷ kāvāru kupri vég mŷ. Ŭ tŷ kri nĭ vŷ vyj vyn kŷ nĭ nĭ. Ti mŷ ag tóg krĭ tógfĭ jun mŷ, ti tŷ tŷ ěprā ke kar kri ke jĕn kŷ.

³ Kŷ *cordeiro* vŷ ti tógfĭ ŭ kavāg mŷ gé. Ti tógfĭ régre tá krŷg vĕ sir. Kŷ nĕn nĕ ag kā mĭ ŭ tóg: “tág’,” he mŷ gé. ⁴ Kŷ kāvāru kusŷg vŷ jun mŷ. Ŭ tŷ kri nĭ ěn mŷ ag tóg rógro tĕj jun mŷ, ti tŷ ěprā ke ag tŷ jagnĕ kato vāsānsān han jĕ, ěprā ke ag tŷ jagnĕ kĕgtĕn jĕ sir.

⁵ Kŷ *cordeiro* ěn tóg ti tógfĭ ŭ kavāg mŷ gé. Ti tógfĭ tāgtŷ tá krŷg vĕ sir. Kŷ nĕn nĕ ag kā mĭ ŭ tóg: “tág’,” he mŷ gé. Kŷ sóg vĕšŷjām ěvānh kŷ kāvāru sá vég mŷ sir. Ŭ tŷ kri nĭ ěn vŷ ěg tŷ nĕn ŭ kar kufyg jafā mñn kŷ nĭ nĭ, ěg tŷ nĕn ŭ kar kāmun jafā ti. ⁶ Kŷ sóg nĕn nĕ tŷ 4 (ke) ěn ag kā ŭ vĭ mĕg mŷ gé, kŷ tóg: “*trigo tŷ quilo* pir mñn jĕ ag tóg ke mŷ ha, *por dia* kaja to,” he mŷ, kŷ tóg kaja e tĭ. “Ke tŷ nĭn kŷ ag tóg *cevada tŷ quilo* tāgtŷ mñn ke mŷ, *por dia* kaja ěn to, (kŷ tóg kaja e tĭ

gĕ). *Azeite* vóg tŷg nĭ hā ra, *vinho* vóg tŷg nĭ gé, kaja si ěn to ti fón nĭ,” he tóg mŷ, vĕnh vĭ ti.

⁷ Kŷ *cordeiro* ěn tóg ti tógfĭ ŭ kavāg mŷ gé. Ti tógfĭ tŷ 4 (ke) tá krŷg vĕ sir. Kŷ nĕn nĕ ag kā mĭ ŭ tóg: “tág’,” he mŷ gé. ⁸ Kŷ sóg kāvāru ŭ vég mŷ. Hā ra tóg vĕser jóg tánh ěn ri ke nĭ. Ŭ tŷ kri nĭ ěn tóg ěg tĕn tĭ. Kŷ vĕnh kuprĭg ag vŷ ti nón kāmŷ mŷ gé. Ag tŷ ěprā ke ag vĕnh kĕpóv tŷ 4 (ke) ag kā ti vĕnh kĕpóv pir ag kĕgtĕn ke vĕ, rógro tŷ, ag kókĭr tŷ ke gé, vĕnh kaga tŷ ke gé, mĭg tŷ ke gé.

⁹ Kŷ *cordeiro* vŷ ti tógfĭ ŭ kavāg mŷ gé. Ti tógfĭ tŷ 5 (ke) tá krŷg vĕ sir. Kŷ sóg nĭgja sĭnvĭ ěn krĕm ěvānh kŷ, ag tŷ Topĕ vĭ tŷgrĭn ŭn kĕgtĕn mŷ ag kar kuprĭg vĭgvég mŷ. Topĕ vĭ tó to krónh ke ja tŷ ag tóg nĭ. Hā kŷ ag tóg ag kĕgtĕn ja nĭgtĭ, ŭ tŷ ag vĭ jĕmĕ sór ja tŷ ěn ag. ¹⁰ ěn ag vŷ jamā há ra: “*Senhor*,” he mŷ. “Ŭn mág vŷ tŷ ā nĭ. Ā tŷ nĕn tó mŷ ěn han ā tóg tĭ. Ā mŷ kĕnhmar ěprā ke ag jykre tŷgnŷm sór tŷ, ā tŷ ag vóg kónān jĕ, ag tŷ ěg kĕgtĕn ja tag tŷgrĭn?” he ag tóg mŷ. ¹¹ Kŷ tóg ag mŷ kur kupri junjun kŷ ag mŷ: “*toreg ver*,” he mŷ. “Ŭ ag tóg nŷtĭ gé, ag tŷ ŭn kĕgtĕn ke mŷ ŭ ag, ājag mré ke ŭ ag. Topĕ vŷ ag nĭgkré, kŷ tóg ki kanhró nĭ, ag tŷ ŭ tŷ hĕn ri ke kĕgtĕn ke mŷn ki. Ag tŷ ājag mré ke ěn ag kĕgtĕn kñn kar kŷ tóg ag jykre tŷgnŷm kñn ke mŷ, ha vem nĭ,” he tóg, ag tŷ ŭn kĕgtĕn mŷ ěn ag mŷ.

¹² Kŷ sóg *cordeiro* ve mñn mŷ. Kŷ tóg *livro* tógfĭ ŭ kavāg mŷ gé. Ti tógfĭ tŷ 6 (ke) tá krŷg vĕ sir. Kŷ ga tóg jŷrŷn ke mŷ. Rā vŷ kuty' he mŷ, kur sá kuty ěn ri ke. Kŷsā vŷ kusŷg' he mŷ gé. ¹³ Kŷ krĭg vŷ vár kñn mŷ gé. Kejĕn kĕka tóg ka tŷ vyryn vyryn ke tĭ. kŷ ti kanĕ tóg vár kñn tĭ, ti tánh ra. Ge ti nĭnh mŷ, krĭg vár kñn ke mŷ tag tĭ. ¹⁴ Kŷ kanhkā vŷ tŷ' he mŷ gé. ěg tŷ *livro* grĭn ěn ri ke ti nĭ, kanhkā tŷg tĭ. Pānónh vŷ tŷg kñn mŷ gé,

goj vāso kar ke gé. ¹⁵ Ěprā ke ag vỹ pānónh nor krēm vėnh pigjunh mũ, pāro vāso krēm, pā'i ag, vėnh kar kri ke ag, ag pā'i ag mré hā, ũn riko ag mré hā, ũn tar ag mré hā, ũn *camarada* ag mré hā, ag *patrāo* ag mré hā, ěprā ke kar ag mỹr, ha mẽ. ¹⁶ Kỹ ag tóg pānónh mỹ vĩ mũ, pāro mỹ ke gé. “Ha ěg kri vār. Ha ěg kri tỹ tam ké. Ha ěg pigju. *Cordeiro* ěn vỹ ěg to jũ mũ. Kỹ ũ tỹ nĩgja sĩnvĩ kri nĩ ěn vỹ ěg ki ěvānh mũ. Ag jo ěg pigju,” he ag tóg mũ, ón kỹ, ěprā ke kar ag, pānónh kar mỹ. ¹⁷ “Ag tỹ ěg to jũnh ke vė. Pétėm ti huri, kurā kórėg tag ti. Krenkren ke tũ ěg tóg nĩ,” he ag tóg mũ, ěprā ke kar ag, *cordeiro* ěn jũ kamėg kỹ.

7

Topě tỹ jėně jafā tỹ ũn e ránrán

¹ Kỹ sóg ga fyr mĩ ěvānh kỹ Topě tỹ jėgně jafā tỹ 4 (ke) ag vigvég mũ. Ga péno tỹ 4 (ke) ki ag jėgjęg kỹ nỹtĩ. Kỹ ag tóg kākā tỹ 4 (ke) ag ki rĩr nỹtĩ gé, kākā tỹ hě kā tá mũ tũ nĩ jė. Kỹ kākā tóg tũ tĩ, ga kri, goj kri ke gé, ka kā mĩ ke gé. ² Rā jur ja tá sóg Topě tỹ jėně jafā ũ kātĩg vég mũ gé. Topě tỹ ěg ránrán jafā ma tóg kātĩ mũ. Kỹ tóg kanhkā ra tāpry mũ. Kỹ tóg Topě tỹ jėgně jafā tỹ 4 (ke) ěn ag mỹ vĩ mũ. Topě vỹ ag mỹ: “ga mré goj kókén nĩ,” he ja nĩ, ũ tỹ 4 (ke) ěn ag mỹ. ³ Kỹ ũ tỹ vėnh rán jafā ma kātĩ mũ ěn tóg ag mỹ: “toreg ver’,” he mũ. “Ga vóg tũg nĩ ver, goj ke gé, ka ke gé,” he tóg. “Ěg tỹ ver Topě mỹ rānrāj tĩ ag ránrán sór vė, ag kakā ki,” he tóg, Topě tỹ jėně jafā ti, ũ tỹ 4 (ke) ěn ag mỹ. ⁴ Kỹ tóg ag ránrán tĩ mũ. ũ tỹ 140 mil (ke) ag hā vė, fag mré hā, ti tỹ *Israel* krě'krě ag kar kā mĩ ũn ránrán mũ ag. Ti *número* mẽ inh. ⁵ *Judá* krě tỹ 12 mil (ke) tóg rán kỹ nỹtĩ, *Rubem* krě tỹ 12 mil (ke) ke gé, *Gade* krě tỹ 12 mil (ke) ke gé, ⁶ *Aser* krě tỹ 12 mil (ke) ke gé, *Naftali* krě tỹ 12 mil (ke) ke gé, *Manassés* krě tỹ 12 mil (ke) ke gé, ⁷ *Simeão* krě tỹ

12 mil (ke) ke gé, *Levi* krě tỹ 12 mil (ke) ke gé, *Issacar* krě tỹ 12 mil (ke) ke gé, ⁸ *Zebulom* krě tỹ 12 mil (ke) ke gé, *José* krě tỹ 12 mil (ke) ke gé, *Benjamim* krě tỹ 12 mil (ke) ke gé. Ěn ag ránrán kān tóg mũ, Topě tỹ jėně jafā ti.

Ũn e tỹ Topě mỹ vĩ há han

⁹ Tag pāte sóg ũn tỹ hėn ri ke ag vigvég mũ. E tāvĩn ag nỹtĩ. Kỹ ũ tỹ ag nĩgkrén ke tóg tũ tĩ. Tỹ ag ěprā ke ja nỹtĩ. *Nação* kar kā mĩ ke ũ ag vỹ tá nỹtĩ, *povo* kar kā mĩ ũ ag ke gé, vėnh vĩ kar tó tĩ ag kā mĩ ũ ag ke gé. Kur kupri rĩnh kỹ ag tóg nỹtĩ. Nĩgja sĩnvĩ ěn pénĩn ag tóg jėgjęg kỹ nỹtĩ, *cordeiro* rĩnve. Tānh féj gėnh kỹ ag tóg nỹtĩ. ¹⁰ Ěn ag vỹ jamā há ra: “Topě hā vỹ ěg krenkren han mũ,” he mũ. “Ũ tỹ nĩgja sĩnvĩ kri nĩ ěn vỹ ěg krenkren han mũ, *cordeiro* ti ke gé,” he ag tóg mũ.

¹¹ Topě tỹ jėgně jafā kar ag vỹ nĩgja sĩnvĩ ěn pénĩn nỹtĩ gé, ũn e ěn ag mré. Kófa ěn ag pénĩn ag nỹtĩ, nėn ně tỹ 4 (ke) ěn ag pénĩn ke gé. Nĩgja sĩnvĩ ěn krēm mũgmũg ke kỹ ag tóg ũ tỹ kri nĩ ěn mỹ: “Topě vỹ tỹ ā nĩ,” he mũ. ¹² Kỹ ag tóg: “ha vé, vėnh kar jė Topě hā mỹ vėnh vĩ há tó,” he mũ. “Topě hā vỹ sĩnvĩ jė. Ti hā mỹ ěg tóg vėnh vĩ há tó tĩ. Tỹ tóg ũn mág jė, vėnh kar kri, ũri. Hā vė,” he ag tóg mũ, Topě tỹ jėgně jafā ag.

¹³ Kỹ kófa ěn ag kā ũ tóg inh mỹ: “ag tỹ hě ri ke ně hỹn, hā kỹ ag tóg kur kupri rĩnh kỹ nỹtĩ?” he mũ.

¹⁴ Kỹ sóg ti mỹ: “inh pijé ki kanhró nĩ,” he mũ. “Ā hỹn tóg ki kanhró nĩ,” he sóg ti mỹ. Kỹ tóg inh mỹ: “nėn ũ jagy mág pě ve ja ag tóg nĩ, *cordeiro* tugrĩn,” he mũ. “Ag vóg kónān jagy han ag tóg. Ag kur kygfā ag, *cordeiro* kyvénh tỹ, kỹ tóg kupri nỹtĩ, ag kur ti. ¹⁵ Kỹ ag tóg Topě nĩgja sĩnvĩ pénĩn nỹtĩ. Ti rānrāj han ag tóg tĩ, kurā kar ki, kuty ki ke gé, ti ĩn krēm. ũ tỹ nĩgja sĩnvĩ kri nĩ ěn vỹ ag jy nĩgān mũ. ¹⁶ Ag pijé kókir mǎn

ke mũ'. Ag pijé og'og sór mǎn mũ'. Rǎ vỹ ag pũn mǎn ke tũ nĩ ha, nén ũ gru ke gé, ¹⁷ *cordeiro* tỹ ag ki rĩr kỹ, ũ tỹ nĩgia sĩnvĩ tá jẽ ên ti. Ag tatĩ tĩg jé tóg ke mũ, goj nĩhỹg ja ra. Goj tỹ ag rĩnrĩr han mũ ên ra tóg ag tatĩ tĩg ke mũ. Topẽ vỹ ag kygfỹ tỹ tũ' henh ke mũ," he tóg inh mỹ, kófa ti, ũn e ên ag to.

8

Livro tógfĩ tỹ ěgno

¹ Kỹ *cordeiro* vỹ *livro* tógfĩ tỹ ěgno kavãg mũ. Ti tógfĩ tỹ 7 (ke) tá krỹg hǎ vẽ. Kỹ tóg katy' he mũ, kanhkǎ tá, *meia hora* ki. ² Kỹ sóg Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã tỹ 7 (ke) ag vég mũ. Ag mỹ ag tóg *trombeta* tỹ 7 (ke) junjun mũ. Topẽ nĩgia sĩnvĩ jo ag tóg nỹtĩ.

³ Kỹ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ũ tóg *ouro* tỹ pénky ma kǎtĩ mũ, ěg tỹ ki Topẽ mỹ ger há pũn jafã ên ti. Nĩgia sĩnvĩ ên to tóg jẽ mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ ka jẽnjo ger há tỹ hẽn ri ke jun mũ, ti tỹ Topẽ mỹ pũn jé. Ěprǎ ke tỹ Topẽ ki ge kỹ nỹtĩ kar ag tóg Topẽ mré vémén tĩ. Ag vĩ ja ên mré tóg ti ger há ên pũn sór mũ, Topẽ mỹ, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ti. ⁴ Kỹ tóg sir pũn mũ, Topẽ kato jẽ kỹ. Kỹ ti ger há ên tóg kynhmỹ tápry mũ sir, Topẽ tũ ag tỹ ti mré vémén ja ên mré hǎ. ⁵ Kỹ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ên tóg pénky ên fǎn mũ, pránh gru tỹ. Topẽ mỹ nén ũ kar pũn jafã tá tóg pránh gru ên mǎg mũ. Kỹ tóg pénky kǎ kǎ nĩm kỹ ga kri fón mũ sir. Kỹ ta tóg kómkóm ke kỹ tỹrỹr he mũ, ga kri. Kỹ ga tóg jũrũn ke mũ gé sir.

Ag tỹ trombeta kynkyn

⁶ Kỹ Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã tỹ 7 (ke) ên ag tóg vẽn kǎn mũ sir, ag tỹ *trombeta* kynkyn jé. ⁷ Kỹ ũn ve tóg ti tũ kyn vén mũ. Kỹ nǎfy tóg ěprǎ ke ag kri vǎr mũ, pĩ mré hǎ, vẽn kyvénh mré hǎ ke gé. Kỹ ga vẽn kǎpóv tágtũ ag kǎ ti vẽn kǎpóv pir tóg kugpũr kǎn mũ, ka mré hǎ. Re vỹ pũr kǎn pẽ han mũ sir.

⁸ Kỹ Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã tỹ 7 (ke) ên ag kǎ ũ tóg *trombeta* kyn mũ gé. *Trombeta* régre vẽ sir. Kỹ nén ũ tóg goj kafã tũ ki kutẽ mũ. Hǎ ra tóg tỹ pǎnónh gru nĩ ve nĩ, pǎnónh mǎg távĩ. Kỹ goj vẽn kǎpóv tágtũ ag kǎ ti vẽn kǎpóv pir tóg vẽn kyvénh ri ke nĩ. ⁹ Goj ga vẽn kǎpóv tágtũ ag kǎ ti vẽn kǎpóv pir tóg kǎgter kǎn mũ gé. Goj kri mũ mũ ên, *barco* ên vẽn kǎpóv tágtũ ag kǎ ti vẽn kǎpóv pir tóg tũ' he kǎn mũ gé, pǎnónh ên tugrĩn.

¹⁰ Kỹ Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã tỹ 7 (ke) ên ag kǎ ũ tóg *trombeta* kyn mũ gé. *Trombeta* tágtũ vẽ sir. Kỹ krĩg mǎg pẽ tóg kanhkǎ tá kátère mũ. Hǎ ra tóg gru nĩ, pĩ gru ên ri ke. Kỹ tóg goj nĩhỹg vẽn kǎpóv tágtũ ag kǎ ti vẽn kǎpóv pir kri kutẽ mũ. ¹¹ Krĩg ên jijin hǎ vỹ: "fa," he mũ. Kỹ goj ên tóg fa nĩ sir. Kỹ ěprǎ ke tỹ hẽn ri ke ag vỹ kǎgter mũ, goj kórég ên kron kỹ.

¹² Kỹ Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã tỹ 7 (ke) ên ag kǎ ũ tóg *trombeta* kyn mũ gé. *Trombeta* tỹ 4 (ke) vẽ sir. Kỹ nén ũ tóg rǎ kókég mũ. Kỹ jẽngrẽ tóg sĩ' he mũ, kysǎ jẽngrẽ ti ke gé, krĩg kar jẽngrẽ ti ke gé. Jẽngrẽ vẽn kǎpóv tágtũ ag kǎ ũn pir tóg tũ' he mũ. Kỹ tóg kuty távĩ nỹ.

¹³ Kỹ sóg kónhkó mǎg vég mũ, ti tẽ tĩn kỹ, kynhmỹ. Ên vỹ jamǎ há ra prěr mũ. "!.Jagy ti tĩnh mũ, jagy ti tĩnh mũ, ěprǎ ke ag mỹ..! !..Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã tágtũ ũ ag vỹ ag tũ ti kynkyn ke mũ ha, kỹ tóg kórég távĩ nỹnh mũ ha," he tóg mũ, kónhkó mǎg ti.

9

¹ Kỹ Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã tỹ 7 (ke) ên ag kǎ ũ tóg *trombeta* kyn mũ gé. *Trombeta* tỹ 5 (ke) vẽ sir. Kỹ sóg krĩg vég mũ. Kanhkǎ tá tóg kátère ja nĩ, ěprǎ. Kỹ ag tóg ti mỹ nũgme nón jafã fig mũ, *chave* ti, krĩg ên mỹ. ² Kỹ tóg nón mũ sir, nũgme ti. Hǎ ra nĩja tóg tá tũm tũm ke mũ, nĩja tar pẽ. Kỹ

rã tóg kuty' he mũ. Ga kri tóg kuty' he kãn mũ. ³ Nija ên kã tá tóg vãhã kãpa mũ, tỹ ópã tỹ hên ri ke nỹti ve ti. Hã ra tóg pỹn kakrã tar ri ke nỹti, tỹ ópã nỹti ve ên ti. ⁴ Ti pijé re ko tí'. Ti pijé ka féj ko tí'. Ti pijé êkré ko tí gé'. Ti tỹ êprã ke ag mỹ vênh kaga han kãtĩg vê. Êprã ke ù ag tóg tỹ Topê tỹ rágrã tú nỹti, ag kakã ki. Ên ag tỹ ag mỹ vênh kaga han hã jé ag tóg junjun mũ, tỹ ópã nỹti ve ên ag. ⁵ Ag pijé êprã ke ag kãgtén mũ hã ra'. Kysã tỹ 5 (ke) ki ag tóg êprã ke ag mỹ vênh kaga nĩm mũ. Ag tỹ ag vóg ký tóg pỹn kakrã tỹ êg tugtãn ri ke nĩ, ti kaga ti. ⁶ Ký êprã ke ag tóg kãgter sór mũ, ti kaga jagy to. Hã ra ag tóg kãgter ke tú nĩ, kysã tỹ 5 (ke) ên ki. Ag kãgter sór mũ ra ag tóg kãgter ke tú pê nĩ.

⁷ Ópã ên tóg tỹ kãvãru ve nỹti. Kãvãru tỹ vênh génh mũnh ke ri ke tóg nỹti. *Ouro* tỹ ag tóg krĩ tógfi nỹti. Ag kakã vỹ êg kakã ri ke nĩ. ⁸ Ag gãnh vỹ fag gãnh téj ri ke nĩ gé. Ag jã vỹ mĩg jã ri ke nĩ. ⁹ Ag fár tóg tỹ *ferro* tỹ *camisa* ri ke nĩ. Ag fêr tỹ rãnrãnh he tóg mẽ há tí. Ký tóg kãvãru tỹ hên ri ke tỹ karósa tỹ hên ri ke nỹgnỹn ri ke nĩ, ag tỹ vênh génh mũnh ken ký. ¹⁰ Ag my kã tóg jê, ag préj ti, pỹn kakrã préj ri ke ti. Ag my tỹ ag tóg êprã ke ag vóg kónãn tí, kysã tỹ 5 (ke) ki. ¹¹ Û tỹ nũgme ki rĩr tí ên, ù tỹ Topê tỹ jêñê jafã ri ke nĩ ên vỹ tỹ ag pã'i mág nĩ, ópã ên ag pã'i mág. *Hebreu* ag ví ki ti jiji vỹ: *Abadom*, he mũ, ký tóg *Grego* ag ví ki: *Apolião*, he mũ, hã vỹ: nén ù kar kókég tí, he mũ, êg ví ki.

¹² Nén jagy ve ve inh huri. Sỹ nén jagy régre venh ke nê ha.

¹³ Ký Topê tỹ jêgnê jafã tỹ 7 (ke) ên ag kã ù tóg *trombeta* kyn mũ gé. *Trombeta* tỹ 6 (ke) vê sir. Ký sóg vênh ví mẽg mũ. Topê mỹ nén ù pũn jafã tỹ *ouro* tá tóg mẽ há tí, vênh ví ti, *mesa* ên péno tỹ 4 (ke) ki. ¹⁴ Vênh ví ên tóg ù tỹ kyn mũ ên mỹ: “Topê

tỹ jêgnê jafã tỹ 4 (ke) ên kygvãn tũg,” he mũ. “Û tỹ goj mág tỹ *Eufrates* tá sigse ký nỹti ên ag kygvãn tũg,” he tóg. ¹⁵ Ký tóg ù tỹ 4 (ke) ên ag kygvãn tí mũ. Tá ag tóg jãvãnh nỹti ja nĩgtĩ, ag tỹ êprã ke tỹ hên ri ke ag kãgtén jé. Topê vỹ ag mỹ ag tỹ kurã ki ag kãgtén ke mũ ên nĩm ja nĩ. Êprã ke vênh kãpóv tãgtũ ag kã ùn pir ag kãgtén kãn jé ag tóg ke mũ, Topê tỹ jêgnê jafã tỹ 4 (ke) ên ag. ¹⁶ Ag krêm *soldado* ag *número* mẽ inh, ù tỹ kãvãru kri mũgtĩ ag. 200 *mil* (ke) ag nỹti, ag krêm *soldado* ag. ¹⁷ Ký sóg ag vég mũ, *soldado* tỹ kãvãru kri mũ mũ ag. *Ferro* tỹ ag *camisa* nỹti. Ký ù ag tóg kusũg nỹti, pĩ kusũg ri ke. Û ag tóg tánh nỹti. Û ag tóg mãméro nỹti. Kãvãru krĩ vỹ mĩg krĩ ri ke nỹti. Ag jênkã tá pĩ gru tóg kãkutê mũ, nĩja ke gé. ¹⁸ Tag tỹ ag tóg êprã ke ag kãgtén ke mũ, pĩ tỹ, nĩja tỹ, kãvãru ag. ¹⁹ Nén tỹ kãvãru jênkã tá kãkutê mũ ên vỹ êprã ke ag kãgtén ke mũ. Kãvãru ên my vỹ tóg tỹ pỹn ve nĩ, pỹn krĩ. Ên tỹ ag tóg êprã ke ag kókén ke mũ gé.

²⁰ Êprã ke ù ag tóg hã ra krenkren ke mũ ver. Ag kãgtén kãn ke tú ag tóg nĩ ver. Ký ùn krenkren mũ ag pijé Nén-Kórég ag tovãnh mũ'. Vênh kãgrã tovãnh tú ag nỹti, pó tỹ vênh kãgrã ên, ka tỹ vênh kãgrã ên ke gé. Ver ag tóg tag kar to: “Topê vỹ tỹ ti nĩ,” he tí gé. Ag tỹ vêsóg ki vênh kãgrã hynhan mũ ra tóg ag mỹ tỹ Topê nĩ ve nĩ, ti kanê tú ra, ti nĩgrêg nor tú ra, ti tũg vãnh hã ra. ²¹ Ag pijé ag jykre tovãnh sór mũ', êprã ke krenkren mũ ên ag. Jagnê kãgtén ag tóg mũgtĩ. Kujã jykre han ag tóg mũgtĩ. Ag prũ tú fag mré ag tóg nỹgnỹ mũgtĩ. Fag mén tú ag mré fag tóg nỹgnỹ mũgtĩ gé. Jagnê tỹ nén ù pigju ag tóg mũgtĩ gé, êprã ke ag.

10

¹ Kÿ sóg Topē tÿ jēnē jafā tar ũ vég mŭ. Kanhkā tá tóg kâtere mŭ. Kanhkā góg vÿ ti kri rŭm ke kÿ nÿ nĩ. Ti krĩ kri ta no tóg vĕnh ven mŭ. Ti kakā vÿ rā ri ke nĩ. Ti fa vÿ pĩ gru ri ke nÿtĩ. ² Livro sĩ tÿ tóg jén ke kÿ mǎn kÿ jē nĩ. Ti pĕgja tÿ tóg goj kafā tũ sǎn mŭ. Kÿ tóg ti jakānh tÿ ga sǎn mŭ. ³ Prĕr tóg mŭ sir, jamā há ra. Kÿ tóg tÿ mĭg kyr mē tĩ, ti prĕr ti. Kÿ ta tÿ tÿrÿr he tÿ 7 (ke) vÿ ti vĩ kafān mŭ, jamā há ra. ⁴ Kÿ sóg ta tÿ tÿrÿr he mŭ ěn vĩ rán sór mŭ. Hā ra ũ tÿ kanhkā tá vĩ mŭ tóg inh mÿ: “rán tũg nĩ,” he mŭ. “Ta tÿ tÿrÿr he mŭ ěn vĩ tó sór tũg nĩ, ũ mÿ,” he tóg.

⁵ Kÿ Topē tÿ jēnē jafā ěn, ũ tÿ goj mré ga kri jē mŭ ěn tóg ti nígē tÿ kanhkā ki ven mŭ, ti pĕgja tÿ. ⁶ Kÿ tóg: “sÿ ki hā tónh ke vĕ,” he mŭ. “Topē vÿ ki kanhró nĩ,” he tóg. “Ũn rĩr nĩ ěn vÿ ki kanhró nĩ, ũn ter vǎnh ěn. Ũ tÿ kanhkā mré, ga han mŭ ěn vÿ ki kanhró nĩ, ũ tÿ goj han mŭ ěn ti, ũ tÿ ũn rĩrĩr nÿtĩ kar ag hynhan mŭ ěn ti,” he tóg. “Ha vé, ti tÿ nén han ke mŭ ěn tovǎnh mǎn ke tũ ti nĩ ha, Topē ti. ⁷ Ti tÿ jĕgnē jafā tÿ 7 (ke) ěn ag kǎ ũ vÿ *trombeta* kyn ke mŭ. Kÿ tóg ũ tÿ 7 (ke) tá krÿg ke mŭ. Ti tÿ kyn kÿ Topē vÿ ti tÿ nén han sór mŭ ěn han ke mŭ ha, ti tÿ vǎsÿ to jÿkrén mŭ ěn ti. Hā tó ja ti nĩ, ti rǎnrǎj han tĩ ag mÿ, ti vĩ tó tĩ ag mÿ ke gé, Topē ti,” he tóg, Topē tÿ jēnē jafā ti.

⁸ Kÿ kanhkā tá ke ũ tóg inh mré vĕmén mǎn mŭ. Inh mÿ tóg: “ha tĩg,” he mŭ. “Livro sĩ tÿ jén ke kÿ nĩ ěn mǎn tĩg,” he tóg. “Ũ tÿ goj mré ga sǎn kÿ jē ěn ki *livro* mǎn tĩg,” he tóg. ⁹ Kÿ sóg tĩg kÿ ti mÿ *livro* to vĩ mŭ. Kÿ tóg inh mÿ: “té, ko ra,” he mŭ. “Mÿg ri ke ti nĩ, ā tÿ kon kÿ. Kar kÿ tóg hā ra fa nĩnh mŭ, ha vem nĩ,” he tóg. ¹⁰ Kÿ sóg *livro* sĩ ěn mǎn kÿ ko mŭ. Kÿ tóg mÿg ri ke nĩ. Isÿ ko kar kÿ tóg fa nĩ sir.

¹¹ Kÿ ũ tóg inh mÿ: “Topē tÿ nén hynhan ke mŭ tó mǎn jé ā tóg ke mŭ,” he mŭ. “Ti tÿ *povo* kar, *nação*

kar, pǎ'i krĕm ke kar, pǎ'i kar ag tÿ nén hynhan ke mŭ tó jé ā tóg ke mŭ,” he tóg, vĕnh vĩ ti.

11

Ũ tÿ Topē vĩ tó tĩ ag

¹ Kÿ ag tóg inh mÿ vǎn jun mŭ, vǎn tÿ nén ũ kǎmun jafā ti. Kÿ ũ tóg inh mÿ: “tág,” he mŭ. “Topē ĩn kǎmun nĩ, Topē mÿ nén ũ pũn jafā mré hā. Ũ tÿ krĕm Topē mré vĕmén nÿtĩ ěn ag nĩgkrén nĩ gé. ² Topē ĩn vǎso ěn kǎmun tũg nĩ hā ra. Fóg ag tũ vĕ, kÿ kǎmun tũg nĩ. Kysā tÿ 42 (ke) ki fóg ag tóg ěmā ěn kókén ke mŭ, Topē tÿ ěmā to: “isũ vĕ,” he mŭ ěn ti. ³ Ũ tÿ inh vĩ tó tĩ régre ag jĕgnē jé sóg ke mŭ. Kur kórég rĩnh kÿ ag tóg isÿ ag mÿ nén tónh ke mŭ ěn tónh ke mŭ, kurā tÿ 1260 (ke) ěn ki,” he tóg inh mÿ, ag kǎ mĩ ũ ti.

⁴ Topē vĩ tó tĩ régre ěn ag vÿ Topē vĩ to tar nÿtĩ, ka tÿ *oliveira* tar ěn ri ke. Kÿ ag tóg néj gru ri ke nÿtĩ, néj tÿ kri fĕg jafā kri nÿtĩg kÿ. Ũ tÿ tÿ ěprā ke ag kri ke ěn rā hā ti nÿtĩ, néj tÿ kri fĕg jafā régre ěn ti. Tag ri ke ag nÿtĩ, Topē vĩ tó tĩ régre ěn ag. ⁵ Ũ tÿ ag kato vǎsǎn kÿ ag tóg pĩ tÿ ag jĕnkā tá kǎkutē mŭ ěn tÿ ag tÿ tũ' he tĩ, ũ tÿ ag kato vǎsǎnsǎn mŭ ag tÿ. Hā kÿ ag kǎgter kǎn' he tĩ, ũ tÿ ag vóg kónǎn sór mŭ ag. ⁶ Ag tÿ Topē vĩ tón kÿ ag tóg, ag tÿ ta kutē kamĕg sór kÿ ti kutē kamĕg tĩ, kÿ tóg kutē tũ nígtĩ. Ag tÿ goj tÿ vĕnh kyvĕnh ri ke han sór kÿ ag tóg tÿ han tĩ gé. Ag tÿ ga kri ke ag vóg kónǎn sór kÿ ag tóg ag vóg kónǎn tĩ gé. Nén ũ jagy tÿ hĕn ri ke hynhan ag tóg tĩ, Topē vĩ tó tĩ régre ěn ag.

⁷ Kejĕn ag tóg kǎmén kǎn mŭ sir, Topē tÿ ag mÿ nén tó mŭ ěn ti. Kÿ nũgme tá mĭg tóg kǎkutē mŭ, kÿ tóg ag to rará kÿ ag kǎgtén mŭ. ⁸ Ag kǎgter kÿ ag tóg ěmā kjuju tá vǎr kÿ nÿtĩ nĩ, ěg *Senhor* tÿ ěmā tá ka to sa ja ěn tá. ěmā ěn tá ke ag jÿkre tóg ěmā tÿ *Sodoma* tá ke ag jÿkre ri ke

nī, ga tŷ *Egito* tá ke ag jykre ri ke ti nī gé. ⁹ Kurā tāgtū mré kurā kaju ki ag tóg vēser ēn vigvég mū. Vēnh kar ag vŷ ag vigvég mū, *povo* kar ag, pā'i krēm ke kar ag, vēnh vī kar tó tī ag kar ke gé. Ag pijé ga krēm ag pigju mū', vēser ēn ag. ¹⁰ Ēprā ke kar ag mŷ tóg sér tī, ag kăgter ti. Fénhta mág han ag tóg mū. Jagnē mŷ ag tóg *presente* jėgnėg mū. Topē vī tó tī tag ag vŷ ěprā ke ag vóg kónān jagy han ja nīgtī, hā kŷ tóg ag kăgter kŷ vēnh kar mŷ sér gy tī sir.

¹¹ Kurā tāgtū kri kurā kaju tŷg kŷ Topē tóg hā ra ag rīn mān mū sir, ti kuprīg tŷ. Kŷ vēnh kar ag tóg jŷrŷn ke jagy han mū sir. ¹² Kŷ kanhkā tá vēnh vī tóg ag mŷ mē há tī. Kŷ tóg Topē vī tó tī régre tag ag mŷ: “kunīg,” he mū. Kŷ ag kato vāsānsān mū ag vŷ ag tŷ kanhkā ra jāpŷr vég mū sir, kanhkā góg kă mī. ¹³ Kŷ ga tóg jŷrŷn ke mū sir. Ēmā tá tóg ĩn vēnh kăpóv tŷ 10 (ke) ag kă ŷn pīr kókén kăn mū, ga tŷ jŷrŷn ke ti. Ēprā ke tŷ 7 *mīl* (ke) vŷ kăgter mū, ēn kă. ŷn kăgter tŷ ag tóg kanē jur mū. Ag mŷmėg vŷ ag kăgtén kren mū. Kŷ ag tóg Topē to: “ŷn mág vŷ tŷ ti nī,” he mū vāhā.

¹⁴ Nén jagy ŷ vŷ hur tŷ' hé. Nén jagy ŷ tóg ver kă nī nī.

Trombeta tŷ ěgno kyr

¹⁵ Kŷ Topē tŷ jėgnė jafā tŷ 7 (ke) ēn ag kă ŷ tóg *trombeta* kyn mū gé sir. *Trombeta* tŷ 7 (ke) vē sir. Kŷ kanhkā tá vēnh vī tŷ hēn ri ke tóg mē há tī. “Vāhā tóg ěprā ke kar ag kri tŷ ŷn mág jė, Topē ti, ěg *Senhor* ti ke gé,” he ag tóg. “Vāhā ag tóg nén ŷ kar ki rīr nŷtī ha. Kŷ tóg tŷ' henh ke tŷ nī, ag rānrhāj ti,” he ag tóg.

¹⁶ Kŷ kófa tŷ 24 (ke) ēn ag, ŷ tŷ Topē mré ag nīgja kri nīgñī kŷ nŷtī ēn ag vŷ ti krēm mŷgmŷg ke kăn mū sir. Kŷ ag tóg ti mŷ: “Topē vŷ tŷ ā nī,” he mū sir. ¹⁷ Jānjān ag tóg mū gé sir, ha mē. “Topē, pā'i mág, nén ŷ kar han há ā tóg nī,” he ag tóg mū.

“Vāsŷ ā tóg nī nī, kŷ ā tóg ŷri nī gé. Ēg mŷ tóg sér tī, ā tŷ tŷ pā'i mág nŷn kŷ. Ā tar nī kŷ ā tóg pā'i ŷ ag pan kăn. ¹⁸ Ag to jŷ jė ā tóg ke mū ha. ŷn kăgter mū ag jykre tugñŷm kăn jė ā tóg ke mū ha. Ā kurā vŷ hur jun, kŷ ā tóg ā rānrhāj han tī ag mŷ ag rānrhāj kaja ti ven ke mū, ā vī tó tī ag mŷ ke gé, ā tŷ kar ag mŷ, ŷn mág ag mŷ, ŷn kăsir ag mŷ. Kŷ ā tóg ŷ tŷ ěprā ke ag kókén ja ēn ag kókén kăn ke mū ha, vēnh kaja jė,” he ag tóg mū, kófa tŷ 24 (ke) ēn ag.

¹⁹ Kŷ ŷ tóg Topē ĩn nón mū, ĩn tŷ kanhkā tá jė ēn. Kŷ Topē *caixa* ēn tóg ve há' he kŷ nŷ nī, Topē tŷ ti tŷ ag mré jykŷrėn kŷ ag mŷ *caixa* fig mū ēn ri ke. Kŷ ta tóg kókóm ke kŷ tŷrŷr he mū. Ga vŷ ragra ke jagy han mū sir. Kŷ năfy vŷ văr mū gé sir, năfy mág.

12

Mīg fěr kăme

¹ Kŷ kanhkā tá nén ŷ vēnh mŷ tóg vēnh ven mū. ŷn tŷtā fi vŷ tóg vēnh ven mū. Kŷ rā tóg fi mŷ tŷ fi kur nī. Kysā sān kŷ fi tóg jė nī. Fi krī tógfi vŷ krīg tŷ 12 (ke) tŷ há nī. ² Kufy fi tóg jė nī, hā ra fi tóg kaga mū, kŷ fi tóg jagtar nī sir.

³ Kŷ kanhkā tá nén ŷ ŷ tóg vēnh ven mū gé. Mīg fěr kusŷg tóg vēnh ven mū. Ti pīr ra tóg krī tŷ 7 (ke) nī, nīka tŷ 10 (ke) ti nī gé. Ti krī tógfi tóg nŷtī, ti krī tŷ 7 (ke) to. ⁴ Ti my tŷ tóg krīg tŷ hēn ri ke kókég mū. Kŷ tóg ěprā văr mū. Krīg vēnh kăpóv tāgtŷ ag kă ŷn pīr kókén kăn tóg mū. Kŷ tóg ŷn tŷtā ēn fi jo tá jė nī, mīg fěr kusŷg ēn ti. Ti tŷ fi kósin mān sór vē, ti mur kŷ. ⁵ Kŷ tóg mur mū sir. Hā ra tóg grė nŷ. Tŷ tóg pā'i mág pė jėnh ke mū, ěprā ke kar kri. Kŷ tóg ag mŷ vī tar han ke mū. Ti mur kŷ ag tóg kanhkā ra ti va mŷ mŷ, Topē nīgja sīnvī ēn ra, mīg fěr jo. ⁶ Kŷ ŷn tŷtā ēn fi tóg ga kórėg ra tī mŷ, mīg fěr jo vēnh pėju kŷ. Tā Topē tóg fi mŷ fi tŷ

ki vĕnh pĕjunh ke han ja nĭ. Tá ũ tóg fi mŷ vĕjĕn vin tĭ, kurā tŷ 1260 (ke) ki.

⁷ Kŷ kanhkā tá vĕnh génh tóg kutĕ mŭ. Topĕ tŷ jĕgnĕ jafā ag to pā'i mág tŷ *Miguel* vŷ mĭg fĕr ĕn kato vāsān mŭ, ti krĕm ke ag mré. Kŷ mĭg fĕr ĕn tóg ti krĕm ke ag mré *Miguel* to rará mŭ gé sir. ⁸ Hā ra ag tóg ti tŷ hĕn ri ke mŭ sir, kanhkā tá ke ag, mĭg fĕr ĕn ti tŷ. Kŷ ag tóg kanhkā tá ti kutĕm mŭ, ti mré ke kar ag mré. ⁹ Mĭg fĕr ĕn kutĕm ag tóg mŭ sir. Pŷn ve tŷ ũn ve fag krĭn kónān mŭ ĕn hā vĕ. Japon hā vĕ. *Satanás* hā vĕ. Ēprā ke ag tŷ Topĕ kato vāsānsān han mŭ ĕn hā vĕ, hā vŷ: mĭg fĕr, he mŭ. Ag tŷ kanhkā tá ti kutĕm kŷ ag tóg ga kri ti fón mŭ sir, ti krĕm ke kar ag mré hā.

¹⁰ Kŷ sóg kanhkā tá vĕnh vĭ ũ mĕg mŭ gé. Jamā há ra tóg: “tág’,” he mŭ. “Ēg krenkren han tóg huri, Topĕ ti. Kŷ vĕnh kar tóg vé, Topĕ tŷ tŷ ũn mág pĕ nĭ ti. Vāhā *Cristo* tóg vĕnh kar mŷ ti tŷ tŷ ũn tar nĭ ĕn ven huri. Ag tŷ ũn kutĕm mŭ ĕn tóg ĕg mré ke ag kato vĭ kónān ja nĭgtĭ, Topĕ mŷ, kurā ki, kuty tá ke gé. Hā ra tóg kutĕm kŷ jĕ ha. ¹¹ Ēg mré ke ag vŷ ti tŷ hĕn ri ke ja nĭgtĭ, *cordeiro* kyvĕnh ĕn tugrĭn, vĕnh vĭ há ĕn tugrĭn, ag tŷ vĕnh kar mŷ Topĕ vĭ tó ti ĕn tugrĭn. Ag kā ũ kăgtĕn ja ag tóg nĭgtĭ. Hā ra tóg ag mŷ tŷ nĕn ũ tŷ nĭ ja nĭgtĭ, ag tŷ *Jesus* tugrĭn ag kăgtĕn mŭ ra. Hā kŷ ag tóg Japo tŷ hĕn ri ke ja nĭ. ¹² Ti kutĕ kar kŷ tóg kanhkā tăn kar mŷ sér tĭ ha. Hā ra tóg ga kri mŭ ag mŷ jagy tĭnh mŭ. Japo vŷ ag mré jĕ ha, ga kri, ag tŷ kanhkā tá ti kutĕm kŷ. Kŷ tóg jŭ jagy han kŷ kynĕ tĭ. Ti kurā vŷ kakó nĭ ha. Tag tugrĭn tóg jŭ jagy han kŷ kynĕ tĭ nĭ, Japo ti,” he tóg, ũ tŷ kanhkā tá vĭ mŭ ti.

¹³ Kŷ mĭg fĕr ĕn tóg ĕprā jĕ ha. Hā kŷ tóg ũn tŷtā ĕn fi vóg kónān sór mŭ, ũ tŷ gĭr vĕg mŭ ĕn fi. ¹⁴ Kŷ ag tóg fi mŷ kónhkó mág fĕr ri ke ĕn junjun

mŭ. Kŷ fi tóg tŷ ga kórĕg ĕn ra tĕ tĭ mŭ. Tá fi tóg vĕnh pĕju kŷ nĭ nĭ, prŷg tăgtŭ kri prŷg kuju ki. Kŷ pŷn kórĕg ĕn tóg tá fi vóg tŷ nĭ ha, fi vĕnh pĕju ja tá. ¹⁵ Kŷ tóg goj var ri ke han mŭ, pŷn ti. Ti jĕnkā tá tóg kăkutĕ mŭ, goj var ti. Ti tŷ ũn tŷtā ĕn fi nār han sór vĕ. ¹⁶ Hā ra ga tóg fi mŷ goj ĕn tŷ gym ke mŭ, goj tŷ mĭg fĕr jĕnkā tá kăkutĕ mŭ ĕn tŷ. Kŷ fi tóg ga tugrĭn kren mŭ sir. ¹⁷ Kŷ mĭg fĕr tóg jŭ kŷ tĭ mŭ, ũn tŷtā ĕn fi tovānh kŷ. Kŷ tóg fi krĕ kato vāsān tĭ mŭ gé, hā vŷ: ũ tŷ Topĕ vĭ ki króm mŭ ag, ũ tŷ *Jesus* to krónh ke tŷ ag, he mŭ. ũn tŷtā ĕn fi krĕ ag hā vĕ.

¹⁸ Kŷ mĭg fĕr ĕn tóg goj fyr ra tĭ mŭ.

13

Mĭg régre ag kăme

¹ Kŷ mĭg ũ tóg goj mág kā tá kăkutĕ mŭ. Ti pir ra tóg krĭ tŷ 7 (ke) nĭ. Nĭka tŷ 10 (ke) ti nĭ gé. Ti krĭ tógfĭ tóg ti nĭka kri nŷtĭ. Kŷ ti jygji tóg ti krĭ kri ránrán kŷ nŷtĭ. Hā ra tóg tŷ Topĕ to vĭ kónān tăvi nŷtĭ, ti krĭ to ránrán kŷ nŷtĭ ĕn ti. ² Goj kā tá mĭg ĕn tóg mĭg rá ri ke nĭ. Ti pĕn tóg krĭnhpĕnufā pĕn ri ke nŷtĭ. Ti jĕnky tóg mĭg kusŭg jĕnky ri ke nĭ. Kŷ mĭg fĕr ĕn tóg goj kā tá mĭg tŷ pā'i mág pĕ han mŭ, ti tŷ ag nĭgja kri nĭ jĕ. ³ Ti krĭ ũ fynh ja ag tóg nĭ. Kŷ tóg ter kren. Hā ra tóg há' he măn, goj kā tá mĭg ĕn ti. Ēprā ke kar ag vŷ ti vĕg mŭ. Kŷ tóg ag mŷ e kar tĭ. Ti vĭ kri ag tóg fig mŭ. ⁴ Mĭg fĕr ĕn to ag tóg: “Topĕ vĕ,” he tĭ, ĕprā ke kar ag, ti tŷ goj kā tá mĭg ĕn tar han ja tugrĭn. Goj kā tá mĭg ĕn to ag tóg: “Topĕ vĕ,” he tĭ gé. “Ũ tóg ti ri ke tŷ pĕ nĭgtĭ,” he ag tóg tĭ. “Ũ tóg ti tar kăfór tŷ nĭ,” he ag tóg tĭ gé.

⁵ Goj kā tá mĭg ĕn vŷ vĭ vĕnh mŷ han jĕ nĭ. Ti vĭ tŷ tŷtā Topĕ kato vāsān mŭ. Kŷsā tŷ 42 (ke) ki tóg tar jĕ nĭ, vĕnh kar kri. ⁶ Kŷ tóg Topĕ to vĭ kónān mŭ, Topĕ jĭji to ke gé, ti

ĩn to ke gé. Kanhkã tân kar ag to tóg vĩ kónãn mũ gé. ⁷ Kĩ tóg Topẽ tỹ ùn kuprẽg mũ ag kãgtén to vãsãn mũ gé. Kĩ tóg ag tỹ hẽn ri ke mũ gé sir, goj tân tỹ mĩg ẽn ti. Hã ra Topẽ tóg ver ti to fen nĩ. Kĩ *povo* kar ag, *nação* kar ag, pã'i krẽm ke kar ag, ù tỹ vyr mỹ vĩ nỹtĩ ẽn ag kar vỹ mĩg ẽn vĩ hã jẽmẽg mũ. ⁸ Ēprã ke kar ag vỹ ti to: “Topẽ vẽ,” he tĩ. Ag jãvo ù ag jygji tóg rãnrãn kỹ nỹtĩ, Topẽ *livro* ki, ù tỹ rĩr krýg ja tú venh ke mũ ẽn ag. Topẽ tỹ nẽn ù kar han ke to hã tóg ag jygji rãnrãn ja nĩgtĩ, *livro* ẽn ki. *Cordeiro* tỹ ùn jagfy ter ja ẽn ag tú vẽ, *livro* ẽn ti.

⁹ Ûn nĩgrẽg nỹtĩ ag tỹ tỹ jẽmẽ jé. ¹⁰ Topẽ tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ ù ag to: “nĩgfẻnh kỹ ag nỹtĩnh mũ, isugrĩn,” hen kỹ ag tóg nĩgfẻnh kỹ nỹtĩnh mũ, vễseja kã ki. Ti tỹ ag to: “rógro tỹ ag tóg ag kãgtén ke mũ,” hen kỹ ag tóg, rógro tỹ ag kãgtén ke mũ sir. Û tỹ Topẽ mỹ vẻnh vin mũ ẽn ag jé to krónh ke tũg. Ag jé Topẽ tovãnh tũg.

¹¹ Kĩ sóg mĩg ù vẻg mũ gé. Ga kã tá tóg kãkutẽ mũ. Nĩka rẻgre ti nĩ, *cordeiro* nĩka ri ke. Ti vĩ tóg hã ra mĩg fẻr ẽn vĩ ri ke nĩ. ¹² Goj kã tá mĩg ẽn rĩnve tóg ti tỹ han mũ kar hynhan tĩ, ga kã tá mĩg ti. Kĩ tóg ẻprã ke kar ag to vãsãn mũ, ag tỹ goj kã tá mĩg ẽn to: “Topẽ vẽ,” he jé, ùn ter kren mũ ẽn to. ¹³ Ga kã tá mĩg tag vỹ nẻn ve vãnh tỹ hẽn ri ke hynhan mũ. Pĩ tỹ kanhkã tá kãtẻre han tóg tĩ, ẻprã ke kar ag rĩnve. ¹⁴ Ti tỹ ẻg tỹ nẻn han vãnh tỹ hẽn ri ke hynhan kỹ tóg ẻprã ke kar mỹ ón mũ, ag tỹ ti kamẻg jé. Goj kã tá mĩg ẽn rĩnve tóg *milagre* tỹ hẽn ri ke hynhan mũ. Kĩ tóg ẻprã ke ag mỹ: “ag tỹ mĩg ẽn fynh mũ ra tóg ter ja tú nĩ. Ha ti kãgrã han’,” he mũ, ga kã tá mĩg ẽn ti. ¹⁵ Kĩ tóg goj kã tá mĩg kãgrã ki hu he mũ. Kĩ tóg rĩr mũ, ti kãgrã ti. Kĩ tóg vĩ mũ gé. Kĩ tóg ù tỹ ti to: “Topẽ vẽ,” he jãvãnh ẽn ag kãgtẻn kãn mũ sir, ti kãgrã rĩr jẻ ẽn ti. ¹⁶ Ga kã tá mĩg ẽn tóg tỹ ẻprã ke kar ag kri ke

nĩ, ùn mág ag kri, ùn kãsir ag kri, ùn riko ag kri, ùn jagtar ag kri, ù tỹ tỹ *camarada* nỹtĩ ag kri, ag *patrão* ag kri ke gé. Kĩ tóg ag kar to vãsãn mũ, ag tỹ ag pẻgja tá ag nĩgẻ pãnĩ ki ti jiji rãnrãn jé. Ag kakã ki ag tóg ti jiji rãnrãn mũ gé. ¹⁷ Kĩ ùn rãnrãn kỹ nỹtĩ ag hã tóg nẻn ù kũmpra he kỹ, nẻn ù vẻne he tĩ gé inhhã. Ûn rá tú ag vỹ nẻn ù kũmpra he mãn ke tú nĩ. Vẻnh rá tag vỹ tỹ ga kã tá mĩg ẽn jiji nĩ, ti *número* ti ke gé.

¹⁸ Ûn krĩ há ag hã tóg ti *número* to jykrẻn há han ke mũ. Ûn krĩ tú ẽn ag pijẻ to jykrẻn ke mũ'. Ēprã ke jiji vễ, ti *número* ti, hã vỹ: 666, he mũ.

14

Ûn krenkren kỹ nỹtĩ ag jãn

¹ Kĩ sóg ki ẻvãnh kỹ *cordeiro* ẽn ve mãn mũ. Pãnónh kri tóg jẻ nĩ, pãnónh tỹ *Sião* he mũ ẽn kri. Ûn e ag tóg ti mrẻ tá nỹtĩ, ù tỹ 144 *mil* (ke) ag. *Cordeiro* ẽn jiji tóg ag kakã ki rãn kỹ nĩ, Ti jóg jiji vỹ ag ki rãn kỹ nĩ gé. ² Kĩ sóg kanhkã tá nẻn ù mẻg mũ. Tỹ tóg sa krog mẻ tĩ. Tỹ tóg ta tỹ tỹrẻr he ri ke tĩ gé. Kĩ tóg tỹ ag tỹ vãykn jafã tỹ *harpa* kyn ẽn ri ke tĩ gé, ti kyr ti. ³ Vẻjãn tãg tó ag tóg mũ gé, nẻn nẻ tỹ 4 (ke) ẽn ag rĩnve, kófa ag rĩnve ke gé, nĩgja sĩnvĩ ẽn tá. Û tỹ 144 *mil* (ke) ag vỹ Topẽ jẻ tãg tag tó há nỹtĩ, ẽn ag tãvĩ. Ēprã ke ja ag vễ. Hã ra ag tóg krenkren kỹ nỹtĩ. ⁴ Jãnhkri ag nỹtĩ. Ag pijẻ fag vóg ja nĩgtĩ'. *Cordeiro* mrẻ ag tóg mũ ja nĩgtĩ, ag tỹ tỹ ẻprã ke ra. Ēprã ke ag kã mĩ tóg ag kygjam ja nĩ, *cordeiro* ti. Kĩ ag tóg tỹ Topẽ tú nỹtĩ, *cordeiro* tú ke gé. ⁵ Ag pijẻ ù mỹ ón ja nĩgtĩ'. Kygnẻ ja tú pẻ ag tóg nĩgtĩ.

Topẽ tỹ jẻgnẻ jafã tãgtũ ag

⁶ Kĩ sóg Topẽ tỹ jẻnẻ jafã ù vẻg mũ gé. Kanhkã krẻm tóg tẻ tĩ mũ. Kĩ tóg Topẽ vĩ ma kãtĩ mũ. Topẽ vĩ ẽn vỹ tú' hẻnh ke tú nĩ. Ti tỹ ẻprã ke kar ag mỹ Topẽ vĩ tónh ke vễ, *nação*

kar ag mŷ, *povo* kar mŷ ke gé, vyr mŷ vĭ nŷtĭ kar ag mŷ ke gé. ⁷ Kŷ tóg prĕr mŷ sir. “Topĕ hã kamĕg nĭ, ti hã to: ũn mág vŷ tŷ ti nĭ, hem nĭ,” he tóg. “Ti kurã vŷ hur jun. Ěprã ke ag jykre tugnŷm jĕ tóg ke mŷ ha. Ũ tŷ kanhkã mrĕ, ga han kar kŷ, goj han mŷ ěn hã mŷ: “Topĕ vŷ tŷ ã nĭ,” hem nĭ,” he tóg, Topĕ tŷ jĕnĕ jafã ěn ti.

⁸ Ti nón Topĕ tŷ jĕnĕ jafã ũ tóg jun mŷ gé. Kŷ tóg: “ěmã tŷ *Babilônia* vŷ kókĕn kŷ nŷ ha,” he mŷ. “Ěprã ke kar to tóg vãsã ja nĭ, *Babilônia* to pã'i ti, ag tŷ ti mrĕ ag prŭ tŷ fag mrĕ nŷgnŷ jĕ, fag tŷ ti ri ke fag mén tŷ ag mrĕ nŷgnŷ jĕ. Kŷ tóg vĕnh kar tŷ ti mrĕ *vinho* fã pĕ kron ri ke nĭ,” he tóg.

⁹ Kŷ Topĕ tŷ jĕnĕ jafã ũ tóg ag nón kãtĭ mŷ gé. ěn vŷ prĕr kŷ: “!..ěprã ke ũ ag tóg mĭg to: topĕ vĕ, he ja nĭgte..!” he mŷ, prĕr kŷ. “!..Ti kãgrã to ag tóg: topĕ vĕ, he ja nĭgte..! Ag kakã ki ag tóg ti rá han ja nĭgte..! Ag nĭgé pãnĭ ki ag tóg ránrán kŷ nŷtĭ gé..!” he tóg. ¹⁰ “ěn ag vŷ Topĕ tŷ ag to jŷ jagy han venh ke mŷ ha..! Kŷ tóg ag tŷ *vinho* kron ri ke nĭ ha..! Topĕ vŷ jŷ jagy han kŷ jĕ ha..! Kŷ tóg ěg tŷ *vinho* tŷ kópa fãn kŷ fĕg ěn ri ke nĭ ha..! Ti tŷ ag to jŷnh ke ti..! Topĕ tŷ vĕnh kãn kŷ jĕ to ken hã vĕ..! Ũ tŷ mĭg to: topĕ vĕ, he ja ěn ag vŷ jagtar mág ke mŷ ha..! *Cordeiro* rĭnve..! Pĭ ki ag tóg jagãgtar ke mŷ ha..! Pó tŷ *enxofre* pŭr nĭja ki ke gé..!” he tóg. ¹¹ “Ag tŷ pĭ ki jagtar mŷ ěn nĭja tóg kanhkã ra tãpŷr mŷ ha..! Tŷ' henh ke tŷ ti nĭ, pĭ ěn ti..! Ũ tŷ mĭg to: topĕ vĕ, he mŷ ěn ag vŷ vĕnhkánkãn ke tŷ pĕ nĭ..! Ũ tŷ ti kãgrã to: topĕ vĕ, he mŷ ěn ag kar ti..! Ũn jiji tŷ ránrán kŷ nŷtĭ ěn ag kar ti..!” he tóg, prĕr kŷ, Topĕ tŷ jĕnĕ jafã ũ ěn ti.

¹² Ũ tŷ Topĕ ki ge kŷ nŷtĭ ag jĕ ti to krónh ke tŷg. Ag jĕ Topĕ tovãnh tŷg,

ũ tŷ Topĕ vĭ kri fig mŷ ag, ũ tŷ *Jesus* to tar nŷtĭ ag.

¹³ Kŷ sóg kanhkã tá vĕnh vĭ ũ mĕg mŷ gé. Kŷ tóg: “tag rán nĭ, ha mĕ,” he mŷ. “Ũ ag tóg ěg *Senhor* ki ge kŷ nŷtĭ ki kãgter ja nĭ. ěn ag mŷ tóg sér tãvĭ tĭ ha,” he tóg. Kŷ Topĕ kuprĭg tóg: “hŷ,” he mŷ gé. “Ag rãnrãj kaja vĕg ag tóg mŷgtĭ. Kŷ ag tóg ag rãnrãj to vĕnhkãn kŷ nŷtĭ ha,” he tóg.

Ěprã ke ag vóg kónãn

¹⁴ Kŷ sóg kanhkã góg kupri vĕg mŷ gé sir. Ũ tóg kri nĭ nĭ, tŷ tóg ěprã ke nĭ ve nĭ. Krĭ tógfĭ tŷ *ouro* tóg nĭ, kŷ tóg ěg tŷ tŷ *trigo* kre jafã ri ke vyn kŷ nĭ nĭ gé. ¹⁵ Kŷ Topĕ tŷ jĕnĕ jafã ũ tóg kãtĭ mŷ gé, Topĕ ĭn kã tá. Kŷ tóg ũ tŷ kanhkã góg kri nĭ ěn mŷ: “*trigo* kre jafã tŷ krenh tĭg nĭ,” he mŷ. “Tŷ ti krenh ke kurã vĕ. Vĕnh kãn kŷ ag nŷtĭ nĭ, ěprã ke ag,” he tóg. ¹⁶ Kŷ ũ tŷ kanhkã góg kri nĭ ěn tóg *trigo* kre jafã ěn tŷ krenh tĭ mŷ.

¹⁷ Kŷ sóg Topĕ tŷ jĕnĕ jafã ũ vĕg mŷ gé. Topĕ ĭn kã tá tóg kãkutĕ mŷ. *Uva* kanĕ kykym jafã vyn kŷ tóg tá kãkutĕ mŷ. ¹⁸ Kŷ Topĕ tŷ jĕnĕ jafã ũ tóg jun mãn mŷ gé. Topĕ mŷ nĕn ũ pŭn jafã ěn tá tóg kãkutĕ mŷ. Topĕ tŷ jĕnĕ jafã tag vŷ pĭ ki rĭr tĭgtĭ. Kŷ tóg ũ tŷ *uva* kanĕ kykym jafã vãg mŷ ěn mŷ: “*uva* kykym tĭg,” he mŷ. “Ga kri ti nŷtĭ. Rã há ti nŷtĭ ha,” he tóg. ¹⁹ Kŷ tóg tĭ mŷ, Topĕ tŷ jĕnĕ jafã ěn ti. *Uva* kanĕ kykym tóg mŷ sir. Kŷ tóg *uva* jĕgmĭ jafã ki ag vãm mŷ, hã vŷ: Topĕ tŷ vĕnh kar to jŷ, he mŷ. ²⁰ ěmã fyr tá tóg jĕ nĭ, *uva* jĕgmĭ jafã ěn ti. Kŷ ag tóg *uva* jĕgmĭg mŷ sir, Topĕ tŷ jĕgnĕ jafã ěn ag. Kŷ ag tóg tá ag kyvĕnh kujĕg mŷ, ěprã ke ag kyvĕnh ti. Kŷ tóg tãra tĭ mŷ, 300 (ke) *quilômetros* ra. Tŷ tóg goj mág nŷ ve nĭ, ag kyvĕnh ti.

15

Ěprã ke ag vóg kónãn mãn

¹ Kŷ sóg kanhkā tá nén ũ vég mŷ gé. Inh mŷ tóg e tī, isŷ nén nē ěn ve kŷ. Inh kanē jun tóg mŷ. Topē tŷ jēgnē jafā tŷ 7 (ke) ag vigve inh. Ga kri ke ag vóg kónān jé ag tóg ke mŷ, vóg tŷ 7 (ke) ki. Ag tŷ ag vóg kónān kar kŷ Topē tóg jŷ mǎn ke tŷ nī ha. ² Kŷ sóg goj tŷ *vidro* ve kā ki pī gru vég mŷ. Kŷ sóg ũ tŷ mġg kato vāsānsān mŷ ěn ag vigvég mŷ gé. Ag pijé ag tŷ tŷ ěprā ke nŷtī ra mġg kāgrā ěn to há nŷtī ja nġtī'. Ag pijé vėnh ki ti *número* rán ja nġtī', ti jiji ti'. Hā kŷ ag tóg goj tŷ *vidro* ve jo nŷtī. Kŷ ag tóg vākyn jafā tŷ *harpa* génh kŷ nŷtī nī, Topē tŷ ag mŷ *harpa* vin mŷ ěn. ³ Kŷ ag tóg Topē mŷ rānhrāj tī tŷ *Moisés* ěn jé tó mŷ, ti tŷ jān ěn ti. *Cordeiro* ěn mŷ ag tóg jān mŷ, ha mē. “Topē kósin vŷ tŷ ā nī. Pā'i mág vŷ tŷ ā nī. Vėnh kar kri ke vŷ tŷ ā nī,” he ag tóg mŷ, *cordeiro* mŷ, jān kŷ. “Nén ũ há tāvī kar han ja ā tóg nī. Ge ve ja tŷ ěg tóg nŷtī. ⁴ Vėnh kar ag vŷ ā kamēg tī, pā'i mág kar ag. Vėnh kar ag vŷ ā jiji to: “ŭn mág vŷ tŷ ti nī,” he tī. Ā hā ne ā pir mŷ há nī'. *Povo* kar tóg ā tá junjun ke mŷ, kŷ ag tóg ā mŷ: “Topē vŷ tŷ ā nī,” henh ke mŷ. Ā jykre kuryj ěn ve kǎn jé ag tóg ke mŷ,” he ag tóg mŷ, jānjān kŷ.

⁵ Kar kŷ sóg kanhkā tá Topē ěn vég mŷ. Ti jānkā nón ag tóg mŷ, kur tŷ ěn ěn róm kŷ, Topē nġg jafā ěn. ⁶ Kŷ Topē tŷ jēgnē jafā tŷ 7 (ke) ěn ag tóg tá kāpa mŷ, ũ tŷ ga vóg kónān ke mŷ ěn ag. Kur kupri jānhkri rġnh kŷ ag tóg kāmŷ mŷ. Kŷ ag tóg *ouro* tŷ vėsógfġn kŷ nŷtī gé, ag fe kri. ⁷ Kŷ nén nē tŷ 4 (ke) ěn ag kā ũ tóg ag mŷ *ouro* tŷ pėnky junjun mŷ, Topē tŷ jēgnēg mŷ tŷ 7 (ke) ěn ag mŷ. Pėnky tŷ 7 (ke) junjun tóg mŷ, ag mŷ. Topē jŷ tŷ tóg fór nŷtī, ũ tŷ tŷ' henh ke tŷ pē ěn jŷ tŷ. ⁸ Kŷ Topē ěn ěn krēm nġja tóg tŷm tŷm ke mŷ, Topē tŷ tŷ ŭn mág nġn kŷ, ti tar nġn kŷ. Topē tŷ jēgnē jafā tŷ 7 (ke) ěn ag tŷ ga vóg kónān ke to há ũ tóg Topē ěn ěn kā ra

rānh ke tŷ nī.

16

Topē jŷ

¹ Kŷ sóg vėnh vī ũ mēg mŷ, Topē ěn ěn kā tá. Topē tŷ jēgnē jafā tŷ 7 (ke) ěn ag mŷ tóg: “pėnky ki nŷtī ěn tŷ ga kri kugġēn mŷjēg,” he mŷ.

² Kŷ Topē tŷ jēnē jafā ũ tóg tī mŷ, ti pėnky ki nī ěn tŷ ga kri kujēn jé. Kŷ ũ tŷ mġg ěn jiji tŷ rānrán kŷ nŷtī ěn ag kar vŷ vėnh kaga fugfo jagy han mŷ. ũ tŷ mġg kāgrā to: “Topē vŷ tŷ ti nī,” he mŷ ag kar vŷ fugfóm kǎn ke mŷ.

³ Kŷ Topē tŷ jēnē jafā ũ tóg goj kafā tŷ ki ti pėnky ki nī ěn kujēg mŷ gé. Kŷ goj tóg vėnh kyvėnh ri ke nī, ag tŷ ũ tānh mŷ kyvėnh ěn ri ke. Kŷ goj kā mī mŷ kar vŷ kǎgter ke mŷ.

⁴ Kŷ Topē tŷ jēnē jafā ũ tóg ti pėnky ki nī ěn kujēg mŷ gé. Pėnky tāgtŷ vē sir. Goj kǎsir kar ki tóg kujēg mŷ, goj nġhŷg ja kar ki ke gé. Kŷ tóg tŷ vėnh kyvėnh kar nŷtī ha, goj kar ti. ⁵ Kŷ ũ tŷ goj ki rġr tī ěn tóg: “ŭn há vŷ tŷ ā nī,” he mŷ, Topē mŷ. “Vāsŷ ā tóg nī ja nġtī. Kŷ ā tóg ŭri nī gé,” he tóg mŷ. “Vėjykre há han kŷ ā tóg nī nī. ⁶ ũ tŷ ā ki ge kŷ nŷtī ag kǎgtėn ag tóg, ũ tŷ ā vī tó tī ag mré hā. Kŷ ā tóg ag mŷ vėnh kato vėnh kyvėnh nġm mŷ sir, ag tŷ kron jé. Ag tŷ, ag tŷ ag kǎgtėn ja kajām hā vē,” he tóg.

⁷ Kŷ sóg vėnh vī ũ mēg mŷ gé, Topē mŷ nén ũ pŷn jafā tá, kŷ tóg: “Topē vŷ tŷ ā nī. Pā'i vŷ tŷ ā nī. Vėnh kar kri ke vŷ tŷ ā nī,” he mŷ. “Kuryj ti nī, ā jykre ti. Kŷ ā tóg ki hā tó tī. Kŷ ā tóg ki hā ag vóg kónān tī gé,” he tóg mŷ.

⁸ Kŷ Topē tŷ jēnē jafā ũ tóg ti pėnky ki nī ěn kujēg mŷ gé. Pėnky tŷ 4 (ke) vē sir. Rā ki tóg ti tŷ kujēg mŷ. Kŷ rā tóg vėnh kar kri hupŷn jagy han mŷ. Kŷ ag jagtar mŷ. ⁹ Kŷ ag tóg kugpŷr mŷ sir, vėnh kar, rŷ jagy tŷ. Kŷ ag tóg Topē to vī kónān mŷ sir, ti tŷ ag vóg kónān tugrġn. Ge

ra ag tóg ag jykre tovānh sór tū nī. Topē mý ag tóg vēnh vin sór tū nī.

¹⁰ Ký Topē tý jēnē jafā ū tóg ti tū kujēg mū gé. Pénky tý 5 (ke) vē sir. Mīg ēn nīgja kri tóg kujēg mū. Ký tóg kuty ný, mīg ēn krēm ke kar ag mý. Ký tóg vēnh kar mý e tāvī tī. Kaga jagy han ag tóg mū, ag fugfóm to. Ký ag tóg ag kaga jagy tugrīn ag nūnē kyprāg mū. ¹¹ Ký ag tóg Topē tý kanhkā tá nī ēn mý vī kónān mū, ag kaga to, ag tý ti jagy vég mū kar to. Ge ra ag tóg ag jykre kórég tovānh sór tū nī.

¹² Ký Topē tý jēnē jafā ū tóg ti tū kujēg mū gé. Pénky tý 6 (ke) vē sir. Goj tý *Eufrates* ki tóg kujēg mū. Ký tóg gym ke kān mū. Hā ký pā'i tý rā jur ja tá kāmū ēn ag tóg kāmū mū. Ký goj tý gym ke ja ēn vỹ tý, ag japry ný ha. ¹³ Ký sóg vēnh kuprīg tāgtū vég mū. Hā ra tóg tý pépo ve nýtī, vēnh kuprīg ag. Ū tóg mīg fēr ēn jēnkā tá kākutē mū. Ū tóg goj kā tá mīg ēn jēnkā tá kākutē mū. Ū tóg ón ký Topē vī tó tī ēn jēnkā tá kākutē mū gé. ¹⁴ Japo ag vē, hā ra ag tóg ēg tý nēn han vānh hynhan mū. Ký ag tóg ēprā ke to pā'i kar ag mré vēmén mū gé, ag tý vēnh génh ke to vēnh mān jé, Topē tý ag mý kurā nīm ja ēn ki. Topē hā ne tý ūn mág nī'.

¹⁵ "Ha vé, ājag tý nēn ū péju tī ēn kātīg ri ke ti nīnh mū, inh kātīg mān ke ti. Ājag nūgnūr tū nīn ký tóg há tī, ājag kur kynkar ký nýtīn ký. Ký mý sér nýtīm nī. Ký ājag tóg kator nýtīnh ke tū nī. Mý'āg'āg ke tū ājag nī, ū ag tý ājag vég mū ra," he tóg, ēg *Senhor* ti, ēg mý.

¹⁶ Japo tag ag vỹ pā'i kar tý vēnh mān han mū, ēmā tý *Armagedom* tá. *Hebreu* vī ki ēmā ēn jiji vē.

¹⁷ Ký Topē tý jēnē jafā ū tóg ti tū kujēg mū gé. Pénky tý 7 (ke) hā vē. Kanhkā krēm tóg kujēg mū. Ký Topē ĩn kā tá, nīgja sīnvī ēn tá vēnh vī tóg mē há ti. Ký tóg: "nén kar tóg kar kān ký ný ha," he mū. ¹⁸ Ký ta tóg, kómkóm ke mū. Týrýr he tóg

mū gé. Ký ga vỹ ragra ke jagy han mū gé. Ga tý ragra ke tý ge ve ja tū ēg tóg nýtī. Ēg tý ga mī mūn ký tóg, ragra ke tý ge han ja tū nī. ¹⁹ Ēmā mág ēn tóg vēnh kápóv ký ný ha, vēnh kápóv tāgtū. Ký ga kar mī ēmā tóg kókén ký nýtī nī. Topē pijé ēmā tý *Babilônia* kā jatu ja nīgtī'. Ēmā ēn ki ke ag to tóg jū jagy han mū, Topē ti. Hā ký tóg ag vóg kónān jagy han mū. Ký tóg ēg tý *vinho* kron ri ke nī. ²⁰ Ký goj vāso kar tóg tū tī ha ke gé. Pānónh kar tóg tū tī gé. ²¹ Ký nāfy tóg vār mū gé. Ēhé tāvī ti nýtī, nāfy ēn ti. Ūn pir tóg *quilo* tý hēn ri ke nī. Ēprā tóg vār mū. Ký ēprā ke ag tóg Topē mý vī kónān mū gé sir, nāfy tag to, ti jagy tāvī nīn ký.

17

Ūn týtá kórég fi

¹ Ký Topē tý jēnē jafā ū tóg inh ki jun mū, ū tý pénky mān ja ēn ag kā ū. Ký tóg inh mý: "kunīg," he mū. "Nhý ā mý ēmā mág ti ven, ēmā tý goj tý hēn ri ke tá ný ēn ti. Ēmā ēn ki ke ag vỹ ūn mén (ka)mē fi ri ke nýtī. Ký Topē vỹ ag vóg kónān ke mū. ² Pā'i kar vỹ fi mré ný ja nīgtī, ūn mén (ka)mē ēn fi mré. Ēprā ke kar ag mý tóg sér tī, fi jykre ti. Ký tóg ag tý kronkron ký kágtēr ri ke nī, ag tý ūn mén (ka)mē ēn fi mré ný ti," he tóg inh mý.

³ Ký Topē kuprīg tóg inh krīn mū, ký sóg ga kórég ra tī mū. Topē tý jēnē jafā ēn vỹ inh pére tī mū. Tá ūn týtá fi tóg nī nī. Fi mēg tý mīg kri fi tóg nī nī. Hā ra tóg kusūg jē, fi mēg ti. Vēnh jygji tóg fi mēg kri ránrán ký nýtī. Vēnh jigji ēn tóg Topē to vī kónān ký nýtī. Fi mēg vỹ ti pir ra krī tý 7 (ke) nī. Nīka tý 10 (ke) ti nī gé. ⁴ Ūn týtá ēn fi vỹ kur kusūg tu ký nī nī, kur kósóg pē. *Ouro* tu ký fi tóg nī gé, pó sīnvī, *pérola* ke gé. *Ouro* tý kópa vyn ký fi tóg nī nī. Hā ra tóg nēn ū kórég kar tý fór jē, nēn ū kavēj kar tý, kópa ti. Fi tý vējykre pāno han

mũ to ken hã vĕ. ⁵ Fi jiji vỹ fi kakã ki rãn ký nĩ. Ũ tóg fi jiji tag mĕ ja tũ nĩ ver. Hã ra tóg: “*Babilônia* hã vĕ,” he mũ. “Ũn mén (ka)mĕ fag kar mỹnh fi,” he tóg mũ gé. “Ũ tỹ nén ũ kavėj kar han tĩ ag mỹnh fi,” he tóg mũ gé, fi jiji ti. ⁶ Hã ra fi tóg, ũ tỹ Topĕ ki ge ký nỹtĩ ag kyvĕnh kron ký ter nĩ. Ũ tỹ hĕn ri ke ag kãgtĕn ja ag tóg nĩgtĩ, *Jesus* tugrĩn, ag tỹ *Jesus* tovãnh sór tũ tugrĩn. Hã ra fi tóg ag kyvĕnh kron kãn ja nĩ.

Inh mỹ tóg e tĩ, sỹ fi ve ký. ⁷ Ký Topĕ tỹ jĕnĕ jafã tóg inh mỹ: “mỹ ã mỹ e?” he mũ. “Nhỹ ã mỹ fi kãmĕn, fi mĕg tỹ mĩg ti ke gé, fi mĕg krĩ tỹ 7 (ke) ěn, fi mĕg nĩka tỹ 10 (ke) ěn ti,” he tóg. ⁸ “Fi mĕg tag vỹ vãsỹ jĕ ja nĩgtĩ. Ũri tóg ki tũ nĩ, hã ra tóg kãnhmar nũgme tá kãkutĕnh ke mũ, Topĕ tỹ ti kókĕn pĕ han jĕ. Ký tóg ěprã ke ag mỹ e tĩnh mũ, ag tỹ fi mĕg tag ven ký, ũn jygi tỹ Topĕ *livro* ki rãn ký nỹtĩ tũ ag mỹ. Topĕ tỹ nén ũ kar han to hã tóg ag rãn ja tũ nĩ. Ký ag tóg rĩnrĩr ke tũ nĩ. Vãsỹ tóg nĩ ja nĩgtĩ. Ký tóg ver ki tũ nĩ. Hã ra tóg kejĕn kãtĩg mãn ke mũ.

⁹ Topĕ tỹ ũn kanhrãn mũ ěn ag hã vỹ fi mĕg to jykrĕn ke mũ. Tĩ krĩ tỹ 7 (ke) vỹ tỹ pãnónh tỹ 7 (ke) nỹtĩ. Pãnónh ěn kri fi tóg nĩ nĩ, ũn tỹtã kórég ěn fi. Pã'i tỹ 7 (ke) to ke vĕ gé, hã ra, ti krĩ tỹ 7 (ke) ěn ti. ¹⁰ Pã'i tỹ 5 (ke) vỹ hur tũg. Ũn pir vỹ ũri nĩ nĩ. Ũn pir ũ vỹ kar ký kãtĩg ke mũ gé. Tĩ kãtĩg ký tóg nĩg sí pĕ han ke mũ, ũ tỹ ěgno ěn ti. ¹¹ Fi mĕg tag, ũ tỹ vãsỹ nĩ ja, kar ký ũri kã nĩ tũ ěn vỹ tỹ pã'i ũ nĩ gé. Pã'i tỹ 8 (ke) vỹ tỹ ti nĩ. Pã'i tỹ 7 (ke) ěn mrĕ ke vỹ tỹ ti nĩ gé. Topĕ vỹ ti tỹ tũ' hĕnh ke mũ gé.

¹² Tĩ nĩka tỹ 10 (ke) vỹ tỹ pã'i tỹ 10 (ke) nỹtĩ gé. ěn ag vỹ ver kãmũ tũ nĩ. Fi mĕg mrĕ ag tóg tỹ pã'i nỹtĩnh ke mũ, hã ra ag tóg nỹtĩg sí pĕ han ke mũ gé. ¹³ Jagnĕ mrĕ ag tóg vĕjykre pir han ke mũ, pã'i tag ag, fi mĕg ěn mrĕ. Fi mĕg mỹ ag tóg vĕnh vin

ke mũ. ¹⁴ *Cordeiro* ěn kato ag tóg vãsãnsãn ke mũ. Hã ra *cordeiro* tóg ag tỹ hĕn ri kĕnh ke mũ, ti mrĕ ke ag mrĕ, ũ tỹ ti tovãnh ja tũ ag mrĕ. Ký *cordeiro* ěn vỹ tỹ pã'i kar kri ke jĕ. Pã'i mág ag kar kri tóg tỹ pã'i jĕ mỹr,” he tóg inh mỹ, Topĕ tỹ jĕnĕ jafã ti.

¹⁵ Ký tóg inh mỹ: “goj ve ja ã nĩ gé,” he mũ. “Goj ěn tá fi tóg nĩ, ũn tỹtã kórég ěn fi. *Povo* kar to ken hã vĕ, hã vỹ: goj, he mũ. ěprã ke kar to ken hã vĕ. *Nação* kar to ken hã vĕ. Vyrmy vỹ nỹtĩ ag kar to ken hã vĕ gé,” he tóg. ¹⁶ “Kỹ fi mĕg vỹ ti nĩka tỹ 10 (ke) ěn mrĕ fi to kórég tãvĩ nỹtĩnh ke mũ. Fi tũ kunũnh kãn jĕ ag tóg ke mũ, fi kur mrĕ hã. Ký fi tóg kator nĩnh ke mũ, ũn kórég ěn fi. Fi nĩ ko jĕ ag tóg ke mũ gé. Ký ag tóg fi pũn ke mũ gé. ¹⁷ Ag tỹ ki kãgtĩg ra Topĕ tóg ag krĩn tĩ, ag vatãnh tá. Ký ag tóg Topĕ tỹ ag mỹ fi to vĕjykre nĩm ja ěn hã han tĩ. Ký ag tóg jagnĕ mrĕ vĕjykre pir hã han tĩ. Ký ag tóg fi mĕg mỹ vĕnh vin tĩ gé, pã'i tỹ 10 (ke) ěn ag. Gen ký ag tóg nén kar kãnkãn ke mũ ěn pĕtĕm ke mũ, Topĕ tỹ vãsỹ tó ja ěn kar ti,” he tóg.

¹⁸ “Kỹ ũn tỹtã kórég ěn fi, ã tỹ ũn vĕg mũ ěn fi vỹ tỹ, ěmã mág ěn nĩ. ěprã pã'i kar kri ke vỹ tỹ fi nĩ,” he tóg inh mỹ. Topĕ tỹ jĕnĕ jafã ěn tỹ inh mỹ tón hã vĕ.

18

Babilônia tỹ tũ' he

¹ Kar ký sóg Topĕ tỹ jĕnĕ jafã ũ vĕg mũ gé. Kãnhkã tá tóg kãtĕre mũ. Tar pĕ tóg jĕ. Jĕngrĕ tóg jĕ gé. Ký ti jĕngrĕ tóg kurã han mũ, ěprã. ² ěn vỹ prĕr mũ. “!..Kókĕn ký ti nỹ ha..!” he tóg mũ, prĕr ký. “!..*Babilônia* vỹ kókĕn ký nỹ, ěmã mág ěn ti..!” he tóg. “!..Japo ag, vĕjagrĕ kórég ag vỹ tá ěmã nỹtĩ ha..! Sĕsĩ kavėj kar, ũn kórég kar vỹ tá nỹtĩ ha, ěmã jy ró ěn kã ki..! ³!..ěprã ke kar vỹ ěmã ěn jykre han ja nĩgte..!

Ký tóg ag tý *vinho* kron mág ri ke ti ne..! ěmā ěn jykre ti..! ěprā pā'i ag vỹ tá vějykre han ja nĩgte..! Ký tóg ũn týtá kórég fi mré nỹ ri ke nĩ, ag jykre kórég ti..! Nén ũ vēne he tí ag vỹ ěmā ěn tugrĩn riko nỹtĩ ja nĩgte..! “he tóg, prēr ký, Topě tý jěně jafā ti.

⁴ Ký sóg kanhkā tá věnh vĩ ũ mēg mũ gé. Ũ tý Topě ki ge ký nỹtĩ ag mỹ tóg: “mũ jé ha,” he mũ. “Ěmā tá kāpam nĩ, ke tũ nĩ mũ ra ājag tóg ag mré Topě vĩ mranh ke mũ. Ký Topě tóg ag mré ājag vóg kónān ke mũ gé, ti tý ěmā kókén ken ký,” he tóg. ⁵ “Topě vỹ ag jykre pāno ve kán. Ký tóg kā jatu tũ nĩ. Ag tý Topě vĩ mranh vỹ e tāvĩ nỹtĩ. Ký ti pānfi tóg kanhkā pětēm mũ, ag tý Topě vĩ mranh pānfi ti. ⁶ Ag tý ājag mỹ nén han ja ěn ri ke han nĩ, ag mỹ,” he tóg. “Ag tý ājag mỹ ti kórég pir han ký ag mỹ ti kórég régre han nĩ, věnh kato. Ājag mỹ ag tóg kron jafā kórég ven tí. Ag mỹ kron jafā kórég régre ven nĩ. ⁷ Sĩnvĩ ja ag nỹtĩ. Tý nén ũ mág ja ag nỹtĩ. Ag jagtar han nĩ. Ũ tý nén ũ mág tũ ag jagtar han nĩ gé, ag mré. “Ũn mág vỹ tý ěg nỹtĩ,” he ag tóg mũ. “Ũ pijé ěg jagtar han ke mũ,” he ag tóg mũ. ⁸ Hā ra ag tóg vāhā jagtar ke mũ. Věšřénh jé ag tóg ke mũ. Ký tóg ag tý věnh kaga jagy han ri ke nĩ sir. Kurā pir ki ag tóg tag ve kán ke mũ. Ký ag tóg pĩ ki kãgter ke mũ. Topě hā vỹ, ag vóg kónān ke mũ, pā'i mág ti, “he tóg, ũ tý kanhkā tá vĩ mũ ti, ũ tý Topě ki ge ký nỹtĩ ag mỹ.

⁹ Ký ěprā pā'i ag vỹ, ěmā nĩja venh ke mũ. ěmā ki ke ag mré tóg ag mỹ sér nĩ ja nĩgtĩ. Ag mré ag tóg nén ũ kar vigve ja nĩgtĩ. Ký tóg ag tý fag mré nỹ ri ke nĩ ja nĩ, ag tũ mág ěn ti. ěmā pũr nĩja ve kán jé ag tóg ke mũ ha. Ký ag tóg kygfỹnh ke mũ. Jagtar jé ag tóg ke mũ. ¹⁰ Kuvar há tá ag tóg nỹtĩnh ke mũ, ag kaně jur ký. Ký ag tóg jagtar ký: “jagy tāvĩ tóg tí,” henh ke mũ sir. “Ěhé tāvĩn ja ti nĩ, ěmā tý

Babilônia tag ti. Tar pě ja ti nĩ. Hā ra ag tóg óra pir ki ti kókén kán,” he jé ag tóg ke mũ, pā'i ag.

¹¹ Ký nén ũ vēne he tí ag vỹ jagtar ký kygfỹnh ke mũ gé. Tá ag tóg nén ũ tý hěn ri ke ve ja nĩgtĩ, ¹² *ouro* ti, *prata* ti, pó sĩnvĩ ti, *pérola* ti, kur tý *sedá* ti, kur kusüg ti, ka kaja e ti, ka sĩnvĩ tý nén han mũ ti, *ferro* tý nén han mũ ti, pó tý *mármore* tý nén han mũ ti, ¹³ *canela* ti, vějěn ger há ti, ka jěnjo pũn ký ger há tý *incenso* ti, ka jěnjo pũn ký ger há tý *mirra* ti, věnh mĩ tĩn jafā ti, *vinho* ti, *azeite* ti, *farĩnh* ti, *trigo* ti, *monh* ti, *carneiro* ti, *kāvāru* ti, *karósa* ti, ũn gré ag, ũn týtá fag mré hā. Tag kar tý ag tóg *negocio* hynhan mũ ja nĩgtĩ, hā ra tóg tũ tí ha. ¹⁴ Ký ag tóg jagtar ký tag tónh ke mũ, ha mē. “Nén kar ve ja ěg tóg nĩgtĩ, ěmā tá, ký tóg ěg mỹ sér nĩ ja nĩgtĩ. ěg tũ mág ěn tóg tũ' he kán. Ve mán ke tũ ěg tóg nĩ ha, nén ũ kar ěn ti,” he jé ag tóg ke mũ. ¹⁵ Ký ag tóg kuvar há tá nỹtĩnh mũ. ěmā ěn tá *negocio* han to ag tóg věnh han ja nĩgtĩ, hā ký tóg ag mỹ e tí. Tātá nỹtĩn ký ag tóg jũrũn ke mũ, ag tý ěmā tá ke ag jagtar ve ký. Kygfỹ jé ag tóg ke mũ, věšřénh jé ag tóg ke mũ. ¹⁶ Ký ag tóg: “jagy tāvĩ tóg nĩ,” henh ke mũ. “Hā tāvĩ ja ag nỹtĩ, ěmā tag ki ke ja ag. Kur sĩnvĩ rĩnh ja ag tóg nĩgtĩ, kur kusüg, kur kusüg sá. *Ouro* rĩnh ja ag tóg nĩgtĩ, pó sĩnvĩ ke gé, *pérola* ke gé. ¹⁷ Óra pir ki ag tóg tũ' he kán ja nĩ, ag tý nén ũ kar mré hā,” he jé ag tóg ke mũ gé, nén ũ vēne he nỹtĩgtĩ ag.

¹⁸ Ký *barco* to pā'i ag vỹ nỹtĩnh ke mũ gé, *barco* ki rĩr tí kar ag, ũ tý goj kri rānhrāj mũ kar ag ke gé. Tātá nỹtĩ ký ag tóg ěmā nĩja ěn ve ký prěnprěr ke mũ sir. “Ěmā ěn ri ke ve mán ke tũ ěg tóg nĩ ha,” he jé ag tóg ke mũ. ¹⁹ Ký ag tóg ga funfar tý věnh kri vām ke mũ sir, ag mỹ e tĩn ký. Kygfỹ jé ag tóg ke mũ, věšřénh

jé ag tóg ke mũ. “Jagy tâvĩ tóg tĩ,” he jé ag tóg ke mũ. “Há tâvĩ ja ag nýtĩ, êmã tag ki ke ja ag. Vênh kar vỹ ag tù măn kỹ vênh hynhan ja nĩgtĩ,” he jé ag tóg ke mũ gé, goj kri mũgtĩ ag.

²⁰ “Kanhkã tá nýtĩ kar’ . Mỹ sér nýtĩm nĩ. Topê ki ge kỹ nýtĩ kar’, *apóstolo* kar’, Topê vĩ tó tĩ kar’, mỹ sér nýtĩm nĩ. Tũ’ he kãn ag huri, êmã ên tá ke kar ag. Topê vỹ hur ag vóg kónãn, ag tỹ ãjag vóg kónãn ja tugrĩn.”

²¹ Kỹ Topê tỹ jênê jafã tar ù tóg pó mág vãng mũ. Pó tỹ kra ri ke ti nĩ. Kỹ tóg goj nig ki fón mũ, jũ kỹ, kỹ tóg: “isỹ pó fón mũ tag ri ke ti nĩnh mũ, êmã tỹ *Babilônia* kókén ti,” he mũ. “Kókén kãn kỹ tóg nĩ. Û tóg ve mãn ke tù nĩ ha, êmã ti. ²² Kã ki ag tóg *harpa* kyn mãn ke tù nĩ ha. Tỹnh mãn ke tù ag nĩ ha. Vãn tỹ vãkyr ên kyn mãn ke tù ag nĩ ha, *trombeta* ti ke gé. Vãkyr mẽ mãn ke tù êg nĩ ha, êmã tỹ *Babilônia* tá. Û tóg tá rãnhrãj mãn ke tù nĩ ha. Û tóg tá nĩ mãn ke tù nĩ ha. ²³ Û tóg tá néj grug mãn ke tù nĩ ha. Û tóg tá vênh prũg to fénhta han mãn ke tù nĩ gé. Há tâvĩ ja ag nýtĩ, tá nén ù kar vêne he tĩ ên ag. Kỹ vênh kar vỹ ag vỹ jêmê ja nĩgtĩ. *Povo* kar krĩn kónãn ja ag tóg nĩgtĩ. Kujá tỹ êg mỹ ón tĩ ên ri ke han ja ag tóg nĩgtĩ. ²⁴ Topê vĩ tó tĩ ag kãgtén ja ag tóg nĩgtĩ, êmã ên tá ke ag, Topê ki ge kỹ nýtĩ ag ke gé. Ên hã tá tóg vênh ven ja nĩ, ag tỹ ùn kãgtén mũ kar kyvénh ti. Hã kỹ ag tóg ag kar kyvénh kajãm kãn ke mũ,” he tóg mũ, Topê tỹ jênê jafã tar ên ti.

19

¹ Kỹ sóg kanhkã tá nén ù mẽg mũ gé sir. Tỹ tóg ù tỹ hên ri ke ag jãn mẽ nĩ. Jãn kỹ ag tóg: “Topê mỹ vỹ há han nĩ,” he mũ. “Topê ne êg krenkren han ki kanhró nĩ’. Ti hã ne tỹ ùn mág nĩ’. Ti hã ne tar jé’ . ² Ti tỹ nén han mũ vỹ kuryj kar nỹ. Ûn tỹtã kórég ên fi vóg kónãn tóg huri. Êprã ke kar kókén ja fi tóg nĩ, fi jykre

pãno tỹ. Topê vỹ fi vóg kónãn, fi tỹ ti rãnhrãj han tĩ ag kãgtén ja nĩn kỹ,” he ag tóg, kanhkã tân ag.

³ Kỹ ag tóg jãn mãn kỹ: “Topê mỹ vỹ há han nĩ,” he mũ gé. “Êmã ên pũr nĩja vỹ kanhkã ra tãpny mũ. Tũ’ henh ke tù ti nĩ, nĩja ên,” he ag tóg mũ gé. ⁴ Kỹ kófa tỹ 24 (ke) ên ag tóg mũg ke kãn mũ, nén nê tỹ 4 (ke) ên ag mré hã. Topê mỹ ag tóg: “Topê vỹ tỹ ã nĩ,” he mũ, ù tỹ nĩgja sĩnvĩ kri nĩ ên mỹ. Kỹ ag tóg: “hã vê,” he mũ gé. “Topê mỹ vỹ há han nĩ,” he ag tóg mũ, jamã há ra.

Cordeiro vênh prũg

⁵ Kỹ nĩgja sĩnvĩ ên tá vênh vỹ tóg mẽ há tĩ gé. “Û tỹ Topê mỹ rãnhrãj tĩ’, ù tỹ Topê kamêg tĩ’, ùn mág’, ùn kãsir’,” he tóg. “Topê mỹ vỹ há han, ãjag kar,” he tóg, vênh vỹ ên ti.

⁶ Kỹ sóg ù tỹ hên ri ke ag jãn mẽg mũ gé. Tỹ tóg sa krog vỹ mẽ tĩ. Tỹ tóg ta tỹ tỹrỹr he mẽ tĩ gé. Jãn kỹ ag tóg tag tó mũ, ha mẽ. “Topê mỹ vỹ há han nĩ,” he ag tóg. “Û tỹ nén ù kar han ki kanhró nĩ ên tóg tỹ pã’i mág pẽ jê, êg pã’i mág ti, Topê ti. ⁷ Kỹ tóg êg mỹ sér tâvĩ tĩ. Vĩ sér han jé êg tóg ke mũ ha. “Tỹ ti ùn mág pẽ jê,” he jé êg tóg ke mũ gé. “*Cordeiro* tỹ vãhã prũg ke nê ha. Ti prũnh ke fi vỹ vênh kãn huri. ⁸ Fi kur kupri ên tu kỹ fi tóg jê nĩ, fi kur jêngre ên,” he ag tóg, ùn e ag, jãnjãn kỹ. Û tỹ Topê ki ge kỹ nýtĩ kar ag to ken hã vê, hã vỹ: *cordeiro* prũnh ke, he mũ.

⁹ Kỹ Topê tỹ jênê jafã tóg inh mỹ: “inh vỹ tag rán nĩ,” he mũ. “Û tỹ hên ri ke ag tóg *cordeiro* prũg to fénhta konh ke mũ. Kỹ Topê vỹ ag kar ve há han mũ,” he tóg. Kỹ tóg: “Topê tỹ tón hã vê,” he mũ gé. “Hã ra Topê tóg ón vãn nĩgtĩ,” he tóg, Topê tỹ jênê jafã ti.

¹⁰ Kỹ sóg ti krêm mũg ke mũ, sỹ ti mỹ: “Topê vỹ tỹ ã nĩ,” he jé. Hã ra tóg inh mỹ: “ke tũg ra,” he mũ. “Topê mỹ rãnhrãj tĩ vỹ tỹ inh nĩ, ã ri ke, ã kanhkã ag ri ke. Û tỹ *Jesus* tỹ ki

hã tó mũ ki króm mũ ên ag kar ri ke sóg nĩ,” he tóg. “Topê hã mĩ: Topê vỹ tỹ ã nĩ, hem nĩ,” he tóg inh mỹ, Topê tỹ jênê jafã ên ti.

Topê vĩ tó tĩ ag vỹ *Jesus* tỹ ki hã tó mũ ên hã kãmén tĩ.

Û tỹ kãvãru kupri kri nĩ

¹¹ Kĩ sóg kanhkã nón kĩ nỹ vég mũ. Kãvãru kupri vỹ tá jê nĩ. Û tỹ ti kri nĩ jijin hã vỹ: “Ûn ón vãnh, ù tỹ nén ù há to krónh ke vãnh,” he mũ. Ti hã vỹ jykre kuryj nĩ. Kĩ tóg ki hã tó tĩ gé. Nén ù há hã to tóg vãsãn ti gé. ¹² Ti kanê vỹ tỹ pĩ gru ve nĩ. Ti kri tógfĩ vỹ e nỹtĩ. Ti kri ti jiji tóg rãn kĩ nĩ. Hã ra ù pijé ti jiji ki kanhró nỹtĩ. Ti hã vỹ ti pir mỹ ti jiji ki kanhró nĩ. ¹³ Ti kur vỹ kyvénh nĩ. Ti to ag tóg: “Topê vĩ,” he tĩ. ¹⁴ Kanhkã tá *soldado* ag tóg ti nón kãmũ mũ. Kãvãru kupri kri ag tóg kãmũ mũ, kanhkã tân ag, ti *soldado* ag. Kur kupri rĩnh kĩ ag tóg kãmũ mũ. ¹⁵ Û tỹ ag jo tĩ mũ ên jênkã tá rógro jã régre tóg kãkutê mũ. Rógro tag tỹ tóg *povo* kar ag tỹ hên ri kenh ke mũ. Tỹ ag kri jê kĩ tóg vễjyre tar han ke mũ. *Uva* jêgmĩ jafã tá tóg jêgmĩnh ke mũ, *uva* ti, hã vỹ: Topê tỹ vãnh kar to jũ jagy han mũ, he mũ. ¹⁶ Ti kur ki tag tóg rãn kĩ nĩ, ha mẽ. “Pã'i kar ag kri pã'i,” he tóg, vãnh rãn ki. “Ûn mág kar ag kri ke,” he tóg mũ gé. Ti kre ki tóg rãn kĩ nĩ gé.

¹⁷ Kĩ sóg Topê tỹ jênê jafã ù vég mũ gé. Rã kri tóg jê nĩ. Kĩ tóg sêsi kar jé prêr mũ. Jamã há ra tóg ag mỹ: “!..kuneg..!” he mũ. “!..Vãnh mãn kãmũ jeg..!” he tóg. “!..Topê fénhta konh kãmũ jeg..!” ¹⁸ Pã'i kãgter konh kãmũ jeg..! *Soldado* to pã'i ag, *soldado* ag, kãvãru ag, ù tỹ kãvãru kri mũgtĩ ag, ù tỹ tỹ *camarada* nỹtĩ ag, ag *patrão* ag, ùn mág ag, ùn kãsir ag, êprã ke kar ag kãgter konh kãmũ jeg..!” he tóg.

¹⁹ Kĩ sóg goj kã tá mĩg ên ve mãn mũ gé, êprã pã'i kar ag ke gé, ag *soldado* ag mré hã. Vãnh mãn kĩ

ag tóg nỹtĩ, ag tỹ ù tỹ kãvãru kupri kri nĩ ên kato vãsãnsãn jé, ag tỹ ti krêm ke ag kato vãsãnsãn mág han jé. ²⁰ Kĩ ag tóg mĩg ên ség mũ, ù tỹ ón kĩ Topê vĩ tó tĩ ên ag mré, ù tỹ mĩg rĩnve nén ve vãnh tỹ hên ri ke hynhan ja ên ti. Ti tỹ *milagre* hynhan tugrĩn ag tóg ti vĩ kri nĩm ja nĩgtĩ, ù tỹ ti rá tỹ rãnrán kĩ nỹtĩ kar ag, ù tỹ ti kãgrã to: “Topê vê,” he mũ kar ag. Kĩ ù tỹ mĩg ên ség mũ ag tóg pĩ gru fir ki ti fón mũ, pĩ mág pẽ ki, ù tỹ ón kĩ Topê vĩ tó tĩ ên ag mré. Ag rĩnrĩr ra ag tóg ki ag vãm mũ, pó tỹ *enxofre* pũr nĩja ri ke ên ki. ²¹ Ag *soldado* ag kãgtén ag tóg mũ gé sir, rógro tỹ, rógro tỹ ù tỹ kãvãru kupri kri nĩ ên jênkã tá kãkutê mũ ên tỹ. Kĩ sêsi kar ag tóg vãnh fãn mũ sir, ùn kãgter mũ ag nĩ kon kĩ.

20

Satanás tỹ prỹg tỹ mil (ke) ki se kĩ jê

¹ Kĩ sóg Topê tỹ jênê jafã ù vég mũ gé sir. Kanhkã tá tóg kãtêre mũ. Nũgme jãnkã nĩfénh jafã vyn kĩ tóg kãtêre mũ, ti *chave* ti, *ferro* tỹ *corrente* vyn kĩ ke gé. ² Ên vỹ mĩg fêr ên ség mũ, hã vỹ: pỹn ve tỹ ùn ve fag krĩn kónãn mũ, he mũ, hã vỹ: Japo, he mũ, hã vỹ: *Satanás*, he mũ. Ên se kĩ tóg *ferro* tỹ ti mrĩnh mũ sir. Kĩ tóg se kĩ jê nĩ, prỹg tỹ *mil (ke)* ki. ³ Nũgme ki tóg ti fón mũ sir, mĩg fêr ti tỹ, Topê tỹ jênê jafã ên ti. Kĩ tóg nũgme jãnkã nĩfénh mũ sir, *chave* tỹ. Kĩ mĩg fêr ên tóg *povo* ag krĩn kónãn mãn ke tũ nĩ ha ver, prỹg tỹ *mil (ke)* ki. Prỹg tỹ *mil (ke)* tag tỹ tũ' hen kĩ ag tóg ver mĩg fêr ti kavãn sĩ han mãn ke mũ.

⁴ Kĩ sóg nĩgja sĩnvĩ tỹ hên ri ke vigvég mũ. Û tỹ kri nĩgnĩg kĩ nỹtĩ ag vỹ tỹ pã'i nỹtĩ, ag tỹ vãnh kar jykre tugnỹm ke to. Kĩ sóg êprã ke kuprĩg tỹ hên ri ke ag vigvég mũ gé. Ag tỹ vãnh kar mỹ *Jesus* kãmén ja tugrĩn ag tóg ag kãgtén ja nĩ. Mĩg ên to ag tóg: “Topê vê,” he ja tũ nĩgtĩ, ti kãgrã

to ke gé. Ēn ag vỹ tỹ *Cristo* mré pã'i nỹtĩnh ha, prỹg tỹ *mil* (ke) ěn ki. ⁵ Vẽser ũ ag vỹ ver rĩnrĩr mãn ke tũ nĩ. Prỹg tỹ *mil* (ke) ěn tỹ tũ' hen kỹ ag tóg kejẽn rĩnrĩr mãn kãn ke mũ. Ũ tỹ *Cristo* mré tỹ pã'i nỹtĩ tag ag vỹ rĩnrĩr vén ke mũ. ⁶ Ũ tỹ rĩnrĩr vén mũ mỹ tóg vĩ há han ke mũ, Topẽ ti. Topẽ tũ vỹ tỹ ag nỹtĩ. Kãgter mãn ke tũ ag tóg nĩ ha. Topẽ tũ ki rĩr jé ag tóg ke mũ, *Cristo* tũ ki ke gé. Prỹg tỹ *mil* (ke) ki ag tóg tỹ pã'i nỹtĩnh mũ, *Cristo* mré.

Satanás kutẽ

⁷ Kejẽn prỹg tỹ *mil* (ke) ěn tóg tũ' he mũ. Kỹ ag tóg *Satanás* ěn kavãn sĩ han mãn ke mũ. ⁸ Kỹ tóg tĩ mũ, *povo* tỹ *Gogue* ag mré *Magogue* ag krĩn kónãn jé, tãtã, ga fyr tá, *Satanás* ti. E tãvĩ ag nỹtĩ, goj fyr tá rỹnhryj ri ke ěn ag. Ag vẽn h mãn kãn jé tóg ke mũ, *Satanás* ti. ⁹ Kỹ ag tóg tá kãmũ mũ, ũn e tãvĩ ěn ag. Ũ tỹ Topẽ ki ge kỹ nỹtĩ ag kato ag tóg kãmũ mũ, Topẽ tỹ ěmã to há nĩ ěn kato. Ag tỹ ag tỹ tũ' he kãn sór vẽ. Hã ra pĩ tóg kanhkã tá kãtère mũ, kỹ tóg ag tỹ tũ' he sór mũ ěn ag kãgtén mũ. ¹⁰ Japo ěn, ũ tỹ ag mỹ ón mũ ěn fón pẽ han ag tóg mũ, pĩ gru fir ěn ki, pĩ mág pẽ ěn ki, pó tỹ *enxofre* pũr nĩja ěn kã ki. Goj kã tá mĩg ěn vỹ tá nĩ ha, pĩ gru fir ěn kã kã, kar kỹ ón kỹ Topẽ vĩ tó tĩ ěn ti ke gé. Tá ag tóg kãpa mãn ke tũ pẽ nĩ ha. Tá ag tóg jagtar tãvĩ nỹtĩnh ke mũ ha.

Vẽn kar jykre tugnỹm ke kurã

¹¹ Kỹ sóg nĩgja mág pẽ vég mũ gé, nĩgja kupri. Ũ tóg kri nĩ nĩ. Ti rĩnve ga tóg tũ' he mũ vãhã, kanhkã ti ke gé. Vẽn ven mãn tũ tóg nĩ, kanhkã mré ga ti. ¹² Kỹ sóg vẽser kar vigvég mũ, ũn mág ag, ũn kãsir ag ke gé. Nĩgja kupri ěn jo ag tóg nỹtĩ. Kỹ *livro* vỹ tá nỹtĩ gé. *Livro* ěn kygvãg ag tóg mũ. Vẽn kar jykre vỹ ki rãnran kỹ nỹtĩ. Kỹ *livro* ũ vỹ tá nĩ gé. Ēn kavãg ag tóg mũ gé. Ũ tỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ ag jygji vỹ ki rãnran kỹ nỹtĩ.

Kỹ Topẽ tóg ũn kãgter mũ kar jykre tugnỹm ke mũ. Kỹ tóg ag mỹ ag tỹ nén venh ke mũ ti tónh ke mũ. Ag tỹ ag jykre tỹ *livro* ki rãnran kỹ nỹtĩ ěn kajãm kãn ke vẽ. ¹³ Ũ tỹ goj ki kãgter mũ ag vỹ tá nỹtĩ gé, ũ tỹ vẽser jamã tá nỹtĩ ag kar ti. Vẽn kar vỹ tá nỹtĩ. Ag tỹ nén han mũ kar kajãm kãn jé ag tóg ke mũ ha. ¹⁴ Kỹ ũ vỹ ter mãn ke tũ nĩ ha. Ēg ter ke tag vỹ hur tũg. Ũ tỹ pĩ gru fir ěn kã ki vár ke tag ag vỹ kãgter ri ke han ke mũ, kỹ tóg ag kãgter pẽ han ri ke nĩ sir, ag tũg pẽ han tũ ra. ¹⁵ Kỹ ũn jygji tỹ Topẽ *livro* ki rãnran kỹ nỹtĩ tũ ěn ag vỹ pĩ gru fir ěn kã ki vár kãn ke mũ.

21

Kanhkã tãg mré ga tãg

¹ Kỹ sóg kanhkã tãg vég mũ gé, ga tãg ke gé. Kanhkã ve ěn tóg hur tũg, ga ve ěn ke gé, goj ti ke gé. ² Kỹ sóg Topẽ jamã tag, *Jerusalém* tãg tag vég mũ gé. Kanhkã tá tóg kãtère mũ, Topẽ tá. Ēmã sĩnvi han ja ag tóg nĩgtĩ. Kỹ tóg tỹ ag tỹ tá vẽn prũg to fénhta han ke nĩ ve nĩ. Ēmã sĩnvi tóg ũ prũnh ke fi sĩnvi ri ke nĩ, fi tỹ fi mẽn ke ti jãvãnh kỹ. ³ Nĩgja kupri ěn tá vẽn vĩ tóg mẽ há ti, kỹ tóg: “Topẽ tỹ ěprã ke ag mré ěmãn hã vẽ,” he mũ. “Ag mré tóg nĩ nĩ ha. Ti tũ vỹ tỹ ag nỹtĩnh ke mũ ha. Topẽ vỹ ag mré nĩnh mũ ha, kỹ tóg tỹ ag Topẽ nĩ sir. ⁴ Ag kanẽ var tỹ tũ' he kãn jé tóg ke mũ ha. Ũ tóg ter mãn ke tũ pẽ nĩ ha. Hã kỹ ũ tóg fe kaj nĩ mãn ke tũ nĩ gé, jagtar ke tũ, kaganh ke tũ. Vẽn ven mãn ke tũ ti nĩ ha, ěprã vỹjyre ti,” he tóg, vẽn vĩ ěn ti.

⁵ Kỹ ũ tỹ nĩgja kupri kri nĩ ěn tóg: “nén ũ kar han mãn jé sóg ke mũ ha,” he mũ. Kỹ tóg inh mỹ: “inh vĩ tag rãn nĩ,” he mũ gé. “Sỹ ki hã tó vẽ. Vẽn ven kãn jé tóg ke mũ, sỹ ã mỹ nén tó mũ tag ti,” he tóg. ⁶ Kỹ tóg: “hỹ, vẽn ven kãn ti huri,” he mũ gé. “Ũn ve vỹ tỹ inh nĩ, kỹ sóg tỹ ěgno nĩ gé. Isỹ nén ũ kar han to hã

sóg nĩ nĩ. Kĩ sóg nén ù kar tũg mũ ra nĩnh mũ gé. Û tóg goj kron sór mũ. Ën mĩ sóg ven tĩ, fagrĩnh mĩ. Isĩ ti mĩ goj ven mũ ãn vỹ ti ter ke tũ han ke mũ. ⁷ Û tỹ isovãnh tũ ãn mĩ sóg nĩm ke mũ, *presente* tag ti, ha mẽ: ti Topẽ vỹ tỹ inh nĩnh mũ, kỹ tóg tỹ inh kósín nĩnh mũ gé,” he tóg inh mĩ, ù tỹ nĩgja kupri kri nĩ ãn ti.

⁸ Hã ra ù ag tóg pĩ gru fir kã ki vár ke mũ, hã vỹ: ù tỹ isovãnh mũ ag, ù tỹ vỹjke pãno han tĩ ag, ù tỹ ù tén tĩ ag, ù tỹ ag prũ tũ fag mré nỹgnỹ mũ ag, ù tỹ fag mén tũ mré nỹgnỹ mũ fag, kujá ag, *curandeiro* ag, ù tỹ vènh kãgrá jykre mĩ mũ mũ ag, ùn ón mũ ag, he mũ. Pĩ gru fir kã ki tóg ag vãm kãn ke mũ. Kỹ tóg ag kãgter pẽ han ri ke nĩ sir,” he tóg, ù tỹ nĩgja kupri kri nĩ ãn ti.

Jerusalém tãg

⁹ Kỹ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ù tóg inh ki jun mũ, ù tỹ pénky kã kã nĩ ãn tỹ ga kri ke ag vóg kónãnh mũ ãn ag kã ù. Inh mĩ tóg: “kunĩg,” he mũ. “*Cordeiro* prũnh ke fi venh kãtĩg,” he tóg inh mĩ.

¹⁰ Kỹ Topẽ kuprĩg tóg inh krĩn mũ sir. Kỹ sóg nén nẽ vэг mũ. Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ãn tóg pãnónh tėj ra inh pére tĩ mũ. Pãnónh kri jẽ kỹ tóg inh mĩ Topẽ jamã tãg ven mũ sir, *Jerusalém*, he mũ tag ti, ù tỹ kanhkã tá kãtére mũ tag ti, Topẽ tá. ¹¹ Sĩnvĩ pẽ tóg nĩ, Topẽ sĩnvĩ ãn ri ke ti nĩ. Kókov tóg nĩ gé, pó tỹ *jaspe* kókov ri ke. ¹² Ëmã jy ró tóg tėj gy nỹ. Vènh ra hã tóg tėj gy jẽ gé. Ró ki jãnkã tỹ 12 (ke) vỹ nỹtĩ. Kỹ Topẽ tỹ jègnẽ jafã tỹ 12 (ke) ag vỹ ki rĩr nỹtĩ, jãnkã ki. Kĩ vènh jỹgji tóg ránrán kỹ nỹtĩ, *Israel* jógjóg ve tỹ 12 (ke) ãn ag jygi ti. ¹³ Rã jur ja kã tá tóg jãnkã tãgtũ nĩ. Rã pur ja kã tá tóg jãnkã tãgtũ ù nĩ gé. Kanhkã tãpér kã tá tóg jãnkã tãgtũ ù nĩ gé. Kanhkã tãpér ù kã tá tóg jãnkã tãgtũ ù nĩ gé. ¹⁴ Pó tỹ 12 (ke) kri tóg hynhan kỹ nĩ nĩ, ãmã ti. Pó ãn ki vènh jygi tóg ránrán kỹ nỹtĩ

gẽ, *apóstolo* tỹ 12 (ke) ãn ag jygi ti, *cordeiro* tũ ãn ag jygi ti.

¹⁵ Kỹ ù tỹ inh mré vĩ mũ ãn, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ãn tóg ti kãmun jafã vyn kỹ jẽ nĩ, ti kãmun jafã tỹ *ouro* ti. Kỹ tóg ãmã kãmun sór mũ, ãmã jy ró ti, ti jãnkã ti ke gé. ¹⁶ Péno tỹ 4 (ke) ti nĩ, ãmã ti. Kỹ ti tãpér vỹ ti tėj ri ke nĩ. Kỹ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ãn vỹ kãmun mũ sir, ãmã ti, ti kãmun jafã tỹ. *Quilômetro* tỹ 2 mil kri 200 (ke) ti nĩ, ti tỹ tėj e kỹ nỹ ki, ti tãpér ki ke gé, Vènh ri ke kar ti nĩ, ti kãmur ti. ¹⁷ Kỹ tóg ãmã jy ró ãn kãmun mũ gé. Ti tãpér vỹ *metro* tỹ 64 (ke) nĩ. *Metro* tag vỹ tỹ ãprã ke ag kãmun jafã nĩ. Hã ra Topẽ tỹ jẽnẽ jafã vỹ kãmun mũ, ãprã ke ag kãmun jafã tỹ. ¹⁸ Ró vỹ pó tỹ *jaspe* tỹ han kỹ nỹ. Kỹ ãmã vỹ *ouro* tỹ han kỹ nĩ. Hã ra tóg fĩn ãváj nĩ, *vidro* fĩn ãváj ri ke. ¹⁹ Ëmã jy ró tóg pó mág kri han kỹ nĩ. Pó ãn to pó ù tóg nỹtĩ gé, ùn e ag. Pó mág ù tóg tỹ *jaspe* nĩ. Kỹ ù tóg tỹ *safira* nĩ. Kỹ ù tóg tỹ *ágata* nĩ. Jo ù tóg tỹ *esmeralda* nĩ. ²⁰ Jo ù tóg tỹ *sardônio* nĩ. Jo ù tóg tỹ *sárdio* nĩ. Û tóg tỹ *crisolito* nĩ. Û tóg tỹ *berilo* nĩ. Û tóg tỹ *topázio* nĩ. Û tóg tỹ *crisópraso* nĩ. Û tóg tỹ *jacinto* nĩ. Û tóg tỹ *ametista* nĩ gé. 12 (ke) ti nỹtĩ, pó mág ti. ²¹ Kỹ ti jãnkã tỹ 12 (ke) vỹ *pérola* tỹ hynhan kỹ nỹtĩ. Jãnkã pir vỹ *pérola* pir nĩ mỹr, ha mẽ. Kỹ ãpny mág ãn vỹ *ouro* tỹ han kỹ sa. Hã ra tóg fĩn ãváj nĩ, *vidro* fĩn ãváj ri ke.

²² Hã ra sóg Topẽ ãn vэг tũ nĩ, ãmã ãn tá. Topẽ vỹ vènh kar kri nĩ. Kỹ tóg nén ù kar han ki kanhró nĩ gé. Topẽ hã vỹ ãmã ãn tá ãmã nĩ, *cordeiro* ti ke gé. ²³ Kỹ rã tóg tá tũ nĩ gé, kysã ke gé. Topẽ tỹ jèngrẽ vỹ ki kurã han tĩ. Kỹ tóg tá kutyg vãnh nĩ sir. *Cordeiro* ãn vỹ ãmã ãn tá rã ri ke nĩ. ²⁴ Kỹ vènh kar tóg Topẽ tỹ ãmã ki jèngrẽg ãn tũgrĩn ãvãnh há han tĩ, *povo* kar ag. Ëprã pã'i kar ag vỹ ag tỹ nén ù kar gé kãmũnh mũ, ag tỹ tá vin han jé. ²⁵ Jãnkã vỹ nuqnón kỹ

nýtí, kurā kar ki. Kutyg tū nñn ky ag tóg jänkā nĩgfénh tū nĩgtí. ²⁶ Povo kar ag vỹ ag tỹ nén ũ gé kāmũnh ke mũ, êmā ên mĩ. ²⁷ Hā ra nén ũ kórég vỹ kārānh ke tū pē nĩ. Ũ tỹ vỹjyre pāno han mũ ag vỹ ra genh ke tū nĩ, ũn ón mũ ag ke gé. Ũn jygji tỹ *livro* ki ránrán ky nýtí ên ag hā vỹ ra genh ke mũ. Ũ tỹ rĩr krỹg ja tū vég mũ ên ag jygji vỹ ránrán ky nýtí, *cordeiro livro* ên ki.

22

¹ Ky Topē tỹ jēnē jafā tóg inh mỹ goj mág ven mũ. Goj ên vỹ êg rĩnrĩr han tí. Kómkóm ke tí tí, pó kupri fĩn êváj tỹ kómkóm ke ên rĩ ke. Goj ên nĩhỹg vỹ Topē nĩgja tá nĩ, *cordeiro nĩgja* ên tá. ² Ky tóg êmā kjuju mĩ tí mũ, êpyr mág jagma, êmĩn mág ên jagma, goj tí. Tĩ fyr tá ka tóg nýtí, tí fyr ũ tá ke gé. Ka kanē ên vỹ êg rĩnrĩr han tí gé. Ên vỹ prỹg pir ki kanē tỹ 12 (ke) han tí. Kysā kar ki tóg tí kanē hynhan tí. Tĩ féj vỹ tỹ vėnh kagta kar nĩ. Vėnh kaga kar tỹ tóg há' he kãn tí. ³ Topē tỹ nén ũ to jũ vỹ tá nĩnh ke tū pē nĩ, êmā ên tá.

Topē nĩgja vỹ êmā ên tá nĩ nĩ, *cordeiro nĩgja* ên tí. Ky vėnh kar vỹ tí to: “Topē vė,” henh ke mũ, Topē rānrāj han tí ag kar. ⁴ Topē ve jé ag tóg ke mũ. Ky tí jiji vỹ ag kakā ki rán ky nĩnh mũ. ⁵ Tá tóg kutyg vānh nĩgtí. Hā ky ag tóg tá néj grug ke tū nĩ. Rā vỹ tá tū nĩ gé. Topē vỹ ag mỹ jėngrē han tĩgtí, êg pā'i tí. Ky tá nýtí ag tóg tỹ pā'i nýtĩnh ke mũ gé. Ag tỹ tỹ pā'i nýtĩnh ke tag vỹ tũ' henh ke tū pē nĩ.

Jesus kātĩg mǎn

⁶ Ky Topē tỹ jēnē jafā ên tóg inh mỹ: “inh ví vỹ tỹ ki hā ke nĩ,” he mũ. “Vėnh ó pijé,” he tóg. “Êg jóg tỹ Topē vỹ ũ tỹ tí ví tó tí ag mỹ tí kuprĩg jēnē, tí tỹ ag kanhrān jé. Hā ky tóg tí tỹ jėgnē jafā ag kã ũ jēnē, tí tỹ tí mỹ rānrāj tí ag mỹ tó jé, nén tỹ kānhmar kutėnh ke mũ tí,” he tóg.

⁷ *Jesus vỹ tag tó mũ, ha mē.* “Ha vé, inh kātĩg mǎn ke nē ha. Nén tỹ *livro* tag ki rán ky nĩ tag to jykrén há han nĩ. Ky Topē tóg ājag mỹ ví há han ke mũ,” he tóg.

⁸ Tag kar ve inh, mē inh ke gé, inh, hā vỹ: *João*, he mũ. Isỹ ve kãn kar ky sóg ũ tỹ inh mỹ tag ven mũ ên krēm mũg ke mũ, sỹ tí mỹ: “Topē vỹ tỹ ā nĩ,” he jé. ⁹ Hā ra tóg: “ke tũg nĩ,” he mũ. “Á rĩ ke sóg nĩ, isỹ Topē rānrāj han ky. Á régre ag rĩ ke sóg nĩ. Ũ tỹ Topē ví tó tí ag rĩ ke sóg nĩ. Ũ tỹ *livro* tag ki nén rán ky nĩ mēg mũ ag rĩ ke sóg nĩ gé. Topē hā mỹ: “Topē vỹ tỹ ā nĩ,” hem nĩ,” he tóg, inh mỹ, Topē tỹ jēnē jafā tí.

¹⁰ Ky *Jesus vỹ tag tó mũ gé, ha mē.* “*livro* tag ki nén rán ky nĩ tag péju sór tũg nĩ,” he tóg, inh mỹ. “Kakó tí nĩ ha, ājag tỹ nén tỹ ki rán ky nĩ tag venh ke mũ tí. ¹¹ Ũ tỹ vỹjyre pāno han mũ ên jé han ky nĩ nĩ. Ũ mỹn hỹn há tĩgtí, tí jykre kavéj tí. Tĩ jé tí jykre kórég hā mĩ tĩg. Ũ tóg vỹjyre kuryj han tí. Tĩ jé to tar nĩ. Ũ ag tóg tỹ Topē tũ nýtí. Ag jé tí to krónh ke tũg,” he tóg.

¹² “Ha vé, inh kātĩg mǎn ke nē ha. Ājag kaja ma sóg kātĩg ke mũ, ha vem nĩ. Vėnh kar vỹ ve kãn ke mũ, ag tỹ nén han mũ kaja tí. ¹³ Topē ví kar han sóg tí. Ũn ve vỹ tỹ inh nĩ, ũn tỹ êgno vỹ tỹ inh nĩ gé. Isỹ nén kar han to hā sóg nĩ, ky sóg nén kar tỹ tũ' he mũ ra êgno kã nĩnh ke mũ gé,” he tóg, *Jesus* tí.

¹⁴ “Ũ ag tóg ag jykre kugrynh sór tí. Hā ky ag tóg êg tỹ êg kur kygfa rĩ ke han tí. Ên ag mỹ tóg ví há han ke mũ, Topē tí. Ka kanē tỹ êg rĩnrĩr han tí ên ko jé ag tóg ke mũ. Ky ag tóg êmā ên jänkā ra genh ke mũ gé. ¹⁵ Hā ra ũ ag tóg ên ra genh ke tũ nĩ, hā vỹ: ũ tỹ vỹjyre pāno tỹ vėnh kavėnh tí ag, kujá ag, *curandeiro* ag, ũ tỹ ag prũ tũ fag mré nỹgnỹ mũ ag, ũ tỹ fag mén tũ ag mré nỹgnỹ mũ fag, ũ tỹ ũ tén mũ ag, ũ tỹ vėnh kǎgrá

jykre mĩ mũ mũ ag, ùn ón mũ ag, ù tỹ ù ag *lograr* he mũ ag, he mũ. Ën ag vỹ ãmã ãn ra genh ke tũ pẽ nĩ,” he tóg, *Jesus* ti.

¹⁶ Kĩ *Jesus* tóg: “isỹ jẽnẽ jafã jẽnẽ inh,” he mũ, “tĩ tỹ ãjag mũ ãjag tỹ nén venh ke mũ kar tóg jé, ù tỹ inh vĩ jẽmẽ jé vẽnẽ mãn tĩ ag kar mũ. *Davi* krẽ'krẽ ag kã ù ãn vỹ tỹ inh nĩ. Krĩg mág hã sóg nĩ,” he tóg.

¹⁷ Kĩ Topẽ kuprĩg vỹ *Jesus* mũ: “kur kãtĩg,” he mũ. Û tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ kar ag vỹ ti mũ: “kur kãtĩg,” he tĩ gé, ag tỹ tỹ ti prũnh ke fi ri ke nỹtĩn kỹ.

Kỹ *Jesus* tóg: “ũ tỹ goj kron sór mũ ãn jé iso kãtĩg,” he mũ, “sỹ ti mũ goj jun jé, fagrĩnh mũ. Goj ãn vỹ ti rĩr han ke mũ, ha vem nĩ,” he tóg.

João tỹ ve ja

¹⁸ Vãhã sóg tag tóg sór mũ, inh, hã vỹ: *João*, he mũ, ha mẽ. Û tóg kejẽn isỹ nén rán mũ tag ve kỹ pãte ù rán mãn sór ke mũ gé, hẽn ri ke mũn. Ën vóg kónãn tãvĩ han jé tóg ke mũ, Topẽ ti. Kỹ tóg sỹ nén ù jagy tóg mũ ãn ve kãn ke mũ, ha mẽ. ¹⁹ Kejẽn ù tóg hẽn ri ke mũn isỹ nén rán mũ ù tỹ nén ù tũ han sór mũ. Ën tũ mág tỹ tóg tũ' henh ke mũ gé, Topẽ ti. Kỹ tóg ka kanẽ tỹ ãg rĩnrĩr han mũ ãn konh ke tũ nĩ. Topẽ tỹ ãmã nĩm mũ ãn ra tóg rãnh ke tũ nĩ gé, sỹ ãmã kãmén mũ ãn ra.

²⁰ Û tỹ inh mũ tag kar ven mũ ãn vỹ: “inh kãtĩg mãn ke nẽ ha, sỹ ki hã tóg vẽ,” he mũ.

Hỹ, kur kãtĩg, ãg *Senhor* tỹ *Jesus*'.

²¹ Ëg *Senhor* tỹ *Jesus* jé ãjag kar tar han. Hã vẽ.